Expoſitio
Vgonis Senenſis in primam Fen pri
mi Canonis Auicenne cum
queſtionibus
eiuſdem
Item queſtionem de Febre Antonij Fauentini

BIBL. NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

QVum tot tantiq3 Medicinę ſcriptores iampridem eſſent impreſſi:nec hi
ſolum qui probati ſunt:⁊ extra gregem aliorum habentur.uerumetiam
uulgares plęriq3 ac plebei ſępenumero admiratus ſum.Cur locupletiſ/
ſima Vgonis Senenſis opera adeo diu latitarent:nec quiſpiam eſſet qui
ea proferret in lucem.Fuit enim Vgo Senenſis uir ſua ętate pręſtantiſſi
mus:cuius famam ac nomen vniuerſa Italię gymnaſia perſonabant:noſtra etiam
tempeſtatē hominis placita in ſcholis medicorum frequenter recenſentur:nec de
ſunt qui defendendi patrocinium ſuſcipiant.Nullam uero rationabiliorem cau/
ſa3 cur non imprimerent fuiſſe exiſtimo:niſi propterea q libri hominis qui circū
feruntur adeo corrupti erant:adeo deprauati ut ne uerba quidem non dicam ſen/
ſus ullo pacto intelligi poſſent.Ne igitur medicinę ſtudioſi tali tantoq3 careant
Auicennę Hiſpani interprete rogatus a plurimis aggreſſus ſum difficilem emen
dandi prouintiam.Et poſt longum maximumq3 laborem ex tot tantiſq3 exem/
plaribus:que omnia fragmentis erant plena:⁊ erroribus Codicem unum a capite
vſq3 ad calcē ſummo diligentia reformaui. Accipite igitur iuuenes ſtudioſi Vgo
nem ueſtrum Senenſem tantopere a uobis expetitum.Hactenus lacer fuit ⁊ ſqual
lidus:omnia fere corporis membra mutilatus:in tenebris latens:puluere obſitus:
nunc recuperata membrorum integritate:deterſa etiam rubiginę:Cutę etiam be/
ne curata:hylaris ac ſplendidus in lucem prodit:Suppliciter rogat ſe a uobis emi:
quo tandem in eruditorum manus domoſq3 ueniat.Quibus quum ſemper donec
uixit familiariter uerſabatur:habebitis ſcholaſtici pręcipuu3 Auctorem:quo ad
exercendam animi ſollertiam abunde uti poſſitis: maxime ſi quando Iacobum
Forliuienſem uirum certe ſubtilem nec immerito celebratum impugnare vel cō
traſtare placuerit.

BIBL… NC. VITTORIO E…

¶ Excellētiſſimi viri Ugonis Senēſis in primā Fen pmi Canonis Auicēne. Expoſitio feliciter Incipit.

Liber primus

Canonis Auicenne continet generalia documēta tā partis theorice medicine: q̄ȝ practice cōplectiori ordine ⁊ clariori doctria ⁊ breuiori q̄ȝ aliqa i hacarte editus fuerit: quē cū itēdā iuuāte deo exponē. p̄ itēdo diuinū auxiliū inocare: mala. n. ⁊ ipia ꝯsuetudo ē icboare aliqđ op⁹ ⁊ p̄cipue doctrie neglecta inuocatiōe diuini nois ſiue ex aio id fiat ſiue ex obliuione. Flecto igiſ genua ad p̄rem dñi nr̄i ieſu chr̄i. ⁊ hūiliter ſupplico: vt i h libro exponēdo p̄ſtet mihi inueniēdi facultatē dicēdorum v̄itatē: ita vt cū breuitate ⁊ orōnis elegātia res obſcuras facile itelligi faciā. ¶ Solet aūt i librorū p̄ncipijs q̄ri. q̄ auctoris ſit itētio: vbi ēt de ſbo ſcie ⁊ libri ꝯſequēter ē vidēdū: q̄ libri vtilitas: qs ei⁹ titulus: qđ auctoris nomē: q̄ ⁊ quot ſunt libri eīe vl' ſcie libri. cui p̄ti phie ſuppōaſ: qs p̄cedēdi modus: ⁊ totı⁹ libri gnal diuiſio. In q̄ de ordie hui⁹ libri ad alios libros medicie: h ēt videbiſ: hec āt cū q̄ſi oīa ex rubrica aut ex p̄hemio ſint clara icipiem⁹ ab expōne rubrice. deide p̄hemij. Rubrica eſt. icipit p̄m⁹ liber canō. quē p̄nceps Aboali abiſceni ō medicīa cōpoſuit. ⁊ h̄ r̄ica ē libri titulus. Ex ea ēt appet nomē auctoris q̄ vtimur. ſ. aboali abiſceni: ⁊ ē ſenſus horū v̄borū arabicorū filij Dali filij ſceni. Antiq. n. arabū ꝯſuetudo ē nomē p̄ris ⁊ aui ponere. Certū ē. n. apđ arabes abē ſignificare idē qđ apud nos fili⁹: ⁊ abin ē ſu⁹ genit⁹: qđ āt dr̄ abo. ⁊ nō abin. ⁊ ē corrupto vocabulo qđ nō credo. vel ꝙ vtroqȝ mō dici pōt abo ⁊ aben i arabico. p̄priū āt nomē auctoris nō hēm⁹. ſȝ corrupte Auicēna dicim⁹: de cui⁹ laudib⁹ alio loco dr̄ a q̄ȝ multis ſollēnib⁹ viris. ideo pretereo. Iā igiſ rubrica expedita venio ad p̄hemiū qđ ſequitur.

¶ Liber Canonis p̄m⁹ quē p̄nceps aboali abiſceni de medicina edidit. tranſlatus a magiſtro Gerardo Cremonēſi in Toleto ab arabico in latinum. Uerba aboali abinſceni.

In primis deo gratias agamus ſicut ſui ordis celſitudo ⁊ bñficiȝ ipſius multitudo mereſ: cuius miſericordie ſuper omnes prophetas exiſtūt.

¶ Iſtud capl'ȝ ē p̄hemiū ad totū librū canoñ. ⁊ diuidiſ i qnque p̄tes. i p̄ma regratiaſ deo. ſcđa ibi [Et poſt.] ponit cām cōpellētē ad librū componēdū. In tertia ibi [Placet.] Ponit ordinē ⁊ itētionez totius libri. In q̄rta ibi [Nō ē aūt.] Dat hui⁹ libri vtilitatē. In q̄nta ibi [Et ſi deus p̄mittit alia.] Diē p̄. in p̄ncipio agam⁹. i. dicam⁹ grās deo. i. recognoſcam⁹ ſciaȝ a deo per quā ſum⁹ librū cōpoſituri ⁊ illā dicam⁹ gratiā nobis a deo datā eē: nō tamen v̄tute acq̄ſitā eē illudqȝ fateamur. ⁊ h eſt i cōi vſu de bñficio accepto grās agere. i. dicē ſe gratis accepiſſe ſine ſuis meritis. nā cū tribuēs bñficiuȝ ſine ſpe retributiōis ſit grā gratū faciēs: ⁊ bñficiū h mō tributuȝ ſit grā gratia data: ꝯſtat cū qui h ꝯfiteſ dicē grās ambas. Et h ſuiſ agere p̄ dicere. h āt deo faciēdū ē. q2 ſue miſericordie. i. ſua itētio ad releuādū nos a miſeria ē ſup oēs p̄phetas. i. altior miſericordia p̄phetarū. ⁊ p̄phetis agimus grās: multo ḡ magis deo grās agere debem⁹. Aui. āt cū ſit machometan⁹ hūit opiōnē ꝙ i mltis ānis oȝ naſci aliquē p̄phetā q̄ dicat hol⁹ legē dei ⁊ q̄ hēat a deo v̄tutē agēdi miracula ⁊ remittēdi pctā: ⁊ q̄ a multis miſerijs p̄plm releuet q̄lē machometū dicūt fuiſſe: ⁊ his ſilia repies. io. ſue metaph'ice p̄ ac 2° caplo. ſȝ tñ deū eē p̄mū bñfactorē. Faciam⁹ igiſ illđ ſic celſitudo ordis terminatorū i deū mereſ: mereſ ⁊ bñficiorū a deo nobis datorū mltitudo. ē aūt ordo excellētiſſim⁹ entiū: i cui⁹ p̄io loco ē de⁹. i 2° āgeli. in 3° p̄phete. i 4° ſapiētes. i 5° vulgus. vt ex algaçele iumiſ libro metaph'ice. ¶ Bñficia āt a deo nobis data ſūt eē: ⁊ p̄duratio ⁊ opatiōes oēs nr̄e hōe ⁊ res oēs qb⁹ fruimur ⁊ vtimur. Cū ipe oia p̄duxerit q̄ p̄ducta ſūt ⁊ oia ꝯſeruet ⁊ ad quālibet actione ol alio p̄ncipali⁹ ꝯcurrat. ¶ Sciēdū ḡ ꝙ altiſſim⁹ gradus hoium ſȝ Aui. ē p̄phetarū q̄ i vigilia vident futura contingentia. ⁊ quorum volūtatibus obtemperant celi ⁊ elementa. ita vt miracula facere poſſint.

¶ Et poſtea dicā ꝙ qdam de melioib⁹ amicis: quos hic video: cui in oib⁹ p̄ qb⁹ me dep̄catus fuerit ſatiſfacē debeo. de re quā poſſū: me rogauit vt ei librū de medicia faciā: ei⁹ regulas v̄les ⁊ p̄ticulares talr̄ cōp̄hēdētē: vt explanatio cū breuitate i eo ꝯiūgaſ. ⁊ ſȝ p̄lumū afferā quātū ē afferēdū ō dclaratōe i ſobis paud: qđ egdē ꝯceſſi.

¶ Hoc eīm mouētē ⁊ p̄ȝ. meliores aūt amici ſūt p̄p honeſtū vt p̄ȝ. Qui āt p̄p vtile vl' delectabile nō ita boni ⁊ veri amici ſūt nec ita delectabiles. 8. ethicorū. ⁊ illis amicis nō debemus denegare rē quā dep̄canſ vbi eā honeſte facere poſſum⁹ cū ſit alter ipſe iuxta p̄hm in magnis moralib⁹. ⁊ Ciceronē in de amicitia. Explanatio aūt nō alio modo cōiūgiſ cū breuitate niſi vt afferaſ quātū opȝ de declaratione nō multiplicādo verba inutiliter vt inuit Auicēna.

¶ Et mihi placuit vt in primis loquerer de rebus cōmunibus ⁊ vniuerſalibus vtriuſqȝ partis medicine theorice. vȝ ⁊ practice.

¶ Hic pōit toti⁹ libri ordinē ⁊ itētionē vniuſcuiuſqȝ p̄tial libri ex iſtis: ⁊ in qnque p̄tes diuidiſ: p̄tes patēt: ⁊ qđ i p̄° dicit notū ē. Aduerte tñ p̄ res cōes ⁊ v̄les Aui. h idē itelligere ⁊ ponunſ ad maiorē expſſionē. In iſto. n. p̄ que cōſiderant ſub vniuerſalibus rōnibus conſiderantur. hec eſt eā ordine cum a cōioribus ſit inchoandū p̄mo phyſicorū.

¶ Poſtea ſvo loq̄r ō vlib⁹ iudiciorū ſtutū mediciarū ſimpliciū. ⁊ poſt hec ō p̄ticularib⁹ eorūdē.

¶ Ponit intētionē ⁊ ordinem quo ad 2ᵐ librum qui eſt de iudicijs medicinarū ſimplicium vniuerſalibus in primo tractatu. deinde de particularibus. Judiciū aūt intelligo ſcientiam acquiſitā per inquiſitionē vel credulitatē propinquā certe ſciētie que lȝ non per demōſtrationē acquiratur: tamen fit in nobis per experiētiā vel alio ſufficiēti modo. Uniuerſale aūt iudiciū eſt ꝙ nō eſt ad vnā ſpeciē limitatam: ſicut verbi gratia. metalla liquabilia eſſe humidiora illiquabilibus. ⁊ ſapore acuta plurimum eſſe calida. Particularia ſunt que ad ſpecialē limitāt naturam. ſicut nenufar eſſe fri. ⁊ hu. euforbium ca. ⁊ ſic. Rationabiliter precedit hic ſecundus tertiū. cum in iſto de inſtrumentis quibus fit curatio determineſ. In tertio v̄o de curatione in particulari que inſtrumētorū cognitionē ſupponit. Potuiſſet autem in p̄mo libro ponere generales canones: ſed vt cōiungeret imediate vniuerſalia ſimplicium medicinarum cum particularibus poſuit in ſecundo.

¶ Deide loquar de egritudib⁹ q̄ i vnoquoqȝ cōtigūt mēbro. pri⁹ tñ icipiā ab anathomia illi⁹ mēbri ⁊ eius iuuamēto. de anathomia. n. ſimpliciū mēbrorū: ⁊ ſilr̄ iuuamētis in libro primo vlī iaȝ tūc locut⁹ ero: cū āt mēbri anathomiā ꝯſumaue-

ro in ꝗ̃ plibꝰ locis demõſtrare icipiã q̃ño eiꝰ cõ
ſeruet̃ ſanitas: deinde ſermone abſoluto oſtẽdã
eiꝰ egritudies vl̃es ⁊ cãs ⁊ ſemitas cognoſcẽdi
eas: ⁊ vias eas medicãdi i ſermõe ẽt vl̃i. Poſt
ꝗ̃ ãt has res vl̃es expleuero ad egritudies redi
bo pticulares ⁊ i ꝗ̃ plibꝰ eaꝝ ẽt demõſtrabo in
primis iudiciũ vl̃e i eiꝰ diffinitiõe ⁊ ipſiꝰ cãis ⁊
ſignificatiõibꝰ. deide ad iudicia reuertar pticula
ria poſt oſtẽdã regulã vl̃ez i medicãdo. Deinde
deſcẽdã ad medicãdũ pticulariter cũ vnaquaqꝫ
medicia ſimplici aut cõpoſita. Ad illõ ãt q̃ð pal
tis dicã de iuuamẽto mediciaꝝ ſimpliciũ i egri
tudibꝰ i libro mediciaꝝ ſimpliciũ i tabulis pictis
quas bonũ ẽ fieri ſicut i diſcipline mõ aſpicies.
cũ ad ipm puenies non reuertar ad dicendũ niſi
modicã rẽ. De mediciaꝝ quoqꝫ cõpoſitaꝝ q̃ mi
hi videbunt̃ i antidotario meliꝰ ponẽde in iuua
mẽtis: ⁊ q̃ño miſceãtur vſqꝫ ibi loq dimittam.

Ponit ordinẽ ⁊ intẽtionẽ q̃ ad 3ᵐ libꝝ. vbi ꝯſidera ꝙ il
lũ ordinẽ quẽ ꝓmittit nõ ſeruat mõi fen tertĳ canõ. ſed pci
pue i prima ⁊ 3ᵒ. i qbuſdã aũt certas ptes ꝑtermittit. Aitẽ
de ẽt ꝙ q2 in 2ᵒ iã dixit iudicia pticularia mediciaꝝ ſim
pliciũ. iõ nõ reuertit̃ ad iterãdũ ea in 3ᵒ. Itẽ cõpõnẽ ⁊
iuuamẽta q̃rũdã medicinaꝝ cõpoſitaꝝ dimittet vſqꝫ ad
gntũ. Sumit̃ ãt i textu iuuamẽtũ cõiter ꝓ oi mẽbri opa
tiõe. Que ãt ſint mẽbra ſimplicia ⁊ q̃ organica videbit̃
in caplõ de membris. tabule aũt picte ſunt partes ſcripte
cum rubeo in capitulo medicinarum ſimplicium.

Placet aũt mihi vt poſtꝗ̃ huc librũ cõſũma
uero: aliũ libꝝ cõponã de rebꝰ pticularibꝰ i quo
ſit ꝓprietas noiandi egritudies: q̃ cũ accidũt nõ
ſũt vni eidẽ mẽbro ꝓprie. i quo ẽt de pulchritu
dine loquemur. ⁊ vt in hoc libro eo calle ꝓcedã
quo in libro pticulari qui eſt añ ipſum proceſſi.

Põit ordinẽ ⁊ itẽtionẽ quarti libri. ⁊ pꝫ. Nec dicit ſe de
cõibus egritudinibus dictuꝝ i 4ᵒ ſed de pticularibꝰ q̃ nõ
ſunt tñ vni mẽbro ꝓprie. ⁊ iſta eſt pncipalis intẽtio. ſꝫ ali
quas ibi egritudies noiet. ⁊ eaꝝ curã doceat q̃ ſũt ꝓpe cer
to mẽbro. ſ. de ruptura ſyphac. ⁊ de diſlocatõe anche. de vl
ceribꝰ neruoꝝ. de fractura cranei. ⁊ id fecit q2 iſta videbã
tur affinitatẽ cũ his hĩe: de qbꝰ pncipalr̃ i illo libꝰ itẽdebat

Et ſi mihi deꝰ auxiliatus fuerit ⁊ huc ꝯſũma
uero librũ: addã poſtea in vno libro ãtidotariũ.

Ponit itẽtionẽ quo ad 5ᵐ. ⁊ pꝫ. Potuiſſet ãt gntꝰ põi añ
3ᵐ ſi voluiſſet. ſed q2 iudicauit cũ Hal. 3ᵒ de igenio ſanita
tis. caᵒ 5ᵒ. Illũ qui oꝫ ſciaꝫ hĩe cõponẽdaꝝ mediciaꝝ opor
tere hĩe notitiã plimaꝝ egritudinũ. iõ nõ fecit. Ex qbꝰ oi
bus hẽmꝰ itẽtionẽ auctoris ⁊ libri ⁊ diuiſionẽ gñalẽ libro
rum. Magis aũt ſpãlẽ vſqꝫ ad capl̃a põet ſtati in tabula.

Nõ ẽ aũt bonũ vt huius libri plurimuꝫ non ſit
apð vnũquẽqꝫ ⁊ i eiꝰ memoria q huiꝰ doctrine
noie vocari: ⁊ p eã lucrari deſiderat: munus nã
qꝫ q̃ð medico neceſſariũ nõ cõprehendit: q̃ð vo
ſup ipſum additum eſt incomprehenſibile eſt.

In hac pte 4ᵃ pncipali põit libri neĉitatẽ ⁊ vtilitatẽ: di
cẽs ꝙ nõ ẽ bonũ vt plimũ hꝰ libri nõ ſit apð quẽqꝫ ⁊ i eiꝰ
memoria q cupit vocari medicꝰ: ⁊ p hãc artẽ lucrari ꝯſide
rat: q2 iſte liber ꝯtinet minꝰ q̃ð ẽ medico neceſſariũ: ⁊ ꝯti

net vſqꝫ ad mimũ q̃ð ẽ medico neĉariũ. ſ. vſqꝫ ad vltias
ꝯclones ſcibiles a medico. Ul meliꝰ credo minꝰ ꝗ̃ q̃ð ẽ ne
ceſſariũ medico ad curã: q2 deficit aliqd reꝝ neceſſariaꝝ
medico. Hoc aũt q̃ð deficit ⁊ eſt ſupra vltra ea q̃ ſũt i h̃ li
bro cõprehẽſa. ẽ icõprehẽſibile p doctrinã. Eſt. n. hitꝰ ex p
ticularibꝰ aſſuefactibil̃ nõ docibil̃. Ex qbꝰ vꝫ Aui. inuere:
q2 oia ſcibilia medicie ſũt h̃ cõphẽſa. illꝰ tñ oibꝰ hitis defi
cit medico hitꝰ aſſueſcibil̃ p opatõem: ⁊ vtꝰ ꝯiecturãdi i ð ꝗ̃
titate ⁊ gradu q̃litatĩ ⁊ tpe. ⁊ tũc de multis alĳs. Unñ colli
gere poſſumꝰ ſubꝫ huiꝰ total̃ libri. ſ. corpꝰ ſanabile ⁊ rẽoui
bile a ſanitate ⁊ opabile a medico: cũ de illo pncipalr̃ ⁊ p
tes ⁊ ꝓpetates ⁊ paſſiões ꝯſiderat. reliq̃ vo oia. ſꝫ i attribu
tionẽ ad illõ ꝯſiderant̃. Et h̃ idẽ eſt ſubꝫ pmi libri. Nõ. n.
eſt opportunũ differre dati libri ſubꝫ a ſubo totalis ſcie: ſꝫ
in iſto pticulari libro nõ cõplet̃ huiꝰ ſubiecti ſcia. cõplet̃
aũt i toto. q2 i pmo nõ niſi ſm paſſiones cões ꝯſideratur.

Et ſi deus meũ ꝓlõgauerit terminũ ⁊ ſecun
da ſucceſſerit fortuna: me ad alia ꝑpabo. Nũc
ãt huc cõponã libꝝ quẽ i gnque ſic didã libros.

Hec eſt ps gnta in q̃ ꝓmittit alia ⁊ põit libri diuiſionẽ
vſqꝫ ad capitula ⁊ pꝫ. Aduerte tñ ꝙ i iſta diuiſiõe vtit̃
Aui. iſtis noibꝰ Canõ. Liber. Fen. Doctria. Sũma ⁊ Capi
tula. ⁊ differũt ſm maiorẽ ⁊ minorẽ cõtinẽtiã. Idẽ tamẽ
poſſet dici liber ⁊ fen. reſpectu diuerſoꝝ. ſed canon ſumit̃
q̃nqꝫ pro aggregato multarũ regularum. ⁊ h̃ modo hic.

Capitulum primũ. Fen prime. doctrine prime. libri pmi
de diffinitione medicine. Cap. I.

DIco ꝙ medicia eſt ſcia qua humani
corpis diſpõnes noſcũt̃ ex pte q̃ ſa
nat̃ vel ab ea remouet̃ vt habita ſani
tas cõſeruet̃ ⁊ amiſſa recuperetur.

Hic incipit tractatus. Et diuidam hunc
librũ tñ. Diuidit̃ ergo in partes. 4ᵒʳ. pmo
determinat de rebus naturalibus ⁊ annexis. 2ᵒ de rebꝰ nõ
nãlibꝰ ⁊ ꝑternãm. 3ᵒ de regimie ſanitatis. 4ᵒ de varĳs mo
dis curationũ i cõi. ptes patẽt i. 4. Fen. pᵃ diuidit̃ i duas:
primo ponẽdo diffinitionẽ medicie enũerat eiꝰ ſbiecta. 2ᵒ
exeqtur determinãdo de rebꝰ nãlibꝰ. 2ᵒ ibi Elemẽta. Itẽ
prio põit diffinitionẽ. 2ᵒ enũerat ſubiecta meᵉ ibi Qm ãt
medicia. Pñs caplꝫ diuidit̃ i duas ptes. pᵃ. n. ponit̃ diffi
nitio. 2ᵒ obĳcit ibi Põt ãt aliqs. Dicit pᵃ. ꝙ medicia eſt
ſcia q̃ hũani corpis ⁊c. ⁊ patẽt. Sũit̃ ãt h̃ medicia ꝓ hitu
ſciẽtifico directiuo i opationẽ circa corpꝰ hũanũ ꝓ ꝯſeruã
da ſanitate vl̃ recupanda nõ ꝓ illo q̃ð igrediẽs hũanũ cor
pus nõ opat̃ a mã tñ: vt ſũit 2ᵒ huiꝰ. caplõ de eo q̃ð come
dit̃ ⁊ bibit̃. ⁊ i 2ᵒ canõ. ſepe. ⁊ in pᵒ de ſimplici medicia. Diſ
põ ãt in diffõne dcã ſumit̃ ꝓ oi a q̃ aliqd recipit formalẽ
denoiationẽ ñ put ꝯ̃ hitũ diſtiguit̃: ſcia ãt ſumit̃ ꝓ q̃libet
hitu itellectꝰ p demr̃ationẽ acqſito vl̃ p aggregato ex pti
cularibꝰ hitibꝰ ad vnũ ſbꝫ hñtibꝰ attributionẽ ſiue id ſit i
opꝰ directiuũ ſiue ñ: ex qbꝰ appꝫt ꝙ ſumẽdo artẽ cõiter ꝓ
q̃libet hitu cũ recta rõne factiuo ſiue ſit acqſitꝰ p demr̃a
tionẽ ſiue p aſſuefactionẽ. ñ ẽ icõueniẽs medicaꝫ eẽ ſciaꝫ
⁊ ipaꝫ eẽ artẽ. Aduerte ẽt ꝙ lꝫ Hal. i plerĳqꝫ locĩ alio mõ
diffiniat. ⁊ Auer. 6. colliget. pᵒ cap. dãnet hãc diffõnẽ: q2 per
genꝰ rẽotũ dat̃ cũ ſcia ſit genꝰ remotũ reſpectu medicie.
Tñ hec ẽ bõa ⁊ ſufficiẽs diffõ. q2 ille q̃ a Hal. ponũt̃ hñ i
tellecte ꝯuertũt̃ cũ iſta Aui. ẽt lꝫ põat rẽotũ genꝰ: ſupplet
tñ cũ differẽtĳs. ita ꝙ iſta diffinitio ẽt ꝯuertit̃ cũ illa quã
Auer. reperit i artuſa. vt dicit loco allegato. Et eſt ꝙ me
dicina eſt ars optima inuenta experimento. aut ratione.

Põt ãt aliqs dicere ꝙ medicia diuidit̃ i theo
ricã ⁊ practicã: ſꝫ tu totã ipaꝫ poſuiſti theoricã

cum

cū dixiſti ꝙ ē ſcia. Nos aūt reſpōdebimꝰ ſic. ⁊ dicemus ꝙ artiū ꝗdā eſt qḋ eſt theorica ⁊ practica. ⁊ de philoſophia ꝙ eſt theorica ⁊ practica: ⁊ de medicina dī ꝙ eſt theorica ⁊ practica.

¶ Obijcit ⁊ ſoluit: ⁊ diuidit̃ i duas. pmo obijcit de genere ⁊ ſoluit. ſecūdo de his que loco diſtarū ponunt̃. ſecūda ibi ⁅ Nec ēt pōt. ⁅ pmo obijcit. ſecundo ſoluit ibi ⁅ Nos vō. ⁅ pmo opponit ſic. medicina diuidit̃ i theoricā ⁊ practicā: ſed ex diſſōne ponit̃ tota theorica. ¶ Nos vō ridebimꝰ nūc ⁊ dicemꝰ ꝙ artiū ꝗdā eſt q̄ ē theorica ⁊ practica. ⁊ de philoſophia ꝙ ē theorica ⁊ practica: ⁊ de medicia dī ꝙ ē theorica ⁊ practica. Soluit ⁊ pmo pōit ſolutionē. 2° eiꝰ declarationē. tertio īfert vnū correlariū. ſecūda ibi ⁅ In vnaq̄q3 aūt. ⁅ tertia ibi ⁅ Cūq3 duaꝝ. ⁅ p̄ dīc ꝙ in artibꝰ repit̃ theoricū ⁊ practicū ſ3 ptes. ⁊ i philia. i. in ſciētijs repit̃ theoricū ⁊ practicū. ⁊ ita i medicia: ⁊ vīr ꝙ eē theoricū n̄ repugnat arti ⁊ pti artis ⁊ eē practicū nō repugnat ſcie. Nō ergo valet iſta ꝯītia. medicia ē ſcia: ġ nō h3 ptes practicā. Nec ēt ſequit̃. ē ars: ergo nō h3 ptē theoricā3. Ars. n. ſumit̃ large: vt ſupra dicebat̃ p quolibet habitu itellecꝰ cū recta rōne factiuo: ⁊ ſic p quolibet hītu tali finaliter ordinato i facere. Mō multi ſūt tales hītꝰ p quos nō cognoſcit̃ formaliter q̄litas opatiōis: ⁊ ſic ſūt theorici. verbi grā. cognoſco ꝙ in apatibꝰ calidis ſūt apponēda repcuſſiua frigida i pncipio exceptis illis q̄ fiūt de ſupfluitate trāſmiſſa a pncipali mēbro: ⁊ iſta eſt maior i vno ſolo mō practico ⁊ ē practica cognitio iſta. q2 eſt de q̄litate opationis. ſcḋo cognoſco ꝙ oīa apata ſanguinea vel cholerica apata calida ſunt. ⁊ iſta cognitio ē ps artis: q2 dirigit i opꝰ ſil̃ cū pcedēte īferēdo ꝙ apatibꝰ cholericis vl̃ ſāguineis q̄ nō fiūt a ſupfluitate trāſmiſſa a pncipali mēbro ſūt apponēda repcuſſiua i pnꝰ frigida. S3 tn̄ cognitio minoris eſt theorica: q2 p ipam nō cognoſcimꝰ formal̃r q̄litates opatiōis voluntarie. Hoc ġ vult Aui. ꝙ artiū ꝗdā ē q̄ ē theorica ſ3 ptē. ¶ Uñ practicū ꝯſiderat̃ aliq̄n large p oī cognitiōe i opꝰ ordiata final̃r. ⁊ iſto mō medicia ē tota practica. ¶ Et ois ars ē tota practica: nec h3 aliqḋ theoricū ꝓut ꝯ̄ practicū h̄ mō diſtiguit̃. Aliq̄n āt practicū ſumit̃ magis ſtricte p q̄libet hītu p quē formal̃r cognoſcimꝰ q̄litatē opatiōis: ⁊ ſic ēt theoricū p hītu cognoſcitiuo p quē nō formal̃r cognoſcimꝰ q̄litates volūtarie opationis: ⁊ h̄ mō ſūt̃ hic ab Aui. ¶ Sumitur ēt practicū p habitu ſemp dicēte veꝝ circa ꝯtingētia ⁊ poſſibilia al̃r ſe hīe vt colligit̃ ex. 6. ethicorum. Et ſic nulla ps ſcie medicie ē practica. ¶ Theoricū ēt ſumit̃ p hītu q̄libet ſciētifico nullo mō i opꝰ ordiato: ⁊ h̄ mō ſtrictiſſime. ⁊ ſic nulla ps medicie ē theorica vt p3. Aliq̄n ſumit̃ p hītu ſp dicēte veꝝ circa vl̄ia ⁊ īpoſſibilia. aliter ſe hīe vt habet̃ ex. 6. ethicoꝝ. ⁊ ſic tota medicia ē theorica. ¶ Ex qbꝰ ſeq̄t̃ nō eē incouenies. p̄ mō accipiēdo practicū aliquā ſciam q̄nq3 eē practicā: ⁊ q̄nq3 non: ſ3 ſpeculatiuā. ¶ Seq̄t̃ ſecūdo eiuſdē ꝓpōnis ſciam in vno loco: vel ab vno habitā eē practicā ⁊ ab alio ſpeculatiuā: ⁊ ſic appet q̄ñ o in philia ēt nāli aliqḋ eſt practicū: vt cū dicimꝰ ꝙ reminiſcētia ſit in hoīe q̄rēdo cognoſcē aliqḋ oblitū p ſimilia: vl̃ oppoſitū vl̃ ꝯiugata ⁊ ſic i multis alijs rebꝰ. Sumēdo aūt philiaz p cōi ad moralē nālē ⁊ diuinā. Nō ē dubiū ptē eē practicā. ſ. moralē. Ex iſto potes vidē ſolonē Gētil n̄ eē bonā. Dīc. n. ꝙ artes vtunt̃ cognitiōe theorica ſcie ſupiori vt carpētariꝰ: geometria: ⁊ agricultura nālis3 iſta pncipia quibus vtitur nō ſūt ps artis l3 ſint neceſſaria ad artem.

¶ In vnaquaq3 āt haꝝ diuiſionū aliud volumꝰ dicere cū dicimꝰ theoricā: ⁊ aliḋ cū dicimꝰ practicā: nō tn̄ nobis neceē eſt declarare diuerſitatē q̄ inter eas exiſtit niſi in medicia. Cū ergo de medicia dixerimꝰ qḋ eiꝰ ē theorica ex ea ē practica. nō ē exiſtimādū ꝙ velimꝰ dicere ꝙ vna diuiſionū medicie ē ſcire: ⁊ altera opari: q̄ueadmodū multi huīc locū pſcrutātes exiſtimāt. S3 debes ſcire ꝙ illud qḋ volumꝰ eſt aliud: ⁊ ꝙ nulla duaꝝ diuiſionū medicie ē niſi ſcia: ſ3 vna earū ē ad ſciēdū pricipia: ⁊ altera ad ſciēdū opandi q̄litatē. poſt hō primā earu3 noīe ſcie aut theorice appropriauimꝰ. ⁊ alterā appropriauimus noīe practice. p theoricā hō ipſiꝰ volumus ꝙ q̄n̄do eā ſciuerimꝰ ſcia3 tm̄ acq̄remꝰ ita ꝙ in dclaratione q̄litatis opatiōis nos nō imittemꝰ ſic̄ dicit̃ in medicia ꝙ genera febriū ſūt tria. ⁊ cōplonee ſūt nouē: ⁊ p practicā ipīꝰ volumꝰ nō opationē i effectu. neq3 laborē motionū corporeaꝝ ſ3 diſionē orationis medicie: q̄ cū eā ſciuerimꝰ auxiliabit̃ nobis ad ingrēdū ſciam vl̃ ſniam: ⁊ ipa ſcia erit in q̄litate opatiōis. Sicut dicimus i medicia ꝙ apatibꝰ calidis adhibēda ſūt in pricipio q̄ repellant ⁊ īfrigidēt ⁊ īſpiſſent: ⁊ poſtea repellentia cū reſoluentibꝰ tempabimꝰ: ⁊ poſt ſtatū poſtea i declinatiōe ſufficiēter mollificātia reſoluentia: pter in apatibꝰ q̄ ſūt de materijs quas membra expelliſt pricipalia. Hec igit̃ doctria i ſciētia tibi auxiliabit̃: ⁊ hec ſcia eſt declaratio q̄litatis opatiōis. Cūq3 duaꝝ diuiſionū q̄litatē ſciueris iam ſciam ſciētialē: ⁊ ſciam opatiuā adeptꝰ eris etſi nunq3 operatus fueris. Neq3 etia3 aliqs dicere poteſt ꝙ diſpoſitiōes corpis humani ſunt tres. egritudo. ſanitas ⁊ diſpoſitio: que non eſt ſanitas neq3 egritudo cum tibi due ſuffecerint.

¶ Declarat ſolonē ⁊ dīc ſe i oībꝰ iſtis dictis: aliud itelligere p theoricū: ⁊ aliḋ p practicū. Nec o3 h̄ niſi i medicia h̄ declarare. In medicia ġ cū dicimꝰ aliqḋ eē theoricu3. aliqḋ practicū. Nō itelligimꝰ ꝙ vna ps medicie eſt ſcia ⁊ aliqḋ dī opari ſic̄ multi exiſtimāt: ſ3 volumꝰ aliāt ē ꝙ nulla ps medicie ē niſi ſcia: ſ3 vna ps ē ad ſciēdū pncipia ita ꝙ n̄ docet opādi q̄litatē. alia āt ē docēs opādi q̄litate ⁊ pncipij q̄ ſūt ð mō opādi. alia āt pnꝰ q̄ nō formal̃r ſūt ð mō opādi nō docet. ⁊ pꝰ vocat̃ theorica ꝓpe. ⁊ alia practica: vt ſtati3 ſ. dcīh ē. ġ p theoricā i meꝰ itelligimꝰ ꝙ ē ſcia i ea. ſ. meꝰ faciēs acq̄rere credulitatē tm̄. ita ꝙ cū ſciuerimꝰ. acq̄remus tm̄mō ſcia3 ſ3 vnā l̄ras. vl̃ ſ3 aliā ſnia3: ita tn̄ ꝙ i q̄litate opatiōis nos n̄ imitemꝰ. i. p illā ſnia3 vl̃ ſcia3 formal̃r nō cognoſcimꝰ q̄l̃r ſit opādū ſic̄ ſcire ꝙ gn̄a febriū ſūt tria. ⁊ ꝙ cōplonea ſūt nouē. ¶ Per practicā āt itelligimꝰ n̄ opationē i effectu ex̄: neq3 laborē motionū corpeaꝝ. ¶ S3 itelligimꝰ diſſonē opatiōis medicie. i. ptē medicie: de opatiōe. i. docēte opari. ⁊ h̄ ps cū ſciuerimꝰ eā auxiliabit̃ nob ad acq̄rēdā ſcia3. i. aliā ſnia3 ⁊ ipa ſcia erit i q̄litate opationis. ſic̄ vbi grā. ꝙ apatibꝰ calidis adhibēda ſūt i pnꝰ q̄dā q̄ repellāt ⁊ ifridēt ⁊ iſpiſſēt. poſtea. ſ. i augmēto ſūt applicāda reſoluētia cū repellētibꝰ ⁊ i ſtatu ⁊ pꝰ ſtatū. ſ. i dclinatione reſoluētia pura: exceptis apatibꝰ de materija pul'ua a pncipali mēbro. ¶ Hec ġ doctria auxiliat̃ i ſnia vl̃ ſcia. ⁊ illa ſnia vl̃ ſcia ē ð q̄litate opatiōis. Siles ſnia3 iſti hēmꝰ tertia huiꝰ. caplo p̄. ⁊ ibi pōit̃ ꝙ ps theorica in demandando ſnia3 tm̄ ꝯfert: ⁊ ē gloſa Gerardi ex̄ i. ſcia3. ¶ Aduerte tn̄

ꝙ lꝫ dicat ſniam.ꝑ ſniaꝫ itelligere debem⁹ firmã ⁊ idubi
tatã rõnẽ: vł vni⁹ ptis ꝯdictiõis determinatã acceptionẽ.
¶ Si aũt dicat auxiliabiť ad acqrẽdã ſciaꝫ: tũc credo ita
eſſe itelligẽdũ ꝙ cũ ſciuerim⁹ ptẽ practicã in bitu auxilia
bitur nobis illa ſcia practica in babitu ad acqrẽdã ſciaꝫ in
actu: q̃ ẽt põt dici ſcia.ꝑ bitũ eni veniem⁹ in actualẽ cogni
tionẽ: ⁊ illa actualis ſcia eſt in q̃litate opatiõis. Scia aũt
theorica auxiliať ad acqrẽdã ſciaꝫ ẽt mõ ꝑdicto: ſꝫ iſta ſcẽ
tẽtia vel ſcia ad quã ſic auxiliať theorica nõ eſt in q̃litate
opatiõis. ¶ Et ſi ꝯſideres. iſta expõ eſt ꝯueniẽtioꝛ textui
q̃ꝫ aliqua ex illis ſẽtẽtiis. Quaꝝ vna ẽ ꝙ ſcia de q̃ loquiť
Aui. eſt ſcia i aĩa magiſtri vel ſcripta i libro q̃ auxiliať no
bis ad acqrẽdã ſciam: cũ magiſtri docent nos. ¶ Uel alr
ſcia practica auxiliabiť nobis ⁊c. i. ſcitat nos ad acqrẽdaꝫ
ſciaꝫ. Aliq aũt ꝑ ſniaꝫ itelligũt expimẽtalẽ babitũ ad quẽ
multũ iuuat ſcia can. practicoꝝ. ¶ Cũ ergo ꝯuenit ꝙ cuꝫ
qs ſciuerit vtrãqꝫ ptẽ erit adeptus ſciam ſciẽtialẽ. i. ſciaꝫ
que nõ docet modũ opandi. ⁊ ſciaꝫ opatiuã. i. q̃ docet mo
dũ opandi: ⁊ h̃ q̃uis nunq̃ opat⁹ fuerit. Hec eni ſcia pra
ctica ꝑ doctrinã ⁊ demõſtrationẽ acqriť nõ ꝑ aſſuefactio
nẽ: ex quo itelligi pt medicinã eẽ quo ad vtrãqꝫ ptẽ ſciaꝫ.
¶ Nota tñ ꝙ hñs ꝑfecte ſciaꝫ medicine nõ ꝑpter h̃ dici
põt ꝑfect⁹ medicus. In medico eni ꝑfecto requiruntur duo
babit⁹. vn⁹ ſciẽtificus ⁊ docibilis: alius expimẽtalis de ꝑ
ticularib⁹ q iuuãt medicũ i cognitiõe vliũ ⁊ ſingulariũ.
q̃ ſumũtur in ſolo mõ practico ⁊ opatiuo: ⁊ quoꝝ cognitio
nõ hẽtur niſi ꝑ eſtimatiuã. Hũc eni babitũ nõ poſſum⁹ ſi
ne opatiõe hĩe: ⁊ nõ niſi ex mlto tpe cuꝫ multa nãli ſoller
tia: ⁊ h̃ vt voluit Gal. 9. terapẽtice. capitulo. 9. Nõ eſt poſſi
bile niſi exerciteť mltiformiter in ꝑticularib⁹ agẽdo que
opꝫ circa laborãtẽ ⁊c. ⁊ in mltis aliis locis. ¶ Nec ẽt põt
aliquis dicere ꝙ diſpoſitiones corporis ſunt tres. ſanitas ⁊
egritudo: ⁊ diſpõ que nõ eſt ſanitas nec egritudo cum tibi
due ſufficiant. Ponit obiectionem circa differẽtias. ⁊ duo
facit. pmo opponit. ſecũdo ſoluit ibi [Poſſibile nãqꝫ eſt.]
Dicit primo poteſt quis dicere tres ſunt diſpoſitiones bu
mani corporis a medico conſiderabiles: ſanitas egritudo:
⁊ neutralitas: ⁊ tu in diffinitione non poſuiſti niſi duas.

¶ Poſſibile nãqꝫ ẽ vt cũ bui⁹ dictoꝛ bene ꝯſide
rauerit nõ iueniat vnã duaꝝ reꝝ affirmãtẽ banc
trinitatẽ. neqꝫ negantẽ. ampli⁹ ſi bec trinitas ne
ceſſaria fuerit qđ dixim⁹ tibi remoueri a ſanita
te colliget ifirmitatẽ. ⁊ diſpõnẽ tertiã quã nõ hĩe
ſanitatis diffinitionẽ poſuerint. que eſt habitus
aut diſpõ ex qua opationes ſubiecti ipſi⁹ ſane ꝑ
ueniũt. Neqꝫ bui⁹ diffinitiõis oppoſitũ niſi ſani
tatẽ diffinierit queadmodum deſiderauerint ⁊
poſuerint in eẽ cõditionẽ q̃ nõ indiget. Preterea
cũ medicis i boc nõ litigemus. neqꝫ eniꝫ ſuꝫ ꝗ cũ
eis in bui⁹ diſputare debeã. neqꝫ litigiũ boc eis
neqꝫ illis q ꝯ eos ſũt in medicis auxiliabiť: bui⁹
eni rei certitudo alteri⁹ doctrine pricipis ptinet.

¶ Soluit iudicio meo ſic: ego cõcedo. ꝙ ſi ille ꝯdictoꝛ hñ
cõſiderauerit nõ ineniet vnã duaꝝ reꝝ poſitaꝝ in diffini
tiõe. ſ. ptẽ ex qua ſanať ⁊ ptẽ ex q̃ a ſanitate remoueť: af
firmare vł negare hãc trinitatẽ. ¶ Ampli⁹ adiũgo. ꝙ ſi h̃
tertia diſpõ ẽ ponẽda: nõ tamẽ errauim⁹ in diffinitiõe. qꝛ
tertia illa diſpõ colligiť in hac pte diffõnis ⁊ ab ea remo
uetur. oẽ eni egrũ aut neutrũ ẽ remotũ a ſanitate: ⁊ ſic q̃
uis ſint tres diſpõnes. tñ nõ ſolũ de duab⁹ ſecib⁹ mẽtionẽ
ſed iplicite de oib⁹. Hãc ãs diſpõnẽ tertiã dixerũt medici
nõ hĩe ſanitatis diffõnẽ: q̃ diffinitio eſt ſanitas ẽ diſpõ: ex

qua opatiões ſibi ſane ꝑueniũt. Nec ẽt oppoſitũ bui⁹ dif
finitiõis. i. diffõ egritudis comphẽdit hãc tertiã diſpõnẽ.
Eſt. n. egritudo diſpõ a q̃ egre ꝑueniũt opatiões: niſi for
taſſe alr diffinirẽt ſanitatẽ ⁊ egritudinẽ ⁊ ponerẽt in illis
diffõnib⁹ cõditionẽ q̃ nõ idiget: vt ſi diceret ſanitas ẽ diſ
põ a q̃ ꝑfecte ꝑueniũt opatiões. ⁊ ꝯ egritudo a q̃ ꝑue
niũt impfecte: tunc. n. neutralitas ſub egritudine ꝯtineť.
¶ Preter iſta dico ẽt tibi ꝙ iõ poſui hãc diffõnẽ iſto mõ
vt eẽ bõa tã apõ ponẽtes iſtã tertiã q̃ꝫ apõ alios: qꝛ cũ me
dicis nõ dẽm⁹ de iſto diſputare: qꝛ nõ debeo diſceptare. i.
diſcrepare ab eis i iſto cũ defẽdi poſſit. Et ẽt qꝛ litigiũ ẽ q̃
ſtio de hac tertia diſpõne iſti⁹ qõnis nõ ꝑderit ill' q affir
mãt neqꝫ ill' q negãt hãc tertiã diſpõnẽ i medicia ſꝫ bui⁹
ẽtutl dtermiatio ptinet phie. ¶ In ſũma g̃ voluit Aui. po
nẽ diffõnẽ cõpletã q̃ ſaluari poſſit apõ tenẽtes neutralita
tẽ diſtigui ab extrẽis ⁊ ẽt apõ alios: qꝛ ſi nõ diſtiguť ii oꝫ
ꝙ ponať i diffõne. Si ãt diſtiguť tũc itelligiť ſb illa pte
a ſanitate remoueť. ¶ Qõnis aũt ſolõnẽ innit qꝛ vtraqꝫ
ps dẽfẽdi pt nec ẽ medico vtile vł ſaltẽ neçariũ ad vnã ꝑ
tiũ qõnis dtermiari. Mlte ãt ſũt alie qõnes q̃s i aliqs vi
de. medici tñ nõ videť bñ ſaluare textũ Ari. ⁊ Aui. ¶ Ad
uertẽdũ ẽ ꝙ q̃nqꝫ ſumiť egritudo ꝑ q̃libet diſpõne itriſe
ca ledẽte opatiões nr̃as ſiue ſẽſibilr ſiue iſẽſibilr: ⁊ h̃ mõ
neutralitas ẽ egritudo. Alio mõ apõ medicũ ſumiť ꝑ diſ
põne pternãm ſenſibilr ledẽte opatiões: ⁊ iſto modo ca
piendo ponitur a medico medium inter ſanum ⁊ egrum.

¶ De ſubiectis medicine. Capľm. II.

Quoniã medicina corpus bumanuꝫ
ex pte vnde ſanať ⁊ a ſanitate remo
uetur ꝯſiderat. ⁊ cuiuſqꝫ rei ſcia nõ
acqriť neqꝫ cõpleť eũ cãs babuerit
niſi ꝑ ſui cãs ſciať: ergo debemus in
medicina ſcire ſanitatis ⁊ egritudinis cauſas.

¶ Iſtud capľꝫ intitulať de ſubiectis medicie q̃ꝛ i eo oñdiť
de qb⁹ reb⁹ medic⁹ ꝯſiderat. Et diuidiť pñs capľꝫ i tres ꝑ
tes. p̊ ꝓbať ꝙ medicia ꝯſiderat de cãis ⁊ accñtib⁹ ſanitati
⁊ egritudis. 2° enũerat iſta. 3° oñdit qũo medic⁹ ea ꝯſide
rat ibi 2° [Caꝝ vo.] ibi 3° [Haꝝ vo reꝝ.] p° i tres. pmo ꝓ
bat pmã ꝯclonẽ. 2° aliã. 3° ambas ſiľ ibi 2° [Sꝫ qꝛ.] ibi 3°
[Iã. n.] p° itẽdit iſtã ꝯclonẽ i ſcia medicie dẽm⁹ cognoſce
re ſanitatis ⁊ egritudis cãs. ꝓbať: qꝛ nõ acqriť ſcia alicu
ius rei hñtis cãs niſi ex cognitiõe illaꝝ cãrã. Ubi ꝯſidera
ꝙ h̃ dcm̃ h̃ ẽ vlr veꝝ: tã de ſcia qꝛ q̃ꝫ de ſcia ꝑpter qđ. ⁊
idẽ dĩ ẽt pmo phyſicoꝝ ab Ari. i ꝓhemio ⁊ cõmẽto ꝑ de
ſcia certa. Idẽ ẽt hĩ pmo poſterioꝝ ab Ari. ca° pmo. Hñale
g̃ ẽ ad oẽꝫ ſciaꝫ demõſtratiuã ꝙ ſit ex cognitiõe cãrã rei
ſcite. ⁊ h̃ ſiue fiat ꝑ demõſtrationẽ qꝛ: ſiue ꝑ demrationeꝫ
ꝑꝑ qđ. ¶ Ex q̃ ſeqť ꝙ demratio qꝛ. faĉ ſciaꝫ demõſtrari ꝑ
cognitionẽ cãe. alr. n. Ari. i ꝓhemio phicoꝝ ad ꝓbãdũ ꝙ
phs dꝫ determiare de pncipiis ⁊ cãis rerũ nãliũ nõ valet
ſic nec hic rõ Aui. qꝛ poſſet qs dicere ꝙ ſcia nãlis nõ ꝓce
dit demratiõe ꝑꝑ qđ: ſꝫ qꝛ: ⁊ i ſcia vł demõſtratiõ ẽ qꝛ: nõ
opꝫ ꝙ hẽam⁹ ſciaꝫ effect⁹ ꝑ cãꝫ. ¶ Et qꝛ illud nõ ẽ cõiter
dcm̃. declaro exẽplariter. Ego ꝑcipio ꝙ hõ cognoſcat h̃ al
bũ eẽ h̃ dulce demrando lac. ⁊ ſilr ẽt bautũ. ⁊ ille ẽ vn⁹ ef
fect⁹ cognit⁹ a me ꝑ ſẽſus iterioꝛes ſine dmratiõe. ⁊ ex iſto
effectu iſero ꝙ hõ hꝫ ẽtutẽ vnã q̃ cõprehẽdit ſẽſibilia di
uerſoꝝ ſẽſuũ q̃ vr⁹ ẽ cã: q̃re poſſuꝫ iudicare ꝙ hic albũ ẽ
hic eſt dulce in iſto ꝓceſſu illud qđ ſcitur eſt ꝙ homo co
gnoſcat hoc albũ eſſe dulce. Iſta. ſ. hõis cognitio eſt nũc ſci
ta ꝑ demõſtrationẽ qꝛ: in qua arguiť ꝙ qꝛ hõ cognoſcit h̃
albũ eẽ hoc dulce: iõ hꝫ virtutẽ cõprehẽſiuã ſenſibiliũ di
uerſoꝝ ſenſuũ que eſt cauſa ſic cognoſcẽdi: ⁊ ille effect⁹ ẽ
demõſtratiuus ꝑ cognitionẽ ſue cauſe q̃ cognitio ſue cau
ſe babita

ſe habita eſt per cognitionē hui⁹ effect⁹:nō tamē dī ꝓprie cognitus cōplete niſi oibus cauſis cognitis vſqꝫ ad ꝑmas ⁊ immediatas:ſed hec magis ad librū poſterioꝝ ꝑtinēt. Cōſidera tñ in eis.qꝛ a nullo bene declaratū reperies.

¶ Et qꝛ ſanitas ⁊ egritudo ⁊ earū cauſe plerūqꝫ ſunt manifeſte plerūqꝫ occulte:que nō ſenſu neqꝫ niſi ꝑ ſignificatiōes accidētiū cōprehendūtur. debemus etiam in medicina ſcire accidētia que in ſanitate accidunt ⁊ egritudine.

¶ Probat hāc ↄcluſionē. In ſciētia medicie ōhem⁹ cognoſcere accñtia ſanitatis ⁊ egritudis. ꝓbaẜ:qꝛ illa opꝫ cognoſcere ſine qbus ſanitas ⁊ egritudo ⁊ eaꝝ cāe nō cognoſci. ſed iſta ſunt accidētia. Multotiēs enim ſanitas ⁊ egritudo ſunt occulte ſicut ſanitas mēbroꝝ interiorū vel infirmitas ⁊ cāe earū ⁊ nō pñt niſi per ſua accidētia cognoſci. ¶ Ubi per accidētia intelligenda ſunt oia a ſanitate vel egritudine dependentia vel cōcomitantia:nō autē ꝓprie accidentia prout ponunẜ vna rerū ꝑmanētiū. ⁊ iſto modo large ſanitas hꝫ ſua accidentia. vꝫ bonitates operationū exeuntia nālia:⁊ qualitatē naturalē ⁊ ſimiliter egritudo.

¶ Jam aūt declaratū fuit in ſciētijs veridicis ꝙ rei ſcia non acqritur niſi per ſciam cāꝝ ⁊ principiorū ipſius ſi cās habuerit ⁊ principia:aut nō completur ex parte ſciendi eius accidentia ⁊ cōcomitantia eſſentialia.

¶ Probat ambas ↄcluſiōes ſic. medic⁹ dꝫ ea cognoſcere ꝑ que acqriẜ aut cōplectiẜ ſcia ſanitatis aut egritudinis:ſꝫ iſta ſūt cāe ⁊ accñtia cōcomitātia eſſentialia. Nā i ſciētijs veridicis:puta in logica ⁊ metaphyſica eſt declaratum ꝙ ſcia rei habētis cauſas ⁊ ꝑncipia nō acqriẜ niſi ꝑ ſciaꝫ cāꝝ ⁊ ꝑncipioꝝ ⁊ nō cōpleẜ niſi ꝑ cognitionē accidētiū ꝓprioꝝ ⁊ cōcomitātiū ꝗ eſſentialia ſūt.i.imediate ab eſſentia rei depēdētia:⁊ ꝑ cauſas itelligit itrīſecas:⁊ ꝑ ꝑncipia extrinſecas. Diciẜ aūt cōpleri ſcia effect⁹ ꝑ cognitionē ſuorum accidētiū:qꝛ ſllis cognitis de ipo. ⁊ cognito eē ſubiecti ⁊ cognita ſua qditate demōſtratiue:nō reſtat aliquod dubitabile de ipo effectu qđ ſciri poſſit icognitū:ſꝫ fortaſſis cognitio illoꝝ accidētiū nō ſit ſbiecti ſcia. ¶ Et tu i h dicto ↄſidera. Unū tūc vī acqſita ſcia rei habētis cām:cū ſciaẜ ꝑ cauſas ſuas ſi eſt qđ eſt. ⁊ ꝓꝑ qđ eſt. ¶ Sꝫ cum poſtea q̄rimus paſſiōes ſubiecti:tūc nos q̄rimus ſciam ꝗ eſt illaꝝ paſſionū ꝓprie cū illaꝝ paſſionū cās:⁊ nō ſbiecti cōſiderem⁹. ¶ Sed ꝑ ſciam iſtarū paſſionū dicim⁹ cōpleri ſciaꝫ ſubiecti.qꝛ ornari:⁊ qꝛ ꝑ eā nihil ſcibile ad ſubiectū ꝑtinēs illud relinquiẜ dubiū. Et in h ↄſidera:qꝛ ſūt ſubtilia. ¶ Colligiẜ aūt hec ſentētia ꝑmo poſterioꝝ. illo capitulo. Una aūt eſt ſcia. ¶ Ex qbus ēt pōt colligi ꝙ corp⁹ hūanum ſanabile. ⁊ a ſanitate remouibile operabile a medico eſt ſubm attributiōis ꝑncipale in hac ſcia. Nā oia alia cōſideranẜ iquātū hñt attributionē ad iſtud. Qđ ſi videaẜ corpus humanū ↄſiderari a medico vt in vita cuſtodiendū:vt ſumiẜ a Gal.9.terapētice.capitulo.17. Nā dīẜ oiaꝫ intētio nō tamē vt curatiua demū ꝑma:qꝛ nulla curatiuarum eſt:ſed vtiqꝫ dicet qa viuificatiuarū:nō enim vt ſaniſſimus:neqꝫ vt curemur ab egritudinib⁹. ꝑmum accipimus ſed vt viuam⁹. Tamē hec ↄſideratio includiẜ:tanqꝫ ſuppoſita in ſanatiua:nō tamē video rōnē demonſtrātē: quin dici debeat corpus humanū ſanabile ⁊ egrotabile ⁊ viuificabile eſſe ſubiectum primum attributionis.

¶ Cauſaꝝ vō quatuor ſūt ſpēs:materiales:efficiētes:formales:⁊ finales. Cauſe vō materiales poſite in qbus ſanitas ⁊ egritudo mēſurentur. ſunt ſubiectū qnidē ꝓpinquū mēbrū aut ſpiritus ⁊ ſubiectū quidēꝫ longinquum humores ⁊ eis lōginqora ſūt elemēta. ⁊ hec duo ſunt ſubiecta ſm cōpoſitionē.ſꝫ ſint cū alteratiōe. In cuiuſqꝫ aūt rei cōpoſitiōe ⁊ alteratione que ſic cōponitur ad aliquā hui⁹ ꝑueniẜ vnitatē ⁊ hec vnitas ad quā huiuſmodi reuertiẜ multitudo. aut ē cōplexio:aut forma:complexio vō eſt ſm alterationem. ⁊ forma ſm compoſitionem.

¶ Hic Aui. illa enumerat de qbus eſt ſcia medicine:⁊ ↄſidera ꝙ nō ſpāliter enūerat accidētia:qꝛ vult ea dare intelligi per opationes ꝗ ſunt finis:⁊ per ea ꝗ dicenẜ in 2ª fen. Diuiditur ergo in ꝑtes tres. ꝑmo enumerat ꝑtinentia ad partē theoricā. 2° ad practicam. 3° colligit oia. ibi ſecūda [Humus aūt.] tertia ibi [Et poſtqꝫ.] Deia in.4. ſꝫ.4. genera cāꝝ. ⁊ eſt ibi ſcđa [Efficiētes āt.] ibi tertia [Formales.] ibi 4ª [Cāe aūt finales.] Dicit ꝑmo.4. eſſe ſpēs cauſaꝝ.ſ. mālis formalis efficiēs ⁊ finalis. cā aūt iſtrumētalis reduciẜ ad gen⁹ cauſe ꝑncipalis:cuius eſt iſtrumētū:⁊ vide hoꝝ ſufficiētiā 2° phyſicoꝝ. ⁊ 5° metaphyſice. ¶ Addit ſecūdo ꝙ cauſe māles ſanitatis ⁊ egritudis i qbus mēſurātur.i. ſm quas recipit ſanitas varios gradus ſūt tāqꝫ ꝓpinquū ſubm. mēbrū aut ſpūs tanqꝫ remotū humores:remotiora ſūt elemēta. Et hec duo vltia humores ⁊ elemēta ſūt ſubiecta ſꝫ cōpōnē ⁊ cū alteratiōe ēt.qꝛ nō ſola cōpō ſufficit ſine alteratiōe. Et ſbdit 3° ꝗ ad hāc ꝑtē ꝙ i cuiuſlibet rei cōpōne ⁊ alteratiōe qñ ſic cōponunẜ vt elta i corpe hūano ꝑueniẜ ad aliqꝫ vnitatē:⁊ h vnitas:aut ē cōplō:aut forma. Sꝫ alia lra hꝫ coeq̄litas:⁊ cōplō ſit ꝑ alterationē:foīa vl̄ coeq̄litas ꝑ cōpōnē. ¶ Circa iſta ↄſidera. ꝙ mēbꝝ cū ſit viuēs:ē ſubꝫ imediatū ſanitatꝭ ⁊ egritudis denoiabile ꝑ ipaꝫ ſanū ⁊ egꝝ. Spūs āt dī ſubꝫ qꝛ imediate diſponit mēbꝝ ad ſanitatē vl̄ egritudinē recipiēdā:cū certa ſpirituū q̄titas reqraẜ i mēbro ꝑ ſui ſanitate. Unū ſi imaginemur cor eē vacuū ſpiritib⁹ ⁊ ſi i ſuis q̄litatib⁹ ⁊ ſui ſuba nīla fiat variatio:tñ ē egrū ⁊ ipediẜ i ſuis opōnib⁹ ⁊ ita pñtia ſpūꝫ ē ſanitas:ꝗ tñ nō denoiat ꝓpe ſpūs ſanos. Urꝝ āt ſpūs ſit alat⁹ videbiẜ loco ſuo iſra. ¶ Hūores āt ⁊ elta dñr ſbiecta ſanitatꝭ rēota:qꝛ ſūt corpa nālr itrīſeca holꝫ apta ꝑ vnā trāſmutationē vl̄ plēs ↄuerti i aliquē ꝑ ꝑte ſanū vl̄ egꝝ:vt puta mēbꝝ. ¶ Attēde 2° ꝙ Aui. voluit i mixto pſcō rēanẜ elta alterata ſꝫ q̄litatē hñtia tñ ꝓprias foīas:⁊ cū h dīſ ad mlma ⁊ ōbire iuẜ poſita. In hac ꝗ alteratiōe eltoꝝ adiuicē fit cōplō ꝗ ſꝫ ꝑtē ē i q̄libet mimo eltoꝝ. cū ipa ſit ve extrēis:⁊ iſta cōplō fit ꝑ alterationē eltoꝝ adiuicē. Sꝫ foīa mixti ñ ē tāqꝫ i ſubo i aliq̄ vno mimo eltoꝝ:tūc. n. ex vnico elto eēt aliqđ mixtū. Sꝫ ꝑ eſt a mimis i aggregato ex.4. mimis eltoꝝ:qđ aggregatū ē ꝑ⁹ ſubꝫ illi⁹ foīe. ¶ Aliq̄ āt ſūt foīe qb⁹ nō ſufficiẜ elta tm̄ ꝑ⁹ eē ſbiecta. ſꝫ opꝫ alia ieē elta ſcđaria ſic hūores:⁊ aliq̄ iā regrūt diuerſa cōpoſita ſicẜ mēbra. ⁊ aliq̄ i ſuo mimo nāli ñ ſūt ↄtēte.4. mimis elentaliſ b⁹ ſꝫ idigēt plib⁹ inẜ poſitꝭ certo ordie. q ordo vocaẜ mod⁹ mixtiōis hodie:ſꝫ cōiter nō intelligaẜ. imaginatis ꝗ.4. mimis eltalib⁹ alteratis. ita ꝙ i vnoquoqꝫ eoꝝ ſit cōplō ↄueniēs ꝑ forma carnis dūmō iuicē nō ſint cōpoſita cōpōne reqſita ꝑ foīa carnis ñ erit ibi foīa carnis:ſꝫ ſit cōplō:ſtāte aūt cōplōne ſi iuicē iuxta ponanẜ debite ꝑ foīa carnis ſit forma carnis. Hoc ē igiẜ qđ Aui. voluit dicē ꝙ cōplō ſit per alterationē ⁊ foīa ꝑ cōpoſitionē. ¶ Et iō de Gētili mirādū eſt q ex h textu vult eſſe de mēte Aui. ꝙ elemēta ſūt i mixto remiſſis ſuis formis ſubalib⁹:cū nullo mō textus illud ſonat. ⁊ Auer. incipit 3° celi iponētē illā opiōnē Aui. ¶ Sꝫ puto ſalua tanti

viri reuerētia ꝙ Aui. opinionē nō viderit biſ. Magis aūt eſt mirandū ꝙ Jaco. de forliuio eū in hac expōne ad fraz ſequiť ⁊ Marſili⁹. Et tu hec dcā tene mētē ꝑ mītis q̄ īfra diceť. ¶ Multa aūt ſubtilia ⁊ magis dubia circūſtāt hāc māam que ſuis locis declarabunť: ſicut ꝙ aliqd generať ⁊ nihil corrumpiť: ꝙ nullū mixtū pfectū eſt homogeneū: ꝙ in materia hois eēnt multe ſpāles forme. ꝙ forme mi nimi nālis mixti eſſet diuiſibilis ⁊ multiplicata in minimis elemētoꝝ ipm componētiū: ꝙ forme que dicunť extēſe ſicut ferri ⁊ mineraliū eēnt cōpoſite ex diuiſibilib⁹ q̄ oia quō ſint ⁊ quō nō ſint vera locis ſuis īfra videbimus.

¶ Efficientes autez cauſe ſunt cauſe permutantes ⁊ conſeruantes humani corporis diſpōnes: ſicut ſūt aeres ⁊ que eis continuanť ⁊ comeſtiones ⁊ aque ⁊ potus: ⁊ que in eis continuātur: ⁊ eīo ⁊ retētio ⁊ regiones ⁊ ciuitatis ⁊ loca habitabilia: ⁊ que eis continuantur: ⁊ motus ⁊ qetes corporei ⁊ animales: ⁊ ex eis ſunt ſomnus ⁊ vigilie ⁊ alteratio in etatibus: ⁊ diuerſitas i eis: ⁊ in generibus: ⁊ in artibus: ⁊ in moribus: ⁊ in rebus: que in humano ſuperueniunt corpore ipſum tangentibus. ſiue ſint contra naturā ſiue non ſint contra naturam.

¶ Enumerat efficiētes cās ⁊ pꝫ. ea q̄ ꝯtinuanť aeri ſūt impreſſiōes celeſtes ⁊ metherologice. Ea q̄ ꝯtinuanť cuꝫ comeſtione ⁊ potu ſunt ea q̄ bibunť vł aſſumūť vt medicie que ꝯtinuanť cū ciuitatib⁹ ſūt vicinitates ſtagnoꝝ vel fluminū vel mā domoꝝ: ⁊ ſilia. diuerſitas i generib⁹. i. i ſexu vł i generibus. i. i modo viuēdi. Attēde ꝙ aliq̄ ſunt cauſe nāles ſm vnā ꝯſiderationē tñ: que ſm aliā ſūt agētes: vt ſanguis ⁊ humores ſūt māles cāe mō dicto. Sūt aūt efficientes ꝑ quāto hñt q̄litates actu ꝯcurrētes actiue ad ſanitatis vel egritudinis factionem vel conſeruationem.

¶ Formales vō cāe ſint compłones et virtutes que poſt eas eueniunt et compoſitiones.

¶ Enumerat cās ſanitatis ⁊ egritudis: vel melius corpis ꝑ quāto ē ſanū vel egrū. ⁊ iſte ſūt cōpłones ⁊ vtutes q̄ poſt ipſas veniūt ⁊ cōpoſitiōes. ⁊ vnitas q̄ i cōpōne dať intelligi. ꝑ virtutes aūt ſm vnā expōnē nō debemus itelligere potētias aie q̄ ſunt ſubaliter idem cum aīa. ſꝫ qualitates q̄ ſūt ale iſtrꝫ ad oꝑōnes faciēdas q̄ ſūt alie a cōpłone. ſꝫ tñ ab ipſa depēdēt vt īfra ca° de vtutib⁹ videbis. Et iſte merito dicūť euenire poſt cōpłonē ſaltē nāt: ⁊ ſi nō ſꝑ tpe. Et hō mō loquēdo de poſterioritate nāli ēt aīa pōt dici cōpłone poſterior. ¶ Nec ēt iuxta ſupi⁹ dicta ē opportunū ꝙ quācūqꝫ eſt cōplō ſit foīa: qꝛ foīa vltra cōpłonē reqrit cōpoſitionē: ⁊ dī vt⁹ forma ſanitatis ad ſenſuꝫ dcīi pus. qꝛ talis q̄litas ſcđa alia a cōpłone ē ſanitas: ſic ēt diaphaneitas coꝛ nee ē ſanitas: q̄ tñ diaphaneitas nō ē cōplō. ⁊ ſic ꝑ eā ē corpus formalr ſanū vt īfra tāgeť. ¶ Uel ſcđo qꝛ vt⁹ dirigit ſanitatē ad opus ſic idea vł imago artificis dirigit artē i opus. Et ſic pōt dici forma ſanitatis ſic idea artificiati dī forma artis. ¶ Uel 3° pōt dici ꝙ cōplō ⁊ cōpoſitio nō ſūt ſanitas niſi ꝑ quāto ꝑ eis pōt aīa ꝑficere oꝑōnes. Ex quo ſequiť pmo ꝙ cōplō eſt virtus dic capiēdo virtutē large. Scđo ſequiť ꝙ ꝑ pus eſt cōplō illud qđ ipa eſt q̄ꝫ ipſamet ſit vt⁹. Et ſic vtutes poſt cōpłonē eueniūt. i. ꝑ pus ē aliquā q̄litatē eē cōpłonē q̄ꝫ eē virtutez. Sequiť 3° ꝙ vt⁹ eſt forma qua ſubm eſt ſanū: qꝛ ꝑ cōpłonē: ꝑ quāto ꝑ eā pōt perficī oꝑō ē mēbꝝ ſanū: ⁊ iſta ē vt⁹ loquēdo iſto mō de virtute. Mō nō aliter dicim⁹ eē cōpłonē foīaꝫ ſanitatis: niſi qꝛ ꝑ ipſam mēbrū eſt formalr ſanū. ¶ Eadē ḡ eſt difficultas de cōpłone ⁊ virtute. ⁊ ſi cōſideras expoſitiones quas tāgit Gētilis. hic nō cōueniūt textui ſicut hec. Diciť aūtē cōplexio forma ſanitatis vel cauſa formalis ſanitatis. vel qꝛ in diffinitiōe ſanitatis poniť: ⁊ tūc ē methaphorice. vel ad ſenſum dictū: qꝛ eſt cā formalis: quare aliqd eſt ſanuꝫ. Or ſi queratur que res eſt ſanitas: ⁊ que res eſt egritudo. Dicendum ꝙ aliqua ſanitas eſt ſubſtātia vt numerus quinarius digitorum vnius manus. qui non eſt aliud ab illis digitis: ⁊ eſt ſanitas in numero. Alia ſanitas ē qualitas ſiue complexio. Et ſilr de morbo eſt dicēdum. Nulla tamē res diciť ſanitas niſi pro quanto per eā corpus viuens poteſt in ſuas debitās operationes: ſiue iſte ſint actiōes ſiue paſſiones. ⁊ ſic nomen ſanitatis eſt reſpectiuum.

¶ Cāe aūt finales ſūt operatiōes. Et in ſcia quidem operationū eſt ſcia virtutum ꝓculdubio et ſcia ſpirituū qui ſunt virtutum ſubiecta doctrine medicinalis. vnde aliquis inqnirit de corpore humano quomodo ſanatur aut infirmatur.

¶ Hic enumerat cauſas finales. ⁊ iſte ſunt operationes. ſines enī ſanitatis de ſcđa lectione ſunt oꝑationes: q̄ tñ ꝓprie nō debēt dici cāe. cum ab iſtis cauſata nō depēdeāt. ſubdit Aui. ꝙ ſcia oꝑōnū eſt ſcia virtutū proculdubio: qꝛ virtutes nō niſi ꝑ oꝑatiōes cognoſcunť. ¶ Et ſilr eſt ſciētia ſpūum. qꝛ ſpūs ſunt ſubā virtutuꝫ: ⁊ ꝓparant membra ad virtutes ſuſcipiendas vel cōſeruādas vel inſtra virtutum. ¶ Tenendo vō ꝙ pñtia ſpūum reqrať i quibuſdaꝫ cōueniētibus oꝑationibus vltra cōpłonē vel cōpōnē mēbri pōt dici ꝙ ſpūs eſt ſubm qualitatis qua vtiť aīa i operādo tanq̄ꝫ inſtrō extrinſeco. ⁊ iſta qualitas poteſt dici qualitas aie large: ⁊ ſic ꝓprie capiēdo ſubm ſpūs eſt ſubiectū virtutis ſꝫ inanimata. cōſidera. ¶ Concludit ergo ꝙ hec ſūt ſubiecta medicine pro quanto in eā inquirimus de corpore humano pro quanto ſanatur vel infirmatur. i. a ſanitate remouetur. i. quo ad partem theoricam.

¶ Huius autē inquiſitiōis ꝑfectionez. ſ. vt ſanitas ꝯſerueť et egritudo remoueať. opꝫ ēt hic ꝑtes ſm iſtaꝝ duaꝝ diſpōnū et ſuoꝝ inſtroꝝ cās. Et huiuſmodi quidem cauſa eſt regimen cum comeſtione et potu: et electio aeris: et menſura motus et qetis: et medicatio cū medicia: et medicatio manualis. hoc autē totū apud medicos eſt ſm tres ſpecies ſanorū et egrorū et mediorū quos mō nominauimus. et dicemus quomodo inter duas diuiſiones inter quas proculdubio non eſt medium media vocentur.

¶ Enumerat ſubiecta ptinētia ad partē practicā: vł aliter ſm ꝙ eſt ſcia de ꝯſeruanda ſanitate habita ⁊ recupanda amiſſa. Et itēdit vt mihi vī ꝙ pfectio hui⁹ totī⁹ medicinal' i ꝗſitiōis q̄ ē cognitio ꝯſeruādi ſanitatē hitaꝫ ⁊ recupandi omiſſaꝫ hꝫ ēt mītas ptes ſꝫ ꝙ ſūt mlte cāe haꝝ diſpōnuꝫ ſ. ꝯſeruatiōis hite ſanitatis: vł remotiōis egritudis. ¶ Et nō itelligo ſꝫ cās. i. mōs faciēdi. ſꝫ capio nomē cāe ꝓpe vt ſupra ſumebať. ⁊ itelligo haꝝ diſpōnū nō ſanitatis ⁊ egritudinis vt Gentilis itelligit. ſed ꝯſeruatiōis ſanitatis ⁊ remotiōis egritudis. ⁊ ēt hꝫ partes ſm cās iſtroꝝ acqſitiōis ſanitatis ⁊ remotiōis egritudis. Probať. qꝛ cuꝫ iſta ps ſit ad ſciēdū acqſitionē ſanitatl ⁊ remotionē male diſpōnis. Et iſta acqſitio vel remotio hꝫ cās oꝫ cās cognoſcē ⁊ iſtrā cāe. iō iſtrā ⁊ cāe iſtrorū cognoſcēde ſūt. ¶ Et hec expō ē plana ⁊ facił ⁊ nō itricata ſic iſta Gētił q̄ ēt nō pbat. ⁊ exēplificat de cā iqſitiōis vł ꝯſeruatiōis ſanitatl. ſ. ꝙ hō cā ē regimē cū cōmeſtiōe ⁊ potu ⁊ alijs ſex rebus nō nālibus.

Doc

¶ Hoc aũt totũ.ſ.acqrere vel ꝯſeruare ſanitatẽ.vel h to tũ.i.iſta tria.ſ.regimẽ.medicatio.ꝛ chirurgia.i.applicatio medicie ꝛ opatio manualis ẽ i cõpatiõe ad tres ſpẽs corporũ.i.ſanoꝝ egroꝝ ꝛ neutroꝝ ſm medicos.que neutra i 2ᵒ huiꝰ noiabimꝰ ꝛ dicemꝰ quõ vocenᷓ aliq̃ media a medico iter duas diſpõnes iter q̃s ꝓculdubio nõ eſt mediũ. ¶ Ex illo ꝯſidera ꝙ ps docẽs ſanitatis acqſitionẽ vel cõſeruationẽ dᷓ ꝑfectio theorice:q2 ẽ finis eius. Quõ aũt ſit vel nõ ſit mediũ iter ſanũ:ꝛ egrũ:ꝛ quõ a medico vocetur mediũ dictũ ẽ caplo precedẽte. Nã nõ debemꝰ imagiari egritudinẽ ꝛ neutralitatẽ tanq̃ ſpe differẽtes eẽntiali:ſed differũt ſm magis ꝛ minꝰ. Et iõ accepto noie egritudis ꝓ q̃libet mala diſpõne ledẽte opatões nõ eẽt mediũ iter ſanitatẽ ꝛ egritudinẽ.ſed q2 medicus alio ope vtiᷓ in corpore leſo ſẽſibilr ꝛ alio iſenſibilr leſo.iõ voluit iſta diſtigue re noibꝰ.ꝛ ꝑ corpi appropriaᷓ nomẽ egri.2ᵒ nomẽ neutri.

¶ Et poſtq̃ iã diuiſerimꝰ has demõſtrationes tunc iã collectũ eſt nobis ꝙ medicina tractat de elementis ꝛ cõplexionibꝰ ꝛ humoribꝰ ꝛ mẽbris ſimplicibꝰ ꝛ cõpoſitis ꝛ ſpiritibꝰ ꝛ virtutibꝰ eoꝝ nãlibus ꝛ aialibꝰ ꝛ vitalibꝰ ꝛ opatiõibus ꝛ diſpõnibus corpis.ſ.ſanitate ꝛ egritudie ꝛ medio: ꝛ cauſis eaꝝ.ſ.comeſtione ꝛ potu ꝛ aeribus ꝛ aquis ꝛ regiõibus ꝛ motibus ꝛ q̃etibꝰ corpis ꝛ aialibus ꝛ etatibus ꝛ generibus ꝛ extrinſecus accidẽtibus q̃ corpi eueniũt ex rebus extraneis ꝛ regimine cũ comeſtionibus ꝛ potibus et medicis et manuũ opatiõibus ad ſanitatẽ ꝯſeruandã ꝛ vnãquãq3 egritudinẽ medicandam.

¶ Aſſumit ea de qbus medicus tractat quo ad vtrãq3 ptẽ ſ.theoricã ꝛ practicã ꝛ p3. Cõſidera tñ q2 vna lr̃a h3.diuiſimus has cãs.ꝛ tũc ẽ ſenſus.q̃ ſũt cãe ſanitatis ꝛ egritudis ꝛ acqſitionis ſanitatis cõſeruationis ꝛ remotiõis egritudinis ꝛ iſtroꝝ eoꝝ. Alia lr̃a h3.diuiſimꝰ has demõſtrationes.i.rõnes quas fecimus ad oſtendendũ ꝙ in medicina tractãdum ẽ de cauſis ꝛ accñtibus ſanitatis ꝛ remotionis egritudinis ꝛ tunc cõtinua reſiduũ eſt clarum.

¶ Haꝝ vero reꝝ q̃dã ſũt de qbꝰ medico nihil aliud eſt agẽdũ niſi vt qd ſint tm̃ eſſentiali formatiõe iformet: ꝛ vtrum ſint vel nõ ſint doctori ſapientie phyſicalis credat. Et earum ſunt de quibus in ſua arte ratiocinari debet.

¶ Oñdit Aui.quõ iſta dicta diuerſis modis ꝯſideranᷓ in medicia. Et ꝑ ponit duas ꝯcluſiones.2ᵒ ꝓbat eas.3ᵒ rñdet dubio ibi 2ᵒ [Que q̃.] ibi 3ᵒ [Eoꝝ vo.] ¶ Dicit ꝑ ꝙ aliq̃ iſtorũ numeratoꝝ ſunt de qbꝰ medicꝰ nõ plus h3 facere niſi vt ꝑ ea iformeᷓ iformatiõe eẽntiali.i.cognitiõe diffinitiua.vtꝝ.n.ſint aut nõ ſint d3 credere doctori ſcie phicalr.ꝛ iſta ẽ pᵃ ꝯclo. ¶ 2ᵒ.aliq̃ ſũt de dictis ſupra de qbꝰ medicꝰ d3 rõcinari i ſua ſcia ꝛ afferre dmõſtratiões.ꝛ hec ẽ 2ᵃ ꝯ.

¶ Que ergo eaꝝ ſũt ſicut principia vtrũ ſint vel nõ ſint credere d3: ſciaꝝ vero ꝑticulariũ principia credita recipiunᷓ ꝛ in aliis ſciẽtiis q̃ ſm ordinez ſũt añ eas rõcinanᷓ ita ꝛ ſit donec ſciaꝝ oiu3 pricipia ad phiam primã q̃ metaphyſica nũcupaᷓ eleuenᷓ: cũ aliqs medicoꝝ loq icepit et affirmare elemẽta ꝛ cõplones et q̃ iſta ſequunᷓ: ꝛ eis q̃ ſcie nãlis ſubiecta exiſtũt egreſſus fuerit errabit ideo ꝙ in ſcientia medicine mittit quod eius nõ eſt: ꝛ errabit. quia ſe aliquid declaraſſe exiſtimabit cum nihil declarauerit.

¶ Facit qd dcm̃ ẽ.ꝛ ꝑ ꝓbat pmã ꝯclonẽ.2ᵒ 2ᵃᵐ ibi [Ea ãt.] ꝛ pᵒ diuidiᷓ i duas.q2 ꝑ ꝓbat illã.2ᵒ narrat ea q̃ a medico ſupponunᷓ ibi [Eoꝝ vo.] Probat aũt pmã ꝯclonẽ ꝑ h ꝙ ea q̃ ſũt ſicut pnᵒ medicus nõ d3 ꝓbare.ſed multa dictoꝝ ſũt in medicia vt pnᵒ.g̃ multa talia medicꝰ nõ d3 ꝓbare. minor ſupponiᷓ vt clara.ꝛ maior declaraᷓ ꝑ h.pᵒ:q2 pnᵒ ſciarũ ꝑticulariũ recipiũt in ſciẽtiis ꝑticularibꝰ:q̃rũ ſũt pnᵒ tanq̃ tradita.ꝛ ꝑ rõnes ꝓbanᷓ in ſciẽtiis q̃ ſũt añ illas.ꝛ ſic ſit donec oium ſciarum pnᵒ reducanᷓ in metaphyſicã q̃ eſt pma ſcia ꝛ oium cõiſſima. ¶ Aduerte tñ nõ oia pnᵒ medicie ꝓbari in ſupiori ſcia.ſ3 iſta q̃ nõ ſunt ꝑ ſe nota. multa ãt ſũt medicialia pnᵒ i nulla ſcia demõſtrata. Principia.n.vt ꝓbaᷓ ꝑ poſterioꝝ.neceſſe ẽ eẽ ꝯclonibꝰ plura. ¶ 2ᵒ ꝓbat iſtã ꝯclonẽ ꝙ ſi quis in medicia tẽtabit ꝓbare iſta pnᵒ.ſ.ꝙ ſunt elemẽta.ꝛ quot ſũt.errabit duobꝰ modis.ꝑ q2 in meᵒ poneret ꝓbatiões q̃ nõ ꝑtinẽt ad eã cũ ꝑtineãt ad ſcias ſupiores.ꝛ errabit alio mõ:q2 exiſtimabit aliqd ſe declaraſſe cũ nihil ꝓbauerit.q2 ad ꝓbandum talia vtitur pncipiis nãlibus q̃ in medicina ignota ſunt.

¶ Eius vero de quo medicus formare d3 qd ſit ꝛ vtrũ ſit vel nõ ſit cuiꝰ eẽ nõ ẽ manifeſtũ credere hec ẽ ſũma. Elementa an ſint ꝛ quot ſint ꝛ qũo ſint ꝛ q̃ ſint.et cõplones q̃ ſint et quot ſint.et humores an ſint et quot ſint:et qũo ſint: et virtutes vtꝝ ſint et quot ſint:et ſpũs vtꝝ ſint:et quot ſint et vbi.et queq3 mutatio h3 diſpõnẽ:et eiꝰ mora h3 cãm et cãe quot ſint:mẽbra aũt et eoꝝ iuuamenta ſenſu et anathomia diſcernere debet.

¶ Narrat hic ea q̃ nõ ſũt de ſe certa.tñ medicꝰ d3 ea recipere.ꝛ ſunt clara oia. Illõ ãt qd dᷓ ꝛ q̃ mutatio h3 diſpoſitionẽ ſic itelligiᷓ.i.q̃ ẽ motꝰ ꝑ quẽ acqriᷓ diſpõ.i.q̃litas ſ.alteratio.ꝛ eius mora.h3 cã3 ꝑſeuerãtia ſine dñio alterationis h3 cãm.ſ.efficiẽtẽ q2 ois alteratio reqrit agẽs.vl 2ᵒ itelligiᷓ eiꝰ mora h3 cãm.i.ceſſatio ab ea nõ ẽ ſine cauſa. ¶ Nota tñ ꝙ de elemẽtis tractaᷓ a pho 2ᵒ de gnãtione ꝛ 3ᵒ celi de cõplonibꝰ.nõ vᷓ magis determinãdũ in 4ᵒ methau.ptz in libro de mineralibꝰ plus tñ ꝑtinet ad librũ methauᷓ.vbi ponunᷓ gnãles paſſiones mixtoꝝ l3 paꝝ de illis dcm̃ ſit i phia. ¶ De humoribꝰ ãt ſpiritibꝰ ꝛ mẽbris ad librũ ꝑtinet de partibꝰ aialiũ:de virtutibꝰ ꝛ opationibus ad librũ de aia cum multis paruis nãlibus.

¶ Ea ãt de qbꝰ formãdo rõcinari d3 ſunt egritudines:et eaꝝ cãe ꝑticulares: ꝛ earũ ſigna et qualiter egritudo remoueaᷓ:et ſanitas conſerueᷓ ꝛ cuiuſcunq3 eaꝝ eẽ occultũ fuerit ad illud declarandum demonſtrationẽ afferre d3 ipſum diuidendo numerando et complendo.

¶ Hic dicit enumerãdo q̃ ſunt inq̃ſita ꝛ ꝓbata in meᵒ ꝛ innuit ꝓbationẽ ſecũde ꝯclonis ſupius poſite.ſ.ꝙ aliq̃ ſũt i medicia de qbꝰ d3 rõcinari medicꝰ.ꝛ ſunt ſanitas ꝛ egritudo ꝛ eaꝝ ꝑticulares cãe ꝛ ſigna.ꝛ q̃lr egritudo remoueatur ꝛ ſanitas ꝯſerueᷓ.dicunᷓ aũt ꝑticulariter iſta a medico ꝯſiderari. Cõſideranᷓ aũt ꝯpẽdo ad hoie3 ꝛ etiã ſ3 ꝙ factibiles vel remouibiles a medico. ¶ In generali.n. declaraᷓ de eis in phia nãli in libello q d3 vel i cap.de ſanitate ꝛ egritudine.vt ꝓbat Ariſto.in de ſenſu ꝛ ſenſato. ¶ Et ſi medicus ꝓbat aliqua de egritudie i generali vtitur in h pncipiis nãlibꝰ.ꝛ ſũt rõnes phice q̃ iõ ponunᷓ a

medico.qꝛ modicū in phīa de illis ſcriptū ē.⁊ h̄ ſepe facit
Gal.in libello de accidēti ⁊ moꝛbo.❡ Et ſubdit Aui.ꝙ i
vnoquoqꝫ iſtoꝝ qn̄ fuerit aliqd occultū dꝫ afferre medi/
c⁹demōſtrationē diuidēdo numerādo ⁊ cōplēdo qd̄ itel/
ligiſ vbi fuerit oppoꝛtunū.❡ Debes.n.ſcire ꝙ demōſtra
tiōes ſunt q̄daꝫ in qb⁹idigem⁹diuiſione p̄us.ſ.diuidēdo ⁊
nūero.i.ptinet ſubiecti enumeratione vt pꝫ p̄ poſterioꝝ.
⁊ ꝯclone p̄ⁱ pbanda.qꝛ Ariſt.ibidē diuidit.⁊ diuiſiꝫ pbat
ptes paſſiōis demōſtratiōis de ſubiecto.ſ.ꝙ ē ex p̄mis ve
ris imediatis ⁊c̄.Et Cāpan⁹ i libro elemētoꝝ euclidis oñ/
dit eē pmutati ꝓpoꝛtionabile de ſubiecto analogo ad ſp̄s
numeꝝ.⁊ ſp̄s quātitatis ꝯtinue diuidēdo ſubiectum.

❡ Galen⁹ nāqꝫ cū demōſtratiuā argumētatiōeꝫ
ſup diuiſionē pꝛimā facere aggreſſus ē nō dꝫ ag
gredi iquātū ē medicus:ſed iquātū ē phus. In
ſcia.n.nāli dꝫ loq ſicut Alphachi:q cū affirmaſ
aggreſſus fuerit qd̄ cōitatem ſeq deberet:nō dꝫ
loq de hoc iquantū eſt alphachi:ſꝫ iquātum ip̄e
ē mutachelim:medicus.n.iquātū ē medicus: ⁊
alphachi iquantū ē alphachi:nō pōt de h̄ rōcina
ri.ꝙ ſi nō:pueniemus ad circuitionem.

❡ In hac pte remouet dubiū.poſſet.n.qs dicere Gal.fecit
librū de elemētis ⁊ ibi nitiſ pbare ꝙ ſūt.4.igiſ medicus
demōſtratiue determinat de eis.Rn̄deſ ꝙ Gal.h̄ nō fac̄
tanq̄ medicus ſed tanq̄ phs nālis.qꝛ medicus in rebus
nālib⁹ē ſicut alphachi.❡ Alphachi aūt eſt ille q cū dicat
illō qd̄ opꝫ ſeq cōitatē.i.populū ex p̄cepto legis nō dꝫ de
h̄ afferre rōnē ꝓ quāto eſt alphachi.ſed ſi afferat h̄ ē in/
quātū ē mutachelis.❡ Nō dꝫ ḡ medic⁹ inq̄tū medicus
nec alphachi reddere rōnē de illis q̄ ſunt a ſupioꝛi deter/
mināda.Si aūt vellet reddere p ꝓpria medicie faceret
circuitionē:qꝛ pbaret p̄ncipia p ea q̄ ab ipſis pbāſ:cū me
dicus nihil hēat certū niſi p illa p̄nª.❡ Et tu hec ꝯſidera
qꝛ foꝛtaſſe rō Aui.nō pcedit.Multa.n.ſūt medicialia p̄n
cipia p ſe nota nō accepta a phīa nāli.⁊ p hac mā vide diſ
coꝛdiā iter Auer.⁊ Aui.de ſcia ad quā ptinet pbare p̄mū
motoꝛē eē.❡ Nō ēt ꝙ alphachi ē nomē arabicū.ſignifi/
cat ꝓnūtiatoꝛē volūtatis p̄ncipis vel ꝯſilij q vt ſic nō hꝫ
dicere rōnem volūtatis.Mutachelim v̄o eſt ille q ē p̄n/
ceps vel ꝯſiliarius q dicēdoꝝ hꝫ reddere rōnem.vn̄ dicit
Simon ianuēſis ꝙ alphachi ſignificat in lingua arabica
doctoꝛē diuine legis q nō hꝫ rōnē reddere.qꝛ Machome
tus ita p̄cipit ꝙ de ea nō diſputareſ.ſed mutachelim eſt
phs qui dictoꝝ ſuoꝛum hꝫ reddere rōnem.

❡ Doctrina ſecunda eſt de elementis : cuius eſt
vnum capitulum.

ELemēta ſunt coꝛpa ⁊ ſunt ptes pri
me coꝛpis humani ⁊ alioꝝ q̄ in coꝛ
poꝛa diuerſaꝝ foꝛmaꝝ diuidi mini
me poſſunt ex quoꝝ cōmixtiōe ſp̄s
diuerſe generatoꝛum fiunt.

❡ Aui.icipit determiare de reb⁹nālib⁹q̄ ſūt i trinſece coꝛ/
poꝛi noſtro ad ei⁹ itegritatē vel ꝯſeruationeꝫ neċarie . Et
diuidiſ i.5.ptes.P̄rio determiat de elt̄is.2ᵒde cōplonib⁹
3ᵒde hūoꝛib⁹.4ᵒde mēbꝛis.5ᵒ⁊ vltīo de virtutib⁹ ⁊ opatio
nib⁹⁊ ſpiritibus ſil.ptes patēt.P̄ris ps de elemētis ē cap.
vnū qd̄ i tres ptes diuidiſ.P̄rio ponit elemētoꝝ diffō qd
nois.2ᵒ vnūqdqꝫ elemētoꝝ deſcribiſ.3ᵒponiſ iter ea gnā
lis q̄dā dr̄ia.2ᵒ ibi[Terra ē.]3ᵒibi[Que āt grauia.]P̄ris
i duas.p̄ ponit elēi diffōnē.2ᵒnumeꝝ elemētoꝝ.2ᵒ ibi[me
dicus.]Dicit p̄ ꝙ elementa ſunt coꝛpa ⁊ ptes p̄me coꝛpis
humani ⁊ alioꝝ coꝛpoꝝ mixtoꝝ q̄ in coꝛpa diuerſaꝝ foꝛ/
maꝝ minime diuidi pñt.⁊ ex quoꝝ cōmixtiōe ſp̄s diuer
ſe fiunt gnātoꝝ.❡ Ubi attēde ꝙ hec diffō differt ab illa
q̄ poniſ 5ᵒmetaphyſice textu cōmēti.4.vbi dicit.Elemē/
tū ē illud ex quo cōponiſ aliqd p̄mo ⁊ ē in eo ⁊ ē idiuiſi/
bile ſm foꝛmā i aliā foꝛmā.Quia illa diffinitio ꝯuenit ꝓ
prie māe p̄me ex q̄ p̄us cōponiſ res q̄ ex 4ᵒʳ p̄mis elemē
tis coꝛpeis.⁊ iō Aui.cū voluit iſta 4ᵒʳ in rōne elemēti dif
finire dixit.ſunt coꝛpa ⁊ partes itegrales vel ſaltē q̄titati
ue coꝛpoꝝ mixtoꝝ ſm pōnē ei⁹.❡ Et p coꝛpa Aui.itelli/
git coꝛpa nālia ꝯſtituta ex mā ⁊ foꝛma.ſꝫ ꝯcoꝛdat hec dif
finitio cū illa quā pōit Ariſt.3ᵒceli tex.cōmēti.31.⁊ ē.Ele/
mētū ē illud in qd̄ coꝛpa diſſoluunſ ⁊ ē in eis poᵗant actu
⁊ h̄ ē dubiū.Elemētū āt nō diſſoluiſ i aliq̄ diuerſa i foꝛa.
❡ Per h̄.n.ꝙ dicit.Elemētū āt nō diſſoluiſ ⁊c̄.Cōmēta
toꝛ itelligit ꝙ coꝛpa diſſoluūſ i elt̄a remanētia i actu ⁊ il
la elt̄a actu remanētia nō ampli⁹ diſſoluūſ i actu diuer/
ſa i foꝛma ⁊ h̄ nō ꝯuenit māe p̄me nec foꝛme cū i diſſolu
tiōe mixti foꝛma coꝛrūpiſ ⁊ mā nō remanet ſub eodem
actu.ſꝫ ſub alio.❡ Ex quo iſert Cōmē.elementū equoce
de mā ⁊ foꝛma ⁊ de elemento iſto mō accepto.qūo acci/
piēdo elemētū diffinitio Aui.ē cōpletiſſima . Per h̄.n.ꝙ
dr̄.ſūt coꝛpa.differt a mā ⁊ foꝛa cū ibi coꝛp⁹ſumaſ ꝓ nāli
cōpoſito.⁊ p h̄ qd̄ dr̄ ptes coꝛpis:exprimiſ:ꝙ opꝫ elemē/
tū eē i elemētato aut actu aut potētia.❡ Per h̄ v̄o qd̄ dr̄
p̄me.itelligiſ p̄me in genere ptiū coꝛpoꝛeaꝝ via eētialis
cōpōnis.⁊ p h̄ diſtinguiſ a ptib⁹ non ſic p̄mis.vt vbi gr̄a.
oſſib⁹carne ⁊c̄.hec.n.nō ſūt elemēta qꝛ aliq̄ ſūt ptes ſim/
pliciores coꝛpee.❡ Per h̄ qd̄ dr̄ ꝙ in ptes diuerſaꝝ foꝛ
maꝝ minime diuidi pñt.daſ itelligi ſm Auer.cōmē.31ᵒ.
tertij de celo ꝙ nō repugnat elemēto eē diuiſibile i ptes
q̄titatiuas.ſꝫ ei repugnat eē diuiſibile i ptes hñtes diuer
ſas foꝛmas i quo differt a quolibet mixto.❡ Qd̄ aūt ad/
diſ ex quoꝝ cōmixtiōe ⁊c̄.vr̄ dcm̄ ex ſupabundanti ad ma
ioꝛē expreſſionē ꝙ mixta ex eis cōponūſ.⁊ nō poniſ hec
particula loco allegato tertij celi.Quidā aūt dicūt ꝙ p hoc
differt a celo.Cōſiderādū 2ᵒ:ꝙ hāc diffinitionē tertij de
celo dicit Ariſt.eē in qua oēs ꝯueniūt.⁊ Cōmētatoꝛ i fine
cōmēti dicit hāc diffinitionē eſſe notā p ſe ⁊ nō eē dubiūꝫ
de elemētis ꝙ ſint poſtremū in actu ad qd̄ fit reſolutio ⁊
eſt p ſe notū de elemētis qd ē.vel qꝛ ſūt.Sꝫ eſt dubium
vtrū ſint in mixto actu vel potētia.Accipiēdū ēt in cōm/
mēto.31ᵒtertij.ꝙ elemētū nō dr̄ niſi reſolutiōe ad id cui⁹
ē elemētū.Ex quo ſeqſ nō iō dici aliq̄ elemēta:qꝛ ſūt coꝛ
poꝛa ſimplicia q̄litates p̄mas de ſe ſibi determinātia. No
ta 3ᵒ ꝙ ſm nullū modū accipiēdi elemētū ꝯuertiſ h̄ no/
mē elemētū cū h̄ noīe p̄nᵐ vt expſſe colligiſ 5ᵒmetaphyſi
ce.cōmēto 4ᵒ.cū elemētū nō dicaſ niſi de itrīſeco ꝓ q̄to
eſt itrinſecū.Principium v̄o de itrinſeco ⁊ extrinſeco.

Cōſidera vltio ꝙ de mō gnātionis mixtoꝝ ex ele/
mētis ⁊ elemētoꝝ pmanētia i mixto.4.
a modernis cōcedētib⁹gnātionē ⁊ coꝛruptionē elemēto/
rū.⁊ ꝯcedētib⁹ ipſa eſſe ignē.aerē.aquā.⁊ terrā.pertinen/
ter ſūt iuētę pōnes.Unā quā recitat Tho.d̄ garbo ⁊ ē i ſū
ma ꝙ mixta nō pñt quoquo mō fieri ex elemētis.⁊ ꝙ ele/
mēta nullo mō ſunt in mixtis:nec foꝛme aliq̄ ſubales vel
accñtales elemētoꝝ ſūt in mixto.Sed qꝛ mixta hñt q̄li/
tates i virtute medias iter q̄litates elemētoꝝ:ſꝫ cōplonē
v̄tualiter mediā iter caliditatē ⁊ friditatē.Jō dicim⁹meta/
phoꝛice elemēta eē ſꝫ v̄tutes in mixto.❡ 2ᵃ poſitio fuit i
p̄nᵒſtudij mei cōis quā ſecutus ē Marſili⁹ ⁊ pleriqꝫ alij.
⁊ Aui.dicit in libro de generatione ⁊ coꝛruptiōe.ꝙ iſta ē
extranea opīo quā qdā mouerūt circa ſua tp̄a.Sic.n.di/
cit ad lrām.Quidā mouerūt quādā opinionē extraneā ⁊
mirabilē circa iſta tp̄a dicētes ꝙ ſimplicia qn̄ cōmiſcenſ
⁊ i ſe inuicē operāſ.deueniūt ad denudationē ſuaꝝ foꝛma/
rū ⁊ nullū coꝝ tenet ꝓpriā foꝛmā.Et ē qꝛ mixtū bene pōſ

ex elemẽtis generari. ſʒ forme ſubſtãtiales elemẽtoꝝ nullo modo remanẽt in mixto. ſed qualitatiue diſpões elementoꝝ q̃ v̾tutes eorum dicuntur bene remanent.

❡ 3ª pō eſt cõmentatoris Auer. quã nõ video ipſuʒ p̊ de generatione ſenſiſſe 3° de celo. cõmẽto. 67°. Et ē ꝙ elemẽta remanẽt in mixto potẽtia ⁊ nõ actu. ⁊ itelligit ꝑ hec dicta q̃ ſunt Ariſt. p̊ de gñõtiõe. cap. de mixtione. ꝙ elemẽta remanẽt refracta in formis ſuis ſubalibꝰ ⁊ accñtalibꝰ. ⁊ tale eẽ remiſſum dr̃ eſſe in po° ⁊ nõ in actu cõpleto. ſ.

❡ 4ª poſitio ē Aui. ⁊ ē ꝙ elemẽta ſunt diuiſa ad minima ⁊ remiſſa in ſuis formis accñtalibꝰ ⁊ ſunt ꝯiuncta cũ alijs ꝑ formã ſupadditaʒ. Et hec tñ hñt formas ſubales nõ refractas tñ nõ recipiũt magis ⁊ minꝰ. ⁊ tale eſſe dr̃ eẽ i potentia ſicut dicimꝰ ptẽ eẽ in po° qñ nõ ē diuiſa. ſʒ qñ ē ꝯtinuata. Et hãc poſitionẽ narrat Auer. p̊ de generatiõe cap. vltimo dicens Aui. ꝑ potẽtiã elemẽtoꝝ itellexiſſe eoꝝ eſſentiã ꝑ quã eẽntiã elemẽta dicunt̃ dupl'r eſſe potẽtia. Uno mõ q: per eam p̄nt multa agere cum ſit forma p̄ncipalis eoꝝ. 2° ẽt q: iſta elementoꝝ eſſentia eſt potẽtia temꝑationis qua habilitat̃ mõ ad recipiendum formam mixti.

❡ Prima pō vr̃ mihi olno irrõnalis: q: mixta reſoluunt̃ i elemẽta vt ſenſus notat in cõbuſtione. Si ğ ipoſe eẽt ex elemẽto vel elemẽtis fieri mixtũ iã tota mixtoꝝ mã trãſiuiſſet i tpe p̄terito in mõʒ elemẽtoꝝ ⁊ nihil eẽt mixtũ. Nec valet ſi dicat̃ ꝙ mixtũ nõ reſoluit̃ in elemẽta ſed in mixta: q: quero de illo vltio mixto ad qḋ ſtat mixtoꝝ reſolutio q: nõ ꝓcedit̃ i ifinitũ. ⁊ ſeqt̃ ꝙ illḋ vel illa ſi ſint plura ſunt elemẽta ad ſenſum nr̃m. Cõcedimꝰ .n. id eẽ elemẽtuʒ qḋ eſt poſtremũ corpus ad qḋ ꝑ reſolutionẽ deuenit̃. hãc opinionẽ tãq̃ aliquã demẽtiam nõ proſequor.

❡ Cõtra 2ᵐ opionem arguo p̊ ſic. Ex ea ſequeret̃ ꝙ neqʒ ignis neqʒ aer neqʒ aq̃ neqʒ terra eẽt elemẽtũ. ſumẽdo elemẽtũ ꝑ elemẽto corꝑeo cuiꝰ oppoſitũ ꝯcedit pō. ⁊ pʒ ꝯña: q: nullũ elemẽtũ ē niſi alicuiꝰ elemẽtati ſit elemẽtũ. Sʒ ignis aer ⁊cẽ. nõ ſũt elemẽta alicuiꝰ elemẽtati. ğ ⁊cẽ. Maior ē Auer. 3° de celo. cõmẽto. 31. vbi vult nullũ iſtoꝝ eẽ ſubaliter elemẽta. ſʒ accidit eis eẽ elemẽta reſpectu eoꝝ quoꝝ ſũt elñta. ⁊ idẽ colligit̃ ab eodẽ cõmẽto. 67. eiuſdeʒ ⁊ pluribꝰ locis. ⁊ vult h̃ notũ ꝑ ſe. Et minor pʒ. q: nõ eẽnt elemẽta alicuiꝰ elemẽtati niſi eẽnt itrinſeca illi. Nũc aũt ſʒ poſitionẽ nullũ elemẽtũ ē i mixto cũ ſue ſubales forme nullo mõ ſint in mixto. ❡ Sequitur 2° nullo mõ eẽ mixtionẽ cũ nõ vniant̃ elemẽta alterata ſʒ corrũpant̃. ❡ Seqtur 3° ſimpliciorẽ eẽ hoiẽʒ q̄ eſt cõpoſitior oibꝰ q̃ʒ terra alterata ſʒ q̃litates p̄mas cũ hõ ex ſimpliciori forma ⁊ eq̃ ſimplici mõ ⁊ q̃litatibꝰ eq̃ tranſactis cõponat̃. Seqt̃ 4° mixta hõgenea ꝑ putrefactionẽ nõ debẽ icinerari ſʒ ptes ⁊ reſolui ſiue diſſolui ſm aliã cũ in eis non ſit diuerſitas ptiũ tñ ꝙ vna deberet ꝯuerti i cineres ⁊ alia in vaporẽ. Si .n. vna ē cõplo vniformis vniꝰ forme mixti. nec ſũt neceſſarie elemẽtoꝝ forme in oi ſpe hõgeneoꝝ daret̃ aliqḋ tale mixtũ vel dari poſſet i quo eẽnt oẽs ptes vniformes. ⁊ tũc illud nõ poſſet ꝑ putrefactionẽ icinerari neqʒ aduri cũ aduſtio ſit vi caloris ſubtil' a groſſo ſeꝑatio ita vt ſubtile ſublimet̃ ⁊ groſſum deſcẽdat. 2° p̊mi. capꝰ de cauſis calefaciẽtibꝰ. neqʒ hñ ẽt exp̊mi poſſet q̃uo aliqḋ ē ſubſtãtiſice ſiccior ſʒ q̃litatiue hũidior. Uel q̃uo aliquoꝝ eq̃liũ i calore ⁊ hũiditate eiuſdẽ ſpẽi ſpãliſſime. vnũ eẽt magis aereũ. reliquũ magis aqueũ. ⁊ q̃uo ꝑ actionẽ ignis aliq̃ mixta liqueſcũt ⁊ aliq̃ coagulant̃ ⁊ ſic innumerabilibꝰ paſſionibꝰ mixtoꝝ q̃ oẽs pẽdẽt a tali diffozmitate ptiũ mixti q̃ʒ nullũ habet hõgenei q̃ nullis diffozmitas nõ pt ſaluari ex pte forte vltĩe mixti cũ illa ſi ꝑ totũ vniꝰ rõnis. nec ex pte mõe prime illi de cã. nec ex pte q̃litatis. q: videmꝰ ꝙ facta alteratiõe q̃litatis ꝑ agẽs extrinſecũ redit tñ ad p̄ſtinã nõʒ ⁊ diſformitatẽ. tñ ẽt q: iſtaꝝ ptiũ q̃litas i eque itẽſaꝝ vna deberet eẽ magis ꝯueniẽs forme q̃ alia. ⁊ ſic tũc mixtũ eẽt ꝑfectiꝰ ſi totũ eẽt vniforme iſto ꝯueniẽtiori gradu. ⁊ ſic dʒ agere ad reddẽdũ reliq̃s ptes ad vniformitatẽ illius gradus ab ea deducta īpreſſiõe 3ꝛij ſicut agit ſe reducẽdo totũ ad nãlẽ diſpoſitionẽ cũ remouet̃ ꝑ agẽs vt apparet in ferro. auro. ⁊ argẽto calefactis dimiſſis ſue nãe. ⁊ in hoie īfrigidato. ❡ Nec ẽt iſta connãlis diffozmitas in mixto hõgeneo ſm eoꝝ viã põt ſaluari. nã ſigno mixtũ qḋ hʒ generari hõgeneũ ⁊ totã m'titudinẽ ignis p̊ ꝯcurrẽtẽ ad eiꝰ gñõtionẽ nãlẽ. ⁊ vocet̃ .a. ⁊ tota multitudo aque .b. ⁊ aeris .c. ⁊ terre .d. q̃ q̃tuor corrũpant̃ in aduẽtu forme ſupadditę. Et arguit̃ ſic. qḋlibet iſtoꝝ 4ᵒʳ fuit ꝯtinue in loco ſuo ſeorſuʒ. ⁊ adhuc manet nõ mixtũ cũ alio modicũ i ſuis q̃litatibꝰ alteratũ. ğ vnũ qḋqʒ iſtoꝝ ꝑ ſe aliã hʒ cõplõnẽ. ğ ſi ſupaddit̃ forma alia addit̃ in vnoquoqʒ forma alia cũ ſint ille mãe ꝑ varias cõplones ſꝑarate. vt dicit poſitio. Imo ex h̃ ſequeret̃ ꝙ ex vno ſimplici elemẽto alterato ſic̃ vnũ iſtoꝝ alterat̃ poſſit fieri mixtũ. qḋ vr̃ ipoſſibile. Tale .n. mixtũ nõ putrefieret nec ab itriſeco corrũperet̃ nec eẽt cõbuſtibile nec reſolubile i ſimplicia. q̃ oĩa ſũt aut aliqḋ eoꝝ oibus mixtis cõia. Immo vr̃ ex iſto ꝙ nulli hoi eẽt cõnãlis aliq̃ cõplo niſi tẽꝑata. ita ꝙ ſi flaticꝰ ꝑ ignis calitatẽ vel ſolis ad gradũ eq̃lẽ gradui tẽꝑati reduceret̃: deberet ſub iſto gradu ꝑmanẽ: ⁊ cũ iſta forma bene ꝑficere opatiões ſuppoſita debita q̃titate ſpirituũ ⁊ ſãguis ⁊ debito loco ꝯtẽtoꝝ: cuiꝰ oppoſitũ notat experiẽtia. Et ꝯña pʒ ꝑ h̃: q: nõ põt aſſignari cã. quare ille gradus eẽt nãlis vni ⁊ nõ alteri. Nõ .n. mora vl' diuturnitas ꝑmanentie in ſubiecto faciunt gradũ nãlẽ vt apparet in ethico ꝑ multos annos nõ eſſe nãlẽ gradũ febris. ⁊ calor in p̊nꝰ gñõtionis embrionis eſt ei ꝯueniens nõ obſtãte ꝙ modico tpe iſo manerat ipʒ. ❡ Nec pt poni ex pte cõplonis q̃ ſit q̃litas 2ª. cũ illa variet̃ ſm variationeʒ qualitatũ p̊maꝝ niſi ponant̃ elemẽtoꝝ forme ⁊ iã ponit̃ gradus eẽ illaꝝ q̃litatũ eq̃les nec modus depẽdẽtie a ſpũ ⁊ ſanguine. Uidemus .n. ꝙ tẽꝑatus nãliter factus fridus ꝑ ſanguis ⁊ ſpũs euacuatiõeʒ redit ad tẽꝑamẽtũ celeriter cuʒ eſbis tẽꝑeratis. qḋ nõ facit ille q̄ ē nãliter fridus tñ. Nec videt̃ q̃uo ſanguineus ꝯueniens nãl'r in aliquo ſenectutis iſtãti ad gradũ caloris ⁊ hũiditatis tẽꝑati iuuenis nõ ſit tẽꝑatus ſicut iuuenis tẽꝑatus niſi ipſe ſit terreſtrior qḋ nõ ē merito q̃litatiuoꝝ graduũ cũ illi ſint eq̃les. ſʒ q: plus ꝓportionabil'r hʒ de ſuba terre in mixtiõe. ❡ Immo cũ ad generationẽ noui mixti ꝯcurrũt elemẽta. ſi illud mixtuʒ dʒ eſſe fridũ ⁊ ſiccũ a dñio in eo ſaltẽ nõ corrũperet̃ terra: ⁊ ſi frigidũ ⁊ humidũ nõ corrũperet̃ aqua. ⁊ ſic de alijs ꝓportionatis alijs elemẽtis. Aliqḋ igit̃ ſaltẽ elemẽtũ remanebit i mixto. ⁊ pʒ ꝯña. q: aq̃ nõ corrũpet̃ niſi introducta ſiccitate ⁊ caliditate ſue forme in cõpoſſibilibꝰ q̃ nõ ſũt introducte in eiuſdẽ mixti gñãtiõe cũ totũ mixtũ ſit fridũ ⁊ humidũ. Nõ .n. erit itroductus medius gradus totiꝰ latitudinis caliditatis: ⁊ mediꝰ ſiccitatis: ⁊ cũ oibꝰ illaꝝ q̃litatum gradibus citra mediũ fiat forma aq̃ vt appet i generatione ignis imediate ex aq̃ que qualiter ſm ambas q̃litates alteret̃. In qua aũt opʒ ignẽ poſſe ſtare cũ frigiditate ⁊ humiditate ſupra mediũ. Si aũt medietatẽ latitudinis calitatis ⁊ ſiccitatis itroducit̃ eiꝰ forma. ⁊ tunc pari rõne aqua poterit cũ calore ⁊ ſiccitate ſtare ſupra mediũ. vel oʒ cũ oi gradu circa mediũ caliditatis ⁊ ſiccitatis ſtare formã aque. ſi nõ citius forma ignis itroducit̃ q̃ʒ medietas latitudinis ſuarum qualitatum itroducatur.

❡ Iſtis ꝯtra hanc poſitionẽ iã ꝯtentus. lʒ poſitio videatur negare p̊nᵐ per ſe notũ. puta aliqḋ eſſe elemẽtũ corporeũ. Maior etiã ps iſtoꝝ argumẽtoꝝ eſt ꝯtra iſtos q̄ iterpretant̃ opinionẽ Auerrois ꝙ ipſe voluit in eadẽ pte mãe eẽ q̃tuor formas ſubſtãtiales q̃tuor elementorum remiſſas

ſm ꝙ ſunt ibi q̃tuoꝛ cõbinatiões q̃litatũ primaꝝ ĩ gradi bꝰ remiſſis illis q̃tuoꝛ formis correſpõdẽtes. tũc.n. nãlis diſformitas mixtoꝝ nõ ſaluaret̃. ⁊ ẽt nõ videret̃ dr̃ia iter tale ſubſtãtifice ⁊ q̃litatiue. ſemꝑ.n. ad q̃litatĩ acq̃ſitionẽ forme ſubalis ſequeret̃ acq̃ſitio. Item vapoꝛ eleuatus ab aqua q ſurſuʒ aſcẽdit nõ eſſet formalr̃ aq̃ nec faciliter cõuerteret̃ ad nãm aq̃ cũ ſit ibi forma aeris itenſioꝛ forma aq̃ vt pʒ calculãti ꝑ cõbinatões. Itẽ in hyeme aer nos circũdans eſſet magis aqua q̃ȝ aer: q2 hʒ plus de friditate q̃ȝ caliditate. vt appet ad ſenſuȝ. Iteȝ igne ſũmo icipiente in aquã ſũmã agere ſm ambas q̃litates icipet ſubito gnãre formas triũ elemẽtoꝝ. ſ. aeris terre ⁊ ignis. cũ ibi cõbinatiões remiſſas iſtis ↄueniẽtes itroduceret. Et ſic ꝑ ſolius ignis actionẽ ĩ aquã poſſet oĩs forma mixti ꝑfecti itroduci. q2 q̃libȝ ꝓportiotã ĩ. 4. q̃litatibꝰ p̃mis q̃ȝ ĩ formis ſubalibꝰ elemẽtoꝝ imagiabilis pt ꝑ talẽ actionẽ acq̃ri ⁊ taleȝ ꝓportionẽ ſeq̃t̃ cõplo ⁊ forma mixti iuxta poſitionẽ. ↄñs vr̃ ↄ̃ experiẽtiã ⁊ ↄtra oẽs. ¶ Et ſi qs bñ cõſideret verba Auer. 3° celi cõmẽto. 67°. iueniet ipm hũc habuiſſe ſenſuȝ ꝙ ĩ eadẽ pte mãe ſint adequate cuiuſlibet 4°ᵒʳ elemẽtoꝝ forme. Nã iõ ponit eas remitti vt ſʒ ſubaȝ miſceant̃. qð dicit Aui. nõ poſſe dicere. cũ dicat elemẽta remanẽ ĩ formis ſuis ſubalibꝰ nõ refracta. Sȝ opȝ Aui. dicẽ ꝙ mixtio eſt tm̃ ſm accñtia elemẽtoꝝ. ibi.n. ꝑ mixtionẽ vr̃ itelligẽ coexiſtẽtiã in eadẽ mã: queãdmodũ in cõmẽto imediate ſequẽte. ¶ Si qs igit̃ cũ põne Auer. ↄ̃ remiſſiõe formaꝝ elemẽtaliũ vellet ꝙ nõ ſint 4°ᵒʳ forme ĩ eadẽ mã coexiſtentes: ſed q̃libet hȝ ꝓpriũ ſitum. tũc hẽbit oẽs difficultates ↄ̃ ſe q̃ ſunt ↄtra ſequẽteȝ opinionẽ. ⁊ ponet formas ſubales recipe magis ⁊ minꝰ ſine aliq̃ rõne. Igit̃ ↄ̃ hãc ptẽ nõ arguo ꝑꝑ hec ⁊ multa alia nota pħis. ¶ Adhereo q̃rte põni q̃ ẽ Auic. cũ ex ipſa oĩa ſenſui ⁊ rõni ↄformia faciliꝰ ſoluãtur q̃ȝ ex aliq̃ aliaꝝ. Notũ eſt.n. illis q ſũt ĩ metallicis expti ꝙ ipſa ſũt ↄſtituta ex minimis terreis iteriectis aq̃s corpibꝰ. q̃ in diſtillatiõe ĩ pleriſq3 ſepari poſſunt. Pꝛo tñ vr̃ ex põne ſeq ꝙ elemẽta nõ ſũt mixta ſȝ iuxta poſita ⁊ ſic nullũ mixtũ eẽt vere vnũ ſȝ aggregatuȝ ex elemẽtis inicẽ iuxta poſitis. vt arguit Auer. 3° celi. cõmẽto allegato ↄ̃ Aui. Pꝛo iſto dr̃ negãdo ↄñaȝ. nõ.n. dicunt̃ ſolũ mixta cũ hẽant formas ſubales in mã coextenſas. nec ad iſtũ ſẽſum ſumit mixtionẽ Ari. p̃ de gnãtiõe. cap. de mixtione. Vult.n. ꝙ miſcibilia facile bene ſint diuiſibilia ad ptes paruas qð nõ eẽt ptinẽs coextẽſiõi formaꝝ. Iſta.n. ſic diuiſa ſeruãt ꝓprios ſitus. ⁊ hec mixtio nõ ſolũ ſit ſm q̃ntitatẽ ptiuȝ ſȝ ẽt ſʒ q̃litatẽ. aliter.n. nõ q̃libet ps mixti eẽt mixtũ. nec mixtũ eẽ vere mixtũ vnũ niſi ꝑ alterationeȝ miſcibiliũ acq̃reret̃ vna cõplo ⁊ tãdeȝ vna forma ſubalis q̃ facit vniri vere elemẽta ⁊ ↄtinuari. Nõ igit̃ dr̃ mixtũ vere vnũ ſolũ ꝑ aggregationẽ ſȝ ꝑ vnitatẽ forme ſupadditę. Nec ſũt elemẽta mixta ſolũ cõparatiõe ad ſenſum. cũ ſȝ itellectus ↄfuſe. ⁊ deus diſticte ꝑcipiat diuerſitatẽ ſituuȝ. 4°ᵒʳ elemẽtoꝝ in mixto. tñ illa ſũt vere vnita ⁊ ꝑ cõplonẽ vnã ĩ vnoquoq3 iſtoꝝ ⁊ ꝑ formã q̃ ꝑ hãc cõplonẽ acq̃rit̃: vt dr̃ cap. ꝑcedẽte. quã vnionẽ ĩ forma ⁊ q̃litate media vocat Ari. verã mixtionẽ. ẽ.n. mixtio miſcibiliũ alteratoꝝ vnio. 2° p̃ncipalr̃ vr̃: ꝙ nõ cuiuſlibet gnãtio ẽ alterius corruptio. nec ecõtra: cũ ĩ gnãtiõe mixti imediate ex elemẽtis nihil corrũpat̃: ⁊ in diſſolutiõe mixti ĩ elemẽta ꝑ p̃ncipali nihil gñet̃ corrupto mixto. Pꝛo h̃ dr̃ ↄcedendo ↄclõnẽ ad quã deducit: ſ. aliq̃d gnãri ſimplr̃: in ſubſtãtijs ⁊ nihil corrũpi: ⁊ eȝ. Sufficit.n. Ariſt. ꝙ vniꝰ elemẽti gnãtio ẽ alteriꝰ corruptio ⁊ ecõtra ad ſaluãdũ ꝑpetuã ſucceſſionẽ in gnãtione ⁊ corruptiõe nõ ponẽdo mãm ĩfinitã. nã mixta aut corrũpunt̃ ĩ mixta aut in elementa ⁊ generant̃. aut ex mixtis aut imediate ex elementis. ¶ Et ſi bene ↄſideres textũ Ariſt. p̃mo de gnãtiõe. illo cap. Determiatis aũt his ⁊c̃. Oẽs auctoritates ſonãtes ꝙ vniꝰ gnãtio ẽ alterius corruptio ſunt expoſſe nõ vniuerſales exceptis duabꝰ. vna ẽ hec. Nũc q̃dẽ tñ determinatũ eſt quare in oĩ gnãtione ente corruptiõe alteriꝰ. ⁊ corruptione ente gnãtiõe non ſimplr̃ attribuimꝰ gnãri ⁊ corrũpi adinicẽ trãſmutabilibꝰ. ⁊ hãc itelligo ꝙ ille ablatiuꝰ ſtet aduerſatiue ita ꝙ ſenſus ſit q̃uis oĩs gnãtio vniꝰ eẽt corruptio alteriꝰ. ⁊ eȝ: tñ nõ ſimplr̃ attribuimꝰ gnãri ⁊c̃. ¶ Alia ẽ auctoritas eius circa finẽ vbi dic̃. Eſt alteriꝰ gnãtio ſꝑ in ſubſtãtijs alteriꝰ corruptio. ⁊ alteri corruptio alteriꝰ gnãtio. ⁊ iſta ẽ vl̃is de tpe ꝙ oĩ tpe gnãtio vniꝰ ẽ corruptio alterius. ⁊ h̃ eſt veꝝ de elemẽtis. Neq3 igit̃ rõ Ariſt. ad h̃ deducit ꝙ cuiuſlibet mixti gnãtio eſt alteriꝰ corruptio. Nec textus ſui de vi vocis h̃ ſonare videt̃. aĩs tñ dixi ꝙ q̃ñcũq3 aliqð vnuȝ generat̃ ex vno imediate aut aliqð vnũ corrũpit̃ in vnũ. tũc vnius generatio eſt alterius corruptio. ¶ 3° p̃ncipalr̃ ſeq vr̃ ꝙ mixti generatio ex elemẽtis nõ eſſet gnãtio cũȝ gnãtio ſit trãſmutatio totiꝰ ĩ totũ nullo ſenſibili remanẽte eodẽ vt ſubiecto: mõ ĩ tali mixti gnãtiõe remanet elemẽtũ ſenſibile ꝑ ſubo forme mixti: vt dicit põ. Hic dr̃ ꝙ tex. Ariſt. p̃ de gnãtione. vbi ponit̃ dr̃ia iter alterationẽ ⁊ trãſmutationẽ ĩ ſuba exponit̃ a Cõmẽ. iſto mõ. Trãſmutatio aũt in ſuba eſt cũ nihil remãſit ĩ actu ex illo ex quo ẽ trãſmutatio ꝙ ſit ſubiectũ illius rei ĩ eo qð ſit eſſentialiter nõ accñtalr̃. ⁊ itelligo ĩ actu eodẽ. Nã mã que ẽ ſubȝ gnãtiõis ſemꝑ eſt ĩ actu. ſed nõ ĩ eodeȝ actu eſt ĩ termino a quo gnãtiõis ⁊ ĩ termio ad quẽ. Nũc.n. dicimꝰ ꝙ elã q̃ñ eſt mixtũ nõ ſunt in eo ĩ actu ſicut prius. nam ⁊ ſũt refracta ĩ qualitatibus ⁊ ſũt colligata ⁊ deducta ad nãȝ cõplonalẽ ꝑ formã ſupadditã: ⁊ nõ ſunt ꝑ ſe exiſtẽtia: ſed tanq̃ȝ ptes ↄtinuate in toto q̃ dicunt̃ ab Ariſt. eẽ ĩ poꝰ ⁊ nõ actu ĩ mixto. ¶ Vel dr̃ 2° ꝙ mã mixti nõ ẽ in eodẽ actu ante gnãtionẽ ⁊ poſt. Nã p̃ nõ ẽ in actu aliquo tota: ſed ſm varias ptes hʒ varios actus. In fine aũt tota hʒ vnũ actus. ¶ Vel dr̃ 3° ꝙ ĩ trãſmutatiõe ſubalĩ nihil remãſit ĩ eodẽ actu vltimato qð ſit ſubm iſtius trãſmutatiõis. Nã ĩ gnãtiõe mixti eſt forma ſupaddita vltimatus actus materie poſt gnãtionẽ q nõ erat ante: ⁊ ĩ corruptiõe eius remanet forma eltoꝝ ꝑ vltimo actu q prius nõ erat actus vltimatꝰ: vel acq̃rit̃ noua mixti forma. ¶ Vel dr̃ 4° ꝙ ꝓductio mixti ad eſſe ꝑ mixtionẽ nõ eſt generatio: ⁊ deſitio mixti nõ ẽ corruptio: de q̃bus loq̃t̃ Ari. ĩ de gnãtiõe ⁊ corruptione. vt vult Cõmẽ. 2° de gnãtiõe ꝓpe ſinẽ ꝑ vnã cartã. Dicit.n. ꝙ mixtio nõ eſt gnãtio ſimplr̃. neq3 ẽ alteratio. ⁊ ſic nõ q̃libet iceptio ſube eſt per gnãtionẽ ſimplr̃ iſto mõ dictã: ſȝ aliq̃ ꝑ mixtionẽ. ¶ Vr̃ 4° ſeq ꝙ elta ſũt ĩ cõpoſito actu cũ ſint in eo cũ forma ſubalĩ nõ refracta. ⁊ ſic mixtũ nõ hẽt aliquã formã ſubalẽ ſupadditã. ↄñs tenet duplr̃. Pꝛimo. q2 ĩ eadẽ mã nõ pñt eẽ due forme ſubales. aliter.n. nõ eẽt ſignabilis cã. q̃re ĩ aduẽtu vnius forme alia corrũpit̃. Et 2°. q2 forma iſta ſuperaddita adueniet entiȝ enti ĩ actu. ⁊ ſic eſſet accidẽs. Hec.n. videt̃ eſſe dr̃ia iter formã ſubſtãtialẽ ⁊ accidẽtalẽ poſita a doctoribus ꝙ ſubalis aduenit enti ĩ poꝰ: illa vero ĩ actu. ¶ Pꝛo iſto dr̃ ꝙ ſubiectum forme mixti cũ quo cõponit vnum nõ eſt materia vnius alicuius elementorum 4°ᵒʳ. ſed eſt materia in qua ſũt 4°ᵒʳ forme elemẽtoꝝ ſʒ varias ptes ita ꝙ minimũ nãlia mixti hʒ formã idiuiſibilẽ quoad molẽ q̃ p̃mo iformat aggregatũ ex 4°ᵒʳ ⁊ cuȝ eo cõponit vnum vere ⁊ nõ cõponit cũȝ aliquo elemtoꝝ 4°ᵒʳ. ita ꝙ ſubiectũ forme mixti nõ ẽ mã actu ꝑ vnã formã. ⁊ ſufficit ad faciẽdũ ꝙ recipiat nouaȝ. ⁊ ꝙ illa noua non ſit accñtalis. Impoſſibile aũt eſt mãm actuatã itegre ꝑ formam vnã ſubalẽ recipe aliam ſubſtãtialẽ p̃ma nõ corrupta. Et h̃ volũt auctoritates ſi q̃ repertiantur dicẽtes ꝙ forma ſubalis nõ aduenit enti in actu: ſed bene accñtalis. Ex quo ẽt apparet ſolutio ad rationeȝ

que ſolebat fieri.q2 tūc in mām elemēti cōſtr diſpoſitaꝫ qualitatiue ſicut vnuꝫ elementum in mixto poſſet extra mixtum introduci forma mixti ſicut fiebat qñ elementū erat alq̄ iuxta poſitū. Nā nō dicimus in vno aliquo elementorū ꝑ ſe in mixto eē formā mixti: ſed ꝓmo in aggregato ex.4. Nec ē icōueniēs imo probabile nullā eſſe mixti formaꝫ conſimiliter extenſam ſicut extēſe ſunt forme elementoꝝ ſed mixtoꝝ homogeneoꝝ que plurima contineat minima nālia ſue ſpēi. forma quodāmodo ipꝓprie eſt extenſa cōpoſita ex formis idiuiſibilibus quo ad molem. Et per hoc poterit iduſtrioſius ſoluere alias difficultates. ſi que contra illam opinionem emergerent.

¶ Medicus āt phyſico credere dꝫ ꝙ ſūt q̄tuor ꝛ nō plura. quorum duo ſunt leuia: ꝛ duo grauia: ꝛ leuia ſunt ignis ꝛ aer. grauia terra ꝛ aq̄.

¶ Ponit numeꝝ. ꝛ narrat in gnāli q̄litates motiuas. ꝛ dicē ꝙ medic⁹ dꝫ credere phīco. ꝛ pꝫ. Cōſidera tñ ꝙ via ad ꝓbādū iſta elementa eſſe.4. Eſt vna poſita 2° de gnātiōe. ſupponēdo ꝙ corpora elemētata ſunt oīa ꝑ ſe tāgibilia. ꝛ ꝙ ꝓme drie oīum corpoꝝ gnābiliū ꝛ corruptibilium ſūt drie tāgibiliū. 2° de gnātiōe. ꝛ nō ſūt alie ſm q̄s fiāt gnātio ꝛ corruptio. ꝛ cū alioꝝ ſēſibiliū drie nō ſint cōes oīb⁹ corꝑib⁹ gnābilib⁹ ꝛ corruptibilib⁹. ḡ ſupponiẗ ꝙ ꝓme drie tāgibiliū q̄ ſūt actiue ꝛ paſſiue in gnātiōe ſunt calitas. frigiditas. humiditas. ꝛ ſiccitas. Nā alie oēs tāgibiles q̄litates vel ꝯrietates reducunẗ ad iſtas. exceptis grauitate ꝛ leuitate q̄ nō ſunt actiue mō dicto: ꝛ ſilr aſperitate ꝛ lenitate. dēſitate ꝛ raritate. ipſe aūt ꝑ ſe nō reducūẗ ad alias. Ex qb⁹ ſeq̄tiẗ ꝙ iſte drie dicunẗ eē ꝓmoꝝ corpoꝝ gnābiliū ꝛ corruptibiliū. ꝛ q2 ille nū q̄ȝ reperiunẗ in ſubiecto ſole ſed copulate. manifeſtū eſt ꝙ numerus corpoꝝ ꝓmoꝝ generabiliū erit ſm cōbinationē poſſibilē in iſtis.4. qualitatibus q numerus eſt q̄ternarius. ꝛ q2 videm⁹ ꝙ ignis ē calidus ꝛ ſic aer cal's ꝛ hu. aq̄ fri. ꝛ hu. ꝛ terra fri. ꝛ ſic. Jō dicim⁹ iſta.4. elemēta. cū iſta ſint qb⁹ ꝯueniūt ꝓme drie q̄litatū tāgibiliuꝫ l ſui ſimplicitate. Indiget tñ hec rō adiutamēto quo ꝓbaẗ nullū iſtoꝝ. nec aliq̄ duo eſſe aliorūꝫ duoꝝ elemēta. in 2° de generatiōe. ex qua expreſſe videbis intentionē Ari. eſſe ꝙ impoſſibile eſt aliqđ eē elm alicui⁹ niſi ſit in eo ſm formā ſubalēꝫ. ꝛ tu in illa ꝯſidera. 2° via ſumiẗ.4. celi. textu cōmē.44. ꝛ cōmēto eodē. iuxta expoſitionē Auer. Lꝫ Themiſtius nō velit illā eē demōſtrationē. ꝛ ē ꝙ exiſtēte leuitate ꝛ grauitate opꝫ aliqđ eſſe leue ſimplr ꝛ aliqđ graue ſimplr. ꝛ aliqđ graue ꝛ leue cōparatiue. ꝛ iſta cōparatiua neceſſario ſūt duo. vt ibi Cōmē.

¶ Terra ē corpus ſimplex cuius locus nālis in medio toti⁹ exiſtit in quo naturalr manet quieta ꝛ ad ipm cū ab eo ſeꝑata fuerit naturalr mouetur: ꝛ hec q̄dē ei⁹ naturalis grauitas exiſtit: cui⁹ q̄dē natura frida eſt ꝛ ſicca. Ipa. n. talis exiſtit ꝙ ſi dimiſſa fuerit neq̄ȝ altera res extrinſeca eaꝫ conuerterit apparebit ex ea friditas ſenſibilis ꝛ ſiccitas. Eius ꝟo eſſe in generatis iuuamentuꝫ preſtat ad retentionem faciendam ꝛ fixionem ꝛ ad conſeruandas figuras ꝛ formas.

¶ Ponit terre notitiā ex ꝑte q̄litatū motiuaꝝ ꝛ q̄litatuꝫ alteratiuaꝝ q̄s ſibi determiat. ꝛ ei⁹ opōnes l mixto: ꝛ pꝫ. ꝑ formas aūt ꝛ figuras idē itelligo. Attēde ḡ p.ꝙ mediuꝫ mūdi dr̄ locus nālis terre. vel ſumēdo mediū mūdi ꝓ cōcauo aq̄ qđ ē medi⁹ locus l mūdo. ꝛ ſic ē locus ꝯtinēs. vel ſumēdo mediū ꝓ centro ꝛ tūc ē locus terminans nō ꝯtinēs. vel dr̄ cētrū locus nālis. q2 ad hoc vt terra ſit nāliter locata. reqriẗ ꝙ centrū ei⁹ ſit cētrū mūdi. ¶ Nota 2° ꝙ lꝫ ignis nō appetat q̄ſcere in loco proprio. imo mot⁹ circularis l ꝓpria ſphera nō ſit ſibi violēt⁹: tñ terra appetit q̄ſcere: ꝛ ꝓ ſui grauitate reſiſtere mouēti ipam circulariter circa centrū mūdi. aq̄. n. mot⁹ ſit calefactiu⁹ plus repugnat nāe terre q̄ȝ nāe ignis. ¶ Nota 3° ꝙ terra moueẗ ad locū deorſuꝫ vt in eo ꝯſerueẗ. Cū. n. terra eſt in tāta diſtātia a celo ꝛ mediat aqua iter ipſam ꝛ celuꝫ. agit celum in terrā quādā qualitatē ei⁹ ꝯſeruatiuā ꝛ iſtā q̄litatē nō ageret niſi cū determiato medio ꝛ ad determinatā diſtātiaꝫ q̄ cōcurrūt in terra nāliter locata. ¶ Ex quo itelligis nō oportere cogitare quare non ſit illa qualitas ita intēſa prope celū ſicut in locis terre. q2 ibi non applicaẗ celum cum circunſtantijs cū qbus eſt huiuſmodi qualitatis actiuuꝫ.

¶ Utrū aūt q̄libet ꝑticula terre nitaẗ vt centrū ei⁹ ſit centrum mūdi vel nō. lꝫ varie ſint opiones. Ego credo tñ ꝙ ſic iuxta mētē Ariſt. ꝓmo de celo. Idē ē appetit⁹ in forma totius ꝛ partis. Nec habeo ꝓ icōueniēti ꝙ vna terra columnaris figure vniformis i gradu ꝛ potētia deducto cremento potentie. ꝛ decremento reſiſtentie eius in motu ꝛ remotis impedimētis extrinſecis ifinito tempore moueretur ꝛ nunq̄ȝ eius centrū fieret centrū mūdi. Ne ergo tali fine fruſtrareẗ ꝓuidit nā de acq̄ſitione impetus.

¶ In q̄ōne aūt de tota terra q̄uō ſit locata nālr cū ſm ꝑtē ſuꝑemineat aq̄ ſūt varij modi dicēdi. Et eſt vn⁹ ꝙ cētrū grauitatis terre ē cētrū mūdi. ſꝫ terra ē ita difformis grauitatis qđ nō ē idē centrū grauitatis ꝛ magnitudinis centrū. ꝛ ita. fit vt ſuꝑficies ꝑtis terre leuioris ſit diſtātior a cētro mundi q̄ȝ ſuꝑficies extrema ꝑtis grauioris ꝑ duplū ad diſtantiam iter centrū grauitatis ꝛ magnitudinis. Cū igiẗ aqua decurrit ad loca decliuiora cooperitur ꝑs grauior leuiore manēte diſcooperta. ad quod iuuat cauernoſitas diſcooperte ꝑtis i qua multus aer ꝯtineẗ ꝛ adiuuāt ſtelle quedam tenētes terrā ſuſpenſam ꝓ ſalute animantiū. vel alr ꝓhibētes mare ſeptētriōale occeanuꝫ a curſu ſuo ne coopiat terrā. Et q2 terra ſeptētrionalis eſt altior: vt ꝓbat Ariſt. 2° methauẗ. q2 maria ſeptētrionalia currūt verſus meridionalia. ¶ Sed mihi vr̄ ꝙ terra ſeptentrionalis dꝫ eē grauior ꝛ fridior meridionali. ꝓpterea ꝙ oblique ꝛ minus a ſole reſpiciẗ ꝛ videm⁹ ꝑpetua frigora ꝛ niues. Jō ñ credo iſtam eē cāin. nec eſtimo aquā miorē q̄ȝtitatiue terra ſcātū ꝙ nō ſit niſi ꝓ cōplēdis qbuſdā terre vallib⁹ ꝛ cauernis vt q̄dā dicūt. Sed eſtimo terrā purā locari ītra aquaꝫ ꝛ aquā eē ſuꝑiorēꝫ qualibet talis terre totalis ꝑte. Sꝫ tñ cū hoc dico q̄dā eē mixta terrea in pleriſq̄ꝫ locis applicata huic terre pure q̄ mixta ſm extremā partē oīum tātū ſuꝑ aquā q̄ȝtū ē necēariū ꝓ ꝯſeruatiōe viuētiū vniuerſi. ꝛ terra pura huic deſcenſui reſiſtit. Terra ꝟo nālr ē fri. ꝛ ſicca in ſūmo vt pōt colligi ex Cōm. 3° celi. cōmento.67°. Nā ad oēm remotionē alicuius gradus iſtaꝝ qualitatū ſeqẗ forma ſubalis remotio iuxta ſuā pōneꝫ. lꝫ 2° de gnātione. dicat terrā magis ſiccā q̄ȝ frigidā. ꝛ aquaꝫ magis fri. q̄ȝ hu. ꝛ aerē magis hu. q̄ȝ calidū. ꝛ igneꝫ magis ca. q̄ȝ ſiccū. Qđ ego iterpretor ꝙ vnūq̄dq̄ꝫ elemētū dꝫ vnā iſtaꝝ q̄litatū in ſūmo ſue nāe magis conformem: lꝫ non habeat eā intenſiorē. Iuuat āt terra ad tenendas figuras mixta cū aqua cum qua conſtituat continuum duorum.

¶ Aqua āt ē corpus ſimplex cuius naturalis locus eſt: vt ſit circūdās terrā ꝛ circūdata ab aere cū i ſuis ſitib⁹ naturalibus ꝑmanſerit. ꝛ hec q̄dē eſt eius grauitas comparatiua.

¶ Notificat aquā ꝓmo ꝑ q̄litatē localiter motiuā. 2° per qualitates alteratiuas. 3° ponit eius operatiōes in mixto. 2° ibi [Que frida.] 3° ibi [Cuius eē.] ¶ Dicit ꝓmo ꝙ aq̄ ē corpus ſimplex cuius locus nālis eſt vt ſit circūdatus ab aere ꝛ circūdat terrā cū iſta elementa ꝑmanſerint l ſuis

ſitib⁹ nālib⁹. ⁊ vtus q̄ moueri facit eā ad hūc locū ē ei⁹ grauitas cōparatiua. q̄ tñ nō dī cōparatiua reſpectu grauitatis terre q2 ſit remiſſior i gradu: ſ3 q2 ſit diuerſa in ſpē ob ea iclinaꝫ ad locū vni⁹ ifra. ¶ Cōſidera ꝙ nō vbicūq3 ſituaꝫ aq̄ ſub grauiori imediate ⁊ ſub leuiori ē ipa nālr locata. Et iō Aui. dixit cū i ſuis ſitib⁹ nālib⁹ pmāſerit. ¶ Ex q̄ p3 falſū eē eōe dcm ꝙ vbicūq3 poniꝫ aq̄ ſupra grauī⁹ ſe nō grauitat. Uidem⁹. n. peluim lapideū plus pōderare i poſita aq̄ q̄3 an: ſed imagiata terra nālr lo ata circa cētrū ⁊ aere nālr locato i cōcauo ignis remanet ſit⁹ orbicularis medi⁹ iter terrā ⁊ aerē i q̄ nālr qeſcit aq̄ ⁊ ad quē moueꝫ. Qūo āt iā de facto aliq̄ terre ſupficies remanet diſcoopta dcm ē ſupra. Qd aūt qdā dicūt ſtāte ſitu imagiato elemētoꝝ nullū eē ꝓpriū locū aq̄: q2 ꝯcaua ſupficies aeris: ⁊ cōuexa terre nō ē loc⁹ ꝓpri⁹: l3 ſic dcm ſuſtentabile. tñ ab eis nō ꝓbaꝫ. Aſſumūt. n. q2 tūc ſequereꝫ locatū ꝓprium maiorari loco ꝓprio minorato: qd eſt ipoſſe vt dicūt: cū locus debeat eſſe eq̄lis locato. Pueri eni mediocriter iſtructi i. 4. phyſicoꝝ. ſciūt poſſibilitatē illi⁹ ꝯclonis. Eadē. n. ſupficies in forma ſperica plus ꝯtinet q̄3 ipſamet in alia forma. ⁊ ſic aliq̄ntulū maiori plus ꝯtinet. Sed cū dꝫ locū ꝓpriū eē equalē locato. itelligiꝫ ſm cōtinētiā. alr. n. non eſſet in magnitudine locus locato comparabilis.

¶ Que frida eſt ⁊ humida. ſ. eius nā talis exiſtit ꝙ ſi dimiſſa fuerit ſicut eſt neq3 vlla cā extrinſeca ei ꝯtraria fuerit apparebit ex ea friditas ſenſibilis: ⁊ diſpoſitio q̄ eſt humiditas ⁊ ipſa qdē eſt eius generatio in creatione ſua q̄ reddit eā aptā ad ſpargēdū ⁊ extendendū ꝑ q̄libet re q̄3uis ſit pauca: ⁊ recepit oēm figurā q̄ ē ſed nō retinet.

¶ Declarat explicite aquā ex q̄litatib⁹ ſuis actiuis ⁊ paſſiuis. dicēs ꝙ ipſa deducto ipedimēto repiꝫ ſenſibilr frigida: ⁊ appet i ea humiditas. Et iſta hūiditas ē illa cui⁹ gnātio in creatiōe aq̄ reddit aquā aptā ad hoc vt ſpargatur ⁊ extēdaꝫ ꝑ q̄libet re ⁊ q̄libet vtute ſpſiua: q̄3uis pauca talis vtus ſit: q2 aq̄ ꝑꝑ hūiditatē modicū reſiſtit ſpargēti: ⁊ facile recipit oēm figuram l3 modicum retineat.

¶ Cuius eē in generatis iuuamētū preſtat ad figurādas formas quas in ſuis diuiſionib⁹ aliq ſigurare volunt: ⁊ ad figurādū ⁊ ad lineandu3 ⁊ temperandū. Humidū. n. l3 cito formas figurales amittat cito tamē eas recipit ſicut ſiccum l3 eas duriter ſuſcipiat: duriter tamen retinet eas. Cūq3 humidū ⁊ ſiccū ſe adinuicē tēperauerint adipiſceꝫ ſiccū ab humido vt cito ſuſcipiat tenſionē ⁊ facile figurari poſſit. ⁊ acqret humidu3 a ſicco vt retineat firmiter qd in eo accidit ex rectificatione ⁊ equatione. ⁊ ꝑꝑ humidum prohibeꝫ ſiccum a ſua ſeparatione: ⁊ ꝓpter ſiccum prohibetur humidum a ſua fluxibilitate.

¶ Ponit iuuamēta aque in mixto: ⁊ ſūt ꝙ aq̄ preſtat iuuamētū ad recipiēdas figuras artificiales ⁊ in figuratiōe ⁊ lineatiōe factis nā ⁊ certificatiōe. i. limitatōe ad certā figura. Nā hūidū l3 nō retineat figuras: facile tñ recipit eas. ⁊ ſicut⁹ facilr recipit: ita facilr amittit. ſiccū vo ecōtra. Cū ergo ſūt iuicē cōmixta vnū per alteꝝ: tēperaꝫ ita vt ſiccū recipiat facili⁹ ⁊ hūidū retineat meli⁹. ⁊ cū hoc tēperant ſe ne ſint gradus exceſſiui in cōueniēti ꝑmixtione.

¶ Aer āt eſt corpus ſimplex: cui⁹ nālis locus eſt vt ſit ſup aqua ⁊ ſub igne. hec. n. eſt ei⁹ leuitas cōparatiua. Ipſius. n. nā calida ē ⁊ humida ſm regulam quā diximus. Cuius qdem eſſe in generatis iuuat vt rarificentur ⁊ alleuienꝫ ⁊ ſubtilientur ⁊ ad ſuperiora eleuentur.

¶ Notificat aerē: ⁊ p3. Id aūt qd poniꝫ ſm rōnē quā diximus itelligiꝫ ꝙ non aliūde alterat⁹: vt ſupra dī de aqua ⁊ terra. De loco autē aeris ⁊ leuitate ſua cōparatiue dicēdū eſt ꝓportionabilr: ſicut de grauitate aque.

Utrū autē grauitet in ꝓpria ſua ſphera ad hūc ſenſum ꝙ nitaꝫ ad deſcendendū credo ꝙ nō: ſ3 dꝫ grauitare: q2 facili⁹ moueretꝫ deorſū q̄3 ſurſū verſus loquēdo de puro aere. Et h̄ vꝫ itellexiſſe Cōmē. 4. celi. cōmē. 39. Dicit eni: ⁊ itelligēdū ē ꝑ grauitatē i ſuis locis qd ſupi⁹ dixim⁹ ad expulſionē eoꝝ a facilitate violētiā facile ad iferi⁹. Qd āt dixit Ar. eodē. 4. tex. cōmē. 30. de vtre pleno aeꝫ ꝙ ſit grauior vacuo. negatū ē a Themiſtio: nec ē tñ a Cōmē. approbatū eodē cōmēto. ſ3 vult ꝙ Ar. nō ē ſuſtēratus ſup illo ex⁹. ¶ Ex eodē cōmēto. 30. circa ꝑn⁰. potes itelligere ſeu colligē ꝙ motu aq̄ ſurſū ad ſpherā aeris ꝑꝑ neceſſitatē vacui ē violētus. L3 qdā expoſitores dicūt ip3 eē nālē neutralitate eāe ⁊ male. Reliqua patēt cū itellexeris ꝙ ꝑ aerē ꝑmixtū leuiganꝫ mixta in ſphera aq̄ nō i ſphera ꝓpria. Uide Ari. ⁊ Cōmē. in 4⁰ celi. cōmēto. 39. de ligno ⁊ plūbo in aere ⁊ aqua adinuicē cōparatis.

¶ Ignis vo ē corp⁹ ſimplex cui⁹ nālis locus ſup oēs elemētarias exiſtit ſpecies: q̄ ē ꝯcaua celi ſupficies. ipſe nāq3 ad celū ꝑuenit. ⁊ hec qdē eſt eius leuitas abſoluta. Cui⁹ nā calida ē ⁊ ſicca: ⁊ eius eē in generatis preſtat iuuamētū vt maturu3 ⁊ ſubtiliet ⁊ ꝑmiſceat: vt ⁊ eius penetratione currat ꝑ ea ſuba aerea vt ⁊ duoꝝ elementoru3 grauiū fridoꝝ purā friditatē frangat: ⁊ vt de elemētaria ꝓprietate ad cōplonalitatē redeat.

¶ Hic deſcribit ignē ponēdo iuuamēta in mixto: ⁊ p3 de loco ſuo: q2 videm⁹ ipm vndequaq3 ex aere aſcēdere. Iō arguēdū ē aliquē eſſe locū ſup ſpherā aeris vbi locaꝫ aliquod ſimplex. ⁊ vide hui⁹ declarationē. 4⁰ celi. tex. cōmē. 31. ⁊ cōmēto eodē. Ignis aūt dī calidus ⁊ ſiccus abſolute ⁊ nō dī in textu cū ꝯditionib⁹ ſicut de alijs. vel q2 ꝑꝑ ſui formalitatē nō cōpatiꝫ friditatem ſupra mediū. ¶ Uel qd magis credo q2 ſenſus nō pōt eē iudex eius fridi ſi daretꝫ. Nō. n. diſcernetur ab aere. leuitas aūt ignis ē abſoluta. q2 nullus ē locus corporū mobiliu3 motu recto ſupior loco ignis. Sūt aūt ſex operationes ignis in mixto quas narrat Aui. Maturatio. i. digeſtio. oīs. n. digō ſit a calo. 2⁰ eſt tēpatio ⁊ intelligo tēperationē. i. ꝑfectionē mixti. tēperari. i. ꝑfici ad iuſtitiā. ꝑ calore3. n. recipiꝫ ꝑfectio q̄ ē ꝑn⁰ opationū mixti. 3⁰ ē ſubtiliatio ⁊ eſt clara eā. 4⁰ eſt ꝙ ſua penetratio ſeruat viā ſube aeree vt currat ꝑ mixtū vt ſūt vene vel arterie vel alij pori ꝑ quos currit ſpūs in aīali. 5⁰ eſt minoratio friditatis pure elemētoꝝ fridoꝝ. ⁊ modus p3. 6⁰ eſt ducere elementa de ꝓprietate elemētari ad cōplonē: ⁊ hoc nihil aliud eſt dicere niſi ꝙ dum agunt ⁊ patianꝫ elemēta adiuicē cū venerit ꝑme qualitates ad gradus cōuenientes māe ꝑ certa cōplone illud qd introducit cōplonē ē ignis vel calor ignis. ¶ Et h̄ voluit expreſſe Auer. in expoſitiōe. 4. methauꝫ. ca⁰ 2⁰. vbi dicit ad fine3. Et elemētū qd ē gnātionis cā ꝑma ōīs opans in reb⁹ corporalib⁹ eſt ignis. ⁊ id qd ē aer. ⁊ qd ē aqua cito deſtruunꝫ ꝑ ignē: ⁊ elemēta oīa ſunt ſubiecta igni. ⁊ ignis ē opans in iſta ⁊ vincens iſta. Hec cōmen. vnde pauloꝑoſt ſubdit. Et poſtq̄ res eſt ſic. tūc oē mixtū h3 ꝓpriū calorē ſm ꝓpriā nā3 qd ē calor ⁊ ſilitudo forme. Uolo dicere ꝙ calor con-

cludit mīā ꝫ terminat ipaꝫ. ¶ Et aduerte ꝙ h̄ ſcīa Cōmē. eſt ſnīa ꝫ fūdamētū dicētiū ꝙ oē mixtū eſt ꝯ dn̄io calidū ꝫ humidū. ſed de hoc magis in ſequenti capitulo.

¶ Duo āt grauia plus iuuāt ad mēbroꝝ generationē ꝫ coꝝ qetē: ꝫ duo leuia plus iuuāt ad generationē ſpūuꝫ ꝫ motionē coꝝ: ꝫ ad mouēda mēbra lꝫ motor nō ſit niſi aīa: hec ſunt elemēta.

¶ Cōparat elemēta grauia ꝫ leuia q̄ ad mixta ī corpe humano. Et dr̄ duo grauia plus iuuare ad mēbroꝝ gnātionē ꝫ plus quātitatiue eē ī mēbris ceteris elemētis nō grauibus ꝫ ad qetē faciūt: qꝛ iſta grauia appetunt qeſcere vt ſupra dctū eſt de terra: nō ſic aūt leuia. Reliq̄ vō que dr̄ ſūt nota: cū ſpūs ſit q̄ſi aer ꝫ dicit̄ motus fieri ab aīa ꝑnci palr̄. Et itelligēda de motu volūtario: ꝫ ēt de motu ſpirituū p̄ quem tranſeunt ad membra.

Solet aūt dubitari h̄. vtrū aliq̄ ꝑmoꝝ q̄litatū vel aliq̄ motiuaꝝ localr̄ ſit repꝑibilis itēſior ī aliq̄ mixto q̄ꝫ ī elto. Et vr̄ ꝙ ſic: qꝛ plūbū ꝫ auꝝ plus ponderāt q̄ꝫ terra eq̄lis q̄titatis. Nec pōt dici ꝙ ſint dēſiora terra cū nō ſint frigidiora nec hēant dēſitatē niſi a dēſitate eltoꝝ: q̄ maxie ē ī terra. Et aliqd vr̄ frigidi⁹ aq̄ vt opiū ꝫ mādragora: q̄ maiorē effectū faciūt ī pua q̄titate: q̄ꝫ aq̄ ī magna. Hic pōt ꝯcedi ꝙ mā īformata certa forma mixti pōt plus recipe de multitudie vtriuſqꝫ ꝯrioꝝ q̄ꝫ ſ vno eoꝝ vl̄ ambob⁹ ſit īformata forma elemētali: ꝫ ſic mixtū aliq̄ elto hꝫ q̄litatē itēſiorē ꝫ elemēta dr̄ hr̄e ſūmas q̄litates: qꝛ in ſimplicitate nō pn̄t hr̄e itēſiores. Aliter dicūt ꝙ repit̄ in mixto q̄litas ſcd̄a īfrīdatiua certo mō plus q̄ꝫ frigiditas ſūma in ſimplici ī eque dēſo: ꝫ eq̄ magno exn̄ ſubo vt in aq̄ ipa ſicut qualitas in opio repta q̄ nō ē frigiditas actual' ꝫ pma: ꝫ ſic diceret̄ ī calefactiua. Prīe tn̄ q̄litates in nullo repient̄ itēſiores q̄ꝫ ī ſimplici: ꝫ de grauitate videri pt̄ iſtis duob⁹ mōis. Nā n̄ vr̄ ipoſe eē ī plūbo ꝫ auro q̄litates motiuas deorſū alias. ſ. a grauitate eltali q̄ q̄litas motiua auri dorſū ē q̄litas z^a ita iſequēs mixti formā ꝙ n̄ ē elti: ꝫ ita pōderabit auꝝ pl's terra duab⁹ q̄litatib⁹ diuerſaꝝ ſpēꝝ ſe iuuātib⁹: ſic imagīato ferro in eqliſbra cui ſupponeret̄ magnes eleuaret a ſua eq̄litate ferꝝ ſibi eq̄le ī altero bracchio ext̄is n̄ alteratū ꝯ magnete. Et h̄ p̄ duas q̄litates: q̄ꝝ altera ꝓpa ē grauitas: altera q̄litas ꝯ magnete itroducta: nec erit iſta q̄litas ī plūbo ꝫ ferro motiua eiuſdē ſpēi cū ſua grauitate. hꝫ. n. alias opatiōes q̄s n̄ hꝫ grauitas. Ul' z° dr̄ ꝙ nō obſtāte ꝙ grauitas ſit ī plūbo remiſſior: tn̄ qꝛ dirigit̄ ꝯ forma ſubſtātiali potentiori reſpectu huius effectus qui eſt deſcendere. iō magis grauitat.

¶ Doctrina tertia ē de cōplonibus. Caplm. I.

COmplexio ē q̄litas q̄ ex actione adinuicē ꝫ paſſione cōtrariaꝝ q̄litatū ī eltis inentaꝝ: quoꝝ p̄tes ad tantaꝫ p̄uitatē redacte ſunt vt cuiuſqꝫ eaꝝ plīm cōtigat: plurimū alteri⁹ ꝓuēit.

¶ Hec ē z^a doctrina hui⁹ fen. ī q̄ ꝺterminat ꝺ cōplone ꝫ ꝯtinet tria capl's. In ꝑ ꝺterminat de cōplone abſolute ꝫ ſ'ꝫ gnālē cōpatiōeꝫ ꝫ diſlonē. ī z° ꝺterminat ꝺ cōplonib⁹ mēbroꝝ. in z° docet de diſtinctione cōplonū ſm̄ etates. partes patēt.

¶ Pn̄s caplꝫ hꝫ tres p̄tes. In ꝑma diffinit̄ cōplo. ī z^a diuiditur. in z° ponitur recapitulatio. z^a ibi [Et illud.] z^a ibi [Medic⁹.] ꝑma ī duas. ꝑ pōit diffōnē. z^a ꝺclarat modū q̄ ſit cōplo. ibi z^a [Cū. n.] De ꝑ° dr̄ ꝙ cōplo ē q̄litas q̄ ꝓuenit ex actiōe ꝫ paſſiōe ꝑmaꝝ q̄litatū ꝯriaꝝ reptaꝝ ī eltis: quoꝝ eltoꝝ p̄tes ad tantam paruitatem reducte ſunt vt plurimum vnius contangant plurimum alterius.

Hic attēde ꝙ doctores aliq̄ dicūt cōplexionē non eē qualitatē vnā niſi ꝑ attributiōeꝫ ad vnā formā ſubſtātialē cuius ē inſtr̄m. Hec tn̄ cōplexio nō eſt niſi aggregatū ex q̄litatib⁹ ꝑmis reptis ī mixto. h̄ ergo aggregatū ex actiōe ꝫ paſſiōe ꝑmarū q̄litatū ꝓuenit. ꝫ eſt q̄litas ſupple vna p̄ relatione ad formā vnā. ¶ Et hꝫ hec poſitio p̄ fūdamēto illō cōe ꝓuerbiū. Fruſtra ſit per plā qō pōt fieri p̄ pauciora. Sꝫ oīa q̄ videt̄ ſaluari pn̄t nō ponēdo cōplexionē diſtictā ab illis q̄litatib⁹. g̊ ꝛc. Qō ſaluari pn̄t oñdūt ridēdo ad aduerſa argumēta. Certū ē autēꝫ ꝙ Ari. nō ꝓtulit ad hūc ſenſuꝫ hāc ꝓpoſitionē. ꝙ oē id dicim⁹ nō eē qō poſſum⁹ ꝑtinaciter tenere nō eē defēdēdo ꝯdictiōe. Sꝫ ſi aliq̄ pōat̄ res c⁹ eē ſit ad nullā vtilitatē. tr̄ dr̄ illā n̄ eē ponēdā. Nūc āt illi q̄ ponūt cōplonē q̄litatē z^am ſibi mltas attribuūt ī mūdo cōmoditates: vt patebit.

¶ Scd̄a poſitio eſt ꝙ cōplexio ē qualitas ſcd̄a reſultās ex actiōe ꝫ paſſiōe ꝑmaꝝ q̄litatū adiuicē. q̄ aut eſt vnica in vno aut due ſ'ꝫ exigētiā duaꝝ ꝑmaꝝ ꝯrietatū: ſꝫ de hac ī fra. ¶ Ad iſtā ꝑmā opiōnē iprobādā ſupponit̄ ꝑ ꝙ cōplexio ē q̄litatiua diſpō in mixto p̄ quā imediate ꝫ ꝑncipalr̄ cōſeruat̄ forme mixti in mā: niſi. n. de tali q̄litate itelligerēt doctores n̄ valeret argumētū Ari. ī h̄ caplo ifra. ¶ Cr ſi ipa medicīa ē tēpata tēpamēto humano eēt ex ipſa met ſuba hūana. ſꝫ voluit p̄ illō ꝙ tēpamētū hūanū ē tale ꝙ ſi ipꝫ ē alicui⁹ rei cōplō iſta ē res de ſuba hūana. qꝛ id qō in mā formā ſeruat ē cōplio. ¶ Scd̄o ſuppono ꝙ cōplio eſt q̄litas p̄ quā forma mixti ꝑficit opatiōes ſibi ꝓprias ſ'ꝫ ꝙ ē tale mixtū. Et h̄ iteꝝ ē cōis ꝯceptio oīuꝫ q̄ loquunt̄ de cōplone. Aliter. n. nō oporteret leſa opatiōe p̄ malā cōplonē reducē ad tēpamētū mēbꝝ lapſū. ¶ Tertio ſuppono ꝙ ſi ſint aliq̄ duo aggregata q̄litatū ſiliuꝫ oīno ꝫ ieq̄li ꝫ ꝯſili mā. ꝫ vnū eoꝝ ē ſufficiēs p̄ forma ꝯſeruāda. Reliquū ē ſufficiēs p̄ forma eadē ſpe ꝯſeruāda. Et ſi vnū ē cōueniēs iſtr̄ꝫ alicui⁹ forme ꝫ reliquū ē ſilr̄ copulatū cū alia for^a eiuſdē ſpēi. Iſta ſuppō pꝫ: qꝛ nlla vi rō diſpitatis. Tūc pono ī cāu ꝙ p̄ ligaturā bracchij vl̄ alio mō fiat oppilatio īter manū ſocratiſ ꝫ cor ꝫ cerebꝝ ꝫ epar ꝫ ab exteriori agēte fiat tale ita ꝙ ī māu rēaneat ꝑciſe tāta mēſura caloris frigoris hūiditatis ꝫ ſiccitat' quāta ꝑus: vt pꝫ eē ipoſe. vl̄ ſi nō tāta ſalrē tāta q̄ta ī aliq̄ māu viuētis hois. Et pꝫ ꝙ man⁹ ſocratis extermiabit̄ ꝫ corrūpet̄ ꝫ eſtiomenabit. vt pꝫ ad expientiā: nec ſentiet nec localr̄ mouebit̄. ¶ Tūc arguo ſic. iſta aggregata ꝑmarū q̄litatū ſūt oīno ſil'ia ī māu ſocratis vl̄ in h̄ ꝙ fuit man⁹ ſocratis: ꝫ in manu platonis. Sit eni plato ille ali⁹ q̄ hꝫ manū nō applicatā. ſꝫ illud aggregatū nō ē ſufficiēs ad ꝯſeruādā aīam ī māu for. nec inſtr̄m ꝯueniēs aīe ad ſuas opatiōes ꝑficiēdas. igit̄ nec illō ī māu platōis p̄ ſuppoſitū: ꝫ ſic nullū iſtoꝝ erit cōplo manus p̄ ſuppōnes ꝑcedētes. Aliqd g̊ aliō erit cōplo. ¶ Nec valet ſi dicat̄ ꝙ reqrit̄ depēdētia ꝯ certo agēte. tū qꝛ complonālis ē fixa. tū qꝛ illō agēs certi mōi n̄ reqrit̄ p̄ gñanda cōplone: niſi aliqd aliō ab ill' gradib⁹ ꝑmaꝝ q̄litatū deberet itroducē. Pn̄t. n. illi eq̄ bn̄ ab alio agēte itroduci. ꝙ ſi alia q̄litas dꝫ itroduci ab iſto agēte ꝑter illos grad⁹ ꝑmarū q̄litatū. tn̄ illa alia q̄litas erit cōplo cū per eā ꝯſeruet̄ ꝑncipalr̄ for^a: ꝫ qꝛ ipa ē iſtr̄ꝫ ꝓpaꝝ opōnū forme. n̄ ponēdo g̊ cōplonē q̄litatē diſtictā a ꝑ^is. nlla poſſet aſſignari cā q̄re ꝺterminata mixta reqrūt ꝺterminata agētia: ꝫ n̄ pn̄t ꝓduci ab hiis oib⁹ q̄ pn̄t talē ꝓportionū q̄litatū ꝑmaꝝ itroducē ī mā q̄l' repit̄ ī coꝝ gñatōe. Nec ēt q̄re mēbra p̄ ꝺterminati mēbri īfluxū pn̄t moueri ꝫ ſētir̄ q̄ rēoto rēanētib⁹ q̄litatib⁹ ꝑmis ī eodē g̊du. nō tn̄ pn̄t ī iſtas opōes. ¶ Attēde tn̄ ꝙ n̄ negat̄ mltas eē ꝯueniētes q̄litates p̄ certis opōib⁹ que nō ſūt cōplones: vt ſunt ſapores odores colores. diaphaneitas ꝫ mlte ſiles. Opꝫ eni ad h̄ vt ſit cōplexio ꝙ ſit imediate ex actiōe qualitatū pꝛimaꝝ ꝫ ꝙ ſit actiua actionū ſimiliū actiōib⁹ ꝑmarū q̄litatū ꝫ reſiſtitiua ꝙ nō habēt q̄litates dictē: oīs ēt cōplexio influēs imediate ſit per

actionē p̄maꝝ qualitatū. ¶ Ex quo appet ꝙ i diffinitiōe cōplexiōis dꝫ dici q̄litas q̄ imediate puenit ꝛc. Et adde in fine actiua ꝛ paſſiua p ſe actionū ꝯſimiliū actiōib⁹ p̄mаꝝ qualitatū nec alr ſaluare poſſū calorē cōplexionalē agere ad materie digōnē ꝛ putredin alē vel febrilē agere ad putrefactionē. Nec q̄re corpus flegmaticū reductū ad gradū caloris ꝛ ſiccitatis tēpati p calefactionē ignis ñ ſit ita bñ tēperatū ad iuſtitiā ſicē alio nec ita bñ pficiat opatiōes. Oīa eni ſup iſto pendēt ꝙ ſi hec ſola mēſura ꝛ pportio q̄litatū p̄maꝝ ſufficeret ad opationū pfectionē cū ſit in vtroqꝫ equalis dꝫ opatio pfici equalr ꝙ ſi calor vn⁹ eſt ꝛ vni⁹ ſpēi ꝛ in eodē ſubo nō videt̄ quō putrefaciat ꝛ digerat idē: q2 agit ſm v̄tutē maiorē in eo: ꝛ ſic ipedit ſe p illaꝫ v̄tutē ab actiōe illi⁹ modi totalr. ¶ Uidem⁹ pterea ꝙ facta magna pmutatiōe caloris ſtomachi i ſtōacho p digōnē nō generat̄ niſi chilus ꝛ i alio mēbro ꝯſiis gradus caloris ſit vt manu vl pede ꝛ nō generat̄ vnq̄ chilus. Alia ē ergo v̄t⁹ q̄ ē iſtrumētū aīe q̄ aggregatū ex p̄mis q̄litatib⁹. ¶ Debes āt ſcire ꝙ elemēta nō q̄litercūqꝫ applicata adinuicē i quacūqꝫ quātitate nec i q̄libet diſtātia agerēt i ſe cōplexionē: ſꝫ cū certis modis limitatis iter q̄s reqrit̄ eē ipa diuiſa ad ita puas ptes ꝛ eo mō applicata adinuicē vt plm vni⁹ ꝯtingat plurimū alteri⁹. Unde ſꝫ ignis ageret in aquā p ſiccitatē ꝛ caliditatē aliis nō ꝯcurrētib⁹ elementis nō fieret cōplexio: ꝛ ſi q̄libet pportio imaginabil p̄maꝝ q̄litatū i ea itroducat̄. ¶ Aduerte ēt ꝙ Gal. dicēs i pleriſqꝫ locis cōplōnē eē ſubaꝫ: vt p̄ de iuuamētis membroꝝ: ꝛ aliis locis itelligit iprop̄e ſūpta ſuba p eo. ſ. neċariū ē ado pari quō diuitie dicunt̄ hoīs ſuba. ¶ Cōſiderādū eſt ꝙ quedā eſt cōplexio p̄ma que imediate reſultat ex actiōe elemētoꝝ adinuicē: ꝛ quedaꝫ ſcđa cōplexio q̄ reſultat ex actiōe mixtoꝝ adiuicē: vt ſumit̄ ſcđo cañ. caplo p̄ poſt pbemiū. Et iō qdā dixerūt hic ſolūmō p̄mā diffiniri cūꝫ ſecūda puenit ex actiōe cōplexionā adiuicē nō p̄maꝝ q̄litatū. ¶ Alii dīt ꝙ mixta diuerſa ꝯſtituētia tertiū mixtū agūt adiuicē p qualitates elemētoꝝ q̄ ſūt i eis ꝛ itroducit̄ per hāc actionem cōplō alia a p̄ᵃ q̄ tñ puenit imediate ab actiōe p̄maꝝ q̄litatū: ſꝫ differt a p̄ma: q2 i p̄ma agētia ſūt elemēta formis ſuis dirigētia q̄litates in ſecūda mixta p formas mixtas eaſdē q̄litates dirigētia ꝛ vtraqꝫ ē pbabil.

¶ Cū. n. adiuicē agunt ꝛ patiunt̄ ſuis v̄tutib⁹ accidit in earū ſūma qualitas in toto eaꝝ ſilis q̄ eſt cōplō. Et qm̄ v̄tutes prime q̄ ſunt in elementis p̄dictis ſūt q̄tuor: caliditas: friditas: humiditas: ꝛ ſiccitas: tūc manifeſtū ē cōplōnes in corporibus generatis ꝛ corruptis ſunt per eas.

¶ Declarat modū p quē ſit cōplexio. ꝛ dicit ꝙ qñ elemēta agunt ꝛ patiunt̄ adiuicē: tūc i ſūma vl aggregato ex eīs accidit q̄litas in toto ſilis eaꝝ p̄maꝝ qualitatū quo ad v̄tutē: q2 pōt agē actiōes p̄maꝝ qualitatū ꝛ ēt alias. ¶ Ul expone ſic: qñ agūt ꝛ patiunt̄ adiuicē accidit i eaꝝ ſūma i. ex ſūma aggregati illaꝝ qualitatū: qualitas i toto eaꝝ. i. in ſubo illaꝝ ſilis. i. vniformis. ¶ Subdit ſecūdo ꝙ q2 v̄tutes elemētoꝝ. ſ. q̄litates qbus agūt ſūt. 4. ſ. caliditas frigiditas hūiditas ꝛ ſiccitas. ꝛ iō manifeſtū eſt ꝙ cōplōnes i mixtis ſūt p iſtas. 4. q̄litates. ¶ Aduerte tñ ꝙ apud mētē Auer. 4. methaur̄. Qualitas imediate pducēs cōplexionē eſt caliditas nō friditas. Et h̄ ſaltē itelligo de cōplexione media iter caliditatē ꝛ friditatē: ſꝫ de h̄ iſra. Reqrūt̄ tamē ad preparādū ſubm ad complexionē recipiēdaꝫ ſpꝫ eſſe a quolibet alioꝝ triū elemētoꝝ: ꝛ ſunt oēs. 4. qualitates actiue ꝛ paſſiue: vt ſumit̄ ſcđo de generatione. Sꝫ. 4. methaur̄. dicunt̄ due actiue. vt ibi vult Auer. q2 ad alios motus qui requirūtur in generatione mixti non cōcurrit actiue niſi caliditas ꝛ frigiditas.

¶ Et illud qdē ē ſꝫ ꝙ opꝫ p diuiſionē rōnalē cuꝫ cōſideratiōe abſoluta abſq̄ vlla cōparatione ad reꝫ aliquā. ꝛ ē duob⁹ modis. Quoꝝ vn⁹ ē vt ſit cōplō equalis ita vt q̄titates qualitatū ꝯtrariarū in cōplexiōato ſint equales nō ſuperātes neq̄ ſuperate: ꝛ ſit cōplexio q̄litas in medio earū vere. Aliter ſcđo modus ē vt nō ſit cōplō qualitatū ꝯtrariaꝝ media abſolute: ſꝫ ad vnā magis declinet extremitatū: aut in ꝯtrietate q̄ eſt inter caliditatē ꝛ friditatē: aut in ꝯtrarietate q̄ eſt iter humiditatem ꝛ ſiccitateꝫ: aut inter vtraſq̄. Oꝫ aūt in doctrina medicie ꝯſiderat̄ eq̄le: aut extra eq̄litatē nō ē hoc neqꝫ illud: ſed medicus phyſico credere dꝫ ꝙ equale ſm hāc itētionē quā diximus ipoſſibile eſt aliquo mō inueniri. q̄to magis vt ſit hoīs complexio: aut mēbri humani.

¶ Nūc determiat diuiſiue. ꝛ p̄ ponit in mā diuiſionez. 2ᵒ aliā. ibi 2ᵒ [Debes aūt ſcire.] In p̄ma parte dicit p̄. ꝙ aliqñ diuidim⁹ cōplōnē ꝯſiderādo ipſam put eſt ex q̄tuor q̄litatib⁹ abſolute nō cōpando ipaꝫ ad aliquā rē cui dicat̄ eq̄lis vel ieq̄lis. Et ē duobus modis. ꝛ vn⁹ ē vt ſit cōplō eq̄lis ita ꝙ q̄litates ꝯtrie ſint i cōplōnato eq̄les nō ſupantes nec ſupate ſꝫ ſit cōplō q̄litas in medio eaꝝ v̄e equalr pticipās de v̄tute ambaꝝ. Ali⁹ modus ē vt nō ſit cōplō abſolute i medio ambaꝝ q̄litatū ꝯtriaꝝ. ſꝫ magis declīat ad alterā extremitatū: vt ad calorē vel ad frigus. Dicit 2ᵒ ꝙ eq̄le vel ineq̄le qđ ꝯſiderat̄ i medicia nō ē aliqđ de iſtis duobus nūc dictis. Dicit 3ᵒ quo ad hāc partē ꝙ medic⁹ dꝫ credere phyſico ꝙ eq̄le ſm hāc itētiōeꝫ dictā qđ eſt eq̄le ad pōdus nō pōt quoquomō inueniri. Ex quo ſeqt̄ ꝙ multomagis nō p̄t iueniri vt ſit cōplō hoīs aut mēbri hūani. Et nō ē itelligēdū ab Aui. ꝙ i hac diuiſiōe itelligat aliquā cōplōnē eē q̄ nō cōueniat alicui rei. ſed ꝙ nō ꝯſideram⁹ eā in hac diuiſione dicta ſm ꝙ eſt alicui⁹ rei cōueniens. ¶ Et attēde ꝙ ad eq̄le ad pōdus de quo h̄ logt̄. duo ſaltē reqrunt̄. Primū ē ꝙ i eo repiant̄ q̄litates ꝯtrie nullo mō ſupantes vna aliā vel eꝫ ſaltē in v̄tute actiua. Scđm ē ꝙ ex ipſis q̄litatib⁹ ſit cōplō facta q̄ ſit eq̄litas vna. ꝛ p ꝯñs ab eis diſtincta q̄ ſit vere in medio earū p equalr fieri ab vtraqꝫ ꝛ equalr pticipare de v̄tute vtriuſqꝫ ꝯtioꝝ. Et rōne hui⁹ ſcđi ē ipoſe eē eq̄le ad pōdus. Nā oīs talis cōplō q̄ eſt q̄litas vna hꝫ vnū determiatū agēs qđ ē alterū ꝯtiorū. Nō eſt. n. poſe ambo ꝯtia equalr agere ad vni⁹ ſimplicis gnātionē ꝛ illius q̄litatis q̄ ē agēs in pductiōe cōplōnis cōplō ſeqt̄ v̄tutē pluſq̄ alteri⁹. ꝛ ſapit nāꝫ ſuā. ꝛ ſic nō ē talis cōplō q̄ ē ſimplex q̄litas vere i medio eaꝝ. ¶ Et eſt rō Auer. 10. metaphyſice. cōmen. 23. Ubi dicit ꝙ ipoſſibile ē ꝙ i cōpoſitis ex ꝯtriis ſint due ptes eq̄les. ſed altera dꝫ eē dñans cui attribuit forma ſupple media facta ſꝫ totū noua ex ꝯtriis. ¶ Et ſubdit. h̄ demōſtrat ipoſe eē cōplōnē mediā ex extremis ꝯtriis. vt dicit Gal. eē poſſibile. ¶ Et adducit aliā rōnē. ſi eq̄lis ꝯtria penitus pñt facere cōplōnē mediā ſtāte eq̄litate ſequeret̄ ꝙ ſine precedente alteratiōe pñt facere taleꝫ cōplōnē cū ambo i ſūma eque potēter ꝯueniāt. Hoc aūt ē falſum. opꝫ aūt elemēta agere i gnātiōe cōplōnis. ¶ Et h̄ idē vide a Cōmē. 2ᵒ de generatiōe ad finē p vnā cartā cū dixit. Mixtio ꝯtioꝝ ſit qñ alterū dñat̄ alteri neqꝫ hñt eq̄lē potētiam. ſi. n. poſterio alterius fuiſſet ſimpliciter dñans erit corruptio dñati ꝛ generatio dñantis. ꝛ ſi equales fuerint potentie tunc nō fiet aliqua forma vt declaratum eſt 4ᵒ methaur̄. Et cum ipſa

alterius

alteri⁹ nõ fuerit dñans simplr:sʒ dñans dñata gñabit ex eis aliqđ mediũ.sʒ tñ declinabit ad ptẽ dñantis.Et iđ ħ mediũ ħm q̄ est declinãs ad alteꝝ extremoꝝ hʒ aliquã latitudinẽ recipiẽtẽ magis ꝛ min⁹.❡ Et ex ħ patebit tibi ipole esse aliquã cõplonẽ tẽperatã quã posuit Gal.Tẽperãtia que est ħm extrema que sũt in fine.nõ tẽperãtia que est ħm extrema cõplonis spẽi in qua ꝯsiderãt medici ħ cõmẽ.❡ Est aũt ista Auic.itẽtio q̄ ipole est inuenire cõplonẽ q̄ sit q̄litas vna media iter extrema ad põdus.i. q̄ facta ex ꝯcursu ꝯrioꝝ eq̄potẽtiũ ꝛ vẽ eq̄liter pticipãs de vtute vtriusq̄ʒ.qđ credo esse veꝝ.Et Arist.sensisse io⁹ meta⁹.textu cõ⁹ 23⁹.ꝛ 2⁹ de gñatiõe.Gal.vo ꝑ de cõplexionib⁹.cap 9⁹.itelligit p eq̄le in vniuersis suba eq̄le quo ad q̄litates tãgibiles actuales.ꝛ ħ ẽẽ de ꝯsideratiõe medici ꝛ esse de reb⁹ q̄rũ estimationẽ habemus facillime.❡ Et si hn̄ ꝯsideras p huiꝰ eq̄le.itelligit Gal.illđ in quo est equalr de mltitudie ꝛ gradib⁹ q̄litatũ ꝯrioꝝ.siue isti gradus sint eque potẽtes in mixtione.siue nõ.siue ex eis sequat̃ cõplo alia a q̄litatib⁹ pmis.siue nõ.ꝛ ħ nõ negasset Auer.nec Auic.posse inueniri.Pʒ.n.in alteratione sũme calı̃ ad sũme fridũ aliq̃n deuenire ad istud. Et silr in eq̄li cõmixtiõe:vt fat̃ Gal.loco allega. Iđ Auic.nõ recitauit hic Gal.opionẽ tãq̄ reprobãdã.Et hec est cã q̄re Auer.2⁹ colliget dicit errorẽ Gal.esse paruũ. Nã sibi aut nõ est error.q̄ sua snia est vera.aut si est error est in noie. q̄ nõ dʒ ħʒ mẽtẽ Auer.dici aliqđ ẽẽ eq̄le ad põdus vl'in vniuersa suba ex ħ q̄ sũt in eo eq̄les mltitudies graduũ formaꝝ ꝯriaꝝ.Sed opʒ vt resultet cõplo ab ambab⁹ eq̄liter q̄ sit q̄litas alia:vẽ tñ pticipãs eq̄lr de vtroq̄ʒ ꝯrioꝝ ꝛ ħ est ipole.❡ Ex his pʒ q̄ hi qui dicũt dari eq̄le ad põdus ꝛ sequunt̃ Gal.quo ad hec non ꝯdicunt snie Auic.ꝛ Auer.sʒ equocãt i vocabulis.Et ħ tale eq̄le ad põdus voluit Petr⁹ de Aluernia.sʒ nõ cõplete itellexit hãc vbalẽ dr̃iaꝫ:sic neq̄ʒ Gẽti.neq̄ʒ Cõcilia.videt̃ plene itellexisse.

Cõcesso aũt q̄ repit̃ ad mẽtẽ dicti Gal.eq̄le in vniuersa suba.remanet dubium. Utruꝫ aliqđ mixtũ remanet isto mõ eq̄le ad põdus:vt dič Gal.dum fuerat in sua nãlissima dispõne. Et credo q̄ sit pole vt oñdã ĩfra.Et Gal.vult ẽẽ cutim tẽperatı̃ hoĩs cap alle.ꝑ de cõplonib⁹:ꝛ Auic.ĩfra.vbi dič de cute.Et fortasse calitas venaꝝ ꝛ sanguis ꝛ alioꝝ friditates in ea equant̃. Et medic⁹ nõ ꝯsiderat eq̄lr pncipalr eq̄le ad põdus vel ineq̄le.ꝛ ħ vult Auic.Sʒ ꝯsiderat vt p illđ veniat in cognitionẽ ad iustitiã.ꝛ ħ voluit Gal.ꝑ de cõplonibus.cap 9⁹.❡ Et tu hũc modũ ꝯsidera ꝯformẽ auctorib⁹ medicine.❡ Ex q̄bus itelligẽ potes q̄ dato q̄ cõplonatuꝫ mixtũ a dñio calı̃ ꝛ hũidı̃ debeat pmutari ad mixtũ a dñio fri. ꝛ sic.pro istãti pro quo hẽbit eq̄lr de calitate sicut de friditate:aut nullã hẽbit cõplonẽ:aut cõplonẽ que scã est a calitate:quã tñ nõ opʒ corrũpi ex oi calitatis remissiõe.❡ Id vo qđ dicit Tho.cõplonẽ fieri nõ a q̄litatibus pmis:sʒ a vtute mixti vel caloꝝ que nõ est aliq̄ eaꝝ vl' istarũ.nec agit in vtute alicu⁹ istaꝝ.Et hãc nõ repugnat ẽẽ que calefaceret oĩa remissiora me⁹ gradu caloris ꝛ ifridaret min⁹ cala.ꝛ dici eq̄le ad põdus est dictũ destruẽs totã phoꝝ sniaꝫ de cõpõne mixti ex elemẽtis.ꝛ artẽ reducẽdi ꝛ curãdi corpa.ꝛ modũ reducẽdi egritudines complexionales ad finita genera.vt patet consideranti.

❡ Debes aũt scire q̄ eq̄le de quo medici in suis ingsitionib⁹ tractãt:nõ ẽ denoiatũ ab eq̄litate in qua eq̄litas cũ põdẽ eq̄lr existit:sʒ denoiat̃ a iustitia in diuisiõe:ꝛ ħẽ q̄ in cõplonato in primis attẽdit̃:siue sit corpus totũ:siue sit mẽbrũ vnũ: vt sit in eo de elemẽtis cũ suis q̄ntitatib⁹ ꝛ q̄litatib⁹ mẽsura quã humana nã hĩe dʒ ħm meliorẽ pportionis ꝛ diuisionis eq̄litatẽ. Accidit autẽ vt hec diuisio cũ hõ eã habuerit vere equalitati quã primã diximus valde sit propinquus.

❡ Hic ponit aliã diuisionẽ.ꝛ diuidit in duas:q̄ñ subitelligẽdo diuisionẽ. Primo determinat de vno mẽbro eius. 2⁹ de alio.2⁹ ibi[Postq̄ igit̃ de cõplone.] Prima diuiditur in tres ptes.p ostẽdit q̄d intelligũt medici per eq̄le.ꝛ sic declat̃ vnũ mẽbrũ sue diuisionis.2⁹ enumerat varios modos q̄b⁹ dr̃ de cõplone q̄ sit eq̄lis.ibi[huic vo.] 3⁹ remouet vnũ dubiũ.ibi[Debes aũt scire.]❡ Dicit ꝑ q̄ eq̄le de quo medici tractãt nõ est eq̄le denoiatũ ab eq̄li põderis.i.mẽsure ꝯrioꝝ.sed dr̃ eq̄le a iustitia distributiua. quẽadmodũ.n.distributio honoris ꝛ dignitatis ħʒ pportionẽ meritoꝝ dr̃ eq̄lis q̄ iusta.nõ obstãte q̄ vnus plus habeat absolute q̄ reliquus. Ita ista cõplo cũ habebit pportionẽ vtutũ elemẽtoꝝ que ꝯueniũt vniforme dicet̃ ista cõplo eq̄lis. Lʒ plus ibi ẽẽt de vtute vni⁹ elemẽti q̄ alteri⁹. Hoc est q̄ illud qđ attẽdit̃ in cõplexionato q̄n volumus q̄ est eq̄le ħm hũc modũ:q̄ ħ.cõplonatum siue sit mẽbrũ vnũ siue sit corp⁹ totũ habeat de elemẽtis cũ suis q̄litatibus ꝛ quãtitatibus mẽsurã quã dʒ hr̃e humana nã ħm pportionẽ ꝛ diuisionẽ nãlẽ ꝛ nature ꝯueniẽtẽ.ita q̄ sint iste tales q̄litates ꝛ gradus q̄litatis ꝛ elemẽtoꝝ diuisi per ptes diuersas corpis ꝛ pportionati in illis ħm nature exigẽtia pro cõplẽdis opationib⁹.ꝛ dr̃ vlteri⁹ q̄ accidit q̄ cũ hõ hãc eq̄litatẽ ad iustitiaꝫ habuerit q̄ ipse sit valde vicina eq̄litati certe quã ꝑus diximus.❡ Nõ primo q̄ in distributiua iustitia nõ dĩ op⁹ ẽẽ eq̄le pp eq̄les res distributionib⁹.Sed pptera q̄ seruat̃ pportio debita honoris ad merita. Ita etiã cũ dicimus aliq̄d esse eq̄le vel tẽperatũ quo ad iustitiã nõ itelligim⁹ q̄ oĩa que ipm cõponũt sint eq̄lia.sʒ q̄ sũt ħʒ pportionẽ ꝯueniẽtissimã in isto tẽperato cõmixta.❡ Nota 2⁹ q̄ lʒ dicamus aliqđ humanũ corp⁹ esse tẽperatũ ex ħ q̄ hʒ de elemẽtis ꝛ quãtitatibus ꝛc̃. ħm diuisionẽ ꝛ pportionẽ ꝯueniẽtẽ pro humana nã. Tñ ħ aggregatũ nõ dr̃ cõplo.ħ.n.aggregatum est ex substãtijs.puta elemẽtis ꝛ accñtibus puta q̄litatibus eoꝝ. Nulla igit̃ positio hʒ dicere ħ esse cõplexionẽ: sed vult q̄ ista requirunt̃ ad ħ vt fiat debita cõplo humana.❡ Hãc tñ diuisionẽ ꝛ distributionẽ facere nõ põt vnũquodq̄ʒ agẽs limitata sunt a nã huiꝰ agẽtia. Nec elemẽta ppria vtute possunt se ad hãc diuisionẽ ꝛ ordinẽ pportionalẽ in q̄ntitate eoꝝ ꝛ situ ꝯducere.❡ Et ex his potes cõprehẽdere q̃o aliq̄ pcise equalr hñtia de q̄litate ꝛ ptibus elemẽtoꝝ:sunt tñ cõplonũ spẽ diuersaꝝ. Nõ eñ seruat̃ ordo idẽ distributionis elemẽtoꝝ in ptib⁹ illoꝝ.❡ Utrũ aũt supposito pro possibili q̄ elemẽta ꝯuenirẽt sine ꝯcursu semis in q̄ntitate ꝛ cũ q̄litatibus ꝛ diuisione ꝛ positione ꝛ distributione ptiũ ꝛ q̄litatũ debita.itroduceret̃ forma necessario a datore formaꝝ.vel ille q̄litates directe ab vli agẽte.puta itelligẽtia ꝑma ꝛ celo itroducerẽt formã. Uel requirit̃ limitatũ agẽs.puta vtus formatiua seminis tã ad formã corporalẽ itroducẽdã q̄ ad ppriã cõplonẽ per illas q̄litates dãdã.nõ est ꝑsentis speculationis.sed tu ꝯsidera.❡ Et itellige ppinquitatẽ hoĩs ad eq̄le ad põdus. Ut ego existimo ppinquitateꝫ gradualem quo ad mẽsurã que esset in equali ad põdus si daret̃. Id enim intelligeret̃ tale q̄ ħm actualem complonalem hominis in eo. Ille quatuor q̄litates non essent excedentes nec excesse denominãdo totum.Et q̄ in homine alternatim computando omnia membra sua est mensura huic vicina. Ideo homo est illi equalitati valde ppinquus ad hunc sensum. Alij aũt intelligunt ppinquitatem.i.pportionabilitatem quandã: vt infra videbis.

¶ Huic ſo eq̄litati que ſm humana attēdit corpora ⁊ que eſt in cōparatione alioꝝ que hāc nō habēt eq̄litatem: neq̄ʒ hn̄t ꝓpinquitatē eq̄litatis quā pri⁹ noiauimus quā hʒ hō: octo ꝯſideratio nū accidūt modi. Aut.n. erit ſʒ ſpēm cōparata ei que ab ea diuerſificat̄ ⁊ eſt alia ab ea. Aut ſʒ ſpēm. vel alr̄ ſm vnā maneriē ſpēi cōparatā ei qḋ eſt diuerſuʒ ab ea ex eo qḋ eſt in ea. Aut erit ſm aliquā ptē ſpēi cōparata ei qḋ ab ea diuerſū exiſtit ⁊ eſt extra ipſam. ⁊ in eius ſpē. Aut erit ſm ptē ſpēi cōparatā ei qḋ diuerſuʒ eſt ab ea ex eo qḋ eſt in eius pte ſue ſpēi. Aut erit ſm ſingulare cōparatū ei qḋ eſt diuerſum ab eo ⁊ eſt extra ipſum. Aut erit ſm ſingulare cōparatū ſuis diſpōnibus que in ipſo ſūt. Aut erit ſm mēbrū cōparatū ei qḋ ab eo diuerſum exiſtit ex eo qḋ eſt extra ipſum in corpe ſuo. Aut erit ſcḋm mēbrum cōparatum ſuis diſpōnibus in ſeipſo.

¶ Enumerat varios modos ꝯſiderādi eq̄le ad iuſtitiam. Et diuidit̄ in duo. Primo.n.h facit. ⁊ generalr̄ notificat vnū qḋq̄ʒ. 2° ſpecialr̄. ibi. Primus modus.] Dicit p̄ ꝙ ſumēdo eq̄litatē pro eq̄litate ad iuſtitiaʒ hoīs q̄ dr̄ eq̄litas per cōparationē ad cōplonē alioꝝ que nō hn̄t hāc eq̄litatē humanā neq̄ʒ ꝓpinquitatē hāc ad eq̄litatē certā ſitue pōderis ſupra dictā quā hʒ hō. Tūc poſſum⁹ octo modis vſitatis magis dicē aliq̄ cōplonē eſſe eq̄lē. Unus modus eſt ꝙ ſit eq̄litas hoīs in ſpe comparādo hominē ad ſpēs que ſūt diuerſe ab eo rōne cōplonis diuerſe a cōplexione ſua. ⁊ eſt ſenſus ꝙ aliq̄ cōplexio eſt eq̄litas hoīs. reſpectu cōplonū que ſūt ꝯuenientes alienis ſpēbus ab homine. ⁊ nō ſūt ꝯuenientes hoī. vt cōplones equi ⁊ metalli ⁊ ſerpētis. ⁊ ſic de ſilib⁹. ¶ Scḋs modus eſt eq̄litas hoīs in ſpe iteꝝ. ſed dr̄ eq̄litas cōparādo ipſam ei cōploni que eſt diuerſa ab ea: ſed tn̄ eſt illud cui cōparat̄ ex eadē ſpe de numero cōplonū que ſunt in ea. ſ. ſpe humana. Et eſt ſenſus ꝙ 2° mō dicimus aliquā eſſe cōplonē eq̄lē hoī. reſpectu oīuʒ aliaꝝ cōplonū hoīs nō ſīliuʒ. q2 eſt illis oīb⁹ magis ꝯueniēs pro opationibus hoīs. ¶ Terti⁹ modus eſt ꝙ aliq̄ dicat̄ cōplō eq̄lis alicui pti ſpēi. i. alicui genti habitāti in certa pr̄ia reſpectu cōplonū alterius ptis ſpēi que eſt extra ipſam. i. reſpectu gētis alteri⁹ in alio loco habitātis. ſʒ tn̄ eſt de ſpe humana. Et eſt ſenſus ꝙ 3° modo dicimus aliquā cōplonē eſſe eq̄lē nō abſolute hoī. ſʒ hoī habitāti in certa pr̄ia reſpectu cōplonum alioꝝ oīuʒ qui nō habitāt in iſta pr̄ia. ¶ Quartus modus eſt ꝙ cōplō dicat̄ tēperata pti ſpēi. i. habitāti in vna pr̄ia reſpectu cōplexiōis diuerſe ab ea ⁊ eſt cōplexio hoīs ꝯtēta in ea parte ſpēi. ⁊ eſt ſenſus ꝙ aliqua eſt cōplō tēperata hoī habitāti in certa pr̄ia reſpectu aliaꝝ cōplonū alioꝝ hominū habitātiū eadē pr̄ia. ¶ Quintus modus eſt ꝙ aliqua cōplexio dicat̄ eq̄lis alicui indiuiduo humano cōparando iſtā cōplonē ad cōplonē que ſit extra illud īdiuiduum. ¶ Sextus modus eſt cōparādo vnā cōplonē vni⁹ īdiuidui ad alias que ſūt vel pñt eſſe illi⁹ īdiuidui. ¶ Septimus modus eſt cōparādo cōplonē que eſt ꝯueniens vni ſpēi mēbroꝝ. puta cordi vel neruo ad cōplonē que illi mēbro nō ꝯuenit. ¶ Ultimus modus eſt cōparādo cōplexionē vni⁹ ſpēi mēbroꝝ ad cōplones alias eiuſdē mēbri. Et ſic ſunt octo. Sufficiētia aūt cōis eſt. q2 cū cōplō dr̄ eq̄lis. aut eſt reſpectu ſpēi humane. aut reſpectu ptis ſpēi. ſ. habitātiū in vna pr̄ia vel climate. aut reſpectu determinati īdiuidui: aut reſpectu mēbri. ſ. certe ſpēi membroꝝ. Et vnuſquiſq̄ʒ illoꝝ q̄tuor modoꝝ hʒ duas ꝯſiderationes: q2 aut cōplō dr̄ illi ſuo ſubō eq̄lis vel tēperata. cōparādo ipſam ad cōplones que nō ꝯueniunt ſubō. Et ſic erit p̄mus modus. tertius. q̄ntus. ⁊ ſeptimus. Aut cōparādo ipſam ad cōplones alias illi tn̄ ſubo cui dr̄ eq̄lis ꝯuenientes. Et ſic reſultāt q̄tuor alij. ſ. ſcḋs. q̄rt⁹. ſextus. ⁊ octauus. Et iſtes ꝯſiderationes fieri poſſunt ſm vnāquāq̄ʒ ſpeciem. Et poſſunt etiam alique alie fieri conſideratio nes. vtputa equalitas vni ſexui ⁊ arti vel conſuetudini vel etati. que omnes aliquo modo per iſtas intelligi poſſunt vt videbitis conſiderando.

¶ Primus modus eſt eq̄litas que in hoīe attēdit̄ cōparatione alioꝝ gn̄atoꝝ: ⁊ eſt res magnā habens latitudinē que diffinitione minime pōt cōprehēdi: nec etiā q̄litercūq̄ʒ ꝯtingat exiſtit: ſʒ īter multitudinē ⁊ paucitatem duas obtinet extremitates ab vna quarum cum egreſſa fuerit non poterit eſſe humana complexio.

¶ Nūc ſpecialr̄ vnū quēq̄ʒ modū declarat. Et diuidit̄ in duas partes. Primo iſtos declarat. 2° oſtendit qui modi ſunt equalitatis ꝓpinque equalitati ad pōdus. 2° ibi. Cū aūt ſpecies.] Prima diuiditur in octo. ⁊ patēt partes. In prima parte tria docet. Et p̄mū eſt ꝙ eq̄litas primi modi eſt cōplexio que repit̄ in hoīe que dicitur equalitas hominū reſpectu cōplexionū alioꝝ generatoꝝ: q2 cuʒ illis nō ſtaret forma hominis ſed bene cū iſta equalitate. omnis igit̄ cōplexio humana primo modo equalis eſt. ¶ Dicit 2° ꝙ iſta equalitas magnā hʒ latitudinē que nō pōt diſtincte finiri ⁊ limitari ita vt certe comprehēdat̄ a nobis quāta ſit. Hoc eſt clarum. q2 certa rei quantitas nec calamo ſcribi. nec lingua proferri pōt. ¶ Dicit 3° ꝙ non tn̄ qualitercunq̄ʒ accidit iſta complexio. nā duas hʒ extremitates multitudinis ⁊ paucitatis qualitatum primarum que ſecum coniunguntur quas cum egredit̄ nō poteſt eſſe humana complexio. quia vltra illas extremitates non ſtat vita ⁊ totum eſt clarum.

¶ Scḋs ſo modus eſt medialis qui inter duas extremitates huius late cōplexionis exiſtēs inuenit̄ in indiuiduo qḋ eſt in vltimo equalitatis ex ſpē que eſt in fine eq̄litatis: ⁊ in etate in qua augmentum ad ſuum peruenit finem.

¶ Declarat ſcḋm modum. ⁊ diuiditur in duas. Primo facit quod dictum eſt. 2° declarat quō iſte modus eſt propinquus equalitati ad pōdus. 2° ibi. Et hec quidē equalitas.] ¶ Dicit primo ꝙ ſcḋs modus eſt medialis per abnegationē cuiuſlibet lapſus propoꝛtionati operibus verſus aliquaʒ extremitatem modi primi nō tamen medialis per eque diſtantiam: vt infra videbitur. Et inuenitur indiuiduo quod eſt in vltimo equalitatis: id eſt quod eſt equaliſſimum ⁊ eſt indiuiduum de ſpecie humana temperatiſſimuʒ qḋ eſt in fine equalitatis. ⁊ in etate in qua indiuiduum prouenit ad finem augmenti quia in iuuentute vel legendo corripiendo ſyllabam mediam. ¶ Et tunc dicimus ꝙ in adoleſcentia eſt optima cōplexio vt quidam dicūt. Sed Auic. in 2° libro de animalibus vult expreſſe poſt adoleſcentiam. Dicit enim de complexione optima. illa temperantia eſt poſt complementum cremēti. Et rō eſt q2 calor in iſta etate eſt eq̄lis ſicut ſūs. Et humiditas eſt tēperātior cū ſuus exceſſus iaʒ ſit reſolutus.

Attēde vlterius ꝙ de cōplexione de ſecundo modo eq̄litatis ſolet eſſe dubium. Utruʒ ſit media per eque diſtantiam gradualem

in

in qualitatibus inter extrema cõplexionis humane verſus calm. ⁊ extremũ verſus frigidum. ⁊ ſilr de humido ⁊ ſicco. Et eſt in mã iſta vna opinio antiqua ꝙ cõplo tēpe-rata modo dicto eſt diſtãtioꝛ gradualiter ab extremo in caliditate ꝙ̃ ab extremo cõplonis humane in friditate. ⁊ ſilr diſtãtioꝛ ab humiditate ꝙ̃ a ſiccitate. Et fũdaƚ ſup h̃: qꝛ calitas eſt magis ꝯueniẽs vite ꝙ̃ frigiditas: ⁊ humiditas ꝙ̃ ſiccitas. Ex h̃ ſequiƚ ꝙ lapſus ad frigidũ eſt de-terioꝛ ſibi eq̃li in gradu q̃litatis lapſu ad calm. Ex quo ſequiƚ ꝙ ſi ſint duo corpa tēperata ſcdo mõ oĩno ſiliã: ⁊ labanƚ oĩno equalr: vnũ ad calm: reliquũ ad frigidũ vſqꝫ quo veniant ad gradus illaꝝ qualitatũ cũ q̃bus nõ ſtat vita: citius veniet ad morte͂ illud qđ labiƚ ad frigidũ ꝙ̃ aliud: qꝛ ꝯtinue lapſu deterioꝛi labeƚ. Nũc aũt ceteris paribus per lapſum deteriorem citius deueniet ad mortẽ ꝙ̃ per lapſum minus malum. Ex iſto ſequiƚ ꝙ minus di-ſtat gradualiter a tēperamẽto ſcdi modi frigiditas cum qua nõ ſtat vita ꝙ̃ caliditas. Et ſic dicunt totã latitudi-nẽ tēperamẽti iter tēperatiſſimũ ⁊ extremũ tēperamẽti verſus calidũ eſſe maiorẽ latitudinẽ tēperamẽti ab optimo verſus extremũ pẽdẽs ad latus frigidũ ⁊ ꝓportiona-bilr de latitudine ſanitatis ⁊ de latitudie vite. Nõ eſt g̃ homo de ſcdo mõ eq̃litatis medius per eque diſtantiam animaꝝ ab extremis cõplexionis de ꝑmo mõ eq̃litatis. ſed medius per interceptionẽ ⁊ mõ ſuperius expoſito.

❡ Alia eſt poſitio Thome de Garbo q̃ ꝯceſſo ꝙ lapſus ad fridũ eſt deterioꝛ pro ꝑfectione opationũ ꝙ̃ lapſus ad calidũ. Uult tñ hominẽ tēperatiſſimũ eſſe vere mediũ per eque diſtãtiã īter extremũ vtriuſqꝫ latitudinis cõplonis humane cũ qua ſtat vita. Unñ ꝯcedit ꝙ oẽ lapſuꝫ per fri-gidũ alys parib⁹ eſt magis leſiuꝫ opationibus ꝙ̃ equalr lapſum ad calidũ. Nõ tñ ſequiƚ. dicit ergo plus diſtat extremũ calm gradualr a tēperamento ꝙ̃ frigidũ. Sed tñ Thomas nõ ſe declarat in negatione huius ꝯñtie. Debet igiƚ imaginari ꝙ qñ tēperatus incipit infrigidari. tunc alys parib⁹ incipit magis ⁊ velocius labi ad imperfectio-nẽ opationũ ꝙ̃ ſi inciperet equalr calefieri. Et tñ qñ eſt magnus lapſus in calido ⁊ magnus in frigido modica vl terioꝛ acq̃ſitio caliditatis plus valde īperficit opationes ꝙ̃ equalis acq̃ſitio frigiditatis. qꝛ caliditas cũ ſit valde actiua eſt facta multũ ꝓportionalis. Et per modicã intẽ-ſionẽ plus auget ſuã leſionẽ ꝙ̃ equalis frigiditas. qꝛ frigiditas eſt minus actiua. Si g̃ ſint duo corpa eq̃lia de ſcdo mõ eq̃litatis que equalr quo ad gradus q̃litatis iſtaꝝ labãtur a tēperamento alys paribus. vnũ ad calidũ aliud ad frigidũ vſqꝫ ad mortẽ merito iſtoꝝ lapſuũ ꝑ magnũ tēpus īfrigidãdo plus acq̃reret de imꝑfectione opatio-nũ. vt ita loquar. Sed añ mortẽ deueniẽdũ eſt ad iſtans in quo īcipiet illud qđ labiƚ ad calm īperficere velocius ſuas opationes. ⁊ veloci⁹ acq̃rere de īperfectiõe. ita ꝙ tãdẽ eque cito ambo veniẽt ad nõ gradũ ꝑfectiõis opatio-nũ ⁊ ad mortẽ. Pro q̃libet tñ īſtãti iſtius alterationis erit verũ ꝙ illđ fridũ eſt magis īperfectuꝫ in ſuis opationib⁹ ꝙ̃ calꝫ. ❡ Ex h̃ g̃ vides ꝙ nõ valet argumẽtũ. Quilibet lapſus in hoĩe viuẽte eſt deterioꝛ ad frigidũ ſibi eq̃li ad calm alys parib⁹. Ergo per lapſuꝫ ad frigidũ eq̃lẽ citius deduciƚ ad mortẽ. Et ꝙ̃uis rõ demonſtratiua nõ poſſet adduci pro iſta poſitione. tñ h̃ modo ſuſtẽtabilis videƚ.

❡ Sed ego puto veri⁹ dicẽdũ eſſe ꝙ cõplo tēperata eſt quo ad gradus primaꝝ q̃litatũ diſtãtioꝛ ab extremo frigido ꝙ̃ ab extremo verſus calm. Ad qđ ꝓbãdũ ſuppono. ꝑmo ꝙ regula de calo ⁊ frigido eſt ſenſus tactus. ſcdo de cõplonibus. Sicut. n. viſus eſt regula coloꝝ ⁊ lucidi. ita ꝙ ſine viſu nõ habemus viã ad cognoſcẽdũ ꝑfecte ⁊ certe colores ⁊ lucẽ. Sic vie que nõ ſumunƚ a tactu de caliditate vel frigiditate actuali ſũt oẽs īcerte. vt vult Auic. 5° canoñ. de tyriaca. ꝙ non eſt ſemita ad ſciẽdũ certe ꝓ-portionẽ miſcibiliũ vel q̃litatũ ꝑmaꝝ. ⁊ ſic de alys mix-tis ex eo ꝙ tactus ad h̃ nõ ꝑuenit. ❡ 2° ſuppono ꝙ ſiƚe ſit iudiciũ de magnitudine lapſus ꝑus in cute a ꝓprio tē-peramẽto. ⁊ magnitudine lapſus ꝑncipalis in toto hoĩe a ꝓprio tēperamẽto. Pꝫ ſuppoſitio: qꝛ cõplo humana per coalternationẽ oĩum mẽbroꝝ corrñdet tēperamẽto cu-tis. Aliter. n. nõ eſſet cutis mẽbrũ vere mediũ in gñe mẽbroꝝ. Ergo merito tēperamẽti gradualis poterit equalr labi. Primo ſi oſtẽdiƚ ꝙ in cute põt fieri aliquãt⁹ lapſus añ cutis corruptionẽ. nõ hñ videƚ rõ diſparitatis pro totali homie. quin poſſit ſine corruptione labi equalr. ❡ 3° ſuppono ꝙ plus gradualr diſtat aqua fridiſſima vel glacies a cõplone cutis ꝙ̃ ignis vel aqua feruentiſſima. vel ſaltẽ nõ minus. Pꝫ per h̃. qꝛ cutis tēperati aut corrñdet tēperamẽto põderali. ⁊ tũc eſt vere equalr ab vtroqꝫ extremo ſummo diſtans. vel eſt calida ⁊ humida a oñio. ⁊ tunc plus diſtabit a frigidiſſimo ꝙ̃ a calidiſſimo. ❡ 4° ſuppoſitio eſt ꝙ cutis tēperati hoĩs ſtat cũ frigiditate ꝓpinquiore frigiditati glaciei cũ vita cutis calitatis ignis vel aque feruẽtiſſime. Pꝫ ſuppoſitio. quia aliqñ cutis in hyeme in ꝯtactu frigidoꝝ eſt ita ꝓpinqua glaciei ꝙ per tactũ nõ poſſumus diſtincte cognoſcere eã a glatie. vt pꝫ ad experiẽtiã. Sed nunꝙ̃ per calefactionẽ ignis ſtãte vita cutis appꝛopinquat ipſo tñ caliditati aque feruẽtiſſime ꝙ ſemꝑ in manu cutis poſſumus tãgere ſine notabili leſione m m⁹ tãgẽtis per notabile tēpus. nõ ſic aũt aquã feruẽtiſſimã. ❡ Preterea. capio aquã mixtã ex ſeptẽ ꝑtibus feruentiſſime aque ⁊ vna pte aque frigidiſſime ſiue niuis. Et pꝫ ꝙ nulla cutis viuẽs hꝫ tantũ de calore: qꝛ videmus ꝙ oĩs cutis tēperati hominis in tali aqua cõbureƚ. Sed capio aquã cuius ſeptẽ partes ſũt frigidiſſime aqua vel nix ⁊ vna octaua eſt aqua feruẽtiſſima. Nõ eſt dubiũ ꝙ multotiens tangimus cutes que reſpectu illius appareãt tactui frigide. ergo ſunt illa frigidioꝛes. Ex iſtis regulis q̃bus ſiſibus Gal. vtiƚ ad cognoſcendũ cõplones calidas vel frigidas tactu ꝑmo ⁊ ſcdo de compſonibus. Manifeſte videƚ aũt tēperati hoĩs poſſe plus gradualr labi ſtãte vita a ꝓprio tēperamẽto verſus frigidũ ꝙ̃ verſus calm. Et ſic credo ꝙ plus põt labi ad ſiccũ ꝙ̃ ad humidũ. Sed pro iſta ſcda pte nõ ſũt ita certe demõſtrationes. ideo eã ſub dubio relinquo. Ex quo cũ vna ſuppõne ſupi⁹ poſita īfero ꝙ hõ de 2° mõ eq̃litatis põt plus quo ad gradus q̃litatis labi verſus frigidũ ꝙ̃ verſus calidũ. ❡ Ex quo ſequiƚ ꝙ minus gradualr diſtat ab extremo ṽſus calm ꝙ̃ ab extremo ṽſus frigidũ. Et ſi duo īciperẽt labi equalr citi⁹ veniet ad mortẽ ille qui ad calm labiƚ alys parib⁹. Sequiƚ 3° nõ oẽm lapſuꝫ ad frigidũ eſſe peiorem ſibi eq̃li ad calm ꝙ̃uis calitas ſit vite ꝯformioꝛ ꝙ̃ friditas. Nã ꝯformioꝛ vite eſt calitas ꝙ̃ friditas. ⁊ tñ minus cito cadit in morbũ ꝑ ſiccitatẽ additã ꝙ̃ ꝑ calitatẽ. vt vult Gal. 6° de regimine ſanitatis. cap̃ 3°. dũ dixit. In euerſione aũt que eſt in diſcraſia que eſt ẜm calm ⁊ frigidũ ꝯtrioꝝ oblatio ſemꝑ ꝯuenit. efficaciſſime eteniꝫ ſũt: ⁊ vt ita dicã ṽtuoſiores his que ẜm humiditatẽ ⁊ ſiccitatẽ diſcraſys. De ṽo tales facillime deniqꝫ a ſilib⁹ cibis in morboſaꝫ diſcraſiã ꝯueniũt. ſicciorẽ ṽo operãs quãcũqꝫ ꝑiculaꝝ nullo mõ manifeſte nocebis: ſic nec ſi cuſtodires humidã. Euidẽti⁹ aũt tibi argumẽtũ etates fiãt: he q̃dẽ a ꝑma gñatione vſqꝫ ad pueritiã humidiſſimã hñtes carnẽ: ſiccã aũt ſufficiẽter que ſeniles. Calitas. n. ꝓportionata eſt vite vniformioꝛ ꝙ̃ aliq̃ friditas quãtũcũqꝫ proportionata. qꝛ calitas eſt ꝑ ſe inſtrm̃ opationũ ⁊ nõ friditas. Sed calitas aliq̃ diſproportionata eſt īcõueniẽtioꝛ. qꝛ diſſoluit mixtionẽ. ❡ Et qꝛ nõ ẽ dubiuꝫ ꝙ pu⁹ lapſus ad calm eſt minus malus alys parib⁹ ꝙ̃ ꝑuus ad fridũ. ⁊

p̄cipue loquēdo de lapſu nāli: q2 videm⁹ ſanguineū pſe- ctius opari flatico. Jō ꝯcedo nō eſſe ſile de ꝓportionib⁹ diſtātie medij tēperamēti ab extremo tēperamēti v̄ſus calm ⁊ v̄ſus fridū. ⁊ de ꝓportiōe diſtātiaꝝ eiuſdē medij ab extremis totꝰ latitudis cōplonis humane in calo vel frido. ¶ Ex q̄bꝰ ſequit̄ ꝙ diuidēdo totā latitudinē com plexionis humane ad duas ptes ad imaginationē eq̄les ſm gradualē q̄litatis diſtātiā: q̄rū vna medietas termi- nat̄ ad extremū verſus calm. ⁊ reliqua ad extremū v̄ſus frigidū. ꝙ tēperatus ſcdi modi ꝯtinet̄ imediate v̄ſus ca- lidū. Ex h̄ credo voluiſſe Auic. p̄ cātice. cōmēto. 140. di. ꝙ ver eſt calidum ⁊ humidū. ⁊ tn̄ eſt temperatum.

¶ Et hec qdē eq̄litas etiā lȝ non ſit eq̄litas certa quā in huiꝰ capli pricipio noiauimus eo ꝙ hāc iueniri nō eſt poſſe. eſt tn̄ ei ꝓpinqua ⁊ hic ēt hō eq̄litati nō q̄litercūqȝ vicinꝰ exiſtit ſed ſm ſuoꝝ mēbroꝝ alterationē vl' coalterationē caloꝝ ſic cor: ⁊ frigidoꝝ ſic cerebrū: ⁊ humidoꝝ velut epar: ⁊ ſiccoꝝ ſic oſſa. Cū ḡ pōderabunt̄ ⁊ eq̄- bunt̄ erit vicinꝰ eq̄litati certe. Jn ꝯſideratiōe v̄o cuiuſqȝ mēbri nō niſi vniꝰ qḋ eſt cutis: quē ad- modū poſtea dicemus. Jn cōparatione aūt ſpi rituū ⁊ mēbroꝝ pricipaliū ipoſſibile eſt ipſuȝ huic certe eq̄litati eſſe propinquuȝ. ſed egredit̄ ab ea tēdens ad caliditatem ⁊ humiditatem.

¶ Docet mō q̄uo ſe hȝ eq̄litas ſcdi modi ad eq̄litatē cer- tā ſui pōderis. Et itelligo quo ad mēſurā p̄maꝝ q̄litatuȝ que ſūt in hoie tēperato de 2° mō. ⁊ mēſurā quā imagina- mur eē in eq̄li ad pōdus vt ego eſtimo. Et diuidit̄ in du- as ptes. p̄ ponūt̄ q̄tuor ꝯcl'ones de ꝓpoſito. 2° vltimā de- clarat. 2ª ibi[Uite. n.] ¶ Pria ꝯcl'io p̄ʼ ptis eſt iſta. cōple- xio de 2° mō eq̄litatis lȝ nō ſit cōplo eq̄lis certe. i. ad pō- dus: eſt tn̄ ſibi valde vicina. Jntelligo ego ſemp de ꝓpin- quitate graduali q̄litatū elemētaliū que cū iſta cōplone reꝑiunt̄. ⁊ que imagināt̄ eē in eq̄li ad pōdus. Nā hāc cō- cl'onē ad hūc ſenſuȝ pōit Gal. p̄ de cōplonibꝰ. cap̄ 9°. ſi bn̄ ꝓſpiciat̄. ¶ 2ª ꝯcl'io. hō de 2° mō eq̄litatis nō eſt q̄liter cūqȝ vicinꝰ cōploni eq̄li ad pōdus. ꝓbat̄. q2 nō hȝ vnaȝ cōplonē vniformē illi vicinā per totū. ſed eſt ſibi vicinꝰ ꝑ coalternationē ſuoꝝ mēbroꝝ oluȝ calidoꝝ ſicut cor: fri- gidoꝝ ſicut cerebrū: humidoꝝ ſicut epar: ſiccoꝝ ſic oſſa. Et eſt ſenſus ꝙ cōpēſando alternatim ex vno latē cala ⁊ ex alio frida. ⁊ ſilr humida ⁊ ſicca. Totū reſultat cōpoſi- tū ex eq̄libꝰ ptibꝰ q̄litatū iſtaꝝ vel valde vicinis ad eq̄li tatē. ¶ Et attēde ꝙ altera l'ra hȝ coalternationē quā pu to nō eſſe ad mētem Auic. ⁊ iō expōnē nō prologo. ¶ 3ª ꝯcl'io. nullū mēbruȝ nr̄i corporis tēperati de ſcdo mō eſt valde ꝓpinquum eq̄litati niſi cutis. Et ille tres ꝯcl'iones ꝓbant̄ a Gal. p̄mo de cōplonibus. cap̄ 9°. Et de eis vide- bit̄ in dubio. ¶ 4ª ꝯcl'io. Corpus de ſcdo modo eq̄litatis per ſpūs ⁊ per mēbra ſua principalia impoſſibile eſt eſſe ꝓpinquū eq̄litati ad pōdus: ſed egreditur ab eo tēdens ad caliditatē ⁊ humiditatē. q2 iſta mēbra ⁊ ſpūs excedūt in calitate ⁊ humiditate eq̄le ad pōdus ad ſenſuȝ dictū.

¶ Uite etenī principiū ſunt cor ⁊ ſpūs que qdē ambo vehemēter calida exiſtūt ad ſuꝑfluitatē declinātia: ⁊ vita qdē exiſtit per caliditatem. ⁊ augmentū per humiditatem: ⁊ etiā caliditas in humiditate exiſtit ⁊ ab ea nutritur.

¶ Probat q̄rtā ꝯcl'onē. Et p̄mo ꝓbat ꝙ in cōparatione ſpūuȝ recedit ab eq̄li pōderis ꝑ calm ⁊ humidū. 2° q2 in cōparatione mēbroꝝ principaliū. ibi[Mēbra v̄o princi palia.] ¶ Jn prima parte intēdit rationē hāc. illud dȝ in hoie recedē a tēperamēto per calm ⁊ humidū qḋ eſt vite p̄nᵐ. Sed vite p̄nᵐ ſūt cor ⁊ ſpūs que ſūt ad ſuꝑfluitatem caloris declinātia qḋ recedūt ⁊c̄. Aſſūptū pȝ. q2 vita exi- ſtit ꝑ calitatē. ⁊ augmētū. i. ꝑduratio vite ſȝ vnā expōnē exiſtit ꝑ humiditatē. humiditas. n. eſt cā ꝑdurationis vi te. ¶ Uel augᵐ. i. nutricatio. vel veꝝ augᵐ per humidita tē diſpoſitiue exiſtit. q2 humiditas diſponit ad h̄ vt mē- brū poſſit nutriri vel augeri. ¶ Uel 3° augmētū per hu- miditatē: id eſt per corpꝰ humidū. tanq̄ per mām ꝓpriā eiꝰ. Jtē calitas viuētiū eſt in humido ſubiectiue. ⁊ ab eo nutrit̄. Opȝ igit̄ p̄ncipia vite in iſto abūdare in homine. ḡnatio. n. viuētis eſt p̄ma participatio aīe nutritiue in ca lido nāli. ⁊ vita eſt eiꝰ ꝑmāſio. in de morte ⁊ vita. Credo tn̄ ꝙ Auic. nō ꝓbat demōſtratiue ſed aſſignationē cauſe dcē ꝯcl'onis adduxit dicēdo ꝙ vita exiſtit ꝑ calitatē ⁊c̄. Nā calitatē cordis ⁊ ſpūuȝ pcipimꝰ. 2° de cōplonibus. ⁊ h̄ ex tactu. Nec putat Gal. eſſe ſufficiēs argᵐ. vita ꝯſiſtit ꝑ calm. ḡ mēbrū eſt calm reſpectu eq̄lis ad pōdus. Nam ponit formicā ⁊ q̄dā alalia ſiue aialiū ḡna frigida ⁊ ſicca reſpectu eq̄lis ad pondus. ¶ Attēde 2° ꝙ ſiue ſumat̄ vi ta pro opatione vite que eſt actus ſcdꝰ viuentis ſiue pro actu p̄mo qui eſt eſſe viuētis eſſentiale vita aīaliū pēdet a caliditate. q2 ſine ipſa nō poſſit v̄tus nutritiua ſuas ope rationes ꝑficere ſeu facē. mō q̄diu viuimꝰ tādiu nutri- mur. ¶ Attēde ḡ ꝙ calȝ bn̄ pōt eē in ſicco ſicut in ſubiecto ꝓpo ſicut in igne appet: ſed nō pōt ꝯſeruari in mixto ꝑfe cto niſi in humido. ⁊ p̄cipue aereo. Nā in aq̄ nō eſt ꝯſer- uabilis: ⁊ certū eſt calȝ actuale qḋ fūdat̄ i humido aereo faciliime ſubtiliari ita vt a mixto egrediat̄. Opȝ ḡ fieri nouā ḡnationē cali corpis ex hūido in quo calor actualis ꝯſeruet̄. Alr. n. p̄ exhalāte corpus moreret̄. Hoc igit̄ mō calitas ex humiditate etiā nutrit̄ ꝑ reḡnationē ſibi ſilis ab humiditate. i. corpe humido ex quo fit cali ḡnatio.

¶ Mēbra v̄o pricipalia ſūt tria ſicut declarabi- mus: ⁊ ex eis qdē eſt vnū fridū qḋ eſt cerebrū cuius friditas nō ꝑuenit ad cordis caliditatē tē- perandā. ⁊ ex eis vnū eſt ſiccū. aut ſiccitati pro- pinquū ⁊ ipſuȝ eſt cor: ſed eiꝰ ſiccitas nō ꝑuenit ad humiditatē cerebri ⁊ epatis tēperādā. neqȝ etiā cerebrū tm̄ eſt fridū. neqȝ cor tm̄ eſt ſiccuȝ. ſed cor cōparatione alioꝝ duoꝝ eſt ſiccū ⁊ cere brū alioꝝ duoꝝ cōparatione eſt frigidum.

¶ Hic ꝓbat aliā ptē ꝯcl'onis ꝙ reſpectu mēbroꝝ p̄ncipa- liū hō de 2° mō diſtat ab eq̄li pōderis ꝑ calȝ ⁊ hu. ⁊ oibꝰ tribꝰ alternatim inicē cōpēſatis ꝑ h̄ ꝙ mēbra p̄ncipalia facientia ad idiuidui ꝯſeruationē ſūt tria. ſ. cor: cerebrū: ⁊ epar. q̄ ſimul ſūpta ꝯſtituūt vnū a diſio calm ⁊ humidū. Ex iſtis tribꝰ vnū tm̄ ē fridū. puta cerebrū. ſȝ eiꝰ friditas nō ꝑuenit ad tēperādū calitatē cordis ⁊ calitatē epatis. i. nō eſt tāta ꝙ totū aggregatū ex cōplone frida cerebri ⁊ cōplonibꝰ calis cordis ⁊ epatis poſſit dici tēperatū ad pō dus. vl ꝓpiquū tēperamēto pōderali. Minꝰ. n. ē fridū ce rebrū q̄ ſila ſint cala. Et ſilr vnū tm̄ ex iſtis tribꝰ ē ſiccū vel ſiccitati ꝓpiquū. ſ. cor. tn̄ eiꝰ ſiccitas nō venit ad tēpe rādū humiditatē cerebri ⁊ epatis ad ſenſum ſupra dictū de cerebri friditate. Propterea nō dicimus ꝙ cerebrum tm̄ ſit frigidū ita ꝙ nō hēat aliqd calitatis. Sed itelligi mus cerebrū eſſe frigidū cōparatiōe alioꝝ. ⁊ cor ſiccū cō paratiōe alioꝝ duoꝝ. Et ſic ēt p̄us tria ſimul ſūpta ab eq̄ li pōderis ꝑ calȝ ⁊ humidū ſūt diſtātia. Et tu ſi ꝯſideras tres vltimas ꝯcl'ones Auic. ⁊ ꝓbationē iſtius q̄rte: vide- bis ꝙ nō loquitur niſi de vicinitate graduali. Aliter ſue

rationes non eſſent ad propoſitum. nec loquitur de vicinitate proportionis de qua dicunt alij: vt in queſtione p3. Sed propter hec dicta Auicenne dubitatur.

Queritur an homo de ſcdo mō eq̄litatis ſit vicinus eq̄litati certe ſiue temperamēto pōderali plus q̄ aliq̄s hō aliꝰ. Et itelligo de ꝓpinquitate graduali q̄litatū p̄maꝝ tāgibiliū alteratiuaꝝ. q2 de iſtis loquit̄ Gal.p̄ de cōplonibus. ꝛ Auic.p̄ñti cap. Et arguit̄ ꝙ nō. q2 oē viuēs ꝑcertim aīal diſtat ab eq̄li pōderis ꝑ cal3 ꝛ humidū. Igit̄ hō melācholicus diſtat ab eq̄li pōderis ꝑ cal3 ꝛ humidū. Sed tēperatus de ſcdo mō diſtat a melācholico ꝑ cal3 ꝛ humidū. ꝗ melācholicus eſt gradualr̄ mediꝰ īter tēperamētū de ſcdo mō ꝛ eq̄le ad pōdus. ꝛ ꝑ ꝯñs minus diſtat ab eo. ❡ Aſſumptum p3. Primo: q2 oē aīal gñat̄ ꝑ digeſtionē que fit a calo. 2° q2 gñatio viuētis eſt p̄ma ꝑcipatio aīe in calo. ꝛ vita eſt eiꝰ ꝑmāſio. vt in de morte ꝛ vita Ariſt. 3° q2 oē viuēs nutrit̄ ꝛ digerit ꝛ oīs digeſtio fit a calo. ideo oē viuēs eſt calm. 4° q2 in omni mixtione vincēs eſt ignis ꝛ calor eiꝰ vt ſupra dr̄ ex mēte Auer. 4° methauroꝝ. 5° q2 nō eēt cuiuſlibet talis ſimplici gñationi oppoſita putrefactio. ꝯtra Ariſto. 4° methauroꝝ. Si.n. eſſet dominās frigiditas nālr. tūc corrūperet̄ nālr per exitū friditatis ꝛ nō per exaltationē nālis caloris. ꝛ p3. q2 ille modus corruptionis nō eſſet putrefactio. 6° q2 in gñatione mixti op3 cōmiſceri elemēta a virtute dñantis. hoc aūt eſt frigidū: q2 frigidū imobilitat ꝛ non per ſe ingredit̄ opus nature. igit̄ erit calm vincēs in cuiuſlibet mixti generatione. ſed cōplo ſequit̄ mā3 vincētis q̄litatis. Ideo in quolibet mixto cōplo erit a dñio calida. ❡ Preterea. cuiuſlibet ſenſibilis ſubſtātie opationes oēs ꝑficiunt̄ calo: vt in ſūma de ỽtutibꝰ. ꝗ in oī tali vincit calm. ❡ Preterea. vita ꝛ ſanitas magis attinēt caliditati q̄ friditati. vt Auic. iſta. Et h̄ eſt ſūma rōnu3 ad hāc ꝑtē fortiter faciētiū. ❡ In oppꝰ eſt Gal.p̄ de cōplonibus. cap̄ vltio. ꝛ Auic. in iſto cap̄. Na3 de hoīe dicit ꝙ eſt ꝓpinquior eq̄li ad pōdus q̄ alia ſpēs. Deīde inuēre vr̄ ꝙ tēperātis de 2° mō eſt iſta q̄ eſt ꝓpinquior eq̄litati pōderis.

In iſta q̄ōne tm̄ tres narrabo opiniōes. ❡ Pria fuit Antonij de Parma qui imaginat̄ in hoīe varias cōplones. q̄ntū tm̄ ſpectat ad ꝓpoſitu3. Quedā eſt cōplo per quā hō vel mēbrū eſt viuēs. ꝛ hec ē cōplo acq̄ſita ex actione ſpūs vitalis in mēbris. Nā iſta actione deducta ēt ſi cōplo pꝰ ſiue īnata maneat eadem mēbrū nō viuit. ❡ 2° cōplo eſt aggregata ex inata ꝛ influēte. itelligēdo ꝑ inatā vt iſtā habebitis illa3 que ſeq̄t̄ actionē ꝛ ꝓportionē elemētoꝝ ꝯſtituētiū. ꝛ ꝑ iſluētē illā que ab alio iſluit̄. ❡ 3° cōplo nō eſt vna q̄litas niſi ꝑ attributionē ad vnum nec vniformis ꝛ vniꝰ rōnis quo ad oēs ꝑtes: ſ3 ꝯgregata ex m̄ltis cōplonibus ſibi inicē ꝯtrarijs que dr̄ cōplo totalis hoīs coalternatione oīum mēbroꝝ. ❡ Tūc vult Antoniꝰ tres ꝯcliones ꝓbabiles. Pima eſt loquēdo de cōplone iſluēte per quā viuit hō. tūc oīs hō diſtat ab eq̄li pōderis ꝑ calm ꝛ humidū. P3 per h̄ ꝙ hō viuit ꝑ cōplonē tributā a ſpū. Nūc aūt ſpūs eſt a dñio calidus ꝛ humidus. Et iō vult Gal.p̄ de cōplonibꝰ. vltimo cap̄. ꝛ in 2° cap̄.p̄ ꝙ aīal oē eſt cal3 ꝛ hūidū nō abſolute ꝛ ī cōparatiōe ad eq̄le ad pōdus: ſ3 cōparatū ſibiipſi mortuo. Ex qua ꝯclone ſequit̄ ꝙ hō fridus ꝛ ſiccus ſm̄ hanc cōplonē plus appropiquat eq̄li ponderis. ❡ 2° ꝯclio ſm̄ cōplonē inatā ꝛ iſluētē ſimul cutis tēperata plus appropiquat eq̄litati pōderis q̄ aliq̄ alia hoīs pars vīuo eſt eq̄lis ad pōdus ad ſenſum Gal. ſuppoſitū: q2 cutis cū ſit regula oīu3 tāgibiliū. ꝛ ſit regula optima poſita a nā in aīali pēdētiſſimo d3 eſſe vere meꝰ īter excellētias tāgibiliu3. ꝛ p3 experimēto Gal. ꝛ etiā Auic. q2 cutis aut nō patit̄ aut q̄ſi ab vno equaliter cōmixto ex calo frigido ꝛ ſicco. ❡ 3° ꝯclio ſm̄ ꝯclionē cōmunē per coalternationē oīu3 mēbroꝝ hō tēperatus de ſcdo mō plus appropiquat eq̄li ponderis q̄ aliq̄s alius. Immo eſt ſibi eq̄lis in gradibus p̄maꝝ q̄litatū. ❡ Hoc vult expſſe Gal.p̄ de cōplonibus. cap̄ vltimo. Et p3 per h̄ ꝙ cōplo per coalternationē hoīs tēperatiſſimi cōploni ſue cutis ridet. q2 aliter cutis nō eſſet vere media in genere membroꝝ. ſed cutis eſt ꝓpinquiſſima tēperamēto pōderali. igit̄ ꝛc̄. ❡ Et ſi ꝯſideras iſta dicta vult Antoniꝰ ꝙ ſm̄ cōplonē ſimplr̄ vnā. nulla res eſt equalis ad pōdus. ꝛ h̄ voluit Auic. cu3 dixit illam eq̄litatem pōderis nō poſſe inueniri in reꝝ nā. Uult 2° ꝙ ſm̄ cōplonē inatā membra ſūt frigida. Uult 3° ꝙ cōplo influens eſt cala a dñio. Uult 4° ꝙ in cute illud tēperamentū qd̄ ꝓuenit ex innata ꝛ influēte reddit cutem quo ad qualitates ſuas primas alteratiuas actuales vere mediā in vniuerſa ſuba. Uult 5° ꝙ ꝯſiderādo cōplones oīum mēbroꝝ hoīs tēperati. ſilr̄ nō obſtāte ꝙ nō ſint vna cōplo ſed multe ꝛ multoꝝ modoꝝ. tm̄ h̄ aggregatū facta cōputatione calitatis ꝛ frigiditatis. humiditatis ꝛ ſiccitatis ibi coexiſtētiū corrſidet temperamēto ponderali. Et vult iſtas .5. ꝯcliones eſſe de mēte Dini medicine doctoris. Et eſt pō meo videre ſatis ꝓbabilis ꝛ magis ad mentē doctoꝝ veteꝝ q̄ pō Gētilis ꝛ moderno ipſum ſequētium. Ex iſto videt̄ ꝙ ſexto vult ꝙ omne viuēs viuat ꝑ calidū ꝛ humidū a dñio. q2 per cōplonē influentē ſaltē3 alia mēbra a primo. Negat tm̄ ꝯñam. ergo omne viuens eſt calidum reſpectu equalis. q2 in viuente eſt cōplo inata vltra influentē. per quā fortaſſe plus abundat in frigido ꝛ ſicco q̄ per influentē in calido ꝛ humido. vt puta os ꝛ neruus per cōplonē per qua3 viuit opat̄ animal opera vite. ꝛ ſimiliter per cōplexionem calidam. l3 non ſit animal a dñio calidu3. Et ſic fundamenta oppoſita ſunt vana. ꝛ mirādum eſt de Gentili qui ita mirabiliter hanc poſitionem ſpernit quaſi ipſe non bene intellexerit.

❡ Scda poſitio eſt Gētil. poſtq̄ modica dñia oēs moderni icedūt ꝛ breuiſſime collecta in tribꝰ ꝓpōnibꝰ. ❡ Pria oē mixtū ꝑfectū vere vnū ꝑ vnā formā eſt cali. ꝛ humi. ❡ Illā ꝯclionē ꝓbat ꝑ illa media poſita hic ante oppoꝰ. nec moderni per alia vident̄ ꝓbare ipſam. Et ſi gnāliter nō ꝯcedat̄ ꝓp itellectus ībecillitatē petit Gēt. ꝙ ſaltē in aīalibꝰ ꝯcedat̄. Et in h̄. ſ. de aīalibꝰ oēs moderni fere cōcordāt. ❡ Et tūc eſt 2° ꝯclio q̄ ad gradus p̄maꝝ q̄litatū plus diſtat ab eq̄li pōderis tēperatꝰ q̄ melācholicꝰ aius paribꝰ. P3 ꝑ cōplemētū rōnis añ oppoꝰ facte. ❡ 3° ꝯclio ꝙ ꝑ viā ſilitudis ꝛ ꝓportionis plus appropinquat tēperatus de 2° mō tēperamēto pōderali q̄ aliquis hō. ꝛ cutis plus aliis mēbris. Sicut.n. eq̄le ad pōdus eſt vere in medio ad oēs excellētias abſolute p̄maꝝ q̄litatū. Ita hō de ſcdo mō eſt vere in medio ꝑ abnegationē cuiuſcūq3 extremitatis opatiōem iperficiētes. ꝛ cutis vere in medio inter cōplones oīu3 mēbroꝝ corpis ſicut eq̄le ad pōdus vere mediū in vniuerſa ſuba. Et hāc dñt eē de mēte Aui. in iſta. ❡ Ponit tm̄ Gētilis ꝙ hō eſt mixtū mediū cōplonaliter īter oīa mixta. l3 nō ſit vere pūctualr̄. ſed declinat ad latus humidi. Et ad h̄ ꝓbādū facit argumētatiōes iſtas nulliꝰ valoris in mā. Et iō poſuit aliā ſilitudinē reſpiciētē ad eq̄le ad pōdus. q2 ſicut eq̄le ad pōdus eſt mediū in vniuerſa ſuba. ita hō in tota linea mixtoꝝ. Multe aliē repiunt̄ ꝓbātaſſe ꝙ. ſ. hō de ſcdo mō circuit eq̄le ad pōdus. ꝛ imaginant̄ ꝙ ideo directe pōt ridere eq̄litati pōderali: q2 illa eq̄litas nō pōt eē: ſ3 tm̄ pōt eſſe valde vicina ita vt nō iſenſibilis diſtātia. Et q2 pōt adeq̄ri hō ex latere frigido ſicut ex latere calido ꝛ humido ſicut ſicco. Ideo quilibet iſtoꝝ hominū dicebat̄ equalis ad iuſtitiā. ſ. de ſcdo mō ꝓpinquiſſimus eq̄litati certe. Sed tam

erat quedā diſtantia paruula a medio ſub qua nullū mixtū pōt cōplonari. Et ego iſtas phantaſias abhorreo. niſi
forte itelligat ꝙ cōplexio que eſt q̄litas 2ª nō pōt omnē
ꝓportionē maioris inequalitatis diſtantis ſequi: cū tunc
eſſent īfinite tales ſpecies. Sed complexio equalis ad iuſtitiā ſequit ꝓportionē poſſibilē facere cōplexionem humanā. Et h ſiue fuerit dominante calore. ſiue frigore dominante. Et ita de humido et ſicco dicat quēadmodū ꝓbabiliter dicē poſſet iſta poſitio: que mihi tñ nō videt vera.
¶ In determinatione iſti᷒ qōnis. Credo ꝙ opꝫ ꝓ supponē
ꝙ debemus credē tactui bñ diſpoſito in calo et frido etc.
Ut vult Gal. 2º de cōplonibus cap pmo. et 3º. Aliter.n. ſi
tactui nō crederemus ſine demōſtratione et vellemus ſine rōne corrigere ſenſus bñ diſpoſitos quo ad iudiciū ꝓpriꝫ ſenſibilis ꝯueniēter applicati. Tūc oportebit dubitare de vino. Utrū ſit dulce: et de igne Utrum ſit calidus
quouſqꝫ afferant demōſtrationes. Et certū eſt ꝙ h mō
ponemus errorē dicētiū ꝙ nihil poſſumus ſcire. Et negato h ꝓncipio quis mihi ꝓbaret aquā vel glatiē eſſe frigidā. ſed dicā ea eſſe remiſſe cala et hēre quādā ꝟtutē occultā que eſt ita gn̄atiua frigoris ſicut lumē caloris. et ſic immutare ſenſuꝫ: et facē phātaſiā rei nō certe: ſicut ex refractione lumis et reflexiōe ad certos angulos fit phantaſia
coloris nō exiſtis. Et breuiter qui ſenſus nō aſſerunt tanqꝫ
certos iudices ſenſibiliū ꝓpoꝝ cū ſint ſani et applicatio
directe facta nō relinquit vobis viā ad philoſophādum.
Et vt dicit Cōmētator 2º phyſicoꝝ. nō ſūt digni ꝓbari.
Supponit 2º ꝙ organum tactus quo ad hanc oꝑationē
optime diſpoſitū dꝫ eſſe vere in medio oīuꝫ extremoꝝ tāgibiliū. Hec ſuppō pꝫ ex Ariſt. 2º de aīa. textu cōᵗⁱ. 119. dicētis ꝙ ſicut organū inatū ſentire albū et nigrū nō dꝫ eē
aliqḋ eoꝝ actu. ſꝫ in potētia. ita in tactu organum dꝫ eſſe
neqꝫ calm neqꝫ frigidū. Et Cōmentator vult ꝙ iſta ſint
in organo tactus aut ſm mediū aut ꝓpe. qꝛ nō pōt organū tact᷒ ab illis q̄litatib᷒ denudari ſicut denudat in ſenſibilib᷒ alioꝝ ſenſuū. ¶ Et pꝫ ꝙ Ariſt. cū dicit neqꝫ calꝫ
neqꝫ fridū dicē abſolute nō cōparatiue. Cōmē. ꝓbat ꝙ
organū nō ꝑcipit ſenſibile reſpectiue ſicut qdā dicūt ꝙ
ꝑcipit h calm reſpectu ſui. et h fridū reſpectu ſui. qꝛ iſta
cognitio eſt etiā intellectui difficilis. ſed ꝑcipit abſolute
calm oīm ſub rōne cali vel fridi actualis. Niſi igit organū optime diſpoſitū eēt vere in medio īter calm et frigidū. tūc erraret īter ꝓpa ſenſibilia organo q̄tūlibet bñ
diſpoſito. et tāgibili ſibi bñ approximato. Cōſequēs falſum
et ꝯ mentē Ariſt. 2º de aīa. textu cōᵗⁱ. 63. et. 155. Et 3º de aīa
textu. 26. Et Cōmē. in eiſdem dictis locis vbi vult expreſſe ꝙ viſus nō errat in colore. Utrū ſit alb᷒ vel niger: ſed
in itētione īdiuiduali ſube albe vel nigre. quo ḡ ad rōnē
ꝓpriā ſenſibilē nō errat. ¶ Et ſi ponamus ſenſuꝫ errare
circa ꝓpriū ſenſibile ſtātib᷒ ꝯditionib᷒ ſupra dcis vl ſuppoſitis. tūc iā ad h veniremus ꝙ nō oporteret ꝑ ſenſuꝫ cōcedere ꝙ ignis eſt cal. niſi ꝓus ſciuerim᷒ ꝙ organū nr̄m
eſt calm vel mediū. Nā ſi eēt organū in nāli diſpōne frigidū. tūc ignis et ſi iudicaret cal. tñ fortaſſe eſſet abſolute fridus. Et ꝑ᷒ ꝯtria pꝫ. ſ. ꝙ niſi organū eſſet optime diſpoſitū vere in medio tūc erraret circa calm et fridū. qꝛ
ſi organū ſit a ꝯrio calꝫ. tūc aliqḋ min᷒ calm quātūcūqꝫ
bñ applicatū iudicabit frigidū abſolute. et ſic errabit ſenſus abſolute circa ipſuꝫ ſub rōne cali vel frigidi. Hic dr̄
a qbuſdā. ſ. notādo ꝙ tāgibile aliqḋ ſentit per ſolas ſpēs
ſpūales in organū tact᷒ mlꝉtiplicatas ſine nāli alteratione organi. Cū igit eſt tāgibile qḋ eſt calm in rei veritate:
ſed tñ eſt organo tact᷒ fridius ſentit per purā ſpēm ſpiritualē nō ꝯcurrēte nāli actione. et tūc iudicat calm ab organo bñ diſpoſito ſicut eſt in rei veritate. Si aūt ꝑ immutationē nālē ſentiret. iudicaret fridū. ſed pm᷒ eſt verus

et nāliſſimus modus ſentiēdi. et ibi non ꝯtinget error. ¶ In
2º aūt cū iam nālr immutat organuꝫ ab optima diſpōne.
nō eſt mirꝫ igit de errore. ¶ Cōtra. qꝛ tūc ſeqret ꝙ ſile
ſibi in actu ſentiret organū tactus. Cōſequēs eſt falſuꝫ. et
ꝯ experiētiā. et ꝯ Ariſt. 2º de aīa. textu cōᵗⁱ. 118. et Cōmētator cōmēto eodē. Et rō eoꝝ eſt. qꝛ agēs nō agit in ſile vel
huiꝰ niſi in illud qḋ eſt ſibi ſile ī potētia nō ī actu. Et iō
eque calm nō ſentimus. Et pꝫ ꝙ ibi Cōmētator nō loqt
niſi de actiōe ſenſibilis pro q̄to eſt ſenſibile. Dicit. n. ſic
Cōmētator. ſentire. n. qꝛ eſt aliq̄ paſſio ſm modū dictū. et
oē patiēs hꝫ agēs. et oē agēs in ſibi ſile in potētia agit nō
in actu. Et paulopoſt. qꝛ agens nō agit in eo qḋ eſt ſile in
actu. ſed in potētia. Ideo neceſſe eſt ꝙ mēbrū ſentiēs nō
ſentiat corp᷒ calm eq̄le ſibi in calore nec mēbrū frigidū
corpus frigidū ſibi eq̄le in frigore. et ſile de duro et molli.
¶ Et ꝓꝓ eādē cām in eodē cōmēto dicit. ꝙ ſenſus alij a
tactu cōprehēdūt ſua ſenſibilia ſm totū. et tactus cōprehēdit extrema nō ſibi ſile. ¶ Pꝫ igit ꝯſiderādo cōmentū ꝙ nō vult Auer. ꝙ ſentiamus eque calm. neqꝫ ꝑ ſpēs
ſpūalē neqꝫ quoquo modo. et ſilr Ariſt. Et arguit ꝯtra. qꝛ
ſi ſenſibile minus calm organo ſentit vt calm. Sequit
ꝙ ei᷒ calitas intēdat ꝯtinue ſentiet calius. ḡ eque īteſuꝫ
cū organo tact᷒ ēt ſentit calius q̄ꝫ nūc. cū tūc in rei ꝟitate erit calius alijs parib᷒. ¶ Preterea ad experiētiā videmus ꝙ in balneo exītes indicāt ꝑ tactū. vrinā frigidā
que tñ eſt cala: et nō niſi: qꝛ eſt organo frigidior. et nō valet excuſatio de nāli immutatione. Nā ſi illud calm abſolute qḋ eſt frigidius organo nāliter agat in organū non
mutabit eū niſi ad frigiditatem. Ergo organū iudicaret
ipſum poſt talē immutationē cōtinue calidius. Quia ſpēs
ſpūalis per quam fit ſenſatio ꝯtinue eſſet eiuſdē rōnis. et
organū frigida factū iudicat idem ſenſibile calius. vt docet experiētia. et factū calidius iudicat eandē rem minus
calidā. ſicut apparet de hoīe intrāte balneū et qui diu ſtetit in illo. Eſt ergo iſta poſitio falſa oīno et mētibus auctoꝝ aduerſa. Opꝫ ḡ ſi organū tactus eſt calm ꝙ aliqḋ calm abſolute ſentiat ab eo frigidum. Et ſic qḋ fit error in ſenſu
circa ſenſibile ꝓpriū cū ꝯditionibus ſupra dictis. qḋ eſt
īpoſſibile. ¶ Supponit 3º ꝙ hō temperatus hꝫ optime
diſpoſitū organū ad tāgendum. Pꝫ per h: ꝙ ꝑfectiſſimo
aīali nō debuit dari niſi ꝑfectiſſimū organū ad ꝑcipiendū ea que maxime ſunt nocitiua vel iuuatiua. Et ideo qꝛ
hō hꝫ hunc ſenſuꝫ ꝑfectiorē ceteris aīalibus vt ſumit in
de ſenſu et ſenſato. et qꝛ aliter hūc operationē aliqs diſtēperatus haberet ꝑfectionē. ¶ 4º ſupponit ꝙ hō tēperatus quo ad cōplexionē actualē corrñdet tēperamēto cutis ex coalternatione membroꝝ. Pꝫ per h: qꝛ aliter cutis
nō eſſet mediū in genere mēbroꝝ. et aliter nō ſm ꝙ ſiccitas mēbroꝝ ſiccitate ſuperflua cutē palme ſupgrederet et
nō minueret ab ea humidius mēbroꝝ. cuius oppoſitum
vult Gal. pmo de cōplonibus. cap vltimo ad ſīeꝫ. ¶ Ultimo ſupponit ꝙ cutis eſt organuꝫ ꝓportionatiſſimum.
¶ Ex quo ſequit ꝙ cutis tēperatiſſimi hominis quo ad
actualē cōplonem corrñdēt temperamēto pōderali ſiue
actuali. ¶ Sequit 2º ꝯclo ad qōnē principalē ꝙ hō de
ſcdo mō eq̄litatis corrñdet quo ad actualē cōplonē tēperamēto pōderali ſiue in vniuerſa ſuba. ¶ Sequit 3º nō
oēm hoiem eſſe calidū et humidū reſpectu temperamēti
ad pōdus quo ad actualē cōplonē: ſed aliquē diſtare per
frigidū et ſiccū. et aliquē per frigidū et humidū. et itelligo
per actualē cōplonē mēſurā q̄litatū ꝓmaꝝ que ꝯiungit
in ſubiecto cū cōplone que eſt qualitas ſcda nō ſenſata.
Et hanc ꝯclonē vult Gal. totam pmo de cōplexionibus.
cap vltimo. Auic. tñ qꝛ vidit non eſſe certum ꝙ precipue
equaliter abundant calida ſupra cutem ſicut frigida mēbra. ideo poſuit ſub dubio et vult ꝙ eſt valde vicinus et

intelligit

intelligit gradualr quo ad actualē cōplexionē ⁊ coalternationē oium mēbroꝝ. Et ſi arguit̄ ꝙ tūc hō de 2° mō eq̄litatis eſſet equalis ad pōdus: ⁊ ſilr cutis eius. Pȝ qd dicendū ſit ex his que ꝓpe principiū capituli ſcripta ſūt de equali ad pōdus. ¶ Attēde ꝙ poſitio imaginatur in hoīe cōplonē vel cōplones ſȝ varietatē mēbroꝝ que ſūt q̄litates ſcōe ad ſenſuȝ expoſitū in pn° capli. ⁊ aliqñ in eodē mēbro ſūt plures cōplones. vt ſumit̄ 2° huius cap̄ p̊. poſt ꝓhemiū. Et de hac cōplone vtrū magis ſequat̄ nāȝ caliditatis q̄ friditatis nō diſputo. 2° imaginatur ꝙ vltra iſtas cōplones in quolibet humano corpe ſūt caliditas. frigiditas. humiditas ⁊ ſiccitas eiuſdē ſpēi cū q̄litatib⁹ elemētoꝝ. Et iſte vocant̄ a Gal. cōplones actuales. p̊ ⁊ 2° de cōplonibus. L ȝ ğ in quolibet viuēte ſit cōplo que eſt q̄litas 2° magis attinēs caliditati q̄ friditati ad hūc ſenſuȝ ꝙ illa cōplo requirat in mā plus de caliditate q̄ de frigiditate. tn̄ aliqd eſt mixtū. ⁊ aliqd etiā vincēs nālr diſpoſituȝ plus hīs de frigiditate q̄ de caliditate. ⁊ aliqd equalr qd vocat̄ a Gal. mediuȝ in vniuerſa ſuba. ⁊ aliquod minus. ¶ Et ſi Ariſt. dicat in de lōgitudine ac breuitate vite. ꝙ oē aīal eſt calm ⁊ humidū itelligit̄ reſpectu ſuimet mortui nō abſolute. Et iō Gal. in 2° de cōplonib⁹ dixit. ꝓꝑ h dixerūt antiq ꝙ aīal eſt calm ⁊ humidū non ꝙ caliditas ⁊ humiditas in ipſo abſolute vincāt. cū mlta aīalia videamus frida ⁊ ſicca ſicut epides ⁊ canopei ⁊ apes ⁊ muſce ⁊ formice. imo nō dr̄ de aīalib⁹ ꝙ in ipſis vincat caliditas ⁊ humiditas: niſi cū cōparamus mortuis. ¶ Ex eis apis q̄lıq3 ſm vitā manens maior eſt caliditatis ⁊ humiditatis ape mortua. hec Gal. ¶ Nec hui⁹ ꝯtriū ꝓbāt argumenta aſſumētia ꝙ a calore ſit digō: vel ꝙ mixtio ſit ꝑ digōnē: vel ꝙ vita ꝯſiſtit ꝑ calm. vel ꝙ gnātio viuētis eſt p° principatio aīe nutritiue in calo. Sufficit. n. eē caliditatē ſufficiētē ad hec q̄ dcā ſūt. ⁊ ſi nō ſit gradualr itēſior q̄ friditas ſecū ꝯiūcta. Et iſta pro nūc de iſta q̄ne ſufficiāt. Nā lȝ credam⁹ oē mixtū eē calm cōplonalr quo ad cōplonē q̄ eſt q̄litas 2°: tn̄ qr nō eſt neccīuȝ nō itēdo illud h diſputare. q̄uo aūt ignis ſit vīcēs elemēta in mixtiōe in q̄ mixtū fridū gnāt̄. Uide 4° methau. reuertamur ad lrām.

¶ Modi vero tertij latitudo anguſtior ē latitudine primi modi. ſ. eq̄litatis ſpālis: latitudineȝ tn̄ hȝ magnā ⁊ eſt cōplo q̄ alicui gētiū ꝯgrua exiſtit ſȝ cōparationē alicui⁹ climad ⁊ alicui⁹ aeris. Indi nāqȝ cōplonē hñt i ſimul qua ſani exñt. ⁊ ſclaui aliā hñt cōplonē qua ſani degūt: ⁊ vnaqueqȝ eaꝝ per cōparationē ad ſuā ſpēm ſue ſpēi cōparatiōe eſt tēperata q̄ cōparatiōe alteri⁹ nō ē ꝯtēperata. Corp⁹ nāqȝ idicū hȝ cōplonē ſclaui q̄le fiet: aut ifirmabit̄ aut morief: ⁊ ſilr cū ſclaui cōplone indi q̄le reddet̄: erit corpis diſpō ꝯtraria. Queqȝ igit̄ ſpēs in terra habitabili cōmorātiū hēbit cōplonē eis ꝓpriā aeri ſui climatis cōueniētē ⁊ hēbit latitudinē. cui⁹ qdē latitudo hȝ duas extremitates multitudis ⁊ paucitatis.

¶ Declarat Auic. 3ᵐ modū eq̄litatis. ⁊ dicit. 5. Primū eſt ꝙ latitudo eq̄litatis tertij modi eſt anguſtior latitudie p̊mi modi. Minor. n. ē diſtātia caliſſimi idi ⁊ fridiſſimi idi q̄ caliſſimi hoīs ⁊ fridiſſimi hoīs abſolute. Dicit 2° ꝙ hȝ tn̄ magnā latitudinē. ⁊ pȝ. qr ſatis eſt magna diſtantia gradualis cōplonis q̄rūdā hoīum eādē pām ꝯueniēter habitātiū. Dicit 3° ꝙ hec eq̄litas tertij modi eſt cōplo cōuenīēs alicui gēti ſȝ ꝙ hȝ habitare certū clima cū diſpōne aeris limitata que in nullo alio climate inenit̄ ⁊ declarat̄ h. qr idi hñt cōplonē cū qua ſani viuūt in ſua pt̄ia ⁊ ſclaui ſilr. ¶ Et attēde ꝙ his q̄ in tali pt̄ia nati ſunt ille cōplones ſūt ꝯcte in pn° graduationis ex diſpōne ſpmatis ⁊ ſanguis mēſtrui ⁊ occurſu aeris iſti⁹ pt̄ie alterantis merito ſuaꝝ q̄litatuȝ manifeſtaꝝ ⁊ occultaꝝ māam gnātionis. Et ideo tales cōplones ſūt nāles inſequētes determinatū modū mixtionis elemētoꝝ. ⁊ determinatā ꝓportionē q̄titatis elemētoꝝ q̄ ſint in alijs aīalib⁹. Et illa eſt cā ꝓꝑ quā illi qui in certa pt̄ia naſcunt̄ viuunt ibi ſani ⁊ plurimū aduētitij cito moriunt̄ ⁊ īfirmant̄. ¶ Iſto ēt ꝙ in caliditate ⁊ friditate nō ſit dr̄ia notabilis īter eos. ſicut appet de Sardinia ⁊ multis alijs ſilib⁹. Eſt. n. illa cā q̄re maiorē caliditatē ⁊ friditatē q̄lıqȝ tolerare pñt ſine lapſu ad egritudinē. ¶ Dicit 4° Auic. q̄ ad hāc ptē. vnaqueqȝ iſtaꝝ cōplonū. ſ. ſclauoꝝ ⁊ indoꝝ eſt temperata reſpectu ſue ſpēi. i. ꝯueniēs pro oꝑatione in hoīb⁹ illi⁹ pt̄ie. ſȝ reſpectu alteri⁹ eſſet diſcōueniēs. ita ꝙ ſi corpus ſclaui ſtante mēſura elemētoꝝ ⁊ mō mixtionis ſue ꝯcto a pn° gnātionis fieret eq̄le ſȝ cōplonē indi. aut ecōtra. aut īfirmaret̄. aut morief. Ille. n. cōplones ſunt nāles ⁊ ꝯueniētes habētibus illā talē mēſurā ⁊ ꝓportionē partiū elemētaliuȝ ⁊ talē modū cōpōnis in ſua cōpōne ⁊ habētibus aliū modū vel aliā ꝓportionē nō eſſent nāles vel ꝯueniētes. Iſto mō intellige hūc paſſuȝ. nō vt qdā moderni dicūt qd intelligit̄ ſi fiat ſubita mutatio ⁊ nō paulatine de aere vni⁹ patrie valde diſtātis ad aerē alterius patrie qd corp⁹ aut infirmabit̄ aut morief. Hoc. n. eſt falſum. vt pȝ in exercitibus qui vadūt ⁊ ineunt lōgiſſimas ptes nō ſeruata paulatina trāſmutatione: ⁊ tn̄ nō ſm maiorē partē ſūt mortui vel infirmati ne dum omnes. Et pȝ ꝙ non oēs ethiopes qui ad nos pro ſeruis deſtinant̄ aut moriant̄ aut ifirmant̄. ⁊ tn̄ non ſeruant regulā de paulatina alteratione. ¶ Nec Auic. dicit ꝙ ſi fiat ꝑmutatio habitationis. puta ꝙ ſclauus ꝑmutet̄ ad habitādū in india neceſſario moriat̄ aut īfirmet̄. ſed vult ꝙ ſi in ido permutet̄ cōplexio ſclaui vel ſilis ſtante. ſ. modo permixtionis ſue aut infirmabit̄ aut morief. ¶ 5° infert ꝙ quelibet ſpecies vel gētis habitātiū in certo aere hȝ ſuo aeri cōplonem conuenientem. ⁊ iſta cōplo habet latitudinem: vt patet.

¶ Quartus aūt modus eſt mediū qd eſt iter duas extremitates latitudis cōplonis climatis ⁊ ipm ē cōplo cōplonis ſpēi tēperatior. Modus vero q̄ntus eſt anguſtior primo ⁊ tertio ⁊ eſt cōplexio quā dȝ hr̄e idiuiduū deſignatū qua viuū ⁊ ſanū repit̄. Que etiā latitudinē hȝ ad quē due terminant̄ multitudis ⁊ paucitatis extremitates. Debes aūt ſcire ꝙ oē idiuiduuȝ dȝ hr̄e cōplexionē ſibi ſolūmō ꝓpriā in qua aliud ei aſſociari eſt ipoſſibile. Sextus aūt modus eſt mediū qd eſt iter iſtos duos terminos qd eſt complexio: quā cū habuerit indiuiduū erit melioris complexionis cuius ipſum eſſe oportet.

¶ Declarat 4ᵐ modū per tēperamētū optimuȝ reſpectu habitātiū in certo climate. ⁊ pȝ. Deinde declarat quintū modū. ⁊ attēde ꝙ a principio generationis indiuiduū recipit modum mixtionis ꝓpter quē nō q̄liſcūqȝ pōt ſibi fieri nālis. Unde Damaſcenus nō vult ꝙ cōplonālis ſȝ oēm diſtantiā permutari poſſit in aliā nālem. ⁊ ois talis qui eſt inter latitudineȝ nālitatis indiuidui dicit̄ h mō eq̄lis. reſidua patēt. ¶ Nam qd dicat̄ ꝙ vnūquodqȝ indiuiduum hȝ complonē ſibi ſolummodo propriā non intelligo ꝙ nō poſſunt eſſe duo idiuidua ſiliȝ cōplexionū

omnino.ſed intelligo ꝙ non poſſunt eſſe duo indiuidua humana habentia vnam ſingularem cōplexionem.⁊ eſt plurium.deinde declarat ſextum modum.⁊ patet.

¶ Modus ēt ſeptim⁹ eſt cōplo quā vnaqueqꝫ mēbroꝝ ſpēs hēe dꝫ in qua aliud diuerſificat. Eq̄litas nāqꝫ oſſis eſt vt ſiccitas in eo plus abūdet: ⁊ cerebri vt humiditas in ea plurimū abūdet: ⁊ cordis vt in eo ſit plus caliditatis: ⁊ neruoꝝ vt in eis plurimum abundet frigiditas.

¶ Declarat ſeptimū modū ⁊ pꝫ.ꝙ quacūqꝫ ſpecie mēbrorū data.ita ſe hꝫ ſeptimus modus ad illā ſpēm ſicͤ pmus ad ſpēm humanā.Et poſſem⁹ tūc reſpectu ſpēi mēbri facere ſex modos eq̄litatis qui ꝓceſſerūt in homine. Sed non placuit Auic.multitudinem tantam ponere.

¶ Modus āt octauus eſt cōplo mēbri ſingularis quā cū habuerit erit melioris diſpōnis quā hēe pōt.Cum aūt ſpēs cōſiderauimus inuenimus hominē certe equalitati propinquiorem.

¶ Nūc declarat cuiuſmodi ſūt eq̄litates ꝓpter quas habitas ſequit aliqd eſſe ꝓpinquius eq̄li ad pōdus.Et diuidit in tres ptes.nā pͦ narrat que ſpēs eſt illi eq̄litati ꝓpinquior. z° in quo loco reperit. 3° in quo mēbro maxime. ibi z°[Cūqꝫ regiones.]ibi 3°[Ex mēbris aūt.]Et nō facit mētionē de z° mō eq̄litatis.ſed ille dat itelligi.¶ In pmo mō.n.hō eſt iter oēs ſpēs ꝓpinquior eq̄li ad pōdus vt dicit h.tūc maxie ꝓpinquius iter hoies erit hō tēperatiſſimus ⁊ hoc dixit ſupra. Qꝫ aūt hō eſt ꝓpinquior eq̄li ad pōdus nō pōt certe demōſtrari. Hec aūt eſt ꝑſuaſio. qꝛ hꝫ tactū ꝑfectiſſimū.cui⁹ virtutis inſtr̄m dꝫ eſſe in medio.vt ſupra dē oīuꝫ excellētiaꝝ tangibiliū. Reliqua vͦo que adducunt de ꝑfectione ſuaꝝ opationū.⁊ ꝙ eſt vltimū mixtoꝝ ⁊ ꝑ ꝯñs maxie mixtū ſi ꝯſideras nō ꝓbāt aliqd. ¶ Et ſi ꝯſideras ſupradicta q̄dā de cōplonib⁹ videbis nō repugnare aliqd aial eē.⁊ aliqd inaiatū in quo ad mēſurā pmaꝝ q̄litatū actu in eo exītiū corrñdere ꝑaſe eidē gradui cui corrñdet hō. Nos tñ de nulla ſpe aliorꝫ ꝑ rōnē vel ſenſuꝫ inenire poſſumus ꝙ ſi propinquus eq̄li ad pōdus ſicut inuenimus de hoie.hoc ſufficit Auic.

¶ Cūqꝫ regiōes attēderimus certificatū nobis erit:ꝙ ſi fuerit loc⁹ q̄ ihabitabit ſub eq̄tiōe diei neqꝫ aliq̄ de reb⁹ terrenis obuiādo ipedierit.vꝫ. mōtes aut maria:oportebit ibi habitātes eq̄litati certe ꝓpinquiores exiſtere q̄ꝫ alicui⁹ regionū.

¶ Oſtēdit in quo loco maxime ſit cōplo hui⁹ in homine vel ſibi ꝓpinqua.Et qꝛ h eſt in loco tēperatiſſimo reſpectu hoīs.ideo ſm ꝙ de duobus diuerſis locis eſt opinio: ita duo loca manifeſtat.ibi z°[Poſt iſtas aūt.]Circa pmā ptē attēde ꝙ rō humana nō itermeniēte experimento nō pōt certe oſtēdere ꝙ ſub equinoctiali nō ſit poſſibilis habitatio.nec etiā ꝙ ibi ſit ipoſſibilis. Et iō antiqui doctores in h viſi ſūt diſcordes. Nā Ariſt.in h ꝙ ſciebat ꝑ hyſtorias ⁊ relationes veniētiū de loco ꝓpinquo tropico cācri dicētiū ꝙ ibi erāt in eſtate itēſiſſimi calores.ita ꝙ vix aptare poſſent.⁊ ꝙ multa erāt ibi deſerta arenoſa: ⁊ ꝙ hoies ethiopes ſolis calore ſūt fcī nigri. Opinatus eſt ꝙ vbicūqꝫ ſol aliqñ trāſit ſuꝑ cenith capiti nō ſit poſſibilis hītatio ꝯtinua. ⁊ iō totā torridā ꝫonā dicit 3° metau. inhabitabilē.⁊ iō dixit:he aūt ſole habitari poſſibiles ⁊ neqꝫ vltra verſiones.i.tropicos.vmbra.n.non vtiqꝫ erit ſemꝑ ad arctū.nūc ihabitabilis ſiūt pͥus loca anteq̄ꝫ ſubdeficiat aut pmutet vmbra ad meridiē.¶ Et hāc opinionē Uirgili⁹ in georgicis ſecutus eſt in illis cōibus v̄ſib⁹. Quinque tenēt celū ꝫone ⁊c̄.⁊ Ouid. pͦ metamorphoſeos. Utqꝫ due dextra celuꝫ totidēqꝫ ſiniſtra Parte ſecāt ꝫone quinta eſt ardentior illis.⁊ Tullius in libro de ſomno Scipionis in parte illa.cernis aūt eandē terrā q̄ſi ꝑhuſdā redimitā ⁊ circūdatā cingulis ex qb⁹ duos iter ſe maxime diuerſos.⁊ celi vͤticib⁹ ipſis ex vtraqꝫ pte ſubnixos obriguiſſe vides pruina:mediū aūt illū maximuꝫ ſolis ardore torreri.⁊ Ptolome⁹ anteq̄ꝫ cōponeret librū qui ſibi cōparet ad artē ſphericā vt dixit diſtinctione z° almageſti.videt dubitaſſe ⁊ exꝑſſe dicit ad h nō ſufficere rōnes nr̄as ſine exꝑimēto.vñ ſic dixit.Quidā dicūt ꝙ eſt poſſibile ꝙ ſit illud qd̄ eſt ſub linea equidiſtāte ex terra habitabile.Et ſubdit poſt aliqua que dicimus eſſe ſm eſtimationē.Utrū vͦo qd̄ eſt ſub hac linea habitet. Nos hui⁹ experiētiā ſiue ſciam nō cōprehendimus: qm̄ aliquis non ꝑuenit ad eā de his qui ſunt in nr̄is regionibus habitātib⁹ vſqꝫ ad diē nr̄m hūc.¶ Attēde z° ꝙ poſt Ariſt.⁊ poſt cōpoſitionē libri Almageſti per hoies trāſmiſſos a diuis magnis iuēte ſūt terre habitari que ſūt ſub linea eq̄noctiali ⁊ que ſūt vltra eq̄noctialē ⁊ citra:itra tñ duos tropicos.Uñ Ptolomeus in libro ſibi comparato ad artem ſphericā ſic dicit.veꝝ illud qd̄ viſum eſt tēpore nr̄o inuētū eſt plurimū habitatū.⁊ nō eſt inuētum in iſto pelago quo ꝯtineat ⁊ inuēta ſunt a tropico eſtiuo ad lineā eq̄litatis robuchinū:id eſt.so.ſtadia.indēqꝫ ſex ſtadia ⁊.80.⁊ illd iam ꝑambulatū eſt.⁊ ſcripte ſūt enūtiationes ei⁹ auxilio Regis egypti.⁊ pꝫ ꝙ iſtas habitationes ꝑiertiꝫ que ſūt circa tropicū denotat Ptolomeus z° q̄dripartiti. Et Solinus de mirabilib⁹ mūdi narrat de iſula taprobane que eſt vltra eq̄noctialē.quo ex ea ad Ceſarē venerūt nūtiꝫ qui portauerunt vniones.Et Marcus paulus eſtimo ꝙ dicat de eadē iſula ꝙ i ea fuit ⁊ vidit polū antarcticū eleuatū ad quātitatē lācee magne.⁊ multi pͥhi nūc hanc ſniam affirmāt.¶ Attēde 3° ꝙ apud oēs dicētes habitationē poſſibilē iter tropicos eſt ꝯuenientia in h.ꝙ q̄dam ptes magis ꝓpinque tropicis ſūt peius habitabiles q̄ꝫ ꝑs media directe ſuppoſita duob⁹ gradib⁹ celi immediatis circulo eq̄noctiali ex vtroqꝫ latere.Cuius terre latitudo vt aſſerūt ſapiētes eſt cētū tredecim miliarium ⁊ tertie partis miliaris.Intelligēdo per miliare.4000.cubitorū ſm mēſurā tēperati corporis.Et rō eſt.qꝛ ibi ſol qñ eſt directe ſuper eoꝝ capitibus minori tēpore moratꝭ q̄ꝫ ſuper capitibus iſtoꝝ qui ſunt ꝓpe tropicos.⁊ dies ibi nūq̄ꝫ eſt maior nocte ſicut eſt in locis ꝓpinquis tropico. Et Auic. videt ex relatibus credidiſſe ꝙ ibi ſit tēperatior habitatio q̄ꝫ in aliquo loco mundi ꝓpter nō multū eſſe calorē ⁊ ꝓpter nō multā eſſe diſtātiā cōplexionis hyemis a complexione eſtatis in illis locis que multa eſt in 4° climate.¶ Hoc g̊ viſo dico ꝙ Auic.pmo ponit opinionē ſuā. ſcdo ſoluit ad argumēta que in oppoſitū fieri pñt.nā ſua opinio vt dixi demonſtratione minime pōt ꝓbari.ibi z°[Iam aūt nobis.] Dicit pmo ꝙ ſi aliqui hoies habitant ſub circulo eq̄noctiali in loco qui neqꝫ ꝓpter mare neqꝫ ꝓpter mōtes neqꝫ ꝓpter alias diſpōnes terreas ipedit a tēperamēto merito ꝓpinquitatis ſolis ſibi debito ꝙ illi ſūt ꝓpiquiſſimi eq̄litati ad pōdus.qꝛ ſūt tēperatiſſimi inter oēs hoies aliaꝝ regionū. Uñ videt Auic.nō pro icōueniēti hēre ꝙ aliqs locus merito ꝓpiquitatis ſolis ⁊ more eēt tēperatus.ſed ipediret tēperamentū per cās terrenas vt nos videm⁹ ꝙ vna pma magis ſeptētrionalis alia eſt illa calior:⁊ aliqñ frigidior ꝓpter q̄litatē terre ⁊ vaporū qui a terra eleuāt.¶ Ex quo appet nō eſſe icōueniēs alicui h.ſub eq̄noctiali eſſe tēperatā habitationē.⁊ alicui h.eſſe diſtēperatā:deducto tñ terreno ipedimento vbiqꝫ ſub eq̄noctiali eſſet tēperatiſſima habitatio.⁊ hāc ſniam habuit Auic.ex alioꝝ affirmatione qui teſtificant illud.

¶ Jā aūt nobis affirmatū eſt q̄ opīo q̄ accipit q̄ exceſſus ab eq̄litate eſt cā ꝓpinquitatis ſolis: ē falſa. Rectitudo.n. ſolis ſup capita minꝰ ibi malū opat̄ ⁊ minꝰ mutat aerē q̄ rectitudīs ꝓpīqtas apud nos: aut apud eos q̄ ſūt i maiori latitudie q̄ nos: lʒ rectitudinē nō hēamꝰ. Amplꝰ āt oēs diſpōnes morātiū i linea equinoctiali ſūt diſpōnes nobiles ſilēs: neqʒ aer ibi ipedit̄ ipedimēto ſenſibili: ſed eoꝝ cōplexionibus ſemp eſt ſimilis. ⁊ ad hanc ſniam affirmādā: iā fecimus dictionē.

¶ Rndet cuidā rōni ad oppoᵐ. ⁊ itēdit q̄ opīo q̄ dicit q̄ ibi eſt exceſſus ab eq̄litate vel tempamēto vſus calm ꝓp rotūditatē ſolis ſup capita eoꝝ bis in anno eſt falſa. Nā illa rectitudo minꝰ calefac̄ aerē ⁊ minꝰ turbat ipſū q̄ apud hitationē. Auic. tp̄e eſtatis ꝓpinqtas rectitudinis calefaciat vel q̄ in magis diſtātibꝰ ab equinoctiali q̄ dicunt̄ hre maiorē latitudinē.i. diſtātiam a circulo equinoctiali. ¶ Et hoc iā ſibi ē affirmatū p narrationē. nō p demōſtrationē. q2 vt dixi demrātio ad h̄ nō ꝯducit. ¶ Attēdēdū eſt vlterꝰ q̄ in morātibꝰ ſub equinoctiali diſpōnes ab aere acquiſite ſūt nobiles ſilēs. nobiles ꝓp ꝯcurſuʒ actionis pluriū nobiliū ſtellaꝝ. ſilēs.i. nō valde diſtātes merito tēporuʒ anni. cū iſta tēpora ſint i eis modicū diſtātia. iō hnt maiorē durationis eq̄litatē q̄ illi citra tropicū i q̄bꝰ i eſtate ꝑſe nō ē tātus calor q̄tus i illis q̄ hitant ſub equinoctiali in eſtate. ſʒ maior. q2 citra tropicū eſt maior tēpoꝝ diſtātia in calore ⁊ frigore q̄ ſub equinoctiali. q2 nunq̄ aer eoꝝ ipedit̄ a tēpamēto ſenſibili ipedimēto. nec ēt eſt ita calidus q̄ cogat ſudare. nec vnq̄ ita fridiꝰ q̄ cogat rigē. ¶ Snbdit ſe alias i h̄ feciſſe demrātionē ad h̄ oñdēdū.i. de iſta vniformitate aeris. ad h̄.n. hn̄ attigit hūana rō. Volūt ḡ iſti q̄ q2 nūq̄ ſol ſtat ſub orizonte niſi.12. horis i iſtis. nō obſtāte q̄ ſol i meridie ſit ſup cenith capitis hitantiū nō fit ibi mlta mora ſic̄ nobis i eſtate. nā ſubito declinat ab iſta rectitudie nō ſic i eſtate ſubito declinat a ꝓpinqtate rectitudīs reſpectu nrm. imo q̄ſi duplo tp̄e morat̄ i ꝓpinqtate. Et iō multo plus calefacit nos q̄ iſtos. ⁊ nunq̄ fit ibi ipoſis ⁊ lepta hitatio. Attēde tñ q̄ iſta loca dr̄ eſſe in maiori latiᵗᵉ reˢ alioꝝ ab equinoctiali. q2 ſt ab iſto diſtātiora vſus polū arcticū tēdētia ſʒ mōm loq̄ndi aſtrologoꝝ.

¶ Poſt iſtos āt q̄ i q̄rto morant̄ climate magis tēpati exiſtūt: nō.n. adurunt̄ ꝓp morā rectitudinis ſolis ſup eoꝝ capita neqʒ elōgant̄ ab eis paꝝ quēadmodū fit in caliditate ſcdo ⁊ tertio. neqʒ cōgelant̄ ſicut cōtingit his q̄ in extremitate q̄nti climatis habitant: ⁊ q̄ ſm latitudinē ſunt remotiores: ꝓpea q̄ ſol ab eoꝝ capitibus eſt remotus.

¶ Narrat 2m dcm̄ vbi repit̄ cōplo ꝓpinquior eq̄li pōderis poſt locū dictū. Et itēdit q̄ i 4° climate ē tēpatior cōplo q̄ i aliq̄ alio climate. ⁊ rō. nā nō adurunt̄ ſic̄ illi q̄ ſūt i p° climate vl̄ 2° nec ꝯgelant̄ i hyeme ſic̄ illi q̄ i extremitate q̄nti climatis vl̄ i ſexto climate hitant. Dr̄t ḡ regionē tēperatiorē. ¶ Et de tēpamēto huiꝰ regiōis vt dic̄ Gal. 3° pticula afoꝝ. Cū dic̄ q̄ ꝯona tēpata ē ſuppoſita parti celi itercepte p duas lineas paralellas ab oriēte i occidētē ꝓtēſas. Quaꝝ vna trāſit p indiā terrā quādā ꝯſtātinopoli oppoſitā vſus oriēs. ⁊ alia trāſit p rhodū īſulā terrā. Dip. cuiꝰ terre latitudo vt ꝯſiderauerūt ſapiētes trecentoꝝ fere eſt miliariū. ⁊ ē i 4° climate aliq̄d capiens de 5° Auer. voluit 2° colliget. 2m clima eē tēpatiꝰ. ſʒ Hali rodoā dic̄ tēpatū locū q̄ capit medietatē q̄rti ⁊ tertij. ⁊ Albu. dicit iſtū locū eſſe ꝓphetarū locuʒ. ſed Auic. opinio cum Gal. cōcordat iſtam ſequit̄ ſtat in iudicio eſtimatio.

¶ In mēbris vo iā māifeſtū fuit q̄ mēbra ꝑncipalia nō ſūt eq̄litati certe mltū ꝓpiq̄. imo opʒ vt ſcias q̄ caro ē mēbrū illi eq̄litati magis ꝓpiquū q̄ cetera mēbra: cutis tñ carne ꝓpīgor ē. q̄ſi.n. nō patit̄ ab aq̄ eq̄lr tpata cutꝰ medietas ſit nix: ⁊ altera medietas ſit aq̄ feruēs. ⁊ forſitan caliditas venaꝝ ⁊ ſanguis neruoꝝ fridītati i ea equat̄. ſilr q̄qʒ nō patit̄ a corpe q̄ð hn̄ tēpatū exiſtit ex ſicciorıbꝰ corpibꝰ ⁊ hūidiorıbꝰ cū i eis eq̄lia fuerit. Et nos q̄ð ſcimꝰ q̄ ſi ē cā q̄re ñ patiat̄: niſi q2 nō ſentit illð: neqʒ ē tale q̄le illð niſi q2 ꝓp ipʒ nō patit̄: niſi.n. tale eēt q̄le illð ꝓp illð pateret̄. Res.n. q̄ vnīꝰ ſūt origis ⁊ i nāis opponūt̄ vno ab alijs patiūt̄: ſʒ ab eo q̄ð ei i q̄litate cōicat res nō patit̄. Qz āt i cute magis exiſtit tēpatū ē cutis manꝰ ⁊ q̄ð i cute manꝰ tēpatꝰ eſt. eſt cutis vole. ⁊ tēpatiꝰ eiꝰ ē q̄ð ē ſup digitos. ⁊ tēpatiꝰ eiꝰ ē q̄ð ē ſup indicē: ⁊ q̄ð tēpatiꝰ eiꝰ ē q̄ð ē i pulpa extremitatis eiꝰ: ⁊ ꝓp illð ē melioris ſēſibilitatis. ⁊ q̄ð i cute magꝰ exiſtit tēpatū ē q̄ð i digitoꝝ extremitatibꝰ iuenit̄: quapp extremitates digitoꝝ alioꝝ q̄ſi iudices exiſtūt q̄litatū nāꝝ tactualiū. dʒ.n. decliatio iudicis eq̄lis exiſtere ad vnāquāqʒ extremitatū: iō vt egreſſuʒ ab eq̄litate ⁊ a medietate ꝑcipiat.

¶ Eligit vnū mēbrū tēpatū iter mēbra ⁊ ꝓpinqſſime pōderali eq̄litati. ⁊ itēdit q̄ illud membrū eſt cutis: ſʒ caro ſimplex q̄ dʒ eē ſenſuʒ tactꝰ poſt cutim eſt ꝓpinqſſima. Et ꝓbat p q̄ð h̄ cutis nō patit̄ ab vno eq̄lr compoſito ex aq̄ feruētiſſima ⁊ niue. ne ab vno eq̄lr cōpoſito ex terra ⁊ aq̄. ⁊ p ꝯñs eſt illi ſilē ſm tactiuas q̄litates. Cā.n. nō agēdi ⁊ nō patiēdi i illis ⁊ nō ſentiēdi nō eſt alia q̄ actualis ſilitudo. ⁊ ſūt exēpla Gal. p° de cōplonibꝰ cap̄ vltio. Et pōt ad h̄ addi rō quā q̄ð ſupra feci i q̄one de ꝓpīqtate ad eq̄le pōdus. ⁊ tādiu elegit q̄ ꝓpinque cutis illi q̄litati ē cutis vole manꝰ. ⁊ poſtea i extremitate digitoꝝ. q2 iſta eſt iudex tāgibiliū ordinata a nā cū ſit optimū tactꝰ inſtrm ⁊ declinatio iudicis dʒ eē eq̄lis. q2 nō plus ad vnum q̄ ad aliud vt ꝑcipiat oē egrediēs ab eq̄litate. Nā ꝓpriū ſenſibile tactuū eſt extremū nō mediū vt ſumit̄ 2° de aia. cōmēto. 118°. ſʒ hec oia ſupra expoſita ſūt. ⁊ iō nō prolongo.

¶ Debes aūt ſcire vltra h̄ q̄ð ſciuiſti. q̄ cuʒ dicimus de medicia q̄ eſt tēpata: nolumꝰ dicē q̄ ſit tēpata certe: qm̄ illð eſt ipoſſe neqʒ volumꝰ dicere q̄ tēpamēto hūano in ſua cōplone ſit tēpata. ſi.n. ita eēt: tūc eēt ex ipamet hūana ſubā. Sʒ volumꝰ q̄ cū ꝓp calorē nālē q̄ i corpe exiſtit humano patiet̄: q̄litate afficiet̄ q̄ hoīs q̄litatē nō ſupergrediet̄ in aliq̄ duarū extremitatū equalitate excedentium. nō ḡ in ipſo opabit̄ effectū qualitatem excedenteʒ: ꝯſideratione igit̄ ſue operationis in corpore humano eſt equalis.

¶ Poſtq̄ docuit aliq̄d de cōplone actuali q̄ ad q̄litates pmas tāgibiles q̄ ſūt eiuſdē ſpēi cū elntalibꝰ. ¶ Intēdit hic aliq̄d dicere de cōplone q̄ eſt talis in poᵃ: ⁊ hoc pluri-

mũ q̃tũ ad hãc artẽ attinet reperit̃ i medicis: ſʒ in cibis medicinalib⁹ ⁊ i multis alijs repiri poſſit. ¶ Solũ igit̃ de medicinis loqt̃ hic Aui. P̃rio docẽdo quõ apud medicos dicunt̃ tẽpate. ijº ibi [Et ſilr quõ dicant̃ calida vel frigida.] ¶ Dic̃ p̃ ꝙ cũ dicim⁹ medicinã eẽ tẽpatã. nõ itelligim⁹ ꝙ ſit tẽpata ad põdus ad ſenſuʒ ꝑus datũ. q꞉ illud eẽt ipoſe. Et nõ itelligim⁹ ꝙ hẽat tẽpamẽtũ hũanũ. i. cõplexionẽ oĩno ſilem cõplõni hũane. tũc. n. oĩs medicina tẽpata eẽt de ſuba humana: qđ eſt falſuʒ. Cõplõ. n. ꝓpria hoĩs ꝑparat ad formã hoĩs. ſʒ itelligim⁹ ꝙ applicata corpori hũano i doſi ꝯueniẽti alterat̃ p̃ a corpe hũano. ita vt recipiat ab eo q̃litatẽ q̃ nõ ſubĩgredit̃ tẽpamẽtũ hũanũ: ⁊ iõ nõ opabit̃ i ipʒ corp⁹ q̃litatẽ corp⁹ excedẽtẽ. ¶ Ubi ꝯſidera ꝙ medicina hic ſumit̃ vt ꝯ venenũ ⁊ ꝯ beçoar ⁊ cibũ. diſtinguit̃ ⁊ ſumit̃ ꝓ tali in poᵃ. nõ in actu. Ex hoc dicto itellige nõ ſeq. eſt meᵃ tẽpata. g̃ nõ alterat corp⁹ ⁊c. Sʒ ſolũ ſeqt̃ ꝙ nõ alterat ex̃ latitudinẽ poſtq̃ȝ ad actum fuerit deducta. ¶ Et attẽde ꝙ medicĩa tẽpata lʒ non ſit vnicuiqʒ mẽbro nr̃i corpis ſilis in cõplõne. neqʒ añq̃ȝ ad actũ reducat̃: neqʒ ẽt poſtq̃ȝ eſt ad actũ reducta: q꞉ tñ eſt ꝯſeruãs calorẽ nãlẽ cõem. ⁊ vlr ꝯſeruãtẽ vnũqđqʒ membroꝝ q̃ calor eſt ſpũs. iõ dr̃ totũ ꝯſeruare ⁊ vnĩuſcuiuſq̃ mẽbri ꝯſeruatiua mediate lʒ nõ imediate. opʒ tñ videre an ſi medicĩa i vaporẽ ꝯuertat̃ ſilẽʒ ſpũi i i gradu caloris ꝙ quẽadmodũ ſpũs eſt apt⁹ calefacere oĩa mẽbra corpis ita eſſet illa medicĩa. Et ꝙ ſic multitudo q̃titatis ſpũs ⁊ ſanguis fac̃ carnẽ q̃litatiue nõ ſolũ q̃titatiue calidiorẽ: ita faceret hic vapor. Et iõ ſʒ hoc eẽt medicĩa tẽpata mẽbroꝝ alteratiua. ¶ Dr̃ aũt ꝯſuare tempatũ corp⁹: nõ q꞉ vnũqđqʒ mẽbrũ ꝯſeruet. ſed q꞉ applicata in doſi debita nullũ alterat ex̃ ſuũ tẽpamẽtũ ⁊ calorẽ cõem ꝯſeruat ꝓbibẽdo lapſuʒ ei⁹. ¶ Qđ ſi dicat̃ ſpũm mẽbra nõ alterare. h̃ ẽ falſuʒ. Cũ ſanguis ⁊ ſpũs calefaciãt ex̃ tẽpamẽtuʒ cũ mẽſurã excedũt ⁊ ꝙ calefaciat ſanguis membra. Hoc colligit̃ ijº p̃mi cap̃ de eo qđ comedit̃ ⁊ bibit̃. ¶ Uex ẽt ꝯceſſo ꝙ ſpũs ꝑꝑ talẽ ꝓprietatẽ carrẽtẽ iter ipʒ ⁊ mẽbꝝ calefaciat ipʒ ex̃ tẽpamẽtũ. Querit̃ qđ ꝓhibet ẽt illã ꝓprietatẽ iueniri in medicina tẽpata ad actum reducta ꝑ quã ꝓhibet̃ mẽbꝝ alterare ex̃ ſuũ tẽpamẽtũ. ⁊ pʒ ꝙ nihil vetat. ¶ Uex aũt oĩs meᵃ tẽpata poſtq̃ȝ ẽ ad actũ reducta nullo mõ alteret̃ a corpe vl̃ alteret. ſʒ itra latitudinẽ tẽpamẽti nũc nõ opʒ videre. vtraqʒ. n. iſtaꝝ diſpõnũ ſufficit ad h̃ vt dicat̃ tẽpata ad mẽtẽ Aui. hic. ⁊ querere an medicĩa tẽpata dicat̃ talis reſpectu hoĩs abſolute vel reſpectu tẽpati magis ꝑtinet ijº hui⁹ cap̃ de eo qđ comedit̃ ⁊ bibit̃. vbi ẽt videbit̃. Utrũ ſit poſe aliquã medicinã cõuerti i vaporẽ calĩm ꝙ poſſit vnũqđqʒ mẽbrũ corpis imediate ꝯſeruare ſic̃ põt ſpũs vitalis nõ obſtante graduali diſſimilitudie actualis caloris. Et ẽt vꝝ ſit repibilis medicina hñs ꝑtes diſſormes: ita vt vnicuiqʒ membro hẽat ꝑtẽ ꝓportionatã q̃ ad illud mẽbrũ attrahit̃ cũ ad actum fuerit reducta ſic̃ i cibo tẽpato tales ꝑtes diſſormes reperiũt̃. hec. n. nõ videt̃ ipoſia. ¶ Attẽde ijº ꝙ aliq̃ dr̃ meᵃ tẽpata in actu: ſic̃ hõ tẽpat⁹ hoĩ tẽpato. aliq̃ in poᵃ. ſic̃ hu glòſſa. aliq̃ a ꝓprietate lʒ iproprie dicat̃ medicĩa vt ſaphirus. ⁊ aliq̃ ꝑ ſe ẽ ꝑparata ita actuari a corpe hũano vt ſit tẽperata. alia ꝑ acc̃ns vt veſtis. Hic tñ ſumit̃ ꝓ tali impotentia ꝑ ſe ⁊ ꝓprie dicta. ¶ Et dr̃ ẽt medicina tẽperata q̃ nullo mõ alterat corpus: ſʒ reſiſtit alterationibus agere a qualitate: q꞉ per qualitatẽ actiuã reſiſtit.

¶ Et ſilr cũ dicim⁹ ꝙ ẽ cal̃a aut frida: nolumus dicẽ ꝙ i ſui ſ̃ba ſit i vltio q̃litatis: aut friditatis: aut i ſui ſuba ſit calidior corpe hũano aut frigidior: ſi. n. ita foret ei⁹ cõplõ eẽt ſicut hoĩs cõplõ eſſet temperatũ. Sed volumus dicere ꝙ ꝓpter ipſaʒ in corpe hoĩs ꝓuenit caliditas: aut frigiditas maior illa quã ex ſe habebat.

¶ Docet hic qđ ꝑ calidã aut fridã medicinaʒ itelligit̃. Et diuidit̃ i duas ꝑtes. P̃rimo h̃ ijº iſert q̃dã correlaria. ibi [Quapꝑ meᵃ.] ¶ Dic̃ p̃ tria. P̃rimũ ẽ ꝙ nõ iõ dicit medicinã cal̃aʒ q꞉ ſit i ſũmo caliditatis. q꞉ tũc ſolus ignis ⁊ ſibi ſilis i calore diceret̃ meᵃ cal̃a. ¶ Dic̃ ijº ꝙ nõ dr̃ meᵃ cal̃a q꞉ i ſua ſuba. i. cõplõne ſubali ⁊ imediate ꝑparante ad formã ſit calior corpe hũano. q꞉ tũc ꝑ tẽpatã itelligerem⁹ q̃ eſſet hũane cõplõnis: cui⁹ oppoᵐ dcm̃ eſt. ſ. Et pʒ ꝯñtia. q꞉ ſi dr̃ cal̃a ꝑ cõpationẽ ad ꝓpriã cõplõnẽ quam hẽt. nõ ꝑ cõpationẽ ad effectũ quẽ eſt apta facere in corpore humano. tũc ꝑiter diceret̃ tẽpata ex ſilitudie cõplonis ei⁹ cũ cõplõne hũana tẽpata. ¶ Dicit iijº ꝙ meᵃ iõ dr̃ cal̃a. q꞉ poſtq̃ȝ reducta eſt ad actũ ꝑ eã ẽ apta ꝓuenire in corpe hũano caliditas maior ea cũ q̃ ſtat hũanũ tẽpamentũ. ⁊ ſilr de frida. Et põt dici ꝙ intelligat hic abſolute de quocũqʒ hoĩe ꝙ calefieret a cal̃a vl̃ tñ de tẽpamẽto iuxta varias opiones de gradib⁹ medicĩaꝝ. de qb⁹ ĩfra dicemus. Breuiter igit̃ meᵃ dr̃ cal̃a vl̃ frida a medico ꝑꝑ operationẽ quã eſt apta facere in corpe humano. ¶ Ubi nota ꝙ ſupra de tẽpata dixit ꝙ patit̃ a calore nãli ⁊ efficit̃ q̃litate q̃ corpis humani q̃litates nõ ſupgredit̃. Hic vere dr̃ ꝙ medicina cal̃a vel frigida afficit̃ q̃litate aliq̃ a calore corpis humani. q꞉ nõ oĩs medicina tal̃r reducit̃ ad actũ. q꞉ acqrat q̃litatẽ ꝑ quã operet̃ in corp⁹ a calore humano: vt oſtendã in cap̃ de eo qđ comedit̃ ⁊ bibitur.

¶ Quapꝑ vna medicĩa plerũqʒ eſt frida hũani corpis cõpõne: ⁊ cõpõne corpis ſcorpiõis cal̃a: ⁊ hũani corpis cõpõne cal̃a ⁊ frida corpis ſpẽtis cõpõne. Immo q̃nqʒ ẽt vna medicĩa exiſtit cal̃a cõpõne corpis petri magis q̃ȝ cõpõne corporis pauli. Ideoqʒ precipit̃ eis q̃ medicant̃ vt cũ cõplõne mutare voluerit ⁊ vnã adhibuerint medicinã q̃ nõ contulerit ab ea diſcedant.

¶ Infert correlaria. ⁊ pʒ. Nã exq̃ meᵃ nõ dr̃ talis niſi ex opõne quã fac̃. poſtq̃ȝ ẽ reducta ad actũ a calore corpis. Et in diuerſis aĩalib⁹ ⁊ in diuerſis hoĩb⁹ ad aliũ ⁊ aliũ actũ reducit̃. Et ſilr iſta ſunt corpa vario mõ paſſibilia. Nõ eſt mirũ ſi meᵃ eadẽ in vno corpe opat̃ calefaciẽdo ⁊ i alio ifrigidãdo vel min⁹ calefaciẽdo. Ex q̃ pʒ ẽt cã ꝑmutatiõis medicinaꝝ. ⁊ hec magis tractabit̃ ijº huius.

¶ Poſtq̃ȝ igit̃ de cõplõne tẽpata q̃ dicẽda erãt cõpleuim⁹: ad loquẽdũ de cõplõnib⁹ diſtẽpatis redeam⁹. Dicem⁹ itaqʒ ꝙ cõplõnes diſtẽpatas eq̃le ẽ ſiue cõphẽderis ſm̃ cõpõnẽ ſpẽi aut ꝑtis: aut idiuidui: aut mẽbri: q̃ ſũt octo: ⁊ ſibi oẽs cõicãtes in h̃ ꝙ cõplõni tẽperate ſunt oppoſite.

¶ Nũc determiat de ijº mẽbro ꝑncipalis diuiſiõis itellecte ꝓpe ꝑnᵐ capl̃i. ſ. de cõplõne diſtẽpata hũana. Et diuidit̃ i tres. P̃rio ponit numeꝝ iſtaꝝ diſtẽpataꝝ. ijº declarat vnãquãqʒ. ibi [⁊ he octo.] iijº ponit q̃ſdã ſubdiuiſiões ibi [vnaq̃q.] ¶ P̃rimũ pʒ. q꞉ vnicuiqʒ mõ eq̃litatis ſũt octo ſpẽs cõplõnis ieq̃lis ſiue diſtẽpate mõ q̃ ſtati dicet̃.

¶ Et he octo ꝓueniũt quẽadmodũ dicemus ⁊ eſt ꝙ egreſſus ab eq̃litate aut eſt ſimplex q̃ eq̃litatẽ nõ exceſſit niſi ſʒ vnã ꝯtrietatẽ: aut eſt cõpoſitus q̃ eq̃litatẽ ſm̃ duas ꝯtrarietates exceſſit.

¶ Nũc vnãquãqʒ declarat. ponẽdo diuiſionẽ diſtẽperate per quã per bimembris diuiſiones tãdẽ venim⁹ ad octo ſpẽs ⁊ diuidit̃ i duas. P̃rio ponit diuiſionẽ. ijº ibi [Et ſim-

plex gdē. ¶ Ponit ſubdiuiſiões. Dicit p̄. ꝙ diſtēperata cōplō q̄ nō eſt niſi iſta ī q̄ eſt egreſſus ab eq̄litate. aut eſt qñ recidit ab eq̄litate ꝑ q̄litatē vni⁹ ꝯrietatis tm̄. Et eſt cōplexio diſtēꝑata ſimplex. aut qñ fit receſſus ab eq̄litate ꝑ q̄litatē ambaꝝ ꝯrietatū tāgibiliū. ⁊ eſt diſtēꝑata cōpoſita. nā ī illis duab⁹ ꝯrietatib⁹ ꝯſiſtit tēꝑamētū. ¶ Ex quo itelligis ꝙ lʒ mala cōplō cal̄a nō fiat niſi cū receſſu duaꝝ q̄litatū a tēꝑamēto. ſ. exceſſu caliditatis ⁊ defectu frigiditatis. nō tñ dicit̄ mala cōplexio compoſita. q2 nō eſt niſi in q̄litatib⁹ eiuſdē cōtrarietatis ſed ſimplex.

Conſiderandū

de cōplexiōe diſtēꝑata ſimplici. Utrum dari poſſit. Videt̄ diſcordia iter Gal. ⁊ Auer. Uñ Gal. p̄ de cōplōnib⁹. ⁊ pluries alibi vult ꝙ pōt eſſe aliq̄ mala cōplō ſimplex. ita ꝙ ſit diſtēperata ī calo ipſa exñte tēꝑata ī ſicco. ⁊ fundat̄ iuper h̄ argu⁹. Ois diſpō que pōt iueniri cū vtroqʒ duoꝝ ꝯrioꝝ pōt iueniri cū medio iter illa ꝯria. Sʒ diſtēꝑata cōplō pōt reperiri cal̄a cū ſiccitate ꝯ predñio vt in cholico. ⁊ pōt iueniri cū hūiditate vt ī ſanguīeo. ḡ pōt iueniri cū tēꝑato iter hūidū ⁊ ſiccū. ¶ Auer. aūt z⁹ colliget. non vult eē poīe. ꝙ iueniat̄ diſtēꝑata cōplō ī vna ꝯrietate gn̄ ſibi ſit diſtēpamētū in ambab⁹ ꝯrietatib⁹. ¶ Et rō eſt. q2 cōplō in paſſiuis q̄litatib⁹ eſt mā cōplōnis in actiuis: ſed diuerſa forma regrit diuerſaʒ mām. Igit̄ nō pōt variari cōplō in actiuis gn̄ fiat variatio ī paſſiuis. Et q̄ſi ꝑ ſile argumētū ꝓbat̄ ē ecōtra. Q2 aūt paſſiue q̄litates ſūt mā actiuaꝝ. ſumit̄ ex 4⁹ methau. ¶ Nō tñ ꝙ nō vult Auer. ꝙ ſi diſtēꝑamētū eſt ī actiuis tātū ꝙ debeat dici egritudo gn̄ ī paſſiuis ſit diſtēꝑamētū tātū ꝙ debeat dici egritudo. q2 nō ē neccīū tātū diſtēꝑari hūiditates q̄tū diſtēꝑat̄ caliitas. ¶ Et ſi querat̄ quātū eſt ⁊ quō opʒ diſtēꝑari paſſiuas in cōꝑatione ad actiuas facta actiuaꝝ diſtēꝑantia. ¶ Rñdet̄ ꝙ h̄ eſt ignotū. Ueꝝ ipoīe eſt ꝙ p̄ciſe ſub eadē mēſura paſſiuoꝝ ſint due diuerſe cōplōnes ī actiuis. Et hec eſt cā q̄re ꝯcedit Auer. errorē Gal. eſſe ꝑuū ⁊ non dare ipedimētū in arte z⁹ colliget ca⁹ p̄. Et q̄re 3⁹ colliget. dicit ſpēs egritudinū cōplōnaliū eſſe octo. iter q̄s numerat 4ᵒʳ ſimplices. ¶ Cōueniūt ḡ ambo in iſto ꝙ ſtat eſſe egritudinalē lapſuʒ in actiuis nō exñte lapſu egritudiali in paſſiuis. ⁊ eʒ. Sʒ differūt q2 Gal. dixit ꝙ cū eadē menſura p̄ciſe. ſ. actiuaꝝ ſtat diuerſa mēſura paſſiuaꝝ ⁊ eʒ. Auer. aūt dicit h̄ eē ipoīe. ¶ Ego aūt eſtimo ꝙ ſtat aliq̄ duo hr̄e de menſura paſſiuaꝝ eq̄lr q̄ nō hñt eq̄lr de actiuis q̄ ſūt p̄me q̄litates. Pʒ capiēdo flaticū ⁊ ſanguineū. q̄ tūc vel hñt eq̄liter de hūiditate. ⁊ habeo ꝓpoſitū. Uel vnū hʒ plus: ⁊ q̄cunqʒ ſit illud. Ponat̄ ꝙ ſm ambas ꝯrietates reducat̄ ad tēꝑamētū reliquo nō variato in ſua cōplexione. ¶ Tūc pʒ ꝙ in h̄ motu aliq̄ñ habebunt eq̄liter de hūiditate cū nulla fiat ſubita hūiditatis deꝑditio vt ſuppono. ⁊ tñ nunq̄ʒ hēbūt eq̄lē mēſurā caloris. vt pʒ inuenti. Nec ſm h̄ paſſiue ſūt ꝓpria mā actiuaꝝ. cū mā p̄ma imediate p̄mas q̄litates recipiat. Credo Auer. itelligere de cōplōne q̄ eſt q̄litas z⁹. Et ī iſto ē Auer. poſitio ſuſtentabilis. Nec argumēta Gal. ꝓbāt ꝙ ſit poīe flaticū ⁊ ſanguineū hr̄e p̄ciſe eq̄lē gradū cōplōnalis hūiditatis. In illo āt motu ſtatī imagīato nō itelligim⁹ motū in cōplexiōe q̄ ē q̄litas facta ex p̄mis. ſʒ ī ipſis p̄mis q̄litatib⁹: q̄re eq̄lē mēſurā paſſiuaꝝ cū diuerſis actiuaꝝ nō negaret. ¶ Expō āt cōis Auer. q̄ dic̄ ꝙ nō accidit mutatio in actiuis gn̄ accidat ī paſſiuis ī relatiōe ad opōnes nō ī q̄litatib⁹ ī ſe ē ꝑꝑ Auer. ſniaʒ. Nā ſic nō repᵱhēdiſſet de calore pueri ⁊ iuuenis Gal. q̄ dic̄ calorē eq̄lē. q2 Gal. nō dixit iuuēis calorē olo ſilr eē opatiuū cū calore pueri. vt ꝯſtat.

¶ Et ſimplicis q̄dē q̄ ſʒ vnā exceſſerit ꝯrietatē: aut ē exceſſus ſʒ ꝯrietatē agētē: qđ eſt aliq̄ duorū moꝝ qñ aut eſt calior q̄ʒ dʒ: ſʒ nec ē hūidior neqʒ ſiccior: aut fridior q̄ʒ dʒ: ſʒ ñ hūidior neqʒ ſiccior. Aut ſʒ ꝯrietatē patiētē: qđ ē vno duoꝝ moꝝ: qñ aut ē ſiccior q̄ʒ dʒ: ſʒ ñ ē calior neqʒ frigidior: aut hūidior ſʒ ñ ē fridior neqʒ calidior. Iſte tñ q̄tuor nō diu ꝑmanēt: calitas nāqʒ maior q̄ʒ dʒ reddit corp⁹ ſicci⁹ q̄ʒ oʒ. Et friditas maior q̄ʒ dʒ: fac̄ corp⁹ hūidi⁹ q̄ʒ oʒ hūiditate extranea. Et ſiccitas maior q̄ʒ dʒ: cito reddit ipʒ fridi⁹ q̄ʒ oʒ. Et hūiditas maior q̄ʒ dʒ ſi valde fuerit ſupflua veloci⁹ reducit ipʒ ad friditatē q̄ʒ ſiccitas maior. Que ſi pluria ñ fuerit ꝯſuabit ipʒ plixiori tpe. ad vltimū ſᵭo r̄ddit ipʒ fridi⁹ q̄ʒ dʒ. Tu tñ ex h̄ itellige ꝙ eq̄litas ⁊ ſanitas mag ptinēt calitati q̄ʒ fritati ⁊ he q̄ð ſt̄ ſimplices q̄tuor.

¶ Dicit p̄ ꝙ mala cōplō ſimplex. aut ē cū exceſſu ī q̄litate de ꝯrietate actiua. aut de ꝯrietate paſſiua. Itē de actiua. aut erit exceſſus ī caliditate cū eq̄litate hūiditatis ⁊ ſiccitatis. aut ī friditate cuʒ eadē q̄litate paſſiuaꝝ. Et iterꝝ ſi erit exceſſus ī ꝯrietate paſſiuaꝝ. aut erit ī ſiccitate cū tēꝑamēto ī actiuis. aut in hūiditate cū eodē tēꝑamēto. Et ſic ſūt 4ᵒʳ ſpēs male cōplōnis diſtēꝑate ſimplices. ſ. cal̄a tm̄. frida tm̄. ſicca tm̄. hūida tm̄. Et hoc tā veꝝ eſt de mala cōplōne p̄ternāli q̄ nō ꝯuenit ꝟtuti ꝑ ſuis opōnib⁹ faciēdis. Et hec dr̄ tāta reſpectu ꝓpe cōplōnis nō reſpectu tēꝑamēti abſolute q̄ʒ ēt de mala cōplōne nāli q̄ eſt ꝯueniēs ꝟtuti ꝑ faciēdis opōnib⁹. Et dr̄ tāta reſpectu abſolute tēꝑamēti. ¶ Dic̄ z⁹ Aui. q̄ ad iſtā p̄tē ꝙ ille 4ᵒʳ cōplōnes ſimplices nō diu durāt ī ſua ſimplicitate ſuato tēꝑamēto ī alia ꝯrietate ī q̄ nō eſt lapſus ī ſili gradu tēꝑamēti in q̄ ſuaret̄ in corꝑe tēꝑato ī ambab⁹ ꝯrietatibus aliis parib⁹. Et iſta ē ꝓpria hui⁹ loci expō. nā oēs alie hñt repugnātiā. ¶ Dicit 3⁹ ꝓbādo iſtud z^m ꝙ caliditas maior q̄ʒ dʒ reddit corp⁹ ſicci⁹ q̄ʒ opʒ. i. ſi fuerit corp⁹ calidū tm̄ ⁊ tēꝑatū in paſſiuis nō ſubalr̄ in eodē gradu tēꝑati paſſiuarū in q̄ ſuaret̄ cū tēꝑamēto actiuaꝝ aliis pib⁹. ſʒ cito fit ſicci⁹ q̄ʒ fieret cū actiuaꝝ tēꝑamēto. Et iō ſepe ꝯtigit ꝙ fiat ſiccū reſpectu tēꝑati. q2 latitudinē tēꝑamēti egrediatur. Lʒ aliq̄ñ ꝯtingat ita modicū eē lapſuʒ ī calō ⁊ tēꝑatū in paſſiuis eē in extremo tēꝑamenti ꝟſus humidū: qđ remanebit tēꝑatū ī hūido ꝑ totū vite decurſum cū ſit in eo minor ꝓportio ad ꝯſumādū ⁊ exiccādū: q̄ʒ vt in dato tēꝑato modus calefaciēdi excedat. ¶ Et friditas maior q̄ʒ dʒ facit corp⁹ hūidi⁹ q̄ʒ opʒ humiditate ext̄nea q̄ remanet ꝑ viā īdigeſtiōis maioris. lʒ ipm faciat hūidi⁹ fortaſſe ad ſenſuʒ ꝓportionatū ſenſū p̄cedēti. Et ſiccitas maior q̄ʒ dʒ facit corp⁹ fridius q̄ʒ opʒ. cito itelligit̄ ꝙ multū excedēs ſiccitas facit corp⁹ fridi⁹ vt pʒ in his q̄ maraſmant̄ qđ accidit ꝑꝑ defectū ꝓprij ſubiecti caloris qđ eſt humidū. ¶ Uel z⁹. ſ. ſiccitas maior q̄ʒ dʒ reddit tēꝑatū in actiuis frigidius cito q̄ʒ opʒ. i. fac̄ ipʒ citi⁹ īcurrere ſenectutē in q̄ corpus eſt fridius q̄ʒ opʒ reſpectu ei⁹ qđ eſt tēꝑatū. ⁊ hūiditas maior q̄ʒ dʒ ſi fuerit multū excedēs reddit corpus fridius q̄ʒ opʒ citi⁹ q̄ʒ ſiccitas. q2 ꝑ viā ſuffocationis cali citi⁹ īfrigidat̄ corp⁹ q̄ʒ ꝑ viā maraſmi ⁊ ꝯſūptiōis humidi. ¶ Si aūt hūiditas fuerit modicū maior q̄ʒ dʒ ſeruabit corp⁹ ī calitate ſua ſatis multo tēpore. ſʒ tādē ī ſenectute ꝑꝑ multitudinē multoꝝ flatū reddit ipʒ fridi⁹ tēꝑato. Et has expōnes ſuis. ¶ Dic̄ 3⁹ q̄ ad hāc p̄tē ꝙ ex oīb⁹ itelligas ꝙ eq̄litas. i. tēꝑamētū ⁊ ſanitas magi attiet calitati q̄ʒ frigiditati. Et auctis expōnē ō hūiſtis nō itelligēdo ꝙ oē ſanū ſit calʒ ꝑ abſolu. ū diuiʒ caloris actual q̄ ē

qualitas ꝑma ſuper frigiditatẽ.ſʒ qꝛ aĩa magis vtit̃ calore in opationibus ſuis ꝙ̃ frigore ⁊ ſi calor ſit aliqñ frigore remiſſior vt os digerit caliditate ſua ⁊ nõ frigiditate.

¶ Cõpoſite aũt ſũt i qb⁹ ſit egreſſus ab eq̃litate ſʒ vtraſqʒ ꝯtrietates velut ſi ſit cõplexio calidior ⁊ humidior ſit ꝙ̃ opʒ.aut calidior ⁊ ſiccior ſit ꝙ̃ opʒ.aut fridior ⁊ humidior ſit ꝙ̃ opʒ.aut frigidior ⁊ ſiccior ſit ꝙ̃ opʒ.nõ.n.põt eſſe frigidior calidior ꝙ̃ opʒ.neqʒ ſiccior ⁊ humidior ſimul.

¶ Oñdit q̃ dicant̃ diſtẽpate cõpoſite.⁊ quõ eaꝝ ſunt 4[or] ſpẽs.⁊ totũ pʒ.¶ Attẽde tñ ꝙ cũ corpus poſſet dici diſtẽperatũ ꝑ q̃litates occultas q̃ dicunt̃ a medicis cõplo inſequẽs mãm.⁊ poſſet ẽt dici diſtẽpatũ ꝑꝑ q̃litates alias a cõplone:vt ꝑ opacitatẽ cornee vl̃ cryſtalline.⁊ poſſet dici diſtẽpatũ in cõplone manifeſta ꝑꝑ indebitã depẽdẽtias caloris a ꝑtib⁹ elītalib⁹ ꝯſtituẽtib⁹ ⁊ a ſpiritib⁹ ⁊ ſanguine.⁊ ꝑꝑ gradualẽ diſtãtiã a tẽpamẽto l cõplone inſequẽte formã ſolũ de diſtẽperãtia iſto⁹ vltĩo accepta hic logt̃. Quõ ipoſſibile eſt aliqd eſſe ſimul calidũ qḋ ſit frigidũ: vel aliquã eſſe diſtẽperatã niſi modis ꝑdictis. Reliqs aũt modis ſupponẽdo diſtẽperatũ cõcedẽde eſſent iſte ꝯnes.

¶ Aliqa eſt cõplon aľr diſtẽpatus q nec ẽ calidus nec frigidus nec hũidus nec ſicc⁹ reſpectu tẽperati.vt pʒ in corpe hũido nãliter ꝑ febrẽ via reſolutiõis veniẽte ad mortẽ. qḋ in certo caſu l aliq̃ inſtãti añ mortẽ erit ꝑeſſe correſpõdẽs tẽperato l gradib⁹ ꝑmaꝝ q̃litatũ.¶ z[o] ꝯ aliqḋ ẽ corpus ꝑ totũ hñs malã cõplonẽ calidã ⁊ malã cõplonẽ frigidã. Pʒ i ethico ethica ſenectutis caſitate ignis febriente eff̃mere.⁊ multas plures quas ꝑꝑ breuitatẽ omitto.

¶ Unaqueqʒ aũt haꝝ octo cõplonũ aut ẽ ſine mã qḋ qdẽ eſt cũ cõplo corp⁹ q̃litate ſolũmõ afficit ita ꝙ corp⁹ hac q̃litate nõ afficiat̃ ꝑꝑ humorẽ in ipʒ penetrãtẽ q hãc hẽat q̃litatẽ ad quã imutat̃ corpus.neqʒ fiat niſi ſicut cũ caliditate ei⁹ q caleſit ad ignẽ:aut friditate ei⁹ q ad niuẽ ifrigidatus eſt.aut eſt cũ mã qḋ qdẽ eſt cũ corp⁹ nõ afficit̃ q̃litate hui⁹ cõplonis niſi ꝑꝑ vicinitatẽ hũoris in ipſuʒ penetrãtis in quo hec q̃litas ſupabũdãs exiſtit:queadmodũ corpus humanũ cã vitrei flegmatis ifrigidat̃ aut cã eholerici hũoris praſſini caleſit. Tu aũt in libro tertio ⁊ quarto cuiuſqʒ.xvj.cõplonũ exẽplũ inuenies.⁊ eſt tibi ſciendũ ꝙ cõplo cũ mã duobus eſt modis.mẽbrũ.n.qñqʒ exterius a mã madefactũ eſt.⁊ qñqʒ mã penetrat ⁊ retinetur in foraminib⁹ ⁊ vẽtriculis ipſius ⁊ eſt cũ reditio ⁊ penetratio eſt apans:⁊ eſt cũ nõ hec eſt cõplexione dictio.

¶ Ponit ſubdiſiões octo modoꝝ.⁊ ſũt clare oẽs vſqʒ ad finẽ capli.¶ Attẽde tñ ꝙ Auer.3[o] colliget.ca[o] ꝑ.vult eſſe difficile dare egritudinẽ ſimplicẽ cũ mã. Et rõ:qꝛ ſi mã dʒ malignari plurimũ ẽ ꝑꝑ egritudinẽ in mẽbris nõ pendẽtẽ ab illa mãe malignanõe:aut ꝑꝑ cãm ꝑmitiuã q̃ plurimũ alterando humorẽ alterat mẽbrũ.Et ſic in mẽbro ſunt due male diſpoſitiones.⁊ lʒ poſſet accidere oppoſitum.hoc eſſet rarum ⁊ difficulter.

¶ Medicus aũt phyſico credere dʒ ſm ſemitaꝫ poſitionis:qḋ nõ eſt ei manifeſtum per ſe.

¶ Facit quod dictum eſt in principio capituli:⁊ patet.

¶ De complexionibus membrorum. Cap.II.

Dico ꝙ de⁹ cuiqʒ aiali:⁊ cuiqʒ mẽbro donauit ex cõplone qḋ magis meret̃:⁊ qḋ ei⁹ actionib⁹ ⁊ diſpoſitionibus ſm poſſibilitatẽ melius exiſtit.hoc autẽ certificare phi eſt ⁊ nõ medici. Donauit autem homini cõplexionem temperatiorẽ ꝙ̃ in hoc mundo eſſe eſt poſſibile cũ ſuarum virtutũ cõuenientia qbus agit ⁊ patit̃.⁊ vnicuiqʒ mẽbro donauit de cõplexione qḋ meretur. Poſuit ergo quedam ex membris calidiora:⁊ alia frigidiora:⁊ alia ſicciora:⁊ alia humidiora.

¶ In iſto caplo de cõplonib⁹ determiat̃ de cõplone ꝯcta ad mẽbra.large ſumẽdo mẽbra ꝓ rebus corpalib⁹ in corpore nr̃o nãliter reptis.¶ Et diuidit̃ in duas ꝑtes. Prio ꝓbat ꝙ mẽbra nr̃i corpis ſunt diuerſaꝝ cõplonũ.z[o] narrat membroꝝ cõplones.ibi[Qḋ aũt in corpe.]¶ De p[a] ꝑte ſupponit ꝙ deus dedit vnicuiqʒ aiali ⁊ vnicuiqʒ mẽbro cõplexionẽ ſibi magis cõuenientẽ ꝓ actionib⁹ ⁊ paſſionib⁹ mẽbri ſʒ poſſibilitatẽ.Et hoc eſt ꝓbatũ in nãlib⁹: qꝛ ſemꝑ nã facit de poſſibilib⁹ qḋ meli⁹ eſt.¶ Dicit z[o] ꝙ deus dedit cõplexionẽ hoi tẽperatiorẽ ꝙ̃ eẽt poſſibile in hoc mũdo reperiri.que cõplexio fuit cõueniens ſuis vtutibus qbus hõ agit ⁊ patit̃.⁊ vnicuiqʒ humano membro dedit cõplexionẽ ſibi magis ꝯueniẽtẽ.Et ꝑmũ pʒ.qꝛ cõplexio humana ꝑfectiorẽ formã ſeruat l mã ꝙ̃ aliq̃ alia.⁊ z[m] pʒ ex ꝑmo.¶ Dicit 3[o] ꝙ ex his ſequit̃ ꝙ mẽbrorum hominis alia ſunt calidiora.alia ſunt frigidiora.alia humidiora.alia ſicciora. Pʒ ꝑ h ꝙ mẽbra quedã in ſui operatione idigẽt pluri caliditate.q̃dã pauciori.⁊ ſic de humiditate ⁊ ſiccitate.Sʒ vnicuiqʒ mẽbro donauit de⁹ ꝙ magis meret̃ ꝓ ſua opõne.ꝗ ⁊c̃.¶ Attẽde ꝙ lʒ aliqḋ aial meli⁹ ꝑficit aliquã opõnẽ ꝙ̃ hõ.vt vultur odoratũ.linx viſuʒ ⁊c̃. Tamen illa mẽbra in illis aialibus brutis non hñt ꝑfectiorẽ cõplexionẽ ꝙ̃ ſibi correſpõdẽtia ĩ hoĩe.qꝛ cõplexio in mẽbro humano exiſtẽs ꝑfectiorẽ formã ſeruat in mã.¶ Cõplexionũ.n.q̃ ſpe differũt.iſta ẽ ꝑfectior cũ q̃ ſtare põt in mã ſorã ꝑfectior.Sʒ cõplexionũ eiuſdẽ ſpẽi iſta eſt ꝑfectior q̃ eſt ſue forme ꝯuenientius inſtrm.

¶ Qḋ aũt in corpore eſt calidius eſt ſpũs ⁊ cor a quo ꝓcedit:deinde ſanguis lʒ in epate generet̃: qꝛ.n.cum corde ꝯtinuus exiſtit ab eo plus acqrit caloris ꝙ̃ epar hẽat:poſtea epar:qꝛ eſt ſicut ſanguis ꝯgelatus.poſt qḋ eſt caro que minoris eſt caloris ꝙ̃ epar:ꝑꝑea ꝙ neruoꝝ villi i ea mixti ſunt q ſunt frigidi:deide ſũt muſculi q minoris ſunt caliditatis ꝙ̃ caro ſimplex ꝑꝑ illud qḋ de neruis ⁊ ligamẽtis eius admiſcetur:poſtea eſt ſplen ꝑꝑ illud qḋ eſt in eo de fece ſanguinis: poſtea renes eo ꝙ nõ mult⁹ in eis exiſtit ſaguis: deinde arteriarum tunice nõ ꝑꝑ ipſaꝝ neruoſa corpora:ſed ꝑꝑ illud qḋ recipiũt de calefactiõe ſanguinis ⁊ ſpũs q ſunt in eis:poſtea ſunt venarum nõ pulſatiliũ tunice propter ſanguineʒ ſolum:poſtea cutis vole temperate.

¶ Narrat cõplones mẽbroꝝ.⁊ diuidit̃ i 4[or] ſc̃ 4[or] ordines ponit.z[o] ibi[Frigidi⁹.]3[o] ibi[Humidi⁹.]4[o] ibi[Res dt ſiccior.]¶ In p[a] ꝑte ponit talẽ ordinẽ mẽbroꝝ calidoꝝ. ꝑ ſpũs ⁊ cor.z[o] ſanguis q lʒ in epate generet̃.tamẽ ꝓpter

eius continuationē cū corde recipit ob eo plus caliditatis ꝙ̄ hēat epar. Et itelligētū de ſanguie ī vētriculis cordis ꝙ̄ de ſanguie in ipſo epate exiſte. ¶ Spūs aūt a corde ad epar veniēs magis calefacit ſanguinē epate. Et pp meli⁹ applicari. ⁊ pp patētis aptitudinē. ¶ 3⁹ epar qḋ ē ſic ſanguis coagulat⁹. i. factū ex ſanguie coagulato a calido tñ qḋ ſeparauit inde ſubtiles ptes ⁊ calidas ſanguis ita coagulatus min⁹ calidus ſanguie remāſit. ¶ 4⁹ caro. ſ. ſimplex ꝗ̄ eſt fridior epate qꝛ in ea ſūt mixti villi neruoꝝ q̄ ſunt frigidi. ¶ 5⁹ ſunt muſculi. q̄ ſūt frigidiores carne ſimplici pp multos villos neruoꝝ ⁊ ligamētoꝝ q̄ ad eas veniūt plures ꝙ̄ ad ſimplicē carnē. ¶ 6⁹ eſt ſplen. q̄ eſt frigidior muſculus ppter melīaꝫ q̄ ad ipſuꝫ attrahit. ¶ 7⁹ ſūt renes. q̄ ſunt modicū calidi: qꝛ modic⁹ ſanguis in eis ꝯtinetur. ¶ 8⁹ tunice arteriaꝝ q̄ nō ſūt ī numero calidoꝝ mēbroꝝ. ppterea ꝙ ꝑticipāt corpe neruoſo: ſed pp calorem actualē quē recipiūt a ſpū ⁊ ſanguie ꝯtēto ī eis. ¶ 9⁹ ſūt chorda venaꝝ q̄ min⁹ ſūt calida arterijs. qꝛ a ſolo ſanguine q̄ſi calefiūt reſpectu arteriaꝝ. ¶ Et poſtea ē cutis q̄ ē tēpata ī calore. ¶ Attēde tñ ꝙ cū aliqs ſit vitalis ſpūs: aliqs aīalis. aliqs nālis q̄ꝝ diſtinctiōes īfra ponā. Tñ de vitali eſt ſmo cū dr̄ ꝙ eſt calidior res q̄ eſt in corpe. Nā aīalis ⁊ nālis vterqꝫ eſt vitali fridior. nō tñ opꝫ ꝙ qlibet ſpūs aīalis aut nālis ſit vitali frigidior. vt pbat̄. ponēdo ꝙ. a. ſit ſpūs aīalis nūc ꝑ genit⁹ ex vitali. ⁊ ſeq̄t ꝙ nō per quācunqꝫ calefactionē deſinit eſſe ſpūs aīalis. ſꝫ ꝑ qualibet calefactionē de poſſi fieret aliq̄ vitali calidior. q̄ ⁊c̄. Spūs ēt vitalis aliqs eſt a corde tranſmiſſus ad mēbra ⁊ ab illis alteratus. Aliqs eſt adhuc ī corde reſeruat⁹ de q̄ eſt ſermo: ſpiritus ēt in corde reſeruatus ſm ptē eſt in poroſitatib⁹ cordis ſibi appropriatus ad ꝓpria opa exercenda. Aliqs eſt adhuc ſub forma cōi ꝑmanēs aptus a corde ad alia mēbra pelli. ⁊ de hoc maxime Aui. intelligit.

¶ Utꝝ vero ille ſpūs ſit corde calidior. lꝫ Gal. nō tetigerit. ⁊ Auic. nō dixerit. Doctores tñ ꝓbabiliter volūt hūc ſpiritū ſubſtātia cordis ⁊ ēt aggregato ex ſuba cordis ⁊ ſpiritu appropriato cordi eſſe calidiorē. qꝛ ſuba cordis hꝫ de eīntis frigidis plus vt aq̄ ⁊ terra. ¶ Utrū āt ſpūs appropriat⁹ cordi ſit calidior cōi ſpū. vel cō. eſt ꝓblema meo iudicio neutrū. ¶ Sꝫ tñ q̄litercūqꝫ dicat̄ ſpūs ē a corde genitus. ⁊ tñ eſt corde calidior. qḋ vel iō ꝯtigit. qꝛ cū corde ad ſpūs gn̄ationē ꝯcurrit ſpūs ꝑcedens tñ hīs de caliditate quātumcūqꝫ ſequēs. Uel qꝛ ſpūs generat̄ o corde ꝑmo remiſſe caliditatis cū ipſo. poſtea ſeipſuꝫ mouet ad caliditatē intenſiorē ſue forme ꝯuenientē. ¶ Uel 3⁹ motu quodam in vētriculis cordis calefit. ¶ Aduerte 2⁹ ꝙ apud auctores 4ᵒʳ maneries cōplonū ꝯſideran̄t ſꝫ quas mēbra ſibi iuicē pñt cōparari. ¶ Una eſt inata ⁊ hec eſt cōplexio merito miſcibiliū in mēbro repta. ¶ 2⁹ eſt influēs ⁊ eſt cōplexio repta in membro data ſibi o ſpiritu ⁊ ſanguie tranſmiſſis ad ipꝫ ab aliquo mēbro alio vel extrīſecis in eo. Et in hac ꝯſideram⁹ duas mēſuras: qꝛ̄ vna eſt mēſura ꝯueniēs mēbro ſimplici ꝑ ſua opatione inquātū eſt ſimplex talis ſpēi. ¶ Alia eſt mēſura ꝯueniēs mēbro ſimplici inquātū ē ꝑs talis organici talē operationē debentis opari. vt ſbi grā. caro diaflegmatis nō indiget multo calore influēte ad ꝑficiēdū ei⁹ opationē ſibi debitā vt eſt caro muſculi. ſed vt eſt caro talis muſculi fortis motus ⁊ q̄ſi ꝯtinuū indiguit multo calore. ¶ 3⁹ eſt cōplo innata actuata ꝑ īfluētē ⁊ ē aggregata ex his duob⁹ dictis in q̄ poſſum⁹ imaginari duas mēſuras: quēadmodum in imediate precedēti. ¶ 4⁹ eſt complexio reperta in mēbro merito ꝓpinqtatis vel diſtātie a fonte caloris q̄ neruum cordi ꝓpinquū ⁊ oſſa magis calidos dicim⁹ neruo pedis. Et ſꝫ mētē Gētilis quē ī h̄ moderni ſequūt̄ Aui. aliq̄ñ graduat mēbra ſꝫ vnā de iſtis. ⁊ aliq̄ñ ſꝫ aliā. Et h̄ fecit vt faceret nos itelligere varias mēſuras eē a medico ꝯſiderādas. ¶ Uie āt q̄b⁹ ī cognitionē taliū cōplonū venim⁹ nō ſūt tñ tact⁹. ſꝫ rō. extiſtimatio. auctas. ſenſus. ⁊ plereqꝫ tales vic. Qḋ āt dixit Gal. 2⁹ cōplonū. ꝙ regula calidi ⁊ frigidi nihil eſt ꝑter tactū. itellexit de frigido ⁊ calido actuali ⁊ quo ad membra que facile ꝑ ſe poſſunt tangi. Et quo ad hec alia o tactu. reſpectu eius ſunt quaſi nullius momenti. ⁊ ideo his dictis auctoritas non repugnat. Et ex his potes videre ꝙ iſta nouem que ponun̄t in numero calidoꝝ nō ſm eandem menſurā ⁊ maneriem graduan̄t. Nā ſanguis ꝑ cōplonē ei⁹ merito vicinitatis ⁊ ꝯtinentatis cū corde. Caro ſimplex merito cōplonis inate ⁊ īfluētis q̄ ad ꝑmā mēſuraꝫ ī ea ꝯſideratā dr̄ calidior muſculo. Que tñ ſꝫ quoſdā quo ad ſcḋam mēſurā ꝯſideratā in īfluēte q̄ eſt calitas ꝯueniēs carni muſculi ꝑ q̄to eſt ꝑs dati organi debēs exercere motū ē carne illa muſculi fridior. cū multa ⁊ amplior calitas regrat̄ ad motū ꝙ̄ ad ſenſū tact⁹. vt ſumit̄ q̄rto de accīti. ¶ Si ꝑo tñ ſtricte ꝯſideret mētē Gal. ſcḋo de cōplonib⁹. ca⁹ 3⁹. ¶ Intēdit graduare cōplones mēbroꝝ quo ad actualē menſurā ꝑmarū q̄litatū in eis repertā ꝑ tactū ſolū mō bene percepſibilē quo ad calorē ⁊ frigus ⁊ ꝑ tactū cū quodā diſcurſu q̄ ad hūidū ⁊ ſiccū. Et ꝙ iſta ſit mēs Gal. pꝫ ꝑ ꝙ loq̄t̄ de actuali cōplone. qꝛ in ca⁹ 2⁹ dicit. Senſu igit̄ opꝫ experiri corp⁹ calm aut fridū qḋ eſt actu tale ⁊ po⁹ non. Et in fine capituli tertij. vbi ponit cōꝑōnem mēbroꝝ dicit. Et regula cognoſcēdi iterꝫ eſt ſenſus tact⁹ quēadmodū narrat Hip. in ſuo libro de nā hūana. ⁊ ī pn⁹ eiuſdē capli dīc ꝙ regula ī calido ⁊ frido cognoſcēdo nihil eſt ꝑter tactū. Et de hūido ⁊ ſicco vt dixi ſtatiꝫ itelligēdo ꝑ tactū ſolūmō hñ ꝑcepcibile q̄ ad calorē ⁊ frigus. Et ꝑ tactū cū quodā diſcurſu q̄ ad hūidū ⁊ ſiccū. Sed cū cōparan̄t mēbra adiuicē itelligit̄ de mēbris hoīs eiuſdē tēꝑati vel lapſus ꝓportionati ꝑ totū lapſi: ⁊ q̄ ad oīa mēbra nālr diſpoſiti. ⁊ ceteris poſitis ī mēbris cōꝑatis parib⁹ q̄tum eſt poſſe. ¶ Et h̄ mō dices ꝙ caro ſimplex poſita ꝑitate ī cōplone īfluēte ſic eſt poſſe. qꝛ pōt repiri ī corpe ſano muſculus habēs ꝑciſe tm̄ de īfluēte caliditate ſic caro gingiuaꝝ eſt calidior muſculo pp diſꝑitatē in cōplone inata. Et ſꝫ hunc modū facilr oīa ſaluabis. ¶ Attēde vltimo ꝙ lꝫ dicatur ſuperi⁹ in alio ca⁹ ꝙ caro eſt mēbrū maxīe ꝓpiquū eq̄litati ponderis. Et nūc corpa venaꝝ ſm caliditatē ponuntur ꝓpingora cuti ꝙ̄ iſta. ⁊ tñ nō repugnā. qꝛ caro eſt ꝓpinqua eq̄litati ad pondus ī vtraqꝫ eq̄litate. ſꝫ corpa venarum ꝑ ſiccū ſatis diſtant. ¶ Uel dici pōt ꝙ aliq̄ caro eſt valde ꝓpinq̄ eq̄litati illi ſm calidū vt caro in extremitate digitoꝝ. Hic autē cōparan̄t ſuppoſita paritate in cōplexione influente cū cōditionibus ſupradictis cū q̄bus aliqua vena eſt frigida reſpectu equalis ad pondus.

¶ Frigidius vero qḋ eſt in corpore eſt flegma: poſtea pili: deinde os: poſtea cartilago: poſt ligamentū: deinde chorda poſt: panniculus: deinde neruus: poſt nucha: poſt cerebrum: deide adeps: poſtea pinguedo: poſtea cutis.

¶ Ponit ordinē fridoꝝ ī nr̄o corpe ⁊ ꝑꝫ qḋ dicat. Et ꝑ flegma itelligas flegmā nāle qḋ actuali friditate ē fridi⁹ qḋ eſt ī corpe nr̄o mere nālr diſpoſito. lꝫ igit̄ melācholia nālis ꝑ flegmatis ꝯgelationē fieri poſſit. tñ ipſa nō ē ī corpe mere nālr diſpoſito. Et ſi dicat̄ flegma nāle modicū diſtare o ſanguie nā. h̄ eſt potētia nō quo ad actualē cōplexionē. ¶ Attēde ſcḋo. ꝙ pilus fit ex fumo terreſtri ſpiſſo viſcoſo ꝑ aeris vel cutis friditatē coagulādo. Eſt q̄ nālr ſatis fridus. ſꝫ qꝛ ille fum⁹ ē aliq̄lr aduſtus qḋ nō ꝯtigit in flegmate. iō ponit̄ min⁹ fridus ſtatē. Et ſi videat̄ nos calefacē. h̄ eſt reflectēdo calorē nr̄m. ⁊ ꝑ accīs ad quem

ſenſuʒ dicit Ar. ꝙ plūbū eſt calidius lana gnto ꝑbleumatū ꝑbleumate.ſo. Os v̄o.cartilago.ligamentū.ꝛ chorda pouunt̄ frigidiora ſm ꝙ ſunt magis terreſtria.ſʒ panniculus ponit̄ minus frigid⁹ chorda.ſʒ vterqʒ cōponat̄ ex neruoꝝ villis ꝛ ligamentoꝝ vt infra in ſumma de mēbris.q2 magis calefit a carne ꝛ membris calidis quibus iuxta ponitur ꝑpter eius extenſionē. Et hoc maxime de panniculo ſenſuʒ dante ꝛ ſimul regente. Neruus v̄o eſt calidior q2 pluri ſpiritu participat:ꝛ ſic motiu⁹ minus frigidus eſt ſenſitiuo tñ eadē cā. ¶ Sed de nucha ꝛ cerebro viſus eſt Ariſto.ſcdo de partibus animaliū.caplo.7. aliter ſentire. Ubi vult nucham eſſe calidā ꝛ cerebri frigiditatē tēperare. ¶ Sed Gal.ſcdo cōplexionū.ꝛ Auicē. hic oſtendit nuchā eſſe frigidiorē.q2 cū ſit mēbrū cuʒ cerebro exangue ꝛ quaſi eiuſdē nature quo ad mām vt docet ſenſus cū cerebrum indigeat pluri ſpiritu vt generet animalē pro toto:ꝛ magis calefit in directo poſitū ſuper cor ꝛ magnas arterias videmus ꝛ multas vndiqʒ circundare cerebrū. Et ſigna huius ſunt:q2 rigores incipiunt a nucha plerūqʒ. Jō cōiter vt medici hāc ſniaʒ ſequamur.

Utrum aūt cerebrū ſit frigidū.reperiunt̄ tres modi. ¶ Primo tñ notādo ꝙ in cerebro triplicem imaginamur cōplexionē.ꝑmo innatā.ſcdo innatam actuatā per influentē ꝑpter operationē cerebri neceſſariā.tertio totā menſurā caloris in cerebro exiſtentē tam rōne influentis ſpiritus q̄ȝ vapoꝝ ꝛ fumoꝝ ad caput aſcēdentiū. Et tunc moderni volunt ꝙ quo ad duas primas mēſuras eſt frigidū. Et hoc dicūt voluiſſe hic Aui.ꝛ Gal. ſcdo de cōplexionibus. Et rō eſt.q2 iſta cōplexio conuenientiſſima eſt pro cerebri operationibus.vt pʒ.q2 generatio animalis ſpiritus ex vitali perficit̄ magis frigido q̄ȝ calido cum animalis ſit frigidior vitali. Et quia dʒ reſiſtere fortibus alterationibus motus ꝛ ſenſus ad ipſum terminatis:quod ſit maxime frigido.ꝛ q2 eſt principium ſomni. Sed quo ad tertiam menſuram dicunt ipſum calidum.quia indiget euentatione ꝛ tactu apparet calidū.

¶ Gentilis v̄o vult ꝙ cerebrum quo ad primā menſuraʒ ſit frigidum:ſed quo ad ſecundam ſit calidum qð dicit tactu apparere ꝛ experiencia.q2 in eſtate opʒ nos cuſtodire cerebrum ab aeris frigiditate quando diſcoopertum fuerit.vt pʒ in cura vulneꝝ capitis:in qbus os eſt fractū.

¶ Ego eſtimo cerebrū nāliter diſpoſitū quo ad cōplexionem actualē in ſubſtātia cerebri repertā eſſe frigidū. Et tetigi ipſuʒ in habēte cerebrū diſcoopertū.ꝛ apparuit frigidū qñqʒ.ꝛ qñqʒ calidū. ¶ Sed neſcio vtrū eēt in nāli diſpōne. Nā ex vulnere potuit eſſe alteratio frigida ꝛ ꝑmutatio cōplōnis. Sʒ ego credo iudicio Gal.exiſtimatiuo q dicit:cerebꝝ frigidū ī illo caplo vbi a ꝑncipio dixit regulā calidi vel frigidi eē tactā. ¶ Et ad rōnes Gētilis ſoluit̄ ſicut illi ſilis qua fieret de neruis. Nā in vulneribus ꝛ vlcerib⁹ neruoꝝ in eſtate cauem⁹ ab actuali frigiditate ꝛ apponimus pannos calidos ad iuuādū ſuā debilem cōplexionē.q̄ nutrimētū veniens ꝑ ſe egritudinē digerere nō poſſit debite. ¶ Qđ aūt cerebrū mouet̄ motu dilatationis ꝛ ꝯſtrictionis eſt ꝑꝑ ſpūs ꝯtētos nō ꝑꝑ ſue ſube euentationē.ſʒ de hoc magis infra in caplo de membris dicetur. Reliqua augmenta non indigent ſolutione.

¶ Attēde tñ ꝙ ſi cerebrū dicat̄ in de ſomno ab Ar. frigidiſſimū.pōt ītelligi effectiue ꝛ poſitiue. Nullū.n.mēbrū eſt ꝙ ita īfrigidet poſitiue corpus ꝑ flegma ab ipſo in totū ꝑ modū catarri trāſmiſſum. ¶ De pinguedine aūt ꝛ adipe ꝯſiderādo ꝑ ꝑ pinguedinē intelligi illud qð vocat̄ lardo.ꝛ ꝑ adipē axungiā.ꝛ ſūt ambe ꝑtes nr̄i corpis facte ex vnctuoſa ꝑte ſanguis coagulata a frigido. Sʒ mā pinguedinis eſt magis aquea ꝛ min⁹ digeſta:qð appet cum ſtrideat in eius diſſolutione qð nō facit adeps. Efficiens aūt pinguedis cā ē frigus remiſſius q̄ȝ adipis. ¶ Qð declarat̄ ꝑ.q2 pinguedo ſit iter carnē ꝛ cutim.ꝛ adeps iuxta pāniculos.mō pāniculi ſunt fridi reſpectu carnis ꝛ cutis. ¶ Scdo.q2 magis coagulata ē adeps piguedie.intm̄.n. īdurata fuit vt ſit frangibilis:qð nō eſt de pinguedie:vt Gal.2° de ſimplici me°. ¶ Tertio coagulatio ī adipe maxime expſſit ꝑtes aqueas magī q̄ȝ ī pinguedie qð appet ꝑ ſtridorē in diſſolutiōe. ¶ Ex qb⁹ colligit̄ ꝙ adeps ꝛ pinguedo q̄ȝtū ad cōplōnes īſequētes mām a qb⁹ ſūt:ſūt calide cōplōnis ſʒ q̄ȝtum ad actualē cōplexionē frigide ſint. ¶ Colligit̄ 2°.ꝙ q̄ȝuis adeps eēt forte quo ad mām calidior pinguedie:eſt tñ actualr ea frigidior. Et q2 ī nr̄o corpore graduant̄ ſm actuales cōplexiones.iō inter mēbra ponunt̄ frida. Sʒ q2 vt medicie vel cibi ꝑꝑ cōplōnē inſequentē mixtionē miſcibiliū ſuoꝝ reducant̄ ad actū quo calefit hō.iō ponunt̄ medicie cale. ¶ Attende tñ ꝙ pinguedo ꝛ adeps pars nr̄i corpis extrīs ꝑ v̄tutē regitiuā q̄ eſt aīa totū regens reſiſtit calido ꝑpinquoꝝ ſibi membrorū ne eliqueat̄ vel tāto gradu calefiat q̄ȝto calefit nobis applicata in modū medicie. Cū āt ſepata ē q2 nō ampli⁹ gubernat̄ a tali v̄tute leuiſſime calefit ꝛ liquefit. Gñat̄ aūt in circuitu cordis ꝛ quorūdā mēbroꝝ calidoꝝ a friditate mēbroꝝ fridoꝝ q̄ ſūt ibi vicina ſicut capſula cordis ꝛ ſimilia. ¶ Et hic eſt cōſiderandū ꝙ pinguedo circūdans cor ī nāli diſpōne eſt actu calidior cute ꝛ coagulata a frigido ēt maiori q̄ȝ ſit frigus cut̄. Sepe.n.coagulata a frido ſūt cala ſupra tēpamētū vt pʒ ī plūbo qñ liq̄ſcit ꝛ ꝑmittitur coagulari. Nā poſtq̄ȝ coagulatū eſt adhuc cōbureret.

¶ Humidius v̄o qð eſt in corpore eſt flegma. poſt ſanguis:poſtea pinguedo:poſtea adeps: poſtea cerebrū:poſtea nucha:poſtea caro mamillarū ꝛ teſticuloꝝ:poſt pulmo:poſt epar: deinde renes:poſt muſculi:poſt cutis. ꝛ hic quidem eſt ordo quo Gal. diſponit ea.

¶ Ponit ordinē humidoꝝ. Et 2° remouet duas dubitationes.ibi[Scire tñ debes.] Dicit ꝑ.ꝙ humidius qð eſt in corpe eſt flegma:ꝛ intelligit de humiditate tactu ꝑceptibili:nā ſpūs ꝛ aerea humiditas nō ꝑcipit̄ tactu. Et h̄ antiqui dixerūt ſub his v̄bis ꝙ flegma eſt humid⁹ humiditate madefactiua.ꝛ h̄ dicet̄ īfra. Sʒ hec ſolutio nō eſt ad mentē Gal. vt exiſtimo. Nā ſpm̄ tūc in aliquo gradu humidoꝝ poſuiſſet qð nō fecit ꝑꝑ eā cām dictaʒ.ſʒ velit nō ſolū tactū ſufficere ad indicandū de hūido vel ſicco. ¶ Nec obſtat ſi flegma ē fridum ꝙ ēt tūc nō ſit hūid⁹. Nā ēt aq̄ eſt humid⁹ elmtoꝝ ad ſenſuʒ ſtatiʒ dictū. Poſt ſanguis ꝛc. Qui tactu cōprehēdit̄ cuʒ rōne hūidior aliis corpis ꝑtib⁹.ꝛ poſt pinguedo ꝛ adeps. ¶ Et attēde ꝙ pinguedo ē hūidior adipe:q2 fridū īſpiſſans piguedinē non ita expſſit ꝑtes hūidas aqueas vt dī ſupra. Ponūt̄ ēt pinguedo ꝛ adeps hūidiores cerebro ꝛ nucha:nō ꝙ ad tactū ita appareāt.ſʒ rō dictat cū videam⁹ eas liqueri facile a calido qð nō patit̄ cerebrū.ꝛ iō dicim⁹ eas eē humidiores:ꝛ ſui duritiē eē ꝑ viā cōgelatiōis nō ſiccitatis:vt pʒ ī glacie.ꝛ vide Gal.2° de cōplexiōib⁹. Nā in hūido ꝛ ſicco nō ſolus tactus eſt iudex vt dictū eſt ſupra. Poſt cerebꝝ ꝛ hoc tactu ꝑcipit̄ molle nec eſt frido ꝯgelatū vel a calo eliquatū. ¶ Nucha eſt ſolidior cerebro tactu.ꝛ fuit eius durities ꝛ ſiccitas neceſſaria ſupra ſiccitatē cerebri ꝑꝑ cōtinuitatē ſpōdiliū q̄ ſui ſoliditate ſaluat̄.vt 2° de ꝑtibus aīaliū.ꝛ 2° colliget. Et q2 fortius motus nerui ab ea immediate oriunt̄.ꝛ q2 multi humidi vapores ad cerebrū aſcēdunt ipſum humectantes.ꝛ q2 cerebrū hʒ v̄tutē apprehēſiuā que humido complet̄. Quod aūt multū terreſtre remanet ex eius aſſatione ſignificat nō ita hrī ꝑmixtū eſſe

humidū cū ſicco in cerebro ſicut in nucha. ⁊ nō ipſuz eſſe ſiccius. ¶ Poſtea caro mamillaꝝ q̄ tactu apparet humida ⁊ ēt hȝ rem humidā ſicut eſt lac generare ⁊ eſt magis humida carne teſticuloꝝ. vt ſenſus oſtēdit. ¶ De caliditate iſtaꝝ carniū nō dixit in ſpāli: ſȝ ꝓ quāto carnes ſunt ponunt̄ calide a doctorib⁹ ⁊ magis teſticuli. ¶ Qz autez lac frigidius ſanguie gnāt̄ a calido digerēte. ptim eſt habitū ſupra caplo ꝓcedēti. poſtea eſt pulmo ſm accidentalem cōplexionē vt ifra. ⁊ tactu percipit̄. ¶ De epate aūt ⁊ renib⁹ ⁊ muſculo ſatis pȝ. ſȝ potuiſſet ponere carnē ſimplicez ante muſculū. ſȝ voluit eſſe cōprehenſuz ex dictis. Et h̄ mō Gal. diſpoſuit ſecundo de cōplexionibus. capitulo tertio. cui credendū eſt. ¶ Qd aūt quidam dicūt pulmonē eſſe frigidū ſm cōplexionem accidētalem. ſi intelligat̄ ꝙ eſt frigidius ſupra cutim cōpenſata accidentali ⁊ nāli cōplone. Credo nō eſt veꝝ. Et Aui. h̄ innuit infra. Si vō intelligat̄ ꝙ accidētalis cōplexio in pulmone ꝑꝑ flegmata eſt aliq̄ frigiditas q̄ nō remittit ei⁹ nālem complexionē intm̄ ꝙ dici debeat frigidus: hoc eſt verum.

¶ Scire tn̄ debes ꝙ pulmo in ſui ſuba ⁊ nā non eſt humidus vehemēti humiditate. Ois enim cōplexio mēbri nālis ſilis eſt ei quo nutrit̄ ⁊ ſm ſuā accidētalē cōplexionē ſimilat̄ ei qd̄ ab ipſo ſupfluit. pulmo aūt nutrit̄ calidiſſimo ſanguine ⁊ multe admixto cholere. ⁊ h̄ qdē ipſemet. G. nos docet. In ipſo vō multa humiditatis ſupfluitas colligit̄ ꝑꝑ illud qd̄ ad ipm aſcēdit de vapore corꝑis: ⁊ ꝑꝑ illud qd̄ ad ipſum deſcendit ex catarris: poſtq̄ȝ igit̄ ſic ē res: epar multo magis humidū eſt pulmōe humiditate naturali: ⁊ pulmo magis eſt madefact⁹ lȝ humiditatis mora ipſum in ſui ēt ſuba meliorem fecerit.

¶ Remouet duos errores. ⁊ ſic diuidit̄ in duo. ibi 2⁹ Et diſpōnes. ¶ Poſſet qs dicere. poſitus eſt pulmo humidior epate. Cōtra: qꝛ pulmo eſt ſuba ſiccior vt apparet ex equali pondere ⁊ pulmone ⁊ epate diſtillatis. Dicit ḡ ꝙ tu debes ſcire ꝙ pulmo ſm cōplonē magis nālē non eſt vehemēter humidus. ſ. in gradu ſupra epar. Sȝ ſi eſt epate humidi⁹ qd̄ tactu ꝑcipit̄ h̄ eſt humiditate accidentali. ¶ Hec ꝯ ꝓbat̄. qꝛ cuiuſlibet mēbri nālis cōplexio ſimilat̄ ei ex quo nutrit̄. Sȝ pulmo nutrit̄ ſanguine nō multū humido. imo min⁹ hūido ſanguie quo nutrit̄ epar. nutrit̄. n. ſanguie cui multū chole ē admixtū. Et ēt qdlibet mēbroꝝ ſm cōplexionē accidētalē ſimilat̄ ſupfluitati q̄ ibi longo tp̄e trahit morā. Et in pulmone reperit̄ multe ſupfluitas humiditatis ꝑꝑ catarros a capite ad pulmonē deſcēdētes. ⁊ vapores a corꝑe ⁊ ꝑtib⁹ nālib⁹ ad ipſum deſcēdentes. ¶ Ex his igit̄ ſeq̄t̄ ꝙ pulmo ſm cōplonē nālē eius nō eſt ita humidus ſicut epar: ſȝ ſm accn̄talē ſtat ꝙ ſit epate humidior. qꝛ eſt madefact⁹ a flegmate in eo exiſte ⁊ ēt i ſuba ſua ſubſtātiſice hȝ aliquē gradū humiditatis ab iſto. ¶ Et attēde p̄ ꝙ ꝑ nālē cōplonē debem⁹ itelligere cōplonē ꝯſurgentē in mēbro merito miſcibiliū ſuorū ⁊ decurſus ſpirituū ⁊ ſanguis neceſſarioꝝ ꝓ ſui opōne q̄ eſt nāle inſtrm̄ v̄tutis ad opatiōes mēbri ꝑficiēdas. Per accidētalē aūt cōplonē itelligim⁹ oēm cōplonem alicui acq̄ſitā vel i corꝑe exiſtēt. ſiue cū iſta ſtet ſanitas vt eſt lenis a ſole calefactio. ſiue nō vt febris. Uñ pulmo hȝ cōplexionē ſibi cōuenientē merito ſuoꝝ miſcibiliū ⁊ ſanguinis ⁊ ſpirituū tranſmiſſoꝝ cū q̄bus ꝑficerēt opōnes. eſto ꝙ a catarris nō humectaret̄. ⁊ iſta eſt complo pulmonis nālis. ¶ Accidit tn̄ ꝙ a catarris humectat̄. ⁊ hec hūectatio ſiue ſit cū ſanitate ſiue tanta ꝙ trahat aut latitudine ſanitatis dr̄ accn̄talis cōplo. ¶ Attende 2⁹ ꝙ iſta ꝓpoſitio. cōplo cuiuſlibet mēbri nālis ſimilat̄ ei ex quo nutritur. exponit̄ cōiter ꝙ ſilem denoiatione obtinet mēbruz in gn̄e mēbroꝝ illi quā hȝ ſuū ꝓpriū nutrimētū in genere nutritoꝝ. Uñ capto medio nutrimento in qualitatib⁹ illo nutrit̄ mēbrū tēꝑatū: ſȝ calida mēbra nutriunt̄ calidiori. ⁊ frigida frigidiori. Iſta vō ꝓpoſitio ꝙ mēbrū ſm accidētalē cōplonē ſimilat̄ ei qd̄ ab eo ſupfluit. Intelligitur ꝙ mēbrū aſſimilat̄ ſupfluitati a toto ad eum tranſmiſſe in eo lōgā trahēti morā. ¶ Attēde 3⁹ ꝙ i cōplexione nāli pulmonis. duo ſunt inuenti modi dicendi. Unus eſt ꝙ pulmo eſt ſiccius reſpectu cutis. qꝛ ſanguine nutrit̄ ſicco reſpectu ſanguinis quo nutrit̄ cutis. ⁊ dicit hoc ſignificare leuitatē pulmonis ⁊ ſpongioſitatē ſuā. Alij dicunt pulmonē eſſe humidū reſpectu cutis. ⁊ dicunt ſanguinez quo nutrit̄ pulmo eſſe cholericiorē ſanguine quo nutrit̄ cutis. Sed ille quo nutritur cutis eſt magis melancholicus ⁊ plus ſiccus ſanguine quo pulmo nutritur.

¶ Et diſpoſitiones flegmatis ⁊ ſanguinis ita intelligēde ſūt. flegmatis nāq̄ȝ humectatio eſt ſm modum madefaciēdi. ⁊ ſanguinis humectatio ſm modū augmētū faciendi in ſubſtantia. lȝ flegma naturale aqueū pleruq̄ȝ ſit maioris humiditatis q̄ȝ ſanguis. ex ſanguine enī ȝ cū quātū digeri dȝ digerit̄: multū hūiditatis ex eo reſoluit̄ q̄ erat flegmatis naturalis aquei qd̄ ad ipſum conuerſuȝ fuit. In ſequētib⁹ aūt ſcies ꝙ flegma nāle eſt ſanguis q aliq̄ cōuerſus eſt cōuerſione.

¶ Remouet dubitationē de flegmate ⁊ ſanguine. ⁊ dicit duo. Primū eſt ꝙ diſpōnes flegmatis ⁊ ſanguinis ſunt ſimiles illis dictis diſpōnib⁹ pulmonis ⁊ epatis. qꝛ flegma eſt vno mō humidi⁹ ⁊ ſanguis alio mō. ¶ Dicit 2⁹ ꝙ flegma nāle in ſe eſt ſanguie humidi⁹. Primū ꝓbat ꝑ h̄ ꝙ qñ ſit ſanguis ex chilo ⁊ nō coquit̄ vel nō vt opȝ tota ꝑs chili in ſanguinē ꝯuertibilis. tunc pars eius diminute decocta ꝯuertit̄ in flegma. Sed poſtea qñ cōplet̄ decoctio ⁊ illud flegma in qd̄ cōuertit̄ pars chili futura ſanguinis coquit̄ quātū opȝ. tunc res reſoluit̄ ex flegmate ⁊ ſit ſanguis qui in ſe ſit minoris humiditatis q̄ȝ flegma ⁊ maioris alio mō. Nam humectatio flegmatis eſt ſm moduz madefaciēdi in quo ſuperat ſanguinē. Sȝ hūectatio ſanguinis eſt ſubſtātifica faciēs augmētū in ſuba rei cū ſanguis ꝯuertat̄ in ſubam membroꝝ. Sic igit̄ pȝ ꝙ flegma eſt humidius ſanguie quodāmō. ⁊ quodāmodo econtra. ¶ Scdō ꝓbat 2ᵐ dictū ibi. flegma nāle. Et dicit ꝙ dicta ſunt vera. lȝ flegma nāle aqueū. ſcilicet reſpectu flegmatis mucilaginoſi ſit i ſe maioris humiditatis q̄ȝ ſanguis. ¶ Qd̄ ꝓbat̄. qꝛ qñ ſanguis digerit̄ quātū opȝ in generatione eius ex flegmate ⁊ multe humiditates reſoluuntur ⁊ aqua ex ipſo flegmate. ⁊ iō ſanguis reſtat minus humidus in ſe. Nam oīs res digeſta a calido agente in humidū ſuperfluū ſeparando eſt ſiccior cruda ex qua ſit digeſtio. Ex q̄bus videre poteſtis nō eſſe oīno ſimile de cōparatione pulmonis ⁊ epatis ⁊ flegmatis ⁊ ſanguinis. Nam flegma eſt humidius ſanguie humiditate ſibi intrinſeca ⁊ nāli. ¶ Sed ſi dicat̄ ſanguis humidior flegmate. hoc eſt virtualiter in comparatione ad corpus noſtrū qd̄ ſubſtātifice magis humectat̄ ex ſanguine q̄ȝ ex flegmate. ⁊ flegma etiam dr̄ humidius madefactiue q̄ȝ ſanguis nō in ſe qꝛ ipſuȝ nō eſt madefactiuū: ſed effectiue comparādo ad corpus qd̄ madeſit magis ex flegmate q̄ȝ ex ſanguine. nō aūt ſic intelligitur de pulmone ⁊ epate vt clare patet.

Res aūt ſiccior: que eſt in corpe ſunt pili: ſūt eni ex vapore fumoſo q eleuat. Reſolutū nāq fuit quod in eo de vapore mixtum erat ꝛ pura fumoſitas congelata.

Nūc ponit Aui. ordinē ſiccoꝝ. Et diuidit ī tres. Probat pmo pilū eſſe ſicciorē rē q̄ eſt ī corpe nr̄o. p h̄ q ſit pilus ex vapore fumoſo eleuato ad cutim a q̄ ps vaporalis q̄ſi tota exp̄mit ꝛ cōplet pilus p frigidū cōgelās iſtum fumū ꝛ exprimēs ptē vaporalē. Nūc aūt nullū mēbrum corpis nr̄i ex mā ita ſiccat ꝛ p̄uata hūiditate gnāt. Ubi ꝯſidera qr fum⁹ vapor ꝛ exhalatio differunt. Dr̄. n. vapor corp⁹ ſubtile aqueū. exhalatio igneū. fumus terreū. vide Ar. in p̄ metaphyſice. Attēde ſcdo māꝫ pili nō ex toto eē hūiditate p̄uatā. qr tūc nō eſſent ꝯtinui. Attēde tertio q in corpib⁹ valde ſiccis ſicut etbicis nō tn̄ multiplicant pili. qr nō adeſt materia a qua tales pili eleuent.

Poſtea eſt os. ipm nāq oib⁹ mēbris durius exiſtit: hūidi⁹ tn̄ pilis eſt. Oſſis nāq gnātio eſt ex ſanguie cui⁹ ſit⁹ ē ſitus q humores nāles extic cat locatus in eis. Quapp os multa nutrit aialia. Pili vo nullū eoꝝ nutriunt: aut fortaſſe ſi nutriūt ex eis aliqd valde ē rarū ꝛ extraneū ſic exiſtimāt qdā q veſptiliōes eos digerāt ꝛ ī eis delectent. Nos aūt cū duas quātitates oſſis ꝛ piloꝝ in pondere eqli aſſumpſerim⁹: ꝛ eas ī cucurbita alembico ſuperpoſito diſtillauerimus egredietꝫ ex oſſe plus aque ꝛ plus olei ꝛ remanebit minus fecis: os ergo pilo humidius eſt.

Probat q os eſt ſiccius. ꝛ eſt zᵐ in ordine ſiccoꝝ. qd p bat. qr ēt os eſt durius nō a frigore ꝯgelāte q̄ aliqd mēbroꝝ nr̄i corpis. iō eſt ſicci⁹. Nā res nō idurat a calo niſi pp multā terreſtreitatē ei⁹. Uide q̄rtū methauroꝝ. ꝛ z° de cōplōnib⁹ Gal. Et qr os gnāt ex ſanguie. ꝛ ēt pilus ex fumo ſicciori ſanguie. Jō os eſt humidius pilo. ꝛ qr os ē in medio carniū ꝯtinētiū nāles hūores pōt os hūectari. qd nō pōt pilus. Et qr nos videm⁹ multa aialia nutriri ex oſſibus ſicut canes ꝛ lupos. Ex pilis aūt nō nutrit aliqd aial niſi ſit raꝝ ꝛ ex̄neū. vt qdā dicūt ſcarabei ꝛ veſptiliones nutriūt ex pilis. ꝛ ī eiſdē delectant. Arguim⁹ os eſſe humidi⁹. Et ēt Aui. ſumptis eqs ponderib⁹ ex oſſe ꝛ pilis ꝛ diſtillatis ī alēbico reperit plus de hūiditate egredi de oſſe q̄ a pilis. Per has g rōnes vr̄ os eē pilis humidius.

Poſt os aūt in ſiccitate eſt cartilago. Poſtea ligamentum. Poſt chorde. Poſt panniculus. Poſt arterie. Poſt vene. Poſt nerui motiui. Poſt cor. Poſt nerui ſenſus. motionis enim nerui frigidiores ſimul exiſtūt temperamento. Nerui aūt ſenſus frigidiores qd: ſed nō multū ſunt tēperamēto ſicciores: ꝛ fortaſſe ſunt ei ꝓpinqui: ꝛ neq etiā in frigiditate ſunt ab eo valde remoti poſtea eſt cutis.

Cōplet ordinē ſiccoꝝ mēbroꝝ. ꝛ pꝫ. q ponant talia ſꝫ q in duritie ſunt excedētia. Nerui. n. ſenſitiui qui nō ſunt motiui nō idiguerūt tāta ſoliditate. Jō ſunt minus ſicci vt ſint tactus ꝯueniētius inſtrumētū. Et eadē eſt cā quare modicū ſūt frigidi vt appropinquent tēperamēto ꝯueniēti tactiue virtuti. Nerui aūt q ſūt motiui ꝛ ſenſitiui pluri indigent calore pro motu q̄ pro ſenſu. Et iō ſepe membrum eſt paralyticum ꝛ tamen ſentit.

De cōplexionibus etatū ꝛ generꝫ. Cap. III.

Etates oēs ſūt q̄tuor. Etas adoleſcēdi q̄ vocat etas adoleſcētie ꝛ eſt fere vſq ad. xxx. annos. Poſtea eſt etas ꝯſiſtēdi q̄ vocat etas pulchritudinis. ꝛ eſt fere vſq ad. xxxv. aut xl. annos. Etates minuēdi cū virtus nō amittit ꝛ hec eſt etas ſenectutis que fere eſt vſq ad annos. lx. Et eſt etas minuendi cū manifeſta virtutis debilitate: ꝛ hec qdē ē etas ſenii ꝛ finis vite. Adoleſcētie vo etas diuidit in etatē infantie. ꝛ hec quidē eſt cū mēbra pueri nondū ad motiones ꝛ ambulandū ſunt apta. ꝛ in etatē dētium plātatiua q̄ ē poſt ambulationē ꝛ anq̄ ſit fortis: ꝛ illud eſt cū nōdū gingiue ſunt oib⁹ dētib⁹ replete. Poſtea eſt etas cōcuſſionis: qd qdē eſt poſt vehemētiā ꝛ natiuitatē dentium ꝛ anteq̄ pollinant. Deinde eſt etas algulemati vel alguadi: ꝛ rehac. i. cum ab eo egreditur ſperma que eſt quouſq barbeſcant. Poſtea eſt etas fortitudinis que eſt donec finat creſcere.

Jn iſto caplo tertio tertie doctrine determinat Aui. de cōplone etatum. ꝛ de varietate cōplexionū ſm ſexū: ꝛ habitationē ꝛ artē. Et diuidit in duas. Pri⁹ ponit varietatē cōplonū ſm etatē. Scdo ſm ſexum ꝛ alia dicta. ibi ſcda circa finē capli [Scdm vo.] Prima pars diuidit in duas. p̄ ponit diſtinctionē etatū. ſcdo cōplexionum rōne etatis. ibi z° [Infantiū vo.] Jn p̄° pte dicit p q etates ſꝫ cōem modū diſtinguēdi medicoꝝ ſunt q̄tuor. ſ. adoleſcētia ꝛ eſt tota etas in q̄ corpus auget. Et q̄nq attigit vſq ad. 25. vel. 30. annos. Scda eſt etas ꝯſiſtentie ꝛ in ea perſeuerat calor in eodē gradu. ꝛ cū ꝯſiſti vtute in eadē corpis magnitudine: ꝛ durat vſq. 35. vel. 40. annos. Tertia eſt in qua calor diminuitur ſine manifeſta roboris diminutione vel corpis. ꝛ hec durat fere ad. 60. annos. Alia eſt vbi manifeſte virtus debilitat ꝛ corp⁹: ꝛ iſta eſt ſenium ꝛ finis vite ꝛ durat vſq ad mortē. Et poſt p cōplemēto doctrine deſcribit etates ſigillatim. Nā etas adoleſcētie eſt iſta ī q̄ merito nālis hitudis calidi ad hūidū dꝫ fieri debitū augmētū. lꝫ nō neceſſario fiat. Juuētus aūt ē etas ī qua ꝛ ſi nō poſſit merito habitudis calidi ad hūidū fieri veꝝ augmētū. Nō tn̄ neceſſario rōne talis hitudinis fit diminutio vo. Senect⁹ aūt pma eſt illa etas in q̄ merito talis habitudis diminuit corp⁹ ſine manifeſta vtutis debilitate. Sꝫ ſeniū ē etas cū manifeſta corpis diminutione ꝛ caloris nālis debilitatiōe in q̄ neceſſario merito hitudis dicte corp⁹ ēt diminuit. Sꝫ ſecūri⁹ puto q etates deſcribant ſꝫ diuerſitates hūidi. Cū. n. ita diſpoſitū ē hūidū vt merito iſti⁹ ī hole ſtaret fieri augmētū ab aliq̄ calore inato ē adoleſcētia. Et ita ꝓportionabilr dōs eſt de ſenectute ꝛ ſenio. Ponit āt medic⁹ diſtictionē ſenectutis ī pmā ꝛ ſcdaꝫ: ppea q ab iſtis etatib⁹ ſumit ꝫīa ſdicatio ī dietādo. Nā pmi ſenes facil⁹ tolerāt ieiuniū. ꝛ decrepiti difficulter. vt ī cōmēto illi⁹ afoⁱ. Senes faciliſſime ieiuniū ferūt. ſcdo ꝯſiſtētes. Philoſophi āt iſtā diſtictionē nō ponūt. qr nō ꝯſiderāt de etate ſub ea rōne: ſꝫ diſtiguūt ī duas. ſ. pfect⁹ ꝛ defect⁹: vt p̄ de gnōne Ar. Et aliq in tres. ſ. pfect⁹ ſtat⁹. ꝛ defect⁹. Aſtrologi aūt in ſeptem ſꝫ dn̄ius ſeptē planetaꝝ. ita q pmi q̄tuor anni ſūt a luna gubernati cū puer ſit tūc hūidi⁹ ꝛ hūidio vtat. Jō

decem

decẽ ſequẽtes a Mercurio q ſũt medietas ſuorũ ãnorũ minorũ. Iſta.n.ẽ etas diſciplie. Octo ſeqntes a Uenere q eſt planeta gaudij ⁊ voluptatis.19.a Sole q ẽ planeta augẽdarũ virtutũ.15.alij a Marte ⁊.12.a Ioue.⁊.30.a Saturno. Et oẽs iſti anni ꝯſtituũt.90. ℭ Sʒ cũ diſtictio etatis ſumitur a varietate diſpõnũ que in talibus partib⁹ vite ꝑcipiĩ ſʒ ꝙ plures tales varietates notare voluerũt. Plures poſuerũt etates vnã integrãtes. Et dicit Auic.2.ꝙ etas adoleſcẽdi diuidiĩ in etatẽ infantie que diciĩ ã nõ fando:qꝛ nõ ꝑfecte loquunĩ:⁊ in etatẽ dẽtiũ plantatiuã que ẽ poſt infantiã quouſqꝫ gingiue ſunt dentibus replete. Et in etatem cõcuſſionis que eſt poſt hãc vſquequo non emittit ſemen q̃ diciĩ cõcuſſionis:qꝛ calidũ:cũ iã nõ ſit ſuffocatuꝫ: ſicut ante fortiter agit ĩ humidũ ipſuꝫ cõcutiẽdo. Uel qꝛ ipſi cũ ſint ĩpaudẽtes:⁊ ad motũ ſufficiant mouenĩ m̃tis inordinatis motib⁹:⁊ iſta eſt verior. Uel tertio:qꝛ ĩcipiũt ꝯcuti ad venerẽ:qꝛ lʒ nõ emittũt ſemẽ:tñ aliquã recipiũt delectationẽ in tali ꝯcuſſione. ℭ Et etatẽ reac.i. pollutionibus abũdantẽ:qꝛ tũc maxime venereis vtunĩ q̃ durant vſquequo barba cõpleaĩ.⁊ eſt cõiter vſqꝫ ad.25.annuꝫ:⁊ vocatur etas pubertatis. Et in etateꝫ fortitudinis que eſt vſqꝫ ad ſtatũ donec deſinat corpus creſcere. ℭ Attẽde ꝙ apud doctores etas videĩ ĩportare tp̃s cõnotãdo ipſũ eẽ mẽſurã ꝑmutatiõis nãlis diſpõnis viuẽtis. Ex qua ꝑmutatiõe repiunĩ ĩ ĩdiuiduo nãles diuerſitates ĩ virtute vel magnitudie:vl̃ opib⁹:vl̃ alijs nãliter accñtib⁹. Et iſto mõ Albert⁹ ĩ libro de ſenectute ⁊ iuuẽtute deſcribit etatẽ.ꝙ ẽ ſpatiũ tp̃is ĩ viuẽte derelictũ.i.ꝑ quãto ẽ viuẽtĩ cõparatũ in quo v̓tus vite ꝑficit oẽm modũ ſue oꝑatiõis. Alij v̓o per etatẽ videnĩ intelligere nãlẽ ⁊ ĩtrinſecã trãſmutatiõnẽ viuẽtis ꝑ quã ita variaĩ ꝓportio calidi ad humidũ:vt per eã in varijs ꝑtib⁹ tp̃is viuẽs recipiat diuerſitates nãles in v̓tute:vel oꝑatiõe:vel magnitudie:vel alijs nãliter accidẽtib⁹. Ex his põt facile videri quõ iuxta vtrãqꝫ viã opꝫ etatẽ deſcribere. Et h̄ voluerũt dicere illi q deſcribũt etatẽ.ꝙ etas eſt viuẽtis diſpõ tẽporalĩ ꝑiodo mẽſurata ꝑ quã corp⁹ augeĩ ſtat:vel occulte:vel manifeſte dim̃inuiĩ ſm̃ variã habitudinẽ calidi nãlis ad humidũ radicale:ſʒ credo cõpletiorẽ eẽ eligẽdũ ex dictis. ℭ Attẽde 2° ꝙ apõ auctores repiunĩ iſta noĩa:cõplõ nãlis:cõplõ etatiua. ĩtelligẽtes ꝑ cõplõnẽ nãlẽ cõplõnẽ cũ qua forma ꝑficit nãliter ſuas oꝑatiões.⁊ per cõplõnẽ etatiuã cõplexionẽ cõnotãdo qõ ẽ cõplõ viuẽtis in tali vl̃ tali ꝑte etatis. Qñ ergo diciĩ ꝙ aliqua cõplõ etatiua eſt calida vl̃ frigida:ĩtelligiĩ cõplõnẽ iſtã in cõparatiõe ad cõplõnẽ eiuſdẽ ĩdiuidui in alia etate. Et qñ abſolute dicimus ꝙ aliq̃ cõplõ nãlis eſt calida vel frigida:tũc intelligim⁹ in cõparatiõe ad tẽꝑatã cõplexionẽ in hoie eiuſdẽ etatis. vbi gr̃a.dicã cõplõneꝫ pueri cholerici eẽ etatiue humidã:qꝛ in cõparatiõe ad cõplõnes cholerici quas hꝫ in alijs etatib⁹ eſt humida:ſʒ eãdẽ pueri cholerici dicã nãliter ſiccã:qꝛ in cõparatione ad cõplõnẽ pueri tẽperati eſt ſicca. Ex qbus ĩtelligis nõ velle doctores ꝙ etatiua cõplõ ⁊ nãlis abiuicẽ realiter diſtinguanĩ:ſed alteri cõparaĩ cũ diciĩ etatiua talis:⁊ alteri cũ dicitur naturalr̃ talis. ℭ Attẽde tertio ꝙ etas cõſiſtendi nõ diciĩ talis:qꝛ per totã iſtã etatẽ perſeueret indiuiduũ in eadem perfectione virtutis.nã optima ſanitas que ĩ ea poniĩ nõ duret niſi ꝑ inſtãs:⁊ etiã cũ cõtinue fiat exiccatio nõ durat cõplõ totalis eiuſdẽ diſpoſitionis in tota iſta etate cõſiſtẽtie:ſed qꝛ in q̃titate ⁊ in gradu caloris cõplexionalis remanet eq̃litas in tota cõſiſtẽtia:⁊ in vigore nõ eſt notabilis differẽtia.ideo dicitur talis conſiſtendi etas.

ℭ Infantium v̓o ſolum ab infantia vſqꝫ ad iuuentutem complexio in calore fere temperato: ⁊ in humiditate fere ſuperflua exiſtit.

ℭ Determinat de diuerſitate cõplexionis ſm̃ etatẽ. Et diuidiĩ in duas. Primo de diuerſitate ĩ actiuis. Scdõ ĩ paſſiuis.ibi 2° [Sed puerorũ corpa.] Prima in duo. p̊mo ponit cõplexionẽ ĩfantiũ ⁊ iuuenũ. 2° ſenũ.ibi [Poſtea ẽ ſciẽdũ.] Primo narrat cõplõnes eorũ. 2° narrat varias opiniones circa cõparationẽ puerorũ ⁊ iuuenũ.ibi [Medici ãt.] Dicit p̊mo ꝙ cõplexio ĩfantiũ vſqꝫ ad iuuẽtutẽ.i.cõſiſtẽtiã excluſiue eſt in calore fere tẽperata.⁊ in humiditate fere ſuperflua. Et dicitur fere:qꝛ iſta humiditas nõ ẽ ſuꝑflua in cõparatiõe ad oꝑa illi etati debita:ſed cõparatione operũ ꝑfectorũ q̃ etati cõſiſtẽtiũ cõueniũt eſt ſuperflua.

ℭ Medici aũt antiqui inter ſe diſceptauerunt de duabus caliditatib⁹ pueritie ⁊ iuuẽtutis. Fuerunt eni eorũ q̃dam qui dixerunt ꝙ caliditas pueri ẽ maior ⁊ ꝓpter illã plus creſcit. Ideoqꝫ oẽs eius oꝑationes naturales deſiderij ⁊ digeſtiõis ſunt maiores ⁊ diutius durantes:qm̃ calor innatus qui ineſt eis ex ſpermate magis eſt aggregatus: ⁊ eſt minoris temporis.

ℭ Narrat opiniões circa caliditatẽ pueri ⁊ iuuenis cũ ſuis rõnibus. Et p̊mo aliorũ. 2° Gal.ibi [Gal. v̓o.] Itẽ p̊mo narrat vnã opinionẽ. 2° aliã.ibi [Et ex eis.] Prima poſitio dicit ꝙ caliditas infantis eſt maior caliditate iuuenũ. ⁊ cõfirmat hoc tribus ratiõibus. ℭ Prima.qꝛ pueri plus creſcunt. ℭ Et ſcda:qꝛ pueri habẽt oẽs oꝑatiões nãles.ſ.digeſtiuã ⁊c.⁊ appetitus ad cibum fortiores ⁊ diutius morãtes:⁊ ille res ſiũt a caliditate ⁊c. ℭ Tertia ratio.calor puerorum nãlis qui eſt a ſpermate eſt magis cõgregatus: qꝛ in maiori quãtitate:⁊ eſt minoris temporis.i.minus durauit:⁊ complexio durãdo remittitur.ergo ⁊c.

ℭ Et ex eis fuerũt qui dixerũt ꝙ calor innatus in iuuenibus eſt valde fortior:qm̃ eorũ ſanguis eſt maioris quãtitatis ⁊ magis ſpiſſus. Idõqꝫ accidit eis fluxus ſanguinis ex narib⁹ plus ⁊ forti⁹: ⁊ ꝙ eorũ complexio plus ad choleram declinat ⁊ puerorũ cõplexio plus declinat ad flegma: ⁊ ꝙ iuuenes vehemẽtiorũ motionũ exiſtũt. motus v̓o non eſt niſi propter calorem: ⁊ ipſi etiaꝫ vehementioris iſtimbre exiſtunt: ⁊ ſunt melioris digeſtionis. ⁊ hoc ex calore.

ℭ Narrat ſecũdã opinionẽ. Et facit duo. p̊mo adducit q̃tuor rõnes ꝓ ea. 2° ſoluit rõnes p̊cedentis poſitiõis ſimul ponendo ſigna ſuarũ rõnũ.ibi 2° [Deſideriũ nãqꝫ.] Poſitio eſt calor iuuenũ eſt maior calore puerorũ. ℭ Prima ratio:qꝛ ſanguis iuuenuꝫ eſt groſſior ⁊ maioris quãtitatis ergo plus calefacit corpus. Nã calidũ dẽſus alijs paribus plus calefacit q̃ rarũ vt ferrũ ignitũ plus q̃ flãma. Et iõ iuuenibus plus accidit fluxus ſanguinis nariũ. ℭ Scda ratio:qꝛ cõplexio iuuenũ plus declinat ad choleraꝫ:vt ꝓbatur infra proprie.⁊ complexio puerorum plus declinat ad flegma. ℭ Tertia ratio: qꝛ iuuenes habent operationes motiue virtutis fortiores que fiũt a calido. ℭ Quarta ratio:qꝛ habent fortiorem digeſtiuaꝫ: vt infra probaĩ. ⁊ hoc non eſt niſi a calido fortiori:non a frigiditate.

ℭ Deſiderium nãqꝫ non eſt ex calore ſed ex frigiditate. Ideoqꝫ caninus appetitus ex frigiditate ſepius contingit.

ℭ Soluit rõnes p̊cedẽtes.⁊ ponit ſigna quorũdã dictorũ. Et dicit p̊mo ꝙ pueri hñt forti⁹ deſideriũ cibi:ex quo nõ ſequitur eos eſſe calidiores.ſed potius frigidiores. Nam

appetitus intenſus ⁊ caninus fit a frigiditate.

¶ Signū autem ꝙ vehementioris iſtibꝫ iſti exiſtant ē: ꝙ neqꝫ nauſea accidit eis: neqꝫ vomitus: neqꝫ faſtidiū: quēadmodū ꝯtingit pueris ꝓp digeſtiue eoꝝ malitiā. ⁊ ſignū ꝙ eoꝝ cõplo magis cholere ꝑtinet eſt ꝙ oēs eoꝝ egritudines ſūt calide: ſicut febris tertiana: ⁊ eorū vomitus totus ē cholericus. Egritudies aūt plurie q̄ pueris eueniūt ſūt frigide ⁊ humide: ⁊ eoꝝ febres flegmatice: ⁊ plurimum qḋ vomūt eſt flegma.

¶ Probat iuuenes meliores eē iſtibꝫ. i. melioris digõnis q2 eis nõ accidit nauſea ⁊ vomit⁹ ſicut pueris: ꝓpter malitiā ſue digõnis [Et ſignū ꝙ eoꝝ cõplexio ⁊c.] Probat ꝙ cõplexio iuuenū magis attinet cholere ꝑ hoc ſignū ꝙ eorū egritudines ſunt calide. i. pēdētes a mā calida: ſicut ē tertiana: ⁊ ꝙ vomit⁹ eoꝝ ſunt cholerici. Sꝫ pueroꝝ egritudines ſunt frigide ⁊ humide māliter plurimum: ⁊ febres eorum ſunt flegmatice: ⁊ vomitus eoꝝ ēt eſt flegmaticus.

¶ Et augmētū qḋ eſt in pueris nõ eſt ꝓpter fortitudinē caliditatis eoꝝ: neqꝫ eſt niſi ꝓpter multaꝫ ipſoꝝ humiditatē. maximū ēt eoꝝ deſideriū ſignificat caloris eorū diminutionem. Hec qdeꝫ ſunt duarū ſectarū ſententie ⁊ ipſarū rationes.

¶ Soluit rõnē alteri⁹ poſitiõis ſūptaꝫ ab augmēto. dicēs ꝙ augmētū eſt ꝓpter humiditatē q̄ facit ſubm a minori calido extēſibile: non ꝓpter caloris fortitudinē. Et replicat illud qḋ dixit. ſ. de appetitu. ꝙ ſit a frigiditate.

¶ Galenus vo ambabus ſectis cõtradicit. dicit eni ꝙ earū caliditates in radice ſūt equales: ſed puerorū caliditas ē maioris quātitatis ⁊ minoris q̄litatis. ſ. acuitatis: ⁊ iuuenū caliditas ē minoris quātitatis: ⁊ maioris q̄litatis. ſ. acuitatis.

¶ Narrat poſitionē Gal. ⁊ diuidit̄ in duas. p̄. n. ponit Gal. ſniaꝫ. 2° rephēdit q̄dā ſoſones ſcḋe opinionis. ibi [Quod aūt dixit ⁊c.] Prima in duas. nā primo ponit Gal. poſitionem. 2° ipſam declarat. ibi [Et huiꝰ quidē.] ¶ De prima parte dicit primo ꝙ Gal. ꝯdicit ambabus ſectis ꝓpoſitis. ¶ Dicit 2° h̄ declarādo ꝙ ipſe dicit caliditatē pueri ⁊ iuuenis eē in radice equales: ex quo negat vtrāqꝫ viā ꝓpoſitam. ¶ Dicit 3° ꝙ Gal. vult caliditatē pueri eſſe maioris quātitatis: ⁊ minoris acuitatis q̄ꝫ calor iuuenis. ¶ Dicit 4° ꝙ Gal. voluit caliditatē iuuenū eē maioris qualitatis: ſeu maioris acuitatis ⁊ minoris quātitatis. ¶ Ubi cõſidera ꝙ caliditas vel calor qñqꝫ ſumitur pro corpore calido: puta p ſpū ⁊ radicali humido iformato. qñqꝫ pro q̄litate denominãte calidū. ⁊ h̄ ꝓprie. Et ſumit̄ hec diſtinctio p̄ma aſoꝝ. cõmēto. 14. ſub noīe caloris. Nā ſub hoc noīe caliditas hic ſumit̄ ꝓ q̄litate: vt pꝫ inſpicienti Gal. mētē. 2° cõplonū. c. 2. nā dicit. bene ꝓſpiciētē puerū ⁊ iuuenē aliqs parib⁹ vnū altero calidiorē. ¶ Nota 2° ꝙ per radicē qdā itelligūt gradū caloris vt Gētilis. gradus eni eſt p̄mū cõſideratū in caliditate: merito cui⁹ fit opatio in eſſe calido. Et h̄ mõ itelligēdo ſenſus ſcḋi dicti ſupra ē ꝙ Gal. voluit calorē pueri ⁊ iuuenis eſſe equalem in gradu. ¶ Quidā tn̄ p radicē caloris in mixto exiſtētē itelligūt elemētū ignis cū ipſuꝫ ſit p̄mū calidoꝝ. Et Gal. p̄mo aſo. aforiſmo. 14. dicit. ſm̄ q̄rtū elemētū pueros eē eq̄les iuuenib⁹. ¶ Sꝫ q2 illud dictū nõ videt̄ ex toto affirmari a Gal. ſꝫ quodāmõ ꝯcedi aduerſario oſtēdēdo ꝙ iſto ꝯceſſo. ēt tn̄ diceremꝰ puerū plus hr̄e de nāli calore q̄ꝫ iuuenē. ¶ Tertio circa idē dictū attēde ꝙ itelligit̄ cõcluſio Gal. ceteroꝝ paritate ſuppoſita neceſſario ꝯſequētibus ad calgb⁹ fit cõparatio: vt Gal. vult 2° cõplonū. cap. 2. allegato. ¶ Circa tertiū ⁊ q̄rtū dictū ſimul ꝯſidera. Primo ꝙ caliditas ſiccitate acuit̄ ⁊ hūiditate obtūdit̄: vt notat experiētia. Calor igit̄ iuuenis nõ obſtāte ꝙ ſit eq̄lis gradus cū calore pueri: eſt tn̄ acutior: q2 iuuenis eſt ſiccior. Et ꝓpter eandē cām calor pueri eſt mitior ⁊ min⁹ acutus. Utꝝ aūt acutas ꝯtingat ſiccitate iuuāte caliditatē ad agēdū: ⁊ humiditate ipediēte: aut ſolū ſiccitate poſitiue iuuante ⁊ humiditate nõ ipediēte poſitiue nõ eſt p̄ſentis ſpeculatiõis. ¶ Scḋo circa idē attēde ꝙ apud Gētilē ⁊ Marſiliū ⁊ alios eſt q̄ſtio. an caliditas pueri eſt maioris quātitatis q̄ ad ꝓprias dimēſiones: ⁊ nõ quo ad cões. Qḋ aūt vt itelligat̄ apud eos notādū eſt ꝙ ꝓpriū ſubm caloris ē humidū aereū. Illud vo aereū humidū eſt cõmixtū cū ſicco terreo ⁊ humido aqueo tā in puero q̄ꝫ in iuuene. Ergo nos imaginamur illud humidū qḋ eſt ſubm caloris dici duob⁹ modis magnū. Uno mõ quo ad dimēſiões cões. i. quo ad magnitudinē cõeꝫ ſibi ⁊ humido aqueo: ⁊ ſicco terreo ſecū mixtis. Et iſto mõ certū ē mai⁹ eē humidū qḋ eſt ſubm caloris in iuuene q̄ꝫ in puero: ⁊ ſic etiā ſuū calorē eē quātitatiue maiorē. Scḋo mõ dicim⁹ illḋ humidū mai⁹ quo ad ꝓprias dimēſiões: puta quo ad magnitudinē quā imaginamur corrñdere humido aereo deducto ol alio corpe ſecū mixto directe: ſicut vinū vni⁹ cyphi cõmixtū cū aqua triū cyphoꝝ quo ad cões dimēſiões ē q̄tuor cyphoꝝ: ⁊ quo ad ꝓprias ē vni⁹ cyphi tm̄. Et ſm̄ hūc modū dicūt humidū pueri eē mai⁹ ſeu magis q̄ꝫ humidū iuuenis: q2 modicū temporis ē ex quo fact⁹ eſt puer ex mēſtruo ⁊ ſpmate: ⁊ modica facta eſt iſti⁹ humidi reſolutio. Et ſic etiā dicūt calorē pueri quātitatiue quo ad ꝓpas dimēſiões eē maiorē calore iuuenis. ¶ Nota tertio circa idē ꝙ ēt aliqui exponunt calorē pueri eē maiorē q̄ꝫtitatiue. Intelligēdo de ſpū innato p calorē. ⁊ dicūt iſtū eē ampliorē in puero q̄ꝫ in iuuene. ¶ Nota etiā ꝙ vtrū ſit verū caliditatē pueri eē maiorē caliditate iuuenis nõ ꝑtinet huic loco. ſed aſo⁹. 14. p̄me p̄ticule ⁊ cõmēto. Qui creſcūt plurimū. Ubi credo dicendū ꝙ in puero in cõparatiōe ad q̄ꝫtitatē ꝓprij corporis ē plus de corpe calido nāli q̄ꝫ in iuuētute ⁊ plus de ſpū: ſꝫ nõ abſolute: cū iuuenis multo maiores ⁊ pleniores habeat arterias puero. ⁊ aīales opatiões mlto ſpū idigētes fortiores. Sed his nõ obſtātib⁹ dico ꝙ nulla illaꝝ expōnū ē ad mētē Auic. Nā hic narrat poſitionē Gal. poſitā 2° de cõplonibus. c. 2. Ubi Gale. teſtat̄ ſe per tactū iueniſſe caliditatē pueri maioris q̄ꝫtitatis caliditate iuuenis. Sed certū ē ꝙ illa mēſura quo ad ꝓprias dimēſiões vel mēſuras ſpūs inati nõ cognoſcit̄ p tactū. ¶ Scḋo. expōnes nõ ꝯueniūt dicto Gal. in aſſignatiōe modi p quē caliditas pueri ē maioris aut amplioris quātitatis. Dicit. n. ita l textu. Et expertus ſuꝫ vnū eūdem g erat īfans. deide poſtq̄ꝫ factus ē puer. deinde poſtq̄ꝫ factus eſt adoleſcēs: ⁊ nõ iueni iuuenem calidiorē puero: neqꝫ puerū calidiorē iuuene: ⁊ nõ repi inter eos differētiā quēadmodū dixi: niſi ꝙ caliditas i pueris eſt vicinior nāe vaporis: ⁊ cū hoc eſt multa ⁊ delectabilis. Iuuenib⁹ vo eſt caliditas pauca ⁊ ſicca: ⁊ non eſt eius tactus delectabilis ſm̄ ſimilitudinē delectatiõis caliditatis pueri. Et illud iõ: qm̄ reſoluit̄ ex ſuba pueri ꝓpter humiditatē eius res multa tēdēs ad exteriora. Sed ex ſuba iuuenū nõ reſoluitur: niſi parum ꝓpter eius ſiccitatē. hec Gal. loco allegato. Mens ergo Auic. eſt ꝙ caliditas iuuenis ⁊ pueri ſunt in gradu equales quo ad tactum in membris exterioribus. ſed quātitas caliditatis vaporoſe eleuate a puero eſt maior quātitate eleuate a iuuene. Et hoc totum bene poteſt ſenſu comprehendi. Et ſilr ꝙ caliditas pueri eſt magis mitis. ⁊ hoc modo exponatur ille paſſus.

¶ Et huius qḋ declaratio ſicut ipſe dicit eſt vt

opinemur vnā ſolā caliditatē ī mēſura: aut corpus ſubtile calidum vnū in quātitate ⁊ qualitate in ſubſtātiā humidā multaꝫ ſemel penetraſſe ſicut aqua. ⁊ alia vice penetraſſe in ſubam ſiccā ⁊ paucā ſicut lapis: ⁊ cū ſic fuerit inueniemus caliditatē aqueā maioris quātitatis ⁊ mollioris qualitatis: ⁊ caliditatem lapideā minoris quātitatis ⁊ acutioris qualitatis: ⁊ ita debes agnoſcere caliditatem que eſt in pueris ⁊ iuuenibus.

¶ Nunc Aui. declarat Gal. expoſitionē. pmo ex exemplo. 2° rōne. ibi [Pueri eni.] ¶ Dicit pmo. ꝙ exēpluꝫ Gal. eſt vt imaginemur vnā caliditatē: ⁊ eādē aūt corp⁹ ſubtile calidū vnū in ꝗtitate ⁊ ꝗlitate penetraſſe ſemel ī ſubaꝫ aquam multā. ¶ Et alia vice in ſubaꝫ lapideā modicā. Et cū ſic fuerit inueniem⁹ caliditatē aqͣꝫ maioris ꝗtitatis ⁊ mollioris ꝗlitatis: ⁊ caliditatē lapideā minoris ꝗtitatis ⁊ acutioris ꝗlitatis. Et iſto mō itelligat̄ illō qō dicit̄ de caliditate pueri ⁊ iuuenis. Et Aui. dicit penetraſſe vt loquat̄ de ꝗlitate eq̄li in gradu in pducto eē cōpleto. Dic̄ aūt caliditatē vnā: aut corpus ſubtile calidū ꝓpter groſſos qui non bene capiant modū quo caliditas acqrit̄ ſubito ſine penetratiōe corporis calidi. ¶ Tertio attēde ꝙ iuuenē aſſimilauit lapidi paruo. ⁊ puerū aque multe. ¶ Ratio eſt ſꝫ illos ꝗ dicūt caliditatē eē maioris ꝗtitatis quo ad ſubꝫ ꝓpriū: qꝛ humidū qō eſt ſubm ꝓpriū caloris iuuenis ē paucū ꝗtitatiue: ⁊ ſiccū reſpectu hūidi pueri exiſtētis ī puero. ⁊ iō eſt ſicut lapis paruus reſpectu aque multe. ¶ Sꝫ iuxta expōnē quā tetigi. ideo h̄ dixi. qꝛ a mlta aqua eque calida plim⁹ eleuat̄ vapor manū circūdās in ꝯtactu. a lapide aūt paruo modicus: ſic a puero mult⁹ vapor eleuat̄: ⁊ a iuuene modicus ꝗ manū circūdat: ſꝫ forte ī toto plus de vapore eleuet̄. ¶ Nota ꝗrto. ꝙ Gal. 2° cōplonū. cap. 2. Ubi ponit hāc ſilitudinē nō voluit aquā eē multā ⁊ lapidē paruū: ſꝫ oīno equales. Dixit. n. ita ad litterā. Et illud ideo: qꝛ poſſe eſt vt lapis recipiat caliditatē equalē caliditati quā recipit aqua: ⁊ nō ſit in illo diuerſitas: niſi ꝓpterea ꝙ lapis eſt ſiccus: ⁊ aqua eſt humida. Si ergo querat̄ quare addidit Auic. de magnitudie aque ⁊ paruitate lapidis. dicit̄ ꝙ ē ad maiorē expſſionē differētie in quātitate.

¶ Pueri. n. nō fuerunt generati niſi ex ſpermate qō eſt multū calidū: ⁊ huic calori nondum accidit res q̄ ipſum extinguat. puer nāqꝫ augeri non ceſſat: ſꝫ creſcendo gradit̄: nec adhuc ſtetit nedum ꝙ iā retrocedat. Iuuenibus h̄o nihil accidit qō eorūꝫ calorem augmentet innatum. neqꝫ etiam aliquid qō ipſum extinguat.

¶ Dic Auic. quādā ſua ſuaſiōe vult oſtēdere calorē pueri ⁊ iuuenis eē equalē in gradu. Et iudicio meo dꝫ diuidi in duas partes. pō ꝯcl'onem pbat. 2° docet qūo calor in humido variato ī gradu ꝯſeruat̄ eq̄lis. ibi [Sꝫ calor.] ¶ Pmo arguit ſic. pueri ſūt geniti ex ſpmate qō eſt multū calidū. ergo ſūt calidi ī pncipio ſui eē: ſꝫ huic calori nāli nō aduenit aliqd qō ipſuꝫ diminuit aut extinguit: cū nunq̄ vſqꝫ ad iuuētutē puer ceſſat augeri: ſꝫ ꝯtinue gradat̄ augēdo corpus in ꝗtitate: nec adhuc ſtetit ab augmēto corpis ne dū ꝙ retrocedat diminuēdo. Et ſilr nihil accidit iuuenib⁹ qō augmētat calorē ſupra illū quē in pueritia habebāt. vl ꝙ ipſuꝫ extinguat. ergo calor ē eq̄lis in pueritia ⁊ in iuuentute. ¶ Cōſidera ꝗ hāc rōnē eē leuē valde. Nā nō ſequit̄ calor ꝯtinue in pueris ſufficit facere augmētū. ꝗ nō aduenit ei aliqd qō ipſꝫ remittit. Pꝫ. n. ꝙ ſi puer ſanguine⁹ reduceretur in etate pueritie ad tēpamētū ꝯtinue calor remittit̄: ⁊ tn̄ ꝯtinue augmētādo corp⁹ ꝓcedit. Et ſilr nō eſt certū qꝛ nō accidit aliqd qō eoꝝ calorē augmētet. Nā qūo ſcimus ꝙ calor nō auget̄ eo mō quo augeret̄ ſi puer tēperatus in pueritia trāſiret ad cholericū. Certū ē hic nō cadere fortes rōnes. Et iō Gal. 2. h̄ cōplonib⁹. nullā talē ſuppſit rōneꝫ. ¶ Nota 2° ꝙ ad verificādū Auic. antecedētis opꝫ ſupponere regimē pueri in trāſitu ad iuuētutē fuiſſe ꝯſeruatiuuꝫ. Nā ꝑ alteratiuū regimen poſſet aliqd accidē qō augmētaret aut diminueret calorē. ¶ Nota 3° ꝙ ad faciēdū hāc ꝯſāꝫ aliqd valere. ſ. puer nō ceſſat augeri. ꝗ calor nō retrocedit. opꝫ addere ſic: puer merito ꝓportiōis nālis ſui caloris ad hūidū nō ceſſat augeri. ꝗ merito illi⁹ ꝓportionis calor nō minuit̄. Nā nō fit diminutio caloris merito ꝓportiōis calidi nālis ad hūidū niſi in ſenectute ī q̄ nō eſt augmētū. ¶ Nota 4° ꝙ illō dictū pueros nō eſſe frigidos: niſi ex ſpmate. Intelligit̄ ſumēdo ſperma large pro ſpmatis corpulēta pte vel menſtruo ſanguine valde ad nām ſpermatis alterato. ⁊ vtrūqꝫ eſt multū calidum.

¶ Sed ille calor in eis conſeruatur humiditate minoris quātitatis ⁊ qualitatis ſimul donec ad declinationem perueniat: neqꝫ tamen huius humiditatis diminutio ē adhuc diminutio que caliditatem retinere nō poſſit: neqꝫ eſt niſi quia augmentum facere non valet.

¶ Docet qūo calor eiuſdē itētiōis ꝯſeruat̄ in diuerſa mēſura humidi. Et pmo ponit modū. 2° adducit leueꝫ ꝑſuaſionē. ibi [Quaſi humiditas.] Dicit pmo. ꝙ calor in iuuenibus ꝯſeruat̄ in humiditate minoris ꝗtitatis ⁊ ꝗlitatis ſimul q̄ꝫ in puero quouſqꝫ veniat ad declinationē vl' ſenectutē: ſꝫ iſta diminutio tā in quātitate q̄ꝫ in qualitate non eſt tāta ꝙ non poſſit gradū eūdē caloris retinere. Sed nō eſt iſta niſi intn̄ diminuta ꝙ nō valet amplius calor augmētū facere: ⁊ ſm cōeꝫ expōnē dicit̄ humiditas iuuenū minoris quātitatis ⁊ ꝗlitatis: qꝛ humiduꝫ iuuenis qō eſt propriū ſubm caloris eſt remiſſius humidū q̄ꝫ humiduꝫ pueri: ⁊ qꝛ eſt quo ad ꝓprias dimēſiones minus abſolute in iuuene q̄ꝫ in puero: vel ſaltē minus ſm ꝓportionē ad quātitatē toti⁹ corpis: ſm tn̄ ea q̄ dicta ſunt ſupra. Eſt humidū in quo cōſeruat̄ calor iuuenis minoris quantitatis quo ad ptē vaporoſaꝫ que reſoluit̄ circa manū tangentis.

¶ Quaſi humiditas tanta erat prius ꝙ duas res facere poterat cuſtodire. vꝫ. calorē: ⁊ ſupereſſe etiā ad augmentū faciēdū. ad vltimū h̄o ad hoc deueniet: ꝙ neutrā duarū reruꝫ efficere valebit. opꝫ ergo vt in medio talis exiſtat ꝙ poſſit vnaꝫ rem efficere ⁊ nō alterā. Falſum aūt eſt vt dicamus ipſam poſſe augmētare ⁊ nō poſſe retinere calorem innatuꝫ. Quō eni in re augmētū preſtare pōt ꝙ radicem nō valet cuſtodire. Reſtat ergo vt dicamus ꝙ calorem cuſtodire pōt ⁊ in corpore augmentum preſtare non poteſt. ⁊ ſcitum eſt ꝙ hec eſt etas iuuentutis.

¶ Adducit ꝑſuaſionē ad h̄ ꝓbādū. Et eſt iſta humiditas ī pueritia erat tāta ꝙ poterat facere duas res. vna erat conſeruare calorē. reliq̄ erat poſſe ſupeſſe ad augmētū faciēdum. Et aliqn̄ puta in ſenectute: ad hoc veniet ꝙ neutꝝ illoꝝ facere poterit. ꝗ aliqn̄ vnā ſolā poterit facē. ſꝫ nō pōt dici ꝙ faciat augmētū: ⁊ nō pōt ꝯſeruare calorē: qꝛ illō qō nō pōt ſaluare radicē que eſt calor cū ipſe ſit radix vite: ⁊ fundamētū nō pōt facere augmētū in re cui⁹ radicē cuſtodire nō pt. Reſtat ꝗ ꝙ erit qn̄ poterit calorē ſeruare: ⁊ nō

poterit facere augmētū. Et ſcitū eſt φ iſta etas in qua itū eſt nō eſt niſi etas iuuētutis. ¶ Et qꝛ Auic. vidit hāc rōnē valde debilē. iō a pͥncipio dixit q̄ſi: q̄ eſt dictio diminuēs. ꝛ eſt ſenſus id qđ eſt dictū eſt verū quaſi ꝓbaret̃ ꝑ hanc rōnem que dicta eſt. Simili. n. rōne ꝓbaret̃ φ eſt deuenire ad etatem poſt pubeſcētiā in qua pōt cōſeruare calorem: ꝛ nō pōt generare. Non minus enim abſurdū videt̃ φ ſufficiat ad ſui ſimilis generationem: ſicut φ ſufficiat ad augmentum ꝛ non ad conſeruationem caloris.

¶ Et qꝛ ille rationes ſunt valde debiles. ideo Gal. nulla illarum vtitur in. 2. de cōplexionibus ad has concluſiones probandas: ſed vtitur argumento ſumpto a tactu.

Sed contra ſi ꝓpter humiditatis paucitatē aliqñ nō pōt fieri augmētū. ꝛ aliqñ nō pōt calor ꝯſeruari: ꝛ ſolū tūc eſt iuuētus qñ ꝓpter humiditatē calor pōt ꝯſeruari: ſꝫ nō fieri augmētū. ¶ Sequit̃ φ adoleſcēs ſiccus tm̄ eſſet iuuenis: qđ īplicat. ꝛ pꝫ. qꝛ aliqs talis pͥcile tantū hꝫ hūiditatis ſicut iuuenis tēꝑat⁹. ¶ Sequit̃ 2° φ iuuenis tēꝑatus ſit adoleſcēs: qꝛ tātū hꝫ hūiditatis quātū ſiccus: tātū adoleſcēs. Cū ergo ī iſto ſufficiat humiditas ad augmentū. g̃ ꝛ in tēꝑato iuuene. ¶ Sequit̃ 3° φ iuuenis ſicc⁹ tātū eſt ſenex: qꝛ hꝫ tātā ſiccitatē ſicut ſenex tēperat⁹. Et iō ſi ꝓpter illā ſenex nō ſufficit ꝯſeruare calorē: nec etiā iuuenis ille. ¶ Sequit̃ 4° φ ſenex ē iuuenis: qꝛ in tēꝑato ſene ē humiditas tāta ſicut in iuuene ſicco tātū. cū ergo in iſto ſufficiat humiditas ad caloris cōſeruationē. ergo in tēꝑato ſene: ꝛ ꝑ ꝯñs erit iuuenis. ¶ Sequit̃ qnto. φ qlibet iuuenis tēꝑatus ſit adoleſcēs: qꝛ ī quolibet tali virt⁹ reſtauratiua eſt maior diſſolutiua. Nā ī cholerico iuuene eſt reſtauratiua diſſolutiue eq̄lis: ſꝫ in eo ē diſſolutiua maior q̄ꝫ in tēperato ꝛ reſtauratiua minor. igit̃ ꝛc̄. ¶ Sequit̃ 6° φ tēꝑat⁹ iuuenis ꝑ totā iuuētutē erit adoleſcens: qꝛ in pͥncipio reſtauratiua eſt eq̄lis diſſolutiue: ſꝫ reſtauratiua ꝯtinue remanet eq̄lis: vt ꝯſtat. ꝛ diſſolutiua debilitat̃. g̃ ꝯtinue poſt pͥnͫ. iuuētutis fiet reſtauratio maior diſſolutiōe: ꝛ ꝑ ꝯñs augmētū. iō continue erit adoleſcēs. ¶ 2° pͥncipal̃r arguit̃ ꝫ. qꝛ cōpl̃o pueri ſicca ē magis calida in iuuētute. ergo ꝛc̄. pꝫ aſſumptū ex Gal. 2. de ingenio ſanitatis. cap̄. 2. cū dicit. Et ſiccū in tp̄e augmaſticaꝝ etatū ſeipſum calidiorē oſtēdere hoīeꝫ. ¶ 2° qꝛ calidū in iuuētute tanto eſt calidius q̄ꝫ ante iuuentutē. Vñ eodē cap̄ de calido dicit Gal. Cū aūt pueroꝝ etatē ꝑtrāſierūt vſqꝫ ad declinationē manifeſte plus apparet calidū: vt in egritudinibus ꝛ ſynthomatibus que aſſante cholera facile cōpaſcibile ſit. Et ideꝫ exp̄ſſius dicit de regimine ſanitatis. vbi ad l̃raꝫ. Corpora eucrata ꝛ ſi ſicciora efficiant̃ in ſc̄da etate: cū eodē modo ſint calida in pueritia: ꝛ vſqꝫ ad ſtatū vt fuerāt in infantia. Si v̄o fuerint frigidiora ꝛ humidiora eucratis augetur his caliditas in ſc̄da etate. non igitur ſ̃m omnibus eſt calor equalis in iuuentute ꝛ pueritia.

¶ **Qꝫ aūt dixit ſc̄da ſecta φ augmētū qđ ē in pueris nō eſt niſi ꝓpter humiditateꝫ: ꝛ nō ꝓpter caloreꝫ: eſt dictio falſa. humiditas nāqꝫ augmēti eſt mā: ꝛ mā nō patit̃ ꝑ ſe: neqꝫ ꝑ ſe creat̃. Immo apud operationē virtutis in eam agētis. virtus aūt hoc agēs ē aīa: aut nā precepto dei: neqꝫ agit niſi cum inſtr̄o: ꝛ illud eſt calor innatus.**

¶ Reprehēdit quaſdā ſp̄ales ſolutiōes hominū ſc̄e ſecte ad argumēta ꝯtra eos facta. Et pͥmo repͥhēdit ſol̃onē quā dabāt rōni de augmēto. 2° ſol̃onē quā dabāt de deſiderio ſiue fame. ibi [Qđ aūt dixerūt.] ¶ Dicit pͥ. φ hoīes de ſecunda ſecta dicētes augmētū fieri in pueris ꝓpter humiditatē: nō ꝓpter caliditatē dixerūt falſuꝫ. pꝫ. qꝛ mā nō fit a ſe: nec creat̃ per ſe. ſ. nō ꝯcurrēte a gēte. Sꝫ humiditas ē mā augmēti. g̃ nō fit augmētū ab humiditate: ꝛ v̄t⁹ agēs hoc augmētū eſt aīa: aut nā pͥcepto dei: que tñ aīa vel nā nō agit: niſi cū iſtrumēto: ꝛ illud ē calor nālis. ¶ Nota h̄ φ mā vt ſic nō agit: ſꝫ patit̃. ꝛ ab alio recipit. Nā ſi ꝑ ſe vt ſic ageret ꝛ pateret̃. idē eēt ſ̃ꝫ idē in actu ꝛ potētia. ¶ Nota 2° φ ꝑ dare ītelligēdū eſt trāſmutare acq̄rēdo ſubalē formā: quā Auic. vult dari a datore formarū. Et cūꝫ dicit mā nō fit ꝑ ſe ītelligēdū: nō per ſe trāſmutat̃ ſine ꝯcurſu agētis. ¶ Nota 3° φ aīa qñqꝫ ſumit̃ ꝓp̄e ꝓ actu pͥ corꝑis orgāici pͥhici potētia vitā habētis. vt. 2. de aīa. Et hoc mō augmētū fit ab aīa: vt oſtēdit̃ eodē. 2. đ aīa. Et qñqꝫ ſumitur ꝓp̄ie ꝓ tali actu ꝓ q̄nto eſt oꝑatiu⁹ cognoſcēdo: vel cognitionē ſumēdo. Et h̄ mō ſumit̃ pͥ nālium v̄tutū ad pͥncipiū. Et ſic augmētū nō eſt opus aīe: ſꝫ nāe: qꝛ aīa h̄ non agit ſequēdo cognitionē: ſꝫ mere nāl̃r directa ab intelligētia nō errāte. Auic. g̃ hanc equiuocationē ꝯſiderās. iō dixit ſub diſiunctione aīa vel natura. ¶ Nota 4° ſp̄aliter ex hoc textu. φ aīa vel nā nō operatur abſqꝫ inſtrumento.

¶ **Qꝫ aūt dixerūt etiā φ vehemens deſideriū qđ eſt in pueris nō eſt niſi ꝑꝑ frigiditateꝫ cōplexionis eoꝝ: ē dictio falſa. cum malo nāqꝫ deſiderio qđ eſt ꝓpter frigiditatē cōplexionis non ꝓuenit iſtimbꝛe neqꝫ nutrimentū. pueroꝝ eñi iſtimbꝛe melior q̄ꝫ eſſe pōt eſt in pluribus horis: neqꝫ in eoꝝ corporibus: niſi foret ꝓpter hoc de permutatione eius qđ comeditur plus prouenit q̄ꝫ ſit illud qđ diſſoluitur: propter qđ creſcunt.**

¶ Incipit aliā ſolutionē eoꝝ. 2° remouet dubiuꝫ. ibi [Aliquādo eñi.] ¶ Dicit pͥmo. φ dictū eoꝝ: φ appetit⁹ puerorum intēſus eſt ꝓpter frigiditatē eſt falſuꝫ. Qđ arguit ſic. appetit⁹ malus factus ꝓpter frigiditatē eſt ꝓpter malitiā iſtimbꝛe. i. digeſtiōis: cū digeſtio ꝑficiat̃ calido: ſed in pueris iſtimbꝛia. i. digeſtio eſt melior q̄ꝫ eſſe poſſit in pluribꝰ horis. Ergo nō eſt in eis ītēſus appetit⁹ ꝓpter frigiditatē. Sil̃r niſi eſſet bona digō: ꝑ quaꝫ plus de eo q̄ꝫ comeditur venit ad nām ſuoꝝ corporū nō eſſet cā ꝑꝑ quā creſcunt.

¶ **Aliqñ v̄o accidit eis malitia iſtibꝛe propter eorū guloſitatē: ꝛ qꝛ eoꝝ comeſtiōes malis diſponunt̃ ordinibus ꝛ comedūt res malas ꝛ humidas ꝛ multas ꝛ deſuꝑ malis mouent̃ motibꝰ. Quapropter de ſuꝑfluitatibꝰ plus in eis adunātur. vnde purgatiōe indigēt: ꝛ pͥcipue eorū pulmones. Ideoqꝫ eoꝝ anhelitus eſt ſpiſſior ꝛ velocior: magnitudinē tñ nō hꝫ eo φ eorūꝫ virtus nōdum ad cōplementum ꝑuenit. Hec eſt dictio de cōpl̃one pueritie ꝛ iuuentutis quēadmoduꝫ Gal. declarauit: cuius nos ſumus interpretes.**

¶ Remouet dubiū dicens. φ aliqñ accidit eis malitia digeſtionis ꝓpter frigus cōplexionis: ſed ꝓpter guloſitatē. nimia eñi comedūt ꝛ malo ordine. ꝛ qꝛ multas res malas humidas: ſicut fructus comedūt: ꝛ inordinatis mouētur motibus: ꝛ hac eadeꝫ cauſa multe ſuperfluitates adunantur in eis: ꝛ indigent purgatiōe: ꝛ pͥcipue eoꝝ pulmones. ꝛ ideo eoꝝ anhelitus eſt ſpiſſior ꝛ velocior: nō tamē eſt magnus: eo φ virtus eoꝝ nōduꝫ venit ad cōplemētuꝫ. Subdit h̄ eſt dictū de cōplexiōe pueri ꝛ iuuenis ſ̃m Gal. cui⁹ dicit in hoc ſe eſſe interp̄teꝫ. ¶ Ubi notādū. φ fames naturalis etiā in ſtomacho tēꝑato cauſat̃ a frigiditate melācholie nāliter hora famis ad os ſtomachi ꝓfluentis: vt infra. c. ſequēte. ꝛ iſte nō eſſet malus appetit⁹. Et iō Auic. dixit cū malo deſiderio. ꝓpter deſideriū iſtud nō eē nāle. Nam malus appetitus ꝓpter frigiditatē cōplexionis totius

tius.neceſſario coniungit ſecū in potentiã digeſtionis in ſtomacho ⁊ in reliquis mēbris.⁊ hāc totius frigiditatē intelligebāt illi in puero:vt pꝫ. ¶ Attēde 2° ꝙ digeſtio ī pueris dicit̃ melior que eſſe põt ꝓ vite pduratiōe:nō ꝓ opatiōnū pfectiōe:nec abſolute cū tēperamētū ſcdi modi regtum in iuuētute oēs opatiōes:ſaltē ſm vnã viã hꝫ perfectiores. ¶ Nota tertio.ꝙ guloſitas puerorū eſt voluptuoſitas appetitus eorū nō mere nālis. Ille.ſ.nālis in eis tēperatus ꝓportionabilior virtuti digeſtiue:vt tertio tegni. Et ex hac guloſitate ſequit̃ comeſtio maior ⁊ amplior: ⁊ ꝑꝑ imperitiã comedūt inordinate. Et faciūt alia poſita in littera que digeſtionē ipediūt. Pulmones iō ꝑcipue purgatione indigent:qꝛ multiplicato plurimo flegmate per viã indigeſtionis:⁊ in eis multa ad caput exiſtēte trāſmiſſiōe propter qd ſunt nanoſi pueri oēs.primo de ſōno.ideo plurimi catarri ad pulmones implendos deſcēdunt. ¶ Ultimo nota puerorū virtutes eſſe incōpletas propter non habere perfecta inſtrumenta tã in cōplexione ꝙ̃ in compoſitione reſpectu iuuenum. Patet.n.pectus eſſe paruū ⁊ cōplexionem non eſſe ita temperatam ſicut in iuuene:reſpectu cuius dicit puerorum virtutes eſſe incompletas.

¶ Preterea ſciendum eſt ꝙ caliditas poſt tempus conſiſtendi minui incipit.

¶ Jaꝫ loquit̃ de cōplexione ſenū. Et pmo ponit qualis ſit ſenū cōplexio. 2° aſſignat cāſ. 3° cōcludit circa pteſ iſtas. ibi 2° [Propterea.] ibi 3° [Et ergo ex h.] ¶ Dicit pmo ꝙ ſciēdū eſt ꝙ caliditas incipit minui poſt etatem cōſiſtendi:ita ꝙ ꝯtinue poſtea minuit̃. Ex quo ſequit̃ ꝙ cōplexio ſenū ē frigida reſpcū cōplōnis iuuenū ⁊ puerorū. ¶ Ubi notādū hic itelligi virtualiter diminui qualitatē gradualiter:cū pus de q̃litate graduali itellexerit lꝫ ſit verū: ꝙ q̃titatiue minuit̃:vt pmo aſo.14.cōmēto. Modus aūt ē qꝛ cōtinue vſq3 ad pncipiū ſenectutis tãta eſt humiditas ꝙ ſufficit talē calorē cōſeruare:ſed nunq̃ poſtea eſt tanta ꝙ illū gradū ſufficiat cōſeruare merito ꝓportionis calidi naturalis ad humidū aliorū paritate ſuppoſita. Et dico notanter aliorū paritate ſuppoſita. Nã nō icōuenit cōſiſtētē regi regimīe reductiuo:ita ꝙ flegmaticus in pncipio ſenectutis icipiat ꝯmutari verſus tēperamētū:ita ꝙ merito huius reductiōis plus intēdit̃ calor ꝙ̃ merito etatiui decurſus remitteret̃. ¶ Similiter nō icōuenit ꝓpter mutationē tꝑis anni:ꝑꝑ quã itēderet̃ plus calor ꝙ̃ remitteret̃ merito etatiui decurſus incipiētem ſeneſcere incipere intendi in gradu caloris. Pro quolibet ergo inſtāti ſenectutis ſiue hyeme:ſiue eſtate:ſiue poſt exercitiū:ſiue poſt quietē minorē habet gradū caliditatis ꝙ̃ habuiſſet ī ꝯſiſtētia aliis poſitis paribus. In ꝯſiſtentia vero merito etatiui decurſus nō remittebat. Et h itēdit Auic. ꝙ poſt etatē ꝯſiſtētie incipit minui. ¶ Lꝫ ſophiſte dicerēt. ꝙ in vltimo iſtāti ꝯſiſtētie icipit minui:cū tunc nō mutat̃:ſed imediate poſt diminuet̃. ¶ Cōtra hāc ſentētiã ſic arguit̃. ſit ſor tēperat⁹ ⁊ plato ſiccus tñ ambo diſtātes a pn° ſenectutis per horã. Et arguit̃ ſic. tardius icipiet aliorū paritate ſuppoſita remitti calor in ſorte ꝙ̃ in platone:cū ſit hūidior humiditate ſuo calori magis ꝓportionata exiccatio tardior fiet in eo. cū calor minorē hꝫ ꝓportionē ad humidū:⁊ ſit magis nālis:⁊ ita meli⁹ reſtauratiuus. Cū ergo in Platone incipiet pmo in fine hore.ergo in ſorte poſt:ſꝫ ꝯtinue poſt erit ſenex:vt ponit caſus.ergo in ſene cum circūſtātiis poſitis nō remittit̃ calor. ¶ Et ſm h attēde ꝙ cholericus ex etatiuo decurſu debēs labi ad melācholicū in tota cōſiſtētia eſt eque calidus:vt ante ⁊ in pncipio ſenectutis incipit remitti in calore. Sic ergo per magnã partē ſenectutis remanebit calidior tēperato. Ex quo ſequit̃. ꝙ mutatio de cholerico ad melancholicū ꝓpter etatiuū decurſū in habentibus cōplexionem valde ſiccã,⁊ calidã fit poſt initiū ſenectutis. ¶ Utrum autē poſſit in etate conſiſtentie fieri verum augmentū. vide infra. ſūma de virtutibus.

¶ Propterea ꝙ aer circundans materiam eius que eſt humiditas exiccat.

¶ Aſſignat cauſas dicti:⁊ ſunt qnque:⁊ ſꝫ hoc ſunt quinque partes ibi 2° [Calor quoq3.] ibi 3° [Et labor.] ibi 4° [Et defectus nāe.] ibi 5° [Et ibi ꝓpterea.] ¶ Dicit pmo ꝙ pma cauſa huius diminutiōis caloris ī ſenectute eſt:qꝛ aer nos circūdans exiccat mãm eius.ſ.caloris nālis que ē humiditas. Et intellige ꝙ lꝫ aer exiccaret humidū ante illō tēpus:qꝛ tamē nō ꝑuenerat.ſ.humidū ad tãtū gradū ſiccitatis qn poſſit eque intēſiuꝫ calorē vt pus ſuſtinere.iō pus nō fiebat calidi remiſſio. ¶ Nūc aūt tãtus ē gradus ſiccitatis ꝙ ad exiccationē ſeqt̃ minoratio caloris nālis aliorū paritate ſuppoſita:vt pdicit̃. Lꝫ ergo hec cauſa exiccãs cōtinue affuerit:nō tamē fuit cū illis circūſtantiis:cū quibus ſufficit facere caloris minorationē:niſi in ſenectute. ¶ Attēde 2° ꝙ apud medicos dupliciter dicit̃ aliqd exiccari. Uno mō qualitatiue.ſ.quādo acqrit denominationē eſſe ſicci per acquiſitionē gradus qualitatis. Alio mō q̃titatiue:quādo.ſ.deperdit̃ aliqua pars humidi per eius cōuerſionē in vaporē:⁊ lꝫ pars de vtraq3 poſſet cōtinere veritatē:tamen maxime de quãtitatiua verificat̃. ¶ Attēde tertio. ꝙ vtrū aer nos circūdans in omni diſpōne exiccet nos:eſt dubiū. In quo puto dicēdū eē pmo. ꝙ ſtat aerem nos circūdantē nullã noſtri corporis partē exiccare ſubſtãtiſice vel qualitatiue. Pꝫ.qꝛ ſtat hominē per viam cōgelationis mori vnaquaq3 parte infrigidata ⁊ ingroſſata:⁊ nulla eſt repugnãtia īfluētias infrigidatiuas ⁊ humectatiuas ſimul cū qualitatibus pmis:que ſunt humiditas ⁊ frigiditas multo eſſe potētiores influētiis calefactiuis ⁊ exiccatiuis:⁊ ꝓportionalibus pmis qualitatibus in aere. ¶ Et ſi dicat̃ ex Auic. infra. ſen 2°. ꝙ aer in omni diſpoſitione nos exiccat. Dicit̃ ꝙ itelligit in omni diſpoſitiōe ſana temperato corpori:ſed ſtat aliquã eſſe diſpoſitionē infirmã in qua nō reſolueret. Et hoc modo intelligat̃ hic ꝙ aer circūdans exiccat ſubſtãtiſice in omni diſpoſitiōe ſana humano corpori mãm calidi:q̃ eſt humiditas. ¶ Quidã tamē dicunt. ꝙ ſemꝑ in qualibet pte aeris quãtūcūq3 frigida actu ſunt influētie ſtellarū reſolutiue. ¶ Supponunt 2° partes noſtri corporis eē difformes in modo ſubſtãtie mixtionis ⁊ qualitatib⁹: ⁊ merito huius quaſdã eē minus aptas pati a frigido ꝙ̃ a calido. ¶ Ex quo 3° dicūt probabiliter ꝙ omnis aer quãtūcūq3 frigidus merito exiccatiue influentie eſt actiuus in aliquã partē corporis exiccando inquã:qꝛ paſſum eſt indiſpoſitum non agit humectando vel infrigidando. Et ſic vniuerſaliter dicūt ꝙ aer in omni diſpoſitione nos ſm partem exiccat. ¶ Contra: qꝛ partes reſolutioni aptiſſime ab aere infrigidãtur. ergo merito illius diſpoſitionis aliquando nulla pars caleſit. ⁊ per conſequēs nulla ab aere diſſoluitur. aſſumptū patet. quia ſpiritus ſunt reſolutioni aptiſſimi:⁊ illi ab aere inſpirato infrigidantur:vt patet infra ſen 2°.

¶ Calor quoq3 inat⁹ q eſt intus ad hoc adiuuat.

¶ Aſſignat cauſaꝫ ſecūdã dicēs. ꝙ calor naturalis adiuuat ad hanc exiccationē. ¶ Ubi nota ꝙ caliditas exiccat q̃titatiue ſubtiliãdo humidū ⁊ cōuertēdo ipſuꝫ in vaporē:⁊ ſic reſoluēdo paucificabit corporis humidū. Ad hāc autē paucificationē ſequit̃ exiccatio qualitatiua partibus terreis factis potētibus ſupra partes humidas:⁊ qualitatiue illas exiccãtibus:vel ſe ad vlteriorē gradū ſiccitatis ducētibus. Poſſet etiã dici. ꝙ caliditas eſt ꝓductiua imediate poſitiue ſiccitatis:lꝫ per pus caliditatis:ſicut lumē illuminat ⁊ calefacit:⁊ tunc diceret̃ ꝙ calor exiccat qualitatiue. ¶ Nota 2° ꝙ per calorē innatū debemus calorē intelli-

gere.membroꝝ naturaliter ſue forme ad operationes mē bꝛiſ ꝑficiēdas ſubordinatū. Et hoc mō nō diſtinguit̄ a calore influēte. Iſte ergo caloꝛ nālis agit aliqua vt nālis: aliqua vt caloꝛ abſolute: vt naturalis reſiſtit putrefactiōi digerit: nutrit: auget. Immo etiā venienti calido vehementi multū ⁊ cauſis calefacientibus extraneis reſiſtit: vt ſumitur infra fen. 2ᵃ doctrina 3ᵃ caplo. 3. vt v̄o caloꝛ abſolute: diſſoluit etiā ꝓpriā materiā ſubtiliādo partes aqueas ⁊ in vapoꝛē cōuertēdo. Naturalis ergo caloꝛ inquātū naturalis reſiſtit diſſolutioni ꝓprie humiditatis. ſed de hoc videbitur alibi. Nam Auic. fen 3ᵃ caplo p̄mo. videtur velle ꝙ caloꝛ naturalis vt naturalis exiccat: ſaltem vſq; ad conſiſtentiam. ⁊ ꝙ huiꝰ exiccatio eſt neceſſaria ad cōplementum hominis: ⁊ ad operationū perfectionē. Et Auer. ſuper quarto metaur. cap̄. 4. vult ꝙ ſiccitatem ⁊ ſpiſſitudinem operatur in rebus digeſtis caloꝛ naturalis.

Et laboꝛ ꝓueniēs ex motionibus coꝛpoꝛeis ⁊ animalibus que neceſſarie ſunt in vita.

Ponit cauſā tertiā. ⁊ eſt laboꝛ ꝓueniens ex motibꝰ coꝛpoꝛeis ⁊ animalibus: qui motus ſunt in vita neceſſarij. Et ſumitur hic laboꝛ pro fatigatione que eſt diminutio virtutis actiue cognoſcitiue requie reſtaurabilis: nō pro nocumēto. vt p̄mo afo. ſecūde particule. In quo moꝛbo ſōnus laboꝛē preſtet ⁊c̄. Sed pro laſſitudine: vt afo. q̄nto. eiuſdē particule. ſ. laboꝛes ſpōtanei ⁊c̄. Hic aūt laboꝛ cōſequitur ſpirituū reſolutionē ⁊ calefactionē: que fiunt taꝫ in motu coꝛpoꝛis q̄ꝫ in paſſionibus anime: ꝑpter quas ſpiritus mouentur ⁊ calefiunt: ⁊ reſoluuntur: ⁊ inde humiditas innata reſoluitur ⁊ coꝛpus exiccat̄. ergo ſenſus eſt ꝙ motus coꝛpoꝛei ⁊ animales calefaciēdo reſoluunt ⁊ exiccāt. Illa v̄o virtutis diminutio que iſtos motus ſequitur: non niſi per accidens exiccat. Conſiderandū tamen etiā ꝙ lꝫ exercitium vigoꝛando naturalē caloꝛē ſit cauſa permanentie debite humiditatis propter digeſtionē bonā: que inde cōſequitur: cuius coꝛruptionis quies eſt aliquādo cauſa mō oppoſito: vt patet de homine incurrente ethicam dimiſſo exercitio: tamen exercitium reſoluit ⁊ exiccat.

Et defectus nature ad reſiſtēdum illi toti ſemper. Omnes. n. virtutes coꝛpoꝛee ſūt finite. hoc autem iam ratiocinatum fuit in ſciētia nāli. eius ergo operatio non ſemper exiſtit in materijs.

Aſſignat quartā cauſaꝫ. 2ᵒ remouet dubiuꝫ ibi [Amplius.] Dicit p̄mo. ꝙ defectus nature ad ſemꝑ reſiſtendum illi toti exiccationi eſt cauſa per accidens eius. Qd̄ autem natura deficiat aliquādo ꝓbatur. omnes virtutes coꝛpoꝛee ſunt finite in duratione actionis: vt oſtendit̄. 8. phyſico. Cōmēto. 78. ⁊. 12. metaphyſice. Comēto. 40. ergo operatio iſtarū virtutū nō ſemꝑ exiſtit in materijs. Cuꝫ ergo virtus nutritiua que eſt natura reſiſtēs actionibus ſit coꝛpoꝛea. ſequitur ꝙ aliquando deficiet a reſiſtēdo. Ubi nota. ꝙ natura reſiſtēs diſſolutioni eſt maxime virtus nutritiua: que in compēſando deperditum pꝛohibet totum nimis exiccari. hec ergo virtus ſit in ſenectute debilioꝛ ⁊ reſtaurat minus q̄ꝫ diſſoluatur. vnde cōtingit minoꝛatio ⁊ maioꝛ exiccatio. Qꝛ autē omnis virtus actiua coꝛpoꝛea. ſ. que eſt forma in materia diuiſibilis ad diuiſionem materie ſit finita. oſtenditur ab Ariſto. 8. phyſicoꝝ. textu cōmē. 78. ⁊ ab Auer. cōmento eodē. ⁊. 12. metaphyſice cōmento. 40. Sed nota ibi q̄uo rūdet ad argumentum Aui. de celo. ꝙ eſt infinite virtutis duratiue: ⁊ tamen eſt coꝛpoꝛeū. ⁊ q̄uo virtutes intelligentiarū cuꝫ ſint infinite non poſſunt equaliter celum mouere ſi maioꝛes haberet ſtellas vel plures: vt dicit̄. 2. de celo. Sed qꝛ hec non ſunt medicinalia dimitto. Qꝛ ſi dicat̄. aīa nutritiua ſaltem hominis eſt infinita duratione: ⁊ non eſt virtus coꝛpoꝛea cum ſit indiuiſibilis. Dicitur ꝙ non eſt nutritiua ſine inſtrumento coꝛpoꝛeo: ⁊ huiuſmodi virtus non eſt infinita.

Amplius ſi hec virtus īfinita foꝛet ⁊ ſemꝑ permutationeꝫ in coꝛpoꝛe faceret eius qd̄ diſſoluit̄ equaliter ⁊ vno modo. diſſolutio tamē vno modo non eſſet: imo ſemper quotidie augeretur: ⁊ coꝛpus diſſolutioneꝫ tolerare non poſſet: ⁊ diſſolutio humiditatem finiret: quāto magis cum due res ſe iuuent ad minoꝛationē faciendam ⁊ retrocedendum. ⁊ poſtq̄ꝫ ſic eſt opoꝛtet neceſſario vt materia deſtruat̄ ⁊ caloꝛ extinguatur: ⁊ precipue cū ad eius extinctioneꝫ adiuuet̄ preter vel propter materiei defectū. Alia cauſa. ⁊ illud eſt humoꝛ extraneus qui accidit aſſidue.

Remouet dubium. diceret quis quid contingeret ſi eſſet hec virtus duratione infinita de ſe ⁊ ſemper vno modo faceret permutationem eius quod diſſoluitur a coꝛpoꝛe: ponendo pro tunc nouum loco deperditi equaliter vna vice ſicut alia. ⁊ eiuſdem omnino diſpoſitionis: ita ꝙ imaginamur primaꝫ reſtaurationem ⁊ primum reſtauratum: vel quācunq; vnam volumus certi coꝛpoꝛis quid eſſet ſi virtus nutritiua ſemper illo modo faceret reſtaurationē tam in quāto q̄ꝫ in quali. Reſpondetur. ꝙ lꝫ iſta eſſet: tamē diſſolutio non eſſet vno modo id eſt ſiccitas in toto conſequens diſſolutionem non eſſet vno modo: imo quotidie augeret̄: quia continue coꝛpus fieret ſiccius q̄ꝫ prius ⁊ coꝛpus non poſſet tolerare ſemper diſſolutionem cum eius effectu: qui eſt ſiccitas ſtante vita. Sed diſſolutio finiret humiditatem ad vitam requiſitam. quanto ergo magis finietur cum due res iuuent ſe ad retroducenduꝫ: ſcilicet defectus virtutis ⁊ diſſolutio: quaſi dicat: multo magis eſt neceſſarium finiri. Et concludit ꝙ poſtq̄ꝫ ſic eſt opoꝛtet vt materia deſtruatur ⁊ caloꝛ extinguatur: cuꝫ extinctio iſta caloꝛis ſit propter materie defectuꝫ. Et nota ſm̄ hanc expoſitionem non comparari in conditionali ſi virtus ⁊c̄. ita ꝙ illud quod reſtauratur ei qd̄ diſſoluitur ſit equale: ſed ſupponi in antecedente ſemper durante reſtauratione ipſam fieri equalem quo ad quantitateꝫ reſtauratam: ⁊ vniuſmodi quo ad bonitatem reſtaurati. Uult ergo ꝙ cuꝫ iſta vniformitate reſtaurationis adhuc vita finiretur. Et cauſa eſt: quia ſiccitas continue intenditur in parte remanente: que non diſſoluitur: lꝫ ergo reſtauratur aliquid loco deperditi continue eodem modo: tamen cum hoc accidit exiccatio que eſt defectus nunq̄ꝫ ceſſans: que exiccatio non pꝛohibetur per reſtaurationeꝫ. Et nota hanc expoſitionem que magis eſt ad mentem tex. q̄ꝫ Gentilis ⁊ ſequentium. Utrum autem per actū nutritiue virtutis poſſit reſtaurari humidum melius pro vita q̄ꝫ ſit deperditum. videbis infra capitulo de virtutibus naturalibus.

Propterea ꝙ cibus priuat̄ digeſtione: ⁊ adiuuat ad extinguēdū ipſuꝫ duobus modis. vno ſuffocando ⁊ tegendo. alio qualitati obuiando. hic enim humoꝛ eſt flegmaticus frigidus.

Hic ponit cauſam q̄ntam. Et diuidit̄ in duo. Primo facit hoc. Secūdo infert que eſt moꝛs naturalis ibi 2ᵒ [Et hec eſt moꝛs.] De prima dicit. ꝙ ibi etiam eſt alia cauſa. ſ. humoꝛ ext̄neus q̄ generat̄. ꝑpterea ꝙ virtꝰ digeſtiua ē debilioꝛ nō ꝑt ꝑmutare cibū q̄n ex eo talis humoꝛ gn̄et̄. Et h̄ humoꝛ adiuuat ad extinguēdū caloꝛē duobꝰ modis.

Unus eſt per modū ſuffocatiōis:⁊ alius eſt opponendo ſe calori ⁊ agēdo ꝑ ſuā qualitatē que eſt frigiditas ⁊ humiditas. ❡ Ubi nota ꝙ in decrepito quātūcūqꝫ tēperato ⁊ recto cōuenienter neceſſario multiplicaṯ hic humor flegmaticus ꝑꝑ impotētiā digeſtiue virtutis: qꝛ oppilando ⁊ infrigidando qualitatiue eſt cā extinctionis caloris. ❡ Sꝫ cōſidera: vtrū per defectū huiꝰ humoris in corpore temperatiſſimo decrepito homo fieret mediocris diſpoſitionis: ꝙ ſi ita eſt: tunc nō erit temperatiſſimus. Si dicaṯ ꝙ nō. tunc in tēperato ſenio nō erit hec cā. ❡ Nō ēt: ꝙ lꝫ ſenū cōplō ſit ſicca in ea tamē ꝑ accidens humor humidus multiplicaṯ: vt infra dicetur in capitulo de humoribus.

❡ Et hec eſt mors nālis cuiqꝫ īdiuiduo deſtinata ſm ſuā primam cōplōnem vſqꝫ ad terminum quē in ſua potētia hꝫ ad ſuā humiditatē conſeruandā. vnūquodqꝫ. n. eoꝝ terminū ꝑfixū habet qui in indiuiduis diuerſificaṯ propter cōplexionum diuerſitatem. ⁊ hi qdē ſunt termini naturales. Sunt ṽo ⁊ alij termini abbreuiati totum tamen diuino peruenit precepto.

❡ In iſta pte ſupius diuiſa īfert modū nālis mortis ⁊ cāꝫ diuerſitatis ī diſtātia mortis nālis a pn° vite dicēs ꝙ hec mors q̄ ſtāte optima reſtauratione poſſibili in dato īdiuiduo ꝯtingit ꝑ humidi cōſumptionē eſt mors nālis ⁊ vnicuiqꝫ indiuiduo eſt hec mors deſtinata. i. determīata vſqꝫ ad terminū. i. in termīo tēporis quē terminū attingēdi hꝫ in ſua po° cōſeruādo hūiditatē ꝑ vita neceſſariā. ❡ Subdit z° ꝙ vnūqḋqꝫ īdiuidū hꝫ terminū ꝑfixū. i. quē trāſire nō pōt: ⁊ iſti termini ſunt diuerſi. i. diuerſimode diſtātes a pn° vite idiuiduoꝝ ꝑpter cōplōnū diuerſitatē. Hi ergo ſunt termini nāles ꝑiodoꝝ. Sꝫ ſūt alij termini abbreuiati. i. breuius a pn° vite diſtātes: ⁊ h̄ totū de duratione ⁊ termīo ꝑuenit p̄cepto diuino. ❡ Ubi ꝯſidera pmo generatione viuētis ⁊ vitā ⁊ mortē differre hoc mō: qꝛ generatio eſt pma participatio aīe in calido nāli: vt ſumiṯ ab Ariſt. in de morte ⁊ vita. Eſt pmāſio aīe ī calo nāli: vt ibidē dꝫ. Mors ṽo ꝑprie eſt ſeparatio ſiue deſitio īformādi: qꝛ anima aliqḋ deſinit īformare. Diciṯ tñ a pħo loco allegato: ꝙ mors ē extīctio calī nālis: ⁊ itelligiṯ ꝙ ē hec deſitio dicta ꝯñs extinctionē calidi nālis. ❡ Nō z° aliquā diſpōnē eſſe nālem. pōt itelligi duob⁹ modis. Uno mō ꝙ ſit cōueniens nāe ⁊ a nā intēta. z° mō: qꝛ nō obſtāte ꝙ nō ſit a nā intēta cōſequiṯ tñ actionē pncipioꝝ nāliū nulla diſpōne ꝑternāli ꝯcurrēte vt mere nāliter agentiū. Exēplū pmi. ſicut complexio. ṽtutes. opatiōes. Exēpluꝫ ſcḋi. vt ſenectus ⁊ fames. ⁊ ſic nulla mors ē nālis. ❡ Pzio mō vt ſumiṯ z° de celo ab Ariſt. Modo tñ z° dꝫ aliquā mortē eē nālē: qꝛ ꝯſequētē actionē nāliū pncipioꝝ mere nāliter agētiū. Et hoc mō dꝫ ī de morte ⁊ vita ad pncipiū aliq̄ eē mortē nālem: ⁊ h̄ mō ſumiṯ hic. ❡ Nō z° vt ſumiṯ a pħo ī de morte ⁊ vita. ꝙ calidi extictio eſt triplex: quedā a ꝯrio. ſ. frido ſpm corrūpēte. Alia dꝫ ſuffocatio. Alia marcor. ſuffocatio eſt caloris extinctio ꝑꝑ ꝓhibitā euentationeꝫ. marcor ṽo caloris extinctio ꝑꝑ humidi ꝯſūptionē. ❡ Nō tñ ꝙ ī ſuffocatione calor extinguiṯ ⁊ ꝑpter conſumptionē humidi vt melius videri dꝫ in de morte ⁊ vita. Eſt g̊ mors nālis qñ calor extinguiṯ ēt ꝑ viā marcoris. Dicente pħo loco allegato in de morte ⁊ vita: ꝙ autē ſm nām. ſ. mors eius ſic huiꝰ. ſ. caloris marceſactio ꝑpter tēporis longitudinem.

Sed hic cadunt due difficultates. prima quare ꝑꝑ ꝯſumptionē huidi extinguiṯ calor. Uideṯ. n. ſummus calor ſtare cuꝫ ſūma ſiccitate vt in igne. nō g̊ humidi corrupto ē cauſa extinctiōis caloris. z° difficultas: vtruꝫ oīs mors nālis accidat in termino vel fine quē hꝫ indiuiduū in ſua virtute ad hūiditatē ꝯſeruādaꝫ. Et vꝫ ꝙ nō: qꝛ tūc nō poſſet mors nālis accidere niſi optimo ſeruato regimīe: ſꝫ h̄ vꝫ īpoſē: qꝛ quocūqꝫ regimine bono dato meli⁹ dari pōt vel ſi nō ſit īpoſē: tñ raro vł nūq̄ deberet accidere. ❡ z° ad idē ſic. oīs mors: cuiꝰ pn̄ eſt ex ꝯſiſtētia ⁊ cōpōne corpis moriētis nulla adueniēte paſſiōe aduētitia eſt nālis vt ſumiṯ ab Ariſt. ī de morte ⁊ vita: cū ponit deſcriptionē mortis nālis. Sꝫ ꝑt an̄ talē terminū vltimatū accidere mors ab itrinſeco pn̄: vt puta ex fame nulla extrinſeca cā ꝯcurrēte. igiṯ ⁊c̄. ❡ In oppoſitū vꝫ nobis Aui. textus. ❡ Ad p̄m iſtoꝝ dꝫ nōndo pmo. ꝙ calor actualis ſaltē intēſus nō cōſeruaṯ hic īſerius niſi ꝑ pñſentiaꝫ corporis ſubtilis ſpumoſi ſicut flāma ⁊ ſpūs. Hec ſuppō nō eſt ꝑ experiētiā. ❡ Nō z° tale corpus ſubtile niſi fiat ꝯtinua regeneratio nō eē optū diu ꝑmanere: qꝛ diſſoluiṯ. ❡ z° ſupponiṯ niſi tale corpus ſubtile adhereat alicui ⁊ quodāmō ligeṯ cū groſſo in vno loco determīato nō poſſe cōtinuari ꝑ ipſius regenerationē. h̄ pꝫ ī flāma q̄ ſtatiꝫ vt a lichinio ſepaṯ nō ꝯtinuat ſui ſimilis generationē. ❡ 4° ſupponiṯ ꝙ huiꝰ corpus ſubtile adhereret groſſo ⁊ cū illo ꝯiūgiṯ ꝑ ꝯtinuationē ptiū humidaꝝ illi⁹ groſſi ſubtiliationē ⁊ in vaporē vł ſubtile corpus ꝯuerſionē. Hoc pꝫ. qꝛ aliter nō poſſemus cām ſignare: q̄re lichiniū poſtq̄ eſt ſcm carbo: nō obſtāte pñtia oleī: nō tñ flāma ſufficit retinere: ſꝫ hñ pus: niſi qꝛ in lichinio nō eſt hūiditas ei⁹ ſubſtātifica ꝑ cuiꝰ ſubtiliationē ⁊ vaporationē ꝯiūgebaṯ flāma ex oleo genita cū lichinio pus. ❡ Et ex h̄ diligēter attēde quō calm nāle pabulaṯ hūido radicali ꝑprij ſubiecti. nā in nullo mēbro cōſeruareṯ calor niſi iteruenīret illa adherentia ſpūs ad eū que adherētia fit ꝑ ꝯtinuā ſubtiliationē partiū mēbri ⁊ ꝯuerſionē humidi membri ī vapore. Illa igiṯ talis ꝯuerſio hūidi mēbri ī vaporē eſt pabulū calidi ſubiectiue in mēbro exñtis: qꝛ eſt cā ſue ꝯſeruatiōis. ⁊ hoc ītellige. ❡ Ex his pꝫ ad pmā difficultatē. videō: qꝛ ex cōſūptiōe humiditatis deficit pabulū calori mixtoꝝ neceſſariū. ❡ Nec valet argumētū. Caliditas ſūma pōt ꝯſeruari cū ſūma vel intenſa valde ſiccitate. ergo caliditas in mixto cōſeruari pōt cū ſumma vel intenſa: vt pꝫ intuēti.

Ad ſecundam difficultatē ſunt duo modi dicendi. vnus ꝯcedēdo ſolū illam eſſe mortē nālem q̄ accidit in fine maximi tpis ꝑ qḋ hō: cuiꝰ eſt mors nālis pōt viuere: vt vꝫ Auic. textus innuere. ⁊ tūc cōcediṯ ꝙ raro vł nūq̄ accidit nālis mors: qꝛ raro. negaṯ tñ nō dari optimū regimē poſſibile ꝑ ꝯſeruatiōe dati īdiuidui vel nō dari maximū tps ꝑ qḋ pōt viuere. ❡ Ad z^m argumētū videṯ ꝙ mors accñs ex fame fit a cā extrinſeca. i. ꝑternām: ⁊ a cauſa extrinſeca aduētitia que eſt defectus cibi debite ꝓportiōati. ❡ Scḋs modus quem puto veriorē eſt dicēdo ꝙ oīs mors que accidit homini nō propter actionē cauſe preternām īprimētis eſt nālis: qꝛ multe tales ſunt ante finē ſpatij per qḋ poterat in pn° vite īdiuiduū ſuā ꝯſeruare humiditatē. ideo mors nālis pōt ante talē terminū ꝯtingere. Uel poſſet dici diſtiguēdo de morte nāli. aliqua eſt mors nālis que ꝯcurrentibus nāliſſimis pncipijs tā formalibus q̄ mālibus ⁊ coagētibus ꝑ vita ⁊ adiutorio aſtronomico in fine tñ accidit in termīo ⁊ nō ē poſſibile taliter nālē pus accidere aut poſterius: ⁊ oīs alia reſpectu iſtius dꝫ preternālis. ❡ Aliter dꝫ z° mors nālis de omni morte accñte in fine vite per ꝯſumptionē humidi radicalis nō cōcurrēte in vita aliqua cauſa ꝑternaturali imprimente: ⁊ talis non neceſſario accidit in fine ſpatij. ❡ Ultimo nō ꝙ longitudo vite: nō tñ pēdet ex complexione ⁊ cōpoſitiōe: ſed ex celeſti influxu hora natiuitatis ſuſcepto ⁊ recipiēdo quē cognoſcūt aſtrologi calculata natiuitate ꝑ diſpōnē hyles. i. mīe vł femie vł māe ⁊ ꝑ diſpōnez alychodē. i. patris vel maſculi vel forme ⁊ tale vocāt

hic Auicen. diuinum preceptum cum dicit. hoc tamen totum prouenit diuino precepto.

¶ Quod ergo ex hoc acquiſitum eſt ꝙ puerorum ⁊ iuuenum corpora quantū ad qualitatem ſunt calida: ⁊ corpora ſenum ⁊ decrepitorum ſunt frigida.

¶ Colligit ſniaz partis de cōplone etatū i calore ⁊ frigore: ⁊ dicit ꝙ illud qd tm̄ eſt acqſitū ⁊ concluſum ex dictis in parte iſta eſt ꝙ corpora iuuenū ⁊ puerorum ſunt equalr calida: ⁊ ſenū ⁊ decrepitorum equalr frida. intelligēdo cū cōditiōibus poſitis ſupra: cū querebat vtrum caliditas poſt etatem ꝯſiſtēdi icipiat minui. ¶ Ubi nota ex hoc ſeq nō dari pmū inſtans ſenectutis: ſed bene vltimū cōſiſtētie. Nā ſit ſor. eiuſdē cōplonis continue in gradu: ⁊ ſi poſſibile ſit detur nūc pmū inſtans in quo eſt ſenect⁹. ergo nūc eſt frigidior ꝙ añ cum ſenū corpora ſint frigidiora: ſed ſi ſiccum añ continue fuerit eque calidius: qr pueri ⁊ iuuenes ſunt equalr calidi. ergo nūc ēt certa ꝓportiōe eſt fridior ꝙ añ qñ erat iuuenis: ſꝫ cū iſta ꝓportio nō ſit ſubito acqſita: qr latitudies nō ita ſubito i iſtis qlitatibus acqrunt: ſequit ꝙ ante fuit fridior. ⁊ per cōſequēs alijs paribus ſeniorum.

¶ Sed puerorū corpora equali ſunt humidiora propter augmentū: ⁊ hoc quidē nobis inſinuat experimētum qd de mollitie oſſium eſt ⁊ neruorum vel membrorum ipſorum: ⁊ conſideratio: qm̄ parum eſt ex quo fuerūt ſperma ⁊ ſpiritus vaporalis. Senes autē ⁊ decrepiti proprie preter hoc ꝙ ſunt frigidiores adhuc ſunt ſicciores. Et hoc qdem ſcit experimēto qd habet de duritia oſſium eorum ⁊ aſperitate cutis eorum ⁊ cōſideratione. Eo ꝙ plixū eſt tēpus ex quo fuerūt ſperma ⁊ ſanguis ⁊ ſpūs vaporalis: ⁊ i pueris qdē ⁊ iuuenib⁹ igneitas eſt eqlis: ſed in pueris plus abūdat aeritas ⁊ aqueitas: ⁊ in ſenibus ⁊ decrepitis plus abūdat terreſtreitas ꝙ in illis duob⁹: ⁊ eſt in decrepitis plus. Juuentus autē hꝫ complexionem magis equalem complexione pueri. Comparatione tamē pueri eſt eius complexio ſicca: ⁊ ſenis ⁊ decrepiti comparatione eſt humida. decrepitus vero eſt ſiccior iuuene ⁊ ſene in membris ſimplicibus: ⁊ humidior vtriſqꝫ humiditate extranea madefaciente.

¶ Poſita cōparatiōe etatis in cōplone actiuorū ponit cōparationē in paſſiuis. Et ponit in ſūma. 5. ꝯcłones pncipales: per quas iſta cōparatio cōprehēdit ſufficiēter. ¶ Dicit ğ pmo ꝙ corpora puerorum ſunt humidiora tēperato. i. hñt plus de humiditate ꝙ reqrit ꝓ pfectiōe opationum. Et h̄ eſt pp augmētū qd ē neceſſariū pueris i re ſicca valde augmētū fieri nō poſſet. Et hec ꝯclo pꝫ p experimētum qd habet de mollitie oſſium ipſorū ⁊ ſuorum neruorum. Et 2° pꝫ ex rōne ſumpta ex hoc ꝙ modicū tps ē ex quo fuerūt ſperma ⁊ ſanguis ⁊ ſpūs vaporalis q̄ oia vehementer ſunt humida. ⁊ hoc ad ſenſum ſupra expoſitū. ¶ Dicit 2° ꝙ ſenes ⁊ decrepiti preter hoc ꝙ ſūt fridi ſunt adhuc ſicci. Et h̄ ſcit pmo experimēto qd habet: qr ſua oſſa ſūt valde dura: ⁊ cutis valde aſpa. Scit ēt rōne ſumpta ex hoc ꝙ multum eſt tps ex quo fuerūt ſperma ⁊ ſanguis ⁊ ſpūs vaporalis in quo tēpore ſupple in ſiccitate ꝓceſſerunt. ¶ Dicit 3° ꝙ in pueris vel iuuenibus eſt igneitas equalis: ita ꝙ in calore intēſiue ſunt equales: vt ſupra vel ad ſenſum poſitū in queſtiōe de calore pueri ⁊ iuuenis. Sꝫ aereitas ⁊ aqueitas ē amplior in puero. Ex quo dat itelligi pueros eſſe iuuenibus humidiores: cū in eis abundēt elemēta humida: ſed in ſenib⁹ ⁊ decrepitis plus abūdat terreſtreitas: ⁊ hoc eſt i decrepitis plus quo ad ſubaz mēbrorum. ¶ Dicit 4° ꝙ iuuētus ⁊ etas ꝯſiſtēdi hꝫ cōplonē magis eqlē cōplone pueri: ⁊ hoc in relone ad opōnes: ſꝫ cōparādo ad puerū rōne gradus qlitatis eſt ei⁹ cōplo ſicca in cōparatiōe ſenū pmo ⁊ decrepitorum eſt hūida: ⁊ h̄ totū pꝫ eiſdē portiōib⁹ qb⁹ ſupra dixi de puero ⁊ ſene. ¶ Dicit 5° ⁊ vltimo quo ad hāc ptes ꝙ decrepit⁹ in ſuis mēbris ſimplicib⁹ eſt ſiccior iuuene ⁊ ſene. Primo. qr in illis mēbris minus eſt de elemētis humidis: vel qr in illis min⁹ eſt de humiditate ſubiectiue: ſꝫ eſt decrepit⁹ hūidior humiditate extnea madefaciēte: qr abūdat multo flegmate mēbra ifundēte. Nā hūidū abſolute dr̄ illud i quo ſubiectiue eſt hūiditas ſine equalēti ꝯrio. Humectū vero eſt illud qd i ſupficie hꝫ rē hūidā adherētē. Infuſum vero ⁊ madefactū dr̄ qd tali fluido corpore in ſupſicie ⁊ itus ⁊ in poroſitatib⁹ participat qſi itus fuſum. ¶ Hec pars ſatis nota eſt ex dictis niſi ꝙ eſt dubium.

Utrū iuuenis ſit tēpatior puero. ¶ Et videt ꝙ nō. qr cōplo pura ē vite lōgioris. ⁊ p ꝯñs tēperatior. ¶ 2° qr calor pueri ē mitis ⁊ ſilis calori ſanorum: calor iuuenis mordax ⁊ ſilis calori febrientis. pma aſo. cōmēto. 14. ¶ 3° qr pueri optime ꝯſeruant i tpe tēperato. ſ. uāe: vt 3° aſo. ſilo aſo. ſm horas. ¶ 4° ē auctoritas Gal. 6° de regimie ſanitatis. caplo 3° ad lraz dicētis. Optimā qdē ſanitatē hꝫ corp⁹ ſꝫ puerorum etatē. Alij vero oēs deteriores hac ſūt vt mōſtratū ē: ⁊ iterum eodē caplo. Illa qdē q̄ puerorum eſt ſanitas ſine qrela eſt pp actiuā vtutē. ¶ In oppoſitū eſt Aui. h̄ 2. 12. de aialibus. vbi loquēs de optima tēperātia dicit. illa tēperātia ē poſt cōplemētū cremēti. ⁊ p ꝯñs in ſtatu. ¶ In iſta qōne ſunt duo modi vidēdi. vn⁹ qdē cōis: quē Marſili⁹ ⁊ Jacob⁹ de Forliuio diſtiguēdo pmo nomē tēperatioris cōplonis. Nā aut dr̄ tēperatior: qr ꝓpingor pōderali tēperamēto aut tēpatior ad iuſtitiā ꝓ opōnib⁹ exercēdis. ¶ Itē opōnū qdā ſunt aiales: ⁊ qdam nāles nō diſtiguēdo vitales ꝯ nāles. Exēplū pmi. vt audire. videre. ambulare. Exēplū ſcdi. vt digō. nutritio. augmētatio ⁊c. ¶ Itē nāliū opōnū. qdā ſunt faciētes ad ꝯſeruationē ſpēi vt gnatio. qdā ad ꝯſeruationē idiuidui. Exēplū pmi. gnatio. Exēplū ſcdi. augmētū nutritio. ¶ Suppono 2° ꝙ h̄ nō loqmur de tēpantia pōderali. nā de h̄ vidimus ſupra qd s diuerſis dicat. tūc ponūt ꝯclonē ꝙ cōplo iuuenū ē tēpatior ꝓ opōnib⁹ aialib⁹: ⁊ ēt p nālib⁹ ad ꝯſeruationē ſpēi faciētib⁹. hec ꝯclo vt dicūt iductiue diſcurrēdo p iſtas opōnes vt ſunt ſenſitiue iteriores ⁊ exteriores ⁊ motiue que oēs in iuuene ſunt pfectiores: ⁊ ſilr generatiua vt inducūt. ¶ 2° cōclo iuuenū eſt abſolute tempatior. pꝫ. qr illa eſt temperatior que eſt perfectiorum operationū productiua. ¶ 3° ꝯclo. ꝓ operatiōibus nālibus faciētibus ad indiuidui conſeruationē temperatior eſt pueri cōplo. pꝫ. qr iſte operationes ſunt in puero perfectiores: vt ſupra dicitur. Quod probatur: qr per iſtas operationes que ſiunt in puero diutius poteſt vita cōſeruari ꝙ per ſibi correſpōdentes in iuuene. Patet etiam de mēte Gal. 6° de regimine ſani. Ubi ad lraz dicit. pueri hñt optimos phicos act⁹.

¶ Contra iſtā pōnē arguit pcipue ꝯ ꝯclonē tertiā ſic. digō iuuenū eſt pfectior ꝙ puerorum. igit ⁊c. Probat aſſumptū: qr humidū p illā reſtaurat⁹ ē pfecti⁹ cū ſit pfectiorum opōnū ꝓductiuū. Mirandū aūt eſt de Jacobo q in modicis lrīs añ iſtā qōnē cōcedit nutritionē eſſe pfectiorē in iuuene ⁊ hūidū abſolute melius reſtaurari in iuuētute ꝙ puericia. ſꝫ in pueritia reſtauret melius pro vite longitudine.

¶ Secunda eſt poſitio Conciliatoris ponentis in ſumma vnam concluſionem ad propoſitum. ſ. complexio iuuenū

tēperamēto

temperamento iuſtitiali eſt tēperatiſſima reſpectu oīum operationū: ⁊ de aīalibus opationib⁹ docet experiētia. De gnātiua pꝫ. qꝛ nō obſtāte ꝙ puer plurib⁹ venereis actib⁹ ſufficiat. puer tñ nō ita ꝓlificū ſperma nec filios gñat. De digeſtiua pꝫ. qꝛ iuxta Gal. 6. de accñti. humida eq̄liter digerūt: ſꝫ duriora meli⁹ digerūt iuuenes. Uide Damaſcenū i afor. dicētē. Nāꝫ iuuenib⁹ parētib⁹ ꝑncipalia mēbra nāliter ſūt fortia ⁊ ſana iuuenis ⁊ pueri. ❡ Scdo qꝛ pſecti⁹ hūidū reſtaurat abſolute ⁊ ꝓ opationib⁹ in iuuene. igit nutritio ſaltē eſt pfectior. ❡ Pꝫ. cuius vtus ē fortior ꝯ eſt tēꝑatior. ſꝫ iuuenū vtus eſt fortior. vt 6° de regimie ſanitatis. loco allegato. vbi ad litterā dicit cap̄ 3°. Igit fortitudinē quidē vniuerſi iuuenes ſuccedūt poſt augmētū ⁊ augmētatiuā etatē. ❡ Si velim⁹ ꝑmā poſitionē defendere: limitabim⁹ illā tertiā ꝯnē ſic. ꝓ opationib⁹ nālibus melior eſt pueroꝝ cōplexio inquātū facit ad vite ꝑdurationē. Nā in pueritia ſꝫ illoꝝ viā reſtaurat hūidū meli⁹ ꝓ vite ꝑduratiōe ⁊ merito nutritiōis ⁊ digeſtiōis puerorū diuti⁹ eſt apta vita ꝯſeruari: ⁊ ſic limitādo pōnē ꝑmaꝫ vtraqꝫ pōt defendi: nec vna alteri repugnat. Ideo rñdet ad argumēta q̄ vident ꝓbare ꝙ abſolute pueri hñt tēꝑatiorē cōplōnē. ❡ Ad ꝑmā negat argumētū. eſt vite lōgioris. igit tēꝑatior: ⁊ ſilr negat. ē minꝰ q̄ tēꝑatior calor ad iuſtitiā: nec ſeqt. ſi optime ꝯſeruant in vere niſi ꝙ calor eoꝝ eſt cū humiditate maiori q̄ꝫ calor iuuenū. ❡ Ad auctoritatē Gal. Reſpōdet Cōciliator dña. 26ª. ꝙ ipe cōparat pueros tēꝑatos ad pueros aliaꝝ cōplexionū idu cēdo ſeriē textus in quo imediate ante cōparauit Gal. cōplexionē tēꝑatā ſm vtraſqꝫ opiones ad alias cōplexiōes in ſtatu ⁊ ſenectute. ⁊ ꝙ poſtea ſubdit loquēdo de eadem tēꝑata. optimā qdē craſim hꝫ corpus ſupple ſm ipꝫ tēperamētū dictū ſꝫ pueroꝝ etatē: ita vt ꝯcludat ſm oēm etatē iſtā cōplexionē eſſe optimā. Sed ſi qs bene cōſideret nō eſt veꝝ. nā in illo cap̄ loquit de cōplexionib⁹ diſtēperatis ſimplr. ⁊ prius dixerat quō ꝑmittet cholera tm̄. ⁊ quō frida tm̄. ⁊ quō ſicca tm̄. Subdit de humida tm̄. ꝙ ipſa ſit tēꝑata ſꝫ vtrinſqꝫ opiones i ſtatu ⁊ ſenectute tāq̄ ꝯgrua in illis etatibus. Poſtea ſubdit optimā qdē craſim vbi abſolute loqtur de oi corpore: aut de tēꝑato cōparando alteri etati: aut de humido tm̄ ⁊ nō ad mentē ꝯciliatoris. ❡ Dicit igit alr ꝙ corpus pueri hꝫ cōplexionē optimā cōparatione ad opationes nāles: vt verba ſequentia Gal. limitare vident cū dicit ꝙ de plurib⁹ exiſtētib⁹ actib⁹. i. opationib⁹ ꝑ vim optimos hñt phiſicos. i. nāles. ⁊ hoc intelligat inquantū faciūt ad vite ꝑdurationē. ❡ Conſequēter ad reſpōſionē ꝑmā: vel dicēdū ꝙ ꝑ optimā intelligit nō in pūcto: ſed in latitudine: qꝛ hñt ſanitatē ſine querela ſaltē reſpectu nāliū opationū comparatione habita ad ſenes: non qꝛ meliorē hꝫ iuuenē. ⁊ ꝙ loquat de ſanitate lata. patet ex eodem cap̄. ⁊ ex hoc pꝫ quō intelligitur ꝙ puerorum ſanitas eſt ſine querela.

❡ Secūdū vo diuerſitatem complexionū generis feminine frigidioris exiſtit cōplexionis. Ideo qꝫ ſunt in creatura minores maſculis ⁊ ſunt humidiores. ergo ꝑꝑ cōplexionū earū frigiditatem multiplicant eaꝝ ſuꝑfluitates: ⁊ ꝑꝑ paucū earū exercitiū: ⁊ ſubſtātiā carnium eſt rarior: ſꝫ viri caro ex parte complexionis eius q̄ ei admiſcet ſit rarior. Sua nāqꝫ ſpiſſitudine plus ꝓhibet in ipſam penetrare q̄ a venis ⁊ neruoꝝ villis ad eam ꝓfluit. Qui vo terras inhabitāt ſeptētrionales humidiores ſūt: ⁊ qui artes exercēt aqueas humidiores exiſtunt: ⁊ qui ab iſtis diuerſificantur diuerſi exiſtunt. Signa aūt complexionum narrabimus vbi vniuerſalia ſigna ⁊ particularia referemus.

❡ Iſta ē 2ª pars ꝑncipalis capituli. in qua ponit diuerſitates cōplōnū ex ſexu habitatiōib⁹ ⁊ actib⁹. Et poſſet diuidi: ſꝫ in ſūma ponit 4ᵒʳ ꝯnes. Quaꝝ ꝑma eſt mulieres ſꝫ cōplexionē ſūt viris frigidiores ⁊ hūidiores cui⁹ ſignū eſt: qꝛ ſunt minores in quātitate: ⁊ cā frigiditatis ipſaꝝ ſunt i ipis multe ſuꝑfluitates flatice. ⁊ ſilr ꝑꝑ paucū eaꝝ exercitiū. ❡ Scda ꝯ ſuba carniū mulieꝝ ē rarior carne viri: ſꝫ caro viri ſit rarior ꝑ viaꝫ carentie ꝑtis ſuꝑfluitatis in ea. ⁊ hoc qꝛ caro viri ſua ſpiſſitudine prohibet penetrationē humiditatis q̄ ad eam a venis ⁊ neruoꝝ villis ꝓfluit. ❡ Tertia ꝯ. illi q habitāt in terris ſeptētriōalib⁹ ſūt humidiores illis q habitāt meridiōales. ❡ Quarta ꝯ. illi q exercēt artes hūidas: vt fullones piſcatores ſunt hūidiores: ⁊ q exercēt artes diuerſas ab iſtis hñt diuerſas cōplexiones. Subdit vltimo ꝙ ſigna vniuſcuiuſqꝫ cōplexiōis dicētur in fen. 2ª huius ⁊ in libris ꝑticularibus. ſ. 3° ⁊ 4°. ❡ Circa ꝑmā ꝯnē notandū ꝑ ꝙ mas ē aīal aptū in aliud generare. Et femina eſt aīal aptum: vt in ipſo ab alio generet: vt ſumit ꝑ de gnātione aīaliū. ❡ Nota 2° cāe maſculinitatis vel femineitatis principalr quo ad particulares tāſ pendēt ex diſpōne cordis vel ſibi proportionalis. ❡ Pōt tñ ꝯtingere ꝙ in cōplōne cordis exiſtēte maſculina fiat fetus quo ad genitalia femine⁹ ⁊ eꝫ. Et hoc iteꝝ eodē ꝑ colligi pōt. ❡ Notādū 3° ꝙ mas nō orbatus quo ad genitalia hꝫ calorē ſufficientē generare ſꝑma ꝓlificū. ❡ Femia aūt h nō pōt vel ſaltē nō ita. Ex quo pꝫ ꝙ vir maſculus nō orbatus quo ad genitalia ē calidior femina. Patet 2° alioꝝ poſita paritate vlr eē maſculū femia calidiorē. Et hoc expimur 2° cō mēti pulſuum. nō tñ eſt negādū aliquā mulierē aliquo viro eſſe calidiorem quo ad totius habitudinem ⁊ cordis complexionem.

Sed hic cadūt due difficultates. Pria. cū hō ſit calidiſſimū aīaliū. vt ſumit q̄rta ꝑticula problematū problemate. 6°. maſculus in humana ſpe eſt maior femia cū in alijs ſpēbus valde calidis. vt in acipitre. aſture ⁊ alijs auib⁹ rapacib⁹ ꝑꝑ caliditatē ꝯſumētē nimia humidū maris femia ſit mare fortior ⁊ maior. ❡ Rñdetur eām eſſe: qꝛ hō eſt calidiſſimus quo ad ptes pectoris ⁊ l q̄titate calidi cordis: qꝛ hꝫ plimū ſanguinē cōparatiōe ſue q̄titatis. nō tñ hꝫ calorē ita acutuꝫ: ſicut ille aues: ⁊ ita ꝯſūptiuū hūiditatis. ❡ 2° cā ē multitudo hūidi. hō. n. ⁊ ſi ſit caliſſimū ad ſēſū datū. tñ ē valde hūidus. vñ nō ꝯſumit a caliditate ſꝫ excēdit ad maiorē q̄titatē ⁊c.

Secūda difficultas. q̄re mulieres exiſtes ſre magis ſine nocumēto exponūt fridis alterātib⁹ exterī⁹: vt pꝫ de hyeme l q̄ cū paucioribꝰ pānis icedūt ⁊ diſcooꝑto capite ⁊ diu ſtāt i aq̄ frigida lauātes. Rñdet ꝙ ē ꝑꝑ ſtricturā poroꝝ. vñ nō pōt frigidū extriſecū penetrare: ⁊ ēt ꝑꝑ ꝯſuetudinē. Et pōt ſumi hec rñſio 2° tegni. ⁊ 2° primi. cap̄ de ſignis cōplexionū in 6° genere ſignorum.

❡ Ultio nota ꝙ nō ſolū i calis: ſꝫ ēt in qbuſdā fridis aīalib⁹ ouātib⁹ vt capſonys: ⁊ qbuſdā q̄drupedib⁹: ſic turture. fele ſūt maiores marib⁹ ꝑꝑ finē: vt hñt corpa ſufficiētia ad geſtādū oua: vt ſumitur ab Ar. 8° de hyſtorijs. Et ſunt hec aīalia ſꝫ cor vel cordi ꝓportionale calidiora marib⁹. ❡ Dubiū tñ vī de vrſa in qua multa videt hūiditas: ⁊ tñ ponitur audacior vrſo codeꝫ 8°. ſed hoc dimittitur phīs. ❡ Circa ſecundā concluſionē. nota ꝑ. ꝙ h nomē denſum. ⁊ h nomē raꝝ ſunt equoca in vſu phoꝝ ad. ſ. Aliqā. n. dī denſuꝫ: aut qꝛ hꝫ multā māꝫ in q̄ntitate pauca. vt aquā aere dicim⁹ dēſiorē ⁊ oppoſito raꝝ: aut 2°. qꝛ poꝛa careat vel eos ſtrictos habeat q̄liter dicimus ſpongiam raram

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

⁊ aquam dẽſam. Uel tertio. q2 poros hẽat magis repletos re extrãea viſcoſa aut groſſa. vt q̃rta ꝓhleumatũ ꝑicula ſumit̃ ab Ar. Aut 4° q2 minus fluxibile. vt Aui. inuit. 2° canone. cap. 3. Quĩto. q2 bene ⁊ ſtricte ex ſuis villis ꝯtex tũ. Et rar pro male ⁊ incõpoſite cõtexto: vt dicim⁹ pan nuz male cõtextum rar. Et h̃ modus ſumit̃ iz° tertij. cap de cauſis debilitatis ſtõchi. Mulierẽ g̃ dr̃ hr̃e carnẽ rario rẽ mõ q̃rto. i. molliorẽ carne viri alijs parib⁹. ⁊ mõ q̃nto: q2 minus bene ex villis ſuis ꝯtextũ cũ debilior fuerit ei⁹ vius informata. ⁊ forſan ẽt mõ primo licet h̃ nõ ſit bene demonſtrabile: ſed vir hz carnẽ rariorẽ q2 pluribus poris ꝑticipãtẽ ⁊ maiorib⁹. ⁊ 2° q2 minus de re groſſa extranea in illis poris ꝯtinet̃. Concedit̃ ergo suo mõ feminar car nes viror carnibus eſſe rariores ⁊ denſiores.

¶ Circa tertiã ꝯnez. nota q terre ſeptẽtriõales nõ obſtãte q boreas ſit ſiccus: tñ ſunt multũ humida ꝑꝑ fluuios ⁊ maria ⁊ ſtagna ⁊ paludes. De iſtis g̃ locis nõ cadit dubiũ. q̃re corpa faciẽt hũidiora. ¶ Nota 2°. q in terris abſolu te frigidis corpora fortis caloris ſm calorẽ vigorant̃ inte rius. vt ꝑma aforiſ. cõmẽto. 15°. Et ꝓhibet̃ humidi nãlis diſſolutio ⁊ humidi nutrimẽtalis manẽtis ſub forma hu midi nutrimẽtalis: vt ibi notaui. In iſtis g̃ corporib⁹ talia loca habitãtibus eſt amplior hũiditas: ⁊ corpora debilis caloris ĩfrigidãt̃: vt ſenes valde ⁊ calore debilitato multi plicat̃ ſupfluitas flegmatica. ⁊ ideo ẽt debiles ſunt hũidi ſaltẽ accidẽtaliter. ¶ Ex q̃bus ſequunt̃ due ꝯnes corpora nãliter fortis caloris tales regiões habitãtia ſunt hũidio ra nãli hũiditate. ¶ Scda ꝯ. corpa debilis caloris talia loca habitantia ſunt hũidiora hũiditate accidẽtali. Et iõ q̃ſi oĩa corpora talia loca habitãtia ſuppoſita alior ꝑitate ſũt hũidiora. Et pz cã q̃re Aui. nõ dixit q eẽnt calidiora vel frigidiora: q2 hoc nõ eſſet vlr ver alijs paribus.

¶ Circa q̃rtã ꝯnez nota q aer circũdans corpus niſi ꝑ ac cidẽs fuerit ĩpedit⁹ ĩmutat corpus ad ſui ſilitudinẽ. Et iõ q̃ artes exercẽt humidas ſũt hũidiores ⁊ ſiccas ſicciores cũ nec aer hũidus nec ſiccus ſe ꝑ accñs ĩpediat uiſi ꝑar. Sed de calidis aliq̃ñ accidit q ſint debiles diſſoluti: vt cõi ter ſunt furnarij. ⁊ ideo ſũt frigidi. ⁊ in artib⁹ frigidis acci dit calorẽ fortificari. Et hãc puto eſſe cãm. q̃re Aui. dixit plus de hũidis q̃ de calidis vel de frigidis nõ obſtãte q efficaciſſime ſũt ad agẽdũ caliditas ⁊ frigiditas. Sz acci dit ſe eas ĩpedire. vt dixi. Et hec de iſto capitulo ſufficiãt.

¶ Doctrina quarta quid ſit hũmor ⁊ eius diui ſiones. Cap. I.

Humor eſt corpus humidum liqui dũ in qd̃ in primis nutriẽs ꝯuertit̃.

¶ In iſta q̃rta doc. determiat Auic. de hu morib⁹. Et ꝑmo de eis in facto eſſe. Secun do de generatione hũor in ſequẽti caplo. ¶ Preſens capitulũ diuidit̃ in tres ptes. q2 ꝑmo ponit diffinitionẽ hũoris gñalẽ ad medicũ perti nentẽ. Secundo ponit diuiſiones ⁊ ſubdiuiſiones earum mẽbra dclarãdo. Tertio mouet ⁊ ſoluit q̃dã dubia. ibi 2° [Et⁹ vo eẽ]. ibi 3° [Ingt Galen⁹.] ¶ Dicit ꝑ q hũor ẽ cor pus humidũ liq̃dum in qd̃ in primis nutriẽs ꝯuertitur. ¶ Ubi ꝯſidera qd̃ hoc nomen hũor. aliq̃ñ ſumit̃ gñaliter pro omni corpe liq̃do currẽte. ⁊ iſto mõ aqua dr̃ humor ⁊ vinũ ⁊ talia. Scdo mõ ſumit̃ ꝓ oĩ corpore humido liq̃do in corpore nr̃o ex cibis genito. Et h̃ mõ chilũ ⁊ humores oculi ⁊ vrinã poſſumus dicere humores. Tertio mõ ſumi tur tñ ꝓ tali corpe. ſ. liq̃do humido i corpe nr̃o genito ex cibis: ſz ĩalato. ⁊ hoc mõ hũores oculi: ⁊ ſi ſint ĩiati nõ ſũt humores. Quarto mõ ſumitur pro hũiditate currẽte: nõ ſm gen⁹ ſuũ totã ſupflua imediate genita ex chilo: aut di cit̃ nõ ſz totũ genus ſupflua ꝑꝑ vrinã que nõ eſt humor. iſto mõ. Et ſic tñ quatuor ſz genus ſunt hũores ſanguis. flegma. chola. melia. Quĩto ſumit̃ tñ ꝓ humore ꝑ bono vt ſumit Aui. 2. de aĩalibus. ¶ Nota 2° quoſdam dicere Aui. diffinire hic hũores 4° mõ vel 5° mõ ſumptũ: ſed nõ eſt ita. Naz 5° mõ ſolũ eſt hũor bonus e ẽt humor ꝓut hic deſcribit̃: ſed h̃ eſt falſuz. Nã Aui. diuidẽdo humorẽ ꝓut diffinit diuidit ipm in hũorẽ bonũ ⁊ malũ. ⁊ q diuidit eo mõ quo diffinierat accipiẽdo pz. q2 põit relatiuũ i ꝑn⁹ di uiſiõis. dicẽs [Eius vo.] Nec diffinit humorẽ 4° mõ ſum ptũ. i. pro cõi ad q̃tuor humores ꝑmos tã bonos q̃ malos q2 in ſcda diſiõe hui⁹ capituli dixit. q hũiditates ſũt 4°r hũores quos poſtea nolabimus dicẽdo de futuro inuentos q de illis nõdũ dixit. Et iõ puto q hic diffiniat̃ hũor pro hũore ſumptũ 3° mõ. Et ſub hũore h̃ mõ accepto nõ ꝯti net̃ flã gipſeũ nec glutẽ nec aliqd̃ d talib⁹ nõ aptũ ad flu endũ: ſz bene ꝯtinẽt̃ ſub eo chilus ⁊ vrina. Et tũc itelligo textũ h̃ mõ. Humor ẽ corpus ſpẽ inalatũ humidũ liqui dũ. i. humidũ actu hũiditate q̃ facit ipm manifeſte fluxi bilẽ. Et h̃ dr̃ ad drĩaz ſpiritmũ in qd̃ ꝯuertit̃ ſupple a calo re noſtri corpis. Nutriẽs in ꝑmis. i. cibus exterior. ille. n. eſt ꝑ⁹ nutriẽs. Et tu ex iſtis vides qũo cholera ẽ hũida. ſ. actu nõ obſtãte q ſit ſicca vtualiter. ¶ Ex q̃bus ſeq̃t̃ hãc deſcriptionẽ eẽ bonã ſoli ſuo deſcripto ꝯueniẽtẽ ⁊ ꝑ quaz deſcriptũ differt ab alio quolibet. Et h̃ mõ ſumẽdo hũo rẽ ꝯcedo. vt dixi chilũ ⁊ vrinã ⁊ ſpma eſſe hũores ⁊ nõ ſo lũ ſanguinẽ flegma ⁊c. Flegma aũt gipſeũ ⁊ glutẽ ⁊ mul tor membror cambium: ſicut oſſiũ non ſunt humores.

¶ Nota 3° q nutriens q̃ñq3 ſumitur ꝓ vero nutriẽte: ⁊ eſt illud qd̃ imediate tranſmutat̃ in ſubaz mẽbri ⁊ ſm quoſ dã eſt glutẽ. ⁊ ſm quoſdã cãbiũ. Et iõ dr̃ verũ nutriẽs q2 in illud agit nutritiua virtus ſuã principalez operationem. ¶ Quãdoq3 autẽ ſumit̃ pro quaſi nutriente. ⁊ iſtud ẽ res ex cibo in corpore noſtro genita apta ꝑ vnã tranſmutatio nẽ vel p̃ures a calore noſtri corporis in mẽbrorũ ſubam trãſmutari. Et h̃ mõ chilus ⁊ oẽs hũiditates citra quar tam dicunt̃ quaſi nutriens. ¶ Tertio ſumit̃ nutriens ꝓ futuro nutriente. ⁊ hoc modo corpus cum comeditur vel bibitur: ⁊ eſt paratum ita pati a calore humano q per il lius tranſmutationes vnam vel plures cõuertatur in ſub ſtantiam membror dicit̃ nutriens. Et h̃ eſt primum ex quo alia nutrientia fiunt: de quo Auicen. intellexit in dif finitione cum dixit. Nutriens in primis.

¶ Eius vo eſt humor bonus: ⁊ eſt illud de cui⁹ proprietate eſt vt fiat pars ſube nutriti ſolus vel cum alio: ⁊ aſſimilari ei ſolus vel cuz alio ⁊ in ſũma materia reſtaurationis eius qd̃ ex ea diſ ſoluit̃ ⁊ eius ſuperfluitas eſt humor malus. Et eſt q iſtud agere non conſueuit aut raro in bo nũ conuertitur humorem. Unde antea a corpo re expelli ⁊ proijci debet.

¶ Ponit diuiſiones. ⁊ ꝑmo ponit diuiſionez humor ſum ptã a ſine. 2° q2 vidit q ſub noie humor mõ quo diffini uit nõ cõprehẽdunt̃ oĩa de q̃bus itẽdit hic determinare. ponit diuiſionẽ humiditatũ in corpore genitarum. ibi 2° [Dicimus aũt.] ¶ De prima dicit q humorũ quidã eſt humor bonus ⁊ ẽ ille qui ſolet fieri pars ſube nutriti: aut ſolus: aut cũ alio. ⁊ in ſũma ẽ materia reſtaurationis eius quod fuit a corpore diſſolutuz. Et alius eſt humor qui eſt ſuperfluitas humor mala que nõ ꝯſueuit facere iſtud. ſ. eſſe materiã reſtaurationis: ſed raro ꝯuertit̃ in humorem bonum. vñ ante debet expelli a corpore ⁊ proyci. ¶ Ubi nota. q inter cibũ ⁊ cibatum nõ ſolum eſt propinquitas qualitatum primar: ſed oportet q currat occulta ꝓprie tas preparans ad hoc vt patiatur cibus ⁊ debitus modus

ſubſtantie: vt dicetur in capitulo de eo ꝙ comeditur ⁊ bibitur. Et ita etiam inter humorem ⁊ corpus nutriendum debet currere ꝓprietas talis: ⁊ ꝓpinquitas debita in primis qualitatibus ⁊ modus ſubſtantie. Humor ergo ꝗ merito iſtorum eſt preparatus vt conuertatur in membrum dicitur ſolere fieri. ille vero humor qui in qualitatibus peccat ſed poteſt reduci ad benignum: licet poſſit conuerti in membri ſimilitudinem nō dicitur ad mentem Auicē. ſolere fieri ⁊c. Et ideo ille humor dicitur humor bonus qui ꝑ has conditiones bonas eſt preparatus. Ille vero malus vel ſuperfluitas dicitur mala cui aliquid iſtorum deficit. vnde prius a corpore debet expelli ꝙ̄ nutrire: licet aliquādo poſſit ad bonum conuerti vel nutrire. Et iſto modo puto aquoſitatem vrinalem: ⁊ alias currentes ſuperfluitates dici ſuperfluitates humoris malas. ¶ Nota ſecūdo. ꝙ Ariſto. ⁊ eū ſequētes voluerunt ſolum ſanguinē nutrire ⁊ alios humores eſſe ſuperfluitates. Galenus ⁊ Auicēna autē voluit ꝙ ⁊ ſi alij humores a ſanguine nō poſſūt nutrire ſoli ⁊ nō ꝑmixti ſanguini: tamē permiſcent̄ in debita ꝓportione cū ſanguine vt cōuertantur ad mēbroꝝ ſubſtantiam. ¶ Nota tertio. ꝙ humor dicitur bonus propter effectum. dupliciter autem operatur humor in corpore. Uno modo a materia patiendo. ſ. ita vt in membri ſubſtantiam conuertatur. Et iſta eſt principaliſſima operatio in humore īteta. ¶ Secundo modo operatur alias actiones faciendo: puta calefaciendo: infrigidando: abſtergendo: corrugando: ⁊ alijs modis. Et iſte non ſunt ita principaliter intente operationes. Modo ad ꝓpoſitum iuxta Auic. hic ille ſolus dicitur humor bonus qui poteſt in operationē principaliter intentam ex humore que eſt nutritio. Reliqui vero qui alias operationes ⁊c. cōuenientes corpori faciunt. Sed hāc nequeūt vt cholera in chiſti fellis ⁊ melāc͡holia non dicūtur humores boni: ſed mali per ꝓuationem bonitatis ꝓncipaliter in humore intente. ¶ Ex iſtis potes inferre ꝓmo ꝙ Aui. dixit in diffinitione boni humoris ſolet fieri pars ſubſtantie nutriri ſolus vel cum alio vt ponat diſtinctionem ſm vtrāq; poſitionem. ⁊ Ariſtoteles ⁊ Galenus ſufficienter. Nam ſm Ariſtotelem ſolus ſanguis eſt humor bonus hoc modo: quia ſolus poteſt nutrire: ⁊ alij non ſoli: nec ſociari poſſunt in ſubſtātiam membri conuerti. Sed ſm Galenum flegma: cholera: ⁊ melāc͡holia ꝑ venas cū ſanguine euntes poſſunt nutrire: non ſoli: ſed ſanguini mixti. ⁊ ideo humores ſunt boni. ¶ Secundo ſequitur aliquem humorē malū eſſe naturalē. Patet de cholera tranſmiſſa ad inteſtina gratia abſterſiōis: que nutrire nō poteſt: ⁊ tamen eſt naturalis. ¶ Tertio ſequitur ꝙ ad ſanitatem corporis neceſſarij ſunt humores mali. ¶ Quarto ſequitur ꝙ humor malus poteſt etiam nutrire: quia poteſt ad benignum reduci. ¶ Nota tamen hic. ꝙ nutricationū quedā eſt perfecta per quā reſtauratur humidum perfectum ⁊ ſanum. quedam imperfecta in qua nō reſtauratur humidū ita perfectum. Humor igitur malus nō poteſt nutrire ꝑfecta nutricatione niſi ad benignū reducat̄. ſed bene poteſt imperfecta nutricatione nutrire: vt in ſcabie apparet ⁊ lepra. Sed ſuperius in diffinitione boni humoris de perfecta nutricatione intelligitur. ¶ Nota vltimo aliquē humorem reperiri ita malignū ⁊ ita lōginquū ab hoc vt a calore naturali recipiat bonas diſpoſitiones. ꝙ eſto ꝙ eſſet in minima ꝗ̄titate. tamē nutrire nō poſſet: eſto ꝙ non lederet. De veneno autem. vtrum nutriat ⁊ quō dicam in capitulo de eo ꝙ comeditur ⁊ bibitur.

¶ Dicemus ergo ꝙ humiditatum corporis quedam ſūt prie ꝗdā ſecūde. Prime ſunt quatuor humores quos paulopoſt nominabimus.

¶ Ponit diuiſionem humiditatum in corpore contentarū: que non animate exiſtentes: ⁊ ſunt ex chilo genite mediate vel imediate: vel ex cibo reducibiles ad ſibi ſimiles ex chilo generabiles ſine putredine. Uolo ergo dicere ꝙ humiditatis nomē ꝙ hic diuiditur nō eſt ſynonymū cū nomine humoris ſuppoſito. Nam tunc gluten ⁊ ſorditiés nō dicerentur humiditates. cum tamē in rei veritate ſub iſta humiditate contineatur: vt patet ex diuiſione. ¶ Similiter chilus nō eſt humiditas hoc modo ſumendo humiditatem: quia nec ꝓma nec ſecunda. nec etiam ſanies eſt hoc modo humiditas: ⁊ ſic diuiſio nō eſſet bona. ¶ Nec etiā ſumit̄ hic tm̄ pro naturali ⁊ bona humiditate cū nominet ſuperfluitates ſub ea ꝯtineri. ¶ Nec ſumitur tm̄ pro humore gēnito ex chilo. quia flegma genitū imediate ex cibis. Etiā quedam ſpecies cholere nō eſſent h̄ modo humiditates: que tamen ſub vno membro diuiſionis: vt pꝫ infra cōtinent̄. Et diuiditur in duas partes. nam ꝓmo ponit diuiſionē vnū membrū ſubdiuidēdo. Secūdo aliud diuidit. [Et dicemus etiam.] Prima in tres. ꝓmo ponit diuiſionē. ſecūdo ſubdiuidit vnum membrum. tertio declarat vnum membrum ſubdiuiſionis per alias diuiſiones. ſecūda ibi [Secūdarū vero.] tertia ibi [Et ꝗ ſūt non.] ¶ Dicit ꝓmo ꝙ humiditates corporū quedā ſunt ꝓme: quedam ſecūde. ⁊ ꝙ prime ſunt quatuor humores quos poſtea nominabit. ¶ Ubi nota ꝙ hec diuiſio ſumit̄ ex ordine. Nā ꝓus ⁊ poſterius variant ordinē. Ordo aūt iſte a quo ſumitur hec diuiſio eſt generationis. ꝓus enim tempore generantur ꝓme ⁊ natura ſaltem laudabiles ꝙ̄ ſecūde. ¶ Nota ſcḋo. ꝙ ꝓme humiditates ſunt ille ꝗ imediate gn̄antur vel ꝗs gn̄ari nō repugnat ex chilo. Ideo puto aquoſitatē vrinalem tenendo ꝙ generet̄ ex chilo eſſe humiditatem ꝓmā. Nā ſicut ſuperfluitates ſecūdaꝝ humiditatum ſūt ſecūde humiditates: ita ſuperfluitates primorū. Tacuit aūt Aui. de eis volēs intelligi ꝑ id ꝙ de ſcḋis dicitur ſtatim. Que autem ſint ſecūde ſtatim dicetur.

¶ Secūdarū vero due ſunt diuiſiones: aut enim ſūt ſuperfluitates aūt nō ſuperfluitates. Superfluitates vero in ſequentibus nominabimus.

¶ Ponit ſubdiuiſionem dicēs. ꝙ humiditatum ſecundarū quedā ſuperfluitates: quedam non ſuperfluitates. Et ſubdit ꝙ ſuꝑfluitates nominabit in ſequētibus: q̄ in ſequenti capitulo. ¶ Ubi nota dupliciter dici aliquid eſſe ſecūdarū humiditatū ſuperfluitatē. vno modo ꝙ ſit humiditas ſecūda mala. alio ꝙ ſit ſuꝑfluēs a digeſtione per quā ſecunda humiditas generatur: ⁊ h̄ ſecūdo modo maxime determinat̄ in capitulo ſequēti.

¶ Et que ſūt nō ſuperfluitates ſūt humores ꝗ a principali diſpoſitione conuerſi mēbris deligati fuerūt: ſed nōdū alicuius membroꝝ ſimpliciū operatione perfecta pars effecti ſunt.

¶ Nunc notificat ſecundas humiditates que non ſunt ſuperfluitates. Et diuiditur in duas. ꝓmo ponit deſcriptionem. Secundo numerum. ſecunda ibi [Quarum ſunt quatuor.] ¶ Dicit ꝓmo. ꝙ humiditates que nō ſūt ſuperfluitates ſunt humores: id eſt ſūt genite ex humoribus ꝓmis per cōuerſionem earum notabilem a ꝓncipali diſpoſitiōe ⁊ membris elegate: id eſt membris appropriate per digeſtionem que nōdum ſunt effecte perfecta operatione pars alicuius ſimplicium membrorum. ¶ Ubi nota ꝙ experientia oſtendit in membris naturaliter diſpoſitis inueniri humiditatem notabiliter diſtantem a diſpoſitione ꝓncipali ſanguinis vt ſanguis eſt quam nō poſſumus dicere niſi ex ſanguine genitam: ⁊ pro nutricatione membrorum requiri: membris etiam appropriatam. cum videamus tales humiditates colore ſapore: ⁊ modo ſubſtantie

propinquas eſſe mẽbro in quo ſunt. Talis igitur bumiditas eſt ſcd'a bumiditas de qua ſermo. ſ. bumiditas genita ꝑ digeſtionẽ ex bumore ꝓmo: q2 ſanguine per notabilem eius ꝯſeruationem a diſpoſitione ꝓncipali: ⁊ mẽbris appropriata: que tñ nõdũ alicuiꝰ mẽbroꝝ eſt facta pars ꝑfecta aſſimilatione. Et ħ veritatẽ bꝫ ſiue illa bumiditas ſit eiuſdẽ ſpeciei cũ ſanguine: ſiue nõ. Ex ħ apparet ſolo dubꝫ. Utrũ ꝑter ꝓmos bumores ponẽde ſunt ſcd'e bumiditates. nã boc mõ ſumẽdo bumiditatem res eſt certa.

Nota ſcd'o ꝙ boc nõ obſtãte: tñ adbuc eſt dubitatio. Utrũ tales bumiditates differant ſpecifice a ſanguine. Nam Ariſtoteles in de ſomno ⁊ vigilia. ⁊ in de iuuẽtute ⁊ ſenectute. ⁊ 2° de partibus aĩaliũ: expreſſe dicit ſanguinẽ eſſe vltimũ alimentũ in babentibus ſanguinẽ. ⁊ per vltimũ alimentuꝫ videt̃ intelligere nutrimentuꝫ ex quo imediate mẽbra vere nutriunt̃. Et ita videt̃ ſentire Auicẽna in caplo de mẽbris: ſaltem de quibuſdam membris. Nam dicit. nõ vndiqꝫ ſanguis in quorũdam nutrimento multotiens ꝯuerti: ſicut carnis: imo ſtico: cum ei nutrimentuꝫ accidit in ipſum ꝯuertet̃. ⁊ ſcd'o colliget idem videt̃ ſentire Auer. ¶ Pro iſto ergo dubio duo inueniunt̃ modi. Unus abſolute cõcedendo. ꝙ ſecunde bumiditates non differunt ſpecie a ſanguine eſſentiali: ſed tamen differũt a ſanguine in diſpoſitione ꝓncipali ſanguinis in quibuſdam diſpoſitionibus accidẽtalibus: quibus appropinquant nature membroꝝ. Et ſm̃ banc viã nõ eſt numerus iſtaꝝ bumiditatũ ſm̃ numeꝝ formaꝝ ſpecifice differentiũ illis bumiditatibus correſpõdentiũ. ſed ſm̃ numeꝝ notabiliuꝫ trãſmutationũ inuentaꝝ in ſanguine anteꝗ̃ in mẽbra conuertat̃ ꝑfecte.

¶ Alia eſt poſitio ponens. ꝙ bumiditates ſaltẽ cambiuꝫ differũt a ſanguine ſpecifice. ¶ Sed ad auctoritatẽ rñdet diſtinguẽdo de boc nomine ſanguinis. Nã dicitur de maſſa bumoꝝ primoꝝ aggregata ex ſanguine: flegmate: melia ⁊ cbola. Alio pro bumore diſtincto ab alijs: vt infra rubeo colore ⁊ dulci ſapore. Tertio ꝓ nutrimẽto mẽbris appropriato ex ſanguine genito q̃uo dr̃ 4° colliget. ꝙ mã qua nutriunt̃ mẽbra radicalia eſt ſanguis dealbatus. Tertio ⁊ ſcd'o. ꝙ ſperma eſt ſupfluitas cibi generati in toto corpore: ⁊ eſt ſanguis magis digeſtus. Ariſto. ergo vbi dixit ſanguinẽ eſſe vltimũ alimentũ: aut fuit prime opinionis: aut ſaltem ſumpſit ſanguinẽ tertio modo. Et intelligant̃ alie auctoritates. ¶ Pro auctoritate Auic. pro nũc ſufficit ꝙ in ꝯuerſione ſanguinis in carnẽ nõ ſũt ita notabiles trãſmutationes ſicẽ in eiꝰ ꝯuerſiõe ad oſſa.

¶ Nota 3° ꝙ de glutine vtrum ſit pars mẽbri animata: vel ſit nutrimẽtũ veꝝ quod imediate mẽbro aſſimilat̃. ſunt tres vie. Una dicit ꝙ eſt pars mẽbri ſm̃ omne mẽbrũ quãtũcũqꝫ ſimile conſtat ex ſolidiori ⁊ viſcoſo tenẽte partes adinuicẽ: vt colla: ⁊ illud viſcoſum bumidiuꝫ. Et ſi ſit animatũ: non tñ perfecte babet mẽbri preexiſtẽtis ſimilitudinẽ in qualitatibus: vel non babet membri rõnẽ ſed partis: quia ratio membri conſtituit̃ ex talibus diuerſis partibus. ¶ Secũda via dicit ꝙ gluten non eſt pars mẽbri: imo in mẽbro viuente nõ eſt gluten: nec ſũt niſi tres bumiditates: ſꝫ gluten fuit in ſpermate: ⁊ ex eo facta eſt pars que tenet vnũ cum alio ſicut colla. in viuẽte aũt ſufficit cambium. Et banc viã ſentit Conciliator differẽtia trigeſimatertia. Et ob bãc cauſam dicũt Auic. dubitationẽ vidẽtẽ addidiſſe. cuius ꝓncipium eſt ex ſpermate: vt ĩfra. ¶ Tertia via dicit. ꝙ gluten eſt verum nutrimentũ quod imediate tranſmutat̃ in membroꝝ ſubſtantiã. Eſt tamen viſcoſum faciens partem mẽbri inuicem teneri: ⁊ viſcoſitatẽ ſolidoꝝ partium membri reformans: ⁊ bec eſt cõmunior. ¶ Ex bis ergo patet. ꝙ deſcriptio ſcd'e bumiditatis non ſuperfluentis eſt bona. Nam conuenit cuicunqꝫ contento ſub deſcripto: ⁊ per illaꝫ differt deſcriptum a quolibet alio: vt patet intuenti declarationes predictoruꝫ. ¶ Nota vltimo. ꝙ lꝫ diſpoſitio quaꝫ babet ſecunda bumiditas ſit perfectior diſpoſitione ſanguinis: quia per illã magis nature mẽbri appropinquat: tamen illa nõ eſt ꝓncipalis diſpoſitio bumoris ꝓmi: quia non cũꝫ illa eſt aptus bumor primus optime conſeruari: ſed tranſmutari in melius. Et ideo dicitur ꝙ in generatione ſecunde bumiditatis eſt bumor conuerſus a principali in ſua diſpoſitione.

¶ **Quorum ſunt quatuor ſpecies.**

¶ Ponit numeruꝫ iſtarum bumiditatuꝫ vnaquãqꝫ declarando. ⁊ diuiditur in duas. Nam ꝓmo ponit numerũ. Secũdo vnãquãqꝫ declarat ibi ſecũda [Prima ẽ ⁊c.] ¶ Dicit ergo. ꝙ iſtarũ bumiditatũ ſunt q̃tuor ſpecies. ¶ Ubi nota ſm̃ quoſdam vt ſupra dicitur. iſtas bumiditates diſtingui ſm̃ formas ſubſtantiales. Et boc difficulter ꝓbaretur. ¶ Alij v'o volunt iſtas bumiditates non oportere omnes diſtingui ſm̃ ſpecies: ſed ſm̃ diſpoſitiones accidẽtales notabiles acquiſitas ante conuerſionem ad veram membrorum naturam. Et ita videtur ſentire Auicenna ꝓma quarti. capitulo de etbica. ſecũda ⁊ tertia bumiditate. cum vnam ponat ſicut oleum effuſum in lucerna: ⁊ oleum imbibitum in licbinio: que duo olea ſpecie non differunt. ¶ Nota ſecundo bunc numeꝝ ⁊ modum diſtinctionis in quatuor bumiditates expreſſe baberi ab Auicẽna. ⁊ duodecimo de animalibus. ⁊ prima quarti. ⁊ a Serapione ſexto breuiarij. capitulo de etbica. ad bunc modum: ſed ex Galeno ſeptimo terapentice. Lꝫ comprebendere poſſumus aliquã etiam ſecundã eſſe bumiditateꝫ ad ſenſum: dictũ tamen bic quaternarius non explicatur. ⁊ bec magis in particularibus locis dicẽda. Ideo aliqui doctores bunc numerum bumiditatum negauerunt: vt babet videri a Conciliatore. differentia. 33.

¶ **Una eſt bumor in foraminibꝰ extremitatum ꝑuarũ venarũ ꝯtẽtus membris ſimplicibus propinquarum imbibentium ea vel eam.**

¶ Nunc Auicẽna declarat vnãquãqꝫ earuꝫ. Et diuiditur in q̃tuor ptes. ibi ſecũda. [Alia ẽ bumor.] ibi 3° [Tertia eſt bumor.] ibi 4° [Quarta eſt bumor.] ¶ Dicit primo ꝙ ꝓma barum bumiditatuꝫ eſt bumor contentus in foraminibus paruarũ venarum membris ſimplicibus ꝓpinquarum ea imbibentium. ¶ Ubi notanduꝫ banc deſcriptionem boc modo debere ſuppleri. Prima bumiditas eſt bumiditas ſecũda vnica tñ notabili tranſmutatione facta ex ſanguine: ⁊ ſm̃ plurimũ in extremitatibus paruarum venarum membris ſimplicibus ꝓpinquaruꝫ ea imbibentiũ contenta. Naꝫ niſi ita ſuppletur ſtaret ſanguinẽ eſſe ꝓmaꝫ bumiditatẽ cum ſtet ipſuꝫ in tali loco cõtineri. ¶ Nota ſecũdo. ab bac ꝓma bumiditate nõ ſumi aliquã etbice febris ſpeciem: ſed ſumitur inde febris ebullitiõis aut putredinis: vt a Serapione ⁊ Auic. locis allegatis colligitur. ¶ Nota tertio. nõ oportere quãlibet ꝓmã bumiditatem contineri in extremitatibus paruarum venarũ. Nam vena magna nutritur: ⁊ prima bumiditas eius non ꝯtinet̃ in paruis venis: vt pꝫ. ⁊ iõ dixit ſupra ſꝫ plurimũ. ¶ Nota vltimo. non in quolibet mẽbro nutriendo banc inueniri primam bumiditatem vt membris carentibus venis ſicut oſſa. Sed ꝓma bumiditas que nutrire debet prius in venis continetur. deinde ab eis attracta tranſmutatur. Et bec ꝓma bumiditas dicitur bumiditas ſanguinea: ⁊ a quibuſdam innominata.

¶ **Alia eſt bumor per omnia ſimplicia trãſiens mẽbra ſicut ros qui inſtrumentum conuerti eſt**

aptus cum corpus nutrimento caret: ⁊ vt membra humectet cum aliqua cauſa fortis motus aut alia ea exiccauerit.

¶ Nunc declarat ſecũdam dicẽs. ꝙ alia eſt humor. ſ. ſecũdus ſuper omnia ſimplicia tranſicẽs membra: ſicut ros factus eſt vt ſit aptus cõuerti in nutrimentũ cũ corpori defuerit nutrimentum: ⁊ vt humectet membra ⁊ iuncturas. ¶ Ubi nota hanc humiditatẽ dici roridã ꝓpter ſimilitudinẽ quam habet cũ rore: quia ſicut ros humectat folia: ita ros humectat membra. ¶ Nota ſecũdo. vt plurimũ rorem inueniri in poris mẽbrorũ: ⁊ eſſe ſecũda notabilĩ tranſmutatione tranſmutatũ a diſpoſitione ꝑncipali ſanguinis. Et ſm mentẽ Auic. ꝑma humiditas trãſmutatur ſm partẽ in rorẽ: ⁊ ſm partẽ in cambiũ. ſed ros trãſmutatur poſtea i cambiũ tẽpore carẽtie nutrimẽti: ita ꝙ nõ ſemper in cambiũ tranſmutaẽ: nec omne cambiũ factũ eſt ex rore: ſicut accidit de flegmate reſpectu ſanguinis: ſicut infra dicetur. ¶ Nota tertio humectationẽ roris eſſe magis cõuenietẽ membris ꝙ̃ humectatio flegmatis: q: ros plus participat membroꝝ ſimilitudine. ¶ Ex his patet roris neceſſitas ⁊ vtilitas ⁊ dẽſcriptio: que debet h̃ modo ſuppleri. Ros eſt humiditas ſecunda: non ſuperflua ꝑ duas notabiles tranſmutationes ex ſanguine genita ꝑ digeſtionem diſſeminata per poroſitatẽ ſimpliciũ mẽbrorũ illis appropriata pro eorũ humectatione: ⁊ vt tẽpore neceſſitatis poſſit in cambiũ tranſmutari. ¶ Patet ſecũdo rorem nõ eſſe iſto modo neceſſariũ in nutricatione: q: oportet omnem humiditatẽ nutrimentalẽ nature prius fuiſſe ſub forma roris. ¶ Nota q̃rto. ꝙ cambiũ per tres notabiles trãſmutatiões diſtat a ſanguinis natura: vel ſaltem eſt rore alijs partibus a ſanguine diſtãtius ⁊ groſſius ⁊ in hoc differt a rore. Differt ſecundo. quia cambium eſt quietatũ in poro cui appoſitũ eſt: ſed ros nõ eſt vni poro appropriatus: imo ſtat quaſi in motu: ſicut ros ſuꝑ folia arborũ fluit. Differt etiam a flegmate per dictas cauſas. ¶ Nota quinto. ꝙ q̃uis ros cõtinue membra humectat: tamẽ eius vtilitas maxime apparet cũ aliqua fortis cauſa exiccatiua approximaẽ corpori. Et Auic. dixit eã tunc humectare: q: tũc exiccationi reſiſtit. ¶ Nota vltimo. ꝙ Galenꝰ. 7. terapentice. caplo. 6. videẽ manifeſte velle humidũ rori formiter diſſeminatũ nutritiuꝝ eſſe membra. vocat enĩ hanc humiditatẽ familiarẽ rori formiter diſſeminatã: ex qua nutriunẽ particule finaliter deperdite. Et ideo multi volunt hanc: non ſolum tẽpore neceſſitatis: ſed ſemꝑ in cãbiũ tranſmutari deducto impedimento.

¶ Tertia eſt humor qui parũ ante ↄgelatꝰ fuit. Et eſt nutrimentũ qd̃ in ſubſtãtia membroꝝ ex parte cõplexiõis cõuerſũ eſt. Sed ex ꝑte eſſentie complete ⁊ ſĩlitudis nõdũ ↄuerſum fuit.

¶ Notificat tertiã dicẽs. ꝙ tertia eſt humor. ſ. qui parum ante coagulatus fuit: ⁊ eſt nutrimentũ: quod eſt ex parte cõplexionis mẽbroꝝ conuerſũ in ſubſtãtiã membrorũ id eſt quodãmodo mẽbrũ ſimilatur in cõplexione: ſ; nõ dũ fuit cõuerſũ ex parte complete eſſentie: id eſt forme ſubſtantialis: nec ex parte ſimilitudinis in omnibus qualitatibus. ¶ Ubi conſidera. ꝙ de cambio qd̃ eſt humiditas tertia. omnes cõſentiunt ꝙ eſt appoſitũ mẽbro: ⁊ ſibi ſm partẽ in complexione ſimilatũ: ſ; nõ ex toto. Sed tamen aliqui dicũt ipſũ imediate trãſmutari in ſubſtãtiã membri: q: dicunt gluten eẽ aiatũ: ⁊ de ſubſtãtia membri. Alij ṽo dicunt gluten nõ eſſe aiatum ⁊ cambiũ imediate tranſmutari in gluten: in hoc ṽo differre a glutine: q: gluten eſt inuiſcatũ ⁊ vnitũ quodãmodo: ſed cambiũ eſſe tñ appoſitũ. Utroq; ergo modo cambiũ nõ habet formã mẽbri. ideo nõ habet ex toto cõplexionẽ mẽbri: ſed partialiter. ¶ Nota ſecũdo. ꝙ hec humiditas dicitur nutrimẽtũ in littera. ⁊ ideo aliqui volunt Auic. itelligere per hoc verũ nutrimẽtũ qd̃ ideo dici poteſt: q: eſt iã poſitũ in loco vbi debet fieri reſtauratio. Et eadem de cauſa diciẽ cambiũ: quia cambit ſeu ꝑmutat deꝑditũ. Differt aũt a rore: q: eſt ſanguine diſtãtius ⁊ groſſius: ⁊ fixũ in loco ſue cõuerſionis ad ſubſtantiã membri.

¶ Quarta eſt humor q eſt intus in mẽbris ſimplicibus a principio natiuitatis: ꝑ quẽ partium eorũ cõtinuitas exiſtit: cuiꝰ principiũ eſt ex ſpermate. Sꝑmatis ṽo pricipiũ eſt ex humoribus.

¶ Notificat quartã humiditatẽ dicẽs. ꝙ quarta humiditas eſt humor ſupple ſecũdus: nõ ſuꝑfluꝰ q ẽ itus. ſ. in mẽbris ſimplicibus: etiã a ꝑncipio natiuitatis ꝑ quẽ eſt cõtinuatio mẽbroꝝ. ¶ Dicit ſecũdo. ꝙ iſtius hũiditatis ꝑncipium eſt ex ſpermate. ſpermatis aũt ꝑncipiũ eſt ex humoribus. ¶ Circa quã partẽ attẽde triplicẽ inueniri viã de hac quarta humiditate. vna dicit. Hũc eẽ partem mẽbri. 2ª dicit. Gluten non eſſe in corpore animato: ſed inueniri in ſpermate eſſe: tamen in viuente humiditatem ex hoc glutine genitã: penes cuius conſũptionem ſumiẽ tertia ſpecies ethice. Et tertia cõmunis dicit glutẽ inanimatũ: ſicut. ſ. dicitur: ⁊ hanc cõem nunc ſeq̃mur. Et hoc modo quarta humiditas eſt humor ſecũdus: non ſuꝑfluus exñs in membris ſimplicibus ⁊ igroſſatus: ⁊ viſcoſitate ſua mẽbris adherens ⁊ conſeruans cõtinuitatem membrorum fouẽdo. ſ. humidã: qd̃ vere ẽ ꝑs mẽbri. Et hoc modo non eſt de vera mẽbroꝝ ſubſtãtia. Sed verũ nutrimentũ eſt humiditas nõdũ perfecta operatiõe pars membri facta. vnde cũ tres ſunt actus nutritiue: appoſitio: vnio: ⁊ aſſimilatio: ſumẽdo vnionẽ pro inuiſcatione. ⁊ aſſimilationem pro tota trãſmutatione: tam ſm ſubſtãtiã ꝙ̃ ſm accidentia ↄſequẽtia duo actus ꝑcedunt gluten appoſitio ⁊ vnio: ⁊ in ipo fit tertius qui eſt aſſimilatio: ⁊ ꝑfectiſſima operatio nutritiue. ¶ Et q: Auic. vidit talẽ humiditatẽ in ꝑncipio gñatiõis neceſſariã eſſe. ideo dedit modũ quo inueniẽ. ⁊ dicit ꝙ iueniẽ ex partibus ſꝑmatis nõ complete in membroꝝ ſubſtãtiã ↄuerſus. Et hic ſperma poſſumus intelligere: aut ſanguinẽ mẽſtruũ multũ ad naturã ſpermatis reductũ: aut vere groſſam partẽ ſꝑmatis que ſm mentem medicoꝝ eſt mã gñationis fetus. ¶ Deinde dicit.

¶ Et dicemus etiam ꝙ humores humoroſi boni ⁊ ſuperflui vel nõ ſuperflui quatuor continẽtur generibus genere ſanguis qui omnibꝰ illis melior exiſtit: ⁊ genere flegmatis: ⁊ genere cholere rubee: ⁊ genere cholere nigre.

¶ Determiat de alio mẽbro diuiſiõis. ⁊ q: diuiſerat ſupra humiditates ſcdas i ſuꝑfluitates ⁊ nõ ſuꝑfluitates nõ curat h̃ facere. Hic g̃ ſumit vnum tñ mẽbrũ. ſ. humorem q nõ ſm totum genus eſt ſuꝑfluus: ⁊ hunc vocat humorẽ humoroſum: ⁊ eſt humiditas: non ſm totũ genus ſuperflua immediate ex chilo genita: vel ad illam reducibilis. ¶ Et diuiditur pars iſta in duas. nam ꝑmo ponit numerũ generũ talium humorum. Secũdo ſubdiuidit vnumq̃dq;: ⁊ declarat ibi [Sãguis ṽo.] ¶ Dicit ꝑmo. ꝙ humores humoroſi ad ſenſum datũ boni vel ſuꝑflui ⁊ mali cõprehẽdunẽ quatuor generibus. ſ. genere ſanguinis qui in oibus exiſtit melior genere flatis: genere cholere ru. genere cholere nigre. ¶ Ubi nota. ꝙ aquoſitas vrinalis nõ ẽ humor h̃ mõ. nã ẽ ſ; totũ genus ſuꝑflua: ſ; mali hũores: ⁊ ſi ſint ſuꝑflui: q: mali: h̃ nõ ẽ ſm totũ genꝰ: q: in genere ſunt boni. Et iſtos oẽs vocat Auic. humores humoroſos. ¶ Nota 2° hũc q̃ternariũ numeꝝ ſẽſu videri i flobotomijs. S; Auer. ꝑ cãtice. cõmẽto. 22. ⁊ 24. per ſimilitudinẽ tempoꝝ ⁊ elemẽtoꝝ hunc numeꝝ humoꝝ declarat: q̃

declaratio nō eſt demōſtratiua. ¶ Nota tertio ſanguinē alijs humoribꝰ eē meliorē. p̄ q꜄ aut ſolus aut mixtꝰ attigit finē q̄ ē nutritio. 2ᵒ q꜄ calorē nālem conſeruat.

¶ Sanguis ꝟo nā calidus exiſtit ⁊ humidus.

¶ Nunc de illis ſigillatim determinat. Et diuidiꝰ in quatuor partes ſm numerū q̄tuor humoꝝ. 2ᵒ ibi [Flegmatis aūt.] 3ᵒ ibi [Cholera.] 4ᵒ ibi [Cholere nigre.] P̄ria ī duas. p̄mo ponit gnālē ſanguis cōplonez. 2ᵒ diuidit. ibi [Cuius ſūt.] ¶ Dicit p̄. q̄ ſanguis nā ē calidus ⁊ humidus. ⁊ pōt itelligi de ſanguine nāli: ⁊ poſſumꝰ gnāliter itelligere de quolibet ſanguine ſub forma ſanguinis manēte. ¶ Ubi nota ſanguinē aliqñ dici maſſam ſanguineā. aliqñ ꝟo humorē quartū diſtictū ab aggregato: ⁊ ita ſumiꝰ h̄. ¶ Nota 2ᵒ ſanguinē adhuc ſub forma cōis nutrimēti manentē dici calidū ⁊ humidū reſpectu cutis: vt pꝫ cap de mēbris. ⁊ diciꝰ etiā talis reſpectu habitudis totius corporis: cum ipſe corpꝰ calefacit: vt pꝫ fen 2ᵒ. c. de eo qd comediꝰ ⁊ bibitur: ⁊ ad hūc ſēſuz diciꝰ. ¶ Utrū aūt poſſit dari ſanguis cute frigidior. p nūc nō curo. Nā talis nō eſſet ſꝫ cōplonē nālr diſpoſitꝰ. Si tñ teneꝰ ſanguinē eſſe mēbroꝝ vltimatū nutrimētū: ꝯcedēdū eēt aliquē ſanguinē cute frigidiorē: puta imediate nutriturū oſſa: tñ talis nō eēt in diſpoſitiōe p̄ncipali ſāguis. ¶ Nō 3ᵒ q̄ ex his nō obſtātibꝰ nutrimētū qd habeꝰ ex ſanguie ē melācholicū: cū ſāguis cogtur ⁊ comediꝰ: q꜄ in p̄ma digeſtione ſubtile reſoluiꝰ: ⁊ ī decoctiōe diciꝰ etiā humor tēperatꝰ ad iuſtitiā reſpectu alioꝝ humoꝝ: q꜄ magis faciens pro operationū pfectiōe.

Hic cadit dubitatio. an daꝰ ſanguis hoc mō diſtinctus ab aggregato alioꝝ humoruꝫ. Et eſt pluſq̄ Cōmētato. in tegni. poſitio q̄ nō. Sed puto ſen ſui eē credēdū ⁊ auctoritatibꝰ. Patet ⁊ rōne. nā ſi ſāguis nō eēt niſi tale aggregatū ſequereꝰ ſanguinē in nāli diſpōne eē frigidū reſpectu cutis. Cōſequēs falſuz. ⁊ ꝯtra dicta. ⁊ pꝫ ꝯña. q꜄ magis in q̄ntitate valde dñatur in corpe flegma ⁊ melācholia q̄ꝫ chola: ⁊ q̄ſi tātū diſtat ſl̄a a cute p fridū: ſicut cholera p calidū. ergo totū cōpoſitum eſt frigidum. ¶ Argumētū pꝫ exercitato in nālibꝰ: ⁊ q꜄ fundamēta oppoſite poſitionis ſunt leuia hic referre non curo.

¶ Cuius ſūt due ſpecies: naturalis ⁊ non naturalis. Naturalis aūt eſt cuiꝰ color eſt rubeꝰ malo carens odore ⁊ eſt valde dulcis.

¶ Nūc ponit diuiſionē: ⁊ diuidiꝰ in duas. p̄mo ponit diuiſionē vnū mēbrū declarādo. 2ᵒ aliud mēbrū declarat. ibi 2ᵒ [Nō naturalis ꝟo.] ¶ Dicit p̄mo. q̄ ſanguis due ſunt ſpecies. ſ. ſanguis naturalis: ⁊ ſanguis non naturalis. Et q̄ ſanguis naturalis eſt cuius color eſt rubeus malo carens odore: ⁊ eſt valde dulcis.

¶ Sed circa hoc ſunt tres difficultates. Prima ꝓpter qd corpora ſanguinea fetēt: vt ſumiꝰ p̄ma q̄rti. c. de p̄paratis ad febres. ⁊. io. terapētice. Videꝰ. n. q̄ nō dꝫ ita eē: cū ſanguis malo careat odore. ¶ Rñdeꝰ. q̄ ī corpibꝰ ſanguineis abūdāt mlte ſupfluitates parate putrefieri pp actualē calitatē: ⁊ ille reſolute reddūt odorē fetidū nō ſāguis.

¶ Scda difficultas ꝓpter qd chilus cū ſit humidus cū patiꝰ ab epate nō denigraꝰ: ita vt ſanguis fiat niger: cū calidū agēs in humidū denigrat: vt ſra iſto capitulo. ¶ Reſpondetur. q̄ calidū igneū vel vt igneū agēs in humiduꝫ denigrat: ſꝫ calor nālis aliqñ dealbat: aliquādo denigrat: vt apparet in generatione lactis ex ſanguine que fit per digeſtionem a calido. Et pꝫ in nutricatione vuee.

¶ Tertia difficultas q̄uo ex ſanguine dulci per vlterioreꝫ decoctionē generaꝰ lac etiā dulce: cū dulce amplꝰ coctuꝫ fiat amarū. ¶ Reſpōdeꝰ. q̄ ex dulci p decoctioneꝫ frigidam a calido nāli nō repugnat generari dulce: ſed per decoctionē p calidū igneū plurimū fit amarū. Nūc aūt lac fit ex ſanguine a calore nāli non igneo.

¶ Nō naturalis ꝟo ſunt due diuiſiones. Alius enim eſt q̄ a cōplexione bona fuit mutatꝰ: nō ꝓpterea q̄ aliqd ei admixtū fuerit: ſed q꜄ eius cōplexio in ſe viciata fuit. verbi gratia. q꜄ aut fuit infrigidatus aut calefactus.

¶ Nūc declarat aliud mēbrū. ⁊ diuidiꝰ in duo. p̄mo diuidit hoc mēbrū vnū mēbrū declarādo. 2ᵒ aliud ſubdiuidit. ibi [Et eſt alius.] ¶ Dicit p̄mo. q̄ ſanguis nō nālis ē duobus modis. Unus eſt q꜄ ſit mutatꝰ ⁊ viciatus in ſua cōplone. nō ꝓpterea q̄ aliqd fuit ſibi admixtū. ſ. nimiū calidus vel alteriꝰ q̄litatis. ¶ Ubi notādū. q̄ cū ſāguis poſſit eē malus merito q̄litatis ⁊ merito modi ſube: ⁊ merito cōplonis: ⁊ pp occultas diſpōnes. Aui. ſolū de nō nāli 3ᵒ mō fecit mētionē: q꜄ peccatū q̄litati nō ē ſpēi peccatū: ſꝫ peccatū ī mō ſube ⁊ ꝓpter cōplexionē peccātis in occultis p̄prietatibꝰ eſt impceptibile a medico. ¶ Nota 2ᵒ cōplonē dici viciatā in ſe: q꜄ ſit viciū in eētia cōplonis: q꜄ in calore: frigore: vel alijs q̄litatibus a q̄bus pēdet cōplo. ¶ Nota tñ. nō ſolū merito gradus dici ſanguinē bonū qualitatiue: ſed etiā merito depēdētie: vt diciꝰ ſepe. ſ. de tēperamēto corporis. Videꝰ etiam mihi q̄ ſanguis nō ſit nōnā lis: q꜄ obſcurus vel tenebroſus: q꜄ tenebra non reſiſtit generationi luminoſi ſpiritus cū ſit pura p̄uatio.

¶ Et eſt aliꝰ q̄ nō fuit mutatus niſi ꝓpter humorem maluꝫ q̄ ei admixtus fuit. Qð eſt ſm duas diuiſiones: aut eniꝫ ad eū humor deforis venit ⁊ penetrauit in ip̄m ⁊ corrupit. aut in ipſomet fuit generatus humor. verbi gratia. aliqua eius pars putruit: ⁊ eiꝰ ſubtile in cholerā rubeam: ⁊ ſpiſſuꝫ in cholerā nigrā cōuerſū eſt: ⁊ remanſerunt ambe: aut vna earū in eo. ⁊ huiꝰ q̄dē diuiſionis ptes ſm illud qð ei admiſceꝰ: ⁊ ipſiꝰ ſpecies de ſpēbꝰ flegmatis ⁊ ſpeciebꝰ cholere nigre ⁊ ſpeciebꝰ cholere rubee diuerſificanꝰ. ⁊ aquoſitas eiꝰ plerūq̄ ergo fit turbidus: ⁊ aliquando fit ſubtilis: ⁊ aliquando niger multa infectꝰ nigredine: ⁊ quandoq̄ albus. ſimiliter quoq̄ in odore ſuī ⁊ ſapore mutaꝰ. fit nāq̄ amarus aut ſalſus aut acetoſus.

¶ Notificat 2ᵐ mēbrū dicēs. q̄ ē alius ſanguis malus qui nō eſt malus: niſi ꝓpterea q̄ alius humor ſecuꝫ ē mixtꝰ. Et h̄ eſt duobꝰ modis: q꜄ aut humor ab extriſeco ipſi ſanguini aduenit ⁊ penetrat in eū: ⁊ miſceꝰ cū eo. aut humor iſte fuit gnātus ex ipſomet ſanguie. verbi gr̄a. qñ ſanguis putrefit ſubtile eiꝰ ꝯuertiꝰ in cholerā ⁊ groſſuꝫ ī melācholiā. Tūc iſtoꝝ duoꝝ vnus aut ambo remanēt pmixti cū reſiduo ſanguine ⁊ īficiūt ipſuꝫ. Et breuiter ī hoc mēbro ꝯtineneꝰ ſpēs ſm diuerſitatē humoꝝ cōmixtoꝝ. vbi gr̄a. flatis: vel chole: vel melācholie: vel aquoſitatis. ¶ Et aliqñ fit turbidus: aliqñ niger multa affectꝰ nigredie: aliqñ ſubtilis: ⁊ qñq̄ꝫ albus: ⁊ qñq̄ꝫ mutaꝰ in odore: quādoq̄ꝫ in ſapore: q꜄ amarus: aut ſalſus: aut acetoſus: ⁊ penes humorū diſtinctionem in ſpecie: aut in modo ſubſtantie: aut in colore: aut odore: aut ſapore qui ſāguini pmiſcenꝰ: poſſūt ī breui ſpēs nō nālis ſāguis mltiplicari vt videꝰ. ¶ Ubi nota ſanguinē dū nō multus eſt putredinis gradus ſeruare formā ſuā. cū aūt multꝰ eſt gradus pdit formā ſuā: ⁊ pꝰ ſubtilis ꝯuertiꝰ in cholerā. groſſa ī melācholiā. Ita diciꝰ p̄ma quarti. illo capitulo. Opinatus eſt.

¶ Flegmatis aūt aliud ē nāle: ⁊ aliud non nāle.

¶ Determiat de ſlate. ⁊ p̄ pōit diuiſionē. 2ᵒ mēbra declarat

ibi[Nāle.] ¶ Dicit p̄.ꝙ flatū aliud ē nāle:aliō nō nāle. ¶ Ubi nota eē ē omni flegmati eſſe tale vt ſue forme cōueniant frigiditas ⁊ humiditas ⁊ color albus.vnde flegma gypſeū:⁊ ſi ſit actu ſiccū:tamē ſue forme humiditas cōueniret reſpectu cutis:⁊ iō ponit̄ flā non melācholia. ¶ Nota ſcḋo apud medicuꝫ flegma dici nāle:qꝛ diſpoſituꝫ:ita vt nō ledendo p̄ternāliter ſit aptuꝫ vt per ipm nā corpis ꝯſequat̄ finem quē intēdit ex flegmate nō naturale. Nota ꝙ hac diſpōne quouis modo caret.

¶ Nāle ē qḋ ē aptū vt i aliquo tpe fiat ſanguis: qm̄ ē ſanguis nō plene coct⁹. Et ē qdaꝫ modus dulcis flegmatis qḋ nō valde exiſtit frigidū:immo corpis cōpatione friditatis pauce:ſanguis vō cōparatiōe ⁊ cholere rubee eſt frigidū.

¶ Nūc declarat mēbra.⁊ diuidit̄ in duo.ibi ſcḋm[Non nālis.] Primū in tres ptes.nā p̄ notificat nāle flegma.2° remouet duo dubia.3° oſtendit neceſſitatē ⁊ vtilitatē flegmatis i corpe.2ª ibi[Eſt.n.flegma.]3ª ibi[Dicimus āt.] Dicit p̄mo ꝙ flegma nāle ē illud qḋ ē aptū vt aliquo tpe fiat ſanguis.Et cā huius ē:qꝛ h̄ flegma nāle ē ſanguis diminute cretus.i.res diminute cocta preparata vt fiat ſanguis cui cū aduenerit cōplemētū coctiōis fit ſāguis.Iſtḋ igit̄ flā nāle ē qdam modus dulcis flegmatis qḋ nō valde exiſtit frigidū:imo i cōparatione corpis ē frigiditatis pauce:ſed cōpatiōe ſanguis ⁊ chole ē plm̄. ¶ Propter nōa p̄mū flā nāle eē p̄paratū:vt a calore nāli ꝯuertat̄ i ſanguinē.Et cū h̄ nō aptū p̄ternāliter ledere:lꝫ ḡ aliqḋ flā nimis fridū poſſit ex aliquo caſu ꝯuerti i ſanguinē:nō tn̄ dꝫ dici naturale.nā de ſe nō hēt bonā p̄parationē vt in ſanguinē cōuertat̄ ⁊ ē aptuꝫ ledere. ¶ Nota 2° ꝙ lꝫ flegma nāle poſſet in cholerā ꝯuerti.tn̄ hec nō ē rō q̄re ſit nālis:qꝛ nō pp̄ hūc finē a nā itendit̄. Aui.ḡ expſſit finē p̄ncipaliꝰ a nā itentū. ¶ Nota 3° ꝙ cū aliqḋ dꝫ p decoctionem vel digōnē ꝑduci nō ē ſemp vnica via veniēdi ad terminū decoctiōis:imo aliqḋ ad talē terminū ꝑueniens trāſit p media p que nō tranſit alia.vbi gratia. Mures poſſunt gnāri p ꝑpagationē ⁊ ēt ſine ꝑpagatione. Lꝫ ḡ ſemē ante aīe iductionē ſit q̄dā mō diminute digeſtū reſpectu aīalis ꝑducēdi:nō opꝫ oē qḋ dꝫ i ſimile aīal trāſmutari:p̄ fieri ſub diſpōne ſpmatis:qꝛ id qḋ ex putrefactiōe ꝯuertit̄ in murē nō trāſit p diſpōnes ſpmatis. Ita ſūt aliq̄ ptes chili a calore epatis certo mō applicato tranſeuntes in ſanguinē mediante forma flegmatis. Alique vō non:ſed immediate. ¶ Et ex hoc apparet ꝙ nō opꝫ ſemp chiluꝫ q dꝫ in ſanguinē ꝯuerti p̄us fieri flegma. ¶ Aduerte tn̄ ꝙ Auerrois ſcḋo colliget.cap̄ de iuuamēto flatis.dicit ad litterā. Hoc ē ꝙ ipoſſe ē cibū ꝯuerti niſi ex eo generent̄ ſupfluitates flegmatice. Sꝫ illḋ quomō itelligat̄ alibi dicam.

Dubitatur hic p̄mo.vtꝝ ſāguis poſſit fieri flā. Et vr̄ ꝙ nō:qꝛ coctū nō pōt amplius incrudari.ſcḋo colliget. ¶ Qḋ ſic arguit̄:qꝛ ſāguis pōt aſſumi ex venis p cibo.⁊ tūc i ſtōcho gnābit̄ ex eo chilus:⁊ ex illo flā gnābit̄. ¶ Hic dr̄ ꝙ ipoſſe ē ſanguinē immediate ꝯuerti i flegma.nā coctū nō pt̄ icrudari ad hūc ſenſuꝫ ꝙ coctū nō pōt imediate trāſmutari i cruduꝫ proprie. ¶ Attēde tn̄ ꝙ nō oē ex quo p digeſtiōeꝫ ſanguis generat̄ dꝫ dici crudū:vt chilus bene digeſtus nō ē crudus:ſed crudū dicit̄ qḋ ꝑpter ipotētiā caliditatis in terminādo humidū deficit a cōplemēto operatiōis quā in ipſum nā intēdit. Unī nō habeo p icōueniēti ꝙ a.generet̄ ex b. p digeſtionē.⁊ ecōtra. ¶ Hic tn̄ nō cadit ꝓprie difficultas de cruditate.ſed videt̄ ifra ſūma de virtutibus.

Secundo ſine argumētis dubitat̄. Utꝝ flegma nāle ſit dulce.qꝛ Ioannitius dicit ipſuꝫ nō dulce. ¶ Reſpōdet̄ ꝙ ē a dñio inſipidū:ſed tn̄ aliq̄li dulcedie p̄cipat. Et hoc vult hic Auicēna. ¶ Tertio dubitat̄.q̄uō ſit modice friditatis flegma nāle cuꝫ ſupra dicat̄.capitulo de cōplexiōibus mēbroꝝ.flegma eē frigidius qḋ eſt in corpe. ¶ Dicendū ꝙ flegma eſt magis frigidum reſpectu ſanguis ⁊ cholere q̄ꝫ reſpectu cutis. Et iō dicit̄ pauce frigiditatis reſpectu cutis cōparatis ſibimet. vt dicit̄ frigidum reſpectu ſanguinis ⁊ cholere.

¶ Et ē ēt flegma dulce qḋ nō ē nāle:qḋ ē flā ſaporē nō habens:qḋ noiabim⁹:qḋ fit cuꝫ accidit vt cū eo ſanguis miſceat̄ nālis:⁊ qḋ multotiens in reumatiſmis:⁊ in ſaliua ſentit̄.

¶ Nūc remouet q̄daꝫ dubia.⁊ diuidit̄ in duas ptes.ſicut duo ſūt dubia.ibi 2°[Dulcis vō nālis.] ¶ Primū dubiū eſt vtrū oē flegma dulce ſit nāle. Et r̄ndet ꝙ nō.qꝛ inueni tur flegma ſubtile de ſe inſipidū ⁊ ineptū trāſituꝝ in ſanguinē p admixtionē ſanguis fit dulce.⁊ illud eſt p̄ternāle ⁊ ſentit̄ ſepe i ſaliua ⁊ i reumatiſmis. ¶ Ubi nota hoc flegma nō hēre in parte flegmatica ſubiectiue dulcedinē:nā tunc nō eēt inſipidū.vt in lrā dr̄:ſed fundatur ſapor in parte ſanguinea ⁊ denoiatur ide flegma iproprie pp̄ commixtionē. ¶ Nota tn̄ hoc flegma i corpe optime ſano limitare ſibi certū gradū caloris cū quo optie cōfert ſanitati. Et qꝛ p multi ſāguis admixtionē aut nimis pauci talis gradus variatur. Ideo vtroqꝫ modo p ſanguis naturalis mixtionem ſtat flegma fieri non naturale.

¶ Dulcis vō nālis receptaculū dixit Gale.naturam non feciſſe membꝝ ꝓpriū:quemadmodū duab⁹ fecit choleris:hoc nāqꝫ flegma ſanguini ꝓpinquam hꝫ ſilitudinem:⁊ egent eo membra oīa.iōqꝫ fecit nā vt cū ſanguine vadat. A

¶ Nūc remouet ſecūdam dubitatiōem.⁊ ē talis.vtrū flegma nāle hēat in corpore appropriatū receptaculū ſicut chola rubea hꝫ fel:⁊ nigra ſplenē. Et r̄ndetur ꝙ nō hꝫ receptaculū.vt dicit Gal. Et cā eſt:qꝛ eſt ꝓpinq̄ diſpōnis vt cōuertat̄ ad ſanguinē.⁊ iō oīa membra egēt eo. Nā ergo trāſmittit ipm p venas i totū corpus pp̄ vtilitatē ⁊ neceſſitatē q̄ ſtatim dicunt̄. ¶ Ubi nota hic ſumi receptaculū p mēbro a nā p̄ncipalr ordinato p certi humoris retentione vt chiſtis eſt chole. Et h̄ mō flegma nullū hꝫ receptaculū:qꝛ ꝯtinetur in loco qui factus eſt p̄ncipaliter pro ſanguine. ¶ Sed improprie dr̄ a Meſue in ſuo de approꝑiatis.ꝙ pulmo ē receptaculum flegmatis:qꝛ multū flegma p viā catarri ad ipſum fluit. Et ita aliquando dr̄ improprie ſtōchū eſſe lacunā flegmatis:qꝛ multū flegma in eo generatur. ¶ Puto tn̄ plus de flegmate in epate q̄ꝫ in ſtōcho gnāri. Et tu attēde ad hos modos pp̄ doctoꝝ equiuocationē. ¶ Nota 2° diſpōneꝫ in flegmate q̄ eē propinque conuerſionis ad ſanguinē nō eſſe propter ꝓpinquitatē in gradu primorum qualitatum:ſed propter occultam paſſiuam virtualē preparationē. ¶ Naꝫ vt dicitur ſupra eſt multum frigidum reſpectu ſanguinis.

¶ Dicimus aūt ꝙ hec indigētia eſt ꝓpter duas res.vna eſt neceſſaria:⁊ altera iuuatiua.

¶ In hac pte numerat Aui.vtilitates ⁊ iuuamēta flegmatis. Et diuidit̄ in duas ptes.p̄ ponit vnā diſtinctioneꝫ.2° mēbra diſtinctiōis declarat.ibi[Neciē autē.] ¶ Dicit p̄ ꝙ idigētia qua corpus idiget flegmate ē ꝓpter duas cauſas:quarū vna eſt iuuatiua:altera ē necīa. ¶ Nota ꝙ neceſſariū ſumit̄ p eo ſine quo nō ꝯtingit viuere.⁊ qꝛ aliqn̄ caret corp⁹ alio nutrimēto a flegmate:ita ꝙ ipſo nō exiſtēte corrūperet̄ corp⁹:iō flegma ꝯuerti i ſanguinē dicit̄ cauſa necīa.ſ.qñqꝫ.ſumēdo āt necīū p eo ſine quo nō cōtingit bene eē oēs iſte cauſe ſunt neceſſarie.

¶ Neceſſaria ſ͛o eſt ꝓpter duas res. Una eſt vt ſit iuxta mēbra ad hoc: vt cū mēbra nutrimētū qđ ad ipſa cōſueuit venire amiſerint qđ eſt ſanguis bonus ꝓpter retētionē meri eius que a ſtomacho fit ⁊ epate ꝓpter aliq̄s cauſas q̄ acciderūt operentꝰ in eo virtutes naturales eoꝝ: ⁊ coquāt: ⁊ digerāt: ⁊ nutrientꝰ ex eo: ⁊ ſicut calor innatus digerit ipſuꝫ: ⁊ rectificando facit ipſuꝫ ſanguinē. ſic calor extraneus ipſum pleruꝫq̄ putrefacit ⁊ corrūpit. Hāc ſ͛o neceſſitatis partem non habent due cholere. Due nāq̄ cholere flegmati in hoc nō cōicant ꝙ calor naturalis ipſuꝫ rectificat: ⁊ facit ex eo ſanguinē: ſꝫ in hoc cōmunicent ei ꝙ calor accidētalis ipſum mutat: ⁊ facit ex eo rem putridam ⁊ corruptam.

¶ Nūc declarat mēbra. ⁊ ꝑ cauſas neceſſarias. 2° iuuatiuas. ibi [Juuatiua aūt.] Pria in duas ſm̄ duas cauſas. ibi 2° [Altera ē.] De pꝰ pte dicit pmo. ꝙ cauſe neceſſarie pñtie ſtatis ſunt due. Dicit 2° ꝙ vna eſt vt ſit pſens membro: ⁊ iuxta ipm cū nutrimētū defecerit qđ ad membrū venire ꝯſueuit ꝙ nutrimētū eſt ſāguis bonus. Deſicit aūt nutrimētū ꝓpter multas cauſas. vbi grā. cibi carētia: aut puatiōe digeſtiōis ſtomachi vel epatis. Tpe igiꝰ talis neceſſitatis v̄tutes nāles mēbri operentꝰ in ipſum ⁊ coquunt ⁊ digerūt ſl̄s ⁊ nutriunt ipm mēbrū ex eo flegmate. ¶ Dicit tertio. ꝙ ſicut calor nālis digerit ipſuꝫ ⁊ facit ipm ſanguinē. ita calor extraneus multotiēs ipm putrefacit ⁊ corrūpit. ¶ Dicit q̄rto. ꝙ hāc partē neceſſitatis nō habent due cholere. ſ. rubea ⁊ nigra ꝙ poſſint aliquo tpe ꝯuerti in ſanguinē imediate: ſed bene ꝯueniūt cū ſl̄ate in hoc ꝙ poſſunt a calore extraneo putrefieri. ¶ Prio igiꝰ nota. ꝙ qñ aliud nutrimētū deficit flegma pñs aptū nutrire ē neceſſariū ꝓ eo tpe. Et iō nō ſemꝑ dicimus flegma eē neceſſariū: ſed in iſto caſu. ¶ Nota ſcđo. ꝙ ex hac littera pꝫ Auic. velle ꝙ flegma in mēbro in quo eſt pſens ꝯuertatꝰ in ſanguinē: ⁊ nō ꝙ tranſmutatꝰ ad epar: ⁊ ibi poſtea ꝯuertatꝰ in ſanguinē: vt dicit in vno mō Gentilis. Nam dicit Auic. ꝙ deficiēte 2° digeſtiōe epatis ſit ille ſāguis. Dicit ppterea. ꝙ v̄tutes nāles mēbri digerūt ⁊ ꝯuertūt ipſuꝫ in ſanguinē. Recte ergo itelligēti textū claꝝ eſt illū modū Gētilis nō eē ad mētē Auicēne: ſed qđdā figmētū imaginatū. Si. n. ſolū in epate ſanguis flegmate generetur nō opꝫ ipſuꝫ hac cauſa trāſmitti ad mēbra: vt pꝫ iuenti. Flegma ergo i venis mēbri v̄tute ſanguifica venaꝝ ex eis ob epate ꝯceſſa iuxta mētē Galeni. 3° nāliū v̄tutū. ⁊. 5. de vtilitate pticulariū. ꝯuertiꝰ in veꝝ ſanguinē eiuſdē ſpeciei cū ſanguie i epate genito. ¶ Nota tertio. flegma tale cōuerti in ſanguinē tpe neceſſitatis magis q̄ȝ alio tempore. Quia tūc calor mēbroꝝ ē acutior: vt accidit i ieiunio. Et qꝛ mēbra magis conantꝰ ꝓpter carētiā. Nā videmꝰ ꝙ nō obſtāte ꝙ attractiua epatis ſit v̄tus mere nālr agens tñ epate habēte boni ſanguis abūdātiā: aut nō attrahit: aut attrahit modicū: cuiꝰ cāꝫ nō poſſumꝰ aſſignare: niſi qꝛ nō ita appetit. ¶ Ex h̄ ꝗ fūdamēto defendi pōt ꝙ nō ſolum plus de flegmate tpe neceſſitatis ꝯuertiꝰ in ſanguinē q̄ȝ ſanguine multo pſente: ſed qđ ſolū neceſſitatis tpe ꝯuertitur: ſꝫ ad hoc tenendū: nec etiā ad pmū Aui. textꝰ nō aſtringat: vt pꝫ intuēti. Teneri. n. pōt ꝙ pſente multo ſanguine plus de flegmate trāſit i ſanguinē q̄ȝ tpe pauci ſanguinis qꝛ virtus illa ſanguifica eſt agēs mere nāle. Et tūc eſt fortior cū fortiori iſtrumēto. ⁊ eque bene vel meliꝰ flegmati applicata. Nec Auicēna dicit oppoſitū: ſed vult h̄ flegma eē neceſſariū corpori niſi tēpore carētie ſanguinis ꝓ iſto fine. nā alio tpe ſine flegmate fieri poſſet nutritio: ⁊ tu h̄ ꝯſidera. ¶ Tertio nota cholerā vtrāq̄ꝫ nō eſſe māꝫ ppe paratā vt cōuertatꝰ imediate i ſanguinē. Ideo nō pñt aliquo tpe in ipſuꝫ trāſmutari etiā in minima q̄ntitate. Actꝰ enim actiuoꝝ ſunt in patiente bene diſpoſito.

¶ Altera eſt vt ſanguini admiſceatur: vt ipſum aptum reddat ad mēbra flegmaticarū complexionum nutrienda in ſanguine quoꝝ qui ea eſt nutriturus opꝫ flegma actualiter eſſe ſm̄ menſuram notam ſicut eſt cerebruꝫ: ⁊ hoc quod in duobus eſt repertum choleris.

¶ Nunc ponit aliā cauſaꝫ neceſſariā: ⁊ ē vt miſceatur ſanguini ⁊ reddat ad ipſū aptū ad nutriēda mēbra cōplexionuꝫ flegmaticarū que ita ſe habēt etiā ꝙ in ſanguie ꝗ eſt ea nutriturus flegma dꝫ eē mixtū i certa ⁊ nota apud naturā mēſura ſicut cerebrū. ⁊ in h̄ ꝯuenit flegma cū duabꝰ cholis: vt īfra videbis. ¶ Nota tñ ſꝫ mēte Ariſto. ꝙ flegma qđ miſceꝰ ſanguini nutrituro cerebꝝ nō trāſit i ſubſtātiā cerebri: ſed ſanguis ſolus ab hoc flegmate ſecuꝫ cōmixto alteratꝰ certo ꝓpo mō alteratiōis. apđ Gal. ſ͛o trāſit vere in ſnbam mēbri ⁊ cholera ⁊ melia. ſed hec infra.

¶ Juuatiua ſ͛o eſt vt humectet iuncturas ⁊ mēbra que multe exiſtunt motionis neceſſitas ei accidat ꝓpter calorem qui ex motu prouenit ⁊ fricatione: ⁊ hoc ꝙ eſt iuuamentuꝫ ſtans in terminis neceſſitatis.

¶ Nūc Auicē. enumerat cāmꝰ iuuatiuā. ⁊ dicit ꝙ cā iuuatiua ꝓpter quā ſl̄a trāſmittiꝰ in totū corpus eſt vt humectet mēbra q̄ exiſtūt fortis motiōis: ⁊ iūcturas ne nimiuꝫ exiccentꝰ a forti calore ꝗ ꝓuenit ex motu ⁊ fricatione. ſed hoc eſt iuuatiuū tñ: non neceſſariū: ſed tñ in termino neceſſitatis. Et clarū eſt ex mēte Auicē. ꝙ h̄ flegma trahiꝰ a v̄tute attractiua membroꝝ. ⁊ pelliꝰ ab expulſiua alioꝝ vſq̄ꝫ ad poroſitatē extra venas: ⁊ ſeruās ꝓpriā flegmatis formā hūectat mō determiato humectatiōis appropriate illis mēbris. Mēbra aūt fortis motus pter iuncturas ſunt muſculi: vt pꝫ. qꝛ illi ſunt vere habentes motiuā virtutē in ſe. Juuamentum ſ͛o dꝛ in termino neceſſitatis: qꝛ ꝓpinquum neceſſario: ſed non neceſſarium.

¶ Non naturalis aut flegmatis. Aliud eſt ſuperfluitas diuerſe eſſentie vſq̄ꝫ ad ſenſum: ⁊ iſtud eſt mucillaginoſuꝫ: ⁊ aliud eſt in ſubſtātia eq̄le in ſenſu: ⁊ in veritate diuerſuꝫ: ⁊ eſt flegma crudum. Aliud eſt valde ſubtile: ⁊ ipſum eſt aquoſum. Aliud eſt valde groſſum albū. vꝫ. ⁊ eſt illud qđ vocatꝰ gypſeuꝫ: ⁊ ipſuꝫ eſt cuius ſubtile fuit reſolutū: ideo qđ in foraminibus ⁊ iūcturis diu fuit retentū: qđ oibus exiſtit groſſius.

¶ Nūc determinauit de ſl̄ate nō nāli. ⁊ diuidiꝰ in tres. ꝑ ponit diſtinctionē flegmatis ex parte ſubſtātie. 2° ex pte ſapoꝝ. 3° ſumit ex vtraq̄ꝫ mō ſpēs nō nālis flegmatis. ibi 2° [Et ex ſl̄ate.] ibi 3° [Jā ergo declaratū.] ¶ Dicit pmo ꝙ flegmatis nō nālis vna ſpēs eſt habens diuerſam eēntialē partibus quo ad groſſitiē ⁊ ſubtilitateꝫ: ita ꝙ ſenſu diſcerni poſſit. ⁊ h̄ vocatꝰ mucillaginoſum. ¶ Scđa ſpēs eſt flegma apparēs ad ſenſum equale. ſed in rei veritate diuerſum in modo ſubſtātie: qꝛ vnā partē habēs groſſiorē: aliā ſubtiliorem. ¶ Tertia ſpēs eſt flegma valde ſubtile qđ vocatꝰ aquoſum. ¶ Quarta ſpēs eſt flegma valde groſſum album: ⁊ vocatꝰ gypſeum. ¶ Modus aūt gene-

rationis eſt:qa in foraminibus ꝛ ꝑcipue iuncturis lõgã
morã trahit:ꝛ ibi paulatı̃ diſſoluto ſubtili remãet groſ
ſuꝫ terreũ:ꝛ ħ eſt groſſi⁹ oıb⁹ ſpeb⁹ flegmatis. ¶ Circa
ꝑmã ſpẽꝫ attẽde ꝙ flegma dı̃ hic diuerſe eẽntie:qꝛ hñs
diuerſitatẽ iter ptes in groſſitie ꝛ ſubtilitate ſicᷓ videm⁹
in muco q ꝑ nares expellitᷣ. Cũ ḡ aliqḋ flegma habuim⁹
vt hoc mõ ptes dı̃ntes vocatᷣ mucilaginoſuꝫ ꝓpter ſili
tudinẽ. ¶ Circa ſcḋam ſpẽm flegmatis nota ꝙ inuenitᷣ
flegma nõ multã hñs in ptib⁹ diuerſitateꝫ in mõ ſubẽ:
imo ita modicũ ꝙ cõi ſenſu vulgariũ iudicaretᷣ equale.
Et tale ſiue groſſuꝫ ſiue ſubtile cõiter vocatᷣ crudũ:ꝛ eſt
mucilaginoſuꝫ. Lꝫ forte ſenſus eruditi medici ſufficẽt
ad faciẽdũ iudiciũ de ei⁹ diuerſitate. Nã ſenſus eruditi
in arte multas dı̃ias faciũt ꝑcipere ṽtutes iteriores q̃s
nõ faciũt ꝑcipe ſenſus:ꝛ ſi ſint meliores in hoı̃e ierudi⸗
to:vt 3° ꝓnoſticoꝝ.com.7°. Et hoc mõ itelligatᷣ eq̃le in
ſenſu. ¶ Nota 2° ꝙ omne flegma põt dici crudũ:ſed ħ
nomẽ ſumitᷣ ꝓ flegmate crudo in ſpecie flegmatis. Nã
ꝑꝑ diminutã decoctionẽ ab ea q̃ eſt i flegmate nãli pli⸗
mũ tale flegma diſtat a nãli. Dicitᷣ ḡ flegma crudũ: fle⸗
gma qḋ deficit a diſpõne nãlis flegmatis ꝑ diminutam
digõnẽ. Et ſi aliqḋ flegma reperiatᷣ eq̃le quo ad ſenſuꝫ
diſtãs a flegmate nãli i groſſitie:tñ qa plurimũ flegma
hui⁹ diſpõnis diſtat mõ dicto. Jõ medici a pluri facien⸗
tes denoı̃ationẽ ipm ꝭm gen⁹ vocãt flã crudũ. ¶ Circa
tertiã ſpẽm flegmatis:nota flegma aquoſum dici valde
ſubtile reſpectu alioꝝ flegmatũ ꝛ nõ reſpectu humorũ.

Sed tunc eſt in ſe difficultas. vtꝝ aliqḋ flegma ſit
humor ſubtilis. Et vı̃ ꝙ non ex Galeno
q̃rto de regimine ſanitatis dicẽte.omne flegma eẽ groſ
ſum. ¶ Hic ſunt duo modi. vn⁹ eſt dicẽs omne flegma
eſſe groſſuꝫ reſpectu mediocris hũoris q eſt ſanguis nã
lis. Et ſi appet aliq̃ hũiditas cũ ſanguine alba ſanguine
ſubtilior in flõmia vł ſputo dicũt eẽ aquoſitatẽ nõ flã.
¶ Alij dicũt nõ repugnare aliqḋ flegma ſanguine eſſe
ſubtili⁹. Gal. ṽo loco allegato itelligere vt in plib⁹. ꝛ hoc
puto veri⁹. ¶ Circa 4ᵃᵐ ſpẽm flegmatis nota ꝙ nõ ob⸗
ſtãte ꝙ ſit actu ſiccũ reſpectu cutis:tñ eſt flegma:qa ſua
forma in nãliſſima ſibi diſpõne reqrit humiditatẽ ꝛ fri
giditatẽ:vt ſupra dixi. ¶ Nota etiã ħ flegma nõ eẽ hu
morẽ:eo mõ q̃ ſumitᷣ humor in ꝓn° capł'i. ¶ Nõ ẽt ꝙ ħ
flegma gypſeũ maxı̃e gñatᷣ circa iũcturas:qꝛ ibi ſũt ma
gne ꝯcauitates ipm tenẽtes ꝛ loca ſunt debilia nõ potẽ⸗
tia expellẽ. Multo ḡ iteruenıẽte tpe a calore reſoluitur
ſubtile ꝛ ex quodã mõ mixtionis aerei cũ remanẽte ſit
albũ. ſicᷓ albũ oui cũ coquitᷣ. ¶ Nõ ẽt ꝙ calore exterio⸗
re ſepe ħ flegma gñatᷣ. Et iõ ꝑcipitᷣ in paſſıõıb⁹ iũctura
rũ diſſolutiua nõ abſolui a mollificatiuis ne ĩgypſentᷣ
iũcturaꝝ flãta. ¶ Et ex ħ nõ errorẽ mittẽtiũ podagri⸗
cos ad balnea ſulfurea. Nã ꝭm plı̃mũ redeũt cũ iunctu
ris iduratł. Opꝫ ḡ vt ſecũ mollificãtia vnguẽta ꝯ̃ſerãt.
¶ Ulrio nota ſufficiẽtiã hui⁹ diſtictionis iudicio meo
ſic ſumi. Oẽ flegma nõ nãle aut eſt equale quo ad ſenſũ
in mõ ſubẽ aut nõ ꝭm plı̃mũ. ſi ꝑm ũ eſt crudũ. ſi 2ᵐ eſt
mucilaginoſum. Equale aũt ꝭm plı̃mũ quoad ſenſum:
aut eſt ſubtile valde ꝛ ẽ aqueũ:aut groſſuꝫ valde ꝛ ẽ gy⸗
pſeũ. Nã muc̃raro ẽ eq̃ł aut medio mõ ꝛvocatᷣ noı̃e ſui
gñis abſolute crudũ vitreũ aut ad mucilagioſũ reducitᷣ.

¶ Et ex flegmate eſt quoddã qḋ eſt ſalſum qḋ
omnibus flegmatis ſpeciebus acuti⁹ eſt ꝛ ſic⸗
cius ꝛ lenius. Omnis ṽo ſalſuginis cauſe vt
aquoſe humiditati pauci ſaporis: aut priuate
eo terree ptes aduſte cõplõnũ ſiccaruꝫ ꝛ ſapo⸗
ris amari equali tẽperamẽto miſceantᷣ. Si enĩ
multe fuerint amarus ſapor ꝑueniet:ꝛ ex hoc q̃⸗
dẽ ſilr̃ ſiũt ſales ꝛ aq̃ ſalſe:ꝛ eſt ẽt cũ ſal fit ex ci
nere alchali:ꝛ calce ꝛ ex alijs cũ in aq̃ coquuntᷣ:
ꝛ colantᷣ ꝛ coquitᷣ illa aq̃ donec in ſalem coagu
letᷣ. Silr̃ quoqꝫ flegmati tenui ꝙ ſaporẽ nõ hẽt
aut cuius ſapor adeo eſt paruus ꝙ nõ ſuꝑat cũ
cholera ſicca nã ſe miſcuerit aduſta qualitatis
admixtionem ipſuꝫ facient ſalſuꝫ:ꝛ calefaciet.
hoc igitur flegma eſt chollericum.

¶ Nuc ponit diſtictionẽ flegmatis ex pte ſapoꝝ. ꝛ dividitᷣ
in duas. Nã ꝑ facit qḋ dcm̃ eſt. 2° de quodã ſpeciali fle⸗
gmate ex pte ſaporis ꝛ modi ſubẽ ab alijs dı̃te:deter⸗
minat ibi[Et eſt flegmatis.] ¶ Pria in tres. ꝑ determi
nat de flegmate ſalſo. 2° de acetoſo. ibi[ꝛ ex flegmate.]
3° de põtico. ibi[ꝛ eſt aliud flegma.] ꝑma in duas. Prio
declat hoc flã. oñdẽdo cãm ſue ſalſedinis. 2° ponit qḋdã
dictũ Gal. cũ ei⁹ expõne. ibi[Si ṽo dixi.] Dicit ꝑ. ꝙ ali⸗
qḋ eſt flegma ſalſuꝫ qḋ eſt oıb⁹ ſpeb⁹ flegmatis acuti⁹ ꝛ
calidi⁹. Et ꝑ acuti⁹ itelligam⁹ magis penetratiuũ vł for
tius ipreſſiuũ ſuaꝝ q̃litatũ. ¶ Dicit 2° ꝙ gñalr̃ cuiuſli
bet ſalſedinis cã eſt vt hũiditas pauci ſaporis aut oı̃no
iſipida miſceatᷣ ptib⁹ terreis aduſtis amari ſaporis tem
peramento eq̃li ꝓportionato pro ſalſedine: qꝛ ſi nimis
multe fuerint iſte ptes ꝓueniet ĩde ſapor amarus:et ħ
mõ ſiũt ſales ꝛ aq̃ ſalſe:ꝛ aliqñ ſal fit ex alchali et calce
ꝛ cinere ꝛ ex alijs cũ in aq̃ coquitᷣ ꝛ colantᷣ:ꝛ coquitᷣ aq̃
illa donec i ſalẽ coaguletᷣ:aut iſta dimittitᷣ donec ꝑ ſe co
aguletᷣ. ¶ Dicit 3° quo ad eãdẽ ptẽ ſili mõ iã dicto cuꝫ
flegmati tenui nõ hñti ſaporẽ:aut hñti ita modicũ ſapo
rẽ vt ñ ſuꝑet. ſ. ṽtutẽ ptiũ terreaꝝ aduſtaꝝ cũ cõmiſcetᷣ
cholła rubea ſicca admixtıõe eq̃litatis. i. ꝓportionata ꝑ
ſalſedıẽ facᷓ hoc flã ſalſuꝫ ꝛ calefiet. hoc flã eſt. igitᷣ ipm
cholicũ. ¶ Ubi nõ ſalſedinẽ cãri ex ꝑmixtıõe terrei ſb⸗
tilis aduſti cuꝫ hũido aqueo:vt videri dꝫ 2° metauroꝝ.
cap̊ de ſalſedıẽ maris. ꝛ in de ſen. ꝛ ſen ſa. ꝛ 4° de ſimpli
ci medicia. ꝛ 5° colliget. Uexꝫ nõ opꝫ hũidũ aqueũ ꝑmix
tũ eẽ amplı⁹ terreo. Nã ſales coagulati ſũt a calo qḋ nõ
fieret niſi vincẽte terreo in remanẽte. ¶ Nõ 2° ꝙ ſiccũ
terreũ aduſtũ vbi multã obtinuerit ꝓportionẽ ſuꝑ hu⸗
midũ cui miſcetᷣ facit amaꝝ ſaporẽ. Et iõ ħ terreũ adu
ſtũ dicᷓ Auic. amari ſaporis:nõ ꝙ in rei ṽitate ſit amaꝝ:
ſꝫ qa amari ſaporis cãtiuũ ſi actio ei⁹ ꝯtẽperaretᷣ ex hu
mido de ſe iſipido vł modici ſaporis. ¶ Nõ 3° ꝙ hic in⸗
telligim⁹ de vera mixtıõe. Nã ꝑ iuxta põnẽ amari adu
ſti cũ hũido iſipido fit amaꝝ:remiſſe tñ ıprimẽs ꝑ mo⸗
dũ amari ꝛ nõ mõ ſalſi. ¶ Nõ 4° ꝙ alchali eſt herba q̃
naſcitᷣ ꝓpe mare ꝛ hẽt ſalſuꝫ ſaporẽ:ꝛ ex ei⁹ cineꝝ fit vi
triũ:cũ aũt bullit cinis in aq̃ fit ad modũ ſpume res po⸗
ſtea dura ꝛ põderãs vt lapis q̃ ẽ ſal alchali. Qũo aũt in
gñe ſapor ſit paſſio hũidi ꝛ qũo dulce ꝛ amarũ ſint me⸗
dij:videbitᷣ in canonib⁹ ſcḋi vłib⁹. Ex his pꝫ qũo ħ flã
calꝫ eſt reſpcũ alioꝝ flegmatũ:ꝛ qũo fit i mari ſalſedo.

¶ Galenus ṽo dixit flegma hoc ſalſuꝫ fieri:ꝑꝑ
ipſi⁹ putredinẽ aut aquoſitateꝫ que ei admixta
fuit:ꝛ nos qdẽ dicim⁹ putredinẽ ipſuꝫ ſalſum
efficere:iõ ꝙ in ipſo aduſtionẽ facit ꝛ cinereı⸗
tatem que cũ ei⁹ humiditate cõmiſcetᷣ. Sola ãt
aquoſitas cũ ei admiſcetᷣ ſalſedinẽ i ipſo effice⸗
re nõ valet:cũ ibi vlla alia nõ fuerit cauſa. ꝛ mi
hi quidẽ videtᷣ ꝙ iſta:aut nõ ꝑmutatıõıs eſt: ſꝫ
continuitatis. tunc enĩ locutio completa erit.

¶ Nũc ponit dictũ Gal. circa gñonẽ hui⁹ flatis: dicẽs: ꝙ Gal. dixit ꝙ hoc flegma fit ꝓpter putredinẽ ipſius aut aquoſitatis que ei ſunt admixta. ¶ Dicit 2° ꝙ ipſe ꝯcedit putredinẽ facere ſalſuꝫ flegma: qꝛ facit in eo .ſ. flegmate aduſtionẽ .i. facit eſſe cũ flegmate viſũ terreuꝫ ⁊ cinereitatẽ q̃ cõmiſcet cũ aquoſitate: ſed ſola aquoſitas nõ facit aliqd ſalſum. Jo vꝫ ſibi ꝙ dictũ Gal. ſit intelligendũ ꝓut lr̃a aut ſumit copulatiue ⁊ nõ diſiunctiue: ⁊ intelligat̃ ita putredinẽ ⁊ aquoſitatẽ facere flegma ſalſum.

¶ Et ex flegmate eſt qđ eſt acetoſum: ⁊ quẽadmodum dulce eſt ſ̃m duos modos dulce per ſuã eẽntiã: ⁊ aliud ꝓpter rẽ extraneam ⁊ ei admixta fuit. ſimilr̃ acredo flegmatis acetoſi ſ̃m duos cõtingit modos. Uno iđ: qꝛ res extranea ei admixta fuit que eſt cholera nigra acris quã in ſubſequẽti noiabimus. altero ꝓp cãm que in ipſomet cõtingit: ⁊ illud quidẽ eſt vt flegmati dulci quod diximus ipſo dulci exiſtẽte accidat ſicut accidit alijs ſuccis dulcibus qui pri⁹ bulliunt: ⁊ poſtea aceſcunt.

¶ Determinat de flegmate acetoſo dicẽs ꝙ eſt aliud flegma acetoſũ. Et hoc ꝯtigit duob⁹ modis: ſicut ẽ dictũ đ dulci: qꝛ aut eſt ꝓp mixtionẽ rei extnee cũ eo ⁊ hec res ẽ melãcholia acris ſiue acetoſa quã noiabim⁹ in ſequẽtibus: aut erit ꝓp cãꝫ in ipſomet flegmate ꝯtigẽtẽ. Et eſt vt flegmati dulci extiti accidit illđ qđ accidit alijs ſuccis dulcib⁹ q̄ ꝑus bulliũt: ⁊ poſtea aceſcunt ſicut vinũ ⁊ ſucci fructuũ. ¶ Dic tñ nõ ꝙ acetoſitas ẽ ſapoꝛ ſundat⁹ in ſuba frida ſubtili: vt ſumit̃ in canonib⁹ vlib⁹. ſcđi. ⁊ 4° đ ſimplicib⁹. diſtin. 4ª. cap̃ p̃. Aucr. tñ vult 2° colliget ſubam acetoſi paſſaꝫ eẽ a calo: ⁊ illã eſſe cãm q̃re icidit: ſꝫ de ħ īfra. ¶ Ex hoc apparet p̃: q̃ 1 qdã eſt ſapoꝛ acetoſus ꝓcedens in ſuo ſubo dulcẽ ſic in vuis ⁊ piris ⁊ prunis ⁊ multis alijs. Quidã v° ſit poſt dulcẽ ſic in vino ⁊ ſucco fructuũ accidit cũ dimittunt̃. Quidã aũt eſt ſapoꝛ vltim⁹ i ſubto ſuo p digõnẽ acq̃ſit⁹ ſic in acetoſitate citri ⁊ in q̄buſdã ꝯnatis ⁊ lymonib⁹ eſt vidẽ. ¶ Cã p̃mi eſt: qꝛ in q̄buſdã ẽ ſuba ſubtilis aquoſa ꝑus īdigeſta ꝓp calidi ipotentiã. ⁊ iđ frida añ digõnẽ ſunt acetoſa: ſꝫ digõne completa vigorato calo dulceſcũt. ¶ Nõ tñ ꝙ non oẽ qđ fit dulce eſt añ digõnẽ acetoſaꝫ: vt pꝫ i oliua ⁊ caſtanea: qꝛ nõ hñt ꝑtẽ ſubtilẽ aquoſaꝫ in q̃ ille ſapoꝛ fundat̃. ¶ Cã ſcđi ẽ: qꝛ dulce cũ putreſit exhalat ab eo ſuũ nãle calm. cũ ꝯ ſibi ꝯiũgit̃ ſuba ſubtilis aquea illa īfridat̃ ⁊ fit acetoſa. ħ ꝯ mõ ſucci dulces p ebullitõeꝫ īfridãt̃ ⁊ aceſcũt. Et hic ẽ ꝙ ex his reb⁹ fit acetũ agẽte actuali calo: vt pꝫ ꝙ vria nr̃a maxie in eſtate acetoſat̃. nã actuale calꝫ extriſecũ īfridat faciẽdo euaporare nãle calꝫ. ¶ Cã tertij eſt: qꝛ q̃dã ſũt mixta in ſua cõplõne ſibi optia determinãtia ſibi ſubtilitatẽ hũidã aquoſaꝫ ⁊ cõplõnẽ fridã: et talia ꝑmanẽt acetoſa ẽt in ſui cõplemẽto ſic q̃dã gñata. ¶ Pꝫ 2° ex dict' cã: q̃re acetũ qđ fit ex v'o vicerat ⁊ rubificat nõ obſtãte ꝙ ſit fridũ. nã i eo ſũt ꝑtes fride ⁊ ꝑtes aduſte q̃ ex putredĩe remãſerũt: ſꝫ non ſic rubiſicat acetũ rerũ nõdũ digeſtaꝝ: ⁊ q̄b⁹ putredo nõ aduenit: lꝫ aliq̃lr̃ rubificet. ¶ Pꝫ 3° q̃re Aui. noluit flati in ſe accidere acetoſitatẽ niſi qñ ex dulci putreſcit. nã ꝑ vĩã diminute digõnis accidit flegma acetoſuꝫ ſine putredine: qꝛ fla bñ digeſtũ ẽ q̃ſi iſipidũ ⁊ l. digõne iſipidi nõ ſit trãſit⁹ p acetoſuꝫ. Reſtat ꝯ ꝙ ſiat p ebullitionẽ vt di l lr̃a.

Sed bene eſt dubitatio: qꝛ vꝫ fla poſſe fieri acetoſuꝫ p ſolã diminutã digõnẽ ſine putredine. nã ſtat flegma gñari in ſui ꝑmoꝛdio acetoſuꝫ i ſtomacho ꝓp ſtõchi friditate. ꝯ ſtabit flegma acetoſũ gñari ſine putredine ſibi accñte. Aſſũptũ colligit̃ ex Aui. iꝫ. tertij. cap̃ de ſigniationib⁹ diſpoñũ ſtõchi. Et pꝫ ꝯñtia: qꝛ friditas nõ putrefacit. ¶ Dic ſũt duo modi dicẽdi: vn⁹ eſt Gentilis ꝯcedẽdo ꝙ ſtat cibũ acetoſari i ſtõcho ⁊ ide gñari flegma p digõnẽ diminutã malã: ſed hãc digõnẽ diminutã dixit eẽ ex toto diuerſam a digõne bona. Et tũc dicit dictũ Aui. ħ nõ eſſe ad ponẽdũ oẽs modos q̄b⁹ põt flegma acetoſuꝫ gñari. Sed eſt vnũ exẽplũ modoꝝ q̄bus põt fieri flegma acetoſum in ſuba ſui. ¶ Nec ſeq̄tur tñ ex iſto omne flegma anteq̃ fiat nãle eſſe acetoſũ: qꝛ diminuta ei⁹ digo q̃ eſt ante cõplemẽtũ nõ facit acetoſitatẽ excludẽs bonã. imo pꝫ bone ⁊ via in eã: ſed non ſic illa diminuta digeſtio que facit acetoſuꝫ. ¶ Uel alr̃ põt dici ꝙ ſemper in gñõne acetoſi flegmatis ſit preter nãlis ebullitio rei que in flegma acetoſum ꝯuertit̃: ⁊ ħ vult hic Auic. qꝛ flegma acetoſuꝫ generat̃ ſicut acetoſitas accidit dulcis ſuccis q̄ ꝑus bulliũt: ſed nõ eſt ei⁹ intẽtio ꝙ ſemꝑ flegma acetoſum fiat ex dulci cũ ſit imediate in ſtõcho ex cibis gñari. Oꝫ aũt i talis acetoſitatis generatiõe accidit pternãlis cibi ebullitio. põt itelligi ab Auic. caplo dicto. Uult eñ ꝙ acetoſitas ſignificat frig⁹ mit⁹ frigore cũ quo nõ digerit̃ cibus. Oꝫ ꝯ tũc ſit aliqua trãſmutatio cibi a calore: ⁊ qꝛ illa eſt corrupta digeſtio. iđ pꝫ illã trãſmutationẽ dici debere ebullitionẽ ꝑter nãm. Et ħ videt̃ velle Gal. 4° de ſimplicib⁹. diſtinctione 3ª cap̃ 3° ꝙ motus aceſis nõ accidit niſi cib⁹ alteret̃ p caliditatẽ ſtõchi: ſed caliditas nõ poſſet ſuꝑ cibũ: ita vt mutet ipſum. Unde ꝯcludit acetoſitatẽ gñari: qꝛ res ſũt a calitate alterate: que tñ nõ põt ſuꝑ rẽ victoria cõpleta ꝙ ꝑcipue veritateꝫ hẽt in nr̃o corꝑe. ¶ Ex q̄b⁹ dictis colligit̃ non eſſe de intẽtione Auicẽne ſolum flegma dulce poſſe hoc modo acetoſari.

¶ Nota vlterius ꝙ acre ſigñat gñaliter oẽꝫ ſaporẽ mordicantẽ linguã. ⁊ iđ acutus amarus ⁊ acetoſus dr̃ ſapores acres. Et hoc põt ſumi a Galeno 4° de ſimplici diſtinctione 4ª cap̃ p̃. Cũ ergo dꝛ melãcholia acris itelligatur acetoſa. de qua infra dicet̃. Et iſta cũ ꝯmiſcet̃ cũ flegmate. tũc aggregatũ ſit acetoſuꝫ ⁊ non per eſſentiã flegmatis: qꝛ nõ eſt in flegmate ſubiectiue ille ſapoꝛ. Et ex hoc infert̃ ꝙ acredo ꝓpꝛie ſumpto vocabulo nõ eſt ſapoꝛ: ſꝫ diſpõ tãgibilis. vide Gal. loco allegato. ¶ Ultio videtur ex dictis omnibus colligendũ ꝙ eſt difficile cholerã rubeã fieri acetoſam aliquo duoꝝ modoꝝ: qꝛ multũ eſt calida: ⁊ anteq̃ ad gradũ veniret frigoris p acetoſitatẽ acquiſitã corrũperet̃: ſed de ſanguine ꝑcipue ſubtili aquoſo videtur poſſibile.

¶ Et eſt aliud põticũ cui⁹ diſpõ eſt quemadmodũ hec diſpõ. fortaſſe eñi erit ei⁹ põticitas propterea ꝙ cholera nigra põtica ei admixta fuit: ⁊ fortaſſe erit ei⁹ põticitas ꝓp cãm qua in ſe vehementi īfrigidatione īfrigidatũ eſt adeo ꝙ ei⁹ ſapoꝛ ad põticitateꝫ ſit ꝯuerſus. iđqꝫ ei⁹ aquoſitas congelata eſt: ⁊ ad ſiccitatem parũ ⁊ terreſtreitatem altera eſt: ⁊ neqꝫ fuit caloꝛ debilis q̄ ipſum bullire faceret ⁊ cõuerteret in acredineꝫ neqꝫ coloꝛ fortis qui ipſum coqueret.

¶ Nũc tangit flegma ponticũ. dicẽs ꝙ aliqđ eſt flegma ponticũ. Et hoc ꝯtingit dupl'r. ſicut dictũ eſt de flegmate acetoſo. Aut eñ eſt põticũ ꝓpterea ꝙ ſibi fuit admixta melãcholia põtici ſaporis: aut ꝓpter cãꝫ in ſeipſo. Nã flegma fortaſſis fuit īfrigidatũ valde ⁊ igroſſata ei⁹ humiditas: ita vt ad terreſtreitatẽ quodãmõ accidet̃ ⁊ non fuit

fuit ibi caliditas debilis que ipſum bullire faceret ꝛ in acredinē ↄuerteret: nec calor fortis ꝗ ipſꝫ coq̄ret. ¶ Circa p̄tē nota p̄. ꝙ ſapor pōticus cū ꝓprie accipiẗ ſignificat ſaporē ꝗ corrugat linguā forti corrugatione ꝓꝑ ſiccitatē ei cōiunctā ꝛ carens acredine. Sicut v.g. ſapor ſorbolaꝝ añ maturitatē vel ligni viridis quercus. Sapor vero ſtipticus corrugat liguā minori corrugatione ꝓꝑ humiditatē additā in eo ſupra pōticū. vere pōticū ꝗ et itenſe eſt terreū fridū: vt ſumiẗ 4° de ſimplici. cap 7°. ¶ Nō 2° saporē ſtipticū eſſe ſaporē pōticū remiſſuꝫ. hoc ſumitur ex Gal. loco allegato dicēte. Dico ꝗ ꝙ ſapor ſtiptic⁹ nō eſt niſi ſapor pōticus debilis. ¶ Ex his ſeqtur p̄io. nullū flegma niſi gipſeuꝫ eſſe vere ponticū ꝛ intenſe: qa nullū tale eſt terreū. ¶ Sequiẗ ſcdo ꝙ nos itelligimus hic per pōticū: ponticū remiſſe ꝛ tale eſt ſtipticū: ꝛ ideo nō fuit opportunū ꝙ Aui. ſpāliter de flegmate ſtiptico aliter determinaret. ¶ Nota 3° flegma poſſe fieri ponticū: aut qa ex chilo aut cibo pontico fit: aut qa fuit prius groſſum ꝛ congelatū eſt exprimēdo humiduꝫ vel terreſtrificādo remanēs ꝑ admixtionē melācholic: ſed ꝓmū hoꝝ modoꝝ Auic. vult itelligere nos ꝑ ſcdm. ¶ Nota 4° ex pōtico: aliqñādo trāſire in dulcē: aliqñ in ſtipticū: aliqñ in acetoſuꝫ. Et modus eſt poſitus a Gal. caplo ſtatim allegato. naꝫ cū ponticū ſit frigidū terreū ipſuꝫ aut permutaẗ a puro calido: ꝛ tūc dulceſcit vt apparet in caſtanea: aut ꝑmutaẗ per admixtionē humidi mediocris ꝛ fit ſtipticū: aut per admixtionē ſubtilis humidi: et ſic tranſit in acetoſum. precipue cū calor in ipſum operaẗ. Et ideo pontica vero ſunt frigidiora ſtipticis ꝛ acetoſis: ſꝫ acetum magis infrigidet: quia magis in ꝓfunduꝫ penetrat. ¶ Ultimo pꝫ flegma pōticū eſſe groſſum in ſuba.

¶ Et eſt flegmatis ſpēs vitrei ſpiſſi groſſi vitro liquefacto ſilis in ſui viſcoſitate ꝛ pōderoſitate: qd̄ plerūqꝫ eſt acre: ꝛ plerūqꝫ saporē nō habebit: ꝛ videẗ ꝙ illud ex eo qd̄ eſt groſſuꝫ saporem nō hn̄s fit crudū: aut cōuertiẗ in crudū: ꝛ hec qdē eſt illa flegmatis ſpēs que in principio rei erat aquoſa frida: q̄ neqꝫ putruit: neqꝫ res alia ei admixta fuit: ſꝫ ſic ꝑmāſit recōdita dōec fuit ingroſſata: ꝛ frigiditas fuit ei addita.

¶ Nūc determīat de flegmate vitreo dicēs ꝙ ē flegma aliud in mō ſube a flegmatib⁹ ſupra diſtinctis qd̄ eſt vitreū ſpiſſuꝫ groſſuꝫ ſile vitro liquefacto in viſcoſitate ꝛ pōderoſitate. Et illud qñqꝫ eſt acre. i. acetoſuꝫ: qñqꝫ eſt saporē nō hn̄s. ¶ Dicit 2° ꝙ ſibi videẗ ꝙ illud flegma vitreū eſt qd̄ saporē nō hn̄s fit crudū. Si capiaẗ crudū pro omni flegmate quo ad ſenſum in ſuba eq̄li ꝛ diuerſo ſm̄ reꝫ: aut ↄuertaẗ in crudū per ſui eliquationē. Si ſumaẗ crudū vt importat flegma mediocre in ſubſtantia apparēs vniforme: ſꝫ exn̄s iequale: ꝛ hec eſt ſpēs flegmatis q̄ in p̄n° fuit aquoſa ꝛ frida nec putruit: neqꝫ res alia. ſ. aliud humor ei admixta fuit. vñ acq̄reret saporē: ſed ſic mā̄ſit recōdita donec fuit igroſſata et fridiras ei fuit addita. ¶ Nō ꝗ hoc flegma ſpāliter hic notificatū ab Auic. qa videẗ difficilis modus gn̄ōnis ei⁹ ꝛ poſita ē determinatio in fine que placuit Auic. Modus gn̄ōnis vn⁹ eſt dict⁹. Alius pōt eſſe ꝑ admixtionē melācholic igroſſantis ꝛ acetoſantis. Uel 3° ex q̄libet alia ſpecie flegmatis ↄgelata excepto gipſeo. ¶ Et ſi q̄raẗ vbi pōt h̄ flegma ita frigidū gn̄ari vel tm̄ in corpe viuēte cōgelari. Diciẗ ꝙ in iteſtinis groſſis ꝛ iūcturis: vt colligiẗ ſcdo iterioꝝ. Infrigidās aūt eſt illi⁹ fora nō ipedita ab illis mēbris ꝓꝑ illoꝝ debilē calorē. ¶ Ex his pꝫ hoc flegma aliquādo eſſe ponticū quādo. ſ. ex pōtico generaẗ ꝛ non ſolū eſſe illoꝝ duoꝝ modoꝝ qui hic dn̄r. Sed Auic. explicuit illos de qb⁹ min⁹ videẗ: qa acetoſitas fundaẗ in humido ſubtili: ꝛ nō inueniẗ in iſto flegmate groſſo. pōt ergo mltō magis ponticitas. Itē ſalſedo pot in eo remanere vt apparet in multis mucis groſſis: et tamē ſalſis.

¶ Jam igiẗ declaratū eſt ꝙ corrupti flegmatis modi ex ꝑte saporꝝ ipſi⁹ ſunt q̄tuor: ſalſuꝫ: acre: pōticū: ꝛ inſipidū. Et ex ꝑte ſue eēntie ſūt quatuor: aquoſuꝫ: vitreū: mucilaginoſū: ꝛ gipſeū. cruduꝫ vero in collectione mucilaginoſi ↄtineẗ.

¶ Epilogat ꝛ pꝫ. cām vero q̄re crudū ad mucilaginoſuꝫ reduciẗ: qa crudū in rei veritate eſt inequale in partibus ſuis: ſꝫ non apparet ꝛ eſt ſatis groſſum.

¶ Cholera aūt rubea: alia eſt nālis: alia eſt q̄ eſt ſuperfluitas non naturalis.

¶ Hic determinat de cholera rubea que hodie abſolute vocaẗ cholera. Nā hoc nomē dī qñqꝫ de omni humore: vt in illo aforiſmo ſcdē ꝑticule. Si febris nō a chola habeaẗ ꝛc. Qñqꝫ ꝓ melācholia ꝛ cholera rubea: qñqꝫ ꝓ ſola cholera rubea. Et didiẗ i duas ꝑtes. P̄rio ponit diſtictionē. 2° mēbra declar. ibi 2ª [Nālis ē.] Dicit p̄: ꝙ cholera rubea. alia eſt nālis. alia ſuꝑfluitas preter naturaꝫ. ¶ Nota hic ſm̄ mētē Ariſto. 2° de ꝑtibus. ꝛ Auer. ſcdo colliget. ol's cholera eſt ſuꝑfluitas. Sꝫ iuxta mētē Gal. 2° nālū vtutū. caplo vltimo. Cōcipi videẗ ſolū humorē ꝓternām dici ſuperfluitatem: ꝛ hoc modo ſumiẗ hic.

¶ Naturalis eſt ſpūs ſanguis cui⁹ color eſt rubeus clarus: ꝛ eſt leuis acuta: ꝛ quanto magis fuerit calida erit eius rubedo maior: que cū in corꝑe gn̄aẗ in duas diuidiẗ ꝑtes: q̄rū vna cū ſāguine vadit: ꝛ altera ad ciſtim trāſmittiẗ fellis. illud vero qd̄ de ea vadit cū ſanguine cū ea penetrat cā neceſſitatis ꝛ iuuamēti. Neceſſitas vero eſt vt ſanguini admiſceaẗ ad nutrienda mēbra in quoꝝ cōplexiōib⁹ magnā cholere rubee ꝑteꝫ eſſe oportet ſm̄ modū queꝫ meretur de diuiſione ſicut pulmo. Sed iuuamentū eſt vt ſanguineꝫ ſubtiliet: ꝛ in itineribus ipſi penetrare faciat. Qd̄ vero d̄ ea colatū ad chiſtiꝫ trāſmittiẗ fellis cauſa neceſſitatis tranſmittiẗ ꝛ vtilitatis. Neceſſitas autem: aut eſt ſm̄ totuꝫ corpus qd̄ eſt ipſm a ſuꝑfluitate mundare: aut ſm̄ vnum ipſius membrū qd̄ eſt fel nutrire. vtilitatis vero duo ſunt iuuamenta. vnum eſt inteſtina a ſtercore ꝛ flegmate viſcoſe abluere. ꝛ aliud inteſtina ꝛ ani muſculos pūgere vt quid ſit ei neceſſariuꝫ ſentiat ꝛ egeſtiones emittat. Ideoqꝫ ſepe accidit colica cauſa oppilatiōis que fit in foramine quod a felle deſcendit ad inteſtina.

¶ Notificat membra: ꝛ diuidiẗ hec ꝑs in duas ſm̄ duo mēbra. ibi 2ª [Nō naturalis.] De p̄ma dicit p̄io. ꝙ cholera nālis eſt ſpuma ſāguis coloris rubei clari leuis acuta: que quanto fuerit calidior: erit eius rubedo maior. ¶ Dicit ſcdo. ꝙ iſta cholera nālis cū gn̄aẗ i epate diuidiẗ in duas ꝑtes: q̄rū vna vadit cū ſanguīe ꝑ totū corp⁹ ꝛ reliqua vadit ad chiſtim fellis. ¶ Dicit 3° ꝙ illa que trāſit ꝑ totū corp⁹ trāſmittiẗ cā neceſſitatis ꝛ cā vtilitatis. Neceſſitas ē vt miſceaẗ cū ſāguīe ad nutriēda mēbra

cholerica in quoꝝ ſanguine q eſt nutriturus illa mēbꝛa cholerica cpꝫ eē cholerā ſicͤ pulmo: ſꝫ eiꝰ vtilitas eſt ſubtiliare ſāguinē vt penetret facilr. ℂ Dicit 4° ꝙ iſta cholera q̄ vadit ad chiſtim fellis vadit cā neceſſitatis ⁊ cauſa vtilitatis. Neceſſitates ſunt due. vna ſm corpus totū ⁊ eſt mūdificare ſanguinē a nimietate cholere: ⁊ alia eſt ſm vnū pticulare mēbꝛū ⁊ eſt nutrire chiſtiꝫ fellis. Iuuamēta vͦo ſūt. vnū eſt abluere īteſtina a ſtercore ⁊ flāte viſcoſo. Scdm eſt ſtimulare īteſtina ⁊ muſculos ani vt incitent ad emittēdū feces ⁊ vt ſentiant hoc qḋ eſt leis. ℂ Ultimo dicit ꝓpter hanc cām ſepe accidit colica ꝓpter oppilationē viarū vel foꝛaminis que ſūt in fel ⁊ īteſtina. Et ego h̄ ſepiſſime in ictericis vidi. ℂ Circa ꝑmū dictū nota ꝑmo. ꝙ iſta notificatio nō ponit̄ hic ꝑ bona deſcriptione cōi ad cōem cholerā nālē. Nā iſta que eſt in chiſti fellis nō eſt rubea: vt notat experiētia: ⁊ eſt tñ nālis. ℂ Uult ergo Auicē. facere nos cognoſcere maxie illā que cū ſanguie vadit tāq̄ difficilius cognoſcibilē. Nā reliq̄ inenit̄ ꝑ ſe pura in felle. ⁊ ideo facilius cognoſcit̄. Sed iſta que vadit cū ſanguine eſt humoꝛ qui cū euacuat̄ ſil' cū ſanguine eſt aptus ſupnatans ad modum ſpume cū qbuſdā ampullis ⁊ eſt rubea rubedine clara ⁊ acuta in ſapoꝛe: ⁊ quāto fuerit calidioꝛ iſta: eadē erit tāto rubicūdioꝛ. ℂ Nota 2°. ꝙ lꝫ ſpuma fiat nālit̄ ex vapoꝛe ⁊ re viſcoſa. nā nō eſt niſi aggregatio ampullaꝝ: vt in cōmēto illiꝰ afoꝛiſmi 2ͤ pticule. Serrāgulatoꝝ ⁊ diſſolutoꝝ ⁊c̄. tñ hec viſcoſitas nō opꝫ ꝙ ſit mlta: imo viſcoſitas in nāli cholera lucenta ad hoc ſufficit: cū etiā aque viſcoſitas ſufficiat: vt pꝫ per experientiā. Et ex Gal. colligit̄ de aq̄ pura clara ꝙ in ea fit ſpuma. 2° pnoſticoꝝ. com̄. 46. Cholera ḡ in flobotomia petit ſuperioꝛa: ⁊ vapores groſſi a ſanguine aſcēdētes īrāt ſubam eiꝰ ⁊ ſubleuāt cū ex toto frāgere nō poſſint fiunt ampulle: ⁊ hoc mō cholera eſt ſpuma. In qbuſdā tñ valde hec cholera adheret ſanguini: ⁊ aquoſitas ſupernatat. Et ideo dixit Iſaac ꝙ flegma eſt ſpuma ſanguis: q2 ſupnatat hec aq̄ſitas q̄ vocat̄ large flegma. ℂ Utrū aūt in venis ſtet cholerā eſſe ſpumā: puto eſſe poſe: ſed Auic. nō dixit ad hūc ſenſuꝫ. ℂ Circa deiñ ſcdꝫ ꝯſidera ꝙ cholera gñat̄ in coꝛpoꝛe hoꝛa gnōnis ſanguis in epate: ⁊ tūc diſpartit̄ epate trāſmittēte ⁊ alijs membꝛis attrahentibus.

Sed dubium eſt vtrū neceūm ſit ex quolibet chilo ex quo gñatur ſāguis gñari cholerā. ℂ Hic ſunt duo modi dicēdi. vnus Gentilis ꝯcedēdo ex chilo gñari nō poſſe ſanguinē qn ſi debito tēpoꝛe maneat gñet̄ cholera: q2 qlibet chilus hēt ptem ꝓpoꝛtionatā gñationi cholere q̄ epate potēte gñare ſanguinē ꝯuertit̄ i cholerā: ⁊ hoc ꝑcipue in epate naturalr̄ diſpoſito. ℂ Qḋ ſi ponat̄ chilū eē in quo nō ſint niſi ptes ꝓpoꝛtionate ſanguini ⁊ flegmati d2 ꝙ h̄ repugnat chilo ſicͤ ligno repugnat eſſe ⁊ nō hr̄e ptes terre ꝓpoꝛtionatas. ℂ Alius modus eſt ꝯcedendo hoc eē poſe ſcilꝫ gñari ſanguinē ex chilo ⁊ nō gñari cholerā etiā in epate naturalr̄ diſpoſito: ⁊ hoc in caſu ſtatim poſito quē admittūt. Medico aūt ſufficit ꝙ i coꝛpe ſano debite recto qñ gñat̄ ſanguis ex q̄dā pte chili gñat̄ chol'a. ℂ Circa tertiū dictū attēde ꝙ ꝑ neceſſitatē ītelligimꝰ illud ſine quo nō ꝯtingit ꝑmanere. Et ꝑ iuuamētū debemꝰ ītelligere hic oēm vtilitatē neceſſariā: ⁊ tūc pꝫ totuꝫ. Nam ſm mentē Gal. pulmo nō poſſet nutriri nec alia mēbꝛa cholerica niſi cholera eſſet pars mā̃e nutrimēti. Et ſm ſequētes Ari. q dicit ſolū ſāguinē nutrire. ſanguis nutriturus pulmonē recipit quādā alteratiōnē a chol'a: quaꝫ ab alio recipe nō poſſet: ⁊ ideo cholerā admiſceri eſt neceſſariū pro nutricatione pulmonis ſubtiliari ſanguinē nō eſt ita neceſſarium cum poſſit ab alio ſubtiliari.

Sed hic cadunt alique dubitatiōes. Pꝛia que chol'a eſt calidioꝛ: vel illa que vadit ad chiſtim vel q̄ trāſit cū ſanguie. Scda q̄ eſt maioꝛis quātitatis. Tertia que eſt groſſioꝛ. ℂ Pꝛo pꝛia d2 cōiter ꝙ illa q̄ vadit ad chiſtim eſt calioꝛ: q2 eſt purioꝛ. Et Gal. 2° pnoſtico. com̄. 37. videt̄ velle illū humorē q eſt purius eſſe intenſiorē in ſuis q̄litatibꝰ. Pꝫ etiā: q2 flobotomia facit furere cholerā. ḡ ſanguis refrenat eam a caliditate nimia. Illa ḡ que ſeparata eſt a ſanguine ē calidioꝛ. ℂ Pꝛo 2° dubio credo multo ampliorē quātitatē cū ſanguie trāſire: ſed h̄ nō eſt certū. nā omni die cū fecibꝰ multū emittit̄. ℂ Pꝛo 3° pōt vtraq3 ps teneri. Uidet̄ tñ velle Gal. in cholera purioꝛi caloreꝫ cō ſumpſiſſe hūiditatē: ⁊ igroſſaſſe eā l loco allegato. Sꝫ q vult oppm dicē. rñdet Gal. ibi loq de chol'a ꝑter nām: vt pꝫ ibideꝫ.

ℂ Ulterius nota ꝙ chiſtis fellis qḋ hic vocat̄ fel nutrit̄ cholera nō ꝓpꝛia nutritione: ſꝫ voluptuatione quadā q̄ ꝯſeruat̄ ⁊ fouet̄ ab ea ꝑꝑ nālē cōuenientiā ⁊ ſine ea periret. ℂ Nota vlteriꝰ in inteſtinis ꝓpter ſui frigiditateꝫ gñari multū flegma viſcoſum: ⁊ q2 multa indigaꝫ ad ea trāſmittunt̄. iō nā oꝛdinauit quādā viaꝫ īter fel ⁊ ꝑmū īteſtinū ꝑ quā cholera trāſmittit̄ ⁊ vocat̄ poꝛus felleus ⁊ trāſmiſſa cholera ſui abſterſione ⁊ ſolutiua v̄tute abſtergit inteſtina ab illo flegmate ⁊ ſui acuitate pūgit īteſtina ⁊ ſtimulat ad expellēndū. Nā īteſtina nō ſūt multi ſenſus in qbuſdā vadit etiā via vna ad fundū ſtōchi ad h̄ vt ibi vigoꝛato caloꝛe melius cōpleat̄ digeſtio. In hoīe tñ nāliter diſpoſito iſta via eſt parua: ſꝫ in aīalibꝰ comedētibꝰ cruda ⁊ de rapina viuētibꝰ eſt maioꝛ ⁊ multū ad fundū ſtōchi tranſmittit̄ vt iuuet̄ coꝝ digō. Hec ḡ cholera eſt q̄ tingit feces: ⁊ ideo albedo ſig̃t ictericiā ⁊ oppilationē in poꝛo felleo ⁊ oppilatio ē vtriuſq3 cā. ſ. ictericie ⁊ albedinis fecum. ℂ Et ex h̄ pꝫ cā: q̄re aīalia rapacia hn̄t albas feces ſicͤ lupus ⁊ canis: q2 in illis cholera vadit ad fundum ſtomachi non ad inteſtina.

Sed eſt dubitatio q̄re cū in ſtomacho mlta flegmata generent̄ nō oꝛdinauit nā cholerā ibi tranſmitti. Dicit̄ ſm Gal. 4° de vtilitate particulaꝝ. ꝙ cholera illuc trāſmiſſa deijceret appetitū ⁊ cōmoueret ad vomendū. ḡ ad iſta nocumēta vitāda nō multū trāſmittit̄ illuc de cholera. Et ex h̄ patet: quare in habentibus latam viā a felle ad ſtomachū accidit vomitus cholere: vt ſumitur ſecundo tegni. ⁊ dicuntur infelices a natiuitate ⁊c̄.

ℂ Nonnaturalis vͦo cholera alia eſt que a natura egreditur propter cauſam extraneam que ei admiſcetur: alia eſt que a natura egreſſa eſt ꝓpter cām in ſe: q2 eius ſuba eſt nonnālis.

ℂ Hic determinat de cholera nōnāli: ⁊ diuidit̄ in duas. Nā ꝑmo ponit vnā diuiſionē. 2° mēbꝛa diuiſionis declarat. ibi [Partis ꝑme.] Dicit ꝑ. ꝙ cholera nōnālis ē duobus modis. vnꝰ eſt ꝑꝑ rē extraneā ei admixtā. alius eſt vt ſit egreſſa a nā. Ubi per nōnālem cholerā ītelligit h̄ illam que non eſt apta ſine ꝑternāli nocumēta vt natura conſequatur per eam finem quem intendit ex chol'a.

ℂ Partis pꝛime eſt alia que eſt ſcita ⁊ famoſa: ⁊ eſt illa cui extraneuꝫ illud quod eſt admixtū eſt flegma cuiꝰ gñatio magis eſt in epate: ⁊ alia eſt que in minoꝛis fame ⁊ ex illa cui extraneuꝫ quod admixtum eſt melancholia.

ℂ Nunc declarat membꝛa diuiſionis. ⁊ ꝑꝛo ꝑmū: dein ſcdm. ibi [que vͦo in ſuba.] Pꝛia in duas: qm̄ ꝑmo ponit diuiſionē cū gñali mēbꝛoꝝ decl'atione. ſcdo ſpālius mēbꝛa declarat. ibi [Nota āt.] ℂ Dicit ꝑmo. ꝙ cholera nō

naturalis

naturalis ꝓpter cõmixtionẽ rei extranee duoꝝ modoꝝ. Aut enĩ eſt ſcita ⁊ famoſa q̃ eſt talis ꝓpter ꝑmixtionez cholere cũ flegmate ⁊ huiꝰ gñatio magis ĩ epate aut eſt minoris fame: ⁊ eſt ꝑꝑ ꝑmixtionẽ cholere rubee cũ melancholia. Cõſidera ḡ ꝙ cholera nãlis determiat ſibi modũ ſube ⁊ q̃litatẽ: merito quoꝝ nã põt ꝯſeq ſinẽ quẽ intẽdit mõ ꝯtingit ex ꝑmixtione eiꝰ cũ flãte: ſiue illud flegma fuerit nãle: ſiue nõ ꝑmutari cholerã in mõ ſube et eq̃litatibꝰ: ita vt inde nã nõ ſequit̃ ſinẽ itẽtũ ex cholera: q2 fit cholera viſcoſior grauior groſſior fridior: vel ecõuerſo q̃ȝ debeat: ⁊ ita etiã ꝯtingit ꝑꝑ melãcholie mixtionẽ. ¶ Ex h̃ pȝ ſolõ dubiũ. an ex ꝑmixtiõe flegmatis nãlis cũ cholera vel etiã melãcholie nãlis poſſit fieri cholera nõ nãlis. nã h̃ eſt ꝯcedẽdũ. ¶ Nota ſcdõ ꝙ nõ obſtãte ꝙ flegma ſit valde viſcoſum. Tñ eſt poſſe ipſuȝ alteri humori ꝑmiſceri: ſed hoc hñ fit difficile: q2 viſcoſũ nõ valde facile diuidit̃ ad minima. Et ideo ſi Iſaac dicat flegma nõ ꝑmiſceri cũ cholera: itelligat̃ h̃ eſſe difficile nõ ipoſſe. ¶ Nota 3ᵒ ꝙ mixtio iſtoꝝ humoꝝ adinicẽ aliqñ fit per ſolã diuiſionẽ ad minima ⁊ iuxta poſitionez ſicut aqua miſcet̃ vino in cyato ambobꝰ humoribꝰ ſuã formã ſeruãtibus. Quandoqȝ võ ſtat ambos corrũpi ⁊ tertiũ gñari: ſed cũ ita contingit hic tertius ſapit naturã dominãtis in mixtione. ¶ Nota 4ᵒ ꝙ multotiens talis mã mixta ꝑ iuxta poſitionẽ penetrat ⁊ ambo hũores itrant: ſed vnus ꝑncipalr̃ ⁊ per motũ eius ⁊ putredinẽ alter mouet̃ ⁊ putret: q2 qd̃ tangit̃ a putrido putreſit. Vbi gr̃a. in mixtione ꝑncipalr̃ cholera putreſit ⁊ flegma ꝓpt̃ cholere putredinẽ ſibi vicine. In iſto ḡ caſu febris denoiat̃ ab humore ĩ quo ꝑncipalr̃ eſt putredo ⁊ ſeruat periodũ motũ illius humoris deductis aliȷs ipedimentis: ita ꝙ in caſu dicto febris fieret tertiana ⁊ non quotidiana. ¶ Ex iſto cum paucis adiunctis pȝ eſſe poſſibile febrez pendentẽ a pluri flegmate q̃ȝ cholera eẽ tertianã ⁊ ſic pendẽtes a pluri cholera q̃ȝ flegmate eẽ quotidianã. ¶ Et ex h̃ pȝ in practica: q̃re ĩ febribꝰ flegmaticis q̃nqȝ ſigna cholere dñant̃. Et in cholericis q̃buſdaȝ dñant̃ ſigna flegmatis: ſed de hoc in alio loco. ¶ Attẽde vlteriꝰ hic ꝙ maxĩe in epate generat̃ cholera: q2 ibi maxime viget calor humoꝝ ꝑmixturus: ⁊ ibi etiã generant̃ plurimi humores. poſſet tñ in venis ⁊ alibi generari. Dicit̃ aũt vna ſatis nota ⁊ famoſa: q2 plies viſa ⁊ in vomitu ⁊ in ſeceſſu q̃ȝ alia: q2 melãcholia nõ tãte ẽ quãtitatĩ quãte flegma: nec ita facilr̃ permiſcet̃ ſui maiori groſſitie.

Vltimo cadit hic dubiũ. Utrũ ꝑ ſãguis mixtionẽ poſſit fieri cholera nõ nãlis. Et videtur ꝑmo aperte cõcedendũ ꝙ per admixtionẽ ſanguis nõnãlis poſſit fieri cholera nõnaturalis ꝓpter malas qualitates ſanguinis cholerã a ſua nã mutantes. ¶ Scdõ cõcedendũ ex nimia ꝓportione ſanguinis ad cholerã: cholerã poſſe remitti ĩ calore et ſiccitate ⁊ fieri groſſiorẽ cũ ſanguis his tribꝰ modis a nãli cholera diſtat. ¶ Ex quo ſequit̃ ipſam poſſe fieri per ſãguis admixtionẽ recedẽtĩ a ꝓprio tẽperamẽto cholere debito: ⁊ per ꝯñs poſſe fieri nõnaturalẽ. Et ſic nõ obſtãte ꝙ ſanguis ſit benigniſſimus humoꝝ per appropinquationẽ ḡdualẽ ad ipȝ aliqd̃ fit malignũ. Et ĩ h̃ nõ ẽ dubiuȝ.

¶ Nota ãt ⁊ famoſa aut eſt cholera citrina: aut eſt cholera vitellina: flegma nãqȝ cui admiſcet̃ cholera: q̃nqȝ eſt tenue: ⁊ generatur inde prĩa: q̃nqȝ eſt groſſum ⁊ generat̃ inde ſcda. ſ. cholera que ouorũ vitellis ſimilis exiſtit.

¶ Nũc ſpecialius hec mẽbra declarat. ⁊ ꝑmo notã. 2ᵒ eaȝ que ẽ minoris fame. ibi [Que aũt minoris.] Dicit prĩo. ꝙ cholera nota ⁊ famoſa aut ẽ citrina aut vitellina. Nã flegma qd̃ miſcet̃ cholere aut eſt ſubtile ⁊ gñat̃ ide cholera citrina: aut groſſum ⁊ generat̃ inde cholera vitellina. ¶ Ubi nota ꝙ de cholera citrina qd̃ fit ꝑ flãtis admixtionẽ oẽs ꝯcordãt. Sed de vitellina aliter videt̃ loqui Gal. 2ᵒ virtutũ nãliũ. cap̃ vltimo. ⁊ 2ᵒ ꝓnoſticoꝝ. commento. 37. quã hic Auicẽ. vult enĩ cholerã vitellinã gñari ꝑ aduſtionẽ ⁊ aſſationẽ chole nãlis. Et ideo eſſe groſſiorẽ ⁊ rubicundiorẽ ea que eſt naturalis in felle. Unde ſic ad lr̃am dixit ſcdõ nãlium. loquens de nãli cholera. Subtile aũt hoc eſt ⁊ humidũ ⁊ fluxibile: nõ ſicut cum aſſatũ vltime xanthũ fit ⁊ igneum ⁊ groſſum ⁊ vitellis ouoꝝ ſile. Auer. etiã 3ᵒ colliget. huic opĩoni videt̃ aſſentire. dicit de choleris nõnãlibus. vna earũ eſt q̃ ſimilat̃ vitellis oui qd̃ natũ eſt illo die. Et Gal. dicit in plibꝰ locis ꝙ hec ſpẽs cholere eſt calior nãliter. ⁊ pauloppoſt addit: ⁊ ſenſus viſus in hoc adiuuat Gal. ¶ Mihi videt̃ ꝯcedẽdũ eẽ aliquã eſſe cholerã groſſaȝ in groſſitie vitelloꝝ oui q̃ eſt talis ꝑ aſſationez vt dicunt Gal. ⁊ Auer. Et aliquã eẽ groſſaȝ ꝑ admixtionẽ groſſi flãtis: vt dic̃ Aui. ⁊ vtrãqȝ poſſe vocari vitellinã ꝑꝑ illã ſiĩtudinẽ quam hẽt cũ vitellis ouoꝝ: ⁊ iſte diſcernunt̃ abinuicez: q2 in vitellina ꝑma eſt rubedo maior ⁊ nõ eſt viſcoſitas: ſȝ in ſcda eſt palledo quedã ⁊ eſt viſcoſitas. ⁊ ꝑma ẽ calidior nãli cholera: ⁊ ſcda eſt frigidior. Et hoc ſolent dicere doctores ꝙ vitelloꝝ oui: q̃dã ſũt valde rubicũdi: ⁊ quidaȝ pallidi: ⁊ illi pallidi ſimilant̃ cholere vitelline mixte: ⁊ aliȷ ſimilantur cholere prime: ⁊ ſic ambo verificant̃.

¶ Que ãt minoris eſt fame eſt illa que cholera vocat̃ aduſta que aliquo duoꝝ gñat̃ modorũ. vnus eſt vt cholera in ſe aduratur ⁊ accidat in ea cinereitas: ſed eius ſubtile non ſeparetur ab ipſius cinereitate. imo cinereitas in ea cõtineatur. Et hec q̃dẽ eſt peior. Et alius eſt vt cholera nigra extrinſecus ad eam veniat: ⁊ cũ ea miſceat̃: ⁊ hec q̃dẽ eſt melior. huiꝰ aũt ſpẽi cholere color eſt rubeus: ſed nõ eſt clarus neqȝ floridus: imo eſt magis ſiĩis ſanguini: ſȝ eſt tenuiꝰ: ⁊ plerũqȝ a ſuo colore ꝑꝑ aliquas mutat̃ cãs.

¶ Hic notificat ſpãliter 2ᵐ mẽbrũ. Et dicit breuiter ꝙ illa que eſt minoris fame eſt iſta q̃ vocat̃ cholera aduſta. Et eſt duobus modis. Unꝰ eſt vt cholera ſm ꝑtẽ aduratur ⁊ remaneat in ea cineritiũ qd̃ nõ ſepat̃ a ſubtili alterius partis: ⁊ hec eſt peior de iſtis duabꝰ. Scdꝰ modus eſt. ꝙ chole miſceat̃ melãcholia nãlis: ⁊ ita fiat ſiccior ⁊ ꝑternãm ⁊ illa eſt melior: ⁊ color iſtius ſcde ſpẽi eſt rubeus: ſed non eſt clarus nec floridus. Imo eſt magis ſiĩis ſanguini ⁊ eſt tenuis: ſȝ tñ plerũqȝ a ſuo colore mutat̃ ꝑꝑ aliquas cãs. ¶ Nota hic ꝑ. ꝙ hec cholera dĩ aduſta: q2 ſiccior nãli ſine vera aduſtione: quia ſine calefactione. ¶ Nota 2ᵒ aduſtionẽ q̃nqȝ ſiue cõiter ꝓ omni terreſtrificatione: ſiue fiat reſoluto humido remanẽte terreo: ſiue fiat ꝑ terrei admixtionẽ. Q̃nqȝ võ ꝓprie apud medicũ iportare oꝑationẽ calidi ignei ꝑ quã in eo qd̃ adurit̃ groſſuȝ remanet in terra: vel deſcẽdit ⁊ ſubtile hũiduȝ aſcẽdit: ſiue hoc fiat ꝑ putredinẽ ſiue nõ: vt põt ſumi 2ᵒ huiꝰ. cap̃ õ cauſis calefaciẽtibꝰ. Q̃nqȝ ſumit̃ ꝓpriiſſime apd̃ phõs ꝓ oꝑatione dicta nõ facta a putrefactiõe. Duplicit̃ enĩ ꝯtigit a calo extraneo ſepari ĩ mixto hũidũ a ſicco. vno mõ ꝑ putrefactionẽ. alio mõ ꝑ aduſtionẽ. ⁊ dĩnt. Nã putrefactio eſt corruptio inate caliditatĩ ab aliena caliditate: cũ ꝑꝑ ipotẽtiã caliditatis nãlis ſupra humiditatẽ regulãdo extraneat̃ hũiditas a calore alieno: ita vt ꝑ illud fiat icõueniẽs foře ſue ⁊ caliditas corrũpat̃: ⁊ cũ h̃ nõ

ſiat alicui forme mixti ꝯuenies. Aduſtio vo ē cū ꝓpter
violētiā ex̄nee caliditat᷑ ēt ſi lnata ſufficeret ad ſuū hu-
midū regulādū ſit humidi vt ꝑdicit̄ a ſicco ſepatio. Et
ideo aduſtio dī corruptio violēta ⁊ putrefactio nālis 4°
mēteauro. Deficiente eni a pn̄ itriſeco ⁊ impotēte fit pu
trefactio: lꝫ Albertus putet in putrefactione educi hūi-
dū a calo nāli qḋ agit magis ſm ꝙ calor abſolute: ⁊ de-
ficit in nālitate ex aliq̄ cā qḋ nō videt̄ mihi vēr ⁊ ꝯuer-
ſiue vez: ſꝫ aduſtiōis pncipalis cā ē extrīſeca. ¶ Ex h
pꝫ pmā ſpēm hui⁹ cholere fieri ſine putrefactione cū a
forti calo aſſante ꝯtigat: vt dī 2° pnoſtico. ⁊ 2° cōplonū.
locis allegatis. ¶ Pro 2° q̄re Auer. 3° colliget. dixit fe-
brē que dī arabice ſefraria: ⁊ apud nos cauſon non fieri
p putrefactionē ſp. imo p aduſtionē. Nihil. n. repugnat
calorē vſtiuū eleuare calidiſſimos fumos cholere ⁊ cos
cōicare cordi. Sꝫ de iſta mā dicet̄ ꝓpri⁹ deo dāte p⁹ 4ᵃ.
In ſūma ḡ hec chola aduſta vocat̄ nō ꝓprie ſūpto voca
bulo aduſti: ſed large ꝓ terreſtrificata ſiue reſoluto hūi-
do p putredinē ſiue p aduſtionē verā ſiue mixto terreo
hūore. ¶ Nō 3° ꝙ cholera aduſta p admixtionē melan-
cholie aliqñ eſt talis p admixtionē nālis melancholie:
qñqꝫ eſt talis p admixtionē melie nōnālis. Cholera ḡ
aduſta p admixtionē melie pternām q̄ eſt acetoſa ⁊ ſup
terraꝫ bullit eſt deterior: qa illa melia eſt peior cholera
aduſta: vt colligit̄ ex Gal. 2° nālium. cap. vltio. Sed cho
lera aduſta p admixtionē melācholie nālis eſt min⁹ ma
la: ⁊ ad hūc ſenſuꝫ itelligit̄ hic Aui. ¶ Nota 4° ꝙ color
hui⁹ cholere dclinat a claritate co. ru. pp ꝓmixtionē me-
lancholie nigre exiſtis remanet tn̄ plerūqꝫ rubeus me-
lācholia nō ex toto rubedinē tollēte: eſt aūt leuis nō re-
ſpectu aliaꝝ ſpecierū cholere rubee ſed grauis. Sed dī
leuis cōparatione ſanguis cū quo plerūqꝫ i flōmia eua-
cuat̄ q eſt melācholicus ⁊ groſſior illa cholera. ¶ Ultio
nota huiꝰ cholere colores mutari ſm mixtiones alioꝝ
hūoꝝ: ⁊ ſꝫ variā ꝓportionē chole ad meliā ſecū mixtā.

¶ Que vo in ſui ſuba extra nām eſt alia eſt cui⁹
gnātio ſepius eſt in epate. alia eſt cuius gnātio
magis eſt in ſtomacho. Et illa qdē cui⁹ gnātio
magis eſt ab epate ē vna ſpēs. Que ē cuꝫ qḋ in
ſanguine eſt ſubtile adurit̄ cui⁹ ſpiſſitudo cho-
lera eſt nigra ⁊ que i ſtōcho magis gnāt̄ duas
hēt ptes praſſinā. ſ. ⁊ in viridē vt erugo eris.

¶ Nunc declat 2ᵐ mēbrū pncipale cholere nōnaturalis:
⁊ diuidit̄ in duas ptes. Nā pmo diuidit declarādo ſpēs
hui⁹ mēbri. 2° docet modū gnātionis ſm ſuā opionem
quarūdā illaꝝ. ibi 2ᵃ [Et mihi.] Dicit pmo. ꝙ cholera
q̄ eſt pternām in ſui ſuba. aliq̄ eſt q̄ magis gnāt̄ in epa-
te. aliq̄ que magis gnāt̄ in ſtōcho: ⁊ illa que magis gene-
rat̄ in epate eſt cholera q̄ fit ex pte ſubtili ſanguis cū ſā
guis putrefit: ⁊ ſuū ſubtile trāſit in cholerā: ⁊ groſſuꝫ in
melācholiā. illa vo q̄ magis i ſtōcho gnāt̄ hꝫ duas ſpēs.
praſſinā ⁊ çinariā ſeu eruginē eris. ¶ Cōſiderandū ḡ p.
ꝙ iſta cholera dī pternām in ſui ſuba: qa pternālitas ⁊
mala diſpō ꝯſequit̄ nālr formā iſtaꝝ cholerarū. nā nō
ſunt eiuſdē forme cū nāli. ¶ Nō 2° ꝙ pma ſpēs huius
chole gnāt̄ i omni loco corpis vbi ſanguis putreſcēs fa
ceret febrē ꝯtinuā vt hēt videri pma q̄rti. Sed tn̄ ma-
xime in epate: qa ibi plimū putreſcit mlto calore ⁊ mul
ta humiditate ad eū delata. In eade aūt minus accidit
putredo hec: qa fortis eſt vtus: ⁊ qa ad ipſaꝫ veniūt hūi-
ditates ꝑus melius ꝑparate q̄ ad epar: nō tn̄ negandūꝫ
eſt in eo hāc poſſe gnāri. Et credo etiam in ſano epate ꝓ-
pter multam ſanguinis ad putredinem preparationem
hanc poſſe generari: ſed cū generatur accidit ex ea pluri
mum egritudo ꝓpter putredinem.

Sed circa hanc ſpēm eſt dubiū. vtruꝫ p melie putredinem vel flegmatis cō
tingat gnāri h mō cholerā. ⁊ puto ꝙ nō imediate. Naꝫ
melia eſt groſſa ⁊ p aduſtionē vel putredineꝫ ingroſſat̄
⁊ fit melācholia pternām nō cholera. Flegma etiā ante
q̄ talē acuitatē recipiat vt cholera dbeat applicari ꝯſu-
mitur humidū ⁊ remanet cinereū groſſum ad melācho
liā reducibile. Cholera vo cū putreſcit aut conuertit̄ in
melācholiaꝫ aut fit inde prima ſpecies nominata ſupra
vel cholera vitellina ſm modum Galeni.

¶ Nota 2° ꝙ due alie ſpēs. ſ. eruginoſa ⁊ ſucco porri ſilis
apud medicine doctores diuerſimode ponunt̄ gnāri. Et
ideo qa in hoc nō cadit demſtatio. Auic. dicet pauloposſt
hec ſua dicta in eis eſſe iudicia eſtimatiua. Auer. ḡ 3° col
liget. vult vtrāqꝫ iſtarū ſtomacho gnāri p hūc moduꝫ.
Trāſmiſſa cholera ad ſtōchū vbi cū melācholia vl alio
humore miſceat̄ ⁊ recipit quēdā modū caloris p quē p⁹
forma deperdita i vtroqꝫ hūore p putrefactionē fit hu-
mor nou⁹ q dī equoce chola. Sic ḡ ſm Auer. nō ſolū ex
vitellina gnāt̄ praſſina: ſꝫ ex alijs: ⁊ ita nō ſemp çinaria
ex praſſina. ¶ Et Gal. videt̄ velle 2° pnoſti. com. 38. ꝙ
aliqñ gnāt̄ ex alleis ⁊ cepis et oleribus. Et ibi habes ꝙ
qñqꝫ gnāt̄ in venis ⁊ pellit̄ ad ſtōchū. Ideo nō intelli-
gamus dicta Auic. niſi vt plimū verificari tā de loco q̄
de mā gnātionis. vocat̄ aūt praſſina a praſſio ſiue a ma
rubio cui ſimilat̄ in colore. nā eſt viridis obſcura: ⁊ hec
aliqñ vocat̄ porrina: qa ſilis ſucco porri. ſ. frōdiū. ¶ Zi-
naria vo dī ita: qa ſimilat̄ viridi eris qḋ dī çinar: ⁊ hēt
viriditatem tendentem ad albedinem.

¶ Et mihi qdē videt̄ ꝙ praſſina ex vitellina gnā-
tur cū adurit̄. cū eni adurit̄ aduſtio in ea efficit
nigredinē: ex qua cū citrinitate mixta gnāt̄ viri
ditas. ¶ Ziaria vo videt̄ mihi ꝙ gnēt̄ ex praſſi
na cū tm̄ adurit̄ donec ei⁹ humoroſitas ſiccat̄:
⁊ ad albedinē redire incipit ꝓpter ſui ſiccitatē.
calor nāqꝫ in humido corpe in primis nigredi-
nē efficit: deinde denudat ipſum nigredine qñ
eius oīno finit humiditatē: ⁊ quando ſupfluit
in eo ipſuꝫ albificat: ⁊ hoc qdē in lignis attēde
que prius in carbonē vtunt̄: deinde in cinereꝫ.
Calor eni in humido efficit nigredinē: ⁊ in ei⁹
cōtrario albedinē: ⁊ frigiditas in humido albe
dinē opat̄: ⁊ nigredinē in eius cōtrario: hec tn̄
duo iudicia que in praſſina ⁊ zinaria iudicaui
eſtimatiua ſunt indicia: hec aūt ſpēs que dicit̄
zinaria omnibus rubee ſpeciebus calidior exi-
ſtit ⁊ peior ⁊ magis perniuoſaui: ⁊ dicit ꝙ eſt
de ſubſtantia venenorum.

¶ Docet modū gnōnis praſſine ⁊ çinarie dicēs ꝙ ſibi vī
ꝙ praſſina gnāt̄ ex aduſtione vitelline: qa calor cū adu-
rit vitellinā cholaꝫ efficit i ea nigredinē: ex q̄ nigredie
mixta cū citrinitate efficit̄ viridis color q̄dāmō medi⁹
īter illos. Sꝫ çinaria vī ſibi ꝙ fiat ex praſſina p vlterio
rē aduſtionē: cū tantū adurit̄ ꝙ ei⁹ hūiditas finiat̄. Nā
calꝫ agēs i hūidū p⁹ fac̄ nigredinē: deide nudat eū nigre
dine cū ei⁹ finit hūiditatē ⁊ poſtea albificat. Et iſtḋ pōt
videri i lignis q̄ ad ignē p⁹ dnigrāt̄ quſqꝫ i carbōes vtūt̄
ſꝫ cū icinerāt̄ dalbāt̄. Nā calor i hūidū agēs dnigrat ⁊ i
ſiccū fac̄ albedinē: ⁊ friditas eō. ¶ Subdit ꝙ h duo in-
dicia q̄ dixit de mō gnōnis praſſine ⁊ erugioſe ſt ambi-
gua. Sed

gua. Sed quõcũqȝ ſit ꝓ ſinaria oĩb⁹ cholere ſpẽb⁹ eſt de
terior ꝛ calidior ꝛ magis ꝑnicioſa: ꝛ dĩ ꝙ eſt de gñe ve
neni. Dic nõ eſt dubiũ ita poſſe ꝯrigere de gñõne chole
rarũ: vt Aui. dic. Põt ẽt teneri modus Auer. vt. ſ. dixi.

Sed dubium eſt Utrũ calꝰm agẽs in hũidũ ꝑ
denigret: deĩde dealbet: ꝛ fri
gidũ agẽs in hũidũ dealbet ꝛ in ſiccũ ðnigret. ℭ Nega
tiue arguiẗ ꝑ de lacte qð fit ex ſãguie a calo ꝛ nõ fit ibi
ðnigratio. ℭ 2° qꝛ carnes q̃ in aq̃ elixanẗ nõ nigreſcũt:
ſed dealbanẗ. ℭ 3° appet de albumĩe oui appet ipm̃ fie
ri albũ agẽte ſolo calo igneo. ℭ 4° ſaltẽ nõ vʒ ꝙ debeat
dealbare mõ poſito ab Aui. cholam praſſinã: qm̃ maior
eſt humiditas in cholera ꝓinaria q̃ȝ in carbonib⁹ ꝛ q̃ȝ in
ligno. Ergo ſic̃ in ligno illa hũiditas ſufficit ad h̃ vt fiat
denigratio: ita debet ſufficere in trãſitu cholere de praſ
ſina ad ꝓinariam vt fiat amplior denigratio.

ℭ In iſta qõne nõndũ eſt calꝰm agẽs aliqð eſſe agẽs tã
nãle calꝰm: qꝛ directũ a foꝛa mixti vel celeſti ad certum
finẽ itẽtũ ab ea. Aliqð autẽ eſt agens vt calor elẽtalis.
Exẽplũ ꝑmi. vt calor ſtõchi in chiliſicando ꝛ epatis in
ſanguificãdo ꝛ mamillaꝝ ĩ lactificãdo. Exẽplũ ſcði. ſic
ignis in lignis ꝛ reb⁹ q̃ aduruntẗ. ℭ Itẽ humidũ qð pa
tiẗ aliqð eſt ſimplex vt aq̃ ꝛ aer: vel ſimplicitati valde
vicinũ aliqð mixtũ vt lignũ ꝛ caro. ℭ Itẽ 3° actionẽ ca
lidi ignei in hũidũ q̃dã eſt talis vt ꝑ eaȝ eleueẗ ꝛ gñeẗ
fumus ex terreo valde paſſo calo ſubtiliato ꝛ vaporabi
liter diſpergaẗ ꝑ poros corꝑis. Quedã aũt eſt actio in q̃
non eleuaẗ fumus terreſtris: ſed aut nihil eleuaẗ aut ꝑ
hũida. Exẽplũ ꝑmi. ſi lignũ ponaẗ in feruẽti aq̃ ꝛ ibi te
neaẗ: lʒ enĩ calor agat nõ agit eleuãdo fumũ terreũ. Exẽ
plũ ſcði. ſi lignũ ponaẗ ſuꝑ flãmã. ℭ Tũc ponunẗ due
ꝯcloñes. nõ oẽ calꝰm agẽs fortiter ĩ humidũ ꝑ denigrat.
Pʒ in calo agẽte vt nãle: vt arguiẗ ſupra de calore ma
millaꝝ ꝛ ſtomachi: ꝛ pʒ in calore nõ faciẽte fumũ terre
ſtrẽ ſic̃ in albumĩe oui ꝛ carne elixa ꝛ m̃tis ſimilib⁹. ℭ 2°
ꝯclõ. omne calꝰm igneũ fortis ĩtenſionis eſt aptũ hũidũ
mixtũ nõ de ſe nigrũ ꝑ ſui actionẽ denigrare. Patet qꝛ
eſt aptũ fumũ nigrũ eleuare ꝛ ipm̃ vaporabilr̃ ꝑ poros
corꝑis diſꝑgere. Et hãc vult Auic̃. hic. ℭ Et ſic pʒ argu
mẽta ſoluta eſſe. Uult enĩ Auicẽ. exquo calꝰm igneũ eſt
aptũ humidũ mõ dicto denigrare ꝙ in gñatione praſſi
ne cholere illo modo egit quo eſt aptũ denigrare. Et qꝛ
tale calꝰm m̃tũ itẽdẽdo ſiccitatẽ in fumos nigros reſol
uẽdo eſt aptũ qñqȝ dealbare. ideo poſtea in gñatione ꝓi
narie egit vt ſibi videẗ eo mõ quo dealbat. ℭ Nota ẽt
egritudines ex ꝓinaria chola eẽ mortales et paucos inue
niri a qb⁹ iſta cholera expelliẗ vomitu q nõ cito morian
tur. Et vʒ ꝙ hoc faciat a ꝓꝑetate. Jõ dĩ de gñe veneni.

ℭ **Cholere autẽ nigre alia eſt naturalis alia nõ
naturalis ſuperfluitas.**

ℭ Hic Aui. determinat de melãcholia: ꝛ diuidiẗ ĩ duas.
Nã ꝑ ponit diuiſionẽ. 2° mẽbra declat. ibi [Nãlis eſt.]
Dicit ꝑmo. ꝙ cholere nigre vna eſt ſpẽs nãlis. alia eſt ſu
perfluitas nõnãlis. Et itelligatis hic nãlem ꝛ ſuꝑfluita
tem ſicut ſupra dicitur de cholera rubea.

ℭ **Naturalis eſt boni ſanguis fex ꝛ turbulentia
ꝛ ſuꝑfluitas in cõparatione ad ſanguinẽ: quia
oẽs humores ſuꝑfluitates ad cõparationẽ ſan
guis cui⁹ ſapor iter dulcedinem ꝛ ponticitatem
exiſtit. Que cũ in epate gñaẗ in duas ſepaẗ par
tes: q̃ꝝ vna ĩ ſanguinẽ penetrat ꝛ alia ad ſplenẽ
trãſmittiẗ. Pars aũt q̃ cũ ſanguie penetrat va
dit cũ eo cã neceſſitatis ꝛ vtilitatis. Neceſſitas
võ eſt vt ſanguini admiſceaẗ eo mõ quo dʒ in
nutrimẽto cuiuſqȝ mẽbroꝝ in quoꝝ cõplonib⁹
magnã melic ꝑteȝ eẽ opȝ ſic. ut ſunt oſſa. Utili
tas võ eſt vt ſanguinẽ reſtrigat ꝛ cõfortet ꝛ in
ſpiſſet ipſuȝ. Et pʒ ei⁹ que ad ſplenẽ trãſmittiẗ
eſt illð quo ſanguini nõ idiguit q̃ ad ipſũ vadit
cauſa neceſſitatis ꝛ vtilitaẗ. Neceſſitas võ aut
eſt ſm̃ corꝑ⁹ totũ. ſ. vt a ſuꝑfluitate mũdeẗ: aut
ſm̃ mẽbrũ qð ẽ vt ſplenẽ nutriat. Utilitas võ
ideo accidit: qꝛ in os ſtomachi q̃ſi mulgendo
ꝓfluit. Et hec qdem vtilitas duob⁹ eſt modis:
vno qꝛ os ſtõchi ſtringit ꝛ cõfortat: ꝛ ĩſpiſſat.
Alio vt in ore ſtomachi cõmotionẽ faciat ꝓꝑẽ
acredinẽ ꝛ excitet ad famẽ ꝛ faciat deſideriuȝ.**

ℭ Notificat mẽbra: ꝛ diuidiẗ in duas ꝑtes. Primo notifi
cat nãlem. Scðo nõnãlẽ. ibi [Melancholia võ.] Prima
in duas. ꝑmo facit qð diciẗ. ſcðo poniẗ vnũ notandũ cir
ca ambas choleras. ibi [Debes aut ſcire.] Dicit ꝑmo. ꝙ
melãcholia nãlis eſt fex boni ſãguis ꝛ ſuꝑfluitas turbu
lenta: cuius ſapor iter põticitatẽ ꝛ dulcedinẽ medi⁹ exi
ſtit. ℭ Dicit ſcðo: quo ad hãc partẽ ꝙ iſta melancholia
nãlis q̃ gñaẗ in epate diuidiẗ ĩ duas ꝑtes: q̃ꝝ vna va
dit cũ ſanguine per totũ corpus. Alia trãſmittiẗ ad ſple
nem. Illa que vadit cũ ſanguine vadit cã neceſſitatis ꝛ
cauſa vtilitatis. Neceſſitas eſt vt mẽbra nutriat melan
cholica in quoꝝ ſanguie q nutriturus eſt ea multã melã
choliã opȝ eſſe cõmixtã. ℭ Utilitas eſt vt ſanguinẽ in
groſſet ꝛ cõſtare faciat ꝛ ꝯfortet. Pars võ que vadit ad
ſplenẽ ꝛ eſt illa qua ſanguis nõ ĩdiget vadit cã neceſſitati
ꝛ cã vtilitatis. ℭ Neceſſitates ſũt due. vna ſm̃ totũ cor
pus ꝛ eſt mũdificare ſanguinẽ a ſuꝑflua quãtitate hui⁹
melãcholie. Et alia eſt ſm̃ vnũ mẽbrũ ꝛ eſt nutrire ſple
nẽ. ℭ Utilitas võ eſt vt trãſmittaẗ pars huius melan
cholie ad os ſtõchi ꝛ q̃ſi emulgẽdo ꝓfluat. Et ille flux⁹
duob⁹ modis iuuat. vnus eſt ꝯfortãdo. ſcðs eſt vt cõmo
ueat os ſtõchi ſui acredine ꝛ excitet famẽ ꝛ faciet deſi
deriũ cibi. ℭ Nota ꝗ ꝑmo. nomẽ ſuꝑfluitatis qñqȝ ſum
pro omni humore malo: qñqȝ ſume ꝓ oĩ tali in corꝑe ex
cibis vel potibus iucto ꝙ in nutricationẽ ſm̃ totã ſpẽȝ
nõ ordinaẗ: ſed per digõnẽ ab vtili vt expellaẗ ſeparaẗ:
ꝛ iſto modo fex ꝛ vrina dicunẗ ſuꝑfluitates. Tertio mõ
ſumiẗ pro hũore ex chilo genito nõ ita ꝑncipaliſſime ꝛ
a ꝟtute intẽto: ꝛ iſto mõ oẽs alij humores a ſanguie dñr
ſuꝑfluitates. Et poſſet dici ꝙ hoc ſumiẗ hic ꝙ melãcho
lia eſt ſuꝑfluitas: ꝛ ita debet itelligi de alijs duob⁹ hũo
rib⁹ alijs a ſanguie. Quidã võ dicut q̃rto mõ ſuꝑfluita
tes dici de eo qð nõ obſtãte ꝙ recipiat tẽperatã ꝯcoctio
nẽ. tñ nõ eſt ꝑncipalr a nã intentũ. Et hoc mõ melãcho
lia eſt ſuperfluitas ꝛ nõ cholera. ſed hoc magis dicetur
caplõ ſequẽti. Diciẗ aũt fex boni ſanguis: qꝛ in ſanguie
bono. ideo apta in fundo reſidere cũ a corꝑe euacuatur:
ꝛ turbulẽta: qꝛ nõ participãs luciditate vt ſanguis: quia
vergens in nigrũ. ℭ Nota ſcðo: qꝛ melãcholia nãlis eſt
multũ terrea: ꝛ ideo ꝓꝑter frigiditatẽ terreã participat
pontico ſapore: ꝛ qꝛ digeſtio eſt tẽperata participat dul
ci: ꝛ hoc in eadẽ parte: nec iſtud eſt pro inconueniẽti pu
tandũ: ꝛ ideo habet ſaporẽ mediũ inter dulcẽ ꝛ ponticũ
per participationẽ qui etiam participat aliquali acetoſi
tate. Nã iſra dicet ꝙ cõmouet os ſtõchi ſua acredie. Et
Gal. 3° regimis acutoꝝ vult melãcholiã nãlem eẽ aceto
ſam. ℭ Nota tertio neceſſitatẽ ꝛ vtilitatẽ ſumi hic pro
portionabiliter: vt ſupra dictum eſt de cholera rubea.

Sed eſt dubitatio ſi melãcholia miſcetꝰ ſan-
guini cauſa neceſſitatis ꝓ nutrimento membꝛoꝝ melãcholicoꝝ nõ videtꝰ ꝙ aliud faciat in hoc:niſi q2 ingroſſat ſanguinẽ ex quo ipſa non tranſit in ſubſtantiã mẽbꝛoꝝ. Et ſi ſic eſt cõfortare ſanguinẽ ꝛ ingroſſare nõ erit vtilitas:vt cõtra neceſſitatez diſtinguitꝰ. ¶ Hic ſi teneatꝰ via Gal. ꝙ humores ſũt alij a ſanguine clara eſt reſpõſio:q2 aliud eſt nutrire mẽbra ꝛ cõuerti in ſubaz eoꝝ. Et aliud eſt ſanguinẽ ingroſſare. Et prima eſt neceſſitas. ſecũda vtilitas. ¶ Si vo dicamus melancholiam nõ conferre ad nutricationẽ niſi alterando ſanguinẽ imaginãdũ eſt alterari quodã ſpeciali modo alio ab ingroſſatione pro quo modo ſpeciali requiſito ad nutricationẽ membꝛoꝝ melancholicorũ eſt neceſſaria melãcholia. Et etiam ingroſſatur ſanguis et confortatur:quia redditur non tm̃ fluxibilis a melãcholia. Sed q2 hoc poſſet ab alio fieri. ideo per hoc nõ fuit neceſſaria:ſed vtilis. Cõpletur autẽ iſta vtilitas cũ ſanguis in ſecũdas humiditates alias a pma debet ↄuerti. tunc eni ingroſſatꝰ:ſed prius ꝙ̃ ſubtiles trãſeat indiget ſubtiliatione. ¶ Nota quarto ſplenem ſm cõem viam nutriri. i. voluptuari in melãcholia:non quia vere melãcholia conuertatur in ſubſtantiã eius. ¶ Attendenduz etiam vlterius ꝙ inter ſplenem ꝛ ſtomachũ mediat vena. imo plures ꝑ quas hora vicinitatis ſtomachi currit melãcholia ad os ſtomachi ꝛ ſui acetoſitate ſtimulat os ipſum:ita vt moueantꝰ ptes motu locali ꝛ inuicẽ confricentꝰ:ꝛ ꝓpter acetoſitatẽ magis hanc fricationẽ ſentiũt. Senſus aũt iſtius confricationis eſt fames quã ſequtur appetitus cibi. Sed de hoc magis. vltimo caplo huius. prime fen. ¶ Iſta ergo eſt vtilitas excitare appetitum modo dicto. ¶ Item quãdo partes ſtomachi vniuntur ꝛ condenſantꝰ inuicem ſtomachus melius digerit. ergo ſcdm iuuamẽtũ eſt vnire qđ ſit frigiditate põtici:puta melancholie. ¶ Et nota bene ex dictis modũ ſm quez acetoſa excitant appetitum:lz ad hoc alie cauſe concurrant que ſcđo tegni videbuntur:quare ꝛc̃.

¶ **Debes aũt ſcire ꝙ cholera rubea q̃ ad chiſtiz trãſmittitꝰ fellis eſt illud quo ſanguis nõ idiget ꝛ illud qđ a felle egreditꝰ ẽ illud quo fel nõ indiget; ꝛ ſilr cholera nigra que ad ſplenẽ trãſmittitur eſt illud quo ſanguis nõ indiget : ꝛ illđ qđ a ſplene egreditꝰ eſt illud quo nõ indiget ſplen: ꝛ quẽadmodũ illa cholera rubea poſtrema euigilat ꝟtutẽ expulſiuã iferiꝰ:ſic cholꝰa iſta nigra poſtrema ꝟtutẽ appetitiuã euigilat ſuperius. Unde ſit deo oĩbus meliori factoꝛibus laus.**

¶ Nunc ponit quandaz ꝓpoꝛtionabilitatẽ inter ambas choleras naturales rubeas ſcilicet ꝛ nigraz. ¶ Et dicit ꝙ illud qđ de cholera rubea dicitꝰ ꝙ mittitur ad chiſtis fellis eſt illud quo nõ eget ſanguis. Et illđ qđ a felle ad inteſtina mittitꝰ eſt illud quo nõ eget fel:ita illđ de melãcholia qđ mittitur ad ſplenẽ eſt quo nõ eget ſanguis. Et illud qđ a ſplene ad ſtomachũ mittitur eſt illud quo non eget ſplen. Et quẽadmodũ cholera que expellitur a chiſti mittitꝰ ad inteſtina ad euigilandũ expulſiuã. Ita illđ qđ mittitꝰ a ſplene ad ſtomachũ euigilat appetitiuã. ꝛ de oꝛdine hoc ſit laus deo meliori omnibus. ¶ Nota tñ hic nõ totã cholerã qua nõ eget ſanguis mitti ad chiſtim ſm aliquos:q2 illud quod cum vrina expellitꝰ fuit trãſmiſſa cũ ſanguie:quia eo egebat ſanguis. Nã aquoſitas vrinalis vadit ad renes cũ ſanguine nutrituro renes cũ quo eſt cholera cauſa vtilitatis ꝑdicte:ꝛ cõpleta vtilitate expellitꝰ ꝑ vrinã. fuit ğ de illa q̃ eguit ſãguis.
¶ Sed dubiũ eſt vtꝝ in chiſti ſemꝑ ſit cholera ꝛ in ſplene melancholia. ¶ Dicendum ꝙ ſic. in diſpoſitione ſanitatis. Cauſa eſt vt ſit cõtinue preſens pro neceſſitatibus ꝛ vtilitatibus dictis. ¶ Attende tamen ꝙ in diſpoſitione ꝑternãm contingit non mitti choleram ad chiſtim ꝛ aliquando pluſq̃z illud quo nõ eget ſanguis mitti ſm varias exigentias.

¶ **Melãcholia ꝟo nõnaturalis non eſt ad modum hypoſtaſis ꝛ fecis: immo eſt ad modum aduſtionis ꝛ cinereitatis.**

¶ Nunc determinat de melãcholia nõnaturali. Et pmo generaliter. ſcđo diuidit ſpecies melancholie nõnaturalis. ibi[Melãcholia autẽ.] Prima in tres:quia prio ponit quandam differentiam inter melancholiam naturalem ꝛ nõnaturalem per quã aliqualiter notificatur melancholia nõnaturalis. Secũdo declarat quoddã dictũ. Tertio oſtendit ꝙ melancholia naturalis debet dici hypoſtaſis ſanguis. ſcđa ibi[Res nãqz.] tertia ibi[Et nec habuit.] Dicit primo. ꝙ melancholia nõnaturalis non eſt ad modum hypoſtaſis ꝛ fecis ſicut naturalis. imo eſt ad moduz aduſtionis ꝛ cinereitatis. Ubi nota hypoſtaſim ſignificare omnem rem groſſioris ſubſtantie q̃z reſiduũ aptũ inferius ſtare in liquido vel fluido ꝛ in eo nãliter iueniri ſicut feces vini dicimꝰ hypoſtaſim eiꝰ. Eſt eni apta iueniri in vino. Et hoc modo loquendo melancholia nãlis eſt hypoſtaſis ſanguis. Nonnaturalis ꝟo:lz ſit apta deſcendere in ſanguine cũ miſcetꝰ ſecum:tñ nõ eſt apta in eo nãliter inueniri. ¶ Nota ſcđo. melancholiam naturalem cuz nõnaturali conuenire in terreſtreitate:q2 vtraqz eſt humoꝛ ſanguine terreſtrioꝛ etiam in naturali diſpoſitione ſue foꝛme: ſed differunt ex parte complexionis in actiuis. Nõnaturalis habet pleriqz calorẽ vſtiuum ad modum calcis ꝛ eſt oĩum humoꝝ peſſimus:vt ſumitur quinto naturalium virtutum. capitulo vltimo. Differunt etiaz ex parte finis:quia per nõnaturalem nõ põt natura conſequi fines in melancholia intentos. ¶ Nota tertio. ꝙ non dicitur melancholiaz nõnaturalem eſſe cinerem:quia tunc nõ poſſet eſſe vehiculum putredinis:ſed ad modũ vſtionis:ideſt eſt facta ſicca terreſtris nõ ex actione naturalis caloꝛis:ſed caloꝛis adurẽtis vel putrefacientis ꝛ incinerantis. ¶ Nota q̃rto non ſolum per viam aduſtionis ꝛ putredinis generari melancholiam nõnaturalẽ:ſed aliquãdo per viaz foꝛtis cõgelationis:vt ſumitur capitulo ſequenti:ſed quia iſta raro accidit. ideo Auicẽna tacuit.

¶ **Res nãqz humide cũ rebus terreſtribus admiſcentꝰ : ſeparatur terreſtreitas ab eis aliquo duoꝛum modoꝛum:aut ad moduz hypoſtaſis ꝛ tale quale illud eſt de ſanguine ꝛ melancholia naturalis:aut ad modum aduſtionis qđ eſt cum reſoluitur ſubtile ꝛ ſpiſſum remanet ꝛ tale quale illud eſt de humoꝛibꝰ eſt melancholia ſuperfluens: ꝛ iſta quidẽ vocatꝰ cholera nigra.**

¶ Nunc declarat hoc dictũ:ꝛ dicit ꝙ res humide quãdo miſcentꝰ cuz eis res terreſtres ſeparatur ab eis terreſtre aliquo duoꝛũ modoꝝ:aut ad modum hypoſtaſis:ꝛ tale quale eſt illđ de ſanguine eſt melãcholia naturalis. Aut per moduz aduſtionis qđ eſt cũ ſubtile reſoluitꝰ ꝛ remanet groſſum. Et tale quale eſt illud de omnibus humoꝛibus eſt melãcholia ſuperfluens. Et iſta eſt que vocatur cholera nigra. ¶ Nota hic ꝙ ĩ maſſa ſanguinea que eſt aggregatũ ex quatuoꝛ humoꝛibus eſt humoꝛ alijs groſ-
ſioꝛ

ſior ⁊ terreſtrior.tamẽ nãliter cũ ſanguine ⁊ tali maſſa
inuentus qui eſt aptus deſcendere infra:ꝓcipue cũ per
flobotomiã euacuat.❡ Et ibi eſt hypoſtaſis ⁊ melan/
cholia naturalis ſumẽdo hypoſtaſim vt ſupra dicit̃.In
eadẽ maſſa eſt cholera ⁊ flegma ⁊ ſãguis:quos aut per
adustionẽ:aut ꝯgelationẽ ꝯtingit ingroſſari ita vt deor
ſum deſcendant:ſed nõ ꝓpter hoc dicunt̃ hypoſtaſes.qꝛ
non ſunt ita groſſa apta nãliter in tali maſſa inueniri.
❡ Sicut ergo calx aut cinis ſi ꝓiciat̃ in vino ⁊ vadat
ad fundũ.nõ tñ dicit̃ fex vini.ſic eſt de iſta melãcholia
nõ naturali.❡ Ex hoc textu colligit̃ ꝙ abſolute nomẽ
cholere nigre dicit̃ de iſta nonnaturali. ❡ Nota ꝙ hic
locus ⁊ ſi apud Thomã de garbo ⁊ Marſilium ⁊ Jaco
bũ ⁊ reliquos modernos videat̃ hanc habere expoſitio
nẽ.tamen aliter dicit Dinus.Et eſt ꝙ calor digeſtiuus
epatis nõ cõparat̃ vnquã melãcholie generande tanꝗ̃
ſolitarie generaret̃:ſed quãdoqꝫ generat̃ naturalis me
lãcholia per digeſtionẽ per quã per ſe ſanguis digerit̃ ⁊
groſſum terreſtre ab eo ſeparat̃.Et relinquit̃ ibi forma
melãcholie nõ per ſe intẽta a calore illã generante.⁊ iõ
eſt ad modũ hypoſtaſis.❡ Et videt̃ velle Dinꝰ ꝙ mã
groſſa fecalis que per digeſtionẽ ſanguinis ſequeſtrat̃:
nullũ habet propriũ modũ digeſtionis.Et ex hoc vide/
tur innuere ꝙ genito ſanguine in principio:ſed nondũ
perfecte digeſto,multe partes terreſtres ſunt de ſubſtã
tia ſui:que tñ nõ ſunt in eo ꝯueniẽter cũ ad perfectionẽ
deductus eſt:⁊ calor digerens ſequeſtrat illas partes a
reſiduis:⁊ in illis reſultat merito cõplexionis prius in
eis exiſtentis forma melãcholie nõ per ſe itenta a calo/
re nãli digerente.Et hoc eſt cõmune oĩbus veris fecibꝰ
ꝙ ꝓus ꝗ̃ ſint ſeparate ſunt de eẽntia eius cuius ſunt fe
ces.Et cũ hoc mõ videt̃ cõcordare ea que hic dicuntur
de cholera ⁊ flegmate ꝙ nõ habent hypoſtaſim.❡ An
tonius aũt vult ꝙ melãcholia nõ habet formã vnã nec
eſt perfectum mixtũ:ſicut nec alie proprie feces.Et iõ
Auicẽna nõ poſuit cauſam ſuam formalem capitulo ſe
quente.❡ Ipſa enim nõ generat̃ ſed ſequeſtrat̃ in epa
te qꝛ erat pars chili inepta in epate recipere digeſtionẽ.
Naꝫ omnis pars que in epate digerit̃ aut digerit dimi/
nute:⁊ ſic eſt flegma:aut ſupflue ⁊ ſic eſt cholera:aut tẽ
perate:⁊ ſic eſt ſãguis.Sed nulla eſt que per digõnẽ cõ/
uertat̃ in melãcholiã.imo melãcholia eſt pars feculen
ta que effugit ſua terreſtreitate digõnẽ in epate:⁊ ꝑ ſã/
guinis digeſtionem ab eo ſeparata.❡ Et hoc vult Gal.
ſecũdo naturaliũ virtutũ.cum dicit.Qd enim ſufficien/
ter groſſum ⁊ terreſtre finaliter effugit trãſmutationeꝫ
que in epate ad ſeipm trahit ſplen. Et iõ vult Antoniꝰ
in iſto paſſu ꝙ id qđ ſequeſtrat̃ a calore nãli per modũ
hypoſtaſis nõ eſt vere mixtũ.Sed hic modus nõ eſt tã
proprius cum his que dicunt̃ hic ꝙ cholera nõ habuit
hypoſtaſim ⁊ ſimiliter flegma habuit hypoſtaſim.

❡ Et neqꝫ habuit hypoſtaſim niſi ſanguis. Ex
flegmate.n.propter ſui viſcoſitatẽ nihil deſcẽ/
dit ſicut ex oleo. Et ex cholera rubea ꝓpter ſui
ſubtilitatẽ ⁊ ſue terreſtreitatis paucitatẽ ⁊ ſui
motus aſſiduitatẽ:⁊ ꝓpterea ꝙ illud qđ de ea
a ſanguine ſeparat̃ in corpore eſt parũ nõ deſcẽ
dit res de qua ſit curandum:neqꝫ etiam cũ ſe
parat̃ morat̃ niſi parum:ſed putreſit aut a cor/
pore expellit̃:⁊ cũ putreſcit eius ſubtile reſol/
uit̃ ⁊ ſpiſſum remanet.⁊ fit cholera nigra adu
ſta ⁊ non hypoſtaſiua.

❡ Nunc declarat vnũ ſupra dictũ:ſcilꝫ melancholia eſt
hypoſtaſis ſãguinis.Et dicit ꝙ nõ habuit ex humoribꝰ
hypoſtaſim niſi ſanguis.Quã flegma ⁊ ſi per ſe inuenia
tur.tamen propter ſui viſcoſitatẽ nihil ex eo deſcendit:
ſicut nec ex oleo.Cholera vero rubea nõ habuit hypoſta/
ſim ꝓpter paucitatẽ ſue terreſtreitatis ⁊ ſubtilitateꝫ ⁊
motꝰ aſſiduitatẽ.Et qꝛ qđ de ea ſeparat̃ ex ſanguine eſt
modicũ.iõ ẽt nõ deſcendit res de qua ſit curandũ.nec
etiam cũ ſeparat̃ morat̃ niſi parũ.imo putreſit ⁊ ipſius
ſubtile reſoluit̃ ⁊ reſiduũ remanet cholera aduſta non
hypoſtaſiua.❡ Ex hoc ergo patet quare dicit̃ hypoſta
ſis ſanguinis.❡ Hic nota ꝙ flegma non eſt commixtum
ſanguini nõ habet rem terreſtre aptã deſcẽdere ⁊ ſubſi/
dere.Et hoc accidit ꝓpter flegmatis viſcoſitatẽ ꝓpter
quã terreũ etiam ſi eſſet prohiberet̃ a deſcenſu.⁊ exem
plum de oleo intelligat̃ puro ⁊ mundo.nã nouo deſcen
dit amurca.❡ Nota 2°.ꝙ cholera etiam pura propter
cauſas dictas non habuit hypoſtaſiꝫ natã.aliter cũ per
ſe ponit̃ partem que ſit apta deſcendere.ſi tamẽ ſit ali/
qua talis eſt ita modica ꝙ non curat̃ de ea propter cau/
ſas dictas.❡ Nota 3°.ꝙ in ſanguine capiendo ſangui/
nem pro maſſa ſanguinea.nam inuenitur tale groſſum
aptum deſcendere qđ eſt melancholia naturalis.Illa ḡ
eſt fex ſanguinis ſumendo ſanguinem.Uel ſecũdo pot
dici fex ſanguinis ſumendo ſanguinem pro quarta ſub
ſtãtia.qꝛ ⁊ ſi a tota maſſa ſeparet̃.tamen denominatio
fieri debet a pluri vel nobiliori qđ eſt ſanguis.Uel ter
tio cum aliquod groſſum reſidet in aliquo aggregato
qđ per opus digeſtiue ſeparat̃.cõmuniter illud dicitur
fex optimi digeſti:ſicut fex dicitur vini non ſpume vel
vaporum qui aſcendunt.

Hic tamen cadit dubitatio.Utrũ cholera cũ
putreſit ſemꝑ fiat eius groſ
ſum melãcholia.Et nõ eſt dubitandũ cholerã poſſe pu/
trefieri.nulla eius ꝑte ꝯuerſa ad alterius humoris for/
mam.⁊ ita ea nõ conuerſa ad melancholiaꝫ.Sed tunc
accidit incineratio:vt fit in tertiana interpolata in qua
cholera que in vno paroxiſmo mouet̃ incinerat̃ nõ trã
ſeundo ad alium humorem.Contingit tamen ex aliqua
tali putredine remanere melancholiam. Nam eadem
res põt diuerſimode putrefieri ⁊ per diuerſa media ad
memorationem peruenire ⁊c̃.

❡ Melancholia aũt que eſt ſupfluĩs.alia eſt q̄
eſt cinis cholere ⁊ qđ de ea aduriť q̄ eſt amara
inter quantũ ⁊ cholerã rubeam quam aduſtaꝫ
vocamꝰ exiſtit differẽtia:qꝛ illa eſt cholera ru/
bea cui cinis hic fuit admixtꝰ:hec vero nõ eſt ni/
ſi cinis ꝑ ſe cognitus cuiꝰ ſubtile fuit reſolutũ.

❡ Hic ſpecialiter de melancholia non nãli determinat
ponendo ſuos diuerſos modos.Et diuidit̃ in duas.Nã
pmo ſpẽs melãcholie determinat vel declarat. Secun/
do cõparat eas in malitia.ibi[Male igit̃.] Tertio po/
nit epilogum.ibi[Hec igit̃.] Prima diuidit̃ in quatuor
ſm numerũ quatuor humorum ex quorum aduſtione
põt melancholia fieri.ibi 2°[Alia eſt que.] ibi 3°[Alia
eſt.] 4° ibi[Alia eſt.] ❡ Dicit pmo ꝙ melãcholie pter
nãm alia eſt que eſt cinis cholere.⁊ illud qđ eſt aduſtuꝫ
de cholera.Et ꝙ hec differt a cholera aduſta de q̄ ſupra
dicit̃ ꝙ eſt ſpecies cholere rubee.qꝛ illa eſt cholera cui
hic cinis quẽ dicimꝰ melãcholiã eſt admixtꝰ.ſꝫ iſta de
qua hic loqmur eſt cinis per ſe cognitꝰ ⁊ per ſe acceptꝰ.
❡ Ubi nõ.ꝙ cholera rubea cui miſcet̃ melãcholia cho
lerica aduſta dr̃ cholere ꝑternãlis per extrinſeci mixtionẽ
vt ſupra dr̃.Sed ħ imaginamur tñ aduſtũ ingroſſatũ.
qđ cũ illa cholera nõ eſt mixtũ:ſꝫ per ſe ſtãs.⁊ illud eſt

melācholia de qua noſter ſermo.❡ Nota 2° ꝙ hec melancholia nō eſt abſolute cinis.tunc eni nō eſſet humor nec febris nec putredinis vehiculū.vt ſumit̄ p° quarti capitulo de ſermone vniuerſali putridarum febriū:ſed eſt humor genitus ex parte terreſtriori alterius humoris.❡ Nota 3° hanc melācholiā eſſe amarā atteſtante3 cholere ex qua generat̄.❡ Nota vltimo.l3 iſta ſit minori caliditate participans naturali ⁊ fortaſſis actuali q̄3 cholera:tamen ⁊ potentiali ⁊ vſtiua qualis eſt in calce plus humore cholerico participat.

❡ Alia eſt que eſt cinis flegmatis:⁊ qḋ de eo adustum fuit:⁊ ſi flegma valde ſubtile ⁊ aquoſum fuerit eius cinis erit ſalſus:⁊ ſi non trahit ad acredinem aut ponticitatem.

❡ Notificat 2am ſpeciem dicens ꝙ alia eſt que eſt cinis flegmatis.⁊ tale flegma ſi fuerit aq̄ſu3 hec melācholia eſt ſalſa.Et ſi fuerit groſſu3 ſapor eſt acetoſus ⁊ pōticꝰ.❡ Hic cadit dubiū cū melācholia facta ex flegmate ſubtili poſſit ita eē groſſa ſicut facta ex groſſo:q̄re hēt ſaporem ſalſu3 ⁊ alius acetoſu3 aut ponticū.❡ Hic dī cām eſſe diuerſitatis modū mixtionis partium ſubtiliū ta3 de natura aque q̄3 terre:que vaporabilr̄ per corpꝰ ſunt diſſeminate.Unde nō obſtante ꝙ ſint eque groſſi quo ad totalitatē.tamē hēt partes vniuerſaliter mixtas. Et hoc ſupra in flegmate ſalſo tetigi.❡ Nota 2° ex flegmate groſſo non ſolum per aduſtione3:ſed etiā per cōgelationem expreſſe humido melancholiam generari. ⁊ talis eſt maxime pontica ⁊c̄.

❡ Alia eſt que eſt cinis ſāguinis:⁊ qḋ de eo eſt aduſtum:⁊ hec quidem eſt ſalſa ad paucā trahens dulcedinem.

❡ Notificat melācholiā ſanguineā dicēs ꝙ alius eſt cinis ſanguinis ⁊ illud qḋ eſt aduſtū ex eo.⁊ hec eſt ſalſa trahēs ad paucā dulcedinē.❡ Cauſa ſalſedinis eſt mixtio cineris ſubtilis cū aqueo ſubtili dulcedini preparato in eo ex quo generatur.⁊ hic per aduſtum ⁊ cinerem intelligamus vt ſupra non verum cinerem.

❡ Alia eſt que eſt cinis melācholie nālis que ſi ſubtilis fuerit erit eius cinis:⁊ qḋ de ea aduſtū eſt valde acre:ſicut acetu3 qḋ cum ſuper terre faciem cadit ebullit:⁊ eius odor eſt acris a quo muſce fugiūt ⁊ alia:⁊ ſi groſſa fuerit minoris erit acredinis cum ponticitate pauca.

❡ Notificat hic melācholiā melācholicā dicēs.Or alia eſt que eſt cinis melācholie nālis:⁊ illud qḋ eſt aduſtū ex ea ē̄t hec melācholia naturalis ſi eſt ſubtilis.tūc eiꝰ aduſtum eſt valde acre:ſicut acetu3 qḋ cū ſupra faciem terre ꝓiicit̄ bullit.⁊ eſt odoris grauis:ita ꝙ ab eo fugiūt muſce ⁊ alia animalia.Si vō melācholia naturalis fuerit groſſa tunc eius aduſtū eſt minus acre.Et tu hic cōſidera ꝙ diuiſit melācholiā ⁊ flegma in ſubtilē ⁊ groſſa3 ⁊ nō alios humores.q2 in alijs nō tāta inuenit̄ diuerſitas:nō ꝙ etiā diuidi nō poſſunt.❡ Nota 2° ꝙ melācholia melācholica ſubtilis bullit ſupra faciem terre eo ꝙ habet aliquid de natura calcis ⁊ calore3 inter oēs alios humores valde.ergo ſui ſubtilitate penetrat in poroſitates terre.⁊ ſuo acutiſſimo calore diſſoluit aliq̄ groſſa ibi inuenta ⁊ ad nām vaporis deducit.que aſcendentia faciūt ampullas cū ſono.Et iō dicit̄ ꝙ bullit.⁊ iō etia3 acetū ſimile facit bullitionē ſupra terre faciē ſui ſubtilitate penetrādo īteriora ⁊ ſtrictas vias ⁊ faciendo ſurſu3 ꝑtes leuiores ibi īuentas aſcēdere.Exiſtimādu3 eſt aūt alias ſpēs cholere nigre.puta illā que fit ex aduſtione cholere citrine ſimili cā poſſe ebullitionem facere.

Sed incidenter dubitat̄ de aceto quare īfuſa in eo oſtracoſam emollit:carnes vō exiccat.❡ Hic dicit̄ a Marſilio veriorem cām eſſe:q2 ſiccando oſſa ea ad diſſolutionē ⁊ ſeparationem preparat.❡ Secundo.q2 partes oſſis ⁊ poros qui parui ſūt penetrat aceti ꝑs ſubtilior que remollit:ſed pars groſſa aceti valde frigida nō penetrat:q2 illa eſt exiccatiua.❡ Sed ego puto nullā iſtarū eē cām verā.ſed q2 acetū habet vim exiccādi minori ſiccitate q̄3 īuenta ſit in oſſe:⁊ maiori q̄3 ſit in humiditatibꝰ carnis.Ideo illa mollit ⁊ carnes exiccat.mollet aūt oſſa magis q̄3 aq̄:q2 magi penetrat.❡ Ultio nō ꝙ melācholia facta ex groſſiori melācholia ꝑꝑ groſſiꝰ ⁊ terreſtriꝰ eſſe ſuū humidū minus ꝑticipat acetoſitate.⁊ aliq̄d hēt ponticitatis ⁊c̄.

❡ Male igitur cholere nigre ſpecies ſunt tres. cholera rubea cū adurit̄ ⁊ eius ſubtile reſoluit̄ ⁊ due alie diuiſiones quas poſt eam diximus. Melancholia vō flegmatica eſt tardioris impedimēti ⁊ malitie.⁊ melācholia cholerica eſt que eſt fortioris malitie ⁊ velocioris corruptionis:verūtamen eſt ſuſceptibilior curationis q̄3 illa.De alijs vō duabꝰ diuiſionibus que magis acris eſt deterior exiſtit.Si tamē in eiꝰ principio auxiliū preſto fuerit citius medicatione3 recipiet.Tertia vō que minus ſuper terram ebullit:⁊ minus in membra penetrat tardius perimit:ſed ad reſoluendum ⁊ ad maturandū ⁊ medicationem recipiendum magis eſt effrenis.Hec ergo ſunt ſpecies humorum non naturalium ⁊ ſuperfluentium.

❡ Hic cōparat ſpecies illas in malitia dicēs.Primo ꝙ ſpecies male cholere nigre ſūt tres.Una per aduſtionē cholere:⁊ due vltime nomīate facte:ſcil3 per melācholie aduſtionem.❡ Dicit 2° quaſi aſſignādo cām dicti ꝙ melācholia flegmatica eſt tardioris īpedimēti ⁊ malitie q̄3 iſte tres dicte ſtatim.Et iō nō dī mala cholera nigra l3 ſit ꝑter natura3:q2 in genere illo nō eſt valde malitioſa.Et ita intelligas de melācholia ſanguinea ꝙ nō ſit valde maligna.❡ Dicit 3° ꝙ melācholia cholerica eſt illa de oībus tribus que eſt fortioris malitie. Et ſic velocioris corruptionis:q2 velocius corrūpit id qḋ tangit:ſed eſt ſuſceptibilior curatiōis q̄3 relique due ſpēs q̄rū īpedimentū eſt tardius ⁊ ipſa eadē eſt occultiꝰ malitioſa:⁊ facit citius īpedimētū:ſed citiꝰ curationis eſt ſuſceptiua.❡ Dicit 4° ꝙ de alijs duabus partibus diuiſionis.ſ.male cholere nigre illa que eſt magis acris exiſtit deterior:ſed in principio ſi auxiliū fuerit ꝑſto citiꝰ recipit medicinā.❡ Dicit 5° ꝙ 3ª.ſ.de malignis que minus eſt acris ⁊ minus ſuꝑ terrā bullit que eſt facta ꝑ aduſtionē melācholie groſſe eſt tardior in īprimēdo:ſ3 eſt magis effrenis ad reſoluēdū ⁊ maturandū ⁊ recipiēdū medicationē.❡ Ultimo dicit epilogādo circa totū dictū ꝙ hec dicta ſunt ſpecies humoꝝ naturaliū ⁊ preter naturā.❡ Circa ꝑmū dictū conſidera ꝙ quāuis oīs ſpecies cholere nigre aduſte ſit mala.tamē in hoc genere ille dicunt̄ male que ſūt maioris malignitatis:ſicut dicimus malos eſſe ſcorpiones ſepte3 nodoꝝ in cauda. nō q2 reliqui nō ſint mali.Ita hic ille tres ſpēs dicte dicunt̄ male in gn̄e ſuo ꝑter nām.S3 flegmatica ⁊ ſanguinea q2 minꝰ ſunt maligne nō dr̄ male melāe ꝑter nām ad ſenſu3 dcm̄.❡ Nō 2° ꝙ q2 in flegmate multū aque

permiſcet̃.ideo prohibet̃ ne ſuum terreuꝫ cum aduratur tantã viſiuã caliditatem recipiat:ſicut videmus ꝙ quorūdam lignoꝝ calidorum:vt ficus eſt cinis acutior ꝙ̃ lignoꝝ frigidoꝝ:vt ſalicis. Hec eſt ergo cauſa quare non valde maligna eſt melia flegmatica.⁊ ita dicim⁹ de ſanguinea.Et hec eadē eſt cã quare tardioris ĩpedimenti. ℂ Circa 3m dictū nota ꝙ cōmuniter cineres rerū calidarum alioꝝ paritate ſuppoſita ſunt calidiores.ſicut ligni ficus ⁊ ſalicis dictum eſt.lꝫ non ſeruata paritate in tempore applicandi ignis contingat contrariū.vt patet de calce ex lapidibus facta ⁊ cinere arboꝝ:⁊ patet de cinere fullonū.qꝛ igit̃ melãcholia cholerica eſt q̃ſi cinis caliditſſimi humoris.ſ.cholere rubee aduſte.iõ ipa inter ſpēs melie eſt calidior ⁊ pernitioſior ⁊ velocius corrūpit.⁊ qꝛ ſubtilior ſuſceptibilior eſt curatiõis poſita paritate ex pte morbi:qꝛ humor ſubtilior facilius euacuat̃. Et ex ſimilib⁹ cauſis potes itelligere cõparationē melãcholie melioꝝ ſbtilis ⁊ groſſe.ℂ Nõ 4° ꝙ cholera cinaria qꝛ venenoſitate participat videt̃ debere dici qualibet melie ſpecie deterior lꝫ forte ea ſi aduratur ⁊ ad melãcholiã pueniat fortaſſis põt dici ꝙ ſit melia deterior. ℂ Nota vltimo.ꝙ melãcholia põt fieri ꝑter nãm per alioꝝ humoꝝ admixtionē:ſed qꝛ hoc erat totiens dictū de alijs tanquã notam reliquit Auicenna.

ℂ Inquit Gal.qui dixit ꝙ humor nãlis ſolummodo eſt ſanguis ⁊ alij humores ſunt ſupfluitates quibus nõ egetur non dixit verum.

ℂ Iſta eſt 2ª pars pncipalis capituli.in qua Aui.quaſdã dubitatiões circa humores remouet.Et diuidit̃ in quatuor.Primo remouet vnū dubiuꝫ.2° 2m.3° 3m.4° ſe excuſat a ſolutionibus quarūdam dubitationū de humoribus.ibi 2°[Sunt aūt.]ibi 3°[Et ſunt quidam.]ibi 4° [Adhuc quidaꝫ.] ℂ Prima in duas.Nam pmo ponit Gal.poſitionem circa primū dubiū.ſecūdo rõnes eius ibi[Si enim ſolus.] ℂ Dicit pmo Gal.dixiſſe ꝙ qui dicit ꝙ ſolus ſanguis eſt humor naturalis ⁊ alij ſunt ſupfluitates quibus nõ eget nõ dixit verum. ℂ Nota ergo pmo hic eſſe dubiuꝫ.Utrū ſolus ſanguis eſt humor naturalis.⁊ reſponſio Gal.eſt ꝙ nõ.⁊ hoc ſecūdo elementorum. ℂ Nota ſecūdo ꝙ de materia nutritionis mēbroꝝ tres inuente ſunt poſitiones. ℂ Una eſt Ariſtotelis ab eo intelligenda primo de hyſtorijs.tertio ⁊ decimoſexto capitalis.ꝙ inter humores primos nullus eſt qui ſit in nutrimentū aptum per actionē caloris ꝯuerti in ſubſtantiã membri niſi ſit ſanguis vel pus in ſanguinem ꝯuertat̃ qđ dicit̃ ꝓpter flegma nãle. ℂ Et iſta poſitio eſt bipartita.nã quidam dicunt ꝙ in corpore mere nãliter diſpoſito cū ſanguine.ſanguis habet ſuas diſſormes quaſdã groſſiores.quaſdã ſubtiliores ꝓportionatas cholere ⁊ melãcholie.Et hãc dicūt diuerſitatē ſufficere ad hoc vt membra taꝫ diuerſarū cõplexionū ex eo generent̃ ⁊ nutriant̃. ℂ Et põt quo ad hoc qđ dicit̃ choleras nõ eſſe actu in venis colligi ab Auerroi ſecūdo colliget capitulo ſecūdo.Et ſm hoc dicūt neq̃ cholerã neq̃ melãcholiã preparare ſanguinē ad nutriendū immo nõ habere niſi iuuamēta que dicunt̃ de cholera in felle ⁊ melãcholia in ſplene. ℂ Secūdi dicunt ꝙ cū ſanguine in corpore nãliter diſpoſito miſcet̃ cholera ⁊ melancholia.⁊ ꝙ iõ miſcet̃ qꝛ opꝫ ſanguinē ab eis alterari ad hoc vt fiat cõueniens materia diuerſoꝝ membroꝝ.Et ſm hoc dicunt ꝙ lꝫ nõ fiant partes membri.tamē ſunt ad nutricationē neceſſarij. ℂ Tertia via eſt Gal.⁊ Hippocratis narrata ſcđo elementoꝝ.⁊ eſt qꝛ quilibet quatuor humoꝝ cū alijs miſcet̃ a calore nãli.⁊ tandem ſm partes conuertit̃ in ſubſtantiã membri.Et omne membrum quatuor humoribus nutrit̃.ſed tamen optimū ⁊ aptiſſimū humorem eſſe ſanguinē. ℂ Et videt Gal.ꝙ vtraq̃ vltimarū viarū teneri põt.Et ꝙ ratio nõ põt demonſtrationē afferre ſup alterã viarum.Unde ſecūdo elementorꝫ de hoc dixit.Non eſt ſimpliciter poſſibile demonſtrare veꝝ hoc in pmis elemētis. ℂ Uterq̃ enĩ ſermo habet quid ꝓpriū ⁊ ꝓbabile.Sed tamen via tertia narrata videt̃ ſibi v̾iſimilior ꝓpter rões quas ſtatim faciet Auicē.Et ſm hanc viã exponendo textū qui eſt narratiuus opinionū Gal.Dicendū eſt intelligi ꝙ ille qui dixit ꝙ ſolus ſanguis eſt humor naturalis.i.apt⁹ in ſubſtantiam membrorꝫ conuerti per actum virtutis nutritiue nõ dixit verū.qꝛ etiã alij ſunt materia reſtaurationis deperditi. ℂ Tenētes aūt pmaꝫ viã abſolute dicunt Gal.nõ vere dicere:vt põt ab Auer.Gal.reprehendente colligi loco allegato. ℂ Tenētes aūt viã mediã volunt verba Gal.vt hic ab Auicē. ſcribuntur.⁊ mentē Ariſto.ſaluare.Et diſtinguunt de humore naturali ꝙ aliquis eſt naturalis qꝛ aptus vt per actionē caloris naturalis in ſubſtãtiã membri conuertat̃.Et hoc mõ reliqui humores a ſanguine nõ ſūt nãles. ℂ Scđo mõ dicit̃ humor nãlis.qꝛ nature ꝯueniens pro finibus dictis ⁊ neceſſarius pro nutricatiõe nõ qꝛ ipſe nutriat:ſed qꝛ preparat ſanguinē ad hoc vt nutriat:vt ſupra dicit̃.Et hoc mõ alij humores a ſanguine ſunt naturales. Et hanc dicunt Aui.hic ⁊ Gal.intelligere. ℂ Ego autēꝫ cū Gal.quãlibet trium viarū puto eſſe probabilē. Sed ſequendo viam Gal.oportet dicere nõ quãlibet cholerã rubeã naturalē eſſe multe amaritudinis.tūc enim ſanguis per flobotomiã a mēbris cholericis euacuat̃:ſicut pulmone ⁊ corde eſſet amarus qđ repugnat experientie.Et in hoc ſum cõtentus de cõmuniter dictis an ſolus ſanguis inter humores primos nutriat.

ℂ Si eni ſolus ſanguis eſſet humor qui mēbra nutrit oĩa in ſuis cõplexiõibus ⁊ eſſentijs ſimilia forent.os nãq̃ꝫ carne durius non exiſtit niſi qꝛ ſanguis cui ſubſtãtia dura melãcholica fuit admixta ipſum nutriuit:neq̃ꝫ cerebrū mollius eſt carne niſi qꝛ ſanguini qui ipm nutriuit ſubſtantia mollis flegmatica fuit admixta.

ℂ Nunc ponit rõnē ad Gal.poſitionē confirmandã.Et diuidit̃ in tres.Nã pmo ponit vnã rõnem.ſecūdo ſecundam.tertio remouet inſtantiã.ibi 2°[Ipſum quoq̃ ſanguinem.]ibi 3°[Aquoſitas nãq̃.] Prima rõ eſt iſta.Si ſolus ſanguis nutriret omnia membra eſſent ſimilia in ſuis complexionibus ⁊ eſſentijs.Cõſequens manifeſte falſum.⁊ ꝯſequentia tenet per hoc ꝙ nõ videt̃ fuiſſe os durius carne niſi qꝛ ſanguini qui ipm nutriuit ſubſtantia dura melãcholica fuit ſibi cõmixta.Et cerebrūꝫ nõ exiſtit mollius carne niſi qꝛ ſanguini qui ipm nutriuit fuit mixta ſubſtãtia mollis flegmatica. ℂ Ubi nõ hãc rõnem ſumi ſecundo elementoꝝ. Nota ꝙ hanc Gal.voluit eſſe demonſtrationem.vt predicit̃:ſed vult Gal.ꝙ cum natura ſit docta ⁊ facere ⁊ nutrire ⁊ habeat nutrire membra diuerſarū complexionum ⁊ diuerſoꝝ modorum ſubſtantie.habeat etiam materias iſtis mēbris proportionatas.vt melancholiam oſſibus.flegma neruis ⁊ cerebro.veriſimilius eſt ipſam vti pro vniuſcuiuſq̃ mēbri generatione ⁊ nutrimēto illi mēbro ꝓportionato ⁊ nõ vnico humore pro omnib⁹ mēbris. ℂ Nota 2° Gal.voluiſſe nõ tñ iſtos alios a ſanguine alterauiſſe ſanguinē vt ſit ꝯueniēs mã nutricatiõis determinatorū mēbroꝝ ſꝫ ꝯuerti in ſubam coꝝ:ſicut ſanguis.Et iõ eiꝰ ſeqnēdo viã dicimus intelligi ſolū ſanguinē nutrire

q2 nullū aliū humorē nutrire. ¶ Sed illi de ſecūda opinione ſupra poſita exponunt ad hunc ſenſum ꝙ ex h ꝙ membra ſunt diuerſarū cōplexionū ⁊ modoꝝ ſubſtantie. Sequit̃ ꝙ fuit opportunū alios humores ſanguine miſceri ad alterādū ⁊ ꝑparādū ſanguinē ꝓ nutrimēto membroꝝ. Et iō ſanguinē nō nutrire ſolū. i. nō cōmixtū cū alijs. vel. i. nō ſolū ad nutritionē ꝯcurrere. ¶ Nō ꝫ° iſtā ꝓpoſitionē os nanqꝫ carne ⁊c̃. Nō intelligi ſic ꝙ nō ſit alia cā. quare os eſt durius carne niſi iſta. Nā efficientes ⁊ finales ſunt multe: ⁊ qbus magis debet attribui effectus. vt ſumit̃ 2° phyſicoꝝ. ab Ariſto. Sed vult ꝙ ſine hac diuerſitate in cauſa mālī natura nō feciſſet hanc differētiā in modo ſubſtātie inter membra: ⁊ precipue in principio generationis cū agens videt̃ vnū. vt infra capitulo de virtutib' nālibus miniſtratis. ¶ Ex quo intelligit̃ ꝙ littera debet ſic ſuppleri. os nāqꝫ carne durius nō exiſtit: niſi q2 ſanguis cū ſubā dura melācholica admixta fuit nutriuit. ⁊ ſupple ex tali gnātū ē.

¶ Ipſuꝫ quoqꝫ ſanguinē alijs inuenimꝰ admixtū humorib' q ab eo ſeparant̃. Cū enim extrahit̃ ⁊ ordinatiꝫ ponit̃ in catin viſu diſcernit̃ qđ ſeparat̃ in partē que eſt ſicut ſpuma: ⁊ eſt cholera rubea: ⁊ ptē que eſt ſicut fex ⁊ res turbida. ēt eſt melācholia: ⁊ partē que eſt ſicut albumē ouoꝝ ⁊ eſt flegma: ⁊ ptē aquoſaꝫ que eſt aquoſitas cuiꝰ ſupfluitas in vrina euacuat̃.

¶ Nunc ponit rōnē 2am. Et eſt talis. ſanguis in venis eſt admixt' alijs humorib'. Igit̃ alij cū ſanguine nutriūt. Cōſequentia tenet. q2 nō videt̃ alia rō: quare ſunt admixti. Et aſſumptū patet viſu cum per flobotomiā ſanguis euacuat̃. Separat̃ eni in partē ſpumoſam que eſt cholera. ⁊ in ptē groſſaꝫ nigrā que eſt melācholia. ⁊ partē que eſt ſicut albumē ouoꝝ ⁊ eſt flegma. ⁊ ptē que eſt aquoſitas cui' ſupfluū in vrina expellit̃. ¶ Nō g̃ ꝑ rōne Gal. ſumptā ab Hippocrate abbreuiari. 2° elemētorū. Hoc mō ſi homo eēt ex vno humore tñ. ſequeret̃ ꝙ aliquādo poſſemus ipm in aliq̃ diſpōne cū illo tñ vno reperire. Modo hoc repugnat experientie cum in hora omni anno ⁊ omni etate ⁊ omni vena ſanguis qui inuenitur inueniat̃ cōpoſit' ex flegmate cholera melācholia ⁊ ſanguine vero. Et hec ēt ratio tñ eſt ꝓbabilis. Nā pōt dici ꝙ ꝯſequētia nō valet. q2 alij humores ſunt neceſſarij ꝓpter alias vtilitates ſupra dictas ⁊ ſpiritus inueniunt̃ in corpore de neceſſitate. ⁊ tamē nō ſūt mā reſtaurationis. Et ſm opinionē mediā ſequit̃ ex hoc antecedēte tñ ꝙ illi humores ſunt neceſſarij ad nutricationem ad ſenſuꝫ ſuū. ¶ Prima vō opinio in hac rōne cōcedit ꝙ in omni diſpoſitione corporis naturali reperit̃ in ſanguine partiū diuerſitas inter groſſum ⁊ ſubtile. Sed negaret groſſum eſſe melācholiā. ⁊ ſubtile choleram. Lꝫ iſte due partes ſanguinis ſint in potētia cholera ⁊ melācholia. Et ſic ꝯcedit ꝙ in ſanguine eſt cholera ⁊ melācholia in potentia. Iſti tñ duo humores nō ſunt elementa ſanguinis. q2 lꝫ elemēta ſint in potentia in eo cuiꝰ ſunt elemēta. tamē nō conuertit̃ ꝙ omne exiſtens in alio in potētia ſit eiꝰ elemētū. Et in hoc dicit ſecūdo colliget Auerrois deceptū eſſe Gal. ¶ Nota vltimo ex hac parte cōmuniter ꝯcipi ꝙ aquoſitatis vrinalis vna ps mittit̃ cū ſanguine ad venas. alia ad veſicā. ¶ Sed hic dubium eſt vtrum in corpore optime ſano cōtingat ⁊ videbit̃ in capitulo ſequenti.

¶ Aquoſitas nāqꝫ nō eſt ex humorib' ſolidis: neqꝫ eſt niſi ex eo qđ bibit̃. ⁊ nō nutrit: neqꝫ eſt neceſſaria niſi in nutrimenti attenuatione ⁊ penetratiōe. humor nāqꝫ eſt qđ ex eo qđ bibit̃ ⁊ comedit̃ eſt nutriens. Qđ aūt dico nutriēs volo intelligi ꝙ eſt in potentia ſimile corpori. Qđ aūt in potentia corporis. ſ. humani ſimilitudinem habet eſt corpus cōmixtum non ſimplex. Et aqua quidem eſt ſimplex.

¶ Nūc remouet inſtantiā. Poſſet quis dicere ex hac rōne tua. ſequeret̃ ꝙ aquoſitas etiā eēt humor. Et ſic ꝑmi humores fuiſſent quinque nō quatuor. ¶ Reſpōdet g̃ dicendo ꝙ aquoſitas nō eſt ex humoribus fixis. i. naturalibus ad ſenſum dictū in ꝑncipio capituli. Et non eſt niſi ex eo qđ bibit̃ ⁊ nō nutrit: ⁊ nō eſt neceſſaria niſi in attenuatiōe nutrimēti ⁊ penetratiōe. ¶ Et rō dicti eſt: q2 humor hoc mō ſumendo humorē pro naturali nō eſt niſi ille qui factus eſt in corpore ex eo qđ comedit̃ ⁊ cū hoc eſt nutriēs. Et per nutriēs itelligo illud qđ eſt in potētia ſimile corpori humano. Qđ aūt eſt in potētia ſimile corpori humano eſt corpus cōmixtuꝫ vera mixtione nō ſimplex per carētiā vere mixtionis ⁊ aq̃. i. aquoſitas vrinalis eſt hoc mō ſimplex: q2 nō mixta vā mixtione. ¶ Nota g̃ hic aquoſitatē eſſe humorē ꝑmū ſumēdo humorē ꝑmū pro omni humore vel liquido corpore imediate in nobis ex chilo genito vel ad talem reducibili: ſed non eſt humor humoroſus vel fixus. q2 iſti ſunt humores imediate ex chilo generabiles nō ſm totū ſuum genus ſupflui. Nā aquoſitas ſm totū genus eſt ſupfluitas ⁊ hec ſupra pro parte habuiſti. ¶ Nota 2° cū dicit̃. Neqꝫ eſt niſi ex eo qđ bibit̃. Iſte textus dupliciter exponitur. aliqui enim dicunt ꝙ aquoſitas pro maiori pte nō eſt niſi ex eo qđ bibit̃: nō ꝙ non fiat aliquando ex cibo. ¶ Uel ſecūdo poſſet dici. ꝙ potus ſub hac rōne nō hꝫ conuerti in ſubſtantiā corporis cū aqua ſit potus ⁊ non nutriat. Uult ergo Auicē. dicere ꝙ q2 aliquando aquoſitas vrinalis debita eſt ex aqua que bibit̃ ⁊ aq̃ eſt ſimplex. Ex hoc arguimus ꝙ ēt debita alia aquoſitas vrīalis nō nutrit quomodocūqꝫ tamē exponat̃. concedendū eſt ex cibo ſm partē in epate generari aquoſitatē vrinalem. Et ex hoc patet vrinaleꝫ aquoſitatē aliquā generari in epate hora generationis humoꝝ. ⁊ aliquā nō generari: ſed prius aſſumi in potū. Nam ſimplex aqua cum bibit̃ ⁊ poſtea mingit̃ nō generat̃ nec per ꝑmā nec per ſecundam digeſtionē. imaginabile etiam eſſet aliquaꝫ aquoſitatem vrine expellendam generari in ſtomacho ⁊ mitti ad epar gratia ſubtiliationis chili.

Sed hic ſolet dubitari. Utrū ſimplex nutriat. ⁊ videt̃ ꝙ ſic. q2 in taꝫ modica quātitate pōt ſumi vt alteret̃ ⁊ aſſimilet̃ agenti qđ nō habet in textu. ¶ Dicit̃ ꝙ ſimplex nō eſt nutrimentum corporis nec verum nec futurum. Nam quomodocūqꝫ capiat̃ nutrimentum ipſum per actioneꝫ caloris corporis noſtri eſt aptū tranſmutari in ſubſtātiam corporis ſiue per vnā ſiue per plures tranſmutatiōes. Sed a calore noſtri corporis nullū ſimplex pōt iſto mō alterari. Et cū dicit̃ ꝙ in tam modica quantitate pōt ſumi. Dicit̃ negando de ſimilitudine omnimoda: ſed bene verū eſt de ſimilitudine in gradibus qualitatiuis elemētaribus. in quarum qualitatibus ſimplex eſt receptum. ſed non agunt̃ alie diſpoſitiones ad formā membri vel humoris requiſite: q2 patiens non eſt ſuſceptiuū eorum: ⁊ actus actiuoꝝ recipiunt̃ in patiente diſpoſito ⁊c̃.

Sed dubitatur Utrū ſꝑ aliqđ de aq̃ſitate vrinali vadit ꝑ venas cū ſāguie. Et vr̃ ꝙ ſic. Pⁱo q2 ſꝑ in flobotomijs appet aquoſitas.

Scḋo. q2 illa eſt vtilis ad ſubtiliādū ſanguinē. Tertio. q2 videm⁹ oē corp⁹ cū laborat forti exercitio ſudare: ſ3 ſudor eſt aquoſitas ſanguinis cui pus cholericū eſt admixtū. ergo in omni corpore cū ſanguine eſt aquoſitas. Quarto. q2 aliter nō poſſemus per vrinā ſuper diſpoſitionē ſanguinis ꝛ humoꝝ qui ſunt in venis ſignificare. ℭ In oppoᵐ videt̃ mens Gal. 2° nāliū. vbi vult ꝙ a ſeris mundū opꝫ eſſe aīalis corp⁹ mō ſero maxime aſinilat̃ aquoſitas vrinalis. ḡ ab iſto debet eē mūdū corpus. Ergo in diſpōne optime ſana nō trāſit hec aquoſitas cū ſanguine. ℭ Pro dubio nō ꝙ aquoſitas ad h̄ eſt nec̄ia vt nutrimētū per ſtrictas venas trāſeat. Nam in epate opꝫ ꝙ trāſeat a ramis vene porte ad venam chilis que eſt in gibbo. vie ille ſunt ſtrictiſſime poſt epar. ſūt etiā3 vene capillares in mēbris diſſeminate que valde ſtricte ſūt per q̄s ēt opꝫ nutrimētū trāſire. ℭ Sed diia eſt q2 per venas epari opꝫ multū nutrimētū trāſire ꝛ cito: ſed per alias capillares in mēbris intētas paucus ꝛ tarde tranſit vt iterū cōuertat̃ ad mēbroꝝ naturā.

ℭ Nō 2° pp hec pn⁹ duas eē opiones i qōne nr̄a. ℭ Una dic̄ ꝙ in corpe tēperato nulla ps aq̄ſitatis trāſit ad venas poſt epar niſi ad illas q̄ ad renes ducit. Hoc pbāt: q2 talis eſt ſanguinis ifectiua: ꝛ talia nō debēt eē in corpore tēperato. Et h̄ dicūt voluiſſe Gal. 2° nāliū v̄tutu3. loco allegato. ꝙ opꝫ ſanguinē eſſe mundū a ſeris. Nec valet argumētū ſanguinē poſt epar opꝫ p ſtrictas vias trāſire. ḡ idiget aquoſitatis ſubtilitate. Nā nō trāſit in tāta quātitate quāta in epate. Nec opꝫ ita velociter trāſire. ꝛ cū h̄ h3 cholerā ipm ſubtiliantē. Qꝫ autē inuenit̃ aquoſitas in ſanguine per flobotomiā extcto eſt in corpibus nō tēpatis. Etiā flegma cū ſubtile fuerit aq̄ſitati ſimilat̃ qḋ flegma bn̄ cū ſanguie pmiſcet̃. ℭ Ex quo pꝫ ꝙ vrina tēpate quātitatis ad ſuā aquoſitatē nō imediate ſigāt ſup diſpōnes mēbroꝝ alioꝝ ab epate ꝛ vys vrine. Cōtingit tñ in corpe nō tēpato in venis cū ſanguine aquoſitatē miſceri. ℭ Scḋa opio. dicit ꝙ in q̄libet corpore nāliter diſpoſito aliqd aquoſitatis trāſit cū ſāguine p venas pp nec̄itatē ſubtiliatiōis: ſed illud nō opꝫ in corpe inculpate ſano eſſe notabile. ꝛ h̄ ſufficit Gal. loco allegato: ꝙ ſanguinē opꝫ eē mūdū a ſeris. i. nō notabilr̄ cū illis pmixtū. ꝛ h̄ ſecūdus modus facilius ſaluat apparentias. ꝛ pꝫ quomō argumenta ſoluant̃.

ℭ Sūt aūt quidā hoīum qui opinant̃ corporis virtutē ſanguinis ſequi multitudinē ꝛ ipſi⁹ debilitatem ſequi eius paucitatem.

ℭ Nunc Aui. remouet 2ᵐ dubiū circa mām de humoribus: ꝛ duo facit. Prio ponit errorē. Scḋo remouet. ibi 2ᵃ [Sed nō eſt ita.] De pᵃ dicit: ꝙ qdā ſunt hoīu3 q extiſtimabāt fortitudinē virtutis ſeq multitudinē ſanguis ꝛ debilitatē ſeq paucitatē. ℭ Circa quā partē nō ꝙ forme animatoꝝ limitāt ſibi determinatas corpoꝝ quātitates cum q̄bus optime finē ſuū ꝯſequunt̃. Nec alia de cā pncipaliter muſca eſt pua ꝛ elephas magn⁹. ℭ Ex h̄ ſequit̃ ꝙ in receſſiua a tali quātitate ſiue v̄ſus plus. ſiue v̄ſus minus nō eſt quātitas ita pportionata ad finē ꝯſequēdu3: ſicut in illa alys exiſtētibus pportionatis. ℭ Nō 2° ꝙ v̄tutis fortitudo q̄dā eſt pſeuerans q2 apta pſeuerare: ꝛ quedā p̄ſens nō apta pſeuerare. ita dicit̃ p̄ aforiſ. cōmē. 3° a Gal. ℭ Nō 3° ꝙ in augmento quātitatis vltra mēſurā forme aīalis pportionatā vſq3 ad qdā: quedā virtutes que ad p̄ſentiā fortificant̃. Iſtud patet de gigantibus vel illis pportionalē quātitatē habentibus de quibus nō eſt dubiū ꝙ nō habēt illā mediocritatem quātitatis quā ſibi forma humana pportionatiſſimā limitat. qui tñ quo ad multos actus in fortitudine excedunt mediocres. ℭ Nota 4° ꝙ h̄ nō obſtante ipſi hoc modo recedentes nō ſunt apti tāto tēpore in ſuo robore perſeuerare: ſicut mediocres: hoc notat experientia: ꝙ aduenīete ſenectute incidūt malas egritudines. ℭ Ultimo nō ꝙ ſicut forme aīatoꝝ limitāt ſibi determinatas quātitates pro ſuo ſubto. ita limitāt ſibi determinatas quātitates humoꝝ ſibi in ſuis opationib⁹ deſeruiētiū. ℭ Ex his ſequunt̃ tria. Primū aliqḋ ſanguinis augmētū ſupra tēperatā ei⁹ quātitatē eſt cā p̄ſentis fortitudinis cuiuſdā virtutis reſpectu tēperati ſicut aliqḋ quātitatis corporis augmētū eſt cā ſimilis roboris. Scḋm eſt ꝙ nunꝗ talis fortitudo eſt ita perſeuerans: ſicut fortitudo mediocritatē. Cōſequēs patet ex dictis. Tertiū eſt ꝙ aliqḋ pōt eſſe tale augmentū qḋ eo ſequit̃ virtutis debilitas p̄ſens. patet: q2 tale augmētū in quāto cōſequit̃ laſſitudo: vt tertia huius ꝛ quādoq3 febris ſynocha. Et ideo illoꝝ poſitio qui narrati ſunt eſt falſa.

ℭ Sed nō eſt ita. Qḋ v̄o attendit̃ eſt diſpōei⁹ quātitatis que de eo corpus ingreditur.

ℭ Remouet errorē dicens ꝙ nō eſt ita: vt predicti dixerunt. imo illud qḋ attendit̃ eſt menſura quātitatis ſanguinis ingrediētis corpus. i. ꝙ habeat in menſura proportionata forme pro finibus ſuis.

ℭ Et ſūt qdā qui opinant̃ ꝙ cū humores aucti fuerit aut diminuti. Poſtꝗ corpora humana ſm̄ cōparationē fuerit q̄ debēt i quātitate vni⁹ ad alterū ſanitas erit ꝯſeruata: ſed nō eſt ita. humores nāq3 p̄ter iſtud menſurā in quātitate cōſeruatam habere debent non in cōparatione alterius humoris: imo in ſe cū cuſtodia mēſurationis quā habent in cōparatiōe vnius ad alterum. Adhuc quidē remanſerunt de rebus humorum queſtiones que nō medicis. ſed tñ pertinent philoſophis. Ideoq3 eas pretermiſi.

ℭ Ponit tertiu3 errorem di. ꝙ ſunt quidā qui dicunt ꝙ cum humores corporis humani habuerint pportione3 ꝯuenientē vnius ad alterū qualitercūq3 quātitas eorū varict̃ ſanitas erit bona: ita ꝙ ſolū in pportione conſiſtit ſanitas. Dicit 2° ꝙ h̄ nō eſt verū. imo vltra ꝯuenientem pportionē inter ſe requirit̃ ꝙ quilibet habeat quātitatē ꝯuenientē mēſure ad hoc vt ſanitas permaneat. Dicit vltimo. ꝙ alie reſtant de humoribus difficultates magis ad philoſophū pertinētes. ℭ Circa ptē hanc nota pmo. ꝙ ſicut vnūqḋq3 membrū requirit limitatā quātitatē ad optime operandum quemadmodum etiā ꝛ totū corp⁹. ita etiā quilibet humor in tēperato corpore limitatā quātitatē requirit a qua qualitercūq3 recedat nō erit eque bona ſanitas. ℭ Ex quo ſequitur ꝙ ad optimū tēperamētū requirit̃ pportio humoꝝ ꝛ cū hoc quātitas limitata. Nā nō pōt eſſe optimū temperamētum niſi cum eadem proportione humorū. Si enī3 ſint duo corpora p̄paratiſſima alys parib⁹ habēt cuiuſlibet humoris quātitates equales. ergo ꝛ pportiones. Nā ſi termini pportionū ſunt p̄ciſe equales neceſſe eſt pportiones eſſe equales. Qḋ aūt dicit̃. 7° phicoꝝ. ꝙ ſanitas eſt pportio calidoꝝ ꝛc̄. Non dicit̃ ab Ariſto. pro cōpleta diffinitione: ſed vult ꝙ ad ſanitatem talis proportio requirit̃. ℭ Nota ſecūdo. ꝙ queſtiones que poſſunt de humoribus moueri ꝛ medico impertinētes ſunt multe: verbi gratia. vtrum ſint eiuſdem ſpeciei ſpecialiſſime ꝛ ſimiles que ad medicū nō pertinent. Et vtrū ſint animati qḋ ad naturalem magis attinet.

¶ De q̃litate gñañõis humoꝝ. Cap. II.

Nutriens maſticatione aliquam habet digeſtionem.

¶ Iſtud caplm 2m doctrine q̃rte. ⁊ eſt de gñõne humoꝝ. Nã pncipalr modos gñõnis humoꝝ itẽdit Auic. tradẽ. Et diuidiẽ in. 5. ptes. In pª determiat de gñõne chili q ptinet ad digõnẽ pªm. In 2ª determiat de gñõne humoꝝ q̃s Aui. vocat pmos in pcedẽti cap̃ ⁊ ſic de digone 2ª. In pte 3ª de gñõne humiditatũ ſcḋarũ q̃ gñant in venis ⁊ i mẽbris ⁊ ſic de digõne 3ª ⁊ 4ª. In pte 4ª de ſupfluitatib᷑ cuiuſlibet digõnis. In 5ª ponit q̃ſdã canones mãz humoꝝ ꝯcernẽtes. 2ª ps icipit ibi [Deinde ei᷑ ſubtile.] 3ª ibi [Debes aũt ſcire ꝙ ſanguis.] 4ª ibi [Supfluitas igiẽ.] 5ª ibi [Debes aũt ſcire ꝙ ſi alicui᷑.] Prima in duas. p. n. docet pparatiõis ad digõnẽ pªm pfectã. 2° de gñõne chili determinat. ibi 2° [Deinde poſt q̃ꝫ.] Pria in duas. p ponit intẽtionẽ. Scḋo declarat ibi 2° [Supficies. n.] ¶ Dicit p ꝙ nutriẽs recipit aliquã digõnẽ maſticatiõe. Ubi nota ꝙ h̃ caplm iõ poſt pcedẽs poniẽ. q̃ꝛ notioꝛ eſt apud nos humoꝛ q̃ꝫ ci᷑ gñatio. ⁊ iõ ab eo tanq̃ã notioꝛi eſt incohoãdũ. ¶ Nõ 2° ꝙ per nutriẽs intelligẽdus eſt cibus put ꝯ potũ diſtingui: ⁊ vt q̃dã dicũt. Hoc. n. eſt opatiu᷑ a nã: ⁊ eſt pp ſui duritiẽ maſticatiõe indigẽs. veruñ ẽt potũ intelligere poſſumus. Si. n. potũ ita p os ducamus vt cibũ vt q̃dẽ bubuli faciũt magis digeriẽ potus q̃ꝛ eſt magis paſſibilis. ¶ Nõ 3° ꝙ li maſticatiõe põt ibi triplr intelligi. Uno modo ꝙ maſticatio ſit cã aliq̃lis digõnis. ⁊ h̃ ẽ veꝝ: q̃ꝛ ẽ cã maioris paſſibilitatis cibi: ⁊ melioꝛis applicatiõis rei hñtis ṽtutẽ digeſtiuã. Scḋo mõ q̃ꝛ dũ fit maſticatio aliquã recipit digõnẽ. ſ. p ṽtutẽ alicui᷑ digerẽtis. ⁊ h̃ puto Aui. intelligere. Tertio ꝙ maſticatio ſit ps digõnis ita ꝙ li maſticatiõe regaẽ vi cãe formalis. Et h̃ mõ nõ eẽt verũ nec hic ita intelligiẽ. Quarto nõ ꝙ digõ pprie eſt cõplemẽtũ actiõis ⁊ paſſiõis humidoꝝ ⁊ ſiccoꝝ in mixto factũ a calido nãli. ⁊ dr recte cõplemẽtũ q̃ꝛ cũ agẽs introduxerit diſpõnẽ quã intẽdit: tũc eſt actio cõpleta. ¶ Ex q̃ ſeq̃ẽ trãſmutationẽ cibi dũ maſticaẽ pprie nõ dici digeſtionẽ cũ nõ cõpleaẽ caloꝛis nãlis digerẽtis intentio. Sed qñq̃ꝫ digeſtio trãſmutaẽ ad iportandũ partẽ talis actionis vel diſpõnis que in actiõe illa intẽdiẽ. Et hec impropꝛie dr digeſtio. Et iõ Auic. ad h̃ denotãdũ dixit aliquã recipit digõnẽ volẽs per illud nomẽ aliquã denotare diminutionẽ vel impropꝛietatẽ vocabuli. ſ. digõnẽ. Uñ que dixi diffuſius afoꝛiſmo. 22° pme pticule. ſ. digeſta medicari ⁊c̃. ¶ Ex q̃b᷑ oĩbus pꝫ Auic. mẽtẽ eſſe nutriẽs. ſ. futurũ cũ maſticaẽ: aliq̃ mõ trãſmutaẽ a calore nãli ptiũ oꝛis. q modus eſt de ſpẽ trãſmutatiõis cõplende a caloꝛe nãli ſtõchi. Et iõ pꝫ ꝙ illi q nõ bñ maſticãt nõ bene digerũt: ⁊ ꝙ in oꝛe fit pparatio ad digõnẽ ſtõchi nõ tãtũ per diminutionẽ eius qḋ comediẽ: ſꝫ per alterationẽ. ¶ Ultimo nõ ꝙ medici triplr aut q̃drupliciter diſtinxerũt digõnẽ. ſ. ſm ſpẽm ſm ꝙ q̃tuoꝛ ſũt diſtincta loca digõnis cõplete: ⁊ in oꝛe nõ cõpleẽ vl̃is aliqua digeſtio. iõ dr ſolũ pparatio. Sed de numero digeſtionũ videbiẽ infra vbi oſtẽdã nõ oẽm illã digeſtionẽ eſſe cõpletam per quam foꝛma ſubſtãtialis acquiritur.

¶ Supficies enĩ oꝛis ſupficiei ſtõchi ꝯtigua exiſtit: imo eſt ac ſi vna eẽt ſupficies: eſtq̃ꝫ i eo virt᷑ digeſtiua ex ip̃o. cũq̃ꝫ maſticatũ tetigerit aliqua ipm conuerſione permutabit.

¶ Declarat qḋ dixit. ⁊ diuidiẽ in duas. Prio ḋclarat ei᷑ aſſignãdo cãꝫ. Scḋo per effectũ. 2° ibi [Ideoq̃ꝫ triticũ.] Pria in duas ſm duas cãs. 2° ibi [Et in h̃ q̃dẽ.] ¶ Diẽ p ꝙ cã pp quã cib᷑ in maſticatiõe aliquã recipit digõnem eſt: q̃ꝛ ſupficies oꝛis ẽ ꝯtigua cũ ſupficie ſtõchi iteriori. Et iõ cũ illa cõicat in ṽtute digeſtiua. ⁊ iõ cũ tãgit maſticatũ ꝯuertit ⁊ pmutat ipm aliq̃ ꝯuerſiõe. Ubi nõ p ꝙ p ſupficiẽ itelligim᷑ pelliculã tegentẽ os iteri᷑ ⁊ tegentẽ ẽt linguã. Hec. n. eſt ꝯtigua cũ tunica iteriori ſtõchi: vt dr 6° tertij cap̃ p. ⁊ iõ vni᷑ ṽtutis dꝫ eẽ. q̃ꝛ g̃ in ſtõcho hꝫ vim digerẽdi digõne pª: illã ẽt vim hꝫ in oꝛe. Et iõ pꝫ ꝙ Aui. nuperrime dixit ꝙ eſt ꝯtigua. ¶ Verũ q̃ꝛ hec pellicula tegit mẽbra diuerſaruꝫ ſpecierũ ⁊ nõ ꝯtigua adinuicẽ: vt linguã ⁊ palatũ ⁊c̃. Iõ dr a q̃buſdã ꝯtigua. ¶ Nõ 2°: ꝙ hec pellicula in ṽtute imutatiua cibi cõicat cũ ſtõcho: ⁊ iõ cibũ ſibi iuxta poſitũ alterat ⁊ pparat ad cõplemẽtũ digeſtionis ſtõchi ſuſcipiendum.

¶ Et in hoc quidẽ auxiliaẽ ſaliua acquiſita per digeſtionẽ in qua cadit caloꝛ innatus.

¶ Ponit 2m cãm dicẽs ꝙ in h̃. ſ. in trãſmutãdo cibum auxiliaẽ pelliculę oꝛis ſaliua in q̃ ẽ veſtigiũ caloꝛis nãlis ex digõne. q̃ꝛ ſaliua digeſta eſt. ¶ Circa quã pte nõ p ꝙ ſaliua eſt humiditas q̃dã ad nãꝫ roꝛis ⁊ flegmatis declinãs i radice lingue circa duos fontes ſaliue plimũ iacẽta: ⁊ a nã ad roꝛifoꝛmiter madefaciẽdũ linguã oꝛdinata pp plẽs fines a nã itentos. ¶ Uñ 2° nõ. ꝙ iuxta radicẽ lingue ex vtroq̃ꝫ latẽ iueniẽ ꝯcauitas cũ foramine qḋ igrediẽ ſtila in q̃b᷑ foraminib᷑ ſaliua ꝯtineẽ: ⁊ h̃ habeẽ 6° tertij cap̃ p i fine. Et q̃ꝛ vt Auic. ibi dĩc. illi fontes vocanẽ gñatiui ſaliue ꝯſeruãtes roꝛem lingue. Ideo dicũt q̃dã nõ eſſe flegma ſaliuã: ſed humiditatẽ roꝛalẽ in illis fontib᷑ cõplemẽtũ diſpõnũ ad fines ſaliue ꝯſequẽdos recipiẽtẽ. Et ſi allegaẽ Gal. 3° nãliũ virtutũ cap̃ 7° illã appellãs flegma. Diciẽ ꝙ abutiẽ vocabuli flegmatis pp ſilitudinẽ. ⁊ ſꝫ h̃ nõ quelibet humiditas emiſſa p os in ſputo eſt ſaliua. Quidã aũt dicũt ſaliuã eſſe flegma alteratũ tñ i dictis ſaliue fontib᷑. Nã Gal. loco allegato manifeſte ipſaꝫ dicit flegma. cũ dixit. Sꝫ maſticata frumẽta qḋ pªm flegmate hec ifunduntẽ loquẽdo de ſaliua. ⁊ paulo ante. Et ne mireris flegma h̃ qḋ ſm os ⁊ lichinioꝝ eſt cã. Sꝫ q̃litercũq̃ꝫ dicaẽ aut ẽ flegma aut ad nãm flegmatis multũ accedit ⁊ alteraẽ in loco dcõ. Diciẽ aũt ſaliua: aut q̃ꝛ ab oꝛe ſaliat: aut q̃ꝛ ſal ſedic pticipat pp cholere pmixtionẽ. ¶ Nõ 3°: ꝙ hec lingue humectatio iuuat in motu colli ⁊ plicatiõib᷑ ad lr̃as pferẽdas oppoꝛtunis ⁊ humectãdũ ea que oꝛi iponunẽ: q̃ꝛ ſapoꝛ ſine actuali humiditate nõ guſtaẽ. vt ſumiẽ 2° de aĩa. ⁊ idẽ ſenſu ⁊ ſenſato. ¶ Nõ 4° ꝙ ſaliua q̃dãmõ digeſta ⁊ paſſa ẽ a caloꝛe nãli in loco iã dicto ad quẽ multum de ſpũ vitali a choꝛde ⁊ nãli ab epate ⁊ aĩali a cerebro puenit ad venas magnas per collũ trãſeũtes ⁊ arterias ⁊ neruos. Et iõ viꝫ ⁊ pprietatẽ acq̃rit plurimũ ſm nãm illius aĩalis in quo inueniẽ. vñ plurima venenoſorũ moꝛſu ſuo ſunt ppter ſaliuaꝫ venenoſam. Et iõ illis aĩalib᷑ etiã ſaliua hoĩs eſt venenũ: vt plurimuꝫ. vt vult Gal. cap̃ allegato. ⁊ Serap̃. cap̃ de ſaliua. per illũ modũ ẽt digõnis recipit pcipue a pte cholerica viꝫ abſterſiuã: vñ mũdificat cutim. Et pcipue oĩa iſta in ſaliua ieiuni apparent: q̃ꝛ illa eſt diutius paſſa a calido nr̃o. ¶ Et pꝫ cã quare pcipiẽ venenoſoꝝ aĩaliũ que ſumunẽ in cibo gr̃a medicine abſcindi caput ⁊ collũ vſq̃ꝫ ad q̃tuoꝛ digitos. ¶ Patet vltimo mentẽ Auic. eẽ ꝙ pmixtio ſaliue eſt adiuuãs ad digõnẽ cibi qui maſticaẽ: ſꝫ nõ ſolũ humectãdo: ſꝫ ſui caloꝛis vigoꝛe alterãdo. Et iõ precipitur pueris cũ comedere incipiũt dari panẽ quẽ nutrix maſticauerit: q̃ꝛ pparat᷑ eſt magis q̃ꝫ ifuſus in aq̃ vel vino.

¶ Ideoq̃ꝫ triticũ maſticatũ in maturatiõe furũ

culoꝝ ⁊ exituraruȝ opaꝛ̃ qͦ nõ operaꝛ̃ triticuȝ cum aq̃ tritũ neqȝ illud qͦ cũ aq̃ cogꝛ̃. ⁊ dixerunt q̇dã ꝙ ſignũ oſtẽdens nobis ꝙ maſticatuȝ iam parũ icepit digeri eſt ꝙ nec primus odoꝛ: nec primus ſapoꝛ in eo inuenitur.

Ponit ſigna ⁊ ſunt duo. Primũ qꝛ triticũ maſticatuȝ ꝯfert in maturationẽ furunculoꝝ. ⁊ operaꝛ̃ illud qͦ nõ opaꝛ̃ coctu ĩ aq̃. qꝛ. ſ. magis maturat furũculos ⁊ exituras. Scd̃m ſignũ eſt ꝙ q̇dã dixerũt. qꝛ in maſticato nõ remanet: nec pm̃ᵘ odoꝛ: nec pm̃ᵘ ſapoꝛ. Nõ ğ ꝓ ꝙ furũculi ſunt apata ſanguinea q̃ in acutũ tendũt ⁊ plimũ ſaniant q̃ ab Auic. edemul vocanꝛ̃. 3ª q̃rti. Sȝ exitura eſt apa magnũ cuius mã ad ſaniem ꝯuertiꝛ̃: aut ꝯuerſa eſt. Nõ 2ᵒ ꝙ maturatio iſtoꝝ apatũ eſt ꝑ digõnẽ ⁊ ꝯuerſionẽ mãei coꝝ ad ſaniẽ que ꝯuerſio fit a calore nãli coagẽte cũ putredinali calido ñ tãq̃ itẽdẽte ſaniẽ. Nõ 3ᵒ ꝙ frumẽtũ ẽ calidũ in pᵒ: ⁊ in humiditate fere tẽpatũ. ⁊ iõ ſatis vicinũ eſt hũano calori ⁊ leuiter calefactiuũ ⁊ ſui viſcoſitate ꝓhibitiuũ reſolonis ſupfluę. Ex q̊ pȝ ꝙ ẽ medicia maturatiua. nã medicia maturatiua ſm̃ Auic. 2ᵒ cañ. Eſt illa de cuiᵘ ꝓpetate ẽ ꝙ aegrat hũori digõnẽ q̃ñ calefacit cũ eq̃litate. Et iõ diꝛ̃ Serapio. cap̃ de medicia maturatiua. Opȝ ꝙ medicia maturatiua ſit ꝓpoꝛtiõalis calori nãli coꝛpis. Et paulopoſt vult ꝙ poſe eẽt manũ vel aliud mẽbrũ ꝯtinue applicari loco vbi itẽdimus ſanici gñonẽ eẽt ſanici gñõ citioꝛ q̃ ꝑ aliã medicinã. Ueꝝ qꝛ in ſaliua ẽ vtᵘ nr̃i nãlis caloꝛis. vt diꝛ̃ pus. iõ plus maturat frumẽtũ maſticatũ q̃ in aq̃ coctũ. Nõ 4ᵒ ꝙ q̇dã ꝑ ſigno ꝙ maturat comeſtũ adducũt ꝙ nõ remanet ideȝ odoꝛ ⁊ idẽ ſapoꝛ. Et exponẽtes dicũt h̃ dicẽ Gal. 3ª nãliũ cap̃. 7ᵒ. qͦ nõ eſt veꝝ. Sȝ Gal. oñdẽs ꝙ in oꝛe eſt vtus ĩmutatiua cibi: ꝓbat ꝑ h̃ ꝙ illa q̃ remanẽt in viciniṫatibᵘ dẽtiũ ꝑ totã noctẽ. vt fruſtula panis vel carnis ꝑmutanꝛ̃ qͦ cognoſciꝛ̃. qꝛ fetẽt in mane: ⁊ qꝛ nõ hñt diſpõnes ꝓpas panis ⁊ carnis. Sȝ de maſticatiõe h̃ nõ diꝛ̃. fuerũt ğ aliꝗ ꝗ forte ex h̃ dicto illã rõnẽ attulerũt. Nõ 5ᵒ ꝙ in rebᵘ odoꝛ vel ſapoꝛ q̃ñq̃ trãſmutaꝛ̃ ſaltẽ q̃ ad nr̃am ſenſationẽ ex ꝑmixtiõe alteriᵘ rei odorẽ ⁊ ſaporẽ excellentẽ hñtis. vt. v. g. allei cũ pane. Et hec ꝑmutatio nõ arguit rei alterationẽ. Scd̃o mõ ꝑmutaꝛ̃ ſine talis rei ſaporoſe ꝑmixtiõe. Et h̃ arguit ĩmutationẽ in q̃litatibᵘ pͥmis ſuis. cũ ille 2ᵉ a pͥmis hẽant depẽdẽtiã. ⁊ qꝛ cibo dũ maſticaꝛ̃ nõ ꝑmiſceꝛ̃ niſi ſaliua modici ſaporis ⁊ odoꝛis. ğ m̃lta ꝑmutatiõ ciboꝝ in ſapore ⁊ odore per maſticationẽ arguit coꝝ trãſmutationem. Ultimo nõ ꝙ lȝ Gal. dicat cibũ trãſmutari ad aliaȝ ſpẽm. nõ tñ vult ꝙ ꝑdat formã ſubalẽ accidẽdo aliã: ſȝ ꝙ ꝑdit q̃litatẽ que ꝯſeqꝛ̃ ſpẽm illã nãlr̃ diſpoſitã. Et ꝙ hec ſit mens Gal. pȝ ex tex. ſic. n. dicit cap̃ allegato. Que vo in oꝛe. ſ. trãſmutatio trãſire faꝛ̃ mãifeſte eũ in alterã ſpẽm. nõ tñ in fine. deĩde trãſformat. Et tu vides ex dictis Aui. hic tñ recitare dicta Gal. 3ᵒ nãliũ vtutũ caᵒ. 7ᵒ.

Deinde poſtq̃ ſtõchũ igrediꝛ̃ itegra digeriꝛ̃ digõne nõ ꝓꝑ ſtõchi calorem tm̃: ſȝ ꝓꝑ calorem membroꝝ: que ipm̃ circũdãt: ⁊ a dextra q̇dem epar ⁊ a ſiniſtra ſplẽ. ſplen nãq̃ȝ calefacit nõ ꝓꝑ ſui ſubam: ſȝ ꝓꝑ arterias ⁊ venas multas que in eo ſunt. ⁊ ab anteriori quidẽ eſt zirbũ adipinum: qͦ cito ſuſcipit calorẽ cã adipis: ⁊ ad ſtomachum reducit ⁊ ſuperius quidẽ coꝛ mediãte diaphragmate ab eo calefacto.

Hic dicit de digõne cõpleta ⁊ itegra. Et diuidiꝛ̃ ĩ duas. Prio. n. docet a q̇bᵘ mẽbris fiat ⁊ q̊ruȝ adiutoꝛio. Scd̃o docet q̃ res ẽ ĩ hac digone genita. ibi 2ª [Lu. q̃ nutriẽs.] Dicit ꝑ ꝙ cu cibᵘ igrediꝛ̃ ſtõchũ digeriꝛ̃ itegra digone. ⁊ h̃ nõ ſolũ ꝓꝑ calorẽ ſtõchi: ſȝ mẽbroꝝ circũſtãtiũ auxilio. Ubi nõ ꝑ itegrã digonẽ dici ꝑ quã forma ꝓcedẽs ꝑdiꝛ̃: ⁊ noua forma ſubalis acq̇riꝛ̃. ⁊ qꝛ h̃ nõ fit ĩ oꝛe. iõ illã nõ dicit itegrã. Nõ 2ᵒ ꝙ epar iuuat multis modis hãc digonẽ. Pͥmo trãſmutẽdo ſpũm nãlẽ ⁊ ſanguinẽ ⁊ vapores a ſanguine eleuatos. Scd̃o ꝑ ſimplicẽ alterationẽ. naȝ ſibi iuxta poniꝛ̃ ex dextro lateꝛ̃ ⁊ ꝑ ſuas pẽnulas amplectiꝛ̃: ſicꝰ manᵘ. Et iõ ſuꝑ ſiniſtro lateꝛ̃ iaceꝛ̃ iuuat digõnẽ cibi ĩ ſtõcho. vt 3ª huiᵘ de regi̇ eiᵘ qͦ comediꝛ̃ ⁊ bibiꝛ̃. ⁊. iȝ. terty. Nota 3ᵒ ꝙ ẽt fel iuuat ad hãc digõnẽ ⁊ ꝑ ſimplicẽ alterationẽ ⁊ trãſmittẽdo coleram ad fũdũ ſtõchi. vt diximᵘ cap̃ pcedẽte. ſȝ fortaſſis h̃ Aui. fellis tacuit iuuamẽtũ ex epatꝭ iuuamẽto itelligẽdu. Nõ 4ᵒ ꝙ ſplẽ poniꝛ̃ a ꝑte ſiniſtra ⁊ ſuba ſua ẽ melãcholica: ſicꝰ hũoꝛ. ſ. quẽ trahit. ⁊ iõ ſuba ſui ñ eẽt m̃ltũ apta ad iuuãdũ ſtõchũ: ſȝ qꝛ m̃ltas hȝ arterias. iõ calefacit ſtõchũ. Nõ 5ᵒ ꝙ zirbᵘ adipmᵘ q̇ ẽ omẽtũ calefaꝛ̃: ñ qꝛ ĩ ſua cõplone nãli ſit calidus: ſȝ qꝛ reflectit calorẽ: ſicꝰ veſtis. Nã adeps ſicꝰ dem̃ ẽ ſupra ẽ frĩde cõplonis. ⁊ qꝛ muſculi vẽtri: eo mõ q̊ zirbᵘ iuuãt. iõ de illꝭ ñ fecꝛ̃ mẽtionẽ. Et tu hic vide q̃re hñtes vẽtrẽ tenuẽ ſt debil digonis. Et tu cũ h̃ adde ꝙ ꝑ zirbũ ⁊ muſculos ꝯfendiꝛ̃ ſtõchᵘ a fridiᵗᵃᵗᵉ aerꝭ exterioꝛꝭ. Nõ 6ᵒ ꝙ coꝛ adiuuat ſtõchi digõnẽ ꝑ trãſmiſſuȝ. ſ. ſpũm vitalẽ. ⁊ ꝑ alterationẽ ſimplicẽ mediãte diafleg̃mate: nec ñ arteria adoꝛti iuxꝫ doꝛſũ: ⁊ tãgẽs ſtõchũ ĩ ꝑte poſteriori iuuat ad calefaciẽdũ. Nõ 7ᵒ ꝑ ſtõᵐ h̃ itelligi vẽtrẽ ĩ q̃ cibᵘ ꝑ cõpleta digõne digeriꝛ̃. Et h̃ mõ vtuntꝛ̃ cõiꝛ̃ latini illo vocabulo. Sȝ ſtõchᵘ ꝓꝑe ſꝫ grecos ſiḡt coꝛpᵘ oblõgũ qͦ ẽ aptũ aliq̇d ĩ magnũ receptaclm̃ ĩtroduci: qͦ alio nõie diꝛ̃ iſophagᵘ ⁊c.

Cadit hic dubiũ. vtꝝ ſtõchᵘ plus digerat vtute ꝓꝑꝗ caloꝛꝭ cibũ. an vtute circũſtãtiũ mẽbroꝝ deõꝝ. Et magꝭ vi circũſtãtiũ arguiꝛ̃. Pͥo qꝛ illa ſũt calidioꝛa ſtõcho. Scd̃o qꝛ ſtõchᵘ ẽ ſicꝰ lebes ⁊ illa mẽbra ſicꝰ ignis: ſȝ ꝯſtat ꝯcoctionẽ fieri ab ignis calore pluſ q̃ lebetis. Tertio qꝛ coꝛ ⁊ epar ad nãles opõnes alioꝝ mẽbroꝝ videnꝛ̃ ꝯcurrere tãq̃ agẽtia vlia ⁊ pͥmarie cãe q̃ plus influũt ſuꝑ ſuũ cãtũ q̃ cãe ꝑticulares ⁊ ſcd̃arie. Quarto h̃ vꝛ̃ ſentire Gal. 3. nãliũ vtutũ cap̃ 7ᵒ allegato. In oppoᵐ ẽ mens Gal. 5ᵒ de iuuamẽtis cap̃ 5ᵒ dicẽs. ⁊ vtᵘ ſtõchi ẽ q̃ ſepat cibũ q̃ñ decoxerit ipȝ. In iſta q̃õne cõis modus rñdẽdi ẽ ꝙ q̃ñtũ ad trãſmutãdũ cibũ abſolute ⁊ ad calefaciẽdũ ſbtiliãdũ ⁊ eliquãdũ plus agit ſtõchᵘ calore circũſtãtiũ q̃ ꝓꝑio: qꝛ ille ẽ maioꝛ: ſȝ q̃ñtũ ad trãſmutãdũ hac trãſmutatiõe vt eſt chiliſicatio fortiᵘ ꝯcurrit caloꝛ ſtõchi ꝓꝑiᵘ. Nec attẽdas ꝑ pͥᵃ ꝑte ꝯnis cãȝ eẽ: qꝛ mẽbra circũſtãtia ſint agẽtia vlia ⁊ ſtõchᵘ ꝑticulariter: qꝛ hec nõ ẽ vitas. Nã Gal. cũ noiat caloreȝ ſtõchi enũerat calorẽ q̇ habeꝛ̃ ex cholã ĩ eo exñte ⁊ ſpũ. Mõ ꝯſtat ꝙ mẽbra pͥnᵗⁱᵃ ſi ꝯcurrũt tãq̃ vlia ꝯcurrũt ꝑ ſpũm. Et iõ illoꝝ h̃ mõ ꝯcurſus ꝯnũeraꝛ̃ in calore ꝓꝑo ſtõchi a Gal. loco allegato. terty vtutũ nãliũ. Et tu ꝑ h̃ vide q̃ dixi 2ᵒ tegni. Aliꝗ ãt volũt ꝙ abſolute ad has trãſmutatiões fortiᵘ ꝯcurrit caloꝛ ꝓꝑiᵘ ſtõchi q̃ alioꝝ. Nec obſtat q̃uis circũdãtiũ mẽbroꝝ caloꝛ ſit itẽſioꝛ ⁊ maioꝛ ⁊ fortioꝛ ĩ ſe. nã vt ſic applicanꝛ̃ ⁊ reſpectu huiᵘ obti nõ eſt caloꝛ illoꝝ fortioꝛ. Et iuxta hũc modũ nõ ẽ oĩno ſilitudo de lebete itelligiꝛ̃ totalis: ſȝ aliq̊ mõ. Nec Gal. nec Aui. alicubi expͥſſe vult ꝙ fortiᵘ caloꝛ circũſtãtiũ ꝯcurrat. voluit tñ hñ ꝙ nõ calore ꝓꝑo ſȝ circũſtantiũ digerit. ⁊ hoc nõ negat ſcd̃a poſitio. Et pro iſta põne ꝯſidera ꝙ caloꝛ ſtõchi ſtrutiõis valde citiᵘ ferrum eliquat q̃ ignis fornacis ꝓꝑ ꝓꝑietatẽ ꝯcurrentes

inter eos aut propter forme ſubſtantialis virtutem.

¶ Cũq̃ʒ nutriẽs in primis digerit̃ fit ſua ẽẽntia in multis aĩaliũ auxilio eius qḋ ei admiſcet̃ de eo qḋ bibit̃ plerũq̃ʒ chilus: ꝛ eſt ſubſtantia liq̃da ptiſane in ſpiſſitudine ſimilis.

¶ Docet q̃ res ĩ hac digõne pᵒ generat̃. dicẽs ꝙ cibᵒ digerit̃ pᵃ digone integre. ꝛ generat̃ in pleriſq̃ʒ aĩalibᵒ ex eo chilus qui chilus eſt ſuba quedã liq̃da in ſuba ſilis ptiſane: ꝛ fit h̃ chilus multotiẽs auxilio eiᵒ qḋ ĩ potu ſumit̃. ¶ Circa quã ptẽ nõ p̃ ꝙ dı̄ plerũq̃ʒ aut ad denotãdũ ꝙ nõ in oibᵒ aĩalibᵒ generat̃ chilus. Quedã. n. ſunt iperfecta nõ hñtia ſanguinẽ q̇bᵒ nõ opʒ chilũ gñare: ſed forte aliq̃d chilo ꝓportiõale: aut ad denotãdũ ꝙ nõ ſꝑ fit cũ auxilio eiᵒ qḋ bibit̃: q̄ꝛ q̃dã ſũt nõ bibẽtia: vt ancipiter. ¶ Nõ 2ᵒ. ꝙ iõ nã ordinauit p̃ cibũ ↄuerti in chilũ: q̄ꝛ cibi n̄ imis diſtabat a ſanguinis nã. vt ſabe blites ꝛ ſiles. nõ poterũt ĝ imediate in ſanguinẽ trãſmutari: ſed cũ h̃ medio. Et h̃ vult Gal. 3ᵒ nãliũʒ. loco allegato. ¶ Nõ 3ᵒ ꝙ potus ſui ſubtilitate ꝛ humiditate cibũ reddit paſſibiliorẽ ꝛ ↄuertibiliorẽ in chilũ. lʒ nimis multotiens obſit ꝓhibẽdo debitã applicationẽ ſtõchi ad cibũ. ¶ Nõ 4ᵒ dı̄ãʒ eẽ iter chimũ ꝛ chilũ. nã chilus iportat illḋ qḋ nũc dı̄. ſʒ chimᵒ iportat gñaliter vnũquẽq̃ʒ humorẽ pᵐ.

¶ Deinde eiᵒ ſubtile a ſtomacho ꝛ iteſtinis attrahit̃ ꝛ ꝑ vias venaꝝ q̃ meſeraice vocant̃ ipellit̃ q̃ ſũt vene ſubtiles dure oibᵒ iteſtinis ↄtinue.

¶ Hec eſt 2ᵃ ps capituli in qua determinat de gñõne humoꝝ ꝑmoꝝ. ꝛ diuidit̃ in tres. Pᵒ dat modũ trãſitus chili ad epar. Scḋo modũ q̃ ĩ epate recipit̃. Tertio modũ ꝓuẽtᵒ humoꝝ ex chilo. ibi 2ᵃ [Cũq̃ʒ ꝑ eas.] ibi 3ᵃ [Cũ ĝ iſtoꝝ.] ¶ De pᵃ dicit ꝙ poſtq̃ chilus eſt factᵒ mõ dicto attrahit. ſ. eiᵒ ſubtile ad epar ab iteſtinis ꝛ ſtõcho ꝛ ĩpellit̃. ſ. ad epar ꝑ vias venaꝝ q̃ nũcupant̃ meſeraice q̃ ſũt vene dure oibᵒ iteſtinis ↄtinue. ¶ Nõ ĝ p̃ in q̃libet chilo iueniri ptes ſ btiles ꝛ groſſas fecales. ille groſſe tñ q̃ʒ iepte relinquunt̃ in iteſtinis ꝛ tãdẽ expellunt̃ ex: vt ĩfra dicet̃. ſolũ ĝ ſubtile reſpectu illiᵒ fecalis ptis trahitur. ¶ Nõ 2ᵒ ꝙ ĩ motu chili ad epar ↄcurrit v̓tᵒ expulſiua ſtõchi ꝛ iteſtinoꝝ: ꝛ v̓tᵒ attractiua epatl ꝛ venaꝝ meſeraicaꝝ ꝛ attractiua ꝛ expulſiua ſil̓ meſeraicaruʒ tñ. ꝛ iniſtis fortius attrahit epar q̃ʒ meſeraice ꝛ iteſtina lʒ a ſtõcho recipiãt. tñ ẜm mẽtẽ Gal. nõ attrahũt chilũ: ſʒ ſolum expellunt: lʒ de h̃ magis dõm ſit in cap̊ de mẽbris. ¶ Nõ 3ᵒ ꝙ vene meſeraice ſt̃ vene q̃ a porta epatl oriũtur: ꝛ ꝑ meſenteriũ trãſeũtes ad ſtõchũ ꝛ iteſtina terminant̃ ad trahẽdũ chilũ ſinalr ordiate ꝛ ſũt plime: vt ad mlta loca iteſtinoꝝ terminent̃: ꝛ ab illis attrahãt: ꝛ ſũt ſubtiles: vt nõ trãſeat res multũ groſſa ad epar. ꝛ ſũt dure ꝛ ꝑ eas ſit ſirma colligatio iteſtinoꝝ cũ meſenterio. ꝛ ẜm mẽtẽ Gal. videnť vſq̃ʒ ad os ꝑuenire. ¶ Nõ 4ᵒ ꝙ ſtõchᵒ poſt cibi digõnẽ ptẽ ſubtilẽ apponit ſuis tunicis q̃ pte voluptuat̃ ꝛ reſiduũ tanq̃ʒ ſupfluũ emittit ꝑ foramẽ qḋ ẽ ĩ eiᵒ fũdo ad iteſtia: lʒ ptẽ ꝑ meſeraicas ad epar trãſmittat. deĩde ab iteſtis fit ꝑ maiori pte attractio ad epar. ꝛ iõ epar ñ ſolũ a ſtõcho: ſʒ ab iteſtis trahit chilũ.

¶ Sed dubiũ eſt. vtrũ cũ iteſtino monoculo ſit aliq̃ vena meſeraica ↄtinua. In quo dubio v̓r Auic. ꝙ ſic infra fen. 16ᵃ tertij. cap̊ pᵒ. Lʒ in hoc a Gal. 4ᵒ de vtilitate particulaꝝ diſſentiat. ꝛ q̄ꝛ ꝑ eaſdẽ venas et ſanguis ad inteſtina nutriẽda ab epate mittit̃. iõ pʒ nõ eẽ icõueniẽs ꝑ eãdẽ viã fieri chili attractionẽ per quã fit ſanguinis expulſio. ¶ Patet 2ᵒ ꝙ talis attractio ꝛ expulſio fiunt a virtute cũ ſint reſpectu determinatoꝝ obiectoꝝ.

¶ Cũq̃ʒ ꝑ eas ipellit̃ ad venã ꝑuenit epatis que porta vocat̃ ꝛ penetrat in epar in diuiſionibᵒ ꝛ ramis porte ĩ rãibᵒ ꝛ ſe minorãtibᵒ ꝛ ſubtiliãtibus ad modũ capilloꝝ occurrentibᵒ orificijs diuiſionũ radicũ vene que a gibbo epatis aſcẽdit. Et nõ facit ipſaʒ penetrare in illas coanguſtationes: niſi melior cõmixtio aque bibite ſupra id quod indiget corpus.

¶ Docet hic modũ quo chilus in epate recipit̃. dicẽs ꝙ cũ per illas venas meſeraicas expellit̃ chilus ꝑuenit ꝑ venã que vocat̃ porta epatis: ꝛ ꝑ ramos eiᵒ q̇ ſubtiliant̃ vſq̃ʒ ad capilloꝝ ꝑuitatẽ ꝛ q̇ obuiant ramis vene chilis q̃ orit̃ a gibbo epatis diſſeminant̃: ita ꝙ ꝑ totã q̄ſi epatis regionẽ ſpargit̃. ꝛ ita ad minima q̄ſi diuidit̃ ꝛ nõ penetrat in iſtas vias ſtrictas niſi auxilio aq̃ bibit̃ vltra illud q̇ idiget corpᵒ de aq̃. ¶ Nõ ĝ ꝙ in cõcauo epatis eſt vna vena multũ lata q̃ dı̄ porta epatis q̄ꝛ ꝑ eã tanq̃ʒ ꝑ portã nutrimẽtũ epar ingredit̃ ꝛ meſeraice ad eã terminant̃ ꝛ in ipſaʒ ipellũt ſubtile chili. Et hec porta ramiſicat̃ ꝑ ſubaʒ epatis vſq̃ quo rami eiᵒ ſint ſic̃ capilli: ꝛ q̄ſi rami inumerabiles. Iſti aũt rami obuiãt ẽt ramis capillaribᵒ alterius vene que eſt in cõnexo epatis: ꝛ vocat̃ vena chilis. ꝛ h̃ mõ q̄ſi per totã epatis ſubam diſſeminat̃. ¶ Nota 2ᵒ ꝙ q̄ꝛ iſte vene ſunt multũ ſubtiles nõ potuiſſet chilus ĩ eas penetraſſe niſi multũ ſubtiliatᵒ eẽt ꝑ potũ. ꝛ opʒ tãtũ eẽ potũ: vt poſt ſanguis generationẽ ſupfluat aquoſitas. Et iõ hac ſupfluitate nõ indiget corpᵒ vltra epar. ꝛ h̃ voluit Aui. cũ dixit ꝙ penetratio hec fit auxilio eiᵒ qḋ bibit̃ vltra illḋ quo idiget corpus. ſ. pro nutricatione cõpleta digõne ꝛ ſanguis gñõne. Uñ ſtatim ſicut ab epate ſanguis ad mẽbra trãſmittit̃ magna aq̇ſitatis q̇litas trãſit ꝑ venas emulgẽtes ad renes ꝛ ad vias vrine: q̄ꝛ ea nõ indiget reſiduuʒ corporis. ¶ Ex q̇bᵒ pʒ cã q̄re epar h̃ mõ nõ habuit vnã magnaʒ quãtitatẽ in qua chilus digerẽdus cõtineret̃. Cã. n. ẽ q̄ꝛ melius applicat̃ epar chilo h̃ mõ diſſeminato: vt q̄ſi totũ tãgat totũ. ¶ Et ſi dicat̃ ꝙ ſtõchus ita debuit in paruis venis digerere cibũ. Negat̃ ↄñtia. cã ẽ q̄ꝛ in ſtõcho dʒ recipi cibᵒ groſſus qui nõ põt anguſtias penetrare.

¶ Cũ ergo in iſtaꝝ venarũ villis diuidit̃ fit q̄ſi epar totaliter tangat huius chili totalitatem. ꝛ propter illud tunc eius operatio eſt vehementior ꝛ fortior ꝛ velocior: ꝛ tunc coquitur.

¶ Hic Auic. ponit moduʒ gñõnis humoꝝ. Et p̃ in gñali. Secũdo in ſpãli. ibi [In oĩ autẽ digeſtione.] ¶ In pᵒ dicit: ꝙ cum chilus in iſtis villis diuidit̃ fit vt quaſi epar ẜm ſe totũ tangat hunc chilum ẜm totũ. Et iõ tunc epatis operatio eſt vehementior: ꝛ tunc agit ꝛ digerit ꝛ ſupple humores generat. ¶ Nota ergo primo: ꝙ lʒ epar ſit mẽbrũ organicũ. tñ eius actio que eſt digeſtio 2ᵃ: vt ſanguinis ꝛ aliorũ humoꝝ generatio ꝓncipaliter pendet a carne epatis nõ a venis. vt colligit̃ a Gal. 5ᵒ de iuuamẽtis. cap̊ 3ᵒ. Et iõ vene que ſũt in epate ſubtiliores habẽt tunicas q̃ʒ in alia pte corporis: vt caro epatis melius applicet̃ ↄtento in eo. ſ. chilo: ꝛ ſumit̃ hoc loco ſtatim allegato. ¶ Nõ 2ᵒ ꝙ etiã in venis eſt virtus tranſmutandi chilũ verſus nãm ſanguinis: vt in venis meſeraicis: vt notat experiẽtia in anathomia viuoꝝ reſudare rem rubeã. ꝛ in anathomia mortuoꝝ: ꝙ ẽt res rubea iuenit̃ in eis: ꝛ ẽt vult Gal. 6ᵒ de iuuamẽtis cap̊ p̃. Ex q̇bᵒ pʒ ꝙ epatis caro eſt vniᵒ v̓tutis in ↄcauo ꝛ in gibbo. ideo vtraq̃ʒ iſtaꝝ partiũ põt fieri ſanguinis generatio: ꝛ ſtat in vna fieri nõ in alia. Uerũtamẽ gibbus eſt aptus ad magis perficiendum in naturaliſſime diſpoſito.

Dubitaſ

Dubitatur an ſanguis in epate gñef. Et arguif ꝓ ꝙ in corde ex Ariſt. 3° de ptib° aīaliū. cap° illo. Cor aūt. vbi expreſſe dicit ꝙ nullus ſignificauit epar vt ſit pn^m ſanguis. ℂ z° ſic. illud eſt pn^m ſanguis: qḋ eſt pn^m nutritiue aīe: cū ſanguis ſit vltimuʒ abſolutū in habētibus ſanguinē: ſed pn^m nutritiue eſt cor: cū ſit pmū pn^m vite: ꝛ caloris nālis. ğ ꝛc. ℂ 3° id eſt pn^m ſanguis generatiuū in quo pⁱm ſanguis ex̄ venas īuenif. ſed illḋ dr cor. ğ ꝛc. Maior pʒ: qꝛ in pn° maxime dʒ abūdare. Et minor pʒ per experientiā. ꝛ eſt Gal. z° cōplonū. vltimo cap°. ℂ 4° id eſt pn^m ſanguis qḋ eſt pn^m venaꝝ. h aūt eſt cor. vt īfra oſtēdef. cap° de mēbris. ℂ In oppo^m eſt Auic. qui dicit in epate ſanguinem gñari ꝛ alios humores. ℂ Pro dubio notādū ꝙ aliud eſt dicere aliqḋ mēbrum eſſe pn^m vni° opationis īter mēbra. ꝛ aliud eſt in ipſo ꝛ ab ipſo talē opationē fieri. Nā nemo negat ſenſationē fieri in manu vel oculo: ſed nullus ponit manū vel oculuʒ eſſe pn^m ſenſationis īter mēbra. pn^m. n. dr de mēbro ꝓ ad h efficiēdū ꝛ pncipalius ꝯcurrēte. ℂ Nota z° ꝙ de gñatione ſanguis in epate tres īueniunf modi dicēdi. Quidā. n. vt ponit Auer. Gal. z° colliget. dicūt epar per ſuū ꝓpriū calorē eſſe ſanguis gñatiuū: ꝛ eſſe pmū pn^m nutritiue ꝛ nālium ṽtutū: ꝛ ita gñare ſanguinē tanq̄ pncipiū inter mēbra.

ℂ z° opinio eſt cōis: ꝙ epar gñat ſanguinem: ſed pncipalr ꝯcurrente ṽtute a corde trāſmiſſa per ſpūm. ꝛ huic videntur quaſi oēs aſſentire. ꝛ Auer. z° colliget. cap° 4° allegato. ꝛ Ariſto. pro parte 3° de partibus animalium.

ℂ 3° opio ē ꝙ epar nō gñat ſanguinē: nec ꝓbet ſibi formā ſubālē. ſʒ cōplef ꝓ ſanguis gnātio ī corde. Epar āt ꝓparat māʒ chiloſaʒ vt meli° poſſit a corde ī ſāguinē trāſmutari.

ℂ Cōtra ğ pmā pōnē ꝓcedūt oīa argumēta ꝓbātia cor eē pmū pncipale īter mēbra: ꝛ ꝓcipue qꝛ epar ꝛ ṽtus ei° ſine īfluxu cordis eſſe nō pōt. ꝛ per ꝯñs nec opari: ꝛ iō epatis opationes depēdēt a corde. ℂ Cōtra tertiā pōnem ſunt rōnes Gal. qꝛ chilus in epate optime diuidif vt coquaf. ğ in illo dʒ recipe cōplemētū coctionis. ꝛ per ꝯñs formā ſanguis. z° qꝛ in epate gnānf ꝛ ſeq̄ſtranf ſanguis ſupfluitates: puta aquoſitas: ꝛ chola: ꝛ melia: ſʒ in eodē loco gnātur ſanguis: ꝛ ab eodē vbi ꝛ a quo ſupfluitates ſue. ğ ꝛc. ℂ Reſtat ğ ꝙ ſit tenenda z° opinio media cui oīa vera ꝯcordant. Ex quo ſequif ꝙ epar eſt pn^m imediate ſanguinis gnātiuū: ſed cor eſt pn^m pncipale eiuſdē ſanguis epate mediāte ꝓductiuū. ℂ De venis aūt vnde oriānf: ꝛ de ṽtutibus: ꝛ pncipatu mēbroꝝ dicef īfra in caplo de mēbris. ex qbus plenius huius queſiti veritas apparebit.

Solet etiā z° dubitari. Utrū ſplen ſit mēbruʒ ſanguis gnātiuū. ℂ Ad ptē affirmatiuā arguif. qꝛ ſplen ē ſiniſtrū epar ꝛ attrahit chilū a ſtomacho ꝛ īteſtinis ꝛ digerit ipʒ: vt ſumif a Gal. in libello de iuuamēto anhelit°. ℂ z° qꝛ ſplen attrahit humiditates a ventre ꝛ ṽtutē hʒ digerēdi. vt iʒ° de aīalib°. cap° 4° cuʒ dixit. Epar aūt ꝛ ſplen poſſunt decoquere: qm ſūt ex ſanguine: ꝛ pʒ ꝙ nō loquif de digōne ꝓpria: qꝛ hec eſt cōis oīb° mēbris. ꝛ iō nō negaret de renib°: qḋ ſtatiʒ tñ negaf ab Ar. in illo cap°. Dicit etiā eodē cap°. Splen aūt attrahit ex vētre ſupfluā humiditatē: ꝛ decoquit ipſam. ꝯſtat aūt ꝙ nō decoquit: niſi in ſanguinē ꝯuertēdo. ℂ 3° ſic. carētia ſplenis eſt cā diuiſionis epatis in aīali in duas partes: ꝛ non niſi qꝛ ſplenis pñtia ſupplet diuiſionis adiutoriū: ğ ſplen eſt loco ptis epatis. ğ ſileʒ in ſpe ṽtutē dʒ hr̄e. ꝛ iō ſanguinē generare. Aſſumptū eſt Ar. cap° allegato ad pn^m. Ubi poſtq̄ dixit ꝙ mēbra ſunt dupla: aut diuiſa in duo. ꝛ ꝙ h eſt manifeſtū in pulmone: ꝛ magis in renibus ſic ſubdit. In epate vō ꝛ ſplene eſt dubiū. Et cā illi° eſt: qm in aīali hn̄te ſplenē neceſſario opinaf ꝙ ſplen ſit epar ipuꝝ. In aīali vō carēte ſplene vel hn̄te ſplenē valde paruū vt ſignū aut pūctū īuenif epar diuiſuʒ in duo: ꝛ maior ps eſt in pte dextra: ꝛ minor in pte ſiniſtra. ℂ In oppoſitū videf modus loquēdi Auic. qui ſanguinē ex chilo dicit in epate gñari: ꝛ nullibi dicit in ſplene gñari. Nec Gal. in 3° nāliū ṽtutū ponit ſanguinē ex chilo alibi q̄ in epate gñari: ꝛ ſilr alij medicine doctores. ℂ Confirmaf. qꝛ ſi ſplen eſt ſanguis gñatiuus. ğ nō eſt melici ſupflui attractiuus. Probo ꝯñaʒ: qꝛ pñtia talis melie in epate eſſet cā ipedimēti gnōnis ſanguis boni. vt pʒ in ſplenis oppilonibus. ğ mlto magis ipedit ſplenē. tʒ ꝯña. qꝛ ſaltē non tā fortē hʒ ſanguificā ṽtutē: ſicut epar. ℂ In iſta qōne īueni ſolum Angelū de Aretio tenētē ꝙ ſplen eſt pn^m ſanguis ex chilo gnātiuū. Fūdabaf aūt ſup auctoritatib° dcis. Et qꝛ ꝑ anothomiā dicit apparere īter ſplenē ſtomachuʒ ꝛ īteſtina venas ad modū meſeraicaꝝ: q̄ nō videnf: niſi ad attrahēdū chilū: qꝛ chilus fruſtra ad ſplenē traheref: niſi vt ī ſanguinē ꝯuerteref. ℂ Dicit tñ z° ꝙ ſanguinē gnāt ſplen magis: nāe melice vicinū ꝛ groſſiorē. ℂ Ad rōnes aūt dicit ꝙ Gal. h expſſit in libello de iuuamēto anhelit°. ꝙ ēt loc° ab auctē negatiue eſt debilis. ℂ Qḋ āt dr de humore melico q a ſplene trahif: negaf ꝙ īde debeat in ſplene ſeq nocumētū. nā ſic ſplen ſupfluā pellit q̄ntitatē ad ſtomachū ꝓp fines dictos. ℂ Sed ꝓter hūc īuenio oēs modernos dicē ꝙ ſplen nō ē ſanguis gnātiu° ex chilo. Et dico notāter ex chilo: qꝛ ex flate. vt dixi ī cap° ꝓcedēti. vr̄ vlle Auic. ꝙ poſſit gnāri ī mltis alijs mēbris ab epate ꝛ corde. ℂ Rō aūt ē: qꝛ ſi ſplen eēt pn^m ſanguis gnātiuū: tūc īueniref in oī aīali hn̄te ſanguinē. ꝯñs ē ꝯ Ar. 3° de ptib° aīaliū. cap° alle. q vult ꝙ ī aue q̄ grece dr̄ aſin°: ꝓp ſilitudinē capitī nō ē ſplen. ℂ z° rō ex illa ſcā ē: qꝛ pncipalr vr̄ ſact° ad purgādū ſanguinē a melico humore. ꝛ per ꝯñs nō hr̄e hūc pncipatū. ℂ Ego aūt nō video ꝓ nūc fortes rōnes: q̄re alicui ptiū ꝯſentiā. Et iō rē h modo relinquo.

ℂ **In oī āt decoctiōe que eſt hui° eſt res q̄ eſt ſicͭ ſpūa: ꝛ res q̄ ē ſicͭ hypoſtaſis: ꝛ res fortaſſe erit cū eis: aut que ad aduſtionē ptinet: ſi decoctio ſupflua fuerit: aut res que non eſt bene cocta: ſi decoctio fuerit minor q̄ʒ dʒ. Spūa aūt eſt cholera rubea: ꝛ hypoſtaſis ē melia que ambo ſūt nāles. Aduſti vō ſubtilr eſt mala cholera rubea: ꝛ eius groſſum eſt melia mala nō nālis: ꝛ qḋ nō bene coctū eſt flegma eſt. Qꝛ aūt de h toto res colata eſt que eſt bn̄ cocta eſt ſanguis.**

ℂ Determiat ſpāli° de hūoꝝ gnōne. Et ꝓ mixti. z° ſigillatī dat cāʒ vniuſcuiuſqʒ hūoris. z° ibi [Sāguis ğ.] Pria ī duas. ꝓ fac qḋ dcm̄ ē. z° docet modū trāſit° hūoꝝ ad mēbra. z° ibi [Qui tñ q̄ndiu.] Dic ꝓ: ꝙ in oī tali digōne q̄lis dcā eſt īuenif res q̄ eſt ſicͭ ſpuma: ꝛ res que eſt ſicͭ hypoſtaſis ꝛ fortaſſe ſupfluēte decoctiōe īuenif res aduſta: ꝛ īuenif ēt res q̄ eſt diminute cocta. ℂ Dicit z° quo ad hāc ptē ꝙ ſpuma eſt chola rubea nālis: ꝛ fex eſt melia nālis: aduſtū ſi eſt ſubtile eſt chola rubea mala. ꝛ ſi eſt groſſū eſt melia aduſta. ſʒ illḋ qḋ ex h toto eſt res colata: ꝛ depurata ē ſanguis. ℂ Circa hāc ptē nota ꝓ. ꝙ h ꝑ decoctionē intelligim° digōnē. nā qꝛ in trāſmutatiōe eſt cōplemētū paſſiōis humidi cōplonalis a ſicco ſʒ īētionē Gal. nālis iō eſt digeſtio. Silaf aūt maxie effexi q̄ eſt elixatio: ſiue digō ſcā in hūido actuali ꝛ ṽtuali. ℂ Nō z° hic dici ab Auic. in oī decoctiōe q̄ eſt hui°. ꝛ hʒ plēs expōnes. ℂ Pria ꝙ abſolute in oī decoctiōe q̄ fit a nāli calo. nā in oī digōne reſecaf aliqd ſupfluū loquēdo de integra digōne. Et h vult Antoni° de Parma. Et cā ē: qꝛ ſemꝑ eſt dñia in ptib° elemētalib° digerēdis. ꝛ ꝑ digōnē generādis. ꝛ iō opʒ aliqd

ſupfluere. ¶ Sed dimiſſo nūc. vtrū in oī digeſtione reſecet̄ aliqđ ſupfluū. Auic. dicit hic plus ꝙ reſecat̄ ſuperfluū nimis coctū. ꝛ ſupfluū fecale ꝛ ſupfluū diminute coctum. Et ꝯſtat ꝙ hec ſupflua non in oī digeſtione ſeparātur. ¶ Melius ġ eſt intelligere ꝙ in oī digeſtione qua epar tangēdo per ſui totalitatē tangit chili totalitatē generant̄ iſta tria ſupflua modo dicto: ꝛ erit ſenſus ꝙ ſem per generādo epar ſanguinem ex chilo generat hos alios humores. Et iſta reputat̄ apud multos vera expō. Et cā eſt: qꝛ in chilo ſunt partes ꝓportionate chole apte ſuperfluam decoctionē recipere: ꝛ alie ꝓportionate flegmati: ꝛ alie melancholie: ꝛ alie ſanguini. ꝛ ideo talia ex chili diſformitate generant̄ ꝛ nullā cōtingit partē chili reperiri. que ſit chilus in qua hec diſformitas non reperiatur.

¶ Cōtra hanc poſitionē arguit̄: ſanguis generat̄ ex chilo. Capio ergo materiam in qua eſt forma ſanguinis geniti imediate ex chilo: ꝛ ſequitur ꝙ illa erat prius ſub forma chili: cum nulla alia ſit forma media: ꝛ ex ipſa ſolus ſanguis eſt gnātus. ¶ Ex quo ſequit̄ p̄mo ꝙ nō in quolibet chilo: nec in q̄libet ſui pte eſt diſformitas dicta. ¶ Seqtur 2° ꝙ aliqs eſt chilus ex quo per digeſtionem epatis nulla ſupfluitas reſecat̄: vt ſic ille chilus ſolus epati applicaret̄. ¶ 2° ſic. in epate cholico plus de chilo cōuertit̄ ad cholaꝫ q̄ꝫ in epate ſanguineo vel tēperato. Et eꝫ. plus de chilo ꝯuertit̄ in ſanguinē in tēperato vel ſanguineo q̄ꝫ in cholico poſito chilo eodē. Ergo aliqua pars in tēperato apta ꝯuerti in ſanguinē ex variatione diſpōnis epatis poterit cōuerti in cholam: ꝛ ita aliqua apta in cholerico ꝯuerti in cholam poterit ex epatis diſpōne ꝯuerti in ſanguinē. ¶ Ex quo ſequit̄ hanc diuerſitatē non eſſe tm̄ merito diſformitatis partiū chili. Sequitur ꝙ nō obſtante diſformitate partiū dicta: pōt tm̄ ex epatis diſpōne vnus humor generari. Ad hec dicit̄ ꝙ probabilr̄ teneri pōt ꝙ epar ex quolibet chilo eo exiſtente naturalr̄ diſpoſito generat quatuor humores: ita ꝙ non poteſt aliquē modicū ſanguinē generare ex chilo quin iſtos q̄tuor humores generet. Dicit̄ 2° ꝙ huius cauſa eſt partium chili diſformitas. ¶ Nota tamē ꝙ hec diſformitas nō eſt talis ꝙ oīno nulla pars illius chili que eſt apta ꝯuerti in cholam in tēperato ſit apta cōuerti in ſanguinem in humido tm̄ a frigido. Sed capto chilo ex quo in aliquo epate poteſt ſanguis generari reſpectu illius in illa diſpoſitione exiſtentis: alique ſunt partes que ita ſunt apte ꝯuerti in cholerā ꝙ non in alium humorem: ꝛ ita de flegmate ꝛ melancholia dicatur. Et ſicut reſpectu illius eſt ita: taliter etiaꝫ eſt reſpectu cuiuſlibet alteri⁹ epatis potētis ex eo ſanguineꝫ generare: ſed nō omnino eedem partes ſunt reſpectu cuiuſlibet epatis in choleram cōuertibiles. ¶ Ad argumēta igit̄. Ad primū dicendū: ꝙ materia que eſt ſub forma ſanguinis fuit ſub forma chili non per ſe: ſed cum alia: ꝛ ideo non eſt dare partem que fuit chilus: cuius materia tota eſt modo ſub forma ſanguinis. ¶ Ad 2ᵐ argumentū pꝫ ſolutio ex dictis: ſunt tn̄ aliq̄ qui volunt ꝙ epar digerendo chilum vnicū pōt ex illo generare humorem: ſed quēcunqꝫ dictis: ſed tn̄ in digeſtione totalis chili geniti ex conueniente cibatione hominis ſani epar ſemꝑ generat quatuor humores. Et hāc dicit Auic. hic. ita ꝙ per digeſtionem que eſt huius intelligit digeſtionem ſecundaꝫ chili totalis geniti ex integra: ꝛ conuenienti cibatione ſani hominis. Et hec expoſitio non patitur inſtantia.

Sed tunc reſtat dubiū: Utrū iſtoꝝ humoꝝ generatio ex vno chilo ſit ſimultanea. Et iuxta ſniam ſcd̄e expōnis ponēdo ꝙ īter formā humoris ꝛ chili nō mediat alia forma: ꝯſtat ꝙ dꝫ eē ſimultanea. nā nō prius gnat̄ flegma vel ſanguis q̄ꝫ ali⁹ humor: nec poſteri⁹. Si n. vnus humor eſt genitus: aut eſt ex chilo: aut ex pte: non ex chilo per ſe. ergo ex parte reſidua. cum igit̄ illa ſit ꝯſtituens chilum: aut hꝫ formā chili: aut non. Non p̄mū iuxta opinionē: qꝛ omne tale hꝫ partes diſformes: modo dicto qđ non eſt in illo. Nec ſcdm̄: qꝛ tūc haberet formā mediam inter formā chili ꝛ humoris: cuius oppoſitū ponit̄. ¶ Sed aliq̄ volūt humores q̄tuor ex ſanguine ſimul generari ad hunc ſenſum ꝙ nullus eſt humor quem opꝫ generari per tranſmutationem chili in alium humorem prius q̄ꝫ ille generet̄: ita lꝫ ſanguis poſſit ex flegmate generari: non tn̄ opꝫ ad ſanguinis generationē primo fieri flegmatis generationē: qꝛ pōt imediate ex chilo generari. ¶ Cōtra vtrūqꝫ modū arguit̄ ſic. flegma eſt vicinius nature chili q̄ꝫ ſanguis q̄ꝫ chola. ergo citius trāſmutatur chilus in flegma q̄ꝫ in aliū humorē. Aſſumptū pꝫ: qꝛ per diminutā digōnē trāſit chilus in flegma: ꝛ nō in alium humorē. ¶ Cōfirmat̄. prius in humorē trāſit diminute digeſtū q̄ꝫ cōplete vel ſupflue digeſtum. ergo prius trāſit in flegma q̄ꝫ in aliū humorem. ꝯña tenet ex nunc dictis. ¶ Dic dr̄ vtrobiqꝫ negando ꝯñam. Nam etiam partes chili in flegma ꝯuertibiles ſūt difficilius trāſmutabiles q̄ꝫ ille que in ſanguinē debēt ꝯuerti: ꝛ etiam q̄ꝫ ille que in melancholiā: ita ꝙ nō per quācūqꝫ diminutā decoctionem tranſit chilus in flegma cum in ſanguinem conuertitur: ita ꝙ digeſtio per quam flegma generatur non neceſſario eſt medium tranſitus inter chilum ꝛ ſanguineꝫ: ſicut nec forma ſang. eſt medium tranſitus in choleram non obſtante ꝙ per ſuperfluam decoctionem cholera reſpectu ſanguinis generet̄. ¶ Qꝛ autem Gal. dicit quarto de regimine ſanitatis. ꝙ flegma ſit anteq̄ꝫ rectiſſime ſanguis factus ſit cibus. Intelligendum eſt ꝙ chilus qui debet tranſire in ſanguinem: quandoqꝫ trāſit in flegma anteq̄ꝫ ſit factus ſanguis. Et hoc eſt verum vniuerſalr̄: non de cibis flegmaticis tm̄. vt videtur velle Tho. Et tu vide textum qui dictis non opponitur.

¶ Ulterius nota ꝙ quomodo ſpuma ſit chola rubea nāl's: ꝛ quomodo melancholia naturalis ſit fex: viſum eſt capitulo precedente. Sed quia non ſemper aliquid aduritur. ideo dixit Auic. ꝙ quādoqꝫ generatur aliquid aduſtum: quomodo autem tale per aduſtionem genitum ſit: aut cholera rubea aduſta: aut aliqua de ſpeciebus melancholie aduſte. patet ex ſuperius dictis.

¶ Qui tn̄ q̄ꝫdiu eſt in epate ſubtilior exiſtit q̄ꝫ debet ſup aquoſam ſupfluitatē: ꝓpter rē quā dixīmus eſt neceſſaria. Iſtud rō qđ eſt ſanguis cū ab epate ſeparat̄ ab aquoſitate eis ſuperflua illico mūdat̄ que neceſſaria non eſt niſi ꝓpter cauſam quādā que iam ſublata eſt. Extrahit̄ ergo aquoſitas a ſanguine in venas que ad renes deſcendit: ꝛ fert ſecum ſanguinē qui ad renes nutriendos ſua quantitate ꝛ qualitate bonus exiſtit. Nutritqꝫ renes vnctuoſitas huius aquoſitatis ꝛ ſanguinoſitatis: deinde aliud quod remanet ad veſicam tendit ꝛ poſt ad virgā. Sanguis aūt eſſentie bone per venam magnam ad gibboſitatē epatis aſcendentem vadit ꝛ tendit per venas que ab ea vt rami ſeparāĩur: deinde gedeguil venaꝝ poſtea ſedenechi ſedequil poſt ſugentibus ſeguechi: deinde in venis que ſunt ſicut villi capillaribus ſimiles: poſtea ſanguis ab earum orificijs ſudando labitur in membra ex parte diuina.

¶ Doſet

¶ Docet modū trāſitus humoꝝ ad mēbra dicens: ꝙ ſanguis q̄diu eſt in epate eſt ſubtilioꝛ q̄ dꝫ: ꝓpter multam aquoſitatē que ſecū miſcet. Sed cū ab epate ſeꝑat ſang. mūdat ab aquoſitate ſuꝑflua que nō eſt neceſſaria: niſi ꝓpter cām que iā eſt ſublata.ſ. ꝓpter penetrationem in epar. Iſta aūt aq̄ſitas extrahit a ſang. ꝑ duas venas q̄ vocant emulgētes: ⁊ oꝛiunt a vena chilis ⁊ vadūt ad renes: ⁊ vadit hec aquoſitas ꝑmixta ꝑti ſanguis ⁊ vnctuoſus ei⁹ vſq; ad renes: ⁊ ibi vtus renū retinet ſanguinē ⁊ vnctuoſitatē: ⁊ nutrit ex illis: ⁊ aquoſitas pellit ꝑ duas vias que vocant poꝛi vritidea ad veſicā: ⁊ de veſica ad vgā pellit extra. Sꝫ ſanguis bone eēntie.i.iā boni ⁊ tēperati modi ſube ꝑꝑ ſeꝑationē aq̄ſitatis vadit ꝑ venā chilis: ⁊ poſtea ꝑ ramos magnos ei⁹: deīde ꝑ minores vſq; ad capillares venas. Et tūc ſanguis vel hūiditas ſanguinea p⁹ de ſcdā ex ſang. genita reſudat ex illis venis in mēbra ex ꝑte diuina. ¶ Circa quā ꝑtē nō ꝙ de ſeꝑatiōe aq̄ſitatis a ſang. vt dī cap̄ ꝑcedēte.i. corpe nāliſſime diſpoſito ſūt due opiniones. Et vna hūc locū exponit ꝙ a tota aq̄ſitate mūdatur. Alia ꝙ nō a tota: ſꝫ a ſuꝑflua reſpectu oꝑationū futuroꝝ. Et vidiſti modū vtrunq; defendēdi. ¶ Nota 2° ꝙ ſanguis in epate nō eſt ſubtilioꝛ q̄ dꝫ eē in venis. ⁊ iō depurat ab aq̄ſitate. ¶ Nō 3° hāc ſeq̄ſtrationē ſufficienter fieri a vtute expulſiua epatis ⁊ attractiua renū. nā in epate pellēte aq̄ſitatē ad renes: ⁊ renib⁹ attrahētibus eādē: ⁊ ſanguine trāſmiſſo ad alias ꝑtes fit illoꝝ ſeꝑatio. Aliqui tñ ꝑ h ponūt vtutē diſcretiuā de qua īfra cap̄ de vtutib⁹. ¶ Nō 4° ꝙ q꞉ totū corp⁹ nutriri dꝫ. iō dꝫ q̄ſi ꝑ totū ſanguis diſꝑgi. vñ modica pūctura act⁹ facit ſanguinē egredi. Et iō fuit oppoꝛtunū venas vſq; ad capillares ſubtiliari. iſte āt maxīe appent cū īgroſſant in optalmia: ⁊ ſūt mlte vt macilēta totalr venis plena videat: ſicˀ folia ſicca. ¶ Nō 5° iō dici ſanguinē ex ꝑte diuina reſudare ī mēbra: q꞉ ꝑ vtutē occltā trahit ab eis: ⁊ pellit a venis: ⁊ reſudare: q꞉ ſicˀ ſudoꝛ guttatī ꝑ poꝛos īſēſibiles egredit corp⁹ ita ſāguis ille vl hūiditas ſanguinea egrediēs dcās venas.

¶ **Sāguis ḡ cā efficiēs caloꝛ eſt tēperatus: ⁊ cā mālis eſt qȯ de nutrientibus eſt tēperatū: ⁊ de potib⁹ bonis: ⁊ formalis cā ipſius eſt decoctio noua: ⁊ ei⁹ cauſa finalis eſt vt nutriat coꝛpus.**

¶ In hac ꝑte (vt ꝑdicit) docet ſpālr modū gnōnis hūoꝝ ⁊ diuidit in duas ꝑtes. ꝑ fac h. 2° ponit circa hāc māꝫ regulas. 2ª ibi [Debes aūt ſcire.] ꝑꝛia in q̄tuoꝛ ſꝫ numeꝝ q̄tuoꝛ humores. 2ª ibi [Efficiēs vo.] 3° ibi [Efficiēs autē ſtatis.] 4° ibi [Melie.] De p̄ma dicit ꝙ cā efficiēs ſanguis eſt caloꝛ tēperat⁹: ⁊ ei⁹ vo cā formalis eſt decoctio tēperata: ⁊ ei⁹ cā mālis eſt cib⁹ tēperat⁹: ⁊ bon⁹ pot⁹: ⁊ cā finalis ē vt corp⁹ nutriat. ¶ Ubi nō ꝙ ſanguis h ſumit pro 4° ſuba. ¶ Nō 2° ꝙ lꝫ q̄libet humoꝛ poſſit dici ad iuſtitiā tēperat⁹ in ſe pro q̄to hꝫ cōplōnē quā magis meret. tñ q꞉ iter hūores nr̄i coꝛpis nā magis vtit ſanguie ⁊ cōplexione ſua: iō dicim⁹ iter hūores ſanguinē eē tēperatū. ¶ Nō 3° ꝙ ab eodē epatis caloꝛe gnāt ſanguis a q̄ gnāt flā ⁊ chola ⁊ melia. Et iō cū Auic. dicat flā gnāri a diminuta caliditate cholꝫ a ſuꝑflua: hic ē ꝙ h ꝑ tēꝑatū calorē nō debem⁹ itelligˀ tēꝑatū ad pōdus: nec tēꝑatū ad iuſtitiā: q꞉ tūc ꝑiter reſpectu alioꝝ hūoꝝ eēt dōm. ſꝫ itelligit tēperat⁹ effectiue: q꞉ gnāt ſāguinē ē effectiu⁹ rei tēperate.

Sed tūc q̄rit in quo epate plus de ſanguine gnāt an in tēperato: an in calo ⁊ humido. Ubi credo ꝙ ſi humiditas ⁊ caliditas nō mltū a tēperato recedūt ꝙ plus de ſanguine gnāt in calo ⁊ humido q̄ in tēperato. Et cā ē q꞉ vt⁹ imutatiua ⁊ digeſtiua eſt foꝛtioꝛ. vt colligit 6° de accīti ⁊ moꝛbo a Gal. Et attractiua itē eſt foꝛtioꝛ: plus ḡ ad ipm attrahit de chilo: ⁊ multe ꝑtes chili que in tēperato cōuerterent in flegma: in illo ꝯuertunt in ſanguinē. Et iſtud intelligat generalr. ¶ Et ſi dicat in epate calo: plus tñ ꝓpoꝛtionabilr calo q̄ humido maioꝛem fieri reſolōnē humidi q̄ in tēperato. ⁊ iō minus reſtat in ſanguinē ꝯuertēdū. ¶ Negāda eſt ꝯña. q꞉ multe partes que in tēperato nō ſūt ꝯuertēde in ſanguinē. in illo calo ⁊ humido in ſanguinē ꝯuertunt. ¶ Dicēdū tñ apti⁹ eſſe epar tēperatū ad ſanguinē tēperatū generandū: q̄ epar calidū ⁊ humidū. ¶ Dicēdū eſt 3° epar quātūcūq; calidū generare ſanguinē per calorē effectiue temperatum reſpectu caloris flegma aut choleram generantis.

Dubitat 2° q̄uo tēperata decoctio eſt formalis cā ſanguis. Hic dicit Marſilius ꝙ tēperata decoctio nō eſt formalis cā ſang. ꝓꝑe accipiēdo formā: ſed eſt illud quo formalr ſanguis gnāt. ¶ Hoc nō placet: ſed multo melius eſt dicere ꝙ decoctio hic ſumit pro digeſtione: digeſtio vo ſumit ꝓꝑie pro cōplemēto paſſionis cōplōnalis humidi a ſicco terreo per actionē caloris. Et ideo h cōplemētū nō eſt motus. ſed eius terminus: ⁊ eſt forma ꝑparās ad formā ſubalē ſanguis. Eſt ḡ ſua forma nō ſubalis: ſed accñtalis vicina ſubali: ⁊ talē ponere ſufficit medico cum ſubalis ſit incognita. ¶ Nota vlterius ꝙ cibus ꝯuertit ad ſanguinem merito ꝓꝑietatis occulte: ⁊ merito cōplōnis: ⁊ merito modi ſube. Et q꞉ cibus tēperatus ꝯuertit in chilū tēperatū. ideo alijs paribus ex cibo tēperato in tēperato epate plus de ſanguine generatur q̄ ex diſtēperato. Sed vbi alioꝝ paritas nō poneret ſtaret ex aliquo tēperato cibo minus de ſanguine gnāri q̄ ex diſtēperato vt minus generat ex boragine q̄ ex vino ⁊ carnibus anatū. Cibi ergo tēperati ⁊ potus ſūt alijs paribus maxime materia apta in ſanguinem conuerti. ¶ Utrum aūt plus de ſang. generet ex potu q̄ ex cibo: alioꝝ paritate ſuppoſita. Uide que dixi in cōmēto illius afoꝛi. Facilius eſt repleri potu q̄ cibo. nā ibi dixi aliquē potum aliquo cibo ſtante paritate in cōplexione ⁊ ꝓꝑietate minus nutrire: ſed quocūq; cibo nutritiuo dato debilem eſſe potū magis nutritiuum. ¶ Nota vltimo ꝙ lꝫ ſanguis generet: vt tēperet totius cōplōnē: ⁊ vt ex eo ſpiritus vitalis generet ⁊ oꝑationes ꝑficiantur. iſte tñ finis qui eſt nutrire videt manifeſtioꝛ ſan. ⁊ iō illum expſſit.

¶ **Efficiens vo chole rubee cā eſt igneus caloꝛ ſuꝑfluus: ⁊ ꝓꝑie in epate: ⁊ eius cā mālis eſt qȯ de nutriētibus eſt ſubtile calidū dulce vnctuoſum ⁊ acutū: ⁊ eius cā formalis eſt decoctionē ad ſuꝑfluitatē ꝓcedere: ⁊ eius finalis cā eſt neceſſitas ⁊ vtilitas quas noiauimus.**

¶ Ponit hic cās cholˀ ru. dicēs ꝙ cā efficiēs chole ru. eſt caloꝛ ſuꝑfluus ad igneū declinās. Sed cā mālis ſunt cibi qui aliquā iſtaꝝ.5. habēt ꝯditionū: q꞉ ſunt acuti: dulces: vnctuoſi: cali: vel ſubtiles. Cā aūt ſua formalis eſt ꝓcedere ad ſuꝑfluitatē decoctionis. Sed cā finalis ſūt vtilitas ⁊ neceſſitas quas ſupra noiauimus. ¶ Ubi nota p̄mo calorē generātē cholerā p̄mo dici ſuꝑfluū effectiue: q꞉ effectū ſuꝑflue decoctū reſpectu ꝑncipalis intētionis gnāt. ¶ Nota 2° ꝙ lꝫ ſapoꝛ dulcis fundet in ſuba groſſa ⁊ cōplexione nō multū a tēperamēto recedēte: vt infra cañ. 2° dicet. verū tñ in omni dulci eſt pars aerea ſubtilis ꝑmixta ꝑti groſſe: ⁊ ab ea per calorē nr̄m ſeparabilis q̄ facilr ad cholā ducit. dulce ḡ ſm talē ꝑtē eſt chole mā vnctuoſū: aut merito ſubtilitatis facilr incēdit: ⁊ acutū: q꞉ eſt calm ⁊ ſubtile facile in cholā ſibi ꝓpoꝛtionatā trāſmutat: q꞉ facilr icēdit: ⁊ calꝫ ꝓpter ſilitudinē in q̄litate. Tacuit aūt de ſalſo ⁊ amaro: volēs ꝙ hec ꝑ dicta itelligerent. ¶ Nō 3° ꝙ humidū cōplōnale in chola eſt ampli⁹

paſſum a ſuo ſicco ſecū mixto q̄ꝫ intēdat calor nālis parſ humidū a ſicco in ſanguis gnōne. Et iō decoctio dr̄ ſupflua eē i ea: nō ꝙ cholera nālissima ſit magis cocta q̄ꝫ corpi tēperato ꝯueniat cholerā eē coctā. Et dr̄ hec ſupflua decoctio cā formalis chole nō gdē ſubalis: vt de ſanguine ſiſr dictū eſt: ſed accn̄talis ſubali valde vicina: reliq̄ patēt.

¶ Efficiēs aūt flegmatis cauſa eſt caliditas attenuata: τ eiꝰ mālis cauſa eſt qđ de nutrientibus eſt groſſum humidū viſcoſum τ frigidum: τ eius cauſa formalis eſt decoctionis attenuatio: τ eius finalis cauſa eſt neceſſitas eius: τ vtilitas ipſius quas nominauimus.

¶ Ponit cās flegmatis: τ pꝫ. ¶ Sed nota dupl'r chilum poſſe diminute decoqui. Quedam enim eſt diminuta decoctio que eſt via in formam ſanguinis ſine medio: τ per nullā talē flegma gn̄af. Quedam aūt eſt que ſi ſit via in ſanguinē: nō tn̄ ſine medio: ſꝫ ad formā flegmatis parat: τ iſta eſt formalis cā flegmatis mō ꝓportionali ſupra dicto. Eſt aūt diminuta decoctio: qꝛ minus paſſuꝫ eſt humidū a ſicco in ſtate per caloris actionē q̄ꝫ in ſanguinē quē nā intēdit ꝑncipaliſſime. ¶ Nota 2° ꝙ groſſa τ viſcoſa: τ frigida ſūt flegmati ꝓportionabilia: τ iō nō mixꝫ ſi in flegma facil'r trāſeūt. Itē qꝛ difficulter trāſmutanf a calore nō mixꝫ: ſi diminute decoquunf: τ reliqua patēt.

¶ Melācholie aūt hypoſtaſiue gdē cā efficiens eſt calor tēperatus. Sed cā efficiens aduſte eſt caliditas que ab eq̄litate eſt egreſſa: τ eius cā mālis eſt qđ de nutriētibꝰ vehemēter groſſum pauce humiditatis: τ eoꝝ calīm eſt fortius illo: τ cā eius formalis eſt fex hypoſtaſiua ſꝫm vnū duoꝝ modoꝝ: vnde neqꝫ labif neqꝫ reſoluif: τ eius cauſa finalis eſt neceſſitas eius: τ iuuamētum ipſius quod nominauimus.

¶ Ponit cās melie: τ diuidif in duas. Primo h. 2° docet cās multitudinis melie. ibi 2° [Melie aūt.] De pma dicit gnque. pᵐ eſt ꝙ cā efficiēs melie nālis eſt calor tēperatus. 2° ꝙ cā efficiēs melie aduſte eſt calor exceſſiuꝰ. 3° dicit ꝙ cā mālis eiꝰ eſt nutriēs groſſuꝫ pauce humiditatis. Et iter iſta calīm eſt fortiꝰ: vt ex eo melia gn̄ef. 4° dicit ꝙ cā formalis melie ē eē fecē hypoſtaſiuā que eſt cā appropriata vnicuiqꝫ duoꝝ modoꝝ. Nā nec labif: nec diſſoluitur. 5° dič ꝙ eiꝰ cā finalis eſt vtilitas τ neceſſitas q̄s ſupra diximꝰ. ¶ Propter pᵐ ꝯſiderādū ſꝫm cōeꝫ expōnē ꝙ humoꝝ nāliū flegma eſt frigidiſſimus. τ chole caliſſima: τ melia τ ſanguis ſūt in medio nō obſtāte ꝙ ſanguis ſit calidior melia. Et iō calor vt gn̄atiuus melie dr̄ tēperatus effectiue. i. mediocris nō extremꝰ in itēſiōe: nec remiſſiſſimus. Sed ſi calori vt ſanguis gn̄atiuo cōparef dicef diminutus. Nō ḡ hic expoſito dr̄ tēperatus: aut qꝛ tēperate digerēs. vt ego paulo poſterius dicā. ¶ Circa 2ᵐ nota meliaꝫ aduſtā gn̄ari a calore ſupflue agēte: nō obſtāte ꝙ rē fridā generet. Et Auic. de melia nō nāli: fecit mētionē hic. qꝛ ꝯtio agēte idiget nāli. Et qꝛ plimi ſūt eiꝰ modi qđ nō ſic eſt neceſſariū in alijs humorib' dn̄tibꝰ per nāle: τ nō nāle: vt in flegmate: τ ſic de talibꝰ. ¶ Circa 3ᵐ nō ꝙ nutriēs groſſuꝫ pauce humiditatis: vt caro bubuli τ vacce ē ꝓportionatū melie. τ iō faciliꝰ in illā trāſit. Nutriēs aūt calīm groſſuꝫ pauce humiditatis τ iō plus in meliam trāſit: qꝛ plus de ſuo terreo trahif ad epar: τ in mām humorale ducif. ¶ Circa 4ᵐ ꝯſidera ꝙ pōt multipl'r exponi. Pmo dicēdo ꝙ h ſolū tāgit formā chole nigre nālis. Nā hāc ſolā in ꝓcedenti cap̄ dixit ad modū hypoſtaſis τ feciei: τ tūc erit ſenſus ꝙ fex hypoſtaſiua eſt forma melie attributa vnicuiqꝫ duoꝝ modoꝝ: nō modoꝝ melie: ſed modoꝝ pp̄ quos differt fex ab eo cuiꝰ eſt fex: qꝛ dꝫ eē difficilis digōnis: τ dꝫ difficiliꝰ currere: τ ita eſt de melia nāli: qꝛ neqꝫ labif: ſic ſanguis: neqꝫ diſſoluif. ¶ Alij vo dicūt hic poni formā tā nālis q̄ꝫ pternālis melie. Et tūc eſt ſenſus ꝙ rō fecis hypoſtaſiue ſumpta ita gn̄alr: vt ꝯueniat vtriqꝫ duoꝝ modoꝝ melie eſt formalis cā eius. Et rō eſt qꝛ ambe ꝯueniūt in hoc ꝙ neqꝫ labunf: vt ſanguis neqꝫ diſſoluunf. Sed pᵃ expō plus mihi placet. ¶ Nō etiā ꝙ Auic. nō itēdit h: ꝙ fex ſit forma melie: qꝛ ipſamet melia eſt talis fex. Sed vult ꝙ diſpō merito cuiꝰ eſt fex eſt talis forma. ¶ Nō etiā ꝙ nō deſcripſit melie formā ꝑ decoctionē: τ rō eſt: qꝛ nō obſtāte ꝙ melia nō habeat eūdē modū digōnis cū ſanguine. Tn̄ icognitū eſt. vtrū decocta ſit ſupflue: aut diminute. nā nō ꝯuertif in ſanguineꝫ per vlteriorē decoctionē: nec tn̄ videf magis ſuū humidū paſſuꝫ a ſicco q̄ꝫ in ſanguine: ſꝫ pluri ſicco ꝑticipet terreo. iō cā potuit ſpecificari ſufficiēter apud medicuꝫ per rōnē fecis hypoſtaſiue tanq̄ꝫ formā. ¶ Et forte dici poſſet decoctionē melie eſſe tēperatā τ eq̄lē cuꝫ decoctione ſanguis: τ merito huiꝰ dici fieri a calore temperato. i. mediocriter decoquēte. ¶ Et ſi allegaf Gal. 2° nāliū dicēs. Alterato cibo in venis inato calore ſanguinē gdē fieri a moderatiōe que ſꝫm eū: alij humores pp̄ imoderationes fiētes. Pōt dici Gal. ibi vocare calorē imoderatū reſpectu caloris humoris ꝓducti: q̄uo ſupra dcm̄ eſt calorē generātē meliaꝫ eſſe diminutū reſpectu gn̄antis ſanguinē. Sꝫ Auic. reſpexit digōnē noui. vltimū dictū eſt claꝝ.

¶ Melia aūt fit mlta: aut ꝓpter calitatē epatis: aut ſplenis debilitatem: aut ꝓpter frigoris vehemētiā ꝯgelantis: aut ꝓpter ꝯſtrictionis pſeuerātiā: aut ꝓpter egritudines que multe τ ꝓlixe fuerūt: q̄re ꝓpter illud humores facti ſunt cineres. Cūqꝫ melia multiplicaf: τ inter ſtomachū τ epar ſtat ſanguis τ bonoꝝ humoꝝ generatio cū ea minoraf. ergo ſanguis minuetur.

¶ Ponit cās mltitudis melie: τ numerat. 5. Pris eſt epatis calitas: τ hec maxie ꝓportionaf gnōni aduſte. iꝫ nālis melia poſſit etiā ꝑ illā multiplicari attracto pluri terreo ad epar τ diſſoluto pluri ſubtili. 2° cā eſt debilitas ſplenis ꝑcipue attractiue: qꝛ nō mūdificat epar: τ ideo mlta melia remaneat cū ſanguine in epate: τ de nouo alia generatur: aut debilitas expulſiue ſplenis: τ iō melia remanet mlta. 3° cā eſt remanētia frigoris coagulātis. τ hec cā facit meliam nō nālē. 4° cā eſt pſeuerātia ꝯſtrictionis. i. oppilationū que faciunt groſſas ſupfluitates τ terreſtres remanere ſubtilibꝰ reſolutis: aut qꝛ oppilatio eſt ꝓhibēs trāſitū melie ad ſplenē: aut qꝛ eſt cā frigoris fortis. 5° cā eſt egritudines ꝓlixe: τ multū māles precipue τ febriles. qꝛ ex iſtis multa cineritia remanēt que ſūt de nā melie. Et qꝛ ꝓpter eas multum debilitatur calor nālis: τ creſcit frigus. ¶ Dicit 2° ꝙ melia qn̄ multiplicatur in loco qui eſt inter ſtomachū τ epar pauci ſicaf gn̄atio ſanguinis τ bonoꝝ humoꝝ: τ locus ille eſt meſenteriuꝫ: aut vene meſeraice. Cauſa aūt dicti eſt: qꝛ illa melia ꝓhibet ſuis malis q̄litatibus epatis opationem perfici. ideo τc̄.

¶ Debes aūt ſcire ꝙ gn̄ationis humoꝝ cauſe caliditas τ frigiditas cū alijs exiſtūt cauſis: ſed caliditas eq̄lis ſanguinem generat: τ ſuperfluens cholerā gignit rubeā: multūqꝫ ſuperfluaꝫ melācholiaꝫ gn̄at ꝓpter ſuperfluitatē aduſtionis:

⁊ frigiditas quidem flegma generat: ⁊ multũ ſuperflua generat melancholiam propter ſuperfluitatem congelationis.

¶ Auic. hic ponit can. circa gnõnẽ humoꝝ ſcīdēter: ⁊ ſunt tres. ſcõs ponit ibi Debes aũt attēdere. ⁊ tertiũ ibi Neqꝫ opꝫ. De p̄mo dicit ꝙ tu debes ſcire ꝙ caliditas ⁊ friditas ſūt cauſe gnõnis humoꝝ ſimul cũ alijs cauſis. Nam caliditas eq̃lis .i. tēperata gñat ſāguinē: ⁊ ſupfluēs gñat cholaꝫ rubeã ⁊ mltũ ſupflua gignit meliaꝫ aduſtã. Friditas vero gñat fla: ⁊ multũ ſupflua gñat meliaꝫ per ſupfluitatis cõgelationē. ¶ Ubi p̄ nota. ꝙ calitas ⁊ friditas cũ alijs cauſis eſſe cãs gnõnis humoꝝ. Jdeo dr̃ vt ſciamus has ſolas nõ fuiſſe ſufficiētes. nã cũ calitate tēperata niſi alie cauſe ꝯcurrãt nõ generabit ſanguis. Jſte aũt alie cauſe ſũt: ⁊ nãles diſpõnes chili ⁊ eq̃litatis ꝯiũcte cũ calore epatis tēperato ⁊ forma ſubalis vel virtus ſanguifica. ¶ Nõ 2° ꝙ calitas eſt cã gnõnis humoꝝ inſtr̃alis: ⁊ per ſe. Sꝫ friditas gñat humores per accñs: q2 calorē tēperat. Aut eſt cã gnõnis humoꝝ ꝓhibēdo calitatē a gnõne calioris humoris: nõ tñ ꝙ friditas ſit per ſe ale inſtr̃m ad nãles humores generãdos. Utrũ aũt p̄ ſe friditas igrediat̃ opus nature: aut q̃uo vide que dcã ifra cap̄ de v̄tutib⁹ miſtrãtibus. ¶ Nõ 3° meliaꝫ aduſtã ab ītēſiori calo gnãri q̃ž generet̃ chola ru. Pꝫ. q2 ex q̃libet chola ru. põt melia aduſta gnãri p̄ ſupfluitatē caloris. Põt etiã ex ſupflua valde friditate gnãri: ⁊ in h̃ nõ cõicãt melia cũ alijs humorib⁹ ꝙ ab vtraqꝫ exceſſiuaꝝ q̃litatũ generent̃ imediate.

Sed dubitat̃ p̄: q2 tũc melia iſta eſſet ex flate: ex quo generat̃ fridior: ⁊ p̄ ꝯñs nõ eet fla frid⁹ qð ē in corpe. Dic ſũt tres modi dicēdi. ¶ Primus ꝯcedit ꝯñē: ſed auctas Auic. q̃uo exponat̃ dixi ibi. ¶ Scõs dicit negãdo ꝯñaꝫ. nã lꝫ ex flate p̄ ꝯgelationem generet̃ melia: nõ tñ eſt fridior eodē flate: q2 p̄p ſeparationē ptiũ aqueaꝝ que exp̄mant̃ totũ remanet min⁹ fridũ: ſicut lutũ qð vehemēti frigore hyemis in puluerē exp̄ſſo humido ꝯuertit̃. ¶ Terti⁹ dic̃ negãdo ꝯñaꝫ. nã ſi melia p̄ ſupfluitatē ꝯgelationis generet̃ h̃ nõ eſt ex flate: ſꝫ ex chilo. ⁊ illa eadē ſupfluitas frigiditatis ex alia mã fla generat. ſcõs eſt ꝯformior mentibus auctorum.

¶ Dubitat̃ 2° q2 ſi melia p̄ ſupfluitates ꝯgelationis generet̃. tũc frig⁹ p̄ ſe igredit op⁹ nãe. ¶ Dic negat̃ ꝯñã: q2 talis melia nõ ē nãlis. Reliq̃ h̃ dcã ſũt plana ex p̄cedētib⁹

¶ Debes aũt attendere virtutes paſſiuas cum virtutum actiuarum equidiſtantia.

¶ Ponit 2ᵐ can. ⁊ eſt ꝙ v̄tutes paſſiue debēt cũ equidiſtãtia actiuaꝝ ꝯcurrere ad humoꝝ gnõnē: ⁊ eſt ſenſus ꝙ q̃litates paſſiue ita debēt ꝯcurrere ꝓportionate ad humoꝝ gnõnē ſicut actiue: ⁊ cã eſt: q2 etiã limitatos gradus paſſiuaꝝ qualitatum determinant ſibi humoꝝ forme.

¶ Neqꝫ opꝫ vt ſit credulitas ꝙ ois cõplo ſibi generat ſimile: ⁊ nõ ſui contrarium per accidens: lꝫ non ſit per eſſentiam. Cõplexioni enim multotiens accidit vt cõtrariũ generet: frigida nãqꝫ complexio ⁊ ſicca plerũqꝫ generat humiditatē extraneam non ꝓpter conuenientiam: ſed propter digeſtiue debilitatem: ⁊ huiuſmodi quidē complexionem habens eſt homo macer cuius iũcture ſunt laxe: ⁊ eſt lenis: ⁊ ipſe eſt timoroſus ⁊ frigidus tactu ⁊ ſuauis: ⁊ vene anguſte: ⁊ ſimilat̃ huic ꝙ generat ſeniuꝫ de flegmate: lꝫ certe ſeni complexio frigida ſit ⁊ ſicca.

¶ Ponit 3ᵐ can. di. ꝙ non opꝫ ꝙ tua credulitas ſit ꝙ ois cõplexio ſemp̄ generat ſibi ſimile. ⁊ nunq̃ generat ꝯtriũ. nã multotiēs generat ꝯtriũ per accñs. Naꝫ melica cõplo eſt frida ⁊ ſicca: ⁊ generat fla qð eſt humidũ. Et hic melicus de quo hic eſt ſermo nũc eſt hõ gracilis lenis timoroſus laxaꝝ iũcturaꝝ: ⁊ eſt ſuauis tactu: ⁊ anguſtas hꝫ venas: ⁊ ſile ꝯtingit in ſenibus oibus ꝙ ipſi oẽs multiplicãt flegma: q̃uis certũ ſit eoꝝ cõplonē eſſe ſiccam. ¶ Nota h̃ ꝙ gnãre p̄ accñs eſt h̃ idē qð p̄ter ītētionē gnãntis. nã cõplo ſicca p̄ ſe ītēdit ſicca gnãre: ⁊ tñ q̃nqꝫ gnãt rē humidã: vt fla qð nõ intēdit: ⁊ h̃ mõ vult Auic. hic. ¶ Nota 2° ꝙ debili exiſte virtute digeſtiua ciboꝝ calor epatis nõ potens humidũ ſupfluũ diſſoluere generat humores humidos. Et hoc mõ q̃nqꝫ cõplo calida ⁊ ſicca eſt cã humoris frigidi ⁊ humidi: vt in hydrope a caliditate epatis pendēt multa generat̃ aquoſitas: ꝓpterea virtus eſt debilis nõ obſtãte ꝙ cõplo epatis eſt calida ⁊ ſicca. ¶ Nota 3° ꝙ hõ cuius cõplo eſt multũ frigida ⁊ ſicca ⁊ macer: q2 ſine carne ꝓpter virtutis imutatiue debilitatē: ⁊ membra eius ſpermatica ſunt parua ⁊ gracilia ꝓpter eãdem: ſed eſt lenis .i. ſine pilis ꝓpter defectũ caloris eleuantis: ⁊ fumũ in pilos ꝯuertētis: ⁊ hꝫ iuncturas laxas ꝓpter defectũ virtutis informatiue que eas cõpactas facere non potuit: ⁊ ꝓpter plimũ flegma currens ad eas. Qð aũt dr̃ ab Auic. 2° p̄mi. doctr. 3°. cap̄ 4°. in 2° genere ſignoꝝ. Qꝫ piloſitas in puero ſignificat ꝙ ad meliam cõuertet̃: ⁊ in ſene ꝙ iam eſt melicus eſt dictũ de cõplone melica per aduſtionē chole de qua hic nõ eſt ſmo. Eſt aũt timidus ꝓpter cordis friditatē ⁊ ſpirituũ paucitatē: ⁊ ꝓpter eãdē cãm eſt grauis in moribus ⁊ mollis in īceſſu. ¶ Nõ 4° ꝙ ſenũ cõpla dr̃ apud oẽs ſicca: ⁊ iõ certũ eſt ꝙ eoꝝ cõplo eſt ſicca. Et ideo ſiquis in nr̃o exẽplo p̄mo negaret a cõplexione ſicca generari flegma: q2 illã diceret cõplonem nõ eſſe ſiccã: hoc nõ põt negare in ſenio. Et modo vides: quare dixit ꝙ certa ſenum complexio eſt ſicca.

¶ Debes aũt ſcire ꝙ ſanguis: ⁊ quod cum eo labit̃ tertiam hꝫ in venis digeſtionem: ⁊ cuꝫ per membra diuidit̃ vt vnũquodqꝫ ſuum recipiat nutrimentum habet digeſtionem quartam.

¶ Dic Auic. determinat de 3ª ⁊ 4ª digõnibus: ⁊ ſic de generatione 2ᵃʳ humiditatũ. Et dicit breuiter ꝙ ſanguis ⁊ illud qð labit̃ cũ eo in venis recipit tertiã digõnem: ⁊ in mēbroꝝ poroſitatib⁹ recipit q̃rtã digõnē. ¶ Nõ g̃ p̄mo ꝙ cũ ſanguine labit̃ chola ⁊ flegma ⁊ melia. Et de iſtis tenēdo ꝙ cũ ſanguine vadũt. due ſunt põnes vt ſupra dixi. Una ꝙ nutriũt: ⁊ ꝙ ſimul cũ ſanguine miſcent̃. vt in humiditatē p̄mã de ſcõis ꝯuertant̃. Et h̃ videt̃ velle Gale. ⁊ Auic. iſtã vr̃ ſeq hic. Et iõ digõnē tertiã dicit hec. 4. ſimul recipe. Et pꝫ ex h̃ ꝙ ſm hãc viã nectio p̄ᵃ humiditas de ſcõis ſpe differt a ſanguine. Et ſm hoc nõ eſt dubiũ: q̃uo illud qð labit̃ cũ ſanguine recipit tertiã digõnē in venis. nã a calore venaꝝ tam inato q̃ž ifluēte: vt' a forma venaꝝ digerit̃ ſanguis: ⁊ illi humores miſcent̃: ⁊ in p̄mã humiditatē per digõnē ꝯuertant̃. ¶ 2ª opinio dic̃ ꝙ ſolus ſanguis in ſcõas humiditaten ꝯuertit̃ cuꝫ ſolus ſanguis nutriat: ⁊ ꝯñter dicit ꝙ alio digeri digõne 3ª vel 4ª põt intelligi dupl'r. Uno mõ vt tranſmutet̃ per illos in rē ꝓpinquiorē nature nutrimētali .ſ. mēbri: ⁊ h̃ mõ ſolus ſanguis digerit̃. 2° modo vt trãſmutet̃ aliqua tranſmutatiõe mēbris ꝯuenīēte vel icõuenīēte: ſed ad expulſionē p̄parãte: ⁊ h̃ mõ nõ ſolũ ſanguis: ſed humores ſecũ trãſeũtes digerunt̃ digõne 4ª ⁊ 3ª. ¶ Nota 2° ꝙ in venis que ſũt añ epar: ⁊ in venis poſt epar eſt aliq̃ v̄tus ſanguifica: ſed vltra illã eſt etiã v̄tus ſanguinē in p̄mã humiditatē ꝯuertēdi. Et ideo vult Gal. p̄ ꝓno. cõᵒ 47°. ꝙ ibi ſanguis dealbat̃. Et hec ꝯuerſio ſanguinis in humiditatē

primã ſufficit fieri in venis per ſuũ calorẽ innatũ actua-
tum per influentẽ. Et dicit iſta integra digeſtio apud po-
nentes primam digeſtionẽ ſpecifice a ſanguine differre.
Apud vero illud nõ ponẽtes dicit digeſtio nõ integra. vel
quia eſt m'ta ſanguis a ꝓpria nã mutatio: ideo ponit pro vna
digõne: et nõ ſic digõ cibi in ore. ¶ Nota 3° ꝙ in mẽbris
ꝑma humiditas de ſcdis inolata ꝯuertit in rorẽ: et ros in
cãbiũ: et cãbiũ in gluten: et oẽs cõputant pro vna digõne:
quia in eodẽ loco fiũt. ſed ꝯuerſio glutinis in mẽbri ſubam
nõ eſt digõ: imo nutritio. Nec eſt icõueniẽs cũ nutritiua
apponit digeſtiuã digerere. ¶ Nota 4° digões venaꝝ
dici digõnẽ cõem aliquo duoꝝ modoꝝ. Aut quia ꝑma hu-
miditas in vna vena genita nõ eſt nutrimẽtũ vnius tm̃
ptis. Aut quia totalis oium venaꝝ digõ eſt toti corpi cõis.
Digeſtio aũt que q̃rta eſt: eſt in mẽbris: et illa nõ eſt cõis
niſi tm̃ itelligẽdo de totali quo ad omnia membra.
¶ Sed eſt dubiũ. vtrũ ꝯuerſio flãis in ſanguinẽ ſit dige-
ſtio 2ª vel 3ª. Et puto ꝙ ſit digõ 3ª dicẽda: nec dꝫ icõue-
niẽs putari aliquẽ humorẽ ꝑ tertiã digõnẽ ꝓduci: hoc ma-
xime ſi flegma in ſanguinẽ ꝯuertatur in venis poſt epar.
¶ Ultio nõ ꝙ Gal. et Auer. vident digõnẽ venaꝝ et mẽ-
broꝝ ꝑ vna cõputare. et ideo tm̃ tres digões numerãt et c.

¶ Supfluitas igit digõnis prime que eſt in ſto-
macho ꝑ iteſtinoꝝ egredit viã: et ſcde digõnis
que fit in epate ſupfluitatis plui cũ vrina egre-
dit. Quod aũt de ea remanet ad ſplenẽ et fel tẽdit.
Duaꝝ vero digõnũ remanẽtiũ ſupfluitates per
reſolõnẽ que nõ ſentit: et ꝑ ſudorẽ: et ꝑ ſorditiẽ
extrinſecã egrediunt. Cui' põ eſt ꝙ ꝑ foramina
egredit ſenſibilia ſicut ꝑ nares et iſtrm audit':
aut nõ ſenſibilia ſicut ꝑ poros: aut extra nãm ſi-
cut ꝑ apãta cũ apiunt: aut quod naſcit ex additio-
nibus in corporibus: ſicut pili et vngues.
¶ In hac pte in pn° capli diuiſa determinat de ſupfluita-
tib'. Et quia ille ab eodẽ agẽte gnãnt a q̃ illud cuius ſũt ſu-
pfluitates nõ nolat ſupfluitatis cãs: ſed modos expulſio-
nũ. Dicẽs ꝙ ſupfluitas p° ſtõchi trãſit ꝑ iteſtina et expel-
lit ex. Supfluitas vero ſcde plim expellit ꝑ vrinã: et magna
pars vadit ad fel: et ad ſplenẽ. Sed ſupfluitas 3ª et 4ª digõ-
nis expellit: aut iſenſibilr: vt cũ per poros in vaporẽ cõ-
uertit et egredit: aut in ſorditie: aut per vias ſenſibiles vt
naſi: et auriũ oculoꝝ et oris. Quedã vero in quaſdã extremi-
tates: vt vngues et pilos ꝯuertunt. ¶ Ubi nota ꝙ in di-
geſtione epatis dicit ſupflui reſpectu ſanguis aliq humo-
res. et ꝑcipue quo ad illas ptes que nõ diſponũt ſanguinẽ
ad nutriẽdũ que ſũt chola ad chiſtim fellis trãſmiſſa: et
melia ad ſplenẽ: et cũ hoc ab eadẽ digõne ſupfluit aq̃ſitas.
Et quia illa eſt plima: et per vrinã pellit: ideo dixit plim de ta-
li pelli ꝑ vrinã. Aliud vero quod ad fel et ad ſplenẽ tẽdit: nõ eſt
oino ſupfluitas. ¶ Nõ 2° ꝙ ꝑ ſudorẽ pellit: nõ tm̃ aq̃ſi-
tas ſanguis: ſꝫ aliquotiẽs aq̃ſitas rorida. et ideo per ſudorem
q̃nq3 ſupflua pars rorida pellit. reliq̃ aũt dicta ſũt nota.

¶ Debes aũt ſcire: ꝙ ſi alicuius humores ſubti-
les exiſtũt eoꝝ eũo eũ debilitat: cui multũ nocet
in ſui fortitudie ſuoꝝ poroꝝ amplitudo: ꝓpter
ea ꝙ reſolutionem ſequit debilitas: et ꝙ humo-
res ſubtiles ad euacuandũ et reſoluendũ ſũt fa-
ciles: quod aũt ad reſoluendũ et euacuandũ eſt
facile ſpiritui facile aſſociari poteſt in ſua reſo-
lutione: cum eo igitur reſoluitur.
¶ In hac pte penultima remouet duo dubia. 2m ibi. Et dꝫ
ſcire.] Dicit ꝑmo ꝙ corpora quoꝝ humores ſũt ſubtiles
facilr euãnt. Et ideo multũ ex euõne debilitãt et eis ideo mul-
tũ nocet in ſui debilitatione amplitudo poroꝝ ſuoꝝ: quia et
reſolutionẽ ſequunt debilitas. debilitant etiã quia cum ſui
humores facilr euãnt: adeo ſpũs cum eo facilr reſoluit.
¶ Ubi nota ꝙ hoc ꝓprie intẽdit Auic. ꝙ datis duobus hoi-
bus: quoꝝ vn' habeat ſubtiles humores: ali' habeat groſ-
ſos quod ex eq̃li vtute euãtiua approximata magis lediit il-
le qui hꝫ ſubtiles humores. et rõ ẽ: quia ab eo maior ſit euõ
cũ humores ſubtiles min' reſiſtũt. ¶ Itẽ quia plim de ſpũ
reſoluit: et quia eoꝝ pori ſunt apti: et quia cũ humoribus ſubti-
lib' ſpũs facilr aſſociat: et ideo cũ illis egredit. Et põt addi
ꝙ humores ſubtiles ſunt mã gnõnis ſpirituũ cũ ſubtiliẽ-
tur. ideo ſpũs facili' aſſociat quia in ipſuꝫ facilius penetrat.

¶ Et debes ſcire ꝙ quemadmodum humores
iſti in ſuis gñationibus cauſas habent: ſic et in
ſuis motib' habẽt cãs. Motus nãq3 et res val-
de ſanguinẽ mouẽt et cholerã rubeã: et fortaſ-
ſe mouebũt meliaꝫ: et forte faciẽt eã: quies vero
flegma forte reddit: et aliq̃s melie ſpẽs: et etiaꝫ
ipſemet eſtimationes mouent humores. verbi
grã. ſanguinẽ. n. mouet res ituerı rubeas: qua-
propter ꝓhibemus illũ ex cuius narib' ſanguis
fluit res ſplẽdorẽ habẽtes rubeũ aſpicere: et hec
quidem dicimus de humoribus: et eoꝝ gñatio-
nibus. Loqui vero ꝯtra ꝓteruos et deuiãtes de-
bent ſapientiaꝝ opifices et non medici.
¶ Remouet 2m dubiũ di. ꝙ humores quẽadmodũ hñt
diuerſas cãs ſue gñõnis: ita hñt diuerſas cãs ipſos mouẽ-
tes. ſ. motu locali: et motu alterationis. Et hoc declarat duo-
bus modis. Pmo quia mot' localis corpis cõ mouet ſangui-
nẽ et cholam ru. et fortaſſis cõ mouet meliaꝫ: ſed quies cõ
mouet fla et quãdã melie ſpẽm. Scdm exẽplũ eſt. quia eſti-
mationes mouẽt humores: et diuerſe diuerſas. vt vbi grã.
ſanguinẽ mouet intueri res rubeas. Et ideo ꝑcipit illi qui
patit fluxũ ſanguinis: ne intueat res habẽtes ſplẽdorẽ
rubeũ. ¶ Subdit Auic. vltimo ꝙ iſta ſũt que vult dixiſ-
ſe de humoribus. Sed loqui ꝯ ꝓteruos: et hec ꝑncipia ne-
gãtes nõ ptinet ad medicũ: ſed ad opificẽ phicalis ſapiẽ-
tie. ¶ Cõſidera q̃ cãs motus humoꝝ itelligi cãs: q̃re hu-
mor moueat localr: aut q̃re alteret: aut q̃re fortificet et
augeat: et q̃re forti' agat. Et intelligẽdo iſta per motũ. ꝓꝫ
p° dictũ. Nã mot' localis corpis mouet ſanguinẽ et cho-
lerã ipſos calefaciẽdo et ampliãdo et localr mouẽdo: et for-
tiores reddit in ipmẽdo in corp'. Flegma aũt etſi localr
mouet motis nobiſcũ ex illo in ſuis q̃litatib' nõ fortifi-
cat: nec magis in corp' ipmit: niſi valde ꝑ accñs. Mela-
cholia aũt aduſta fortificat q̃nq3 ex motu: quia intãtũ ca-
lor per ipm augeт: vt in aduſtione addat. Et quies hoc mõ
mouet flegma: quia per caloris nãlis teporẽ et obtuſionẽ eſt
eã multitudis flegmatis: et vigorationis eius in ſuis q̃li-
tatibus: et ita in melia nãli per ꝯgelationẽ factã ꝓbet au-
gmẽtũ. ¶ Cõſidera 2° hic ꝑ eſtimationes itelligi cogita-
tiones et imaginationes et eſtimationes: que cõ mouẽt hu-
mores ꝓpter corpis. Et tu modos qui cõ iter ꝯcedunt vi-
de in his que dixi in 3° regni. Quo etiã ſm aſtrologos: et
Auic. pñt humores alioꝝ corpoꝝ mouẽ. ¶ Conſidera 3°
ꝙ ꝓteruientes ſũt qdã gñationẽ humoꝝ in nobis negã-
tes: et ita vtutẽ digeſtiuã. ſed dicũt humores eſſe in cibis:
et ſeq̃ſtrari abſuicẽ i nobis. ¶ Cõtra quos arguit Gal. 2°
nãliũ vtutũ. et Auic. hic. et m'tas alias abuſiuas opiones:
circa hãc mãꝫ relinquit philoſophis naturalibus.

¶ Doctrine

¶ Doctrine quinte que ad ſciendum quid ſit mẽbrum: ⁊ ſue partes. Cap. I.

MEmbra ſũt corpora que ex prima humoꝝ generant̃ cõmixtione quẽadmodum humores ſunt corpora que ex prima ciboꝝ generant̃ commixtione: ſicut cibi ſunt ex prima commixtione generati elemẽtoꝝ.

¶ In iſta qnta doctrina determinat de mẽbris: ⁊ ꝓ valde in gnãli. 2° ſpãlius. Et 2ª pars icipit in pn° alterius capli. Preſens caplm diuidit̃ in duas ptes. In pma ponit deſcriptionẽ mẽbroꝝ. Scdo vnã diſtinctionẽ cũ mẽbroꝝ declaratione ⁊ ſubdiuiſione. ibi 2ª [Mẽbroꝝ.] De p° dicit ꝙ mẽbra ſũt corpa que gnãnt̃ ex p° cõmixtione humoꝝ quẽadmodũ gnãnt̃ ex p° cõmixtiõe ciboꝝ: ⁊ cibi gnãnt̃ ex pma cõmixtione eltoꝝ. ¶ Nota ꝙ ꝓ ꝙ corpoꝝ ad ꝯſtitutionẽ integritatis vel ꝯſeruationem corpis humani in ipſo requiſitoꝝ. Quedã ſũt aiata: qdã nõ. Exẽplũ pmi: vt caro os ⁊c. Exẽplũ ſcdi: vt humores ⁊ ſpũs ſm cõem viã ad ꝓpoſitũ ſm cõem viã non dñr mẽbra niſi corpa que ſũt partes aiate. Lꝫ Gal. 2° tegni. cõto 3ſ°. capillos ⁊ vngues dicat manifeſte ĩgredi in genere mẽbroꝝ lꝫ nõ ſint aiati. ¶ Nota 2° hec corpora ſiue in pn° ſue gnõnis: ſiue poſt pnm vi nutritiue gnãri ex humorib⁹: aut mediate: aut imediate. Et qꝛ ex humorib⁹ mẽbra gnãnt̃ ꝑ digõnẽ per quã ptes humoꝝ miſcentur. iõ vere dñr mẽbra gnãri ex cõmixtione humoꝝ. i. ex mixtione ptiũ in humorib⁹ exiſtẽtiũ. ¶ Sed ſi querat̃ qre dixi pma. dicẽdũ ꝙ per primã humoꝝ cõmixtionẽ nõ itelligit pmã illoꝝ mixtionẽ quo ad tẽpus: ſed pmã ꝑfectionalr. Perfectiſſima. n. in hoie ptiũ humoraliũ cõmixtio eſt ex qua mẽbra gnãnt̃. Uel alr ex pma. i. pnia ad denotãdũ ꝙ ncẽia eſt humoꝝ cõmixtio pro mẽbroꝝ gnõne tãꝙ pnia. ¶ Nota 3° ꝙ nõ ſolũ mẽbra gnãri ex humoꝝ cõmixtione: ſed ẽt ſcõe humiditates. tñ ſcõe humiditates nõ ſũt membra. Et iõ ad cõplẽdũ diffõnẽ mẽbroꝝ vr̃ opportunũ dicere: ꝙ ſũt corpora ⁊ ptes aialiũ que ex p° humoꝝ cõmixtione ſũt generata: ⁊ tũc nõ habebit deſcriptio inſtãtiã. ¶ Nõ 4° ꝙ mẽbrũ di a men greco vbo qḋ eſt idẽ ꝙ ps. ⁊ iõ vocant̃ ſepe ptes aialiũ ſepe pticule: ⁊ qñqꝫ loca: vt ꝑ īterioꝝ. ¶ Nõ 5° humores gnãri ex p° cõmixtiõe ciboꝝ: qꝛ ex cõmixtione ptiũ cibi que eſt ncẽia tãꝙ pnia in eoꝝ gnõne ⁊ ꝑiter cibi gnãnt̃ ex eltoꝝ p° cõmixtiõe: nõ qꝛ ſit opportunũ in p° eltoꝝ cõmixtiõe queꝙ cibũ gnãri. Sed qꝛ cuiuſlibet cibi gnõnẽ verã ꝓcedit tãꝙ cã eltoꝝ cõmixtio iſto mõ. nõ ita intricatus eſt iſte textus: vt apud alias expõnes.

¶ Membroꝝ autẽ alia ſunt que ſunt ſimplicia: alia ſunt que ſunt compoſita.

¶ Hic ponit Auic. diuiſionẽ. Et diuidit̃ in duas ptes. ꝓ ponit gnãles diſtictiones. 2° ſpãles. ibi 2ª [Et dicem⁹ etiã.] p° in. 5. ſm. 5. diſtictiões. 2° ibi [In vno quoqꝫ.] 3° ibi [Et tũc qdã.] 4° ibi [Gal. aũt.] 5° ibi [Et ẽt denuo.] Pria ẽt diuidit̃ in duas. p° eas ponit. 2° declar mẽbra. ibi 2° [Et ſimplicia qdẽ.] De p° dicit ꝙ mẽbroꝝ qdã ſũt ſimplicia: ⁊ alia cõpoſita. ¶ Ubi nota mẽbra nr̃i corpis triplici nã ſuas opationes pficĩt. i. cõplone: cõpõne: ⁊ vnitate. Cõplo eſt nã ꝓ ſimplicib⁹ attributa: ⁊ cõpoſitis ꝑ ſimplicia. Cõpoſitio ꝓ organicis ⁊ ſimplicib⁹ merito organicoꝝ. Unitas aũt eſt cõis. ⁊ iõ h̃ diuiſio ſumit̃ qſi a forma mẽbroꝝ vel nã eoꝝ. Eſt. n. ac ſi dicat̃ mẽbrorũ. Quedã ſũt quoꝝ nã ꝓncipalr eis attributa eſt cõplo. Quedã quoꝝ talis ẽ cõpõ. ¶ Nõ 2° ꝙ de ꝯueniẽtia ⁊ dñia mẽbroꝝ adinuicem due ſũt inuẽte põnes qͣtũ ꝓpoſito ſpectat. Una dicit ꝙ cuiuſlibꝫ mẽbri corpis humani forma ſubalis in q̃ ſum itſuã ſpẽꝫ ẽ aia rõnalis. ⁊ iõ oia hec mẽbra dñr eiuſdẽ ſubalis ſpẽi: ⁊ nõ eẽ iter illã dñiã niſi accñtalẽ. ¶ Alia vo opio põit mẽbra hr̃e formas ſubales q̃ remanẽt ĩ mortuo aia: vt forma carnis oſſis ⁊ nerui: ⁊ cartilagis ⁊c. ¶ Dic̃ 2° mltoꝝ mẽbroꝝ eiuſdẽ hois formas ſubales eſſe diuerſas: ⁊ nõ eẽ aiaꝫ q̃ talia mẽbra īformet. imo ſi dñt aiata h̃ eſt ꝑ pticipationẽ ſicͭ manũ fabri dicim⁹ accñtalr eruditã. Et qꝛ de h̃ tractare ẽ magis phi: ⁊ pato vtrãqꝫ ptẽ ꝓbabilẽ. iõ illoꝝ rõnes dimitto. ¶ Sꝫ iuxta 2ᵃᵐ viã poſſem⁹ dicẽ. ꝙ aliq̃ ſũt mẽbra cõpoſita que nõ ſũt dicẽda ſimplicia: qꝛ ꝯſtituta ex ptib⁹ qͣtitatiuis diuerſaꝝ ſpẽꝝ. Simplicia aũt nõ ſũt cõpoſita: qꝛ nõ ꝯſtituta ex ptib⁹ diuerſaꝝ ſpecieꝝ. Et poſſet dici h̃ mõ iſtã diſtictionẽ eẽ abiuicẽ dñtiũ. ¶ Et ſi dicat̃ ꝙ tũc muſculus nõ eẽt mẽbrũ ſimplex nec chorda: qꝛ ꝯſtituunt̃ ex ptibus qͣtitatiuis diuerſaꝝ ſpẽꝝ. Cõcedit̃ ꝯñs: nec Auic. voluit h̃ muſculũ eẽ vẽ ſimplex: ſꝫ iõ iter ſimplicia noiauit: qꝛ cũ illis mltã vr̃ hr̃e affinitatẽ. Et ita de vena ⁊ arteria dicat̃. ¶ Sꝫ caput cõiter exponẽtes ſm viã pmã eſt alr dõm. nã cuiuſlibet mẽbri orgãici q̃libet ps ꝯuenit cũ toto in noie ⁊ diffõne mere ſubali cũ ſit eiuſdẽ ſpẽi ſpãliſſime: ⁊ hñs oino formaꝫ ſubalẽ eãdẽ. Oẽ ꝗ mẽbrũ nr̃m qͣtũcũqꝫ organicũ ẽ ſimplex. ¶ Ulteri⁹ ẽt: qꝛ nõ dr̃ mẽbrũ orgãicũ: qꝛ nullo mõ ps in noie cõicet cũ toto. ſꝫ ſufficit ꝙ aliqḋ hẽat nomẽ totũ: ⁊ aliquã rõnẽ in q̃ nõ cõicet ſecũ q̃libet ei⁹ qͣtitatiua pticula. ⁊ h̃ ẽt ꝯuenit oi ſimplici. Et iõ oẽ mẽbrũ quãtũcũqꝫ ſimplex eſt aliquo mõ organicũ. vt cor qḋ eſt ſimplex quo ad mãm ⁊ organicũ quo ad formã. vt 2° de ptib⁹. Et ſꝫ h̃ eſt iſta diſtictio mẽbroꝝ: vt abiuicẽ rõne differũt. Et qꝛ oẽ organicũ eſt ſimplex: ⁊ ecõ. Iõ Auic. ſi aliq̃ noiat organica aliq̃ ſimplicia h̃ facit. qꝛ rõ ſimplicitatis in qbuſdã eſt magis manifeſta: ⁊ in qbuſdã rõ cõpõnis. Ex quo pꝫ nõ eẽ negãdũ muſculos eẽ mẽbra ſimplicia: ⁊ eoſdẽ eẽ mẽbra cõpoſita. Sed ſcũs Tho. vult ptes aialis nõ eſſe per ſe in aliq̃ ſpe: ſed ꝑ reductionẽ in ſpe ſui toti⁹. ⁊ iõ lꝫ ptes organice ſint eiuſdẽ ſpẽi: nõ tñ cõicãt in noie ſumpto a ſua diſpõne itrinſeca oẽs ptes cũ toto. qꝛ aliã formã cõplonalẽ a qua tale nomẽ ſumit̃ hñt ptes organici q̃ totũ. ¶ Nota tñ. ꝙ via p° nõ ncẽio dñ vt putat ſcũs Tho. ꝙ aia pmo informat cor: ⁊ nullũ aliud mẽbrũ. imo melius ꝙ aia nullũ mẽbrũ informat: qꝛ tũc illud mẽbrũ eſſet aialis: ⁊ nõ totũ cõpoſitũ ex oibus mẽbris. Sed informat aia pmo totum: ⁊ cum nulla partiali materia totius cõponit vnum. Sed de hoc magis in philoſophia.

¶ Et ſimplicia qdẽ ſũt: quoꝝ quãcũqꝫ ſenſibilẽ aſſumpſeris ptẽ in noie ⁊ diffõne erit toti cõicãs: ſicut caro in ſuis ptib⁹: ⁊ os in ſuis ptib⁹: ⁊ nerui in ſuis ptib⁹: ⁊ his ſilia. Ideoqꝫ ſiliũ vocant̃ ptiũ: cõpoſita vo ſũt illa quoꝝ quãcũqꝫ acceꝑis ptẽ in noie ⁊ diffõne toti cõicãs nõ erit ſicut man⁹ ⁊ facies: ps. n. faciei nõ ẽ facies neqꝫ ps man⁹ eſt man⁹ ⁊ vocant̃ mẽbra iſtrũlia: eo ꝙ ſũt aie inſtrũ ad cõplẽdũ mot⁹: ⁊ opationes.

¶ Hic declar mẽbra. ⁊ ꝓ in gñe. 2° ſpãlr. ibi 2ª [Primum mẽbroꝝ.] De p° dicit tria. Primũ eſt ꝙ ſimplicia mẽbra ſũt. quoꝝ q̃libet ps ſenſibilis cõicat toti ĩ noie ⁊ diffõne: ita ꝙ ea rõne dñr ſimplicia qua rõne cõicãt toti ptes: ſicut caro in ſuis ptib⁹: ⁊ os in ſuis ptib⁹. ¶ Dicit 2° ꝙ cõpoſita mẽbra ſũt: quaꝝ aliq̃ eſt rõ: ⁊ nomẽ in quo nõ q̃libet eoꝝ ps cõicat: vt caput ⁊ facies ⁊ manus. nõ. n. q̃libet pars capitis eſt caput: nec q̃libet pars manus. ¶ Dicit 3° ꝙ hec mẽbra iõ dñr organica: qꝛ ſũt aie iſtrũ ad ꝑficiẽdũ opationes ⁊ mot⁹ ei⁹. ¶ Ubi nota quoſdã dicere aliqua

mēbra ita eſſe diuerſarū partiū in mō ſube ⁊ cōplōne:vt
oīno ſint organica ⁊ cōpoſita:ita ꝙ nō ſimplicia vt ma/
nus ⁊ caput. Aliqua vō eſſe in ſuis ptibus habētia ſimilē
cōplonē ⁊ modū ſube:ſed pro certo fine quādā nām cō/
plexionalē ſibi limitātia. vt epar cor ⁊ pulmo:⁊ iſta ſunt
quodāmō ſimplicia:qꝛ ſm māmꝫ:⁊ quodāmō cōpoſita:
qꝛ ſm formā. ¶ Sed ex h̄ 2° ſequit̄ oppoſitū p̄mi. nam
epar nō eſt mēbrū ſimplex ſub rōne epatis.ſed ſub rōne
carnis:iō ſufficit vt ad aliqđ mēbrū dicat̄ ſimplex qđ hꝫ
aliquā cōem rōnē ſibi ⁊ ptibus a nā quā ab itrinſeco ſibi
nālr limitat ex ſui rōne nō alterī⁹. Et ex h̄ ſequit̄ caput
eſſe ſimplex:qꝛ hꝫ aliquā talē rōnē. Ad h̄ aūt ꝙ ſit orga/
nicū ſufficit ꝙ aliquā rōnē habeat nō cōem ſibi ⁊ parti/
bus. Et hoc etiā eſt de oī mēbro:vel ſm cōem modū ex/
ponēdi viā p̄mā vt pdicit̄. Sed non ſic forſaſſis diceret
ſcūs Tho. ⁊ ſequētes. Si vō pōnē de diſa mēbrorū in ſpe
tenuerimus pōt iſtud vtiqꝫ defendi:ꝙ aliqua ſūt cōpo/
ſita que nō ſūt ſimplicia. ſed hoc dictū eſt ſtatim. ¶ No
ta ſcđo ꝙ organica dicunt̄ inſtrālia:qꝛ ſunt inſtrā ad pfi/
ciendū opationes ⁊ motus. nā inſtrm ſolet poni agēs nō
p̄ncipale reſpectu p̄ncipalis. Et qꝛ opationū aīe p̄ncipiū
eſt aīa:organa in qb⁹ tales opationes cōplent̄ dicunt aīe
inſtrā. ¶ Nota 3° in organicis ⁊ p̄cipue in illis in qb⁹ rō
organi magis manifeſtat̄ diuerſe ptes ablunct̄ ſūt vt cō/
pleat̄ aliq̄ aīe opatio. vbi gr̄a. oculus hꝫ tunicas ⁊ humo
res:eo mō cōpoſitas vt recte viſiua opatio in oculo com
pleat̄. Verūtñ talis opatio ab vna ſimplici particula cō
pleat̄. Verūtñ... ti organici maxime depēdet vt viſio a cryſtallia. vt vult
Gal. p̄mo de accīti ⁊ morbo. ¶ Nota 4° ꝙ doctores di/
cūt hic ꝑ opationes itelligi paſſiōes:ꝑ motū vō actionē:
nā actiuū ſcđorꝫ qui iſunt reb⁹ aīatis ꝓpꝛ qdā ſūt actio/
nes. vt ꝑcutere loqui ambulare. qdā paſſiones vt ſentire.
¶ Dicūt ſcđo hic per aīam intelligi vtutē viuētis opãt
uā cū cognitione vel cognitionē ſequēdo:quomō ſumit̄
aīa p̄mo nāliū virtutū. put ꝯtra nām diſtinguit̄. Et ſm
hoc dicunt̄ organica mēbra ꝓprie eſſe illa que vtutē hñt
cognoſcēdi vel mouēdi. Et qꝛ in plātis nō ſūt ille vtutes
ideo plāte nō hñt organica mēbra. Sed ego puto hoc nō
eſſe verꝫ. nā nucha eſt mēbrū organicum ⁊ caret motu:⁊
etiā ſenſu. Et iuncture ſūt mēbra organica que ſunt oſſa
cartilagines ⁊ ligamenta. ⁊ ideo hñt ſolū virtutem nālē:
ideo hic per aīam intelligo omnem viuentē naturam.

¶ Plurimū mēbrorū ſimiliū eſt os quod durū
eſt creatum:qm̄ ipſum eſt corporis fundamen
tum ⁊ ſuſtentaculum motuum.

¶ In iſta parte ſpāliter declarat mēbra in qbus maxime
rō ſimpliciū fundat̄:⁊ diuidit̄ in tot partes quot ſūt mē/
bra que declarat:⁊ patebunt legēdo. ¶ Dicit ergo de p̄̄
ma parte:ꝙ p̄mū mēbrorū ſimpliciū eſt os. Et h̄ eſt du/
rius oībus partibus corpis:vt ſit fundamentum corpis:⁊
ſuſtentaculū motuū. ¶ Ubi nota ꝙ nō dicit̄ os p̄mū:nō
ſi aut in narratione Auic. aut qꝛ māliter magis appropin
quat ſimplicitati. aut 3° qꝛ amplioris quātitatis ſunt oſſa
inter mēbra ſpermatica. ¶ Nota ſcđo ꝙ os dicit̄ corpis
fundamētū. qꝛ in rei veritate figure ⁊ ꝯcauitates que cō
tinue eleuatis lateribus debēt ſtare maxime ex oſſibus
ꝯſiſtūt. vt pꝫ dꝫ pectore:⁊ capite: ⁊ multis ſilibus. Dicit̄
aūt motus ſuſtētaculū:qꝛ vt dꝛ in de cauſa motus aīaliū:
ad hoc vt aīal moueatur nō ſolum requirit̄ aliquod ex/
trinſecū fixū. ſed etiā intrinſecū:⁊ fixio in fortibus mo/
tibus magnorū volatiliū:⁊ pedīamtiū indiget duritie. vñ
iſti fortes motus nō pñt ſicut in lubricis ſuſtētari a mol/
li. Et ideo ad h̄ vt fieri poſſit nā fecit oſſa dura: vt eſſent
motuum ſuſtentaculū. i. fixum requiſitum pro motu.

¶ Poſt ipſum vō eſt cartilago que oſſe exiſtit
mollior. Jđoqꝫ flecti pōt:ſꝫ eſt oīb⁹ alijs mēbris
durior cui⁹ iuuamētū in creatione fuit vt oſſiū
cū corpib⁹ mollib⁹ ꝑ ipſam melior fieret ꝯtinua/
tio: ⁊ vt durū cū molli nō abſqꝫ medio cōpone/
ret. duro. n. molle lederet: ⁊ p̄cipue in hora ꝑ/
cuſſionis: ⁊ ꝯſtrictiōis ſi nō cēt cōpō ordinata:
ſicut eſt in oſſe ſpatule: ⁊ hypocūdriorū: ⁊ i oſſi
b⁹ coſtarū: ⁊ ſic̄ eſt epiglotalis cartilago: ⁊ illō
qđ eſt ſub torace: ⁊ vt ꝑ ipſam ēt foret melior iū
cturarū ſe adiuicē fricātiū vicinitas:ne ſua duri
tie rūperent̄. ⁊ etiā vt cū aliqs muſculus ſe extē
dēdo aliqđ ꝑuenerit mēbrorū i quo os nō exiſtat
cui initat̄: ⁊ a quo ꝯfouet̄ ſic̄ palpebrarū muſcu
li vt ſit ibi ſuſtētaculū cordis corꝫ ⁊ defenſio: ⁊
plerūqꝫ ēt i mltis locis eſt neċe rē aliquā rei alt
cui initi que nō ſit dura in vltio ſicut epigloti.

¶ Determinat de cartilagine. ⁊ dicit p̄ ꝙ poſt os eſt carti/
lago durior oībus mēbris:excepto oſſe quo eſt mollior:⁊
ideo flecti pōt. Dicit 2° ꝙ cartilago facta eſt ꝓpter mlta
iuuamēta:quorū p̄mū eſt:vt mediet iter os durū ⁊ carnē
mollē. Nā ſi imediate ſe ꝯtangerēt in hora cōpreſſionis
molle vehemēter pateret̄:⁊ cartilago ꝓpter iuuamētū h̄
poſita eſt in extremitate ſpatule:⁊ in extremis coſtarum
mēdoſarū. Et cartilago ſub torace que dr̄ pomū granatū
que ponit̄ vt os ſtomachi ſenſibile exñs nō tangat̄ ime/
diate a duro. ¶ Scđm eſt vt mediāte ipſa meli⁹ ꝯiūcā
tur oſſa adinuicē in iūcturis. i. melius ꝯiungant̄. nāꝫ niſi
cartilago mediaret periculum eſſet ne frangerent̄ ꝓpter
ſuā duritiē. ¶ Tertiū iuuamētū ē:vt det fixionē aliquā
mēbro qđ opꝫ moueri:⁊ nō hꝫ os ſicut cartilago que eſt
in palpebra. ¶ Quartū iuuamētū eſt:qꝛ mltotiēs eſt ne/
ceſſariū ꝙ res aliq̄ vt chorda alicui rei initat̄ que nō ſit
ita dura vt os:⁊ iō facta eſt ibi cartilago loco oſſis: ſicut
in epigloti. ¶ Nota ḡ p̄mo in viuētibus inueniri ſuꝑ in
extremitate oſſiū:in iūctura quādā rem albā leuē tactu
ſꝫ durā:nō tñ ſicut os. ⁊ iſta maxime apparet poſt fortē
decoctionē:qꝛ ſeparat̄ ab oſſe ad modū groſſe carte. ⁊ illa
eſt cartilago. alia mēbra ſibi ſilia: vt in lerore naſi:⁊ in cā
na pulmonis inuenit̄:⁊ in pleriſqꝫ locis. Hec ḡ cartilago
ſm mētē Ariſt. 2° de hyſtorijs. cap 6°. eſt eiuſdem nature
cū oſſe differēs ab eo ſm magis ⁊ min⁹:qꝛ eſt min⁹ dura.
Et iō in finib⁹ plerūqꝫ ꝯuenit cū oſſe. ſ. vt ſit motiuū ſu/
ſtētaculū in locis in qb⁹ nō fuit ꝯueniēs eē oſſa:⁊ ita tūc
ſūt duo vltima iuuamēta dicta. Et qꝛ hꝫ duritiē quādam
mediā iter carnē ⁊ oſſa. iō fuit ꝯueniēs aliqđ mediare in
ter durū ⁊ nō durū in loco vbi ſūt mot⁹ neceſſarij: ⁊ inter
minus durū ⁊ minus molle. Nā in ꝯfricatiōe duri cū du/
ro timet̄ de fractura. Et in ꝯfricatione duri cū molli ti/
met̄ de leſione mollioris:⁊ ꝑꝑ h̄ fuerūt p̄ᵃ duo iuuamē/
ta. ¶ Nota 2° ꝙ palpebra non habuit os ne cōprimeret
nimis:⁊ lederet oculū cuius ſuba eſt ſenſibiliſſima. ⁊ tñ
chorda veniēs ad ipſam eleuādā debuit hr̄e fixū in ea cui
nectet̄ alr̄ nō eleuaret̄ palpebra tota ſimul. tale ḡ fixum
fuit cartilago. ¶ Nota 3° ꝙ epiglotis qđ eſt caput cāne
pulmonis ꝯſtituit̄ ex plibus cartilaginibus eo mō ordi/
natꝫ ꝙ ꝯuenit ad formādū vocē. Et qꝛ in voce formāda
opꝫ eas qñqꝫ plicari ⁊ ꝯſtringi:qñqꝫ dilatari. iō ſi factus
fuiſſet ex oſſib⁹ nō fuiſſet ꝯueniēs. ⁊ qꝛ indiguit fixione
ꝓpter mot⁹ mltos qui fiūt in eo:iō fuit cartilaginoſus.

¶ Poſtea ſunt nerui qui ſunt corpora a cerebro
orta:aut a nucha alba ad flectēdum mollia: ⁊ ad

ſeparādū

ſeparandū dura ad hoc creati vt per eos mēbra
ſenſum habeant ⁊ motum.

¶ Determinat de neruis:⁊ ꝯſtat ꝙ nō ſequif ordinē mē-
broꝝ in duritie:q2 ligamēta ſunt neruis duriora:ſ3 volū-
tariū.vt dr̃ ꝑus.¶ Dicit ḡ breuiter ꝙ nerui ſunt corpora
orta a cerebro vel nucha.⁊ alba in colore:ad flectendum
mollia:ad incidendū dura:ſenſus ⁊ mot⁹ ad eoꝝ inſtr̄a de-
latiua.¶ Notificaf ergo neruus ꝑ quatuor.Per originē
q2 a cerebro oriunf vl̄ nucha.Per colorē:q2 ſūt albi.Per
modū ſube:q2 ſūt flexibiles ⁊ multū reſiſtētes fracture.
Et per finē:q2 ſunt facti ad ferēdū ſenſu3:⁊ motū ad eoꝝ
inſtr̄a.¶ Nō ꝑmo.ꝙ neru⁹ eſt nomē qn̄q3 generalr̄ im-
portās oīa talia membra in nobis ad flectendū mollia:⁊
ad rumpēdū dura ſiue deferāt ſenſu3:⁊ a cerebro orianf
ſiue nō.Et h̄ mō chorde:⁊ ligamēta dicunf nerui.Scd̄o
mō ſumif ꝓprie pro tali corpe a cerebro orto:⁊ ſenſus:⁊
mot⁹ delatiuo.ſ.ſp̄us aīalis.⁊ h̄ mō ſumif hic.¶ Nō 2°.
ꝙ neruos oriri a cerebro pōt itelligi multis modis.Un⁹
eſt modus ꝙ a ꝑncipio generationis:vt in matrice cere-
bru3 efficiēt neruos ꝑncipalr̄ inter mēbra corpis noſtri.
verbi grā.q2 v̄tus gignitiua mediāte cerebro generat ner
uos.Scd̄o mō ꝙ cerebrū ſit tanq̄ ſtipes cui nerui copu-
lanf:ſicut dicim⁹ iꝓprie radicē oriri a ſtipite.l3 cerebꝝ
nō ſit cauſa efficiēs neruos.Tertio mō dicim⁹ mēbꝝ ori
ri materialr̄:q2 in ꝑncipio gn̄ationis mā ex qua generā-
tur ab illo mēbro ꝑncipalr̄ ꝑparaf.vt verbi grā.nō obſtā-
te ꝙ cor generet oīa mēbra alia ſimul cū gignitiuo ſpiri-
tu:aut ſola virtus que eſt in ſpiritu gignitiuo:tn̄ q2 nerui
a mā fiunt ſuperfluente a nutrimento cerebri:⁊ alterata a
cerebro.iō dicimus a cerebro oriri.Ultimo dr̄ membrū
oriri ab alio:nō q2 ab illo aliquo dictoꝝ modoꝝ oriaf:ſ3
q2 eſt ad aliud terminatū:⁊ ſibi nālīter ſubordinatus ad
deferendū aliqd̄ inſtr̄m neceſſario effectiue ꝯcurrēs ad
ꝯſeruandū indiuiduū vel ſpeciei ab eo ad alia.¶ Et hoc
mō certe nerui a cerebro oriunf.Nā ad cerebꝝ ſeptē pa-
ria imediate oriunf vel terminanf:⁊ ad nuchā reliq ner
ui:⁊ ꝑ iſtā a cerebro.Et ꝑ oēs iſtos portaf ſpūs aīalis a ce
rebro ad alia mēbra:qui eſt inſtr̄m virtutis ſenſibilis ⁊
motiue:⁊ dicunf ferre hāc v̄tutē:q2 deferūt hō v̄tutis in-
ſtrumētū.¶ Nō 3°.ꝙ q2 nerui ſunt ex materia cerebro
⁊ nuche ꝓportionali:iō ſunt albi.Illa aūt mā ſui viſcoſi-
tate corpus facit facilr̄ flexibile:⁊ difficulter frangibile:⁊
vtraq3 iſtaꝝ diſpōnu3 fuit neruo neceſſaria flexibilitas
ne mot⁹ diuerſos mēbroꝝ nerui ipedirēt cū mot⁹ volun-
tarij fiāt oēs ꝯtractione ⁊ extēſione ⁊ flexione.vt oſtēde-
tur infra:⁊ duritie ne ꝓpter fortes motus frangantur.

¶ Poſt neruos ſunt chorde que qdē ſūt corpa
que ab extremitatibus muſculoꝝ oriunf ⁊ ner-
uis ſimilanf:⁊ ad membra tendentes mobilia
plerūq3 retractione retrahūt mēbra ꝑꝑ muſcu-
li ꝯtractionē ⁊ ꝯgregationē:⁊ ꝑꝑ retrorſum redu
ctionē:⁊ qn̄q3 relaxant laxamento ſui ꝓpterea
ꝙ muſculus dilataf cū ad ſuu3 redit ſitum:aut
ſupra mēſurā quā ei⁹ h3 longitudo ⁊ ſupra diſ
poſitionē quā h3 cū in ſuo nāli exiſtit ſitu addit
ſicut in quibuſdā videmus muſculis.

¶ Hic determinat de chordis:⁊ diuidif ī duas ꝑtes.ꝑ no-
tificat eas mō ſube ⁊ fine.2° ex cōpōne earū.2ª ibi[Que
plurimū.]Dicit ꝑmo.ꝙ poſt neruos ſunt chorde q̄ mem
bra in colore ⁊ flexibilitate ⁊ duritie ſunt ſilia neruis:ſ3
orte a muſculo tendūt ad mēbra mobilia plerūq3:vt ſua
retractione retrahāt mēbra:ꝓpter muſculi ꝯtractione3:aut
ꝯgregationē:aut retrorſu3 ductionē:plerūq3 relaxāt mē-
brum relaxamēto ſui ꝓpter muſculi elongationē ⁊ extē-
ſionē vltra quātitatē q̄ ſibi ꝯuenit qn̄ eſt in nāli ſuo ſitu
ſine ope v̄tutis motiue.¶ Nō ḡ ꝑmo.ꝙ chorde vt ſtatī3
dicef ſunt cōpoſite ex plurima ꝑte neruea:⁊ aliq̄ ligamē
tali.⁊ ideo dicunf neruis aſſimilari.¶ Nota 2°.ꝙ in ex-
tremitate muſculi v̄ſus mēbra que ab eo mouenf:qn̄q3
ꝯgreganf oēs villi neruoꝝ qui in muſculo expandunf:⁊.
ſil cū villis ligamētoꝝ venlētib⁹ a membro mobili ꝯſti-
tuūt vnū corp⁹ ꝯtextū ex eis:qd̄ vocaf chorda:ꝑꝑ ſilitu-
dinē quā h3 cu3 artificiali chorda.Et iſta mēbra notifi-
cat hic Aui.¶ Nota 3°.ꝙ q2 multotiens eſt mot⁹ neceſ-
ſarius ī loco ī quo nō d3 eē multa carnis q̄titas:⁊ motus
tn̄ d3 eē fortis.vt p3 de motu manuū ⁊ pedū.Et oportuit
ēt motū eſſe multiplicē:iō muſculi mouētes manū par-
uā nō ſunt in ea:ſed in brecchio.⁊ iō ꝑ illos muſculos mo
uerēf mēbrū.Fuit opportunū chordā a muſculo oriri:⁊
ad mēbꝝ tēdere q̄ eſt multo gracilior muſculo.Et q2 in
qbuſdā muſculis nō eſt ita:imo mouēt ip3 mēbꝝ ī q̄ ſūt
vt muſculi frōtis:⁊ muſculi v̄tris lōgitudiales:ꝗre pōt
patere cā:vn̄ muſculoꝝ qdā hn̄t chordas:qdā nō.¶ Nō
4° ī motu mēbri.ꝑ moueri muſculū ad motū muſculi:ſe-
quif chorde mot⁹:⁊ ad motū chorde:ſeqf mot⁹ membri
ad qd̄ chorde terminanf:⁊ multotiēs ſibi adiacētiū:⁊ in
chorde ꝯtctiōe ꝯtrif mēbꝝ:q2 trahif ad aliquā ꝑtē ſ3 exi-
gētiā tract⁹ chorde.¶ Nō 5° Aui.dicere ꝙ chorde ſua re-
tractiōe retrahūt mēbra:ꝑꝑ muſculi ꝯctionē ⁊ ꝯgregatio
nē:⁊ ꝑꝑ retrorſu3 ductionē.Hic ꝑ cū dicit.chordā ſua re-
tractiōe retrahere mēbra itelligatis tractū purū:vt gn̄ā-
liter iportat oēm tractū actiuū:⁊ retractionē membri:vt
gn̄ālr̄ iportat oēm tractū paſſiuu3.Et iſto mō oīa motus
muſculi v̄ſus ſuā originē:⁊ chorde dr̄ tract⁹ actiue:⁊ mot⁹
mēbri illū ꝯſīa dr̄ tractio paſſiue.¶ S3 cū dicit ꝑꝑ mu-
ſculi ꝯctionē ⁊ ꝯgregationē:aut retrorſū ductionē:d3 iſto
mō itelligi ꝙ qdā ſunt muſculi:eo mō ligati cū mēbris:
vt ꝑꝑ ꝯctiones eoꝝ mēbra plicenf:⁊ ſic dicanf ꝯtrahi:q2 ſi
trahi cū muſculo.ſ.v̄ſus ꝑtē domeſticā:⁊ talē motū mu-
ſculi dicim⁹ ꝯctionē.vt v̄bi grā.cū muſculus mouēs digi
tos:ita mouef:vt plicenf digiti ad domeſticā.¶ S3 qdā
ſunt muſculi q in ſuo motu tract⁹ mouēt mēbꝝ ad ꝑte3
ſylueſtrē q̄ cōiter dr̄ poſterior.Et iō ille mot⁹ dr̄ retrorſū
ductio.¶ Quidā aūt ſunt muſculi in motu ſuo nō plicā-
tes h̄ mō mēbra.ſed quodāmō in ſe cōgregātes:vt ī mu-
ſculo ꝯtinēte linguā intus:⁊ talis motus dr̄ aggregatio mu
ſculi.Et ideo Aui.vult iſtos oēs motus fieri tractu.Sed
alij ſunt mot⁹ qui fiunt ipulſione:⁊ nō tractu.⁊ de iſtis di
cet ſtatim.Et qn̄q3 relaxanf.ſ.membra laxamēto ſui.q2
mouētur motu ipulſionis:qn̄ muſculus excēdif vltra ex-
tēſionē qua3 d3 hr̄e in ſuo ſitu nāli:vt cum lingua ab ore
emittif per impulſionē.Omnis enim mēbroꝝ volunta-
rius motus fit:aut impulſione:aut tractu.

¶ Qui quidem ſm plurimū ſunt cōpoſiti ex ner
uis qui ad muſculū tendūt:⁊ ab altera ꝑte egre
diunf:⁊ ex corporib⁹ de quib⁹ poſt chordaru3
relationē tractabimus:⁊ hec quidem ſunt que
ligamenta vocanf que etiā ſm viſum ⁊ tactum
neruoſa exiſtūt:⁊ ab oſſibus veniētia ad muſcu
lū vadūt:⁊ fiunt fila ipſa ⁊ nerui in eo:qd̄.n.eſt
ſupra partem muſculi vocaf caro:⁊ qd̄ ab eo
ſeparaf:⁊ ad iuncturam vadit ⁊ membrū mo-
tū colligit in ſeipſo:⁊ permutaf chorda.

¶ Declarat eas ex ꝑte cōponētiū:dicēs ꝙ ille chorde ꝑlu
ſunt cōpoſite ex neruis q venlētes ad muſculū egrediun
tur ab eo ex alio capite muſculi:⁊ ita obuiāt corpib⁹ que

dicunt̃ ligamēta que ab oſſibus: ⁊ ſunt neruea ſm̄ villum ⁊ tactū: ⁊ tendētia ad muſculū ſiūt ſila in eo. Illud ꝙ qđ eſt ſup parte groſſiori muſculi vocat̃ caro. ⁊ illđ qđ ab eo ſeparat̃ ⁊ tendit: aut ad iuncturā: aut mēbꝝ motū ⁊ in ſe collectū ſine carne: vocat̃ chorda. Et iſta ps eſt clara. Ex qua elicit̃ ꝙ chorde nō ſūt mēbra ex toto carētia cōpoſitione ex ꝑtibus diuerſaꝝ rationū. Cauſa aūt quare ligamenta veniunt in chordarū cōpoſitionē eſt: vt bene cuꝫ membro mouendo alligentur.

Poſt eas aūt ſunt ligamēta que ꝑdiximus: ꝙ etiā ſunt corpa a neruo ſilia: quoꝝ quedaꝫ ſunt ꝙ abſolute ligamēta vocant̃: ⁊ quedā ſunt ꝙ noie alabacbab vel alcbaab appropriāt̃: illđ ꝟo qđ ad muſculū nō extēdit̃: ſed tm̄ qđ ligamētum. Et illud qđ ad muſculū nō extēdit̃: ſꝫ tm̄ qđ eſt inter duo extrema oſſiuꝫ iuncture ꝯtinuat: aut inter alia mēbra: ⁊ vnā reꝫ alij firmiter annectit ꝓpter qđ ligamentū vocat̃: ⁊ qñqꝫ noie alabacbab vl̃ alcbaab appropriat̃: ligamētū ꝟo nullū ſenſuꝫ habuit: ne ꝓpter motū multū ⁊ fricationem doleret. Iuuamentū aūt ligamēti ex eo qđ ꝓmiſſum eſt perpendit̃.

Determinat hic de ligamētis dī. pͥmo ꝙ ſunt vt ꝑdictū eſt corpa in colore: ⁊ mō ſube neruo ſilia: ⁊ ab oſſib⁹ orta. Dicit 2°. ꝙ hoꝝ quedā ſunt ꝙ abſolute vocant̃ ligamenta: quedā cū h: ⁊ Alabacbab. i. ꝯiūctio illa que ad muſculū tendūt tm̄ dicunt̃ ligamēta. Sed iſta ꝙ vnū os cū aliq cōiungunt vel annectunt vocantur alcbaab. Dicit 3°. ꝙ nullū ligamētū hꝫ ſenſuꝫ ne in fortib⁹ motib⁹ iūcturarū fiat dolor magnus. Sꝫ alij nō dicūt ꝙ nullū ligamentū hꝫ ſenſuꝫ. ſed ꝙ aliqđ eſt ligamētū qđ nullū hꝫ ſenſuꝫ. Et rō eſt ꝙ dicta eſt: ſed hoc nō ꝯuenit niſi ligamēto ꝯiūctionali. ligamētū ꝟo qđ ad muſculū tēdit. vt dicūt ſenſū hꝫ. Dicit vltimo. ex dictis patēt vtilitates ligamētoꝝ.

Ubi nota ꝙ hi q dicūt ligamētū hr̃e parū ſenſuꝫ fundant̃ ex Aui. 4° ꝗrti cap̄ ꝑ quarti tractat⁹. vbi circa finē dī. Et in vulnerib⁹ ⁊ diſruptionib⁹ ꝙ adueniūt ligamētis que ſunt in eſſe ad os nō eſt malū. Et videt̃ ſi qs legat capitulū ꝙ vult dicere ꝙ nō ſit timor de dolore: q2 nō ſentiūt: ſed q2 hec ſola ſpecificauit: videt̃ innuere ꝙ alia hn̄t ſenſuꝫ ⁊ in eoꝝ vulnerib⁹ ſit malū: ⁊ idē voluit Gal. 6° de ingenio ſanitatis. cap̄ 3° circa mediū. ita dicēs. Uerū ſi ligamētū patiat̃ qđ duoꝝ oſſiū eſt ꝯiunctio nulla ex medicinaꝝ acumine moleſtia generabit̃. ſi ꝟo ligamētū patiatur eoꝝ ꝙ ꝯiungunt̃ cū lacerto: ⁊ moleſtū eſt: ⁊ nō preter ſuſpitionē erit niſi caute ⁊ diligēter curet̃. Ego tm̄ puto nullū ligamētū hr̃e ſenſuꝫ. ⁊ ex textu Aui. hic. ⁊ Gal. Et loco ſtatim allegato. Ubi vult ꝙ ligamēta nec ſunt iuncta cū cerebro: nec ſenſuꝫ hn̄t. In ligamētoꝝ aūt vulneribus que ad lacertū tendunt timor eſt: ꝓpter neruuꝫ cui ꝯiungit̃ ne illi cōſcato nocumēto fiāt accidētia mala non ꝙ ligamētū ſenſuꝫ habeāt. Nō 2° tria eſſe iuuamēta ligamēti euntis ad muſculū. vnum fortificatio carnis lacerti cū ligamētū ſit duri⁹ neruo. 2ᵐ obtuſio ſenſus chorde. tertiū alligatio chorde cum oſſe mouendo.

Et poſt ligamēta ſunt arterie que ſunt corpora que a corde naſcunt̃ cōcaua in longitudinem extenſa neruoſa: ⁊ in ſui ſubſtātia ligamentalia hn̄tia motiones dilatando ſe ⁊ conſtringēdo ꝙ ex quietibus diſcernunt̃. Que qdē ad hoc fuerūt create: vt cor euentet̃: ⁊ fumoſus vapor ab eo expellat̃: ⁊ ſpūs mēbris corpis diſtribuat̃.

Hic Aui. notificat arterias dicēs. ꝙ arterie ſunt corpa orta a chorda cōcaua itenus in longitudine extēſa in ſui ſuba neruoſa: ⁊ ligamētalia ꝙ hn̄t motū dilatatiois: ⁊ cōſtrictionis q ꝑcipiunt̃ ꝑ qetē intermediam. Et iſte arterie facte fuerūt: vt ꝑ eas cor euentet̃: ⁊ fumoſus vapor a corde expellat̃: ⁊ ſpūs membris corpis diſtribuas. Circa quā ꝑtē nō ꝙ apud medicos oēs ⁊ phos non dubitat̃ de ortu arteriaꝝ a corde. Et intelligat̃ hec ꝓpō ſicut dictū eſt ſupra de neruoꝝ ortu a cerebro. Nō 2°. ꝙ arteria mouet̃ ſucceſſiue motu dilatationis: ⁊ ꝯſtrictionis nō ſolā ꝑꝑ ſe: ſꝫ ꝑꝑ cor ſilr̃: nec ſolū ꝑꝑ cor: ſed ꝑꝑ ſe. Et iō dī ie pulſus in arteria nō ſolū ꝓpter neceſſitatē in ea exiſtē exigentiā ſuit ꝯſtāte ꝟtute ⁊ obedićte inſtrō. ſꝫ plurimū ēt ꝑꝑ cordis diſpōnē: Nec huic repugnat qđ dī ab Aui. in cap̄ de pulſib⁹ cōpōnū. de eo cui⁹ vnū latus eſt calm: ⁊ reliquū fridū. Nec illđ qđ a Gal. dī in cōmēto pulſuū. Illa ꝑte flegmonis ꝟo qđ cōmouet. Nō 3° arteriā euētare cor: q2 in ipm̄ pellit ſua ꝯſtrictione aerē fridū: mūdificat aūt q2 dū dilatat̃ ab ipſo recipit fumū capinoſuꝫ: ⁊ ſpūm vitalē: ⁊ ſanguinē arterialē: ⁊ ab ext̃ recipit aerē fridū. Ex qb⁹ pꝫ arterie dilatationē ꝯſtāte ꝟtute ⁊ obedićte inſtro: nō tm̄ regulari: ſꝫ exigētiā calitatis: ſed multoꝝ aliorum ſit. Tu tm̄ de h vide ampli⁹ in qōne quā diſputaui 2° tegni. In ꝯſtrictione aūt ſua arteria pellit in cor aerē fridū ⁊ in mēbra ſpūm: ⁊ in venas ſanguinē arterialem: ⁊ ext̃ fumū capinoſū: ⁊ aerē caleſcēs ꝑ poros ſuos ⁊ cutis. Nō 4° ꝗdā putare arterias ex ſola ligamētali ſuba ꝯſtare: ⁊ ſic nō ſentire. Alij ꝟo dicūt plimū eē ligamētales: ſed aliquos hr̃e neruoꝝ villos. vt Aui. vꝫ ſentire in lr̃a. ⁊ iō ſentire ſed obtuſe. Nō 5° cām ex dictis: ꝗre arteria pedis mouet̃ motu dilatationis ⁊ ꝯſtrictionis: ⁊ ipſa vena ꝙ inter cor ⁊ epar exiſtit nō mouet̃: ꝗuis ſit multo calidior. Nā iſte nō ſolū ad ꝓprie calitatis exigētiā mouet̃: ſꝫ ꝑꝑ alias vtilitates. Ultimo nota. ꝙ q2 qetē cōprehēdim⁹ inter vnā ꝑcuſſionē ⁊ aliā digiti: ⁊ nō ꝑcipimus arteriam magis eleuatā eſſe in fine ictꝰ ꝑcuſſionis ꝙ̄ i ſine ꝑme. iō cōprehendimus ipſam moueri motu conſtrictionis. ⁊ hoc voluit Aui. dicere ꝙ iſti motus cōprehendunt̃ qete.

Poſt ſunt vene que arterijs ſiles exiſtūt: ſed ſunt ab epāte: ⁊ ſunt quiete. Que qdem fuerūt create ad hoc vt ſanguis membris que ſunt in corpore partiatur.

Notificat venes dicēs ꝙ ſūt corpa ꝯcauitates hn̄tia arterijs ſilia: ⁊ ſūt orta ab epate ad deferēdū ſanguinem ad corpus q eſt illud nutriturus: ⁊ ſunt qete nō hn̄tes motū dilatationis ⁊ ꝯſtrictionis. Ubi nō venas oriri ab epate itelligit̃ eodē mō quo neruos a cerebro oriri. Nota ꝙ vene cū arterijs hn̄t ſilitudinē: q2 ſunt corpa ligamētalia ⁊ neruoſa ⁊ oblonga ⁊ ramificata in multos ramos ⁊ interi⁹ cōcaua. Sꝫ tm̄ differūt: q2 ſunt plimū ex vna tunica: ⁊ arterie ex duab⁹ vtplm. Et q2 arterie ſunt duriores venis ꝑꝑ cauſas lr̃a dicēdas. Et q2 ab epate oriuntur ille a corde: ⁊ q2 ſunt ſine motu ille cuꝫ pulſu: ⁊ q2 deferūt ſanguinē nutriturū corpus ille ſpiritū viuificantem.

Deinde ſunt pānículi ꝙ ſūt corpa de filis neruoſis nō ſenſu ꝑceptis texta: quoꝝ ſpiſſitudo tenuis exiſtit dilatata alioꝝ corpoꝝ ſuꝑficies coopertētia ⁊ cōtinētia ea ꝑꝑ iuuamenta.

Hic notificat pānicuios. ⁊ diuidit̃ in duas. Primo eni notificat ex ꝑte cōponētiū. 2° ex vtilitatib⁹ eoꝝ. 2ª ibi. Ex qbus eſt. Dicit pͥmo ꝙ pānicali ſunt corpa de villis neruorum nō ſenſu ꝑceptis cōtexta cuꝫ parua ꝓfunditate

diſlatata aliorum corpoꝝ ſuperficies cooperientia: ⁊ ea cōti/nētia ꝑpter multas vtilitates hec dicit.

Dubitatur Utrū panniculi ex villis neruoꝝ tm̄ cōponant̄. Ad ptez affirmatiuam eſt Aui. hic nō exꝓmēs alios villos. Et idē vult. 18ª tertij. De renibus aduenit neruus paruus ex quo creant̄ panniculi eoꝝ. Itē 4° interioꝝ. cap 7°. Membrū extorſuz pulmo/nis ꝯſtituit̄ ex duob⁹ neruis minimis venientib⁹ a 6ª cō/iugatione neruoꝝ cerebri. Itē z° theorice. ⁊ in de malitia cōplonis diuerſe. ⁊ ꝑ nāliū ꝟtutū cōputat̄ iter ſimplicia mēbra q̄ dicunt̄ in eiſdē locis nō hr̄e ptes ſenſibiles non cōicantes toti in nōīe ⁊ diffōne. Cū ḡ villi neruoꝝ ingre/diant̄ eoꝝ cōpōne ſoli igredient̄. ¶ Et ꝯfirmat̄ rōne. qꝛ ſi alij villi igrederent̄ maxīe eſſent ligamētales. ſꝫ h̄ eſt falſuꝫ: qꝛ ꝑ iſtos auferet̄ iuuamētū qḋ nā itēdit ex panni/culis: qḋ eſt dare ſenſuz mēbris aliūde eo carētib⁹. ¶ In oppoſitū eſt Aui. paulopoſt. vbi ponit ēt ex ligamētalib⁹ villis ꝯſtitui. ¶ In dubio breuiter dōm viſiſe eſſe quoſ/dā pāniculos pure eſſe neruoſos: vt ꝗ ad ſenſum dādū tm̄ ſunt ordinati. Aliquos aūt ex neruo ⁊ ligamento. vt ꝗ ad alligandū ſunt facti. Alios aūt pure ligamētales: vt qui iuncturas digitoꝝ circūdāt. Sed ſicubi dicat̄ pāniculos fridiores cordis. h̄ eſt vtplm̄. ſ. qꝛ vtplm̄ pāniculi ſunt ex pluri ligamēto q̄ꝫ chorda. Et pꝫ ex his ſolo argumētoꝝ: cū nulla rationū vel auctoritatum ꝓbet vniuerſalem.

¶ Ex qb⁹ eſt vt ſummaꝫ eoꝝ in ſua figura ⁊ fa/ctura cuſtodiāt: ⁊ ex eis eſt vt ea ab alijs corpo/rib⁹ ſuſpendāt ⁊ eis annectāt mediātib⁹ neruo ⁊ ligamēto que fila facta fuerūt ex qb⁹ texti fue/rūt ſicut renes dorſo: ⁊ ex eis eſt vt mēbra ſm̄ ſui ſubam ſenſum non hn̄tia ꝑ ipſos habeāt ſupfi/ciē ſui cēntiā ſentientē: q̄ illud qḋ ei occurrit ſen/tit: ⁊ accītalr̄ ſentit ꝙ in corꝑe accidit qḋ eis in/uolutū eſt. Et hec qdem membra ſunt ſicut pul/mo epar ſplen ⁊ renes. hec enīꝫ ſua ſuba nullo modo ſentiūt: ſꝫ neqꝫ ſentit illud qḋ in eis per/cuſſionem facit: niſi qḋ de panniculis ſuper ea exiſtit. Cūqꝫ in eis accidit vētus: aut apoſtema ſentit̄. Sed ventum ſentit panniculus acciden/taliter ꝑpter extenſionem que contingit in ipſo: apoſtema ꝟo ſentit principiū panniculi ⁊ eius appenſione accidentaliter. Ideoqꝫ membrum apoſtematis grauitate laxatur.

¶ Narrat pāniculoꝝ iuuamēta. Quoꝝ ꝑmū eſt totā maſ/ſam mēbri īuoluti cū eſt ex molli ſuba. vt epar ⁊ pulmo ꝯtineat in ſui figura ⁊ fractura directe: ſicut aq̄ ꝯtenta in veſica figurat̄ figura veſice: ⁊ ꝑeā in tali figura tenetur. ¶ Scōm eſt vt illa mēbra annectant cū alijs membris mediātib⁹ villis neruoꝝ ⁊ ligamētoꝝ: ex qb⁹ eſt pānicu/lus ſicut ren annectit̄ ⁊ ſuſpēdit̄ dorſo. ¶ 3ᵐ eſt vt mem/bra ſm̄ ſe nullū ſenſuz hn̄tia hēant ꝑ pāniculos tegētes eoꝝ ſupficiē ſentiētē ꝑ cēntiā. ſ. ꝑ ſe illḋ qḋ ſibi occurrit. Et ꝑ accñs illud qḋ eſt cōtentū itra mēbrū panniculo co/opertū. ⁊ illa mēbra ſūt q̄ hn̄t hac cā pāniculū: pulmo epar ſplen ⁊ renes. Nā iſta mēbra ſꝫ carnē ꝑpriā nō ſentiūt: ⁊ illa q̄ occurrūt iſtis mēbris in ꝑcuſſione: ⁊ caſu nō ſen/tit niſi pāniculus: ⁊ ille pāniculus ēt ꝑ accñs ſentit illud qḋ in epate grā exēpli ꝯtinet̄ ſicut ventus: ⁊ apa vētoſita/tē ēt ſentit pāniculus. qꝛ extenditur ⁊ h̄ accītalr̄ ſentit: ſed apa ſentit: qꝛ pūgit pāniculū: ⁊ cum h̄ pn̄ᵐ pāniculi ſentit apa ꝑ accñs: iō qꝛ membrū laxat̄ ſua grauitate. ¶ Ubi circa duo p̄ᵒ nō ꝙ ex h̄ manifeſte ꝯcipit̄ pāniculū ſuſpē/dētē mēbrū ab alio mēbro ꝑticipare ligamēto: ⁊ ſunt ſu/ſpenſoria ꝑticulari ne nimiū in ꝑte vna grauitēt: ⁊ ſine le/ſione pēdētis mēbri teneat̄. ¶ Sꝫ circa vltimū nō ꝙ il/lud ſenſibile: vt hic loqmur ſentit̄ ꝑ ſe: qḋ ſentit̄ tanq̄ꝫ to/tale: ⁊ diſtinctū obiectū. Illud ꝟo ꝑ accñs qḋ cū alio. vbi grā. Si video longe cumulū frumēti: ita ꝙ nullū granuꝫ diſtinguā video cumulū ꝑ ſe: ⁊ granū ꝑ accñs. Ex hoc pꝫ quō rē imediate pāniculo occurrētē ſentit pāniculus per ſe: aut ſentire pōt. Sꝫ grauitatē apatis: aut extēſionē ven/toſitatis nō ꝑcipit: niſi ſit grauāte ⁊ mēbro: ⁊ apate ⁊ extē/dēte ventoſitate mēbri ſubam. Et iō nec ventoſitas: nec apa illo mō ſentit̄ ꝑ ſe a pāniculo: ſed cum alio.

¶ Poſtea eſt caro que eſt locoꝝ vacuoꝝ imple/tio: que in hoꝝ mēbroꝝ ſitu in corꝑe exiſtunt: ⁊ ipſoꝝ fortitudo qua ſuſtentatur.

¶ Declarat carnē dicēs ꝙ caro eſt mēbrū factū ad iplen/das vacuitates mēbroꝝ. ſ. que remanerēt iter ſꝑmaticū: ⁊ aliud ſibi vicinū carne dēpta: ⁊ ipſa eſt fortitudo multo/rū mēbroꝝ taliū in qua ſuſtentat̄: ſicut vene ꝑ carnem ⁊ oſſa ꝑ ſpūs in carne muſculoſa exiſtes. ¶ Nō ḡ q⁹ qncu/plex ē caro. ſ. ſimplex ⁊ pura muſculoſa: ſiue lacertoſa glā/duloſa ⁊ ꝯfuſa. Hic maxīe intelligit̄ de ꝑmis 4ᵒʳ modis carnis ꝗ ſiūt a nā l loc' medijs iter vnū ſꝑmaticū ⁊ aliḋ. Eſt āt caro fortitudo illoꝝ ſꝑmaticoꝝ ſuū ꝯfuādo calo/rē nālē ⁊ ēt ſui corpulētia ꝓbēs fixionē. Reliq̄ ſūt clara.

¶ In vnoquoqꝫ ꝟo mēbro eſt virtus nālis qua ei res nutrimenti complet̄: ⁊ hoc qdē eſt nutri/mentū attrahere ⁊ retinere ⁊ aſſimilare ⁊ vni/re ⁊ ſuperfluitatem expellere.

¶ Ponit diſtinctionē ſcdam: ꝗ eſt ſumpta ex ꝑte forme q̄ eſt ꝟtus. Et diuidit̄ in duas ptes. Prio oſtēdit in q̄ ꝟtute oia mēbra ꝯueniūt. z° rōne ꝟtutis in qb⁹ nō ꝯueniūt po/nit diſtictionē. ibi z° [Et poſt h̄ quedā.] De ꝑma dicit ꝙ in vnoquoqꝫ mēbro eſt ꝟtus ꝑ quā eis cōplet̄ res nutri/mēti. i. opatio ꝑtinēs ad nutrimētū. Et iſta opatio aggre/gata ex multis eſt attrahere nutrimētū: ⁊ retinere ⁊ aſſi/milare ⁊ nutrire ⁊ ſupfluitates expellere. ¶ Circa ptē ḡ nō ꙩ qꝛ ꝑma ꝟtutū aīe eſt vegetatiua: ⁊ ꝑcipue de ea nu/tritiua: vt ſumit̄ z° de aīa. In oī viuēte tā totali q̄ꝫ ꝑtiali in/uenit̄ hec ꝟt⁹ cū ſibi ſubſeruiētib⁹. ⁊ iō in oī mēbro tales ꝟtutes īueniunt̄. ¶ Nō z°. ꙩ haꝝ ꝟtutū quedā ſunt ꝑn/cipales ⁊ miniſtrate: quedā ſeruiētes ⁊ miniſtrātes. Mi/niſtrata neceſſaria in oī viuēte eſt ꝟtus nutritiua ⁊ ſerui/entis ſibi ſunt attractiua: retētiua digeſtiua ⁊ expulſiua. Et iſto Aui. tetigit in lr̄a. Et ꝑ aſſimilatiuā itellexit dige/ſtiuā. Per nutritiuā ꝟo ꝑprie. ſed qꝛ iſta hn̄t magis infra tractari infra in caꝑ de virtutibus. hic dimittatur.

¶ Et poſt hec qdeꝫ mēbra diuerſificant̄: ſunt. n. eoꝝ quedā que ꝑter hanc ꝟtutē inſuꝑ aliā ꝟtu/tē hn̄t que ab eis ad aliud ꝑcedit: ⁊ quedā ſunt eoꝝ q̄ hoc nō hn̄t: alr̄ q̄dam eoꝝ ſunt que ꝑter hanc virtutē inſuper virtutē hn̄t que eis ab alio influit ⁊ ſunt eoꝝ quedam que non.

¶ Ponit hic diſtinctionē. ⁊ diuidit̄ in duas. Ponit ꝑmo duas diſtinctiones. z° ex illis īfert vnā quadrimembrem diſtinctionē. 3° ibi [Cū ergo cōpoſitio.] Dicit ꝑmo ꝙ mē/broꝝ ſunt quedā que vltra virtutē nālē dictā hn̄t aliam ꝟtutē quā retribuūt alijs mēbris. Et quedā ſunt que hāc nō hn̄t. ¶ z° diſtinctio ꝙ mēbroꝝ quedā vltra virtuteꝫ nālē ꝓpriā hn̄t virtutē ſibi ab alio influentē: quedam ꝟo nō. ¶ Exemplū ꝑmi mēbri eſt cor. ſcḋi eſt ſtō. hui⁹ caro

⁊ oſſa. Exemplū tertij eſt caro. Exēplū q̄rti. ſunt oſſa. nāʒ cor vltra nālē v̓tutē ſibi ꝓpriā vitalē cōicat alijs mēbris ⁊ caro ⁊ oſſa nullā aliā v̓tutē alijs mittūt. ⁊ caro recipit aīalē: oſſa aūt nullā hñt ꝑter nām ⁊ vitalē. ¶ Nota ergo ꝑmo. ꝙ v̓tus nālis eſt duplex. vt ꝓpoſito ptinet: quedam eſt cōis: q̄dā ꝓpria. ¶ Cū ḡ ſupra dr̄ ꝙ in vnoquoqʒ mē bro eſt virtus qua ei res nutrimēti cōplet̄ itelligit̄ de ap propriata. Et ita hic cū dicim⁹ ꝙ aliqđ mēbrū hʒ aliā vir tutē quā alteri mēbro cōicat. Nā niſi de appropriata di ceret epar nō hr̄et aliā quā cōicaret. i. ꝑ quā alijs mēbris aliquā v̓tutē ꝑberet. ¶ Nō 2° ꝙ ex iſtis diſtinctionibus nō dr̄ ꝙ ſit mēbrū nullā ſuſcipiens v̓tutē ab alio. Sed q2 quedā ſunt mēbra que aliam virtutē a dictis nāli ꝓpria a nullo recipiūt: q2. ſ. nō hñt alia vt oſſa. Et ſi dicat̄ cōtra oſſa recipiūt vitalē a corde. Dic dr̄ ꝙ recipiunt vitalē ꝑ quā aīa ſeruat̄ in eis. ſed nō ita ꝙ oſſa alias opationes vi uētis facere poſſint ꝙ̄ opationes nāles ꝓprie: ⁊ hoc mō itelligit hic recipere v̓tutē. Uel dic ꝙ ꝑ v̓tutē nālē intel ligit v̓tutē opatiuā abſqʒ cognitiōe nō ꝓut a vitali diſtin guit̄ ⁊ melius. Ex qbus pʒ ꝑdictas duas diſtinctiones: ħ mō itellectas nō eſſe ambiguas: lʒ forte ſequēs diuiſio q̄ ex iſtis colligit̄ quo ad quedā ſit ambigua.

¶ Cū ergo compoſitio fiet ſequet̄ ꝙ eſt mēbrū ſuſcipiens ⁊ tribuens: ⁊ membrū tribuens ⁊ nō ſuſcipiens: ⁊ mēbrū ſuſcipiēs ⁊ nō tribuēs: ⁊ mēbrū neqʒ ſuſcipiens neqʒ tribuens.

¶ Hic ex dictis ifert vnā quadrimēbrē diuiſionē. Et di uidit̄ in duas. ꝑ hoc. 2° declarat quō ſit certū eſſe mēbra iſtius diſtinctionis: ⁊ quō nō. 2° ibi [De mēbri aūt.] Dicit ꝑ. ꝙ cū fiat cōpoſitio mēbroꝝ duaꝝ diuiſionū ſupra poſi tarū inueniem⁹ ꝙ eſt aliqđ mēbrū tribuēs ⁊ ſuſcipiēs: ⁊ mēbrū tribuēs ⁊ nō ſuſcipiēs: ⁊ mēbrū ſuſcipiēs ⁊ nō tri buēs: ⁊ nō tribuēs nec ſuſcipiēs. ¶ Ubi nota ꝙ ꝑme diui ſionis iſta vñt mēbra. ſ. qđdā eſt mēbrū tribuēs alteri: ⁊ qđdā nō tribuēs: ⁊ ita ꝯdictoria duo ſc̄he diuiſionis erūt iſta mēbra. ſ. ſuſcipiēs ⁊ nō ſuſcipiens q̄ ſunt aliud ꝑ ꝯdi ctionē. Et ex iſtis 4°ʳ pñt fieri ſex combinationes: quaꝝ due manifeſte ſūt ipoſſes. ſ. tribuēs ⁊ nō tribuēs: ⁊ ex alio capite ſuſcipiēs ⁊ nō ſuſcipiēs: lʒ 4°ʳ alie q̄ ſunt dicte nō repugnāt imaginationi. Et iō Aui. dicit ꝙ cū ſit cōpō mē broꝝ diuiſionū poſitaꝝ inueniem⁹ ꝙ poſſum⁹ imaginari hāc q̄drimēbrē diſtictionē de q̄ quō v̓ificet̄ dicet̄ ſtatim.

¶ De mēbri aūt tribuētis ⁊ ſuſcipiētis inuentio ne non dubitam⁹. In cerebro nāqʒ ⁊ epate oēs cōuenerūt medici: ꝙ vnūqđqʒ eoꝝ virtutē vite ſuſcipit ⁊ calorē naturalē: ⁊ ſpiritū a corde: ⁊ vnūquodqʒ eoꝝ principiū habet virtutis quā alijs tribuit. Sed cerebrū qdem prebet ſenſuʒ ſm quoſdam abſolute: ⁊ ſm quoſdam non ab ſolute: ⁊ epar eſt principiū nutrimenti ſʒ quoſ dam abſolute: ⁊ ſm quoſdam nō abſolute.

¶ Nūc oſtēdit quō aliqua iſtoꝝ mēbroꝝ certa ſint: ⁊ quō nō. Et diuidit̄ in duas. ꝑmo oſtēdit que ſunt mēbra de q bus nō eſt dubiū: ꝙ ſunt duo. 2° illa de qb⁹ eſt dubiū. 2° ibi [De alijs vo.] Prima in duas ſm duo membra. ibi 2° [De mēbri aūt.] De ꝑma dic̄ ꝙ nō dubitat̄ ꝙ repit̄ mē brū tribuēs ⁊ ſuſcipiens. Nā medici oēs īter ſe ꝯueniunt in hoc ꝙ cerebrū ⁊ epar ſunt huiꝰ. Cerebꝝ. n. ſuſcipit v̓tu tē vite a corde: ⁊ calorē nālē: ⁊ ſpiritū tranſmittit v̓tutem ſentiendi alijs mēbris. Et epar recipit v̓tutē vitalē a cor de ⁊ ſpūm: ⁊ ꝑbet alijs mēbris v̓tutē nālē: ita ꝙ vnūqđqʒ iſtoꝝ hʒ ꝑncipiū v̓tutis qđ alijs ꝑbet. Sed tñ qdā dicūt ꝙ cerebrū eſt ꝑnᵐ v̓tutis ſentiēdi abſolute: ⁊ ſm alios nō abſolute: ⁊ ita epar eſt ꝑnᵐ v̓tutis nutritiue: ⁊ ſibi ſubſer uientiū: ſm quoſdā abſolute: ⁊ ſm quoſdā non abſolute.

¶ Circa p̄te nō vt infra dicet̄ ꝙ cor eſt ꝑnᵐ caloris nālis ⁊ q2 ſpūs a corde trāſmiſſus vitā in oī mēbro ꝯſeruat. Jō dr̄ cor alijs mēbris ꝑbere v̓tutē vite. i. vitā: ⁊ ꝑbere calorē nālē: q2 ille calor q ſubiectiue eſt in mēbris: ⁊ eſt nālis pē det a ſpiritu quē cor trāſmiſit: ⁊ cū ħ ſpiritū ꝑbet vitalē. Jō hec tria dic̄ Aui. ꝑberi cerebro ⁊ epati a corde. ¶ Nō 2°. ꝙ ſm cōem medicoꝝ opionē ſpūs aīalis q eſt ꝑnᵐ in ſtrumētale corporeū opationū ſenſus ⁊ mot⁹ fit in cere bro: ⁊ a cerebro: ⁊ trāſmittit̄ ab eo ad mēbra ſenſibilia ⁊ mouētia faciēdo ꝙ poſſint in actus ſuos exire. Et iō dr̄ ce rebrū apud oēs alijs mēbris dare ꝑnᵐ alteri⁹ v̓tutis. Sʒ qdā dicūt cerebrū gnāre hūc ſpūm in v̓tute cordis. Et iō nō eſt ꝑnᵐ abſolute: qdā vo nō. Et iō eſſe ꝑnᵐ aīalis v̓tu tis abſolute dixerūt. ¶ Nō 3°. ꝙ q2 v̓tus vitalis opat̄ ſine cognitione. Jō vno mō loquēdo pōt dici nālis: ⁊ ħ mō epar nō eſt ꝑnᵐ oīum nāliū opationū. Et q2 Aui. hoc vidit nō dixit epar ꝑnᵐ opationū nāliū: ſed nutrimētī: q2 operationū nutritiuaꝝ eſt ꝑnᵐ: ⁊ ſibi ſubſeruientiuʒ. ſ. at tractiue ⁊ retētiue ⁊ expulſiue. Et hoc mō qdā dicūt epar eſſe ꝑncipiū haꝝ opationū nō tanꝙ̄ vicarius cordis: ſed abſolute: ſed quidā tanꝙ̄ vicarium.

¶ De membri aūt ſuſcipientis ⁊ non tribuentis inuentione nō dubitamus ſicut caro eſt que ſen tiendi virtutem ⁊ vite ſuſcipit: ⁊ non eſt ali cuius v̓tutis principium quam alij vllo modo tribuat.

¶ Declarat hic 2ᵐ mēbrū: in quo nō eſt dubitatio dicens. Q2 etiaʒ de mēbri ſuſcipiētis ⁊ nō tribuētis inuētione nō eſt dubiū. q2 caro eſt tale mēbrū ſuſcipientē v̓tutē vite a corde: ⁊ v̓tutē ſentiēdi a cerebro: ⁊ ipſa nullius v̓tutis eſt ꝑnᵐ quā alij membro tribuat. ¶ Ubi nō ex hoc dicto: ꝙ nō. Jō dr̄ apud Aui. hoc mēbrū eſſe tribuēs: q2 agit qua litatē in aliud mēbrū, nā caro agit hoc mō in neruū ipm cōtēperādo: nec iō dr̄ tribuēs q2 trāſmittat ſpiritū. Ner ui. n. trāſmittūt ſpūm muſculis. ⁊ nucha ſilr: ⁊ tñ non di cunt̄ mēbra tribuētia. Jō igit̄ dr̄ mēbrū alteri tribuere: q2 illi alteri tanꝙ̄ ſibi ſubordinato ꝑbet iſtr̄m corporeū cōe a ſe factū effectiue nec iō ad quaſdam vite opationes cōcurrēs: ⁊ ħ mō ꝑncipalia ſolū dicunt̄ tribuentia.

¶ De alijs vo duab⁹ diuiſionis partib⁹ in vna caꝝ medici a magno philoſophoꝝ diuerſifica ti ſunt: philoſophoꝝ nāqʒ magnus dixit ꝙ mē brū tribuens ⁊ recipiens eſt cor: ipſum eniʒ eſt omniū virtutū prima radix: ⁊ omnib⁹ alijs mē bris ſuas tribuit v̓tutes qb⁹ nutriunt̄: ⁊ viuūt qbus comprehendūt: ⁊ qbus mouet̄. Medici aūt ⁊ quidam primorum phoꝝ has virtutes in membris partiti ſūt ⁊ non dixerūt: ꝙ ſit mem brum tribuens ⁊ non ſuſcipiēs. Et philoſophi qdeʒ ſermo cū ſubtiliter certificat̄ eſt veracior. Sed medicoꝝ ſermo in primis cū attendit̄ eſt magis manifeſtus.

¶ Hic oſtēdit membra in qb⁹ eſt dubitatio: ⁊ quomodo ⁊ diuidit̄ in tres. Primo narrat opinionē circa mām. 2° oſtendit quo mō hec diſputat io medicis ꝑtineat. 3° oſten dit qd a medico in hac diuerſitate opinionū credēdū ſit. ibi 2° [Medico tñ.] ibi 3° [Debet aūt credere.] Prima i duas. ꝑmo oſtēdit opinionē circa vnū membꝝ dubiū: 2°

circa aliud. ibi 2ᵐ [Preterea in alia.] De pᵐa dicit. ꝙ de alijs partib⁹ duab⁹ ꝓpoſite diuiſiõis. vꝫ ſint vel nõ ſint quaꝝ pᵐa eaꝝ que eſt tribuẽs ⁊ nõ ſuſcipiẽs medici diſſentiunt a magno phõꝝ.ſ. Ar. qꝛ ille magn⁹ phõꝝ dixit ꝙ eſt dandũ mẽbrũ tribuẽs ⁊ nõ ſuſcipiẽs: ⁊ illud eſt coꝛ qḋ eſt oĩum ṽtutũ pᵐa radix: ⁊ iõ oĩb⁹ alijs mẽbris pbet ſuas ṽtutes qb⁹ viuũt ⁊ nutriunt̃: ⁊ qb⁹ cõpꝛehendũt.ſ. cognoſcunt. ⁊ mouent̃ volũtarie. Sed medici ⁊ qdaꝫ pꝛimoꝝ phõꝝ diuiſerũt ṽtutes in diuerſis mẽbris: ponẽdo eas. ⁊ nõ oẽs radicaliter in vno mẽbꝛo: ita ꝙ dixerũt nullũ eſſe mẽbrũ nõ ſuſcipiens: ſed tñ ſermo phi cũ verificatur ſubtilr̃ eſt veracioꝛ: ⁊ medicoꝝ ſermo cuꝫ ꝯſideratur ſupficieten⁹ eſt magis manifeſtus. ¶ Nota ergo. ꝙ apud Ar. mẽtẽ. 3ᵒ de partib⁹ aialiũ. cap̄ de corde. Coꝛ eſt pncipiũ ⁊ fons viuẽdi ⁊ nutrimẽti ⁊ ſenſuũ ⁊ motuum: ita ꝙ nulla iſtaꝝ opationũ fit i corpe aialis bñtis coꝛ: ⁊ pcipue hoĩs ad quã nõ cõcurrat coꝛ tanq̃ pᵐ agẽs in genere mẽbroꝝ: ⁊ iõ gñãtio ſpũs aialis que fit i cerebꝛo: fit tñ a corde pncipalr̃ cerebꝛo mediante: ⁊ ita gñãtio ſpũs nãlis in epate fit a corde. q̃ lꝫ coꝛ recipiat ṽtutẽ aialẽ.ſ. inſtrm per qḋ põt ſentire: illḋ tñ recipit a ſe pmo: ⁊ nõ ab alio tanq̃ pncipio: ⁊ ita dr̃ de naturali: ⁊ p ꝯñs dr̃ mẽbꝛum nõ ſuſcipiens. Nã mẽbrũ ad hũc tñ ſenſum dr̃ nõ ſuſcipiens: qꝛ nõ recipit aliqḋ coꝛ: qḋ ſit ſuaꝝ opationũ pncipiũ ab aliquo tanq̃ pn⁹ pmo illius effectiuo iter membꝛa: ⁊ taliter eſt coꝛ. ¶ Rõnes aũt Ar. ꝙ ipm eſt pnᵐ nutrimẽti ſũt multe. Prima: qꝛ in pmo mẽbro genito dꝫ eſſe pnᵐ nutritiue ṽtutis: cũ ſine illa ipoſſe ſit viuere. 2ᵒ de aia. 2ᵃ qꝛ ſolũ coꝛ iter mẽbꝛa hꝫ cõcauitatẽ ſanguis nãlr̃ cõtẽtiuam pter venas. Nã in epate nõ iuenit̃ ſanguis niſi in venis. 3ᵃ qꝛ a corde oꝛiunt̃ vene cũ nõ trãſeãt per ipm: ſꝫ p epar. 4ᵃ qꝛ pnᵐ dꝫ eſſe vnũ: ⁊ iõ nõ dꝫ hr̃e mẽbrũ poſitũ loco ſui in ſui oppoſita pte: ⁊ qꝛ epati ꝯponit̃ ſplen: iõ epar nõ eſt pnᵐ nutrimenti. Et qꝛ aut eſt epar: aut coꝛ: iõ reſtat ꝙ ſit coꝛ. Qꝛ aũt coꝛ ſit ſenſitiuũ pncipium pꝫ: qꝛ motus ſenſiuũ ad ipſuꝫ terminant̃ p delectationẽ ⁊ triſtitiã quã inferũt: vt docet expiẽtia. Et qꝛ paſſiones animi cognitionẽ ꝯñtes p modũ ꝯueniẽtiũ vel nõ ꝯueniẽtiũ: ſiue de preſenti vel in futuꝝ maxie: imo oẽs in corde fiunt: vt notat expiẽtia. Qꝛ aũt oĩuꝫ ſit ſic initiũ. pꝫ pmo. qꝛ hꝫ ſitũ i corpore ꝯueniẽtẽ pn⁹ cũ ſit in medio: ⁊ magis ad ante q̃ ad poſt: ⁊ magis ad ſurſuꝫ q̃ ad deoꝛſum. 2ᵒ oſtẽdit̃ idẽ. ſuppoſito ꝙ quelibet viuẽtis opatio pficit̃ calo nãli mẽbri. 2ᵒ qꝛ cuiuſlibet mẽbri caloꝛ nutrimẽtalis ꝯſeruat̃ p ſpiritũ vitalẽ. 3ᵒ ꝙ qlibet vitalis ſpũs pendet a corde. 4ᵒ ꝙ qcqd eſt cã cauſe eſt cã cauſati i eodẽ genere cãe. Ex iſtis pꝫ: ꝙ coꝛ eſt oĩum opationũ viuẽtis pnᵐ effectiuũ: ⁊ pᵐ i gñe mẽbroꝝ: ⁊ iõ fons oĩum aie ṽtutũ. ¶ Et ſi ꝯſideres rõnes Auer. 2ᵒ colliget in pluribus caplis. nõ multuꝫ adduũt niſi rẽ ambiguã: de qua dicã alibi. ¶ Nõ 2ᵒ ꝙ apud mẽtẽ plonis nõ eſt vnũ mẽbrũ qḋ ſit radix oĩum ṽtutũ: ſed diuerſis diuerſa mẽbꝛa. vt narrat Apulei⁹ de dogmate platonis dicẽs. Ar. n. cũ tres ptes animi dicat eſſe rõnalẽ.ſ. mẽtis optimã portionẽ: hãc ait capitis arcem tenere. Iraſcẽtiã ṽo pcul a rõne ad domiciliũ cordis deductam eſſe obſeqq; eã: ⁊ in loco reſpondere ſapiẽtie cupidinem atqꝫ appetitũ ptes: poſtremã mẽtis rõnẽ infrenas ab dominis obtinere: vt popinas quaſdã: ⁊ latrinarũ latebꝛas diuerſoꝛis negcie atqꝫ luxurie ⁊c̃. ¶ Et idem vult Auer. pmo de aia cõmẽto 7ᵒ. ⁊ Gal. in lib⁹ de ṽtutũ diſpõnib⁹. nĩm corp⁹. ⁊ 9ᵒ terapẽtice. ⁊ 3ᵒ iterioꝝ cap̄ 4ᵒ. vt ifra dicã. ¶ Rõnes aũt ſunt: qꝛ notabili exiſte nocumẽto in cerebꝛo aut clauſa via que eſt iter cerebꝛũ ⁊ mẽbrũ ſenſitiuũ ſiue mobile ſtatim pdit: aut notabilr̃ ledit̃ talis opatio: nõ ſic aũt ex cordis nocumẽto: nec ſit clauſa via iter coꝛ ⁊ membꝛa. Ex qb⁹ pꝫ Ar. ꝑpoſitionẽ eſſe ſubtilioꝛẽ: ⁊ magis verã: qꝛ coꝛ nõ dr̃ ſuſcipiẽs.ſ. ab alio tanq̃ pn⁹ pmo inter mẽbꝛa. Sꝫ opinio medicoꝝ eſt magis apparẽs. ſiqʒ tñ ꝓbabilia ſequat̃: ⁊ nõ multũ intrinſece ſpeculet̃: ſed qꝛ ifra. doctrina 6ᵃ hec eadẽ tractant̃. hic iſta ſufficiant.

¶ Poſtea in alia diuiſionis parte diuerſificati ſũt medici inter ſe: ⁊ philoſophi iter ſe. Una. n. ſecta dixit ꝙ oſſa ⁊ caro non ſentientia: eorũ ſimilia non perdurant: niſi per virtutes ꝓprias q̃ ſũt in eis que non ab alijs principijs eis influxerunt. Sed per illas virtutes cum nutrimentuꝫ eis tranſmittitur ſibi ſufficiunt: ⁊ neqꝫ ipſa alij rei virtutem tribuunt: neqꝫ etiam aliud membꝛum eis aliam tribuit ṽtutem. Alia ṽo ſecta dixit ꝙ ṽtutes iſte non ſũt eis ꝓprie: ſed ab epate ⁊ corde in gñãtionis principio eis ifluxerũt: ⁊ in eis quiete permanſerunt.

¶ Hic oſtendit varietatẽ opinionũ circa aliud mẽbrũ ꝓpoſite diuiſionis dicẽs. ꝙ in alia pte diuiſionis qua dr̃: ꝙ aliqḋ eſt mẽbrũ: neqꝫ tribuẽs: neqꝫ ſuſcipiẽs. Medici inter ſe: ⁊ phi iter ſe ſunt diſcoꝛdes. Naꝫ vna ſecta dicit: ꝙ oſſa ⁊ cartilago nõ ſentiũt: ⁊ ſibi ſilia nõ pdurãt: niſi per ṽtutes ꝓprias acqſitas a generãte p quas cũ nutrimẽtuꝫ eis affuerit ſufficiũt ſibi ad veniẽdũ: ſed iſte ṽtutes nõ influxerũt eis ab aliquo pn⁹. ⁊ iõ ſũt neqꝫ dãtia: neqꝫ ſuſcipiẽtia ṽtutẽ aliquã. ¶ Sꝫ 2ᵃ ſecta dicit ꝙ iſta mẽbꝛa nõ hñt ṽtutes eis ꝓprias ſine ifluxu: ſed ab epate ⁊ corde in pncipio generationis influxerũt in eis: ⁊ poſtea quiete pmãſerũt: ⁊ iõ iſta nõ debẽt dici nõ ſuſcipiẽtia: neqꝫ aliqḋ mẽbrũ nõ tribuẽs dꝫ dici nõ ſuſcipiens. ¶ Et iuxꝫ h intellige ꝙ Aui. dicit mẽbrũ tribuere vel ſuſcipere: qꝛ aliquã ṽtutẽ ſuſcipit vel tribuit: ⁊ p ꝯñs nõ dicit̃ ſuſcipere. qꝛ mãm opationis ſuſcipiat vt ſanguinẽ: qꝛ talia mẽbꝛa apud omnẽ opinionẽ ſanguinẽ ab alio ſuſcipiũt. Nec ẽt itelligũt per caloꝛẽ virtutẽ actualẽ: vt ſic: cũ etiam apud oẽs hũc a corde recipiant: nec itelligũt aiam cũ aia a pn⁹ ⁊ generante inſit oĩbus. ¶ Sed p ṽtutẽ itelligũt inſtrm corporeũ in quo aia eſt opatiua. Et lꝫ hoc inſtrm ſit ſpũs: ⁊ oẽs ꝯcedũt ſpũm a mẽbris recipi: nõ tñ oẽs dicũt hunc ſpiritũ eſſe inſtrumentũ quo aia facit nutricationẽ membꝛoꝝ: qꝛ vt quidã dicũt hoc facit per virtutem a pncipio generationis contractã que ſpiritu conſeruatur ne a contrario frigido corrumpatur.

¶ Medico tamen non attinet vt in ſequendo demonſtratiua procedat argumentatione: vñ de his duabus diuerſitatibus ad veritatẽ exit⁹ proueniat: neqꝫ pꝫ ei ſemita ad hoc inquantuꝫ eſt medicus: neqꝫ hoc ipm in aliq̃ ſuaꝝ pſcrutationum ⁊ ſuarũ actionum impedit.

¶ In hac parte vt ſupra dr̃: oſtendit quomodo hec diſputatio medicis cõueniat. Dicẽs tria. Primũ ꝙ ad medicũ vt ſic nõ ptinet ꝓcedere via demõſtratiua in iſtis duab⁹ diuerſitatibus opinionũ: ita vt veniat ad veritatẽ demõſtratiue terminandã. ¶ Dicit 2ᵒ. ꝙ etiã hec carentia demonſtrationis veritatis in dictis dubitationibus nõ ipedit eũ in ſuis pſcrutatiõibus: nec etiã in ſuis opationib⁹. ¶ Ubi nõ. ꝙ diſputatio de pncipatu ⁊ ṽtutib⁹ mẽbroꝝ ⁊ pſertim quo ad ſcire: verum ſint inate vel ifluẽtes pertinet ad phõs: ⁊ ideo demonſtratio nõ ptinet ad medicũ maxime cum ex pncipijs medicine: aut demonſtratis in ea iſte veritates nõ poſſint declarari. ¶ Nõ 2ᵒ ꝙ incertitudo iſtaꝝ dubitationũ ea forma qua ꝓponunt̃ non im-

pedit medicum in ſuis perſcrutationib⁹ pertinentib⁹ ad ipſum inquantū eſt medicus: ſiue enim cor ſuſcipiat ſpiritū animalē a cerebro tanq̄ principali inter membra in illius exhibitione: ſiue nō p̄ncipali medicinales ꝯnes nō variant̄: ⁊ pariformiter itelligendū eſt de ope ſanatiuo.

¶ Sed ſi dubitat̄. vtrum cerebrum imediate ſit p̄ncipiū effectiuū ſpūs animalis: qui eſt inſtr̄ virtutis ſenſibilis ⁊ motiue: hec poterit afferre in vtraq; re. ſ. in pſcrutatione ⁊ opere iped·mētū. Qd aūt hic diſputauit fuit vt phs vt infra dicet̄. Nec rōnes Gal. 3° interiorū de cerebro ⁊ corde plus cōtra Archigenem cōcludunt.

¶ Debet autē ſcire ⁊ credere in diuerſitate prima ꝙ non eſt ei curandum: vtrum cor ſit principium ſentiendi ⁊ motionis cerebro: ⁊ virtutis nutrientis epati: aut non ſit. Cerebrum nāq; ſiue per ſe: ſiue poſt cor habeat principium animalium actionum exiſtit comparatione aliorū membrorum. Et epar ſimiliter actionum naturalium nutrientium principium exiſtit aliorū membrorꝫ comparatione.

¶ Hic docet qd debet medicus in hac diuerſitate opinionū ſcire tanq̄ phs: ⁊ credere tanq̄ medicus. Et p̄mo circa p̄mā diuiſionē. 2° circa ſcdam. ibi 2° [Et de alia diuerſitate.] Dicit p̄mo. ꝙ nō eſt curandū medico: vtrum cor ſit cerebro p̄ncipium ſentiendi ⁊ mouendi: ⁊ epati p̄ncipium nutriendi: aut nō. Sed bene debet ſcire credere ꝙ cerebrū ſiue per ſe: ſiue per hoc habeat a corde: eſt p̄ncipiū ſentiendi ⁊ mouendi comparatione aliorꝫ. Et ſimiliter epar eſt p̄ncipium actionum naturalium nutrientium.

¶ Ubi nota ꝙ opꝫ medicuꝫ credere ꝙ alia mēbra a cerebro nō poſſint ſentire vel moueri volūtarie niſi per influxum a cerebro venientē. Et vtruꝫ cerebrū talē influxum mittat virtute cordis tanq̄ principis vel impropria virtute: ⁊ cor tm̄ adiuuet p accidēs ad hāc ſpūs animalis generationem medicum vt ſic nō opꝫ ſcire. Et ita de epate reſpectu operationum naturaliū nutrientium. Et dixit nutrientium ꝓpter cauſam ſupradictam. ¶ Et ſi arguitur contra. corde exiſtente p̄ncipio in defectu iſtaruꝫ operationum debet medicamen cordi applicari: ſiue ſit imediatum p̄ncipium ſiue nō: ⁊ eo nō exiſtente nō opꝫ cordi medicinā applicari in iſtarū operationū defectu. vt colligit̄ 3° interiorꝫ. ca° 4° cōtra Archigeneꝫ. ergo medico eſt curandū ſcire: vtrum cor ſit cerebro p̄ncipiū taliū operationū. ¶ Cōfirmat̄ ex Auer. 2° colliget caplo de corde. vbi ad litterā. Et ſi diceret aliqs hō ꝙ medicus non habeat neceſſariā hanc inquiſitionē dicēdo: ꝙ habet eam multū neceſſariā. ¶ Dicendū ad p̄mū ꝙ argumentū nō valet ſi vniuerſalr̄ intelligatur: ꝙ ſemp in harꝫ operationū defectu medicamen ſit cordi applicandū. Nā qn̄q; deficiunt ex egritudine cerebri qd quideꝫ eſt cordis inſtr̄m. Qn̄q; aūt medicamen eſt cordi approximandū: vt in ſyncopi. ¶ Ad Auerroim dr̄ negādo ipſum. q2 illud dicit ſtudio ꝯdicēdi Aui. ¶ Ex his p̄mo pꝫ. ꝙ Aui. hāc qōnē: vtrꝫ det̄ membrum tribuēs ⁊ nō ſuſcipiēs relingt dubiā ⁊ vtrāq; partē velut impertinētē medico. Hoc tamen magis determinabit̄ cum de p̄ncipatu membrorꝫ queremus. 2° ſeqt̄ ꝙ apud omnes: iuxta Aui. concedēdū eſt cerebrum aliys mēbris eſſe p̄ncipiū operationū animaliū. ſ. ſenſus ⁊ mot⁹. ¶ Sed in iſto termino aliys due inueniunt̄ expoſitiones aliys. i. aliys a corde: ita ꝙ hic nō innuat Aui. cerebruꝫ effectiue cōcurrere ad ſenſum cordis: imo ad illū cor eſt ſibi ſufficiens. Secundus itellectus eſt ꝙ aliys intelligat̄ aliys a cerebro: ſibi enim ipſi nō p̄ncipat̄. Et tūc itelligem⁹ ꝙ cerebrum etiam cordi prebet ſpiritum animalem quomodo ſentit. Et hunc 2ᵐ puto verum.

¶ Et tenēdo hūc modum eſt p̄mo difficultas quō cor ſit membrū tribuens ⁊ nō ſuſcipiens: cum iam dicat̄ a cerebro ſpiritū aīalē ſuſcipere. ¶ Hic dr̄ ꝙ cor nō ſuſcipit a cerebro tanq̄ a p̄mo tribuēte iter mēbra: q2 illū ſpirituꝫ aīalē qui ſit in cerebro p̄ncipalius facit cor q̄ cerebrum. ¶ Scda difficultas: cū cor p̄mo viuat ⁊ vltimo moriatur vt dr̄. 2i° tertij. Opꝫ ꝙ illo tpe q̄ viuat nō viuentib⁹ aliys ſentiat ſine iſluxu cerebri. ¶ Hic dr̄ duobus modis. vn⁹ ꝙ in p̄ncipio dum cor viuit ante alia mēbra ſentit p influxum cerebri partis: eo ꝙ ab illo ſpūs aīalis cū ſpermate ad locū generationis trāſfluit cū ſpiritu vitali: ⁊ nāli: ⁊ cū ſpū gignitiuo. ¶ Nō ḡ influxit̄ ſibi a cerebro ꝓprij corporis. ſed alterius. Cū aūt ꝓpe mortē aliqd remāſit in eo de ſpiritu aīali. ¶ Scds modus dic: ꝙ dū viuit cor: aliys mēbris nō viuētibus ipm nō ſentit: nec ſequit̄. mouet̄. ḡ ſentit. nā nō mouetur motu volūtario: ſed pure naturali qui eſt dilatationis ⁊ conſtrictionis ⁊c̄.

¶ Et de alia quideꝫ diuerſitate debet ſcire ⁊ credere ꝙ non eſt curandum: vtrum virtus naturalis in tali quale eſt os in principio generationis ab epate venerit: aut eam pro ſuamet complexione meret̄: aut nihil ſit eorum. Sed debet credere ꝙ hec virtus ad ipſum nō profluit: niſi ab epate. naꝫ ſi inter ea via clauderetur: ⁊ os nutrimentū aptū haberet eius actio deſtrueretur quemadmodū fit in ſenſu ⁊ motu: cū neruus q ꝓuenit a cerebro ſtringit̄. virtus ꝟo illa oſſi naturalis facta dū eſt eius permanſerit cōplexio.

¶ Nūc oſtēdit Aui. qd dictū eſt dicēs: ꝙ in alia diuerſitate opinionū que erat de mēbro nō tribuēte ⁊ nō ſuſcipiēte: medicus dꝫ ſcire tanq̄ phs: ⁊ credere tanq̄ medicus: q2 ipſe vt medicus nō hꝫ curare: vtrū virtus nālis in tali q̄le eſt os in p̄ncipio generationis iſluxerit ſibi ab epate. Aut ſit v̄tus quā os meret̄ ꝓ ſua cōplōne. Aut nihil horꝫ ſit verꝫ: imo ſit alius modus. Sꝫ debet credere ꝙ hec virtus nō ꝓfluit ſibi niſi ab epate: q2 ſi via que eſt iter epar. ⁊ os clauderet̄ ⁊ eſſet in oſſe nutrimētū aptū ipm: tn̄ non nutriet̄: imo eius actio deſtrueret̄ quēadmodū ꝓuenit i ſenſu ⁊ motu mēbrorꝫ cū reſtringit̄ neruus qui eſt inter cerebrū ⁊ datum mēbrꝫ: ſed tn̄ v̄tus illa eſt facta oſſi nālis: dū ei⁹ pmāſerit cōplexio. ¶ Circa quā p̄tē notanduꝫ p̄mo. ꝙ Aui. videt̄ innuere plures q̄ duas fuiſſe vias de v̄tute oſſiuꝫ ⁊ taliū membrorꝫ nutritiua. Una eſt ꝙ v̄tus hec a p̄ncipio gn̄ationis fuerit ſibi data merito cōplōnis ſue. 2° ꝙ fuit ab epate influxa. 3° cōiter exponit̄: vt ſi verbi grā diceret̄ ꝙ ab agēte vniuerſali hec forma daret̄ nō vi cōplōnis: ⁊ hūc modū nō puto ad mētē Auic. Nā lꝫ dicat ꝙ a datore formarū forma itroducat̄: tn̄ vult formas eſſe in ſubiectis quas maxie meret̄ ſua cōplexio. ¶ Poſſet ḡ alr̄ itelligi ꝙ in oſſe nō eſſet aīa vel virtus ſubiectiue: ſed in corde ⁊ merito illius fieret in oſſe nutricatio. ¶ Uel 2° ꝙ hec v̄tus nutriendi in p̄ncipio non fuerit in oſſe: ſed iſfluxerit poſtea ab epate: vel ꝙ iſfluxerit a corde ⁊ nō ab epate: vt videt̄ velle Auer. 2° colliget. cap̄ de corde. Nā hec nō ptinet ad medicuꝫ mō ſupradicto de alia diuiſione. ¶ Nota ḡ ꝙ Aui. dicit medicuꝫ debere credere: ꝙ hec virtus nō ꝓfluit niſi ab epate.

¶ Cōtra. hec pars videt̄ repugnare imediate p̄cedēti. Nā ſtatiꝫ dixit ꝙ medico nō eſt curādū: vtrū ꝓfluat. Et mō dicit ꝙ dꝫ credere ⁊ ſcire: ꝙ hec virtus ꝓfluat ab epate. ¶ Hic pōt dici ꝙ nō dixit p̄us Aui. ꝙ medico nō eſt cu-

randū: vtrū ꝓfluat ab epate vel nō. Sed nō eſt curādū: vtrū in pn° gñōnis iſluxerit ab epate vel nō. Nā medico eſt curādū ſcire a quo pn° pēdēt ille opatiōes vt eis leſis p egritudinē pncipij: ſciat qḋ mēbrū curādū ſit. ¶ Uel 2° dicēdū de vtute: ꝙ ꝓfluat ab aliq̄ duplr pōt intelligi. Uno mō ꝙ ſit vtus que ſit ab alio ⁊ trāſmittit ad mēbrū ad qḋ ꝓfluit. Et hoc mō medicus de vtute aie ꝑ quā tanq̄ formā ꝓpriā agit os nō curat: vtrū ab epate ꝓfluat: aut nō. 2° mō vtus pōt dici ab alio mēbro ꝓfluere i os. i. vtus q̄ eſt in oſſe depēdere in operando ab alio mēbro: ⁊ ab eius iſluxu: ⁊ h̄ mō vtus nutritiua oſſis ꝓfluit ab epate: ⁊ h̄ñ opꝫ medicū credere: ⁊ illud cōcordat cū pte ſequēte que eſt iſti° ꝓbatio. ¶ Ad 2ᵐ dr̄. ꝙ hic nō negat hanc vtutē ꝓfluere ab alio q̄ȝ ab epate: ſed qualitercūqȝ ꝓfluat ab alio in operando: ſemꝑ tñ eo mō ꝓfluit ab epate imediatius q̄ȝ a corde. ¶ Nō 3° ꝙ hāc ptē tertiā. ſ. ꝙ clauſa via iter os ⁊ epar: opatio tñ oſſis deſtrueret. Expouit Jacob° duplr. vno mō ꝙ deficeret q̄litas q̄ epar oſſi mittit qua ſtat cōplōni oſſis tanq̄ȝ forma: ⁊ ſm h̄ illa via clauſa patit os. 2° mō: q: ſanguis: aut alia nutrimētalis humiditas caret qualitate occulta influxa ab epate: merito cui° eſt ſufficiēs mā nutricationis: ⁊ h̄ mō clauſa tali via os pateret. Ex quo iſfert ꝙ q̄uis epar nullū ſpūm mēbris influeret: ſaluaret tñ eius pncipatus reſpectu alioꝝ mēbroruꝫ: q: ab eo dependet alioꝝ mēbroꝝ opatio velut a pn° diſpoſitiuo debite nutrimētalis mãe. Et ſine dubio pª expoſitio tolerari pōt: ſꝫ 2° nō ꝯuenit Aui. Nā Aui. i textu dicit ꝙ clauſa via: ⁊ ſi os nutrimētū haberet aptum: opatio ei° in nutrimētū deſtrueret: mō deficiēte tali qualitate os nō haberet nutrimētū aptū. ¶ Patet 2° ꝙ correlariū nō ſequit. Nā lꝫ ab epate diſpoſitio mãe depēderet: nō tñ inde dr̄ pncipale mēbrū: ſicut nec ſtomachus dr̄ pncipale mēbrū lꝫ chilū generet. ¶ Preterea. apud ipſum nō dr̄ pncipale ēt large loquēdo: niſi mēbrū generatiuuꝫ inſtr̄i neceſſario effectiue ꝯcurrētis ad ꝯſeruationeꝫ ſpēi vel indiuidui: qḋ nō faceret epar ex capite dicto. Meli° eſt ḡ dicere ꝙ deficiat q̄litas. vt dicit pmus modus. Aut ſpūs nālis qui ſui ſubtilitate cito diſſoluit: ⁊ i mēbro nō remanet niſi nouiter influat a pncipio: vt dicam ſtatim. ¶ Nota 4° ꝙ illa cōparatio quā facit Aui. ꝙ ita deſtrueret opatio oſſis clauſa via inter ipſum ⁊ epar: quēadmodū ſit in ſenſu ⁊ motu cū neruus ꝯſtringit ⁊c. Pōt intelligi multis modis. vnus eſt ꝙ eque cito: ⁊ ſilr ꝓpter defectū influxus epatis clauſa via ⁊c. deſtruet opatio nutritiue oſſis: ſicut ſenſitiue clauſa via neruoꝝ.

Sed tunc reſtat difficultas q̄ñ hec vtus dr̄ oſſi nālis q̄diu eius remanſerit cōplō: ⁊ nō ita in vtute ſenſitiua: cum vtraqȝ eque a pncipali depēdeat. ¶ Ad qḋ dr̄ ꝙ vtus influēs a cerebro pōt retrahi a cerebro ſtāte ſanitate mēbri. i. ſpūs influēs: merito cui° vtus in mēbro exñs pōt opari ſenſuꝫ pōt retrahi a cerebro: vt pꝫ in ſomno: ſꝫ nō ita eſt de ſpū nāli ab epate tranſmiſſo: q: retrahi nō pōt: ita. n. fact° eſt cōnālis mēbro cui influxit. ¶ Ex h̄ ēt pꝫ ꝙ nō obſtāte ꝙ opatio vtutis pendeat in oſſe ab influxu epatis: ſicut operatio ſenſus pendet ab iſluxu cerebri. Una tñ iſtaꝝ vtutū in operādo dr̄ inata. ſ. nutritiua: eo ꝙ opari ſufficit ꝑ ſolū ſpūm ita appropriatū vt retrahi nō poſſit: ſed ꝑ talē ſolū nō ſufficit opari vtus ſenſitiua: ⁊ iō hec talia q̄ nō ſentiunt nō mouent: dicuntur a Gal. hr̄e vtutē innatā tñ. Nā coꝝ vtus lꝫ vere i operādo depēdeat ab iſluxu: tñ nō dr̄ influēs: ſicut ſenſibilis ⁊ motiua. ¶ Patet 2° ex hoc itellectus vltime partis lectꝭ ꝙ hec vtus eſt oſſi facta nālis: dū ei° pmāſerit cōplō. Nā quo ad opari hec vtus pēdet tñ a ſpiritu appropriato: ita ꝙ nō neceſſario ab illo q ſub forma ſpūs cōis ſtat in mēbro. Ali° modus exponēdi eſt ꝙ nō taꝫ cito deficit opatio nutritiua clauſa via: ſicut opatio ſentiēdi. ⁊ iō vtus nālis eſt dicta inata reſpectu ſenſitiue. Cauſa aūt nō deficiendi ita cito eſt: q: ſpūs ille ſit inatus ⁊ ſufficit opari ēt ſine alio iſluxu nō ſic eſt de ſenſu ⁊ motu. ¶ Ex qb° ſm Aui. pꝫ ſolutio ad qōnē querentē: vtrū oſſa ⁊ ſilia mēbra hn̄t vtutē inatā tñ. Nā vt ex dictis pꝫ: ⁊ hic hoc nomen virt° dr̄: q̄nqȝ de aia ꝯnotādo ipſaꝫ poſſe in opa vite: q̄nqȝ de inſtr̄o q̄litatiuo: q̄nqȝ de ſpiritu. Sumēdo aūt vtuteꝫ ꝓ aia: ſiue ꝓ pncipali pn° opationū vite mēbro: vtrū hec vtus q̄ dr̄ nālis apud medicū ⁊ vitalis ſit inata. i. nō iſluxa ab alio mēbro: vult Aui. eſſe impꝑtinēs medico nec patere viā medico ad hāc vītatē terminādam. Et ſic nō eſt viſile Gal. de tali vtute ⁊ mō eſſendi i mēbris itellexiſſe cū dixit hec mēbra hr̄e vtutē inatā tñ: hec enim queſtio eſt phyſica: ⁊ nō medicinalis. Nec quo ad ꝯnes medicinales: ſequit varietas qcq̄d in iſta qōne dicat. ¶ Sꝫ de q̄litate vel ſpiritu qb° mediātib° aia in mēbris opat: vtruꝫ ſint in mēbris iſluētes ab alijs. hoc opꝫ medicū credere: ⁊ quo ad h̄ dꝫ ſꝫ Aui. ſniaꝫ credere ꝙ vtus nālis fluit ab epate. nā expertū eſt ꝙ defectu exiſtente in epate mēbra nō nutriant. Et ſi nutrimētū aptū haberent: verūtñ hec vtus reſpectu aialis pōt dici innata mō ſupra expoſito. ¶ Ex qb° pꝫ monachū ſup 2° tegni incōuenienter reprehēdere Gal. Et ſi querat a pho in ꝓ itellectu: vtrū in mēbris iſtis vtus q̄ eſt pncipale agēs opa vite iſluat ab alio pn°. ¶ Dicēdū ꝙ in h̄ ſūt multi modi ꝓbabiles. Quidā eniꝫ dicūt tales vtutes eſſe ꝓprietates aie: que tñ nō dicunt aliā eſſentiā q̄ȝ eſſentiā aie. ¶ Dicūt 2° has ꝓprietates iformare mēbrū: qḋ tñ nō hꝫ ꝑ forma aie eſſentiā: etſi eſſentia aie ſit ſibi ꝑ pſentiā. ¶ Dicūt 3° ꝙ h̄ mō ꝯtingit vnū mēbrū iformari vna vtute: ⁊ nō aliud: ſic oculus informat vtute viſiua ⁊ nō auris. ¶ Dicūt 4° ꝙ mēbꝝ qḋ iformat aia eſt cor vel ſibi ꝓportionale a quo oēs vtutes pticulares fluūt ⁊ alia mēbra. Et iō ſm hūc modū ſolū cor eſt mēbrū hn̄s vtutē inatam tñ. Reliqua aūt oia mēbra hn̄t vtutē influētē: nec tñ eſt credendū iuxta hāc opionē cor hoīs eſſe hoiem ⁊ aſini aſinū: q: ⁊ ſi aia informet cor: nō tñ cū illo cōponit vnū: ſꝫ cū toto ſubro. Et ſūt ad iſtas ꝯnes ꝓbādas q̄dā ꝑſuaſiue rōnes. Et illḋ vr̄ innuere Ar. in lib° de motu aialiū: cū dixit. opꝫ exiſtimare aial ꝯſtare quēadmodū ciuitatē hn̄ legib° rectaꝫ ⁊c. quā ꝑ te videas. Quidā alij dicūt aiam q̄ eſt talis vtus dari a generāte: ⁊ nō a corde: q: cū vt° ſpermatis poſſit gnāre cor poterit ēt alia mēbra gnāre. Sꝫ de h̄ ēt dicet iſra. ca° de vtutib° nālib° miniſtrātis. ¶ Et lꝫ pª poſitio ſit mihi viſimilior. 2° tñ eſt hodie cōior apud medicos: ſic ēt cū circa hāc mãm querit: vtꝝ oia mēbra nr̄i corpis ſint eiuſdē ſpēi eſt queſtio nihil ad medicinā ptinētes. Nā ſiue dicatur: vt puto ꝙ nullū mēbrū hoīe eſt in ſpē ꝓprie: ſꝫ ſolūꝫ ꝑ reductionē in ſpē hoīs: q: pars hoīs: ſed nō cōpleta qḋ ad eē ſpecifice ſubſtātie reqrit: ſiue dicat ꝙ ſint eiuſdem ſpeciei: ꝓpter forme eoꝝ idētitatē diuerſimode in illis operantē: ꝓpter varietatē inſtr̄oꝝ: ſiue 3° dicat ꝙ ſint diuerſaꝝ ſpēꝝ: in qbus tñ aia vna opat nō eſt curandum: ſufficit eniꝫ medico ſcire quomodo requirant influxus ab aliquo membro ad hāc vel illam operationem: ⁊ q̄ñ nō: quātū preſenti queſtioni ſpectat.

¶ **Et tūc qdē explanabit ei diuiſionis habitudo ⁊ videbit mēbra principalia que ſunt: ⁊ mēbra principalibus deſeruientia: ⁊ membra nō principalia abſqȝ ſeruitio.**

¶ Hic exequit. vt dr̄ ꝑus Aui. ponēdo etiā generaleꝫ diſtinctionē. Et diuidit in duas ptes. pmo ponit illā. 2° mēbra diſtinctionis declarat. 2ª ibi ¶ Mēbra vo pncipalia. ꝑ De pma dicit ꝙ ex dicte diuiſionis ꝑus poſite declaratio

ne explanabiť medico biſmdo mēbroꝝ vni⁹ alteri⁹ diuiſionis. Et eſt ꝙ mēbroꝝ q̄dā ſunt ꝑncipalia: q̄dā ſuientia ꝑncipalib⁹: ⁊ q̄dā abſq; ſeruitio: ⁊ non ꝑncipalia. ¶ Ubi nō ꝙ h̄ maxie mō ex notitia ꝓcedētis cognoſciť pītis diuiſiōis mēbroꝝ bitudo. ¶ Nā ſi aliq̄ ſūt mēbra tribuentia illa erūt ꝑncipalia mō ꝓcipue ſtatī exponēdo: ⁊ q꞉ nō ſūt tribuētia: niſi alia ſibi: aut ꝑparādo: aut deferēdo ſub ſeruiāt: iō erūt ꝑncipalib⁹ ſeruiētia. ſ; q̄dā ſunt q̄ nec deferūt: nec ꝑparāt ſpaľr ꝓ opōne ꝑncipalis: iō illa ſunt nō ꝑncipalia: ⁊ ſūt abſq; ſuitio. ¶ Nō z⁹ ſuitiū ſumi tripľr: aut ꝓ actiōe vel paſſiōe. z⁹ ꝓ vtilitate. 3⁹ ꝓ opōne mēbri appropriate ꝑncipali ſubſeruiētis: mō ꝯſtat ꝙ membra: nec ꝑ mō nec z⁹ inueniunť abſq; ſeruitio: ſed 3⁹ modo.

¶ Mēbra v̄o ꝑncipalia ſunt mēbra q̄ primarū virtutū q̄ in corpe exiſtūt q̄ ad h̄ ſunt neceſſarie vt ſingulare: aut ſpēs perdurēt principia hn̄t.

¶ Declarat mēbra diuiſiōis iſti⁹: ⁊ ſolū ꝑ^m ⁊ z^m cū 3^m ſit notū ex negatiōe illoꝝ. Et diuidiť i duas. ſbi z^a [Mēbrorū v̄o ſerui.] ꝑ^a i duas. ꝑ. n. facit qḋ eſt i gn̄e. z^a ſpālius. z^a ibi [Scḋʒ v̄o.] Dicit ꝑ ꝙ mēbra ꝑncipalia ſunt illa q̄ hn̄t ꝑncipia ꝑmaꝝ v̄tutū q̄ ſunt ad h̄ nec̄ie vt ſpēs vľ indiuiduū ꝑmaneat. ¶ Nō ꝑmo ꝙ v̄tutes dicunť ꝑme: aut ſpeſicut vegetatiua. vt vľ Ar. velle z⁹ de gn̄atiōe: aut dignitate vt cognoſcitiue: aut cōitate vt vitales: ⁊ nāles ⁊c̄. Et cōiter hoc exponūt doctores ꝑmaꝝ cōitate. ſ. Nā nāles nō ſūt ꝑme dignitate. Sʒ ego credo ꝑmaꝝ itelligēdū eē nō ſuplatiue ſʒ vt iportat aliquā excellētiā: ſic dr̄ famoſiſſimo: eq꞉ valde famoſo: ꝑmaꝝ igiť v̄tutū itelligať valde excellētiū. Et Aui. declarat quā excellētiā debēt hr̄e: q꞉. ſ. ſūt ad h̄ nec̄ie: vt ſpēs: aut idiuiduū ꝑmāeat. ¶ Nō z⁹ ꝙ mēbra ꝑncipalia hr̄e i ſe ꝑn⁹ taliū v̄tutū diuerſimode opiať apud diuerſos. Nā Plato ⁊ Gal. g ipſ; ſeq vľ dicūt. ꝙ ſūt tr̄ie eēntiaľr aie in vno hoie. ſ. tres aut q̄tuor: ⁊ in q̄libet ꝑncipali ꝑſertim triū fundamētaľr eſt vna aie eēntia q̄ eſt ꝑn^m a q̄ fluūt potētie vni⁹ gn̄is vt ſenſitiua a cerebro: ⁊ nutritiua ab epate: ⁊ vitalis a corde. Principia g̃ ſm hāc viā iſtaꝝ v̄tutū eſſent aie eēntie. Alij v̄o ponūt aiam eē vnā totā in q̄libet pte. ⁊ iō oē membꝝ dicūt hr̄e ꝑn^m v̄tutis nec̄ie ad indiuidui ꝑmanētiā qḋ eſt aia: opʒ g̃ ſuppleri hūc textū apud eos. ¶ Nō ꝙ v̄tus q̄nq; dr̄ de re effectiue ꝯcurrēte ad opōnes aie: ⁊ q꞉ ſpūs effectiue cōcurrit ad illas: iō ſpūs eſt v̄t⁹. ¶ Nō z⁹ ꝙ reꝝ cōcurrentiū ad opa aie: q̄dā nec̄io ſaltē in ſui ſpe ꝯcurrūt ad ꝑmanētiā idiuidui vel ſpēi. ſ. ſpūs vitalis qui in corde gn̄ať: ⁊ nālis g in epate: ⁊ aialis g in cerebro: ⁊ generatiu⁹ qui in teſticulis. Quidā aūt nō ꝯcurrūt nec̄io: ſic v̄bi grā. ſpūs g viſiuus eſt. ¶ Nō 3⁹. ꝙ reꝝ q̄ in nobis gn̄anť: q̄dam ſunt nec̄ie ad idiuiduī ⁊ ſpēi ꝑmanētiā: ſʒ nō effectiue cōcurrūt ad h̄: imo nāľr vt chilus g in ſtōcho gn̄ať: ⁊ iō iſte. q꞉ nō effectiue ꝯcurrūt ad idiuidui ꝑmanētiam nō dicunť v̄tutes. h̄ g̃ mō illa mēbra q̄ ꝑ aiam ſuā: ⁊ cōplōnē ꝓducūt ea inſtrā aie q̄ effectiue ꝯcurrūt ⁊ nec̄io ad ꝯſeruationē idiuidui vel ſpēi dnr̄ hr̄e in ſe ꝑn⁹ ꝑmaꝝ v̄tutū ⁊ ꝑncipalia. Et h̄ mō a Marſilio ⁊ Jacobo res iſta limitatur. ¶ Nā cōciliator Din⁹ ⁊ Gentilis ad ſaluādū plura ꝑncipalia nō hn̄t v̄ba limitantia: niſi ꝙ dicūt quedā eſſe vere: ⁊ quedam manifeſtatiue ꝑncipalia. Et cor vere ⁊ alia tria manifeſtatiue. Et hec nō plene ſufficiūt niſi apud illos g dicūt v̄tutē eē ꝓprietatē aie fluētē ab ea quā dicūt ꝑmo a corde fluere tanq̄ ab illo in q̄ ꝑ radicať aia: ⁊ has tres vitalē cordis ⁊ aialē cerebri: ⁊ nālē epatis eē ꝑmas v̄tutes ab aia fluētes cū ſit quelibet in ſuo gn̄e ꝑma. ¶ Qui v̄o has nō ponūt nō pn̄t h̄ dicere. Et iō iſti alij g has nō ponūt diſtinctas ad hūc aliū modū diuerterūt. ¶ Sed tn̄ mihi vľ ꝙ hec limitatio nō ſufficis ēt dicēdo ꝙ nō ſunt iſte v̄tutes q̄litates aie ab ea diſtincte: vt volūt. ¶ Et ſuppono. ꝙ oēs ptes q̄titatiue ſtomachi vel pulmonis ſunt nec̄ie ⁊ effectiue ꝯcurrētes ad indiuidui ꝑmanentiā mō dicto: q꞉ i ſua ſpē: nec̄e eſt. n. aliquā ptē talē ꝯcurrere: ⁊ h̄ faciūt he ptes tanq̄ aie inſtrā. ¶ Suppono z⁹ ꝙ alique tales ptes fiunt: ⁊ ꝓducunť a ſtōcho ⁊ pulmone ꝑ actum v̄tutis nutritiue vt ꝯſtat: ⁊ tunc ſeqť ꝙ ſtōchus: ⁊ pulmo iuxta iſtoꝝ expōnē eſſent ꝑncipalia: q꞉ hn̄t ꝑn⁹ ꝓductiua inſtroꝝ aie nec̄io effectiue ad idiuidui ꝑmanētiā ꝯcurrētiū. ¶ Et iō dico ꝙ opʒ addē plurib⁹ mēbris cōium: iſto mō mēbra ꝑncipalia ſunt illa q̄ hn̄t ꝑn⁹ ꝓductiua inſtrorū aie pluribꝰ mēbris cōiaʒ q̄ ſunt nec̄io effectiue ꝯcurrētia ad idiuidui vel ſpēi ꝑmanētiā. Et h̄ ꝯuenit ſolū cordi cerebro epati ⁊ teſticulis. Nā generāt ſpūs g nō tn̄ exiſtētes in eis ſūt opatiui: ſʒ ēt i alijs mēbris: ⁊ iō dnr̄ cōia inſtrā: ſʒ g̃ hāc ſignificationē largā ꝑncipalis mēbri Aui. ꝯcedit plura eē ꝑncipalia mēbra: ⁊ nō ſumēdo ꝑncipale vt iportat ꝑ^m in gn̄e mēbroꝝ: h̄. n. mō ſm Ar. mētē ſolū cor poſuiſſet ꝑncipale in aialib⁹ cor hn̄tib⁹: ſicut Ar. poſuit vbicūq; de hac mā loquiť. Et q꞉ in hoc mō ſignificādi nō eſt ambiguū multa eſſe ꝑncipalia. iō Aui. in h̄ non narrauit opinionū varietatē: ſed pro certo habuit plura eſſe ꝑncipalia. ¶ Ultimo nota. ꝙ inter mēbra que h̄ mō dicunť ꝑncipalia. q̄dā dicunť ꝑncipaliora: vt cor: q̄dā minus: vt teſticuli. Et quedā medio mō: vt cerebrū ⁊ epar. De qbus duobus qḋ ſit ꝑncipalius. vide 4⁹ huius.

¶ Scḋm v̄o ſingularis durabilitatem ſunt tria principia. Cor qḋē eſt principiū v̄tutis vite: ⁊ cerebꝝ qḋē eſt principiū v̄tutis ſentiendi ⁊ mouendi: ⁊ epar qḋē eſt principiū nutriendi.

¶ Hic ſpecialius notificat mēbra ꝑncipalia. ⁊ diuidiť in duas. ꝑ enī notificat q̄ ⁊ q̄re ſint aliq̄ mēbra ꝑncipalia ꝓ ꝯſeruatione idiuidui. z⁹ ſpēi. z^a ibi [Sed ſm ſpeciei.] Diť ꝑmo ꝙ mēbra ꝑncipalia ſm durabilitatē ſingularis. i. q̄ hn̄t ꝑn^m v̄tutis nec̄ie ad indiuidui ꝯſeruationē mō expoſito ſunt tria. ſ. cor: q꞉ ipm eſt ꝑn^m ꝑme v̄tutis ⁊ vite: ⁊ cerebrū: q꞉ eſt ꝑn^m ſentiēdi ⁊ mouēdi: ⁊ epar qḋ eſt ꝑn^m v̄tutis nutritiue. ¶ Circa ptē nota. ꝙ vnūqḋq; hoꝝ triū mēbroꝝ gn̄āt ſpūm g eſt iſtrm cōe aie nec̄io effectiue ꝯcurrēs ad ꝯſeruationē idiuidui. Nā ſpūs vitalis g a corde ꝓcedit eſt effectiue ꝯcurrēs nec̄io ad oēm opōnē hois: vt ē viuēs: ⁊ iō hec dr̄ v̄t⁹ ꝑ⁹ ⁊ vita: q꞉ ꝑbet alijs mēbris vitā. deficiēte g̃ h̄ ſpiritu indiuiduū deficeret. Siľr in epate fit ſpūs nālis: aut abſolute: q꞉ epar illū ſpūm gn̄āt dando ſibi ſubalē formā: aut ſʒ qd: q꞉ epar nō dādo ſibi formā ſubalē: facit tn̄ ipm nutritiuū g eſt tn̄ ſufficiēs ꝑn^m faciēdi nutricationē mēbroꝝ ad que deferť: ſʒ hāc nō faciat ſine vitali. Siľi mō cerebrū gn̄āt aialē qui nec̄io effectiue ꝯcurrit ad oēm ſenſū ⁊ motū voluntariū: ⁊ ſic ſine iſtis effectiue ꝯcurrētib⁹ vita ꝯſeruari nō poſſet. ¶ Qꝫ autē hec mēbra tales ſpūs generēt vľ cōuinci expientia rōne adhibita: ⁊ iſtis trib⁹ mēbris vere ꝯuenit rō ꝑncipat⁹ ſm ꝙ hic ſumiť. Sʒ ad denotādū: ꝙ nō qḋlibet iſtoꝝ eſt ꝑ^m in genere mēbroꝝ. dixit Aui. de corde ſemꝑ ipm eſt ꝑn^m v̄tutis ꝑme: qḋ nō dixit in alijs: ſed lʒ de corde ſit manifeſtū ꝙ eſt ſpūs ꝑn^m vitalis ꝑ arteriā trāſeūtis. Et de cerebro ꝙ eſt ꝑn^m aialis ſpūs: tn̄ in epate vľ res magis ambigua: ⁊ iō ꝑmo colliget dr̄ ſpūs ſunt duo. ſ. ſpūs apparēs in corde: ⁊ ſpiritus apparēs in cerebro: ſʒ in epate nō appet per viā ſenſus eſſe ſpūs. Et Gal. in tegni. noiat ſpiritū vitalē ⁊ aialē nō nominādo nālem. Et in 3⁹ de ingenio. poſuit rē ſub dubio. ⁊ ideo aliqui volūt ſanguinem qui in epate generať effectiue per ſe cōcurrere ad ꝯſeruationē indiuidui. Quomodocūq; tn̄ ſit ad ſaluandū ꝑncipatum epatis mō loquēdi Aui. vľ meli⁹ poniť ꝙ epar gn̄āt ſpūm

nālē

nālē.nā Aui.ſupra dixit ꝙ ſi os baberet nutrimētū aptū ⁊ via inter epar ⁊ os clauderetur:os nō nutrireť:⁊ hoc nō niſi propter ſpiritus ab epate venientis defectum.

¶ Sed ſm ſpeciei debilitatem ſunt principalia hec tria:⁊ etiam aliud quartum qḋ ſpeciei exiſtit proprium ⁊ ſunt teſticuli qui vni rei ſunt neceſſarÿ ⁊ ad rem aliam iuuatiui.

¶ Notificat mēbra ṗncipalia q̄ ſunt talia reſpectu ꝯſeruatiōis ſpēi. Et diuidiť ī duas:qꝛ ṗmo facit hoc. 2° ſpālr teſticuloꝝ notificat iuuamēta:⁊ neceſſitatē:ibi 2°[Neceſſitas ꝟo.] ¶ De p° dicit ꝙ mēbra ṗncipalia ſꝫ ꝯſeruationē ſpēi ad ſenſum datū ſupra ſunt hec tria.ſ.cor:epar:⁊ cerebruꝫ. Et cū hoc ſunt teſticuli ſm medicos q ad vnā rē ſūt neceſſarÿ:ad aliā ſūt iuuatiui. ¶ Circa quā ptē nota ṗ ex hiis q̄ dicunť. 20. tertÿ. de cāis ſpmatis. ⁊ 21. de gñatiōe embrionis. ad faciēdū ſperma nō ſolū ꝯcurrit ꝟtus teſticuloꝝ:ſꝫ ꝟtus vniuſcuiuſqꝫ hoꝝ triū ṗncipaliꝰ q̄ꝫ teſticuloꝝ vt°. vñ ibi dī ꝙ oꝫ ꝙ ſit ſpmati ex oī mēbro ṗncipali fons. Et iō hec mēbra generāt vľ ꝓducūt iſtꝫ cōe nec̄io effectiue cōcurrēs ad ſpēi ꝯſeruationē q̄ p actū gñatiōis ꝯſeruať. Sp ma.n.effectiue ꝯcurrit ad fet⁹ gñationē. ¶ Nota 2° ꝙ lꝫ Ar. 2° de generatiōe aīaliū. viſuꝫ fuerit ꝙ teſticuli nō generāt ſpma.ſꝫ ſint tāq̄ꝫ ſuſpēſiori ampliātia vaſa ſpmatica. Tñ apd medicoꝝ mēte ⁊ ꝟitatē nō ē ita:qꝛ ī hñtib⁹ teſticulos ipſi īmediate ſpma generāt:ſꝫ ī ꝟtute alioꝝ ṗncipaliū. Et p hoc vide ſcripta ſup 2° tegni. Ex his pꝫ ꝙ alia tria ṗncipaliora ſūt q̄ꝫ teſticuli. Pꝫ 2° ꝙ iſta duplr ſūt ṗncipalia:teſticuli ꝟo vno mō tñ. ¶ Nō 3° ꝙ teſticuli ſūt neceſſarÿ ad vnā rē ſm medicos.ſ.ad ſpmatis generationē:⁊ hoc ſm mētē Gal. vt infra dī ē veꝝ tā de teſticulis mulieꝝ q̄ꝫ viroꝝ. Sūt ēt iuuatiui ad aliā rē vt ſtati dī:qꝛ res illa aut nō ex toto pēdet a teſticulis:aut nō eſt nec̄aria ad ꝯſeruationē īdiuidui vľ ſpēi. ¶ Uel 3° dicūť iuuatiui ad hāc ſcdam rē:qꝛ nō niſi pp meli⁹ eē ſic fcm ē. Nā eoꝝ q̄ ī aīalib⁹ a nā q̄dā ſiūt pp neceſſitatē q̄dā pp meli⁹ vt barba in viris ⁊ mamille ī eiſdē. Et illa q̄ ſunt pp meli⁹ nō obſtāte ꝙ ad aliud meli⁹ ꝯſidū p q̄ ſunt fcā ſunt nec̄ia:tñ nō dicunť abſolute facta pp neceſſitatē:ſed pp iuuamentuꝫ.

¶ Neceſſitas ergo eſt ad ſperma generanduꝫ qḋ genealogiam cōſeruat. Iuuamētum ꝟo eſt ad hoc vt cōplemētū forme deť ⁊ cōplō maſculina ⁊ feminina cōſerueť q̄ ſpecieb⁹ animalis accidētia ſunt inſeparabilia:⁊ nec ſunt ex rebus inanimalitatis eſſentiam ingredientibus.

¶ Hic declarat neceſſitatē ⁊ vtilitatē teſticuloꝝ dicēs ſpāliter. p̊ ꝙ neceſſitas teſticuloꝝ eſt vt generēt ſpma qḋ ſaluat genealogiā.i.ſucceſſiuā generationeꝫ. ¶ Dič 2° ꝙ iuuamētū teſticuloꝝ ē ad dādū cōplemētū forme. ⁊ ad hoc vt ꝯſerueť cōplō maſculina ⁊ feminina q̄ cōplōnes ſūt accidētia īſepabilia q̄buſdā ſpēb⁹ aīaliū ⁊ nō ſūt de reb⁹ ingrediētib⁹ eēntiā aīalis. ¶ Ubi nota. ꝙ veꝝ teſticuli generandī ſpmatis ſūt nec̄arÿ tāq̄ꝫ ipſuꝫ generātes ē qḋ:in qua diſcordare videnť Ar. ⁊ Gal. Nā Ari. p̊ de generatione aīaliū. vult teſticlos nō generare ſpma:nec ad h̄ eē neceſſarios. ¶ Cui⁹ rōnes ſūt. p° qꝛ multis aīalib⁹ emittētib⁹ ſpma nō ſūt teſticuli ſicut ſunt piſces ⁊ ſerpētes. 2° qꝛ vt dī 3° de hyſtorÿs. ca° p̊. Taur⁹ poſt abſciſionē teſticulorū īpregnauit vaccā. 3° qꝛ ſpma manifeſte īueniť in vaſis ſpmaticis ⁊ nō ī teſticulis. 4° qꝛ mādifeſte videnť ꝯbi ſurſuꝫ teſticuli in hñtib⁹ teſticulos ex:⁊ h̄ nō ē niſi qꝛ hec vaſa tali tpe ꝯbunť ad ſpma emittēdū. 5° a teſticulis in viris nō ē via exit⁹ ſpmatis:ſꝫ hñ p vaſa. ¶ Imaginať ḡ Ar. ꝙ nō ſūt nec̄arÿ ī generatiōe ſpmatis:ſꝫ mltū ꝓſūt:qꝛ teſticuli ponūtur ad h̄ vt vaſa ſeminaria ſuſpēdanť ⁊ teneātur apta vt p ea ſpma trāſire poſſit hora coit⁹ ⁊ ipelli ſicut lapilli q̄dā q̄b⁹ textores vtunť ad tenenduꝫ apta fila p q̄ nauicula īter ſtamīa dꝫ trāſire. Sūt ēt q̄buſdā aīalib⁹ ſuſtētaculū īuolutiōis vaſoꝝ. Nā queādmodū nā aīalia voracia fecit cū vnico īteſtino ⁊ raro:ita ēt aīalia velociſſimi coit⁹ fecit cū vaſis ſeminarÿs rectis:ſꝫ illi q ſūt moroſi coit⁹ vt ſpma magis digerať hñt ſeminaria vaſa inuoluta ad hūc finē circa teſticulos ſič īteſtina circa meſenteriuꝫ īuoluunť. Cꝫ aūt abſciſis teſticulis aīalia ſiūt ſterilia eſt:qꝛ hec vaſa aut p illud īcidunť:aut qꝛ exiccanť ⁊ ꝯbunť.

¶ Sꝫ ꝯ hāc Ar. poſitionē ples videnť eē rōnes. P°ma qꝛ in aīalib⁹ hñtib⁹ teſticulos īuen nō vī aliqḋ hoꝝ iuuamētoꝝ in teſticulis. 2° qꝛ tpe coit⁹ quoꝝūdā aīaliū ſeľ in āno coeūtiū teſticuli eoꝝ īueniunť magni apparentes in alio tpe ita pui ſūt vt nō ꝑcipianť:⁊ h̄ nō eē niſi qꝛ ſūt ꝓ tūc pleni ſpmate. 3° qꝛ ꝯtria teſticuloꝝ ſurſuꝫ nō faceret vaſa lata hora emiſſiōis ſemis. 4° qꝛ teſticuli manifeſte p vſuꝫ coit⁹ tumeſcūt. 5° qꝛ ſuppoſitio narcoticoꝝ reddit ſterilē:ſꝫ h̄ argumētū ſit debile. ¶ Uoluit ḡ Gal. ⁊ medici ꝙ teſticuli nō ſūt vnicuiqꝫ aīali generāti ſpma nec̄arÿ:ſꝫ ſunt q̄buſdā ſpēb⁹ aīaliū nec̄arÿ ad generationē:qꝛ ipſi ſūt generātes ſpma qḋ maxīe appet ex ſilitudīe carnis in colore ad ſpma. nā ſič mamille lac generāt albū:⁊ epar ſāguinē rubeū:ita eſt de teſticulis reſpectu ſpmatis. Spma ḡ ⁊ ſpūs gignitiu⁹ lꝫ pēdeat ab alÿs trib⁹ ṗncipalib⁹ mēbris ī talib⁹ aīalib⁹ teſticulos hñtib⁹ generari:tñ nō pñt ſine teſticuloꝝ ꝯcurſu:⁊ iō ponunť teſticuli ṗncipale mēbrū:qꝛ generāt ſpiritū gignitiuū q ē iſtrm gñale nec̄ario effectiue ꝯcurrēs ad ſpēi ꝯſeruationē:⁊ h̄ maxīe veꝝ ē de viroꝝ teſticulis. Nā de teſticulis femīaꝝ nō ita cōcorditer dī ⁊ viā medicoꝝ ſequēdo Auic. dič in pte pñti ꝙ ad ſpma generādū ſūt nec̄arÿ qḋ ſpma genealogiā ſeruat. ¶ 2° ṗncipalr nota. ꝙ q̄uis teſticuli ſꝫ iſtos generenť ſperma:tñ ſtat ſperma q̄nqꝫ in vÿs q̄ ſunt īter teſticulos ⁊ virgā retineri aliquāto tpe:⁊ in q̄buſdā notabili tēpore valde. Et iō dicūt potuiſſe ꝯtīgere ꝙ thaurus poſt caſtrationē īpleuit vaccā ex ſpmate in eo genito añ caſtrationē. ¶ Circa 2m dcm ꝙ teſticuli ſūt iuuatiui ī cōplēdo formā. ¶ Nota ꝙ p formā poſſum⁹ hic ītelligē pulchritudinē q̄ ī viris iuuatur p teſticuloꝝ pñtiā calorē in totū reflectentiū. Unde cū caſtranť perdūt barbā ⁊ multa ad decorē viroꝝ ptinētia. Aut dī cōpleri forma quo ad poſſe operari ī q̄ nālīter īclinať.ſ.generationē ſꝫ p̊m plus placet. ¶ Nota 2° ꝙ maſculina cōplō ⁊ feminina ſūt faciētes ad hoc vt maſculus poſſit ī opus maſculi ⁊ femia ī opus femelle vt ſic. Mas n. vt ſumiť ṗmo de generatione. ca° ṗmo. eſt aīal generatiuum ſibi ſilis in aliud. Et femia eſt aīal generatiuū ī ſe ab alio. Per teſticulos ḡ maſculus eſt potēs generare:h̄ modo ⁊ femina quibus abſciſis neuter poſſit in opus ī hoīe ⁊ aīalibus alÿs teſticulis ad generationē īdigētib⁹. H̄ ḡ modo a teſticulis cōplō maſculina ⁊ feminina cōſeruať. Uel aliter cōplexio maſculina p quā īclinanť aīalia maſculis cōueniētia facere. Nā qḋ dictum eſt:eſt potius nec̄itas q̄ꝫ vtilitas. ¶ Nō 3° ꝙ cāe efficiētes maſculū ī matrice aut femellā ſumunť a diſpoſitiōibus ſpermatis viri. P°mo vt ſi ſperma ſit multū in quātitate calidū ī cōplexiōe bene digeſtum globoſum groſſum veniens a dextro teſticulo ⁊ a rene dextro ⁊ ab homīe fortis corpis carnis mediocris duritiei magnorū teſticuloꝝ ⁊ appa rentiū venaꝝ. Et hic eſt ꝙ ruſtici ligant ſiniſtrū thauri teſticulum cū maſculū volunt concipi. Et hec quidem inter cauſas mouētes particulares eſt ṗncipalior vt ſumiť 4° de generatiōe aīaliū. Sumunť 2° a diſpoſitione cordis fetus ita ꝙ cor fet⁹ inter fetus mēbra eſt cā prima ⁊ principaliter mouēs ad generationem maſculi. Nā cum cor ſit primū in generatiōe

videt̃ facē ad alioꝝ formationē: vt 2° de generatiōe aīa-
liuꝫ ⁊ 4°. ꝓ̄ṗaliter ſumit̃ ita ꝙ cor calidū ⁊ tēperamēto vi-
cinum eſt cā maſculinitatis ⁊ ecōtra cor frigidū ⁊ debile.
Sumit̃ 3° cā ex pte matricis ita ꝙ matrix calida aut tēpe
ramento vicina ⁊ latus dextrū cū in ipſuꝫ ſpma ceciderit
ſunt cā maſculinitatis: vt pꝫ in aforiſmo. Mares qdeꝫ in
dextris. femle vo in ſiniſtris magis. Et ab Auic. zi. tertij.
ca° de cauſis maſculinitatis. ⁊ ca° de regimīe eiꝰ colligi po
teſt. Sumit̃ 4° a diſpōne menſtrui. nā cū menſtruis mū
dificata eſt mulier: eſt aptior maſculū ↄcipere: ⁊ cū ē in fi-
ne mēſis ↄcipit plurimū feminā aut hermaphroditā vt. zi.
tertij. huiꝰ aūt cā ē. q: ſanguis remanēs poſt mēſtruorum
emiſſionē ē purior. ⁊ minꝰ aquoſus. ⁊ magis digeſtus. ⁊ ille
eſt mā fetus q̄ ꝑ tūc ↄcipit̃. Sumit̃ 5° ab accntibꝰ aīe mu
lieris in hora caſus ſpmatis in matricē. vn̄ Aui. ꝓcipit. zi.
tertij. ca° de regīe maſculinitatis. ꝙ hac hora mulier ſuaꝫ
figat imaginationē ſup maſculū: nobilē. Sumit̃ 6° a cau-
ſis ſupercceleſtibus maſculum aptis facere: verbi gratia. ſi
dñs reuolutiōis ſit maſculinꝰ ⁊ in 4° maſculis. Sumit̃
7° ab extrinſecis occurrentibus: verbi gratia. flatus boree
eſt cauſa generationis maſculoꝝ ſm Ariſt. 6° hyſtoriarū.

Sed quedam difficultates circa dcā occurrūt. ꝓ-
mo. n. vī ꝙ a ſpermate ꝓ̄cipalr in-
ter particulares cās nō pēdet maſculinitas ⁊ femineitas:
q: ab illo pendet magis ſexus differētia: ſꝫ cuius variatio
nem equalē maior fit in fetu tranſmutatio: ſed ꝑ eq̄lē va-
riationē menſtrui maior fit varietas in fetu ꝙ̄ ſpmatis. ḡ
magis pēdet varietas maris ⁊ femle a mēſtruo ꝙ̄ a ſpma
te. Maior ē clara. mior ꝓbat̃. q: ſtāte varietate ſpecifica
ſpmatis ⁊ idētitate mēſtrui generant̃ eiuſdē ſpēi ſpāliſſi-
me aīalia: ſꝫ cū varietate ſpecifica mēſtruorū ⁊ ſpecifica
idētitate ſpmatis generant̃ aīalia ſpe differētia. ḡ ⁊c̄. Nā
ſi Tigrides coeūt cū cane femla generant̃ canes veloces
qui ſunt eiuſdē ſpēi cū genitis ꝑ coitū taliū canū adinicē
vt ſumit̃ 3° de generatiōe aīaliuꝫ. ⁊ 7° de hyſtorijs. Et nul
li dubiū q̄n ſpmata tigridis ⁊ canū ſunt differentie ſpecie.
Sed ex duobꝰ ſpmatibꝰ tigridis quoꝝ vnū initiat̃ i tigri-
dem feminā ⁊ aliud in canē nō generat̃ eadē ſpecie vt cō
ſtat. ¶ Cōfirmat̃. ſtāt duo aīalia ꝑ ↄcubitū eē genita eiuſ
dē ſpēi ſpāliſſime: ⁊ tn̄ ſpma a qbꝰ genita ſunt eſſe diuerſa
rū ſpērū: ⁊ ſilr mr̄es: ḡ idētitas ſpecifica vel diuerſitas nō
pendet ex idētitate ſpecifica ſpmatis vel diuerſitate: ḡ ex
varietate diſpōne ſpermatis non pēdet diuerſitas ſexus.

Scd̄a difficultas eſt. q: non videt̃ ꝙ ex calido
ſpermate ⁊ digeſto fiat gene
ralr maſculus alijs ipedimētis ſublatis ⁊ ex frido femia.
ꝓmo. q: tūc ſequeret̃ nūꝙ̄ debere generari nullū maſcu
lū. ↄñs ↄtra experiētiā. Et ꝓbatur ↄña: q: quocūqꝫ ſpma-
te aſini eſt ſperma eq̄ generatiuū: tn̄ femelle l eq̄ calidius
⁊ magis digeſtū: ḡ ſi ſpma illud ꝓpter ſui friditatē ē gene
ratiuū femie nullū aſini ſpma i eadē matrice ⁊ alijs pari-
bus erit generatiuū maſculi: ⁊ ſic nō gn̄abit̃ vnꝙ̄ mulus.
¶ Cōfirmat̃ in eodē ꝓ̄cipio. a. eſt ſpma calidiꝰ ⁊ magis
digeſtū ꝙ̄. b. alijs pibꝰ ⁊ ex. a. generabit̃ femia ⁊ ex. b. ma-
ſculus: ḡ nō pendet maſculus alijs paribꝰ a caliditate ſp-
matis ⁊ femia a friditate: ↄña nota. Et aſſumptū pꝫ: capiē
do duo ſpmata. vnū eq̄ aptū femiare l matrice eq̄. Aliud
aſini l ↄſili oīno matrice qȯ generabit nullū mare: ⁊ pꝫ ꝙ
ſpma aſini ē fridius ſpmate eq̄. ¶ Cōfirmat̃ 2° ꝙ ſpma
virtuoſiꝰ ē magis maſculinꝰ: ſꝫ ſperma calidū reſpectu
ſpermatis tēperati ē minꝰ virtuoſuꝫ cū vtus ſequat̃ tēpe
ramētū: ḡ qȯlibet ſemē tēperatū quolibet calido alijs pa-
ribus ē magis maſculinꝰ: ⁊ ſic maſculinitas potius vī ſe
qui tēperamentū cōplonis. ¶ Forte dī ↄcedēdo ꝙ tēpe-
ratū ſpma eſt magis maſculinꝰ. ¶ Cōtra. ex hoc ſequit̃
aliqȯ diſtēperatū: aliquo tēperato eſſe magis maſculinꝰ
qȯ repugnat reſponſioni. ⁊ ꝓbat̃ ↄña. Et capio a. ſemē tē-
peratū in extremo tēperamēti verſus calidū ⁊ b. tēperatū
in extremo tēperamēti verſus frigidum: ⁊ ſequit̃ ꝙ a. eſt
magis maſculinꝰ ꝙ̄ b. q: eſt eq̄ue tēperatum ⁊ calidius
naturaliter alijs paribus: ergo in certa proportione ſi f. il
la proportio: ⁊ patet ꝙ in minori improportione ꝙ̄ eſt f.
aliqȯ calidū eſt minus maſculinꝰ ꝙ̄ a. ⁊ illo dato ſequit̃
ꝙ erit magis maſculinꝰ ꝙ̄ b. qȯ tn̄ ponitur temperatū.

Tertia difficultas q: nō videt̃ ꝙ caliditas ma
tricis ſit cā maſculinitatis
aut friditas femineitatis: q: q̄cūqꝫ matrice mulieris apte
ad generationē eſt dare matricē fridiorem ⁊ cuꝫ fridiore
ſpermate ꝙ̄ ſit ſperma viri maſculinātē: ḡ nec rōne fridi-
tatis matricis: nec rōne friditatis ſpmatis ſiūt ille diffe-
rētie ſexꝰ. Et pꝫ aſſumptū de mr̄ice ⁊ ſpmate piſciū ⁊ tor-
turarū ⁊ aſinoꝝ ⁊ alioꝝ aīaliū multū hole fridiorū. Silr
pꝫ de matrice ac ſpermate generātibꝰ maſculos in germa
nia ⁊ de generātibꝰ maſculos in india. Et q: iſte difficulta-
tes plurimū ſunt phice: iō ꝓ nūc earū ſolutio dimittitur.

¶ Membrorum vero deſeruientiuꝫ alia ſunt que
ſeruitute deſeruiunt preparatoria: alia que ſer-
uiunt ſeruitute latoria.

¶ Hic explanat aliqȯ mēbꝝ ꝓpoſite diuiſiōis. ⁊ facit tria
Primo ponit illius mēbri vnā diſtinctionem. 2° declarat
quaſdā ſeruitutū declarationes. 3° ꝑ exēpla declarat mē-
bra ꝓpoſite diuiſiōis. ibi 2° [Et ꝓparatoria.] ibi 3° [Cordis
vo.] Dicit ꝓmo ꝙ mēbrorū ſeruiētiū ꝓ̄cipalius q̄dā ſer-
uiūt ſibi virtute ꝓparatoria: q̄dā vtute delatoria. ¶ Nota
ḡ ꝙ mēbroꝝ ſeruiētiū ꝓ̄cipali: q̄dā dicunt̃ cōiter ſeruiē-
tia q: aliquo modo ſibi cōferētia ⁊ in ipm ordinata ſicut
craneū ad cuſtodiā cerebri ⁊ pectꝰ cordis. Quedā dicunt̃
ꝓprie ſeruiētia ꝓ̄cipali: q: ſpāliter ſubordinata ꝓ̄cipali
pro opatiōe merito cuiꝰ dī ꝓ̄cipale vel ꝓ cōicatiōe geni-
ti ꝑ illā: ⁊ ↄſtat ꝙ iſto modo nō oē ſeruiēs ꝓ̄cipali ſeruit
ſeruitute preparatoria aut delatoria. Nā aliqd defendendo
aut ſuſtētādo ſeruit: ſed oē mēbrū ſeruiēs ꝓ̄cipali appro-
priate ꝓ ſua opatione vel pro cōicatiōe opati illā ꝓ̄cipa-
li ſpāliter ſubordinatū ſeruit aliquo iſtoꝝ modoꝝ. ⁊ h̄ in
tendit Aui. hic. nā illa q̄ ꝓ opatiōe ꝓ̄cipalis ſubordiat̃ ei
preparāt mām. Illa vo que pro cōicādo ſpiritū genitum
ab alijs membris ſeruiūt. deferunt. ⁊ ſic prima ſeruiunt
ſeruitute preparatoria. 2° vo ſeruitute delatoria ⁊c̄.

¶ Et preparatoria qdem ſeruitus vocatur vtili-
tas. latoria vo ſeruitus abſolute vocatur. Ser-
uitus aūt ꝓparatoria ē anteꝙ̄ pricipale operet̃.
⁊ latoria ſeruitus poſtꝙ̄ principale operatur.

¶ Nūc notificat mēbra dicte diuiſiōis. ꝓmo ex pte noīuꝫ
ſpāliuꝫ. 2° ex parte tpis. Dicit ḡ ꝓmo ꝙ ſeruitus ꝓparato-
ria vocat̃ vtilitas: ſꝫ ſeruitꝰ delatoria vocat̃ ſolū ſeruitus.
Dicit 2° ꝙ ſeruitus ꝓparatoria ē an̄ operationē mēbri ꝓ̄n
cipalis: ſed delatoria ē poſt opationē dictā. ¶ Circa ꝓmū
ḡ nota. ꝙ in ſeruitute ꝓparatoria preparat̃ aliqd ꝓ̄cipali
mēbro quo poſtea vtit̃ ꝓ̄cipalē ſuā faciēdo operationē:
⁊ iō dī vtilitas: q: ꝑ eā aliqd cōfert̃ in vſuꝫ ꝓ̄cipalis mē-
bri dū ſuā perficit operationē. vbi grā. ſtomachus ſeruiē-
do ꝓparatorie epati facit chilū quo vtit̃ epar tanꝙ̄ mā ap
propriata in faciēdo ſanguinē. In ſeruitute aūt delatoria
nō opꝫ aliquā ꝓparari quo vtat̃ ꝓ̄cipale i operādo: ſꝫ hec
ſeruitus ſit bona ⁊ ↄueniēs ꝓ̄cipali. ¶ Scd̄m dictū ē cla-
rum cuꝫ ꝓ̄us debeat mā ꝓparari ꝙ̄ forma induci ⁊ ꝓ̄us in
ſtrumētuꝫ fieri ꝙ̄ ad alia mēbra trāſmitti. Cuꝫ q̄ itellige
ꝙ tn̄ ſtat alicuiꝰ corpis prius ꝓ̄cipale opari ꝙ̄ aliqd eiuſ
dem corporis ſeruiens preparator vtilitatis aliqd faciat.

¶ Cordis vo ſeruiens preparator eſt ſicut pul-

mo. ⁊ eius ſeruiens lator eſt ſicut arterie.

¶ Hic ꝑ exẽpla declarat diuiſionis ꝓpoſite mẽbra. ⁊ diui- ditur in quatuor ſm ꝙ reſpectu q̃tuor ꝑncipaliũ mẽbro- rum notat ſeruiẽtia vtraqꝫ ſeruitute. 2ª ibi [Cerebri.] 3ª ibi [Epatis.] 4ª ibi [Et teſticulorum.] ¶ Dicit ꝑ ꝙ ſeruiẽs pre- parator cordis ẽ ſicut pulmo. ⁊ lator ſunt arterie. ¶ Circa quã ꝑtẽ nota ꝑmo ſm mẽtẽ Gal. ſpũs ex aere mixto circa nos exñte ⁊ ſubtili etiã ſanguis parte generari: vt colligit 12. terapentice. capl'o. 4. de vtilitate pulſus ⁊ iuuamento anhelit'. Et iõ ſm h pulmo tẽperãs aerẽ vt vadẽs ad cor facile poſſit in ſpũm ꝯuerti eſt ſeruiẽs preparator cordis. ¶ Uel ſi quis hoc nõ velit tenere dicẽdo ꝙ ſpũuꝫ mã ꝑ- pria ẽ vapor ſanguis: vt dĩ ab Auic. in de virib' cordis. hãc itelligem' hoc modo: q2 ſeruiẽs ꝑparator cordis ẽ ſic pul- mo. ſed nõ ẽ pulmo. i. mẽbrũ quadã ſilitudine ita ſe hñs ad cor ſicut ſe habet pulmo. vbi gr̃a. epar. Nam ſicut pul- mo aerẽ ita preparat vt ide cor debite euentetur: ita epar ſanguinẽ talẽ cordi ꝑbet vt ide cor debite ſpũm vitaleꝫ generet: vñ nõ dico pulmonẽ: iõ dici ſeruiẽs ꝑparator cor- dis: q2 tẽperet aerẽ ad debitã cordis euẽtationẽ q̃ eſt vite neceſſaria. nã illa euentatio nõ eſt operatio merito cuius cor dicitur principale: vt ſupra dictũ eſt. ¶ De ſeruiente autẽ latore ꝙ ſint arterie nõ eſt dubitatio cũ ſpũm ad mẽ- bra deferat q eſt inſtr̃m genitum a principali effectiue ne- ceſſario concurrens ad indiuidui conſeruationem.

¶ Cerebri vo ſeruiens preparator eſt ſicut epar: ⁊ alia nutrimenti membra: ⁊ cuſtodie ſpiritus ⁊ lator eſt ſicut nerui.

¶ Nunc facit qð dictũ ẽ dicẽs. ꝙ ſeruiẽs ꝑparator cerebri eſt ſicut epar ⁊ alia mẽbra nutrimẽti ⁊ cuſtodie ſpirit'. ſꝫ ſeruiẽs lator ſunt nerui. ¶ Circa quã ꝑtem nota ꝑmo ꝙ epar ẽ ſeruiẽs ꝑparator cerebri ꝓ quãto generat ſanguinẽ ex quo tãdẽ generat cerebrũ ſpũꝫ aĩaleꝫ quẽ niſi mã ꝑus in epate ꝑparata fuiſſet generare nõ potuiſſet: ex quo ſeq̃t ꝙ mẽbrorum ſeruiẽs ꝑparator nõ neceſſario ꝑparat imediate opatiõi ꝑncipalis mẽbri. Ex quo 2° ſequit ꝙ ꝑ alia nutri- mẽti mẽbra debem' itelligere ſtomachuꝫ ⁊ meſeraicas ⁊ alia preparãtia nutrimẽtũ. ¶ Qui aũt dicũt epar iõ ꝑpa- rare cerebro: q2 generat ſpũm nãleꝫ quo mediãte cerebrũ generat aĩaleꝫ tanq̃ꝫ mediãte inſtr̃o nõ vident plene itel- ligere qd ſit ſeruitus ꝑparatoria: tũc. n. oĩo cor cuilibet ꝑn- cipali mẽbro dicẽdũ eſſet ſeruire ſeruitute ꝑparatoria cũ vitalis ſpũs ad oẽm opationẽ alterius ꝑncipalis ꝯcurrat. ¶ Preterea. ſi ſeruit' ꝑparatoria ſit aliqd ꝑparare qð ad- iuuet opationẽ ꝑncipalis mẽbri: ⁊ nihil plus req̃rat ad h vt dicat ſeruitus ꝑparatoria: tũc mẽbra q̃ ſuſtẽtãt ⁊ q̃ de- fendunt ſicut oſſa ſeruirẽt cerebro ⁊ cordi ꝑparatoria vir- tute: qð iſti negãt. ¶ Preterea. ſeruit' ꝑparatoria ſꝫ Aui. hic eſt ſeruitus ⁊ iuuamẽtũ. Sed iuuamentũ eſt illud qð preparat ad alterius mẽbri opationẽ ſuſcipiendã: vt ſta- tim poſt dicet ab Auic. ꝙ ſolũ iſta opatio eſt ſeruitus pre- paratoria per quã aliqd ꝑparat ad alterius mẽbri opatio- nẽ ſuſcipiẽdã. Epar aũt generãdo nãlem ſpũm qui dꝫ cõ- currere actiue ad actionem cerebri non preparat ad ſuſci- piendã alterius membri operationem: ſed faciendam.

Sed tunc eſt dubiũ. vtrũ cor ſeruiat cerebro ſeruitu- te preparatoria. Et h ſunt duo modi dicẽdi. quidã ꝯcedũt cor ſeruire cerebro ⁊ etiã epati ſeruitute pre- paratoria: q2 cor generat vitalẽ ſpũm q eſt mã ꝑparata ex qua cerebrũ generat aĩalem ⁊ epar ſpũm nãlem. ¶ Cõtra hũc modũ arguit: q2 ſeq̃t cor ſeruire ſeruitute ꝑparatoria cerebro: q̃ cor hꝫ iuuamẽtũ. ꝯña ex predictis pꝫ cẽ ꝯ Auic. in ſequẽti diuiſione. ¶ Hic iſti ꝯcedũt ꝯñs: ſꝫ de hoc ma- gis i ſequẽtib'. Alij aũt dicũt cor nulli mẽbro ſeruire ſer- uitute preparatoria. nec valet h arg'. Cor generat ſpũꝫ vita- lem q eſt in mã ꝑparata ꝓ generatiõe ſpũs aĩalis in cere- bro ⁊ nãlis i epate: q̃ ſeruit ſeruitute ꝑparatoria. nã i rõne ſeruiẽdi aliud icludit q̃ꝫ preparare. Et ſi q̃rat qd plus req̃ri- tur: dicit Marſi. ꝙ requirit ꝙ generet aut ꝑparet aliud qð nõ ẽ idifferẽter aptũ trãſmutari: ſed appropriate. ⁊ iõ epar generãs ſanguinẽ appropriate aptũ mutari i ſpũꝫ vi- taleꝫ bene preparat cordi ⁊ eo mediãte ꝑparat cerebro: ſꝫ cor cũ ꝑparet ſpũꝫ vitalẽ idifferẽter aptũ tranſmutari in aĩalẽ ⁊c. nõ ſeruit ⁊c. ¶ Hec miſſio nihil ẽ: q2 ſi ſpũs vitaľ eſt idifferẽs etiã ſanguis ẽ idifferẽs cũ nõ niſi ꝑ eius tran- ſmutationes in vitalẽ ſpũꝫ fiat ſanguis pot' ꝯuerti i ſpũꝫ aĩalem. ¶ Uidet q̃ alr̃ dicẽdũ ꝙ ad hoc vt mẽbrũ alteri ſeruiat ſeruitute preparatoria requirunt duo. ꝑmo ꝙ ꝑpa- ret mãm ꝓ opatiõe ꝑ quã aliud ẽ ꝑncipale. 2° ꝙ actio ſer- uientis dicta ſit ſubordinata actioni iſtius cui ẽ ſeruiẽs re- ſpectu cui' prepat mãm. modo gñatio ſpũs vitalis i corde nõ eſt ſubordinata actiõi ſpũs aĩalis in cerebro: imo ẽ pre- ordinata illi tanq̃ꝫ nobilior: ⁊ oẽm operationẽ aĩalis ſpũs operat ſpũs vitalis nobilius q̃ꝫ aĩalis: q2 ẽ vlẽ ⁊ ꝑus agẽs. hoc ergo mõ cor nulli mẽbro ſeruit ſuitute ꝑparatoria ⁊ nullius reſpectu hꝫ iuuamẽtũ: vt ifra dicã. ¶ 2° ꝑncipalr nota. ꝙ ꝑ alia nutrimẽti mẽbra Aui. itelligit ſtomachũ ⁊ venas in qbus cibus preparat vt ꝯuertat in ſpũm media- te vl' imediate. ꝑ cuſtodiã ſpũs ſm viã ꝑmã in dubio ꝑce- dente poſitã itelligit cor ⁊ arterias: ſꝫ ſꝫ alios nõ itelligit niſi arterias ſubethicas aut q̃ ſunt in rete mirabili i qbus vitalis ſpũs quaſdã recipit dearticulationes: vt facilius in ſpũm aĩalem ꝯuertat. ¶ Nota 3° ꝙ tã h q̃ꝫ ſupra Aui. nõ curauit oĩa ſeruiẽtia numerare: ſꝫ aliq̃ ꝓ exẽplo poſuit. vñ in ꝑparãtib' cordi nõ dixit niſi pulmonẽ: ſꝫ multomagis prepararet epar ⁊ in latore ſeruiente cerebro hic non nomi- nat niſi neruos ſꝫ nucha ſit etiã ſeruiens lator cerebri ⁊c.

¶ Epatis vo preparator ſeruiẽs eſt ſicut ſtoma- chus: ⁊ lator eſt ſicut vene.

¶ Nũc enumerat ſeruiẽtia epatis dicẽs. ꝙ ꝑparata ſerui- ens epati ẽ ſic ſtomach': ⁊ ſuiẽs lator ẽ ſicut vene. ¶ Ubi etiã nota. ꝙ venarum q̃dam ſunt iter epar ⁊ ſtomachũ vl' ẽt inteſtina ⁊ dicunt meſeraice. Et iſte ſeruiũt epati nõ ſolũ latoria ſꝫ ꝑparatoria ſuitute: q2 chilũ viſus ſãguis nãm tran- ſmutãt: vñ poſtea facili' epar in ſanguinẽ ꝯuertit ⁊ tãdẽ facilius i ſpũꝫ nãlẽ. Et hic nota de corde. verũ ſit ſeruiens preparator epatis dicendum vt ſupra reſpectu cerebri.

¶ Et teſticulorũ qdem ſeruiẽs ꝑparator ſunt ſi- cut mẽbra q̃ anteq̃ꝫ ipſi generant ſpma. Sꝫ eorum ſeruiẽs lator ẽ virga in viris ⁊ vene q̃ ſunt inter eos ⁊ ipſam: ⁊ in mulierib' ſilr ſunt vene q̃ ſp- ma ad locũ cõceptionis ipellunt: ⁊ mulieres iſu- per hñt matricem ꝑ quã ſpmatis cõplet vtilitas.

¶ Enumerat ſeruiẽtia teſticulis dicẽs ꝙ ſeruiens prepara- tor teſticulorum ſũt mẽbra generãtia ſperma ante a teſticu- los. Sed ſeruiens lator ſunt virga ⁊ vene itus teſticulos ⁊ virga in viris ⁊ vene in mulierib' deferẽtes ſpma a teſti- culis ad locũ cõceptiõis. ¶ Dicit vlterius remouẽdo du- biuꝫ ꝙ matrix in mulierib' eſt mẽbrũ per qð cõplet ſper- matis vtilitas. ¶ Nota q̃ ſm hãc partẽ ꝑmo ꝙ ſm men- tem Gale. nulla ſunt membra vere generãtia ſpma ante teſticulos cũ ſoli teſticuli virtutẽ habeãt iter mẽbra ſper- ma generãdi: ſed bene ſunt parãtia mãm vt in ſpma poſ- ſit cõuerti: ⁊ iſta ſunt vaſa ſpermatica inuoluta i qbus mã ſpermatis dealbat anteq̃ꝫ ad teſticulorum veniat cõtactuꝫ. ⁊ iõ iproprie dicunt generare ſperma. Illi vo qui cõcedũt cor preparare cerebro: puto ꝙ poſſent ꝑ hec mẽbra itelli- gere cor ⁊ epar q2 iſti duo generant ſperma tanq̃ꝫ ꝑncipa- lius agens q̃ꝫ teſticuli. Naꝫ ipſi in hac opatiõe ſũt vicarij:

⁊ iõ illa ante generãt nõ tpe:ſed nã. Primus tñ modus ẽ ſine iſtãtia. ¶ Nota 2° ꝙ nõ ſolũ hec:ſed alia mẽbꝛa coꝛ poꝛis i qb° aggregaẽ ſuꝑfluitas ꝗrte digõnis:aut ẜ; alios tertie conuertẽdo i ſpma põt dici vt ſic teſticulis ſeruiẽtia ꝑparatorie ſi nõ fuerint ꝑncipa ia. ¶ Nota 3° ꝙ poſt teſticulos verſus virgã ſunt alia vaſa cõcaua ſperma i teſticulis genitũ recipiẽtia ⁊ ipſum ipellẽtia ad locũ generãdõis ſ. mrĩcis ⁊ hec ſunt cõcaua rotunda oblonga ad modũ venarũ. iõ Auic. vocauit eas venas:⁊ pariter poſt teſticulos mulieris verſus mrĩs cõcauũ vbi fit generatio. Et iſta vaſa ſunt que vult Auic. eſſe ſeruiẽtia ſeruitute latoꝛia teſticulis. Silr̃ ⁊ viroꝝ virga ẽ ſeruiẽs teſticuloꝝ. iõq; ipa oꝫ eẽ ꝓportionatã nõ nimis breuẽ nec nimis lõgã vt poſſit in mrĩcẽ ipellere:⁊ ne in via ſperma multũ infrigidetur. ¶ Nota 4° quoſdã hec dicere mrĩcẽ ſeruire ſuitute preparatoꝛia virtuti informatiue:qȏ nõ puto verũ. Pꝛĩo ab Aui. mẽbꝛa dñr ſeruiẽtia membꝛis nõ virtuti. 2° q: non matrix ꝑparat ſperma vel mãm generationis:ſed mulierũ teſticuli ⁊ vene:⁊ Aui. nõ numerat matricẽ iter mẽbꝛa ſeruiẽtia:ſed dixit ꝙ per eã cõpleẽ ſpmatis vtilitas. Ipſa enĩ defendẽdo ſpma ab extrinſecis alterantib° ⁊ deferẽdo ad ipm ſpũm ⁊ ſanguinẽ:⁊ ꝓ nutrimẽto ⁊ augmẽto fetus eſt quodãmodo cã iuuatiua nõ ꝑparatiua:ẜ; aliq anti qui pȓl dixerit ꝙ mrix ẽ ꝑncipale generãs ⁊ nõ ſpma ⁊c̃.

¶ Galenus aũt dixit ꝙ mẽbꝛoꝛum alia ſunt que operationẽ tñ efficere habẽt:alia que iuuamentum tñ:⁊ alia ſunt que oꝑationẽ ⁊ iuuamentũ habent. primũ eſt ſicut coꝛ. ſecundũ eſt ſicut pulmo. tertium ſicut epar.

¶ Hic ponit Aui. aliã mẽbꝛoꝝ diſtinctionẽ ex auctẽ Gal. ꝗ ſumiẽ a fine:q: ab actiõe mẽbꝛi:⁊ faẽ tria. ꝑ ponit diuiſionẽ cũ exẽplis mẽbꝛoꝝ. 2° ponit duas deſcriptiões duo declarãdo exẽpla. 3° verificat dictũ i exẽplo tertij mẽbꝛi. ibi 2° [Dico aũt.] ibi 3° [Ipm ṽo epar.] Dicit ꝑ ꝙ Gal. dixit ꝙ mẽbꝛoꝝ qȏd i eſt qȏ tñ facit operationẽ:qȏdã qȏ facit tñ iuuamẽtũ:qȏdã qȏ facit operationẽ ⁊ iuuamentũ. Exẽplũ ꝑmi eſt coꝛ. ſcȏi pulmo. tertij epar. Tu aũt per te itellige quartũ mẽbꝛũ hui° diuiſionis. ſ. ꝙ ſunt quedã que nec habẽt oꝑationẽ nec iuuamẽti ſicut cartilagines ⁊ oſſa ſumendo iuuamentũ vt hic ſumitur.

¶ Dico aũt ꝙ ad operationẽ opꝫ intelligi illud qȏ cũ re ſolũmodo operationũ in vita ſingularis igrediendũ cõpleẽ:aut in ſpeciei ꝑmanentia: ſicut coꝛ in generatione ſpiritus.

¶ Ponit hic duas deſcriptiones. ꝑma verificando exempla:⁊ ſcȏã ponit ibi [Et per iuuamẽtũ.] ¶ Dicit ꝑmo ꝙ per oꝑationẽ opꝫ itelligere illud qȏ ſolũ cõpleẽ cũ re oꝑationũ igredientiũ in vitã ſingularis. i. idiuidui:aut in permanentiã ſpẽi ſicut eſt illud qȏ facit coꝛ in gnõne ſpirit°. ¶ Circa quã ptẽ nota ꝑmo hanc partẽ diuerſimode exponi:⁊ cã diuerſitatis in expõnib° fuit:q: vno mõ itelligẽdo dictã deſcriptionẽ ſaluaẽ ꝙ coꝛ facit operationem:ſed inde videẽ ſeq ꝙ etiã faciat iuuamẽtũ:⁊ ſic nõ oꝑationẽ tñ. Alio mõ ponẽdo nõ ſaluaẽ bene qũo epar faciat operationẽ ⁊ iuuamẽtũ. Ponã ḡ quaſdã ex illis expoſitionibus nõ oẽs. ſtultũ. n. eſſet. ¶ Pꝛimus ḡ modus intelligit per rẽ effectũ:⁊ per cõpleri finẽ attingere. Et iõ ſenſus eſt ꝙ per operationẽ itelligim° illud qȏ attigit finẽ ſuũ ſolũ ṽbi grã. coꝛ in gnãndo ſpũm facit oꝑõnẽ. Nã iſta ſpũs generatio ↄſequiẽ finẽ ꝑꝑ quã eſt facta. i. dare vitã ſolũ cũ ſpũ vitali qui eſt effect° oꝑationũ igrediẽtiũ vitã ſingularis neq; idiget alio. nõ ſic ãt dicere poſſum° de oꝑõne epatis. nã epar generãdo ſpũm nãlem itẽdit nutricationem toti° que nõ fit ſolũ per illũ ſpũm vel ſãguinẽ:ẜ; opꝫ ſanguinẽ eſſe ↄuerſum in ſcȏas humiditates ⁊ cum nãli ſpũ epatis vitalẽ ↄcurrere:⁊ ita dĩ de cerebꝛo. Solũ ḡ coꝛ h̃ mõ facit oꝑõnẽ. ¶ Iſta expoſitio etſi videẽ melioꝛ hucuſq; dataꝝ:mihi videẽ tñ oĩno mala ⁊ ↄtra mẽtẽ Aui. ꝓ q: ex illa ſeqẽ ꝙ coꝛ nõ hẽt oꝑationẽ. Nã dare vitã nõ ſolũ cõpleẽ cũ ſpũ vitali:ſed mẽbꝛi cõplexione cui vita datur:vnde ſiue inata cõplexione vita nõ dareẽ. ¶ Similiter opꝫ ꝙ det cũ cõplexione influente que debet eẽ ſubiectiue in mẽbꝛo viuẽte. Nõ ḡ ſolũ cũ tali re cõpleẽ iſta oꝑatio:aut finẽ attigit:nec iuenit ſolutio gn pari mõ ſoluende epate. 2° cũ iſti itendant hoc mõ ſolũ coꝛ hẽre operationẽ ſeqẽ ꝙ nõ deſcripſiſſet Aui. hoc illud nomẽ operatio ſumendo hoc mõ quo in diuiſione. Nã in diuiſione ſiunt ita vt dicaẽ de aliqua operatione vel actiõe epatis cũ dicunt epar habere operationẽ ⁊ iuuamentũ. Et operatio hoc modo deſcripta nõ verificaẽ de aliqua actione vel paſſione epatis. ¶ Tertio ſeqẽ ꝙ fruſtra fuiſſet addita in deſcriptiõe illa particula aut ſpeciei permanentiã. Nam illa in qb° poſſit hec pticula aliqd ſignare hoc mõ nõ facit operationẽ:q: nõ ſolũ cũ tali re attingunt finem imo exigunt matricẽ ⁊ mẽſtruũ:⁊ in multa alia anteꝗ̃ finem cõſequanẽ qui eſt generatio fet°. ¶ Preterea. ſi per operationẽ itelligam° effectũ oꝑationũ igrediẽtiũ vitã ſingularis:tũc ſequiẽ ꝙ oĩs res in coꝛpe nr̃o genita ſaltẽ oĩs genita per aliquẽ actũ vel oꝑõnẽ aĩe nr̃e eẽt res oꝑõnum igredientiũ vitã ſingularis. Nã oĩs talis ab illis operationib° pendet tanꝗ̃ efficiẽtib°. cũ. n. oĩs talis pendeat a ſpũ vitali ⁊ eius cõſeruatione. Cõſeruatio aũt ſpirit° vitalis ſit operatio ingrediens vitã indiuidui ſiue ſingularis. patet ꝓpoſitum. ↄſequens tñ eſt ↄtra illos:q: operatio epatis ſequereẽ finem ſolum cum re ⁊c̃.

¶ Alij dixerunt Aui. velle ꝙ actionũ inuentoꝝ in mẽbꝛis dictis quedã eſt oꝑatio tñ vt vitã dare. qdã iuuamentũ tñ vt aerẽ tẽꝑare. Quedã oꝑatio ⁊ iuuamentũ vt gnãre ſanguinẽ. Et tũc h̃ ponẽ deſcriptio illi° ꝗ eſt oꝑatio tñ ꝙ eſt iſta que cõpleẽ. i. attingit finẽ ſolũ cũ re oꝑationũ vitã ſingularis igrediẽtiũ aut ſpẽi permanentiã abſq; h̃ ꝙ hec ſit per ſe ad aliã actionẽ oꝛdinata ſicut gnõ ſpũs coꝛdis. Nã iſta ẜm mentẽ Gal. nõ oꝛdinaẽ niſi ad vitã dãdã iuxta Gal. ¶ Sed hec 2° multo facilius iprobaẽ ꝗ̃ ꝑmo fere per eadẽ media. Et ne multa iepta hic repetã. dicã ꝑ me putare Aui. in ptẽ lecta velle ꝙ aliqȏ eſt mẽbꝛum qȏ hꝫ oꝑationẽ tñ. i. hꝫ oꝑationẽ ⁊ nõ hꝫ iuuamẽtũ. Aliqȏ ẽ qȏ hꝫ iuuamẽtũ tñ. i. hꝫ iuuamẽtũ ⁊ nõ operationẽ. Aliqȏ ṽo hꝫ vtrũq;:ꝑ™ eſt coꝛ ⁊c̃. operatio eſt gnãtio ſpirit°. Scȏm eſt pulmo cui° iuuamẽtũ eſt ꝑparatio aeris in ſpiritũ in coꝛde ↄuertaẽ. Tertiũ eſt epar cui° oꝑatio eſt gnõ ſpũs nãlis ⁊ ſanguinis ⁊ eadẽ eſt ẽt iuuamẽtũ diuerſis rõnibus:ita ꝙ oꝑatio ⁊ iuuamentũ differant ſolũ rõnibus. per operationẽ aũt dico intelligi illã mẽbꝛi actionẽ que ſolũ cõpleẽ per cõplementũ rei oꝑatiõis igrediẽtis vitã ſingularẽ:aut ſpẽi ꝑmanẽtiã. i. rei que eſt ꝑn™ iſtrũale alteri cõicabile extra mẽbꝛum in quo generaẽ neceſſario effectiue ↄcurrens mõ ſupꝛa dicto ad cõſeruationẽ idiuidui vel ſpẽi. ṽbi grã. coꝛ generãdo ſpũm facit oꝑationẽ. Nã iſta actio que eſt ſpũs gnõ nõ cõpleẽ niſi cõplemẽto ſpirit° vitalis cui° ipſa eſt factio. Nã habito termino cõpleẽ actio illi° termini. Ille ãt ſpũs ẽ res oꝑõnũ igrediẽtiũ ⁊c̃. q: eſt iſtrũm cõicabile extra coꝛ in quo eſt genit°:⁊ tñ neceſſario effectiue ↄcurrẽs ad ↄſuationẽ idiuidui vl' ſpẽi:⁊ ita dicaẽ de gnãtiõe ſpũs nãlis in epate ⁊ alalis in cerebꝛo:⁊ gignitiui in teſticulis. hoc ḡ mõ qȏlibet principale mẽbꝛũ hꝫ oꝑõnẽ:ẜ; coꝛ ita hꝫ oꝑationẽ ꝙ nõ iuuamentũ q: vt dictũ ſupꝛa. ¶ Seruitus ꝑparatoꝛia vocaẽ ſeruitus ⁊ vocaẽ iuuamentũ:⁊ iõ iuuamentũ nõ eſt aliud ꝗ̃ ſeruitus ꝑparatoꝛia vt oſtẽdã ifra in deſcriptione iuuamẽti:mo

do cor ſupra prebabita nõ ſeruit preparatorie alicui mẽbro. pulmo aũt hʒ iuuamẽtũ tñ ſʒ modũ ſupra dctm̃:qr hʒ iuuamẽtũ ⁊ nõ opationẽ. Et epar hʒ opationẽ ⁊ iuuamẽtuʒ. nã ſpũs nãlis gñatio in epate eſt opatio. ⁊ gñatio ſãguis ẽ iuuamẽtũ. ⁊ p illã mãʒ preparaẽ cordi vt ex eo fiat cordis opatio.i.gñatio ſpũs vitalis. ¶ Ex qbꝰ pʒ ꝙ idẽ eſt mẽbꝝ pncipale ⁊ hñs operationẽ:ſʒ pncipaliſſimũ hʒ opationeʒ tñ. mẽbꝝ aũt hñs iuuamẽtũ ẽ hñs ſeruitutẽ pparatoriaʒ ad operationẽ p quã aliqd ẽ pncipale. vt ſtatim oſtẽdã ex textu. ¶ Pʒ 2ᵒ ꝙ illa particula aut ſpẽi pmanẽtia non fruſtra poniẽ i deſcriptiõe. nã aliqd mẽbꝝ fac opationẽ: q̃ tñ nõ cõpleẽ ſolũ cũ cõplemẽto vl̃ p cõplemẽtũ rei mõ dcõ igredientis vitã ſingularis vt teſticuli gñando ſpũʒ genitiuũʒ. Et dixi notãter p rẽ operationũ igredientiũ vitã ſingularẽ:aut ſpẽi permanẽtiã itelligi iſtrm̃ generale extra mẽbꝝum generãs alteri cõicabile neceſſario ⁊c. pp eaſdẽ cãs ppter quas iſtas cõditiões poſui ſupra i deſcriptiõe mẽbri pncipalis. Nã alr ſtõachus faciẽdo ſuã ptẽ p nutritionẽ ⁊ pulmo ⁊ mlta talia facerẽt opationẽ qd nõ eſt ꝯcedẽdũ ſʒ modũ loquẽdi Aui. ¶ Sʒ ꝯ dcã arguiẽ:qr oẽ mẽbꝝuʒ corpis nr̃i hʒ opationẽ ⁊ oẽ hʒ iuuamẽtũ:ḡ diſtictio itellecta modo ſupra dicto ẽ falſa ⁊ mala. Aſſumptũ p pma pte pʒ ſupra in hoc caᵒ. cũ Aui. dixit. in vnoquoqʒ ãt mẽbro ẽ vtꝰ nãlis ⁊c. ¶ Pro 2ᵃ pte ẽ Gal. i p de iterioribꝰ. vbi vult ꝙ lʒ nõ oẽ mẽbrũ hʒ opõnẽ:nullũ tñ mẽbꝝ iuuamẽto caret. ¶ Hic dĩ ꝙ ambo hec nõia operatio ⁊ iuuamentũ diuerſimode ſumunẽ a medicis. nã opatio dĩ tribꝰ modis. Uno modo de oi actione vel paſſione mẽbri:⁊ hoc mõ ſumitur cũ poniẽ in deſcriptione ſanitatis ⁊ morbi ſuperiꝰ. Scdo modo ſumiẽ ſtrictiꝰ ſolum p illa actiõe vel paſſiõe mẽbri:pp quã mẽbrũ ẽ pncipalr factũ ſicut oculi opatio ſolũ dĩ viſio. Tertio mõ vt h̃ eſt deſcriptũ.ſ. pro illa mẽbri actiõe merito cuiꝰ dĩ pncipale. h̃ aũt nomẽ iuuamẽtũ proportionabilr ſumiẽ tribus modis. vno mõ. p oi actiõe vel paſſione mẽbri aliquo mõ alteri cõferente: ⁊ iſto mõ viſio ⁊ ois actio corpis ẽ iuuamẽtũ. 2ᵒ mõ ſumiẽ p actiõe vel paſſione mẽbri q̃ nõ eſt ſua pncipalis actio vel paſſio: ſed ordinata in illã ſicut receptio ſpẽrũ in foramie vuee ẽ iuuamentũ in oculo. 3ᵒ mõ ſumiẽ ſtricte iuuamentum vt ſtatim diceẽ: h̃ autẽ ſumiẽ ſtricte vtrũqʒ vocabulum ⁊ 3ᵒ modo. ſed auctoritates iam dicte ſumebant alio modo.

¶ Et p iuuamẽtũ oʒ itelligi illud qd pparaẽ ad alteriꝰ mẽbri operationẽ ſuſcipiendã: ⁊ tũc erit operatio cõpleta ad dãdam ſingulari vitam aut ſpẽi pmanẽtiã queadmodũ pulmo aereʒ ppat.

¶ Nunc deſcribit iuuamẽtũ dicẽs. ꝙ p iuuamentũ debemus itelligere illd qd pparaẽ ad alteriꝰ mẽbri opationeʒ ſuſcipiendã:⁊ tunc.ſ. qñ iuuamentũ ſuſceperit opationeʒ tũc erit opatio cõpleta p pductionẽ pncipij cõicabilis alteri neceſſario effectiue cõcurrentis ad dãdũ ſingulari vitam aut ſpẽi pmanẽtiã: ſicut pulmo preparat aerẽ cordi q ſupple aerem iuuamentũ:⁊ qñ p cordis actionẽ fuerit cõuerſus aer in ſpũm erit cõpleta opatio mõ dcõ. Et h̃ exẽplum pulmonis ſit ſm viã Gal. tenẽdo ꝙ ex aere ſpũs generẽ. ¶ Intelligo ḡ ꝙ iuuamẽtũ ẽ mã pparata in corpore nr̃o p actionẽ alicuiꝰ mẽbri alteri in iſto ope ſubordiati ex qua mã ⁊ in qua illud mẽbꝝ ẽ aptũ facere opationẽ accipiendo operationẽ: vt ſtati ſupra deſcriptũ eſt. Et illd mẽbrũ facit iuuamẽtũ qd facit mãm hoc modo pparatã. ⁊ id dĩ ſe ſeruiens ſeruitute pparatoria. ¶ Ubi menti tene ꝙ queadmodũ in rõne ſuitutis icludiẽ ꝙ mẽbꝝ pparãs ſit alteri ſubordiatũ in talr opando. Ita in rõne iuuamẽti icludiẽ ꝙ fiat p actionẽ alteriꝰ opatiõi ſubordiataʒ. ¶ Ex his pʒ pmo. ꝙ illud qd facit rem actiue ꝯcurrẽtem ad alterius opationẽ nõ pp hoc dĩ facere iuuamẽtũ. Sequiẽ 2ᵒ. ꝙ ſolũ pparãs mãm p generatiõe ſpũs nãlis vel aialis vel vitalis vl̃ genitiui vel ſm aliquos ſanguis facẽ iuuamẽtũ ⁊ nõ oẽ tale:ſed illud qd i pparãdo ẽ alteri ſubordinatũ. ¶ Ex qbꝰ apparet ꝙ epar generãdo ſanguinẽ q in corde ẽ aptꝰ in ſpũm ꝯuerti cũ in h̃ cordi ſubordieẽ facit iuuamẽtũ ⁊ facit etiã opationẽ: vt ſupra dictũ ſpũʒ nãlẽʒ generãdo aut ſanguinẽ ſm alios vt ſtati dicã. fac igiẽ iuuamẽtũ ⁊ opationẽ. ¶ Sequiẽ vlteriꝰ ꝙ cor nõ fac aliqd iuuamentũ ſicut nec ſeruit ſeruitute pparatoria alteri mẽbro. Nã q̃uis faciat ſpũm vitalẽ q eſt mã pparata appropriata aialis:tñ in h̃ nõ ſubordinaẽ cerebro generanti ſpũm aialẽ cũ pfectiorẽ illo faciat opationẽ vt pdicitur. ¶ Et p h̃ pʒ verificatio diſtinctiõis ſupra poſite mõ quo expoſui. verũ aũt cerebrũ pparat vel iuuamẽtũ faciat alicui mẽbro eſt ambiguũ. Nã ſi qs dicat nullũ operatum a cerebro eſſe mãm genitiui ſpũs ⁊ ptem corpulentã ſpermatis nõ agere ad fetus generationẽ ꝯſtat cerebrũ nõ facere iuuamẽtũ. ¶ Si qs aũt dicat genitiuũ ſpũm ex tribus generibꝰ ſpũuʒ ꝯſtare põt teneri cerebꝝ nõ facere iuuamẽtũ ipſi:teſticuli aũt ex hoc ꝙ mãʒ ẽtuti generatiue aut iformatiue pparant nõ ſunt dicendi facere iuuamẽtũ cũ illa virtus informatiua nõ facit operationẽ mõ dicto.

¶ Ipſum ſcdo epar ſm ſuam perficit primo digeſtionẽ: ⁊ digeſtioni tertie: ⁊ quarte apparatum pſtat. ḡ iquãtũ digeſtionẽ ſcdam adeo pfectam efficit quoad ſanguis ad ipſummet nutriendũʒ ſit bonus actionem operatus eſt. ⁊ inquantum operationem efficit que in alia expectata operatione auxillatur iuuamentum efficit.

¶ Hic declarat ꝙ epar hʒ operationẽ ⁊ iuuamentũ. ⁊ dicit primo ꝙ ipſum epar primo pficit ſcdam digeſtionẽ ⁊ poſtea preſtat apparatũ tertie ⁊ q̃rte. ¶ Dicit 2ᵒ ꝙ nõ iquãtũ adeo pficit ſcdam digeſtionẽ vt ſanguis ſit bonꝰ ad ipʒ nutriẽdũ eſt opatũ actionẽ.i. opationẽ. ⁊ iquãtũ efficẽ operationẽ q̃ auxiliaẽ in alia opatione expectata preſtat iuuamẽtũ. Ego hunc locũ non curo exponẽ vt alij:ſʒ ꝯtiter ad dicta ipʒ declarãdo. ¶ Notãdũ ꝙ ſanguis i epate genitꝰ p ſcdaʒ digõnẽ bonꝰ ad epar nutriẽdũ ẽ ſãguis ꝯueniẽter diſpoſitus:⁊ qr iſte eſt iſtrumẽtũ generale cõicabile alijs mẽbris ab epate ẽt neceſſario ꝯcurrẽs effectiue ad actiones que ſunt neceſſarie i ꝯſeruatiõe idiuidui. id generatio ſãguinis ẽ opatio. Nã ſanguis nõ ſolũ mãlr ꝯcurrit:ſʒ effectiue ad mẽbroꝝ nutricationẽ ita ꝙ ſine ipſo ita ꝯcurrẽte non poſſit aial ſãguinẽ hñs diu viuere. Hoc ḡ mõ epar generãdo ſanguinẽ bonũ epatis nutrimẽtũ:qr facit ẽt ipſuʒ bonũ vt iſtrm̃. id facit opationẽ:ſʒ eũdẽ ſãguineʒ ẽt generat vt ſubordineẽ digeſtiõi tertie ⁊ q̃rte ⁊ multo magis gñatiõi ſpũs vitalis in corde:qd Aui. tacuit volẽs h̃ nos itelligere p dicta ⁊ iquãtũ hũc ſanguinẽ generat vt apparatũ auxiliũ vl̃ mãʒ in alia opatiõe expectata.i. in quã hec actio ordiaẽ ſicẽ generationẽ ſpũs vitalis in corde eſt apparatũ iuuamẽtũ. nõ ḡ dico ſm hũc modũ ꝙ epar iquãtũ facẽ ſãguinẽ ſubordinatũ digõni tertie ⁊ q̃rte facẽ iuuamẽtuʒ:qr hec nõ ſũt opatiões. ſʒ dico mõ expoſito. ¶ Alij ſunt q dicunt ſanguinẽ mere nãlr ⁊ nõ neceſſario effectiue ꝯcurrere ad totiꝰ nutricationẽ. ⁊ id dicũt epar p quãto generat ſanguinẽ nõ facẽ opõnẽ:ſʒ ſolũ p q̃to gñat ſpm̃ nãlẽ. ⁊ tũc dicũt textũ h̃ mõ itelligi ꝙ epar nũq̃ facẽ ſãguinẽ bonũ ad ipʒ vl̃ aliud nutriẽdũ niſi p q̃to facẽ ipʒ ꝯiũgi ſpũi nãli q ẽ iſtrʒ effectiue ꝯcurrẽs neceſſario ad nutricationẽ ⁊ idiuidui pmanẽtiã:qr nõ facẽ ipʒ ꝯiũgi p ſe cũ tali ſpũ niſi p q̃to talẽ ſpũʒ gñat. id epar p q̃to facẽ ſãguinẽ bonũ ad ſpm̃ nutriẽdũ ſpm̃ nãlẽ gñat:⁊ id facẽ opationẽ. quõ aũt iuuamẽtũ ⁊c faciet ẽ manifeſtũ. ¶ Ul 3ᵒ pt dici ꝙ Aui. loqẽ h̃ ſilitudi

naričaſ tñ ad vitatē expmēdā q̄tū ad expmēdā. Nā epar fač aliqd nō ſubordiatū vt recipiat alteri⁹ opationē qḋ ē pncipiū nečio effectiue ⁊ cōicabile alteri ↄcurrēs ad opationē ꝑ q̄s vita ↄſeruač:⁊ h̄ ē ſpū nālis:⁊ aliqd fač qḋ ſbordiač opatiōi alteri⁹: vt ſanguinē q ē apt⁹ ↄuerti in ſpūƺ vitalē in corde. vt ꝗ daret itelligi ꝙ merito pmi facit opationē. ſ. iquātū fač pncipiū nečio effectiue ↄcurrēs ad idiuidui ↄſeruationē nō ſubordiatū alteri⁹ opatiōi dixit ꝙ i quātū facit ſanguinē per ſcdaƺ digōnē adeo pfectū vt ad eum nutriēdū ſit bonus:opationē facit. Et z⁹ pars eſt manifeſta in qua nota. ꝙ nō dicit inquātū preparat ad tertiā ⁊ ad quartam digeſtionē facit iuuamētū. hoc. n. eēt falſuƺ.

Et ēt denuo dicem⁹ ꝙ mēbroꝝ alia ſunt q̄ generanč ex ſpmate q̄ ſunt ſiliā priū membra pter carnē ⁊ adipē: ⁊ alia ſunt q̄ ex ſanguie gn̄anč ſič adeps ⁊ caro: qḋ. n. eſt preter hec duo ex duob⁹ generatur ſpermatibus maſculorum ſpermate: ⁊ ſpermate mulierum.

Hic Aui. ponit aliā mēbroꝝ diuiſionē: q̄ ſumič vt plimi dicūt ex mā q̄ fiūt mēbra. Et pmo ponit diſtīctionē. z⁹ declarat itellectū ei⁹ ibi z⁹ [Sƺ ſƺ ſmonē.] Dič p denuo dicēdū eē ꝙ mēbroꝝ quedā ſūt que generanč ex ſpermate: quedā ſunt que generātur ex ſanguie. pmo modo ſunt omnia ſimplicia mēbra pter carnē ⁊ adipē. ſcdi modi ſūt caro ⁊ adeps. Nā mēbra diſticta ab his duob⁹ generāč ex duob⁹ ſpmatib⁹. ſ. viri ⁊ mulieris. Ubi cōſidera ꝙ nomē ſpmatis apḋ auctores iuenič equoce dcm̄ de q̄tuor. ſ. de vō ſpmate plifico maris p coitū expulſo: ⁊ de hūiditate q̄dā añ coitū expulſa i mlieris ↄtactu q̄ vocač ab Aui. algaadi. Et de hūiditate ſaliuali ſubtili q̄nq3 i coitu a mulierib⁹ expulſa: ⁊ de ſpmate mlieris hora ↄceptiōis. h̄ aūt ſolū de duob⁹ modis ē ſmo. ſ. p ⁊ vltio. Nā nō dubitač ꝙ de hūiditate illa a marib⁹ ſubtili expulſa nullū generač mēbꝝ: nec ēt de ſaliuali hūiditate ſbtili cū delectatio ē in coitu a mliere ex mrice expulſa. Nomē aūt mēſtrui de q̄tuor diuerſis ab auctorib⁹ iuenič dici. p de ſāguie p vēas mricis a mrice ex eaꝝ aptiōe ppulſo q iō dī mēſtru⁹: q2 ḋ mēſe i mēſeƺ ppellič. z⁹ de ſāguie ppulſo ad locū ↄceptiōis q ē mā gnātiōis: ſiue h̄ fuerit pus i mulieꝝ teſticulis dealbat⁹ ⁊ mlťū ad nāƺ ſpmatis pmutat⁹ ſiue nō. 3⁹ de ſāguie q tpe pgnatiōis mal⁹ ⁊ ſupflu⁹ detinač i ptu pellēdus. 4⁹ de illo ſāguie q i muliere ad mamillas: vt in lac ↄuertač trāſmittič. Dic ꝗ cū dicim⁹ mēbra aliq̄ ex ſpmate gnāri itelligač de ſpmate p aut 4⁹ mō. mēbra vō illa dīr gnāri ex ſāguie q̄ gnānč ex ſanguie nō p̄ imū pus ad nāƺ ſpmatis trāſmutato: ſƺ mēſtruo mō ſcḋo ſupradcō. Mēbra igič pter carnē ⁊ adipē: aut gnānč ex duob⁹ ſpmatib⁹ maſculi ⁊ mulieris ſm Gal. aut gnānč tñ de ſpmate mulieris mō dcō: lƺ nō ſit ſpma actiue ad fetus gnātionē cōcurrēs: vt vult Ar. ⁊ h̄ mō gnānč ex ſpmate aliq̄ duoꝝ ſupradictoꝝ modoꝝ capiendo ſpma. Caro vō ⁊ adeps: q2 mltū nāe ſāguis vicinanč: gnānč ex ſāguie mēſtruo ad locū ↄceptiōis expulſo: ⁊ nō pus i teſticulč dealbato: ⁊ iō dīr gnāri ex ſāguie: lƺ adeps ex pte vnctuoſa p ifridationē coagulata. Et caro p coagulatiōeƺ fcāƺ a calido ex pte ſāguis groſſiori. Utꝝ āt oīa caro h̄ mō generet ex ſāguie fuit dubiū antiquū: i quo dīr cōiter qdā carnē ↄfuſā mēbroꝝ iterioꝝ pſerti pncipaliū debuiſſe ex ſpmate gnāri: ſič cordis ⁊ cerebri ⁊ epis ⁊ teſticloꝝ. lacertoſā āt ⁊ ſimplicē gnāri ex ſāg⁹: ſƺ tñ ñ video qn tex. Aui. plāiſſime ſaluari deat.

Sƺ ſm ſermonē ei⁹ q de ſapiētib⁹ verificauit ḋ ſpmate maſculi gñač ſič gñač caſe⁹ ḋ coagulo ⁊ de ſpmate mulieris generač ſicut caſe⁹ generatur de lacte: ⁊ ſicut pricipiū coagulatiōis ē in coagl'o ita pricipiū coagulatiōis forme i ſpmate viri. Et ſicut principium coagulationis eſt in lacte ita principium coagulationis forme. ſ. virtutis patiētis eſt in ſpermate mulieris: ⁊ quemadmoduƺ vnūq̄ḋq3 duorū coaguli. vƺ ⁊ lactis eſt pars ſubē caſei qui fit ex eis: ita vnūq̄ḋq3 duorū ſpermatum eſt pars ſubſtantie embrionis.

Nūc declarat dictā diſtinctionē pcipue quo ad duas. pimū mēbrū ſm varias opiniōes. Et diuidič in duas. pmo facit qḋ dictū ē. z⁹ docet q̄ ē mā nutricatiōis mēbroꝝ genitoꝝ tā i vtero q̄ʒ ex vteꝝ. z⁹ ibi [Poſtea ſanguis.] Pria in duas. pmo declarat dictā diuiſionē ſm mētē Ar. z⁹ ſƺ mentē Gal. ibi z⁹ [Hoc autē verbū.] Dicit pmo ꝙ ſm ſmonē ei⁹ q de ſapiētib⁹ viſicač vl vificauit. i. veritatē iuenit aut putač ver⁹ mēbra nō ſūt eodē mō de ſpmate viri ⁊ de ſpmate mulieris: ſƺ ſūt de ſpmate viri ſič caſe⁹ de coagulo: ⁊ de ſpmate mulieris ſič caſe⁹ de lacte: ⁊ ſič pn⁹ coagulatiōis ē i coagulo: ita pncipiū coagulatiōis forme ⁊ figure fetus ē in ſpmate viri: ⁊ ſicut pncipiū coagulatiōis ē in lacte: ita pn⁹ coagulationis forme. ſ. vtutis paſſiue ē in ſpmate mulieris. Et quēadmodū vnūq̄ḋq3 eoꝝ. ſ. coaguli ⁊ lactis ē ps caſei: ita vnūq̄ḋq3 duoꝝ ſpmatū. ſ. viri ⁊ mulieris ē ps ſubē embriōis. Nō ꝗ p Ari. p de gnātiōe aialiū voluiſſe ꝙ ſolū vir hƺ veꝝ ſpma effectiue ↄcurrēs ad fet⁹ gnātionē: ſƺ mulieꝝ dič ſolūmō pbē mēſtruū ⁊ māṁ gnātiōis mēbroꝝ. Et q2 ſup regni dixim⁹ ſpma viri ſoluƺ ſm ptē ſpumoſaƺ effectiue ↄcurrere ad fet⁹ gnātionē. Et ps groſſa ē ſolū vt ſit vehiculū ſpūs vt ſit mā ſpūs: iō cūƺ ſpūs in mēbroꝝ ſubāƺ nō ↄuertač māťr: ſƺ ſolū ſe diffūdēdo p māṁ ipſaƺ trāſmutet. iō ↄueniēter poſuit Ar. ſilitudinē coaguli iformādo caſeū ad viri ſpma: q2 de coagulo nō oƺ niſi ſubtilē ptē q̄ſi ſpūoſam p lac diffūdi. Nā factores caſei coagulū ⁊ flores herbaꝝ: i q̄b⁹ ē vis coagulādi ponūt in petia ⁊ expmūt tm̄ ſubtile qḋ nō eſt aptū igroſſari in caſeū. groſſuƺ aūt corpulētū eijciūt. ita ſpmatis viri ſolū pars ſpūoſa ſubtilis agit in māṁ gnātionis: ſed tñ nec ipſa nec ps groſſa q̄ erat ſpūs vehiculū in ſubāƺ fetus mālr ↄuertič. ē ꝗ ſilitudo i duob⁹ iter coagulū ⁊ ſpma viri. pmo q2 in vtroq3 ē tota vis actiua coagulatiōis. z⁹ q2 nulluƺ eoꝝ mālr ſƺ aliquā ptē in coagulatū ↄuertič. Nota z⁹ ꝙ lƺ mā gnātiōis ſolū detur ſƺ Ar. a muliere tñ huius māe ps q̄dā ſƺ Ariſt. exponētes dealbač in mulieꝝ teſticulis ⁊ verſus nāƺ ſpmatis in multis diſpōnib⁹ ↄuertič ⁊ eſt ſicut mā munda ⁊ pparata cōuerſioni in mēbra q̄ dicunč ſpmatica. ⁊ ex hac fiūt a viri ſpmate mēbra ſpmatica. Et q2 h̄ aui. vt ſupra dixi hāc māƺ vocat femičū ſpma. iō nō dubitāter dixit ſm Ariſt. mētē de ſpmate mulieris fieri mēbra ſicut caſeus de lacte hoc ē ſicut ex mā. Nō obſtāte tñ iſto Ari. negat ſperma eē in muliere: q2 nō vtitur iſta ſignificatiōe hui⁹ vocabuli i negādo h̄: ⁊ nō pt h̄ Aui. reprehēdi ꝙ iponat Ari. alr q̄ʒ dixerit: q2 in equocia nō eſt cōtradictio. Expreſſe aūt hāc Aui. ſniaƺ poſuit Ariſt. pmo de gnātiōe aialiū. tractatu z⁹ ca⁹ 7⁹ ſƺ quotationē alberti ſub his verbis. Sƺ accidit ſič ē rectū qḋ vir dat formaƺ ⁊ pncipiū mot⁹ ⁊ femia dat corpus ⁊ māƺ: ⁊ ſicut accidit i lacte coagulato ꝙ corp⁹ erit ex lacte: ⁊ coagulatio erit ex coagulo ita erit illud qḋ abſcidič a mare ⁊ femia. Dicūt āt aliq ꝙ ab Ari. itroducunč ſigna ad oñdēdū ꝙ pars groſſa ſpmatis viri nō ↄcurrit actiue nec paſſiue ad fet⁹ gnātiones: duo. Primū. ſ. ſi gallina ↄceperit ouum cōpletū cum teſta dura circūdante vt gallus ſup cocat fit ouū plificū. Et ſi añ: nō ſic eſſet. Cōſtat aūt ꝙ corticē illū durū oui nō penetrat ps groſſa ⁊ corpulēta ſpmatis: ſƺ ſoluƺ ſpūoſa ps

vt dicūt

vt dicũt ab Ariſt. narrari p̄mo de gñatione aĩaliũ penultimo ca°. ¶ Scđm ſignũ eſt ꝙ piſciũ qdã ſunt: quorũ femine in aq̃ emittũt oua: ⁊ tunc ſequit̃ maſculus q ſup illa oua emiſſa eiicit ſpma ⁊ illa q̃ ꝯtingunt̃ a ſpermate maſculi fiũt ꝓlifica: illa aũt q̃ nõ ꝯtingunt̃ ſũt ſine pulliſicatiõe piſciũ: ꝯſtat aũt in talib⁹ ſolũ ſubtilẽ ptẽ ſpmatis cõicari. ¶ Siq̃s aũt ꝯſideret allegato ca° Ar. verba inueniet iſta ſigna adducta ad oſtẽdẽdũ ꝙ ſpma nõ exit a toto vt dicebãt antiq̃: ⁊ nõ ad ꝓbandũ ꝙ ps corpulẽta ſpmatis nõ ingredit̃ gñationẽ. ¶ Preterea. iſti ẽt falſuz ſponũt Ariſt. ꝙ loco allegato: aut 2° de gñatiõe aĩaliũ. ca°. 10. ꝙ poſtq̃ ouũ iã ẽ cõpletũ ⁊ circũdatũ cortice duro ſi aſpgat̃ ſpmate galli fit ꝓlificũ: h̃. n. nõ dic̃ Ari. ſʒ poti⁹ ex mõ ſuo loquẽdi vr̃ inui oppoſitũ. Sic. n. dixit ad lr̃az l veteri trãſlatõe. Et ſi in femina ſint oua vẽti deide coiuerit cũ mare añq̃ alterẽt̃ oua a citrinitate ⁊ efficiant̃ tota alba. tũc erũt oua ꝯuenientia gñatiõi poſtq̃ fuerit ex ouis vẽti. Cõſtat ꝙ nõ dic̃ poſtq̃ ſũt cõpleta: ſʒ vr̃ innuere añq̃ ſint vndiq̃ albumine circũdata: ⁊ iõ nõdũ cortice duro exiſte. ¶ Sʒ Ari. vtit̃ rõnib⁹ ⁊ ſignis alijs ad oñdẽdũ ꝙ ſpma mulieris nõ cõcurrit effectiue ad fetus gñationẽ. Neq̃ ego hãc diſtinctionẽ ptis corpulẽte ſpmatis in agẽdo ⁊ ptis ſpumoſe expreſſe ab Ariſt. cõprehẽdere potui. Sʒ ꝓ nũc iſta ſufficiãt ⁊ itelligat̃ ſʒ Ar. ꝙ nõ dicunt̃ aliq̃ mẽbra ſpmatica: q2 ſi loꝝ agẽs ſit ſpma: tũc. n. oĩa eẽnt ſpmatica: nec q2 illoꝝ mã ſit ſpma ꝓprie acceptũ. Nã tale ẽ ſolũ l mare ⁊ ſpma maris nõ ꝯcurrit mãlr ad fet⁹ gñationẽ ſʒ eũ: ſʒ iõ dñr ſpmatica: q2 illoꝝ mã ẽ ſãguis mẽſtrua⁹ i mulieꝝ teſticul' dealbat⁹ ⁊ depurat⁹ q ſanguis a qbuſdã dr̃ ſpma mulíebre ⁊c̃.

¶ Hoc aũt verbũ nõ paꝝ imo multũ fobis Gal. eſt ꝯtrariũ. Sibi nãq̃ vr̃ ꝙ cuiq̃ duoꝝ ſpmatũ ineſt virt⁹ coagulatiua ⁊ virt⁹ coagulationẽ ſuſcipiens. ⁊ pp hoc nõ ſe ꝓhibet qn dicat ꝙ virtus coagulatiua in maſculis ẽ fortior: virt⁹ coagulationẽ ſuſcipiẽs eſt fortior in feminis. Qualiter autem ſermo in hoc certificet̃ inuenitur in noſtris libris qui ſunt de ſapientijs radicalibus.

¶ Nũc dictũ declarat diuiſionẽ ſm mẽtẽ Gal. dicẽs ꝙ h̃ verbũ Ari. nõ paꝝ imo multũ ẽ ꝯtrariũ dictis Gal. Nã Galeno vr̃ ꝙ l vnoquoq̃ duoꝝ ſpmatũ. ſ. maris ⁊ femie eſt virt⁹ coagulatiua ⁊ vt⁹ coagulationẽ ſuſcipiẽs. Et ſe nõ ꝓhibuit Gal. qn diceret ꝙ vt⁹ coagulatiua maior ẽ l ſpmate viri: ⁊ vtus coagulationẽ recipiẽs maior ẽ l ſpmate mulieris. ¶ Sʒ qualr vitas hoꝝ ſermonũ certificet̃ querẽdũ ẽ i ſapiẽtijs radicalib⁹. ſ. in lib⁹ phie nãlis cui ſubordinatur medicina. ¶ Nõ q̃ p̄ Gal. teniſſe i lib⁹ de ſpmate. hanc poſitionẽ ꝯ Ari. ꝙ tã maris q̃ femie ſpma vtrũq̃ ⁊ actiue ⁊ paſſiue ꝯcurrit ad gñationẽ ſʒ l actiõe dñet̃ actiua ſpmatis viri ⁊ i paſſiõe paſſiue ſpmatis mulieris. Et id ẽ qđ ab ipſo dr̃ 2° nãliũ virtutũ. ca p̄ 2°. ꝙ ſpma viri eſt ſic factor ⁊ artifex: ſpma võ mulieris eſt ſic mã artificij. aut. n. dixit faciẽdo denolationẽ a denolante: aut q2 qñ illũ libꝝ nãliũ virtutuz cõpoſuit alr ſentiebat. ¶ Signa võ qbus Gal. maxie fundauit opinionẽ ſuã maxie ſumunt̃ ex natorũ ſilitudie ad matrẽ q̃ nõ vr̃ eẽ agẽs poſitũ illã determinate itẽdẽs pter ſpma mulíebre. Et ꝙ q̃nq̃ in qbuſdã rebus fet⁹ ẽ ſilis patri ⁊ in alijs ſilis mr̃i. ¶ Ex dictis pʒ p̄. ꝙ lʒ Auic. l narrãdo poſitionẽ Ariſt. dixit ꝙ ſpma viri eſt ps fetus ſic coagulũ ẽ ps caſei qđ nõ ẽ Aui. itẽtio iponere Ariſt. ꝙ ſpma viri ſit mãlr ꝯcurrẽs ad fetus gñationẽ: ſʒ aut ptẽ ſumpſit iꝓprie ꝓ oi pticulari ꝯcurrẽte nõ cõphẽdẽte totã eẽntiã fetus. Aut voluit nos intelligere ſicut in cõi vulgari dicim⁹ ꝙ ſic ẽ h̃ aut ſuũ ꝯdictoriũ. Dicẽdũ de coagulo ꝙ ſit ps caſei ita õ ſpmate maris: q2 igit̃ coagulũ nõ mãlr: ſʒ pure effectiue ꝯcurrit: iõ ẽt viri ſpma pure effectiue ꝯcurrere dõm ẽ. ¶ 2° pʒ ꝙ cũ Ari. dic̃ mulierẽ ſolũ mẽſtruũ pſtare i ꝯceptiõe. Per mẽſtruũ nõ ſolũ dẽm⁹ intelligẽ ſãguinẽ i ꝓpa ſoia ſaltẽ rubedis: ſʒ rẽ mãlr ꝯcurrẽtẽ ſaluũ ex ſanguie mẽſtruo genitã. ita ꝙ mẽſtruũ h̃ mõ ſumat̃ pro eo qđ ſupra dixi iꝓprie dici ſpma mulíebre. ¶ Seq̃t 3° ꝙ nõ repugnat vnũ aĩal eẽ ſiliũ duoꝝ patrũ ſm ſniaz Ari. Nã poſſe ẽ eẽ duos patres ꝑ ſpmatis ꝓlifici effuſionẽ coꝝq̃ vtrũq̃ ſpma ꝑ ſe actiue ad vnũ⁹ fet⁹ generationẽ ꝯcurrere. Et h̃ expſſe dic̃ Ari. p̄mo de gñatione aĩaliũ. ca° penultimo. ꝙ cũ auis ꝯcipit ouũ deide admittit̃ vt coeat vn⁹ maſculus cũ illa fiet ouũ ꝓlificũ. Et ſi admittat̃ alius maſculus alterius poiẽs tñ generare cũ illa femia tũc fiet fetus ſilis ꝑ pte 2° admiſſo: q2 ẽt ſcđi ſemẽ facit ad gñationẽ. vñ lr̃a veteris tranſlationis ita hʒ poſt illa q̃ ſupi⁹ ſunt allegata de ouis vẽti ꝙ fiunt ꝓlifica ⁊ ſi coiuerint cũ alio: ⁊ ouũ erit citrinũ adhuc exibit pullus ex illo ouo ſilis illi q coiuit vltimo. ¶ Et pp h̃ qdã hoies q vtunt̃ auib⁹ faciũt h̃ ⁊ mutãt qđ erat ex p̄ coitu ad genus qđ coiuit vltio. ¶ Et h̃ accit pp mixtionẽ: niſi forſaſſe qs volẽs ꝙ pĩ ſit p̄ncipalr ꝯcurrẽs l agẽdo dicat ꝙ ſit impoſſibile duab⁹ talib⁹ vtutib⁹ eq̃ ꝯcurrẽtib⁹ fieri gñationẽ ⁊ altero dñante illũ eẽ ptẽz ſolũ. ¶ Qđ aũt qdã iſerũt ꝙ poſſibile ẽ virginẽ ipregnari. q2 nõ fracto velamie vginitatis põt odor ⁊ ſubtilis ps ſpmatis ad mr̃icis cõcauũ ſup ſufficiẽter diſpoſitã mãm adduci nõ vr̃ mihi ſufficiẽter ꝓbaſſe. Nã p̄mo nõ ſolũ ſubtilis: ſʒ groſſa ⁊ corpulẽta pars põt penetrare cũ videam⁹ mulieres virgines mẽſtruari ⁊ groſſum ſanguinẽ educi. ¶ 2° nõ dr̃ virgo niſi ꝙ ſpma in mr̃icẽ aut vuluã nõ admiſit. Modo illa q̃ talẽ ſubtilez partẽ cõcepiſſet ſine dubio accepiſſet ſperma: etiã ꝓprij ſiſine ſumptum vſq̃ ad mr̃icis cõcauũ: nõ ergo eẽt virgo.

Poſſet autẽ hic cõuenientẽr queri qđ ẽ coagulum ⁊ in qb⁹ aĩalib⁹ inenit̃: ⁊ qua virtute coagulat lac cũ tñ ſanguinẽ q̃ lac coagulatos eliq̃t. ¶ Ad p̄mũ dr̃. ꝙ lʒ nomẽ coaguli q̃nq̃ ſumat̃ cõiter ⁊ dicat̃ de oi corpulẽto ꝑ cui⁹ admixtionẽ ẽ lac aptũ coagulari ſic eſt lac ſicuũ ⁊ flores quarũdaz herbaꝝ ſpinas in folijs habẽtiũ: ⁊ mirabolani ⁊ alia plura: tñ dr̃ de ſuba q̃daz quodã mõ lacti coagulato ſili ſuꝑflua in vẽtribus aĩaliũ genita. ¶ Ad 2° dr̃ ꝙ lʒ nullã videat̃ repugnãtiã claudere ꝙ in cuiuſlibet aĩalis lactãtis vẽtre generet̃: tñ nõ generatur multũ notabilr niſi in aĩalib⁹ hidẽtatis ſiue ruminãtib⁹: quoꝝ lac ẽ multũ groſſum. ¶ Repent̃ ẽt in lepore notabiliter lʒ in qbuſdã marinis aĩalibus ⁊ equo ⁊ vrſo inueniri poſſit ⁊ in mure: vt ex Auic. 13° aĩaliũ. ca° vlt. Et Gal. 10. de ſimplici medicia. ca° õ coagulo. vbi loq̃t de coagulo eq. Et 6° quarti. ca° de morſu canis rabidi. ¶ Ad tertiũ dr̃. ꝙ varij vario mõ opinati ſunt. Quidã. n. dicũt coagulũ a forma ſpecifica h̃ facere: vt Auer. 5° colliget. Et q2 ꝓprietas aliqñ ex qua ⁊ occulta varietate fac̃ vario mõ opari: iõ ſtat ꝙ coagulata eliq̃t ꝑ aliũ modũ applicatiõis vl' actuationis. ¶ Alij võ dicũt in coagulo eẽ ptes inciſiuas ⁊ partes ſubtiles ⁊ acutas ⁊ ipſ ꝑ ptes acutas coagulare ⁊ ꝑ inciſiuas eliquare. Sʒ hoc nõ ſoluit difficultatẽ iductã qñ ſãguinẽ coagulatũ ⁊ lac coagulatũ eliq̃t: q2 ⁊ cũ illis approximatur partes hʒ acutas: vt qñ approximat̃ lacti nõ coagulato: ⁊ iõ ſi dñat̃ adiuuãt coagulationẽ ⁊ augẽt ⁊ ſeruãt. Et iõ ꝓ certo opʒ ꝙ dicat̃ ꝙ alio mõ actuat̃ vl' approxiat̃ ad coagulãdũ: ⁊ alio mõ ad eliquãdũ. Nã cũ it⁹ aſſumit̃ vr̃ agere ad coagulationẽ cũ reſtrigat fluxũ vẽtris pp nimiam humiditatẽ. Quidã aũt dicunt coagulũ nõ eliq̃re niſi coagulata a frido. ſʒ coagulata a calo magis coagulat.

¶ Poſtea võ ſanguis qui in tẽpore mẽſtruoꝝ a muliere ſeparabat̃ fit nutrimentum. Sed alis

pars eius eſt q̄ in ſimilitudinē ↄuertit̃ ſubſtātie
ſpermatis ⁊ mēbrorū que ex eo generant̃ ⁊ erit
nutrimētū augmētās ipm. Alia ps eius eſt q̄ nō
nutrimentū fit adhuc: ſed eſt cōueniēs vt coagu
let̃ ad implenda loca mēbroꝝ primoꝝ vacua ⁊
fit caro ⁊ adeps. ⁊ alia pars ei⁹ eſt ſupfluitas q̄
nulli haꝝ duaꝝ rerū eſt bona ⁊ remanet vſq; ad
horā ptus quā vtpote natura ſupfluas expellit.
¶ Hic docet q̄ ſit mā nutricatiōis tā i vtero q̄ꝫ extra vteꝝ
dū puer ē partu⁹. Et facit q̄tuor. p̄ oñdit mā₃ nutricatiōis
ſpmaticoꝝ ⁊ carniformiū in vtero. 2° extra vterū. 3° pōit
dñia₃ iter carnē ⁊ adipē. 4° pōit dñiā iter carniformia ⁊ ſp
matica ibi 2° ꝉ Cūq₃ iſās. ibi 3° ꝉ Caro qdē. ibi 4° ꝉ Me
bra aūt. ¶ Dicit̃ p̄ q̄ poſt fet⁹ gnātionē ſanguis q̄ ſolet de
mēſe in mēſe₃ emitti a tpe p̄gnatiōis nō emittit̃ ⁊ fit ſm
quādā ptē ſilis ſube ſpmatis ex quo ſūt genita mēbra ſp
matica. Et iō fit ſilis mēbris ill' ⁊ ea nutrit. Et alia vō ps
eiuſdē ſāguis q̄ nō ē apta vt ſit boꝝ mēbroꝝ nutrimētū ē
apta vt coaguleť ⁊ ipleat loca vacua q̄ ſunt iter ſpmatica
mēbra: ⁊ hec coagulat̃ in carnē ⁊ adipē i p̄ncipio gnātiōis
iſtoꝝ ⁊ ēt nutrit eas. Sed ps q̄dam alia inepta ad vtrūq₃
hoꝝ retinet̃: ⁊ tandē in ptu emittit̃ cū fetu vel pauco tpe
añ vel poſt tanq̄ꝫ ſupflua a nā. ¶ Nota q̄ circa hāc partē
q̄ ſanguis q̄ alᵒ de mēſe in mēſe₃ pellebat̃ tpe gnātionis
retinet̃: ⁊ pars vna melior trahit̃ ad mrice₃: ⁊ ibi ↄuertit̃
ad ſpmatis ſilitudinē ⁊ ſuba₃ mēbroꝝ ſpmaticoꝝ. Alia ēt
ſatis bona ad mrice₃ trahit̃ q̄ l₃ nō poſſit hoc mō ad nā₃
ſpermatis duci: tñ ē coagulabilis ⁊ ſ₃ groſſiorē ptē in car
ne₃ ſm ſubtiliorē in adipē trāſmutat̃. Et alia q̄dā ps reſi
dua q̄ in tpe aliquo p̄cedente partū ⁊ tpe partus cōuertit̃
in lac. Alia vō pas ieptiſſima vt expellat̃ reſuat̃. Et Aui.
hic de trib⁹ ptib⁹ ſolū mētionē fecit volēs nos illā que in
lac ↄuertit̃ itelligere p nos ipos. Et iō mulier ad cui⁹ mri
cē nō ē aptū ↄcurrere mēſtruū nō iptegnat̃ ⁊ ſi ipregnat̃
nō ↄualeſcit fet⁹. Ex q̄b⁹ p̄ p₃ q̄ l₃ ſanguis mēſtru⁹ ſit fe
dus dū mēſtruali̇̄ exciť: tñ nō o₃ ptē illā ex q̄ fetus nutrit̃
eē fedā. Nōdū. n. o₃ tātū ſtetiſſe vt ſit fedata. Patet 2° q̄
nō oēs mulieres icipiunt eque cito poſſe generare aut ↄci
pere: neq₃ eque cito deſinūt ſm q̄ varie piit cito mēſtrua
re: ⁊ diu in tpe menſtruationis p̄manere. P₃ 3° q̄ nō repu
gnat aliquā iptegnari anteq̄ꝫ menſtruat̃: puta ſi iā vicinū
eſſet tēpus mēſtruatiōis ⁊ ſperma in mricē mittat̃ nō re
pugnat trahi ſanguinē ſufficiēter: ita q̄ fiat ↄceptio ⁊ fet⁹
in vtero. ¶ 4° ſequit̃ q̄ q̄dā pueroꝝ magis parati vario
lari ſūt q̄ꝫ alij: cū aliq nutriant̃ ex puriori. ⁊ aliq ex magis
fedo ſanguie in matrice. Et ita pōt aſſignari cā mltoꝝ ap
parētiū circa natos. ¶ Nota 2° q̄ pars ſāguinis mēſtrui
que in ſilitudine₃ ſpermatis cōuertit̃: ⁊ ſilr que in carne₃
⁊ adipem coagulat̃. ſi ita tranſmutet̃ ante fetus actione₃:
dr̄ mā generationis fetus. ſi vō poſt dr̄ nutrimētū. ¶ No
ta 3° q̄ nā ſicut pictor bonus p̄mo facit corporis lineamē
ta ex mēbris ſpermaticis. 2° replet carne ⁊ adipe. ¶ No
ta 4° q̄ menſtruus ſanguis q̄ ſeruat̃ in pregnatiōe in ptu
emittit̃: ſed nō totus ſimul cū fetu. nimia. n. fieret v̇tutis
proſtratio: ſed paulatim. Et q₂ nomē partus dicitur de to
ta euacuatione pregnantis tam a fetu q̄ꝫ a ſuperfluis grā
fetus retentis. Ideo dicit̃. 21. tertij. q̄ tēpus partus eſt. 30.
dierū in mare ⁊. 40. in femella. Na₃ in his tēporibus cōi
ter cōplent̃ harum purgationes expellendo menſtruum.

Queritur hic cōiter Utrū ad cōceptione₃ ⁊ de
bitam nutricationē fetus in vtero
requirat̃ ſanguis mēſtruus matris tanq̄ꝫ mā ſubiecta nu
tricatiōi oium mēbroꝝ fetus. ¶ Et negatiue arguit̃. Stat
mulierē ipregnari nullo mēſtruo ſanguineo in eo exiſten
te: ⁊ ſilr fetū itra vterū nutriri. q̄ ⁊c. Aſſumptū p̄bat̃ mul
tipliciter. ¶ Primo: q₂ poteſt puella ante mēſtruatione₃
imp̄gnari vt ↄſtat experimēto: q₂ quādoq₃ āno. 11°. ipregnā
tur: cū tñ tēpus icipiēdi in mēſtruis ſit in ſecūdo ſeptēna
rio: vt vult Ari. in cōmēto de hyſtorie aialiū. caplo p̄mo.
Et Gentilis dicit in queſtione. q̄ mulier quedā nūq̄ꝫ mē
ſtruata fuit: ⁊ tñ pluries ipregnata fuit. ¶ Scdo: q₂ ſtati₃
poſt debitā mundificationem a mēſtruis ſtat mulierem
impregnari: ⁊ p tūc nullū erit mēſtruū. ergo ⁊c. Aſſumptū
pro maiori eſt clariſſimū: ⁊ p minori: q₂ aliter nō eēt plene
mūdificata. ¶ Tertio: q₂ etiā poſtq̄ꝫ ex etate mēſtrua de
fecerint cōtingit ipregnari: ⁊ p tūc nō fluūt mulierib⁹ mē
ſtrua. ¶ Scdo p̄ncipaliter arguit̃ ſic. Eade₃ eſt p̄ciſe mā
nutritiōis ⁊ gnātiōis: ſ₃ mā gnātiōis ſpmaticoꝝ ē ſpma:
igit̃ ⁊ mā nutricatiōis. ⁊ p ↄñs nō ex ſanguie mēſtruo nu
triunt̃: maxime q₂ iter matricē nō videt̃ q̄d tale ſpma fe
re cōtinue generaret. ¶ Tertio ſic. illud quo nutrit̃ puer
eſt digerēdū digeſtione in epate. eius ergo nō eſt ſanguis.
tenet ↄñia: q₂ ſanguis iā eſt digeſtus digōne 2ᵃ. Et maior
eſt Aui. 21. tertij. caplo de gnātiōe embrionis. Et minor p₃.
q₂ ſcda digōne digerit̃ chilus: vt ſumit̃ ſupra. caplo ſcdo.
doctrine de hūoribus. ¶ Cōfirmat̃ p̄mo: q₂ nā potuit in
fātē nutrire ex chilo mris cū digerit digōne ſcda. ergo fru
ſtra trāſmittit ſibi ſanguinem pro nutrimento iam pluri
bus digeſtionibus digeſtum. ¶ Et confirmatur ſecundo:
quia nullius digeſtionis ſupflua naturaliter per inteſtina
pelluntur niſi p̄me que fit a ſtomacho: ſed a digeſtiōe pue
rorum ſuperfluunt cum fecibus pellenda. Conſtat eni₃ q̄
pueri poſt natiuitatē eſto q̄ nō ſugant vel bibāt aliquid:
tamen egerunt rem nigram ſuperfluam que fuit ſuper
fluū nutrimēti eoꝝ. ¶ Cōfirmat̃ 3°: q₂ niſi ad ſtomachū
trāſirēt p̄mo nutrimēta pueroꝝ ⁊ ibi digererent̃ nō vide
ret̃ vñ in ſtōcho eoꝝ cū naſcant̃ abūdaret fla: qđ plimu₃
vomitu emittit̃. ¶ Cōfirmat̃ 4° q₂ ſaltē poſt ſtōchi for
mationē ſufficiebat q̄ cib⁹ p̄maſticat⁹ a mre ad ſtōchū
pueri trāſmitteret̃: ⁊ p ↄñs fruſtra fuit ſāguinē trāſmitti
vt. ſ. dicebat̃. ¶ 4° p̄ncipalr arguit̃ ſic. Si ita eēt tūc ſp i
vtero p̄gnātis eēnt duo aialia diſticta ſ₃ ſpē₃. Nā nō p̄t ex
ſāguie nutriri fet⁹ niſi p venas ſecūdie q̄ ad vmbilicū ter
minant̃: ⁊ p ↄñs niſi i vtero ſit ſecūdia venas hñs: ⁊ ēt fe
tus: ſ₃ ſecūdina ē aial a fetu diſtictū. q̄ aūt ſit alteri⁹ ſpēi
a fetu ↄſtat. Qz ſit aial p₃. q₂ vene ei⁹ ſentiūt. Uel ſi dr̄ q̄
nō ſit aial cū habeat nutricationē ⁊ augmētū erit plāta: ⁊
ſic ſaltē ſil cū aiali generaret̃ plāta neceſſario: qđ nō vide
tur verum. ¶ 5° ſi ita eſſet mulieres mēſtruātes deberēt
mēſtruari oi menſe q̄ꝫuis minorē ſanguis quātitatē emit
terent: ↄñs cōtra experimētū ⁊ cōtra oēs doctores. Et p
batur ↄñia: q₂ a nutrimēto fetus ſupfluit pars ſanguis in
epta nutritioni fetus ⁊ generationi: vt Aui. dicit in littera.
ergo debet expelli ſicut cōgregat̃. Probatur cōſequētia.
q₂ pars iſta eſt multo fedior q̄ꝫ menſtruū mulieris nō p
gnantis: vel ſaltem 7° ⁊ 8° menſe menſtruari deberēt. cū
tunc ſit iam quātitas magna reſeruata talis ſuperflui ſan
guinis: ⁊ multu₃ feda: vt p₃ in eius colore in partu. ¶ 6° ſi
ex ſanguine tali nutriretur fetus ſequeretur q̄ pregnātes
quarū fortes ſunt fetus eſſent debiliores q̄ꝫ ille quarū fe
tus ſunt debiliores ⁊ minus bene colorate. cōſequens fal
ſu₃: ⁊ cōtra Hippo. 5ᵃ pticula illo aforiſmo. Mulier ſi ma
ſculum conceperit bene colorata. ⁊ cōtra Aui. 21. tertij. ca.
de ſignis maſculinitatis. Na₃ ibi leuitatē ⁊ bonū colore₃
matris numerat iter ſigna maſculoꝝ. ↄñs tamē arguit̃: q₂
plus de ſanguine ⁊ meliorē ad ſe trahit fet⁹ fortis q̄ꝫ debi
lis: ergo minus ⁊ minus bonus remanet in matre pro ei⁹
operatione ⁊ nutriendis eius membris: ⁊ per conſequens
remanet mater debilior ⁊ minus bene colorata ſaltē₃ vt
in pluribus. ¶ Septimo ſequeretur q̄ debiliores fetus
generent̃

generarentur in muliere robuſta ꝙ̄ in debili.cōſequens falſum:ꝛ ꝯſequentia pꝫ: pro quanto minus alıqs paribus ꝑmittunt fortia mulieris mēbra trahi ad cōceptū ꝙ̄ membra debilia.℄ Ad oppoſitū eſt Auic.in lr̄a lecta.ꝛ.zi.tertij.caplo de gn̄atione embrionis.cum dixit.Et ſcias ꝙ ſanguis mēſtruꝰ i pregnatione diuidit̄ in tres partes:partez que ꝯuertitur in nutrimentū ꝛc.℄ Preterea.niſi mēſtruum eſſet neceſſariū vt mā nutritionis vel generatiōis fetus:nulla eſſet cauſa:quare mulieres nō ĩpregnarent̄ niſi poſt menſtrua.Cōſequēs tamē contra Ari.9.de hyſtorijs aīaliū.cū dixit.Impregnatio aūt accidit mulieribꝰ naturaliter poſt menſtruū.Et ṗmo de generatione animaliū.caplo.8.cum dicit.Et ꝑpter hoc nō parit mulier omnino cū nō menſtruat̄.Et ꝯtra Gal.in libro de anathomia matricis.qui eſt.15.liber de anathomia.cū dixit.Ante enī ꝙ̄ ꝑdeant mēſtrua nequaꝙ̄ ꝯcipit mulier.℄ Preterea.niſi ita eſſet ꝯſtrictio mēſtruoꝝ ne ad fetum fluerēt nō eēt cā ſterilitatis.conſequēs contra Auicē.zi.tertij.caplo de ſterilitate ꝛ difficultate impregnationis.ꝛ pꝫ conſequentia:quia illa ad impregnationem non ſunt neceſſaria.

℄ In ſolutiōe qōnis ponā duo.ṗ ṗambula.ſcḋo reſponſionē de queſito.℄ Nota ꝙ̄ ṗmo vt ſupra dī nomē ſanguis mēſtrui vt dcm̄ eſt in notabilibus non dici ſolum de ſanguine de mēſe in mēſem exeūte ꝑ venas mr̄icis:ſed dici videt̄ de omni ſanguine apto ꝑ venas mr̄icis ad illiꝰ concauū duci.Nā ſi ſolū de ſanguine ad ꝯcauū matricis veniente diceret̄ nunꝙ̄ mēſtrua ex cauſis illis retinerent̄ que ab Aui.zi.tertij.ꝛ ab Aui.6.ḋ.īterioribꝰ.dr̄r retinē:cū cōſtat eo mō retēta nō eē mēſtrua:qꝛ ad mr̄icis cōcauū nō ſūt deducta.℄ Ex quo ſeq̄t̄ ṗ.in aliq̄ muliere eē mēſtruum a q̄ tn̄ nūꝙ̄ mēbra ꝑdierūt.ṗus enī eſt ſāguis ad matricis ꝯcauū paratus vel aptus deduci ꝙ̄ actualr̄ deducatur.℄ Seq̄tur ſcḋo.ꝙ ſtat in aliqua muliere multiplicari ꝑ totū decurſū iuuētutis mēſtruū:ꝛ ea ſana degēte nūꝙ̄ mēſtrua per vuluā in ſanguis forma educi:vt colligit̄.zi.tertij.caplo de retētiōe mēſtruoꝝ.Nā ſi multiplicet̄.ſtat tn̄ fluxu vētris.vel ꝑ hemorroidas vel ꝑ nares educi ſufficiēter:aut ī corpꝰ trāſmutari.ꝛ ſupflua ꝑ poros ſufficiēter expelli in viragie.Et hec plane colligit̄.zi.tertij.caṗ de retētiōe mēſtruoꝝ.℄ Nota zº.ꝙ fluxus mēſtruorū ad mr̄icis ꝯcauū:aliq̄n̄ eſt nālis:aliq̄n̄ eſt preternālis.Tūc ꝑpṙe dr̄ nālis quādo fit a nā ꝑpter finē nālē nulla cōcurrēte ad ipꝫ ꝑternāli cā.Et h̄ ꝯtingit in genere tribꝰ modis.Primus eſt in purificatiōibus mulieꝝ inculpate ſanaꝝ de mēſe in mēſez vt plurimū a quibus cōiter oia mēſtrua nomē acceperūt.Dicūtur enī a mēſe:qꝛ in fine lunaris mēſis plerūꝗ ꝯtingunt:aut a mene qḋ ē defectꝰ:qꝛ deficiēte luna plerunꝗ expellit.Dic enī fluxꝰ ꝙ ſit naturalis plane ſumit̄ a Gal.6.de accidēti ꝛ morbo.Et ab Ari.ṗmo de generatione aīaliū.Et ab Aui.zi.tertij.Niſi in eo cā ꝑternālis cōcurrat.Patet tamē ꝑ rōnem:qꝛ ṗmo hec euacuatio fit a nā.Fit enī in iuuenibꝰ ꝛ ſanis nullo extrīſeco adiutorio ꝑiculari ꝯcurrēte.Fit ēt ꝑpter finē nālē quez tangit Auic.zi.tertij.tractatu tertio.caplo ṗmo.cū dicit.Menſtrua tēperata in quātitate ꝛ qualitate ſua ꝛ in tpe ſuo currentia ſm̄ conſuetudinez ſuā naturalem in omni ſpatio ſūt cauſa ſanitatis mulieris ꝛ mundificationis corporis eius ab omni nocumēto in quantitate ꝛ qualitate ꝛ faciūt ipſoꝫ acgrere caſtitatē ꝛ paucitatē deſiderij.℄ Fiunt tertio ſine concurſu cauſe preternaturalis.naꝫ ex pte matricis ꝛ mēbroꝝ non eſt cauſa preternaturalis cū ſint ſane inculpate:nec ex parte ſanguinis qui expellit̄ eſt diſpoſitio preternālis.Nam ſi eſſet preternaturalis hic eēt aut in quanto.ꝛ tunc debuiſſet prius accidere ꝛ nō exiuiſſent cōuenienti tempore.Aut in quali.ꝛ hoc eſt raro cum exeunt tempore ſuo.ꝛ ideo plurimū tempore ſuo exeūtia nō ſunt permutata ad qualitatē preternaturalem.Et hoc ſumitur caplo ſtatim allegato ab Auicēna dicente de mēſtruis.Et paꝝ quidē accidit vt alterentur in tempore ſuo.℄ Ex quo ṗmo pꝫ Gentilē in queſtiōe.Utrꝫ an̄ mēſtruorū eruptionē concipiat mulier.icōuenienter dixiſſe ꝙ hec mēſtrua periodice exeūtia vniuerſaliter ſint inepta nutritioni ꝛ gn̄ationi.Nā ſaltē ſūt apta nutricatiōi fetꝰ.aliter enī conceptus tempore curſus non fieret leproſus.niſi ex illis mēſtruis nutriret̄.℄ Sequit̄ zº.nō omnem ſanguinem pellēdū:vel qꝛ hoc modo periodice pellit̄ eſſe corruptum.Si enī nō alteratur tempore nāli inter vnam mēſtruationē ꝛ aliā:ꝛ cū generatur non eſt corruptus:ſeqtur ꝙ nō ois qui pellitur eſt corruptus in nāli menſtruatiōe.℄ Preterea.cū nā ꝑpter ſolū peccatū quātitatis poſſit a corpore ſanguinē expellere hoc nō repugnabit ſi in mēſtruorū eruptiōe fiat:ꝛ ſic nō vniuerſaliter talis ſanguis erit corruptus.℄ Secūdus modus eſt cū mulier ē pregnās.Nā tūc virtute attractiua fetus vel ſꝑmatis:aut expulſiua mēſtruoꝝ:aut ambabus concurrentibus mouet̄ menſtruuꝫ ad matricem ad hoc vt fetus nutriatur ꝛ nulla ad hoc preternaturali diſpoſitione concurrente.℄ Et eſt differentia inter menſtruum primi modi ꝛ huius ſecūdi modi: quia ſanguis primi modi non trahitur a matrice ſed ꝑpellitur a membris illo ſanguine generato:vt colligitur a Galeno libro de ſimplici medicina.capitulo de medicinis prouocantibus menſtrua.ꝛ a Serap.proportionali capitulo.Sanguis vͦ ſecūdi modi a virtute informatiua vel ſpermate talem virtutem habente trahitur.vigeſimaṗma tertij.capitulo ſecundo.℄ Secundo differunt i modo motus.quia primus periodice mouetur.ſecundus autem poſt ſextum vel ſeptimuꝫ diem conceptionis fere cōtinue profluit.℄ Tertia differētia eſt ex parte finis ꝑpter quem eſt motus:quia primus mouetur vt corpus inde mundificetur.ſed ſecundus pro fetus nutrimento.℄ Quarta differentia eſt communiter:quia cum ſanguis qui in mēſtruis periodice pellitur ſit plurimum aggregatus ex parte bona ꝛ parte communiter ad nutriendum fetum inepta.Sanguis tamē qui ad nutriendū fetū trahitur eſt plurimum pars melior illius ꝛ nutricatiōi aptior.ꝛ dixi notāter communiter.Nam quādoꝗ cōtingit ſanguinē qui pellit̄ nutricatiōi eſſe aptiorē ꝙ̄ ſit datus ſanguis qui nutrit fetum vel ipſum eſt nutriturus.

℄ Tertius modus eſt cum tempore coitus vel conceptionis ſāguis ad mulieꝝ teſticulos trahitur:ꝛ ibi ita alterat̄ vt in ſilitudinē ſꝑmatis cōuertat̄:aut in verū ſperma:deinde per vaſa debita ad locū cōceptionis ducit̄ vt ſit mā generationis.Dic enī ꝛ ſi apud Ari.opinionez nō habeat vim efficiendi generationem:eſt tamen mā per digeſtionez in teſticulis mulieris facta munda ꝛ preparata ad h̄ vt ſit generatiōis ſpermaticoꝝ ſubm̄ ꝛ ṗncipaliū mēbrorū.Et iſte differt a ṗcedētibus multis modis vt ex dictis patere pōt.℄ Sꝫ preternālr pluribꝰ modis fluere pōt vt ex parte matricis.ex parte ſanguinis in ſe peccatum ꝑternāle habentis vt in quanto ꝛ in quali.ꝛ ex pte rei ſanguini mixte.Et ex parte membrorum a quibus propellitur aut attrahitur.vt poteſt colligi vigeſimaṗma tertij.capitulo de fluxu menſtruorum.℄ Ex quibus pꝫ.ꝙ hoc modo largo menſtruuꝫ ſumēdo in qualibet etate mulier habet vel habere poteſt menſtruuꝫ.Nam in qualibet etate ex corroſione vel vulnere matricis poſſet ſanguis extra ferri ꝛ ad concauum matricis duci.Sed auctores equiuoce ſepe de menſtruis loquuntur.Nam cum dicunt menſtrua incipere in ſecundo ſeptēnario vt Ari.9.de aīalibus aut dicit Halihaba nono theorice.ꝙ mēſtrua incipiūt in decem annorum complemento.ꝛ vltra decimūq̄rtū non tardātur.Aut cū dicitur ꝙ auferūtur quibuſdā in.35.In

gbuſdã tardãt vſqꝫ ad.60.vt Haliabas. Aut vſqꝫ ad.50. vt Aui.nõ itelligit ꝺ mẽſtruo large ſũpto apto exiꝛ nãlr. τ ꝑternãlr.ſ ꝫ tñ de mẽſtruo apto nãlr exire vel ſaltẽ ad mrĩcis ↄcauũ duci.Et tu ẜꝫ ꝧ potes dſcriptiõez formare mẽſtrui ꝧ mõ ſũpti.℄ Tertio ꝑncipalr nõ.ꝙ lꝫ i oĩb⁹ ge nerib⁹ aĩaliũ hñtiũ ſãguinẽ femĩe multiplicẽt mẽſtruũ. tñ mãifeſta emiſſio ſanguĩs ꝑiodice a mrĩce nõ ẽ tãta in femĩs alioꝝ aĩaliũ ſicut i muliere:q̃ ẽ femina hoĩs.Et ꝧ vult Ari.3° de hyſtoria aĩaliũ.ca°de diſpõnib⁹ ſãguĩs.cũ dĩc. Et mulier ẽ maioꝛis ſãguĩs q̃ȝ fele alioꝝ aĩaliũ q̃propter accĩt eis mẽſtruũ magis q̃ȝ accidit aliis aĩalib⁹.Et ꝧ idẽ 6.de hyſtoriis.tractatu.3°.ca° p̊.ẜꝫ q̃tationẽ Alberti.τ acci dit eis.ſ.aĩalib⁹ mẽſtruũ:nõ tñ ẜꝫ modũ q accidit mulieribus.τ oues τ capre mẽſtruant.Et eadẽ ſñia colligit p̊ de gñatiõe aĩaliũ.℄ Cã ãt q̃re flux⁹ ꝺ foꝛis magis fit mulierib⁹ ꝑticularis.Prima ẽ.qꝛ nãlr mulier i diſpõne ſana τ etate ↄueniẽti plus multiplicat de ſãguĩe q̃ȝ poſſit i ſubaꝫ corꝑis ↄuertere aut diſſoluere aut iſenſibiliter emittẽ.de bilitate corꝑis ei⁹ mollitiea τ q̃es.τ cibi abũdãtia.τ carẽtia pilorꝫ τ fortis laboꝛis:q̃ oĩa ſanguinẽ i venis augmẽtari faciũt.Et ꝧ nã fecit iõ vt mã gñatiõis abundaret in eis qȏ facit cõplõ feminina.Nã ꝑp hũc finẽ nã ꝑncipalr feminĩ nã cõplõnẽ fec.vt rõne ſue caliditatis deficiẽtis a caliditate maſculoꝝ poſſet plus digerere q̃ȝ i propria mẽbra ↄuertere:aut iſenſibiliter reſolui.Et ꝧ maxie opꝫ i femĩs hoĩuꝫ vt Gal.expſſe vult.14.de vtilitate ꝑticulaꝝ.cap̊.6.ſic di. ad lrãꝫ. Ipꝫ qdẽ qȏ plaſmabat aĩal iꝑfecti⁹ fecerũt oĩno ꝑfectis:toti vo generi vtilitatẽ nõ ꝑuã tribuerũt.opoꝛtebat.n.eẽ aliqȏ feminũ. Nõ.n.eſtimes ꝙ vnq̃ȝ mediã ꝑtẽ toti⁹ gñis nr̃i Creatoꝛ feciſſet iꝑfectã: τ q̃ſi detrũcatã:niſi aliq̃ ex hac dtrũcatiõe deberet eẽ magna vtilitas.Que ẽ g̃ hec iã dicam⁹.ꝙ ↄceptũ ẽ.tẽ i pregnãte:ad ꝑmã qdẽ cõſtructiõez τ augmẽtationẽ toti q̃ ↄtiter mã idiget copioſa.Quare neccẽ ẽ ei duoꝝ alteꝝ eẽ vel rape ipſi⁹ iꝑregnãti nutrimẽtũ vel eo abũdãte aſſumẽ ide poſſe.ſugit calidi⁹ eẽt certitudinaliter qȏ femineum diaphoraret vtiq̃ȝ id τ exiccaret facilr.Frigidi⁹ igit fieri meli⁹ fuit intãtũ vt ꝙ digeſtũ τ elaboratũ nutrimẽtũ nõ poſſit totũ diaphorare.Qȏ eni plus ẽ fridũ neqꝫ digerẽ ẽ ſufficiẽs:qȏ aũt ꝑfecte ẽ calidũ ſicut digerẽ ita τ diaphorare ẽ forte.Qȏ g̃ deficit nõ valde multũ a totalr calido digerere ſufficiẽs ẽ: ceu nõ adhuc frigidi⁹ τ relinq̃re aliqȏ ſuꝑfluũ:ceu nõ ita vehemẽter extrĩs calidũ.hec g̃ ẽ vtilitas femineitati femine.hec Gal. In aliis ẽt aĩalib⁹ ab hoĩe mẽſtruũ apparens nõ currit ꝑiodice ẜꝫ mẽſes.ſ ꝫ aut tꝑe quo mouent ad venena aut tꝑe ꝑtus. In equab⁹ aũt τ vaccis q̃lqꝫ ẜꝫ ꝑiodũ q̃tuoꝛ mẽſiũ aut q̃nque emittit aliqd mẽſtrui mãifeſti⁹ q̃ȝ in reliq̃s.℄ Nota 4°.ꝙ vltra mãꝫ gñatiõis τ agẽs.qꝛ formatio nõ fit ſubito reqrit loc⁹ determinat⁹ ꝑcipue in aĩalib⁹ aĩalificãtib⁹ vbi hec mã ſbtiliat actiõi agẽtis:τ ꝧ loc⁹ ẽ mrĩs q̃ ↄſeruat ſꝑma τ gñatõis mãꝫ.℄ Nota 5°.ꝙ mã q̃ dꝫ a ſemĩe i fetũ trãſmutari debuit eẽ mollis τ digeſta τ ꝑparata q̃ȝto magis optime nãe fuit poſe cũ inter act⁹ vegetatiue gñatio ſit ꝑfectioꝛ τ finis.℄ Nota 6°.ſanguinẽ mrĩs quãtũcũqꝫ bonũ nõ ex toto ꝓportionatũ eſſe fetui nutriẽdo cũ fet⁹ ſit valde hũidioꝛ τ ſubtilioꝛis ſubẽ q̃ȝ mr.Et iõ cũ fetus eo nutrit reſecãt ex eo ſuꝑfluitates groſſe τ aq̃ſe q̃ nõ poſſũt a fetu i ꝓpriã ſubaꝫ ↄuerti.Qui imo de mẽſtruo ſãguĩe ad mrĩcẽ attracto ꝑs purioꝛ τ melioꝛ ꝑ vmbilicũ ad fetũ trahit.τ ꝑs alia extra dimittit τ nõ trahit ad fetũ tãq̃ȝ inepta vt colligit hic i textu.℄ 7° nota mẽſtrua nãlr apta ad mrĩcẽ fluere τ extra pelli non multiplicari vtplurimũ in muliere niſi tꝑe quo eſt apta ↄcipere τ ſuũ qualecũqꝫ ꝑ ſꝑma generare:τ genitalia ei⁹ ita iam magnificata ſũt vt ad ↄceptũ tenẽdũ:τ fouẽdum ſint ſufficientia:τ mamille iã adeo venerũt vt i tꝑe ꝑtus

lac ſufficiẽs ꝓ fetu vel nato nutriẽdo generare poſſint vt ſumit ab Ari.p̊ ꝺ gñatiõe aĩaliũ.ẜꝫ antiquã quotatiõez. caplõ.16.cũ dicit.Et manifeſtũ ẽ ꝙ mẽſtruũ eſt ſuꝑfluitas.τ iſta ſuꝑfluitas ẽ ↄueniẽs ſꝑmati qȏ exit ex marib⁹ τ ſignificatio ſuꝑ hec ẽ accidẽtia q̃ accidũt iſtis reb⁹:qm̃ in vno tꝑe icipit ſꝑma eẽ in marib⁹ τ mẽſtruũ in mulierib⁹ τ lege tu.Et dixi notãter vtplurimũ:qꝛ nõ repugnat ꝑus venas mrĩcis dilatari τ ſanguinem in corꝑe multiplicari abũdãter q̃ȝ teſticuli mulieris ſufficiãt ſꝑma digerẽ: aut ecõtra:ita tardius vnũ hoꝝ dimitti q̃ȝ reliquũ.℄ Nota octauo.ꝙ duob⁹ modis poſſum⁹ itelligere fetũ ex ſãguĩe gñari vel nutriri.Uno mõ ꝙ ſanguis in ꝓpria forma ſit imediatũ ſubm trãſmutãdi in fetũ:aut imediate nutriẽs fetũ.Scȯo mõ.ꝙ aut ex ſanguĩe imediate gñet vel nutriat fet⁹:aut ſaltẽ nõ nutriat ex eo alio qȏ nõ ſit fctũ ex ſanguĩe.His habitis ſit hec p̊ ↄclõ.poſe ẽ mulierẽ ↄcipe nullo exñte i eo ſuꝑfluo ſanguĩe in q̃ȝto vel in q̃li.℄ Probat.qꝛ poſe ẽ eã ↄcipe poſtq̃ȝ ẽ cõplete mũdificata:τ ẽ vere ex febre ↄualeſcẽs:vt docet expiẽtia:ſ ꝫ in talib⁹ cõplete mũdificatis τ vere ↄualeſcẽtib⁹ nullus ẽ ſuꝑflu⁹ ſãguis in quãto vel i q̃li.ergo τc̃.Maioꝛẽ docet quotidie expiẽtia.Et minoꝛ pꝫ ꝑ ꝧ:ꝙ ſi in ea eẽt ſãguis i q̃li peccãs non eẽt plene mũdificata.Et ſi eẽt peccãs i quãto ſuꝑfluo nõ eẽt vere ↄualeſcens.vt ↄſtat ex 3° tegni.illa ꝑte.Reſũptiua τc̃.Ubi dĩ.ꝙ ↄualeſcẽti ſanguis ẽ bon⁹ ſ ꝫ pauc⁹.℄ 2° ↄ̊.vtplurimũ gñatio fet⁹ ex ſuꝑfluo ẽ vtili nutrimẽti mrĩs. Pꝫ.qꝛ mr mãm gñatiõis ꝑbet vt nũc ſupponit ex mente Ari.p̊ τ 2° de gñatiõe aĩaliũ.ẜm plurimũ nõ ꝑbet mãꝫ ſibi neceſſariã.g̃ ſuꝑfluã.Et ꝧ voluit Gal.14.de vtilitate. loco ſupra allegato.Et Ari.p̊ de gñatiõe.ꝙ mẽſtruũ datũ a mr̃e i gñatiõe eſt ſuꝑfluũ.℄ 3° ↄclõ ẽ.ſuppoſito ꝙ ſcȯe hũiditates ſint alteri⁹ ſꝑẽi a ſanguĩe nõ oĩa mẽbra nutriũtur imediate ex ſãguine mẽſtruo.Probat.qꝛ ſaltẽ oſſa τ mẽbra dura nutriunt imediate ex ſecũdis hũiditatibus. ℄ Ex iſta ſeq̃t.ꝙ ipoſe ẽ oĩa mẽbra fet⁹ imediate gñari ex ſanguĩe mẽſtruo.Nã ipoſſibile ẽ oĩa talia nutriri imediate ex hui⁹ ſanguĩe:ſ ꝫ eadẽ ꝑciſe eſt mã gñatiõis τ nutritiõis.g̃ ipoſe eſt illa mẽbra ex tali gñari ſanguine imediate.℄ Seq̃tur 2° ſuppoſito ꝙ ſꝑma mulieris ẜm ꝑtẽꝫ corpulẽtã ſit mã imediata gñationis mẽbroꝝ.q: ꝧ ſꝑma q̃ ad ꝑtẽ corpulẽtã eſt aliqd de ſecũdis hũiditatib⁹.Et iõ ſꝑma eſt ſuꝑfluitas vltimi alimẽti τ ꝓportionabile.Sequit de ſꝑmate viri.ſi ponat tãq̃ȝ mã gñatiõis τc̃.℄ 4° ↄclõ.ipoſſibile ẽ mẽbra fet⁹ hũani nutriri vel gñari niſi mediate vel imediate nutriant vel generent ex ſanguĩe mrĩs.ↄ̊ pꝫ.qꝛ ipoſe ẽ talẽ fetũ nutriri vel gñari niſi ex mã a mr̃e exhibita.Mꝫ ãt nullã aliã mãm ꝑbere põt ad hoc niſi ſanguinẽ aut ex ſanguine genitã:ergo τc̃.Maioꝛ ſumit p̊ de generatiõe aĩaliũ.Et minoꝛ.qꝛ mãꝫ mr nõ niſi ꝑ venas pt ꝑbere ꝑ q̃s nõ trãſit mã nutricatiõis niſi ſanguis aut aliqd ex ſãguĩe genitũ.℄ Ex qb⁹ pꝫ ad qõnẽ mrĩſſo.dicẽdo ꝙ ad gñationẽ τ nutricationẽ fet⁹ i vtero reqrit ſanguis tãq̃ȝ mẽſtru⁹ mã gñatiõis aut nutricatiõis ſe t⁹ cũ reqrat ſan.apt⁹ ad mrĩcis ↄcauũ currere.ex q̃ mediate vel imediate fet⁹ gñatur vel nutriat.℄ Ad argumẽta g̃ ꝑncipalia.ad ꝑmũ negat aſſũptũ.Et ad ꝓbatiões. Ad ꝑmã ↄcedo.ꝙ puella põt iꝑregnari añ menſtruationẽ.i. añq̃ȝ mẽſtrua effũdant.Ex ꝧ tñ nõ ſeq̃t ipam iꝑregnari nullo exñte i ea mẽſtruo apto trahi a ſꝑmate viri: lꝫ non eẽt ita generãs mẽbra ſi ad mrĩcẽ ſine tractore fuiſſet expulſũ.℄ Nota tñ ꝓ mã hui⁹ rõnis.ꝙ lꝫ puella añ menſtruatiõez ſit iculpate ſana τ hẽat teſticulos fortes τ calidos τ ſit apta i teſticulis ſꝑma aggregare τ digerẽ.nõ tñ eſt ad gñatiõez ita apta ſicut poſtq̃ȝ mẽſtrua extra ꝓdierunt.Et cã ſumitur a Galeno i libello de anathomia mrĩcis.qꝛ opꝫ ſꝑma adherere matrici mõ añ menſtruationẽ

matricis cōcauū eſt politū ⁊ terſuʒ. ⁊ iō ſperma nō adberet. Sʒ poſtq̄ mulier ſemel mēſtruata ē ⁊ ora venaꝝ matricis ſemel apta fuerint remanet aſpitas. q̄dā apta ad ſpmatis adberētiā: vnde loco allegato ita dixit Gal. ❡ Añ enī q̄ pdcāt mēſtrua nequaq̄ ɔcipiet mulier: qm̄ ⁊ ei⁹ qd̄ nutrit caret ſupfluo ⁊ firmatiōeʒ nō b;: lenis. n. ē ⁊ mr̄ix clauſis vaſis q̄re effluit ſpma ⁊ n̄ applicaꝫ tunice ei⁹. magis idoneū. n. ē ad applicatiōeʒ id qd̄ ē aſpeꝝ: q̄ȝ id qd̄ eſt lene. ❡ Et cū dr̄ q̄ āno. xi⁹ ipregnaꝫ ⁊ p tūc n̄ ē mēſtruū. Dr̄ q̄ ille q̄ tali mō ipregnanꝫ iā hn̄t mēſtruūʒ: vn̄ q̄nq̄ʒ pdcūt. xi⁹ āno cōpleto vt Halia. 9. theorice. Or̄ ḡ dicit Ari. 6. de byſtorijs. ⁊ p̄ ō gnātiōe aialiū itelligiꝫ vtplimū: ⁊ iō iueniūꝫ raro q̄ tūc ɔcipiūt. ❡ Ad z^m ɔfirmatiōeʒ di q̄ i muliere cū itegre mūdificata ē: ē tn̄ mēſtruū mō ſupradcō q̄ nō opʒ eē ſāguinē fedū: aut in q̄to aut i q̄li peccātē. ❡ Ad 3^m āt nō vr̄ ꝫ imaginatiōem q̄ poſtq̄ mulieri deſinerūt egredi mēſtrua ipa ipregnareꝫ cū ſtervtutē forte ſpmatis ſāguinē bonū matrix rape vt q̄tidie fit. Et cōſtat ex ɔcluſiō ib⁹ ſupra poſitis: plurimū tn̄ cōpſo mr̄icis ē cā ɔceptus p̄uatiōis tali tpe. ❡ Ad z^m p̄ncipale pʒ ex dictis: q̄ ſpma quo ad copulētā ſuā ptē illō p̄cipue qd̄ ē futurū mā gnātōis idē cū ſcd̄is hūiditatib⁹ q̄ ex ſāguie mēſtruo generanꝫ. ❡ Ad 3^m di negādo maioreʒ: negaꝫ ēt q̄ h̄ dicat Aui. zi. tertij. loco allegato: ſʒ dicat venā nō pulſatilē vmbilici p quā fetui deferꝫ nutrimētū terminari ad epar ⁊ ſuū gibbū: ſʒ ɔcedēdū ē p viā digōnis i epate fet⁹ ſāguinē attractū digeri n̄ itegra digōne: nec ita q̄ formā ſanguis acqrat: ſʒ ita vt fiat fetui ɔueniēs: ⁊ ibi aquoſitas vrinalꝫ ſequeſtraꝫ: ⁊ q̄dā ptes groſſe p iteſtina p meſeraicos mādāꝫ q̄ pellūꝫ poſt natiuitatē p iteſtina. ❡ Et p h̄ pʒ ad ɔfirmatiōeʒ. Nā negaꝫ: nullā ſupfluitatē p iteſtina pelli nālr̄: niſi p̄me digōis ſupfluū ēt digōnis p̄pe ſtōchi pueroꝝ qd̄ flaticū ē: ⁊ fleta q̄dā a capite q̄nq̄ʒ fluunt ad ſtōchū pueri q̄ pellūꝫ vomitu poſt natiuitatē: q̄nq̄ʒ nō: q̄ cib⁹ ad ɔcauū ſtōchi trāſmittiꝫ aut chilus. Ex quo pʒ ſolutio tertie ɔfirmatiōis. ❡ Ad 4^m negaꝫ. q̄ h̄ ſuffeciſſet. nā ſtōch⁹ erat debilis. ⁊ facile male mā ɔcurriſſent ad fetū ipʒ ptinētes. ⁊ ēt ſtomachus illo tpe debilis ē: ita q̄ talē rē digerere nō potuiſſet cū poſt ptū nō digerat niſi lac qd̄ eſt ſanguis bis coctus. ❡ Ad 4^m p̄ncipale negeꝫ ſecūdinā aut vmbilicū eē aial ſʒ vene ille ⁊ arterie ſūt ptes fet⁹ abſcindēda ſm̄ q̄ ſunt extra ſuū corpus p̄uitatē tanq̄ ſupfluā. ❡ Ad 5^m negaꝫ ɔn̄tia. Nā q̄uis gr̄a exēpli: mulier p̄gnās in. 8. mēſe plus hēat mēſtrui ſupflui q̄ȝ illa q̄ icipit mēſtruari nō p̄gnās: tn̄ illud nō mittiꝫ ad matriceʒ vt fetus nō ledaꝫ: ⁊ calor nālis fetus p̄hibet ne putrefiat. ❡ Mirādū eſt āt de illius caloris v̄tute cū ſecūdinā raro retineat p horā poſt exitū fet⁹ gn̄ ex eius putredine ſequanꝫ peſſima accn̄tia. Et tn̄ ſi poſt p̄^m ptū alt⁹ fet⁹ remaneat nō īde ſequunꝫ mala accidētia: vt expiētis notat. ē ēt talꝫ ps i ptuvtꝫ vt faciat lubricare fetū. ❡ Ad ſextū negaꝫ ɔn̄tia. ſʒ illud ɔn̄s fit ɔtigēs. Si. n. fet⁹ ſit fortis ⁊ mr̄ paꝝ hēat boni ſāguinis: ⁊ ſit debilis v̄tu: l ɔtētiue mr̄ macreſiet ⁊ diſcolorabiꝫ vbi matre forti exiſte fetu nō debili: ſtat ɔ̄riū ɔtingēte: tn̄ mulieres q̄uaꝝ fet⁹ ſūt fortes ſūt cōiter q̄rū ſanguis eſt bon⁹. ⁊ quaꝝ v̄t⁹ ſufficit p ſe ⁊ fetui nutrimētū bonū facere. ⁊ ecōtra. q̄rū fet⁹ ſūt debiles. Nā vt dcm̄ eſt ſupra fetus nutriꝫ ex ſāguine quo mulier abūdat. Ex quibus pʒ ad ſeptimū ⁊ vltimum reſponſio.

❡ Cūq̄ʒ infans parturiꝫ ſanguis queʒ ipſi⁹ epar generat huius ſanguinis vices ſupplet. ⁊ gn̄aꝫ ex eo qd̄ ab eo ſanguine generabatur.

❡ Cū ſuperius docuerit nāʒ nutricatiōis fet⁹ i vtero. Hic docet ex q̄ nutriaꝫ extra vteꝝ dicēs q̄ cū ifās pturiꝫ. tūc ſāguis quē gnāt epar ei⁹ ſupplet vices ſanguis mr̄icis: ex quo in vtero nutriebaꝫ q̄ ē nutrimētū pueri: h̄ v̄o ſāguis gn̄aꝫ ex eo q̄ fuit gēitū ex ſāguie mr̄icis: q̄ generaꝫ ex lacte mr̄ic l qd̄ lac genitū fuit ex ſāguie mēſtruo ei⁹. ❡ Circa ptē nota q̄ añ tpe ptus nō innuiꝫ nutriri ifans ex ſanguie genito in epate ſuo. ſʒ ex ſanguie matris. Mihi tn̄ videꝫ q̄ nō repugnat fetū nutriri ex ſanguie q nō ſit genit⁹ i epate matris. Puta ſi pp neceſſitatē nutrimēti flegma i epate fet⁹ vel venis ad ſanguinē ɔuerſū nutriet: ſed plurimū nō gnātur ſāguis in epate fet⁹ in vtero: imo matern⁹ ſanguis modificaꝫ: ⁊ dearticulaꝫ i eo vt fetus ɔueniēs nutrimētū. ❡ Nota ſcd̄o. tpe p̄gnatiōis ſanguinē mēſtruū q nō ɔuenit nutrimēto fet⁹ retineri. ⁊ ſʒ ptē ɔuerti in lac etiā añ ptum cuʒ ad mamillas trāſmittitur vt puer poſt natiuitatem paratum habeat nutrimentum.

Sed circa hoc ſūt aliq̄ dubitatōes. Prio. n. nō vr̄ q̄ nutrimētū pueri poſt natiuitatē dʒ digeri digōne z^a. Prio. n. ſāguis mēſtru⁹ dū fetus erat i mr̄ice nō idigebat z^a digōne i fetu: ſʒ nutrimētū pueri eſt idem ſanguis magis digeſt⁹: ergo nō idiget vt plurib⁹ digōnib⁹ digeraꝫ. Maior pʒ ſupi⁹. Et minor pʒ. q̄ nutrimētū fet⁹ eſt lac qd̄ eſt magis digeſtū ſanguie mēſtruo ex quo generatur ⁊ magis digeſtū ſanguie bono mr̄is. ❡ Or̄ aūt ē magis digeſtū. pʒ: q̄ ex ſāguie p digōnē ē genitū. Et iō dixit Meſue cap̄ de priſi. q̄ lac ē ſanguis bis coct⁹. Et Auic. z^o canoñ. caplo de lacte. ⁊ lac q̄dē eſt ppinque digōnis cui ſu peruenit digō q̄dā alia. Et Ariſt. 4° de gnātiōe aialiū. cap̄ penultimo. Lac enī ē ſanguis decoct⁹ nō corrupt⁹. ❡ P̄. digō ſm̄ medicos eſt cōuerſio i eēntiā ⁊ cōplexionē que cōuerſioni nutrimēti in effectu eſt cōpetēs: vt p̄mo p̄mi. Si ḡ digōne alis digeriꝫ ſāguis cū in lac cōuertiꝫ. ſeqtur q̄ magis eſt paratus ɔuerſioni nutrimēti in effectu lac q̄ȝ ſanguis. ⁊ p ɔn̄s paucioꝛib⁹ digōnibus ad hoc idiget. ɔſequēs āt falſū ſi i puero ɔuertaꝫ i ſanguinē. ❡ Scd̄a difficultas cui⁹modi hūiditas ē lac. Or̄ enim ſit humoꝛ. pʒ ex diffone hūoꝛis. Or̄ nō ſit p̄mus ɔſtat. Or̄ nō ſit ſcd̄s pʒ. q̄ min⁹ appropinquat nāe mēbri q̄ȝ ſanguis. Pʒ ſcd̄o. q̄ nec ros nec cābium nec p̄ma humiditas ſanguis nec gluten.

❡ Tertia difficultas. q̄ ſi puer ex lacte dʒ nutriri nō vr̄ q̄ lac ſolū ex illo menſtruo ſanguine quo nutriebaꝫ puer in vtero generetur. Prio. q̄ ſi ita eēt tūc puer nō egredereꝫ vteꝝ tpe ptus nālis. pp nutrimenti paucitatē. Quia ex q̄ ſanguis h̄ ſufficit in lac cōuerti ⁊ inde fetus ɔſequēter nutriri. Et ſufficit ḡ multo magis intra vteꝝ ſufficiebat nutriri. Cōſequēs tn̄ eſt falſuʒ. ⁊ ꝫ Aui. zi. tertij. caplo z^o. circa finē. nā dicit: Part⁹ aūt nō fit niſi cuʒ fetui nō ſufficit qd̄ emittit ſecundina ex ſanguie. Et ꝫ Ari. 4° de gnātiōe aialiū. penultimo caplo. cū dixit. Qm̄ qñ nō potuerit cibus ɔcepti eē p vmbilicū pp magnitudinē tūc p̄parat lac. ❡ Scd̄o. q̄ lac generaꝫ ex ſanguine optimo matris. menſtruum aūt nō eſt ſanguis optimus. ergo ⁊c̄. Minoꝛ clara eſt. Maioꝛ eſt Aui. loco ſuperius allegato cuʒ dicit. Or̄ ex ſanguine malo expoliato ab omni malitia.

❡ Quarta dubitatio. ſi lac generatur ex ſāguine menſtruo retēto: tūc magis deberet generari in p̄mis mēſibus pregnationis: q̄ȝ vltimis. Conſequens ɔtra expiētiā ⁊ contra Ariſto. q̄rto de gnātiōe. capitulo allegato. Conſequentia tamen tenet: q̄ tūc dʒ lac magis generari qñ magis abūdat ſanguis menſtrui ſupfluitatis: ſʒ h̄ eſt magis in p̄mis mēſib⁹: ergo ⁊c̄. Maioꝛ pʒ. q̄ hec eſt eius mā. z^o Ari. cap̄ ſtatiʒ allegato cū dixit. erit ſupfluitas maioꝛ. ſ. menſtruorū: qm̄ illud qd̄ ɔſumitur ex eis erit minus q̄ȝ qd̄ cōſumetur ante. Et pp h̄ erit lac dulcius: qm̄ non auferetur ab eo pars bone digōnis. Minoꝛ aūt pʒ ex h̄. p̄mo q̄ in p̄mis mēſibus fetus eſt minoꝛ. ſcd̄o h̄ hētur ex Gal. 5° afoꝛiſmoꝛū cōmēto. z9. Mulier in vtero habens flobotomata ⁊c̄.

❡ Quinta dubitatio. q̄ nō̄ videꝫ male p̄uidiſſe de ifantis

nutrimēto:qm̄ lac eſt eis icōueniēs nutrimētū. ¶ Primo. q2 nutrimētū qd̄ nocet flegmaticis:nocet pueris cū in eis dn̄e flegma:ſed lac nocet flegmaticis:vt ſumit ex Auic. 2° can.caplo de lacte.dicēte.Et pp declinatiōez ſuā ad frigus lac nocet flegmaticis:qm̄ caliditas cor̄ non ꝯuertit ipm ad ſanguinē ſicē opz. ¶ Scd̄o.p h ꝙ magis ꝓfert ꝯſiſtētibus ꝙ adoleſcētib⁹:g magis adoleſcētib⁹ ꝙ īfantib⁹. Tenet ꝯñia.q2 ſilis vr̄ vtrobiqʒ cā.ꝛ aſſūptū ē Aui.loco allegato dicētl.Et ē magis ꝯueniēs ꝯſiſtētib⁹ ꝙ adoleſcētib⁹. ¶ Tertio.q2 lac nocet debilia hn̄tibus capita.pueri aūt habent capita debilia ꝛ ſuperfluitatum ſuſceptiua.

¶ Ad hec ḡ dubia rūdet.ꝛ p̄ ad p̄ negat ꝯſequētia.Et cā eſt:q2 puer nat⁹ opʒ ꝙ recipiat ab extra nutrimētū digerēdū digōne p̄ª.ꝛ p ꝯñs ēt 2ª.Et ꝯcedit ꝙ.a.ē nutrimentū ſocratis magis digeſtū ꝙ.b.vel ſaltē p digōnē genitū ex b.ē ꝓpinquis nāe mēbror̄ eiuſdē ꝙ.a.ꝛ paucioib⁹ tranſmutatiōib⁹ idiget. ¶ Dubiū tn̄ eſt verū lac ſit magis digeſtū ꝙ ſanguis optim⁹:puto enī ꝙ nō:nec valet h argumētū p digōnē ex ſanguie ſūme digeſto generat:ḡ ē magis digeſtū. ¶ Et ad ꝯfirmatiōez dr̄ ꝙ p digōnē ſanguis cū in lac ꝯuertit ſit aptior nutrire puer̄:eo mō quo dʒ eē ei⁹ nutrimētū ꝙ ſanguis. ¶ Ad ſcd̄am difficultate pʒ ex dictis ſupra ca° d hūorib⁹. ¶ Ad tertiā dr̄ negādo ꝯñtiaʒ ꝛ cā eſt.q2 vt dcm̄ ē ſupra nō totus ſanguis mēſtru⁹ g multiplicat in muliere ē opus vt ſit fetus nutrimētū:ſʒ pua pʒ ei⁹ in vtero.ſed tot⁹ ſāguis mēſtru⁹ in lac ꝯuertit.ꝛ ſit nutrimētū fetus cū eſt extra vter̄. Itē nō totus ſanguis menſtru⁹ g tūc multiplicat ſufficit trāſire p ſecūdinā ad ferū cū ꝓpter multū menſtruū reſeruatū:vene ſunt multum oppilate.ꝛ ideo regurgitat a matrice ad mamillas.

¶ Ad ꝯfirmatiōez negat ꝙ mēſtruū nō ē ſāguis optim⁹ i q̄li.Et h mō vult Serapio.ꝙ ē expoliat⁹ ab oī malitia. ſcilʒ q̄titatiua ſanguis ex quo fit lac:ſed de h habitū ē ſupra. ¶ Ad q̄rtā dubitatōez negat ꝯñtia.ꝛ dr̄ ꝙ cū ſāguis mēſtrui ſupfluitas ē pauca:tūc meli⁹ pt digeri ꝛ i lac ꝯuerti.Ad Ari.vide cap̄ⁿ hn̄.¶ Ad q̄ntā dī nām optime ꝓuidiſſe:lac.n.optimū ē īfantib⁹ nutrimētū:q2 eſt boni nutrimēti:ꝛ multi ꝛ boni chimi ꝛ facilis digōnis ꝓportionale nāe membror̄.Unde Aui.2° canon.cap̄ allegato.qn̄ dn̄atur ei caliditas bona reducit ipʒ ad nāʒ ſāguis eq̄lē velociter. ¶ Ad argumētū ḡ cū dr̄ ꝙ nocet flegmaticis.ꝯcedit.ſʒ pueros h itelligim⁹ tēpatos nō flaticos:nec pueri ſūt frigidi.ſʒ tēpati i calore. ¶ Ad 2ᵐ dr̄.ꝙ ibi p ꝯſiſtētes itelligit in fine ꝯſiſtētie g pp grauitatē hūor̄ min⁹ mouet.ꝛ ideo minus rōne ſue caliditatis acute corrumpitur in eis ꝛ ratione caliditatis prohibet citā exiccatiōem qd̄ nō eſt ita in adoleſcētib⁹ oīno. Et iō negatur argumētū ꝛ ſimilitudo.Sed tu in cā ꝯſidera:q̄re magis conſiſtentibus ꝯferat ꝙ adoleſcētibus. ¶ Ad tertiū dr̄.ꝙ pueri debilia nō hn̄t capita q̄tum ad nāles v̄tutes:imo fortia.

¶ Et caro qdē ex ſāguie generat ſpiſſo quē caliditas ꝛ ſiccitas coagulāt:adeps v̄o ex ei⁹ aquoſitate ꝛ vnctuoſitate generat quā friditas coagulat.ideoqʒ ipſam caliditas reſoluit.

¶ Hic ponit dr̄iaʒ iter carnē ꝛ adipē quo ad cām gnātiōis dī.ꝙ caro gnāt̄r ex ſanguie ſpiſſo quē coagulat caliditas ꝛ ſiccitas.Sʒ adeps ex ſanguis aquoſitate ꝛ vnctuoſitate gnātur quā coagulat frigus.ꝛ iō calor ipam eliq̄t. ¶ Nō tn̄ p̄ in pte ꝙ.ſ.caro generat ex ſāguine ſpiſſo reſpectu ſāguinis ex quo gnātur adeps. Nō aūt opʒ ꝙ generetur ex ſanguine ſpiſſo q2 ſanguine terreſtri ꝛ melācholico vt ſāguis nutriturus melācholica mēbra. ¶ Nota 2° ꝙ nō dicim⁹ adipē gnāri ex aquoſitate ſanguis tali q̄lis cū vrina vel ſudore emittit:illa.n.aquoſitas nō nutrit vt ſupra dictū eſt.Sed intelligimus eam generari ex ſanguinis parte ſubtili ꝛ ad aqueitatem decliui.

Circa tamen hūc locū ſūt due dubitatōes. Prīa q2 nō vr̄ hic aſſignari cā ꝯueniēs efficiēs carnis. Nā caro eliquat a calido ſicco vt ꝯſtat in aſſatiōe ꝛ diſtillatiōe:ḡ coagulat a frido. ¶ Scd̄o dn̄ium carnis ſignat dn̄iuʒ hūiditatis vt pʒ 2° cōplexionuʒ:ꝛ 2° tegni.ergo ſaltē non a ſicco coagulat. ¶ Tertio h eſt expreſſe ꝯtra Ari.ſcd̄o de gnātiōe aīaliū caplo decimoquarto.ſm̄ modū diuiſiōis Alberti.Dixit enī Ariſt.ſuſtētatio āt carnis eſt ex frigore.ꝛ ꝓpter h diſſoluit ab igne.

¶ Scd̄a dubitatio ē de adipe:q̄ nō vr̄ vl̄r coagulari a frigore.Si.n.ita eēt nō dʒ inueniri circa mēbra calidiſſima illis adherēs cū ibi frigus coagulās nō videat.Cōſequēs tn̄ ē falſū.cū videat multa adherēs cordi. ¶ P̄.cū ſpma ſit applicatū pti groſſe ꝯuertēdo in carnē ꝛ pti ſubtili cōuertēdo in adipē:nō vr̄ q̄re vnū coagulat frigore:ꝛ aliud calore. ¶ Ad p̄ᵐ dicūt qdā ꝙ caro coagulat calo:ſʒ q̄daʒ piguedo ꝛ q̄dā hūiditates carni cōmixte coagulāt a frigido.ꝛ h ē qd̄ eliquat ex carne ad ignē.Caro āt ipa nō eliq̄tur a calido.ſʒ forte diſſoluit aut comburit. Et lʒ carnis coagulatio ſit a calido ſicco:nō tollit tn̄ gn abundāter ſignificet hūiditatis dn̄iuʒ reſpectu corpor̄ i qb⁹ nō abūdat.Ariſto.āt loco allegato logt de illo vnctuoſo carni cōmixto qd̄ dcm̄ ē iā coagulari a frido ꝛ calo eliq̄ri. ¶ Cōtra.hec rn̄ſio vr̄ innuere ꝙ illō qd̄ ē de caro nō coagulat a frido nec eliq̄tur a calo cū ab ipo coaguletur. ¶ Cōtra hāc rn̄ſionē arguit.ꝛ p̄ ꝙ caro ꝓut a piguedie diſtiguit eliq̄tur a calo.Et arguit ex Gal.2° afoiſmor̄ cōmēto illius afoiſmi.Sana hn̄tes corpa. Ubi i fine dicit ꝙ medicia laxatiua cū nō inuenit hūorē ſibi appropriatū aut aq̄ſitatē aut cholerā v̄tit ſe ad ſāguinē ꝛ carnē inde trahēs:ꝛ h nō niſi aliq̄n:ḡ eliquat caro ꝛ ſumit ex Aui.2° q̄rti.cap̄ de ſignis ſūptis ab egeſtiōe.cū dixit. Fluxus vētris ſup quē ē vnctuoſitas nō ab acceptiōe rei vnctuoſe ſignificat liq̄factionem mēbror̄ radicaliū.ḡ radicalia mēbra poſſunt eliquari.ꝯſtat aūt ꝙ nō a frigido.ḡ a calido:ꝛ tn̄ hec ſunt min⁹ eliq̄bilia ꝙ caro.ꝛ ſūt ēt coagulata a calido vt Ari. loco ꝓallegato. Uult oſſa coagulari a calido aſſante.ꝛ ita pānīculos ꝛ neruos. ¶ Et ſumit ēt ab Aui.p̄ma q̄rti.cap̄ de ethica.ꝙ ab ea liq̄ſiūt cartilagines q̄ ſūt a calore aſſāte vt oſſa. ¶ Et plani⁹ ſumit de liq̄factiōe carnis ꝫ piguedinē ꝛ adipē diſtictē.16.tertij.de ſignis fluxus vētris.cuʒ dicit.Et g ē ex liq̄factiōe adipis ē virulētus groſſus ſicut in vlcerib⁹ cū piguedie ꝛ colore diuerſo.deide ſit ei eſſentia adipis abſqʒ diuerſitate i ſuba ſua neqʒ in eētia ſua. Et ſilr̄ ē diſpō liq̄factiōis carnis rubee:niſi q2 ꝓuat piguedie ꝛ ē poſtremū ei⁹ coloris feculēti.Et ꝙ hec liq̄factio ſiat a calore ſumit ab Aui.eadē.16.tertij.caplo de cura fluxus colliq̄tiui. ¶ Albert⁹ āt magn⁹ 2° de gnātiōe aīaliū. ſup loco allegato nō dixit exponēdo Ariſt.ꝙ carnis coagulatio ſit a frido:ſʒ ꝙ termiatio carnis ē p fridū cōplonale:nō p frigidū abſolute. Nā cū frid⁹ ſit q̄litas mortificatiua nō inuenitur abſolute fridū viuēs.Et ſignū ē hui⁹ ꝙ calore ſicco agēte i carnē:vr̄ ſolui aliq̄ genere ſolonis. Et ſic Albert⁹:nec ex illo textu vult ꝙ abſolute caro coagulat a frido.nec ꝙ ꝓpꝛie eliquat a calido. Nā ſʒ ꝓpriū modū accipiēdi eliq̄tiōez ꝛ coagulatiōem putādū ē carnē ꝓpꝛie dictā nec eſſe coagulabilē:nec eliquabilē.ſi bene examinat ea q̄ ab Ariſto.4.metauror̄.dicūtur. Et ideo Ariſt.in textu veteris trāſlationis:nō dicit ꝙ caro coagulat a frido:ſʒ dixit.ſuſtētatio aūt carnis eſt ex frigore. ꝛ ꝓpter h diſſoluitur ab igne.Si āt ſumatur large coagulatio vt Aui.ſumit hic ꝓ oī factiōe terminati per reſolutionem humidi ſuperflui ꝛ cōprehēſiōe remanentis in ſicco terreo ex intermiato. Conſtat ꝙ coagulatio carnis fit ex calido ꝛ ſicco ꝛ ex frigore cōplexionali.Sed coagula-

tio pĩguedis ẽ a frigido abſolute:nec ego volo iſta ꝑ nũc
clari⁹ dicere. ¶ Ex qb⁹ rñſio pʒ. ⁊ ꝯcordia doctoꝝ ⁊ Ariſt.
nã huic mõ coagulatiõis a calo nõ repugnat eliq̃tio. Hãc
ãt mãʒ de coagulatiõe ⁊ liq̃factiõe hodie paꝝ cognitã re
ſeruabo ad locũ vbi loq̃mur de ſꝑmate: verũ ſit a frigido
coagulabile vel liq̃bile. ¶ Ad 2ᵐ dr̃ ꝙ adeps coagulaṫ a
frigore. Nec valet argumẽtũ. adeps coagulaṫ cũ p̃ñtia mĺ
ti caloris actual' ſupra tẽꝑamentũ. g̃ nõ coagulaṫ a frido.
Nã ꝯcedo ꝙ a. ẽ tũc coagulatũ ⁊ coagulaṫ magis a frigi
do actuali ⁊ eſt calidũ actuali caliditate in q̃rto gradu. q2
cõburens. vt ꝯſtat in plũbo liq̃facto ſtatim poſt coagula
tiõeʒ. Nõ valet g̃ argumẽtũ. Coagulaṫ circa ṗncipalia ⁊
coꝛ. g̃ nõ ẽ a frigido. Ex qb⁹ pʒ qũo ſꝑma duaꝝ diuerſaruʒ
materieꝝ: vnã coagulat ꝑ frigus aliã per calorem.

¶ Mẽbꝛa aũt q̃ ex ſꝑmate ſũt creata cũ ſolutio
nẽ cõtinuitatis patiunṫ certa cõtinuitate non re
ſtauranṫ niſi pauca ex eis ⁊ in paucis hitudini
bus ⁊ in etate pueritie ſicͭ oſſa ⁊ rami venaꝝ ꝑ
ui. non eni magni neq3 arteriaꝝ. Cũ. n. aliq̃ coꝝũ
pars ſciñgitur nihil loco eius naſcitur.

¶ Nũc Auic. ponit drĩaʒ iter mẽbꝛa ſꝑmatica ⁊ carniſoꝛ
mis. Et duo facit. ṗ h. ſcdo remouet vnũ dubiũ. ibi 2ᵒ [Et
illud qdẽ.] Dicit ṗ ꝙ mẽbꝛa q̃ ſũt genita ex ſꝑmate cũ pa
tiunṫ ſolutiõeʒ ꝯtinuitatis nõ reſtauraṫ certa ꝯtinuitate
niſi ex pauca eis ⁊ in paucis habitudib⁹ ⁊ ĩ etate pueritie:
ſicut oſſa ⁊ rami parui venarum: q2 magni rami venaruʒ
nõ reſtaurantur nec magni rami arteriarum: ſed cum ali
qua ps eaꝝ ſeparaṫ totalis a coꝛpore ſcilʒ notabilis nihil
loco eius naſciṫ: ⁊ iſta ſũt ſicut oſſa: ⁊ nerui. Sʒ illa q̃ ſũt
creata ex ſanguine renaſcunṫ poſt deꝑditiõem ſuã ⁊ ꝯti
nuãṫ ꝑ talẽ ſubaʒ q̃lis ſũt ipa ſicut caro. ¶ Nota ṗ. ĩ duo
b⁹ poni drĩaʒ iter mẽbꝛa dicta: vnũ eſt de recõtinuatiõe
poſt ſolõnẽ ſolonis q̃ alias vocaṫ vnio. 2ᵐ ẽ renaſci poſt ta
lẽ ꝑtis notabil' ſeꝑatiõeʒ. Nã hec duo in notabili q̃titate
⁊ in oĩ etate iueniunṫ in carne: ſed in mẽbꝛis ſpermaticis
nõ iueniunṫ niſi raro ⁊ ĩ paucis hitudib⁹ ⁊ ĩ ꝑuis ſeꝑatio
ne ⁊ ĩ etate pueritie. ¶ Nõ 2ᵒ. ꝑ certã ꝯtinuitatẽ Aui. itel
ligere ꝯtinuitatẽ verã ꝑ adherẽtiã ꝑtiũ ꝯſi̇liuʒ ſpecifice
dnoiataꝝ ĩ genere mẽbꝛoꝝ abſq3 itermedio alteri⁹ rõnis
ſicͭ carnis cũ carne: ⁊ vene cũ vena: ſine alteri⁹ coꝛꝑis me
dio. Et hãc vocat Galen⁹ ꝯtinuitatẽ ṗme itẽtiõis. Aut q2
hãc ṗ nã itẽdit ꝙ appeti nõ hñtib⁹ ꝑter nãle nocumẽtũ.
aut q2 h nomẽ ꝯtinuitatis ẽʒ magis ꝓpriã itẽtiõeʒ dr̃ de
illa. ¶ Nota 3ᵒ. ꝙ lʒ hec mẽbꝛa ñ ꝯtinueṫ mõ dcõ. tñ ſit
ꝯtinuitas ſcde itẽtiõis q̃ eſt colligatio ꝑtiũ diuerſaꝝ per
aliqd ambob⁹ circũpoſitũ ꝙ vna ꝑtẽ ꝓhibet ab alia am
pli⁹ ſeꝑari. ⁊ hec res ligãs h mõ oſſa vocaṫ grece poꝛus ſar
coides. i. calloſitas carnoſa: arabice ãt dr̃ oroſbot. ¶ Nõ
4ᵒ. ꝙ cũ dr̃ ꝙ nihil taliũ ꝑtiũ regeneréṫ. Hoc ẽ falſũ ab
ſolute loq̃ndo. Nã qñ ĩ medio coxe aut cruris fruſtũ oſſis
extrahiṫ totũ ĩ ꝓfũdo nõ generat ĩ medio ꝑtiũ remanen
tiũ rẽ durã nõ q̃tũ ẽ os q̃ vocaṫ oroſbot. Et h notat expiẽ
tia. ſʒ nihil generaṫ ſupple eiuſdẽ denoĩatiõis ſpecifice in
genere mẽbꝛoꝝ. ¶ Nota 5ᵒ vt ſumiṫ tertio tegni. ꝙ quã
doq3 in pueris reſtaurantur ⁊ vniunṫ vera vnione. ⁊ ẽm
primã intentionẽ. ⁊ iteꝝ rami parui venaꝝ reſtaurantur
⁊ remotis eis aliquãdo loco eoꝝ regenerãtur. Hoc tamẽ
nõ accidit niſi quãdo puer ille eſt fortis ṽtutis nutritiue
⁊ digeſtiue qð maxime ẽ in calido ⁊ humido nõ plurimũ
a tẽꝑamento recedẽte. ⁊ hoc notat expientia: in carnoſis
ãt mẽbꝛis fit manifeſte reſtauratio.

Sed difficultas nõ parua ẽ in aſſignãda iſtarũ
cã. Oẽs tñ in h ꝯueniũt ꝙ dif
ficultas reſtauratiõis quãdoq3 eſt ꝑꝑ nãles mẽbꝛi diſpõ
nes viuẽdi. ſicͭ ſũt durities. mollities. ſiccitas. caloris pau
citas. ṽtutis debilitas. Qñq3 aũt eſt ꝑꝑ aliqð accidẽs nã
le ꝯiunctũ cũ mẽbꝛo ſicut mot⁹ q ꝯiũgiṫ pulmoni ⁊ trãſi
tus rei aeris q coniũgiṫ vijs vrine: aut ſeꝑatio ⁊ elõgatio
partiũ ſicut in neruo accidit trãſuerſaliter inciſo. aut res
itus vt melãcholicus. aut defect⁹ bone mãe. vel mala cõ
plexio mẽbꝛo acq̃ſita: ex quo pʒ gradus eẽ difficultatum
haꝝ reſtaurationũ diuerſos cũ merito nãliũ diſpõnũ os
difficilliẽ reſtauraṫ merito accidẽtaliũ caro coꝛdis ⁊ ma
gne arterie ⁊ magni nerui difficilius oſſe reſtauranṫ. Po
nere aũt nũc iſtos gradus longũ eſſet nimis cũ certitudi
ne. ſʒ in cã ĩpoſſibilitatis reſtauratiõis in etate ꝑuecta ⁊
ṗcipue regeneratiõis ꝑtis deficiẽtis iueniunṫ diuerſi mo
di dicẽdi. ¶ Cõciliatoꝛ eni differẽtia tertia annexo q̃rto
ponit cãs. ¶ Prima. defect⁹ mãe agẽtis q̃ eſt ĩformatiua.
Nã mẽbꝛoꝝ regeneratio fit ab ĩformatiua ṽtute. Iſta ãt
abſcedit formato fetu. aut ſi qd ei⁹ trãſmittiṫ ad coꝛ: fe
tus mõ infra dicẽdo illud eſt debile. ſcðã eſt defect⁹ mãe
appropriate q̃ eſt ſꝑma. tertia ẽ ṽtutis reſtauratiue debili
tas cãta in mẽbꝛo ꝑꝑ ſolõnẽ ꝯtinuitatis. q̃rta eſt durities
mẽbꝛi: vñ nutrimẽtũ multa ĩdiget trãſmutatiõe anteq̃
ĩ mẽbꝛi ſubam ꝯuertaṫ: ⁊ eedẽ ẽt pñt dici cãs ĩpoſſibilita
tis ꝯtinuatiõis cũ ẽt glutinis ꝑ qð mẽbꝛoꝝ exiſtit ꝯtinui
tas ṗn⁹ fit ex ſꝑmate. Sʒ q2 ĩ ſantib⁹ ⁊ pueris ṽtus reſtau
ratiua eſt foꝛtis. ⁊ aliqð ṽtutis ĩformatiue relictũ ẽ ex ſꝑ
mate. q̃dã ẽt ps ſꝑmatice mãe reſeruata ẽ latitãs in mẽ
bꝛis. ⁊ mẽbꝛa iſta nõ ſũt multuʒ dura. iõ q̃nq3 ꝑuo exiſte
defectu reſtauranṫ. Remanẽtia ãt ĩformatiue ṽtutis in
nuit Auic. vigeſimaṗma tertij. caṗ 2ᵒ. cũ dicit. Et formati
ua qdẽ appropriata ẽ recõtinuatiua ad creatorẽ vt ſit pre
paratus nõ ceſſans cõprehendere cũ augmẽto fetus q̃ nõ
cõprehẽdiṫ. Et h ẽ de ſecretis dei hec Auic. ¶ Mihi tñ
videṫ graue ꝙ ps ſpermatis remaneat tãto tꝑe nõ ꝑmu
tata. Uidi tñ plurries pueros natos. ⁊ vſq3 ad triẽniũ ſtan
tes cũ defectu oſſis capitis cruris ⁊ oſſis qð vocaṫ cauilla
pedis ita vt ſuper pedes erigi nõ poſſent imo lateraliter
plicarenṫ: ⁊ tñ a nã cõpleri ita vt poſt rectiſſime icederẽt.
Qð puto ex vigore ĩformatiue derelicto ⁊ ſupfluo nutri
mẽti oſſis qð adhuc multũ appropinquat nãe ſpermatis
ex quo fit generatio vt paꝝ poſt dicã. Sʒ in carnoſis mẽ
bꝛis fit reſtauratio ⁊ vnio vera: ꝓpterea ꝙ ſũt foꝛtis ṽtu
tis reſtauratiue ⁊ nõ multũ ſũt debilitata ex ſolõne cõti
nuitatis ⁊ paruã opʒ fieri trãſmutatiõem ſanguinis in eo
rũ regeneratiõe. ⁊ mã parata ẽ in ꝓ̃ptu puta ſanguinis.
¶ Alij dicũt ꝙ ſpermatica mẽbꝛa generanṫ ex ſperma
te in quo fũdata ẽ aĩa. ⁊ nõ poſſunt hec ſpermatica ſuſten
tari ſine parte aliqua ſpermatis a ṗncipio generatiõis cõ
tracti. ⁊ ideo cũ deperdunṫ: q2 ibi nõ ẽ antiqua mã ſuper
qua ſuſtẽtaṫ nõ põt fieri regeneratio. In carne aũt ẽ con
trariũ. ſed hic modus nõ põt ſaluare qũo parui rami ve
naꝝ ⁊ neruoꝝ reſtauranṫ in pueritia. Et iõ magis placet
mihi modus ſupra poſit⁹ dũmõ nõ ex toto negem⁹ ṽtutẽ
ĩformatiuã remanere in puero: nec negamus mãm ꝓpoꝛ
tionatã generationi mẽbꝛoꝝ radicaliũ iueniri in coꝛpore
cũ ſit eadẽ mã generatiõis ⁊ nutritiõis. Sʒ dicaṫ vt in fi
ne limitaui. ¶ Utrũ ãt cerebrũ epar ⁊ ſĩlia mẽbꝛa cũ ps
defecerit poſſit ſolidari: aut nõ: aut regnãri. ẽt puto ꝙ ſic.
Nã de cerebꝛo teſtoꝛ vidiſſe q̃titateʒ nucis exiuiſſe: ⁊ po
ſtea iteꝝ repletũ eẽ locũ ſuba medullari vt ſupra effũde
reṫ ex craneũ: ⁊ tãdẽ multotiẽs tali parte remota per cau
ſtica ĩfirmũ euaſiſſe. ¶ In ſũma ergo ſpermatica ſoluta:
aut ẽm ꝑtẽ ablata nõ vnianṫ ⁊ ꝯtinuanṫ certa ꝯtinuita
te: nec ẽt regnãnṫ niſi pauca ⁊ ꝑua ⁊ ĩ etate pueritie. Et cã
ẽ. q2 hec mẽbꝛa debilẽ habẽt imutatiuã ṽtutẽ: ideo nutri
mentũ in ſuã ſĩlitudinẽ nõ pñt plene ꝯuertere. niſi ſit cõ
prehẽſum in coꝝ poꝛis. ⁊ vbi ſit in poꝛis ſuperficialibus.

ꝑcipue in ꝑte diuiſa ⁊ ſoluta ꝓternālr q̄ ꝑp h debilitata ē nō plene aſſilat: ſ; ī rē calloſā nutritiua vl̄ īmutatiua oſſia tale nutrimētū ↄuertit. Accedit ad hu⁹ cāz mlta trāſmutatio ſanguis reqſita ad eoꝝ regnātioēm. In qbuſdā aūt īꝑfectis aīalibus vt cācro ⁊ lacerta: q2 q̄ſi ex ſilī mā totū nutrit: ⁊ vt⁹ īformatiua remāſit ī eis fortis: ne cito deficerēt: ↄtigit ꝙ fiat taliū ꝑtiū regnātio cū ſit facil. nō ita aūt ↄtigit ī aīalib⁹ ꝑfectis. ¶ Et ſi q̄rat vtrū hūoꝛ albugine⁹ poſſit reſtaurari poſt euacuatiōem vel multā ei⁹ effuſionez. Gal. vr̄ ↄcedere ꝙ ſic. nā vult q̄rto de accītī. caplo ſcdo. ꝙ ꝑuitas pupille ↄtingens ex paucitate vel defectu humoris albuginei pōt curari ſ; cū difficultate. ſ; illū humorē nō voco ſꝑmaticū mēbrū. ¶ Nota tn̄ ex Gal. non hr̄i ꝙ vbi effūdatur dict⁹ humoꝛ poſſit regenerari. ſed poteſt aliqualiter ex illo dicto ſuaderi.

¶ Et hec qdē ſūt ſicut oſſa ⁊ nerui. Illa v̄o q̄ ex ſanguie ſūt creata renaſcunt̄ poſt ꝑditiōem ſuā: ⁊ ↄtinuant̄ tali ſubſtātia qual' ſunt ipa caro ⁊ illud qdē qd̄ eſt creatū ex ſanguine ī quo v̄tus exiſtit ſꝑmatis dū nōdū iter ipm ⁊ ſꝑma tp̄s interceſſit niſi paꝝ: illud mēbrū quādo tollit̄ iteꝝ naſci pōt ſic dētes ī etate pueritie. Cū aūt ſanguis ad aliā ↄuerſus fuerit cōplōnē nō iteꝝ renaſcet̄.

¶ Nūc remouet dubiū qd̄ poſſet oriri. Et ē vrū ſit aliqd̄ mēbꝝ ꝓter carnē ⁊ adipē qd̄ cū tollit̄ poſſit oriri. Gal. rn̄dit ꝙ ſic: q2 aliq̄ mēbra ſūt q̄ generāt̄ ex ſanguie ī q̄ ē vt⁹ ſꝑmatis adhuc. ⁊ iō qn̄ tollunt̄: nō multo īteruenīēte tp̄e īter ablatiōez eoꝝ ⁊ ſꝑma: ex q̄ genit⁹ fuit hō: renaſci pn̄t ſicut dētes ī etate pueritie: ſ; qn̄ ſāguis iā ē ↄuerſus ad aliam cōplexionez q̄ fuerit ī etate pueritie non renaſcunt̄.

¶ Ubi nota ꝙ Auic. īnuit mēbroꝝ quedā generari ex ſꝑmate: quedā ex ſanguine abſolute: ⁊ illoꝝ q̄dā generātur ex ſanguine in quo adhuc aliq̄ vt⁹ exiſtit ſꝑmatis. Quedā ex ſanguine nō ita nāz ſꝑmatis habēte generant̄. ꝓxima notabiliter remota nō regenerant̄. ſecūda regenerantur poſt eoꝝ ſeꝑatiōez. ſ; in tp̄e ī quo ſanguis nō multū a nā ſꝑmatis receſſit. 3⁰ loco poſita regenerant̄ in oī etate.

Sed hec dicta circūſtāt multa dubia. ¶ Primū q2 nō videt̄ ꝙ dētes ſint ex ſanguine ī q̄ v̄tus exiſtit ſꝑmatis. Nā ſanguis q fit in corpore in etate in q̄ ſꝑma pōt ī eo multiplicari eſt magis vicin⁹ nature ſꝑmatis q̄ ſanguis genit⁹ in etate ī qua ſꝑma generari nō pōt: ſ; dētes plurimū generant̄ ī etate īpotēte ad ſꝑmatis generatiōez vt ↄſtat. g generat̄ ex ſanguie multū diſtāte ex ſꝑmatis nā ⁊ ī quo nō d; eē vt⁹ ſꝑmatis. ¶ Preterea virtus ſꝑmatis q̄ d; eē in ſanguine ex quo dentes generātur: aut eſt vt⁹ actiua: ⁊ hoc nō: q2 ſāguis eſt mā dētiū nō agēs: vel paſſiua. ⁊ tūc ille ſanguis plus ꝑticipabat nā ſꝑmatis q facili⁹ ī ſperma ē trāſmutabilis: cōſtat aūt ꝙ hic eſt ſanguis iuuētutis calidus ex̄ria ⁊ ex quo videm⁹ ſꝑma plurimū generari aut ſaltē ſanguis adoleſcētie: cū ergo dētes plurimū tūc nō ꝓducātur nō videt̄ ꝙ generātur ex ſanguine in quo exiſtit virtus ſpermatis.

¶ Secūdū dubiū: ex qua v̄tute dētes generāt̄ ⁊ nō vr̄ ꝙ a nutritiua: q2 nutritiue eſt nutrimētū aſſimilare: nūc āt ī gnātiōe dētiū nutrimētū nō aſſimilat̄. ¶ Preterea nutritiue nō eſt noua mēbra formare ex toto: dentes aūt ex toto generantur de nouo.

¶ Tertiū dubiū: q2 nō vr̄ ꝙ dētes poſſint poſt euulſionē regnāri. Nā difficili⁹ eſt mēbrū totaliter ablatū regnāre q̄ ꝑtē ⁊ ei⁹ ſolutiōez ↄtinuare. Sed ꝑs dētis fracti nō reſtaurat̄: ⁊ ſilr diuiſio ſibi ↄtingēs nō ↄſolidat̄. ergo ⁊c̄.

¶ Quartū dubiū: q2 vr̄ ꝙ ſaltē nerui ⁊ vene in notabili q̄ etate poſſint regnāri. Nā plus diſtat a nā ſāguinis dens q̄ tunica vene vel ligamētū vel neru⁹. nec fortioꝛ ē v̄tus reſtauratiua dētiū q̄ dictoꝝ mēbroꝝ: g cū dētes poſſint reſtaurari: ſeqtur ꝙ predicta mēbra poſſunt reſtaurari.

¶ Quintū dubiū. q2 vr̄ ꝙ in ſenectute deberet fieri oſſiuz noſtroꝝ maioratio: q2 nō min⁹ ſūt duri dētes ī etate ſenectutis q̄ oſſa ſpōdiliū. ⁊ nō debilioꝛ ē caloꝛ nālis ad illi⁹ hūidi extēſionē q̄ ad dētiū magnificatiōez: cū g dētes ī q̄libet etate creſcāt: ſeqtur ꝙ oſſa pariter creſcere debēt.

¶ Sextū dubiū. vtrum dētes habeāt ſenſuz. ⁊ vr̄ ꝙ ſic. ex Aui. ſeptima tertij cū dicit. Scias ꝙ dētes ſunt de ſūma oſſiū: qb⁹ ī eſt ſenſus. Et ꝑma ꝑmi. de anathomia dētiū in fine. Ibi. n. dixit ꝙ experimētū ſibi demōſtrat eos hr̄e ſenſum. ¶ In oppoſitū eſt Halibas nono theorice. cap̄ de egritudinib⁹ partiū oris cū dicit. Et ſciēdū ē dētes ꝑ ſeipſos nullū hr̄e dolorē: nō eni ſentiūt: cui⁹ ſignū eſt: q2 cū3 hoꝝ aliqs frangitur in modica ſui ꝑte hō nō leditur.

Ad hec dubia rn̄det̄. ⁊ ꝑmo ad p^m. Nō ꝙ mā ꝓpria gnātiōis mēbroꝝ ſꝑmaticoꝝ ē ſꝑma mulieris q̄ ad ſuā ꝑtē corpulētā qd̄ fuit ī teſticulis mulieꝝ dealbatū dearticulatū ⁊ coctū ex ſuꝑfluo ī quārto digōnis tertie aut q̄rte ſm varias vias: ita ꝙ pars illa corpulēta nō differat ſpē ab hūiditate ex q̄ fit nutrimētuz mēbroꝝ: vt qdā voluēt: tn̄ ē aliter dearticulata vt v̄t⁹ ſꝑmatis gignitiui poſſit ipaz ſegregatā trāſmutare ī ſubaz mēbri ſꝑmatici anteq̄ ſit dearticulatū ī mēbris nutrimētū qd̄ digerit̄ ab eis cū ībibit̄ ī poris. ⁊ mēbra illa ſꝑmatica vndiq3 q̄ſi ipſ3 ꝑ totū ↄtāgūt. ad gnātiōez g mēbri ſꝑmatici ſeꝑati nō ſufficit ī mā ſola ꝑparatio q̄ habet̄ ī hūiditatib⁹ ſcdis anteq̄ digerāt̄ ī teſticul' vbi illa ſufficit ad gnātiōez ↄiūcte ꝑris q̄ fit ī actu nutritiōis. ¶ Et iō Ari. 3⁰ de gnātiōe aīaliū poſuit drīaz iter dētes ⁊ oſſa ex ꝑte mā̄e gnātiōis non obſtāte ꝙ dicat dētes gnāri ex nutrimēto oſſiū. Unn̄ ſic dixit. cā v̄o ꝑp quā nō ē nā dētiū ⁊ alioꝝ oſſiū eadē ē. q2 oīa oſſa creant̄ ex p^a ſuſtētatiōe corꝑis: creatio āt dētiū eſt vltimo. ⁊ paꝝ poſt ſubdit: dētes āt nō ſūt niſi ex cibo oſſiū. ſ; ꝓpe pn^m capl'i dixerit. gnātio dētiū eſt ex oſſib⁹. ¶ Ex hiſ vero ꝙ dētes ſūt ex nutrimēto approꝑiato oſſib⁹ ⁊ ꝑcipue mādibulaꝝ ⁊ ꝙ illis ſuꝑfluit: ſeqt̄ ꝙ nō ſunt ex ſanguine imediate ſi ponam⁹ humiditates ſecūdas differre a ſanguine. ¶ Uel ſi ponam⁹ ꝙ nō differūt a ſanguie: ſaltē ſequit̄ ꝙ dētes nō generant̄ ex ſanguine paꝝ trāſmutato a ꝓpria nā ſicut caro: ſ; ex ſāguine multū trāſmutato v̄ſus nām mēbroꝝ ſpermaticoꝝ. Et iō quidā itelligūt nō abſurde ꝙ generatio dentiuz eſt ex ſanguine ī quo adhuc aliqua v̄tus exiſtit ſꝑmatis: q2 ex ſanguine trāſmutato nullū ad nām ſꝑmatici mēbri. ⁊ q2 hoꝝ mēbroꝝ q̄ ex tali mā generant̄: generatio eſt difficilis īdigens īmutatiua forti: q2 ſunt mēbra multū a nā ſanguinis diſtincta: iō nō poteſt ſemꝑ tale mēbrū de nouo generari: ſ; ī pueritia aut adoleſcētia. ⁊ qn̄ ſanguis ꝑmutatus ē ad aliā complexionem q̄ pueritie aut adoleſcētie nō pn̄t gnāri. ⁊ q2 mā nō habet̄ ita ꝑparata. ⁊ q2 agens debilitat̄ puta īmutatiua. ¶ Ex qbus argumentoꝝ ↄtra hanc ꝑtez factoꝝ p3 ſolutio. ¶ Scdo modo dici pōt notādo ꝙ l3 in ſꝑmate viri ſit v̄tus actiua. tn̄ v̄tus de q̄ hic loquit̄ Auic. nō eſt illa: cū hic loquit̄ de v̄tute q̄ ē in mā. loquit̄ g de v̄tute paſſiua q̄ eſt in vtriuſq3 ſꝑmatis ꝑte corpulēta ſm Gal. vel in ꝑte corpulēta ſꝑmatis mulieris tn̄ ſm ſequētes Ariſto. hec aūt ꝑs approꝑiate ē apta ↄuerti in mēbra ſꝑmatica: vt p3 in notato ꝑmi modi. ille ergo ſanguis magis ꝑticipat tali v̄tute ſꝑmatis q magis ē paratus eē ſubiectū gnātiōis ſeiūcte vel totalis mēbri ſilis multis ſꝑmaticis mēbris q̄ ille q nō eſt ita parat⁹. ⁊ q2 mēbra pueri nō multū a natura ſpermatis differunt. quia paruum tēpus īteruenit poſtq̄ ex illo ſūt genita: iō ſanguinē generāt hoc modo poſſibilem vbi iuuenū membra multum diſtantia a

ſpermatis nã:⁊ ſilr ſenũ hoc nõ faciũt in ſanguie:ergo iſtã tib⁹ ieſt hec virtus ſpmatis.⁊ mẽbra q̃ non ſunt apta:niſi ex tali ſanguine generari:ꝫ poſſint poſt fetũ natũ gñari tñ nõ ſemꝑ:niſi tãdiu q̃diu virt⁹ eſt i ſanguine.cũ ergo dr ꝙ paſſiua ſilitudo ẽ magis in ſanguine iuueniſ:q̃ in pueriſ:q: ille ſãguis põt in ſpma ꝯuerti.¶ Dicit ꝙ ꝯſequẽtia nõ valet:nã ſpma nõ eſt paſſiuũ ſiue receptiuũ forme ſpmatis:ſed mẽbroꝝ.Et iõ ſanguis magis receptiuus forme mẽbroꝝ abſq; ꝯuerſiõe ad ſpma eſt magis ꝑticipãs ſilitudinarie hac vtute ſpmatis ⁊ iſte ẽ pueriliis ſanguis.

¶ Nõ tñ ꝓpter argumẽti mãm ꝙ de gñatione dẽtiũ in ſenectute diuerſe repiunt̃ opiniões.Nã Haliabas putat nullo mõ poſſe eos regnãri in ſenectute.vt Auicen.vĩ hic inuere.Uñ.9.theorice.capitulo de egritudinib⁹ dẽtiũ ita dicit.Audiui aũt nõnullos q dicerẽt ſe ſenes vidiſſe qbus cũ receſſiſſent dẽtes redierũt vt in aliꝫ ꝓducti ſũt eoꝝ loco.Nec ego veꝝ id credo q̃ etenĩ ꝓductioni dẽtiũ preparata eſt mã in ſenũ corpibus nõ habet̃.Sed Ariſto.i gñto de generatiõe aĩaliũ.h nõ negauit vltimo cap̃ eẽ poſſibile.Dixit.n.⁊ forte naſcũt̃ iuxta ſenectutẽ ꝓpter multitudinẽ cibi q eſt in amplitudine oſſis.Et Albert⁹ magnus ſecũdo de ꝑtibus aĩaliũ.capitulo de natura ⁊ nũero ⁊ cauſa dẽtiũ dixit.⁊ ego vidi vnũ virũ cui in ſenectute octuaginta annorum nati ſunt.

¶ Ad 2ᵐ dr ꝙ generatio dẽtiũ eſt opus vtutis gñatiue put gñatio ẽ cõ ia ad vtutẽ gñatiuã ſpmatis ꝓlifici ⁊ formatiuã.Et vt dixi aliqua talis reſpectu quorũdã ꝓprioꝝ mẽbrorum remanet in fetu genito.

¶ Ad tertiũ dicit̃ negãdo.ꝙ i quolibet caſu ⁊ vĩr eſt difficilius regenerare rẽ ſilem loco mẽbri ablati q̃ ꝑtẽ abſciſſam ſine totius ablatiõe regenerare vel aliqd loco ei⁹ aut q̃ ꝑtes cõtinuitatis reſtaurare certa vnitate. Nã caro i cãcrena nõdũ mortificata ſꝫ malignata icorrigibili malitia ſi auferat̃ tota renaſcit̃ alia faciliter loco ei⁹.vbi ſi ꝑ ꝑtẽ remoueaᷓ nõ renaſcet̃ niſi ꝑus tota remoueat̃:⁊ ſilr i ruꝑib⁹ ꝑs nõ ꝯſolidat̃ ⁊ ablatio ad ſenſũ medicoꝝ renaſcit̃. Tu tñ cogita cãm ꝓpter quã hoc ſit in dẽte que facilis ẽ.

¶ Ad quartũ negat̃ ꝯñtia.ꝫ antecedens ſit dubiũ.Et cauſa patet ex differentia aſſignata ab Ariſto.loco ſupra allegato.inter dentes ⁊ oſſa.

¶ Ad quintũ dr ꝙ nã itẽdit ꝯtinuũ additamẽtũ dẽtiũ:ne deficiãt ex cõtritiõe vnius cũ alio vt vult Ari.tertio ⁊ gñto de generatiõe aĩaliũ.nõ ſic aũt eſt in oſſib⁹: vt ſecũdo de aĩa colligit̃. Nã tãq̃ regulat⁹ ab anima calor extẽdẽs nõ quãlibet intendit extenſionem.

¶ Ad ſextũ dõꝫ ꝙ dẽtes ſentiũt per ſpm̃ aĩalẽ delatũ per eos a neruis q cũ ipis ꝯiũgũtur in radice eoꝝ.Et hãc opinionẽ vident̃ ſentire Aui.⁊ Gal.vtrũ aũt ſubã dẽtis ꝑter neruũ ſentiat:aut ſolũ ſit mediũ in tactu ſicut qdã dicũt de carne videbit̃ ifra cũ de organo tactus loq̃mur ⁊c̃.

¶ **Et dicem⁹ etiaꝫ ꝙ membroꝝ ſentientiũ mobiliũ plerũq; mot⁹ ⁊ ſenſus ſimul principiuꝫ eſt vnus neruus ⁊ plerũq; ſeparantur ⁊ erit principium cuiuſq; virtutis neruus.**

¶ Hec ꝑs ſupius diuiſa eſt in qua ponunt̃ diuiſiões ꝑticulares nõ vĩr oĩa mẽbra cõprehẽdẽtes.⁊ diuidit̃ in duas. ꝑmo h ſecũdo in fine capli põit regulã.ibi ſcða [Mẽbra ãt fortia.] Pꝛima in.5.ſicut ſũt.5.diuiſiões quas ibi ſcða [Et dicem⁹ ẽt ꝙ ſũt.] ¶ Dic̃ ꝑ ꝙ mẽbroꝝ ſentiẽtiũ ⁊ mouẽtiũ alia ſũt q̃ ambas opatiões faciũt ꝑ vnũ neruũ. Alia ſũt q̃ has opatões faciũt ꝑ diuerſos neruos.ita ꝙ cuiuſlibet iſtoꝝ eſt ꝑn⁹. Unus differẽs ab iſto q ẽ ꝑn⁹ alteri⁹.

¶ Nota ergo ꝑmo.ꝙ nullus eſt neru⁹ in corpore humano nãliter diſpoſito qui nõ ſit alicui⁹ ſenſus ꝑn⁹ ⁊ in quo aliq̃ vtus ſenſitiua nõ ſit aliq̃ modo.Et iõ cũ dr neruos quoſdã eẽ motiuos q̃ſdã ſẽſitiuos nõ itelligit̃ ꝙ motiui nõ ſũt ſẽſitiui:ſꝫ volũt auctores ꝙ aliq ſũt nerui ita ꝑhẽtes vim ſẽſitiuã ꝙ nõ motiuã:aliq ⁊ viꝫ ſentiẽdi ⁊ mouẽdi:⁊ iſti dicũt̃ motiui. ¶ Ex quo ꝑꝫ ꝙ nulli mẽbro ab aliquo neruo ꝑhet̃ vtus motiua qn eidẽ ꝑheat̃ ſẽſitiua:quẽadmodũ eñ i ſentire ſꝫ totũ gen⁹ videtur pꝛi⁹ nã q̃ mouerĩ voluntarie:ita tẽꝑamẽtũ reqſitũ ꝓ ſenſu eſt pri⁹ q̃ tẽperamẽtũ ꝓ motu reqſitũ:vñ oĩs neru⁹ motiu⁹ eſt ſenſitiu⁹ nõ ꝯuertit̃. ¶ Nota tñ ſecũdo ꝙ ad acute ⁊ diſtincte ſentiendũ reqruntur nerui in genere ſuo hũidi vt tẽperamẽto ſine vicini:ſed ad mouẽdũ fortiter requirũtur duri vt poſſint reſiſtere tractibus ⁊ ipulſib⁹.Et ideo cũ mẽbrum indiget acuto ſenſu tactus ⁊ forti motu:ſicut man⁹ nã dedit vtutẽ ſentiẽdi ꝑ neruũ diſtinctũ:⁊ ita vtutẽ mouendi ꝑ aliũ nõ obſtãte ꝙ ille q motiu⁹ eſt ſit ẽt ſentiendi ꝑn⁹.

¶ Nota tertio.ꝙ nerui hoc mõ ad vnũ mẽbrũ veniẽtes nõ oĩno in eadẽ ꝑticula mẽbri diſſeminãtur in muſculo ⁊ chordis.ſꝫ ſẽſitiui diſſeminãtur in cute i pãniculis ⁊ aliꝫ ꝑtib⁹ ſenſitiuis q̃ nõ ſũt motiue.⁊ iõ oppilatõe ꝯtingẽte i neruis q i cute diſſeminãt̃ cutis mẽbri nõ ſentit extriſeca occurrẽtia:ſꝫ tñ muſculi itriſecus exiſtẽs:q: nõ ꝑ illũ neruũ recipiebãt viꝫ motiuã:iõ ꝑñt exercere actũ mouẽdi:⁊ hoc quotidie videm⁹ i manib⁹ ſtupidis.q̃ tamẽ act⁹ eorũ hñt fortes.Et h fortaſſe voluit Gal.dicere i illo q cuꝫ ab equo cecidiſſet ꝑdidit ſẽſũ ⁊ nõ motũ:q: ſẽſũ ꝑdidit quo ad cutiꝫ.Motũ aũt nõ ꝑdidit in muſculis:q: ẽt muſculi ſi inciſi fuiſſent vel perforati vel calefacti ſenſiſſent.

¶ **Et etiã dicem⁹ ꝙ omniũ iterioꝝ q̃ panniculis ſũt inuoluta pãniculũs ex vno pãniculoꝝ pect⁹ aut vẽtrẽ coopiẽtiũ naſcit̃. Sed eoꝝ q̃ i pectore ſũt pãniculoꝝ origo ſiẽ diaphꝛagmatis ⁊ venarũ ⁊ arteriaꝝ ⁊ pulmonis ẽ ex pãniculo iteriore q coſtas tegit ⁊ membroꝝ qdem ⁊ venarũ q̃ ſũt in ventre panniculi oriũtur ex ſyphac q interius ventris cooperit muſculos.**

¶ Ponit 2ᵐ diſtictiõeꝫ dicẽs ꝙ pãniculi mẽbroꝝ iteriorũ ipa iuoluẽtes:aut oriũt̃ a pãniclo coopiẽte coſtas ex ꝑte iteriori:aut a pãniculo coopiẽte vẽtrẽ q vocat̃ ſyphac. ¶ Dic̃ 2°.ꝙ origo pãniculoꝝ iuoluẽtiũ mẽbra q̃ ſũt i pectore ſiẽ diaphꝛagmati ⁊ venaꝝ ⁊ arteriaꝝ ⁊ pulmõis origo ẽ ex pãniculo tegẽte coſtas:ſꝫ pãniculi mẽbroꝝ ⁊ venarũ q ſũt ſub diaflegmate oriũt̃ ex ſyphac. ¶ Nota q̃ ꝑ.ꝙ pãniculũ oriri ab alio põt itelligi duob⁹ modis.vt ꝓpoſito ꝑtinet vno mõ vere:q: aliꝰ i ei⁹ gñatione ipꝫ ꝓducat:aut ꝙ ex ſupfluo ſui nutrimẽti vel mãe gñatiõis generetur:aut ꝙ ſit ei adunatũ ⁊ ſpãlr ꝓ deferẽdo iſtrm ei⁹ ſubordiatũ.Et nullo iſtoꝝ modoꝝ itelligim⁹ panniculos oẽs dcõs oriri a pleura aut a ſyphac.nã panniculus imediate tegẽs aut iuoluẽs cor:aut pãniculus tegens aliꝰ ꝑncipale mẽbrũ prius factus q̃ pleura vel ſyphac. ¶ Scðo mõ dr vnũ oriri ab alio:q: affinitatẽ vnũ cũ alio hẽt ⁊ ſilitudinẽ:⁊ ita colligari vt videat̃ egredi ſicut min⁹ a maiori:⁊ h ẽ ꝑꝑ ſilitudinẽ ibi ⁊ i ramis plãtaꝝ quoꝝ vnus ab alio orit̃:⁊ h mõ 2° puto Aui.h itelligere. ¶ Nõ 2° ꝙ i corpe nr̃o tres notabiles ꝯcauitates ſũt q̃ vẽtres vocant̃ vna ſuperior.i q̃ mẽbra aĩata ſiue ꝑncipia ſenſus ⁊ mot⁹ ꝯtinẽt vt capitis i q̃ cerebrũ ⁊ pãniculi ei⁹ ꝯtinẽt.2° ẽ media ꝯtinẽs ſpũalia vt cor ⁊ pulmoneꝫ:⁊ iſta ẽ pect⁹.3° ẽ ꝯcauitas iferior ꝯtinẽs mẽbra q̃ ſũt ꝑn⁹ nutrimẽti:vt epar ſplenẽ ⁊ ſtõchũ ⁊ inteſtia renes ⁊ veſicã. Noie q̃ mẽbroꝝ iteriorũ itelligunt̃ oĩa mẽbra i iſtis ꝯcauitatibus ꝯtẽta:⁊ h mõ cerebrũ ẽ mẽbꝝ itriſecũ ſiue iteri⁹.2° mõ dnt iteriora ſolũ illa q i aliq̃ duoꝝ iferioꝝ vẽtriũ ꝯtinent̃.⁊ h mõ totũ caput cõputat̃ iter mẽbra exteriora ⁊ puto h mõ Aui.itelli-

villis ſit expulſio tñ:contingit autē aliqñ inde ſequi re-
tentionē.vñ cū conſtringunt villi latitudinales in fun-
do ſtomachi exiſtētes mām in directo ſue partis exiſtē-
tem a loco illo ꝓpellūt ꝙ ſi verſus mediū ſtomachi ꝓ-
pellant cōtingit hanc cā in ſtōcho retineri:et hoc ſufficit
Auerroi : ſed tranſuerſi per ſe operanꝭ ad retentionem
qḋ voluit Auic. ¶ Quod autē dicitꝭ ab Auic. ꝙ motus
trāſglutiendi eſt compoſitus ex volūtario ⁊ nāli:decla-
rabitꝭ in fine huius fen.caplo de opationibus. ¶ Utrū
aūt motus matricis ſit pure nālis:etiā ibi videbitur.

¶ Mēbroꝝ aūt q̄ vnā hñt tunicā ſicut venaꝝ ⁊
veſice tres villoꝝ ſpēs adinicē ſūt texte. Et mē-
broꝝ q̄ ſunt duas hñtia tunicas villi qui in lati-
tudinē extendunt ſemꝑ in extriſeca exiſtūt eoꝝ tu-
nica ⁊ alij duo in tunica eoꝝ extriſeca. Illi tñ q
in lōgitudine ꝓtēdunt ad ſupficiē magis decli-
nant extriſecā. Qui taliter nō creati fuerūt niſi
ne attrahēdi ⁊ expellēdi viri ſimul exiſtāt:imo
melius eſt vt villi attrahendi ⁊ remittēdi ſunt
ſimul niſi inteſtinis:non enim multa indigent
retentione:ſed attractione ⁊ expulſione.

¶ Hic reſpōdet Auic.tacite qōni. Et eſt vtrū illi villi in
mēbris i qbus ſūt oēs eoꝝ maneries ſunt ſimul cōtexti
aut nō. Et dicit breuiter ꝙ in mēbris vnicā tunicā hñti-
bus ſicꝭ ſunt vene ⁊ veſica oēs ille ſpēs villoꝝ ſūt ſilꝭ tex-
te in illa tunica. Sed in mēbris hñtibꝰ duas tunicas ſꝑ
villi latitudinales ſūt in tunica extriſeca : ⁊ in itrinſeca
tunica ſūt villi lōgitudinales ⁊ trāſuerſales q ſūt attra-
ctiui ⁊ retētiui:ſed illi q tendūt ſm longitudinē magis
declināt ad itriſecā ſupficiē. ¶ Dicit 2° ꝙ cā huiꝰ ſcḋi.ſ.
ꝙ villi expulſiui ſūt in extriſeca tunica in his mēbris.
⁊ trāſuerſi retētiui ſūt itrinſeca eſt ne ſilꝭ ſint villi reti-
nēdi ⁊ expellēdi vnio ē meliꝰ vt ſint ſilꝭ villi attrahēdi
⁊ villi retinēdi niſi iteſtinis:q2 iteſtina nō idigēt mlta
retētione:ſed attractione ⁊ expulſione. ¶ Nota ġ p2io.
ꝙ ſi in vno mēbro ſunt plures maneries villoꝝ quo ad
totius mēbri ambitū tūc ſi nō ſilꝭ texantꝭ.imo ſeꝑatim
cōſtat ꝙ tot fierent tunice quot ſunt villoꝝ ſpēs . Et iō
ſi tunica eſt vnica nō ſunt villi ſeꝑatis texti:ſed ſilꝭ mō
quē nā nouit ꝯuenientiore illi mēbro:veriſilē aūt eſt lō-
gitudinales magis ad itriſecā ꝑtē ꝓxīmū declinare ⁊ la-
titudinales magis ad extriſecā ꝑꝑ illa q̄ ſtatī dicetꝭ de
mēbro duas tunicas hñtibus. ¶ Nō 2° ꝙ q2 nālius eſt
trahere iuuatiuū q̄ꝫ expellere ſupfluū ⁊ iuuatiuū magis
ex intētione retinetꝭ q̄ꝫ expellatꝭ ſupfluū:iō nā inſtrā at-
trahēdi ⁊ retinēdi magis itriſeca mēbro facit vꝓxīmū
ſalte.de h eni dicemꝰ in dubus:⁊ iō villi attrahēdi ⁊ re-
tinēdi in itriſeca ponuntꝭ tunica:expellēdi aūt i extriſe-
ca. ¶ Nota 3° ꝙ qes in termino a quo eſt ꝯ̄ria motui ab
illo termino:vt 5° phyſi. Sed quies in termino ad quē:
nō ꝯtrariatꝭ motui ad illū terminū : ⁊ iō magl repugnat
actus expellēdi actui retinēdi q̄ꝫ eidem repugnat actus
attrahēdi. Plurimū ġ melius eſt ꝙ nō eēnt ſilꝭ retinēdi
villi ⁊ ad expellēdū apti q̄ꝫ ꝙ ſilꝭ nō eēnt cū attractiuis
retētiui.⁊ iō plurimū ita eſt ꝙ villi expulſiui ſunt in ex-
trinſeca tuni:a ⁊ retentiui nō cū eis:imo cū attractiuis
intrinſeca. ¶ Nota 4° ꝙ qñq3 ex hoc ꝙ mēbrū parua
eget retentione:ſed indiget expulſione forti ꝯtingit cō-
trarium eius qḋ nunc dicitꝭ.ſ.ꝙ villi tranſuerſales ſunt
in intrinſeca tunica:imo erunt in extrinſeca ⁊ talia ſunt
inteſtina. Patet ergo ꝙ cū Auic.dixit niſi in inteſtinis
exceptis ea ab illo dicto ꝙ in habentibus duas tunicas
villi trāſuerſales ſunt in itrinſeca ⁊ ab añcedētibꝰ eiꝰ.

Sed circa hec dicta cadūt mlta pulchra et mē-
dicinalia dubia. Primū vtrū ve-
ſica hēat vnā tunicā. Et videtꝭ ꝙ ſic ex Auic.hic ⁊ Gal.
5° de vtilitate ꝑticula.cap 5° ⁊ 12° et ex cā q2 nulla qua-
tuor cāꝝ ꝑꝑ quas mēbra hñt tunicas iuenitꝭ in veſica:
vt p3 ſi ꝯſideras ea que in iſto cap paꝝ ifra dicentꝭ. Nā
neq3 idiget motu ita forti vt timeatꝭ de fractura ſua:nec
ꝯtinet rē adeo nobilē ꝙ timeatꝭ de ſua reſolōne:nec idi-
get motibꝰ diuerſis ita fortibꝰ ꝙ ꝑꝑ hoc debeāt eē iſtra
ſeꝑata. Nā oēs villoꝝ ſpēs in vna tunica ſūt texte. Nec
idiget ita diuerſis opationibus ꝙ ꝑ vniꝰ cōplōnis tuni-
cā cōpleri nō poſſint. ¶ In oppoſitū ē ꝙ habeat duas
tunicas eſt Auic.19° tertij.cap ꝑ.cū dixit de veſica. Et ſi
veſica qdē ipſa habeat duas tunicas quaꝝ ꝓfundior eſt
dupla extriſece:qm ipſa obuiat aquoſitati acute. ¶ In
hoc dubio rñdet Gētilis ꝙ veſica hēt duas tunicas oc-
cultas ⁊ iſeparabilr ꝯiunctas:⁊ ideo hic dicitꝭ ꝙ ſit vna.
¶ Hec rñſio ſtare nō pōt.nā Auic.dicit ꝙ p2ia eſt ſub-
dupla ad iteriorē.mō cōſtat ꝙ hec ꝓportio non eſſet co-
gnita niſi vtraq3 eſſet cognita ⁊ ſeparabilis . ¶ Alij di-
cunt ꝙ veſica ſm fundū hēt duas tunicas:ſed nō ſm to-
tū ambitū:⁊ ideo Auic.19° tertij.noiauit has:⁊ hic dixit
hic vnā.ſ.totalē. ¶ Hec reſpōſio non facilr iprobaretꝭ:
niſi q2 viſu apparēt due ꝑ totū. Et q2 Auic.dicit ſtōchū
hīc duas tunicas cū hēat tres. ¶ Eadē aūt eſt difficul-
tas q̄re ſtōchus cū habeat tres tunicas hic dicitꝭ ſolum
habere duas. Nec illaꝝ triū aliqua eſt iſenſibilis aut iſe-
parabilis:imo vt oñdā q̄libet eſt ſatis groſſa. ¶ Qḋ āt
ſtōchus habeat hoc modo tres tunicas vult expſſe Gal.
4° de vtilitate ꝑticulaꝝ.cap 10° ſic dicēs:ꝙ ꝟo a frenibꝰ
oriri ventris ab eꝭ ſubimplantatꝭ vnitꝭ his q̄ ex vtraq3
ꝑte a dorſo aſcēdūt:⁊ hoc eſt ꝑncipiū gñōnis tertie tuni-
ce vētris ab eꝭ olum q̄ꝫ vtriq3 ⁊ coopimētū quoddā et
ꝓuiſoriū carnoſe parti circūpoſuit natura. ¶ Et ſubdit.
Et ibi groſſa videbitꝭ eē tunica hec q̄ꝫuis alie apophyſes
peritonei q̄ ad organa nutrimēti ferūtꝭ oēs ſint ſubti-
les facte. ¶ Dōm ġ ꝙ Gal.ꝑ mēbra nutrimēti itelligit
tā illa in qbꝰ nutrimētū cōe elaboratꝭ vt ſtōchus ⁊ epar
⁊ vene:q̄ꝫ ēt illa ꝑ q̄ ſupfluitates nutrimēti cōes expel-
luntꝭ.⁊ h ſumitꝭ a Gal.5° de vtilitate ꝑticulaꝝ. ¶ Dōm
ſcḋo ꝙ a peritoneo ſiue a ſyphac:vt Auic.ſupra noiare
vī oriuntꝭ pānicali iuoluētes mēbra nutrimēti contēta
ſub diaphragmate.ita ꝙ vnūqḋq3 tale mēbrū ab aliq̄
tali pāniculo iuoluitꝭ. Et h voluit ſupra Aui.⁊ Gal.in 5°
de vtilitate.cap 9°. Expſſe voluit olū taliū tunicā extri-
ſecā eē ortā a ꝑitoneo. ¶ Dōm 3°.ꝙ ille tunice pānicu-
lares nō dnr ꝓprie de ſubā hoꝝ mēbroꝝ:ita ꝙ mēbra il-
lis mediātibꝰ opus attrahēdi ⁊ expellēdi vlꝭ retinēdi nō
ꝑficiūt. Et ēt mēbra diuerſa ſilibꝰ talibꝰ tunicis copiun-
tur. ¶ Hec oia vltio dicta patēt de mēte Gal.eodē 5° de
vtilitate.5° cap.cū dixit. Adhuc ſpēs ipſius ſube ſingulr
tunicaꝝ.q̄ eni ab eꝭ cōibꝰ ꝑdictis organis ſunt q̄dā cir-
cūpoſite ſiles araneis:ſūt aūt qdē in ipa ſubtilitate:oēs
aūt ſm ſpēm. Nulla ġ eaꝝ ad inulos reſoluitꝭ ſicꝭ itrinſe-
ce ipſoꝝ organoꝝ ꝓprie ſm q̄s agunt:ſed ſūt ſimplices
omnifariā ⁊ ſiles oino ⁊ certitudinalr membranoſe.in-
triſece ꝟo q̄ corpa ipa ꝑticulariter ꝯſtituūt. In vētre q-
dē ⁊ ſtōcho ſicꝭ añ dictū eſt duc rotūdos qdē inulos eos
qui extra rectos aut intrinſecos habuerunt:tunice ꝟo i-
teſtinoꝝ trāſuerſos vtroſq3 ad circulū rectitudinalr du-
ctos:que ꝟo veſicaꝝ rectos ⁊ rotundos et obliquos hñt
inulos:vna eni exñs alterutra ad oīmodā ſpēm motus
idoneā acqſiuit ꝯſtructionē:hec Gal. ¶ Ex his eni p2io
vult oia iſta mēbra circūuolui tunicis ortis a ꝑitoneo
a parte exteriori. ¶ Uult 2° ꝙ ille tunice ſunt ſine vil-
lis:⁊ iō ꝑ eas nō eſt ꝑncipiū motꝰ. ¶ Uult tertio.ꝙ ille

quodāmodo nō dicunt̄ ꝯſtituētes hoꝝ mēbroꝝ ſubſta-
tiā ꝑ ſuā: ⁊ iō veſica ſi ꝯſiderat̄ ſm̄ ſuā ſubām propriaꝫ
vnicā hēt tunicā: vt dicit̄ hic ab Aui. ⁊ Gal. Si v̄o ꝯſide
ret̄ ſil' cū ſuo cooptorio ſibi adherente eſt ex duabus. et
hoc voluit Aui. 19ª tertij. cap̄ p̄. Et nota ꝙ ſolū in fundo
eſſet hec duplicitas. ⁊ hoc mō ſtōchus hēt tres tunicas
⁊ vena duas: ⁊ arteria tres. Et hec ꝓ iſto dubio ſufficiāt.
¶ Et ex hoc cognoſcis q̄re Gal. 5° de iuuamētis mēbro
rū. cap̄ 3°. dixit de telis ꝓprijs ſtōchi. 4° q̄a ille ſunt de
q̄bus vere dr̄ ꝙ ſint due: ſed addita eſt tertia q̄ eſt cōis
in modo ſubſtātie cū telis multoꝝ alioꝝ mēbrorum: et
que non dicitur de ſubſtantia ſtomachi. Et patet argu-
mentorum ſolutio intelligenti.

Secundum dubium Utrū in oī mēbro ha
bente duas tunicas
villoſas villi lōgitudinales ſint in tunica itrīſeca. Et ar
guit̄ ꝙ nō: q̄a in arterijs villi latitudinales ſunt in itri
ſeca: g̃ nō lōgitudinales. tenet ꝯña ex Aui. hic dixit eni
ꝙ latitudinales nō ponunt̄ cū lōgitudialib⁹ in mēbris
hn̄tib⁹ duas tunicas ne villi attrahēdi ⁊ expellendi ſint
ſimul. Et aſſumptū ꝓbat̄ ex Gal. 7° de iuuamētis mem
broꝝ. cap̄ 3°. cū dixit. Uena āt pulſatilis hēt duas telas
⁊ iterior eaꝝ hꝫ multā ſpiſſitudinē ⁊ duritiē ⁊ diſſoluit̄
in fila ſm̄ latitudinē. Et idē vult Auer. ꝑio colliget. ca°
de anathomia pulſatiliū cū dixit. Sed pulſatiles cōpo-
ſite ſūt ex duab⁹ tunicis ꝑter vnā ⁊ vnaqueqꝫ ē ſil alte-
ri: niſi q̄a textura iterioris tunice tēdit in latitudinem.
¶ Et idē ſentit Hali. 2° tegni. ꝙ trāſuerſales ſūt ī extri
ſeca. Et Haliabas 2° theorice dixit. arteria iterior tuni-
ca villoſa eſt ⁊ in latū. ¶ Et arguit̄ rōne ſic. Expulſio ē
ꝑncipalior opatio arterie q̄ꝫ attractio ⁊ ꝑor. g̃ iſtr̄m eius
dꝫ eſſe magis itrīſecū: ⁊ illi ſūt latitudinales. g̃ ⁊c̄. Aſſū-
ptū pꝫ: q̄a arteria ꝯſtringit̄ cū cor dilatat̄ ⁊ eſt ordinata
ad cordis ſeruitiū. cū g̃ ꝑmus cordis motus dilatatio ſe-
quit̄ ꝙ ꝑmus arterie ſit cōſtrictio. Et ꝯña pꝫ ex Aui. 13°
tertij. cap̄ p̄. cū dicit. in ſtōcho nō ſunt poſiti villi lōgitu-
dinales in itrinſeca tunica: niſi q̄a attractio eſt ꝑma ſto-
machi opatio. ¶ In oppoſitū eſt Aui. hic. ¶ In iſto du-
bio iuenio oēs ꝯcordare de ceteris alijs mēbris duas tu
nicas hn̄tib⁹: ⁊ habētibus v̄tutē attractiuā cōem ꝙ illa
hn̄t lōgitudinales in tunica itrinſeca: ſed in duab⁹ ma-
neriebus mēbroꝝ eſt auctoꝝ inter ſe diſcordia: ſcilicet
in arterijs ⁊ in iteſtinis: imo de arterijs aliter videt̄ ſen
tire Gal. in vno loco ſupra allegato: ⁊ aliter 3° naturaliū
v̄tutū. cap̄ 11°. cū dixit. Tunicaꝝ arterie que q̄dē extror
ſum ex rotundis: que v̄o itrorſuꝫ ex rectis q̄dē plurimis:
paucis v̄o q̄buſdā cū eis eſt obliq̄s. Cui⁹ tn̄ oppoſitū di-
xerat locis ſupra allegatis. ¶ De iteſtinis aūt Auic. ex-
preſſe in iſto cap̄ vult ꝙ habeāt v̄tutē attractiuā ⁊ ꝙ ha
beāt villos lōgitudinales in intrinſeca tunica: ſed Gal.
3° nālium virtutū. ⁊ 4° de vtilitate ꝑticulaꝝ: ⁊ vbicūqꝫ
loquit̄ de iſta materia. vult ꝙ iteſtina nō hꝫ villos niſi
villos latitudinales ſiue rotundos pro motu. Nam ⁊ ſi
dicat 4° de vtilitate. ꝙ in recto iteſtino ſunt villi aliqui
notabiles longitudinales. vult tn̄ iſtos nō eſſe factos ad
attrahendū. ¶ Sed q̄a per rectū inteſtinū ſepe hꝫ trā-
ſire forti motu res idurata. ideo ne diſſoluant̄ illi villi
latitudinales quaſi ligamēta q̄dā natura poſuit lōgitu
dinales villos de compoſitiōe: ergo ⁊ anathomia iſtorū
membroꝝ queādmodū ⁊ alioꝝ ego mag' crederē Gal.
q̄ꝫ Auic. ¶ Sed q̄a Gal. videt̄ ſibiipſi ꝯtradicere. Pu-
to verius eſſe qđ dr̄ abſolute in libro de iuuamētis mē-
broꝝ. maxime q̄a eius fidelis ſecutor Hali. hoc idē ſen
tit Auerrois. Et Auicen. hic intelligemus vt in pluribꝰ
vt ſupr̄ i in expoſitione dixeram ⁊c̄.

¶ Et dicemus etiā ꝙ mēbroꝝ neruoſorum cor-
pora a ſui ſubſtantia aliena ꝯtinentiū. alia ſunt
que vnam habent tunicam: ⁊ alia que duas.

¶ Hic ponit̄ alia mēbroꝝ ꝑticularis diſtinctio. Et ꝑmō
hoc 2° vnū mēbrū dclar. ibi ſcḋa, Que āt duab⁹. ¶ Di-
cit ꝑiō ſe dicturū ꝙ mēbroꝝ neruoſoꝝ cōtinētiū nāli-
ter in ſua cōcauitate corp̄a aliena a ſui ſubā. Quedā ſūt
que habēt vnā tunicā: q̄dā que habēt duas. ¶ Ubi no-
ta primo non dici hic mēbra neruoſa: q̄a ſint ex neruis
cōſtituta a cerebro ortis. Sed quia conſtituta ex neruis
ſimili ſubſtātia in colore duritie ⁊ plicabilitate ⁊ priua-
tione ſanguinis ita ꝙ ſint villoſa habētia fila ad modū
neruoꝝ. Naꝫ matrix que eſt de hac ſūma hoc mō dicit̄
neruoſa: vt habetis ifra tertij. caplo ꝑmo. Et ideo Auic.
de iſtis ſpecial'r dixit: q̄a in mēbris que nō ſunt hoc mo
do neruoſa nō dicimus ꝓprie eſſe tunicas. vt epar ⁊ pul-
mo ⁊ cāna pulmonis: ⁊ oſſa concaua et os coſte ⁊ cruris.
De rōne eni tunice eſt ꝙ ſit mēbrū extenſibile ⁊ contra
hibile ſubtile: ⁊ latū ⁊ alijs circumpoſitū. ¶ Nota ſcḋo
ꝙ membra continentia corpora aliena a ſui ſubſtantia
non intelliguntur hic niſi illa in quibus eſt concauitas
manifeſta ordinata ad aliquid continendū quod nō eſt
de membri eſſentia. Nam non eſt dubiū ꝙ nerui conti-
nent ſpiritum: quoniam eſt alienus a ſui ſubſtantia ⁊ ta
men non omnes neruū dicunt̄ habere tunicam. ¶ No-
ta ꝙ tale contentum q̄nqꝫ eſt humor: q̄nqꝫ eſt ſpiritus:
q̄nqꝫ ſuperfluitas. Exemplum primi. vt id qđ in venis
cōtinet̄. Exemplūꝫ ſecūdi. vt id quod in ſiniſtro cordis
ventriculo ⁊ arterijs continetur. Exemplū tertij. vt vri-
na ⁊ feces de omnibus intelligit Auic.

¶ Que aūt duabus ꝯſiſtunt tunicis non taliter
creata fuerūt niſi ꝓpͤ iuuamēta multa. Quorū
vnū eſt multa neceſſitas multe cuſtodie fortitu
dinis ſue corporeitatis ne fundant̄ cā fortitudi
nis motus ei⁹ ꝙ ꝯtinet̄ in eis ſicut arterie. Se-
cūduꝫ eſt multa neceſſitas multe cuſtodie in re
corporis qđ in eis eſt recōditū ne reſoluatur ⁊
egrediat̄. Reſolōnis v̄o timor ꝓuenit cā ſue ra
ritatis ſi vnā haberet tunicā. Et exitus timor ē
ideo ꝙ ꝓpͤ hoc etiā ad ſciendū eēnt apte: ⁊ hoc
q̄dē corp⁹ qđ in eis eſt reconditū eſt ſic ſpūs ⁊
ſanguis q in arterijs ſunt recōditi ī quoꝝ cuſto
dia valde eſt ſtudendū: ⁊ de q̄bus timet̄ ne pro
nihilo recedāt. Spūs q̄dē ꝓpͤ reſolutionē: ⁊ ſā
guis quidē ꝓpter fiſſurā ex hoc nāqꝫ maximuꝫ
timet̄ malū. Tertius eſt q̄m̄ cum alicui mēbro
fuerit neceſſariū vt ſit ipſius attractio ⁊ expul-
ſio motu vehemēti factū eſt vnicuiqꝫ eaꝝ ſin-
gulariter inſtr̄m ſine permiſſiōe ⁊ hoc eſt ſicut
ſtomachus ⁊ inteſtina: quartū eſt q̄m̄ cū volun
tas fuerit vt vnaquaqꝫ mēbri tunica opationi
que eſt ei ꝓpria ſit preparata: ⁊ vnaqueqꝫ dua
rū opationū acciderit ꝓpter cōplexionē ab alte
rius opatiōis cōplexione diuerſam fuit melius
inter eas diuidere ſicut ſtomachus in quo fuit
volūtas ſentiēdi virtutē eſſe: qđ q̄dē nō fit niſi
in mēbro neruoſo: ⁊ digerēdi qđ ſimil'r non fit
niſi ꝑ mēbrū carnoſuꝫ. Unicuiqꝫ igit̄ haꝝ dua
rū rerū tunicā poſuerūt ꝑ ſe: tunicā neruoſam

virtuti

virtuti ſentiendi: ⁊ tunicā carnoſaꝫ digeſtioni ⁊ naturā qdē intrinſecā tunicaꝫ fecit neruoſam ⁊ extriſecā carnoſaꝫ. Pōt nāqꝫ digerētis operatio ad id qđ digeſtū eſt in potētiā ſine occurſu peruenire. Sētiēs v̄o id qđ ſentit̄ nō poteſt ſentire niſi obuiando ei ſenſu. vꝫ tactus.

¶ Dat hic cām quare talia mēbra duas habent tunicas ex quarꝫ ꝑuatione apparet quedā nō habēt niſi vnā. natura eni nō multiplicat niſi ꝓꝑ vtilitatē. Et ſunt q̄tuor. Prima eſt neceſſitas ꝓhibēdi fixurā mēbri ꝓꝑ ſuos fortes motus ſicͭ arteria maxime ꝓꝑ motū rei cōtēte in ea. ¶ Scđa cā eſt neceſſitas multe cuſtodie rei cōtente in illo mēbro ne ſoluat̄ ⁊ egrediat̄: ⁊ hoc eſt duobꝰ cōcurrētibꝰ. nā eſt timor de reſolōne talis rei mēbro cōtinēte nō hñte niſi vnā tunicā ꝓꝑ raritatē talis rei ꝯtēte ſicͭ eſt ſpūs. Scđa eſt. rōne cuius timemus de exitu: ⁊ eſt qꝛ talis eſt valde cuſtodiēda ne ꝑ reſolōnē vel fiſſuraꝫ egrediant̄: ⁊ hec ſunt ſicͭ ſanguis ⁊ ſpūs qui in arterijs continent̄. ¶ Tertia cā eſt: qꝛ aliqđ eſt mēbrū cuius tā attractio q̄ꝫ expulſio idiguit motu vehementi: ⁊ iō nā vtriqꝫ oꝑationi fecit inſtr̄m ſingulariter ſeparatū ab inſtr̄o alterius ſicut in ſtomacho accidit ⁊ inteſtinis. ¶ Quarta cauſa: qꝛ membrū indiget oꝑationibus diuerſis idigētibus varia cōplōne: ⁊ ideo nā intendit facere vnicuiqꝫ oꝑationi tunicā appropriatā ꝓꝑ meliꝰ: ⁊ h̄ tale ē ſicͭ ſtomachus in quo fuit opportunū eſſe fortis v̄tutē ſentiētē ⁊ fortē digeſtiuā: ſed ſenſus nō fit fortis niſi in neruoſo mēbro: ⁊ digeſtio fortis nō fit niſi in carnoſo mēbro: iđ nā in eo duas tales fecit tunicas: ſed in ſtōcho nā fecit tunicā itrinſecā neruoſaꝫ ⁊ extrinſecā carnoſaꝫ: ⁊ cā eſt: qꝛ digeſtio pōt agere in rem diſtantē digerēdo rē ꝓparatā nāliter ad talē motū: ſꝫ ſenſitiua tactiua nō pōt ſentire tangibile niſi obuiando ſibi immediate.

Contra primam cauſaꝫ ⁊ ſcđaꝫ arguit̄: quia ex illa ſequeret̄ ꝙ arteria venalis debuiſſet duas tunicas habere magꝭ q̄ꝫ arteria adorti. Nā cōtentuꝫ in arteria venali fortius mouet̄ q̄ꝫ contentū in arteria adorti cū moueat̄ multo plus de aere ꝑ ipſaꝫ ⁊ de fumis: ⁊ cū moueat̄ motu pectoris ⁊ pulmonis qđ nō facit arteria adorti. Et qꝛ illud qđ ꝯtinet̄ in vena arteriali minus mouet̄ q̄ꝫ illud qđ ꝯtinet̄ in arteria venali: ⁊ minus cōſeruandū: qꝛ eſt ſanguis: ⁊ etiā illud qđ in venali arteria ꝯtinet̄ eſt ſpūs: videt̄ ꝙ potiꝰ duas tunicas debuit hr̄e arteria venalis q̄ꝫ vena arterialis: maxīe cū in illis nō videt̄ cā diuerſitatis in habēdo duas tunicas ꝑter motū ⁊ illius qđ cōtinet̄ neceſſitateꝫ cū ibi nō ſit tertia vel q̄rta cā aſſignata: vt cōſtat cōſideranti. ¶ Dubitat̄ ſcđo circa dicta in tertia cā. Nā vaſa ſpmatis idigēt attractiōe ⁊ expulſiōe vehemēti pluſq̄ꝫ iteſtina vel ſtōchus cū multo citius trahat̄ ſperma: ⁊ velocius expellat̄ q̄ꝫ feces: ⁊ tñ ſpermatica vaſa nō habēt niſi vnā tunicā: nō ergo eſt ſufficiēs cā. ¶ P̄. nō videt̄ verū quod dicit̄ de inteſtinis ꝙ indigeant attractione ⁊ expulſione vehemēti. ꝑmo: qꝛ iuxta Gal. 3° naturaliū virtutū: ⁊ 4° de vtilitate ꝑticularꝝ. inteſtina habuerunt expellere tm̄: ⁊ nō attrahere. ¶ Itē ſm Aui. 16° tertij dicit ꝙ iteſtina nō idigent forti attractiōe. Vn̄ dicit. Cuꝫ idigeat attractiōe forti cꝰ ſilr nō idiget iteſtinū. ¶ Itē qꝛ nā nō fecit vtriqꝫ iſtarꝝ virtutū. ſ. expulſiue et attractiue inſtr̄m ꝓpriū: qꝛ ſupra vtriqꝫ tunica iteſtinorum ſupra rectū dicit: ⁊ apud Auic. villus vadēs in latitudine. Nā dixit. 16° tertij. cap̄ ꝑmo. ꝓꝑ illud q̄ vnices ſupra duas tunicas in inteſtinis eſt villus vadens in latitudine. Nō ergo hēt attractiua inſtr̄m ſeparatū. ¶ Et eodē caplo etiā aſſignat̄ cā duarꝝ tunicarꝝ inteſtini cuꝫ dicit. Et create ſunt inteſtino due tunice ꝓꝑ ꝯſeruationē in h̄ vt nō imbibant ipſum corruptio ⁊ putrefactio. ¶ Et h̄ ſentit Gal. 4° de vtilitate ꝑticularꝝ. cap̄ 17°. cū dicit. Cur itaqꝫ tunice corꝝ due. ſ. inteſtinorꝝ facte ſunt ſigdē ſilr ſe hñt vtraqꝫ: ſuꝑflua eni videt̄ eſſe altera: ſꝫ nō ſe hꝫ ſic. gratia enim vix poſſibilitatis ⁊ fortitudinis exercitiorꝝ v̄tutis ipſorꝝ organorꝝ iteſtinorꝝ tunica duplex facta ē.

Circa dicta in exemplo quarte cauſe cadit etiā dubiū. Nam tunica digeſtiua debet eſſe imediata digerēdo primo vt bene applicet̄. ¶ Secūdo: qꝛ nō agit tunica diſtans in cibū niſi i mediū agēdo: ⁊ qꝛ mediat inter carnoſam tunicā ſtomachi ⁊ cibū tunica neruoſa ſequit̄ ꝙ nō agit carnoſa tunica in cibū niſi agendo in neruoſam: ⁊ ſic illā faceret calaꝫ ⁊ ſenſationi ineptaꝫ. ¶ Tertio qꝛ tactus ⁊ vnuſquiſqꝫ ſenſus ſentit ꝑ mediū ⁊ nō ſentit ſenſibile poſitū ſupra ſenſuꝫ: vt dꝫ 2° đ aīa. meliꝰ q̄ erat poni tunicā neruoſaꝫ exteriꝰ.

Reſpondendo ad hec dubia. Nota ꝑmo ꝙ ſi Aui. iſtas quatuor cās aſſignauerit: tamē poſſunt alie aſſignari: vt pꝫ ex cauſa ab eo aſſignata 16° tertij. de duabus inteſtinorꝝ tunicis. Sed Auic. iſtas hic aſſignauit tanq̄ꝫ magis cōmunes ⁊ magis faciles ad percipiēdū volens ꝙ ex particularibus libris itelligeremus alias cās. Ex qbꝰ reſpōdet̄. ¶ Ad primū dicit̄ negando ꝯñam. Nam quia fuit neceſſariū arteriā venalē eſſe motibꝰ pectoris in ſui dilatatione ⁊ cōſtrictione multū obedientē: ⁊ ad multum aerem capiendū ſimul: ideo ſubtilē ⁊ vnā tunicā ſortita eſt: vt dicit̄ a Gal. 6° de vtilitate ꝑticul. cap̄ 9°. Et ꝓꝑ cōtrariā cāꝫ vena arterialis habuit duras ⁊ duas tunicas ne motibꝰ fortibꝰ pectoris obediēs nimiū ſanguineꝫ in poros pulmonis effunderet. In alijs autē mēbris oībus ꝓpter duas cās ab Auic. tactas: qꝛ nō eſt alia ꝑticularis īpediēs. Arteria habuit duas: ⁊ vena vnicā tm̄. vn̄ allegato loco Gal. Sꝫ neqꝫ īſpirātibꝰ: neqꝫ expirātibꝰ oportebat ſilr diaſtolari arterias ⁊ venā: qm̄ neqꝫ qdē famulatꝰ eis cōmiſſus eſt: illas eni receptacula ſpūs nā fecit: facilr̄ qdē repleri egētes īſpirātibꝰ: ꝑatos v̄o euari expirātibꝰ ⁊ vocitātibꝰ. venas aūt velut receptoria quedaꝫ cibi creauit: neqꝫ diaſtolari idigētes īſpirātibꝰ neqꝫ expirātibꝰ ſiſtolari hñ. q̄ hēbat illis qdē molle oꝑari corpus: his āt duꝝ ſi demū illā qdē ꝓpte obedire vtriſqꝫ motibꝰ toracis erat meliꝰ: has aūt nō oīno eis obedire. ¶ Ad ſcđm dubiū dicit̄ de fortiorē eſſe motū fecis motu ſpermatis: ſꝫ hic fit velocior. ¶ Ad tertiū dꝫ ꝙ ī iſto manifeſta eſt Gal. ⁊ Auic. cōtrouerſia. Nam Gal. 4° de vtilitate caplo 7° ſupra allegato: ⁊ 3° nāliū virtutum. vult ꝙ nō eſt in inteſtinis virtus attractiua cōis cuius oppoſitū vult Auic. vt fuit dictum ſupra. Qđ q̄ dicit̄ de Auic. ꝙ nō vult iteſtina habere fortē attractiuā: negat̄: ſaltem de iteſtino recto. Sed tm̄ in textu allegato vult ꝙ nō hñt ita fortē ſicͭ ſtōchus. Et ad aliud cū dꝫ ꝙ nō fuit vtriqꝫ v̄tuti factū inſtr̄m ſeꝑatū: qꝛ in vtraqꝫ tunica inteſtini vincit villus latitudinalis. ¶ Dicit̄ ꝙ factū fuit vtriqꝫ inſtr̄m in quo ſui villi dñant̄ ſeparatū a ꝑncipali inſtr̄o alterius. vnde ſicut attractatiua hēt intrinſecā tunicā ita expulſiua extriſecā ꝙ attractiua nō ꝑticipat ea: ⁊ qꝛ nō tā multa idigēt attractione ſicut expulſione ſm Auic. ideo expulſiui villi in vtraqꝫ tunica reperiunt̄ et nō attractiui. Et hēt v̄tus fortioris oꝑatiōis inſtr̄m parium. Et concedit̄ etiā ꝙ ꝑter cām hic dictā eſt alia cā. ¶ Ad vltimū dubiū dicit̄ ꝙ nō fuit poſita carnoſa tunica ſtomachi itus ne ſenſatio neruoſe tolleret̄ aut plimū īpediret̄. ¶ Et cū dicit̄ ꝙ nullus ſenſus ſentit īmediate iſto ꝯceſſo qđ eſt ꝯtra Auic. tamē non oportet mediū multū eſſe in tactu. imo paruū aliter ſenſus impediret̄.

Et hoc pro iſto loco ſufficit. naʒ de hoc dicitˀ in doctrina 6ª. Qđ aũt dĩ tunica exterior nõ ageret in cibũ niſi agẽt in interiorẽ. Negatˀ argumẽtũ. ſicut duo hoĩes trahẽtes currũ iuuãt ſe ad trahendũ nullo imprimẽte aliquid in alio ita hic ↄtingit. Uel 2° dĩ cõceſſo añte ꝛ ꝙ calefacit itriſecã: nõ tñ oʒ eã tm̃ calefieri vt nõ ſit m̃ltũ ſenſibilˀ.

℃ Et diceĩmˀ etiã ꝙ ſũt quedã mẽbra quoꝝ cõplexio ſanguini nõ eſt ꝓpinq̃. ḡ idiget ſanguis i coꝝ nutrimẽto multotiẽs conuerti ſicut carnis quapropť i eã neqʒ foramia facta fuerũt: neqʒ vẽtriculi in q̄bˀ aliquãto tpe nutrimẽtũ qđ ei digeriť imoretˀ: ꝛ deide caro ex eo nutriatˀ. immo ilico cũ ei nutrimẽtũ occurrit in ipſam ↄuertiť.

℃ In iſta pte ponitˀ vltima diſtinctio pticularũ: ꝛ diditˀ in duo. qm̃ primo ponit iſtiˀ diſtinctiõis vnũ mẽbꝝ. 2° aliđ. ibi 2°. [Et ſũt ex.] ℃ Prima in duas. p̊ hoc. 2° īfert correlatiuũ. ibi [Quapropter in ea.] ℃ Dicit p̊ ꝙ q̃dam ſunt valde vicina nãe ſanguis: ita ꝙ ſanguis nõ indiget qñ fit coꝝ nutrimẽtũ multis ↄuerſionibˀ vľ trã ſmutationibˀ trãſmutari: ſicut v̄ga caro. ℃ De 2° pte dicit p̊. ꝙ hoc mẽbrũ nõ habuit foramia aut vẽtriculos in quibus morari debebat nutrimentũ anteq̄ꝫ digeratˀ pro illo membro ꝛ tandẽ in carnem cõuertatˀ. imo nutrimẽtuʒ quod eſt ſanguis ilico ſic mẽbro occurrit in ipſaʒ ↄuertiť. ℃ Ubi v̊o queẽadmoduʒ ſupra in cap̊ de hũorib: in facto eẽ dixi quoſdaʒ velle ꝙ anteq̄ꝫ ſanguis in ſubam carnis ↄuertatˀ oportere ꝙ trãſeat p hũiditates ſc̄das ordinate: ꝛ iõ idiget m̃ltotiẽs ↄuerti ſic in nutritiõe oſſiũ. Sed iſte hũiditates 2ᵉ modicũ diſtãt abiuicẽ ꝛ a ſanguine ꝛ carne: ꝛ ita tota trãſmutatio nõ eſt ita magna ſicut trãſmutatio ſanguinis in oſſa ꝛ eſt in minori valde tpe. ℃ Juxta ḡ hoc textus iſte aut alij ſiľes vt Auer. 2° colliget. intelliguntˀ ꝙ ſanguis nõ idiget m̃ltotiẽs. i. ita multũ ↄuerti ꝛ trãſmutari ſic in oſſiuʒ ꝛ alioꝝ nutrimẽto ꝛ ꝙ ilico ſic occurrit nutrit. i. cito nutrit reſpectu eiˀ qđ facit cũ occurrit oſſi. ℃ Alia eſt poſitio volẽs ex hoc textu ꝛ ſiľibˀ ꝙ ſanguis īmediate in carnẽ ↄuertitˀ abſqʒ medio pp hãc vicinitatẽ. Et qđ dĩ de hũiditatibˀ ſc̄dis itelligũt ꝙ ſũt q̃tuor: ſed nõ nc̄c̄io medię inter qđcũqʒ mẽbrũ ꝛ ſanguinẽ. Et hec 2ª vĩ mihi magis ad mẽtẽ Auič. ℃ Nõ 2° ꝙ in carne ſunt foramina ꝛ pori: alr nutrimẽtũ nõ reciperetˀ ibi: ſʒ nõ ſũt magne ↄcauitates ꝛ manifeſte ꝛ h̄ voluit correlariũ ꝑferti ad nutrimẽtũ appropatũ ↄtinẽdũ: q2 nutrimẽtũ cõe cor ꝛ ſtõchˀ in ↄcauitate hñt.

℃ Et ſũt ex mẽbris q̃dã quoꝝ cõplexio a ſanguinis cõplexione valde eſt remota. Jdeoqʒ cũ neceſſe fuerit ſanguinẽ ea nutrire oportebit vt in ſiľitudinẽ ſube coꝝ m̃ltis ↄuerſionibus ordinatim ↄuertatˀ ſic os: quapropter in creatiõe ante vnũ poſitũ fuit foramen qđ coꝝ nutrimẽto tãto ↄtineat tpe quãto illud in eius ſiľitudinẽ cõuertatˀ ſic in oſſe cruris ꝛ adiutorij: aut foramina m̃lta in ipſis diuiſa: ſic in oſſe mãdibule iferioris. Et mẽbris q̃dem q̃ ſic ſunt neceſſe eſt vt nutrimento ampliori q̄ꝫ eis: tunc eis neceſſe replicantˀ: vt paulatim ꝛ paulatim procedãt illud in ſui ſimilitudinem conuertendo.

℃ Hic ſc̄dm mẽbrũ diuiſionis etiã iferẽdo quedã correlaria. ibi [Quapropter.] ℃ Dicit p̊mo. ꝙ q̃dã ſũt mẽbra m̃ltũ a nã ſanguinis diſtãtia ita ꝙ oportet ſanguinẽ anteq̄ꝫ in coꝝ ſubam ↄuertatˀ trãſmutari ordinatis m̃ltis cõuerſionibˀ ſicut ſunt oſſa. ℃ De parte ſc̄da dicit p̊mo. ꝙ in creatiõe iſtoꝝ factũ fuit vnũ foramẽ aut m̃lta qđ cõtineat coꝝ nutrimẽtũ tãto tpe quãtũ eſt opportunũ ad trãſmutandũ ſanguinẽ in coꝝ ſubaʒ: ſicut poſitũ eſt vnũ foramẽ in oſſe coxe ꝛ in oſſe adiutorij aut multe in oſſe mãdibule inferioris. Infert ſc̄do ꝙ nec̄e eſt mẽbris huiˀ diſpõnis eẽ pñs plus de nutrimẽto appropriato q̄ꝫ pro tũc idigeãt ad h̄: vt paulatim cõtineťˀ coꝝ nutrimẽtũ ↄuertẽdo illud in ſui ſiľitudinẽ. ℃ Ubi nota. ꝙ pp multã diſtãtiã ſãguis a nã oſſiũ medici notauerũt q̃tuor humiditates duas medias iter os ꝛ ſanguinẽ. nã eni ordinate ł ſuis trãſmutatiõibˀ ꝓcedit. ℃ Nota ḡ ꝙ trãſmutationes iſte ſunt faciẽde poſtq̄ꝫ ſanguis iã ꝑmutatˀ eſt a ſanguinis nã ꝛ appropriatˀ eſt nãe mẽbri: ꝛ iõ opʒ nutrimẽtũ tunc vndiqʒ a mẽbro ad cuius nãm dʒ cõuerti circũdari. Et ideo fuit opportunũ locum cõtinẽdi huiˀ nutrimẽtũ eſſe in ↄcauitate talis mẽbri. ℃ Nota tertio ꝙ q̄a nutricatio eſt valde tarda ꝛ etiã cõuerſio ſanguis mixta humiditas: iõ opʒ ꝙ īueniatˀ nutrimentũ m̃ltũ in cõcauitatibˀ iſtis ſub varijs diſpõnibus ꝓpinq̄tatis ad os aliter p̊mo ↄuerſo poſtea multo tẽpore carerẽt nutrimẽto. Tu tamẽ hic vide q̃re leonum oſſa nõ habent medullã ꝛ quomodo oſſa medulla nutriantur.

℃ Membra autem fortia ſuperfluitates ſuas ad membra debilia ſibi vicina expellunt ſicut cor ad aſcellas: ꝛ cerebrum ad loca que ſunt poſt auriculas ꝛ epar ad inguina.

℃ Hic Auič. ponit cañ. iuxta ſuã ↄſuetudineʒ dicẽs: ꝙ tu debes ſcire ꝙ mẽbra fortia expellunt ſupfluitates ſuas ad mẽbra debilia ſibi vicĩa ſic cor ad aſcellas ꝛ cerebrũ ad loca poſt aures ꝛ epar ad nigmea. Et ↄſtat ꝙ h̄ loquitur de debilitate naturali. Sed etiã habet veritateʒ de accidentali debilitate vt ex ſolutione contineri: vel mala complexione vel alio modo contingente ꝛc̄.

℃ Sequitˀ capľm de virtutibus nãlibus. Cap. I.

Virtutum ꝛ operationum adinuicem alie ex alijs cognoſcuntˀ. Dis enim virtus operationis exiſtit inicium: neqʒ aliqua operatio prouenit niſi ex virtute. Jdeoqʒ vtraſqʒ in vno poſuimus capitulo.

℃ Poſtq̄ꝫ determinauit de mẽbris ↄſiter determinat de v̄tutibˀ ꝛ opationibˀ ꝛ ſpiritibˀ: ꝛ diuiditˀ in duas ptes. Prio oſtẽdit de virtutibˀ ꝛ operationibˀ determinãdũ eſſe in eodẽ caplo: ꝛ ponit earũ ḡnalẽ diuiſionẽ. ſc̄do magis ſpecialr determinat de eis. ibi ſc̄da [In principio ſequẽtis capli.] v̄tutũ v̊o. pria in duas. p̊mo ꝓbat de operationibˀ ꝛ v̄tutibˀ determinãdũ eſſe ſimul. 2° ponit ḡnalẽ eaꝝ diuiſionẽ. ibi [virtutũ aũt.] ℃ Primũ ſic arguit de his ſiľ eſt ðterminãdũ q̃rũ altere cognoſcuntˀ ex alteris ꝛ ecõtra. ſed iſta eſt de opationibus ꝛ v̄tutibˀ. Nã ois v̄tus eſt alicuius opationis principiũ per quam cognoſci poteſt a ſigno: ꝛ omnis operatio animalis ſibi cõueniẽs pro quãto eſt animalis prouenit ab aliqua virtutũ que eſt eius cauſa: ꝛ ſic nõ poteſt ſciri ſine virtutis cognitione cũ ſcia rei habẽtis cauſas nõ habeatˀ niſi per cauſarũ cognitionem: vt ſupra capitulo de ſubiectis medicine. ℃ Notandũ p̊mo. ꝙ cum virtus capiatˀ cõmuniter pro omni forma eſſentiali vel accidẽtali operatiua vt ſupra de cõplexionibus. illa parte. Luʒ enim agunt ꝛ patiuntˀ ſuis v̄tutibus. Quãdoqʒ ſumitˀ pro qualitate occulta vt qñ dicitˀ: ꝙ attractio quedã fit a vacuo: quedã a calido: quedam a virtute. ℃ Quandoqʒ ſumitˀ pro habitu ꝑfectiuo opationibˀ per aſſuefactionẽ acq̄ſito vel doctrina

quomõ

quomõ dicimus morales ⁊ intellectuales eſſe virtutes. Hic nõ ſumit̃ aliquo iſtoꝝ modoꝝ:ſed pro potẽtia aíe qua ipſa eſt potẽs in oꝑationes tã actiue ꝙ̃ paſſiue: que aialibus ſũt ꝯuenientes ⁊ ꝓprie ⁊ operatio ſumit̃ hic ꝓ omni actione vel paſſione aíato corpori ꝯueniente:⁊ ꝓpria nõ pro operatione q̃ eſt ſolũ principalis mẽbri: pu ꝯtra iuuamẽtũ diſtinguit̃:nec pro omni actiõe que eſt in corpe aialis:puta ſi illa actio nõ eſſet inuenta pro quãto eſt aiatũ vt deſcenſus ꝑꝑ grauitatẽ:vl ſi eſſet oꝑatio leſa ſicut iectigatio vel ſiſes. ¶ Ex quo itelligit̃ ꝙ hoc modo ſumẽdo veꝝ eſt ꝙ cuiuſlibet oꝑationis ꝑncipiuꝫ eſt virtus. Caplm aũt ſumit̃ hic pro paruo tractatu. Simul enim in tota hac pte de ṽtutib⁹ ⁊ oꝑationibus tractat̃. ¶ Nota ſcdo ꝙ apud cõiter exponẽtes ṽtutes cognoſcunt̃ per oꝑationes notitia ꝗa eſt. Sed operatiões ꝑ ṽtutẽ notitia ꝑꝑ quid eſt. Ego aũt vt ſupra dixi. caplo de ſubiectis medicine. credo ꝙ qñ cauſa nõ eſt nota niſi per ſuũ effectũ nõ fiat demõſtratio effectus niſi ꝗa eſt: lꝫ in demonſtratione fiat ſcientia per cauſam.

¶ Uirtutũ aũt genera ⁊ operationũ ex eis ꝓuenientiũ apud medicos ſunt tria. Que ſunt genus ṽtutum vitalium: ⁊ genus ṽtutũ naturalium: ⁊ genus ṽtutum animalium.

¶ Nunc ponit ṽtutũ diuiſionẽ. Et diuidit̃ in duas. pͥo facit hoc. ſcdo declat. ibi [Et multũ quidẽ.] ¶ Dicit primo ꝙ genera prima virtutis ſunt tria:⁊ ſilr genera oꝑationũ. vnũ eſt genus vitaliũ:aliud animaliũ:aliud naturalium. ¶ Et attende ꝙ precipue dixit apud medicos. Nã plimi phõꝝ nõ diſtixerunt genus vitaliũ a genere naturalium:vt infra habebitis. ¶ Nota tamen. ꝙ hec tria genera ſufficienter diuidũt virtutes ⁊ operationes: quia non poteſt virtus in viuente inueniri:vel operatio que nõ cadit ſub aliquo illorũ:⁊ ipa inuicẽ nõ coicidũt. ¶ Nota ſcdo. ꝙ ꝗnque potentie ale poſite ab Ariſ. ſcdo de anima. ſcilicet vegetatiuũ:ſenſitiuũ:appetitiuũ: motiuũ ſm locum:⁊ intellectiuũ:reducunt̃ ad iſta tria genera. Naꝫ vegetatiuũ reducit̃ ad naturale ⁊ vitale:⁊ relique quatuor ad aialẽ:lꝫ de intellectiuo:vt ſic nõ pertineat medico. ¶ Nota 3° ꝙ etiã ſpirituũ ꝓportionalẽ hic poſſumus intelligere diuiſionẽ. ſ. ꝙ aliquis eſt naturalis:aliquis vitalis:aliquis animalis:⁊ ſunt iſti ſpũs iſtrumẽta actiue ꝯcurrẽtia ad oꝑationes harũ virtutuꝫ.

Hic ſolet introduci queſtio. Utrum iſta genera virtutũ ſint adinuicem realiter diſtincta:et ab ipſa. Et eſt queſtio magis metaphyſica. Et arguit̃ ꝙ ſic. ꝑmo ꝑ hoc ꝙ ṽtutes ſunt plures ⁊ anima vna. Scdo per hoc ꝙ in rebus inaiatis ꝑter formã ſubſtantialẽ ⁊ complexionẽ eſt virtus:vt apparet in virtute magnetis trahentis ferrũ:⁊ etiam reubarbari purgãtis cholerã. ergo pariformiter erit in animatis. ¶ Tertio per hoc ꝙ aſſuefactio facit nobis ṽtutẽ:vt eſt clarũ. ergo ⁊ natura ad diuerſa oꝑa debuit facere diuerſas ṽtutes. ¶ Quarto per hoc ꝙ omnes ꝯcedũt mẽbrũ qδ trahit nutrimẽtũ groſſuꝫ relicto ſubtili ſicut os facere hoc per virtutẽ ſimilẽ forme ſpecifice ſic̃ magnes in trahendo ferrum. ¶ Quinto ꝑ hoc ꝙ idẽ ſimul attrahit ⁊ expellit:ſed nõ põt hoc per idẽ facere:ergo ꝑ diuerſa:ſꝫ anima eſt vna:⁊ cõplexio ſua eſt vna:ergo diuerſitas erit tm̃ in virtute que diſtinguet̃ ab aía ⁊ complexione. ¶ Sexto per hoc ꝙ vitalis poteſt abſolui ab animali:⁊ quia vnius iſtarum operatio poteſt tolli ſine alterius operatiõe:vt patet in mẽbro paralytico:⁊ multa ſimilia addunt̃. ¶ In oppoſitũ arguit̃ pͥo ſic. ꝑ hoc ꝙ ad oꝑationes anime ſufficit forma cuꝫ debito inſtrumẽto:ergo non oportet ponere aliã virtutẽ a ſubſtantia anime ſuo inſtrumento:quod eſt qualitas in organo. Et confirmatur:quia in arte ſufficit ars cuꝫ debitis inſtrumentis ad operanduꝫ. ¶ In iſta queſtione credo ꝙ nomen virtutis anime aliquando dicit̃ de ꝑncipio ſubſtãtiali concurrẽte principaliter ad operationes:vt ſumit̃ ab Auic̃. ꝑma ſexti nãliũ. caplo ſcdo. vbi ſic ad litteram dicit. Dicemus ergo nunc ꝙ anima poteſt dici vis vel virtus:vel potentia:cõparatione affectionum:que emanant ab ea:⁊ ſic oẽs aíe virtutes ſunt vna virtus. Qñqꝫ ſumitur pro inſtrumẽto:ſcilicet cõplexione vel alia q̃litate ſubſeruiente:⁊ iſto modo virtutes dicunt̃ realiter abinuicẽ ⁊ ab anima. Rationes aũt in oppoſitum facte facile ſoluunt̃:ſed tamen alique earum probant ꝙ ꝑter complexionem oportet ponere qualitatem occultam in membris qδ cõmuniter cõcedit̃:lꝫ defendi poſſet oppoſitum:ſed ad alium locum hec pertinent.

¶ Et multis ꝗdem phõruꝫ ⁊ medicis oĩbus:⁊ precipue. G. videt̃ ꝙ vnaqueqꝫ ṽtutũ mẽbrũ principale habet qδ eius exiſtit minera ⁊ a quo eius procedunt operationes.

¶ Hic declarat mẽbra diuiſionis:⁊ primo ponit declarationem ſm opionem medicoꝝ:⁊ quorundam phõrum. ſcdo apδ opionẽ Ariſto. ⁊ ſequẽtiũ. 3° cõparat iter iſtas. ibi ſcdã [Omnib⁹ autẽ.] ibi 3ª [Preterea cũ.] Prima in duas. ꝑmo declarat in generali. ſcdo ſpãliter apud phõrũ poſitionem. ibi [Et videt̃.] ¶ Dicit primo ꝙ multis phĩs vt Platoni ⁊ ſequẽtibus et oĩb⁹ antiquis medicis ⁊ precipue Gal. viſum eſt ꝙ omnis virtus habet vnum principale membrũ qδ eſt eius minera in quo principaliter eſt illa virtus:⁊ a quo ad alia membra influitur:ſic̃ a minera proprie dicta deferunt̃ ad alia loca metalla:⁊ a quo membro principaliter in genere membroꝝ fiunt omnes operationes illius virtutis. ¶ Nota tamẽ ꝙ nõ inuenit̃ eodem modo ab iſtis attributas eſſe virtutes membris principalibus. Nam Plato vt vult Auerrois primo de anima. cõmento 7° poſuit intellectualẽ in cerebro:concupiſcibilem in corde:naturaleꝫ ideſt nutritiuam in epate. ¶ Sed Gal. 3° de interioribus. caplo 4° poſuit deſideratiuã in epate. Audaciã ſiue iraſcibilẽ in corde. Regitiuã totius vt imaginatiuã:cogitatiuã:memoratiuam in cerebro. Sed in libello de virtutibus noſtrum corpus regentibus ⁊ 9° terapeutice ponit ꝯticã. ideſt rationalem in cerebro. ſpiritualem ſiue vitaleꝫ in corde. naturalem in epate. Auic̃. hic hunc moduꝫ tãgit. ¶ Nota ſcdo. ꝙ iſti voluerũt iſtas virtutes eẽ tres formas ſubſtantiales abinuicem differẽtes:⁊ ſic tres aías. Moderni autem aliter ponunt vt infra.

¶ Et videtur eis ꝙ ṽtutis animalis ſedes ſit cerebrũ ⁊ ipſius ab eo proueniãt operationes.

¶ Dicit primo. declarãdo ſpecialr̃ de aiali. ſcdo de nãli. tertio de vitali. ibi ſcdã [Et ꝙ virtus naturalis.] ibi 3° [Uitalis ṽo.] ¶ Dicit primo ꝙ videt̃ eis ꝙ ſedes ideſt locus vbi principaliſſime reperit̃ virt⁹ animalis:eſt cerebrũ a quo omnes huiuſmodi virtutis oꝑationes proueniunt:⁊ ſupple non tanꝙ̃ vicario cordis:ſed tanꝙ̃ a ꝑ̃ illarum operationum principio in genere mẽbroꝝ ⁊c̃.

¶ Et ꝙ ṽtus naturalis duas hẽt ſpecies:⁊ vna ſpẽs eſt cui⁹ finis eſt cuſtodire iďuiduũ ⁊ conſeruare ipm:que miniſtrat in re nutrimẽti quouſqꝫ ad finẽ creſcẽtie eius nutriat corp⁹:⁊ hui⁹ ꝗdẽ ſpẽi ſedes ⁊ opẽnũ ipſi⁹ ꝓceſſus eſt epar.

¶ Declarat de naturali. primo ponendo diuiſionem vnã declarando vnum membrum diuiſionis. ſcdo ſcdm. ibi

[Altera vo.] ¶ Dicit p̄mo q̄ virtutuȝ nālium due ſunt ſpēs: vna cuius finis eſt ↄſeruatio indiuidui: ⁊ hec miniſtrat in re nutrimēti faciēdo. ſ. mām̄ nutricatiōis que eſt ſanguis: ⁊ faciēdo ſp̄m nālem qui eſt inſtrumētum cōſeruans v̄tutē nutritiuā in mēbris: ⁊ ſeruiēdo nutritiue p attractionē: retentionē: digōnē: ⁊ expulſionē: ⁊ hec facit nutriri corp⁹ vſqȝ ad finē creſcētie. ¶ Quod itelligit̄ altero triū modoꝝ: vel qa vſqȝ ad finē creſcētie nutrit nutricatione corp⁹ p̄ducēte ad pfectionē quātitatis. ¶ Vel qa vſqȝ ad illud tp̄s eſt nutricatio manifeſtior cū fit reſtauratio maior diſſolone. ¶ Vel tertio p finē creſcētie itelligēdo totā etatē que eſt poſt cremētū: in q̄ etiā nutrit̄ corp⁹: qa vſqȝ ad finē vite. Et huius v̄tutis ſedes ſm̄ iſtos eſt epar qd̄ ſuaꝝ opationū eſt principiū primū in genere mēbroꝝ: ⁊ nō in iſto cordis vicarius.

¶ Altera v̄o ſpēs eſt cui⁹ finis eſt ſpēm ↄſeruare que eſt miniſtrās in re gnōnis ⁊ ſepat ex humorib⁹ corꝑis ſpermatis ſubām: deinde ipſuȝ informat ſui creatoris precepto. Et huius quidem ſpeciei habitatio ⁊ operationum ipſius prouenitus ſunt teſticuli.

¶ Declat aliā ſpēm nālis v̄tutis. Et eſt v̄tus: cuius principalis finis eſt cōſeruatio ſpeciei: lȝ ad h̄ etiā ↄcurrant virtutes mēbroꝝ ↄſeruātiū idiuiduuȝ: ⁊ hec miſtrat in re gn̄ationis. i. miniſtrat neceſſaria actui gn̄ationis: vt ſcilicet fit ſperma ꝓlificū: qd̄. ſ. actiue concurrit ⁊ paſſiue ad generationē ſm̄ medicos: vel actiue tm̄ ſm̄ pħm. ¶ Vel ſcd̄o miniſtrat in re gn̄ationis in p̄ma opatione generatiue que eſt ſpermatis gn̄atio: ⁊ in illa miniſtrat ſeparando ſubām ſpermatis ex humoribus corporis: ⁊ p̄oſtea informat ipſum. ſ. ſperma: qa dat ſibi ꝓpriā formā ſpermatis p̄cepto ſui creatoris: qd̄ dicit: quia voluit Auic. datorē formaꝝ eē illū qui formā ſubalē iducit. Et huius v̄tutis que generat ſperma ſedes: ⁊ illud a quo ꝓueniunt ſue opationes ſunt teſticuli. ¶ Virtus aūt gn̄atiua que informat ſperma: ↄuertendo ipſum in nām̄ fetus eſt ſubtiue i ſp̄mate vl̄ in ſpū gignitiuo nō i teſticul. ¶ Et ſi arguit̄ ex iſto: ſequit̄ q̄ virtus generatiua nō eēt in teſticulis tanq̄ȝ in principio: qa p̄ncipalis actus generatiue eſt informatio fetus q̄ nō fit a v̄tute teſticuloꝝ: ſed a vi̇tute ſpermatis. Negat̄ ↄn̄tia. Nā virt⁹ illa ſpermatis agit tanq̄ȝ idolū ⁊ iſtrumentū virtutis teſticulorū: ideo p̄ncipalis gn̄atiua virtus eſt illa que imediate gn̄at ſperma: lȝ principalis actus illius v̄tutis imediate fiat a v̄tute in ſpiritu gignitiuo exiſtēte. ¶ Nota p̄mo. q̄ teſticuli ſui v̄tute attractiua ſeparāt ſubāȝ ſpermatis p̄cipue a venis magnis ad q̄s timeant̄ vaſa ſeminaria. Et ad illas venas ſuꝑfluitas digeſtionis mēbroꝝ tranſmiſſa eſt a mēbris ipſis. Nec tm̄ videt̄ magnū incōueniens q̄ teſticuli a mēbris valde diſtātibus attraherēt mām̄ ſpermaticā: quēadmodū ex eorū amputatione videntur membra valde diſtantia permutari.

¶ Vitalis v̄o v̄tus eſt illa que ſpūs eſſe ↄſuat q ſenſus ⁊ mot⁹ vehiculū exiſtit ⁊ ipſuȝ reddit aptū ad coꝛ impreſſiones recipiēdas cū ad cerebrū ꝑuenit ⁊ facit ip̄m potentē dandi vitā vbicūqȝ expanditur: ⁊ huius quideȝ v̄tutis ſedes ⁊ operationis ipſius proceſſus eſt coꝛ.

¶ Declarat vitalē: ⁊ dicit: q̄ virtus vitalis eſt illa q̄ conſeruat eſſe ſpūs: qui ſpūs eſt vehiculus ſenſus ⁊ mot⁹: et h̄ facit generādo ſpūm vitalē ex quo fit aialis ⁊ reddit ip̄m ſpūm quē facit p̄paratū. vt cū ꝑuenerit ad cerebrū recipiat ab eo impreſſiones per q̄s pōt fieri opatio ſenſibilis ⁊ motiua. Et tertio dat hec v̄tus ſpūm queȝ facit potētiā dandi vitā ideſt ↄſeruādi animā vbicūqȝ expādit̄: idest in oī mēbro nr̄o ad qd̄ trāſmittit̄. Et hui⁹ virtutis ſedes ⁊ fundamētū eſt coꝛ: ⁊ eſt p̄ncipiū a quo ei⁹ operationes ꝓcedūt. ¶ Nota ģ q̄ v̄tus vitalis p̄mo generat ſpūm vitalē q eſt potēs dare vitā. i. aiāȝ ↄſeruare in omni mēbro ad qd̄ expandit̄. ſcd̄o illū ſpiritū preparat ad recipiendā a cerebro virtutē animalē. Et hec eſt cauſa q̄ non reperit̄ virtus vitalis in animato non habēte ſenſum. Nam hec virtus eſt conſeruatiua aīe ſenſitiue in materia. Et ſi dicat̄ q̄ quedā ſūt noſtra mēbra viuētia q̄ nō ſunt ſenſitiua vt oſſa: dicendū eſt q̄ non habent animā aliam a ſenſitiua. ¶ Nota ſcd̄o q̄ hec eſt cā q̄re notificauit ſpūm vitalē per hoc q̄ preparat̄ ad recipiēdas aīales virtutes: ⁊ non dicit naturales: quia de naturalibus potuiſſet eſſe dubitatio: quia videmus plantas habere naturales virtutes ſine vitali ſpiritu. Et etiā qa non omnes concedunt dari ſpiritum nālem: vt infra dicetur: ſed bene concedunt omnes dari animalē. ¶ Nota tertio. q̄ ſpiritus vitalis nullo modo dicit̄ vehiculū animalis virtutis. Primo: q2 ex eo fit animalis. ſcd̄o q2 membra preparat ad recipiēdū animalē virtutē. tertio quia ipſe vitalis exiſtens effectiue concurrit ad operationes animales. 4° quia ipſe etiam ſimul cū forma et cōplexione cerebri cōcurrit ad animalē faciendū. ¶ Et ſi ex iſto iſertur q̄ virtus animalis ſit vitalis: quia pōt dare vitā: ſenſuȝ: ⁊ motuȝ: ſicut vitalis: qd̄ probat̄: quia virtus poſterior continet virtutē priorem ſicut tetragonum: trigonum: vt 2° de anima. Cū ergo animalis ſit vitali poſterior continet vitalem: ⁊ per ↄn̄s poterit illud qd̄ pōt vitalis: patet q̄ hec rō nō plus probat: niſi q̄ ſumendo virtutē pro anima: omnis vitalis eſt animalis: ⁊ hoc concedit̄. Nam non ↄceditur q̄ omne quod eſt inſtrumētū v̄tutis prioris ſit etiā iſtrumentū poſterioris.

¶ Omnib⁹ aūt pħis maiori. i. Ariſtoteli videt̄ q̄ oīuȝ iſtaꝝ opationū p̄cipiuȝ exiſtit coꝛ: ſed primaꝝ opationū eaꝝ manifeſtatio in his p̄dictis exiſtit principijs: quēadmodū apud medicos cerebrū eſt ſentiēdi p̄cipiū: ⁊ poſt h̄ q̄ſqȝ ſenſus hēt mēbrū in quo ei⁹ apparet operatio.

¶ Nunc ponit circa dicta ſentētiā Ariſtotelis. ⁊ dicit: q̄ omnibus philoſophis maiori ſcilicet Ariſtoteli videt̄ q̄ coꝛ eſt principium in genere primum membroꝛuȝ reſpectu omnium operationum ⁊ omnium iſtarum virtutum. ita q̄ minera ⁊ fundamentum omnium virtutum eſt in corde: verūtamen manifeſtatio primaꝝ operationum in illis tribus generibus eſt in mēbris que medici dicunt principalia directe ſicut apud medicos cerebruȝ eſt principiū operationis viſiue ⁊ auditiue: ſed manifeſtatio iſtaꝝ operationū eſt p̄ncipalr̄ in aure et oculo: ita coꝛ eſt principium omnium virtutum. Sed manifeſtatio operationis animalis p̄us eſt in cerebro agente virtute cordis. Et naturalis eſt in epate eodem modo agente virtute cordis. ¶ Et hec ſentētia colligitur 3° de partibus animaliū. caplō de corde. ⁊ ſcd̄o eiuſdeȝ. caplō de cerebro. ab Ariſto. ¶ Ex quo intelligitur abſolute principale membrum eſſe coꝛ: ⁊ cerebrum non eſſe abſolute principium animalis virtutis: ſed manifeſtatiue: et ita epar reſpectu naturalis. Naȝ lȝ coꝛ habeat omnes iſtas virtutes: tamē iſte non poſſunt agere proprias operationes niſi cum debito inſtrumēto: ⁊ tale primo habet ad animales opationes in cerebro ⁊ ad naturales quaſdaȝ in epate: ⁊ quaſdam in teſticulis: ⁊ ita iſta membra p̄nt dici manifeſtatiue principalia.

¶ Preterea

¶ Preterea cũ cõſiderãt ſicut dicũt ⁊ certificãt ĩuenĩunt rẽ ſicut vĩ Ariſtoteli: ⁊ nõ quẽadmodũ ipſis videt̃ ⁊ iuenĩũt tractatus ſuos extractos ex ꝓpõnibus ſufficientibus ⁊ non necͤijs: in q̃bus nõ aſſequunt̃ niſi qđ ex rebus apparet.

¶ Comparat iſtas ſententias adinuicẽ. 2° docet q̃uo hec determĩatio ptineat ad medicũ ⁊ q̃uo nõ. ſcđa ibi [Medico.] ¶ Dicit pͥmo ꝙ medici ↄſiderãt ſicut debẽt: ⁊ volunt certificari in iſta ſentẽtia inuenient eſſe ſicut dicit Ariſto. ⁊ non ſicut ipſi dicũt ⁊ iuenient ſuos tractatus .i. ↄclõnes quas tractãt eẽ extractas .i. illatas ex ꝓpoſitionibus ſufficientibus: id eſt ꝓbabilib⁹ non neceſſarijs ex q̃bus nõ ſequunt̃ ↄclõnes niſi que poſſunt dici apparẽtes .i. ꝓbabiles. Nam vt apparet 3° de iteriorib⁹: ex h̃ arguit Gal. pͥncipatũ cerebri reſpectu opationũ aĩaliũ: quia leſo cerebro ledunt̃ opatiões. Et rectificato ꝑ medicinas rectificant̃. Sed nõ eſt dubiũ ꝙ hoc idẽ accidit de inſtrumento reſpectu principalis agẽtis: vt de oculo reſpectu cerebri in viſiua operatione.

¶ Medico aũt iquantũ medicus nõ attinet vt ↄſideret q̃ ſit har̃ duar̃ ſniar̃ ṽitas: ſed illđ cõſiderare pħs aut phyſicus dꝫ. Medicus autẽ cũ ↄcedit̃ ei mẽbra hec pnoiata iſtar̃ ṽtutũ pͥcipia exiſtere nõ curat in eo qđ de eẽ medicationis cõſiderat an ex alijs habeant̃ principijs que ſunt ipſis priora vl̃ non: neqꝫ illud ex eis exiſtit que philoſophus non ei leuia facit.

¶ Dicit ꝙ medicus inquantũ eſt medicus nõ attinet determinare veritatẽ huius q̃onis: q̃a hec ad pħꝫ ptinet. ¶ Et rõ eſt. q̃ꝛ ſi medico cõcedit̃ ꝙ iſta mẽbra ſint pͥncipia iſtarũ operationũ ſufficit ſibi in his que hẽt agere ⁊ nõ curat vtrũ iſta ſint pͥncipia pͥa in gñe mẽbroꝝ: vl̃ ſint aliq̃ alia illis poſteriora: ⁊ iſta ſnĩa ẽ de illis q̃ pħs nõ facit ei leuia: q̃a eſt difficilis ⁊ in pħia eſt difficilis.

Hic ſolet induci queſtio. Utꝝ ſit diſtincta ṽtus vitalis a nãli ⁊ aĩali: ⁊ arguit̃ ꝙ nõ. ¶ Pͥo ꝑ hoc ꝙ oĩs virtus operatiua ſine cognitione circa nutrimẽtũ eſt naturalis: ſed vitalis eſt huiꝰ: cũ de ſanguine generet ſpiritũ ſine cognitione. igit̃ ⁊c̃. Aſſumptum patet ex deſcriptione nãlis. ¶ Scđo ꝑ h̃ ꝙ actio vitalis ṽtutis eſt ſpiritũ gñare ⁊ coꝛ ⁊ arterias mouẽ motu pulſus: vt infra caplo de vitali: ſed iſte operationes ſunt naturales: vt 5° de accidente. dicit Gal. cognoſcimus moueri pulſum naturalr̃. Et Auic. 10° tertij motus pulſus eſt naturalis. Et ſexto de iuuamẽtis Gal. Operatio cordis eſt nãlis. ¶ Tertio: q̃a omnis virtus anime nutritiue vt ſic eſt naturalis: vt pꝫ infra: ſed vitalis eſt huiꝰ: vt vult Auerrois 2° colliget: ⁊ ita nõ eſt ↄueniẽs ponẽ illã ṽtutẽ diſtinctã ab alijs ṽtutib⁹: eo ꝙ ipſa eſt aĩe nutritiue ſicut alie q̃nque attractiua ⁊c̃. ¶ Quarto ꝑ hoc ꝙ prim⁹ eius act⁹ eſt dare vitã: vt in hoc caplo: ſed vita eſt cõſiſtẽtia aĩe ꝑ alimẽtũ: talis aũt opatio eſt nutritiue. g̃ ⁊c̃. ¶ Quĩto ꝑ hoc ꝙ opationes vitales ſũt aĩales. g̃ ipſa nõ eſt gen⁹ ab aĩali diſtinctũ. Et aſſũptum colligit̃ pͥmo ṽtutũ nãliũ. nã dicit. Quedã ſunt nãe opa vt q̃ ſũt cõĩa plãt̃ ⁊ aĩalib⁹: nõnulla ṽo aĩaliũ: ſꝫ opationes vitalis ſolũ in aĩalib⁹ reꝑiunt̃. vt. s. dĩ. Et idẽ ſentit Haliabas 4° theorice. cũ dixit. opꝫ nãe ac aĩe ṽtutẽ eẽ ꝑ q̃s poſſit ſuas opari actões nãe ſiq̃dẽ actiões ſũt gñare: augere ⁊ nutrire: actiões ãt aĩe q̃dã ſũt vitalis dilatatio cordis ſcilicet ⁊ venar̃ pulſatiliũ ⁊ ipſarũ conſtrictio.

¶ Oppoſitũ volũt pene oẽs medici. ⁊ hac diſione Auic. ṽtit̃ hic. ¶ Nõ pͥ ꝙ h̃ nomẽ nãle eſt eq̃uocũ apud medicos ⁊ apud pħos. Nã q̃nqꝫ ſumit̃ put diſtiguit̃ ↄ voluntariũ: q̃nqꝫ ↄ artificiale: q̃nqꝫ ↄ violentũ: q̃nqꝫ ↄ pternãm: q̃nqꝫ ↄ cognoſcitiuũ. ⁊ vltimo magis ſtricte ad mẽtẽ medicoꝝ dĩ aliq̃ ṽtus nãlis: q̃a opatiua actionum aĩe circa nutrimẽtũ ſine cognitiõe nõ ꝑparãdo imediate ad recipiẽdũ ṽtutẽ ſenſibilẽ vel motiuã. ¶ Nõ 2° ꝙ hoc nomen aĩale q̃nqꝫ ſumit̃ gñalr̃ pro omni ṽtute vel operatione ita repta in aĩali ꝙ nõ in alio. Q̃nqꝫ ꝓ cognitione vel motione volũtaria vel opatione cognitionẽ ꝑ ſe ↄſequẽte ⁊ ꝓ ṽtute ꝑ ſe hui⁹ opatiõis factiua. ¶ Per vitalẽ ṽo ṽtutẽ q̃d apud medicos ſit intelligẽdũ: ⁊ que ſunt opa. ĩfra in caplo ꝓprio dicemus. Sufficit tñ nunc ꝙ ipſa eſt ṽtus gñatiua ſpũs qui ↄſeruatiuus eſt vite in membris ad que trãſmittit̃. Et ꝑparatus eſt vt in cerebro trãſmutari poſſit in aĩalẽ ⁊ mẽbra preparare ad recipiendã a cerebro virtutẽ ſenſibilẽ ⁊ motiuã. Quib⁹ poſitis facile intelligi poteſt ꝙ vitalis diſtinguit̃ a nãli vltimo modo accepta ſaltẽ rõne: lꝫ multis alijs modis dici poſſit nãlis. Nec nunc diſputo vtrum ſit alia res cum ſupra dictum ſit ꝙ ſit eadẽ ſubſtãtia aĩe. ¶ Patet ſcđo q̃uo eſt aĩalis large ſumẽdo aĩale. ¶ Patet 3° ꝙ ſtricte ſumendo aĩalem virtus vitalis vt ſic non eſt animalis. ¶ Ex quibus ſequit̃ vitalem virtutem diſtingui a nãli ⁊ animali ratione. ¶ Argumenta per te ſoluas.

¶ De ṽtutib⁹ nãlibus q̃b⁹ miniſtrat̃. Cap̃. II.

Virtutum ṽo naturalium alie ſunt que ſunt miniſtrantes: alie ſũt que miniſtrate.

¶ Poſita gñali diſtinctione ṽtutũ exeq̃tur de mẽbris. Et pͥmo de nãli. 2° de vitali. ibi [ṽtutes ãt nãles.] 3° de aĩali. ibi [In ṽtute.] Pars pͥma ↄtinet duo capla. Preſens eſt de ṽtutib⁹ miniſtratis. Sequẽs de miſtrãtib⁹. Pñs caplm diuidit̃ in duas ptes. pͥ ponit gñalẽ diuiſionẽ ṽtutũ nãliũ. ſcđo exequit̃ de vno mẽbro. ibi [Et miſtrat̃.] ¶ Dicit pͥ ꝙ ṽtutũ nãliũ q̃dã ſũt miniſtrãtes q̃dã miſtrate. Et ꝑ miniſtrãtes itelligim⁹ iſtas: nutritiuã: augmẽtatiuã: ⁊ iformatiuã. Per miſtrantes itelligim⁹ attractiuã: retẽtiuã: ⁊ digeſtiuã ⁊ expulſiuã. ¶ Nõ pͥ ꝙ ṽtus nãlis lꝫ multis modis dici poſſit. tñ hic ſumit̃ ſtricte in pͥcedẽti dubio ꝓ ṽtute opatiua ſine cognitione nõ ꝑparãdo ꝑ ſe ṽtuti aĩali. Aui. ṽo ideo pͥus de nãli q̃ꝫ de vitali dꝫterminauit: q̃a ille ṽtutes ſunt cõiores cũ ↄueniãt plãtis. ¶ Nõ ſcđo ꝙ rõ huius diuiſionis eſt illa. Quia ṽtutũ nãlium alie ſunt opatiue finiũ ⁊ pͥncipales. alie ſunt opatiue vl̃ opatoꝝ ad finẽ ordinatoꝝ vl̃ tñ opationũ in alias opationes ordinatar̃. Et pͥme ꝓprie dñr miſtrare. 2ͤ miniſtrãtes. Et potuiſſet Auic. ponere ſilr̃ diuiſionẽ in alijs generibus ṽtutum infra. ſed quia magis latet viſus eſt alijs magis doctrinalibus.

Sed cadit dubitatio q̃uo pͥdicte q̃tuor dicant̃ miniſtrare cum nutritiua miniſtret augmẽtatiue: vt in textu dicit̃. Nutritiua ṽo virtus creſcitiue ſeruit ⁊ gñatiua ſeruit iformatiue. nam virtus generatiua ſpermatis ꝑparat mãm in qua debet itroducere formã ṽtus informatiua: vt pꝫ. ¶ Hic dicit̃ ꝙ iſte virtutes ſũt miniſtrate reſpectu aliquarũ: ⁊ miniſtrãtes reſpectu quarundã. ¶ Cõtra. tunc digeſtiua ſtomachi ⁊ epatis debuiſſent dici miniſtrate: quia reſpectu quarũdã puta attractiue ſunt miniſtrate. ¶ Alij dicunt ſolas eſſe miniſtrãtes que in ſua opatiõe plus ꝓſunt alteri q̃ꝫ ſibi: vt epar gñando ſanguinẽ plus ꝓdeſt alijs q̃ꝫ ſibi ⁊ ſtõchus in gñatiõe chili. ¶ Iſtđ dictũ eſt ſine rõne ⁊ pͥterea gñatiua h̃ mõ miſtraret iformatiue. Alij dicũt ꝙ hic itelligit̃ de ṽtutib⁹ ꝑparantib⁹

preparatione cõi ꝙ ſunt miniſtrãtes ſicut digeſtiua epa
tis vel ſtõchi: vnde pticulares mẽbroꝝ digeſtiones po-
nunt inter opa nutritiue ⁊ miſtrãte v̄tutis. Sed iteruʒ
hoc nõ ſufficit cũ gñatiua ſpermatis cũ pparatione cõi
ꝑparat iformatiue. ℂ Ego eſtimo ꝙ v̄tutes dicũr miſtrã-
tes q̃ ſũt nãliter alteri v̄tuti: vt ſic ordinate ꝑ ſe. nũc aũt
⁊ ſi accidat nutritiuã ſeruire creſcitiue qñ plus reſtau-
rat q̃ʒ eſt dꝑditũ: nõ tñ eſt creſcitiue ꝑ ſe ſubordinata ⁊
gñatiue ſpermatis ſi prepararet mãm: iformatiue tñ non
agit tanq̃ʒ ſubordinata v̄tuti ſpermatis: ſʒ ꝓordinãs ſicut
cor in gñando ſpũm vitalem non ſubſeruit cerebro.

Alia dubitatio ſolet eſſe. Utrũ vnũ faciẽs ope-
rationes miſtrãte ⁊ oꝑationes
miniſtrãtis v̄tutis faciat ſemꝑ iſtas oꝑationes median
tibus ꝑncipiis realiter differentib⁹. vt. v. g. ſtõch⁹ dige-
rens cibũ ⁊ ↄuertẽs in chilũ ⁊ agẽs in ſcḋas hũiditates
ſibi appropriatas nutriẽdo ſe faciat ꝑ eadẽ ꝑncipia vel
diuerſa. ℂ Et hic rñdẽdo ↄñter ad dicta ſuperius de di
ſtinctione v̄tutum. Dĩm eſt ꝙ mediante eodẽ calore et
eadẽ oĩa ita ꝙ realr̄ ꝑncipia illa oꝑationũ ſũt oĩo eadẽ.

ℂ Et miſtrataꝝ q̄dẽ duo ſunt genera. vnũ gen⁹
miſtrat in re nutriẽtis ad h̄ vt indiuiduũ rema-
neat: qḋ in duas ptit̄ ſpẽs nutritiuaʒ ⁊ creſciti-
uam: ⁊ alterũ genus miſtrat in nutriẽte ad hoc
vt remaneat ſpecies: qḋ etiã in duas diuiditur
ſpecies in generatiuam ⁊ formatiuam.

ℂ Ponit ſubdiuiſionẽ. ⁊ diuidit̄ in duas ptes. Qm̄ ꝑmo
illã vtriqʒ mẽbro aſſignãdo ſpẽs duas. Scḋo ſigillatiʒ
vnũqḋqʒ. declat ibi [v̄tus vo.] ℂ Prĩo dicit duo eſſe ge
nera v̄tutũ miſtrataꝝ nãliũ. vnũ ad hoc miniſtrãs in re
nutrimẽti: vt idiuiduũ ↄſeruet̄: ⁊ hʒ duas ſpẽs: nutriti-
uã ⁊ creſcitiuã. Alterũ ad hoc miſtrãs in re mittente vt
ſpẽs ↄſeruet̄: ⁊ hʒ duas ſpẽs: gñatiuã. ſ. q̃ imediate gñat
ſpma. ⁊ informatiuã que imediate iformat mãm ſpma
tis itroducẽdo formã fetus. ℂ Et attẽdẽdũ ꝙ hic mini
ſtrare ſumit̄ ſtricte vt imediate ante: cũ iſte v̄tutes non
ſunt miſtrãtes: ſʒ ſumit̄ ꝓ oꝑari. ℂ Per rẽ nutrimenti
itelligere debem⁹ mãm nutrimẽtalẽ. nota virtus nutri-
tiua eſt nec̃ia in ↄſeruatione aĩalis: nõ aũt in ↄſeruatio-
ne in aĩatoꝝ ꝓpterea ꝙ aĩalia idiguerũt ꝓ ſuis oꝑatio-
nib⁹ actuali calõ ⁊ hũido: qḋ a calõ illo diſſoluit̄: non ſic
aũt iaĩata: vt ſupra. caplõ de mẽbris. Augmẽtatiua aũt
v̄tus eſt nec̃ia ad integritatẽ idiuidui vel neceſſaria ad
decurrẽdũ ꝑ etates. Nã ſine augmẽto aĩalia nõ pñt de-
currere eo mõ quo faciũt ꝑ etates ⁊ mlto ꝑus deficerẽt.
Quãuis ĝ aĩal viuat ſine augmẽto in ↄſiſtẽtia: ⁊ poſt. tñ
ſi nõ ꝓceſſiſſet augmẽtũ nõ ita duraret in ſenectute ⁊ cõ
ſiſtẽtia. ℂ Nõ 2°. ꝙ qa diminutio ꝓuenit defectu nutri
tiue v̄tutis: iõ nõ fuit nec̃iuʒ ponere v̄tutẽ diminutiuã.

ℂ Uirtus ꝟo nutritiua eſt illa q̃ nutriẽs i nutri-
ti cõuertit ſimilitudinẽ: ideo vt per ipm̄ reſtau-
rationem eius recuperet quod diſſolutũ fuit.

ℂ Nũc determinat ſigillatim. Prĩo de agẽtib⁹ ad idiui-
dui ↄſeruationẽ. Scḋo de ↄſeruãtib⁹ ſpẽ [ii. ibi [Genera
tiua.] ꝑma in tres. Prĩo ponit diffinitionẽ nutritiue. 2°
augmẽtatiue. 3° ponit cõparationẽ iſtaꝝ v̄tutũ adiuicẽ.
ibi ſcḋa [v̄tus ãt creſcitiua.] ibi 3ª [nutritiua ꝟo.] ℂ Di-
cit ꝑmo ꝙ v̄tus nutritiua eſt q̃ ↄuertit nutriẽs in ſilitu-
dinẽ nutriti. iõ vt ꝑ ipſaʒ recuꝑet reſtaurationeʒ ei⁹ qḋ
eſt diſſolutũ. ℂ Nõ ꝑ ꝙ hic notat̄ nutritiua v̄tus ex pte
obiecti qḋ eſt nutriẽs. Nã cũ i corꝑe nr̄o: vt dicit̄ ſupra
caplo de hũorib⁹. ſit cib⁹ i ſtõcho: deide chilus fit ex eo.
3° ſanguis. 4° ꝑma hũiditas fit ex ſangui: deinde ex ea
fit ros: deide cãbiũ. Oĩa iſtoꝝ alia a cãbio dicũr aut futu-
ra nutriẽtia: aut q̃ſi nutriẽtia: ſed cãbiũ eſt vere nutriẽs
cũ ſit vere illud qḋ ↄuertit̄ in ſubam nutriti. ℂ Notifi
cat 2° ex pte ſubti. nutritũ eſt id qḋ deꝑdit̄ nutriti: ⁊ eſt
illud in cui⁹ ſilitudinẽ ↄuertit̄ nutriẽs ꝓ reſtauratione
deꝑditi ab eo. Ex quo pʒ ꝙ ſignato i corꝑe hoĩs toto ꝑ-
exiſtẽte aggregato ex eo qḋ remãet ⁊ reſoluit̄: ⁊ ſignato
aggregato ex eo qḋ remanet in pn⁹ reſolõnis date vſqʒ
ad ſinẽ ⁊ eo qḋ apponit̄: nullũ iſtoꝝ ẽ illḋ qḋ nutrit̄: ſʒ
tm̄ nutrit̄ illḋ qḋ remanet a pn° diſſolõnis vſqʒ ad ſinẽ
aſſimilationis ⁊ aſſimilat ſibi nutrimẽtũ. 3° notificat ex
pte oꝑationis q̃ eſt ↄuertere vel agere in nutriẽs. ℂ 4°
ex termio actiõis q ẽ aſſimilatio nutriẽtis ẽt q̊ ad acci-
dẽtia. ℂ 5° ex pte ſinis q ẽ reſtauratio ei⁹ qḋ diſſolutũ ẽ.

Sed iuxta dicta videt̄ ꝙ oẽm reſtaurationeʒ
dʒ ꝓcedẽ reſolutio: aliter eniʒ
nõ ſemꝑ nutritio eẽt ad reſtaurationẽ eius: qḋ diſſolutũ
eſt. Et idẽ ſentit Gal. ꝑ afoꝛiſmoꝝ. com. 16°. ⁊ 4° de acci
ti. cap̊ penultio. ℂ Et Aui. ꝑ cãticoꝝ. cap̊ ꝑ. ḋ cibo. ℂ Sʒ
ↄ. nõ imediate poſt ꝑmũ iſtans gñõnis ſit mẽbrũ diſſo-
lutio: tũc eni aliq̃ eẽt ps q̃ nõ ꝑ tps duraret: ſʒ imediate
poſt ſit reſtauratio cũ nutritiua ſit ſꝑ in actu 2°. ℂ Dic
breuiſſime dĩ ꝙ vtplimũ reſtaurationẽ ꝓcedit diſſolõ:
vtrũ aũt ꝑmã reſtaurationẽ ꝓcedat aliq̃ diſſolõ eſt qḋ
q̃rẽs vtrũ det̄ ꝑmũ iſtãs eẽ hoĩs: ⁊ vtꝝ iſte reſolõnes et
reſtauratões ſint ↄtinue vl̄ nõ. nã ſi ſint ↄtinue tũc oẽʒ
reſtaurationẽ ꝓceſſit reſolõ: vel ecõtra. Si aũt non ſint
ↄtinue ⁊ det̄ ꝑmũ eẽ hoĩs nõ eſt demr̄abile que ipſarũ
alterã ꝓcedat. tps eni erat poſt primũ iſtans in quo nec
erit iſto mõ reſolõ nec nutritio: ſʒ tñ reſtauratio vel nu-
tritio eſt finalr̄ ad reſtaurationẽ deperditi: vel eius qḋ
nec̃io deperdet̄: ⁊ hoc ſufficit pro mentib⁹ auctorum.

Dubitatur ſcḋo. Utrũ per actũ nutritiue v̄tutis
poſſit reſtaurari hũidũ radicale. ⁊ vĩ
ꝙ nõ ꝑ hoc ꝙ hũidũ radicale eſt hũidũ ſpmaticũ a pn°
gñationis ↄctũ. tale aũt reſtaurari nõ põt. ĝ ⁊c̄. Maioꝛ
pʒ ꝑ hoc: qa ſi hũidũ radicale itelligem⁹ hũidũ ꝑ nutri-
mentũ acqſitũ: tũc nõ min⁹ quãtitatiue hẽet de radicali
hũido iuuenis q̃ʒ puer: cui⁹ oppoſitũ ſupra cap̊ de etati-
bus. ⁊ minoꝛ pʒ h̄: qa ſi tale hũidũ reſtaurari poſſet tunc
ptes ſpmatice pñt hũectari ⁊ regñari ⁊ reuniri ſm ꝑmã
itentionẽ cũ nec mã nec agẽs nõ deficeret ad iſta: ⁊ ↄñs
eſt ↄ Gal. 3° tegni. ⁊ Auic. ſupra cap̊ de mẽbris. ℂ In op
poſitũ eſt Aui. hic cũ nutritiua aſſit̄et q̃ten⁹ diſſolõnem
recuꝑet ei⁹ qḋ diſſolutũ eſt: ſʒ illḋ qḋ diſſolutũ eſt: eſt hu
midũ radicale. vt 3° p' cap̊ ꝑ. ĝ ⁊c̄. ℂ Pro iſto dubio ad-
uertẽdũ ꝙ h̄ nomẽ hũidũ radicale ſumit̄ duob⁹ modis.
Aliqñ eni ſumit̄ ſolũ pro hũido ↄcto a ꝑ gñõnis. Aliqñ
pro oĩ hũido mẽbrali aĩato. ſ. Ex quo pʒ ꝙ aliqḋ eſt hu-
midũ radicale ↄctũ ex tpe. Nutrimẽtale ꝟo hũidũ qñqʒ
dĩ illḋ ſolũ qḋ adhuc ꝑmanet ſub foꝛa nutrimẽti. qñqʒ
ꝟo oẽ illḋ qḋ eſt ex nutrimẽto gñatũ poſt gñõnis pn°. ex
quo pʒ etiã aliqḋ nutrimẽtale hũidũ eẽ radicale. De ãt
radicale hũidũ apud mẽtẽ auctoꝝ poſſit dici de hũido
ↄcto ex nutrimẽto. Arguit̄ ponẽdo in caſu ꝙ in ſorte lo
co carnis ablate cũ gladio regñet̄ caro noua ex toto. ⁊ pʒ
ꝙ illa eſt viuẽs. ergo hʒ radicale hũidũ: tñ nullũ habet
humidũ ↄctũ a ꝑncipio gñationis ſortis cũ ſit totaliter
facta ex nutrimẽto. ℂ Iſtis poſitis ſit iſta cõcluſio re-
ſponſiua. poſſibile eſt per actum nutritiue v̄tutis reſtau-
rari humidum radicale. Patet per hoc ꝙ poteſt reſtau-
rari humidum membrale qḋ ex nutrimento generatur.
⁊ ex his patet argumentorum ſolutio.

Utrum per actũ nutritiue v̄tut' poſſit reſtau-
rari hũidũ meli⁹ ꝓ vite lõ-
gitudie eo ꝙ ẽ a corꝑe reſolutũ. ℂ Et arguit̄ ꝙ ſic i ethi
co ⁊ leproſo ſanato hũidũ reſtauratuʒ eſt aptius pro vi-

ta q̃

tā ꝙ̄ humidū īfectū ꝑus in eis extīs qḋ eſt a corpe diſſo
lutū.ḡ ꝛc̄.aſſumptū pꝫ.q2 illud humidū leproſi tale fuit
ꝙ ſi fuiſſet ipm vel ſibi ſimile ꝯſeruatū nō potuiſſet tā
diu vitā durare quādiu durabit cū illo reſtaurato.ḡ ꝛc̄.
❡ Scḋo per h ꝙ melꝰ pōt duci ad tēperamētū. Sit
ḡ ſor.nūc ꝑ reductus ex melico.tūc arguiẗ ſic. Humidū
nūc reſtauratū eſt ꝑfectius ꝛ melius ꝓ lōgitudine vite
humido reſoluto.q2 humidū qḋ nūc eſt reſtauratuꝫ eſt
tēperatū ꝛ reſolutū nō fuit tēperatū cū nūc ꝑ corpus re/
ductū ſit. ❡ Cōtra ſit nunc plato ex gnōne tēperatus in
eodē inſtāti etatis cū ſorte reducto in eodē gradu tēpe/
ramēti. Et arguo ſic. Humidum ſortis ꝑexiſtēs in eo eſt
deterius humido ꝑexiſti in platone:q2 ꝯtinue fuit diſtē
peratū ꝛ ꝑ etatuū decurſuꝫ deterioratū plus.igiẗ ſi nō
reſtauraẗ meliꝰ ꝑexiſte aggregatū ex ꝑexiſte ꝛ reſtaura
to eſt deteriꝰ in ſorte q̄ꝫ in plone.ꝯñs tñ ē falſuꝫ:cū nūc
ſor.ꝛ plato ſint ꝑciſe ꝯſilis ꝑfectionis cōplonis ꝛ etatis
vt ponit caſus. ❡ Ꝑ.hō pōt fieri ſubſtātifice hūidior.
ḡ pōt reſtaurari humidū ſubſtātifice hūidius:ꝛ ꝑ ꝯñs
meliꝰ ꝓ vita deꝑdito. Aſſumptū ꝓbaẗ:q2 ethicꝰ pōt ſa/
nari ꝛ fiet hūidior nō tñ q̄litatiue:ſꝫ ſubſtātifice:q2 in
ſui ſuba erit plus de elatis humidis ꝓportionabilr q̄ꝫ
añ:vel q2 in eo ſubtiue erit itēſior gradus humiditatis
q̄ꝫ añ.nec aliḋ videẗ īportare ſubſtātifice hūidiꝰ. ❡ Et
ſi dicaẗ ꝙ nō dı̄ ſubſtātifica hūiditas niſi aerea.pꝫ ꝑ h
nō eē ab auctoribꝰ dictū:ſꝫ volūtariū. ❡ Ꝑ.plus eſt de
aere in tali corpe reducto ꝓportiōabilr q̄ꝫ añ reductio
nē:cū ante corpus eēt terreſtrificatū:ꝛ humida elemēta
q̄ſi ꝯſumpta. ❡ In oppoſitū arguiẗ:q2 ſi ſic:vita poſſet
ꝑpetuari:ꝯñs falſuꝫ:ꝛ arguiẗ ꝯñtia:q2 ſi in hora futura
reſtaurabiẗ humidū eq̄ bonū cū deꝑdito ſeq̄ẗ ꝙ in fine
hore erit corpꝰ ꝑciſe ꝯſiliter diſpoſitū ſicut nūc q̊ ad cāꝫ
lōgitudinis vite.igiẗ erit ꝑciſe equalr duraturus:ꝛ ſic
in fine alterius hore fieret ſile.nunquā ḡ corrūperet.

❡ In iſta q̄one ꝑ tractabiẗ cōis miſſio.2ᵒ videbiẗ q̄dam
alius ꝓbabilis modus rñdendi. Quātū ad ꝑᵐ ſupponiẗ
ex dubio ꝑcedēte q̄d ſit nutrimentale:q̄d ēt ſit radicale
hūidū. ❡ Humidū vō īnatū ſumiẗ tot modis:ꝛ ꝑ eiſdē
ſignificatis ſic̄ humidū radicale.humidū vō influēs dı̄
hūidū nutrimentale vtroq̄ꝫ duoꝝ modoꝝ. ❡ Nō 2ᵒ ꝙ
cū ſint tres actꝰ nutritiue v̄tutis:vt īfra in h cap̄ hic in/
telligimꝰ tm̄ de aſſilatione. ❡ Nō 3ᵒ ꝙ duplr dı̄ aliqḋ
humiduꝫ eē altero melius:vno mō ꝓ vita:alio mō pro
oꝑōnibus:dicimus.n.humidū infantis eſſe melius pro
vita:iuuenis vō melius pro oꝑōnibus. Et iſtud qḋ dı̄ ꝓ
oꝑōnibus dı̄ eē melius a doctoribꝰ abſolute:vt ſumiẗ
3ᵒ ꝑmi.cap̄ ꝑ. ❡ Nō 4ᵒ ꝙ aliqḋ humidū eſſe aliud me/
lius pro vita pōt ītelligi vel abſolute:q2 cū ipſo diutius
eſt aptū īdiuiduū abſolute in vita ꝯſeruari:vel rōne ali
cuiꝰ q̄litatiue diſpōnis ſecū ꝯiuncte:vt humiduꝫ pueri
leproſi ſanabilis dicimꝰ abſolute meliꝰ ꝓ vita humido
reſtaurato in ſanitate:tñ merito q̄litatiue diſpōnis de/
terius. ❡ Ex quo pꝫ ꝙ humidū reſtauratū poſt ſanita/
tē in eo qui fuit leproſus eſt meliꝰ ꝓ vita ad hūc intelle
ctū:q2 cū ipſo pōt diutiꝰ vita ꝯſuari q̄ꝫ potuiſſet cū ꝑori
niſi fuiſſet fcā ſanatio:nō tñ dı̄ abſolute meliꝰ ꝓ vita:q2
cū ꝑori poterat viuere toto tpe ſanatiōis:ꝛ cū hoc toto
tpe q̊ poterit poſt ſanitatē viuere:ꝛ ſic plus cū ꝑori pōt
īdiuiduū ꝯſeruari. ❡ Nō 5ᵒ ꝙ duplr dicimꝰ aliq̄d alio
humidiꝰ.vno mō ſubſtātifice.alio mō q̄litatiue. ꝛ illḋ
eſt q̄litatiue humidiꝰ qḋ intēſiori gradu hūiditatis eſt
humidū.illud vō dı̄ ſubſtātifice hūidiꝰ qḋ hꝫ humidū
meliꝰ ꝯſuatiuū ꝛ ampliori tpe cali nālis:quēadmoduꝫ
ꝯtigit ſi hūidū hꝫ plus de aereo ꝛ minꝰ de terreo:ita ꝙ
eē ꝓportiōatis vt ſint caloris nālis ꝯueniētiꝰ ꝯſuatiua.
❡ Tūc ſupponiẗ ꝑ ꝙ per actionē caloris nālis ſꝑ reſol

uiẗ ſubtiliꝰ ꝛ magis aereū:q2 ē in ſe reſolubiliꝰ ꝛ calidū
eq̄ bñ applicatū. ❡ Supponiẗ 2ᵒ ꝙ hūidū magis aereū
ꝛ vnctuoſuꝫ ē ꝯueniētiꝰ caloris nālis ſuſtētaculū cū faci
liꝰ ab eo ſbtiliciẗ ꝛ diſponaẗ ꝑꝫ exigētiā caloris. ❡ Sup
poniẗ 3ᵒ ꝙ ſtātibꝰ oībꝰ ſilibꝰ ꝛ eq̄libꝰ cauſis durabilita
tis vite ſꝑ ſtat eq̄lis vite durabilitas:pꝫ de ſe. ❡ Sup/
poniẗ 4ᵒ ꝙ mēbrū qḋ aſſimilat nutrimētū ꝑfecte obti/
net ſuꝑ nutrimēto ex q̊ īferẗ ꝙ nutrimētū ēt in q̄litati/
bꝰ aſſimilaẗ nutrito. ❡ Tūc eſt ꝑªꝯ in q̄ oēs ꝯueniūt ꝙ
poſe eſt reſtaurari humidū meliꝰ ꝓ oꝑōnibꝰ:vt pꝫ in ꝓ
ceſſu de pueritia ad iuuētutē. ❡ Scḋa ꝯ̊.poſe eſt reſtau
rari hūidū merito q̄litatiue diſpōnis meliꝰ deꝑdito:pꝫ
in leproſo ſanato ꝛ ethico reducto ꝛ melico facto tēpe/
rato in q̄bꝰ caſibꝰ ꝯcedēdū eſt ꝙ cū humido reſtaurato
diutiꝰ ē aptū īdiuiduū viuere q̄ꝫ fuiſſet cū ꝑori nō facta
ſanatiōe vl reſtauratiōe. ❡ Nō tñ ꝙ in caſu tali humi/
dū reſtauratū nō eſt abſolute meliꝰ ꝓ vita:vt.ſ̄.declara
tū eſt. ❡ Tertia ꝯ̊.īpoſe eſt reſtaurari hūidū in ſe abſo
lute eque bonū cū reſoluto. ❡ Pꝫ:q2 ſi ſit poſe ponaẗ ꝙ
in hora fiat reſolō ꝛ reſtauratio tāti ꝛ eq̄ boni ꝛ ſeq̄ẗ ꝙ
pro fine hore cāe durabilitatis ſortis erūt oīno eq̄les ꝛ
ꝯſiles cauſis durabilitatis eius in ꝑnᵒ:ꝛ ꝑ ꝯñs ꝑciſe erit
duraturū tātū ī fine hore quātū in ꝑnᵒ:qḋ eſt īpoſe niſi
per tp̄s īfinitū eēt duratuꝝ. ❡ Et ex hac ſeq̄ẗ ꝙ nō poẗ
reſtaurari meliꝰ deꝑdito cū nō poſſit eq̄ bonū. ❡ Et ꝑꝫ
hāc pōnē dı̄ in ꝑ argumēto:ꝙ tā in ethico q̄ꝫ in leproſo
reſtauraẗ humidū abſolute deteriꝰ ꝓ vita:q2 cū illo mi
nus diu vita ꝯſeruari poſſet.ſꝫ reſtaureẗ meliꝰ merito
q̄litatiue diſpōnis:vt ſupra dı̄. ❡ Ad 2ᵐ dı̄ ꝙ humidū
qḋ ꝑus erat in melācholico reducto pōt eē ꝙ fuit abſo/
lute meliꝰ humido ꝑexiſte in tēꝑato:nec valet augmen
tū fuit diſtēperatū ꝛ h tēperatū.ḡ ſuū humidū fuit de/
teriꝰ ꝓ vita:niſi ponaẗ paritas in etate:ſꝫ in caſu nr̄o cō
tinue añ iſtās reducti eē fuit ſor.iunior platone.ſtat ēt
humidū ꝑciſe eq̄ bonū fuiſſe ꝛ ēt ſtat ipm fuiſſe deteriꝰ
humido platonis:ſꝫ nō deteriꝰ q̄ꝫ eſt humiduꝫ platonis
neq̄ꝫ eq̄ malū:ſꝫ necīo melius q̄ꝫ eſt humidū platonis.
❡ Ad 3ᵐ dicūt nō eē humidiorē ſubſtātifice ethicū ſa/
natū q̄ꝫ eēt añ:q2 ſuū humidū nō eſt ꝓportionatū ſuſtē
taculū ſui caloris:ꝛ hoc eſt id qḋ per humidius ſubſtāti
fice ſignificaẗ ſiue plus habeat de aereo ſiue non.

❡ Quantū ad 2ᵐ ſupponiẗ ꝑ illud eſſe humidū abſolute
meliꝰ ꝓ vita merito cuiꝰ pōt diutiꝰ vita abſolute ꝯſua/
ri q̄ꝫ merito alteriꝰ:ꝛ differt hec ſuppō a ſibi corrñdēte
in ꝑori pōne:q2 ſupra dı̄ ꝙ illud eſt meliꝰ cū q̊ eſt corpꝰ
diutius ꝯſuabile:mō pꝫ ꝙ in aliq̊ corpore diu ſeruabi/
li in vita ſtat eē aliqḋ humidū malū ꝛ ineptum merito
cuiꝰ corpꝰ nō ꝯſeruareẗ in vita:ſꝫ abbreuiareẗ. ❡ Sup
poniẗ 2ᵒ nō tm̄ fieri hoiem indiſpoſitū ad diu viuendū
ex h ꝙ humidū reſtauratū eēt minus bonū deperdito:
ſed ēt ex indiſpoſitione ꝛ qualitatiua ꝛ ſubſtātifica ſic/
citate acq̄ſita in humido qḋ remanet:iſta clara eſt de ſe.
❡ Supponiẗ 3ᵒ ꝙ poſe eſt partē ſubtilē corporis reſo/
lutiōi aptā eſſe infectā mala q̄litate mortificatiua fixa
in ea:ita ꝙ ſine humido q̄litas illa remoueri nō poſſit:
pꝫ ſuppō:q2 nō repugnat ꝙ in morſu ſcorpionis vel ca/
nis rabidi vel ſerpentis inficiaẗ paulatine corpus totū
ita vt ꝑueniat ad tyriā:imaginabile ḡ in talibus partē
ſubtilē eſſe infectā q̊ poſtea reſoluiẗ ꝛ ꝑ eiꝰ reſolutionē
corpus ſanaẗ. ❡ Ex his ſuppōnibus ſequiẗ iſta ꝯcluſio.
poſe eſt ꝑ actū nutritiue v̄tutis humidū reſtaurari abſo
lute meliꝰ ꝓ vita hūido deꝑdito:ꝯcluſio pꝫ ponēdo ſub
tile reſoluēdū eē īfectū mala q̄litate fixa in eo ꝛ nō re/
mouibile ſine hūidi reſolōne. Et ꝙ poſt illiꝰ reſolōneꝫ
fiat reſtauratio hūidi ſani nō īfecti:vt ſupponiẗ ī 3ᵃ ſuꝑ
poſitione. Et pꝫ ꝙ merito hūidi reſoluti vita nullo mō

erat apta diu ꝑmanere: ſ; oīno īpediri ꝛ abbreuiari: me rito vº reſtaurati ē apta multis annis durare. ḡ abſolu te melius eſt reſtaurati. ¶ P̄. nullā claudit nālē r: pu gnantiā humidū qḋ reſtaurat eē meli⁹ in ſuba ſua deꝑ dito: q2 ſi aliquā clauderet maxie videreť vite ꝑpetua tio: vt oēs illā poſitionē ſequētes dicūt: ſ; talis nō ſeqť vt paulo poſt ſoluēdo ſua argumenta patebit. ¶ P̄. in aliq̄ determinato mēbro pōt reſtaurari meli⁹ deꝑdito ꝓ vita. ḡ illud nō repugnat ex nā rei in toto. Et p; aſſū ptū. nā in aliq̄ vlcere ſtat genitā eē carnē ſpōgioſa; ma li que eſt inepta tā ſubſtātifice q̄ ꝗlitatiue ꝓ vite ꝑdu ratiōe ꝛ illā remoueri ꝛ loco ei⁹ bonā regñari. Et ſimilr p; in fiſtula que ſanať: in qua loco carnis calloſe exiſtē tis in ſuis labijs generať caro ſubſtantifice humidior. ¶ Tūc ſm hāc poſitionē rñdeť ad argumēta tertie cō cluſionis: admiſſa. n. ſuppōne de cauſis duratiōis negeť ꝙ in forte in ſine hore erūt cāe durabilitatis vite equa les priorib⁹: q2 humidū qḋ remanet nec acꝗſitū nec deꝑ ditum eſt factū deterius pro vite duratione.

Virtus aūt creſcitiua eſt illa que in to tius corporis diametris addit ſm ꝓ portionalitatem naturale; quatenus ipſum ad finem augmenti perducat per illud qḋ ipſum ex nutriente ingreditur.

¶ Nūc deſcribit vtutē augmētatiuā: ꝛ breuiter dicit ꝙ eſt illa que addit in diametris toti⁹ corꝑis ſm nālē ꝓ portionabilitatē qua ꝑducat ipm ad finē augmēti per nutriēs qḋ ipm īgrediť. Et p; ꝙ hic declarať hec vtus. Prio ex ſubto qḋ augeť cū dr toti⁹ corporis. Et itelligo ꝑexiſtētis ꝛ toto tꝑe remanētis. Scḋo ex ꝑte opōnis q̄ eſt additio in diametris corꝑis qḋ augeť. Tertio ex par te modi opōnis cū dr ſm nālē ꝓportiōabilitatē: qḋ eſt dictu ꝙ iſta additio fit a vtute nō aliūde īpedita: ita vt ſerueť nālis ꝓportiōabilitas īter iſtas tres diametros. Nā nāliter in q̄libet etate ad h̄ vt quātitas ſit ꝯueniēs ꝛ nālis corpori requiriť aliq̄ ꝓportio iſtoꝝ diametroꝝ īter ſe: in vero ḡ augmēto debēt ſuare talē ꝓportionalē ille diametri vt ſint indiuiduo nāles. Quarto notificat ex ꝑte finis qui eſt ꝑducere indiuiduū ad finē augmē ti. i. ad ꝑfectā quātitatē corporis. Quito ex parte mãe: ꝛ eſt illud qḋ corpus ingrediť: ꝛ per h̄ a rarefactiōe dif fert que nō fit per nutrimētū corpori aduenies. ¶ Nō 2º ꝙ iſte debēt eſſe ꝯditiones veri augmēti: vt ſumiť p̄ de gnōne. Prima ꝙ id qḋ augeť maneat idē a pn° vſq; ad finē: alr. n. nō augereť niſi per totū tꝑs augmētatio nis eēt. Scḋo ꝙ quelibet pars formalis augeať. Et itel ligo per partē formalē iuxta formalē ſnīam partes per ſe potētes in aīe opōnē. Et per mãlē ꝑtē vnāquāq; ꝑtē aliqḋ de mã capientē. Ex quo inferť quālibet formalē eſſe mãlē ꝛ nō e3. ¶ Sequiť 2º nō poſſe fieri augmen tū ſm partē formalē qn fiat ſm partē mãlē: ſed nō op; augmētū fieri ſm oēm partē mãlē: l; fiat ſm oēm for malē. ¶ Nō tñ hic ꝙ Auerrois p̄ de gnōne ex toto vult ꝙ illud qḋ augeť augeať ſolū ſm formā: cū ſolū forma ſit illa que remanet eadē: ꝛ mã ꝯtiue fluat ꝛ refluat. Et ponit exēplū de vtre in q̄ aliqñ ē modica aq̄ aliqñ mul ta q vter ē maior ſuata eadē figura cū mltā cepit aquā. Ita forma eadē exñs mō eſt maior mō ē mīor nō in ſe ꝛ abſolute: ſ; reſpectu ſubti vel īformatiue. Et illa poſi tio eēt facilis: ꝛ ſm eā videť clare qḋ augeť: q2 aīatum corp⁹ ꝛ ꝑs ei⁹ eſt que ſit maior q2 forma. ¶ Alexander aūt antiqu⁹ Cōmētator ſm mētē Auerrois imaginať: ꝙ ſit īpoſe ex toto variari mã; ſtāte fora: ita ꝙ nec̄iu; eſt in īdiuiduo ꝯtiue aliqḋ eē de mã ꝯcta a pn° gnōnis ꝛ remanere cōpoſitū ex forma ꝛ aliq̄ tali parte mãe. Et tale eſt illud qḋ vere augeť ꝛ extēdiť recipiēdo in ſuis forāminibus nutrimentū: qḋ in ſui ſubam ꝯuertiť: ꝛ ta lem partē a qua p̄ncipalr forma ſeruať in mã dicit ꝑtē ſm formā ꝛ ſm illā fieri augmentū. ¶ Et ego ſum ꝯtra hanc poſitionē ſecutus. Ex q̄bus itelligi ꝙ tam Auer rois q̄ Alexāder voluerūt ſaluare augmētum eo ſm ꝙ augeť manifeſte penit⁹ eodē a pn° vſq; ad finē augmē ti ſine aliq̄ in ſui ꝑte varietate ſubali. ¶ Et ex his p̄nci pijs ꝯtra opiōnē Alexan. ſequēdo ꝯcedebā nō eē icōue niēs aliqḋ augeri qḋ tñ ſit minus ꝯtinue: ꝛ tñ oē qḋ ꝓ prie augeť ſit lōgius latius ꝛ ꝓfundius: vt p; ponendo ꝙ illa pars que adueniente nutrimēto extēdit creſcēte ſuo forāmine ꝯdēſeť: tñ ita ꝙ quo ad dimēſiōes ꝓpas ſit minor ſicut ſi in libra vini pedalis īfundať aq̄ peda lis quātitatis que ſecū ꝑmiſceať: tñ vinū ip; in ſe aliq̄ liter ꝯdenſeť: ita ꝙ totū cōpoſitū ex vino ꝛ aq̄ fiat mi nus modico pedali: tūc ſit vinū lōgi⁹ lati⁹ ꝛ ꝓfundi⁹ q̄ eēt: ſ; q̄ ad ꝓprias dimēſiōes remanet minus: h̄ tñ ma gis attinet nālib⁹. 3ª ꝯditio eſt ꝙ fiat augmētū aliq̄ cor pore adueniēte ꝛ per h̄ differt augmētū a rarefactiōe. ¶ Quarta ꝯditio ꝙ fiat ſm ꝓportiōabilitatē nālē triū diametroꝝ. Et ab h̄ differt ab īpinguatiōe poſt macre dinē in etate ꝯſiſtētie vel poſt. ¶ Nō 3º ꝙ iō nō poniť augmētatiuā vtutē diſtinctā realr a nutritiua: q2 eade; aīa mediāte eodē iſtrumēto facit vtrāq; opōnē. ſunt tñ iſte vtutes ſm rōnē diſtīcte. ¶ Nō 4º ꝙ cū diminutio ꝓcedat defectu vtutis nutritiue nō poniť diminutiua virtus. Nā calor diſſoluēs membra nō agit hec tanquā ab anima directus: ſed vt calor abſolute.

¶ Nutritiua vº vtus creſcitiue ſeruit eo ꝙ nu tritiua quādoq; affert nutriens ei qḋ diſſolui eſt equale: qñq; minus: quādoq; plus. Sed cre ſcitiua non erit niſi cum qḋ ingrediť plus fue rit eo quod diſſoluitur.

¶ Cōparat iſtas vtutes adinuicē. Et diuidiť ī tres. Prio h̄. 2º remouet vnā dubitatione;. 3º enumerat ꝛ exponit act⁹ nutritiue. ibi 2ª [Nō tñ totū.] ibi 3ª [Et nutritiue.] ¶ Dicit p̄. ꝙ vtus nutritiua ſuit creſcitiue iſto mō. Nā aliqñ affert nutritiua tātū de nutrimēto quātū ē deꝑdi tu;. Aliqñ affert minus aliqñ affert plus mō nunq̄ eſt creſcētia niſi illud qḋ īgrediť ꝛ ꝯuertiť a nutritiua vtu te ſit plus eo qḋ diſſoluiť. hoc mō ḡ accidit nutritiuam ſuire creſcitiue nō ꝙ ꝑ ſe ſibi ſubordineť p̄ncipalr ꝛc.

¶ Nō tamē totū qḋ taliter exiſtit eſt creſcitiua. Impinguari. n. poſt macredinē in etate cōſiſtē tie eſt hui⁹ ſecte: nō tñ ē creſcitiua: nō eſt. n. aug mentū niſi illud qḋ ſm nālē ꝓportionalitatē in oibus exiſtit diametris: quatenus ipm ad cre ſcentie ꝑducat cōplemētū. Deinceps vº poſt hoc nullo mōeſt ibi creſcētia: ꝛ ſi ſit ibi impin guatio queadmodū ante conſiſtentiā nō exiſtit etiā ariditas: ꝛ ſi ſit ibi macredo l; illud longi⁹ exiſtat ꝛ a neceſſario exiens magis.

¶ Remouet dubitationē. Nā poſſet quis dicere verum ſemper quādo plus afferť de nutrimēto q̄ reſoluiť ſit augmentum vel creſcentia. Et reſpondet ꝙ nō probať q2 poſt principium ꝯſiſtentie cōtingit impinguari: ſed nō pōt hoc fieri niſi plus afferať de nutrimēto q̄ reſol uať: ꝛ tñ in illa etate nō ꝯtingit augeri: q2 nō eſt augmē tū niſi additio fiat in trib⁹ diametris ſ; nālē ꝓportiōa bilitatē qḋ nō fit hic cū multo plus in latū ꝛ in ꝓfundū addať q̄ in lōgū: ꝛ niſi fiat ad finē ꝑducēdi indiuiduū

ad finē augmēti.poſt cōplemētū ḡ augmenti ⁊ in etate ↄſiſtentie no eſt ibi ꝓprie creſcentia quāuis ſit ipinguatio quēadmodū an̄ ↄſiſtētiā nō eſt ariditas.i.diminutio: ſ; illud.ſ.augeri poſt ↄſiſtentiā ſit longiꝰ a vero:⁊ magis extēs a neceſſario:q2 nō ex toto eſt ipoſſibile fieri in iuuētute diminutionē. Nā bene pōt nutrimentū ꝓbiberi ⁊ virtꝰ minorari:ſ; poſtq̄ deficit virtꝰ ⁊ mēbra ſūt induratanō pōt aliq̄ virtus facere retrogradationē nāliter. ℂ Ex qbꝰ ↄſidera.ꝙ qs in adoleſcētia adderet in lōgitudinē tm̄:⁊ in ↄſiſtētia in latitudine ⁊ profunditate:ꝙ in fine ↄſiſtētie erit:ita ꝙ in fine ↄſiſtētie ille ē augmētatus:⁊ tm̄ nō augebaṫ in adoleſcentia nec poſt.

Dubitatur vtrum ſit poſe in etate ↄſiſtētie fieri verū augmētū.ℂ Et arguiṫ p̄mo ꝙ ſic:capto forte ſanguineo in p̄ inſtāti etatis conſiſtētie ⁊ Platone melico in p̄ etatis ↄſiſtentie ſue.Et arguiṫ ſic humidū fortis eſt extēſibiliꝰ humido Platonis cū fortes ſit ſanguineꝰ:⁊ p ↄñs hūidioꝛ ⁊ magis aereꝰ ⁊ minꝰ terreꝰ q̄ humidū platonis imediate an̄ fuit ⁊ caloꝛ nālis i forte ē potētioꝛ q̄ caloꝛ nālis in platone ad extēſionē faciēdā:⁊ erat imediate an̄:⁊ ē eque bona applicatio: ⁊ agit ambo mere nālr ſ; vltimū ſue potētie.ḡ cū imediate an̄ fiebat augmētū in platone:nūc dƺ fieri augmētū in forte ⁊ imediate poſt:ſ; poſt erit in etate ↄſiſtētie: ḡ in etate ↄſiſtētie poterit fieri verū augmētū.ℂ Dic di a qbuſdā ↄcedēdo ꝙ in etate ↄſiſtētie pōt fieri verū augmētū.Qd̄ hic aūt diciṫ.itelligiṫ ꝙ in etate ↄſiſtētie merito ꝓportionis que eēt caloris tēperati ad humidū tēperatū nō fieret verū augmētū:⁊ hoc ſufficit Aui.vn̄ ēt ſm hoc ↄcedendū eſſet aliqn̄ in etate adoleſcētie nō eē verū augmētū.ℂ Hec reſpōſio apparet expreſſe cōtra diffinitionē conſiſtentie:⁊ contra Auicē.hic.

ℂ Aliꝫ dicunt vlr ꝙ caloꝛ nālis in augmētatiōe nō agit vt caloꝛ abſolute:ſ; vt nālis alr nō ageret ad quātitatē ſ; in ifinitū:quēadmodū ignis in infinitū augereṫ:niſi deficeret cōbuſtibile.Dicūt ḡ ꝙ caloꝛ ꝓ tūc in ſanguīeo nō eſt ita potēs ad extēdēdū ſicut p̄us erat in melico:cū enī forma nō itēdit vlterioꝛē extēſionē:nō dirigit iſtrumētū ſuū qd̄ eſt caloꝛ ad hāc opōnē:⁊ iō caloꝛ eſt ipotētioꝛ.ℂ Cōtra hāc rn̄ſionē arguiṫ.ponēdo ꝙ ſit ſanguineus in p̄ inſtāti ſue ↄſiſtētie minoꝛ tēperato ⁊ mediocri hōie:⁊ poſt ꝙ forma appetit vlterioꝛē maioꝛationē cū appetat ꝓportionatiſſimā quātitatē q̄ nō habeṫ adhuc.ḡ nō ex defectu forme hoc accidit dirigentis.

ℂ Aliꝫ dicūt ꝙ humidū ſanguinei eſt terreſtrius in p̄ inſtanti ↄſiſtētie q̄ humidū melici.Et rō eſt:q2 caloꝛ ſanguinei vſq; ad ↄſiſtētiā eſt ↄtinue abſolute potētioꝛ calore melici.ḡ qn̄ deſinit poſſe humidū extēdere hūidū ſuū ē magis reſiſtēs:ſ; h̄ nō eſt niſi q2 ē terreſtriꝰ.ḡ ⁊c̄. ℂ Or ſi arguiṫ.Sāguineꝰ eſt calidioꝛ ⁊ humidioꝛ melācholico.ḡ ſuū humidū poſita paritate in etate eſt minꝰ ſiccū ⁊ ſic minꝰ terreſtre.ℂ Di.ꝙ ſi intelligaṫ de ſicco ſubſtātifice:pꝰ ↄn̄tia nō valet.nā ſanguineus eſt humidioꝛ q̄litatiue:ſ; ſubſtātifice terreſtrioꝛ cū ſit humidū eius minus per ſe paratuꝫ a calido ſubtiliari ⁊ extendi. Et hanc rōnē puto ſatis intelligibilē:ſi dicaṫ ꝙ elementa ſunt i mixto ſm ſuas formas ſubſtātiales nō extenſas in mā̄. Nā tūc poterimus dicere ꝙ plus de elemento terreo eſt in ſanguineo q̄ melancholico ꝓportionalr vtroq; ↄſiſtente in p̄nͦ ↄſiſtentie:ſed tm̄ de humiditate que eſt q̄litas plus eſt in ſanguīeo.ℂ Si vō dicaṫ iſtas formas extendi in mā̄ ⁊ eſſe intenſibiles ⁊ remiſſibiles ſm correſpōdentiā gradus mediꝫ proportionalis inter q̄litates quas ſibi determinat elementuꝫ vt videnṫ dicere illi qui volunt ſequi viam Commentatoris.

ℂ Nō video quin ſanguineus plus hēat de gradibꝰ forme aereis q̄ melācholicus in caſu dato cū intenſione illarū qualitatū:humiditatū.ſ.⁊ ſiccitatū ſequaṫ intēſio forme ſubalis aeris:⁊ per idē minus hƺ de forma terre. ℂ Ideo ſupponiṫ pro nunc:ꝙ omne mixtū limitat ſibi reſpectu date mae certā quātitate ⁊ extēſioneꝫ:ſub qua ꝓportioe ſtat forma ſua.ℂ Cu.n.vnūqdq; poſſit pp raritatē iperfecte diſponi:⁊ pp nimiā denſitatem aliq eſt media magnitudo ſub qua optime ſtat.ℂ Suppono 2ͦ ꝙ nō oīs exitus ab iſta magnitudine vel diuerſitate eſt ſibi eq̄lr diſcouenīēs.ℂ Supponiṫ 3ͦ ꝙ tranſmutationi ad magis diſcōuenietē diſpoſitionē aliꝫs paribꝰ illō plus reſiſtit. Hec 3ͣ ſuppoſitio pƺ.nā nullā aliā cām aſſignare poſſumus:q̄re quēdā neruū facile extēdimꝰ vſq; ad certā mēſurā:ſed cū ad illā puenerit nō poſſumꝰ vlterius.Et ſimilr vtrē vel veſicā inflando vſq; ad certū terminū extēdere poſſumꝰ ⁊ nō vltra nulla adueniente noua vtute reſiſtitiua.ex his di ꝙ humidum ſanguinei eſt magis extēſum aliꝫs paribꝰ in p̄ inſtāti ↄſiſtentie:q̄ melācholici.Et ſic plus ſibi repugnat vlterioꝛ extenſio vel raritas q̄ humidi melācholici:⁊ per ↄñs plus reſiſtit.ℂ Dico ḡ negādo ↄn̄tiā hāc:humidū ſanguinei eſt aereū ⁊ minus terreſtre:ḡ eſt magis extenſibile niſi ad danṫ alia paria:vel ḡ minus reſiſtēs vlteriori extēſioni vt.ꝟ.g.paruā chordā bene extenſam no poſſuꝫ longius extēdere:ſed funem groſſuꝫ multo magis facile poſſuꝫ extēdere qui nunc ↄtractus eſt.ℂ Et ſi dicaṫ forma eſt eadē ſubſtātialis que ante extēſionē in chorda ⁊ tenacitas vel viſcoſitas eſt eadē nec mediāte alio reſiſtit extēſioni.ḡ nō plus reſiſtit nūc q̄ ante.ℂ Di ꝙ extēſioni vltra quātitatē quā habēt vel intēti ad talē trahere eque bene reſtitiſſet ſicut nūc.Sed illi poſt extēſiōi modicū mediante hoc p̄nͦ eſt apta reſiſtere:breuiter ḡ reſpectu eiuſdē actiōis p̄cipue eque reſiſtere:ſed iſta extēſio eēt alia actio:vn̄ nō habeo pro incōueniēti ꝙ a.nūc eſt minus potēs calidū:⁊ minꝰ reſiſtēs q̄ fuit in b.iſtāti:⁊ tm̄ a.minꝰ potēti frigido per ſe ifrigidari poterat q̄ nūc poſita paritate in mō applicationis:ſed de hoc alibi.

ℂ **Et nutritiue quidē operatio tribus particularibus compleṫ operationibꝰ. Una eſt permutationis ſubſtātie cōprehēſio que eſt ſanguis: aut humoꝛ qui eſt in potētia propinqua in effectu ſimilis membro.qd̄ quādoq; fallit quēadmodū in egritudine cōtingit que atrophia vocaṫ que eſt nutrimenti defectus.**

ℂ Enumerat ⁊ exponit actꝰ nutritiue ſpālr.Et diuidiṫ i tres.Prio.n.ponēdo numerū declarat vnū actū.2ͦ aliū ibi 2ͦ[Et alia.]ibi 3ͦ[Et 3ͦ eſt.]ℂ Dicit p̄.ꝙ opatio nutritiue cōpleṫ tribꝰ p̄ticularibꝰ opōnibꝰ.Et vna illaruꝫ eſt cōprehēſio ſubē q̄ eſt ſubita p̄mutatiōi q̄ eſt ſanguis aut humoꝛ q ē pō ꝓpinq̄ i effectu ſilis mēbro:⁊ iſta opō qn̄q; fallit quēadmodū i egritudie q̄ vocaṫ atrophia cōtigit.ℂ Circa quā p̄tē nō.ꝙ opō nutritiue pōt dici totu aggregatū ex oībꝰ opōnibꝰ nutritiue ꝓ quāto eſt nutritiua.Et q2 illō cōpleṫ tribꝰ p̄ticularibꝰ opōnibꝰ ipm ↄſtituētibꝰ:iō illo mō diceremꝰ opōnē nutritiue cōpleri tribus opōnibus particularibus.ℂ Uel 2ͦ compleṫ tribus operationibus particularibus:operatio vltimata que eſt aſſimilatio que compleṫ iunctis cū ea appoſitione ⁊ vnione.ℂ Nō 2ͦ ꝙ iſta operatio vocaṫ communiter appoſitio:⁊ eſt cū nutrimentū ꝓpinquuꝫ apponiṫ in loco vbi debet fieri actus nutritiōis.ℂ Nō 3ͦ ꝙ ſm quoſdā ſolus ſanguis nutrit ⁊ ſecūde humiditates noiate nō differūt a ſanguine.Et apud iſtos illud qd̄ comprehendiṫ in p̄mo actu nutritiue virtutis eſt ſāguis:ita tm̄

alteratus vt ſit i potētia ꝓpinq̄ ſilis mēbro: ſꝫ alios vō humiditas. Scđa nō eſt ſubalr ſanguis: ſꝫ differt ab eo. Ideo Aui. vt poneret ſermonē verū apud vtrāq̄ dixit ſubdiſtincte que eſt ſāguis aut humor. ¶ Nō 4° ꝙ hic actus q̄nq̄ fallit: aut ꝑꝑ defectū nutrimēti: aut ꝑꝑ defectū virtutis mēbri: ⁊ egritudo illa vocať atroſia: in qua hic act⁹ fallit dicta ab a qđ eſt ſine: ⁊ trophos qđ eſt cōuerſio: vel ſm alios appoſitio. Nō itelligo aliquē eē viuētē in quo ex toto deficiat appō. ſed valde cōminuiť.

¶ Et alia eſt adherentia que eſt vt hoc receptū nutrimentū completo effectu efficiat. ſ. vt mēbri pars fiat. qđ plerūq̄ fallit quēadmodū in hydropiſi contingit carnoſa.

¶ Declarat 2ᵐ actū q eſt vnio dicens. ꝙ alia oꝑatio que vocať adherētia. i. vnio ꝑ quā opōnē ſit vt h̄ nutrimentū receptū. i. illud qđ eſt appoſitum: fiat cōpleto effectu pars mēbri. Et hic act⁹ q̄nq̄ fallit quēadmodū in egritudine que eſt hydrops carnoſa. ¶ Nō p̊. ꝙ in h̄ actu q eſt vnio ſm qđdā nutrimētū: vere ↄuertiť in ſubaꝫ mēbri. Et ad hūc ſenſuꝫ dicūt Aui. dicere ꝙ nutrimētū ſit ꝑs mēbri cōpleto effectu. Et ſꝫ hāc viā iſta eēt ꝑncipaliſſima opō nutritiue: ſꝫ alios vō nutrimētū ↄuertiť in mō ſube ad diſpōnē mēbro ſilem: ⁊ cū mēbro immiſceať: ⁊ ita quo ad ↄtinuitatē mālē fit cōpleto effectu ꝑs mēbri: lꝫ nō quo ad formalē ↄtinuitatē. ¶ Nō 2° ꝙ in hydrope carnoſa ſanguis eſt ieptus cōplemēto digōnis. ſꝫ tn̄ attrahiť ⁊ apponiť membro: ⁊ iō mēbra tumēt ac ſi eēt ibi caro: ſꝫ illud nutrimētū nō vere vniť: ⁊ immiſceať cū mēbro: deficit ḡ i illa vnio: nō qdē ex toto: ſꝫ plimū.

¶ Et tertia ē ſilitudo q̄ ē vt h̄ receptū qđ iā factū ē ꝑs mēbri ponat ei ab oib⁹ ptib⁹ ſimile vſq̄ in eſſentia ⁊ colore. Qđ q̄nq̄ fallit quēadmodū ↄtigit i baras ⁊ morphea. Cibiū. n. ⁊ adherentia iā ibi ſunt repta: ſed ſilitudo nō ibi inueniť.

¶ Declarat 3ᵐ actū: deīde docet a q̄ vtute fit iſta 3ª opō. ibi [Et hāc qdē.] ¶ Diċ p̊. ꝙ 3ª opō eſt aſſimilatio que eſt opō per quā illud interceptū qđ eſt factū ꝑs mēbri fiat ſilē mēbro cui apponiť l ſui eētia ⁊ colore. Et iſtō q̄nq̄ fallit quēadmodū in morphea ⁊ albaras. Ibi. n. ē exꝑtū fieri appoſitionē ⁊ vnionē cū videamus mēbrūꝫ morpheatū igroſſari ⁊ ipinguari. ¶ Nō p̊. ꝙ ſm aliq̄s in h̄ 3° actu nō acqriť nutrimēto niſi diſpō accñtalis: ⁊ iō iſta opō nō eſt ꝑfectior 2ª: ⁊ tūc per eſſentiā intelligemus modū ſubſtātie. ¶ Alij vō volūt ꝙ in iſta fiat acqſitio ſubalis forme mēbri in nutrimēto: q2 iſta eſt finis aliarū ⁊ per ſimile fieri in eētia intelligunt aſſimilari ſubaliter. ¶ Nō 2° ꝙ morphea ⁊ albaras cuꝫ ſint defedationes ↄternāles ſine vlcere pēdētes a mā in cute cōtenta differūt in h̄: ꝙ morphea eſt magis ſuꝑficialis cū fiat a mā ſubtiliori: ⁊ ſuꝑ quā dñať vtus expulſiua. Albaras eſt ↄtra magis ꝓfunda ꝑpter ↄ̄rias diſpoſitiōes māe vel defectus expulſiue vtutis. ¶ Nō 3° ꝙ ablato ꝑcedēti iſtoꝝ actuū auferunť ſequētes: ſed nō ecōtra.

¶ Et hāc qdē opōnē efficit vt⁹ imutatiua q̄ eſt vna de vtutib⁹ nutritiue: ⁊ eſt in hoīe vna in genere ⁊ pricipio prio. ſꝫ i mēbris ſimiliū ptiū diuerſificať. In vnoquoq̄. n. mēbro exiſtit vt⁹ ſm ei⁹ cōplōnē q̄ nutrimētū i ei⁹ ↄuertit ſilitudinē diuerſa a vtute q̄ nutrimētū in ſilitudinē alteri⁹ ꝑmutat. Immutatiua vō que eſt in epate operationē efficit toti corpori cōmunē.

¶ Docet a qua vtute fit aſſimilatio. Et diċ ꝙ hāc opōnē: ſcilꝫ aſſimilationem facit virtus imutatiua que eſt in vna de vtutibus nutritiue. Et eſt hec virtus in homine vna in genere ⁊ in ꝑncipio ꝑmo: ſed tamen diuerſificať per ſpecies: q2 in vnoquoq̄ membro eſt virtus aſſimilatiua nutrimenti ſm complexionē illi membro ꝓpriā vt in neruo eſt virtus aſſimilatiua nutrimenti: per quā cōuertiť ad nerui cōplexionē: ⁊ in oſſe eſt alia: ſed epar habet vtutē imutatiuā que efficit operationē cōmuneꝫ toti. ¶ Nota ergo ꝙ hec vtus diciť imutatiua: q2 in aſſimilatione nutrimenti qđ ꝑmo erat diſſimile expreſſe intelligiť fieri nutrimēti intrinſeca mutatio: diciť aūt vna de ſpeciebus nutritiue diſtinguendo ſpecies nutritiue ſm ſpecies operationum. ¶ Nota 2° ꝙ imutatiua epatis mediāte ſpiritu nāli cōcurrit tanq̄ gñale agens ad cōmunē aſſimilationē nutrimēti: que fit in vnoquoq̄ mēbro: cū mēbra nō nutrirenť ſine tali īfluxu: vt eſt dictū ſupra capitulo de membris. In membris autem alijs eſt ꝓpria virtus inmutatiua que illā determinat. Et ꝑma que eſt in epate vocať generalis: q2 ad omnem aſſimilationem concurrit ⁊ eſt vna vt videbitis: ⁊ eius ꝑncipium eſt vnum: puta epar. Reliquae auteꝫ virtutes dicunť ſpeciales cum ſpecialiter concurrant ad vnā aſſimilationeꝫ determinatam: puta illam que fit in eis: ⁊ tūc ſenſus eſt Auicēne ꝙ imutatiua in homine eſt vna in genere ⁊ in principio. i. in homine eſt vna virtus immutatiua generaliter concurrēs ad omnē membrorum aſſimilationeꝫ: ⁊ eſt in vno principio: q2 in epate. Sunt aūt multe ſpeciales in alijs mēbris ad ſenſuꝫ expoſitū.

¶ Generatiue vō virtutis due ſūt ſpēs: vna eſt q̄ in maſculis ⁊ femis ſperma gñat. Altera eſt q̄ diuidit vtutes q̄ ſūt in ſpmate ⁊ ꝑmiſcet eas tēperādo ſꝫ ꝙ vnicuiq̄ ↄuenit mēbro dās neruo cōplexionē ꝓpriā: ⁊ oſſi cōplexionē ꝓpriā: hoc tn̄ totū ꝓuenit de ſpermate ſimiliū partiū ⁊ ſimilis ꝑmixtiōis: ⁊ hāc qdē virtutē vocāt medici virtutem inmutatiuam ꝑimam.

¶ Nunc declarat virtutes quarū finis conſeruatio ſpeciei ⁊ ꝑmo generatiuā. 2° informatiuā ibi [Virtus vō.] ¶ Dicit ꝑmo. ꝙ virtutes generatiue ſunt due ſpecies. vna eſt que generat ſperma tam in maſculis q̄ in feminis. Alia eſt virt⁹ que diuidit virtutes que ſūt in ſpmate: ⁊ ꝑmiſcet eos temperamento conueniente vnicuiq̄ membro: ⁊ dat neruo cōplexionem ſibi propriā ⁊ arterijs cōplexionē eis propriā: ⁊ ſic de alijs membris: ⁊ hoc totū facit de ſpermate ſimiliū partium ⁊ ſimilis perfectionis permixtionis: ⁊ hanc virtutē vocant medici immutatiuā ꝑmā. ¶ Nota ꝑmo. ꝙ generatiua virtus quādoq̄ diciť generaliter omnis virtus ad cōſeruationem ſpeciei ꝑncipaliter ordinata. ⁊ iſto mō informatiua etiā diceť vtus generatiua. Aliquādo ſumiť pro vtute ſpermatis generatiua: vel ſuarū partiū diuiſiua: ⁊ ſm complexionē cōtrarietatū preparatiuā: ⁊ ita ſumiť hic q̄uo eſt cōe ad duas vtutes: quarū vna ſm medicos eſt in teſticulis. ⁊ alia. ſ. immutatiua p⁹ eſt in ſpmate. ¶ Nō ꝙ lꝫ ſperma ſit ſimiliū partiū: ⁊ ſimilis permixtiōis quo ad ſenſum: tn̄ in eo ſunt partes groſſe ⁊ partes ſpumoſe multū differētes. Et q2 in fetu ꝓducēdo debēt eē membra diuerſarū vtutū: iō fuit neceſſariū ꝙ ſpma hēret in ſe ptes diuerſarū vtutū: vt ſpiritū vitalē: nālē ⁊ aialē: ⁊ eſt in ſpermate ꝑcipue quo ad ſpiritū gignitiuum in eo exiſtētē vtus ſpermatiua illoꝝ ſpirituū adinuicē: ⁊ mouet eos ad locū generatiōis mēbroꝝ ſm ꝓportionē requiſitā ad eoꝝ generationē. Et ſilr alie ſunt partes corpulēte iuxta tenentes ꝙ pars corpulenta materialiter ↄcur-

rat q̄ ſūt ꝑparate vt ſint mā̄ cordis: alie ꝓ alijs mēbris: vt hꝫ videri ſup 2° cap̄ fen. 2i. tertij. ḡ imutatiua pᵒ iſtas ptes in qbus eſt hec ꝑparatio ſeparat ꝛ pmiſcet ꝛ tēperat pro cōplexione ꝯueniēte mēbro ex illis generando. ℂ Nō 3° ꝙ ille actiōes oēs videnť poſſe reduci in cōplexionē ꝛ q̄litatem manifeſtā: ſꝫ opōnes per q̄s acqriť cōpoſitio: videnť aliud pn̄ᵐ regrere. iō Aui. ṽtutes faciētes iſtas opōnes: ꝛ ṽtutes cōpoſitionē dātes abinuicem ſeparat iſtā ponēdo generatiuā. Illā ṽo vocauit iformatiuā. Et ideo nos aliquādo videmus homines bone cōplexionis: male tamen compoſitionis a natura.

ℂ Uirtꝰ ṽo informatiua iprimēs eſt illa ex q̄ ꝑcepto ſui creatoris procedit mēbrorū lineatio ꝛ ipſorum figuratio ꝛ concauitas ꝛ foramina ꝛ lenitas ꝛ aſperitas ꝛ eorū ſitus ꝛ ipſorū continuitas: ꝛ ad vltimū operationes que ex finibus dimenſionum eorum pendent.

ℂ Nūc declarat ṽtutē iformatiuā. Et diuidiť in duas. p̄ h. 2° docet quō ad q̄ſdam alia miniſtras cōpareť. ibi 2° [Et huic.] ℂ Dicit p̄. ꝙ ṽtus iformatiua iprimēs eſt illa ex qua ꝑcepto ſui creatoris ꝓuenit lineatio mēbrorū ꝛ figura ꝛ ꝯcauitas ꝛ formā tā i arterijs venis q̄ȝ poris ꝛ alijs: ꝛ aſperitas ꝛ lenitas in ſupficieb̄ꝰ ſm̄ iportunitatē ꝛ ſitus mēbrorū ꝛ cōitas. i. ſocietas eorū: ꝛ ad vltimū opōnes q̄ ex finibꝰ diuiſiōibꝰ eorū. i. ex finibꝰ pp q̄s mēbra ſūt facta diſticta. ℂ Uel ſꝫ aliā līāȝ ex finibꝰ dimēſionū eorū. i. ex cōplemēto quātitatis eorū. ſ. mēbrorū pēdēt. ℂ Nō p̄ vt ptinet dicebať ſupra ꝙ ꝓductio nāe cōplexionalis nō videť tn̄ poſſe reduci in q̄litates manifeſtas: ſed occultas. ℂ Un̄ Gal. 2° cōplexionū cap̄ vltimo ꝯ illos qui ex cōpoſitione volūt ſignare ſup nāli cōplexione ſic dicit. Et errauerūt mō. 2° ꝓpterea ꝙ nō rememorati ſūt ṽtutis iformatiue q̄ ē i enarrata ſapiētia ꝛ prudētia: ipa nāq̄ȝ nō format mēbra niſi ſꝫ ꝙ moribꝰ aīe ꝯuēit. Ari. n. nedū alij in rebꝰ huiꝰ ṽtutis dubitabit. Ita ꝙ dixit ð ea vt ſit digna vt ſit pncipij altioris ꝛ maioris ꝛ ꝓpingor vt ſit diuina: ꝛ nō ꝑ calitatē ſriditatē ſiccitatē ꝛ hūiditatē. Hec Gal. Iſta ḡ eſt illa q̄re hec ṽtꝰ poniť diſticta ab imutatiua pᵃ. cuiꝰ opōnes in q̄litates manifeſtas magis reduci pn̄t. ℂ Nō 2° ꝙ cū q̄tuor ſint ſenſus cōpoſitiōalis nāe: quātitas: numerus: plaſma ꝛ ſitꝰ: oēs videť tāgere Aui. ꝛ tu vide. ℂ Nō 3° ꝙ nō fecit mētionē de forma ſubali introducēda: vel q̄ȝ illud eēt clarū per illud qð dicit de opationibus: vel q̄ȝ nō credidit forā iduci a tali ṽtute: ſed a datore formarū. ℂ Nō 4° ꝙ q̄ȝ hec ṽtus agit tanq̄ȝ idoluȝ ṽtute teſticulorū in eorū ṽtute. iō nō obſtāte ꝙ imediate pfectiores operatiōes faciat q̄ȝ teſticuli ponēdo ꝙ formā ſubaleȝ introducat: nō tamē eſt nobilior virtute teſticulorum.

ℂ Et huic quidē virtuti miniſtrantes ſunt que rem nutrimenti miniſtrant ad ſpeciem cuſtodiendaȝ ꝛ ſunt ṽtus nutritiua ꝛ creſcitiua.

ℂ Nūc cōparat iſtā ṽtutē. ſ. totalē miniſtrātē in ꝯſeruatiōe ſpēi alijs miniſtratis. Et dicit ꝙ huic virtuti miniſt āt ṽtutes que operanť rē nutrimēti ad ꝯſeruationeȝ ſpēi: ꝛ ſūt nutritiua ꝛ creſcitiua. ℂ Nō p̄ ꝙ iſte ṽtutes nō ꝓprie dnr̄ miniſtrātes q̄ȝ nō ſunt ſubordinate per ſe alteri nāli: miniſtrant tn̄ ꝛ ꝑparāt ꝛ mām̄ generationis ꝛ mēbra per que dꝫ fieri generatio. iō dnr̄ hic miniſtrare iſti virtuti. ℂ Nō 2° ꝙ creſcitiua ꝛ nutritiua imediate ꝑparāt nutrimētū ad indiuidui ꝯſeruationē: ſed mediate ꝑparat ad conſeruationeȝ ſpēi alia de iſta virtute ꝛ permanentia videnda ſunt. 2iᵃ. tertij. de generatione embrionis: ꝛ ſcdo de cauſis ſpermatis.

ℂ De ṽtutibꝰ nālibꝰ miniſtrātibꝰ. Cap̄. II.

VIrtutes ṽo naturales que miniſtrant tn̄ virtuti nutritiue ſunt miniſtrantes que ſunt quatuor virtutes: attractiua: retentiua: digeſtiua ꝛ expulſiua.

ℂ In iſto cap̄ determinat de ṽtutibꝰ miniſtrantibꝰ. ꝛ diuidiť pncipalr in duas partes. p̄ ponit vnā diuiſionē declarādo mēbra diuiſiōis. 2° oñdit que q̄litates iſtis virtutibus ſeruiūt. ibi 2° [His aūt q̄tuor.] Prima in duas. p̄ ponit diuiſionē. 2° vnūq̄ȝq̄ȝ membrū declarat. ibi [Attractiua ṽo.] ℂ Diciť p̄ ꝙ ṽtutes nāles que miniſtrant tn̄ virtuti nutritiue ſūt ṽtutes miniſtrātes ꝛ ſūt q̄tuor ſ. attractiua: retētiua: ꝛ expulſiua: ꝛ digeſtiua. ℂ Intelligendū p̄ ꝙ in līā poniť illa dictio tātūmō cuius poſſumus itelligere: vl ꝙ ille q̄tuor ſūt tn̄ miniſtrātes reſpectu nutritiue ita ꝙ reſpcū ſui nō miſtrāte: ꝛ eſt ſēſus verus vt ſupiori cap̄ expoſitū eſt. ℂ Uel 2° intelligereť ꝙ iſte miſtrāt nutritiue tn̄: ita ꝙ nō miſtrāt alteri ṽtuti: ꝛ h nō eēt vlr verū. Nā attractiua ſuit vitali ꝛ aīali ṽtutibꝰ ꝛ expulſiua. Et aliq̄ attractiua imediatiꝰ vitali vl aīali ṽtuti q̄ȝ nutritiue. Nō ḡ dnr̄ miſtrare nutritiue tn̄ imediate: vt qdā dicūt. ℂ Nō 2° hārū ṽtutū q̄ſdā eē ꝓprias q̄ſdā cōes. Cōes ſt̄ q̄ agūt circa nutrimētū ꝓ toto vl talis nutrimēti ſupfluitates: vt attractiua ſtōchi reᵒ cibi: vel epatis reᵒ chili: ꝛ expulſiua inteſtinorū ꝛc̄. Proprie āt q̄ opanť circa nutrimētū ꝓ pticulari mēbro vel ſupfluitatis eiꝰ: ꝛ differūt: q̄ȝ cōis attractiua vel retētiua vel expulſiua opanť mediātibꝰ villis. Alie nō ſic. Et rō eſt: q̄ȝ circa obm̄ maioris quātitatis ꝛ magis reſiſtēs opanť q̄ȝ pticulares in pticularibus. ḡ ſufficit ſola alteratio: lꝫ in cōibꝰ fuerint villi nec̄ij q̄ localr moucrenť. ℂ Nō 3° ꝙ p̄ter iſtas q̄tuor multi ponūt vnaȝ aliā virtutē q̄ vocať regitiua a q̄buſdā ꝛ ab alijs diſcretiua: ꝛ ē ṽtus q̄ diſcernit ꝛ ſeparat res ꝯrias abinuicē: ita ēt vt i vna ſimplici medicina vel cōpoſita duabꝰ ṽtutibꝰ exiſtētibꝰ ꝯrijs nō vteť ṽtꝰ illa illis duobꝰ reᵒ euiſdē obti: ſꝫ reᵒ diuerſorū ſm̄ ꝙ erit melius ꝓ ꝯſuatiōe ꝛ regiminē totius vt approximata medicina ſimplici calida ſtiptica apoſtemati in ſtatu nā vtiť ſtipticitate ꝯ mā̄ȝ paratā fluere repcutiēdo ꝛ calitate ꝯ mā̄ȝ fluxā ipaȝ reſoluēdo. ℂ Et de h logť Aui. i tra. 2° canoñ. cap̄ 4° in fine dū dixit. ṽtus āt q̄ diuidit ꝛ ponit vnāquāq̄ȝ cōplexionē ad ptē quā mereť ita vt ponat ṽtuteȝ reſolutiuā in ptē māe i effuſe ab eo eſt docta nā obedire creatori ſublimi ꝛ glioſo. ℂ Et de hac eadē logť pᵒ q̄rti cap̄ de cura emitritei. Et Auerrois 2° colliget. cū dic. ꝙ medici cā nō cognouerūt cap̄ de iuuamētis veſice. ℂ Intelligo ḡ ꝙ i corpore ē q̄dā nālitas limitās vnā ṽtutē ad agēdū in certā mā̄ȝ ꝛ aliā in aliā mā̄ȝ vl aliud patiēs. eadē eſt ēt diſtiguēs ꝛ ſeparās ptes medicine cōpoſite q̄ nō attrahunť aut mā̄ vl mēbris diuerſis: vt. ṽ. g. diſtinguit pip a ptiſana ꝛ trāſmittit ad locū māe flegmatice ꝛ partē ptiſane trāſmittit ad alia loca tēpanda. ℂ Iſta tn̄ ṽtꝰ nō neccio ē regſita ad nutritionē. ℂ Nā ſufficiēter videnť nutritiōi miſtrare 4ᵒʳ ſupra dicte: q̄ȝ ḡ Aui. logť hic de ṽtutibꝰ miſtrātibꝰ nutritiue ꝛ ꝑ ſe illi ſubordiatis: iō de ea h nō fecit mētioneȝ. ℂ Et ſi dicať ꝙ iſta ṽtus ſeparando ſupfluū a imatuio opať ſuiendo nutritiue. ℂ Di ꝙ ſeparatio iſta fit ſufficiēter i nutrimēto a 4ᵒʳ ṽtutibꝰ iaȝ dictis: vn̄ cū vene meſaice attrahūt ſuccoſitatē bonū ꝛ iteſtina retinēt ſupfluū fit ſepatio illorū abiuicē. Si ḡ hec ṽtꝰ iuuet q̄ñq̄ȝ ad hāc opōnē faciēdā: nō tn̄ ē neccia nec ad illud finalr ordiata: ꝛ iō nō poniť iter miniſtrā-

tes nutritiue. ¶ Nō 4° ꝙ ſufficiētia iſtarū virtutū in ſeruiēdo nutritiue huic ſumit̄ ⁊ neceſſitas earūdē: q2.n. nō fuit poſſibile nutrimētū eē ꝑ ſe ſꝑ pn̄s mēbro nutriē do vel loco digōnis fuit oppoꝛtunū attrahere ad locū ſi aſſilari dbuit: ſ3 q2 actio nō ſit niſi ī tpe fuit oppoꝛtunū retineri. Et q2 nō ſꝑ nutrimētū eſt aptū imediate ꝯuerti in ſubām nutrī ti: iō fuit oppoꝛtunū ꝙ ꝑparet̄ ꝑ digeſtiuā: ⁊ q2 in oī digōne reſecat aliqđ ſuꝑfluū qđ īcōueniē tis remaneret in coꝛpe fuit nec̄iū expelli: ⁊ ſic habem⁹ ꝑdictas q̄tuoꝛ v̄tutes necc̄rie ſunt neceſſarie ⁊c̄.

¶ Attractiua v̄o fuit creata ad attrahendū nutrimentū iuuatiuū quequidem operat̄ hoc villis membri in quo eſt ſm̄ longitudinē ꝓtenſis.

¶ Nunc Aui. determinat ſigillatim de vnaq̄q3 illaꝝ q̄tuoꝛ. Et diuidit̄ ī q̄tuoꝛ. ibi 2ª [Et retētiua.] ibi 4ª [Expulſiua.] ¶ Dic̄ ꝑ̄. ꝙ attractiua ē v̄tus q̄ fuit creata ad attrahēdū nutrimētū iuuatiuū: l3 aliqñ attrahat vl̄ medicinā: vl ēt aliqđ nocitiuū ꝑ accn̄s: ⁊ ponit̄ obm̄ ꝓpriū qđ ē nutrimētū iuuatiuū: ⁊ inſtr̄m qđ eſt villi lōgitudinales mēbri in q̄ eſt. ¶ Nō tñ ꝙ aliq̄ ē attractiua cōis de q̄ hic itēdim⁹: aliq̄ ꝓpria: ⁊ illa opat̄ ſine villis multotiēs vt attractiua oſſis: nō g̃ diffinit̄ iſta hic ⁊c̄.

¶ Et retētiua fuit creata vt iuuatiuum retineat dū v̄tutes ipm̄ iuuātes ī eo opant̄ que ab ipſo alimētū ſuſcipiūt: qđ eq̄dē efficit̄ villis: qui ex tranſuerſo protendunt̄. Et eſt etiā cū villi qui ſm̄ latitudinem incedunt auxiliū prebent.

¶ Declarat retētiuā dicēs. ꝙ eſt v̄tus q̄ fuit creata ad retinendū nutrimentū iuuatiuū: dū in eo opant̄ v̄tutes ī mutātes ip̄3 q̄ ab ipo ſuſcipiūt alimētū: ⁊ ita v̄tus opat̄ mediantib⁹ villis trāſuerſalib⁹. aliqñ tñ iuuat̄ a villis lōgitudinalib⁹. Et p3 ēt ꝙ hec v̄t⁹ notificat̄ ex obto fine ⁊ īſtrumēto tā ꝓprio q̄3 cōi adiuuatiuo: vt. ſ. de attractiua. ¶ Et iteꝝ aliq̄ eſt cōis retētiua aliq̄ ꝓpria: ⁊ ꝓpria nō vtit̄ villis nec̄io: vt. ſ. ¶ Itē aliqñ retinet̄ ꝑter intētionē nocitiuū ⁊ nō iuuatiuū. ¶ Attēde tñ ꝙ cū mēbra ſuſcipiūt alimētū dicim⁹ īpropꝛie v̄tutes mēbroꝝ ſuſcipere alimētū. Et ita hic dicit Aui. ꝙ v̄tutes īmutātes a nutrimēto ſuſcipiūt alimētū. ¶ Nō 2° ꝙ villi latitudinales mēbri in pte in q̄ d3 eē trāſitus iuuāt retētiuā cōſtringēdo ſicut villi latitudinales poꝛtanarij claudētes poꝛtanariū iuuāt ad retinendū cibum in ſtomacho.

¶ Digeſtiua v̄o eſt illa q̄ qđ attractiua attraxit ⁊ retinuit retētiua in eſſentiā cōuertit aptā virtutū in ea ꝑmutationē faciētiū operationi ⁊ cōplexionē q̄ ꝯuerſiōi nutriētis ī effectu eſt cōpetēs. Hec ē.n. ci⁹ opō in iuuatiuo q̄ vocat̄ digō.

¶ Declarat digeſtiuā virtutē: ⁊ ꝑ̄ ex parte operatiōis in iuuatiuo. 2° in nocitiuo. ibi [Ei⁹ v̄o.] ¶ Dicit ꝑ̄. ꝙ v̄tus digeſtiua ē illa q̄ ꝯuertit illud qđ attraxit attractiua ⁊ retinuit retētiua in eēntiā aptā opōni v̄tutū in eo faciētiū opationē. i. trāſmutationē: ⁊ in cōplexionē cōpetētē ꝯuerſioni ei⁹ in nutriēs ī effectu: ⁊ hec ē hui⁹ v̄tutis operatio ī iuuatiuo q̄ ꝓpe vocat̄ digō. ¶ Eſt g̃ notādū. ꝑ̄ ꝙ hec deſcriptio: l3 ſit cōis digeſtiue cōi ⁊ ꝓpe tñ: tñ hic maxime loqt̄ de cōi. ¶ Nō 2° ꝙ illđ qđ digerit̄ diſtat a diſpōne nutrimēti tā quo ad modū ſubē ⁊ mixtionis q̄3 quo ad cōplexionē: digeſtio g̃ trāſmutat nutrimētū3 quo ad vtrūq3: ⁊ iō ambas trāſmutatiōes Aui. in lr̄a tetigit. Ex quo p3 ꝙ ꝑ ꝯuertere nutrimētū in eēntiā aptā trāſmutatiōi nō itelligit Aui. acq̄ſitionē foꝛme ſubālis l3 ſter foꝛmā talē acquiri in huiꝰ trāſmutatiōe. ſed itelligit trāſmutari ſm̄ modū ſubē in groſſitie ⁊ ſubtilitate ⁊ mō mixtiōis. ¶ Nō 3° ꝙ apud Aui. hic digō ꝓpꝛie accepta ſic deſcribēda eēt. Digō ē ꝯuerſio nutrimēti in eēntiā aptā opōni v̄tutū debētiū ipm̄ trāſmutare ⁊ cōplexionē ꝯuenientē ꝯuerſioni ei⁹ in nutriēs in effectu: ⁊ iſto mō nō eēt digō niſi ꝑparatio nutrimēti tā ſm̄ complexionē q̄3 ſm̄ modū ſubē ad h̄ vt trāſmutet̄ in nutrimentū. ¶ Nō 4° ꝙ apud phōs digō ſumit̄ largi⁹ ⁊ diffinit̄ diuerſimode. Ariſt. n. 4° metau. cap̄ 4° ſm̄ vnam quotationē ſic deſcribit. Digō eſt ꝑfectio vel cōplexio in vnoquoq3 humido a ꝓpo ⁊ nāli calido ex oppoſitis paſſiuis. Cui⁹ deſcriptiōis ſenſus ē ſcđm mētē Auerrois in cōmento q̄rti metau. ꝙ digō eſt cōplemētū paſſiōis ⁊ mixtiōis reꝝ ꝯ̄riaꝝ q̄ admiſcent̄ ⁊ tēperant̄ adiuicē ⁊ iſte res ꝯ̄rie ſūt hūidū ⁊ ſiccū. ¶ Cōplemētū āt ſeu ꝑfectio eſt multiplex: ſ3 in ꝓpoſito nr̄o dr̄ cōplemētū paſſiōis ⁊ mixtiōis qñ nulla vlterioꝛ in hūido reqrit̄ paſſio vel mixtio ꝑ ſine g̃ itēdit̄ in tali paſſiōe vl̄ mixtiōe a pn̄li agēte qđ eſt caloꝛ nālis vel foꝛma ipm̄ dirigēs. vn̄ qñ agēs itēdit aliqđ mixtū ꝑducē qñ hūidū cū ſicco eſt ita debite cōmixtū ⁊ ita paſſum ab iſto calo ꝙ ſufficiat foꝛma illi⁹ mixti recipe dr̄ digeſtū. Et illi⁹ hūidi diſpō dr̄ digō. ¶ Silr̄ qñ humidū h3 foꝛmā: ſ3 nec h3 mixtionem neq3 cōplemētū in cōplexiōe qđ eſt reqſitū ꝑ ſua opatione exercenda: tūc caloꝛ aliqs nālis agēs cōplēdo iſtas diſpōnes digerere dr̄: ⁊ cū cōpleuerit illud humidū eſt digeſtū. vt. v̄. g. fruct⁹ amigdale in pn̄° eſt q̄ſi mucilago ⁊ nō eſt ꝯueniēs ad agēdū ſibi ſile: ſ3 poſtea agēte calore nāli arboꝛis ⁊ ſolis virtute cōplet̄ ⁊ ꝑficit̄ ita vt poſſit gn̄are tale quale eſt ipm̄: ⁊ tūc dr̄ digeſtū: ⁊ illa diſpō eſt digō. ¶ Aliqñ tñ digō dr̄ de tali trāſmutatione ꝑ quā illud cōplemētū acqrit̄: vt hic ſumit Auic. Et aliqñ de oī tali partiali diſpōne: vt p3 ex modis loquēdi medicoꝝ ⁊ phoꝝ. Medici aūt vocāt digōnē tm̄ illā que per ſe ꝑparat ad nutricatione3. ¶ Diſtinguunt̄ aūt ſpēs digōnis in pepanſim que eſt digō in paricarpys. i. fructiferis plātis in qb⁹ humidū ſeminis digerit̄ ⁊ tūc dr̄ digeſtū cū pōt gn̄are tale quale ipm̄ eſt. ¶ Silr̄ tñ ſumit̄ pepāſis aliqñ pro gn̄e digōnis pro quāto ſit a nāli calido nō cōnotādo ꝙ caloꝛ agat put ꝯiunctus eſt cū humido nec put ꝯiunctus eſt cū ſicco: ⁊ ſic eſt genus ad ephēſim q̄ eſt digō facta a calido nāli fundato in humido ⁊ optēſim q̄ ē digō facta a calo nāli fundato in ſicco q̄ñq3 aūt ephēſis ⁊ optēſis ſumunt̄ iuxta ꝓpriā ſua3 ſignificationē: ⁊ tūc ſignāt elixationē ⁊ aſſationē artificiales ⁊ nō nāles digōnes. ¶ Q̄ñq3 ēt dr̄ tranſumptiue pepāſis de opōne caloꝛis nālis in res putreſcētes: vt qñ caloꝛ maturat mām̄ apoſtematis vel de opōne nālis in ſuꝑfluitates: cū. n. egerit in illas caloꝛ nālis optimā diſpoſitionē quā pōt īducere dicent̄ digeſte. ſ3 impꝛopꝛe: q2 nō īducit optias diſpōnes ꝑ ſine quā itēdit. nā n̄ itēdit gn̄are ſuꝑfluitates nec ſaniē: ſ3 agit illā ꝑter itētionē ꝑꝑ defectū ex pte patiētis vel agētis: ſic nā agit mēſtrua ⁊ mlta ꝑter itētionē: ⁊ hec dicta breuiter ꝯſiderat opatio.

¶ Ei⁹ v̄o opatio ē ſuꝑfluitatib⁹ vt ſi poſſibile fuerit eas in hāc mutet diſpōnē q̄ ēt vocat̄ digō. Aut vt earū egreſſionē a mēbro in quo ſūt retēte facilē efficiat cū expulſiōe eaꝝ attenuādo eēntia3 ſi qđ ꝓhibet fuerit groſſities: aut ingroſſando ſi qđ vetat fuerit tenuitas: aut incidendo ſi qđ prohibet fuerit viſcoſitas. Et hec quidem operatio vocat̄ maturatio. Eſt tamen cū digeſtio ⁊ maturatio ſynonyma dicuntur.

¶ Declarat Auicenna hanc virtutem quo ad operationes in ſuperfluitatibus. Et dicit ꝙ operatio huius vir

tutis in ſupfluitatib⁹ eſt mutare eas ad diſpoſitionē dictā: ſʒ modū ſubſtátie ꝯuenientē operationi virtutū ſacientiū tráſmutationē nutrimētalē. ſ. in eis ⁊ cōplexionē ꝯuenientē ꝯuerſioni in nutriens in effectu: ⁊ iſta etiaʒ vocaẗ digeſtio ꝙ ſi ħ nō pōt agit vt faciat coꝝ egreſſionē a mēbro facilē ſubtiliādo eas ſi illud qḋ ꝓhibet fuerit groſſities: aut īgroſſando ſi qḋ ꝓhibet fuerit viſcoſitas ⁊ hec opō ꝓpe dī maturatio: ſʒ doctores aliqñ ſynonymie vtanẗ iſtis duob⁹ noībus digeſtio ⁊ maturatio.

Hic dubitatur Utrū digō ꝓcedat īgroſſando. ⁊ videẗ ꝙ nō. ꝓ ex Auic. hoc 2°. q2 cū gñaẗ chilus ex pane nō ē dubiū ꝙ groſſior eſt panis ꝗ̄ chilus ex eo genit⁹ per digōnē. ¶ 2°. ſpūs vitalis generaẗ per digōnē cū ſit mixtū perfectū: ⁊ tñ eſt ſubtilior ſanguīe ex quo generaẗ. ¶ Similr lac gñaẗ ex ſanguine ⁊ eſt ſanguine fluxibili⁹. ¶ Silr ficus mature ⁊ neſpila ⁊ pira ſūt molliora ⁊ ſubtiliora digeſta ꝗ̄ cū ſūt cruda: ⁊ vinū eſt ſubtili⁹ muſto. ¶ Itē ex mixto groſſiori pōt gñari ꝑ viā digōnis mixtū ſubtili⁹ vt videm⁹ ligna dura ex qb⁹ gñanẗ vmes ī eis: ⁊ nō eſt dubiū vmes eē ſubtiliores dato ligno ⁊c̄. ¶ In oppo^m eſt Ari. 4° metau. dū dixit. Ex ſpumoſis. i. aereis aquea: ex his aūt terrea fiūt ⁊ tādē groſſiora pepāſim paſſa oīa. Et Cōmētator. 4° metau. cap̄ 4°. Et qñ digerunẗ res inſpiſſanẗ ⁊ ingroſſanẗ ⁊ calefiūt ⁊ areſcūt poſtꝗ̄ fuerint fride. Opaẗ āt in illis ſiccitatē ⁊ ſpiſſitudinē calor nālis ⁊ ħ qḋ diximꝰ ē op⁹ caloris nālis. ¶ In hac qōne ſūt plēs modi dicēdi: vn⁹ ē valde antiqu⁹ ⁊ not: ꝙ digō alia ē in iuuatiuo alia ī nocitiuo: tūc dicūt duas ꝯnes. Pria digō in iuuatiuo ſꝑ ꝓcedit īgroſſando: ⁊ hāc dicūt de mēte Ari. ⁊ Auerrois fuiſſe. ⁊ ꝓbaẗ ꝑ ħ ꝙ digō in iuuatiuo ſꝑ ꝓcedit ꝑparādo māʒ ꝯuerſiōi ad mēbꝝ. ſʒ mēbꝝ ē groſſi⁹ ⁊ ſpiſſi⁹ nutrimēto. g̃ ꝯtiue nutrimētū īſpiſſaẗ. ¶ Scḋa ꝯ digō in nocitiuo qñqꝫ ꝓcedit ſubtiliādo. Patent ħ per Aui. Et eſt rō: q2 vt⁹ in nocitiuo agit remouēdo diſpōnē ꝑ quā ē īepta expliſiōi: talis āt qñqꝫ ē groſſities. ¶ Iſta opio nō declarat qūo in gñōne ſpūs ex ſanguīe digō nō ꝓcedat ſubtiliādo: ⁊ ſilr de gñōne chili ex pane: nec de gñōne lactis ex ſanguine. Et multa talia ſunt ꝯ iſtā poſitionē experta. ¶ 2°. ſi caro vaccina debent ꝯuerti in nutrimentū pueri. Arguo ſic. virt⁹ digeſtiua agit ꝑparādo iſtā cōuerſioni in carnē pueri que eſt ſubtilior. g̃ ipſam ſubtiliat argumentū ſuo ꝓportionale.

¶ Scḋa poſitio ē Cōciliatoris q aliqñ̄r ꝑcedētē limitat dicēs. ꝙ digō in iuuatiuo ē duplex. q̄dā ordiata ad ꝯuerſionē nutrimēti ī mēbra: alia ad ꝯuerſionē ipſi⁹ ī rē ipo nobiliorē ſic ꝯuerſio ſanguis in ſpūm tūc dicit aliꝗ̄ digeſtionē in iuuatiuo ꝓcedere īgroſſando ⁊ aliꝗ̄ ꝓcedē ſubtiliādo. Nā digō ordiata ad reſtaurationē mēbroꝝ oīs īgroſſando ꝓcedit: ⁊ ħ apud ipꝫ vult Ari. ⁊ Cōmētator. Digō ordiata ad nobilioris gñōnē: aliqñ ſubtiliādo ꝓcedit. ⁊ ſine dubio hec poſitio vult ꝙ qñqꝫ digō ꝓcedit īgroſſando qñqꝫ ſubtiliādo ſm finis exigētiaʒ: ⁊ ita nō videẗ ad mētē Ari. ⁊ Cōmētatoris ꝓcedere q vlr dicūt digōnē īgroſſare ⁊ inſpiſſare. ¶ 2°. neqꝫ illud eſt vlr verū ꝙ digō ꝓcedens pro reſtauratiōe deperditi ſemꝑ ingroſſando ꝓcedat vt ſupra dī ꝯtra aliam opinionē.

¶ Tertia opio ē Thome de garbo q notat ꝙ ad digōnē ꝯcurrūt māl̄ia pn̄a duo: humidū ⁊ ſiccū. Nā ſine ſicco nō digeriẗ humidū vt aq̄ nō ingroſſaẗ ſolo humido. ¶ Notat 2°. ꝙ digō eſt paſſio humidi nō ſicci. Qḋ ꝓbaẗ. ꝓ ex diffōne eū dī in vnoquoqꝫ humido. 2° q2 digeri eſt pati. g̃ illi⁹ eſt digō qḋ eſt magis paſſibile: ſʒ humidū eſt hui⁹: vt claꝝ eſt. g̃ digō eſt paſſio humidi ⁊ nō ſicci. ¶ Tūc ponit q̄tuor ꝯnes: vna eſt: oīs digeſtio reſpectu humidi rei digerēdi vel in humido rei digerēde ꝓcedit īgroſſando. Probaẗ. oīs digeſtio reſpectu talis humidi ꝓcedit ipꝫ cū ſicco debite ꝑmiſcēdo: ſʒ ſine dubio tale humidū ꝑ admixtionē cū ſicco īgroſſaẗ cū humidū nō reddaẗ groſſum vel ſubtile niſi per diuerſa cū ſicco mixtionē. ¶ Scḋa ꝯ reſpectu ſicci cū humido ꝑmiſcēdi digō ſubtiliādo ꝓcedit. pꝫ. ¶ Tertia ꝯ. oīs digo reſpectu ei⁹ qḋ ꝓprie digeriẗ ingroſſando ꝓcedit. Patet: q2 illḋ qḋ ꝓprie digeriẗ eſt humidū: ⁊ tale ꝯtinue īgroſſaẗ. ¶ Quarta ꝯ: aliqḋ totale digeſtū eſt groſſius eo qḋ erat indigeſtū ex quo factū eſt. Et aliqḋ totale eſt ſubtili⁹. Patet: nā cū plus ſubtiliaẗ terreū ꝗ̄ īgroſſaẗ humidum: tūc totū fit ſubtilius. Cū aūt eꝯ: totū fit groſſius. ⁊ hāc pōnē ſequunẗ plimi moderni. ¶ Cōtra hāc pōneʒ arguiẗ. ꝓ per ħ ꝙ nō ſolū humidū eſt illḋ qḋ digeraẗ ⁊ eſt ꝓpriū ſubm digōnis. Nā Auerrois expſſe vult in cōmēto q̈rti metau. ꝙ digō eſt cōplemētū paſſiōis ⁊ mixtiōis reꝝ ꝯtrariaꝝ que miſcenẗ ⁊ tēpanẗ adiuicē. Ecce ꝙ nō vult humidū tm̄ eē digōnē: ſʒ humidi ⁊ ſicci. ⁊ paulo poſt ſubdit. ⁊ certū ē ꝙ oē gñatū hꝫ vnū modū mixtionis: ⁊ ſua ꝑfectio ⁊ cōplemētū ei⁹ eſt digō. ¶ Scḋa ſuppoſito ꝙ illḋ qḋ ꝓpe digeriẗ ſit humidū ⁊ nō ſiccū nec cōpoſitū ex humido ⁊ ſicco: pꝫ ꝙ pō eſt falſa. Nā ē poſſe ꝑ digōnē humidū qḋ pus erat cōmixtū cū multo ſicco terreo ⁊ itēſe ſicco ⁊ hñ ꝑmixtū ſeparare ab illo ⁊ cōmiſcere cū pauciori terreo ⁊ min⁹ ſicco: ſʒ tūc ſiet illud humidū ſubtili⁹ ꝗ̄ añ: vt pꝫ: q2 īgroſſatio humidi iuxtapoſitionē eſt ꝑꝑ ei⁹ cū ſicco ꝑmixtionē. g̃ vbi ē ꝑmixtio cū ꝗ̄lis humidi cū pluri ſicco ⁊ itēſiori erit hūiduʒ groſſi⁹: ⁊ vbi cū pauciori ⁊ remiſſiori erit ſubtilius. ¶ Et ħ ꝯfirmat experimētū. Nā humidū panis fit ꝑ digōnē hūiduʒ ſanguis. Et nō ē dubiū ꝙ illḋ humidū qḋ ꝑ ē panis poſtea ſāguis ē pus cū pluri ſicco ⁊ terreſtriori ꝑmixtū: nec pōt dici ꝙ ſit magis ꝑmixtū. nā pōt eē ꝙ cū erat hūidū ī cibo erat ꝑmixtū magis ꝗ̄ qñ ē ſub foꝛa ſāguis. Et ꝑ^m añs pꝫ: q2 nullā nālē repugnātiā claudit ꝙ hūidū tale ꝑ digōnē ſeparet a multo ſicco terreo qḋ ē ſupfluū: ⁊ cū modico miſceaẗ ⁊ iteꝝ dū ſit iſta ſeꝑatio fiat alia mixtio. ¶ Tertio arguiẗ ꝯtra: q2 ſaltē nō ſufficiēti motiuo moueẗ. Nā nulla eſt ꝓbatio q̄ ꝓbet humidū qḋ digeriẗ magis ꝑmiſceri ꝗ̄ pus cū ſicco: ſed alr ꝑmiſceri ꝗ̄ pus. Multa ex iſtis obyci poſſunt huic poſitioni ꝯtraria.

¶ Sʒ ꝓ reſſiōe ad qōnē ſuppono ꝙ loq̄mur de digōne ꝓprie dcā q̄ ſupra deſcribiẗ. ¶ Suppono 2° ꝙ cū q̄dā eſt digō q̄ eſt cōplemētū reſpectu foꝛa recipiēdi vt illa que eſt ī nutrimēto qñ ꝯuertiẗ ad ſubam nutriti. Quedā q̄ ē cōplemētū reſpcū opōnis ꝑfectiſſime illi⁹ forme ꝓducēde: ſic ſemia dñr cruda anteꝗ̄ ꝑñt gñāre ſibi ſile: ⁊ dicunẗ digeſta cū ꝑñt. Hic tñ ad pñs loq̄mur de ꝑ° digōne cui⁹ finis ē nā q̄ ē forma. ¶ Et ſuppono 3° ꝙ digōnū taliū q̄dā imediate ꝑꝑat ad formā mixti iterminati q̄dam nō. Sʒ vl per ſe ꝑꝑat ad formā mixti iterminati: vel ſi ꝑꝑat ad formā mixti termiati ħ ē mediate. Exēplū ꝑ^i. ſic ꝑꝑatio nutrimēti imediate ꝯuertibil̄ ī os: vl ī granū frumēti vl ī fabā vel ī pirū: ⁊ ſic de ſilib⁹. Exēplū 2^i. ſic ꝯuerſio cibi in chilū vel chili in ſanguinē vl ſanguis in ſpūm. ¶ Tūc ſit iſta ꝑ° ꝯ. Nō oīs digō ꝓpe accepta in mixto terminato ꝓcedit īgroſſando ita ꝙ illud qḋ digeriẗ ſit groſſi⁹ ꝗ̄ ipm erat dū erat indigeſtū. Patet in multis fructib⁹: q2 cū ſūt imaturi ſūt crudi ⁊ groſſi: ⁊ cū ſūt digeſti ſūt molles ⁊ ſubtiles ſicut fic⁹ ⁊ pira ⁊ ſorba ⁊ ſilia. ¶ Scḋa ꝯ: non oīs digō imediate ꝑꝑarās ad formā mixti recipiēdā ꝓcedit īgroſſando: pꝫ de gñōne chili ex cibo ⁊ ſpūs ex ſāguine ⁊ multis alys talib⁹. ¶ Tertia ꝯ: oīs digō imediate preparās ad receptionē mixti ꝑfecti ꝓcedit īgroſſando: hoc pꝫ ad experiētiā: nā nutrimētū tam aīalū ꝗ̄ plantarū qḋ per vnā tráſmutationē

eſt aptū ꝯuerti in ſubſtantiā aīalis ꝙ̄ plante eſt molli⁹ ꝙ̄ pars in quā ꝯuerti oꝫ:ꝛ ſimilr de nutrimento in fructus ꝯuertibili. Et iſtā opꝫ putare cām eſſe q̄re naꝫ plures ordinauit digōnes fieri in aīali. nā cū aīal nutrit̄ cibis mltotiēs groſſioribus ꝙ̄ eſt ſubſtātia carnis aīalis: nō potuit ꝑ calorē digerētē vnica trāſmutatiōe ꝯuertere in carnē:qꝛ calor nālis agēs imediate ꝓ tali gnōne agit igroſſando ꝛ iſpiſſando vt vult Cōmētator 4° metau. Hec eſt actio caloris ꝓ quanto eſt nālis dum dixit. Opat̄ āt ſiccitatē i illis ꝛ ſpiſſitudinē calor nālis. ¶ Et ſm hāc vltimā ꝯnē gloſande ſūt auctes vl'es ꝛ inſpiſſatiōe que fit in digōne. Et h̄ qđ dixi eſt op⁹ caloris nālis. ¶ Rōnes aūt alie nihil ꝯtra ꝯnē ponderāt. Et tu cōſidera. ¶ Et ſi dicat̄ ꝙ ex carne dura ꝛ ligno ſiūt per digeſtionē vermes. ꝛ ex ſeminib⁹ duris plāte molles vt in legum inib⁹:ꝛ nō ē dubiū ꝙ ibi eſt mot⁹ ad formā mixti terminati ꝛ ꝓcedit̄ ſubtiliādo. ¶ Dōm eſt ꝙ in generatiōe vermiū ꝑceſſit putrefactio que mām ſubtiliat:ꝛ ex iſta ſubtili fit per digōnē vermis groſſior. In plātis aūt ꝯſtat ſemina hēre ptē ſubtilē aereā que igroſſat̄ in ꝯuerſiōe ad plātā q̄ ꝑs ſbtilis nō erat ꝑus ꝑmixta cū illo terreo qđ remanet per illā mixtionē ita igroſſanteꝫ. ¶ Uel dōm ꝙ a calido extrinſeco nonnāli fit ꝑus partiū quarūdā ſubtiliatio. ꝛ poſtea calor nālis ſeminis fit potens ad illas digerendū ꝛ conuertendum.

¶ Expulſiua aūt eſt illa q̄ ſupfluitatē expellit ex nutrimēto reſiduā que ad nutriendū nō eſt cōueniēs: aut q̄ excedit mēſurā que ſufficit ad nutriendū: ꝛ que nō eſt neceſſaria: aut euacuat in receptaculo ſibi apto ſicut vrinā in veſica.

¶ Nūc declarat de v̄tute expulſiua. Et ꝑ cā ex parte ſue operatiōis declarat. 2° ex pte viarū ibi [Et h̄ gdē.] 3° remouet vnū dubiuꝫ. ibi [Cūqꝫ in pte.] ¶ Dicit ꝑ ꝙ virt⁹ expulſiua eſt illa que ſupfluitatē expellit reſiduā ex nutrimēto que nō eſt ꝯueniēs ad nutriēdū: aut que eſt excedēs menſurā que ſufficit ad nutriēdū:ꝛ illa que non eſt quoquo mō nec̄ia: aut ſi nō expellit hec v̄t⁹ tales ſupfluitates ſaltē euacuat in receptaculo. ¶ Nō ꝑ ꝙ expellere ꝓprie eſt extra pellere:ꝛ iō qꝛ hec v̄tus aliqñ extra corp⁹ pellit: aliqñ āt nō:ſꝫ euacuat ad receptaculū aptū ꝯtinere aliquāto tpe talē ſupfluitatē ſicut veſica ꝯtinet vrinā. iō Aui. vtrāqꝫ iſtaꝝ tetigit. ¶ Nō 2° ꝙ ſupfluitates in nr̄o corpe q̄dā eſt peccās in q̄li vt humiditas mediocritatē quātitatis nō excedēs:ſꝫ a tēperamēto ꝓpe ſpēi remota. Quedā in quāto vt humiditas mediocritatē excedēs a tēperamēto:tñ q̄litatiue nō remota: quedā vtroqꝫ mō. Et iterū ſupfluitatū in q̄li ꝛ quāto q̄dā multiplicat̄ ſm curſum nāe: vt feces: vrina: ſanguis nec̄ius pro gnōne ſpermatis. Et q̄dā multiplicat̄ ꝑternāliter: vt humores putridi vel ſanguis mēſurā nālē excedēs. Et Aui. oēs iſtoꝫ modos tetigit ſupfluitatū qualitaꝫ nāliter multiplicatas ꝙ̄ nō cū dixit ꝙ nō eſt ꝯueniens ad nutriēdū ſupfluitatē quātitatis nālē cum dixit que excedit mēſurā que eſt nec̄ia ad nutriendū:ꝛ ſuperfluitates quāti ꝑternālis cū dixit. Et que nō eſt nc̄aria. nā oēs ille ſunt obm expulſiue. ¶ Nota 3° ꝙ aliq̄ eſt expulſiua cōis: aliq̄ ꝓpria: que particularis mēbri ꝛ particularis nutrimēti ſupfluitates expellit. Et h̄ de cōi Aui. loquit̄ que per illos opat̄ latitudinales: h̄ tñ tacuit Auic. dans itelligere ex ſupioribus. ¶ Nō 4° ꝙ ſupfluitates q̄dā habuerūt receptaculū q̄dā nō. Nā feces habēt pro receptaculo groſſuꝫ iteſtinū: vt hꝫ videri 4° de vtilitate pti. ꝛ vrina veſicā. Supfluitates v̄o quarte digeſtionis nō habēt receptaculū ſꝫ deberēt extra pelli. Finis v̄o receptaculoꝝ eſt vt nō ſit ꝯtinua neceſſitas vel quaſi continua illas ſuperfluitates emittendi.

¶ Et hec gdeꝫ virtus has expellit ſupfluitates: aut per ptes ꝛ foramina que ſūt eis ꝑparata: vl' ſi non fuerint ibi foramina ꝑparata a nobili expellit ad ignobile ꝛ a duro ad laxum.

¶ Docet per q̄s vias expellit hec v̄tus. Et dicit breuiter ꝙ hec virt⁹ talis aut expellit per poros aut foramina ꝑparādo ſupfluitates ad h̄ vt expellent̄ per anū ꝛ vrina per ꝓpriū foramē ꝛ ſimilia. Aut expellit de nobili pte ad ignobilē: vl de duro ad laxū: vel de forti ad debile ſi nō fuerint foramina a nā ꝑparata. ¶ Nota tñ ꝙ illorū foraminū q̄dā ſunt ſenſibilia: quedaꝫ nō: vt pori. Et expellit̄ etiā mā per vtraqꝫ foramina qn̄qꝫ ſenſibiliter vt ſudor ꝛ vrina: qn̄qꝫ inſenſibiliter vt vapores.

¶ Cūqꝫ in pte expulſiōis fuerit declinatio materiei ſupfluitatis nō ꝯuertit eā virt⁹ expulſiua ab illa ſemita inquātū poſſibile fuerit.

¶ Remouet dubiū. Poſſet quis dicere euacuat ne vnq̄ nā per aliā viā ꝙ̄ per viā ſibi nāliter ordinatā. ¶ Rn̄det ꝙ ſic: ſꝫ tñ cū mā declinauerit ad viā euacuationis i. ad viā ordinatā a nā ꝑ illius euacuatione: tūc v̄tus nō ꝯuertit eā ab illa inquātū fuit poſſibile: ꝫ ſi aliqñ euacuat per aliā viā hoc eſt ꝓpter ipedimētū vt in vomitu ſtercoꝝ in ilios ꝛ multis alijs. Et cauſa patet cū natura ſemper agat de poſſibilibus qđ melius eſt.

¶ His autē quatuor virtutib⁹ naturalib⁹ q̄tuor prime ſeruiunt qualitates: ſcilꝫ caliditas frigiditas ſiccitas ꝛ humiditas.

¶ Nūc Aui. oſtēdit que q̄litates ſeruiūt iſtis virtutib⁹: ꝛ diuidit̄ in q̄tuor ptes. ꝑma docet in generali. 2ª ibi immediate. Sed caliditatis docet ſigillatim de vnaq̄qꝫ ꝑmarū q̄litatū cui virtuti: ꝛ quō ſeruiat. 3ª ibi [Poſt hoc aūt.] Cōparat iſtas q̄litates adinuicem ſm ꝙ plus vel minus ſeruiūt iſtis v̄tutib⁹. 4ª ibi [Et ex h̄ gdē colligit circa ptē totā.] ¶ Dicit ꝑ ꝙ iſtis q̄tuor virtutib⁹. ſ. attractiue: retētiue ꝛc̄. ſeruiūt q̄tuor ꝑme q̄litates: ꝛ h̄ vel tanq̄ agens inſtrumētale illis virtutib⁹ ſubordinatum vel adiuuādo ad opus virtutis. ¶ Nota ꝑ. ꝙ iſtas virtutes iuuare ab iſtis q̄litatibus in operādo eſt notū per ſe per experientiā. Nā iſtas virtutes ſepiſſime videm⁹ debilitatas in operādo: calefaciēdo: ifrigidādo: exiccando: vel humectādo: reduci a bñ ꝛ debite agendū. ¶ Nō 2°. ꝙ lꝫ aliq dicāt hoc tñ eſſe verū de qualitate potentiali: tñ vt dixi: experientia docet hoc de iſtis quatuor qualitatibus actualibus. ꝛ iō Auicē. dixit quatuor ꝑme qualitates que ſine dubio ſint actuales.

¶ Sed caliditas ſeruitium omnibus quatuor pro certo eſt commune.

¶ Nūc ſigillatiꝫ de vnaquaqꝫ oſtēdit ꝙ ſeruiat iſtis virtutib⁹. Et diuidit̄ i q̄tuor. 2ª ibi [Friditas.] 3ª ibi [Siccitas.] 4ª ibi [Digeſtiua aūt.] ¶ Dicit ꝑ. ꝙ ꝓ certo ſeruitiū caliditatis ē cōe oīb⁹ iſtis q̄tuor v̄tutib⁹ ita ꝙ vnaquęqꝫ iſtaꝝ v̄tutū vtit̄ in ſua opōne caliditate tanq̄ inſtrumēto ſibi ad illud opus per ſe ordinato. ¶ Ubi nō ꝙ nō cuiuſqꝫ intēſiōis caliditas eſt debitū inſtrumētū iſtaꝝ v̄tutū: iō aliqñ ex nimia caloris intēſione cuiuſlibet iſtaꝝ v̄tutū opatio impediret̄. ¶ Nō 2° ꝙ lꝫ caliditas ſit vna ſimplex forma tñ poteſt eē ſub diuerſis gradib⁹ inſtr̄m per ſe ꝯcurrēs ad actiōes ꝯrias: puta attractionē ꝛ expulſionē. imo ꝛ eadē mēſura eſt inſtr̄m aīe ad retinēdū ꝛ attrahēdū ꝯueniēs ꝛ expellēdū diſcōueniēs ꝛ ita lꝫ caliditas agēs vt elemētaris tñ eēt verſus vnā ꝯriaꝫ: motiua tñ agēs vt nālis ꝛ ſubordiāta aīe ē ad oēs

diſias pōnis motiua. ¶ Nota 3° ꝙ qꝛ experiētia docet ꝙ ca lor acqſitus in mēbro iuuat mēbꝛū ad opationes iſtoꝝ ṽtuti pficiēdas: eſto ꝙ nō ꝯcurrat tāq̄ in mō ſube ꝑpa rās iſtrm vel ad aptitudinē vel ad aliquā cōpōnalē nāz. ideo dicim⁹: ꝯcurrit tanq̄ inſtrale agēs ꝑ ſe ṽtuti ſubor dinatū: qđ eſt ꝑ ſe ꝯcurrere ad mētē Auic. vt īfra ſtatim.

¶ Frigiditas ṽo eſt cum alicui eaꝝ ſeruit acci dentaliter ⁊ non eſſentialiter.

¶ Nūc docet quō ſeruiat frigiditas. ⁊ diuidiť in duas par tes. p̄ ponit ꝯclionem. 2° ꝓbat ibi ¶ Quod. n. frigiditati.] ¶ Dicit p̄ ꝙ frigiditas accn̄talr ꝯfert ad opationes ali cuius iſtoꝝ ṽtutū: ſed nō eſſentialr. ¶ Nota hic ꝙ ꝑ ac cidēs dř multis modis quot modis dř ꝑ ſe: qꝛ ꝑ accn̄s. i. nō ꝑ ſe. ꝓut tn̄ ꝓpoſito ꝑtinet illđ dř ꝑ ſe ꝯcurrere ad ali quā opationē qđ eſt p̄ncipale agēs ꝑ ſe itēdēs illā opatio nē vel inſtrali agēti nālr ad illā actionē agendā ſubordi natū. Frigiditas ḡ nō dř ꝑ ſe ꝯcurrere ad opationē nāe: qꝛ nō eſt inſtrm nālr ṽtuti ſubordinatū ad opationē fa ciēdā: nec eſt ipſūmet agēs p̄ncipale qđ ṽtutis opationē dꝫ facere. ¶ Nota 2° ꝙ nō eſt Auic. intētio ꝙ frigiditas ad nullā nālē opationē cuiuſcūqꝫ agētis per ſe ꝯcurrat. Nā in ḡnatione aque ꝑ ſe cōcurrit friditas tanq̄ inſtrm ꝑ ſe ſubordinatū illi forme ad hanc actionē: ⁊ iſta forma eſt nā: ſed intēdit Auic. nāꝫ ſumēdo ꝓ virtute p̄ncipa liter opatiua in viuēte ſine cognitione ⁊ nō ſequēdo co gnitionē ꝙ frigiditas nō ꝯcurrat ꝑ ſe ad ſenſuz datū ad aliqđ opus talis nāe. Vn̄ p̄ma ſexti nālīū dixit. Frigidi tas nō hꝫ ordinē in ṽtutib⁹ que ꝯueniūt appetitibus ad hūc ſenſum ꝙ nō eſt ſubordinata ꝑ ſe illis talib⁹ ṽtutib⁹ nāe que ꝯueniūt appetitib⁹ nālib⁹ ꝓprijs tn̄ viuētib⁹. Et ad hūc ſenſuz dixit Gal. 6° de accn̄ti. Frigiditas nullū in actione ꝯfert iuuamentū. ¶ Et ſi arguiť. frigiditas per ſe ꝯcurrit ad eſſe aiati. ḡ per ſe ꝯcurrit ad opationem: qꝛ qcqd eſt cā cauſe eſt cauſa cauſati in eodē genere cauſe. ¶ Rn̄deť a plibus diuerſimode. qdā. n. dicūt frigidita tē ꝯcurrere diſpoſitiue tn̄ ad eſſe aiati nō ꝓducēdo for mā vel cōplonē. Nā cōplonē dicūt fieri a caliditate. Et in brutis aiam fieri a ṽtute informatiua agēte per calidi tatē nō per frigiditatē: lꝫ frigiditas ſit neceſſaria in mā tanq̄ ꝑparās ad hui⁹ forme receptionē: ⁊ tūc frigiditatē in eodē ḡne cauſe. ſ. mālis diſpoſitiue ꝯcurrere ad opera tionē. non tamē per ſe effectiue ad ſenſum expoſitum.

¶ Alij dicūt frigiditatē non per ſe ꝯcurrere ad eſſe aiati neqꝫ diſpoſitiue neqꝫ effectiue. ¶ Nam frigiditas non facit ad eſſe niſi ꝓ quāto remittit calorē: ⁊ facit ipſum eſſe debite menſure in cōparatione ad talez vel talē for mam: ita ꝙ ſi calor eſſet ad imaginationē debite menſu re ſine frigiditate: alias eſſet ⁊ opareť. Tunc aūt frigidi tas facit ad calorē eſſe talis menſure: ⁊ ſic per accn̄s facit ad eſſe aiati: ⁊ eiſ per accn̄s cōcurrit ad operationem.

¶ Cōciliator tn̄ vult ꝫ Auic. frigiditatē ꝑ ſe ꝯcurrere ad nature opationes: puta retētionē ⁊ tales: ſed tn̄ ꝯcurrere cū ſubdn̄io ſaltē in hoīe cū ſit a dn̄io ſm oīa mēbꝛa cal̄s. ¶ Aliq ṽo Cōciliatorē ſequētes ⁊ nolētes Aui. negare di xerūt h eē ꝑ accn̄s ꝯcurrē. i. cū ſubdn̄io ꝯcurrē: ⁊ h Aui. voluiſſe hic. ¶ Sed ſine dubio ſi iſto vltimo mō dicať oporteret dici ſiccitatē per accn̄s ꝯcurrere ad oīa opa: qđ Auic. nō dixit. Eſtimo igiť p̄imā fuiſſe mentē Auic.

¶ Qđ. n. friditati ineſt eſſentialr eſt vt oib⁹ vir tutibus ſit ꝯrīa: qm̄ oiuz virtutū opationes per motū exiſtūt: ⁊ h qdē in attractione ⁊ expulſio ne manifeſtū exiſtit: ſed in digēne etiā qm̄ digō cōpleť ꝑ ptes ei⁹ qđ fuit ingroſſatū ⁊ inſpiſſatū ꝑtiēdo ⁊ adiūgēdo ei qđ attenuatū fuit ⁊ ſubti liatū. Et he qdē motiones ſūt ſeparātes ⁊ tēpe rātes. Retētiua ṽo opať villos mouēdo tranſ uerſos ſm figurā cōprehēſionis bene factā. Et frigiditas qdē eſt paralyticū faciens: ⁊ mortifi cans: ⁊ ab oibus ꝓhibens operationibus.

¶ Nūc ꝓbat ꝯclonē: ⁊ diuidiť in duas. p̄mo ꝓbat frigidi tatē nō ꝑ ſe iuuare opationē iſtaꝝ virtutū. 2° ibi ¶ Ad re tētionē.] Probat ſcđaꝫ ptē ꝯclonis. ſ. frigiditatē ꝑ accn̄s iuuare. ¶ Primo itēdit talē rōnē. Illa qualitas nō ꝑ ſe ꝯcurrit ad opationes iſtaꝝ ṽtutū cui eſſentialr ineſt eſſe ꝯrīū oibus ṽtutib⁹ illis: ſed hec eſt frigiditas. ḡ ⁊c̄. Ma ior eſt clara de ſe: ⁊ minor arguiť: qꝛ oium virtutū opera tiones pficiunť ꝑ motū localē: vt apparet de opꝫ attracti ue ⁊ expulſiue. ¶ De digeſtiua etiā pꝫ ꝙ cōpleť ei⁹ opa tio ꝑmiſcēdo ptes rei groſſe cū ſubtilibus ⁊ tenuib⁹: ⁊ di uidēdo vnā ptē groſſam ab alia groſſa: ⁊ iſte ſūt ille opa tiones ꝑ quas digeſtiua dř tēperare ⁊ ſepare. ¶ Itē ēt re tētiua in ſui p̄n⁹ opať mouēdo villos trāſuerſales ad h vt mēbꝛū hēat figurā cōprehēſiōis bn̄ factā. Nā mēbꝛū dū attrahit nō eſt figuratū figura bn̄ amplectēte id qđ attraheť. Sed qn̄ cōpleuit attractiua ſuā opationē tunc retētiua mouet trāſuerſales villos ita vt faciat mēbꝛum bn̄ cōprehēdē attractū. ꝯtigit tn̄ aliqn̄ ſimul ⁊ ſemel opa ri attractiuā ⁊ retētiuā vt appet īfra. ḡ oīuꝫ iſtaꝝ ṽtutuꝫ opatiōe pficiūt ꝑ motū: ſꝫ friditas ē faciēs paralyticuꝫ ⁊ mortificās ⁊ ab oīb⁹ ꝓhibēs opationib⁹. iſto mō īpedien do localē motū qui requiriť ad opationes. Pꝫ ḡ fridita tē ꝑ ſe ꝯriari vnicuiqꝫ illaꝝ ṽtutū que erat p̄ma ps ꝯclu ſionis ꝓbāda. ¶ Vbi nō pro frigiditate ꝑ ſe ꝯriari ṽtuti nō eſt itelligēdū de ꝯrietate ꝓprie dicta que tn̄ eſt inter ea que ſūt eiuſdē ḡnis aut ḡna ꝯria. Nā frigiditas nō eſt in ḡne in quo eſt ṽtus: ſꝫ ſtat ꝯrietas pro ṽtuali ꝯrietate: qꝛ eſt impeditiua opationis alterius. ⁊ iſto mō ꝓceſſit rō Auic. nec itelligit Auic. ꝙ eſſentialr ineſt friditati ꝯriari iſtis ṽtutib⁹ ꝙ hec ſit eēntialis ꝑdicatio frigiditas ꝯriať ṽtutib⁹: ſed qꝛ friditas eſt q̄litas effectiue ꝯcurrēs ad īpe diēdū opa tāq̄ nālr appetēs aliqđ illi opationi ꝯriū. pu ta quietē. ¶ Et ſi arguiť. illud qđ eſſentialr vni ꝯrioꝝ ꝯ riať dꝫ alteri ꝯuenire. cū ḡ frigiditas attractiue ꝯriať dꝫ ꝯuenire expulſiue. Negeť maior. Nā ṽtus vna duob⁹ vi tijs eſt ꝯria ⁊ vnū tēperamētū duob⁹ oppoſitis diſtēperā tijs. ¶ Nō 2° ꝙ opationes illaꝝ ṽtutū cōpleri per motū dꝫ itelligi ꝙ ad cuiuſlibet iſtaꝝ ṽtutū cōpletā opationeꝫ ꝯcurrit motus vel tāq̄ ipſamet opatio: vel tanq̄ pars: vl̄ tāq̄ neceſſario reqſitus: nō ꝙ cuiuſlibet iſtaꝝ opationū cā ſit mot⁹. Cū. n. aliq̄ iſtaꝝ opationū mot⁹ ſit cāť ꝑ mo tū ⁊ fieret lōg⁹ ꝓceſſus. ¶ Nō 3° ꝙ in opatione retētiue opať ṽtus a p̄n⁹ mouēdo villos trāſuerſales: ſꝫ poſtq̄ am plexa eſt ṽtus obiectū ꝯueniēter nō mouenť villi illi: eſt tn̄ ibi q̄ſi ꝯtinu⁹ mot⁹ ſpūuꝫ qui ſūt p̄ncipale inſtrm illi⁹ ṽtutis. ¶ Nō 4° ꝙ in digeſtione ꝯcurrit motus ptiū rei digerēde quē īpediret friditas quātū eſt de ſe: ⁊ iō taꝫ ꝓ ꝓprie digeſtiue q̄ cōi friditas ꝯriať. ¶ Nō 5° ꝙ ꝑ hūc mo tū localē reꝝ groſſaꝝ ⁊ ſubtiliū ⁊ diuiſionē ⁊ iuxta poſi tionē debitā fit tēperatio groſſi ⁊ ſubtilis q̄ ꝓprie eſt dige ſtio. ¶ Vtrū aūt mot⁹ iſti locales ſint pars vni⁹ totalis opatiōis q̄ vocať digō vl̄ nō. ꝓ nūc nō ꝑtinet ꝓpoſito ⁊c̄.

¶ Ad retētionē tn̄ faciēdā accn̄talr ꝯfert: qm̄ vil los ſm bone cōprehenſionis figuraꝫ tenet. Nō ergo in opationibus virtutū eſſentialr igrediť: ſed tali ꝑparat inſtrm diſpōne qua ipſum ſuam cuſtodit operationē. Et expulſiua qdē a frigidi tate iuuať ꝓpterea ꝙ vētoſitatis prohibet fieri

diſſolonē que ad expellēdū iuuat: ⁊ q̄ꝛ in eiꝰ au xiliaꝛ groſſitie: ⁊ ꝓpterea ꝙ villū qui ſm̄ latitu dinē ꝓtēdiꝛ exprimēte ꝯbit ⁊ inſpiſſat ipm̄. Et h̄ eſt etiā iſtr̄m ꝑparare: ⁊ nō eſt in ipſamet opa tione auxiliū ferre. Et frigus nō itrat in ſeruitiū haꝝ virtutū niſi ꝑ accn̄s: ſi. n. in ipſamet igrede reꝛ opationibus noceret ⁊ motiōes debilitaret.

❡ Probat ſcḋa ꝑtē ꝯclionis. ꝙ frigiditas accn̄taiꝛ ꝯfert in q̄buſdā opationibus iſtaꝝ virtutū. ❡ Et p̄mo dicit ꝙ ad faciēdā retētionē iuuat ex eo ꝙ tenet villos ſm̄ figu rā bone cōprehēſionis. Poſtq̄. ſ. ſunt iſto mō bene appli cati retinēde rei: nō tn̄ ꝑꝑ h̄ dr̄ igredi eēntiaꝛ hāc opa tionē: q̄ꝛ tn̄ ꝑparat iſtr̄m tali ꝑparatione qua fit ꝯueniēs v̄tuti in ſui opatione: ⁊ hoc non eſt dicere ꝙ friditas ſit ꝑ ſe ſubordinata nāl̄r v̄tuti ad hāc opationē faciēdā. ❡ Di cit 2° ꝙ frigiditas iuuat expulſiuā dupl̄r. vnꝰ modus eſt ꝓhibēdo diſſolonē vētoſitatis que in expellēdo iuuat ⁊ facit iſtā vētoſitatē eē groſſaꝫ. ❡ Scḋs modus eſt cōpri mēdo ⁊ iſpiſſando villū ꝓtēſuꝫ in latitudie qui villus cō ſtrigiꝛ in expellēdo qui duo modi ſūt ēt ꝑparare inſtr̄m nāl̄r v̄tutis has opationes agētis. Cōcludit tādē ꝙ frigi dus nō igrediꝛ eēntiaꝛ iſtas opatiōes. Nā ſi igrederet iſtas opationes īpediret eas ⁊ nō iuuaret. ❡ Nō p̄ ꝙ fri giditas iſpiſſat: ad iſpiſſationē aūt ſequiꝛ ꝑ accn̄s villos teneri ſm̄ figurā bone cōprehēſionis. ⁊ iō friditas ꝑ acci dēs facit inſtr̄i ꝑparationē: ⁊ ſil̄r in vētoſitate igroſſando ꝑ accn̄s iuuat expulſionē: ⁊ iō nō opꝫ ex h̄ dicē ꝙ per ſe ad iſtas opationes ꝯcurrat. ❡ Nota 2° ꝙ lꝫ alie q̄litates ꝯcurrāt inſtr̄m ꝑparādo: q̄ꝛ tn̄ ad h̄ ꝯcurrāt directe a v̄tu te ad illud ꝑparādū: vt calor applicādo villos ſm̄ bonā figurā: iō nō ꝯuenit ꝙ aliqua alia q̄litas a frigiditate ꝑ parādo iſtr̄ꝫ ꝑ ſe ꝯcurrat ad opationē nō ſic aūt friditas.

❡ Siccitas v̄o in triū virtutuꝫ opationibꝰ nec̄ia exiſtit: que ſūt due. mutatiue locaꝛ ⁊ retētiua. Duabꝰ v̄o locaꝛ mutatiuis: q̄ ſūt attractiua ⁊ expulſiua ꝓbet ſiccitas auxiliū eo ꝙ multaꝫ eis efficit ſuſtētationē que in motu eſt nec̄ia: motu videlicet ſpūs qui has virtutes ad ſuas defert opationes ipulſione vehemēti: quā ⁊ talē q̄lis eſt ipſa humoralis ꝓhibet fluxꝰ cū in ſuba fuerit ſpūs: aut inſtr̄i: ſed retētiue ꝓpter ꝯſtrictioneꝫ.

❡ Nūc Auic. docet q̄bꝰ ſeruiat ſiccitas. Et diuidiꝛ in tres. p̄mo pōit vnā ꝯclionē. 2° ꝓbat vnā ꝑtē eiꝰ. 3° ꝓbat ſcḋaꝫ ꝑtē. ibi 2ª [Duabꝰ v̄o.] ibi 3ª [Sed retētiue.] ❡ Dicit de p̄° ꝙ ſiccitas eſt nec̄ia in opatione triū v̄tutū que ſūt due locaꝛ motiue ⁊ retētiua. ❡ Dicit de 2ª ꝑte ꝙ duabꝰ mo tiuis locaꝛ que ſūt attractiua ⁊ expulſiua ſiccitas prebet iuuamētū: q̄ꝛ ꝓbet multā ſuſtētationem que eſt nec̄ia in motu: ⁊ h̄ ꝑcipue in motu ſpūs qui iſtas v̄tutes defert ad loca vbi iſtas opationes cōplent impulſione vehementi quā impulſionē ⁊ ſibi ſil̄es ꝓhibet fluxibilitas humora lis valde excedēs cū fuit vel in ſuba ſpūs. i. ſubiectiue in ſpū: vel inſtr̄i. i. ſubiectiue in inſtr̄o. ❡ De 3ª ꝑte dicit ꝙ retētiue ꝯuenit ſiccitas ꝓpter ꝯſtrictionē. i. ꝓpter ſeruare mēbrū retinēs ꝯſtrictū. ❡ Nota p̄mo ꝙ attractiua ⁊ ex pulſiua dicunꝛ locaꝛ motiue reſpectu retentiue: q̄ꝛ plus in ſua opatiōe motu vtunꝛ: nō q̄ꝛ retētiua nullo mō mo tu vtaꝛ. ❡ Nō 2° ꝙ in oī motu req̄riꝛ fixio: vt q̄ꝛ in opa tiōe iſtaꝝ v̄tutū moueꝛ obiectū ⁊ organū: iō opꝫ vtrūq̄ꝫ h̄re aliquā fixionē ⁊ ꝑcipue in expulſione vel in pulſione opꝫ obiectū aliquā hr̄e fixionē. Nā nō tā lōge neq̄ꝫ tam fortiter ipellimꝰ aquā ſic̄ lapillū ſibi eq̄lē ob hāc cām. ⁊ hec eſt cā q̄re q̄nq̄ꝫ ipediꝛ v̄tꝰ ab attractiōe ſubtilis ⁊ nō ab attractiōe groſſi: ſic̄ in q̄dā dn̄a quaꝫ vidi ſex mēſibꝰ ipotētē ad bibendū: ſꝫ tn̄ optime comedebat: vtrarūq̄ꝫ ḡ iſtaꝝ fixionuꝫ tetigit Auic. in lr̄a. ❡ Nō 3° q̄ lꝫ ſiccitas ꝯcurrat in iſtr̄o ipm̄ ꝑparādo. tn̄ q̄ꝛ iſtā ꝑparationē facit tāq̄ꝫ v̄tutis iſtr̄m: iō dicimꝰ ꝙ ꝑ ſe ꝯcurrit ad talē opatio nē. nō tn̄ icōuenit ꝙ pro q̄nto ad aliquā opationē ꝯcurrit iſtr̄m: diceretꝛ ꝑ accn̄s ꝯcurrē: ſꝫ ipſa alio mō eēntiaꝛ ꝯcur rit tanq̄ꝫ v̄tutis inſtr̄m ad retinēdū: nō ſic aūt frigiditas. ❡ Nō 4° ꝙ nō opꝫ ſi ſūt ꝯrie attractio ⁊ retētio ꝙ non ſit idē inſtr̄m vtriuſq̄ꝫ v̄tutis: vt dr̄ ſupra. ❡ Nō 5° ꝙ cū Auic. dixit ſiccitatē eē nec̄iaꝫ in triū v̄tutū opationibꝰ in tellexit ꝑ ſe ꝯcurrē ad opationē illaꝝ: ita ꝙ v̄tꝰ mediāte ſic citate in organo exn̄te facit retētionē. ēt ſi minꝰ itēſa ſit in illo iſtr̄o ſiccitas q̄ꝫ humiditas. ❡ Sūt tn̄ aliq̄ qui vo lūt ſiccitatē ꝑ accn̄s ꝯcurrere ſolū ad opationes: q̄ꝛ ꝯcur rit tāq̄ꝫ ſubordinans inſtr̄m: ſꝫ dicūt Auic. h̄ non dixiſſe ex preſſe: q̄ꝛ ſiccitas nō tā ꝯria eſt caliditati que eſt aptiſſim̄ī iſtr̄m ad oēs opationes: ſicut friditas: tū q̄ꝛ minus eſt de ſe actiua ⁊ ꝑ ꝯn̄s ipeditiua q̄ꝫ friditas: tum q̄ꝛ itēſior gra dus ſiccitatis ſtare pōt cū ꝑfectione opationis q̄ꝫ fridita tis: ⁊ iō quodāmō ſiccitas reſpectu friditatis pōt dici ꝑ ſe ꝯcurrē. Sed q̄d de iſta opinione credā dixi ſuperius.

❡ Digeſtiua aūt plus indiget humiditate.

❡ Oſtēdit cui v̄tuti ſeruit humiditas: ⁊ itēdit ꝙ digeſtiue v̄tuti: q̄ꝛ digeſtiua magis idiget humiditate q̄ꝫ ſiccitate: q̄ꝛ idiget q̄litate habilitāte digeſtibile ad nutritionem. ❡ Sꝫ ſi dicaꝛ ꝙ digeſtiua ſtōchi iuuaꝛ ſtipticis in q̄bus eſt ſiccitas: vt ſumiꝛ i3° tertij. cap̄ de debilitate ſtomachi. ❡ Itē q̄ꝛ digō igroſſando ꝓcedit: qḋ facit magis ſiccita te. ❡ Dic ſi dicaꝛ ꝙ digeſtiua magis idiget humiditate q̄ꝫ tres ꝓcedētes: ſꝫ nō magis humiditate q̄ꝫ ſiccitate res hiet ꝑuū dubiū in ꝓpoſito niſi apḋ ponētes mixtū oē hu midū. ❡ Si v̄o dicē volumꝰ ꝙ digeſtiua magis indiget humiditate q̄ꝫ ſiccitate. ❡ Negaꝛ argꝫ vtrūq̄ꝫ. nā ſtoma chus debilis iuuaꝛ ſiccis. vtpl̄m aliq̄n̄ fridis ⁊ humidis: vt ſumiꝛ 7° terapē. q̄ꝛ tn̄ pl̄imū abūdat in ſtomacho ſl̄a: iō pluries ſicco iuuaꝛ extrinſeco vel extraneo in morbo: ⁊ ſil̄r in 2°. q̄ꝛ. n. digeſtiua de qua hic loq̄mur dꝫ igroſſan do ꝓcedē: nō idiget humiditate in re digerēte. melius ēt ꝑ humiditatē iuuaꝛ que eſt in mēbro digerēte. vn̄ meliꝰ digerūt pueri q̄ꝫ ſenes. Ingroſſatio aūt fit calore: ſꝫ illa de qua h̄: que ē ꝑ diſſolonē ſubtiliato humido. vt ſupra dr̄.

❡ Poſt hec aūt cū iter q̄litates actiuas ⁊ paſſi uas cōparaueris iq̄ntū iſte virtutes eis idigēt repies virtutē retētiuaꝫ plus indigere ſiccitate q̄ꝫ caliditate: eo ꝙ tēpus in quo quieſcere dꝫ vil lus retētiue maius eſt tp̄e in quo moueri dꝫ vil lus qui ſꝫ amplitudinē tēdit ad ꝯſtrigēdū. Nā tēpus qḋ eſt ad mouēdū eſt illud qḋ caliditate in diget: ⁊ eſt breue: ⁊ totū reliquū tēpus eiꝰ opa tionis eſt ad tenendū ⁊ ad quieſcēdū. Et quia pueroꝝ cōplexio plus declinat ad humiditateꝫ: ideo virtus hec in eis plus eſt debilis.

❡ Supius Auic. determinauit de iuuamēto iſtaꝝ q̄tuoꝛ q̄litatū ad opa iſtaꝝ v̄tutū: nūc de illis determinat cōpa ratiue oſtēdēdo reſpectu v̄tutū iſtaꝝ que plus iuuet ⁊ vi des hec determinatio eſt in practica nec̄ia vt ſciamus cū qua q̄litate poſſumꝰ defectui v̄tutis ſubuenire. Diui diꝛ aūt in q̄tuoꝛ ꝑtes. p̄ determinat de iuuamēto iſtaruꝫ q̄litatū iuicē cōparataꝝ in relatiōe ad retētiuā. 2° in rela tiōe ad attractiuā. 3° ad expulſiuā. 4° ad digeſtiuā. ibi 2° [Attractiua v̄o.] ibi 3° [Expulſiua.] ibi 4° [Que ſit plus.]

Prima

Prima in tres diuidit͂. ꝑmo ponit ꝯcluſionē. 2ᵒ ꝓbat ꝑ rōnē. ibi [eo ꝙ.] 3ᵒ ꝑ ſignū. ibi [Et qꝛ pueroꝝ.] Dic͂ de pᵒ pte ꝙ cōparādo iſtas q̄litates adinuicē iuenim͂ retētiuā plus īdigere ſiccitate q̄ȝ humiditate. ⸿ De ſc͂da pte facit talē rōnē. Retētiua īdiget pluri quiete q̄ȝ motu: ḡ īdiget plus ſiccitate q̄ȝ caliditate: ꝯña tenet ꝑ h̄. ꝙ in quiete vtit͂ ſiccitate: in motu aūt caliditate. Et aſſūptū pȝ: qꝛ tp̄s quo vtit͂ motu eſt tp̄s applicationis villoꝝ: qḋ eſt valde minꝰ tp̄e quo tenent͂ applicati. ⸿ De 3ᵒ pte dicit. ꝙ ſignū huiꝰ eſt ꝙ retētiua eſt debilis in pueris: qꝛ eoꝝ cōplo tēdit ad humiditatē. ⸿ Nō pmo. ꝙ qꝛ retētiua īdiget multa quiete ē̄ motu: iō fuit oportunū vti mlta ſiccitate. Nā ḡes aut friditate aut ſiccitate ꝑficit͂. Sȝ ſi friditas intēſa fuiſſet poſita in inſtr̄o retētiue: tūc nimis debilitata fuiſſet caliditas reqſita ad motū: iō nā poſuit ſiccitatē ad quā nō ſeqtur caliditatis remiſſio. ⸿ Nō ꝙ v̄tutē retētiuā plus idigē ſiccitate q̄ȝ caliditate apud diuerſos diuerſimode exponit͂. Quidā. n. dicūt ꝙ nō abſolute plus īdiget ſiccitate q̄ȝ caliditate cū in quolibet viuēte ſit maioꝛ caliditas q̄ȝ ſiccitas: ſȝ ītelligūt ꝓportionabilr̄ plus idigere ſiccitate. i. ſiccitatē retētiue plus excedē ſiccitatē ad aliaꝝ v̄tutū opationem reqſitā q̄ȝ caliditas caliditatē. ⸿ Alij dicūt abſolute plus ſiccitate q̄ȝ caliditate: qꝛ dato ꝙ in organo ſit plus de caliditate q̄ȝ de ſiccitate: tn̄ illa caliditas nō eſt reqſita pro retētione: nec tāta caliditas eſt neceſſaria quāta ſiccitas. Negarent ḡ hoc argumētū. intēſioꝛ eſt caliditas in organo q̄ȝ ſiccitas ḡ intēſiori caliditate indiget hec v̄tus q̄ȝ ſiccitate. Sed ſi dicat͂ vlr̄: oē viuēs eē calm̄ ⁊ humidū: pȝ ꝙ intēſioꝛ gradus caliditatis requirit͂ ad eē v̄tutis in organo q̄ȝ ſiccitatis. ⁊ ḡ cūqȝ gradus reqrit͂ ad eē reqrit͂ ad opari. ⸿ Alr̄ pōt dici ꝓbabilr̄ tenēdo ꝙ oē aīatū eſt calm̄ ⁊ humidū: ꝯcedēdo ꝙ itēſioꝛ caliditas reqrit͂ ad opationē retētiue q̄ȝ ſiccitas. tn̄ illa remiſſa ſiccitas plus opat͂ in retinendo q̄ȝ illa caliditas: qꝛ eſt magis ꝓportionatū agēs ad hāc actionē. Et iō Auic. nō dixit v̄tutē hāc indigere maiori ſiccitate: ſed magis vel plus illa q̄litate idigere. ⸿ Nec valet argu͂. Caliditas eſt magis actiua q̄ȝ ſiccitas: ḡ magis ad hāc opationē ꝯcurrit. Aliq dūt ꝙ nos ꝯſideramꝰ duplex organū. Unū eſt ſpūs qui eſt principale inſtr̄m. Aliud eſt villus. Tūc dicūt quo ad pmū plus īdigere caliditate: quo ad ſc͂dm minus: qꝛ villus talis plerūqȝ eſt ſiccus abſolute ⁊ fridus: vt villi pāniculoꝝ: vel ſolēt magis ſiccus q̄ȝ calis vt villi venaꝝ ⁊ arteriaꝝ. Dic tn̄ modus nō ſaluaret͂ niſi ponēdo: nō omne viuens actu calidum ⁊ humidum.

⸿ Dubiū tn̄ ſolet introduci: vtrū retētiua pueroꝝ ſit debilioꝛ retētiua iuuenū. Et videt͂ ꝙ nō: qꝛ puer tēperatus hȝ fortiorē imutatiuā: vt ſēn̄s tāget͂ q̄ȝ iuuenis: ſed retētiua itēperate ꝓportionat͂ imutatiue: hȝ ḡ fortiorē retētiuā. ⸿ Dic dr̄ negādo ꝙ ita ꝓportionat͂ retētiua imutatiue ꝙ pciſe tm̄ ſufficit in tēperato retinē quātū ſufficit imutare: ſed plus in vtroqȝ ſufficit retinē q̄ȝ imutare. Et ſtāte nāli debita ꝓportione retentiue ad immutatiuam ſtat retentiuam creſcere ⁊ immutatiuam minorari.

⸿ **Attractiua ṽo plus idiget caliditate q̄ȝ ſiccitate: qm̄ caliditas adiuuat in attractione in eo qḋ maioꝛ pars ſue operationis eſt mouere: ⁊ plus neceſſe eſt ei mouere partes ſui inſtrumenti q̄ȝ quietas facere ⁊ cūȝ ſiccitate ſtringere. Hec. n. virtus nō tm̄ indiget multo motu: ſed plerūqȝ etiam motu indiget vehementi.**

⸿ Nūc determinat de q̄litatibus iſtis cōperatione ad attractiuā. Et diuidit͂ in duas. ꝑ facit h̄. 2ᵒ docet modos qbus pōt fieri attractio. ibi [Et attractio qdeȝ.] Prima in tres. Nā pmo pōit ꝯcluſionē. 2ᵒ ꝓbat ꝑ vnā rōnē. 3ᵒ ꝑ aliā. ibi 2ᵒ [Qm̄ caliditatis.] ibi 3ᵒ [Hec. n. v̄tus.] ⸿ Dicit de pᵒ pte ꝙ attractiua plus indiget caliditate q̄ȝ ſiccitate. ⸿ De 2ᵒ pte ꝓbat ꝯcluſioneȝ ſic. Caliditas adiuuat plus q̄ȝ ſiccitas in iſta opatione: in qua plus eſt neceſſe mouere ptes iſtri q̄ȝ facē q̄etes: ſȝ opatio attractiue eſt huiꝰ. igit͂ ⁊c̄. ⸿ De 3ᵒ pte dicit hāc rōnē. Illa v̄tus que idiget nō ſolū multo motu ſed motu vehemēti idiget plimi caliditate q̄ȝ ſiccitate: ſed hec eſt huiꝰ. ḡ ⁊c̄. ⸿ Nō pᵒ ꝙ opatio attractiue ſit iſto mō ꝑcipue cōis ꝙ villi lōgitudinalis in pnᵒ mouent͂ v̄ſus obiectū ⁊ ampliati amplectunt͂ ipȝ: ⁊ tūc ꝯſtrigunt͂ circa obiectū ⁊ ꝯhent͂: ⁊ tūc pars alia ꝓpinqua villoꝝ lōgitudinaliū extēdit͂ v̄ſus illos qui ꝯtinent obiectū: ⁊ illi paulatim relaxāt reliqs capitibꝰ: ⁊ ſic vſqȝ q̄ ſit obiectuȝ in quo ꝯtineri dȝ. Et ſm̄ quoſdā in tali motu ꝯcurrit opatio duaꝝ aliaꝝ v̄tutū attractiue ſeruiētiū. ſ. retētiue que iuuat ad tenēdū rē que attrahit͂ donec attractio alterius ptis pueniat ad pmā: ⁊ expulſiue que cū attractio alteriꝰ ptis puenit ad pmā: cōprimit paulatim ptē pmā: vt obiectū pellat͂ in ptē ſc͂daȝ. Et videt͂ h̄ ſenſiſſe Auic. 3ᵒ tertij. cap̄ pmo de anathomia meri: in quo ꝑꝑ hanc cām poſuit villos trāſuerſales ⁊ tunicā exterioꝛē cū villis latitudinalibus reqri pro deglutione meri. ⸿ Et qbꝰ pȝ qūo idigēt quiete villi lōgitudinales: ⁊ qūo q̄e eſt minoꝛ tp̄e motꝰ reſpectu vniuſcuiuſqȝ ptis attrahētis. ⸿ Pȝ 2ᵒ ꝙ illa fixio ⁊ q̄tatio ſit a retētiua pro quāto hȝ ſeruire attractiue. ⸿ Pȝ 3ᵒ ꝯ̄ȝ iſtos q̄re dixit ꝙ ps ſue opationis eſt mouē: nā cū in ſua opatione ſit motꝰ ⁊ itermediat quies ſolū motꝰ eſt ps ſue opationis ꝓpie: ſed neceſſe eſt ptes ſuas q̄tas facē: nō ꝑ oppōnē que eſt attractio vl̄ attractiue: ſed retētiuā ſibi ſeruiētē: ita ꝙ facere q̄tas ptes iſtri nō eſt de opatiōe attractiue. Aliq tn̄ volūt ꝙ attractiua villoꝝ lōgitudinaliū aliqn̄ facit villos q̄tos ſtare ſm̄ opportunitatē ⁊ ꝯſtrigi ſȝ ptē decetero aptā ad pellēdū l aliū ad quā dȝ fieri attractio: ſȝ h̄ nō eē de pncipali intētione attractiue: ſȝ ſc͂daria. hāc viā non credo ſenſiſſe Auic. vt pȝ cap̄ ſupra allegato. ⸿ Nō 2ᵒ ſupponēdo ꝙ a v̄tute eadē fieret q̄tatio villoꝝ: ⁊ eoꝝ motꝰ qḋ lȝ ꝯtingat mediāte eodē tēperamēto h̄ fieri diuerſimode applicato obiecto: tn̄ pro quiete minoꝛ reqrit͂ caliditas q̄ȝ pro motu. Et ita intelligēdū eſt de retētiua q̄ motu vtit͂ ⁊ q̄te. ⸿ Nō 3ᵒ ꝙ ſicē pᵒ rō videt͂ arguere ꝙ v̄tꝰ idigeat caliditate tp̄e maioꝛi: ita 2ᵒ ꝓbat ꝙ itēſiori idiget caliditate ꝑꝑ motꝰ vehemētiā.

⸿ **Et attractio qdē fit aut virtute attractiua quēadmodū magnes attrahit ferrū: aut iplēdo vacuū ſicut aqua trahit͂ in azaracha: aut caloꝛe ſicut in lāpade attrahit͂ oleū: ſȝ hec pars tertia reducat͂ neceſſario ad iplēdū vacuū apud certificantes imo eſt ipſamet. Cū ḡ virtus attractiua caliditatis habuerit auxiliū fortioꝛ erit attractio.**

⸿ Nūc enumerat modos qbꝰ fit attractio. ⁊ diuidit͂ i tres ptes. ꝑ facit h̄. 2ᵒ remouet dubiū. ibi [L. ȝ h̄.] ibi 3ᵒ [Cuȝ ḡ.] Infert correlariū. ⸿ Dicit de pᵒ pte ꝙ attractio aut fit a v̄tute ſicē ferrū attrahit͂ a magnete: aut ſicē attrahit͂ a vacuo: ſicē aq̄ attrahit͂ i iſtr̄o qḋ arabice vocat͂ azaracha: ⁊ eſt iſtr̄m cōpoſitū ex duabꝰ cānis: q̄rū vna eſt alia valde lōgioꝛ: ⁊ ꝯiūgunt͂ iuicē in angulo: ⁊ minoꝛ ponit͂ in vaſe pleno aque: deinde poſito oꝛe ad aliā attrahit͂ aer ⁊ ſeqt͂ aqua: ⁊ poſt cū dimittit͂ aqua ꝑ ſe ſeqt͂. aut 3ᵒ fit attractio a calo: ſicē i lāpade lichiniū attrahit oleū. ⸿ De 2ᵒ pte dicit. ꝙ hec attractio que fit a calo apḋ certificātes. i. ꝑhos reducit͂ ad vacuū. nā cū ps olei que in lichinio ꝯtinet͂ leuigata aſcēdit alia mouet͂ ad locū pme ne det͂ vacuum. ⸿ Dicit de 3ᵒ pte ꝙ ex his ſeqt͂ ꝙ cū v̄tꝰ attractiua habuerit auxiliuȝ caliditatis attractio erit fortioꝛ qꝛ ibi due

cāe ꝯſūgenᷓ. ¶ Nō ꝑ attractionē fieri a vacuo. Itelligiᷓ ħ mō ꝙ attrahiᷓ aliqd ne deᷓ vacuū ⁊ nō ꝙ vacuū ſit quo quomō cā attractiōis. ¶ Nō 2° ꝙ ꝑ v̄tutē debem⁹ intelligē aut ſpecificā formā aut q̄litatē occultā: ſꝫ tales nō agit niſi vt īſtrm forme ſubalis. Et ſm ħ voluit gdā ꝙ ſpōgia que poniᷓ in pte in aq̄: ⁊ tn̄ ipleᷓ aq̄ quo ad ptē diſtātē attrahit aquā ꝑ formā ſpecificā. Et ſilr de attractiōe pāni. Pānus attrahit aquā vel vinū: ⁊ ſilr de lana. Et di gn̄alr in talib⁹ corꝑib⁹ ſiccis ſpōgioſis eē talē ſpecificā v̄tutē attrahēdi liq̄da currētia. nō tn̄ ħ fieri rōne ſiccitatis attrahētis. ¶ Aliqui nolūt ħ fieri rōne ſiccitatis attrahētis. Et dicūt Auic. hic de ſiccitate tacuiſſe dans itelligere hoc ꝑ caliditatē quā noīauit. ¶ Sed ħ nō videᷓ veꝝ cum Auic. attractionē a calido reducat ad vacuum tanq̄ nullam ponat in calido per ſe virtutē attractiuā. ¶ Alij dicūt in talib⁹ corꝑib⁹ attractionē fieri ne deᷓ vacuū. Nā aq̄ ꝯdēſat aerē: ⁊ ille occupat minorē locū: ⁊ ſequitur aqua ne deᷓ vacuū: ⁊ ſic ꝯñr vel alio mō ꝙ aer fugiet ab aqua tāq̄ a ꝯ̄rio motu veloci ⁊ inſeqñᷓ aqua ne deᷓ vacuū. ¶ Et ſi dicaᷓ ꝙ ſpōgiā ſup aquā ſuſpēſam expꝑtū eſt. nō tn̄ tāgētē aquā tādē inueniri plenā aqua. ¶ Dicūt aliqui ħ eſſe argumētū ꝓbās ꝙ attractio fit ibi a forma ſpecifica: ſed nō eſt dubiū ꝙ ꝯtinētia fit vapoꝝ ab aqua eleuatio qui in ſpōgia remanētes poſſūt in aquā ꝯuerti: ⁊ multis alijs modis ſi ꝯſideras ħ ſaluari pōt. In attractione aūt duaꝝ virgulaꝝ auelane cā eſt occulta proprietas que tn̄ debilis eſt: ⁊ in ſiccis virgulis non reperiᷓ.

Sed in parte iſta

dubitaᷓ: qꝛ vᷓ ꝙ nulla attractio fit a vacuo ꝑ ħ ꝙ attractio eſt gd poſitiuū: ḡ hꝫ cāꝫ efficiētē poſitiuā: ſed vacuū nō ē huiꝰ cū nō ſit nec poſſit eē nālr. ¶ Et ſi dicaᷓ vt ſupra vacuū nō eſſe cāꝫ: ſed tn̄ corp⁹ moueri ne deᷓ vacuū tn̄ ſtat argu⁹: qꝛ in caſu nulla eſt ibi cā poſitiua efficiens talis mot⁹: ḡ talis mot⁹ nō dꝫ eē. vt v̄bi gr̄a. qn̄ aq̄ īſtrm ſequiᷓ in īſtrō ſupra noīato aſcendēdo in ꝑma cānula. ¶ Hic dᷓ cōiter ab oibus ꝙ in oīb⁹ corꝑib⁹ ſublunarib⁹ eſt q̄dā q̄litas qua pñt moueri ꝓhibendo vacuū. vt vnūquodqꝫ iſtoꝝ corpoꝝ ſublunariū oppeteret vn̄quaqꝫ ꝯtiguari cū alio corꝑe ad ſaluādā ꝯtiguitatē ⁊ ordinem vniuerſi ſiue illa q̄litas ſit cōnata ſiue a ſupcaeleſtib⁹ iſluxa: ⁊ hāc dicūt cām poſitiuā hui⁹ mot⁹ ne deᷓ vacuū. ¶ Cōtra. ꝑmo ſequiᷓ hūc motū eē ipulſionē nō attractionem. ¶ Scđo ſeq̄reᷓ in oī tali motu qui fit ſimplr ne deᷓ vacuū ꝯ̄ nālē ſpecificā iclinatiōnē ei⁹ qđ moueᷓ: ſicut aque ſurſū: ⁊ ignis deorſū q̄litatē illā motiuā ne deᷓ vacuū eē fortiorē pro tūc ad illū motū faciēdū q̄ ſit ſpecialis q̄litas: vtputa grauitas ad reſiſtēdū. Et pꝫ ꝯña: qꝛ in tali motu ex reſiſtētia: vt ad expꝑiētiā videm⁹ ꝙ aq̄ in cyphō cuꝫ fūdo ſupiori reſiſtit trahēti cyphū ſurſū: ſꝫ nō fit talᷓ motus vbi ē reſiſtētia niſi v̄tute actiua dn̄ante. ḡ ad talē motū faciēdū opꝫ illā q̄litatem motiuā ne deᷓ vacuū dn̄ari ſpeciali q̄litati ei⁹: qđ moueᷓ: ſed ħ ꝯñs eſt falſuꝫ: qꝛ tūc i tractu aq̄ ſurſuꝫ ne deᷓ vacuū nullus eēt labor. ¶ Nec difficilius trahemus multā aquā ſimul ne deᷓ vacuū q̄ paucā: qđ eſt ꝯ̄ expꝑientiā. Et ꝯña pꝫ. ꝑ ħ ꝙ cū illi mot⁹ fiant a ꝑn° itriſeco dn̄ante reſiſtētē. v̄tus quātūcūqꝫ modica poſſet tales mot⁹ facere ⁊ in multa aq̄ eſſet eq̄lis ꝓportio v̄tutis mouētis ad reſiſtētiā ſicut in pauca: vt pꝫ itelligēti: neqꝫ etiam poſſemus aſſignare cām q̄re magis aqua q̄ lapis ſequiᷓ ne deᷓ vacuū cū etiā in lapide ſit tale ꝑncipiū motiuū qđ in tempore vicit ſuā grauitatem.

¶ Propter hec ⁊ multa ſilia credo ꝙ in motu aque ſurſū ſupra ſuā ſpherā ne deᷓ vacuū itriſecū ꝑncipiū in aq̄ nullū eſt qđ ſit effectiuū illi⁹ mot⁹: vel qđ ad illū motū iclineᷓ. Sed dico illū motū eē a ꝑn° extriſeco mouēte corp⁹ ꝯtiguū ⁊ appetitū quē hñt corꝑa ad ꝯtiguationē vel ꝯtinuationē vndequaqꝫ eſſe ꝑ accñs cām illius motus directe: ſicut ſi ferrū per collā alligeᷓ ligno ⁊ trahaᷓ lignū ſurſum ⁊ ferrū ſequiᷓ: nō eſt dubiū ꝙ viſcoſitas colle ⁊ tenacitas nō eſt cā efficiēs ꝑ ſe illū motū ferri nec appetitus quē hñt ptes ferri ad ꝯtinuitatē adinuicē eſt efficiēs illū motū: ſꝫ ego qui traho ⁊ ꝑ accñs illi appetitus ſunt cōia. nō ḡ ferrū a ꝑncipio intriſeco moueᷓ: ſed tn̄ aliquis appetitus ei⁹ eſt cā accñtalr iſtius motus: ⁊ ideo dico iſtos motus eſſe ſimplr violētos ⁊ eſſe vere attractiones que ſunt a corpore vel virtute mouente illud ꝑmū qđ alia ſequunᷓ. ¶ Nota vlteri⁹ ꝙ in lucerna ⁊ ſilibus attractionibus ꝯſideramus duplicia mota. vnū motū eſt pars calefacta leuigata que ſui leuitate aſcēdit ſurſuꝫ: ⁊ ħ nō ꝓprie dᷓ attrahi. alius motus eſt ptis nō leuigate que ſeq̄ᷓ ad locū in quo recedit ps leuigata: ⁊ iſta moueᷓ ne detur vacuū ⁊ dᷓ ꝓprie attrahi. ¶ Nota vlterius ꝙ dolor ſi ſit cā attractionis ħ eſt ꝑ accñs: qꝛ nā trāſmittit ⁊ calefacit mēbrū: ⁊ mēbrū calefactū attrahit a ꝑncipio. tn̄ poti⁹ eſt cā ipulſionis q̄ attractionis. ¶ Et ſi dicaᷓ ꝙ ſiccitas eſt cā attractionis: qꝛ cerebrū ſiccū facile repleᷓ: vt ꝑ°tertij. Negaᷓ ꝯña. cū eadē mltitudo vapoꝝ veniēs ad cerebrū nālr ſiccū erit ſibi diſcōueniens que nō eſt diſcōueniens cerebro nālr humido vel tēperato. ¶ Ultimo cōſiderā ꝙ cū ꝯiungunᷓ neceſſitas vacui: ⁊ calor ⁊ virtus fortior fit attractio. Sed hoc Auic. reliquit tanq̄ notum.

¶ Expulſiua v̄o min⁹ idiget ſiccitate q̄ attractiua ⁊ retētiua. nō. n. idiget ꝯſtrictione retētiue: neqꝫ iſeparabilitate attractiue ⁊ ꝯſtrictiōe ei⁹ ⁊ circūdatiōe attracti tenēdo ptes inſtri: donec ad illas alteri⁹ ptis attractio ꝑueniat. Et ad vltimū nullo mō idiget expulſiua gete: ſed motu ⁊ inſpiſſatiōe pauca que ad exprimēdū ⁊ ad expellēdū tali adiuuet mēſura: q̄ien⁹ ꝑ ipſaꝫ remaneat iſtrm figurā expſſiōis ⁊ ꝯſtrictionis ꝯſeruās: quēadmodū in retētiua tꝑe lōgū ⁊ in attractiua tꝑe breue eſt necīiū donec ptiū attractio vnā applicet alij: ideoqꝫ ſiccitate parum indiget.

¶ Nūc determinat de iſtis q̄litatib⁹ in cōparatiōe ad expulſiuā. Et cōparādo expulſiuā gbuſdā v̄tutib⁹ in idigētia ſiccitatis. Et diuidiᷓ in tres. ꝑ ponit vnā ꝯcluſionē. 2° ponit vnā rōnē ad ipſaꝫ ꝓbādā. 3° ponit aliā. ibi 2° [Non indiget.] ibi 3° [Et ad vltimū.] ¶ Dicit de ꝑmo pte ꝙ expulſiua minus indiget ſiccitate q̄ attractiua ⁊ retētiua. ¶ De 2° parte dicit hāc rōnē expulſiua nō idiget ꝯ̄ctione retētiue: nec indiget inſeparabilitate obiecti ⁊ ꝯſtitutione organi ⁊ circūdatione obiecti ⁊ retētione eius tāto tꝑe donec aliaꝝ ptiū attractio ꝑueniat ad ipſuꝫ gb⁹ indiget attractiua. ḡ min⁹ idiget expulſiua ſiccitate q̄ retentiua vel attractiua. tenet ꝯña ꝑ ħ: qꝛ ſi ſiccitas eſt neceſſaria iſtaꝝ v̄tutū opationib⁹ maxime ꝓpter iſtas diſpōnes eſt necīa. ¶ De 3° pte vult hāc rōnē. Expulſiua nō indiget gete ſui organi: ſꝫ mota ⁊ iſpiſſatiōe pauca tāta. ſ. quāta ſufficit ad tenēdū ptes inſtri ſm figurā bonā expulſionis: ita ꝙ nō idiget tenere ſuū inſtrm quietū tꝑe lōgo ſicut retētiua: nec tꝑe pauco ſicut attractiua: ḡ min⁹ idiget ſiccitate: qꝛ ꝓpter getē maxime videᷓ ſiccitas necīa. ¶ Circa ptē. Nota ꝑmo ꝙ lꝫ plus debeat inſtrm ꝯſtringi in expulſiōe q̄ in data retētiōe. tn̄ qꝛ ꝯſtrictio q̄ eſt i retētiōe fit cū gete: iō pluri indiget ſiccitate. Cū ḡ dᷓ ꝙ expulſiua nō idiget ꝯſtrictiōe retētiue nō itelligiᷓ ꝙ nō idigeat tāta ꝯſtrictiōe: ſꝫ nō idiget ea ita circūſtātiōata cū gete ſicut retētiua. ¶ Nō 2° vt ſupra dᷓ in attractiōe ꝯcurrē attractionē partis ꝯ̄hētis: ⁊ quietē obiecti ꝯtenti in ꝯcauitate

attrahētis

attrahẽtis: que vocatur hic ab Auic inſeparabilitas ⁊ gẽtẽ ptis ꝓxie circũdãtis obiectũ donec ꝑueniat ad ipſaz attractio ptis alteri⁹. Et hec oĩa idigẽt fixiõe etiã ſiccitate: que oĩa Auic. tetigit in lr̃a. Expulſiua vero nõ idiget huiꝰ quietib⁹: vt pz. Si habuerimus vnũ corp⁹ oblõgũ ad modũ icteſtini plenũ in expulſiõe ɔtẽti in eo nõ idigem⁹ niſi ɔtinua ɔſtrictione icipiẽdo ab vno exẽplo trãſeũdo vſ ad aliud. ¶ Nõ 3° ꝙ lz expulſiua vtus iuuetur aliq̃ humidita te vt ſumitur ab Iſaac libro elemẽtoꝝ. Et a Ioannitio: ⁊ ab Auic. 13° tertij: ⁊ experiẽtia docet. tñ ad ei⁹ opationẽ requirit aliq̃lis ſiccitas: ⁊ nõ q̃litercũqz intẽderet humiditas fieret expulſio fortior. Oĩs. n. imoderata diſcraſia deicit actũ ꝓprie vtutis. ¶ Nõ 4° ꝙ lz expulſiua videatur ex dictis indigere humiditate. tñ magis videtur indigere caliditate ꝙ̃ alia qualitate ex quo magis motu non idiget ⁊c.

¶ Que aũt plus eis oĩbus idiget caliditate eſt digeſtiua que ſiccitate nõ idiget: ſed humiditate vt nutriẽs efficiat ⁊ ad penetrãdũ in foramina ⁊ ad figuras recipiendas aptum reddat.

¶ Nũc Auic. determinat de iſtis q̃litatib⁹ cõparatiõe ad digeſtiuã: ⁊ cõparat digeſtiuã alijs vtutib⁹ quo ad idigẽtiã alicui⁹ de iſtis q̃litatib⁹. Et diuiditur in duas ptes. Primo ponit intẽtionẽ ꝓbando. 2° rñdet cuidam dubio. ibi [Neqz põt aliqs.] ¶ In pte prima duas icẽdit ɔnes. Prima eſt digeſtiua vtus plus idiget caliditate iſtis alijs: ⁊ itelligo de digeſtiua cõi. Pz p expiẽtiã: ⁊ ꝓpter fortitudinẽ motuũ qui a digeſtiua fiũt. Scda ɔcl'io. digeſtiua nõ idiget ſiccitate tãq̃ inſtrũ ſibi ſubordinato ad opationem. Probatur. digeſtiua idiget illa q̃litate que facit nutriẽs liq̃dũ ⁊ aptũ ad penetrãdũ per foramina: ⁊ ad recipiẽdas figuras mẽbroꝝ in que ɔuerti dz ⁊ nõ ɔtrio: ſz huiꝰ inſtrm eſt humiditas ⁊ ſiccitas eſt ipeditiua. g̃ ⁊c. ¶ Nõ tñ ꝙ lr̃a pro 2° ɔcl'ione poſſet alr̃ itroduci. videlicet nõ ꝙ dicat digeſtiuã abſolute nõ idigere ſiccitate: ſz ꝙ digeſtiua nõ indiget ſiccitate ad eliquãdũ nutrimẽtũ nec ad faciẽdũ penetrare: nec ad figuras capiẽdas. cũ h̃ tñ ſtat ꝙ indiget ſiccitate ꝓpter dare humido digerẽdo cõplõnẽ cõuenientẽ: ⁊ ꝓpter igroſſare: ⁊ ꝓpter multa alia: ⁊ iſta mihi plus placet. ¶ Nõ p̊ ꝙ hec dicta oĩno ſũt vera de digeſtiua cõi. Nã ꝓpria digeſtiua ingroſſat ⁊ inſpiſſat: vt ſupra dictũ eſt. Nec facit nutrimẽtũ liq̃dũ: vel ad ꝓp penetrãdũ in foramina ꝑparatũ. ¶ Nõ 2° ꝙ lz frigiditas multotiẽs effectiue ɔcurrit ad cõplẽdũ diſpõnes rei gñate p digeſtionẽ. ipſa tñ nõ effectiue ɔcurrit ad digeſtionẽ vt virga cũ gñatur pinguedo p viã digeſtionis a calo: cũ ipſi⁹ coagulatio eſt a frigore: ⁊ ita roſtra pili ⁊ vngues ⁊ multa talia. reqritur tñ caliditas tẽperata ad digerendũ. ⁊ iõ p accñs ɔcurrit frigus. ¶ Nõ 3° ꝙ ad digeſtionẽ cõem maior reqritur caliditas ꝙ̃ ad attractionẽ vel expulſionẽ aut retẽtionẽ. In liẽteria. n. a frigore cãta calor ſufficit p attractiõe ⁊ expulſiõe: ⁊ nõ pro digõne. Silr aliqñ ſufficit pro retẽtione ⁊ nõ pro digõne. De ꝓpria aũt nõ ſic manifeſtũ eſt: ſz tñ ꝓportionabilr eſt putãdũ. lz g̃ mediãte eodẽ calore mẽbrũ attrahat ⁊ digerat. tñ maior mẽſura caloris reqritur ad debite digerẽdũ ꝙ̃ ad ita attrahẽdum: ⁊ h̃ voluit Auic. ¶ Nõ 4° ꝙ digeſtiua ſtõchi iuuatur ſicco per accñs duob⁹ modis. Un⁹ eſt qz ɔſumit humiditates flaticas in ſtomacho abũdãtes que digõnẽ ipediunt. Et alio mõ qz ſicca iuuãt ⁊ ɔſtrigũt ptes ſtomachi adinuicẽ magis que magis iũcte meli⁹ digerũt. Et h̃ voluit Auic. 13° tertij. ꝙ digeſtiua iuuatur calis ⁊ ſiccis. nõ tñ ꝙ ſiccitas ſit inſtrm digeſtiue vtutis in opando. Et ad hũc ſenſuz dixit Auic. hic ꝙ digeſtiua nõ idiget ſiccitate. ¶ Ingroſſatio aũt q̃ fit in digerẽdo ſufficiẽter a calo. Et ſi aliq̃ reperiatur digõ in nobis ꝓportionata aſſationi. in ipſa tñ opatur vtus mediante humido: ſed remiſſiori ꝙ̃ in alijs veris digeſtionibus ⁊ ſm h̃ vtus digeſtiua idiget aũt humiditate in proprio ſubo ⁊ in obiecto circa qd̾ opatur: idiget illa vt vtatur ea ad iducẽdã cõplõnẽ mediã iter humiditatẽ ⁊ ſiccitatẽ: ⁊ vt p illã mẽ ſit ꝑparata ſuos mot⁹ ⁊ ipreſſiones retinere: ſiccitate aũt nõ idiget ad iſta: ſz vt ſit humiditatis ꝓportio fini icẽto lz aliq dicãt hic vt ſupra dĩ Auic. loq de digõne cõi que fit humido vt in ſtomacho ⁊ in epate: ⁊ qñqz maiori: vt in pueritia vel flatico: qñqz ab oñi. vt in ſenectute vel cholico. Et iſtas dñt nõ ꝓprie eſſe optes: ſz cõparatiue tñ. ¶ Ex qb⁹ pz ſolo quorũdã dubioꝝ hic moueri ſolitoꝝ: vtrũ aliq̃ digeſtio fiat a frido. vtrũ digeſtiua vtatur ſiccitate. vtrũ maiori indigeat caliditate digeſtiua vel attractiua ⁊ multoꝝ ſĩlium. ¶ Et ſi q̃ratur que virtus idigeat pluri calore vel digeſtiua vel nutritiua. ¶ Rñdetur cõiter ꝙ digeſtiua cõis pluri calore indiget ꝙ̃ ꝓpria vel nutritio: ita ꝙ lz cor ſanũ mediãte eodẽ calore faciat digeſtionẽ cõem ⁊ ꝓpriã: tñ cũ aliquãto gradu caloris ſufficit facere ꝓpriã cũ q̃to nõ ſufficit facere cõem. Sed digeſtiua ꝓpria iterũ calore minori indiget ꝙ̃ ꝓpria nutritiua: vt gdã dicũt. Nã ſi per remiſſionẽ caloris vtriuſqz virtutis opatio dz impediri opz ꝙ impediatur nutritio nõ impedita digõne: vt aſſimilatio vel vnio: ſed nõ põt ipediri digeſtio quin ipediatur nutritio. ¶ Ego aũt credo ꝙ hec rõ nõ ꝓbat. Nã q̃uis ipediatur nutritio ipedita ꝓpria digõne põt dici ꝙ h̃ eſt: qz obiectũ nõ eſt ɔueniẽter ꝑparatũ: nõ qz vtus nutritiua tñ debilitata ſit ꝙ nõ ſufficeret in ꝓpriã operationẽ reſpectu conuenientis obiecti.

¶ Neqz põt aliqs dicere ꝙ ſi humiditas i digerẽdo eſſet iuuatiua pueri poſſent res duras digerere. Nõ. n. ꝑuenit pueris non poſſe iſtud ⁊ iuuenibus poſſe ꝓpter hoc: ſed ꝓpter homogeneã ⁊ homogenee elõgationẽ. Qd̾. n. ex reb⁹ durũ exiſtit complexioni pueroꝝ nõ eſt homogeneũ. Uirtutes igitur digeſtiue corã eo nõ opantur: neqz ipm recipiũt retẽtiue: ſed cito ipz expellũt expulſiue. Iuuenũ vero cõplexionibus eſt id cõueniens: ⁊ ad eos nutriendos conueniens.

¶ Remouet dubitationẽ dicẽs ꝙ nõ põt aliqs dicẽ ɔ ea que ſtatiz dicta ſũt ꝙ ſi humiditas iuuaret in digerẽdo: tũc ſeqtur ꝙ pueri poſſent digerẽ res duras: ſicut iuuenes vel meli⁹: qd̾ eſt falſuz. Et pz ɔña p h̃: ꝙ in calore ſũt eq̃les: ſz humiditatẽ hñt pueri maiorẽ. g̃ hñt fortiorẽ vtutẽ digeſtiuã. Et p ɔñs res duras pñt magis digerẽ. ¶ Rñdetur. n. ꝙ h̃ nõ accidit pueris nõ poſſe res duras digerere iuuenib⁹ potẽtib⁹ ꝓp vtutis digeſtiue debilitatẽ: ſz ꝓpter ea ꝙ res dure hñt homogeneitatẽ cũ iuuenib⁹ q ſũt duri reſpectu pueroꝝ: ⁊ nõ hñt homogeneitatẽ cũ pueris q ſũt valde hũidi. Et iõ vtutes digeſtiue pueroꝝ nõ opantur ɔueniẽter i rẽ ſiccã ⁊ ſue retẽtiue nõ bñ recipiũt illã: ſz cito expellũt ipm expulſiue. Sed illud ſiccũ eſt ɔueniens cõplõnibus iuuenũ. ⁊ iõ digeritur ⁊ retinetur. ¶ Circa partẽ nota ꝙ homogeneitas itelligitur ſĩlitudo in cõplõne actualis que ſola nõ eſt ſufficiẽs cã facilitatis digõnis. nã videmus ꝙ ouis que eſt humida digerit paleas ſiccas q̃s non digerit ſerpẽs vel leo vel ancipiter que ſũt alalia ſicciora ⁊ ɔ̃ illa digerũt carnes q̃s nõ digerit ouis. Reqritur g̃ et occulta ꝓprietas currẽs iter nutrimẽtũ ⁊ nutritũ ⁊ digerẽs ⁊ digerẽdũ que facit digerẽdũ aptuz pati a digerẽte. ¶ Nõ ꝙ humiditas facit obiectũ paſſibiliꝰ ꝙ̃ ſiccitas vt oẽs ɔcedũt: ⁊ docet expiẽtia: ⁊ ꝑcipue paſſionũ que reqruntur in digõne. ¶ Ex quo ſeqtur ꝙ alijs parib⁹ humida ſunt faciliꝰ digeſtibilia ꝙ̃ ſicca. Et iſtud colligi põt in

cõmẽto illius aforiſmi. Facilius eſt repleri potu ꝙ̃ cibo. ¶ Et ex iſtis apparet ꝙ nõ ſequit̃ hoc nutrimẽtũ: habet maiorẽ homogeneitatẽ cũ iſto corpore. ꝙ̃ eſt facilius digeſtibile niſi ponant̃ alia paria. nã ſtat ꝙ nõ currat inter ea ita ↄueniẽs ꝓprietas occulta: vel ꝙ rõne ſiccitatis mĩto plus reſiſtit ꝙ̃ rõne homogeneitatis fiat facile digeſtibile. Pueri ergo nõ digerunt res duras ſed molles: qꝛ in mollibus homogeneitas ⁊ ꝓprietas eq̃lis: ⁊ maior paſſibilitas ex pte humiditatis. Juuenes aũt magis digerunt duras ꝙ̃ molles: ſed tñ poſſũt digerere duras ⁊ nõ pueri. ⁊ rõ qꝛ lꝫ dure res habeãt ↄgeneitatẽ qõ nõ hñt molles: tñ ex parte maioris humiditatis ſũt molles: tãto ex pte maioris humiditatis ſũt molles: tanto magis paſſibiles. ¶ Et ex h̃ fundamẽto cõprehẽdere potes q̃re ſenes melius digerũt res molles ꝙ̃ duras: ⁊ ſunt molliſ nutrimẽti.

Utrũ iuuenes habẽt vtutẽ digeſtiuã fortiorem pueris. Et arguit̃ ꝙ ſic. Primo qꝛ meliꝰ digerũt dura ⁊ equalr̃ hũida. vt 6° de accñti. Scdo qꝛ hñt cõplonẽ tẽperatã: de 2° mõ: ⁊ tẽperatũ ſeq̃t̃ fortitudo. Tertio qꝛ calor eſt acutior ⁊ magis abſolutꝰ ab humido ſuffocãte. Quarto qꝛ plus ſimul digerũt cũ plus in vna cibatione recipiãt. Quinto qꝛ meliꝰ reſtaurãt ⁊ pfectius cũ reſtaurarẽt ꝓportionatũ ſibi qui ſũt pfectiores ⁊ meliꝰ opant̃. Sexto qꝛ puerorꝫ nã in digerẽdis cibis nõ dũ eſt firma: vt 3° afoᵐᵒʳ cõmẽto 26°. ¶ In oppoſitũ arguit̃ p̊. qꝛ nãles actꝰ pueri ſũt fortiores 6° de regimine ſanitat̃. ¶ Scdo qꝛ plus hñt de humiditate que iuuat ad digõnẽ aliis paribꝰ. ¶ Tertio qꝛ digeſtio eorꝫ ſeruit cõplete nutritiue ⁊ augmẽtatiue: ſed iuuenũ nõ niſi nutritiue. ¶ Quarto qꝛ citiꝰ digerũt cũ pluries comedẽ poſſint in tpe eq̃li digerẽdo. ¶ Quinto qꝛ digõ in pueris eſt melior que eẽ põt in plibꝰ horis ſupra cap̃ de etatibꝰ. ¶ In dubio eſt rñſio antiq̃ Joãnis de ſcã Sophia. ꝙ digõnẽ eſſe pfectiorẽ põt intelligi duplr̃: vel qꝛ citior ⁊ velocior: aut qꝛ pfectiꝰ ⁊ meliꝰ eſt genitũ p illã digõnẽ. Jtẽ genitũ pfectius põt duplr̃ dici vel abſolute: vel cõparatione ad vite durationẽ. ¶ Tũc ponit tres ↄnes. Prima puerorꝫ digõ eſt velocior reſpectu obiecti ſibi ꝓportionati ꝙ̃ iuuenũ. ꝓbat̃: qꝛ digeſtio ꝓportionat̃ nutritioni ⁊ reſoloni que ſũt velociores in puero ꝙ̃ in iuuene: vt in cõmento afoᵐⁱ. Qui creſcunt plimũ hñt calorẽ ⁊c̃. Et qꝛ pluries ſine nocumẽto comedũt. ¶ Scda ↄclũo. digõ puerorꝫ ẽ pfectior digõne iuuenũ rõne geniti p digõnẽ cõparatione habita ad vite p durationẽ. pꝫ. qꝛ humidũ puerorꝫ ẽ aptius p vite p durationẽ. ¶ Tertia ↄclũo. digõ iuuenũ eſt abſolute pfectior digõne puerorꝫ. Pꝫ qꝛ genitũ p talem digõnẽ eſt abſolute pfectiꝰ cũ pfectiores poſſint opationes. Et ſꝫ h̃ pꝫ argumẽtorꝫ ſolon cũ hac põne plimi moderni trãſeũt. ¶ Antoniꝰ aũt de Parma voluit ꝙ in digeſtione ↄſideramꝰ eliquationẽ ⁊ opationẽ: que ꝓprie eſt digõ: qꝛ ꝑmixtio ⁊ tẽperatio humidi cũ ſicco quo ad primũ dixit fortiorẽ eſſe iuuenũ digeſtiuam: ⁊ iõ res duras meliꝰ digerẽ. Quo ad ſcõm dixit vnã nõ eẽ alia fortiorẽ. Sꝫ ſi ↄiũgas vtriuſqꝫ poſitionis dicta ſolo erit facilior.

¶ Et ex hoc q̃dẽ collectũ eſt ꝙ retẽtiua indiget ↄſtrictione ⁊ figurarꝫ ↄſtrictionis fixione lõgo tpe ⁊ pauco motionis adiutorio. Et attractiua ↄſtrictione idiget ⁊ fixione ⁊ ↄſtrictiõis tpe breuiſſimo ⁊ in motu mĩto idiget auxilio: ⁊ expulſiue eſt neceſſariũ ſtrigere tñ ſine fixiõe de qua nõ eſt curãdũ. Et idiget adiutorio ad motũ faciẽdũ. Et digeſtiue eſt neceſſariũ eliquare ⁊ tẽperare: ideoqꝫ virtutes iſte q̃litates illas q̃tuor inequalr̃ opari faciũt ⁊ eis inequalr̃ indigens.

¶ Hic Auic. epilogat circa dicta: ⁊ patet conſideranti.

¶ De virtutibus aialibus. Cap. IIII.

Virtutes aũt aiales intelligi volunt per illas virtutẽ illã que cũ in membris recepta fuerit p̃parabit ad recipiendum virtutem ſenſus ⁊ motus ⁊ operationis vite.

¶ Poſt determinationẽ de vtutibꝰ nãlibꝰ determinat de aialibꝰ. Et diuidit̃ p̃ns caplm̃ in duas ptes. Ponit p̃mo vnã notificationẽ de virtute aiali. 2° illam explanat. ibi [Nos aũt hãc.] Prima in duas. p̃mo põit notificationẽ. 2° docet q̃dã aie accñtia ad iſtã virtutẽ reduci. ibi [Quibus etiã.] ¶ Dicit p̃mo ꝙ medici p vtutẽ aialẽ volũt intelligi illã vtutẽ que cũ fuerit recepta in mẽbris prepara bit ea ad recipiẽdũ vtutẽ ſenſus ⁊ motꝰ ⁊ opationis vite. ¶ Primo notãdũ ꝙ vtutes nãles ea rõne qua nãles cõueniũt oibꝰ aiatis ſiue ſint aialia ſiue nõ. ⁊ ideo dr̃ cõiores vitalibꝰ. ⁊ iõ de illis p̃us Auic. determinauit. ¶ Nõ 2° ꝙ virtus põt dici aialis aut qꝛ eſt vtus aie: ⁊ ſic digeſtiua ⁊ oẽs vtutes de qbus in iſta doctrina determinatur ſũt aiales. Scdo mõ dr̃ virtus aialis: vtus aie opatiua cognoſcẽdo vel mediãte cognitione. Et iſto mõ ſolũ vtꝰ cognoſcitiua vel motiua volũtarie dr̃ aialis. Tertio mõ dicit̃ aliq̃ virtus aialis: qꝛ ſolũ in corpe aialis repta: ⁊ iſto mõ vitalis ⁊ aialis imediate añ dicte ſũt aiales. Quarto ſumit̃ aialis ꝓprie pro vtute in ſolis aialibus repta que p̃parat ad receptionẽ vtutis ſenſibilis motiue. ⁊ iſto mõ ſumit̃ hic: ⁊ hec vtus eſt illa quã medici vitalẽ vocãt ex quo patet ſenſus rubrice ⁊ ſignificatio iſtꝰ termini in p̃ncipio capli. ¶ Nota 3° ꝙ p opationes vite q̃dã intelligũt vlr̃ oẽs opationes in viuẽte reptas que ſine vitali vtute fieri nõ poſſunt. Alii dicũt intelligi opationes ꝓprias vitali ſicut ſpiritũ generare pulſare: ⁊ aiam in ſubiecto cõſeruare. Senſus ergo erit: aut qꝛ vtus vitalis p̃parat ad oẽs opationes viuẽtis: aut qꝛ preparat ad oẽs opationes ꝓprias vitali vtuti: ⁊ vtrũqꝫ eſt verꝫ. ¶ Nõ 4° ꝙ virtus vitalis de ſe eſt p̃paratiua ad recipiendã virtutẽ ſenſus ⁊ motus: ſed q̃nqꝫ mẽbrũ ad qõ venit nõ eſt ſufficiẽs ad recipiendũ hãc p̃parationẽ. ⁊ iõ nõ opꝫ ꝙ oẽ mẽbrum in quo recipit̃ hec vtus ſit p̃paratũ ad virtutẽ ſenſus ⁊ motus recipiẽdũ: vt oſſa ⁊ cartilagines ⁊ ſiᵃlia. Et iõ in notificatione vitalis vtutis itelligẽdũ eſt ꝙ ſit p ſe p̃paratiua. nõ tñ ꝙ vbiqꝫ p̃paret. ¶ Nõ 5° ꝙ in quocũqꝫ mẽbro recipit̃ hec vtus vitalis ſaltẽ aliquã opationẽ vitalẽ reperimus. ⁊ ſi nõ oẽm. vt vbi gr̃a: opationẽ que eſt aiam in mẽ ↄſeruare: ⁊ ſic i oſſe in oi alio mẽbro talis opatio inuenit̃: ſed opationẽ que eſt ſpũm gñare vel pulſare nõ opꝫ in oi tali mẽbro vitalẽ virtutẽ habẽte repire. ¶ Nã cũ ſit aliqua vtus vitalis ꝓpria ⁊ aliqua cõis: ſicut diximus ſupra de nãli in illis mẽbris eſt virtus gñandi ſpiritũ ⁊ pulſandi que tñ ꝓpriã habẽt. ¶ Jtẽ attẽde ꝙ p vtutẽ vitalem intelligimus hic non aiam: ſed qualitatiuum quoddam principium quo anima has operationes operatur.

¶ Quibus etiã admiſcent̃ timoris ⁊ ire motiones propterea ꝙ in eis reperiunt dilatationem ⁊ ↄſtrictionem que accidit ſpiritui qui huic cõparatus eſt virtuti.

¶ Dicit ꝙ medici admiſcent. i. attribuũt iſtis vtutibꝰ aialibꝰ motiones que ſũt in ira ⁊ timore. Et cã eſt: qꝛ in iſtis repit̃ dilatatio ⁊ ↄſtrictio que ſũt motꝰ ſpũs cõparati. i. ſeruiẽtes tanꝙ̃ ꝓpriũ inſtrm̃ huic vitali vtuti. ¶ Nõ primo ꝙ in ira ⁊ timore ⁊ gaudio ⁊ ſimilibus cõſideramus

duo

duo.ſ.vnū qđ eſt ipſa paſſio appetitus que eſt inclinatio ad pſequēdū vel fugiēdū vel nō recipiēdū vel nō pſiſtēdū. Et ꝯſideramus etiā motus quoſdā corporeos: vt cordis pulſuꝫ ⁊ arteriaꝝ ⁊ ſpūs motus nūc ad extra nūc ad itra. ¶ Quo ḡ ad primū iſte paſſiones ſūt ꝓprie virtuti aīali cognoſcitiue. quo ad ſcđm ſunt ptinētes ad virtutē vitalē. Et ideo Auic. dixit timoris ⁊ ire motiōes: ⁊ nō dixit timorē ⁊ irā. ¶ Et ſi dicaꝝ qđ eſt qđ mouet ſpm intus ⁊ extra. Dicūt cōiter ꝙ eſt ꝓpria forma ſua que eſt nālr ſubordinata vitali virtuti ⁊ etiā aīali. Et mouet ꝓportionaliter ad paſſionē que eſt in v̄tute aīali: vt in timore verſus iteſtina ⁊ femora. In verecūdia ad faciē. In ira circa cor: ad extra ⁊ ad itra diuerſimode. ¶ Alij dicūt ꝙ cerebrū habēs talē paſſionē itroducit in ſpū q̄litates p quas ſic mouent. Sed pma viſio melior mihi videt. ¶ Nota ſcđo ꝙ ſpiritus in ira dilatat ⁊ ꝯſtringit: qꝛ quādoqꝫ expanditur ad extra: quādoqꝫ trahitur ad intra ⁊ nō ſoluꝫ ſpūs ſed cor ⁊ arterie mouent: vt hꝫ videri in de pulſibus ſcđa huiꝰ. qui motus fiūt a vitali v̄tute ſine dubio pro quanto eſt quo ad quid animali ſubordinata.

¶ Nos aūt explanabimus ſūmā hāc ⁊ dicemꝰ ꝙ quemadmodū ex humoꝝ ſpiſſitudine ſm aliquā cōplexionē ſube generat ſpiſſe que eſt mēbrū aut pars mēbri: ita ex humoꝝ vaporibꝰ ⁊ coꝝ ſubtilitate ſm aliquā cōplōnē ſuba generatur ſubtilis que eſt ſpūs. Et ſicut apđ medicos epar prime generationis eſt principium: ita cor generationis ſecūde principium exiſtit.

¶ Declarat dictā notificationē vitalis virtutis. Et diuiditur in duas. pmo ponit pambula. 2° notificat. ibi [Et hic gdē.] Preambula ſūt duo. Primū eſt ꝙ quēadmodum ex ſpiſſitudine humoꝝ. i. ex pte groſſa ⁊ corpulēta humorū ſm aliquā cōplōnē. i. acquirente aliquā determinatā cōplōnē gn̄at mēbrū in pncipio gn̄ationis aut pars mēbri in nutritione. ita ex vaporibꝰ ſanguinis ⁊ ſubtili pte humoꝝ gn̄at ſpūs. ¶ Scđm eſt ꝙ quēadmodum apud medicos epar eſt pnᵐ pme gn̄ationis. ſ. ſanguis ⁊ humorū ita cor eſt pnᵐ ſcđe. ſ. ſpūuꝫ. ¶ Ubi notādū ꝙ hec preambula fuerūt neceſſaria vt notificaret nobis pncipale inſtrm̄ huius virtutis qđ eſt ſpūs ⁊ pncipale eius pnᵐ. pu ta cor. Nā virtutē cognoſcimus per opationes que fiunt ab his duobꝰ pncipijs. ¶ Nō 2° ꝙ notificat ſpūꝫ ex pte agētis qđ eſt cor: ⁊ ex pte māe que eſt vapor ſanguis tēperatus: ⁊ ex pte forme cū dixit ſꝫ aliquā cōplōnē. Nā nō ois cōplō eēt ꝯueniēs ad eē ſpūs: ⁊ ita itelligat de modo ſube ⁊ ꝓportionabilr notificauit mēbra ex pte māe que eſt pars corpulēta ⁊ forme cū dixit ſm aliquā cōplōnes. Efficiēs aūt mēbrū eſt v̄tus gn̄atiua de qua ſupra dictuꝫ eſt: ⁊ dedit nobis intelligi ꝙ ex eadē mā gn̄ant mēbra ⁊ nutriunt cū dixit ꝙ ex pte corpulēta humoꝝ generatur mēbrū intelligēdo in actu gn̄atiue: aut pars membri in actu nutritiue. ¶ Nota 3° ꝙ ſpūs eſt illud quo pncipalr viuimus: ⁊ corpulētū eſt illud quo nutrimur mō ſpūs reſpectu corpulēti quo nutrimur eſt calis ⁊ humidus. Et iđ dixit ad hūc ſenſum Damaſcenus viuimus calo ⁊ humido. ⁊ nutrimur frido ⁊ ſicco. ¶ Nō 4° ꝙ ſpūs vitalis reſpectu aūis eſt calis ⁊ humidus: reſpectu aūt fumoꝝ ⁊ vaporꝝ eſt tēperatꝰ ad iuſtitiaꝫ. Sed reſpectu ſpūs aīalis ⁊ nālis eſt calidus ⁊ ſiccus. Et ad hos varios ſenſus ſunt gloſande auctoritates que ꝯtra hoc ſonare videntur.

¶ Et hic ſpūs cū ſm cōplōnē ꝑuenit quā debet habere ad hāc virtutē recipiēdā pparat. deinde oia illa pparat membra ad recipienduꝫ omnes alias virtutes animales: ⁊ etiam reliquas.

¶ Ponit ſniē declarationē dicēdo primo ꝙ hec virtus pparat aīali. 2° ꝓbat ꝙ hec v̄tus pparat nāli ⁊ non nālis vitali. ibi [Et pparās.] 3° ꝓbat ꝙ motiones ire ⁊c. ſūt ad hāc virtutem reducēde. ibi [Et qꝛ ira.] Primo in duas. p ſniaꝫ declarat. 2° ꝓbat ꝙ v̄tus vitalis pparat aīali. ibi 2° [Uirtutis equidē.] ¶ Dicit pmo ꝙ hic ſpūs qui a corde generat cū peruenit ſm ꝯcluſionē quā dꝫ hīe pparatur ad recipiēdū hāc v̄tutē. ſ. vitalē: deinde ille ſpūs veniens ad alia mēbra pparat ea ad oēs alias v̄tutes aīe recipiendas: ⁊ per hunc modū virtus vitalis pparat ad aīalem: ⁊ hāc ſniam nō ꝓbat: ſed vult ꝙ experiētia ſit nobis magiſtra ꝙ ſpūs a corde veniēs ad mēbra ꝯſeruat in eis vitā: cū ꝓhibito influxu cordis mēbra corrūpant: ⁊ pcipue influxu qui eſt per ſpūs trāſmiſſionē. ¶ Ubi nota ꝙ ſpūs ille ad h vt habeat v̄tutē vitalē regrit ꝙ habeat debitā cōplōnē. Et iđ Auic. dixit cū ſm cōplōnē ꝑuenit quā dꝫ hīe. ¶ Nō 2° ꝙ ex h videt Auic. inuere hāc v̄tutē in ſpiritu eſſe aliud a tēperamēto ſuo cū dicat ꝙ per debitam cōplōnē pparat ad hāc virtutē recipiēdā. ¶ Nota 3° ꝙ ſpiritus pparat mēbra ad alias virtutes recipiēdas hoc mō: qꝛ dat eis diſpōnē ſine qua etiā ſi adueniet ſpūs aīalis vel nālis: mēbrū tn̄ talē v̄tutē ab illis ſpiritibus recipere nō poſſet. ¶ Nō 4° ꝙ hic ſpūs q̄uis pparet mēbra ad tales virtutes recipiēdas: tn̄ etiā effectiue ꝯcurrit ad oia opa mēbri: iđ effectiue ⁊ diſpoſitiue ad oēs opatiōes alias ꝯcurrit. ¶ Nō 5° ꝙ alio mō dn̄r iſte v̄tutes in ſpū eſſe ⁊ in mēbro: nam in ſpū ſunt virtualr: qꝛ ſpūs pōt talē virtutē facere in mēbro ſicut lumen hꝫ virtualr caliditatem. Sed in mēbro ſunt formalr: qꝛ membrū proprie eſt illud quod informatur tali qualitatiuo principio per qđ anima poteſt in tales vel in tales operationes.

¶ Uirtutes equidem animales in ſpiritu gdem ⁊ in membris non perueniūt niſi poſtq̄ hec vitalis prouenit virtus.

¶ Probat ꝙ virtus vitalis pparat aīali. Et diuidit in duas ſꝫ ꝙ duas ponit rōnes. ibi 2° [Ideoqꝫ.] ¶ Prima rō virtutes aīales non recipiuntur in ſpū vel in mēbro niſi poſtq̄ virtus vitalis fuerit in eis recepta. ergo preſupponūt vitalē tanq̄ ad ipſas pparantē. Aſſumptū relinquit tanq̄ notū. Nam ipoſſibile eſt mēbruꝫ ſentire ⁊ moueri niſi viuat. ergo ipoſſibile eſt hr̄e virtutē ſentiendi ⁊ mouendi niſi habeat virtutē vitaleꝫ: quia ſicut operatio ad operationem: ita virtutes ad virtutem.

¶ Ideo ꝙ virtutes aīales alicuiꝰ mēbri deſtruūtur: viuū tn̄ mēbrū adhuc exiſtit niſi hec virtus i eo fuerit deſtructa. Nōne vides ꝙ mēbrū ſtupidū aut paralyticū vnūqđqꝫ ſꝫ habitudinem eſt nō habēs ſenſum neqꝫ motū: aut ꝓpter complexionē que ꝓhibet ipm eos recipe: aut ꝓpter oppilationē que accidit iter cerebrū ⁊ ipſum in neruis qui ad ipſuꝫ ꝑueniūt: ⁊ tn̄ ipm eſt viuū. Et mēbrū cui accidit nō habēs ſenſuꝫ neqꝫ motū ⁊ accidit ei vt putreſiat ⁊ corrumpatur.

¶ Ponit ſcđaꝫ rōnē inferēdo vnū correlariū. ibi [In mēbro igit.] Rō ē lꝫ in aliquo mēbro v̄tutes aīales deſtruātur mēbrū tn̄ viuit. Sed ſi v̄tus vitalis tollat: ita ꝙ mēbrū moriat ipm nō ſentit nec mouet: ḡ v̄tus aīalis pſuppōnit vitalē. ꝯña clara. ⁊ maior pꝫ. qꝛ in mēbro ſtupido ⁊ in mēbro paralytico deficit ſenſus ⁊ motꝰ: nō tn̄ ſꝫ actū ſed etiā ſm habitū vel ꝓpiquā potētiā cū nō poſſint ſentire applicato obiecto: nec moueri pcipiēte appetitu: ⁊ h

vel ꝓpter malitiā ꝓprie cōplonis mēbri: vel ꝓpter oppilationē iter mēbrū ⁊ cerebrū ex quo recipit ſpūs aīalis: ⁊ tñ iſta talia adhuc ſūt viua ⁊ minor de ſe eſt clara. Per mēbrū aūt ſtupidū ꝓprie itelligim⁹ mēbrū ꝓpē nālr ſen in tact⁹ ſenſitiuū qḋ eſt hac opatione ſenſibilr diminutū ꝑmanālr: vel ex toto ab ea iſta opatio remouetur. ℂ Et per paralyticū itelligimus mēbrū nālr motu volūtario mobile hac virtute priuatū: aut in eadē valde notabilr diminutū ꝑmanāliter. Et ɔtingit idē mēbrū ſimul eē ſtupidū ⁊ paralyticū: ⁊ facilr diſpōnes ille coniunguntur.

ℂ In mēbro ḡ paralytico eſt virtus que eius cuſtodit vitā donec cū remotū fuerit qḋ ꝓhibet ꝑ fluat ad ipm virtus ſenſus ⁊ mot⁹. Ipm nāq; preparatum erat ad ſuſcipiendū eam ꝓpter virtutis vitalis ſanitatē in eo. Prohibens enim nō prohibuit niſi vt non eam in effectu reciperet ſed membrum non ſic eſt mortuum.

ℂ Infert correlariū ꝙ ḡ in mēbro paralytico qḋ ſanari dz eſt vtus que cuſtodit ei⁹ vitā. ſ. aīe priīā in mā. Donec cū remotū fuerit ipedimētū qḋ ꝓhibebat ipz ab ope ſenſus ⁊ mot⁹ recipiat vtutē ſenſibilē ⁊ motiuā: qꝛ erat ꝑparatū per vitalē: vt illā vtutē recipe poſſet: qꝛ illud qḋ ꝓhibuit nō ꝓhibeat niſi qḋ nō poſſet iſtā virtutē recipe cū effectu. ſ. bitu cōpleto: ſz ꝓpter h̄ mēbrū nō erit mortuū. ℂ Circa ptē hāc nō ꝑ ꝙ lz aliqḋ mēbrū repiri poſſet nāliter diſpoſitū in quo ſit vtus vitalis ⁊ nō ſit in eo aīalis nec actu nec aptitudie. Et ēt poſſet repiri aliqḋ rōnale in diuiduū in quo eſt vtus vitalis ⁊ nō eſt aīalis vtus ſꝫ habitū vt in apoplectico forti apoplia ante mortē: nō tñ pōt īueniri aliqḋ idiuiduū totale in quo ſit vtus vitalis ⁊ tñ nō ſit in eo aīalis vtus ſm actū aut ſm aptitudinē. Et ꝑpterea nō poſuerūt phi huic vtuti corrndere gradū diſtīctū viuētiū. ℂ Nō z⁹ ꝙ lz dicam⁹ vitalē vtutē parare aīalē: nō tñ ipſa ſolā ſufficit ad faciēdū mēbrū hr̄e vtutē aīalē: ſz regrit iflux⁹ vel vtus cerebri mediāte aīali ſpiritu.

Dubium tñ eſt cū ſpūs vitalis ſuſcipiat hāc vtutē vitalē a corde. Utrū cor in dādo hāc vtutē ſpūi opeꝛ mediāte vitali ſpū: ⁊ ſi ſic tūc eſſet in ſpiritibus ꝓceſſus in īfinitū. ⁊ ſi nō: tūc ſequiꝛ ꝙ in ꝑncipaliſſima opatiōe vitalis vtutis cor nō vtereꝛ ſpū: cui⁹ opp̄ꝫ pōnūt oēs. ℂ Dic ðr a ḡbuſdā p̄ᵐ ſpm̄ reptū in corde genitū eē a vtute ḡñatiua que eſt in ſꝑmate. ℂ Ego tñ credo ꝙ ſic vtus ḡñatiua que eſt in ſꝑmate nō ḡñat ſanguinē: ſz opꝫ oēm ſanguinē ab epate ḡñari. Itē ſpm̄ opꝫ hr̄e determinatū agēs qḋ eſt cor: iō ɔcedo oēm vitalē ſpm̄ genitū eē a corde mediāte ſpū vitali. Eſt tñ dare p̄ᵐ vitalē ſpm̄ in corde meo: gr̄a exēpli: qui ſpūs genit⁹ fuit a corde pr̄is ⁊ ſimul cū ſpū gignitiuo in ſꝑmate emiſſus eſt. ⁊ remāſit ſub forma vitalis vſq; ad cordis ḡñationē ⁊ a vtute īmutatiua p̄ᵃ ad locū ḡñōis cordis fuit tranſmiſſus ita ꝙ in ꝑn⁹ cor hūit ſpm̄ ſibi appoſitū a pr̄e genitū: ⁊ in talib⁹ nō ē icōueniēs ꝓceſſus in īfinitū ſic i prib⁹ iuxta viā pbop.

ℂ Et preparans non eſt virtus nutriendi tm̄ ita vt dicamus ꝙ quādiu virtus nutriendi affuerit viuum erit: ⁊ cum deſtrueꝛ erit mortuum.

ℂ Dic ſm varios doctores vario mō fit text⁹ itroductio. Sed ego ponā primo expōnē que mihi vr̄. deinde ſubdā alioꝝ expōnē. ℂ Eſt ḡ pmo ſciēdū ꝙ q̄dā fuerūt dicētes ꝙ vtus nutritiua eſt pma virtus nālr in corpore aīalis ⁊ cuiuſcūq; viuētis repta. ⁊ ꝙ ꝑter hāc vtutē nō opꝫ ponē aliā vtutē vitalē que vitā ɔſeruet: ⁊ ꝓpter h̄ ꝑparet: imo dicūt ſolā hāc nutritiuā ꝑparare ⁊ dare vitā. ℂ Hanc ḡ pōnē intēdit Auic. deſtruere. Et ꝑ narrat pōnē nō eē ve-

rā. z⁹ ꝓbat ibi [Qm̄ h̄ ipm.] 3⁹ ꝓbat ꝙ nutritiua pro quāto eſt nutritiua nō ꝑparat aīali vtuti. ibi [Et ſi vtus.] 4⁹ ɔcludit ex dctis ibi [Reſtat.] 5⁹ docet quō vitalis ad oēs alias ꝑparet opationes vite. ibi [Deinde ſpūs ſꝫ pbm.] ℂ Dicit ꝑ ꝙ nō tm̄ vtus nutritiua ꝑparās eſt ad vtutem aīalē ita ꝙ dicaꝛ ꝙ nulla alia virtus regraꝛ ad viuere: ſz q̄diu vtus nutriēdi fuerit erit mēbrū viuū: ⁊ qn̄ deſtruetur virtus nutriēdi mēbrū erit mortuum: ita ꝙ breuiter dicūt ꝙ ꝑmanālē virtutē in aīali nō regriꝛ ad ꝑparādū ꝑ vtute aīali niſi nālis que eſt nutritiua: nō vere dicūt.

ℂ Qm̄ hipꝫ verbū virtutis afferem⁹ nutritiue. fortaſſe. n. plerūq; in aliquo ei⁹ opatio deſtrueꝛ ⁊ mēbrū viuū remāebit. ⁊ fortaſſe plerūq; remanebit ei⁹ opatio ⁊ mēbrū tēdit ad mortē.

ℂ Probat ɔclōnē per h̄ ꝙ hocmet verbū qḋ dcm̄ eſt ſupra de vtute aīali ad ꝓbādū ꝙ ipſa ꝑſupponit aliā vtutē per quā vita ɔſeruaꝛ: poſſumus dicere de virtute nāli qꝛ fortaſſe in aliquo mēbro deſtrueꝛ eius opatio. ſ. nutritiue virtutis ⁊ remanebit viuū. ḡ nō eſt nutritiua illa per quā imediate mēbra viuūt: ⁊ per ɔñs eſt alia virtus preparans ad alias virtutes. Similr fortaſſe remanebit ei⁹ opatio plurima nō multū debilitata: ⁊ tñ mēbrū tendit ad mortem: ita ꝙ virtus debite ɔſeruatiua erit notabilr debilitata ⁊ nō nutritiua. ergo alia etiā eſt vtus per quā immediate etiam conſeruatur vita ꝗ̄ nutritiua.

Sed tūc ſunt due difficultates. ℂ Pria qr̄ in pma rōne ſupponiꝛ eſſe poſe deſtructā eſſe opationē nutritiue vtutis: ⁊ tñ mēbrū viuē: qḋ videꝛ falſū: cū ſcḋo de aīa dicaꝛ ꝙ vſq; ad h̄ viuūt aīata quouſq; ſuſcipiūt alimētū. ⁊ ꝙ vita eſt ɔſiſtētia aīe per alimentū. ℂ Dic ðr ꝙ ſm Auic. opiōnē nō eſt īpoſſibile mēbrū viuere ⁊ in eo deſtructā eſſe opationē nutritiue vtutis: vñ ſupius in cap̄ z⁹ hui⁹ doctrine dixit ꝙ appō que eſt ꝑm⁹ act⁹ nutritiue vtutis q̄nq; fallit vt in egritudine que vocaꝛ atrophia. Et nō ē dubiū ꝙ cū fallit appoſitio fallit ēt vnio ⁊ aſſimilatio. ℂ Ad auctoritatē Ariſt. rñdeꝛ ꝙ vſq; ad h̄ viuūt ⁊c̄. id eſt nō notabilr viuit plus aliqḋ totale viuēs ꝗ̄ nutriaꝛ ⁊ ſuſcipiat alimētū: qꝛ niſi alimētū ſuſciperet nō eſſet potēs ſi eſt aīal ad ḡñationē ſpūs qui eſt vite ſuſtētaculū: nō tñ vult ꝙ abſolute nō pōt viuere niſi nutriaꝛ: vnū aūt mēbrū pticulare fortaſſis notabili tpe viuet ⁊ nō nutrieꝛ qꝛ recipet a corde īfluxū ⁊ nō ab epate: ⁊ ſm h̄ aliqui volūt ꝙ lz nō ſit poſſibile in aliquo totali aīali viuēte eſſe vitā ſine nutritiōe: qꝛ nō eſt niſi poſſit ſpm̄ vitalē regn̄are cū h̄ ſit ꝑmus act⁹ vitalis: ⁊ qn̄ h̄ pōt eſſe ibi eſt ⁊ mā ⁊ vtus potēs nutrire eā in pticulari mēbro h̄ pōt deficere. ⁊ ɔcordant iſto mō Auic. ⁊ Ariſt.

Secūda difficultas. Nā ſi vtus vitalis ꝑparat nālē ⁊ nutritiue quō eſt poſſibile ꝙ remaneat pl'm opatio nutritiue vtutis: ⁊ tñ mēbrū tēdit ad mortē. Si ḡ tēdit ad mortē multū debilitaꝛ vitalis: ſed debilitata vtute ꝑparāte neceſſario debilitaꝛ ꝑparata. ḡ etiam multū debilitaꝛ nutritiua. ℂ Et ſīlis difficultas poſſet adduci ad ꝓbādū ꝙ vitalis nō ꝑparat aīali. qꝛ tūc debilitata vitali debilitareꝛ aīalis: cuius oppoſitū videmus in ethicis ad mortē tēdētibus. ⁊ febribus ḡbuſdā peſtilētibus in ḡbus īfirmi ſūt cū debiliſſima virtute vitali: ⁊ tñ ſentiūt ⁊ cognoſcūt optime. ℂ Dic ðr a ḡbuſdā ꝙ in quocūq; mēbro multū debilitaꝛ virtus vitalis in eodē multum debilitatur nutritiua: ⁊ etiam aīalis. ℂ Dicunt ſcḋo ꝙ nō eſt icōueniēs virtutē vitalē eſſe multum debilitatam: lz non ſit ſic in alijs. ℂ Et tunc dicunt tertio ꝙ ſtat in aliquo membro fortes eſſe operationes virtutis nutritiue. ⁊ tñ mēbrū ad mortē tēdere per accñs: ꝓpter ea ꝙ in alio membro debilitatur virtus vitalis ad cuius

membri corruptionem.ſequiť totius corruptio:vt verbi gratia cordis ⁊ arteriaꝝ.Et ita dicunt de animali virtute ꝙ in quocunqȝ mēbro eſt debilis ṽtutis ſi ſit in eo alalis virtus illa eſt debilis:ſȝ tñ ſtat ꝙ in membris qbuſdã aialib⁹ eſſe fortē ṽtutē vitalē:lȝ in qbuſdã aialib⁹ ſit valde debilis.Et ꝑ hoc ad argumētū.Mēbrū tēdit ad mortē.ğ virtus vitalis eſt debilis.Nego argumentum.Nam tēdit ad mortē ꝑ accidēs ex nocumēto in alio membro.
¶ Alij dicunt notando:ꝙ lȝ virtus vitalis preparet alali ⁊ nutritiue tñ remiſſus gradus vitalis ṽtutis ꝑparat itēſo gradui alalis ⁊ nãlis. Et iō ſtat notabiliter debilitari virtutē vitalē nō debilitata notabiliter animali ⁊ nutritiua.Et ſic negať argumentū:virtus preparans eſt notabiliter debilitata.ğ ṽtus ꝑparata eſt notabilr̃ debilitata.
¶ Secundus modus exponēdi hūc tex.fuit Dini de florētia.Et itēdit Aui.in iſta parte ꝙ nō tñ virtus nutritiua eſt preparans vitali virtuti:ita ꝙ quãdiu nutriť mēbruȝ viuit.⁊ quãdo deſtruiť operatio ṽtutis nutritiue ſit mortuū.¶ Et hoc ꝓbat Aui.ibi[Quoniã hoc ipm.]Et eſt rō talis hoc ipſum verbū qđ nos diximus de virtute alali reſpectu vitalis poſſum⁹ dicere de nutritiua reſpectu vitalis:videlicet ꝙ fortaſſe.i.poſſibile eſt ꝙ ei⁹ operatio.ſ. virtutis nutritiue deſtrueť in aliquo mēbro:⁊ tamen illud membrū remanebit viuū.ergo ṽtus vitalis potius preparat naturali.¶ Et ſimilr̃ fortaſſe remanebit plurimū operatio illius nutritiue ṽtutis:⁊ tamen mēbrum tēdet ad mortē.Et hec parua ꝑicula exponitur apud iſtos duob⁹ modis aut dicendo ꝙ li remanebit ſignificat idē qđ ceſſabit.⁊ tūc eſt ſenſus.⁊ fortaſſe remanebit plurimū oꝑatio illi⁹ virtutis nutritiue.i.ceſſabit:qꝛ mēbrū tendit ad mortē:⁊ ſenſus eſt clarus.¶ Alio modo dicunt ꝙ operationeȝ nutritiue poſſumus duplr̃ ꝯſiderare vel in ſe:⁊ ſic dicūt eē īpoſſibile ꝙ remaneat iſta operatio plurimū mēbro ad mortē tendente:vel cōſiderať quo ad influxū ab epate.⁊ tunc eſt poſſibile virtutis illius oꝑationē que eſt ſpiritū naturalē ab epate tranſmitti ad membrum remanere plurimū:⁊ tñ membrū tendit ad morteȝ cordis influxu deficiēte.¶ Et ſm hanc viã iteꝝ opȝ ꝯcedere ꝙ eſt poſſe:vt ſupra aliqđ membrū viueret:⁊ ipſum non nutriri:qꝛ viuere cū ſit exiſtentia aīe in corpore eſt ꝑus nãliter ꝙ̃ nutriri.ğ nō claudit aliquã naturalē ꝯtradictionē viuere ⁊ nō nutriri.¶ Et ſi dicať ꝙ virtus nutritiua eſt cō ior vitali cōmunitate ſubiecti cōcediť:non tamen eſt prior naturaliter vitali in eo in quo eſt vitalis.
¶ Tertius modus exponēdi eſt Gentilis ꝗ poſitis ꝗ̃tuor ſignificationibus hui⁹ termini vita ⁊ hui⁹ termini viuū dicit ꝙ viuū in iſto.§.ſumiť ab Auicen.ꝓ eo qđ eſt aptū aptitudine completa remota ad ſentiendū ⁊ mouenduȝ.
¶ Nota 2⁹ ꝙ ad hoc ꝙ mēbrū ſentiat duo requirunť influxus.vnus a corde.ali⁹ a cerebro.Et nō cuiuſcūqȝ gradus ſunt ſufficiētes:ſȝ vtriuſqȝ reqriť certa mēſura.ita ꝙ verbi gr̃a.de vitali reqriť mēſura vt quatuor ad hoc vt per īfluxū talē poſtea poſſit ſentire ⁊ moueri:ita ꝙ ſi minus ꝙ̃ quatuor hēret de īfluxu cordis nō poſſet ſētire quãtūcūqȝ influxus intēſus a cerebro veniret:quando ğ mēbrū habet in mēſura ambos influxus diciť hr̃e virtutem alalem in habitu ꝓpinquo.Cū aūt habet influxum cordis ſufficientē:vt ṽbi gr̃a quatuor:ſed nō hēt influxū cerebri.tūc habet virtutē animalē in aptitudine remota cōpleta.viuum ergo tñ dī de illo qđ habet completam aptitudinē remotã ſaltē ad virtutē animalem.¶ Supponit vlterius:ꝙ lȝ in animalib⁹ virtus vitalis ⁊ cordis influxus ſit neceſſarius ꝓ opere nutritiue:tamē nō eſt tãtus neceſſarius pro opere nutritiue quãt⁹ pro opere animalis:qꝛ in plantis iſtas virtutes videmus nutritiuas in quibus non eſt vitalis virtus.ergo influxus cordis ſufficit ad dandū membro aptitudinē remotã completã pro virtute animali:vt verbi gr̃a.dicam⁹ ꝙ mēſura vt duo de influxu vitali reqrať ⁊ ſufficiat ad oꝑōnes nutritiue:⁊ quatuor ad operationes alalis.¶ Vltimo ſupponiť ꝙ ēt ad operationes nutritiue requiriť epatis influxus vltra influxū cordis.¶ Ex quibus ſequiť ꝙ ſtat in mēbro eſſe fortes operationes nutritiue ⁊ membrū omnino eſſe habēs aptitudinē remotã cōpletaȝ ad ſentiendum ⁊ mouendū.verbi gr̃a.ſi membrū hȝ de īfluxu cordis vt duo ⁊ nō plura:⁊ hȝ de influxu epatis quãtum ſufficit.tūc enī nutritiue operatiōes ſiūt:⁊ tamē mēbrū nō eſt preparatum ⁊c̃.qꝛ ad talē preparationē requiriť influxus cordis vt quatuor qui nō eſt ibi:⁊ ſic mēbrū illud eſt mortuum ſm ſignificationē iaȝ dictã viui ⁊ tamē nutriť.¶ Seqť ſecūdo.poſſibile eſſe in aliquo membro deſtrui operationem nutritiue virtutis ipſo remanēte complete preparato ad ſenſuȝ ⁊ motū:ſicut ſi in membro ſtãte debito īfluxu cordis ⁊ cerebri deficiat īfluxus epatis.his poſitis dicunt ꝙ Aui.in iſta parte.Et ꝑparans nō eſt.intendit iſtã cōcluſionē.ꝗ virtus nutritiua ſola nō eſt ꝑparãs ad virtutē alalem.i.ſi ita eſſet opȝ ꝙ dicamus quãdiu virt⁹ nutriendi erit in mēbro erit ipȝ viuū ad ſenſuȝ expoſitū:qꝛ cōplete preparatū ⁊c̃.⁊ qñ deſtrueť erit mortuū:ſed ſuple hoc eſt falſum.ergo falſuȝ eſt ꝙ ꝑparet.Et ꝙ hoc ſit falſuȝ.ꝓbať:qꝛ ꝓ ipm verbū qđ dicebamus de alali reſpectu vitalis.ſ.ꝙ ſtat aialē in membro corrūpi remanēte vitali:ita hic dicemus ꝙ fortaſſe id eſt poſſibile etiaȝ ꝙ ei⁹ operatio.ſ.nutritiue deſtruať in aliquo mēbro ⁊ illud mēbrū remanebit viuū:vt ſupra dicebať eſſe poſſibile:⁊ ſtat ꝙ remaneat plurimū iſti⁹ oꝑōnis:⁊ tñ mēbrū tendat ad mortē.i.nō ſit viuū ad ſenſuȝ dcm̄:qꝛ nō hēat tãtū de vitali ſpū quãtū requiriť ad cōpletam aptitudinem remotã ad ſentiēdū ⁊ mouendū.¶ Hec eſt Gentilis expoſitio quã nullo modo puto ad mentē Auicē.quēadmodū nec aliã niſi primam.

¶ Et ſi virtus nutritiua inquantuȝ eſt nutritiua eſſet ipſa virt⁹ que ꝑparat ad ſentiendū ⁊ mouendum:vegetabilia preparata forent ad ſenſum ad motum recipiendum.

¶ In iſta parte iuxta oēs ꝓbat ꝙ ṽtus nãlis:vt hꝫ nō preparat animali per hoc ꝙ ſi prepararet cum nãlis reperiať in plantis ⁊ alijs vegetabilibus in quib⁹ eſt nutritiua reperireť ⁊ animalis:ſed hoc eſt falſum.

Hic cadit dubitatio qꝛ nō vř ꝙ rō valeat:qꝛ tūc ꝓbareť ꝙ vitalis ñ ꝑparet aiali:qꝛ tūc alalis repireť ī oſſe cū ī eo ſit vitalis.¶ Hic dī ꝙ nō valȝ argumētū.nã Aui.ñ vult plus īferre niſi ꝙ tūc vnū totale īdiuiduū qđ hr̃et ꝑparãtē ō ill ṽtutib⁹ dȝ eē aptū ad hñdū ꝑparã.nūc os ñ ē vnū totale.

¶ Reſtat ergo vt ſit ꝑparãs alia res que ꝓpriã ſequať cōplonē que vocať virt⁹ vitalis:⁊ ipſa qdem eſt prima virt⁹ que in ſpiritu ꝓuenit:cū ſpirit⁹ ex ſubtilitate humoꝝ ꝓcedit.

¶ Infert ex dictis ꝙ ꝑter ṽtutē nutritiuaȝ eſt alia vt⁹ in alalib⁹ que ꝑparat ⁊ īſequiť cōplonē illi ṽtuti appropriatã quã vocant vitalē ⁊ ipſa eſt p⁹ ṽtus que recipiť in ſpū qñ ſpūs fit ex hūiditate humoꝝ:⁊ ꝙ ſequať clarū eſt.ex quo.n.illa alia eſt ṽtus per quã ſtat vita nō eſt dubiū ꝙ ipſa eſt ꝑma que in ſpiritu ⁊ mēbris recipiť.

¶ Deinde ſpūs ſm phm Ariſtotelē per eã recipit pricipiū primū ⁊ aiaȝ primã ex q̃ alie ꝓfluunt virtutes.Harū ṽo virtutū oꝑōnes ab hoc ꝓueniūt ſpū in principio rei:ſicut etiam ſenſus

apud medicos nõ ꝑuenit ꝑ ſpũm aialez q eſt in cerebro niſi ad cryſtalloidez penetrat aut ad lin guã aut ad alia: cũ ergo pars ſpũs in vẽtriculũ ꝑuenerit cerebri cõplõnẽ recipiet ⁊ erit ꝯueniẽs vt ex eo ꝑueniãt virtutũ opõnes q̃ in eo primo reperte ſunt: ⁊ ſilr in epate: ⁊ ſilr in teſticulis.

¶ Poſtq̃ iã declarauit ꝙ vtus vitalis ꝓparat ad recipiendũ vtutẽ ſenſus ⁊ motus: declarat ꝙ ꝓparat ad oẽs alias vite operatiões. Et pmo declarat hoc ſm ſententiã Ar. 2° iuxta modũ medicoꝝ. ibi [Et apud medicos.] Dicit p̃ ꝙ ſm opinionẽ Ar. ſpũs cũ eſt factus ex ſubtilitate hu moꝝ ⁊ hʒ hanc vitalẽ virtutẽ recipit per eã pncipium p̃m ⁊ aiam pmã. i. ex hoc ꝙ dr̃ habere vitalẽ virtutẽ hʒ aiam pmã. i. virtutẽ pmã aĩe ex qua virtute alie virtutes oẽs in aiali reperte ꝑueniunt ad pncipiũ pmũ. i. dr̃ eſſe principiũ inſtrumẽtalẽ pmũ inter ſpũs opationes faciendas ita ꝙ nõ itelligat̃ ꝙ ſpũs ſit aiatus: vel ꝙ ꝑ virtutẽ vitalẽ recipiãt pmã vtutẽ aĩe tanq̃ eſſe ille due res diſtincte. Sed eſt modus loquendi vt ſi dicamus ꝙ mã ex hoc ꝙ recipit aiam humanã recipiat nobiliſſimã aiam terrenã nõ ꝙ nobiliſſima aĩa ⁊ humana realiter diſtinguantur. ¶ Dicit 2°. ꝙ operationes iſtaꝝ aliaꝝ virtutũ nõ ꝑueniũt ab illo ſpiritu in pn° ret: q2 lʒ aĩe virtutẽ receperit q̃ iſtas opatiões eſt apta facere: tñ nõ hʒ alias diſpões requiſitas q̃ ſunt iſtius virtutis inſtrã. vbi grã. ſpũs aialis i cerebro recipit̃ vtute faciẽdi ſenſationẽ: ſʒ nõ ſufficit facere ſenſationẽ niſi veniat ad cryſtalloidẽ ⁊ ibi alteretur vt recipiat inſtrm quo aialis vtus facit viſionẽ: ⁊ ad linguã ⁊ recipit diſpoſitionẽ qua mediãte vtus vitalis facit guſtationẽ aut ad alia mẽbra veniat vbi ꝑ alijs diſponit̃ ſenſationibus ita eſt de ſpiritu in corde facto cũ pars ei⁹ venerit ad vẽtriculũ cerebri in eo recipiet cõplexionez ꝑ quã erit ꝯueniens vt ab ea ꝑueniant opationes quedam vtutis q̃ pmo erat in eo: ita ꝙ vtus vitalis eſt illa que facit ſenſationes ⁊ motiones: ⁊ indiget tẽpamẽto a cerebro acqſito: ⁊ ita cũ pars venerit ad epar recipit cõplõnẽ per quã fit ſpũs ꝯueniẽs vt exerceat opationes nãles ꝑ vtutẽ vitalẽ que in corde recepta fuerat pncipalr: ⁊ ſilr dõm eſt de gnãtiua quo ad ptẽ q̃ venit ad teſticulos. ¶ Notãdum eſt g̃ ſm mentẽ phĩ in corde ſpũs recipit vtutẽ aĩe que ꝯcurrit effectiue tanq̃ pncipalis inter vtutes q̃ ſunt in ſpiritu ad oẽs vite opões: ⁊ hoc nõ dicũt medici: iſta tñ vtus non põt niſi in vitales opões per diſpoſitiones ſolũ a corde receptas: ſed ad exeundum in alias requirit quedã inſtrã q̃ acqrunt̃ in ſpiritu in cerebro epate ⁊ alijs mẽbris. Et nõ põt iſtas diſpões ſpũs recipe niſi pus receperit vitalẽ. vitalis g̃ vtus ꝓparat ad recipiẽda inſtrã ꝑ alijs operatiõibus in ſpiritu: ⁊ effectiue cõcurrit tanq̃ pncipalis ſpũs diſpõ ad oẽs alias opões. Et hẽ modus quo vitalis vtus ꝓparat ad oẽs alias opões ſʒ phʒ Ar.

¶ Et apud medicos gdẽ niſi poſtq̃ ſpũs i cerebro ad aliã ꝯuertit̃ complexionẽ non ꝓparat̃ ad recipiẽdũ aiam que eſt principiũ motus ⁊ ſenſus: ⁊ ſilr in epate: lʒ prima cõplõ iã iuuerit ad recipiendũ virtutẽ primã vitalez: ⁊ ſilr in vnoquoqʒ membro. apud eos. n. vnũquodqʒ opõnũ genus aliã hʒ aiam: ⁊ neqʒ eſt aĩa vna ex q̃ virtutes iſte ꝓfluunt: qm̃ hui⁹ ſumme aggregatio eſt aĩa. Et ſi gdẽ prima cõplõ iaʒ adiuuit ad virtutẽ primã recipiendã. tunc iã dedit vitalez vbi ꝑuenit ſpũs ⁊ virtus q̃ ſunt eius ꝑfectio. Hec aũt virtus apud eos non ſola ſufficit vt ſpũs ꝑ ipſaʒ omnes alias ſuſcipiat virtutes niſi ꝓpria ꝑuenerit complexio.

¶ Nũc oñdit qũo vitalis vtus ꝓpat ad oẽs opões alias vite ſm medicos. Et diuidit̃ in quatuor ptes. p̃ hʒ. 2° ibi [Preterea dixerũt.] Enumerat opões vitalis vtutis. 3° ibi [Et hec gdẽ.] Oñdit ꝯueniẽtiaʒ ⁊ diſiam iſti⁹ vtutis cũ alia ⁊ aiali. 4° ibi [Phi aũt.] Oñdit ꝙ hec vr̃ põt dici aialis: ⁊ põt et̃ dicinãlis. ¶ De p̃° dic̃ duo. Primũ eſt ꝙ apud medicos ſpũs vitalis nõ hʒ vtutẽ actiue ꝯcurrẽtez ad ſenſus ⁊ mot⁹ niſi poſtq̃ eſt ꝑmutata in cerebro: ⁊ ibi receperit aliã cõplõnẽ: ⁊ ſilr de epate: q2 nõ hʒ vtutez effectiue ꝯcurrẽtẽ ad nutriẽdũ: niſi poſtq̃ fuerit in epate alteratus: ⁊ ſic de alijs mẽbris. i. teſticulis. Sed cõplo p̃° acqſita in corde iuuat ad recipiendã pmã vtutẽ q̃ eſt vitalis ⁊ ſine q̃ recepta relique recipi nõ pñt. Ita ꝙ drĩa eſt inter phõs ⁊ medicos: q2 phĩ voluerũt vitalẽ vtutẽ receptã a corde eẽ pn̄m p̃m oiuʒ aliaꝝ opationũ effectiuũ. Sʒ iſti nõ volũt vnum eẽ tale pn̄m: ſʒ plura. ¶ Dicit 2°. ꝙ cã hui⁹ dicti medicoꝝ eſt: q2 ipſi nõ poſuerũt vnã aiaʒ i aiali: ſʒ voluerũt ꝙ vnũqdqʒ gen⁹ opõnũ hʒ vnã aiaʒ i aiali q̃ eſt pn̄m effectiuũ opõnũ illi⁹ generis p̃m. Si g̃ p̃a cõplo acqſita in ſpũ in corde iuuat illũ ad recipiendũ pmã aĩe vtutẽ. tũc ille ſpũs dat vitalẽ mẽbro vtutẽ: ad qð ꝑuenit ſpũs ille ⁊ vtus illa: q̃ vtus ⁊ ſpũs ſunt ei⁹ mẽbri ꝑfectio: ſed hec vr̃ apud eos nõ ſola ſufficit vt ſpũs ꝑ ipſam oẽs alias recipiat vtutes niſi recepit nouã cõplõnẽ in mẽbris ⁊ nouã vtutẽ. ¶ Nõ p̃. ꝙ tñ apud medicos q̃ apud phõs vr̃ vitalis ꝓpat ad oẽs alias opões vite i aiali: ſʒ diuerſimode. Nã phõs vult illã vtutẽ effectiue ꝯcurrẽ ad opões tales: ⁊ et̃ ꝓparare mẽbꝝ ad alias vtutes recipiẽdas. Medic⁹ aũt nõ vult vitalẽ vtutẽ ꝑ ſe effectiue ꝯcurrẽ ad aĩales opões. ¶ Nõ 2° ex dictis medicos iſtos ſecutos eẽ Plonis ſnīaʒ quã narrat Auerrois p̃o aĩe ꝯ°. ã. allato.

¶ Preterea dixerũt ꝙ virt⁹ hec ꝓter hoc ꝙ ipſa eſt ꝓparãs vita: eſt et̃ mot⁹ ſube ſpũalis ſubtilis principiũ ad membra ⁊ principiũ ꝯſtrictiõis ⁊ dilatatiõis aeris attracti ⁊ pulſus. Affert. n. adiutoriũ in cõpõne vite: qð eſt paſſio ⁊ in cõpõne opõnũ aĩe ⁊ pulſus ꝓbet auxiliũ qð eſt actio.

¶ Enumerat opões q̃s hec opõ hʒ facẽ ſʒ medicos. Nã ſm phõs oiuʒ opõnũ eſt pn̄m. ⁊ ſũt ille vna ꝓparare ꝑ aĩa ꝯſeruãda i mã. i. ꝓparare vitã. 2ª eſt ꝙ eſt pn̄m mot⁹ ſube ſubtilis ſpũalis. i. mouet ſpũm intus ⁊ ext̃ ſʒ neĉitatẽ. 3ª eſt ꝙ ẽ pn̄m dilatatiõis ⁊ ꝯſtrictionis aeris attracti. i. motus anhelit⁹. 4ª ꝙ ipa ẽ pn̄m pulſus ⁊ dilatatiõis ⁊ ꝯſtrictiõis cordis ⁊ arteriaꝝ: ⁊ ſic ipſa vr̃ vitalis cõpõne vite affert auxiliũ qð ẽ paſſio. i. ꝙ reducit̃ ad cãm nãlẽ. Nã ꝓparatio mẽbri ad aiam ſuſtẽtãdũ ẽ cã nãlis diſpoſitiua vite: ⁊ hẽ adiutoriũ vitalis vtutis in cõpõne vite: ſʒ cõpõne aliaꝝ opõnũ affert adiutoriũ qð ẽ agẽ vt mouere motu pulſus ⁊ motu anhelit⁹: ⁊ iſtas opões apud medicos facit vitalis vr̃ vt vitalis ẽ: nõ tñ oẽs repiunt̃ i oĩ mẽbro in q̃ eſt vitalis vr̃: vt pʒ clare: ſʒ p̃ª cõiter ẽ i oĩb⁹. ¶ Nõ 3°. ꝙ cũ dr̃ hãc vtutẽ eẽ pn̄m mot⁹ ſube ſpũalis ⁊ ſpũs ad mẽbra põt dupl'r itelligi. vno° mõ de ſpũ vitali: ſʒ mot⁹ aialis ſpũs pn̄m erit vr̃ aialis: ⁊ nãlis vr̃ pn̄m trãſmittẽdi nãlẽ ſpũm ad mẽbra. Et rõ ẽ iſta: qm̃ vnaqueqʒ vr̃ dʒ ſuũ pncipale inſtrm ad mẽbra iſluxũ vtut' recipiẽti amittẽ: cũ oẽ agẽs itẽdẽs finẽ itẽdat ordinata ad finẽ. ¶ Alij vo dicũt nullũ ſpũm moueri ad mẽbra nãlr niſi a vtute vitali: ita ꝙ cerebꝝ ſi trãſmittit ſpũs aialẽ ad mẽbra hẽ ꝑ vtutẽ vitalẽ: ⁊ hec trãſmiſſio ⁊ et̃ ſpũs aialis gnãtio nõ eſt opatio vir-

tutis aialis. ¶ Et ſimilr dicunt de naturali ⁊ generatiuo. Probaꝫ per B. ꝙ animalis ſtricte ſumpta cōtra vitalem eſt virtus cōprehenſiua ⁊ motiua volūtarie: quoꝝ nullū eſt ſpiritū generare vł ad mēbra trāſmittere: ⁊ nālis ſtricte ſumpta ꝯtra vitalē eſt operatiua: vt ſit circa nutrimētū: generatio aūt ſpūs ⁊ eius trāſmiſſio ⁊ precipue generatio nālis ex vitali nō eſt operatio circa nutrimentum. ¶ Et ſm hoc epar generando naturalē ſpiritū agit opus vitlis v̄tutis nō nālis queadmoduꝫ cor nutriendo ſe agit opus virtutis nālis ⁊ nō vitalis.

¶ Et hec qdē virtus v̄tutib⁹ naturalib⁹ ſimilaꝫ. ideoqꝫ nō volūtate ꝓueniūt vnde ꝯfluunt ⁊ ſimilaꝫ virtutib⁹ aialib⁹ ꝑꝑ opōnū eaꝝ diuerſitatē. ipſa. n. dilatat ⁊ conſtringit ſimul. mouet ergo duobus motibus contrariȷ̄s.

¶ In hac parte oſtēdit ꝯueniētiā ⁊ dr̄iam vitalis v̄tutis cū aiali ⁊ nāli. Et dicit ꝙ ſimilaꝫ nālibus v̄tutib⁹: qꝛ ſicut opōnes virtutis nālis nō ꝓueniūt a volūtate vn̄ ꝯfluūt tanꝗ̄ a pn̄° effectiuo ꝑ ſe illaꝝ opōnū: ita nec vitalis ⁊ cōuenit cū v̄tute aiali: qꝛ hec virtus facit opera differentia ⁊ cōtraria: ita ꝙ hꝫ potentiā ad cōtraria ſicut virtus aialis. ipſa. n. vitalis virtus ꝯſtringit ⁊ dilatat ſimul cor. v̄bi gr̄a. ꝯſtringit ⁊ arterias dilatat: vel ecōtra. ꝗ̄ mouet ſimul duob⁹ motib⁹ ꝯ̄rȷ̄s. ¶ Nō p̄mo. ꝙ lꝫ gnālr in corporib⁹ inaiatis que ſoluꝫ mouenꝫ ſm grauitatē ⁊ leuitatē gnāliter verū ſit ꝙ ſi vn⁹ mot⁹ alicui nālis ſit reliquus eſt ſibi vio ēn⁹: nō tn̄ generalis in oībus corporib⁹ ⁊ motib⁹ eſt illud verū. Nā alique forme ſunt motiue ſuoꝝ ſubiectoꝝ ſm ſinſa exigentiā mō vno motu: mō cōtrario. Et aliquādo idē mobile ſꝫ varias ptes motu cōtrario. Ex ꝗ̄ itelligiꝫ. ꝙ lꝫ virt⁹ vitalis nālr moueat motu dilatatiōis nō ſequiꝫ violēter mouere motu ꝯſtrictionis. ¶ Attende z° ꝙ alīq repiūnꝫ doctores ⁊ ꝑcipue Pluſꝗ̄cōmentator. z° tegni. q volūt motū pulſus fieri nō a virtute: ſed ꝑ hūc modū ꝙ humidū nutrimētale ſpumoſu⁊ exiſtens in corde ⁊ arterȷ̄s cū ſit valde aptū ſpumoſatiōi: ⁊ calor ibidē ſit fortis. iō ſpumificaꝫ ⁊ dilataꝫ ⁊ augeꝫ. ⁊ iō eleuat parietes cordis ⁊ arteriaꝝ: ſed veloci⁹ ꝗ̄ ibm magnificeꝫ ꝑꝑ fortē ipulſionē. ⁊ iō ne deꝫ vacuuꝫ ingrediꝫ aer frigidus ꝗ̄ ingrediēte detumeſcit hō humidū ⁊ denſaꝫ. ⁊ iō parietes cordis ⁊ arteriaꝝ ꝯcidūt ⁊ deprimunꝫ. Et qꝛ frigus ꝑcipiꝫ tanꝗ̄ diſproportionatū obm. iō etiā virtus conaꝫ ad excutiendū ⁊ ꝯſtringit fortius ꝗ̄ minoreꝫ ſpiritus. ⁊ iō exprimit aerē illū qui attractus fuerat: ita ꝙ ad cōſtrictionē quodāmō cōcurrit virtus mēbroꝝ motiua nāliter ad expellendū ꝯtrariū: ſed nō ad dilatationem. ¶ Et fundaꝫ leuibus motiuis niſi auctoritate Ar. in de morte ⁊ vita. ⁊ multū extēdit ſe in oſtēdēdo ꝙ vētoſitas facit mot⁹ fortes plus ꝗ̄ eſt pulſus ⁊ nemo negat. ¶ Sꝫ cū vena arterialis cōtineat ſanguinē eque ſubtilē: ⁊ tam multū de ſpiritib⁹ ſicut arteria pedie: ſi ꝓpter talē ſpumificationē cōſtrictio fiat: ⁊ dilatatio ſine dubio vena arterialis pulſaret: cuius oppoſitū notat experientia.

¶ Credo ergo hunc motū fieri a virtute: vt dicit Auic. ex hoc motiuo: lꝫ quidā per alias vias faciles ſoluentes nitanꝫ ad hoc probanduꝫ: ſed de hoc alias ſequiꝫ in textu. Philoſophi autem ⁊c̄.

¶ Philoſophi aūt cū aiam dicūt aiam terreā dicere volūt ꝑfectionē corꝑis nālis inſtr̄alis. Et volūt dicere principiū oīs virtutis ex ꝗ̄ metipſi motus ꝓueniūt ⁊ opōnes diuerſe. Erit igitur hec virtus ſꝫ phoꝝ ſniam virtus aialis. ſicut v̄tutes nāles quas nominauim⁹ apud eos v̄tutes vocanꝫ aiales. Qꝛ ſi voluerint dicere aiam ſm hāc itentionē: ſꝫ volūt dicere virtutē ꝗ̄ eſt principiuꝫ cōprehendendi ⁊ mouendi qḋ ex aliqua ꝓuenit cōprehenſione volūtarie. Et nā eſt: volūt dicere ꝑ omni virtute ex ꝗ̄ opatio ꝓuenit in ſuo corpore ſm hui⁹ forme diuerſitateꝫ nō erit v̄tus aialis: ſed erit naturalis ⁊ altioris ordinis ꝗ̄ ſit virt⁹ quā medici vocant nālē. Et ſi nālem vocauerint illam que rem nutrimēti miniſtrat ⁊ cōuertit: ſiue ad hoc vt remaneat indiuiduū: ſiue vt remaneat ſpecies non erit hic nālis: ſed erit tertium genus.

¶ Hic oſtendit ꝙ hec v̄tus vitalis poſſet dici aialis. ⁊ pōt dici naturalis: ⁊ poteſt poni tertiū genus diſtinctū ſꝫ varios modos accipiēdi hunc terminū animalis ⁊ hūc terminū naturalis. ¶ Dicit ergo p̄. ꝙ philoſophi cū dicunt aiam ſolum aiam terrenum intelligunt per illud nomen ꝑfectionē. i. formā corporis naturalis inſtrumentalis. ſ. organici. ⁊ ꝑ hoc volunt itelligere formā que eſt p̄ncipiū omnis v̄tutis in corpore animato reperte ex qua ipſa forma ꝓueniūt motus ⁊ operationes omnes diuerſe que in animali reperiunꝫ. Et ſm hunc modum hec virtus vitalis erit animalis. Et etiam virtutes quas vocauimus nāles ſunt animales: qꝛ virtutes anime hoc modo accepte. ¶ Dicit ſcḋo. ꝙ ſi non volunt intelligere hoc dictum ꝑ animā: ſed habent aliā intentionē: ⁊ dicunt ſoluꝫ illā virtutē animalē que vt ſic eſt p̄ncipiuꝫ cognoſcendi ⁊ mot⁹ localis volūtarȷ̄. Et dicūt nālem virtutem omnem virtutem in corpore ex qua ꝓueniunt operationes ſꝫ diuerſitatem iſtiuo forme dicte animalis ex qua nō ꝓueniunt operationes que ſunt operationes nec veri motus voluntarȷ̄. tūc ſm hāc ſignificationem hec virtus nō erit aialis. ſed nālis ⁊ altioris ordinis ꝗ̄ ille virtutes quas nos vocamus naturales. Eſt enim ſolū in animalibus reperta iuxta ea que ſupra diximus. Et iterū nobiliores facit opationes quā ſint ille quas diximus naturales excepta generatione. ¶ Si v̄o accipiant aialem vt ſtatim: ſed dicant nālem ſolā virtutem que miniſtrat rē nutrimēti. i. que agit circa nutrimentū vt paſſiue ꝯcurrat ad idiuiduī conſeruationē vel ſpeciei. tunc enim hec virtus non erit naturalis. nō enim vt ſic agit circa nutrimētū vt paſſiue cōcurrat ⁊c̄. ſed erit genus tertiū qḋ nos vocamus vitalē virtutē. ¶ Nota p̄mo hinc colligi oēm anime virtutē poſſe dici aialem ſiue ſit vegetatiua aia ſiue nobilior. Sꝫ tn̄ Gal. p̄mo de virtutibus naturalibus nō vocauit aiam omnē formā viuentē: ſed tm̄ illam a qua proprie ꝓuenit ſenſus ⁊ motus. ¶ Nota ſcḋo. nō eſſe intentionis Aui. ꝙ vitalis ſit de partibus vegetatiue: lꝫ non operetur conſequendo imperium voluntatis.

¶ Et qꝛ ira timor ⁊ ſimilia coꝝ hui⁹ virtutis ſūt paſſiones. tūc lꝫ eoꝝ principia ſint ſenſus ⁊ extimatio ⁊ virtutes apprehendentes: eas huic tamē comparate ſunt virtuti.

¶ Hic docet quō motiones ire ⁊ timoris reducuntur ad hanc virtutem. Et totum eſt ſuperius dictum. Ex illis ꝗ̄ in p̄ncipio capituli notata ſunt.

¶ Huius aūt v̄tutis declarationū rōnem certificare ⁊ an ſit vna an plures ꝗ̄ vna in ſapiētia cōtineꝫ naturali que ph̄ie pars exiſtit.

¶ Excuſat ſe a determinatione quorundam queſtionum circa hanc virtutem.

¶ De virtutibus aīalibꝰ cōprehēdētibꝰ. Ca. V.

In virtute aūt animali due copulā tur virtutes: quarum ipſa eſt ſicut genus: vna eſt ſicut virtus cōprehenſiua: ⁊ altera ṽtus motiua. Et comprehenſiua qdē eſt ſicut duarum virtutum genus.

¶ In iſto caplo Aui. determiat de virtute aīali ſtricte accepta. Et diuidit in duas ptes. pmo ponit vnā diuiſionē. 2° mēbra declarat ibi [Uirtus cōprehēſiua.] Dicit pmo. φ virtus aīalis eſt ſicut genus duaꝝ ṽtutū que cōprehēdunt ſub ea: ⁊ ſunt virtus cōprehenſiua: ⁊ virtꝰ motiua. Ex qbus dictis intelligit φ ṽtus aīalis diuidit in cōprehenſiuā ⁊ motiuā ſicut genꝰ in ſpēs. ¶ Nō pmo hic ſiue ṽtutē aīalē ſtricte put in caplo pcedēti deſcribebat φ ē ṽtus cōprehendēdi vel mouēdi motu q puenit volūtarie ex aliq̄ cōprehēſione ⁊ nō large p omni ṽtute reperta in aīali tm̄: vel in quolibet viuēte. Et pꝫ cauſa: quare dimiſit diffōnes ponere cū imediate poſita fuerit in caplo pcedēte. ¶ Nō 2°. φ hoc nomē ṽtus aīalis eſt cōe ad virtutē ſenſitiuā ⁊ virtutē localiter motiuā: ita φ minꝰ connotat qlibet iſtoꝝ terminoꝝ duoꝝ q̄ʒ virtus aīalis: ⁊ ṽtꝰ aīalis de vtroqꝫ pdicat vl'r: ⁊ quo ad h dr̄ eſſe ſic genus. Genꝰ .n. ſepe h mō dr̄ ſepe de ſuis ſpēbus: qꝛ tn̄ nō eſt clarū vtꝝ ṽtus aīalis in quid pdicet de vtraqꝫ illaꝝ ṽtutū. Et vtrū mere vniuoce. Et iō Aui. nō dixit φ eſt genus: ſꝫ ſicut genus hꝫ ſufficientem ſimilitudinē cū genere.

¶ Una virtus comprehenſiua eſt manifeſte ⁊ altera virtus comprehenſiua occulte.

¶ Hic determinat de iſtis duobus mēbris. Et pmo de cōprehenſiua. 2° de motiua in fine capli. ibi [Motiua vo.] Prima in duas. pmo ponit vnā diuiſionē. 2° declarat mēbra. ibi [Et ṽtus qdē.] Dicit pmo. φ ṽtus cōprehēſiua eſt ſicut genus duaꝝ virtutū: quaꝝ vna eſt virtus manifeſte cōprehēſiua. altera eſt ṽtus occulte cōprehēſiua. ¶ Ubi nō. φ nō ponit deſcriptio cōprehēſiue virtutis: qꝛ notuꝫ eſt p ſe ṽtutē cōprehenſiuā eſſe illā que eſt apta cōprehēdere vel cognoſcere vel p quā aīal eſt aptum cognoſcere vel reſeruare itentiōes vel imaginationes. ¶ Nō 2°. φ dr̄ ſic genꝰ: ⁊ nō dr̄ abſolute genꝰ pp̄ter cām ſimileꝫ ei q̄ in pte pcedenti dr̄. ¶ Nō 3° p virtuteꝫ manifeſte cōprehenſiuā itelligi debere ṽtutē cognoſcitiuā nō pcedēte cognitione alterꝰ ṽtutis: ſicut ſūt ſenſus vocati exteriores. Per ṽtutē aūt occulte cōprehēſiuā intelligimus virtutē comprehenſiuā: que tn̄ nō cōprehendit niſi pcedat alterius virtutis cognitio ſicut ſunt ſenſus cōis phantaſia ⁊ cogitatiua ⁊ ſimiles. Certū eſt .n. iſtas virtutes nō cognoſcere nō pcedēte cognitione ſenſus exterioris.

¶ Sed ꝯtra. cognitio ſenſus cōis eſt cauſa ſenſationis exterioris. g̃ nō pus eſt ſenſatio in exteriori ſenſu q̄ʒ in cōi. Aſſumptū pbat: qꝛ hoīe inaduertēte ⁊ oculo bn̄ diſpoſito delata ſub oculis nō videmꝰ: ſed huiꝰ cām nō poſſumꝰ aſſignare: niſi qꝛ ad h vt exteriores ſenſus pcipiant obiecta reqrit aduertētia ſenſus cōis: ſꝫ talis aduertētia non vr̄ aliud a cognitiōe. g̃ reqrit cognitio ſenſus cōis: ⁊ aſſūptū eſt claꝝ ad expiētiā. ¶ Hic dr̄ a qbuſdā ⁊ bn̄: negando φ cuiuſlibet exterioris ſenſatiōi cā eſt ſenſus cōis: ⁊ negat φ hō cū multū itēꝰ fuerit i aliq̄ cognitiōe oculus ſit cōueniēter diſpoſitꝰ ad vidēdū: qꝛ tūc nō eſt ſufficiēs ſpirituū pñria ſufficientiū ad viſionem. ¶ Aliꝗ dicunt φ videmꝰ delata ſub oculis i caſu: ſꝫ nō pcipimꝰ nos vidē. ¶ Scdo ꝯtra deſcriptionē ṽtutis occulte comprehēſiue arguit. melancholici ſunt timidi ⁊ ſomniāt ⁊ cogitāt res nigras que ſunt cauſa timoris pp̄ter nigredinē melācholie ꝯtinet in cerebro: ſed h nō eſt niſi qꝛ talis nigredo pcipit a ſenſu iteriori ⁊ nō eſt dubiū φ nō pcipit ab exteriori ſenſu. g̃ ſtat ſenſuꝫ iteriorē cognoſcere nō precedente cognitione exterioris. ¶ Dr̄ hic φ melancholici cogitāt nigra ⁊ tenebroſa: ⁊ ſanguinei rubea pp pprietatem occultā currētē iter melācholiā ⁊ phātaſmata res nigras ſignificātia. Nā aſpectꝰ reꝝ rubeaꝝ ⁊ cogitatio de eis cōmouet ſanguinē: vt 5° tertij. g̃ itentio rubeaꝝ eſt motiua ſanguis nō niſi aliq̄ tali ṽtute. Jta eꝫ putandū eſt ſanguinē motiuū in itētionis rei nigre: ſꝫ tūc nō ſeqt aut nigredinē melācholie i cerebro exńcē ſentiri: aut ṽtutē iteriorē cognoſcere rubedinē aut nigredinē q̄ nō ſint ſenſata.

Sed tunc dubitat Utꝝ quēadmodū iteriores ṽtutes imutant a ſenſibꝰ exterioribꝰ: ita eꝫ poſſint exteriores ſenſus moueri a ṽtutibꝰ iterioribꝰ. Et arguit φ ſic. p ex mēte Auerrois in cōmento libri de ſomno ⁊ vigilia. Et ꝯfirmat: qꝛ ṽtus poſterior: puta memoralis pōt mouere anteriorē: puta cogitatiuā vel eſtimatiuā vt ifra: ſed nō maior: rō eſt de iſtis q̄ʒ de ſēſu cōi reſpectu ſenſuū exterioꝝ. g̃ ſenſus cōis pōt imutare ſenſus exteriores. ¶ Cōfirmat p hoc: qꝛ in ſōno apparet nobis φ videamꝰ ⁊ φ guſtamꝰ: ſꝫ h nō pōt fieri niſi facta aliqua ſenſuū exterioꝝ imutatione. g̃ tūc imutant ſenſus exteriores: ſꝫ nō niſi ab iterioribꝰ cū tūc non ſint obiecta preſentia q̄ poſſint illo mō imutare organa. g̃ ⁊c̄. ¶ Cōfirmat vltimo: qꝛ aliq ⁊ nāl'r timidi precipue expergefacti a ſomnio terribili adhuc iudicat ſe videre aliqđ obiectū tenebroſū: ita vt oculos ſupualēt ad phibēdaꝫ obiecti terribilis viſionē. Et idē apparet i freneticis q iudicāt audire tibicinas ⁊ hoſtes videre armatos. ⁊ ſic de aliꝗs que oīa ſine imutatiōe exterioris ſenſus fieri nō poſſunt. Nā al'r ſequit φ quicūqꝫ faceret phantaſiā alicuiꝰ rei ſenſibilis putaret ſe illā rē ſentire qđ exprimitur falſuꝫ: ſed cū in talibꝰ caſibꝰ nō imutent ſenſus niſi a ṽtutibus interioribꝰ. ſeqt ṽtutes iteriores poſſe imutare exteriores ad ſentiendū. ¶ In oppoſitū tn̄ arguit: qꝛ tunc eſſet poſſe ſentire poſt corruptionē ſenſibilis ⁊ eiꝰ diuturnā abſentiā. ¶ Sequeret etiā φ me poſſibile eſt videre hoiem volūtatē in monte aureo: ſꝫ ipoſſe ſit eē hoiem ſic volātē. videre .n. eſt viſu pcipere. nūc aūt poſſuꝫ viſu talē pcipe cū imagiatiua ꝯceptū: ita ſignificātē poſſit hr̄e ⁊ p illū ſenſum exteriorē imutare. ¶ Sequit 3° φ ſtat te videre aliqđ qđ nunq̄ʒ fuit nec vnq̄ʒ erit: vt ſi fiat in cogitatiua ꝯceptus alicuiꝰ viſibilis qđ nunq̄ʒ fuit qđ pꝫ poſſe.

¶ In iſto dubio ſepe tenui φ poſſe ē ṽtutes iteriores imutare ſenſus exteriores pp rōnes ante oppoſitum factas: ⁊ cōceſſi ꝯnes q̄ ex pōne inferunt. ¶ Et ſi arguit ex Aui. 6° nāliū. pte. 4. φ illi q ſunt pūati oculis aliqn̄ in ſomno iudicant ſe videre. g̃ tale iudiciū fit ſine opōne ſenſus exterioris. ¶ Dicit vel φ viſio fit in cruciatione neruoꝝ q̄ nō fuit remota ab illis ſomniantibꝰ. ¶ Uel 2°. φ p priuatas oculis itelligit q̄litercūqꝫ cecos vt hn̄tes aquā in qbus cryſtallinus humor eſt ſanꝰ p eſſentiā. ¶ Uel 3°. φ nō negat ex toto pp defectū in cogitatiua poſſe fieri iudiciū de imutatiōe ſenſus exterioris nō imutato ſenſu exteriori. Ex quo tūc nō ſeqt pōnē eē falſaꝫ. ¶ Si qs autē vellet dicē nō oēm cognitionē ſenſus exterioris dici ſenſationē: ſꝫ ſolū illā q̄ fit p imutationē ab obiecto ſenſibili eē hꝫ. tūc ꝯnes ſaltē vltime nō ꝯcederent. Si qs autē velit defendē ſenſus exteriores nō imutari niſi ab obiectis exterioribꝰ. tūc diceret oēs illas opōnes in qbꝰ appet nobis videre in ſomnꝗs eē falſas: ⁊ eē iudicia cogitatiue corrupta vel imaginatiōis. Unn̄ Gal. 3° de accidēti ⁊ morbo dicit apphēſiuā corruptā fuiſſe in illo medico q iudicabat tibicinas eē in camera: ⁊ dicet Auerroim illiꝰ fuiſſe opionis: ſꝫ hec magis ad libꝝ de ſenſu ⁊ ſenſato ptinēt.

¶ **Et virt⁹ q̄dē manifeſte cōprehēſiua eſt ſenſibilis q̄ eſt gen⁹ ſ3 quoſdā quinque virtutū ⁊ .viij. ſ3 alios. Q: ſi dixerimus φ ſint .v. erūt virtus vidēdi: ⁊ virtus audiēdi: ⁊ v̓tus guſtādi: ⁊ v̓tus tangēdi: ⁊ virt⁹ odorādi. Et ſi dixerim⁹ φ ſint viij. erit huius cā φ plurimus certificatorū3 vł φ tactus ſit plures virtutes .ſ. q̄tuor: ⁊ ponūt ꝓ ꝑte vnūquodq3 quatuor generū tactus virtutē ꝑ ſe: ſ3 in mēbro ſenſibili ſint cōia: ſicut guſtus ⁊ tactus in lingua: viſus ⁊ tactus in oculo. hoc aūt certificare eſt philoſophi.**

¶ Hic declarat vnū mēbrū diuiſionis p̄ᵐ. Deinde zᵐ ibi [Et v̓tus q̄dē occulte.] Dicit p̄. φ v̓tus manifeſte cōprehenſiua eſt v̓tus ſenſibilis. Dic̄ z° φ ē ſic̄ gen⁹ .5. v̓tutū ſ3 quoſdā: aut octo ſ̓m alios. Dicit 3° φ illi q̄ dicunt illas .ſ. v̓tutes eſſe .5. dicūt iſtas eē viſu3: auditū: odoratū: guſtu3 ⁊ tactū. Illi aūt q̄ dicunt iſtas v̓tutes eſſe octo dixerūt h̄: q2 pluribus phōꝝ viſum eſt φ tact⁹ nō eſt vn⁹ ſenſus: ſ3 plures .ſ. quatuor ⁊ ponūt vnūqōq3 generū tactus v̓tutē ꝑ ſe: ſ3 ſint v̓tutes cōiuncte in mēbro ſenſibili .i. ſ3 idē ſit organū oīum generꝫ tact⁹ ſicut cōiungunt̄ guſtus ⁊ tact⁹ in lingua: ⁊ viſus ⁊ tactus in oculo: ſ3 certificare h̄ ē phī: nō medici. ¶ Nō p̄. φ de alijs ſenſib⁹ a tactu nō fuit diuerſitas īter phōs vtꝫ eſſet vn⁹ ſenſus vel multi: ſ3 de tactu fuerūt varij modi. nā illi q̄ dixerūt v̓tutes ſenſitiuas nō dici diſtictas niſi ſequant̄ diſtincta tēperamēta dixerūt tactū eſſe vnū cū vnū ſit tēꝑamētū quo mēbꝫ ſentit calm ⁊ frigidū humidū ⁊ ſiccū: ⁊ alia tangibilia. ſumit̄ 6° nāliū pte. z° cap. vbi dicit. Nō aūt opꝫ vt necē ia vnaquecq3 haꝫ iſtaꝫ v̓tutū habeat inſtr̄m ſibi ꝓpriū. Sed poſſe eſt vnū iſtr̄m eſſe cōe illis loquēdo de v̓tutibus tactiuis. ſ3 hec auctas alr̄ poſſet ītelligi. ¶ Alij v̓o q̄ diſtinxerunt v̓tutes ſenſitiuas ꝑ diſtinctionē generꝫ ꝑ ſe ſenſibiliū. dixerūt tactu3 eſſe plures ſenſus ⁊ plures v̓tutes ſenſitiuas ſ3 pluralitatē ꝯſideratū ꝑ ſe ꝓprie ſenſibiliū tactu. ¶ Et ſ3 de numero taliū v̓tutū varie ſint poſitiones: vt̄ rōnabiliter dōm φ ſenſus tactus ſunt q̄tuoꝛ. vn⁹ ꝑceptiu⁹ calidi ⁊ frigidi. alius humidi ⁊ ſicci. alius grauis ⁊ leuis. ali⁹ ſolutionis ⁊ reſtaurationis. Durū aūt ⁊ molle aſperꝫ ⁊ lene lubricū ⁊ aridū ſentiunt̄ ꝑ accn̄s ad ſenſationē humidi ⁊ ſicci ⁊ ſolonis ꝯtinuitatis vel reſtaurationis. ¶ Nec obſtat qō dr̄ 6° nāliū. pte z°. caplo de tactu: ea aūt q̄ tanguntur diuulgatū eſt φ ſunt calor ⁊ friditas: humiditas ⁊ ſiccitas: aſperitas ⁊ lenitas. Nā pauloпoſt ponit ſolonē ꝯtinuitatis ꝑ ſe tāgibilē. ¶ Nō tn̄ q̄ apud hāc poſitionem vnūqōq3 ſenſibiliū ꝑ ſe ⁊ ꝓprie ſenſu tact⁹ ſentit̄ ꝑ ſpēz quā agit in ſenſu3: ſ3 reqrit̄ vari⁹ modus applicatiōis ad actionē vni⁹ q̄3 alteri⁹. Na3 calm ⁊ fridū ꝑ iuxtapōnem vi ꝓpria agit in organū: ſ3 graue nō q̄litercūq3 applicatū agit ſpēm grauitatis. hec tn̄ magis tractari hn̄t z° de aīa. Nec obſtat ſi ſolo cōtinuitatis ſit motus. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ſenſibile cōe. Qō nō ſit ſenſibile ꝓpriū. nā eſt ꝓpriū ſenſibile ꝓ quāto eſt ſolutio mēbri ſ̓m tactū: nō abſolute ꝓ quanto eſt motus localis. ¶ Et ſi q̄rat̄ φ res eſt faciēs ſenſationē ſolonis ꝯtinuitatis ſi ponam⁹ eā nō eē aliud a partib⁹ ſolutis. ¶ Dicit̄ φ vna ps q̄ d3 eſſe nālr̄ alteri ꝯtinua cū ſeparat̄ agit in aliā ſenſationē hui⁹ ſolute ꝯtinuitatis in illa que ſenſitiua eſt: ⁊ aliq̄ñ reciproce qn̄ ſoluunt̄ abinuicem ptes: quaꝫ vtraq3 eſt ſenſitiua tactu. ¶ Si quis tn̄ vult dicere φ ſolutio cōtinuitatis nō percipit̄ tactu niſi ſ̓m φ cōe ſenſibile dicet φ durū ⁊ molle aſperum ⁊ lene nō ſūt niſi ꝑ ſolutionē vel reſtaurationē ſenſibilia tactu: ⁊ nō poneret niſi tres tactus: ſ3 alia ſit ſenſatio tactiua q̄ ꝑcipit̄ ſolo cōtinuitatis q̄3 illa qua percipit̄ mala cōplo. Nā hec poſitio ponit ſenſibile cōe percipi ꝑ ſenſationez in ſenſu exteriori diſtinctā a ſenſatione ſenſibilis ꝓprij: q̄uo aūt durū ⁊ molle dicant̄ ꝓpria ſenſibilia tactu alibi eſt videndū. Nā equiuocat̄ de ſenſibili ꝓprio.

¶ **Et virtus q̄dē comprehenſiua occulte ⁊ non ſentiens eſt ſicut genus quinque virtutū.**

¶ Declarat aliud mēbꝫ. p̄mo ponendo numerū. z° declarando vnūquodq3 ſub hoc mēbro diuiſionis ꝯtentū. ibi [Una.] ¶ Dicit p̄. φ v̓tus cōprehēſiua occulte .i. que nō pōt comprehēdere nō cōprehēdente p̄us alia v̓tute ⁊ nō ſentiens .i. que nō dr̄ ſentire eſt ſic̄ gen⁹ .5. v̓tutū. ¶ Ubi nō φ cogſcere ꝑ v̓tutes īteriores nō eſt ſentire nō obſtante φ ille v̓tutes vel alique illaꝫ dicant̄ ſenſus. ¶ Nō z° φ ſimilē haꝫ v̓tutū diſtinctionē ponit Aui. 6° nāliū. pte p̄ma. caplo vltimo: ⁊ pte 4°. caplo 7°. Sed aliter Alber. magn⁹. z° de aīa. tractatu 3°. caplo 7°. Nā ibi ponit p̄mu3 ſenſu3 cōem. ſcōa formalē vel imagiatiōnē ⁊ in haꝫ opere ꝯcordat cū Aui. tertiā cogitatiuā que elicit intentiones inſenſatas. q̄rtā memoriā que has retinet. q̄ntā phātaſiā que cōparat adinuicē cōponendo ⁊ diuidendo tam intentiones īſenſatas q̄3 ſenſatas. ¶ Nō 3°. φ oīs v̓tus cognoſcitiua quodāmō abſtractione vtit̄: ⁊ gradus abſtractionū ponunt̄ q̄tuoꝛ ab Aui. 6° nāliū. ¶ Primus eſt cōprehenſio forme abſtrahēdo a mā: ſed nō a p̄ſentia māe vel appēdicijs: ⁊ iſtu3 gradū faciūt exteriores ſenſus ⁊ cōis. ¶ Scōs eſt abſtrahēdo a mā ⁊ p̄ſentia: ⁊ hic gradus correſpondet imaginatiue vel cogitatiue. ¶ Tertius abſtrahit intentiones nō ſenſatas: ſed tn̄ cōiunctas materie appendicijs ⁊ correſpondet eſtimatiue. ¶ Quartus abſtrahit a mā ⁊ appendicijs ⁊ correſpondet intellectiue.

¶ **Una eſt virt⁹ q̄ vocat̄ ſenſus cōis ⁊ phātaſia ⁊ apud medicos q̄de3 ſunt vna virt⁹: ſed apud certificantes q̄ ſunt ex phīs: due ſunt virtutes. Senſus. n. cōis eſt illa q̄ oīa ſenſu ꝑcepta recipit: ⁊ ꝓpter coꝫ formas patit̄ que in ipſa copulant̄. Phantaſia v̓o eſt illa q̄ eas cuſtodit poſt q̄3 ꝯiungunt̄ ⁊ retinet eas poſt ſenſus abſētia3. Et q̄ haꝫ duaꝫ eſt recipiēs alia eſt a cuſtodiente. Hoc aūt certificare eſt phī. Sed qualitercunq3 fuerit eius ſedes ⁊ opōnis eius principium eſt anterior cerebri ventriculus.**

¶ Nota φ Gal. poſuit v̓tutes īteriores corporeas tres. ſub p̄ᵃ illaꝫ cōprehēdunt̄ due: ⁊ ſub z° due apud Aui. ita φ ī ſūma ſūt .5. Nā cōprehēſiua quā ponit Galenus includit phātaſiā ⁊ ſenſu3 cōem: ⁊ diſcretiua īcludit cogitatiuam ⁊ eſtimatiuā. Aui. ḡ cū exequit̄ nō obſtāte φ dixerit v̓tutes eē .5. p̄ determīat de ſenſu cōi ⁊ phātaſia tāq̄3 ſub vna ꝯtētis: ⁊ ponit īter eos dr̄iam. z° de cogitatiua vel imaginatiua ⁊ eſtimatiua oſtēdendo dr̄iam eaꝫ. 3° de memoratiua. Et z° ps incipit ibi [Et z°.] 3° ibi [Tertia v̓o illaꝫ.] ¶ De p̄ᵃ pte dicit p̄mo. φ vna eſt virt⁹ q̄ vocat̄ ſenſus cōis ⁊ phantaſia. ¶ Dicit ſcōo. φ apud medicos eſt vna v̓tus. ¶ Dicit tertio. φ apud philoſophos certificātes ſūt due v̓tutes diſtincte. ¶ Dicit 4°. φ cauſa quare ſunt due virtutes eſt: q2 ſenſus cōis eſt v̓tus que recipit oīa percepta ſenſu exteriori .i. cognoſcit p̄mo inter virtutes interiores oīa exteriora ſenſu percepta ⁊ patitur paſſionē ꝓpria3 ꝑ formas ſenſibiliū que copulant̄ in ipſo: ſed phantaſia eſt virtus q̄ reſeruat iſtas oēs formas. vel imaginē ꝑ abſentiā ſenſus: ⁊ illa de iſtis duab⁹ q̄ reſuat eſt alia ab ea q̄ eſt recipiens .i. cognoſcens ⁊ hui⁹ diſtinctiōis certificatio pti

net ad pħm nō ad medicū. ¶ Dicit 5°. ꝙ q̄litercūqȝ ſit ſi
ne ſit vna vt° ſiue ſint due:tñ ſedes eius eſt pmus ventri
culus cerebri. ¶ Nō p°. ꝙ iſtud nomē phantaſia eſt equo
cū apud doctores. nā qñqȝ ſumit̄ p ſenſu cōi:vt Aui. 6°
nālīū. pte pma. caplo vlti. dū dixit. Uirtū aūt apphēden
tiū occultaꝝ vel ſenſibiliū vitaliū. pma eſt phantaſia q̄
eſt ſenſus cōis. Et in 2° de ſōno. dī ꝙ ſōnū eſt paſſio pmi
ſenſitiui. Et diffinit̄ tñ ꝙ eſt phantaſma factū in ſomno.
Qñqȝ ſumit̄ p v̄tute reſeruatiua formaꝝ vel imaginuȝ
quō ſumit̄ hic ab Aui. 3° ſumit̄ p v̄tute iteriori apphen
ſiua diſtincta ab itellectu ꝛ exteriori a ſenſu: vt Ar. nō re
ſtringēdo vī ſumere 2° de aīa. Nomē aūt ſenſus cōis dī
appropriate de v̄tute q̄ eſt pma oīum v̄tutū iteriorū: v̄tu
tū apphēdētiū cuiꝰ opatio eſt cognoſcere p ſe oīa ſenſibi
lia exterioꝝ ſenſuū ꝛ inter illa ferre iudiciū ſm quoſdaȝ
affirmādo ea de ſe inuicē vl negādo vt ꝙ demōſtrato lacte
eſt hoc dulce. Et 3° de puatiuis oppoſitis ſenſibus ppriꝭ
vt tenebra ꝛ ſilētiū iudicare. ꝛ 4° ſenſationes exterioꝝ
ſenſuū pcipere. ¶ Nō 2°. ꝙ apud oēs ſenſus cōis eſt co
gnoſcitiuus oīum ſenſibiliū ppioꝝ cuiuſcūqȝ ſenſus ex
terioris. vñ Aui. loco allegato dixit. Qui eſt vis in p° pca
uitate cerebri recipiēs p ſeipſam oēs formas q̄ iprimunt̄
5. ſenſibꝰ ꝛ reddunt̄ ei. ¶ Nō 3°. ꝙ vtrū cōponat vel di
uidat nō oēs equalr ſentiunt. Moderni. n. plurimi tenēt
ꝙ ſic. nā alr brutū nō pcipet ſaporē ex odore niſi iudica
ret ꝙ talr odorabile eſt dulce. Aui. aūt 4° pte ſexti nālīū
caplo p°. vī ſentire oppoſitū: vbi ad pnꝰ dixit. Nā ſenſus
cōis eſt v̄tus cui reddunt̄ oīa ſenſata. Si n. non eſſet hec
v̄tus q̄ apphēderet colorata ꝛ tacta nos nō poſſemꝰ diſcer
nere iter illa nec dicere ꝙ hoc nō eſt illud. dicamus aūt
ꝙ hec diſtinctio ꝛ ſi nō fiat niſi ab itellectu: tñ opȝ pcul
dubio ꝙ itelligimꝰ inueniat ea ſil̄ quouſqȝ diſcernat ea
iter ſe. Uidet̄ ḡ velle Aui. ꝙ lȝ ex cōiunctione formaruȝ
ſenſibiliū in ſenſu cōi bruta aliqñqȝ ex odore veniūt in co
gnitionē ſaporis. vñ ſeqt̄ pſecutio vel fuga illud tñ non
fit affirmādo vel negādo: qꝛ hoc eſt ppriū intellectus: ſȝ
alio mō ſic elicit̄ itētio inimicitie vel amicitie in brutis
ꝛ tu ꝯſidera. ¶ Nō 4° de apphenſione puatiuoꝝ q̄ oppo
nunt ſenſibilibꝰ ppriis: qdā moderni volūt ꝙ ptineat ad
ſenſuȝ cōem: ſȝ tñ eſt ita vt ſumit̄ ab Aui. 2° pte ſexti nā
liū. cap° 2° ad finē. nā ita dixit. Dicemꝰ nūc ꝙ oīs ſenſus
apphēdit ſuū ſenſatū ꝛ apphēdit ēt puatiuū ſenſati: ſȝ ſen
ſatū apphēdit p ſe puationē v̄o ſui ſenſati ſicut tenebras
oculus ſilētiū auditus: qꝛ illa ſunt in potētia nō in effectu
ſȝ apphēdere qd vnūqōqȝ coꝝ eſt nō ptinet ad ſenſibili
tatē. apphēdere. n. nō ē color q̄ videat̄: nec ſonꝰ q̄ audiat̄.
vñ nō apphēdit̄ niſi actione itellectuali aut eſtimabili.
¶ Nō 5°. ꝙ qdā moderni volūt ſenſus exteriores nō pci
pere ppriaſ ſenſationes: qꝛ ille ſūt inſenſibiles. Uiſio. n.
nō eſt color: ꝛ auditio nō eſt ſonus: ſȝ dicūt h̄ eē ppriū
cōi ſenſui pmo: ſenſationes alioꝝ ſenſuū pcipe vt canis
audiēs ſe vocari nō flecteret oculos ad locū vocātis niſi
cognoſceret ſe viſiuū ꝛ viſionē ſuā. hāc ḡ dicūt cognoſci
ſenſus iterior: ſȝ nō exterior: hec tñ poſitio eſt ꝯ̄ra Ar. ſi
bn̄ notet̄ 2° de aīa. cap° d ſenſu cōi. ſ. textu cōmēti. 138. Et
ꝯ̄ Cōmētatorē. cōmēto eodē. Et ꝯ̄ Aui. 6° nālium. pte 2°.
caplo 2° ſtatim allegato. vult. n. formā ſenſibilis ipreſſaȝ
in organū eſſe ſenſatū verū ꝛ imediatū ꝛ ſenſuȝ quodā
mō ſentire ſe. vñ ſic dicit. Senſatū. n. certiſſimū ꝛ ppin
quū hoc eſt p qd iformat̄ ſenſus eſt forma ſenſati. ḡ ſen
tiēs eſt aliquo mō ſentiēs ſeipſuȝ nō corpꝰ ſenſatū. ipȝ. n.
eſt qd iformat̄ forma q̄ eſt ppinquū ſenſatū: ſȝ extrinſe
cū eſt formatū forma q̄ eſt ſenſatū: pcul ḡ viſus ſentit ſe
ipſuȝ nō corpꝰ cū voluerimus dicere ppinquius ſenſatū
ꝛ in quo ſ. nō eſt mediū. Nec obſtat dict̄ Aui. Ar. in de
ſomno cū dixit. Nō. n. viſu qdē videt: qꝛ videt ꝛ iudicat

Itaqȝ ꝛ pōt diſcernere: qꝛ aliā quedā dulcia ſunt ab al
bis: nec guſtu: nec viſu: nec ambobꝰ: ſȝ quadā cōi pticula
ſenſitiuoꝝ oī ꝛ ſoluit̄ vt ſcis. ¶ Reſtat ḡ ſm Aui. mētē
ꝙ de iſtis q̄tuor opōnibꝰ q̄ ponunt̄ pprie ſenſui cōi tn̄q̄ri
p° eſt oīa ſenſibilia exterioꝝ ſenſuū cognoſcē. 2° illa cō
ponere ꝛ diuidere. 3° puatiue oppoſita ſenſibꝰ apphēdere.
4° ſenſationes exterioꝝ ſenſuuȝ pcipe. p° eſt opō ſenſus
cōis. 2° aūt ꝛ 3° nullo mō eſt opō ſenſus cōis: ſȝ 4° ē opō
ſenſuū exterioꝝ ēt. Et iō Aui. nō plus voluit in lr̄a eē de
opatione ſenſus cōis q̄ȝ recipe oīa exteriora ſenſu perce
pta. Qui ergo ſupponunt iſtas quatuor fieri opationes a
cōi ſenſu: ꝛ ex h̄ arguūt nō oportere eſſe aliā v̄tutē intrin
ſecā organice diſtinctā cognoſcitiuā a ſenſu cōi fundant̄
ſup falſo: nō mirū ḡ ſi exorbitāt. ¶ Nō 6°. ꝙ illa v̄tus q̄
vocat̄ hic phantaſia vocat̄. 6. nālīū formalis. Et aliqñ vo
cat̄ imaginatio ꝛ aliqñ imaginatiua: ita ꝙ iſta noīa ſunt
valde equoca ꝛ ſm multas ſignificationes ſynonyma.
¶ Nō 7°. ꝙ de iſta v̄tute q̄ hic vocat̄ phātaſia: ꝛ eſt v̄tus
apud Aui. reſeruatiua imaginū ſine itentionibꝰ in p° ven
triculo cerebri phi varie ſūt locuti. Quidā. n. dicunt hāc
nō eē v̄tutē reſeruatiuā ſine actuali cognitione. Sed qꝛ
actualis cognitio permanet i ſenſu cōi notabili tp̄e ꝛ poſt
ſenſibiliū abſentiā: ꝛ aliud eſt retinere ꝛ aliō cognoſcere
dnt in eadē pcipue pte in q̄ eſt ſenſus cōis eē hāc reſerua
tiuā: q̄ tñ remota cognitiōe actuali nihil reſeruat. Et pȝ
ꝙ ſine dubio ſenſus cōis reſeruat imagines dū actu cog
ſcit: ſȝ illa nō eſt iſta vtꝰ quā Aui. vocat phātaſiā vel ima
ginatiuā: qꝛ vult ꝙ reminiſcētia eſt ingſitio itētionū per
imaginē: vl̄ ecōtra qd fit poſt actualē cognitionē rei cuiꝰ
reminiſcimur: vī ḡ Aui. velle ꝙ hec vtꝰ reſeruat poſt ab
ſentiā cognitiōis. Alij dicūt nullā eē v̄tutē reſeruatiuā ſi
ne actuali cognitiōe niſi memoriā: q̄ eſt i poſtremo cere
bri vētriculo: qꝛ relique v̄tutes eēnt fruſtra cū memoria
poſſit qcqd pnt alie aut aliq̄ alia vtꝰ reſuatiua poī. ¶ Sȝ
iſta poſitio eſt expſſe ꝯ̄ Aui. ꝛ eiꝰ iprobatio ſtatī videbit̄.
¶ Alij dicūt ꝯformiter ad Aui. ꝙ i p° vētriculo cerebri eſt
v̄tus reſeruatiua imaginū poſt actualē cognitionē: q̄ v̄tus
deſeruit imaginatiue: ꝛ ſenſui cōi imediate: ꝛ h̄ pbat̄ ex
periētia. Nam in ſomnio qd eſt pprie ſomnū ſenſus cōis
cognoſcit ex ſpē reſeruata. ꝛ nō in poſtremo vētriculo ce
rebri cū nō cognoſcat: plerūqȝ cū dr̄ia tēporis cū q̄ reſer
uat memoria. ¶ Preterea qñqȝ in ſomnio pcipimꝰ res
p modū preteritaꝝ ꝛ tūc opat̄ memoria: qñqȝ v̄o tñ p mo
dū pſentiū: ꝛ tūc fit imutatio a phātaſia: vl aliter aſſigne
tur rō diuerſitatis i iſtis modis pceptionū q̄ nō vī bene
poſſe aſſignari. ¶ Preterea hūiditas anterioris ptis ce
rebri eſt cā obliuionis ſomnioꝝ: ꝛ nō niſi qꝛ in illa ante
riori pte eſt phātaſia reſeruās q̄ nimia humiditate ledit̄.

Hic ſolent duo alia dubia moueri. ¶ Primū
vtrū organū ſenſus cōis ſit ce
rebrū: ꝛ vī ꝙ ſic. p° qꝛ a cerebro virtus ſentiendi dat̄ oībꝰ
mēbris ſenſitiuis. Nā via a cerebro ad mēbrū ſenſitiuū
clauſa tollit̄ ſenſus mēbri. 2° p h̄ ꝙ leſo cerebro notabilr
ledit̄ opatio ſenſus cōis ꝛ nō leſo alio membro 3° per h̄
ꝙ memoria ꝛ cogitatiua ſunt in cerebro. ḡ decentius eſt
ibi eſſe cōem ſenſuȝ q̄ alias virtutibꝰ ſeruit. 4° p hoc ꝙ
nō videt̄ ſi cor eſſet organū ſenſus cōis qn poſſet p aliqd
nocumētū cordis ppriū nō cōicatū cerebro ledi opatio
ſenſus cōis: cuiꝰ oppoſitū notat expientia: imo v̄ſus quā
cūqȝ q̄litatē ꝯtingit valde itenſe labi cor nō leſa opōne
ſenſus cōis: niſi cōicet̄ cerebro. ḡ pncipalius ē in cerebro
q̄ȝ in corde. ¶ Hic vī Aui. in hoc loco ſnīa Gal. 2° tegni.
oppoſitū vult Ar. in de ſomno ꝛ vigilia. vbi ad lr̄am di
cit. Omnia aūt habētia ſanguinē cor habēt pncipiū mo
tus ꝛ ſenſus pncipalis. ¶ In hoc dubio credo ppriū orga
nuȝ ſenſus cōis eſſe p° cerebri ventriculū ppter rōnes

ante oppoſitū factas precipue: qꝛ nocito pmo vētriculo leduntᷣ operationes ſenſus cōis etiā ſi nullū aliud mēbꝝ inde ledatᷣ: ſed nullo alio mēbro leſo leduntᷣ niſi pmo vētriculo cōicetᷣ nocumentū. ¶ Nec video qn eque bene defendi poſſit ꝙ viſio ⁊ auditus ⁊ guſtus ſunt in corde ſicut defendítᷣ ſenſuꝫ cōem eſſe ibi. ¶ Ad Ꝛꝫ. pro nūc dᷣ ꝯcedēdo ꝙ cor eſt pmū pnᵐ ſenſus generādo ſpiritū vitalē ⁊ ipſuꝫ cerebro cōicando vir: ⁊ te cuius cerebꝝ operatᷣ: ex hoc tamen nō ſequitur ipſum eſſe organum in quo talis operatio perficitur.

Secunda dubitatio

Utrū ſit dare tm̄ vnuꝫ ſenſuꝫ cōem. Nā videtur ꝙ guſtabiliū ⁊ tāgibiliū ſenſatio terminatᷣ ad cor tāꝗ̄ ad mēbrū i quo ſit pma eoꝝ occulta cognitio: ⁊ viſibiliū ⁊ odorabiliū ad cerebrū: vt dᷣ in de ſenſu ⁊ ſenſato: ſꝫ de hoc magis in queſtionib⁹ dicetᷣ. ¶ Nō vltimo ſm̄ cōem viā: ꝙ lꝫ phantaſia ⁊ ſenſus cōis ſint in pmo cerebri ventriculo: tn̄ ſm̄ varias partes. Nā ſi in eadē pciſe pte eēnt. tunc ſemꝑ ſenſus cōis actu cognoſceret per hō ſpecies reſeruatas cū ſint cōtinue preſentes: de hoc magis videbitᷣ cū de memoria tractabitur ⁊c̄.

¶ Et ſcđa qdē eſt virt⁹ quā medici vocant cogitatiuā. Sed certificatores vocant qn̄qꝫ imaginatiuā: qn̄qꝫ cogitatiuā. Si.n. imꝑauerit ei virtus eſtimatiua aialis quam poſtea nominabimus ⁊ ipſam ⁊ ad ſuam ꝑuenit opōnē: vocant eā imaginatiuā. Et ſi virtus rōnalis ei imperauerit ⁊ reduxerit eam ad illud qđ prodeſt vocatur virtus cogitatiua.

¶ Determiat de cogitatiua ⁊ eſtimatiua docēdo eoꝝ differētias: ⁊ diuiditᷣ in duas. pmo de cogitatiua. 2° de eſtimatiua. ibi 2° [Et ipſa qdē.] Itē pmo notificat ea ꝑ nomē ⁊ nominū diuerſitates. 2° ꝑ operatiōes ⁊ locū ⁊ dr̄iaꝫ ei⁹ a ſenſu cōi ⁊ phantaſia. ibi 2° [Quocūqꝫ tn̄ mō.] Dicit p̄ ꝙ vr̄⁹ 2ᵃ apud cōputatione Gal. ſed 3ᵃ ſm̄ eū eſt illa quā medici vocāt cogitatiuā. Sꝫ tn̄ certificatores. i. pħi qn̄qꝫ vocāt eā cogitatiuā: qn̄qꝫ imaginatiuā. Nā qn̄ ipſa ſubſeruit itellectui dᷣ cogitatiua. qn̄ vo eſtimatiue dᷣ imaginatiua. Poteſt ġ̄ itelligi vel ꝙ hec v̄tus in hoīe vocatᷣ cogitatiua ⁊ ſibi correſpōdēs in bruti᷑: qꝛ nō deſeruit itellectui: ſꝫ eſtimatiue vocatᷣ imaginatiua: vel ꝙ hec v̄tus in hoīe pōt vtroqꝫ iſtoꝝ nominū noiari: ſꝫ diuerſis cōnotationib⁹. Nā put ſubſeruit eſtimatiue in hoīe eſt imagiatiua. ⁊ put ſubſeruit itellectui cogitatiua. Et h̄ 2° mō intelligēdo ꝯcedēdū eſſet cogitatiuā eſſe imaginatiuā: ſed nō ſm̄ pmū ſenſuꝫ. ¶ Nota 2° ꝙ ſeruitiū cogitatiue ad itellectū eſt repreſentatio phantaſmatū a qbus itellect⁹ abſtrahit. Nā hec eſt v̄tus imediate quo ad formas ſenſibiles intellectui ſeruiens. ſeruitiū vo ei⁹ ad eſtimatiuam eſt: qꝛ imagies in iſta recepte ⁊ formate reddunt̄ eſtimatiue. vn̄ eſtimatiua iſenſatas itentiones elicit. Et ſm̄ hoc dicim⁹ ꝙ eſtimatiua reducit imaginatiuā ad id qđ ei. ſ. eſtimatiue ꝓdeſt ⁊ ꝯuerſa hītudo intellect⁹ ⁊ eſtimatiue ad hāc v̄tute vocatᷣ iꝑiū illarū v̄tutū reſpectu iſtius.

¶ Quocūqꝫ tn̄ mō fuerit inter hanc virtutem ⁊ primā exiſtit dr̄ia ꝙ prima eſt recipiēs ⁊ cuſtodiēs id qđ ad eā ꝑuenit ꝺ formis ſenſu ꝑceptis. Et iſta eſt illa q̄ ſe exercet in eis q̄ in imagiatiōe recōdita ſunt exercitio componendi ⁊ diuidendi ⁊ ſingulas efficit formas queadmodū ad eā ꝑuenit a ſenſu: ⁊ alias formas ab eis diuerſas ſicut hoiem q in monte volat ſmaragdino. Sꝫ phantaſia nō ponit corā te niſi quantū recipit a ſenſu: ⁊ huius qdē virtutis ſedes eſt ventriculus cerebri medi⁹. Et hec qdē virtus eſt inſtrumentum virtutis que ꝓculdubio in aiali eſt occulta cōprehenſiua ⁊ eſt eſtimatiua.

¶ Notificat hāc ꝑ opōnes ⁊ locū ⁊c̄. Dicēs ꝙ q̄licūqꝫ vocatᷣ: iter iſtā tn̄ ⁊ iſtā quā vocam⁹ phantaſiā ē dr̄ia: qꝛ illa tn̄ recipit ⁊ ſeruat formas ſenſu ꝑceptas: ⁊ iſta. ſ. cogitatiua ſe exercet i illis formis cōponēdo ⁊ diuidēdo. ¶ 2ᵃ dr̄ia eſt: qꝛ. ſ. cogitatiua ꝑficᷣ iter ſe cōponēdo forās ſibi a phantaſia repn̄tatas cōponēdo ſꝫ ꝙ apud ſenſuꝫ fuerūt: ⁊ aliqn̄ alr̄ nō ſꝫ ꝙ apđ ſenſuꝫ fuerūt iuēte vt hoieꝫ q i mōte volat ſmaragdino. Nā tale nō fuit apđ ſēſuꝫ: ſꝫ phātaſia nō recipit: nec repn̄tat niſi ſꝫ ꝙ a ſenſu. ¶ Dicᷣ 2° ꝙ hui⁹ v̄tutis ſedes ē medi⁹ vētriculus cerebri. ¶ Dicᷣ 3° ꝙ hec v̄tus miniſtrat vt iſtr̄m alteri v̄tuti q̄ eſt occulte cōprehenſiua: ⁊ iſta alia v̄tus ē eſtimatiua de q̄ ſtatiꝫ dicetᷣ. ¶ Circa p̄ᵐ docꝫ ꝯſidera ꝙ cōpō ⁊ diuiſio v̄tuti cogitatiue: non opꝫ ꝙ ſit ꝑ affirmationē ⁊ negationē: ſꝫ ꝑ ꝯiunctionē formarū adiuicē ſiᷣ repn̄tantiū: vt gr̄a exēpli. ſubꝫ cōplexū alicui⁹ ꝓpōnis hꝫ talē cōpōnē i ſe ſine affirmatiōe ⁊ negatiōe vt hō alb⁹ hō volās ⁊c̄. Utrꝫ āt hec vr̄⁹ affirmet vᷣ neget dicetᷣ alibi. ¶ Nō 2° ꝙ hec vr̄⁹ nō tn̄ cōponit formas: ſꝫ ēt eas recipit ſimplr̄: ſꝫ qꝛ in componēdo differt a priorib⁹. iđ cōpoſitionē expꝛſſit Aui. ⁊ receptioneꝫ ſimplr̄ dedit itelligi cū dixit ſingulas perficit.

Dubitatur hic

qꝛ dᷣ ꝙ phātaſia nō ponit corā te niſi q̄ntū recipit a ſenſu. Oppoſitū hᷣ 6° nālīū. pte 4ᵃ. cap̄ 2° cū dicᷣ. Aliqn̄ vr̄⁹ formalis reponit ea q̄ nō ſūt apphēſa ſenſu. vr̄⁹. n. cogitatiua cōuertitᷣ ad forās q̄ ſūt i hac v̄tute foꝛali: qn̄ ſūt obꝫ ipſi⁹: ⁊ cū eis cōpoſuerit aut diuiſerit foꝛaꝫ poſſe ē vt repōat i iſta. ſ. v̄tute foꝛali q̄ ē phātaſia. ¶ Dic nō ꝙ v̄tutes iterioꝛes q̄dā apphēdūt pncipalr̄: q̄dā ſcđario. ſ. adiutorio alterius v̄tuti nō rn̄detᷣ ſibi: ſꝫ iūctis. ¶ Et ſumitᷣ hec diſtictio ab Aui. 6° nālīū. pte p̄ᵃ cap̄. vlt. Nūc doꝫ ꝙ phātaſia ñ apphēdit pncipalr̄ niſi qn̄ recipit a ſēſu ⁊ ꝑ ſe ñ variādo modū forē recepte: ſꝫ qꝛ ꝯtigit ꝙ recipiat a v̄tute ſequēte. ſ. cogitatiua q̄ nō eēntialr̄ ſuit ſibi. iđ ſecūdario apphēdit illđ qđ nō ē apphēſū ſēſu. ¶ Aui. āt h̄ dixit tn̄ pncipalē opōnē v̄tuti phātaſtice: ⁊ ſi dicatᷣ pōt imutari a v̄tute ſeq̄nte. ġ̄ poterit mediate vᷣ imediate imutari ab eſtimatiua. ⁊ ꝑ ꝯn̄s poterit recipe itētiōes nullo⁹ ſēſu ꝑceptas nec ex talib⁹ cōpoſitas. ¶ Dᷣ ꝯcedēdo ꝙ eſtimatiua pt̄ imutari: ſꝫ negaretᷣ ꝙ itētiōes tales vt amicitie ⁊ inimicitie pt̄ recipe ab ea vᷣ alias nullo ſēſu ꝑceptas nec ex talib⁹ cōpoſitas. Nā hec vr̄⁹ ē cōprehēſiua formaꝝ repn̄tātiū res ꝑ modū ſenſibiliū ſiue ille veniāt ab itus ſiue a ſēſibilib⁹: ſꝫ itētionū repn̄tantiū nō ſub rōne ſenſibiliū hec vr̄⁹ a nulla v̄tute eſt receptiua. Et h̄ voluit Aui. pte 4ᵃ. 6° nālīū. cap̄ 2° alſacro dū dixit de foꝛali vel phātaſia. Illa. n. nō ē theſaurus hui⁹ forē ſꝫ ꝙ hec foꝛa cōpatᷣ ad aliqđ: aut ſꝫ ꝙ ē veniēs ab itus vᷣ de foꝛis: ſꝫ eſt theſaur⁹ ei⁹. iđ ē qꝛ ipa foꝛa abſtracta h̄ mō abſtractōis. ¶ Attēdēdū ꝑterea ſꝫ Aui. cap̄ ſtatiꝫ allegato: ꝙ imaginatiua ſiue foꝛalis pōt recipe imaginē ab iſluxu celeſti q̄ imago ñ fuit i ſēſu: imo ē imago rei future ſicᷣ accidit i ꝓpheta imagiatiue v̄tutis: ⁊ talis ēt nō ē a ſēſu ſibi reddita. Et tn̄ viđ modū claꝝ a dn̄o Alb'to alamano i li° ꝺ ſōno ⁊ vigilia. ⁊ hec talis imago pt̄ imutare ſenſuꝫ cōeꝫ: ita vt appeat res pn̄s eē. ¶ Et ex h̄ ſeqᷣ ꝙ ſenſus cōis nō tn̄ recipit illđ qđ a ſenſib⁹ exteriorib⁹ ſibi redditᷣ. Sꝫ multotiēs a formali iſtā talē imaginē a celeſtib⁹ ipreſſaꝫ. ¶ Et iđ nōnter dixit Aui. in p̄ᵃ pte cap̄ vlti⁹ de ſēſu cōi. ꝙ recipit ꝑ ſe ea q̄ reddunt̄ a. 5. ſenſibus: ſꝫ nō repugnat ꝑ accńs recipe a foꝛali ⁊ imagiatiua.

Sed tunc videtur ꝙ deficiēte ſenſu ſtat hr̄e ſciam de coloꝛib⁹ cū imagines coloꝝ poſſint phantaſiā recipere per ſupceleſtium influxū ſine ſenſuum adiutoꝛio. ¶ Hoc pōt dupl'r dici. p̄ ꝯcedēdo ꝯnē: ſꝫ mens Ar. fuit ꝙ nāli oꝛdine ꝑ vtutes ſibi inuicē ꝑ ſe ſuboꝛdinatas non acqrit̄ nobis ſcientia de ſenſibili ꝓpꝛio ſenſus niſi mediante ſenſu illo. Nō negaret tñ gn ꝑ accñs acqri poſſet a vtute altioꝛi nō ſuboꝛdīata nr̄is vtutib⁹. Uel 2° dr̄ negādo ꝯnē. ſ. ꝙ ſtat deficiente ſenſu rc̄. habere ſciam de ſenſibili ꝓpꝛio. ¶ Dr̄ vlterius ꝙ imaginatiua nō pōt recipe formā repreſentātē rē ſub rōne ſenſibilis ꝓpꝛꝫ niſi p̄ aliquā talē a ſenſu receperit. Uez ꝙ quēadmodū pōt imagiatiua itētiōes ſenſibiliū ꝓpꝛioꝝ ꝯiungere cū itētionib⁹ figure ꝛ magnitudinis cū qb⁹ nō fuerūt exꝑcepte: ita vi ſupceleſtiū exñte itētione albi. gr̄a exēpli. in phantaſia pōt vi ſupceleſtiū fieri imutatio in phantaſia talis vt itentio albi ꝯiungat̄ cū intentione mot⁹ cuiuſdā: ꝛ figure cum qb⁹ nec fuit ꝯiuncta vi imagiatiue: nec in ſenſibus exterioꝛibus: ꝛ tu conſidera.

¶ Circa 2ᵐ dcm̄ ꝯſidera ꝙ experimēto ꝓbatū eſt ꝙ ſi medius vētriculus cerebꝛi recipet certa nocumēta ledit̄ opatio iſti⁹ vtutis: ꝛ nō ledit̄ ex leſiōe in alys vētriculis niſi ꝑ accñs. Ex h̄ ergo iferūt medici ꝓbabil'r oꝛganū huius vtutis eſſe mediū cerebꝛi vētriculū. Et addunt qdaꝫ ꝙ ps anterioꝛ mediꝫ vētriculi eſt illa q̄ eſt hui⁹ vtutis oꝛganū: poſterioꝛ vo eſt oꝛganū imālis vtutis q̄ eſt eſtimatiua. ¶ Circa 3ᵐ dictū attēde ꝙ vtus eſtimatiua elicit intentiōes ꝯuenietes vł icōuenietes adiutoꝛio cogitatiue. Nā gr̄a exēpli: viſo lupo geſcēte cogitatiua vel imagiatiua cōponit itētionē ei⁹ cū itētiōe moꝛdētis: ſꝫ apud ſenſū nō ſic videat̄: ꝛ ex imagie ita cōpoſita pōt eſtimatiua elicere itētionē inimicitie vel diſcōueniētis vbi niſi illa cōpoſitio ꝑceſſiſſet nō potuiſſet eſtimatiua illā itentionem elicere. h̄ g̊ mō miniſtrat ſibi. Hec exēplariter dicta ſūt.

¶ Et ipſa qdē eſt vtus q̄ aīal iudicat ꝙ lupus ē inimicus ꝛ fili⁹ eſt dilect⁹: ꝛ ꝗ annonā pꝛebere cōſueuit eſt amic⁹ a quo nō eſt fugiēdū. Et hoc iudiciū ſm̄ modū exiſtit nō rōnalē. amicitia. n. ꝛ inimicitia nō ſēſu ſūt ꝑcepte: neqꝫ ſenſus eas compꝛehēdit: neqꝫ de eis iudicat niſi vt⁹ alia: ꝛ lꝫ nō ſit cōpꝛehēſio rōnalis: eſt tñ ꝓculdubio aliq̄ appꝛehenſio nō rōnalis. Homo ēt plerūqꝫ vtit̄ hac virtute in multis ſuoꝝ iudicioꝝ ꝛ ꝓcedit in hoc: quēadmodū aīal nō rōnale.

¶ Nunc declarat de eſtimatiua: ꝛ q̄tuoꝛ facit. p̄ notificat eā ꝑ ſuā opōnē. 2° ponit dr̄iam inter eā ꝛ alias vtutes nominatas. 3° oſtēdit vnā variā ipſius denolationē. 4° quō medicus ſe hꝫ i ꝯſideratiōe de iſta vtute. 2ª ibi [Et hec q dē.] 3ª ibi [Quidā aūt.] 4ª ibi [Et medic⁹.] In pte p̄ª dic̄ p̊mo. ꝙ hec vtus eſt illa ꝑ quā aīal iudicat ꝙ lupus ē inimicus: ꝛ ꝙ fili⁹ eſt dilect⁹ ꝗ annonā p̄bere ꝯſueuit ē amicus a q̊ nō eſt fugiēdū. ¶ Dicit 2°. ꝙ h̄ iudiciū aīalis ꝙ ab illo ꝗ pꝛebet annonā nō eſt fugiendū eſt ſm̄ modum rōnalē. ¶ Dicit 3°. ꝙ amicicia ꝛ inimicitia nō ſunt ſenſu ꝑcepte ꝓcipue alioꝝ aīaliū ab hoīe. Ex quo dat̄ itelligi ꝙ hec opō eſt alia ab opōne cuiuſcūqꝫ vtutis ꝓcedētiū: qꝛ nō cōpꝛehēdūt nec ſe exercēt niſi i ꝑceptis ſenſu. Ex q̄ infert ꝙ nō compꝛehēdunt̄ neqꝫ de eis iudicat̄ niſi a vtute alia a ꝓcedētib⁹. ¶ Dicit vlteri⁹: ꝙ lꝫ talis in ſenſibilius cōpꝛehenſio nō ſit rōnalis: eſt tñ aliq̄ cōpꝛehenſio nō rōnalis. ¶ Subdit vltimo ꝙ hō vtit̄ in multis ſuoꝝ iudicioꝝ hac vtute: ſꝫ tñ cū iſta vtit̄ operat̄ tanq̄ aīal nō rōnale in h̄ ꝙ nō vtit̄ rōne. ¶ Circa p̄ᵐ iſtoꝝ ꝯſiderādum ꝙ vtutis eſtimatiue opatio q̄ differt a ꝓcedētib⁹ eſt intentiones nō ſenſatas elicere ꝛ i eis ſe exercere: ſꝫ has intentiones cōpꝛehēdat nō denudatas ab appēdiciys mãe. Iudicat ēt diſtincte de cōueniētia ꝛ icōueniētia obiecti. hoꝝ vo iudicioꝝ haꝝ itētionū q̄dā facit hec vtus ꝑ puram nām ei⁹. q̄dā vo cū adiutoꝛio experiētie. q̄dā vo ꝑ quādā ſilitudinē currētē iter formā ꝑſentatā ꝛ formā a q̄ alias tale iſenſatū eſt elicitū. ¶ Exēplū p̊mi. ſic ouis ꝛ agnus ꝗ nunq̄ ſtabulū exiuit: tñ ſtatiꝫ viſo lupo fugit: ꝛ h̄ qꝛ nāliter ſtatim cū eſt i eſtimatiua ouis ſilitudo lupi eſt ouis apta itentionē hāc inimicitie elicere: ſic lumē nāl'r calefacit: ꝛ multe ſūt tales nāles cautele. ſic i puero ſtāte lippitudie i oculis ſtringit palpebꝛas nō ꝙ cognoſcat ꝑ hoc lippitudinē ab oculo remoueri. Et ſtatim cū naſcit̄ q̄rit papillā. ¶ Et hui⁹ rōnē dicit Aui. 4° pte ſexti nāliū puenire a cautela ꝓueniēte a diuina clemētia. ¶ Exēplū ſcdi. vt agn⁹ ꝗ alias nō vidit holeꝫ: ſꝫ nūc ab eo portat̄ ſibi pabulū ſine dubio a p̄n° ex illo viſo nō habebat nāl'r elicere timorē: ſꝫ cū pabulū ſūpſit: ꝛ multotiēs ab eo pabulū recepit ꝯiungit itētionē ꝯueniētis q̄ nāl'r a pabulo abſtrahit̄ cū itētiōe iſti⁹ portātis: ita vt tādē multis talibus iteruenietib⁹ illo ſolo viſo: ꝛ ſine pabulo eliciat ꝯueniētis ꝛ amici itentionē: hec g̊ abſtractio fit adiutoꝛio experiētie. ¶ Exēplū tertiꝫ. ſic agn⁹ ꝗ ꝯſueuit ab hoīe verberari viſo hoīe ēt alio fugit. Et ꝗ a latrōib⁹ penā paſſus eſt cū in via ſolitaria hoīb⁹ armatis obuiat ſtatiꝫ ſine diſcurſu rōnis timet ꝛ refugit. hic tñ terti⁹ reducit̄ quodāmō ad 2ᵐ. Et hos modos tāgit Aui. loco ſtatiꝫ allegato: ꝛ in textu p̄ᵐ dedit itelligi: cū dicit ꝙ aīal iudicat lupum inimicū. 2ᵐ cū dixit. ꝗ annonā p̄bere ꝯſueuit eſt amicus a quo nō eſt fugiēdū. ¶ Circa 2ᵐ dcm̄ ꝯſidera ꝙ h̄ iudiciū eſtimatiue de illo ꝗ annonā p̄bere ꝯſueuit ꝙ eſt amicus nō eſt ſm̄ modū rōnalē. Duob⁹ modis pōt dici non eſſe ſm̄ modū rōnalē. Pꝛimus modus eſt: qꝛ abſtractio illa ab eſtimatiua facta nō eſt ſine mãe appēdicys. Rōnalis aūt ſine ſcdo: qꝛ nō fit per diſcurſum illatiuū ſicut multa rōnalia iudicia. ¶ Circa 3ᵐ dictū attende: lꝫ foꝛte eſſe amicū in re ſit idē ꝙ eſſe albū vel dulce: nō tñ eadē rōne dr̄ aliqd amicū ꝛ albū. ſunt ergo amicitie ꝛ inimicitie intētiones q̄ nō recipiūt in ſenſu: vtus g̊ iſtas recipiēs eſt alia a precedentibus. Reliqua patent.

¶ Et hec qdē virt⁹ diuidit̄ a phātaſtica: qm̄ phātaſia ſenſu ꝑcepta retinet: ꝛ hec in ꝑceptis ſenſu intentiones diſcernit nō ſenſu ꝑceptas: ꝛ ſepat̄ ab ea quā imaginatiuā vocam⁹ ꝛ cogitatiuam: qm̄ illi⁹ opōnes nullū ſeqt̄ iudiciū: ſed iſti⁹ opōnes nō ſolū iudiciū: ſꝫ ēt iudicia ſeqt̄: ꝛ illi⁹ operationes ſūt in ſenſu ꝑceptis compōnē facere: ꝛ iſtius opō in ſenſu ꝑceptis iudicare itentiones extra ſenſum: ꝛ quēadmodū in aīali ſenſus ē iudicās de foꝛmis ſenſu ꝑceptis. ſimil'r exiſtimatiua eſt iudicās de intētionibus illaꝝ foꝛmaruꝫ que ad exiſtimationē ꝑueniūt ꝛ non ad ſenſum.

¶ Nūc ponit Aui. differentiā inter eſtimatiuam ex vna parte: ꝛ imaginatiuā ꝛ cogitatiuam ex alia parte: ꝛ dicit ꝙ hec differt a phantaſia: qm̄ phantaſia ſenſu ꝑcepta retinet: ſꝫ iſta ex perceptis ſenſu elicit itentiōes nō ꝑceptas ſenſu. ¶ Secundo dicit. ꝙ differt a cogitatiua in duob⁹: vnū eſt ꝙ opatiōes cogitatiue nullū ſequunt̄ iudiciū: ſꝫ opōnes eſtimatiue ſequunt̄ multa iudicia. alteꝝ eſt ꝙ cogitatiua facit compoſitionē in intentionib⁹ ꝑceptis ſenſu vel faltē perceptibilib⁹: ſꝫ eſtimatiua in illis cōpꝛehēdit: ꝛ ex illis elicit itentiones nō ꝑceptas ſenſu. Et quēad

modū

modū in aīali ſ; vnā exp̄ōnē eſt ſēſus iudicās de formis ſenſibilib⁹.i.cōprehēdēs ⁊ cōponēs formas ſenſibiles:ita eſtimatiua iudicat de intētiōib⁹ illaꝝ formaꝝ ſenſibiliū: que intētiōes veniūt ad eſtimatiuā:nō ad ſenſuʒ. Primū dictū clarū eſt ex ſupradictis. ⸿ Pro ſcdo cōſidera.ꝙ nomē iudiciȝ qñqʒ ſumiẗ large pro oī cōplexa cogitatiōe:⁊ iſto mō diciẗ hic ꝙ eſt ſenſus iudicās. Et h̄ mō dr̄ in parte ſcda ſexti nāliū.c.z.cū dixit. Et in hoc differt app̄hēſio iudicātis ſēſibilis:⁊ app̄hēſio iudicātis imaginabilis ⁊c̄. Secūdo mō ſumiẗ iudiciū ſtricte ꝓ apprehēſiōe cōpleta per intētiōes nō ſenſu perceptas: ⁊ hoc eſt in eſtimatiua: non in p̄cedentibus virtutibus. Et hoc mō dixit hic Aui. cum dixit ꝙ operationes illarum nullū ſequitur iudiciū.

⸿ Mihi tñ videẗ ꝙ iudiciū ꝓp̄e ſit cognitio quā nō ſubſequēte cognitiōe ſequiẗ īclinatio appetit⁹:⁊ ē apt⁹ ſequi volūtaria opatio. Nūc aūt aliquis talis eſt cognitio ī organo ſenſus:⁊ patet h̄ in pūctura cui⁹ pceptionē ſequiẗ fuga mēbri. Siꝉr etiā in eſtimatiua ⁊ ītellectu:ſʒ cognitionem imaginatiue vel cogitatiue nō īmediate ſequiẗ appetitus inclinatio ad motū volūtariū:veꝝ ſm hūc modū ponenda eſt virtus imaginatiua:īperfecta in eodē organo cū ſenſu ⁊ ſecū cōiūcta de qua intēdit Ariſ.z.de aīa.tex.cōmēti zo.⁊ Cōmētator cōmēto eodē.⁊ hāc viʒ vocaret hic Aui. ſenſuī iudicātē de ītētiōib⁹ ſenſibilib⁹:que.ſ.elicit impfecte cognitionē ꝯueniētie vel īcōueniētie obiectoꝝ ſm ꝙ ſunt ſenſibilia ⁊ in p̄ſentia. In abſentia vō eſtimatiua vel intellectus iudicat ⁊ limitatiue. Sʒ cogitatiua vel imaginatiua de qua ſupra nullū facit tale iudiciū.nullū igiẗ ſeq iudiciū ad eaꝝ opatiōes ē ipſas nō facere iudiciū:⁊ hoc mō ſenſus iudicat ⁊ eſtimatiua. ⸿ Qđ aūt dicit.6.nāliuʒ pte z⁹.c.z.iudicantis imaginabilis: credo ꝙ lī imaginabilis determinat illum terminum apprehenſio:⁊ ſit in recta.i.apprehenſio imaginabilis animalis iudicantis. ibi enim determinat de gradibus abſtractionum iſtaruʒ virtutum qui pertinent ad apprehenſionem:nō ad iudiciuʒ.

⸿ Quidā āt hoiuʒ ſt q̄ p̄ſumūt ⁊ hāc v̄tutē imagiatiuā vocāt ſʒ nō tñ curam⁹:q: de noīb⁹ nō diſputam⁹:ſʒ ītētiōes ⁊ dr̄ias ītelligere debemus.

⸿ Ponit eius aliā noīationē dicēs.quidā p̄ſumūt hāc vocare imaginatiuā:ſed nos de noīb⁹ nō curam⁹ dūmō ītētiones ⁊ reꝝ differētias ītelligam⁹. Et hec pars eſt clara.

⸿ Et medico qdē nō eſt curādū vt hāc virtutem ſciat. Impedimēta nāqʒ opōnū ei⁹ ⁊ īpedimēta opōnū aliaꝝ v̄tutū q̄ ſunt anteq̄ʒ ipſa ſequentia ſunt ſicut phātaſia ⁊ imagiatiua ⁊ memorialis quā poſtea nominabimus: ⁊ medicus qdeʒ non curat niſi de virtutibus ex quibus cū in ſuis impedimentis accidit leſio prouenit egritudo.

⸿ Oſtēdit q̄lr medicus circa hui⁹ v̄tutis ꝯſiderationeʒ ſe dʒ habere.⁊ p̄mo facit h̄.z⁹ remouet dubiuʒ ibi[⸿ Et ſi leſio.] ⸿ Dicit p̄mo.ꝙ medic⁹ nō curat ſcire hāc v̄tutē:ꝓbaẗ.q: medicus nō curat ſcire hanc v̄tutē:cui⁹ opationes nō ledanẗ:niſi ꝓpter īpedimēta accīſia in v̄tutibus p̄cedentib⁹ eā.⁊ eſtimatiua ē hui⁹.īpedimēta ſuaꝝ actionū ſequunẗ īpedimēta virtutis q̄ ſūt ante ipaʒ.ſ.phātaſie imaginatiue ⁊ memorial:quā poſtea noīabim⁹:⁊ maior huius rōnis ꝓbaẗ.q: medicus nō curat ſcire v̄tutes ex q̄b⁹ cum acciderit leſio operationū in ſuis īpedimētis.i. ꝓpter ſua īpedimēta ꝓuenit egritudo.mō virtutes:quarū opatiōes nō ledanẗ niſi ꝓpter leſionē alteri⁹ opatiōis nō ſūt tales ꝙ ex leſione earū in ſuis īpedimentis ꝓueniat egritudo.

Hic cadūt due dubitatiōes. ⸿ Prima quomō dicimus ex virtutib⁹ cuʒ acciderit leſio in ſuis īpedimētis ꝓuenit egritudo. Videẗ enī ꝙ potius ex egritudine ꝓuenit leſio:nō ecōtra. ⸿ Ad hoc diciẗ.ꝙ nō eſt intētio Auic.ꝙ ex leſiōe virtutū fiat egritudo:lʒ h̄ ſit poſſe.ſed intētio Auic.eſt ꝙ ex leſiōe v̄tutis ꝓuenit egritudo.i.lʒ īferre leſionē eē ꝓpter egritudinē īmediate:ita ꝙ de illa v̄tute curat medicus:que cū fuerit leſa p̄ternāliter licebit inferre aliqđ ſuorū impedimētoꝝ.i.aliquā cauſaʒ illam virtutem īmediate impediētem eſſe egritudinem.

Secūda dubitatio q: videẗ ꝙ nulla v̄tus ſit corporea in viuente: qn ex eius leſiōe ad hūc ſenſuʒ ꝓueniat egritudo. Nā quecūqʒ v̄tus lediẗ ab itrinſeco illa lediẗ ab aliqua diſpōne preter nām in mēbro ꝑ ſe ⁊ īmediate ledēte opatiōes. Oīs autē talis diſpō eſt egritudo:vt diciẗ ſupra. ⸿ Hic diciẗ notādo:ꝙ nō oīs diſpō in corpe humano ſuēta īmediate ⁊ ſenſibiꝉr ledēs opatiōes eſt egritudo vt clauſura oculoꝝ pēdens a manu cooperiēte. Nā ad hoc vt aliqua talis diſpoſitio dicaẗ egritudo reqriẗ ꝙ ab ipſa eēntiaꝉr ꝓueniat nocumētū in opatiōe aīalis:⁊ ītelligo ab illa diſpōne eſſentialiter ꝓuenire nocumētū ꝑ quā tolliẗ ꝑ ſe aliqđ debitū ⁊ itrinſecū nāle īſtrumētū v̄tutis ad opandū:vel q̄ īcludit formaꝉr debiti iſtīi carētiā. Nūc pʒ ꝙ ſtātib⁹ nālib⁹ iſtīis intrinſecis v̄tutis ad opandū. Aliq̄ ſunt diſpōnes opationes ſenſibiꝉr īpediētes:ſicẗ ītēſa cogitatio īpedit viſioneʒ. Et dolor ī vno mēbro ꝓhibet delectationē ī alio.tales ergo nō dicūẗ egritudīes. ⸿ Nō z⁹ ꝙ nulla diſpō dr̄ egritudo reſpectu opōnis leſe:niſi opōnis leſiōis ipa diſpō ſit cā īmediata.pʒ ex diſpōne egritudīs. ⸿ Nō 3⁹ ſʒ quoſdā cogitatiuā nō differre ſubō ab eſtiatiua:⁊ nō ledi eſtiatiuaʒ ī ope:niſi ꝑ h̄ ꝙ cogitatiua nō bñ ſibi miſtrat. Ex q̄b⁹ pʒ ꝙ ſi accidit leſio ī ope eſtiatiue nō poterim⁹ ex h̄ arguere in corpe eē egritudinē reſpcū opōnū eſtimatiue:q: mala cōplo vl̄ cōpō mediȝ vētriculi cerebri nō ledit eſtiatiuā niſi mediāte leſiōe cogitatiue.ḡ taꝉ mala cōplō nō dr̄ egritudo reſpcū opōnis leſe eſtiatiue:q: nō eſt eius īmediate cā nec opō leſa cogitatiue ē egritudo reſpcū opōnis eſtiatiue q: nō obſtāte ꝙ ipa ſit diſpō corpis īmediate ledēs opōnes.tñ nō ꝑ ſe ⁊ eēntiaꝉr ledit opōnē:cū ipa nō īcludat in ſe formaꝉr defectū alicui⁹ itriſeci iſtīi nāꝉr v̄tuti ſubordīati:vt pʒ ꝯſiderāti. ⸿ Quidā tñ volūt.ꝙ medic⁹ curat ſcire hāc v̄tutē:ſʒ nō multū:q: raro lediẗ opō ei⁹ niſi ꝑꝑ egritudieʒ ledētē aliā v̄tutē p̄cedētē.⁊ h̄ ſuffic̄ Aui. Et eodem mō dicūt ſi q̄raẗ.veꝝ opō huius v̄tutis poſſit ledi nō leſa opōne p̄cedētis v̄tutis:dicūt ꝙ ſic.ſʒ q: h̄ ē raro:iō medicus nō mltū curat. ⸿ Qz āt hui⁹ v̄tutis opō ledaẗ ſine alteri⁹ leſiōe:pʒ ī ex⁹ poſito a Gal.z.de accñti ⁊ mor. De illo īfirmo q vaſa ꝓprio noīe noīabat:ſʒ neſciebat qđ ꝓſeq debuiſſet ſi ꝓyceret:⁊ iō īterrogabat ſi ꝓycere deberet. vī ḡ in eo eſtiatiuā leſaʒ eē:q: nō recte de cōmodo vel īcōmodo indicabat. ⸿ Sequēdo tñ p̄mā rñſionē ad z^m dubiū ⁊ textū. A. hic dr̄ ꝙ ī illo Gal. īfirmo cogitatia leſa erat.nō n.cōponebat ītētionē fracti cū ītētiōe vaſis cadētis vt debuiſſet cōponere:⁊ hec ē opō cogitatiue. ⁊ iō Gal. dixit allegato loco.qđ tñ ſi eycerenẗ ꝯfringeret ignorabat:q: ignorabat ꝙ frangi deberent. Intētio vō fracti:vel eius qđ frāgitur eſt ſenſibilis ⁊ non propria eſtimatiue ⁊c̄.

⸿ Et ſi leſio accit opōni alic⁹ v̄tutis cā īpedimēti qđ accidit pri⁹ opatiōī alteri⁹ v̄tutis q̄ʒ ei:fueritq̄ʒ impedimētū illud ſecutū malitiā cōplexionis alicuius mēbri aut corruptionē cōpoſitionis ſufficit medico vt ſciat īpedimētū illud propter malitiaʒ cōplōnis membri:aut ſue cōpōnis corruptionem accidiſſe ad hoc vt cum medicina ei ſubueniat aut ipm ab eo cuſtodiat: ⁊ non curat

ſcire diſpõnez virtutis: cui qđ accidit: nõ accidit niſi alio mediante poſtq̃ ſciuerit diſpoſitionem eius cui accidit illud qđ accidit ſine medio.

¶ Remouet dubiũ. Poſſet quis dicere. Si aliqua v̾tus in ſua opatiõe lediť. nõne ſemp̄ de tali leſiõe curat ꝯſiderare medicus: Et ridet ꝙ ſi leſio alicui virtuti accidit ſolũ per leſiones opatiõis v̾tutis p̄cedẽtis: ⁊ leſio p̄cedẽtis virtutis fuerit imediate ſecuta maliciã cõplõnis vł corruptionẽ vł cõpõnẽ alicuiꝰ mbri: tũc medico ſufficit cognoſcere illã leſionẽ q̃ imediate accidit ꝑpter maliciã cõplõnis vł cõpõnis ad hoc vt ſuccurrat illi mẽbro malã cõplõnẽ vel cõpoſitionẽ remouẽdo cũ medicina: aut vt mẽbrũ ab illis ĩfirmitatibus cuſtodiat: ⁊ nõ curat ſcire diſpoſitionẽ virtutis cui ipedimẽtũ qđ accidit nõ accidit niſi mediãte alio ĩpedimẽto: niſi poſtq̃ ſciuerit illđ ipedimẽtũ qđ ſine medio ſequiť maliciã cõplõnis vel cõpõnis corruptionẽ. Et certũ eſt ꝙ h̾ dictũ eſt limitatiuũ p̄cedẽtis. Nã nõ eſt dicendum ꝙ medicus non curat ſcire impedimenta que eſtimatiue accidunt abſolute: ſed non curat ea ſcire. Poſtq̃ ſciuerit impedimenta virtutum aliarum ad que ſua ſequuntur ⁊ que immediate ſequuntur egritudinem.

¶ Tertia v̾o illarum quas nominant medici eſt quinta aut q̃rta cũ certificauerimus que eſt virtus cõſeruatiua: ⁊ memorialis: ⁊ eſt theſaurus eius qđ p̄uenit ad eſtimatiuã de itẽtiõibus in p̄ceptis ſenſu extra formas eorũ ſenſu p̄ceptas: ſicut phantaſtica eſt theſaurus eius qđ peruenit ad ſenſuz ex formis ſenſu perceptis: ⁊ eius quidem locus eſt poſterior cerebri ventriculus.

¶ Determinat de memoratiua virtute. Et diuidiť in duas p̄mo determiat de hac virtute qđ ſit: ⁊ in quo mẽbro. 2ᵒ remouet dubiũ ibi 2ᵒ [Dic tñ.] ¶ Dicit ꝙ v̾tus 3ᵃ quã ponunt medici eſt 4ᵃ vel 5ᵃ cũ certificauerimꝰ vere numerũ virtutũ. ¶ Dicit 2ᵒ ꝙ hec ẽ v̾tus reſeruatiua ⁊ memorialis. ¶ Dicit 3ᵒ quo ad hãc partẽ. ꝙ hec virtꝰ eſt theſaurꝰ eiꝰ qđ cõprehẽdit eſtimatiua de rebꝰ p̄ceptis ſenſu extra formas. i. imagines ſenſu p̄ceptas: queadmodũ dictũ ẽ ſupra ꝙ phãtaſtica eſt theſaurꝰ eius qđ p̄uenit ad ſenſuz de formis ſenſu p̄ceptis. ¶ Dicit 4ᵒ. ꝙ locus ⁊ ſedes huius v̾tutis eſt poſterior vẽtriculus cerebri. ¶ Circa p̄mũ dictum ſciẽdũ eſt ſupra q̃uo hoc a Gal. dicať 3ᵃ ⁊ ab Auic. 5ᵃ. ¶ Circa 2ᵐ dictũ conſidera. ꝙ memoria diciť equoce de duabus virtutibꝰ diuerſis etiã loco operãdi. Nã p̄mo diciť de virtute cognoſcitiua p̄ ſpeciẽ reſeruatã ſub rõne p̄teriti: ⁊ p̄us cogniti: vt põt colligi in libꝰ de memoria ⁊ reminiſcẽtia ab Ariſt. cũ dĩ ꝙ ẽ paſſio p̄mi ſenſitiui p̄ ſe. ⁊ ab Auer. loco eodẽ vbi dixit. Actio eni v̾tutis rememoratiue eſt facere rep̄ſentari poſt eius abſentiã intẽtionẽ vel imagiate ⁊ iudicare illã intẽtionẽ eẽ quã ante ſenſit ⁊ imaginabať. ¶ Aliq̃ v̾o ſumiť memoria pro virtute: vt eſt ſeruatiua intẽtionũ vel imaginũ poſt actualẽ cõſiderationẽ actuali cõſideratiõe ceſſante: vt ex Ariſt. ſumiť in de memoria ⁊ reminiſcẽtia. vbi dixit. Oportet itelligere talẽ aliquã ſciꝫ per ſenſuz in aĩa ⁊ ĩ parte corporis habere ipſaz velut picturã quãdã paſſionẽ cũ dicimꝰ habitũ eẽ memoriã. Si ergo memoria eſt talis habitus picture. ergo memoratiua eſt virtꝰ in qua h̾ eſt habitꝰ: ⁊ illa ẽ reſeruatiua: vt pꝫ. ¶ Atẽde ſcđo. ꝙ ſumẽdo memoriã ꝑ v̾tute cognoſcitiua p̄teriti p̄ modũ p̄cogniti. vel ꝑ virtute reſeruatiua adhuc eſt varietas in modo loquendi auctorꝝ. Quidã eni p̄ memoratiuaz itelligũt oẽm interiorẽ virtutẽ cognoſcitiuã p̄teriti p̄ modũ p̄cogniti. ⁊ hoc gñali modo loquẽdi loquiť Ariſt. in de memoria ⁊ reminiſcẽtia. ⁊ ſilr oẽs virtutẽ reſeruatiuã imaginũ vel intẽtionũ poſt abſentiã actualis cõſiderationis q̃uo etiã ibi loqui videť Ariſt. ⁊ iſto mõ phãtaſia de q̃ ſupra diceref memoria. Aliqui v̾o per imaginatiuã intelligunt tñ virtutem reſeruatiuã intẽtionũ nõ ſenſatarum aut cognoſcitiuã per tales itẽtiones ſub rõne precogniti. Et iſto mõ loquiť Auic. hic ⁊ i. 6. naĩliũ locis allegatis. Et hoc etiã mõ ſola eſtimatiua vel virtꝰ reſeruatiua ĩ poſtremo vẽtriculo eſt memoria: ⁊ eſt virtꝰ a phãtaſia diſtincta. ¶ Nota 3ᵒ ꝙ virtꝰ memoratiua hoc mõ vltimo accepta nõ eſt intẽtionũ reſeruatiua: ſed etiã imaginũ: queadmodum eſtimatiua: nõ ſolũ cognoſcit per itẽtiones nõ ſenſatas: ſed etiã per ſenſatas. Eſt ergo iſta virtus nõ ſolũ theſaurus eiꝰ qđ abſtrahit eſtimatiua a formis p̄ceptis ſenſu p̄ncipaliť: ſꝫ etiã reſeruat imagines: ſed phãtaſtica nõ niſi imagines reſeruat. ¶ Quartũ dictũ eſt clarũ: q2 expiẽtia notat ꝙ leſo poſtremo ventriculo leditur hec virtus.

¶ Hic v̾o eſt locus cõſiderationis phice vtrum virtus cõſeruatiua ⁊ memorialis: ⁊ virtus que reducit illud qđ eſt abſens ad memoriã ex eis q̃ ab extiſtiatiua ſũt repoſita ſit virtus vna aut virtutes due. Medico tamẽ nõ eſt inde curãdum: q̃m nocumenta que eis q̃litercunq3 ſint accidunt ſunt homogenea. ſunt. n. nocumenta q̃ in vẽtriculo cerebri poſteriori accidunt: vel de genere complexionis: vel de genere compoſitionis.

¶ Remouet duo dubia. 2ᵐ ibi [Uirtus v̾o.] ¶ Dicit p̄ ꝙ hic eẽt locꝰ ꝯſideratiõis phice. vtꝝ v̾tus ꝯſuatiua que dĩ memorialis: ⁊ v̾tus que reducit illud qđ eſt abſens a memoria de eis que ſũt repoſita ab eſtimatiua ſũt v̾tus vna vel plures. Et ſubdit ꝙ de hac q̃one medico nõ eſt curandũ: q̃m nocumẽta que q̃litercũq3 ſunt in operibꝰ illarum v̾tutũ ſunt homogenea: q2 ſunt ſolũ leſiões que accidunt ex nocumẽto poſteriori vẽtriculo cerebri ſiue de gñe male cõplexiõis vł male cõpõnis ⁊ ſupple vnitatis. ¶ Pro intellectu partis ꝯſidera ꝙ in actu memorandi aliq̃ oportꝫ ponere v̾tutẽ que reducat ad actualẽ app̄henſionẽ: intentionẽ reſeruatã. Modo dubiũ eſt vtꝝ hec v̾tus que reducit intẽtionẽ que erat abſens: q2 nõ actualiť imutãs cognoſcitiuã ad hoc vt actu imutet ſit virtus alia a reſeruatiua: q2 aliud eſt ſeruare ⁊ aliud imutare. ¶ Et ſic videť ꝯſentire Auer. in de memoria ⁊ remi. cap̄ 2ᵒ cũ dixit. Et iã diximꝰ ꝙ v̾tus ꝯſeruatiõis ⁊ v̾tus rememoratiõis eſt idem in ſubiecto ⁊ due ſm̄ modũ. Et ſilr in p̄ncipio capli cũ dixit. Declaratũ eſt igiť ex hoc ſermone hic eẽ v̾tutes tres ſciꝫ v̾tutẽ que facit p̄ſentari intẽtionẽ imaginis illiꝰ ⁊c. Ecce ꝙ illã que facit p̄ſentari vt ſic ponit vnam virtutez. hoc ergo mõ intelligendo hanc dubitationem ſupponendum eſt ꝙ in poſtremo vẽtriculo eſt v̾tus que facit reduci intẽtionẽ actualẽ cõſiderationẽ ⁊ eſtimatiua ab illa patiť memorãdi. Eſt ergo hec v̾tus eadẽ ſubiecto cuz reſeruatiua intẽtionũ. ⁊ ideo nocita vna noceť reliqua. Et nocumẽta illis virtutibus accidẽtia ſunt homogenea: ⁊ ſolũ cõtingẽtia per ſe ex leſiõe in poſtremo cerebri vẽtriculo: Hac igiť de cauſa medicus nõ curat de inq̃ſitione iſtiꝰ diſtinctiõis. Et hoc mõ expõnis littera nõ hꝫ dubitationẽ. ¶ Nota 2ᵒ ꝙ apud Marſiliũ ⁊ q̃ſi oẽs alios h̾ Aui. intẽdit dubitare vtrũ virtus que vocať reminiſcibilis ſit eadem cũ memoratiua reſeruãte. Sed puto hoc nõ eſſe verum. Nã virtus reminiſcitiua eſt v̾tus querẽs inuenire aliquid oblituz. Modo conſtat ꝙ hec v̾tus apud Auicẽ. eſt eſtiatiua vt põt colligi p̄ti. 4ᵒ ſexti naĩliũ. ca. 4ᵒ. vbi dixit. Sꝫ recordatio que ẽ igeniũ renouãdi qđ oblitũ nõ inueniť vt puto: niſi in ſolo homine. cognoſcere enim aliquid tibi fuiſſe qđ deletũ eſt nõ eſt niſi virtutis rationalis ⁊c.

Ecce quomodo v̄tutē reminiſcitiuā vult hic cognoſcere. ¶ Idem poteſt colligi ab Auerro. ⁊ in de memoria ⁊ reminiſcētia.c.2.Et ab Ari.expſſe in eodē lib°.c.3.vbi dixit ꝙ reminiſci eſt vt q̄dā ſyllogiſm° ⁊ q̄dā q̄ſtio.¶ Ex q̄ apparet ꝙ ſi ꝑ hanc virtutē que reducit illud qđ eſt abſens Auic.itelligeret reminiſcētiā:qđ nō eēt verꝫ ꝙ nocumēta que illis virtutib° accidūt ſunt homogenea.nā bene remi niſcitiui ſunt male rememoratiui ⁊ ecōtra:vt in eodē lib° Ariſt.circa p̄ncipiū dicit.Stabit ergo ꝑ aliquā tranſmutationē fieri leſionē i memoria nullo mō ieſa reminiſcētia. ergo his rōnib° nō puto ita itellexiſſe Aui.ſꝫ vt ſupra dixi.

Ut tamen aliqualis notitia reminiſcētie habeat ⁊ differētie ei°:aut memoria videam° primo que opatio ſit reminiſci.2° cui° virtutis ſit.3° q̄ eſt cauſa inuētiōis obliti ꝑ aliud p̄us inuētū.4.° in q̄bus aīalib° inueniat reminiſcētia.¶ Propter p̄mū attēdēdū. ꝙ cuꝫ alicui° fuerim° obliti nō ex toto:ſꝫ q2 nō ad libitū reſpondet eius memoria.multotiēs nos q̄rim° iuenire iſtud oblitum diſcurrēdo ꝑ multa alia a nobis ꝓcognita:⁊ q̄nq̣ hoc mō īuenim° intētū.¶ Tūc ergo dicim° reminiſci cū obliti alicui° q̄rim° eius inuētionē ꝑ p̄us cognita a nobis:⁊ tādem in illius attingim° cognitionē:nō ꝑ modū illationis vnius ex alioꝛ ſꝫ ꝑ modū ordinate īmutatiōis vni° poſt aliud.reminiſci ergo eſt aggregatū ex iſta inq̄ſitiōe cū inuētiōe ꝓcogniti ꝑ modū ꝓcogniti:ita ꝙ nec ſola inq̄ſitio:nec ſola inētio ē reminiſci ſꝫ aggregatū.Cum Ariſt.in de memoria ⁊ reminiſcētia dicat reminiſcētiā eē q̄dāmō q̄ōnē ⁊ eſſe quēdā ſyllm.Et in eodē loco ꝙ multotiēs querētes nō reminiſcunt.hec oīa nō bene ſaluant niſi ponam° aggregatū ex inq̄ſitiōe ⁊ inuētiōe eē reminiſci:ſicut ſyllus ē aggregatū ex p̄miſſis ⁊ ꝯcluſiōe.¶ Ex hoc pꝫ rñſio ſecūdi. Nā reminiſcētia nō eſt opatio:niſi aut rōnalis v̄tutis aut eſtimatiue que decorat rōnabilitate:vt dicit Auicē.6. nālīū.parte ⁊ ca.q̄rtis.cuꝫ talis inq̄ſitio diſcurſus a nulla inferiori v̄tute fieri poſſit.¶ Pro tertio dicēdū vt ſumit ab Ariſt.i de memoria ⁊ reminiſcētia.ꝙ mot° facti ꝯſr̄ter vel multotiens:vel imagines ꝯſr̄ter facte in aīa ſunt apte ꝯſr̄r moueri:ita vt ſe rep̄ſentēt:⁊ p̄ma mouēte 2° ē aptior ad mouēdū:nō ꝙ neceſſario motū p̄me ſequat mot° ſcđe ſeđ q2 ꝑ motū p̄me fit 2° aptior ad īmutādū.¶ Ex his ē pꝫ ſolutio q̄rti. Nā q2 reminiſcētia eſt opatio itellect°:aut eſtimatiue que eſt decorata rōne.Et iſte nō niſi in hoīe inueniuntur.ideo ſolus hō inter aīalia eſt reminiſcitiuus.

¶ Uirtus ħo cōprehēſiua que eſt vna de virtutibus aīe cōprehenſiuis eſt humana rōnalis.Et medici virtutē extimatiuā nō conſiderauerunt propter cām quā diximus:iō hāc virtutē nō cōſiderauerunt. Non.n.fuit coꝝ conſideratio niſi in opationibus triū virtutum tm̄ ⁊ non in aliꝗ̄s.

¶ Mouet 2m dubiū. vtrum de rōnali dꝫ medicus tractare.Et dicit ꝙ nō.q2 ſi de eſtimatiua propter rationem dictam non curat:tunc multo minus de intellectu.⁊c̄.

¶ De virtutibus animalibus motiuis. Ca.VI.

Motiua ħo virtus eſt illa que chordas cōtrahit ⁊ laxat propter qđ mouentur membra ⁊ iuncture dilatatione ſua ⁊ flexione.

¶ Hoc eſt ſextū capitulūꝫ doc. ſexte. p̄me fen. p̄mi can. Auic. in quo poſtq̄ Auic. determinauit in p̄cedēti de v̄tutib° aīalib° cōprehēſiuis.determinat de v̄tutibus aīalibus motiuis. ¶ Ubi ꝯſiderādum.ꝙ motuū qui reperiunt in aīalib° q̄dā ſunt cōes corporibus aīatis ⁊ inaīatis:vt deſcēdere ꝑpter grauitatē:vt aſcēdere ꝑpter leuitatē.Quidā ħo ſunt in ſolis aīalib° inuenti nāliter:vt ambulatio:natatio:⁊ locutio:⁊ ſil'ia.Intētio ħo in iſto caplo nō eſt tractare de virtutibus motiuis p̄mo mō acceptis:ſed de ſcđo mō acceptis.¶ Aduerte 2° ꝙ cū mot° dicat de motu locali:⁊ motu alteratiōis:⁊ motu augmētatiōis. Hic tm̄ ſolū de v̄tutib° ꝑ quāto ſūt motiue motu locali determinat Auic.¶ Nota tertio.ꝙ motuū q ꝑprie ſunt i aīalib° q̄dā a medicis vocant mere nāles:ſicut motus pulſus:vt io° tertij.de ſermone vlī anhelitus.Et Gal.i lib° de vtilitate pulſus.ad finē.⁊ de vtilitate reſpiratiōis.⁊ in lib° de diſnia.3.c.⁊ ſilr mot° villoꝝ venarū in attrahēdo ſanguinē:vt pluries 3° virtutū naturalium.⁊ in de motib° liquidis.¶ Aliq̄ eſt pure volūtari°: vt qui fit per ſe a virtute muſculi recepta a cerebro in ſequēdo voluntatē vel appetit° ſenſitiui iperiū:vt ambulatio:natatio mot° pleriq̄ꝫ alij:vt etiā a Gal.ſumit i lib° de motibus liquidis.Quidā ħo ſunt mixti ex naturali volūtario:vt mot° palpebraꝝ:⁊ motus anhelit°:⁊ deglutitio:⁊ nālis vrine ⁊ fecū expulſio. Nam in iſtis motibus nō tm̄ cōcurrit virtus nālis:vel tm̄ virtus volūtarie motiua:ſꝫ ambe vt ſumit hac ſūma ab Auic.c.ſequēti.¶ Et ſūt iſti duoꝝ modorū:q2 aliq̄ talis fit a mēbro in quo nāliter eſt virt° volūtarie motiua:ſicut mot° palpebraꝝ:ſꝫ cōcurrēte aliqua virtute nāli nō ſubiecta per ſe volūtati:aliq̄ aūt fit a mēbro nāliter mobili:nō ꝑ ſe ſubiecto volūtati:vt trāſglutitio que fit de meri:quod non eſt per ſe volūtati ſubiectū:ſed iuuatur a membro voluntarie motiuo. Motuū enim voluntarioꝛū.quidam eſt voluntarius de intentione p̄ma:⁊ eſt quicūq̄ꝫ motus fit per ſe ab inſtrumento naturaliter ſubordinato volūtati vel appetitui inſequēdo voluntatē vel appetitus imperium ſiue cum tali concurrat membrū vel virtus mere naturaliter motiua ſiue nō.vnde in libello de motibus liquidis ſic habet ad litteram.¶ Reſtat cū cōcordes ſumus ꝙ lacerti quādo meatuū extremitates comprimūt non egreditur quicq̄ ab eis:quādo ħo ab actione eius arcetur:quod in illis exiſtit meatibus egreditur. ¶ Merito ergo dicit obiector ꝙ illud quod egreditur ab illis meatibus cum relaxatio vincit:illi quippe lacerto contingit actio non voluntaria: qui fit ꝑ virtutē tm̄ naturaleꝫ:⁊ quod egreditur ab eis co manēte in ſua complexione cuꝫ ſuffragatur lacertus illis conueniens inſtrumētis extrinſecus actio fit voluntaria: veraciter erit ſm intentionē p̄mam:vel viā:vel ſemitam primā:vel qualiter voluerit nominare.Et nō eſt dubium ꝙ illa expulſio precipue per viā inteſtinorum fit concurrente naturali virtute villorum circundantiuꝫ inteſtina: vt ſumit ibidem a Galeno.⁊ 3° virtutū naturaliū.⁊ quarto de vtilitate parti.¶ Alius autē vocatur motus voluntarius de intentione ſecunda.⁊ eſt motus qui fit per ſe ab inſtrumento per ſe ſubordinato voluntati vel appetitui mediante ſpiritu animali:non inſequendo voluntatē:vel appetitus imperiuꝫ vel motus per accidens factus ab eis inſtrumentis in ſequendo voluntatis imperiū:itaq̄ꝫ motus volūtarius de intētione ſecūda eſt duob° modis: vel quia per ſe fiat ab inſtrumento virtutis voluntarie motiue:ſed nō ſequēdo voluntatem vel appetitus imperium: vt eſt motus palpebraruꝫ:⁊ quidaꝫ anhelitus.vel quia fiat per accidens ab inſtrumēto voluntarie motiuo: ⁊ in ħ ſequendo imperiū volūtatis:ſicut eſt exitus ſupfluitatis a fiteri muſculis i ſua nāli diſpōne exiſtētib°:ſꝫ iperio volūtatis nō cōſtringētib° anū.¶ Et hoc ad litterā ſumit a Gal.in de motibus liquidis. vbi ſic habet imediate poſt textū ſupra allegatū.Et ſiquidē intēdit illoꝝ lacertorum impedire vel laxare actionē illud quod egredit actio voluntaria per ſecundā intentionē ⁊ nō primaꝫ appellatur. ¶ Ex quibus colligit.ꝙ aliquis eſt motus fact° a muſcu

lo mediãte ſpũ ꝛ calore dato a cerebro ſequẽdo volũtatis imperiũ: q̄ nõ eſt volũtari⁹ ſm intẽtionẽ pmã apud Gal. poſitionẽ: cui⁹ oppoſitũ ſentit Jacob⁹ de forliuio in q̄õne de motu anhelitus ꝛ pulſus. vtrũ ſibi inuicẽ ꝓportionent̃. ¶ Pꝫ 2ᵒ quare motũ anhelit⁹ aliquẽ dicit Gal. volũtariũ de itẽriõe 2ᵃ. q2 nõ obſtãte ꝙ fiat a muſculis: tñ aliq̃ñ fit nõ ſequẽdo volũtatis iperiũ: imo etiã ꝯtra dictamẽ volũtatis. ¶ Motus vo ideo dr̃ nãlis: vel q2 fit a mẽbro nõ ꝑ ſe nãlr ſubordinato iperio volũtatis vel ſenſitiui appetitus: vt ſupra dixim⁹ de motu venaꝝ ꝛ iteſtinoꝝ. aut q2 fit nõ ſequẽdo appetit⁹ ſenſitiui iperiũ vel volũtatis: vt motus tuſſis in ſuiro: ꝛ anhelit⁹: ꝛ palpebrarũ in nõ cogitante. Nã in iſtis muſculis eſt vis ꝑ quã ꝑ ſe iclinant̃ ad ſequẽdum dictamẽ cognoſcitiui appetit⁹ efficaciter. Et etiã vis alia nãlis ꝑ quã iclinant̃ ad mouẽdũ ſe ꝓ fuga nocitiui: ꝛ attractiõe iuuatiui. Et ꝯtra iperiũ appetit⁹ aĩalis: vt etiaꝫ ſi nolim⁹ i pncipio tertiane ꝯcutiunt̃ muſculi ꝓcepta mala qualitate materiei ſuꝑ muſculos mote. ¶ Motuũ etiã nãlr q̄dã ſequunt̃ motũ imaginatiõis etiã ſi ꝯdicat volũtas: vt pꝫ de motu vapoꝝ ad iplẽdũ mẽbra pudenda viſo obiecto etiã nolẽtibus nobis: ꝛ de tremore ſequẽte timorem in ambulãte ſuꝑ mõtis pinaculũ: vel ſuꝑ trabẽ q̄ ſit pons alicui⁹ ꝓfundi fluminis: ꝛ de motu ſanguinis ad faciem hora verecũdie ꝛ multis ſilib⁹. aliqs vo fit nullo mõ ſequẽdo cognitionẽ ſicut attractio venaꝝ. ¶ Utrũ aũt ꝫ fortis imagiatio: vel forte deſideriũ poſſit mouere humores ꝛ mẽbra corporis alteri⁹ queadmodũ dr̃ de faſcinatorib⁹ nõ ꝑtinet pſenti loco. Nã cuꝫ tã multiformes ꝛ varij ſunt mot⁹ locales aĩalib⁹ ꝓpterq̃. In iſto caplo ſolũ de motu volũtario ꝛ vtute volũtarie motiua loq̃t Auic. ¶ Cõſiderãdũ 4ᵒ ꝙ vtutũ volũtarie motiuarũ q̄dã dicunt̃ imperãtes motũ. quedã obſequẽtes vel agẽtes. iperãtes ſunt volũtas efficax: ꝛ appetit⁹ ſenſitiu⁹ efficax. Obſequentes vo ſunt virtutes in muſculis iſuſe a cerebro q̄ nãlr tã volũtati q̄ ſenſitiuo appetitui obſequunt̃: ꝛ ſolũ de iſtis ſub ſequẽtib⁹ loquit̃ Auic. Et ſumit̃ hec diſtinctio 4ᵃ pte ſexti nãliũ Auic. c. de vtute motiua. Et ponit̃ pte pma. c. viſimo. vtrũ vo diſtinguunt̃ ille vtutes abinuicẽ: ꝛ ab aĩa realiter: vel ſolũ diuerſis rõnibus eadẽ aĩa noiet̃ iſtis diuerſis noib⁹ nõ attinet medico: ſꝫ ſufficit ſibi ꝙ diuerſis mẽbris ꝛ diuerſis iſtrũis aĩa vtit̃ vt iperat motũ. ꝛ vt obſeq̃t̃. Nã cõtingit ipediri in obſequẽdo ꝑ ligaturã manuũ ꝛ pedum: q̄uis nõ ipediat̃ volũtas vel efficax appetit⁹ in precipiendo. Et ſilr contingat ſanum eſſe mẽbrum in quo fit preceptum: ꝛ appetitus ꝛ egrum eſſe membrũ ſubſeruiẽs.

Sed iſta dicta anteq̃ʒ ad caplm deſcẽdamus circunſtant multa dubia ꝛ difficultates. ¶ Primũ. quare quedã corpoꝝ gnãbilia ſunt mobilia huiꝰ volũtario motu. ꝛ q̄dã nõ: queadmodũ inaĩata ꝛ plante. ¶ Ad qd̃ dicẽdũ ꝙ corpoꝝ q̄dã habẽt formã ꝑfectã que põt alias formas imãliter recipe: quarũ ſũt multi gradus. ꝛ iſte tales forme habẽt ſilitudinẽ cũ intelligẽtijs in hoc ꝙ pñt per iperiũ corp⁹ ſibi ꝯiũctuꝫ mouere ſm exigẽtiã appetit⁹. ¶ Quedã aũt habent formas ita imerſas mãe vt alias formas nõ poſſint intẽtionalr recipe: ſed ſunt affixe mãe ꝛ inclinate ordini vni mouẽdi ſm regulã itelligẽtie ꝓhigẽtis eas ad vnũ vt forme inaĩatoꝝ. aĩalia q̄ ex ꝑfectiõe ſuaꝝ formaꝝ ꝛ ſilitudine quã hñt cũ itelligẽtijs pñt volũtarie ꝛ ex iperio ſuo moueri ad formã ꝓceptã qd̃ facere nequeunt inaĩata: ꝛ hoc iõ finalr eſt: q2 aĩa ꝑfectiora exiſtẽtia vt meli⁹ ſuos fines ꝯſequãtur cognouerũt cõueniẽs ꝛ icõueniẽs eis ad ꝓſecutionẽ vni⁹ ꝛ fugã alterius. Et ſumit̃ pro pte hec ſolo. 8. phicorum. tex. ꝛ cõmẽto. 57.

Sed tunc dubitatur 2ᵒ Cũ iaĩata moueant̃ ad loca ſua ſuis formis: vt colligit̃ partiꝫ pmo de celo. ꝛ partiꝫ in 4ᵒ ad finẽ ꝯſequẽdũ ſibi nãlẽ ꝛ ꝓfixũ q̄re nõ dicunt̃ moueri a ſe ſicͭ aĩalia q̄ motu volũtario mouent̃: vt ſumit̃. 8. phicoꝝ. vñ eni ꝙ magis mouent̃ a ſe q̄ aĩalia: q̄ñ illa i q̄bus mouẽs ꝛ motũ ſunt idẽ oĩno ſũt magis ꝓprie motu a ſe q̄ illa i q̄bus differũt. Sꝫ in elemẽtis que mouent̃ ad ſua loca nãlia poſt remotionẽ ꝓhibẽtis mouẽs ꝛ motũ ſunt idẽ oĩno. ergo ꝛc. Maior eſt manifeſta. minor ſumit̃ ab Auerro. 8. phicoꝝ. Cõmẽto. 28. ad finẽ. vbi dixit. imo i eis. ſ. elemẽtis nõ ẽ alietas oĩno. ſ. motoris ꝛ moti. ¶ Ad h̃ dr̃ ꝙ i multis locis videt̃ a Cõmẽtatore ꝯceſſuꝫ. ꝙ elemẽta mouent̃ ad ſua loca nãlia ex ſe: vt. 2. phicoꝝ. cõmento pᵒ ꝛ cõmẽto 3. expſſius. Et. 8. phicoꝝ. cõmẽto allegato. vbi ad lr̃aꝫ dicit̃. Jſta. n. iueniunt̃ moueri ad loca ſua nãlia ex ſe loquẽdo de elẽtis. Jtẽ cõmẽto. 33. dixit ꝙ nõ mouent̃ ex ſe niſi ꝑ accñs. ¶ Ex quo dat intelligi ꝙ mouent̃ aliquo mõ ex ſe vel ꝑ ſe. Multotiẽs vo negat elemẽta moueri ex ſe vel ꝑ ſe: vt 4ᵒ phicoꝝ. cõmẽto. 71. ꝛ 8ᵒ phicoꝝ. cõmẽto. 30. ꝛ. 31. ꝛ pleriſq3 alijs in locis. ergo dicẽdo hãc ꝓpõnẽ eẽ eq̄uocã. elemẽta moueñt ex ſe ad loca ſua nãlia. Nã põt ſignare ꝙ mouent̃ ex ſe vel a ſe ex potẽtia eſſentiali nõ violẽta: ꝛ h̃ ẽ falſuꝫ: vt 8ᵒ phicoꝝ: tex. cõmẽti. 30. ꝛ. 31. ꝛ cõmẽtis eiſdẽ nec plus ꝓbãt Ari. rõnes. vl̃ põt ſignare ꝙ mouent̃ ex ſe vel a ſe ex potẽtia accñtali vl̃ violẽta: ꝛ h̃ ẽ ꝯcedẽdũ vt cõmẽto allega. 33. dixit Cõmentator. ꝛ videt̃ ex ſnia cõmẽtatoris cõmẽto. 33. hec eẽ Ari. ad hanc queſtioneꝫ ſolutio. dixit eni de Ariſto. incepit illic. ſ. 7. phiſicoꝝ demonſtrare ꝙ oẽ motũ hꝫ motorẽ. Sed nõ diſſoluit illic q̄õnẽ accidẽtem in eis ex iſtis ſimplicibus. Jn hoc aũt loco diſſoluit illam q̄ſtionẽ: vt declarauit ꝙ iſto mouent̃ extrinſeco ꝛ nõ mouent̃ ex ſe niſi ꝑ accñs. ¶ Notãdũ ẽ q̄ ꝙ cũ aliqd̃ corpus in ſua nãliſſima diſpõne exiſtẽs eſt in pmo ad aliquẽ triũ motuũ: vel ſtat ipſuꝫ eſſe ad illũ in potẽtia nõ exiſtẽte eo ext̃ ſuã nãleꝫ diſpõnẽ: vt terra eſt in potẽtia leuis ꝛ in loco ſurſuꝫ. potẽtia talis dr̃ nãlis ꝛ eſſentialis corpi: ſꝫ illa vocat̃ potẽtia accñtalis vel violẽta: que repit̃ in re ꝓpter ipedimẽtũ qd̃ hꝫ ꝓternãle vel violentũ: ita ꝙ nõ ſtat hec potẽtia cũ nãliſſima diſpõne eius: qd̃ eſt in tali potẽtia accidẽtali: vt ignis cũ eſt deorſuꝫ eſt i potẽtia ſurſuꝫ: ꝛ terra cũ eſt ſurſuꝫ eſt in potẽtia deorſuꝫ. q2 q̄ aĩs eſt in potentia eſſentiali ad locum ad quem mouet̃ ab intrinſeco: ideo in aĩali repitur mobile eſſentialr ꝛ motũ. ergo ẽ mobile a ſe eſſentialr. nõ ſic aũt elemẽta: q̄ñ motiuũ elemẽtoꝝ itrinſecũ eſt forma: ſed in eis nõ eſt illud in actu ꝙ ſit in potẽtia eẽntiali ad ſua loca nãlia. eo. n. ipſo ꝙ ſunt in potẽtia ad illa carẽt illis. ꝛ cum carent illis hoc eſt violẽtia: ꝛ non naturaliter. ¶ Ex quo infert̃ ſecũda concluſio. Nullum elemẽtum eſt naturaliter mobile ad locũ ſibi naturaleꝫ: ſꝫ elementa naturaliter ſint mobilia ad loca oppoſita ſuis locis naturalibus. ¶ Patet. q2 ad nullũ locũ eſt elemẽtũ naturaliter mobile: niſi ad illũ ſit nãliter in potentia: ſed nullũ elemẽtũ nãliter eſt in potẽtia ad locũ ſuuꝫ naturalem. ergo ꝛc. Minor pꝫ. q2 omnis potẽtia talis in elemẽto ad locũ ſuũ nãlem eſt violẽta ꝛ accñtalis. ¶ Et hãc cõcluſionem videtur ſenſiſſe Auerrois 8ᵒ phyſicoꝝ. cõmento. 31. allegato. vbi dixit. Et cuꝫ declarauit ꝙ omne qd̃ in quolibet pdicamento mouetur naturaliter ab eius motore extrinſeco naturaliter cũ fuerit in ſua potẽtia: vt moueatur ad illud: verbi gratia: ad quale: ad quãtũ: ad vbi: ꝛ poſuit ꝙ illud qd̃ mouet̃ accidentalr ꝛ violente eſt illud qd̃ mouet̃ ecõtrario illi: qd̃ ẽ in ſua potẽtia vt moueat̃: ꝛ idẽ quaſi cõmẽto. 32. cũ dixit. Et potẽtia vna qua eſt actio leuis. ſ. motus ad ſupius eſt in graui in actu: qd̃ eſt leue i potentia. ¶ Qd̃ ſi dicat̃ dictũ eẽ pmo celi. elemẽta moueri ad loca ſua nãlr ad oppoſita violẽter. ¶ Dicit̃ ꝙ equiuoce dicit̃ ibi motus nãlis: ꝛ hic a Cõmẽtatore. Nã ibi dixit motũ eẽ naturalẽ cuius per ſe terminus eſt nãlis mobili.

Dic

Dic aũt illuꝫ qui eſt in ſubiecto nãliter inclinato ad reci
piẽdũ: ⁊ iõ motus deorſuꝫ põt dici terre violentus: qꝛ ter
ra nõ ẽ in potẽtia ad locũ deorſuꝫ ꝗ eſt motꝰ illiꝰ terminꝰ:
niſi violẽter. Põt dici tñ nãlis: qꝛ terminꝰ ad quẽ ẽ nãlis
eſt vt terra ad bonũ ſenſum. ❡ Pꝫ 2ᵒ ex dictis nõ iõ dici
aliqd moueri ex ſe ꝓpe ad modũ loquẽdi cõmẽtatoris. 8ᵒ
phicoꝝ. ⁊ Ari. qꝛ põt ꝑ itriſecũ ꝓncipiũ eiꝰ motũ icboare
abſqꝫ hoc ꝙ ab extra noua mutatio ſuꝑueniat: cuius ex
poſitũ dicit Jacobꝰ de forliuio. q. 38. ſcdi tegni. ❡ Que ſit
illiꝰ motꝰ cã. Probaꝭ ꝓ ꝑ hoc ꝙ celũ apud Ari. ⁊ cõmẽta
torẽ mouetꝭ ex ſe: ⁊ tñ nõ hꝫ ꝓncipiũ icboatiuũ ſui motꝰ:
cũ ſit ipoſſe apud eos ipſuꝫ icipe moueri: imo clare oſtẽdi
tur. 8. phicorũ. tex. cõmẽ. 46. ⁊ cõmẽto eodẽ. ꝙ ẽ neceſſa
riũ aliqd eẽ motũ a ſe ſemꝑ: qđ nõ icipiat nec poſſit icipe
moueri. ❡ 2ᵒ ꝑ hoc ꝙ aqua calefacta ⁊ leuigata ꝓternãlr
poſita in medio reſiſtẽte vt duo põt ab intrinſeco reduci
ad ꝓſtinã grauitatẽ ⁊ frigiditatẽ: ita vt potẽtioꝛ fiat ad de
ſcẽdẽdũ ꝙ̃ vt duo: vbi ꝓus erat minꝰ potẽs: vt pꝫ cogitan
ti caſus: ⁊ tũc illa aqua ponit ꝑ itriſecũ eius ꝓncipiũ eius
motũ deorſuꝫ incboare abſqꝫ hoc ꝙ ab extra noua muta
tio ſuꝑueniat: vt pꝫ iuẽti: ⁊ nõ ẽ mobilis ex ſe: vt dicitꝭ. 8.
phicoꝝ. cõmẽtis allegatis. Cã ꝗ nec ẽ ſufficiẽs: nec ꝯuerti
bilis. ❡ Nec valet ſi dicatꝭ ꝙ dꝫ ſuppleri vel ab intra ſuꝑ
ueniat mutatio per quã manifeſtũ ꝓncipiũ fiat: qđ ſit gra
uitas ⁊ leuitas. Naꝫ primo hec gloſa eſt voluntaria ⁊ ſine
fundamento. ❡ 2ᵒ hec gloſa nõ reſpondit ad argumenta
de celo ſm opinionẽ Ariſ. ⁊ Cõmentato. ❡ 3ᵒ qꝛ ſm phos
nullum animal poteſt incboare motum abſqꝫ hoc ꝙ ſuꝑ
ueniat noua pars motus celeſtis que ſit illius mutatiõis
cã: cũ motus celi oium alioꝝ motuũ ſit cauſa: vt dicitꝭ. 8.
phyſicorum. cõmẽto. 46. allegato. ⁊ pleriſqꝫ alijs locis.

Tertiũ dubiũ eſt. Cũ virtꝰ volũtarie motiua iperans
ſit in cerebro: ⁊ tñ ad eiꝰ iperiũ moueantꝭ mẽ
bra diſtãtia a cerebro: vt pedes manꝰ ⁊ talia. vtrũ hec mẽ
bra ꝑ ſolũ iperiũ volũtatis vł appetitꝰ mouentꝭ: cũ itelle
ctus vel cogitatiua mouet hec mẽbra diſtãtia: vł ꝯcurrat
ibi aliqua mẽbroꝝ alteratio: qđ ꝑ ſolũ iperiũ pꝫ: per h ꝙ
multa talia mẽbra ab eodẽ neruo vim mouendi recipiẽ
tia mouentꝭ motibꝰ qñqꝫ ꝯrijs ⁊ qñqꝫ diuerſis. Si ꝗ ꝑ ꝗli
bet illoꝝ regreretꝭ diuerſa alteratio ſequeretꝭ ꝓ neruũ in
termediũ ꝑ queꝫ maxie fieri videtꝭ iſta alteratio: alterari
ſimul ꝯrijs alteratiõibꝰ: qꝛ ꝯrijs motibꝰ debẽt ꝯrie altera
tiones corridere. ❡ Seqꝭ 2ᵒ. ꝙ vtrũqꝫ mẽbrũ dꝫ ſimul
illis ꝯrijs motibꝰ moueri aut nullo. Nã cũ ab eodẽ neruo
alterato alteratiõibꝰ ꝓ ꝯrijs motibꝰ faciẽtibꝰ oriatꝭ vtrũqꝫ
mẽbrũ vtraqꝫ alteratiõe alterabitꝭ: qꝛ alteratio illa nõ eſt
cũ electiõe: ſꝫ a neruo mere nãlr altere musculus qui ab
eo oritꝭ. ❡ P. nõ videtꝭ quõ tã ſubito põr alterari mẽbrũ
vt tã varia recipiat ꝓncipia motiua ꝙ̃ varijs motibꝰ mo
uetꝭ ſucceſſiue: vt apparet in ioculatoribꝰ. ❡ Qꝛ aũt nõ ꝑ
ſolũ iperiũ arguitꝭ: qꝛ tũc ſequeretꝭ ꝙ nõ ois actio ⁊ motꝰ
fieret ꝑ ꝯtctũ vel idiſtãtiã. ꝯñs ꝯ Ariſ. 7. phicorũ. ⁊ Cõmẽ
tatorẽ cõmẽtis. 8. ⁊. 9. Et arguitꝭ ꝯña ſupponẽdo. ꝙ bruto
rũ aĩa ſit extẽſa. ❡ Suppono 2ᵒ eſtimatiuã ⁊ appetitiuã
ſibi corridẽtẽ eẽ in cerebro vel corde. Tunc pꝫ ꝙ aĩa ce
rebri vel cordis diſtat a pede: qñ aliquãdo mouet nõ mo
tis intermedijs per ſolum voluntatis imperium iuxta po
ſitionem: non ergo omnis motus fieret per indiſtãtiã.

❡ In iſta qõne iuẽta eſt opinio Auic. quẽ in hoc ſequitꝭ Al
gazel ⁊ Abymai. ꝙ ſuꝑceleſtes itelligẽtie lꝫ agãt plurimũ
motu celi mediãte ⁊ alijs iſluẽtijs: tñ ꝓñt in diſtãtẽ mãm
agere ꝑ merũ iperiũ. Et ſilr aĩa hũana cũ fuerit nãe nobi
lis poterit ꝑ ſolũ iperiũ mouere: nõ tm̃ mẽbra qbꝰ appro
priatꝭ ⁊ aſſiſtit: ſꝫ mãm extrinſecã: ita vt aliũ hoieꝫ ꝑ volũ
tatẽ ⁊ ſolã imaginationẽ poſſit ab equo deijcere ⁊ ꝓcipere
elemẽtis: ita vt poſſit pluuias ⁊ tẽpeſtates: ⁊ ſerenitates ex
citare ſm ſue volũtatis iperiũ: imo qñqꝫ ſine volũtate ꝑ
ſolã fortẽ imaginationẽ. Et ſumitꝭ hoc ꝓte 4ᵃ ſexti nãliũ
Auic. c. de ꝟtutibꝰ motiuis. Et ad hoc roborãdũ vtitꝭ rõne
tali ꝟtualr. ❡ Ex corroboratione imaginatiõis mẽbra ⁊
humores corꝑis ꝓmutantꝭ ad calorẽ ⁊ ad frigus: ⁊ ad nãm
vaporis: vt pꝫ in hoie imaginãte pulchrã mulierẽ cuiꝰ vri
lia multotiẽs etiã ipſo iuito extẽduntꝭ: ⁊ vapor ad ea iplẽ
da mouetꝭ: vbi nullũ videtꝭ mouẽs ꝓter imaginationem.
Si ergo humores corꝑis ꝓꝑrij obediũt imaginatiõi etiã
diſtãtes a loco imagĩs: cũ illis humoribus ais non appro
prietꝭ cũ nõ ſint aĩati. ꝗ ⁊ mã exterioꝛ dꝫ forti imaginatio
ni obedire: ⁊ per ꝯñs poterũt diſtãtia ⁊ localr ⁊ alteratiue
mutare ſine motore imediato: ⁊ nõ coagẽte calore vel fri
gore: vel corporis virtute: ⁊ hoc mõ dixit fieri ea que fiũt
a faſcinatoribus ⁊ miracula que fiunt a prophetis. Et hãc
opinionem diffuſe impugnaui libro de ſõno ⁊ vigilia.

❡ Alia ẽ opio quã fere oẽs peripatetici ſequũtur dicẽs in
ſũma: ꝙ oẽ agens agit ꝑ indiſtãtiã: ita ꝙ inter agens ⁊ pa
tiẽs nõ ẽ mediũ niſi ꝑ illđ mediũ fieret actio: ita ꝙ pate
retꝭ mediũ ab agẽte. ❡ Dicũt 2ᵒ ꝙ mẽbra i qbꝰ ẽ vtꝰ volũ
tarie motiua exequẽs ꝑ ſolũ iperiũ mouentꝭ volũtatis vł
appetitꝰ. ❡ Dicũt 3ᵒ ꝙ aĩa vna ꝗ̃ eſt ꝓncipiũ mouẽdi i ta
libus eſt aſſiſtẽs vnicuiqꝫ mẽbro ꝑ ſe volũtarie moto: ita
ꝙ brutoꝝ aĩa aſſiſtit talibꝰ ꝑ indiſtãtiã: ⁊ hoc eſt vnũ mo
tiuũ ad ꝓbãdũ oẽꝫ aĩaꝫ aĩalis eẽ idiuiſibilẽ multiplicatã
in mẽbris de quo aliqd diximꝰ ſupra. ❡ Dicũt 4ᵒ ꝙ ſpiri
tum vel humorẽ diſtãtẽ nõ mouet niſi moto medio: ꝑ qđ
motꝰ ꝓueniat ad diſtãs. Et hoc mõ volũt faſcinatores per
imaginationẽ imutare mediũ: ⁊ tandẽ corpꝰ diſtãs. Et ita
dicũt de miraculis ꝓphetarũ ⁊ talibꝰ qualis ſunt actiões
imaginũ factaꝝ ab aſtrologis: ⁊ ſilr anuloꝝ. Et hec de iſta
qõne ſufficiãt. Nã per hoc pꝫ motiuoꝝ ꝯriorum ſolutio.

Quinta difficultas cõiter ſolet tãgi. vtrũ cerebꝝ vel
cor ſit ꝓmũ ꝓncipiũ iter mẽbra motꝰ volun
tarij. ❡ In qua qõne eſt diſa iter Gal. ⁊ Auer. ⁊ Ari. Naꝫ
Gal. vult motiuã ꝟtutẽ ifundi mẽbris alijs a cerebro ꝓn
cipalr: ⁊ nõ a corde. Et vtitꝭ tali ratione. Remoto influxu
cordis mẽbra mouentꝭ: ſed nõ remoto influxu a cerebro. ꝗ
virtutẽ motiuã mẽbra recipiũt a cerebro. aſſũptũ pꝫ iux
ta eũ: qꝛ ligatis ⁊ ꝓciſis arterijs ꝑ ꝗs ifluxꝰ cordis ad mẽ
brũ deriuatꝭ: remanet adhuc motꝰ mẽbri: lꝫ ligatis vel ab
ſciſis neruis: ꝑ quos virtus aĩalis de cerebro defertꝭ ſtatiꝫ
tollitꝭ motꝰ. ꝗ ⁊c. etiã hac rõne vtitꝭ in libꝰ de motibꝰ liqui
dis. c. ꝓ. ❡ Cõfirmatꝭ añs 2ᵒ vt dicͭ Auer. 7. phicoꝝ. cõmẽ
to. 4. qꝛ remoto corde ab aĩali adhuc mouetꝭ aĩal ꝑ vnuꝫ
aut duos paſſus. aliqñ ergo cor nõ eſt ꝓmũ iter mẽbra tri
buens virtutẽ mouẽdi. ❡ In oppoſitũ eſt Ariſt. 2. de par
tibus aĩaliũ. c. de cerebro. ⁊ 3ᵒ de partibꝰ. ca. de corde. ⁊ ab
Auer. 7. phicoꝝ. cõmẽto. 4. vbi Auer. dicit ſe vidiſſe arie
tem cui fuerat amputatũ caput: ꝗ tñ aries poſt capitis ab
ſciſſionẽ huc ⁊ illuc mlᵗotiẽs mouebatꝭ. ❡ Iſtã qõnẽ tra
ctaui ſupra hac ſũma. c. ꝓ. dicẽdo. ꝙ cor eſt ꝟtutis motiue
queẽadmodũ aliaruꝫ in animali ꝓmũ principiũ: vex ſpũs
ab eo genitus nõ eſt complete diſpoſitus ad hoc vt faciat
membra localiter volũtarie moueri: niſi primo a cerebro
recipiat hanc vim quã recipiat virtute cordis. Et hãc ſen
tentiam probant rationes ⁊ experimenta.

Alterius queritꝭ Utꝝ in cuiuſlibet aĩalis motu re
quiratꝭ aliqđ fixũ tanꝙ̃ ſui motꝰ cõcauſa.
Et vĩ ꝙ nõ. ꝓ de piſce natãte i fluuio. 2ᵒ de aue i aere vo
lãte ꝯ motũ venti: vel verſus eãdẽ differẽtiã in qbꝰ ⁊ ꝗli
bet ꝑs aĩal mouetꝭ: ⁊ ꝑs corꝑis imediete circũdãtis. ❡ 2ᵒ
arguitꝭ ſic. lapis ⁊ ełta i motu ſuo nãli non requirũt aliqđ
qeſcẽs qđ ſit ſui motꝰ cã cũ oibus ꝑmẽtibꝰ motis: nihilo
minus poſita ex̃ ſua loca mouerentꝭ deducto ipedimento:
vt pꝫ de igne moto ſurſum ad ſuã ſpherã ꝗ̃ ꝯtiue mouetꝭ

vt ſumitur p̄mo metaur. ergo pariter nec in motu aīalis.
¶ 3°. Celū mouet̄ localr a ſe: ⁊ tñ nõ regrit aliqḋ itrīſecū
vł̄ extrīſecū gēſcēs qḋ ſit ſui mot⁹ cā. ḡ pariformit aīalia.
tʒ ꝯña. p̄ hoc ꝙ tā celū ꝙ̄ aīal mouentur motu volūtario.
⁊ aſſūptū pʒ. p̄ꝙ: ſi gd tale fixū eēt regſitū maxīe eēt ter‑
ra. Juxta illud qḋ dī. z. celi. Si celū mouet̄ neċe eſt terrā
geſcere vel polos: ſed neutrū illoꝝ ē tale: cui⁹ geſ regrat̄ i
motu celi: vt p̄bat Ariſt. in de cā mot⁹ aīaliū. Nā poli ſūt
idiuiſibiles: ⁊ p̄ ꝯñs nõ geſcūt: ⁊ terra nõ ē tāte fixiōis ꝙ̄
ta eſt virt⁹ motiua celi. ⁊ p̄ ꝯñs nõ ſufficit ei⁹ fixio i motu
celi. ¶ Ad oppoſitū eſt Ariſt. in de cā mot⁹ aīaliū. ⁊ in de
p̄greſſu aīaliū. Et idē. 10°. p̄ticula p̄bleumatū p̄bleu. 30.
¶ Jn iſta qōne p̄ ponētur diſtīctiōes q̄dā ⁊ ſuppōnes. z°
rñdebit̄ de q̄ſito. ¶ Prima diſtīctio aīaliū q̄dā ſūt mobi
lia tñ motu dilatatiōis ⁊ cōſtrictiōis: vt cōchilia. q̄dā p̄
greſſiua. q̄dā natatilia. q̄dam volatilia. q̄dā reptilia. q̄daʒ
mixtū. Hec diſtinctio pōt ſumi p̄ꝰʒ in lib⁹ de p̄greſſu aīa
liū: p̄ꝰʒ i de hyſtorys. c. 3. vbi oſtēdit̄ ꝯchilia q̄dā tñ dila‑
tationē ⁊ ꝯſtrictionē facere. ¶ z° diſtīctio partiū q̄ mouē
tur. i aīali q̄dā mouēt ⁊ mouent̄: vt muſculi vel ſibi p̄por
tionales. Quedā mouent̄ tñ: vt oſſa ⁊ multa alia. Jlle ſo
que mouētur tñ ab alia p̄te corporea p̄ñt dici quodāmo‑
do p̄ accñs moueri: ⁊ de eis nõ itēdim⁹ h̄. reliqꝫ ſo p̄ ſe.
Et ſumitur hec diſtō fen p̄ª. c. de mēbris. ¶ 3ª diſtō. Alī
qḋ fixū regri i motu volūtario pōt itelligi vel de vere ge
ſcēte: ſic ſūt corp̄a: vel de imobili: ſic poſſum⁹ dicere. deide
eſſe fixū regſitū in motu celi. Et ſumit̄ virtualr hec diſti‑
ctio ab Ariſt. in de cā motus aīaliū. ¶ 4ª diſtō corporeū
eē geſcēs pōt itelligi duob⁹ modis. vno mō: ꝙ nullo motu
moueat̄ locali. alio⁹ ꝙ a certo motu quieſcat: lʒ alio motu
moueat̄. q̄uō dicē poſſum⁹ nauiʒ motā geſcere ēt regſitā
ad ambulationē hoīs in ea. ¶ Ultia diſtō corporeuʒ ge‑
ſcēs regri in motu volūtario aīaliū pōt itelligi duob⁹ mo
dis: vel de extrīſeco toti aīali: vel de p̄te aīalis: q̄ ſemp̄ ali
quā p̄tē oʒ geſcere: ⁊ de vtraqꝫ ē p̄ſens dubitatio. ¶ Sup
pono ḡ p̄. ꝙ p̄ motū volūtariū itelligo motū p̄ ſe ꝯſequētē
cognitionē ⁊ appetitū aīalis: ſiue p̄fectū: ſiue iꝑfectū: ſiue
greſſibile: ſiue volatile: vel reptile: vł̄ mixtū iſtis motib⁹
mobile. ¶ Suppono z°. ꝙ h̄ loq̄mur de aīalib⁹ gn̄ābilib⁹
bus: ⁊ nõ de celo in titulo qōnis ⁊c̄. ¶ Suppono 3°. ꝙ par
tes p̄ ſe mote i iſtis motib⁹ mouent̄ volūtarie tñ p̄ extē
ſionē ⁊ ꝯctionē. Uirt⁹. n. volūtarie motiua exñs i lacertis
vel p̄portionalib⁹ mēbris nõ eſt virtus aliter illoꝝ mēbro‑
rum p̄ ſe motiua: niſi attrahēdo vel extēdēdo. Hec ſuppo
ſitio p̄mo pōt colligi ex mō loquēdi Auic. hic q̄ deſcribēdo
hāc virtutē p̄ eius p̄priā op̄ationē dicit: ꝙ eſt illa q̄ chor‑
das attrahit ⁊ relaxat. Pʒ etiā gn̄alr diſcurrēdo p̄ oīa aīa
lia: ⁊ oēm modū ſuoꝝ motuū volūtarioꝝ: videbit̄ ꝙ nul
lus fit niſi ꝯctiōe ⁊ extēſiōe. Sumit̄ etiā ab Ariſt. in de cā
motus aīaliū. c. 3. Et hec ſuppō ē fundamētū i aſſignatio‑
ne ſolonis p̄ſentis dubij. Ex qua ſuppōne pʒ virtutes volū‑
tarie motiuas nõ oīno eodē mō motiuas eē i ſup̄celeſtib⁹
⁊ in aīalib⁹ hic īferi⁹. Nā celoꝝ virt⁹ ⁊ ſine ꝯctiōe ⁊ extē‑
ſione mouet ſuū mobile: vt pʒ mā̄ifeſte. ¶ Suppono 4°
ꝙ ꝯctio ⁊ extēſio aīaliū vel iuaꝝ p̄tiū q̄ p̄ ſe mouent̄ mo
tu volūtario fiūt iflexiōe ⁊ directione. hec ſuppō colligit̄
ab Ariſt. in de p̄greſſu aīaliū. ſʒ quotationē med. ca. 5. Et
p̄bat̄ ob eodē ibi de ambulātib⁹ ⁊ repētētib⁹ ſiue fluctuā
tib⁹: vt ſerpētes: lūbrici: ⁊ liachie. ⁊ de volātib⁹: ⁊ de natā‑
tibus. ¶ Differt aūt hec ſuppō a p̄ori: q̄ extēſionē ⁊ ꝯctio
nē poſſem⁹ imagiari p̄ purā cōdēſationē ⁊ rarefactioneʒ
corp̄e maioris q̄ntitatis facto minori in eadē figura. ⁊ tal̄
nõ ē ꝯctio ⁊ extēſio neċia i motu aīaliū: imo oʒ hāc ꝯctio‑
nem fieri inflexiōe vel directiōe ⁊ ſimilr extēſionē. Naʒ
aliter p̄ talē extēſionē ⁊ ꝯctionē aīalis nõ mutaret ſitū to
taliter nec poſſet i directū bene p̄cedere. Et hoc vide p̄ba
tum ibi p̄ īductionē ab Ariſt. ¶ Supponit̄ 5° inflexionē
eſſe ex recto in circulare vł̄ angulū p̄mutationē: ⁊ ecōtra.
rectificatio ex angulo vł̄ circulari i rectū eſt trāſmutatio.
¶ Sexta ſuppō. ꝙ nõ geſcēte alio cui adherēt vel ſuper‑
ſtant aīalia nāliter locata nõ geſcerēt: hec pʒ per ſe loquē
do de quiete q̄ cuiuſdam motus nõ cuiuſlibet eſt p̄uatio.
¶ Quātū ad z^m eſt hec p̄ma ꝯclō. Sumēdo geſcēs p̄ eo qḋ
nullo motu penitus mouet̄ locali nõ oʒ i motu volūtario
aīalis aliqd eē geſcēs. Pʒ cōcluſio de aīali ſm̄ ſe totū mo
to volūtarie in aqua fluēte ⁊ i aere cō moto ex vētis: ⁊ de
formica ambulāte ſup̄ lanceā motā. ⁊ de hoīe ambulāte i
naui ⁊ m̄tis ſilib⁹. ¶ z° ꝯclō. ſtat aliqd moueri motu vo‑
lūtario nulla ei⁹ parte geſcēte q̄ete oppoſita motui q̄ mo‑
uet̄ pars p̄ ſe mota. Pʒ in ſaltu poſtq̄ iā aīal a terra ē ele‑
uatū. ip̄ſuʒ. n. ⁊ oēs p̄tes p̄ certū tēpus verſus eandē diffe‑
rentiā mouent̄ eque velociter. ¶ 3° ꝯclō. Neceſſe ē ſi aīal
mouet̄ volūtarie aliquā ei⁹ partē corporeā geſcere vł̄ ge‑
uiſſe q̄ete oppoſita motui quo mouet̄ p̄s p̄ncipalr p̄ ſe mo
ta in eo p̄bat̄. oē aīal mouet̄ inflexiōe vel rectificatiōe fa
cta partiū ſuarū: ſed ipoſſe eſt fieri rectificationē vel infle
xionē ſine tali quiete. Nā oībus paribus oīno ꝯſilr motis
nõ fieret rectificatio vel inflexio: vt pʒ intuētī: q̄ tenerēt
adinuicē ſimilē poſitionē. Et hac rōne virtualr vtit̄ Ari. in
de p̄greſſu aīaliū. c. 5. ¶ 4° ꝯclō. Neceſſe ē ſi aīal mouet̄
motu volūtario aliqḋ corporeū extrinſecū ſibi geſcere vł̄
quieuiſſe. Pʒ. q̄ nõ potuiſſet p̄s geſcere ſine q̄ete alicui⁹
cui ſup̄ſtat vel adheret: vt dixit 5ª ſuppoſitio vltimo. Et h̄
loquēdo de aīalib⁹ nālr locatis. Nā ſi imaginaremur ho‑
minē in cētro terre exiſtētē circūdatū aere adhuc poſſet
bracchia mouere: vt pʒ intelligēti. ¶ 5ª ꝯcluſio. Ad motū
volūtariū aīalis regrit̄ ꝯreſiſtētia geſcētis extrinſeci. p̄‑
batur. aīal oʒ firmari: vel ſʒ totū: nõ ſʒ partē ac geſcēs ex‑
trinſecū in motu volūtario: lʒ niſi geſcēs talē haberet reſi
ſtentiā: firmari nõ poſſet. ḡ ⁊c̄. hec minor pʒ exp̄imēto. nā
ſup̄ aquā ambulare nõ poſſum⁹: vel in aerē: ⁊ male ſup̄ ſa
bulo. Et nulla eſt alia cā niſi modica reſiſtētia ei⁹ ſup̄ quo
firmari dʒ. Et maior pʒ ex ꝯclōnibus p̄habitis. ¶ Ex iſtis
pʒ p̄mo cā p̄p̄ quā ſaltatores magis ſaltant hñtes lapides
in māib⁹. Nā ad illos lapides firmāt man⁹ p̄mēdo eos in
ferius veloci⁹ q̄ ſint p̄ ſe mobiles: ⁊ ſic quaſi nouū ipetuʒ
recipiētes p̄lōgāt motū in aere. ¶ Pʒ z° cā p̄p̄ quā currē
tes veloci⁹ currūt motis ad latus manib⁹ q̄ ſi man⁹ geſce
rent. Jn ipulſione eni aeris p̄ man⁹ aliqḋ recipiunt firma
mentū p̄ motū ſup̄loꝝ p̄tiū: lʒ tale nõ eſſet in hoīe p̄ ſe ſuf
ficiēs ſine firmamēto pedū. ¶ Pʒ 3° p̄pter gd oīa aīalia
pedes habētia habēt pedes pares. nõ. n. fuit h̄ p̄pter neċi‑
tatē: ſʒ p̄pter meli⁹. Potuiſſet eni aīal vnico pede moueri
ſaltādo: ⁊ q̄drupedes trib⁹ claudicādo: vt notat exp̄iētia.
Sed q̄ in motu animal̄ requirit̄ fixio ad ſenſuʒ datū. iō
melius eſt vt poſſit aīal cōtinue ⁊ lōgo tēpore ſine fatiga‑
tione moueri: vt vnus pes quieſcat duʒ alius mouet̄ ſibi
compar. ⁊ hec ſententia ſumit̄ 10° particula p̄bleumatuʒ
p̄bleumatibus. 26. ⁊ 30. ⁊ i libello de p̄greſſu aīaliū. c. 4.
¶ His expeditis ad argumēta ante oppoſitū facta reſpō
deo. Primo ad p̄mū pʒ nauiʒ ⁊ aerē ⁊ aquā fluētē geſcere
modo ſuperius dicto: ⁊ hoc ſufficit ad illos motus. Si aūt
ita mouerent̄ vt ad illa firmari nõ poſſet nõ mouerētur.
¶ Ad z^m. quicquid ſit de antecedēte. negat̄ conſequētia.
virtus eniʒ motiua lapidis ⁊ elemētorum eſt motiua ſine
contractione ⁊ extenſione: ſed nõ virtus animaliuʒ gene‑
rabiliuʒ. vt dicitur in notanō. ¶ Ad tertiuʒ negatur ſimi
litudo. Nā motor celi nõ mouet̄ per ſe nec per accidēs: vt
ſumitur. 8. p̄hicoꝝ. Eſt ergo illud fixuʒ: cuius fixio ſufficit
ad motū celi: ⁊ nõ terra: nec poli. ¶ Et hanc ſolōnē inuit
Ari. i li. de cā mot⁹ aīaliū. auctē Homeri. c. z. vbi dixit. p̄p̄
qḋ videbit̄ vtiqꝫ ſic eſtimādū hñ dcm̄ eē apud Homeꝝ:
ſed nõ

ſed nõ vtiqʒ amouebũt e celo ĩ terrã Iouẽ ſuprem̃ oĩuʒ:
neqʒ ſi valde multũ laborẽt apphẽdere oẽs dy:oẽſqʒ dee.
totalr.n.ĩmobile a nullo ꝯtingit moueri.Et in h̃ ẽ Ariſto.
cõtẽtus.¶ Ex his pʒ ꝑ itellect⁹ rubrice.ſ.ꝙ h̃ eſt caplm ĩ
quo determinaꝰ de ṽtute motiua aialiuʒ motu volũtario
ſm intẽtionẽ ꝑmã:q̃ ṽtus ẽ ṽtus exequẽs motiuã nõ ĩpe/
rãs.ꝓpria tñ aialib⁹q̃ pñt moueri ex ſe:ꝛ cui⁹ ꝓpriũ orga/
nũ eſt muſculus vel chorda.¶ Pʒ 2° ꝙ hec ṽtus ẽ virt⁹
aĩe ĩperãtis:ꝛ pſentis ſibi.iõ lʒ fiat ĩperiũ ĩ cerebro:nõ re/
quiriꝰ mot⁹ ĩtermedioꝝ iter ipſiuʒ ꝛ mẽbra diſtãtia q̃bus
ĩpaꝰ.¶ 3° pʒ.ꝙ hec ṽt⁹ ĩfluiꝰ muſculis a corde:recepto tñ
aliq̃ nẽcio tẽpamẽto a cerebro.¶ 4° ꝛ vltio pʒ.ĩ oĩ motu
facto ab hõ ṽtute reqri aliqd ĩtrinſecũ ꝛ aliqd extrinſecũ
corpeuʒ fixũ.Ex q̃b⁹ plura q̃ circa rubricã dubitari pote/
rãt ſunt manifeſta.alia ĩferi⁹ in expõne lr̃e declarabunꝰ.
¶ Nũc g̃ ad lr̃am deuenio capli.Et diuidiꝰ pſens capitulũ
in tres ptes.ꝑ notificat hãc ṽtutẽ ꝑ ei⁹ opationẽ.2° ꝑ ſuũ
ſubm.3° quo ad vnitatẽ vel pluralitatẽ.2ª ibi[Et ei⁹ qdẽ
penetratio.]3° ibi[Et eſt genus.]¶ Dicit ꝑ.ꝙ ṽtus moti/
ua ẽ illa q̃ ꝯhit ꝛ ralaxat chordã:ꝑ quã ꝯctionẽ ꝛ relaxa/
tionẽ mouenꝰ ꝯſter alia mẽbra ꝛ iũcture ſua dilatatiõe ꝛ
fixiõe.¶ Ubi ꝯſidera.ꝙ mẽbꝝ ꝓpꝛie ꝑ ſe motũ motu vo
lũtario ſolũ ẽ muſculus:ꝛ ſumiꝰ a Gal.ꝑ de iuuamẽtis.c.
2.ꝛ ꝑ de ĩterioꝛib⁹.c.6.Chorda ṽo ꝯhiꝰ a muſculo:vł rela/
xaꝰ ab eo:vt ſumiꝰ.ã.doc.5.ſũma.2.c.ꝑ.verũ Auicẽ.ſpãlr
chordas nolenit:q2 illis mediãtib⁹ vtplm muſculi mouẽt
alia membra.Et ego h̃ cã breuitatis diſſõnes muſculi di/
mitto:ꝛ chordaꝝ:ꝛ neruoꝝ:q2 note ſũt ex ꝑhabitis.¶ At
tẽde 2° ꝙ hec ṽtus ꝯhit ꝛ relaxat obediẽdo iperio volũta
tis vł ſenſitiui appetit⁹:ꝛ nõ iperãdo.¶ Attẽde 3° ꝙ hec
virt⁹ eſt q̃liťas ĩ muſculo ĩpreſſa mediãte aĩali ſpũ a cere/
bro ꝑ neruos trãſmiſſo.¶ Attẽde 4° hãc virtutẽ relaxa/
re ꝛ ꝯhere eãdẽ chordã ĩ diuerſis tpib⁹:nõ ſil.¶ Attẽdẽ/
dũ 5° ꝙ lr̃a ĩueniꝰ duplex.vna dicit.mouenꝰ mẽbra ꝛ iũ/
cture dilatatiõe ſua:ꝛ fixiõe.Alia dicit flexione.Si dicat
flexione clarus eſt textus.Nam dictum eſt ſupra oẽm ta/
lem voluntariũ motum fieri extẽſione ꝛ flexione.Si ṽo
dicat fixione:iterum verificaꝰ:q2 dictum eſt ſupra modi
tali motu requiri partẽ fixã.Nam ſi mouetur aſtũ ꝓprio
motu figiꝰ cubit⁹:ꝛ cũ moueꝰ bracchiũ figitur humerus.

Dubitatur Utrũ volũtaria fixio mẽbri vel toti⁹ corporis ſit mot⁹ volũtari⁹. Et eſt du/
biũ qd̃ diſputat Gal.in libello de tremore ꝛ rigore ꝛ iecti/
gatiõe.¶ Negatiue arguiꝰ.ſtãs ꝑmanet in eodẽ ſitu ꝯti/
nue ſm ſe:ꝛ q̃libet ſuã partẽ.g̃ nõ moueꝰ locale.Aſſũptũ
pʒ eẽ poſe:ꝛ tñ ĩ ſtãdo eſt fixio volũtaria.g̃ nõ oĩs talis fi/
xio ẽ motus.¶ 2° mõ.tũc ſequereꝰ ꝙ in motu volũtario
partis aĩalis nulla ps q̃eſceret.ꝯñs ꝯ Ariſt.in libello de cã
mot⁹ aĩaliũ.ꝛ in libello de ꝓgreſſu aĩaliuʒ.caplis ſupra al
legatis.Et ꝯña tʒ.q2 in ꝓgreſſu aĩalis vn⁹ pes mouet:ꝛ al
ter volũtarie figit:ſʒ ille q̃ figiꝰ moueꝰ iuxta partẽ duby
ꝓbandã.g̃ vterqʒ moueꝰ:ꝛ ſic oẽs ptes.¶ 3° ſi ſic eẽt.ſeq̃
retur ꝙ aliqd moueret qd̃ nõ moueret velociter nec tar
de:qd̃ videꝰ ꝯ mẽtẽ Ari.4.phicoꝝ.tex.cõmẽ.96.ꝛ Cõmẽ
tatorẽ.cõmẽto eodẽ.Et pʒ ꝯña.q2 ꝑ talẽ ſtationẽ:nec ptrã
ſit multũ in modico tpe:nec paꝝ in multo tpe:cũ penitus
nihil ptrãſeaꝰ:mõ velox vel tardũ nõ ẽ niſi aliquo iſtoꝝ
duoꝝ modoꝝ:vt ſumiꝰ textu ꝛ cõmento ſtatim allegato.
¶ 4° ſequiꝰ.ꝙ ſiniſtrũ eẽt dextrũ.ꝑbaꝰ.ſiniſtrũ eſt vñ ẽ
ꝑncipiũ fixiõis volũtarie:ſed oĩs talis eſt mot⁹.g̃ ſiniſtrũ
eſt ꝑncipiũ motus volũtarij:ſed dextrũ in aĩali ẽ illud vñ
eſt ꝑncipiũ motus.g̃ ſiniſtrũ eſt dextrũ.Maior eſt Ariſt.
in libro de ꝓgreſſu aĩaliũ.c.3.Qr aũt dextrũ in aĩali ẽ ꝑn/
cipiũ vñ mot⁹ſumiꝰ eodẽ loco.ꝛ.2.de celo.¶ Ad oppoſi/
tũ arguiꝰ ꝑmo ſic.Tremor nõ accidit mẽbris:niſi cũ co/
nanꝰ moueri:vt docet experientia:ꝛ vult Gal.in libello de
tremore ꝛ iectigatiõe ꝛ rigore.c.4.ſed tremor accidit cũ
mẽbra nituꝰ figi.g̃ talis fixio eſt motus.minor pʒ expiẽ
tia:ꝛ ſumiꝰ a Gal.loco ſtatim allegato.¶ 2°.ſtare nõ ẽ q̃/
es:ſʒ eſt opatio volũtarie motiue ṽtutis:g̃ ẽ mot⁹.tʒ ꝯña.
q2 opatiões ṽtutis volũtarie motiue nõ ſũt niſi mot⁹ vł q̃
es.maior ſumi põt ab Hippo.ĩ libello de hũoꝛib⁹.vt reci/
tat Gal.q2 ſtare nocet vlcerib⁹ pedũ ꝛ ambulare.qes ṽo ꝛ
ĩmobilitas ꝓdeſt:g̃ ſtare ẽ aliud a q̃te.minor ṽo eſt Gal.
loco ſtatim allegato.ꝛ.5.de accidẽti ꝛ morbo.¶ 3° ſic.aliq̃
talis fixio eſt mot⁹.g̃ q̃libet.aſſũptũ arguiꝰ ſupponẽdo ꝙ
ſit poſe mẽbꝝ moueri ſurſuʒ per acciñs:ꝛ deorſuʒ ꝑ ſe ꝑ li/
neã rectã:vt pʒ de aqua deſcẽdẽte ꝑ lãceã:ꝛ mota ſurſum
motu baculi cui adhereret.Et hoc ſuppoſito ſeqꝰ ꝙ poſſibi/
le eſt motũ tale eque velociter illis duob⁹ motib⁹ moue/
ri.Nã ſi mot⁹ ſurſuʒ velocior motu deorſuʒ nõ põt ĩpedi/
re nec mobile illo tardiore motu moueaꝰ.ſeqꝰ ꝙ a fortio
ri equalis nõ poterit ĩpedire equalẽ.Ex q̃b⁹ pʒ eẽ poſe ꝙ
mẽbꝝ ſui grauitate moueaꝰ deorſuʒ:ꝛ ſimul ꝑ eãdẽ lineã
motu volũtario moueaꝰ ſurſuʒ equevelociter ꝑceſſe:ꝛ tũc
illud mẽbrum ſtat ꝛ figitur:ꝛ illa fixio eſt motus.ergo ꝛc̃.
¶ In iſta q̃ſtiõe ſupponiꝰ ꝑmo qetẽ volũtariã eſſe actionẽ
virtutis volũtarie motiue.Suppoſitio pʒ ꝑ experiẽtias:q2
ſubducta virtute ꝛ eius conatu mẽbꝝ ſtatiʒ deſcẽderet ꝛ
moueretur.Pʒ etiam ex Gal.in libello de rigore ꝛc̃.Et.5.de
accidẽti.Ex quo ſeqꝰ.talr q̃eſcẽs mẽbrũ pati a ṽtute illa.
¶ Supponiꝰ 2° ꝙ deducta hõ paſſiõe mẽbꝝ ĩ ſitu aliter
ſe haberet q̃ȝ iã hʒ.pʒ.q2 moueretur acqrendo ſitũ aliquem
quẽ nũc nõ acquirit.Ex quo ſequiꝰ.ꝙ ꝑ hãc paſſionẽ limi
taꝰ ad aliter ſe habendũ in ſitu:q̃ȝ ſe haberet deducta hac
paſſiua limitatiõe.¶ Supponiꝰ 3° nomẽ mot⁹ eſt equo/
cum ad motũ q̃ eſt formalr acq̃ſitio ſucceſſiua alicui⁹ ꝑ ſe
termini mot⁹:vel ſaltẽ ad quẽ talis acq̃ſitio cõſequiꝰ:ꝛ ad
oẽm talẽ paſſiuã ſpãleʒ limitationẽ per quã mobile alr̃ ſe
habeat in ſitu vel qualitate vel q̃ȝtitate q̃ȝ ſe haberet illa
ſubducta.ꝑma eni ſignificatio termini eſt cõis ꝛ famoſa:
¶ 2ª ſumiꝰ ex h̃ ꝙ alr̃ nõ poſſem⁹ ſaluare retrogradatio
nes ꝛ ſtatiões:ꝛ mot⁹planetaꝝ q̃bus ꝯ motũ ꝑmi mobilis
moueꝰ.tales.n.mot⁹ cũ nõ ſunt deſcriptiões ſupioꝝ or/
biuʒ.deſcribunꝰ.n.a q̃eſcẽte:nec ſunt formales acq̃ſitiões
ſituũ verſus oriẽs:q2 ꝯtinue verſus occidẽs magis appro
pinquãt.ſeqꝰ ꝙ nõ ſũt niſi tales limitatiões orbiũ paſſi/
ue ꝑ q̃s diſpariter ſe hñt ĩ ſitu q̃ȝ ſe hẽrẽt illis ſbdictis:ꝛ ſʒ
quã mot⁹acceptionẽ ꝯcedũt phi oẽ violẽter detẽtũ ꝯtiue
moueri.Gal.ṽo nõ tã large vtiꝰ iſto vocabulo:ſʒ ꝑ motũ
intelligit oẽʒ paſſiuã limitationẽ ꝑ quã mobile alr̃ ſe hʒ ĩ
ſitu q̃ȝ hẽret ea ſubducta:ꝛ ꝑ quã remotis alijs motib⁹ĩpe
diẽtib⁹ ab acq̃ſitiõe ſic⁹mobile acqreret ſucceſſiue nouuʒ
ſitũ.Nã.5.de acciñti ꝛ morbo.vult ꝙ man⁹ relaxata ſine
egritudie ſup aliquo q̃eſcẽte nõ moueꝰ:ꝛ ꝙ ſuum q̃eſcere
nõ ẽ appellãdũ mot⁹:ſʒ qes.man⁹q̃ extẽſa teneꝰ a ṽtute ẽ
quodãmõ mota.¶ Et puto ego hãc ſignificationẽ eẽ cõ/
formiorẽ locutiõib⁹ veteꝝ q̃ȝ ſecũdã ꝛ eã ſufficere:lʒ mul
ti phi vtanꝰ ſcdã:negligẽtes iſtaʒ.¶ Ex q̃b⁹ ſeqꝰ.ꝙ h̃ 3ª
vtẽdo vocabulo hec ẽ ꝯcedẽda fixio volũtaria:ꝑ quã mẽ
brũ:vel totũ aĩal ꝯtinue ꝑmaneat in eodẽ ſitu ẽ mot⁹loca
lis.illa.n.fixio ẽ limitatio paſſiua in mobili ꝑ quã diſpari
ter ſe hʒ in ſitu ab eo qd̃ ſe hẽret ea deducta:ꝛ ꝑ quã mobi
le deductis alijs motib⁹ ꝛc̃.ꝯtinue nouũ ſitũ acqreret.In
tali.n.fixiõe duo mot⁹ eque potẽtes ꝯcurrũt motus gra/
uis ad deorſuʒ:ꝛ motus virtutis trahẽtis ſurſuʒ:vt ſumiꝰ
a Gal.loco ſtatim allegato.ita ad lr̃am dicẽte.¶ Itẽ ſicut
diximus.extẽſio man⁹ eſt cõpoſita ex duob⁹ motib⁹ eq̃lib⁹
in virtute:qm̃ id qd̃ ſubleuat eſt virtus:ꝛ qd̃ deorſuʒ eaʒ
ponit nõ ẽ niſi eius grauitas nãlis.deducto g̃ motu qui a
grauitate fit manus ſtante eodẽ virtutis conamine aſcẽ/
deret.¶ Ex hac ſequitur ꝑmo aliquẽ eſſe motuʒ qui non

eſt velox neq3 tardus:cū per ipſius nihil aggraf de per ſe termino mot⁹. ¶ Seqꝛ 2° aliquē eē motū ꝑmanētē:⁊ nō eſſe diuiſibilē diuiſiōe tpis in ptes realr diuerſas. ¶ Sequiꝛ 3° aliqd moueri ↄtinue verſus certum pūctū gleſcēs: ad qḋ pūctū citius veniret deducto motu quo verſus illū mouetur alııs partibus: vt pʒ de ſolis motu verſus oriens motu proprio.retardaꝛ enim a reditu in oriens per motū proprium terre per quartā vnius hore. Et multa talia ſequuntur ad hec dicta. ¶ Scḋa ↄclo.talis fixio membri voluntaria eſt quodāmodo q̄es.pʒ de mente Gal.loco ſtatim allegato:⁊ qꝛ eſt quies oppoſita motui proprie dicto.

Sed circa hec dcā Gal.cadūt alique difficultates. ¶ Prima.qꝛ videꝛ fixio volūtaria mēbri nō trahere mēbrū ſurſuʒ:cū reſiſtat trahēti:eſt etiā fixio reſiſtēs laterali motui:⁊ nō eſt ibi ꝑncipiū iclinās ad motū oppoſitū. ¶ Itē ꝑ volūtariā fixionē mēbꝝ vnū ſiꝛ reſiſteret ad q̄cūq3 differētiā poſitiōis.cū ergo nō ſit ibi volūtari⁹ motus ad vnāquāq3 ſeqꝛ ibi eē opationē:ꝑ quā membrū iclinaꝛ ad ꝑmanendū quocūq3 ſubducto motu. ¶ Itē videꝛ ꝙ in fixiōe mot⁹ grauitatis deorſuʒ:⁊ volūtarius ſurſuʒ:nō ſūt equales:qꝛ tūc q̄tūlibet modica ſuꝑ addita grauitate mēbrū deſcēderet. ¶ P̄.in tremore videꝛ eē equalitas virtutis ⁊ grauitatis.q̄ in ſtādo virt⁹ iuuat.hoꝝ ſolutio clara eſt cognoſcēti anathomiā muſculorū:⁊ varietatē conat⁹ virtutis:cū mēbrū figiꝛ a conatu:q̄ eſt cū moueꝛ ſurſuʒ.Tremor aūt fit cū mō vincit virtus modo grauitas mēbri:nō tñ eſt eq̄litas. ¶ Ad argumēta aūt ꝑncipalia patēt.ꝑmū nō ꝓcedere niſi diceretꝛ mēbrū fixū moueri ſʒ ꝑmā acceptionē vocabuli:qḋ nō ↄcediꝛ.

¶ Et eius quidē penetratio eſt in neruis qui ſunt cum lacertis continui.

¶ Notificat iuxta cōeʒ modū introducēdi hanc v̄tutē per ſubiectū dicēs.ꝙ penetratio hui⁹ v̄tutis ē in neruis q̄ ſunt cōtinui lacertis. ¶ Ubi ↄſiderāduʒ.ꝙ vie ꝑ quas deferꝛ hec v̄t⁹ ad muſculū q̄ ē ꝓpriū ſubm hui⁹ v̄tutis ſūt nerui qui ↄtinuanꝛ cū muſculo.⁊ hūc paſſuʒ iuxta hoc exponūt q̄dā ꝙ penetratio hui⁹ v̄tutis.i.ſpūs deferētis hāc v̄tuteʒ eſt ꝑ neruos ↄtinuatos lacertis:ꝑ qḋ daꝛ intelligi ꝙ lacerti ſunt ſubm iſti⁹ v̄tutis:ſed nerui ſūt via ꝑ quā hec v̄tus lacerti deferꝛ. ¶ Alij dicūt ꝙ qꝛ lacert⁹ cōponiꝛ ex carne ⁊ neruo.lacert⁹ nō eſt ſubm hui⁹ virtutis:niſi ꝑ neruū qui eſt pars eius integralis:nec fuit neru⁹ ſufficiēs ad recipiēdum vim mouēdi:niſi cū eſt in lacerto diſpoſitus a carne ſecū cōmixta. ¶ Et vt hoc dareꝛ itelligi.dixit Auic.ꝙ penetratio huius v̄tutis ⁊c.i.iſta nō eſt tanq̄ in ſubto:niſi in neruis qui ſunt cōtinui lacertis.i.pars ↄtinuitatis ⁊ itegritatis lacertoꝝ.Et q̄cūq3 iſtoꝝ modoꝝ dicaꝛ eſt ꝓbabilis. ¶ Et pʒ ex iſtis quare ↄtingit aliq̄ñ membruʒ fieri ſtupidum:⁊ nō ꝑdere motū volūtariū:⁊ aliq̄ñ ecōtra. Nā cum eſt oppilatio ī neruis veniētib⁹ ad lacertos:ꝑ quos mēbꝝ hʒ moueri ſtante ſanitate cutis ꝑditur motus ⁊ nō ſenſus. ¶ Itē etiā ex diſcoop̄tura lacerti ꝓhibeꝛ mot⁹ ⁊ nō ſenſus.cū āt oppilatio fuerit in neruis ad cutiʒ mēbri:⁊ ad ꝑtes alias a lacertis veniētib⁹:nō āt muſculoꝝ neruis:tūc fiet membrum ſtupidum:⁊ non erit leſum in motu volūtario.Et hoc totū ſumiꝛ a Gal.primo de interioribus.c.6.

¶ Et eſt genus qḋ ſm ſpecificationem principij motuum ſpecificatur.

¶ Nunc notificat hāc v̄tutē quo ad vnitatē vel pluralitatem.Et diuidiꝛ in duas.ꝑmo facit hoc.2° īfert vnū correlariū ibi[In vnoquoq3 igiꝛ.] ¶ Dicit ꝑmo.ꝙ v̄tus motiua de qua diximus eſt gen⁹ qḋ ſpecificaꝛ ſʒ ſpecificatiōneʒ principij motuū.⁊ etiā eſt ſenſus ꝙ hoc nomē virtus motiua ē nomē gn̄ale:ſicut iꝓprie dicim⁹ holuʒ gen⁹:vt ꝑmo metapħ.Et ſpālia noīa que ſumunꝛ ab iſto iꝓprie dicta:tñ ſpē ſicut dicim⁹ multas eē ſpēs religioſoꝝ.ſpecificatur ꝑ expſſionē ꝑncipij mot⁹.i.muſculi vel mēbri qḋ mouetur ꝑmo tali motu vel ꝑncipij motus.i.paſſiōis appetitus imperantis vt eſt perſecutio ⁊ figura. ¶ Putandū tñ eſt omnes virtutes motiuas que ſunt in diuerſis muſculis hominis eſſe eiuſdem ſpeciei eſſentialis: ſed differunt accidentaliter ⁊ materialiter.⁊ per has differētias expreſſas fiunt vocabula ſignificantia diuerſo modo has virtutes:⁊ hoc eſt qḋ Auic.hic intendit dicere.

¶ In vnoquoq3 igitur muſculo eſt alia natura que eſt ſequens iudicium eſtimatiue:a qua prouenit cōmunis conſenſus.

¶ Infert correlariū dicēs.ꝙ ſm hec dcā ſequiꝛ ꝙ in vnoquoq3 muſculo ē alia nā.i.virtus motiua numero diſtincta a virtute in alio muſculo exiſtēte:q̄ virt⁹ in ſua opatione ſequiꝛ iudiciū eſtimatiue:⁊ a qua virtute muſculi ꝓuenit ↄſenſus cōis.i.effectus in quo cōiter ⁊ ſimul ↄueniūt appetit⁹ ⁊ v̄tus iudicatiua q̄ daꝛ hic itelligi ꝑ eſtimatiuaʒ: vel a qua virtute motiua ꝓuenit effect⁹:in quo cōiter.i.ſimul ↄſentiūt ſpa motiua ⁊ eſtimatiua:cū eſtimatiua iꝑet ⁊ motiua ſequaꝛ. ¶ Ubi nota iuxta ſniaʒ Ariſt.3.de aīa. tex.cōmēti.50.ꝙ virtus iꝑās imediate motū volūtariū eſt vna.ſ.appetit⁹ aīalis.verbi gr̄a.in hoīe duplex inueniꝛ appetit⁹.ſ.rōnalis:qḋ alio noīe diciꝛ volūtas: ⁊ ſenſitiu⁹ qui dr̄ in veteri trāſlatiōe deſideriū:⁊ vterq3 ſuffic̄ iꝑare motū: niſi fuerit īpediēs aliud.Sʒ vterq3 pōt ab alio īpediri: vt oſtendiꝛ ab eodē.3.de aīa.ꝑ exēpla ↄtinētis.in quo ſtāte deſiderio vincit rōnalis appetit⁹:⁊ in ↄtinēte in quo ſtāte rōnis dictamine vincit deſideriū. ¶ Et qꝛ īter virtutes corporeas hoīs eſtimatiua ē illa que optime iudicat de ↄueniēti vel icōueniēti:qḋ iudiciū ſequiꝛ appetitus.iō Auic.dixit ꝙ v̄t⁹ muſculi ſequiꝛ iudiciū eſtimatiue.i.appetit⁹ ↄſequētis ad iudiciū eſtimatiue niſi fuerit īpediēs ex pte itellectiui appetit⁹ q̄ ē volūtas:⁊ ita itelligatur iſte paſſus. ¶ Qḋ ſi arguitur ex cōmētatore.3.de aīa. 98.cōmēto dicēte.ꝙ neq3 itellect⁹:neq3 deſideriū hʒ viʒ mouēdi ſingulariter:⁊ ꝙ mouēs ē hec duo:deſideriū ⁊ intellect⁹:vel imagiatio.⁊ Ari. in textu veteris trāſlatiōis. Apparet igiꝛ ꝙ illud qḋ facit motū eſt hec duo:deſideriū ⁊ itellect⁹. ¶ Dic diciꝛ.ꝙ nō ſolū deſideriū facit motū: nec ſolus intellectus:ſed vtrū q3 iſtoꝝ ſufficit facere deducto impedimēto:vt.ā.dictū eſt:⁊ ideo nulli iſtaꝝ attribuitur ille mot⁹ ſingulariter:ita ꝙ nō attribuaꝛ alteri: ſʒ nō itelligo ꝙ vna iſtaꝝ tñ poſſit mouere ſine altera.hoc enī eſt manifeſte falſuʒ in exēplis Ariſt.vbi oſtēditur ꝙ vna mouet alia ↄtradicēte. ¶ Nota 3° ꝙ Ariſt.3.de aīa.vocat ꝓhātaſiaʒ virtutē corporeā cognoſcitiuā obiecti ſub rōne cōueniētis vel incōueniētis:quā hic Auic.vocat eſtimatiuaʒ.Ex q̄b⁹ apparet ꝙ virtutū iterioꝝ iꝑantiū motū q̄dam ſunt iudicatiue:q̄dā appetitiue. Iudicatiue ſunt ꝓhātaſia ⁊ itellect⁹ practicus:vel eſtimatiua loco ꝓhātaſie ſm modū loquēdi Auic.volūtas aūt deſideriū ⁊ ira ſunt oēs ſpēs appetitiue.Et hoc ſumi pōt aperte ab Ariſt. in de cauſa motus aīaliū.c.4. ¶ Sequiꝛ vlteri⁹.in motu aīalis mouens ꝑmū eē appetibile qḋ mouet:ↄſiter mouet itellectū vel eſtimatiuā:deinde appetitū:tādē virtutē motiuā obſequētē:que eſt in muſculis:⁊ qꝛ nihil ē appetibile niſi bonuʒ: vl apparēs bonū.iō cū aīalia querāt ea que nec ſemꝑ ſunt bona:nec ſemꝑ apparēt.celeſtes v̄o itelligentie appetunt in qḋ ſemꝑ ⁊ ideficiēter eſt bonū.iō aīaliū motus interrupti ſunt ⁊ deſinētes:ſʒ mot⁹ celeſtiū ſunt cōtinui ⁊ ꝑpetui. ¶ Cōſidera vltimo.ꝙ in aīalib⁹ iꝑfectis eſt v̄tus eſtimatiua iꝑfecta ⁊ ideterminata:qꝛ nō determinate cognoſcēs locū obiecti.iō mot⁹ eoꝝ ſunt iꝑfecti:⁊ nō recte limitati ad vnā differētiā poſitiōis. In perfectis v̄o ē hec

virtus

virt⁹ diſtincte pcipiēs locū ꝛ viā ad appetibile. iō limitatos ꝛ ad certos terminos perfectos habēt motus voluntarios. hec ꝑ nunc de iſta expoſitione ſufficiant.

℄ De operationibus huius doctrine. Cap. VII.

Dicemus ꝙ operationū ſingulariū alie ſunt que ab vna complētur virtute. verbi gratia. digeſtio.

℄ Iſta eſt ſcḋa pars hui⁹ doctrine in qua Auicē. determinat de opatiōib⁹ ad ſenſum expoſitū in pmo caplo hui⁹ doctrine: ꝛ hoc nō fuit oppoꝛtunū ꝙ determinaret q̄ ſūt opationes aie: qꝛ iā ꝑus h̄ docuit declarādo v̄tutes. Nā ſimul ponebaꝛ v̄tutis deſcriptio: ꝛ elici poterat deſcriptio opatiōis: ſed reſtabat aliquas res accñtales opationū dicere: q̄ nō poterant bene cōprehēdi: niſi poſt ſciaꝫ de v̄tutib⁹. ꝛ has nō oēs: ſꝫ aliquas hic ponit vt ꝑ illas idagemus alias. ꝛ hec eſt cauſa ꝙ hoc capitulū poniꝛ vltimū. ꝛ poſt determiatonē de v̄tutib⁹: qꝛ hic nō determiaꝛ de opatiōib⁹ put ſūt illō qō ſunt vel diffinitiue. Sed de eis in relatiōe ad v̄tutes ꝛ ſuas cauſas itriſecas: ſub qua rōne nō poterāt cognoſci: nō cognitis pmo de v̄tutib⁹. ℄ Diuidiꝛ āt p̄ſens caplꝫ iudicio meo in duas ptes. pmo ponit vnā diſtictionē declarādo mēbra. 2° ſatiſfacit dubio. ibi 2ª [Et forſitan.] pmo in duas. pmo ponit diſtictionē: ꝛ vnū mēbrū declarat. 2° 2ᵐ ibi [Alie ſūt.] ℄ Dicit pmo. ꝙ opationū ſingulariū q̄daꝫ ſūt que cōplenꝛ ab vna v̄tute. ſicut v̄bi grā. cibi digeſtio. ℄ Ubi pmo nota vt. ā. cap. p hui⁹ doctrine. ꝙ opatio hic ſumi ꝑ opatiōe: q̄ ē actio: dꝛ paſſio ab aīa ꝓueniēs: ꝛ aiali ꝓpa: ꝛ nō duob⁹ ſtrictis modis: vt ibi dixi. ℄ Nota 2° ꝙ cū opatio dicaꝛ cōīs trib⁹ modis: quoꝝ vn⁹ eſt ꝑ p̄dicatione: alius ꝑ participationē. ꝛ terti⁹ ꝑ iuuamētū cōmunicari multis. Exēplū pmi: vt attractio nō limitādo ad aliquā dꝛ cōis. Exēplū ſcḋi: vt curſus ꝛ opatiōes artiū. Exēplū tertii: vt digō cibi i ſtomacho. Et eꝫ poſſet dici ſingularis trib⁹ modis oppoſitis. Hic ſumiꝛ opatio ſingularis ꝑ ſingulari putatione: qꝛ ſit vnica: ꝛ non ſicut ſpēs vel genus. ℄ Nō 3° ꝙ opationē ꝓuenire ab vna: vel cōpleri ab vna v̄tute: nō icludit ꝙ nihil p̄ter illā v̄tutē ad opationē faciēdā ꝯcurrat effectiue. Nā ad digōnēꝫ cibi ꝯcurrit effectiue p̄ter v̄tutē calor ꝛ humiditas: vt 3°. c. huius doctrine. Nō enā diciꝛ iō qꝛ nulla alia virtus ad hoc coadiuuat. Nā ad digeſtionē coadiuuat retētiua q̄ tꝫ oīm p̄ſens. ſed dꝛ opatio cōpleri ab vna v̄tute: qꝛ nihil ꝑticulariter concurrit ad talē opationē faciēdā effectiue: niſi v̄tus vna cū ſuis nālib⁹ inſtr̄is q̄ ſūt ſua nālia iſtr̄a: ꝛ in q̄tū eſt aie virtus. ꝛ hoc magis patebit in pte ſequenti.

℄ Alie que a duab⁹ cōplenꝛ virtutib⁹ ſicut cibi deſideriū qō compleꝛ a virtute naturali attractiua: ꝛ a virtute ſenſibili que eſt in oꝛe ſtomachi. Attractiua v̄o operaꝛ ex hoc ꝙ mouet villū q̄ ſm longitudinem protendiꝛ retinendo illud qō attrahitur: ꝛ ſuggendo ex humoꝛibus quod eſt ſibi propꝛium. Senſibilis aūt operaꝛ in hoc ꝙ hanc ſentit paſſionē: ꝛ qꝛ ſentit moꝛdicationem cholere nigre que eſt excitans deſideriū: cui⁹ eſſe nominauim⁹. Et hanc quideꝫ operationē nō dicemus duab⁹ cōpleri virtutibus. niſi ideo ꝙ cū ſenſibili acciderit nocumentū deſtrueꝛ intentio que vocatur fames ꝛ deſideriū: neqꝫ deſiderabitur cibus: lꝫ eo coꝛpus indigeat.

℄ Hic ponit 2ᵐ mēbrū. ꝛ diuidiꝛ in q̄tuoꝛ partes. qꝛ pmo ponit mēbra diuiſionis cū vno exēplo. 2° 2ᵐ. 3° aliud. 4° aliud. ibi 2° [Et ſilr trāſglutiēdi opatio.] ibi 3° [Tranſitus quoqꝫ.] ibi 4° [Et ſilr ſupfluitates. ℄ De parte pma dicit q̄tuoꝛ. Primū ꝙ aliq̄ ſūt opatiōes ſingulares q̄ cōplenꝛ a plurib⁹ virtutibus cibi deſideriū q̄ diciꝛ fames. ℄ Dicit 2°. ꝙ illud d̄ſideriū cōpleꝛ v̄tute nāli attractiua ꝛ v̄tute ſenſibili. ℄ Dicit 3° ꝙ attractiua in fame opatur ex h̄ ꝙ mouet villū q̄ ꝓcedit in lōgitudine retinēdo illō qō attrahiꝛ. ꝛ ſuggēdo ex humoꝛib⁹ qō eſt ſibi ꝓpꝛiū: ſed ſenſibilis opatur: qꝛ ſentit hāc paſſionē: ꝛ qꝛ ſentit moꝛdicationē cholere nigre q̄ excitat deſideriū: de qua ſupra diximus. ℄ Dicit vltimo. ꝙ nos nō dicim⁹ ꝙ hec opatio cōpletur duabus virtutibus: niſi qꝛ cū acciderit nocumētū virtuti ſenſibili deſtruiꝛ intētio. i. res itēta quā famē vocamus: ita ꝙ coꝛp⁹ cibū nō deſiderat: lꝫ eo idigeat. ℄ Circa pmā partē nota ex dictis approprīare. ꝙ ad h̄ vt dicamus vnā opationē cōpleri a duabus v̄tutib⁹: nō regriꝛ ꝙ ab vtraqꝫ illaꝝ imediate depēdeat: immo ſtat ꝙ ab vna mediate: ꝛ ab alia imediate: vt in exēplo Aui. Nā deſideriū aiatū: vel triſtis ſenſatio vtrūqꝫ nō imediate ꝓuenit ab attractiua: ſed a ſenſitiua vel appetitiua. ℄ Nota 2° ꝙ i fame nāli vt ſumiꝛ. 4. de accīti. ꝯſideram⁹ q̄nque mot⁹. ſ. reſolutionē mēbroꝝ: eorūdē attractionem a venis: attractionē venaꝝ a ſtomacho: triſtē ſēſationē i ſtomacho: hāc ſuctionē ꝯſequētē: ꝛ vltio deſideriū aiatū. qō ē paſſio appetit⁹ ſenſitiui. Et h̄ nomē fames nō dꝛ de illis pmis: ſed dꝛ q̄nqꝫ de ſēſatiōe illa triſti quā ſequiꝛ aiatū deſideriū: q̄nqꝫ dꝛ de illo deſiderio aiato. Si ḡ ſumaꝛ ꝑ ſenſatiōe: tūc eſt imediate opatio ſenſibilis v̄tutis. ſi v̄o ſumaꝛ pro aiato deſiderio: tūc ē opatio imediate v̄tutis appetitiue. Et hāc nō ſolū duab⁹: ſed trib⁹ dicim⁹ compleri v̄tutibus. ℄ Nota 3° ꝙ qñ v̄tus attractiua venaꝝ meſeraicaꝝ ſugit a ſtomacho nutrimētale hūidū chiloſū: nō fit cōiter triſtis ſenſatio: ſed quādo deficiēte chiloſo hūido illic ſugūt a ſtomacho humidū nutrimētale: qō eſt in poꝛis mēbri: in illi⁹ ſeparatiōe fit aliq̄ ptiū diſtractio: in qua eſt aliq̄s motus ꝯtuſiōis vel diſtēſionis que reduciꝛ ad ſolutionē cōtinuitatis: ita ꝙ humiditas illa ꝑ ptes illas moueꝛ eas tāgēdo in ſtrib⁹: in qbus ꝑus nō tāgebat: ꝛ ideo fit ibi triſtis ſenſatio. ꝛ ad h̄ adiuuat ꝙ nā illa hoꝛa illuc trāſmittit melācholicū humoꝛē: q̄ eſt acris a ſui acredie moꝛdicat partes illas h̄ mō diſtractas. vn̄ talis ſenſatio itēdiꝛ: ꝛ h̄ vult dicere Aui. hic cū dicit. ꝙ v̄tus ſenſibilis opatur ſentiēdo hāc paſſionē. ſ. attractionē: ꝛ qꝛ ſētit moꝛdicationē melācholie. Nā oſtēdi in tegni veriſſime eē ꝙ tā motus humiditatis illi⁹ q̄ꝫ motus partiū ſe inuicē ꝯfricātiū q̄ꝫ etiā q̄litas moꝛdicatiua in hūoꝛe melācholico ſint cāꝫ iſti⁹ triſtis ſenſatiōis: ꝛ qꝛ ſuctio ſiue attractio nō ē aliud q̄ꝫ motus aūt mēbri: aut humiditatis: ideo attractio ſentiꝛ: ꝛ qualitas īpꝛeſſa ex nouo occurſu humiditatis ad diuerſas partes eſt paſſio ſequēs illā attractionē que etiaꝫ ſentiꝛ. ℄ Nota 4° ex vltimo dicto ſignū ad oſtēdēdū. ꝙ operatio ab aliq̄ v̄tute fiat: ꝛ eſt ꝙ qñ illa v̄tute fit nocumētum: actio illa: vel operatio deſtruitur ſicut accidit de ſenſitiua virtute reſpectu famis.

Sed circa hanc parteꝫ alique cadunt difficultates. ℄ Pꝛīa. qꝛ cibi digeſtio non videꝛ fieri ab vna virtute: qꝛ ad oēm operationē coꝛpis ꝯcurrit v̄tus vitalis que ē i coꝛde: vt diciꝛ ſepe ſupꝛa. ergo ad digeſtionem cibi effectiue ꝯcurrit: ꝛ per ꝯſequēs cibi digeſtio cōpleꝛ a pluribus v̄tutibus. ℄ Confirmatur. qꝛ leſa virtute coꝛdis: lediꝛ cibi digeſtio: ꝛ deſtructa vitali: tolliꝛ cibi digeſtio: ergo completur ab illa.

℄ Secūdū dubiū. qꝛ nō videꝛ ꝙ ab attractiua v̄tute fiat cibi deſideriū: qꝛ non attrahētibus meſeraicis fit multotiens cibi deſideriū: vt apparet in appetitu canino. ḡ non

fit ab illa.ſꝫ ꝯſtitia.ex eo qḋ ſtatiꝫ dr̄.q꞉ hanc oꝑationē nō dicimus fieri a ſenſitiua virtute:niſi q꞉ qñ ſenſibili virtu ti accidit nocumētum:deſtruitur fames.

Tertiū dubiū.q꞉ attractiua nō videt̄ retinere illud qḋ attrahit:cū retētio fit cū quiete:attractio cū motu rei que attrahit̄.nō ergo idē attrahitur ⁊ retinetur.

Quartū dubiū.q꞉ videt̄ ex dictis ſequi ꝙ triſtis ſēſatio que ē īmediata cauſa famis nō eē vna:ſꝫ due:q꞉ duoꝝ diuerſoꝝ obiectoꝝ diuerſe ſūt ſenſatiōes:ſꝫ hora famis triſtē ſenſationē faciūt tanq̄ obiecta ſuctio humoꝝ:⁊ mordicatio cholere nigre:q̄ ſunt duo diſtincta obcta.ḡ ⁊c.

Ad primū iſtoꝝ dr̄.ꝙ illā oꝑationē dicimus compleri ab vna virtute:ad quā particulariter:nō tanq̄ agēs vle cōcurrit vnica vtus cū ſuis nālibus inſtrīs.⁊ ſic eſt de digōne cibi:nō obſtāte ꝙ ibi ꝯcurrit vitalis cordis. Et ita reſpōdet̄ ad ꝯfirmationeꝫ.ꝙ vltra hoc ꝙ ea leſa deſtruat̄ requirit̄ ad hoc vt dicamus a tali virtute fieri oꝑationē.ꝙ ipſa nō ſit ad illā ſolū vt vniuerſalis cauſa ſe habens.

Ad ſcḋm dubiuꝫ dicit̄.ꝙ nālis fames fit ab attractiua virtute.fames aūt canina ⁊ voluptuoſa nō opꝫ ꝙ fiāt ab attractiua.ſed Aui.hic loquit̄ de nāli fame:que deſtruit̄ deſinente attractiua attrahere.

Ad tertiū dicit̄.ꝙ īꝓprie villi lōgitudinales retinent illud qḋ attrahūt:q꞉ nō ꝑmittūt illud ad locū vñ trahit̄ redire:etſi nō teneāt in eodem loco.

Ad quartū negat̄.ꝙ vni⁹ ſenſatiōis triſtis qua nō ꝑcipitur obm diſtincte nō ſint plura partialia obiecta.

Et ſimilr̄ trāſglutiēdi oꝑatio duab⁹ cōpletur virtutib⁹. vna eſt attractiua nālis. ⁊ altera eſt attractiua volūtarie. ⁊ prima quidē ſuaꝫ complet operationē per villū qui ſm̄ longitudinē protēdit̄ qui eſt in ore ſtomachi ⁊ iſophago. Et ſecūde complet̄ oꝑatio ꝑ villū lacerti trāſglutiendi. Cumq̄ vna duarū virtutū deſtruet̄ trāſglutiēdi operatio duriter ꝓuenit:ſed qñ non fuerit deſtruct̄. Sed cū illa nō oꝑata fuerit:erit tranſglutiendi operatio difficilis. Nōne vides ꝙ cū deſiderium nō recte procedit:duriter ꝓuenit operatio trāſglutiēdi illud qḋ nō deſiderat:imo cum abhorremus aliquā rem nauſea nobis prouocabitur: ⁊ cū eā poſtea trāſglutire voluerimus ⁊ territa fuerit ab ea virtus noſtra attractiua deſideratiua dura erit opō volūtarie trāſglutiendi.

Dic Auic.ponit 1ᵐ exēplū dicēs.ꝙ oꝑatio trāſglutiendi cōplet̄ duab⁹ virtutib⁹:quaꝝ vna eſt attractiua nālis: alia attractiua volūtaria:quaꝝ p̄ma oꝑat̄ per villū longitudinalē oris ſtomachi ſiue iſophagi.Et ſcḋa oꝑat̄ mediāte villo lacerti trāſglutiēdi. Dicit ſcḋo.ꝙ cū vna iſtaꝝ virtutū deſtruet̄ oꝑatio trāſglutiēdi duriter ꝓuenit.ſ.ꝙ qñ vtus nō erit:imo erit ablata:deſtruet̄ oꝑatio.Sꝫ quādo vtus nō fuerit oꝑata erit oꝑatio trāglutiēdi difficilis. Dicit 3ᵒ oñdēdo.ꝙ nālis oꝑat̄ in deglutiēdo ꝑ exēplū qḋ tu vides:q꞉ qñ deſideriū nō recte ꝓcedit:q꞉ hō nō deſiderat illud qḋ deglutit̄:tūc ē trāſglutio difficilis ſicut accidit nō potētib⁹ deglutire vnā pillulā:ḡ tñ deglutirēt nucleū p̄runi. Scḋm exēplū eſt.q꞉ qñ reꝫ aliquā abhoïati fuerim⁹.vt ꝟbi grā.bonas carnes:q꞉ ſuper illas vidimus vermes muſcaꝝ:ita vt ſit ꝓpter hoc territa virt⁹ attractiua nālis ⁊ dſideratiua erit dura oꝑatio trāſglutiēdi volūtarie.i.ꝗ̄uis vellem⁹. Nota ḡ circa hāc partē.ꝙ tranſglutiendo ꝯcurrit motus volūtarius duoꝝ muſculorum qui dicūt̄ gutturnoſi:qui ſūt iuxta galā magis itra q̄ meri.Et iſti q̄q̄ꝫ dicunt̄ muſculi itrinſeci meri:ſꝫ nō ſint de ſuba.Et de iſtis loqtur Auic.ꝯ.tertij.c.de ſqnāciā.ꝙ apoſtemate exīte in eis īpedit̄ deglutitio.Cōcurrit ⁊ virtus nālis q̄ eſt in villis lōgitudinalib⁹ qui ſunt in meri:⁊ concurrūt ad ſuā ꝯſtitutionē:qui villi nō mouent̄ volūtarie. Et iō duas virtutes dicit Auic.ad hūc motū concurrere. Iſti aūt villi cū per linguā:aut cū cibus:aut res cōuenientes ponunt̄ iuxta caput gutturis nālit̄ ꝓtendunt̄ verſus illud obiectū qḋ hꝫ cū illis nālem ꝯueniētiā trahēdo ſurſū meri:⁊ cū iſto trahūt nodū gutturis ꝗ a medicis epiglotis appellat̄ ꝓpter colligātiā quā ad ſe inuicē habent meri ⁊ epiglotis. Nota 2ᵒ ꝙ Auic.intētio eſt ꝙ cū vna iſtaruꝫ virtutū penitus nō operat̄ nō fit talis oꝑatio:ſed ſi parū operat̄ erit difficilis deglutitio:⁊ h̄ dat itelligi ꝑ hec verba cū dicit.ꝙ cū vna duarū virtutū deſtruet̄ trāſglutiendi oꝑatio duriter ꝓuenit.Et exponit ī ſequenti littera q꞉ nō fuerit vtus.i.deſtruet̄ oꝑatio:ſed qñ fuerit in corpore talis vtus:ſꝫ nō fuerit oꝑata erit trāſglutiēdi ope:ſed difficilis. Nā cōſtat ꝙ equale nō eſt eē:⁊ nō oꝑari quo ad h̄ qḋ diximus.ſed itelligit̄ ꝙ qñ virtus fuerit:⁊ nō oꝑat̄ bene ⁊ fortiter:tunc eſt oꝑatio:ſed difficilis. Nō 3ᵒ.ꝙ virtus attractiua nālis meri ſubordinat̄ virtuti deſideratiue:ita ꝙ cū obm nō fuerit deſideratū alali deſiderio:aut q꞉ hꝫ malū ſaporē:aut ꝓpter aliā cauſam vtus attractiua nālis nihil aut paꝝ oꝑat̄:ſꝫ ḡ ꝑ tūc reſpectu taliū obiectorū vtus volūtaria ꝑcipiat deglutitionē:tñ vtus nālis aut nihil aut parū oꝑat̄.⁊ iō deglutitio fit difficulter.ꝟbi grā. ego volo deglutire medicinā que eſt mali ſaporis:aut ī loco publico accidit ꝙ poſui in ore bolū qui mihi videt̄ mali ſaporis:⁊ p̄e verecūdia volo deglutire:tūc notat exꝑiētia ꝙ deglutitio eſt difficilis. Ex quo pꝫ.ꝙ qñ territa eſt virtus deſideratiua ex aſpectu:vel memoria:vel imaginatiōe rei abominabilis:ſꝫ res boni ſaporis obijciat̄:tñ nō bñ deglutit̄:q꞉ vtus deſideratiua territa nō fert̄ tūc ī aliqḋ obm nedū in illud qḋ abominabilr̄ percipimus.

Circa tamē hec dicta cadūt aliq̄ dubia.Primum eſt.Utrū ad deglutiēdū ꝯcurrat virtus expulſiua nālis meri.Et videt̄ ꝙ nō ex modo loquēdi Aui.hic ḡ eā nō noīat.Et Gal.in libro de motib⁹ liquidis.ḡ attractiuā ſolā nālez dic̄ ꝯcurrē. Et rōne arguit̄ ſic.virt⁹ expulſiua nō expellit niſi obm icōueniens.Et attractiua attrahit obm ꝯueniēs.cū ergo fit attractio illud ē ꝯueniēs:⁊ cū fit expulſio illō ē icōueniēs.idē ḡ erit ꝯueniēs ⁊ nō ꝯueniēs.ḡ ꝑ tūc nō oꝑat̄ expulſiua.Aſſūptū pꝫ ex deſcriptiō ib⁹ haꝝ virtutū ſupi⁹ in ꝓpō caplo.⁊ Gal.libello de motibus liqdis.circa finē.cū dixit. In vnoquoqꝫ mēbro eſt virt⁹ attractiua:qua id qḋ eſt ei ſile attrahit ⁊ ſimilat:quēadmodū in vnoquoqꝫ ipſoꝝ ē virtus expulſiua ad id qḋ eſt ꝯtriuꝫ:⁊ odit. In oppoſitū eſt Aui.13.tertij.c.p̄.cū dixit.⁊ oꝑatiōe duarū tunicaꝝ ei⁹ ſimul cōplet̄ deglutitio ꝑ id qḋ attrahit villus eius:⁊ ꝑ illud qḋ repellit villus eius.Et idē exp̄ſſe eadē.13ᵒcap.de qualitate deglutiōis. In hoc dubio vident̄ mihi diſcordare Gal.⁊ Auic. Nā vt apparet ex Auic loco allegato:Auicē.vult ꝙ deglutitio fiat vtraqꝫ cōcurrēte tunica ⁊ virtute.Gal.aūt in libello de motib⁹ liqdis videt̄ ꝯtriū inuere cū dic̄. Non puto queq̄ veniſſe ad tātā ignorātiā:vt credat ꝙ ſtomachus attrahat id qḋ appetit per pelliculā que diſponit̄ circulariter:⁊ in latū. Et hoc ꝓbat experimēto:q꞉ ſi ī gallo famelico abſcindat̄ in longū pellicula exterior iſophagi:nō facto nocumēto in p̄ncipijs vite:tunc gallus bibit ⁊ comedit anteq̄ locus apoſtemet̄:⁊ doleat:⁊ poſtea nō.cōſtat autē ꝙ hoc nō faceret ſi neceſſaria eſſet operatio virtutis expulſiue que ē ī villis latitudinalib⁹:qui hoc caſu

eſſent abſciſſi. ¶ Si quis autē ſit curioſus ꝯcordandi dicere poterit ꝙ villus latitudinalis quādoqꝫ opatur ex ꝓpria lectiōe: ⁊ tūc opaṫ expellēdo nociuū: qn̄qꝫ operaṫ tm̄ nāliter ſubordinat⁹ villo lōgitudinali: ⁊ tūc operaṫ in obiectū ꝯueniēs: ⁊ cōtrahiṫ maxime ſm̄ partē extremā mēbri trahētis ſuper illud qḋ trahitur. ¶ Et ꝑmo mō nō ſit deglutitio ꝑ latitudinalē: vt Gal. innuit. ⁊ iō non eſt neceſſarius in attractione: lꝫ ſit iuuatiu⁹. ¶ Sꝫ 2° mō ꝯtingit ꝙ iuuat lōgitudinalē ꝯhēdo partē mēbri ſupra attrahibile exiſtētē. ¶ Et hoc forte vult ipſemet Gal. 3. nāliū v̄tutū. caplo. 8. vbi dicit. Preterea trāſglutire facili⁹ ē ꝗ̄ vomere: qm̄ trāſglutiṫ qdē vētris tunicis agētibus ea qdē q̄ intus trahēte: ea v̄o que extra circuntracta ⁊ coexpellente: ⁊ hoc nō ꝑ ſe faciat exterior voluit loco allegato in fine libri de morbus īgdis. Et ad hūc ſenſuꝫ videṫ Aui. fuiſſe locut⁹ iꝫ° terty. c. de qualitate deglutiōis. vbi dixit. Quos adiuuāt villi latitudinales: ꝓpterea ꝙ retinēt retro illud qḋ degluttiṫ: ⁊ exprimunt ipſum ad inferiora.

Secūdū dubiū. Utrū ī deglutitiōe ſit opportunum operari v̄tutē attractiuā nālē. Et videṫ ꝙ nō: qꝛ poſſumus deglutire rē ſtomacho penit⁹ incōuenientem vt venenū: ſꝫ ad talē reꝫ deglutiēdā nullo mō ꝯcurrit virtus attractiua nālis: ergo ⁊c̄. Minor pꝫ. qꝛ attractiua non ꝯcurrit ꝑ ſe niſi ad attrahēdū ꝯueniēs ⁊ ꝑ īperiū voluntatis nō moueṫ. ergo ſequiṫ ꝙ nō ꝯcurrit in attractiōe rei penit⁹ diſcōueniētis. ¶ In oppoſitū ē mēs Aui. hic ⁊ iꝫ° terty. Nā qꝛ in deglutiōe ꝯcurrit v̄tus villoꝝ lōgitudinaliū meri: ⁊ in illis nō eſt vis motiua volūtarie: ſed ſolum nālr: ſequiṫ ꝙ ibi ꝯcurrit virtus aliqua mere nālis. Et h̄ idē pꝫ ex Gal. 3. nāliū. c. 8. ſupra allegato. ¶ P̄. mot⁹ epiglotis ſurſuꝫ eſt accidēs ineuitabile deglutionis: ſed nodus gutturis ſiue epiglotis moueṫ ſurſum motu villoruꝫ lōgitudinaliū meri. Maior eſt Gal. in libello de motib⁹ īgdis cum dicit. Et ex hoc pꝫ manifeſte ꝙ eleuatio nodi gutturis eſt accidēs ineuitabile trāſitus ei⁹ qḋ trāſit per iſophagū. Et minor ē Gal. ibidē aſſignātis cauſaꝫ huius eſſe colligātiā meri ⁊ epiglotis: qꝛ coopiṫ tunica ꝯtinua ⁊ vnius rōnis cuꝫ tunica intrinſeca meri: ⁊ ideo neceſſario eleuatis villis lōgitudinalibus tunice dicte opꝫ ꝙ epiglotis ſecum ligatus aſcendat. vnde hoc etiam fit in apopleticis in quibus aliquid īfundiṫ in ore: in quibus tn̄ mot⁹ nō ſunt voluntarij: vt Galenus ibidem.

¶ Ad dubiū reſpōdeṫ ꝙ ſic. Ad argumētū in ꝯriū dṫ ꝙ attractiua: lꝫ per ſe ꝑmo nō attrahat niſi ꝯueniēs: tn̄ inq̄tū eſt motui volūtario ſubordinata multotiēs attrahit incōueniēs. Nā multi ſunt modi ſubordinationis virtutis in operādo ſicut oſtēdi alias: ꝙ lacerti aperiētes os ſubordinanṫ expulſiue meri. vn̄ multotiēs nobis inuitis aperiūt os: ⁊ ore impleto aliquo liquore: ⁊ poſtea ore ſtricto. ita vt liquor egredi nō poſſit. etiā in bruto videm⁹ liquorem dato ꝙ ſit diſplicēs deglutiri ꝓpter neceſſitatē anhelandi.

Tertio dubitaṫ ad modū ꝓblematis ꝓpter qd cibū ſapidū in ſe bonū ſtāte fame: ⁊ volētes deglutire qn̄qꝫ nō poſſum⁹ ꝓpter rē aliquā fedā viſam ſicut buffonē: vel vermes: vel aliud abominabile: ⁊ maxie ſi fetor ad nares veniat. Et odor ſicut mihi accidit quando crus hoīs anathomiçaui adhuc fumās ⁊ bulliēs. Nā nō tm̄ nō potui deglutire quicq̄: ſꝫ deglutita vomui. Hoꝝ oīuꝫ ſolutio ē vna. Et vide illā ꝑma aſo. In his que dixi ſup aſo. 2° ⁊ 3°. de ſubordinatiōe motuū mēbroꝝ ⁊ humoꝝ ad imagiatiōnē: ⁊ ſenſus abſqꝫ voluntate: ⁊ de īmutatiōe ſenſitiuarū ab imaginatione.

¶ Trāſitus quoqꝫ nutrimēti ꝑficiṫ virtute mēbri impellentis a quo procedit ⁊ attractiua mēbri ad quod accedit.

¶ Hic ponit exēplū 3ᵐ dicēs ꝙ trāſitus nutrimēti ad mēbra ꝑficiṫ virtute mēbri īpellētis: ⁊ virtute attractiua mēbri trahētis. Ex quo ꝑmo pꝫ ꝙ trāſit⁹ chili ad epar nō fit tm̄ virtute epatis trahētis: ſed virtute ſtomachi expellētis: ⁊ ita eſt de motu ſanguis ab epate ad mēbra. Ex qbus īferebā ꝙ in tēperato corpore qḋ vſqꝫ ad tātū īclinaṫ de bono ſanguine pellere ad mēbra vt in eo tā pauca menſura remaneat ꝙ īclinet trahere a ſtomacho. Et ſup h̄ fundaui modū meū de fame nāli corpoꝝ athletaꝝ vltimorepletorū cū periculo crepature venarū ꝓpter nimiā ſanguinis in q̄li nō peccātis q̄litatē. ¶ Sūt aūt aly dicētes ꝙ aliqḋ obiectū in aliquo tp̄e eſt ꝯueniens vni mēbro qḋ poſtq̄ alteratiōeꝫ q̄dā ab eodē mēbro ſuſcepit: ⁊ aliquaꝫ fecerit deſinit eē ꝯueniēs. vbi gr̄a. chilus quouſqꝫ non eſt ad ſanguinē cōplete ꝯuerſus hꝫ qualitatē qua voluptuat epar. Sed etiā epar īdiget illa voluptuatione. ſ. īdiget vt a tali q̄litate altereṫ. Poſtq̄ aūt chilus eſt ꝑfecte cōuerſus in ſanguinē nō ē cōueniēs epati merito illi⁹ voluptuatiōis: ſed ꝓ nutriēdo epar. Et iō ꝓ tūc nō inclinaṫ ſanguinē retinere niſi pro ſuo nutrimēto: ⁊ iō expellit reſiduuꝫ vtpote ſupfluū. ¶ Itē: qꝛ ſaꝫ q̄litate illa effectū ē ꝙ epar nō indiget p̄ſentia obiecti ſimilr īpreimētis: imo ſi lēdatur ledeṫ: ⁊ ideo tanq̄ incōueniēs conaṫ expellere recte: ſicut ſtomachus famelicus ſumit auide vnctuoſa calida ⁊ pinguia: ſed poſtq̄ de illis ſatis ſūpſit nō īclinaṫ ad illa vel ſilia fumēda. Et ſi fames nō ex toto receſſerit: imo in fine mēſe abomiaṫ ea: ⁊ volumus abſterſiua ſalſa: ⁊ iō ſtomach⁹ dū chilum digeriṫ adhuc īdiget tali īpreſſiōe: ⁊ cū eſt cōplete digeſtus nō īdiget: ⁊ iō chilū tanq̄ ſuperfluuꝫ expellit ad epar: ⁊ ſimili mō epar ad venas: ⁊ vene ꝑme ad ſecūdas: ⁊ ad mēbra. Et hec eſt q̄ſi redditio cauſe ꝑmi modi. ¶ Nota tn̄. ꝙ qn̄qꝫ nutrimētū trāſit ſine trāſmiſſiōe mādātis: vt in fame a ſtomacho trāſit ſanguis: ⁊ humiditates ſtomachi ad epar: quaꝝ tractui ſtomachus reſiſtit: ⁊ ecōtra qn̄qꝫ mādaṫ nō trahēte eo ad qḋ mandaṫ: vt apparet in mēbris nimiū repletis: recipiētibus tn̄ ꝓpter ſui debilitatē ſuperfluū mēbroꝝ fortiū. debet ergo itelligi in nālиſſima diſpōne trāſitus nutrimēti ad membra.

¶ Et ſilr ſupfluitatuꝫ egreſſio q̄ fit ꝑ duas vias.

¶ Ponit q̄rtū exēplū dicēs ꝙ ſimili mō egreſſio ſupfluitatuꝫ fit ꝑ duas vias. Et pōt hic textus intelligi: ꝙ ſuperfluitatū egreſſio fit virtute mēbri trahētis ⁊ expellentis. vnde Auic. vult ꝙ inteſtinis eſt v̄tus attractiua: vt dixi ſupra. c. de mēbris: ⁊ nō obſtāte ꝙ oppoſitum velit Gal. Et ſilr de veſica. Aut pōt itelligi ꝙ egreſſio ſupfluitatū a corpore ꝑ viā inteſtinoꝝ: ⁊ per viā vrine. fit ſilr a duab⁹ v̄tutib⁹ expulſiua nāli ⁊ volūtaria: ſicut deglutitio nutrimēti fit virtute attractiua nāli ⁊ volūtaria: ⁊ hoc puto verius. ¶ Ubi nota īgreſſionē vrine ⁊ fecū in nāli diſpōne fieri per virtutē expulſiuā nāleꝫ villoꝝ latitudinaliū. Et vltra illā cōcurrit virtus lacertoꝝ vētris: ⁊ virtus lacertoꝝ cōſtringētiū collū veſice: ⁊ anū. ⁊ v̄tus diaphragmatis qḋ ē a ſuperiori ꝑmens oblique verſus inferiora. Et iō in impulſione taliū ſupfluitatū cōiter venter parūper ad anteriora ꝑmitur: ſed ſimul ſe ꝯſtringētib⁹ muſculis ſuperior via claudiṫ: ita ꝙ nō verſus ſupiora pellunṫ feces ⁊c̄.

¶ Et forſitan plerūq̄ exiſtūt opatiōis principiū due virtutes. ſ. aīalis ⁊ nālis: ⁊ fortaſſe plerūq̄ erūt eius cauſa virtus ⁊ q̄litas ſicut infrigidatio q̄ ꝓhibet mās ⁊ iuuat expulſiuā in parilitate ſuperfluitatū que deſcendūt a membro ⁊ vetat ⁊ in faciem reuerberat.

¶ Hic ſatiſfacit dubio. ⁊ ꝑ declarādo exēplo. 2° duob⁹ alys incidentibus. ibi 2° ī. Et frigiditatis.]¶ Poſſet ergo quis.

dubitare vtrū oīs operatio ꝑ quā nō dicim⁹ ſolūʒ ab vna virtute ꝓuenire ꝓueniat a pluribus virtutibus. Et reſpōdet ꝙ forſitā .i. quādoqʒ operatio que non cōplet̄ ab vna virtute cōplet̄ a duab⁹: ſicut vbi grā. ꝛ nālī ꝛ aīalī. Et fortaſſis .i. qñqʒ talis opatio nō fit a plurib⁹ ṽtutibus: ſed a virtute ꝛ a qualitate. Et qꝛ p̄mi paruerūt exēpla: datur exemplū ſcdī. ſīc frigiditas q̄ iuuat expulſiuā ꝛ ꝓhibet māsi parilitate .i. tēpore quo q̄ſi eq̄liter poſſunt ṽtus ꝛ ſuꝑfluitates que a mēbro deſcēdūt ꝛ vetat frigiditas talē deſcēſuʒ: ꝛ in faciē mādantis reuerberat. ¶ Nota ergo primo ꝙ opatione dicimus cōpleri a ṽtute ꝛ q̄litate qñ cōplet̄ a virtute ꝛ q̄litate: que q̄litas nō eſt ṽtutis nālis iſtrumētuʒ. Naʒ aliter oīs opatio facta a virtute fieret a q̄litate: cū aīa nō operet̄ niſi mediāte cōplexiōe: vt ſepe dictū ē. Et iō quādo ſtomachus digerit cibū ꝯcurrēte caliditate emplaſtri: aut fomētationū: aut medicinaꝝ dicim⁹ talem cibi digeſtionē fieri a qualitate: ꝛ a ṽtute. ¶ Nota z⁹ exēplū īfrigidatiōis adductū adaptari ab expoſitoribus ad duos modos. vn⁹ eſt ꝙ qñqʒ virtus expulſiua ſecū inteſtinis eſt par ꝛ eq̄lis virtuti reſiſtitiue ſecū epaticatarū ꝓpter caliditatē epatis: infrigidatio ergo tūc vetat ſuꝑfluitatē manere in mēbro: ꝛ ꝓhibet illas .ſ. quieſcere: ꝛ reuerberat in faciē .ſ. mēbri in quo ſunt ſuꝑfluitates. vetat aūt ꝛ ꝓhibet earū remanētiā in mēbris īfrigidādo epar: ꝛ in remittēdo eius attractiuā. ꝛ ſcdo generādo vētoſitatē reuerberat feces in faciē .i. in ſuꝑficiē īteſtini eius ſtimulādo virtutē expulſiuaʒ vñ poſtea expelluntur. Ego hunc modū nō puto ad mentē Aui. ¶ Scdus modus ē. ꝙ hic loquat̄ de expulſiua mēbri ad qd̄ currūt ſuꝑfluitates. vbi grā. in pncipio epatis: ꝛ qñ hec ṽtus eſt in parilitate .i. vicina equalitati in reſiſtēdo ſuꝑfluitatib⁹ ad mēbrū tendentibus: tūc īfrigidatio que fit cū medicinis reꝑcuſſiuis ꝓhibet ſuꝑfluitates a membro: ꝛ vetat earuʒ motū ad mēbruʒ ꝛ reuerberat in facieʒ mādātis mēbri: qꝛ retropellit ac ſi in faciē ipſi⁹ mittētis ꝓpellet̄. ꝛ hoc mō iuuat expulſiuā mēbri icipiētis apoſtemari: ꝛ huic mō magis ē ꝯformis littera ſequēs. Facit ergo tria hec frigiditas in dicto caſu. pmo ꝓhibet materias a curſu ſuo. z⁹ vetat. ʒ⁹ reuerberat in faciē mādātis. Nā expulſio q̄ fit cū reꝑcuſſiuis eſt ad ipſuʒ mādās: ꝛ hoc tertiū ꝓpriū eſt actus expellendi. qūo aūt hoc facit frigiditas ſtatim dicet̄.

¶ Et frigiditatis q̄dem eſt equalitas que ꝓpter duas ꝓhibet res .ſ. cū eēntia ſubſtantiā eius qd̄ effundit̄ ingroſſando ꝛ coanguſtando poros. Et res tertia que eſt per accidēs que eſt qua caliditas extinguitur attractiua: ꝛ qualitas caliditatis attrahit per illud qd̄ iſtis opponitur modis quos prediximus.

¶ Hic remouet duo alia ex iſto accidētia dubia. Et ſm h̄ diuidit̄ in duas. ibi z⁹ [Et caliditatis.] ¶ Dicit de pma. ꝙ ſi querat̄ qūo īfrigidatio facit hec dicta. Rñdet̄ ꝙ fac pmo ꝓhibitionē curſus materie duob⁹ modis. vn⁹ eſt ingroſſare ſubam humoris qui infundit̄ ꝛ currit ad mēbra: Scdus ē coāguſtādo vias ꝑ quas hʒ trāſire: ꝛ iſti duo modi ſunt modi ꝓhibēdi curſuʒ ꝑ ſe a frigiditate. Et ē terti⁹ modus ꝑ accidēs: qꝛ remittit calorem membri recipientis per qd̄ fit attractio. ¶ Ubi nota. ꝙ ꝯſtringendo vias membri apoſtemati eſt opportunū humorē incluſū in illis effundi. ideo fit h̄ mō ei⁹ expulſio nō tñ ꝓhibitio curſus. Subdit ēt ꝙ caliditas attrahit .i. iuuat attractiuā modis qui iſtis opponūt̄: qꝛ ſubtiliat ꝛ dilatat vias. ꝛ ideo necdet̄ vacuū currūt humores: ꝛ iō attractio a calido reducitur ad illā vacui: vt dictum eſt ſupra in caplo alio.

¶ Et caliditatis quidē qualitas ꝛ neceſſitas vacui nō attrahunt in primis niſi illud qd̄ eſt ſubtile: ꝛ poſtea qd̄ eſt ſpiſſum. Uirtus ṽo attractiua naturalis nō attrahit niſi qd̄ eſt ei magis conueniens: ꝛ qd̄ nature eius eſt ꝓprium attrahere: ꝛ plerūqʒ qd̄ eſt magis ſpiſſum eſt magis ꝓprium ꝛ magis conueniens.

¶ Remouet z^m dubiū incidēs dicēs ꝙ caliditas ꝛ vacuū ſtātib⁹ bene applicatis trahibilib⁹ nō trahūt niſi illud qd̄ eſt ſubtile in pn⁹: ꝛ tādē etiā attrahūt groſſuʒ qñ nō ē amplius ſubtile paratū currere ad locū vacui: ſʒ virtus attrahit cū ꝓprietate rē ꝯuenientē ſibi ꝛ multis vitys ꝯtingit ꝙ hoc ſit magis groſſuʒ ſicut oſſa trahunt ſanguinē a venis groſſiorē ꝛ ſplē melācholiā. Cauſa aūt huius eſt qꝛ vacuū trahit id qd̄ min⁹ fluxui reſiſtit. hoc aūt ceteris paribus eſt ſubtili⁹. Et dixi notāter ceteris paribus: qꝛ ſtat ad locū aliquā fieri neceſſitatē vacui ad quē aq̄ inclinat currere nāliter: ꝛ aer ab iſto recedere. ergo ambob⁹ eque ſubtilis aer nō ſubintrabit ſed aqua. Et iō vt alīs dixi mot⁹ qui fuerit ſolū ad vacuū vocādi ſūt violēti ꝛ nō nāles: ſʒ virtus ita determinate alterat rem ꝓpriā ꝙ nō qnālibet īdifferēter. vnde ſi cōmixtū eēt ferrū cū pēnis cōmixtione ad ſenſuʒ ad modū aggregatiōis magnes traheret ferrū ꝛ nō pēnas. Et iſta ꝑ nūc de iſto caplo ſufficiūt in quo eſt complementum pme fen pmi canoñ. Auic.

¶ De his q̄ ꝓueniūt ex his q̄ comedūt̄ ꝛ bibūt̄. Ca. XV.

QUod comeditur ꝛ bibitur in corpore humano tribus operatur modis. Aut .n. in ipſo ſola ſui qualitate opationeʒ efficit: aut ſui materia aut opationeʒ facit tota ſui ſubſtantia. ꝛ fortaſſe res que ex his tribus intelliguntur verbis ꝓpinque erunt ſm lingue conſiderationem. Sed cum de his loquimur intentiones exprimere volumus quas modo nominabimus.

¶ Auic⁹ ſuꝑius determinauit de his que ꝓueniūt ex quattuor rebus nō nālibus. Nūc determinat de his que ꝓueniūt ex rebus comeſtis ꝛ bibitis ſub q̄bus cōprehendunt̄ cibus ꝛ potus qui ſunt vna alia res nō nālis. Et diuidit̄ pñs caplm in tres partes: qꝛ pmo ponit diſtictionē vnā ſumptā a modis operādi comeſti ꝛ bibiti in nobis: ꝛ iſtā declarat. z⁹ aliā ſumptā ex agere ꝛ pati reſpectu humani corporis. ʒ⁹ ponit ſpecialē diuiſionē nutrimēti. z⁹ pars ibi [Dicam⁹ aūt denuo.] ʒ⁹ ibi [Amplius dicemus.] Prima in duas. pmo ponit diſtinctionē. z⁹ declarat. ibi [Qui ṽo q̄litate.] Prima diuidi pōt: ſʒ ſumēdo dicit pmo ꝙ illō qd̄ comedit̄ ꝛ bibit̄ operat̄ in corꝑe humano aliquo triū modoꝝ .ſ. aut ſola qualitate: aut ſui mām: aut cum tota ſubſtantia. ¶ Subdit z⁹ ꝙ lʒ iſti tres termini ſaʒ dicti videant̄ modicū differre ſm ꝯſiderationē līgue .i. ſm ſignificationē cōem quā hñt in toto idiomate: tñ nos nō volumus intelligere per eos in iſto caplo intētiones quas ſtatim explanabim⁹. ¶ Circa pmū dictū ꝯſiderā ꝙ illud qd̄ comedit̄ intelligitur. oē qd̄ ꝑcedēte maſticatione deglutit̄ ita vt ſtomachū ingrediat̄. Et id qd̄ bibit̄ intelligit̄ ſine maſticatione deglutitū: ita vt ſtomachū ingrediat̄: ꝛ ſūt hec duo cōia ad cibū ꝛ potū ꝛ medicinas ꝛ venena q̄ ſterius accipiunt̄ de quibus oībus in hoc caplo intendit. ¶ Nota z⁹ ꝙ dixit operat̄: ꝛ nō dixit agit: qꝛ opari eſt cōmune: vt hic ſumit̄ ad agere ꝛ pati. Nā ſenſatiōes ſūt operationes que tñ ſunt paſſiones: qꝛ aliqd ingrediens corpus patitur: iō vt compꝛehenderet vtrūqʒ dixit operatur. ¶ No-

ta tertio. ꝙ ꝗuis iſti modi operādi ſint diſtincti a modis infra dicendis: tamē nō eſt icōueniēs aliqd vnū oꝑari in corpore ſimul ⁊ ſemel a mā ⁊ a q̄litate: vt lactuca comeſta operatˀ a qualitate infrigidando a mā ꝑ quāto nutrit a ꝓprietate obtenebrādo viſus ⁊ ſōnū inducēdo: ⁊ h̄ melius infra videbitur. Ex quo pꝫ. ꝙ vltra iſtos tres ſimplices modos operādi ſūt itelligēdi ex his aggregati. ¶ Nota vltimo. ꝙ ꝗuis multi termini ſūt ex cōmuni ipoſitione aliquo mō ipoſiti ad ſignificādū nō incōueniēs in vna ſciētia vel doctrina limitare eos ad aliter ſignificādū: ⁊ illa ſignificatiōe poſita vti eo modo in illa doctrina: ita ergo facit hic Auic. de iſtis terminis operans a q̄litate: operans a materia ⁊c̄.

¶ Qui vō qualitate agens eſt illud qd̄ calefieri ſolet: cū eſt in corꝑe hoīs: aut infrigidari ⁊ calefacit caliditate ſua: aut frigefacit ſua frigiditate ita ꝙ non ei aſſimilatˀ.

¶ Declarat hanc diſtictionē. Et diuiditˀ in duas. Nā p̄ ponit vnā declarationē nō multū limitatā. 2° ſpecialius oīa mēbra declarat. ibi [Cūqꝫ dico.] Pria in tres ſm tria mēbra. ibi 2° [Et qui quidē.] ibi 3° [Qui vō ſubā.] ¶ Dicit p̄. ꝙ operās qui q̄litate ē id qd̄ ſolet calefieri in corpore humano: aut infrigidari: ⁊ poſt corpus calefacere caliditate ſua: aut ſua frigiditate infrigidare: ita ꝙ nō aſſimiletˀ corpori. ¶ Nota pmo hoc dictū eſſe diminutā expoſitionē. Nā humectātia ⁊ exiccātia agūt a qualitate: vt infra. ſiīr caſa ⁊ frigida actu: ſicut ignis: glacies: nix: ſine eo ꝙ calefiāt vel ifrigidentˀ. ¶ Auicēna ergo loquēs quodāmodo exēplariter hec dixit tm̄ de operātibus a q̄litate que ſunt talia in potētia: ⁊ per calida ⁊ frigida dedit itelligi humida ⁊ ſicca maiorē infra daturus declarationē. ¶ Nota 2° ꝙ ſm cōem viā vt infra dicā: medicina in potentia frigida nō ifrigidatˀ a corpore humano: ita ꝙ acquirat frigiditatē ſi debeat infrigidare: cū calor noſter nō ſit frigiditatis ſibi oppoſite inductiuus. ſed tm̄ ſi ipa eſt frigida in potētia anteq̄ꝫ infrigidet reducitˀ a calore noſtro ad actum infrigidatiōis qd̄ q̄uo fiat: infra dicetur. Auic. ergo cū dixit ꝙ ſolet calefieri in corpore hoīs: aut infrigidari itellexit ꝙ ſolet ita trāſmutari a corꝑe hoīs: vt deducatˀ ad actū ifridādi ſua fridītate aut calefaciēdi ſua calitate. ¶ Nō 3° ꝙ aliq̄ dicūtˀ medicīe ēt tēꝑate agētes a q̄litate ⁊ taliū vt ſic nō ē calefacere vel ifrigidare: ſꝫ reſiſtere ne corpus a ꝓprio tēperamēto trahatˀ. nō ē ergo neceſſe oēm medicinā a qualitate agentē corpus alterare: ſed aut oporteret ꝙ alteret aut reſiſtat: ⁊ ꝓhibeat alterationē. ¶ Nota 4°. ꝙ illa particula ita ꝙ nō ei aſſimiletˀ poteſt intelligi duobus modis. vnus eſt ꝙ hic loquatˀ de medicina operāte a qualitate tm̄: vt poſuit diuiſionē ſupra in pncipio capituli: ita ꝙ non operetˀ a materia: ⁊ tunc talis a qualitate tm̄ operans nō aſſimilatˀ corpori. Alius eſt ꝙ intelligam' generaliter ꝙ operātes a q̄litate nō aſſimilantˀ corpori: etiā ſi nutriāt: q: pars que fit ex nutrimēto calido eſt calidior corpore: ⁊ per ꝯñs nō ex toto fit ſilis: ſed hunc 2m modum non puto generaliter verum.

¶ Et qui quidē operās mā eſt illud qd̄ a qui conuertitˀ natura: ⁊ recipit formā alicuius diuiſionis membrorum humanorum.

¶ Declarat vnū mēbrū. ⁊ duo facit. p̄ hoc. 2° remouet dubiū. ibi [Et ei' mā.] ¶ Dicit p̄. ꝙ illud qd̄ p̄ a mā operatˀ eſt illud qd̄ in corpore hoīs ꝯuertitˀ a ſui nā: ⁊ recipit formā alicuius diuiſionis mēbroꝝ. i. alicuius membri cōtenti ſub generali diuiſione mēbroꝝ. ¶ Ubi notandū. ꝙ cibus plerūqꝫ habet ꝓprietatem currentē inter ipſum ⁊ cibatum ꝓpter quā eſt aptus pati a cibato talē paſſionem per quā ꝯuertitur in ſubſtantiā nutriti: vt patet ex Auer. 7. colliget. caplo. 9. vbi dixit. Et cibi naturales nō cōueniunt nobiſcū niſi in tota ſubſtantia. Carnes ergo pullorū habent ꝓprietatē per quā ſunt apte pati a calore ſtomachi paſſionem qua ꝯuertuntˀ in verū chilum. Et hec eſt cauſa ꝙ aſinus digerit paleas ⁊ nō homo: ⁊ ſtornellus digerit napellū ⁊ nō homo: vt ſumitˀ eodē. 7. colliget. caplo 10. ¶ Nota 2°. ꝙ hec ꝓprietas que eſt in cibo inter cibū ⁊ cibatū nō agit trāſmutationē ſui ſubiecti: ſed ē diſpoſitio preparās materiā ad hunc determinatū modū vt patiatur: ⁊ ideo operatio cibi vt cibus eſt: non eſt in corpore niſi pati qd̄ pncipaliter ꝓuēit a mā: ⁊ vocatˀ operās a materia omne qd̄ iſto modo patitˀ ꝙ corrūpatˀ: ita vt tādem cōuertatur in ſubſtātiā membroꝝ. ¶ Nota tertio ꝙ pure medicine que nō ꝯuertuntˀ in ſubſtātiā patiuntˀ tamē a corpore: ſed nō ꝓpter hoc dicuntˀ operari a mā ſm modum loquendi medicoꝝ: q: nō ita patiuntˀ vt tandem in ſubſtantiā membri per actionē corporis cōuertantur.

¶ Sed eius materia lꝫ formā illā recipiat: eſt tm̄ cum accidit: vt aliqua ſuarum qualitatū quas habebat que ſuo modo fortior exiſtit q̄ꝫ humāi corporis qualitas in ipſa remanere eam faciat a principio rei: donec compleatˀ coagulatio: ⁊ aſſimilatio: ſicut ſanguis qui generatur ex lactucis: quoniam in ipſo eſt plus frigiditatis q̄ꝫ ſit in complexione hominis: lꝫ ſit factus ſanguis ⁊ ſit bonus ad hoc vt membri hominis pars fiat: ⁊ ſanguis q ex aliīs gn̄atur huic exiſtit ꝯ̄rius.

¶ Nūc remouet dubiū. Poſſet quis dicere vtrū illud qd̄ operatˀ a mā poſſet operari a qualitate. Et reſpōdet ꝙ ſic quia ſtat in tali operāte a materia ſit aliq̄ q̄litas que ſuo modo eſt fortior qualitate humani corporis: ⁊ talis qualitas facit eammet remanere in corpore quouſqꝫ cōpleatˀ etiā coagulatio ⁊ aſſimilatio. ſicut verbi gratia. ſanguis q generatˀ ex lactuca: quoniā ipſemet hꝫ plus de frigiditate q̄ꝫ ſit in cōplexione hominis: ⁊ eſt frigidior q̄ꝫ ſanguis tēperatus hominis: ⁊ tamē eſt ſanguis ⁊ bonus ad h̄ vt fiat pars mēbri hominis. Sāguis autē qui ex aliēis generatˀ eſt huic cōtrarius qui eſt calidior. ¶ Primo ex hac littera habemus ꝙ operās ex materia ſtat operari a qualitate: ⁊ per cōſequens ecōuerſo ſtat operās a qualitate operari a materia ⁊ fieri ei ſimile in qd̄ operatˀ: cuius oppoſitum dicebatˀ ſupra illa particula. Qui vō q̄litate. ¶ Dicēdū eſt enī ꝙ ibi intelligit de operante tm̄ a qualitate vt ibi expoſitū eſt. ¶ Scdo nota cū dicim'. alicuius a materia operās qualitatē ſuo modo eſſe fortiorē q̄ꝫ humāi corporis qualitas: nō eſſe intelligendū ꝙ illa ſit abſolute fortior. ſed q: nō ita ſubdominatˀ corpori ſm illā vt poſſit ex toto remoueri in pma vel in ſcda trāſmutatione facta in illa mā a corpore. ideo dicitˀ quodammodo fortior. vel q: poteſt ſaltē notabiliter tale operās a materia per illaꝫ qualitatē corpus alterare ⁊ agere in ipm. ¶ Nota tertio ꝙ ſanguis genitus ex lactucis: lꝫ ſit mēbris humāi corporis calidior: tm̄ ſpiritū ⁊ cor quibus eſt frigidior per ſe poteſt infrigidare: ⁊ ꝯſequēter totū corpus infrigidatur ad illoꝝ infrigidationē. ¶ Nota q̄rto. ꝙ lꝫ aliquando totus exceſſus cibi medicinalis in q̄litate remoueatˀ anteq̄ꝫ ipſe ꝯuertatˀ in ſubſtātiā mēbri: tm̄ multotiēs ſtat actio nutrimenti in reſiduū corporis vſqꝫ ad cōpletā aſſimilationē: tunc vō actio ceſſat. ¶ Nota q̄nto. ꝙ ex hac littera concipitur in cōplone hoīs ſꝫ Auic. eē aliqd frigiditatis.

Sed circa dicta cadunt due difficultates. ¶ Pria eſt q: nō videtˀ ꝙ in nutrimēto remane-

at q̃litas alteratiua poſt coagulationem ⁊ conuerſionem eius in ſubſtantiaȝ nutriti:quia ex quo perdit formã p̄habitaȝ.a fortiori debet perdere qualitatẽ. ℂ Dic dicit̃ ꝙ ſtat formã ſubſtãtialẽ alicui⁹ corrũpi:nõ oib⁹ gradib⁹ ſuarum qualitatũ corruptis ⁊ pariter nouã formã introduci.

Secũda difficultas eſt de cibo frigido:ex ipſo enĩ anteꝙ nutriat neceſſario opȝ fieri ſanguinem qui eſt calidus reſpectu cõplexionis humane.ergo oĩs cibus quãtũcũqȝ frigidus cũ in ſanguinẽ cõuertit̃ corpus calefacit.⁊ hoc ſumit̃ infra hoc eodẽ caplo.ꝙ lactuca ⁊ cucurbita hoc mõ calefaciũt.ergo nõ remanet iſta qualitas quo ad coagulationẽ. ℂ Dic dicit̃ ↄcedẽdo ꝙ ſanguis ex lactuca genit⁹ calefacit quedã mẽbra:ſed tñ cor ⁊ ſpũs remittit in calore:vt dicitur ſupra. ꝑprie ergo d̃r calefacere quãtitatiue lactuca:⁊ q̃litatiue infrigidare: q: calidiſſima que in corpore ſunt in calore remittit.multa vͦ mẽbra calefacit. ℂ Et ſi dicat̃ cõtra:q: nutriti ex lactucis ⁊ ſimilibus:ſm totuȝ corpus infrigidant̃.ergo mẽbra frigida vt oſſa ⁊ nerui nõ tñ cor infrigidat̃ ab eis. ℂ Dic dicit̃ ꝙ infrigidat hec mẽbra ſãguis ex lactuca genitus p̄uatiue: q: nõ calefacit ſicut calefaceret ſãguis tẽperat⁹.⁊ q: plures partes aqueas imponẽdo reddit mẽbrũ magis aptũ a frigidis pati:⁊ minus a calidis.⁊ etiã ꝑ ſui nãli mẽſura minus de calore determinãs:nõ ꝙ dũ actu eſt ſanguis ꝑ ſuã frigiditatem frigefaciat poſitiue neruos ⁊ oſſa.

ℂ Sui vͦ ſub̃a operans eſt forma ſui ſpecifica agens. ⁊ eſt illa qua ipſum eſt id quod eſt ⁊ nõ qualitate ſui preter ꝙ corpori ſimile fiat:aut fiat ei ſimile corpus.

ℂ Declarat mõ 2ᵐ mẽbrũȝ.Et dicit ꝙ illud d̃r operans a tota ſubſtãtia qḋ agit per ſuã formã ſpecificã q̄ eſt illa q̄ ipſum eſt illud qḋ eſt:⁊ nõ agit qualitate ſui:⁊ hoc facit p̄ter qḋ fiat corpori ſimile:vel ipſi fiet ſile corpus. ℂ Ubi nota hic nõ eẽ poſitã deſcriptionẽ operãtis a tota ſubſtãtia vel declarationẽ cõuertibilẽ:ſȝ tñ exemplarẽ:q: nõ ẽ verꝫ ꝙ forma ſpecifica vel tota ſubſtãtia nõ ſit ad modũ loquẽdi medicoꝝ:niſi forma ſubſtantialis ꝑ quã res eſt illud qḋ eſt:vt ſtatim videbit̃.Sed hoc eſt vnũ exemplũ eoꝝ que operant̃ a tota ſubſtãtia:ſicut ſi eſſet vnũ qḋ ageret per formã ſuã per quã habet eẽ ſpecificũ ⁊ ſubſtantiale:que nõ eſt aliqua primarũ qualitatũ:nec imediate ex eoꝝ cõmixtione:tũc diceremꝰ illud opari a tota ſubſtantia.ita ꝙ hic textus nõ itelligat̃ vł̃r. ℂ Nota ſcḋo ex hoc nõ oportere ad hoc ꝙ aliqḋ dicat̃ agere a tota ſubſtantia ꝙ ipſum nõ fiat ſile corpori:⁊ ꝙ non agat a qualitate: q: vt in p̄ncipio capituli dictũ eſt.ſtat ideȝ ſimul operari oibus illis tribus modis in corpore.Sed qḋ hic dicit̃ ꝙ nõ agit qualitate ſui:⁊ p̄ter qḋ fiat ſimile corpori ⁊c̃.iḋ dicit̃ vt detur exemplũ agentis a tota ſubſtãtia: ⁊ nõ operãtis aliis duob⁹ modis.Nã clarius intelligit̃ iſte modus opationis per exemplũ nõ operantis ſimul aliis modis.

ℂ Cũqȝ dico qualitatẽ vnã q̃tuor qualitatum intelligo.Qualitate igit̃ ſua operantis materia in opere ingreſſum non habet.

ℂ Declarat mẽbra p̄me diuiſiõis cõpletius.Et diuidit̃ in duas.p̄ hoc.2ᵒ ſubdiuidit duo illoꝝ mẽbroꝝ.ibi 2ᵒ [Et iſti⁹ qdẽ forme.] Pria in tres ſȝ tria mẽbra.ibi 2ᵒ [Sua vͦ operãs.] ibi 3ᵒ [Et ſua quidẽ.] ℂ Dicit p̄mo ꝙ cũ dicit in iſto caplo qualitatẽ.Intelligit vnã quatuor qualitatũ ſ.p̄marũ.Et ex hoc infert ꝙ operãtis a q̃litate mã nõ hȝ ingreſſum in opere eius ſȝ ꝙ a qualitate operet̃. ℂ Nota p̄mo.ꝙ operationũ que fiunt i noſtro corpore quedam ſunt que appropriant̃ p̄mis quatuor qualitatibus:non ꝙ ab aliis fieri nõ poſſint:ſed ꝙ omnis prima qualitas eſt alicuius illarum per ſe factiua: ⁊ nulla eſt de ipſis quin p̄ma qualitas vt elemẽtalis eſſet illius factiua:⁊ iſte ſunt calefacere ⁊ infrigidare:⁊ humectare ⁊ exiccare. ℂ Alie vͦ ſunt actiões nõ appropriate p̄mis qualitatibus:imo ſi a p̄mis qualitatibus fiant:fiunt vel pro quãto agũt ille i determinatã materiã:vel pro quãto dirigũt̃ a determiato agente:ſicut digeſtio:attractio nutrimẽti:ſubtiliatio ⁊ ſimiles. ℂ Alie vͦ operationes ſunt determinata mẽbra reſpiciẽtes:ſicut frãgere lapidẽ veſice.⁊ p̄me harũ vocantur p̄me virtutes vel opationes p̄marũ v̾tutũ a Serapione p̄n⁹ aggregationis.⁊ ab Auerro.5.colliget.Et oẽs iſte qñqȝ dicunt̃ fieri a qualitate. ℂ Sed ſm modũ Auicẽ. loquẽdo hic nõ dicit̃ aliqḋ opari a qualitate niſi ꝙ operatur aliquã p̄maꝝ operationũ:⁊ ecõtra:ita ꝙ oẽ calefaciẽs vel infrigidans ⁊c̃.ſiue hoc faciat per formã que eſt caliditas:ſiue per aliã v̾tutẽ ſicut motu lumine influẽtis ⁊c̃.dicit̃ opari a q̃litate ad mentẽ Auic.hic. Id etiã qḋ mediãte tali iductiõe p̄me qualitatis fit dicit̃ fieri operando a qualitate ſicut putrefacere corrodere:ſicut ſumit̃ 7ᵒ q̃rti c.2. ℂ Nota 2ᵒ ꝙ mã nõ calefacit vel infrigidat ⁊c̃.ideo ipſa nõ habet igreſſuȝ in eo opere ſȝ ꝙ res applicata corpori dȝ operari a q̃litate.ſtat tñ diuerſo mõ alicuius operantis a qualitate mãm habere ingreſſuȝ in opere.ſ.alio: vt lactuce cum nutrit corpus.

ℂ Sua igit̃ operãs mã ẽ illḋ cuius mã cũ de ſubſtãtia quã hẽbat alterat̃ alteratione quã in ea fecit virtus q̄ eſt in corꝑe reſtaurat illud qḋ ex eo fuit diſſolutũ primo ⁊ accẽdit calorem innatuȝ propterea ꝙ in ſanguine facit augmẽtũ ſecũdo. ⁊ eſt etiaȝ cũ operatur ſuis qualitatibus que remanſerunt in ipſo tertio.

ℂ Declarat operãs a mã dicẽs ꝙ illḋ qḋ opat̃ a mã ẽ illḋ cui⁹ mã cũ alterat̃ ⁊ trãſmutat̃ de ſub̃a quã hẽbat.i.a forma ſub̃ali quã habebat tanꝙ a termino a quo trãſmutationis trãſmutatiõe quã in ea facit v̾tus corporis humani:tunc reſtaurat illud qḋ ex corpore fuit diſſolutũ:⁊ h̄ p̄mo ⁊ ꝑ ſe:⁊ cũ hoc accẽdit calorẽ ignitũ ꝑpterea ꝙ i ſanguine facit augmẽtũ:⁊ hoc ſcḋo reſpectu opationis dicte. Et adhuc ↄtingit ꝙ opat̃ in corpore ſuis quãtitatib⁹ que remãſerunt in ipſo:⁊ hec eſt tertia reſpectu predictorum. ℂ Nota p̄mo.ꝙ ꝑpria rõ q̄re aliqḋ dicit̃ operari a mã: ẽ q: nutrit vel tranſmittunt̃ trãſmutatiõe ad nutriendum p̄parante.ergo ſi reſtaurat̃ illud qḋ ex corpore fuit diſſolutũ operãs a mã hoc cõuenit ſibi p̄mo:q: eſt de illis que in diffinitione important̃:ſed etiam omne operans a materia qḋ comedit̃ ⁊ bibit̃ anteꝙ in ſubſtantiam corporis cõuertit̃ in ſanguinẽ ⁊ calefacit corpus mõ qui infra dicetur.Hoc ergo qḋ eſt attendere calorẽ innatuȝ conuenit omni rei comeſte a materia operãte:ſed tñ nõ eſt in diffinitiua ratione.dicit ergo ineſſe rei tali ſcḋo reſpectu precedentis:⁊ q: agere ſuis qualitatibus que remanſerũt in ipſo nõ eſt cõmune omni operãti a materia:ſed tñ nutrientium medicinaliũ.ideo dicit̃ 3ᵒ de operante a mã reſpectu p̄dictorum.ita ꝙ Auic.ꝑ p̄mo ſcḋo ⁊ tertio nõ itẽdit ordinẽ tp̄is illaꝝ operationũ cũ nutriẽs medicinale p̄us alteret ꝙ nutriat:⁊ p̄us etiã conuertat̃ in ſanguinẽ ꝙ reſtauret:ſed illi termini important modos predicationuȝ vel cõuenientie ſm ꝙ dicitur a materia.

ℂ Et ſua qdeȝ operans ſubſtãtia eſt illud quod formã ſue ſpeciei opat̃ quã acq̄ſiuit poſt cõplexionẽ:qḋ cũ eius ſimplicia ſe cõmiſcuerũt: ⁊ ex eis generata fuit res vna p̄parauit ſe ad recipiendum ſpecieȝ ⁊ formã additã ſuper illud qḋ ha-

bent ſimplicia. Hec ergo forma non eſt qualitates prime quas hʒ mã. neqʒ eſt cõplexio que generatᷓ ex eis: ſed ẽ perfectio quã acquiſiuit mã ſm aptitudinẽ que fuit ei acquiſita ex cõplõne ſicut in magnete virtus attractiua: ⁊ ſicut nã cuiuſcũqʒ ſpẽꝝ vegetabilium ⁊ aialiũ. ſ. illa quã habẽt poſt cõplõnẽ ꝑꝑ cõplõnis ꝑparationẽ: ⁊ neqʒ ẽ de ſimplicibus cõplexionibus: neqʒ ipſamet cõplexio: qꝛ nõ eſt caliditas: neqʒ frigiditas: neqʒ ſiccitas: neqʒ humiditas: neqʒ ſimplices: neqʒ cõmixte: ſed eſt verbi gratia color aut odor: aut aia: aut alia forma de nõ perceptis ſenſu.

¶ Declarat mẽbꝛũ 3m dicẽs. ꝙ operãs a ſuba eſt illud qd operatᷓ ꝑ formã reptã in reb9 ſue ſpẽi: quã formã acqſiuit tale operãs poſt cõplexionẽ. ⁊ hoc tale ita ſe hʒ ꝙ cũ ſimplicia ipſa cõponẽtia ſe cõmiſcuerũt: ⁊ fuerit gnãta ex eis res vna. Hec res ꝑparauit ſe. i. in hac eſt mã ꝑparata ꝑus ad recipiẽdũ ſpeciẽ. i. formã dantẽ eẽ ſpecificum: ⁊ formã in cõi ſiue q̃ dat eſſe ſpecificũ ſiue non q̃ eſt addita vltra formas ſimpliciũ. hec ḡ talis forma addita non eſt q̃litates ꝑme q̃s hʒ mã: nec eſt cõplexio q̃ generatᷓ ex eis: ſed eſt q̃dã ꝑfectio quã acqſiuit mã ſm aptitudinẽ q̃ fuit ei acquiſita ex cõplone. vbi grã. in magnete ṽtus attractiua ferri: ⁊ ſicut eſt nã. i. forma cuiuſqʒ ſpẽi vegetabiliũ ⁊ aialium. ſ. iſta quã hñt poſt cõplonẽ ꝓpter ꝑparationẽ cõplonis: q̃ nõ eſt vna de ſimplicibus qualitatibus nec ipſamet cõplo: qꝛ nõ eſt caliditas: friditas: humiditas: ſiccitas. neqʒ ſimplices: neqʒ cõmixte: ſed ẽ vbi grã. color: aut odor: aut alia forma de nõ ꝑceptis ſenſu. ¶ Nota hic primo in corꝑibus mixtis inueniri qualitates ꝑmas elemẽtoꝝ ⁊ cõplonũ: ⁊ vltra iſtas inueniũtᷓ in eis q̃litates ſecũde: tã ſenſibiles ſicut odor ⁊ color q̃ȝ inſenſibiles: ſicut ṽt9 attractiua que eſt in magnete: ⁊ reperiũtᷓ forme ſubales. Oẽm ergo formã aduenientẽ poſt cõplonẽ vocat ꝟ Auic. formã ſpecificã ſiue totã ſubam: ⁊ hoc ſiue iſta forma fuerit ſubalis: ſiue accidentalis: ſiue ſenſibilis: ſiue nõ: ⁊ exẽplificauit de colore ⁊ aia. ¶ Nota 2o ꝙ operans per has ṽtutes ſi calefaceret: vel infrigidaret: vel humectaret: vel exiccaret diceretᷓ opari a qualitate: qꝛ ſolẽ dicimus a qualitate operantẽ: ⁊ actu calidũ: vt ſumitᷓ 3o de cõplonibus. Et hoc iõ qꝛ ſic operando faceret oparionẽ appropꝛiataȝ mõ ꝑdicto ꝑmis q̃litatib9. Et hoc itendit cũ dicit ꝙ opatᷓ ꝑ formã quã acqſiuit poſt cõplonẽ. i. operans a tota ſuba eſt illud qd facit oparionem nõ appropꝛiatã ꝑmis q̃litatibus vel cõploni: ⁊ hoc facit ꝑ formã quã acqſiuit ⁊c. Ex quo pʒ ꝙ nõ obſtãte ꝙ apud plẽs dicẽdũ eẽt ꝙ piper calefacit ꝑ formã ſubalẽ ſuã tanq̃ȝ per ꝑncipale agens: tñ in hoc nõ habẽt cõcedere ipſaȝ opari a tota ſuba. ¶ Nota 3o ꝙ lʒ hoc nomẽ forma ſpecifica apud ph̃os videatᷓ impoꝛtare formã datẽ eẽ ſpecificũ: ⁊ aliqñ proprietatẽ ꝯſitẽȝ talẽ formã quo ad totã ſpeciẽ: tñ apud medicos: ⁊ ꝑcipue in iſta mã nõ ſumitᷓ forma ſpecifica ꝟ mõ: ſed vt ſtatim dicebatᷓ ꝓ oĩ ſiue q̃litate: ſiue forma ſubali q̃ eſt poſt cõplonẽ. Et iſtud ꝑtim hic ſumitᷓ. ⁊ partim ab Auer. 5o colliget c. 8. vbi dicit. in eadẽ re eẽ infinitas ꝓprietates: ⁊ ꝓprietatẽ appellari totã ſubaȝ ſiue formã ſpecificã. ¶ Nota 4o. ꝙ q̃uis Auer. dicat eodẽ loco. ꝙ iſta ꝓprietas ꝯſiſtit in ꝓportiõibus ꝑmarũ q̃litatũ: nõ tñ dicim9 hãc ꝓprietatem eſſe illã menſurã: vt pʒ de aia. ⁊ de colore. de q̄bus Auic. exemplificauit. ſed ꝓprietas cõſiſtit in iſta ꝓportione ſicut cauſa: tñ in eã: Non tñ ꝙ talis ꝓportio ſola ſit ſemꝑ ſufficiens cauſa: qꝛ cũ illa alie cauſe qñqʒ requiruntur.

¶ Et iſti9 forme q̃ gñatᷓ ex mã qñqʒ eſt perfectio paſſio alicui9 cũ hec forma ẽ ṽt9 paſſiua: ⁊ qñqʒ eſt earũ ꝑfectio facere ⁊ nõ aliud: ⁊ ẽ cũ hec forma eſt virtus agẽdi ⁊ nõ aliud: ſed cũ eſt agens ⁊ nõ aliud: ⁊ qñqʒ eſt eius actio in corpoꝛe hominis: ⁊ qñqʒ non. Et eius quidẽ forme q̃ poſt complexionez ꝓuenit aliqñ accidit vt ſit ꝑfectio paſſio ab alio cũ fuerit hec forma virt9 paſſiua. Et qñqʒ accidit vt ſit ꝑfectio ei9 in aliud actio. Et qñqʒ accidit vt ſit hec forma virt9 ſuꝑ operationẽ in aliud: ⁊ qñqʒ euenit vt ſit hec forma adiuuãs ſuꝑ oparionẽ in aliud. Sed cum fuerit operatrix in alio: aliqñ euenit vt ſit eius operatio in corpoꝛe hois aliqñ non. Et ſi eſt virtus in corꝑe hois agẽs: aliqñ efficit oparionẽ conuenientẽ corꝑi: qñqʒ oparionẽ nõ ꝯuenientem. Tota aũt opario hec non ꝓuenit ex eius cõplexione imo ex eius forma ſpecifica aduenienie poſt cõplexionẽ. Unde ꝓpter hoc vocam9 hui9 oparionem a tota ſubſtãtia. ſ. forma ſpecifica ⁊ nõ q̃litate. ſ. nõ aliq̃ua quatuoꝛ q̃litatuȝ: neqʒ eo ꝙ eſt earũ cõmixtio. Conueniens ṽo eſt ſicut peonie opario q̃ deſtruit epilepſiã. Nõ cõueniẽs autez ſicut virtus napelli q̃ hois corrũpit ſubſtãtiam.

¶ Nũc ponit q̃dã ſubdiuiſiones mẽbroꝝ duoꝝ diuiſionis ꝑme. Et ꝑ. forme ſpecifice. 2o operãtiũ a q̃litate. ibi 2o [Redeam9.] ¶ Dicit ꝑ. ꝙ hui9 forme q̃ gñatᷓ ex mã poſt cõplonẽ: qñqʒ ꝑfectio. i. op9 ẽ paſſio qñ hec forma ẽ ṽt9 paſſiua. qñqʒ ṽo ꝑfectio ẽ actio: ⁊ nõ aliud: ⁊ ſenſus hui9 diuiſiõis eſt ꝙ formaꝝ q̃ dicuntᷓ ſpecifice quedã eſt actiua ⁊ nõ ꝑparans ſubm ad patiẽdũ: ⁊ q̃dã paſſiua: qꝛ nõ cõcurrẽs actiue ad opus. ſʒ ꝑparãs ſubm ad patiẽdũ. Exẽplum ꝑmi. ſicut ṽtus attractiua q̃ eſt in magnete. Exẽplũ ſcdi. ſicut diaphaneitas in cryſtallo. ¶ Dicit 2o q̃ ad eãdẽ partẽ: ꝙ qñ hec forma eſt actiua: qñqʒ eſt actiua i corꝑ9 hois: qñqʒ nõ: ſic. ṽ. grã. ſpagi ſũt venenũ cattis ⁊ nõ holbus: ⁊ napellus hoĩ ⁊ nõ turdo vel ſtornello: vt. 5. colliget. ¶ Dicit 3o. ꝙ qñ hec forma ẽ opatiua in hoĩem: qñqʒ eſt opatiua opatiõis ꝯueniẽtis hoĩ: qñqʒ diſcõueniẽtis: ⁊ tota hec opatio nõ ꝓuẽit ex cõplone: imo ex forma ſpecifica q̃ aduenit poſt cõplonẽ. vñ dr̃ opari cũ tota ſuba ⁊ nõ q̃litate: qꝛ nõ aliq̃ q̃tuoꝛ ꝑmaꝝ q̃litatũ: neqʒ i eo ꝙ ſit cõmixtio illaꝝ. Et exẽplũ ꝯueniẽtis opatiõis eſt peonia qꝛ deſtruit epilẽſiaȝ. Diſconuenientis ṽo eſt napellus: q hoĩs corrũpit ſubaȝ. Ex ꝑma diſtinctiõe elicitᷓ ꝙ aliq̃ ẽ forma. ſ. q̃litatiua q̃ nõ eſt actiua. Attẽde tamẽ ꝙ qꝛ oĩs talis forma ſpecifica eſt corruptibilis. iõ oĩs põt dici quodãmõ paſſiua. Ad mẽtẽ tñ Auic. dicitᷓ actiua ⁊ nõ paſſiua: qꝛ per ipſã nõ iclinetᷓ ſubm aliquo mõ ad patiẽdũ. Scdꝫ dictũ eſt claꝝ. ¶ Sʒ circa tertiũ dictũ attẽde. ꝙ opa q̃ fiũt a tota ſuba dicũtᷓ nõ fieri a tota cõplone: qꝛ nõ ſũt appropꝛiata cõplexiõi vt opatiue tñ i ṽtute ꝑmaꝝ q̃litatũ latẽ ꝯiũctarũ: imo ſi fiãt a ꝯplone fiũt ab ea: vt directa a forma mixti q̃ forma ẽ alia a cõplone: ⁊ eadẽ cauſa dicuntᷓ nõ fieri a q̃litate. Nã digeſtio quã dixi fieri ꝓpter ꝓprietatẽ currẽtẽ inter cibũ ⁊ cibatũ fit a calido: vt ſupꝛa fen ꝑma. doctrina de ṽtutib9. tñ taliter operãs nõ dr̃ opari a q̃litate ꝓ quãto digerit: qꝛ q̃litas ꝑma nõ eſt hui9 opationis factiua: niſi ꝓ quãtõ a forma aſtiori dirigitᷓ. Attẽde 2o ꝙ peonia ẽ herba ſatis nota: ſʒ illa in qua ẽ fortis ṽtus tollẽdi epilẽſiam eſt illa cuius flos eſt albus. vt dicit Gal. in lib9 de

tyriaca ad Antoniū ceſarē. Modus aūt ē: qꝛ ſua ꝓprieta te cōfortat cerebꝛū ne malos fumos recipiat: ⁊ ne malaꝫ q̄litatē illoꝝ recipiat: ⁊ ꝓhibet ipm̄ cōſtringi. Attēde ter tio. ꝙ napellus eſt herba calida in 4° ⁊ ſicca in eodē gra du: ſed vltra caliditatē ⁊ ſiccitatē hꝫ aliā ꝓprietatē ꝑ quā corrumpit hoīem. eſt ergo merito q̄litatis medicina ve nenoſa ⁊ merito ꝓprietat̄ venenū abſolute. ¶ Nota 4°. ꝙ mus napelli ē quedā maneries muris q̄ nutrit̄ radice napelli. ⁊ eſt beȝoar napelli: vt. 2. canon. dicit̄. iter confe ctiones vō diamuſcū maxime in potu eiꝰ ꝯfert. Et maior doſis napelli eſt. 3. 5. ex qua quātitate pleriqꝫ moriuntur confert leproſis inunctum ⁊ bibitum.

¶ Rediemꝰ ḡ nūc ⁊ dicemꝰ qꝛ cū dicimꝰ ꝙ res q̄ comedit̄: aut q̄ fit inūctio eſt cal'a aut frida. volumus dicere ꝙ ē ſic in potentia ⁊ nō in effectu. ⁊ volumus dicere ꝙ ē in potentia plus cal'a q̄ꝫ corpa nr̄a: aut plus frida q̄ꝫ corpora noſtra.

¶ Nūc ponit ſubdiuiſionē operātis a q̄litate. Et diuidit̄ i duas. p̄mo itellecta vna diuiſiōe vnū eiꝰ mēbꝛū declarat. 2° ponit aliā diuiſionē. ibi [Preterea dicemꝰ.] Prima in duas: qm̄ p̄mo eligit mēbꝛū de quo itēdit̄. 2° illō ſubdiui dit. 2° ibi [Et qm̄ hāc poſitionē.] ¶ P̄rīo ḡ ſubītelligat̄ hec diuiſio mediciarū q̄ ſūt calide vel frigide: ⁊ oīno ope rātes a q̄litate: q̄dā ſūt tales i effectu ſicut ignis ⁊ nix. q̄daꝫ tales i potētia. Et tūc ſequit̄ textꝰ. Rediemus ad loquē dū de talibꝰ ⁊ dicemꝰ ꝙ cū in iſto caplo dicemꝰ ꝙ res que comedit̄ ⁊ bibit̄: aut qua fit inūctio ē calida vel frigida ⁊c̄. volumus dicere ꝙ eſt in potētia plus calida q̄ꝫ noſtra corpa. ¶ Ubi nota: ꝙ medici ꝑ rē talē i effectu itelligūt rē in q̄ ē p̄nᵐ actiuū nulla p̄cedēte trāſmutatiōe in ea eiꝰ opatiōis: merito cuius dr̄ talis: ſicut vbi gr̄a. ignis eſt cali dus in effectu ⁊ ſol: vt ſumit̄. 3. cōplonū. Per rē vō i potē tia talē dicimꝰ illā que adhuc vt eā opationē faciat: meri to cuiꝰ dr̄ talis idiget trāſmutari. Intētio ḡ in iſto cap̄ eſt de his que ſunt talia hoc mō in potētia. ¶ Nota 2° ꝙ res q̄ h̄ mō dr̄ calida dr̄ a medicis calidioꝛ q̄ꝫ corpa nr̄a: nō qꝛ habeat corpꝰ caliditatē actualē intēſiorē caliditate hu mana: ſꝫ qꝛ hꝫ v̄tutē actiuā in humanū corpꝰ caliditatis i tēſioris: vel ſaltē qꝛ eſt apta facere humanū corpꝰ calidiꝰ q̄ꝫ ante. ⁊ ſic itelligat̄ de frigido ⁊ alijs. ¶ Nō 3° ꝙ nō oē qō pōt humanū corpus calefacere: dr̄ a medico calꝫ actu vel potētia. Nā h̄ mō aq̄ frida diceret̄ calida qō non iue nit̄ dictū. Aq̄. n. frida pōt ꝑ accn̄s calefacere: vt i cōmēto illiꝰ afoꝛiſmi. Eſt aūt vbi in thetano. ꝑ medicinā ergo ca lidā actu itelligūt medicinā actu habētē p̄nᵐ ꝑ ſe calefa ctiuū hūani corpis: ⁊ ꝑ calidā i potētia illā q̄ ē apta ꝑ trā ſmutationē corpis noſtri deduci ad hoc vt ꝑ ſe calefaciat merito p̄ncipij nāl'r in ea intuēti. Et iſta dicunt̄ a Gal. 3° tegni. talia ſm̄ v̄tutē. Ea vō q̄ actu habēt p̄nᵐ ſue nature diſcōuenīēs: ꝑ qō operant̄ calefaciēdo vt aqua calida: vel infrigidādo vt es actu frigidum: dicunt̄ ab eo talia ſm̄ apparētiā: ⁊ ita de alijs ſimilibus. ¶ Ultio nota. ꝙ apud auctores quoſdā medicie q̄dā dicunt̄ tales in cōparatio ne ad hoīeꝫ abſolute. Et ideo Auicē. hic dixit plus calide q̄ꝫ corpa noſtra: ⁊ nō ſpecificauit tēpata. Sed apud alios medicine dicunt̄ tales in relatiōe ad corpus temperatū: ⁊ nō opꝫ hoc ſpecificari cū ipm̄ ſit regula: vt dicitur 3° de ſimplici medicina. q̄ aūt harum ſit vera dicet̄ infra.

¶ Et cū hāc potētiā dicimꝰ. volumꝰ dicere v̄tu tē ꝯſideratā ꝑ opōnē caloꝛis quā nr̄a corpa i ea efficiūt: qm̄ cū eiꝰ poꝛtitoꝛ a caloꝛe inato q̄ ē in nobis patit̄: accidet in ea tūc illud in effectu.

¶ Nūc ſubdiuidit medicinā talē i po°. ⁊ diuidit̄ i. 5. p̄tes. Nā ponit q̄tuoꝛ modos ſignificatiōis huiꝰ termini medi cia talis i po°. Et incidēter vnū modū dicēdi medicinā cal'aꝫ aut fraꝫ q̄ n̄ ꝑtinēt medico. 2ª ps icipit ibi [Et ēt.] 3ª ibi [Etiā ē.] 4ª ibi [Et ē.] 5ª ibi [Et iter potētias.] ¶ Cir ca tn̄ oēs p̄tes attēde. ꝙ ponēdo iſtas 4ᵒʳ ſignes intelligit̄ ſtati diſio ⁊ ē diſio equoci i ſua ſignificata. ¶ De p̄ª ḡ p̄te dic̄ Aui. ꝙ vno mō dicēdo medicinā i po°. ꝑ hāc potētiaꝫ itelligimꝰ v̄tutē actiuā ꝯſideratā ꝑ opōnē calor̄ quā opō nē nr̄a corpa efficiūt i eo ꝙ hn̄t hāc v̄tutē: qm̄ cū poꝛtitoꝛ eiꝰ v̄tutis. i. ſubꝫ illiꝰ v̄tutis patit̄ a caloꝛe inato q̄ ē in no bis accidet tūc i ea v̄tute illud i effectu. ſ. qō p̄ꝰ de ea di cebat̄ i potētia. ¶ Ubi nō. ꝙ poª q̄ ē i medicina h̄ p̄ ē: qꝛ medicia hꝫ in ſe p̄nᵐ opatiuū: ſꝫ nō ſinē cōiūctiōe alteriꝰ q̄litatis. puta actualis caloꝛis a corpe nr̄o recepti: ⁊ iō dr̄ potētia ꝯſiderata ꝑ opationē caloꝛis ⁊c̄. qꝛ illa nō eēt acti ua in corpꝰ nr̄m ſine opōne nr̄i caloꝛis: ſic vbi. g. in corpe coloꝛato poſito in tenebꝛa eſt coloꝛ viſibilis in po°. qꝛ ille coloꝛ nō pōt videri niſi ꝯiūctus lumini ⁊ lumine facit il lud coloꝛatum actu viſibile: ita medicine complexio ſine eo qō a noſtro caloꝛe recipit non ſufficeret agere.

¶ Eſt ēt cū hāc potētiā dicimꝰ ⁊ volumꝰ rē aliā dicere. Et ē vt ſit potētia cū itētiōe hōitatis apti tudis ſicut cū dicimꝰ ꝙ ſulfur ē cal'm in potētia.

¶ Ponit modū q̄ dicimꝰ medicinā eē i po° dicēs. ꝙ aliq̄n cū diximꝰ hāc potētiā. ſ. mediciaꝝ volumꝰ dicere aliā rē. ⁊ ē nō ꝙ in medicia ſit p̄nᵐ actiuū talis effectꝰ: ſed ꝙ medi cia hꝫ bonā p̄parationē ad recipiēdū huiꝰ p̄nᵐ ſicut cū di cimꝰ ſulfur eē po° cal'm ⁊ aſpaltū. ¶ Ubi nō. ꝙ multe ſūt res q̄ lꝫ nō habent q̄litatē ꝑ quā talē vel talē effectū face re poſſint tn̄ aut ex mō ſubē: aut ex ꝓprietate ſūt parate vt q̄litatē recipiāt facil'r: ⁊ p̄cipue nr̄o caloꝛe: ⁊ iſte ſunt in potētia hoc ſcd̄o modo: ⁊ differt a p̄oꝛi: qm̄ iſte totale p̄nᵐ acquirunt q̄litatiuū per qō agunt ab alio ⁊ non prime.

¶ Et eſt cū dicimꝰ ꝙ res cal'a aut frida ⁊ attēdi mus illud qō in eiꝰ cōplexiōe ex q̄tuoꝛ elemētis primis eſt magis ſuperās: ⁊ nō cōſideramꝰ ope rationem quam in noſtris efficit corpoꝛibus.

¶ Hic ponit vnū modū quo dr̄ ꝙ medicie ſūt cal'e vl' ⁊c̄. q̄ medico nō ꝑtinet. ⁊ dicit ꝙ aliq̄n medicie dicunt̄ tales ab elto dn̄ante in eis nō ꝯſiderādo opōnē quā i nr̄is effi cit corpibꝰ. vt tn̄ viſuꝫ ē p̄ma p̄ni i. c. de cōplonibꝰ. hec nō ꝯſiderant̄ a medico: vt ſic. Ex h̄ pōt elici ꝙ nō oē mixtū eſt a p̄dominio calidū ſm̄ intentionem Auic.

¶ Eſt ēt cū de medicia dicimꝰ ꝙ ē i pō ſic cū fue rit eiꝰ pō in intētiōe hiꝰ ſicut pō ſcribe q̄ iā dimi ſit ſcribēdi opōnē. ⁊ tn̄ hꝫ in ſcribēdo potētiaꝫ. quēadmodū dicimꝰ ꝙ napellus in potentia eſt corrūpens. Inter h̄ ſcd̄o ⁊ primaꝫ exiſtit dr̄ia: qꝛ p̄ria niſi poſtq̄ꝫ corpꝰ ꝯuerſiōe manifeſta ea cō uerterit nō exeūt ad effectū. Iſtud aūt aut opat̄ ipſamet obuiatiōe ſicut venenū vipeꝝ: aut ꝑ quam libet ꝯuerſionem in ſui q̄litate ſicut napellus.

¶ Ponit 3ᵐ mēbꝛū quo medicia dr̄ talis in potētia. Et di cit ꝙ aliq̄n medicia dr̄ talis in potētia ad illā intentioneꝫ ad quā dicimꝰ ꝙ hn̄a habitū: nō dū tn̄ operās dr̄ i po° ope rari ſicut ſcriptoꝛ q̄ nō actu ſcribit. Et h̄ mō dicimꝰ ꝙ na pellus eſt corrūpēs i potētia. Et iter iſtū modū ⁊ p̄mū eſt differētia: qꝛ p̄mo mō exiſtente in potētia nō opat̄ in cor pꝰ niſi poſtq̄ꝫ corpus ea ꝯuertit manifeſta ꝯuerſiōe. Sꝫ iſte aut opant̄ ipſe obuiatiōe ad corpꝰ ſicut venenū viperū: aut ꝑ quālibet modicā ꝯuerſionē ſicut napellus ſui q̄litate.

¶ Ubi

❡ Ubi nō ſm quoſdā expoſitores de qb⁹ eſt Marſili⁹. Medicias ꝗ hoc mō ſūt in potētia nō indigere aliq̄ trāſmutatione. ita ꝙ ignis ꝗ nō eſt applicatus nobis h mō dicaꝛ in potētia. ❡ Sed cū paulo ante dixerit ꝙ nō voluit dicē rē calidā aut frigidā in effectu.i.in actu ⁊ ignis dicaꝛ apō medicos actu calidus.vt 3° cōplonū. Ideo puto ꝙ nō dixerit h mō po° calm:imo ſi bn̄ ꝯſidereꝛ mēs Gal.3° cōplonū.vult ꝙ medicie fride qꝛ neqꝫ ex ſe hn̄t ꝙ applicenꝛ corpi:vt opꝫ ad h vt ſuū effectū operentur neqꝫ ſubtilitatē reqſitā ad h hn̄t niſi nāli calore adiuuāte:iō nō obſtāte ꝙ nullū pn̄ᵐ actiuū acqrāt a calore nr̄o: tn̄ dr̄ i po° ⁊ reduci ad actū a nr̄o calore:ignis vō qꝛ ſtatim operaꝛ cū tāgiꝛ:nec indiget aliq̄ nr̄i caloris opatione ad ſuā opationē eſt in actu. ❡ Itaqꝫ dōm medicinis que hoc mō ſūt in po° differre ab illis q̄s medici dicunt tales in actu:ſed hoc videbiꝛ paulopoſt in queſtione.

❡ Et iter potētias qdē̄ primas etiā iter potētiaꝫ primā quā noīamus eſt aliq̄ potētia media que eſt ſicut potētia medicinarū venenoſarum.

❡ Dat 4ᵐ modū po° medicie dicēs ꝙ iter potētias duobus modis dictas:⁊ hāc potētiā 3° mō dictā eſt alia po° media q̄ eſt ſic po° medicinaꝝ venenoſaruꝫ. ❡ Ubi nō ſm cōes exponētes ꝙ medicie in po° p̄ aut ſcdo mō idigent mltū a nr̄o calore trāſmutari. Medicine vō in po° 3° mō nō idigēt trāſmutari ſicut venenū:aut modiciſſime idigēt trāſmutari. Sed alique ſūt medicine que nec tāta trāſmutatione idigēt ſic prie:nec ita modica ſic 3°. Et iſte modus po° eſt ille ꝗ attribuiꝛ veneno. ❡ Sed h nō puto ad mētē Aui.ſalrē ꝗa vl̄r medicie venenoſe idigēt modica trāſmutatiōe ad h vt actueꝛ. Nā hui⁹ opp̄ᵐ hēbim⁹ ifra in hac doc.illo cap.loq̄mur nūc. Ubi Auic. dic de ceruſa ita ad lr̄aꝫ. Sed cū comediꝛ eſt res huic ꝯ̄ria ⁊ etiā nā venenoſa q̄ eſt in ea nō efficit impſſionem niſi ipreſſione ſupflua a calore inato ꝗ eſt i nobis in ea. ❡ Uult ꝗ ꝙ nō modicū trāſmutaꝛ:ſed reqraꝛ ad actuādā ceruſe venenoſitatē ſupflua impreſſio inati caloris. ❡ 2° nō appet ꝯueniēs expō. Nā ſi iſte po° nō differret niſi p mltū idigere trāſmutari ⁊ pauci duo gradus ſufficiebāt:vl̄ ſi plus nō erat artificialis diſio. ❡ Credo ꝗ ꝙ oīs medicina q̄ dr̄ talis in po°. Aut caret ex toto pn̄° q̄lificatiuo:p qō eſt actiua illi⁹ effect⁹ aut nō. Si caret: nō pōt dici in po° niſi mō ſcdo:ꝗa.ſ.hꝫ ꝑparationē ad h vt tale pn̄ᵐ acqrat a nr̄o calore:⁊ poſtea p illud agat. Si vō nō caret ex toto h eſt duob⁹ modis:aut ꝗa hꝫ tn̄ partiale pn̄ᵐ p qō eſt actiua:⁊ reqriꝛ vt reſiduū acqrat a calore nr̄o.ſicut vbi grā:calor qui p ſe nō cauſat ſpēm i medio ſine lumine. ❡ Et medicine que ſūt hui⁹ diſpōnis ſunt in po° mō ꝑus dicto:ꝗa p opationē caloris inati recipiūt pn̄ᵐ ꝑtiale actiuū:⁊ hn̄t etiā ꝑtiale pn̄ᵐ:qō tn̄ nō ſuffic agere niſi ꝯcurrēte q̄litate opata a nr̄o calore quātūcūqꝫ debite approximareꝛ. ❡ Si vō hēt totale pn̄ᵐ p qō eſt opatiua:hoc ꝯtingit duob⁹ modis:ꝗa vel hoc eſt pn̄ᵐ cōiunctū q̄litati ꝓhibēti ab eius actiōe:ſic vbi grā. magnes q̄n eſt iunct⁹ ſucco allei:ꝗa forma ſua ſpecifica:tūc impedireꝛ ab attrahēdo ferrū:vel hn̄t tale ꝑncipiū nō ipeditū. ❡ Si pn̄ᵐ totale hꝫ non impeditū:tunc eſt medicina in po° mō 3° que nō reqrit niſi vt per calores nr̄i corp⁹ applicēꝛ ptib⁹ in qb⁹ dꝫ agē:⁊ hāc ſolā actuationē recipit:nō ꝙ aliqō pn̄ᵐ opationū acqrat. Et hui⁹ ſunt apō Gal.3° de cōplonib⁹. Et 3° de ſimplici frigide medicine. Si aūt hꝫ totale pn̄ᵐ ꝯiunctū qualitati impedienti:tūc idiget illi⁹ q̄litatis remotione:⁊ hoc mō remoto impedimēto a calore nr̄o reducunꝛ ad actū:⁊ iſte ſūt in quodā mō po° medic iter priores duos ⁊ tertiū. Naꝫ in p̄mis duob⁹ modis acqrebaꝛ ꝑncipiū actiuūꝫ:⁊ in 3° erat ꝑncipiū totale:dūmodo eſſet applicatū per ſe ſufficiēs agere. Sꝫ i q̄rto mō nō eſt pn̄ᵐ totale p ſe ſufficiēs agere niſi ꝑmo ꝓhibēs remoueaꝛ. Sunt ꝗ quodā modo itermedio iter illos in potētia ⁊ plime medicine venenoſe ſunt hui⁹ nō oēs:ꝗa nō eſt veriſile ꝙ calor nr̄ agat partiale pn̄ᵐ actiuū ſuū venenationis niſi in paucis ⁊ raro. Et hāc puto verā expōneꝫ que reduc hos modos po° ad diſionē necīā bimēbrē:⁊ datā p oppoſita. Ex q̄ diſione facillime videbis modū reducēdi medicias ad actū.

Pertinenter ad dicta dubitaꝛ. Utrū oēs medicine q̄ dr̄ tales a medico i potētia reducanꝛ ad actū a calore nr̄i corpis. ❡ Negatiue arguiꝛ. Medicine fride nō reducunꝛ ad actū a nr̄o calore. igiꝛ ⁊c̄. Aſſūptū pꝫ:ꝗa calor nr̄ non eſt factiuus actus ifrigidatiui cū illi ꝯ̄rieꝛ. ❡ 2° ſic. Medicine tales in 4° gradu nō reducunꝛ ad actū a calore nr̄i corpis ⁊c̄. Aſſūptū ꝓbaꝛ:ꝗa in eis cū ſint in actu eſt maior mēſura caloris q̄ꝫ in corpib⁹ nr̄is:alr̄ eni nō calefacerēt corpa nr̄a caliditate iterficiēte. ❡ 3° medicie hūide vl̄ ſicce nō reducunꝛ ad actū a calore nr̄o. igiꝛ ⁊c̄. Aſſumptū ꝓbaꝛ:ꝗa calor nr̄ eſt calefactiu⁹:⁊ cū ſit vna forma ſimplex:et vni⁹ inquātū vnū nō eſt facere niſi vnū:vꝫ ꝙ nō hēat facere actū exiccātis vel humectantis. ❡ 4° ſi reducerenꝛ ad actū a calore nr̄o:vl̄ h eēt acqrēdo ab illo aliqō pn̄ᵐ operatiuū vel nō. Nō pōt dici ꝙ nō acqrēdo pn̄ᵐ opatiuū. Prio:ꝗa tūc eēt hoc ſolū ꝗa acquirerēt debitā approximationē ⁊ reducerenꝛ p illā ad actū operādi. Sed tunc eodē mō diceremus medicias actu tales reduci ad actū ⁊ eē in potētia.puta ignē cū nō eſt applicatus ⁊ poſt applicaꝛ:qō tn̄ nō dꝫ a medicis.imo ignis ab hui⁹ medicinis poniꝛ differre p hoc ꝙ eſt in actu.vt 3° cōplonū cap̄ ꝑmo. Nec pōt dici ꝙ reducaꝛ ad actū mō ſcdo:ꝗa acquirant ꝑncipiū per qō ſunt opatiue:ꝗa tunc fride hoc mō nō reducenꝛ ad actū:ꝗa nō trāſmutanꝛ a calore nr̄o:vt 3° cōplonū:⁊ 3° de ſimplici. Et h pꝫ rōne facta i pn̄°.nō ꝗ vꝫ modus quo vl̄r medicie reducāꝛ ad actū. ❡ Ultimo tales medicie ſūt corpa mixta. Nā elīta ſunt q̄ ad ſuas vtutes in actu:ſed oē mixtū actu hēt cōplonē p quā eſt opatiuū.ꝗ oēs tales ſt i actu anq̄ꝫ ēt corpi approximeꝛ.

❡ In opp̄ᵐ ē Ga.3° ō cōplonib⁹.⁊ p ⁊ 3° ō ſimplici medicia.

❡ In hui⁹ q̄ōnis determinatiōe prio ponā famoſas opiniones de ea.ſcdo dabiꝛ modus facilis ex mēte Auicē.

❡ Prima ꝗ poſitio monachi ꝓ nūc ſit illa ſup 3° tegni.illa pte. Manifeſtū vō ꝙ ſm vitatē. Et vult in ſnīa duas ꝑncipales ꝯclones:quaꝝ ꝑma eſt iſta. Medicia talis in po° calīa vel frigida nō reduciꝛ ad actuꝫ a calore nr̄o:ꝗa acqrat calorē actualē vl̄ frig⁹ actuale p qō ſuā i corpus faciat opationē. Probaꝛ de calīa:ꝗa a nr̄o corpe nō acqrit calorē actualē itēſiorē q̄ꝫ ſit in corpe:vt notat experientia in his ꝗ vomūt pip aut euforbiū. Nā ad tactū nō videnꝛ calidiora q̄ꝫ ſanguis vl̄ ptes itriſece nr̄i corpis. Et p ꝯn̄s p illū calorē quē acqrūt nō pn̄t corp⁹ vltra gradū ꝓhabitū calefacē. ❡ Et pꝫ eadē ꝯ̄ de calo p rōnē:ꝗa calor nr̄ nō pōt agere vltra gradū ꝓpriuꝫ:de medicina vō frigida pꝫ.ꝗa opiū nō frigidaꝛ in corpe nr̄o.imo calefit. ꝗ reducit medicinā ad actū frigoris:ꝗa actuale frig⁹ acqrat. ❡ 2ᵃ ꝯ̄ ei⁹ eſt:medicie calīe vl̄ fride vl̄ hūide vel ſicce reducunꝛ ad actū calefaciēdi vl̄ ifrigidādi:humectādi vl̄ exiccādi a nr̄o calore acqrēdo ab eo formā aliquā equoce caloris vl̄ frigoris hūiditatis vl̄ ſiccitatis factiuā.v.g.q̄litateꝫ aliā a calore q̄ eſt calefactiua ſic lumen ſpecie differēs a calore:tn̄ calefacit. ❡ Hāc ꝯclonē ſic ꝓbat:vel medicine reducunꝛ ad actū caloris vel frigoris acqrēdo calorē actualē vl̄ frigiditatē:⁊ h nō:vt dixit p̄° ꝯclo:vel p ſolā diuiſionē ad mīma ⁊ approximationē:et h nō:ꝗa h nō eſt niſi ꝑparare ad agēdū nō recipe actuꝫ:

vel erit aliqđ aliud pncipiū calefaciēdi vel infrigidādi vel humectādi vel exiccandi acquirēdo: ⁊ tūc habeƭ intentū: alius aūt modus dari nō pot. vt patet ꝯſideranti. ¶ Uult ḡ breuiter ꝙ ſm diuerſitatē ꝓpetatū currētiū iter hoīes ⁊ medicīas: ꝯtigat ꝙ calor nr̄ agat ī vnā medicinā quādā formā calefactiuā que nō eſt calor ⁊ ī aliā medicinā quādā forāȝ frigefactiuā q̄ n̄ ē frig⁹. Et ī aliā hūectatiuā q̄ nō eſt humiditas: ⁊ ī aliā exiccatiuā q̄ nō eſt ſiccitas. Et iſto mō ille forē ſm ſuas varias ſpēs ſūt etiā in corp⁹ nr̄m diuerſoꝝ graduū dictaꝝ q̄litatū opatiue a p̄ vſqȝ ad q̄rtū: nō ꝓpter calitatē actualē vl̄ aliaȝ qualitatē de primis ſecum coagentibus.

¶ Hec poſitio: vt ipſemet fateƭ repugnat Gal. 3° de ſimplici: ⁊ p̄ ⁊ 3° de cōplonib⁹. ¶ 2° repugnat Aui. q vult aliquas medicinas eē in po° ſilī hitui. Nā ſi quelȝ medicina in po° talis reqrit p̄n̄m p qđ opaƭ nulla eſt in po° ſilis hitui: talis eniȝ eſt cū p̄n° opatiuo. vt pȝ. ¶ 3° repugnat exgimēto. Uidem⁹ eni ꝙ pellis vulpis fcā veſte calefacit nos ſupra tēpa nētū: ⁊ h̄ p calitatē actualē tactu pceptibilē q̄ recipiƭ ī ea a nob̄. ¶ 4° poſe ē dari aliqđ mixtū hn̄s q̄litatē q̄ nō ē calitas q̄ ē nr̄i corpis calefactiua: ſȝ illa nō ſuffic̄ agē niſi ꝯiūcta actuali calori a nr̄o corpe fcā hac data ipſa reduceƭ ad actū calefaciēdi ſolū p acqſitionē caloris actualis: c⁹ opp̄m dicit poſitio. ¶ 5° nō repugnat aliquā medicinā ex mō ſue preparatiōis eē aptaȝ in corpe tēpato reduci ad gdū calitatꝭ eq̄lē gradui ſpūs vitalis: ⁊ ita talē gdū acqrē ſic̄ aſpaltū vl̄ aliđ tale: ſȝ cū ad talē gradū reduceƭ: reduceƭ ad actū p acqſitionē caloris. ḡ ⁊c̄. Et āt tūc calefacit corpus q̄litatiue arguiƭ: qꝛ ſāguis calefac̄ vt vlt Aui. ſup quā caro. ḡ mlto mag⁹ vnū eq̄ calm cū ſpū vitali. ¶ Fūdamēta vo ſua ſūt debilia. Nā p̄ cū di ꝙ ad expiētiā cū tales medicie cuomunƭ apparēt tepide. Pōt dici h̄ ꝯcedēdo. et iō calor ille actualꝭ acqſitus nō eſt totale iſtr̄ale agēs: ſȝ q̄litas agēs equoce calitatē: vt ipſe dic̄: q̄ tn̄ calitas nō ē data medicie a nr̄o calore: ſȝ erat p̄us nō ſufficiēs agē niſi actuali ſeu debili calori cōiuncta ſic̄ color nō ꝯiūct⁹ lumini nō agit. Et qꝛ ꝓbō 2ᵉ. ſ. ꝯclonis p̄ſupponit p̄ām pȝ arg̃m nō valē. ¶ Eſt tn̄ mirādū de Gētili q ꝯ iſtā ꝯclonē arguit ſeu pōnē in ſuis argumt̄: ſupponēdo ꝙ medicia q̄n̄ reduciƭ ad actū nō acqrat niſi aut p̄mā q̄litatē aut ſubtiliationē: cui⁹ oppoſitū itēdit Pluſq̄cōmētator. vi ḡ q̄ſi ipȝ nō voluiſſe itelligē. ¶ Scđa pō ⁊ cōputaƭ ꝓ vna ⁊ eſt pō Gētilis ⁊ viſuȝ ē ſibi vt appet in ſuo tractatu de reductiōe medicinaꝝ ꝙ trib⁹ mōis potuit iſtā qōnē ſoluē: ita ꝙ q̄libet illaꝝ triū rōnū poſſet deſēdi: lȝ in p̄° magis vi qeſcere.

¶ Prim⁹ ḡ modus de ſuis eſt itelligendo p medicinas tales in po° oīa mixta ꝓ quāto ſūt nr̄i corpis alteratiua nō p q̄litates eis acqſitas accītalr̄: vt ab aere vel aq̄ vl̄ igne et ī neo. Et tūc vult ꝙ in q̄libet medicina eſt cōplō p quā merito ſue v̄tualitatis quā hn̄t q̄litates p̄marū a qb⁹ fcā ſuit pōt nr̄m corp⁹ alterare vl̄ ꝯſeruare: illud pȝ ſupponēdo ꝙ cōplō eſt q̄litas 2ᵃ reſultās ex p̄mis in q̄ v̄tus p̄maꝝ ſoluaƭ: vt dixim⁹ ſupra cap̄ de cōplonibus. ¶ Et tūc eſt 2ᵃ ꝯclō. Medicie oēs tā cale q̄ᵹ fride hn̄t l ſe actū p̄m̄ p quē ſūt corpis nr̄i alteratiue. ¶ Hec 2ᵃ ꝓbatur mltis rōnib⁹: ⁊ hec eſt ſūma q̄a hn̄t actu cōplonē cū hēant formā ſubalē ⁊ cōplō eſt act⁹ alteratiu⁹ ⁊c̄. ¶ 3ᵃ ꝯclō: medicine nō reducunƭ ad actū: q̄a aliqđ p̄n̄m alteratiuū acqrāt a calore nr̄o. Hec pȝ: q̄a iā tale p̄n̄m hn̄t vt dixit 2ᵃ ꝯ. ¶ Cōtra hūc modū ſoluendi mouet plēs difficultates: q̄ꝝ plīme pnt eē cōes multis vijs: ſȝ q̄dā ꝓpe ſūt huic opioni. ¶ Pria ē: q̄a tūc oēs medicie eēnt actu tales. Et iſtā ꝯcedit ꝙ oēs ſūt tales actu p̄: ſȝ dnr in po° reſpectu elētoꝝ in qb⁹ ſūt iſte p̄ᵉ q̄litates opatiue taliū opationū. In mixtis vo eſt q̄litas v̄tutē hn̄s ita opandi nō ꝙ ſit illa q̄litas p̄ia. v. g. ¶ Cōtra hāc rn̄ſionē arguo q̄a ſm mētē Gal. 3° cōplonū: ſol eſt actu calidus: ⁊ tn̄ nō hȝ calitatē q̄ ſit q̄litas p̄. Nec dī ſol a Gal. po° calidus: lȝ agat p q̄litatē q̄ v̄tutē hȝ calefaciēdi: ſȝ nō eſt calitas: puta lumē ⁊c̄. ¶ 2° ſoluit ꝙ medicie dnr tales ī po°: nō q̄a a calore nr̄o acqrāt p̄n̄m p qđ agūt: ſȝ q̄a acqrūt aliqđ p qđ iuuanƭ ad agēdū: puta ſubtilitatē ⁊ diſionē p quaȝ portanƭ ad mēbra p̄ncipalia in q̄ agūt. ¶ Cōtra hāc rōnē arguiƭ ꝙ tūc ſeqƭ ꝙ ſaltē ī ptē approximatā eis agerēt ſine actuatiōe: q̄a illi pti applicanƭ nec in h̄ iuuanƭ a diſione ad minia q̄ p illā illi pti pcius applicanƭ: ⁊ ēt ſit debilior medicia cū v̄tus vnita ſit fortior ſeipſa diſpſa. ¶ Hic dicit Gētilis ꝙ forā medicie eſt talis ꝙ nō pt agere niſi ꝯiūcta ſubtilitati: ⁊ ideo ante ſubtiliationem nō agit. ¶ Sed hec rn̄ſio iplicat id qđ p ſubtilitatē acqriƭ: aut ipſamet ſubtilitatē coagere cū forā medicine: oē eni qđ ad actionē aliquā reqriƭ eſt ibi aut ex nā agētiū vl̄ patiētiū vl̄ effectuū: cū ḡ ſubtilitas reqraƭ ipſa erit aliqđ iſtoꝝ in ope medicine. cū ḡ nō ſit patiēs vl̄ effect⁹ medicie erit coagēs. Qđ ſi ꝯcediƭ: tūc ſeqƭ ꝙ medicine reducunƭ ad actū aliqđ p̄tiale acqrēdo p̄n̄m ſue actiōis qđ negat p̄. ⁊ hec rō notēƭ. Reliq̄ ab eo tacta ſunt cōia. igiƭ ⁊c̄. ¶ 2° ego ī iſto ꝯ pōnē p rōnē de veſte calida ſupfacta ꝯ Pluſq̄cōmētatorē. ¶ 3° ꝯ hāc pōnē vadit rō tertia ſupfacta ꝯ monachū: ⁊ eodē mō rō 4ᵃ. ¶ Itē hec poſitio repugnat Auic̄. q vult aliq̄s medicinas eē in potētia que eſt tn̄ bona p̄paratio ad calefieri vel ifrigidari. Et pȝ ꝙ tales reducunƭ ad actū acqrēdo aliqđ p̄ncipiū actiuū. ¶ Scđs modus quē dicit Gētilis ꝓbabileȝ eſt Auer. 5° colliget: ⁊ itelligēdo vt Gētilis itelligit ⁊ reducit: oīs medicina talis in po° corrūpiƭ in corpe nr̄o et acqrit ei⁹ mā nouā formā a calore nr̄o ⁊ nouā cōplonē: ⁊ oīs talis cōplō eſt calor a dn̄io: ſȝ aliqs eſt itēſus: aliqs valde diminut⁹ ſic̄ nos videmus ex cibis ḡn̄ari flegma ⁊ cholerā mediāte eodē calore. Ille ḡ medicine q̄ acquirūt calorē cōplexionalē valde itēſuȝ reſpectu nr̄i ſūt calide: ⁊ ille q̄ remiſſū ſūt fride: ⁊ ille tales res pfecte dn̄r ſanguis chilus vl̄ ſcđe hūiditates: īproprie tn̄ q̄a ex eis nō reponiƭ pars eētialis nutriti: ſȝ cū in ſtōcho ḡn̄anƭ dn̄r chilus: cū in epate ſanguis: cū in alijs mēbris ſcđe hūiditates tn̄ p p locū ſue trāſmutatiōis: ita ꝙ emplaſtrū cū applicatū ſm ptē penetrat in poros mēbri ⁊ alteraƭ: ⁊ ex ea ḡn̄aƭ 2ᵃ hūiditas ad ſenſuȝ dictuȝ calefaciēs vel ifrigidās. Et medicina iterius ſūpta ſȝ locū ſue trāſmutatōis recipit nomē: ⁊ oēs tales res ḡnite hn̄t cōplexionē nālē q̄ eſt calor ſic̄ ḡn̄alr̄ vi ſentire Auer. ꝯ omni mixto pfecto 4° metau. vt ſupra fen p̄ᵃ dixi. ¶ Hec poſitio iudicio meo nō eſt vera. nā poſē ē aliqđ eē mixtus qđ hēt q̄litatē p quā eſt opatiuū in corp⁹ nr̄m. Sed illa q̄litas nō ē ſufficiēs agere nō ꝯiūcta alicui q̄litati a nr̄o calore acqſibili: ſic̄ ſupra de colore ⁊ lumie dcm̄ ē: ⁊ hec poſitas nō dȝ negari a p̄hō ſuppoſito ꝙ illud mixtū eſt medicia talis in po° ⁊ nō reduciƭ ad actū mō dicto: q̄a corrūpiƭ ⁊ nouā formā acqrit. Et ſilē arg̃m fieret de medicina in po° tali mō 3° ſupius dicto ⁊ 4°. ¶ Itē nō verificaƭ de veſte. Itēȝ de multis medicinis q̄ videnƭ remanere ſub eadē ſpecie. vn̄ bolū armenū ſumptū cā defenſionis a peſte vidi plīes ī forā ꝓpa egeſtū. ¶ Terti⁹ modus quē Gētilis reputat ꝓbabilē eſt ꝙ in q̄libet medicina q̄ eſt po° talis eſt ꝓpa cōplō p quā eſt actiua ī corpus: ſȝ talis cōplō nō ſufficit agere calefaciēdo vl̄ ifrigidādo nos niſi p̄us actualē calorē a nob̄ receperit: et ſm ꝙ ipſe ſūt in ꝓpa cōplone diuiſe ita diuerſaȝ mēſuraȝ caloris recipiūt actualis: ita ꝙ q̄dā diminutiue q̄dā ſatis itenſuȝ calorē recipiūt q cū cōplone p̄exñte ꝯſtituit vnū totale agēs. Et hāc pōnē nitiƭ oſtēdere fuiſſe Auic̄.

¶ Sed hic

¶ Sed hic modus p̄mo repugnat Gal. 2° vī φ medicīa que eſt in po° mō ſcd̄o ſuprapoſito non reducit̃ iſto mō ad actū. Nec medicīa in po° mō 3° vl̃ 4° de his q̄ a medico ɔſideranẽ. Et breuiter ꝯ hāc pōnē vadūt q̄rtū ⁊ ſe/ primū arg.ᵐ ſupra facta ꝯpōnē Pluſq̄cōmētatoris. Itē nō eſt rōnabile actualē calorē eē ꝑtiale agēs ad frigoris īductionē actualis cū ſibi ꝯriet. ¶ P̄. nō repugnat aliquā eē medicinā que hēt in ſe totale p̄nᵐ alteratiuū corporis ſꝫ cōiunctū cū q̄litate īpediēte. Et pꝫ hāc eē ī po° ⁊ reduci ad actū ꝑ ſolā remotionē q̄litatis īpediētis: cuius oppoſitū dicit pō. ¶ Itē dicit pō. Medicīas q̄ ſunt in po° ſil̄i habitui eſſe actu tales: cuius oppᵐ dicit Auic. ſupra. Et Gal. 3° de ſimplici. diſti. 4°. cap̄ 2°. ⁊ p̄. vult enī φ medicine frigide nō obſtāte φ in eis ſit totale p̄nᵐ ꝑ qd̄ ſūt īfrigidatiue: tn̄ φ nō hn̄t a ſe φ applicenẽ membris p̄ncipalibꝰ: nec hoc hn̄t niſi ꝑ actionē caloris ſubtiliātis ⁊ diuidētis ⁊ attrahētis: iō dici debēt in po°. Iſte ḡ nō reducunẽ ad actū ꝑtiale principiū acquirendo.

¶ Tertia pō eſt Dini q̄ nitit̃ ſeq̄ ſniaꝫ Gal. 3° cōplonum. ⁊ 3° de ſimplici. Et vult ī ſūma φ oīs medicina talis in po° reducit̃ ad actū a calore nr̄i corpis. differēter tn̄ calida ⁊ frida. Nā cal̄a reducit̃ ad actū acq̄rēdo ſubtilitatē ⁊ diuiſionē ad mīma: ⁊ cū h̄ ēt acq̄rēdo calitatē vl̃ q̄litatiuū p̄nᵐ. frigida v̄o ſolū ſubtiliat̃ ⁊ ad mīma diuidit̃ ⁊ mēbris applicat̃: ſed nō acq̄rit qualitatiuꝫ p̄nᵐ: ꝑ qd̄ agat īfridādo: cū nr̄ calor nō vī hr̄e vn̄ det iſtud infrigidādi p̄nᵐ. Et hec vī Gal. poſitio ſi q̄s ɔſiderat eiꝰ dicta. 3° de ſimplici. diſtinctione 4°. caplo 2°. Et 3° cōplonuꝫ.

¶ Cōtra hanc pōnē arguit̃: q̄a queādmodū dat̃ medicina frigida q̄ hēt corpis humani vim alteratiuam: ita dꝫ dari cal̄a: q̄a nō minoris eēntie ē in vniuerſo calitas q̄ʒ friditas: ḡ queādmodū dat̃ medicīa frida q̄ reducit̃ ad actū ꝑ ſolā diſionē ad mīma: ⁊ ſubtiliationē ⁊ approximationē: ita īuenieẽ ⁊ cal̄a. Et dicit Gēti. hāc rōneꝫ ſibi ɔcludere ꝯ hāc pōnē. Et ī v̄itate puto φ rō veꝝ ɔcludit φ dat̃ aliq̄ medicina ī po° cal̄a ſil̄i hītui ſic̄ frida. Utrū aūt Gal. hoc negaret videbit̃ poſt. Nā nō vī in ſuis dictis h̄ negare: ſꝫ velle φ medicīa frigida nō reducit̃ ad actū a calore nr̄o: ſic̄ calida acq̄rēdo p̄nᵐ ꝑ qd̄ īfrigidat.

¶ 2° ꝯ hāc pōnē arguit̃: q̄a ſequit̃ φ medicina frida an̄ diſionē ad medicinā poſſet alterare infrigidādo ſaltem partē cui obuiaret cum ſit ſufficienter applicata ⁊ v̄tus eiꝰ magis vnita q̄ʒ cū erit ad minima diuiſa. Et vī Gal. h̄ nō negaſſe. Nā 3° de ſimplici. loco allegato. dādo cāꝫ quare frigide dicanẽ in potētia dixit. Et eſt ſermo ī illo ɔueniēs cū nō ſit in eis ꝑꝑ ſeipſas vt īfrigidēt corpus īfrigidatione cōpleta actu: īmo nec̄e eſt an̄ illō vt faciat in eis corpꝰ opōnē qua cōplet̃ eiꝰ infrigidatio. Uidet̃ ḡ īnuere φ medicīa frigida nō diuiſa ad mīma īfrigidaret: ſꝫ nō cōpleta īfrigidatione. i. nō infrigidatione tāti gradus ī quāto dr̄ in po°. Et h̄ vī ſenſiſſe Dinꝰ ī q̄ōne ſuꝑ canonibꝰ ſcd̄i. ¶ 3° hec pō nō dat nob̄ modū q̄ reducit ad actū medicīa frida vl̃ cal̄a: ſi q̄ eēt tal̄ po° q̄n̄ p̄nᵐ alteratiuū qd̄ hꝫ eſt īpedimētū. nā talis nō ſola diſione ad mīma: nec acq̄ſitiōe p̄ncipij alſatiui reducit̃ ad actū.

¶ Poſitio poſſet dici 4° Cōciliatoris: q̄ tn̄ de medicina frida fec̄ mētionē. Et voluit φ ꝑ modū cuiuſdā antipiſtaſis frida medicīa reducit̃ ad actū a calore. Et hec lꝫ forte in aliq̄ caſu hēat v̄itatē: tn̄ nō pōt in oībꝰ caſibꝰ verificari ſic̄ colligit̃ ex dictis ꝯ alias poſitiones.

His omiſſis venio ad opiōnē Auic. q̄ mihi vī cōpletior ⁊ verior: nō φ nō videā ꝑteruiēdo q̄ālibet dictaꝝ ōfēdi poſſe. Sꝫ p̄dicte hn̄t negare q̄dā eē poſſia q̄ nō vī q̄re eſſe nō poſſint. ¶ Pro q̄ declarāda ſuppono p̄ φ medicine que dr̄ a medicis tales in po°: nō iō dr̄ in po°: q̄a nō actu operenẽ talē effectū in corꝑe humano: ſed φ ſint apta opari. Iſta pꝫ. Nā ignis nō dī talis in po° ſꝫ in actu ſil̄ ſol ſuppoſito φ nullū hoīeꝫ d̄ facto calefacēt: vt ſumit̃ 3° cōplonū. caplo 2°. ¶ Suppono 2° φ nō dī iō medicina talis in po°: q̄ nō hēat in ſe p̄nᵐ totale: ꝑ qd̄ ē talis effectꝰ in corpꝰ hūanū tēperatū ꝓductiua: ſꝫ apta ſit tale p̄nᵐ recipe: ita φ hec ſit adeq̄ta rō medicīe talis in po°. pꝫ. q̄a medicine fride ſūt in po° tales: vt opiū ⁊ mādragora iuxta mētē Gal. 3° de ſimplici: ⁊ tn̄ hn̄t totale p̄nᵐ iuxta ſuā opiōnē. ¶ Itē apō Auic. aliq̄ medicine ſūt tales in po° ſil̄i habitui q̄ ſola applicatione debita facta opanẽ: ⁊ tn̄ tales hn̄t totale p̄nᵐ ꝑ qd̄ ſūt ꝓductiue illiꝰ effectꝰ in corpꝰ hūanū: reſpectu cuiꝰ dr̄ tales in po°. ¶ 3° ſuppō iō dr̄ aliq̄ medicine tales in po° a medicis: q̄a applicate corpi hūano temperato in doſi debita: nō ſufficiūt in illud corpꝰ illū effectū facere: reſpectu cuiꝰ dr̄ tales niſi p̄cedēte eaꝝ tranſmutatiōe ab eodē corꝑe facta: ⁊ cū h̄ ſūt apte vt ꝑ p̄nᵐ in eis extrīs facta trāſmutatiōe in eis: a nr̄o corꝑe immediate operenẽ in illud effectuꝫ: merito cuius dr̄ tales. Hec ſuppō pꝫ. p̄ de medicinis nō hn̄tibꝰ p̄nᵐ: ꝑ qd̄ ſunt effectꝰ inductiue in nobis: q̄a dr̄ tales in po° h̄ mō: cuꝫ opꝫ tale p̄nᵐ acq̄rere: ⁊ ꝑ ɔn̄s trāſmutari. Sꝫ de medicinis in q̄bꝰ totale p̄nᵐ ꝑ qd̄ agūt exiſtit an̄q̄ʒ corpi applicet̃. patet φ alique dr̄ tales in actu apud Gal. vt ſol et ignis. Aliq̄ dr̄ tales in po° vt opiū ⁊ napellus. P̄ie dr̄ tales in actu: q̄a nō indigēt trāſmutari in corꝑe ad h̄ vt agāt effectū. Sꝫ ſcd̄e nō calefacerēt vel infrigidarēt in 4° gradu niſi delatis ipſis ꝑ venas ⁊ arterias ad cor ⁊ cerebrū: ⁊ hec delatio nō p̄t in ſano hoīe fieri niſi ꝑ illaꝝ medicinaꝝ trāſmutationē a corꝑe. Et h̄ intellexit ꝑ hāc Gal. 3° de ſimplici. diſtin. 4°. cap̄ 2°. ¶ Et h̄ ītēdit Aui. hic de medicīs in po° ſil̄i habitui φ ipſa obuiatiōe operanẽ obuiatiōe. ſ. q̄ cordi obuiāt: ꝑ qua req̄rūt nr̄i caloris opationē. ¶ Ex h̄ ſeq̄t̃ φ oīs medicina talis in po°: eſt in po°: aut ꝑꝑ p̄ntiā aliꝰ diſpōnis īpeditiue: aut ꝑꝑ carētiā aliꝰ diſpōnis req̄ſite ad eiꝰ actioneꝫ. Pꝫ. q̄ alr̄ poſſet ſine trāſmutatiōe p̄cedēte ꝓducē effectū cū tranſmutatio nihil aliō faciat q̄ʒ aut nouā diſpōnem acq̄ri: aut vetereꝫ deꝑdi. ¶ Seq̄t̃ 2° φ oīs medicina talis in po° fit in actu: aut ꝑ deꝑditioneꝫ diſpōnis impeditiue: aut acq̄ſitionē diſpōnis iuuatiue ad agēdū. ¶ Seq̄t̃ 3° nō eē vnū modū ī ſpecie in q̄ ɔueniāt oēs medicine in h̄ φ reducanẽ ad actū: ⁊ hoc eſt qd̄ ſupra dixi in expōne textꝰ. ¶ Seq̄t̃ 4° aliquā medicinā reduci ad actū a calore nr̄i corpis: ⁊ ipaꝫ nullū p̄nᵐ actiuū ī cōꝑe nr̄o acq̄rẽ. Pꝫ. dū reducit̃ deꝑdēdo diſpōnē īpeditiuā ad actū: ⁊ ēt dū reducit̃ ad actū acq̄rēdo ſubtilitatē ꝑ quā pōt ſufficiēter applicari corpi. talis enī ſubtilitas nō ē p̄nᵐ actiuū: ſed mālr̄ p̄parat medicinā vt hn̄ poſſit applicari corpori quo ad ꝑtes in q̄bꝰ dꝫ agere. ¶ Et ſi dicat̃ φ ita ēt medicīa talis an̄ ſubtiliationē poterat talē q̄litatē agere ſaltē in ꝑtē cui imediate applicat̃. ¶ Dic dī ɔcedendo φ aliquā q̄litatē: v̄bi gr̄a. friditatē ſufficit talis medicina itroducẽ in ꝑtē ſibi imediatā: ſꝫ nō ſufficit tātuꝫ effectū facẽ quātꝰ eſt ille: merito cuiꝰ dī talis in po°. v̄. g. opiū eſt actu frigidū: q̄a nō p̄cedēte trāſmutatione ſufficit alterare ꝑ ſe ad friditatē corpꝰ tēperatū: ſed in po° eſt fridū ī 4° gradu: nō enī ſufficit īfrigidādo mortificare niſi applicet̃ cordi ⁊ cerebro: qd̄ fieri nō pōt in corꝑe ſano niſi p̄us ſubtiliet̃: et ad hec membra deferat̃ a calore vel ſaltē vi caloris nālis. Nō ḡ repugnat apud medicuꝫ aliquā medicinā dici actu cal̄aꝫ vel fridā: ⁊ tn̄ in po° calidā in 3° ⁊ in 4° gradu. ¶ Ex his notatis ponit̃ cōcluſio riſiua ad q̄ſitū. φ oīs medicīa po° talis reſpectu corporis hūani cū reducit̃ ad actū reducit̃ ad actū a calore nr̄i corpis aliq̄ mō dictoꝝ. ¶ Et ad arg.ᵐ de medicīa fri/

gida vl' de cal'a in q̃rto gradu.pꝫ ex dictis q̃d ſit dicēdū. ¶ Oꝛ ſi q̃rat̃ q̃s eſt motus q̄ medicina frida reducit̃ ad actū. ¶ Ad h̄ videt̃ mihi ꝙ ſatis bñ defendi poſſet ꝙ medicina frida acqrit ꝓꝓꝛietatē diuerſe ſpēi a fridītate a nr̃o coꝛpe q̄ pōt īfridare. Pōt etiā defendi ꝙ reducatur ad actū requirēdo q̃litatē: q̄ cōiūcta cū cōplōne illi⁹ medicine conſtituit vnū totalē ꝓn^m. ¶ Uidet̃ 3° ꝙ poſſet deduci ad actū deperdēdo q̃litatē īpeditiuā. ¶ Et 4° ꝑ ſolā diuiſionē ad mīma: ⁊ applicationē mēbꝛis que opꝫ pati. Sētilis aūt viſuꝫ eſt ꝙ nō acqrit in coꝛpe ꝓncipiū īfrigidandi ſed diſpōnes bñ applicationis: et foꝛte ſibi ſufficit ꝙ cal'a pōt reduci ad actū per acquiſitionē caloris actualis vt cōplexionalis: ⁊ hec de iſta queſtione.

¶ Preterea dicemus ꝙ medicinarum gradus iam quatuoꝛ poſiti ſunt.

¶ In p̃te iſta Auic. ponit aliā diuiſionē medicinaꝝ precipue diſtēperataꝝ. ⁊ diuidit̃ in duas p̃tes. ꝓ ponit numerū graduū poſitoꝝ a medicis. Et ꝑ hoc īcludit diuiſionē medicinaꝝ ſꝫ numeꝝ graduū poſitoꝝ a medicis. 2° gradus decl'at ibi [Et gradus q̃dē.] Dic̃ ꝓ ꝙ gradus medicinaꝝ poſiti ſūt iaꝫ ab alijs q̃tuoꝛ. ¶ Ubi nō ꝙ dixit q̃tuoꝛ poſiti ad ſignādā hāc diſtinctionē voluntariā eē. Nā potuiſſent eē tres. Sed cū gradus ſit q̃litas quo ad intētionē aliā excedēs: vl' ab alia exceſſa totā medicinarū diſtātiā q̃litatiuā a tēperamento in q̃tuoꝛ notabiles p̃tes diſtinxerūt medici: ⁊ hui⁹ dicti cām in fine p̃tis ſignabo. ¶ Nō ſcđo ꝙ in quolibet gradu notauerūt tres mānſiones. i. tres p̃tes ſm̄ itēſius ⁊ remiſſius differētes. ¶ Nō 3° ꝙ q̃a medicina tēperata apud medicos nō eſt cal'a nec frida nec humida nec ſicca: iō eſt ſub nō gradu cal'i vl' fridi ⁊c̃. Et oīs q̄ ponit̃ ī aliq̄ gradu ē diſtēꝑata.

¶ Et gradus q̃dē pꝛim⁹ eſt illō qō cū comedit̃ ⁊ bibit̃ ⁊ quo fit inunctio efficit in coꝛpe ſua q̃litate opationē nō ꝑceptā. ſicut cū calefacit: aut īfrigidat: ⁊ non percipit̃ neq̃ʒ ſentit̃ caloꝛ: aut frigiditas niſi poſtq̄ꝫ reiteratum fuerit ⁊ multum factum fuerit.

¶ Nūc decl'at gradus. Et diuidit̃ in q̃tuoꝛ. 2° ibi [Et gradus.] 3° ibi [Tertius.] 4° ibi [Et q̃rtus.] ¶ Dicit ꝓmo ꝙ gradus ꝓm⁹ medicinaꝝ. i. ī gradu ꝓmo ſunt medicine que comedunt̃ vel bibunt̃: vl' cū eis fit iunctio: efficiūt in coꝛpe ſua q̃litate opationē nō ꝑceptā ſic̃ cū calefacit aut īfridat: ⁊ nō ꝑcipit̃ neq̃ʒ ſentit̃ caloꝛ: aut fridītas: niſi fuerit reiterata vel facta m̄l'te quātitatis id qō approximat̃ coꝛpi. ¶ Ubi nō ꝙ in ꝓ gradu ſūt medicine paucīſſime a tēꝑamēto diſtātes: ⁊ iō dr̄ hic gradus ꝓm⁹: q̃a cū medicina a tēꝑamēto recedit ꝟſus aliquē exceſſuꝫ ꝓ in hūc gradū trāſit. ¶ Nō 2° de mēte Auic. nō eē ꝙ caliditas q̄ ſit a medicina ꝓmi gradus nō ſentiat̃ a medico vl' patiēte eſſe diuerſa a caliditate ꝑexiſtēte. nā infra tēperamētū fiunt ſenſibiles alterationes ſic̃ pꝫ de tēꝑato exercitio ⁊ de tēꝑata q̃ete. Sed mēs ei⁹ eſt ꝙ medicina ꝓmi gradus: ⁊ ſi deducat coꝛp⁹ a ꝓꝓo tēꝑamento: tñ nō ſufficit ſenſus tact⁹ ſolus q̃litatis īducte nobis vt iudicem⁹ coꝛp⁹ a ꝓꝓo tēꝑamēto exiuiſſe. vl' ꝑ ꝟtutē īteriorē. imo īdigem⁹ diſcurſu ⁊ ꝯſideratiōe alioꝝ accidētiū ſic̃ pulſus vrine: ⁊ ſiliūm. ¶ Nō 3° ꝙ oīs medicīa ēt ꝓmi gradus in doſi debita approximata in vice vna ſufficit coꝛp⁹ ad diſpōnē ꝑternālē duc̃. Pꝫ ꝑ h̄ ꝙ ſic̃ ſe hēt medicina diſtēperata ad tēperataꝫ: ita dꝫ ſe hēre opatio diſtēꝑerate ad opationē tēꝑate: ſed diſtēꝑerata eſt ex̄ totā latitudinē tēperamēti medicīe. ḡ opatio ei⁹ eſt ex̄ totā latitudinē opationis medicinaꝝ tēꝑataꝝ. cū ḡ tēꝑerate medicīe alterent̃ ītra latitudinē tēperamēti: vt pꝫ ex his q̄ de medicina tēperata ꝓma hui⁹. ⁊ 2° ⁊ 3° de cōplexiōib⁹. ⁊ īfra dicet̃. ¶ Sequit̃ ꝙ oīs diſtēperata eſt alteratiua ex̄ latitudinē tēperamēti. ſꝫ tñ tact⁹ ſolus nō ſufficit ad h̄ vt iudicet̃ ꝙ coꝛp⁹ ē ex̄ tēꝑamētū. ¶ Medicine ꝟo ſcđi gradus alterāt ita vt tactu iudicemus ad bonū ſenſuꝫ coꝛp⁹ exiuiſſe tēperamētū: ſꝫ tñ nō ſenſibiliter ledūt: ita ꝙ vtraq̃ʒ ad neutralitatē alterat. ¶ Sꝫ ſi q̃s oppoſitū dic̃ vult dicet tēꝑatā medicinā ad actuꝫ reductā nō alterare ad cal'm vl' fridū ⁊c̃. Et oēm alterātē eſſe graduādā diſtēꝑatā. Et eā q̄ ꝓmi gradus īfra latitudinē tēꝑamēti: eā ꝟo q̄ ſcđi ex̄ ſꝫ inſenſibilr̄ ledēdo. ¶ Nō 4° ꝙ medicinaꝝ ꝓmi gradus nō q̃libet ſenſibiliter alterat ad ſenſuꝫ expoſitū ſupra ꝑ reiterationē. nam aliq̄ ſūt q̄ coꝛp⁹ tñ diſtās a tēperamēto ſic̃ ipſe ꝟſus eādē q̃litatē nō alterāt. nā cū oleū roſ. ꝯgelatos calefaciat vt ſumit̃ 3° de ſimplici: ⁊ calefactos infrigidet: vr̄ ꝙ eſt venire ad aliqō coꝛp⁹ īter hec mediuꝫ: qō nō calefiet ab eo neq̃ʒ infrigidabit̃: ⁊ h̄ vr̄ frigidius tēperato: vt pꝫ ꝯſiderāti. aliq̄ tñ ſūt medicine cal'e in ꝓ q̄ reiterate calefaciūt plus vſq̃ʒ ad cal'itateꝫ q̄ꝫ faciūt medicīe ſcđi vl' tertij gradus. Sꝫ tūc opꝫ ꝓ videre cām diuerſitatis: deinde modū q̄ h̄ fit. ¶ Pꝛo ꝓ ḡ dr̄ cāꝫ eē q̄m medicinaꝝ ꝓmi gradus q̃dā ſūt hñtes ꝟtutē itēdēdi ꝺterminatū gradū caloꝛis ſupra tēꝑamētū vel frigoꝛis. ſ. diſtātis a tēperamēto ꝑ vnū. ⁊ iſte cū applicāt̃ hñti maioꝛē gradū remittūt ſic̃ aq̄ tepida remittit feruētē: ⁊ cū itroduxerint gradū quē itēdūt nō vlteri⁹ agūt. ḡ lꝫ multiplicat̃ quātitas vl' reiterat̃ nō vltra agūt ꝑ ſe. ¶ Alie ꝟo ſūt medicīe a doctoꝛib⁹ poſite in ꝓ q̄ applicate in doſi ꝯueniēti vt īfra dicet̃ nō alterāt coꝛp⁹ vltra cal'itatē ꝓmi: nō q̃a nō intēdit earū foꝛma gradū itēſioꝛē: ſꝫ q̃a ꝓpter tarditateꝫ ſui motus vel paucitatē ſue reſiſtētie ꝓus exterminat̃ a coꝛpoꝛe earū ꝟtus q̄ꝫ vlterioꝛē gradū ꝓducāt. Iſte ḡ iterare faciūt effectū medicine ſcđi gradus: ⁊ etiā doſi maioꝛata. Et ex h̄ pꝫ modus quo ipſe agūt effectū medicinarū ſcđi gradus: q̃a hñt foꝛmas illū effectū intēdētes: ⁊ ille applicate calidioꝛi coꝛpi facili⁹: ⁊ magis illud calefacerēt q̄ꝫ fridius. ꝓme ꝟo calidius īfrigidarent: ⁊ h̄ ponemēti. ¶ Ex his pꝫ nō repugnare aliquā medicinā ꝓmi gradus fac̃ ꝑ augmētū quātitatis vel reiterationē effectū q̃rti gradus. Aliq̄ tñ eſt q̄ ſolū tertij: aliq̄ q̄ ſolū ſcđi: aliq̄ q̄ nō niſi ꝓmi: imo cal'ioꝛib⁹ applicata infrigidaret. ¶ Pꝫ etiā vtrū medicīa cal'a in ꝓ reſpectu coꝛpis tēꝑati ſit cal'a in ꝓ reſpectu coꝛpis cholerici in ꝓ. Nā aliq̄ reſpectu illi⁹ eēt frigida nō cal'a: ⁊ aliq̄ foꝛte cal'a plus q̄ꝫ ī ſcđo. ⁊ h̄ vult Auer. 5° colliget. cap̄ 6°. vbi dixit. Experiētia hēt in iſtis vijs ⁊ in iſtis arbitrijs locū magnū loquēdo de hoc dubio. ¶ Hec eadē eſt cā vt dicā īſra ꝙ medicine que dicunt̃ abſolute tales a doctoꝛib⁹ itelligunt̃ in relatione ad tēperamētū: ⁊ nō ad aliō: ſꝫ de hoc īfra. ¶ Ultio nō ꝙ dixit comedit̃ ⁊ bibit̃: et quo fit inūctio ad ꝺnotādū ꝑ h̄ oēs alioſ mōs applicatiōis mediciaꝝ.

¶ Et gradus ſcđs eſt vt ſit opatio foꝛtioꝛ iſta. ſed tñ nō peruenit ad impediēdū opatiōes manifeſte: neq̃ʒ curſum eaꝝ nālem mutat niſi per accñs aut cū multotiēs aduenit ⁊ eſt multum.

¶ Decl'at medicinas ſcđi gradus dicēs ꝙ medicine ſunt in ſcđo gradu q̄ alterāt foꝛti⁹. i. deducūt ꝑ alterationem coꝛpus ad maioꝛē lapſuꝫ q̄ꝫ ille que ſūt in ꝓmo: q̃a. ſ. ſenſibilr̄: ſꝫ tñ nō ꝑueniūt ad h̄ vt ipediant̃ opationes manifeſte: vel mutant̃ a curſu nāli niſi ꝑ accñs vt cū medicina talis multotiēs applicat̃ aut eſt multa. i. in doſi maioꝛi q̄ꝫ ꝯueniat. ¶ Circa hāc p̃tē nō. ꝙ medicina aliq̄n ꝑ accñs opat̃: q̃a. ſ. agit ꝑter id qō itēdit: ſic̃ aq̄ frida cōfoꝛtādo ꝑ fugā caloꝛē calefacit: ita poſſet dici cal'a in 2°

per

ꝑ oppilationē vł alio mō facē effectū maiorē. Poſſet ēt
ꝑ reiterationē aut multā quātitatē facere talē effectum
modo quo dī de pma. Et hic nota diuerſitates eaſdem
ſcdi gradus in medicinis q̄s diximus in medicis pmi.

Et tertius quidē gradus eſt vt ex operatione
eius eſſentialiter proueniat impedimentū ma/
nifeſtum: ſed nondum tamen ꝓuenit ad morti
ficandum ⁊ corrumpendū. Et quartus eſt gra
dus vt illud ad mortificādū perueniat ⁊ corrū
pendū: ⁊ hec quidē eſt proprietas medicinarū
venenoſaꝝ: hoc eſt illō qō exiſtit ꝑ q̄litatē. Cū
tota ſpē ſui ſubſtātia mortificans eſt venenū.

Nūc notificat gradū 3m ⁊ pz. Et q̄rtus qdē. Notifi/
cat quartū gradū dicēs ꝙ q̄rtus gradus eſt medicinarū
ꝑuenientiū ad mortificādū ⁊ corrūpendū: ⁊ hec eſt ꝓprie
tas medicinaꝝ venenoſaꝝ cū hec opanť a q̄litate agen
do: ſꝫ mortificās a tota ſubā ē venenū. Ubi nō ꝙ nō
eſt incōueniēs aliquā medicinā hīc q̄litatē ſcdam ope/
ratiuā mortificādo in corpus humanū cū cōiuncta ſibi
fuerit caliditas actualis modica: vel alia qualitas a nr̄o
calore facta. Silr nō eſt icōueniēs q̄litatē ſcdaꝫ actiuaꝫ
caloris mortificātis fieri a nr̄o calore in paſſo determia/
to. Et ex h̄ nō ſequiť agēs vniuocū agere vltra gradū ꝓ/
priū. 3° tales medicine poſſent dici reduci ad actū ꝑ ſub
tiliationē ⁊ applicatōeꝫ. ⁊ 4° remouēdo ipediēs. Nō
ſcdo ꝙ ad h̄ vt dicať qd ꝓpa medicia venenoſa opꝫ ꝙ
ſit apta mortificare. Opꝫ ſcdo ꝙ hāc operationē efficiat
q̄litatē pmā iducēdo: ſed illud qō iterficit nō ꝑ hoc qō
iducit aliquā pmā q̄litatē: ſed ꝓprietate occulta vocať
abſolute venenū. Nō 3° in hoc q̄rto gradu ſignificari
miſiones penes citius ⁊ tardius interficere.

Dubitatur Utrū medicie q̄ dr̄r tales in relatio/
ne dicanť tales in relatione ad tēpe/
ratū hoīem: vel in relatione ad oēm hoīeꝫ abſolute. Et
arguiť p ꝙ dicanť tales in relatione ad hoīeꝫ abſolute.
Ois medicina calā vel frida reſpectu hoīs tēperati oēꝫ
hoīeꝫ calefaceret. ğ reſpectu cuiuſlibet dꝫ dici calā vel
frida. Aſſūptū pꝫ. qa fridos calefaceret ⁊ calos. Nā me/
dicina pmi gradus ſuffic: t calefacere ad ſcdm gradū: qa
ꝑ reiterationē ⁊ ad 3m ⁊ 4m. ğ oēm hoīeꝫ quātūcūqꝫ ca/
lidū ſufficit calefacē. Et idē dī de fridis medicis. Et ꝙ
ꝑ reiterationē ſufficiat h̄ facē dictū eſt pus. 2° qꝛ me
dicine dr̄r tales in relatione ad corpa in qb9 fuit facta
expientia: talis aūt fuit facta i ſanis ⁊ egris: ğ in relatio/
ne ad ſanos ⁊ egros dr̄r tales. 2a ps aſſumpti colligiť 3°
de ſimplici. Et pma pꝫ. ex q̄ ſolū ꝑ expientiā recte iudi/
canť tales ibidē. 3° medicine dr̄r tales ab auctorib9
ꝑ effect9 in corpe relictos abſolute nō ꝯhēdo ad tēpera/
mentū: vt pꝫ ꝑ Auič. hic. ⁊ ſupra cap de cōplonib9 de me
dicīa tēpata. In opp^m eſt Gal. 3° ⁊ 5° de ſimplici medi
cina. ⁊ 3° cōplonū. Et arguiť rōne: qa re^u illi9 dr̄r medi/
cine tales qō ē regła oīuꝫ corporū: ſꝫ tale ē tēpatū. ğ ⁊c.

In qōne iſta ſūt due pōnes. pma ē Monachi ſup 3° te
gni: ab eo ⁊ breuiter ⁊ ſub dubio poſita: quā ēt Gētilis ⁊
magis Thomas nitunť defendere. Pro q̄ declarāda
ſupponiť p ꝙ itelligam9 d̄ medicis talib9 i po°. Sup
poniť 2°. ꝙ iſte medicie ſi fuerit in p gradu ꝑ reiteratio
nē pnt facē effectū medicine ſcdi ⁊ tertiꝫ gradus: ⁊ etiaꝫ
q̄rti: vt vī innuere Auič. ⁊ h̄ etiā expientia nōt. Sup/
poniť 3°. ꝙ medicie calē in p approximate corpi febriē
ti ipm iſlāmāt vt pꝫ de camomilla: ⁊ alijs ſilib9. Nā cū
carnes pulloꝝ ſūt icōuenietes ſua calitate: ⁊ vitelli ouo
rū ſeqť ꝙ multo magis ille calefaciūt: ⁊ h̄ nōt expiētia.
Supponiť 4° ꝙ medicie ſedatiue doloris q̄ ſūt vere
anodine debēt eſſe calē in p reſpectu corpis in quo dolo
rē ſedāt. Tūc eſt pa ꝯclō. Ois medicina q̄ dī talis eſt
talis reſpectu cuiuſlibet corpis hūani idifferēter. ꝓbať
⁊ ſit a. medicia calā in p. ⁊ ſeqť ꝙ illa pot oē corp9 hūa/
nū calefacē in p gradu. nā frida corpa i magna doſi pōt
calefacē: ⁊ oē corp9 hūanū quātūcūqꝫ calm: qa ſi no ſit a.
corp9 calm qō ab illa medicia calefieri no pot. Con/
tra. hec medicina ꝑ reiterationē pōt itroducē effectū q̄r
ti gradus. ğ cū effect9 q̄rti gradus ſit ꝑꝑ nimiā calitatē
mortificare: ſequiť ꝙ vltra quēlibet gradū cū quo ſtat
hūana vita calefaceret: ⁊ ꝑ ꝯn̄s hoīeꝫ calidiorē a. ğ ēt a.
Aſſūptū pꝫ ex 2a ſuppōne. Pꝫ ğ ꝙ ois medicina in p ca/
lida. oē corp9 hūanū in p pōt calefacē: ⁊ ſic dōꝫ de frida
⁊ hūida ⁊ ſicca. Cōfirmať. medicia calā in p iſlāmat
corpa febriētia. ğ ſaltē oē corp9 hūanū ſanū ſufficiunt
calefacē. ꝯn̄a tꝫ: qa iſta corpa quolibet ſano ſunt calidio/
ra: vt notat experiētia: ⁊ aſſūptū eſt 3a ſuppō. Itē ſeq̄/
reť ſi ꝯclō ñ ſit vera ꝙ anhetū camomilla: ⁊ ſiles medi/
cine pmi gradus nō eēnt anodine in corpe valde chole/
rico: qa nō eēnt calē in p reſpectu eius: ꝯn̄s ꝯ ſupponem
q̄rtā: ⁊ ꝯ oēs medicie doctores ⁊ practicātes q ꝑꝑ dolo/
res ſedādos ꝑ anodina tā in cholerico q̄ȝ in flatico ⁊ in
febriēte ⁊ ꝯgelato iſtis vtuť medicis. hāc ğ ꝯclōneꝫ ſub
hoc ſenſu itelligūt ꝙ ois medicia dcā talis ab auctorib9
eſt in eodē gradu reſpcū oīuꝫ corpoꝝ humanoꝝ ſaltē ſa/
noꝝ. 2a ꝯclō eſt ad h̄ vt medicia dcā talis i gradu in
corpib9 diuerſis ſileꝫ effectū efficiat: nō eſt in eadē doſi
approximāda. pꝫ. nā corpa nō eq̄lr reſiſtūt medicis alte
rātib9. ğ ad eq̄lē effectū introducēdū reqriť maior quāti
tas medicine reſpectu corpis magis reſiſtētis. Et hec ē
cā (vt dicūt) q̄re doſes taliū mediciaꝝ nō ſūt poſite ab
auctorib9: qꝛ nō ſub vna eadēqꝫ doſi reſpectu oīuꝫ cor/
poꝝ dr̄r tales: ⁊ in iſtis duab9 ꝯclonib9 ꝯueniūt Gētilis
⁊ Monach9 ⁊ Thomas. ſꝫ Thomas pōit q̄ſdā ꝯclones
in qb9 iudicio meo ſibimet q̄dāmō ꝯdicit. Naꝫ vult ꝙ
medicina tēpata vere corpi tēpato: quātūcūqꝫ reitera/
ta nūq̄ȝ ageret ꝑ ſe ex̄ pūctuale tēperamētū cui ē tēpata.
Et fundať ſup h̄ ꝙ agēs ſiue vtualr ſile effectuꝫ ſiue
formalr nō agit vltra gradū ſibi ſilem. pria ꝯclō vult ꝙ
ois medicina talis in po9 eſt talis reſpcū cuiuſlꝫ corpis.
Hec aūt nō bn̄ ſtāt. nā ſi aliq̄ medicia ē vere tēpata
alicui corpi: qa hēt q̄litatē vtualē ꝓductiuā tēpamēti ⁊
nō vlterioris caloris. ğ a pari dabiť medicina calā in p
q̄ reſpcū cholici ita ſe hēbit ꝙ illū gradū ſufficit agere
⁊ nō maiorē. Etiā poſtq̄ȝ eſt ad actū reducta: vel fortius
apud ſuā opionē de reductione: ⁊ illa erit calā in p re^u tē
perati ⁊ nō re^u cholici: qa cholicū nō calefaceret cuꝫ ſit
ſibi vtualr ſilis. Nec valet ſi dicať illā medicinā cali
dā in p nō eē ſilem corpi calo in p: qa maior eſt diſtātia
medicinaꝝ q̄ȝ corporuꝫ vt poſſet quodāmō ex Thoma
colligi: qa capio medicinā vtualr ſilem corpi calo in p.
Et de illo facio arg^m: h̄ arg^m ſi bn̄ ꝯſidereť ēt eſt ꝯ Mo
nachū ⁊ Gētilē. 2° vlr ꝯ oēs arguiť: qꝛ non repugnat
medicinā talē i po° hīc formā q̄ cū erat reducta ad actū
itēdit calitatē p ni gradus ⁊ aliā hīc formā que intēdit
calitatē ſcdi gradus: ⁊ ſic vltra. h̄ poſito pꝫ: nō oēm me
dicinā eſſe eiuſdē gradus reſpectu oīum corpoꝝ hūano
rū. Et puto ꝙ hoc hi dixerūt: qa viderūt quaſdā dictas
tales in pmo oē corpus humanū calefacere. Sed errant
ex h̄ vlr arguēdo illud qō inueniť in vno. 2° videť i
dictis Thome alia vtualis repugnātia. Nā ꝯcedit pmo
ꝙ quātitas aucta nō auget gradū. Cōcedit 2° ꝙ ois me/
dicina q̄ ꝑ reiterationē vel quātitatē additā pōt itrodu
cere effectū ſcdi vel tertiꝫ vł q̄rti gradus cū eſt reducta
ad actū eſt tāti gradus quātū pōt ꝑ reiterationē inducē
vel auctā quātitatē. Cōcedit 3° ꝙ ois medicina talis

in po⁹ pōt ꝑ reiteratiōnē effectū q̄rti gradus introducē.
¶ Cōcedit 4°ꝙ ſi ſint due medicie:quaꝝ vna eſt ī quā
titate minori applicata ſufficit effectū equalē itroducē:
ſed alia in quātitate maiori. Jlla q̄ in minori quātitate
ſufficit facē eſt gradus maioris. ¶ Ex qb⁹ 4° ſequit̄ ꝙ
oēs medicine calē tales in po⁹ ſunt eq̄les gradus poſtq̄
ſunt reducte ad actū:ga ſūt tāti gradus quātū pnt itro-
ducere:ꝛ oēs ſufficiūt effectū q̄rti gradus itroducē per
reiteratiōnē. ¶ Ex eiſdē ſequit̄ ꝙ vna medicina cala ē
maioris gradus q̄ᵹ alia in ſe:qꝛ aliq̄ eſt medicina que in
quātitate minori ſufficit ī idē corp⁹ eq̄lē effectū itrodu-
cere ſicͣ alia certa ī maiori:vt pꝫ de pipere ꝛ cinamomo.
Uidet̄ ģ ex ſuis dictis ſeq ɔ̄dictionē. Nō tm̄ mirādū ē:
quia illa ſua dicta erant edita dum adhuc eſſet iuuenis.
¶ Scđa opio eſt Gal. Pro cui⁹ declaratione ſupponit̄ p̊ ꝙ
medici dū dicūt aliquā medicinā calaꝫ vel fridā vł hu-
midā vel ſiccā:nō itelligūt ꝙ ſit talis abſolute:ga tunc
ſola elr̄a eēnt talia. Nec itelligūt ꝙ ſit talis ꝑ vincēs ī
nā ſua:ga tūc aquā maris dicerēt hūidā qđ nō faciunt.
¶ Reſtat ģ ſiue dicant̄ medicie tales in actu ſiue ī po⁹
dicant̄ cōparatione ad aliq̄d in qđ dꝫ agē.cū ģ medic⁹ cō
ſideret de eis in cōparatione ad hoīeꝫ medicie dn̄r calē
vł fride in cōparatione habita ad corp⁹ hoīs ſm ꝙ in cor
pus hoīs ſūt actiue. ¶ Ex q̄ ſeq̄t̄ ꝙ ꝑ experiētiā in hūa-
no corpe debem⁹ de q̄litate medicine iudicare:ꝛ ꝙ no-
tū eſt ꝑ colorē vel ſaporē velle iſtā arguere:hec oīa tra-
ctat Gal. 3° de ſimplici diſtin. p̊ᵃ. cap̊ 2°. ꝛ diſti. 2ᵃ. cap̊ p̊.
¶ Supponit̄ 2° ꝙ eadē medicina vni hoī eſt frida alte
ri eſt cala:ꝛ h̄ hꝫ p̄cipue veritatē de medicinis modicū
diſtātib⁹ a tēperamēto. hec ꝓbat̄ p̊ ad tactū aq̄ putealis
hoīb⁹ īfridatis ī hyeme apparēt tepide aut calē. Eedeꝫ
hoīb⁹ ģ ſe aq̄ cala balneauerint fride videntur:qđ nō eſſet
niſi illa corpa ab illa aq̄ diuerſimode alterarent̄. pꝫ 2°
de vrina q̄ hoī ex̄ balneū exiti appet cala:in balneo v̄o
frida. 3° pꝫ ex actione. Nā oleū roſ. calefactos in ſole in-
fridat:ꝛ īfridatos calefacit. Et hec ē ſnīa ſcđi capl'i ꝛ q̄r
ti. ꝛ 2ᵉ diſtinctiōis tertij de ſimplicib⁹. ¶ Supponit̄ 3°
ꝙ medicus nō dꝫ dicē de eadē medicina ꝙ eſt frida et
cala iudicio vlī nō ɔ̄cto ad diuerſa īdiuidua. Pꝫ ga iſte
ſūt ɔ̄trie denoīationes. Et hoc ſumit̄ 4° cap̊ diſtinctiōis
ſcđe. 3° de ſimplicib⁹. ¶ Ex his iſert̄ ɔ̊ ꝙ medicine que
vlī iudicio dn̄r tales a medicis itelligunt̄ in relōne ad
hoīeꝫ tēperatū. Nā intelligunt̄ tales cōparate hoī vt di
xit p̊ma ſuppō. Et ſi īdifferēter ad hoīeꝫ ſanuꝫ dicerent̄
tales opꝫ ꝙ aliq̄ medicina dicat̄ vlī iudicio frida ꝛ vlī
iudicio cala cū aliq̄ ſit medicina que quoſdaꝫ calefacit
ꝛ quoſdā īfridat:vt ſcđa dixit ſuppō. Cū ģ hoc ſit īpoſē
vt dī in ſuppōne 3°:ſequit̄ ꝙ non dn̄r tales in relatione
ad oēꝫ hoīeꝫ:ſed ad hoīeꝫ determinati modi cōplōnis:
tūc arguit̄ ſic. vł dn̄r tales in relatione ad tēperatū vel
calidū vel fridū:nō dꝫ dici de calido vel frigido:ga ſunt
modoꝝ īfinitoꝝ differētiū ſm gradus quoꝝ nō eſt ars.
Reſtat ģ ꝙ dn̄r tales in relatione ad tēꝑatū hoīeꝫ q eſt
regula ꝛ metrū aliaꝝ cōplōnū:ꝛ q eſt modi vni⁹ vł fere
vni⁹:ꝛ hoc eſt qđ voluit Auer. 5° colliget. cap̊ allegato. ꝙ
dn̄r tales cōparatione ad tēperatū vel ſibi ꝓpinquū. Et
ſicͭ dī de calidis:ita itelligit̄ de fridis ꝛ hūidis ꝛ ſiccis.
¶ Circa hāc opiōnē cadūt aliq̄ difficultates. Pria vtruꝫ
oīs medicina dicta talis in p̊ gradu cholericū in p̊ ɔſer-
uaret. ¶ Dic breuiter dī vt ſupra ꝙ medicine fuerunt
expte in certis doſib⁹:ꝛ aliq̄ q̄ fuit expta in doſi aliq̄ fa-
ciēs opatiōnē p̊mi gradus hꝫ formā intēdētē intēſiorē
gradū caloris q̄ᵹ introducat in vna approximatione:ta-
lis ģ cholicū mag' calefaceret q̄ᵹ tēperatū alijs parib⁹.
Alique v̄o ſūt illū determinatū gradū itendētes:vt dī
ſupra:ꝛ tales ꝑ ſe nō calefacerēt cholicū vel febrientes:
ſed forte ꝑ accn̄s h̄ facerēt. nā aq̄ frida cōuertit̄ ad cho
lerā in febriēte cū modice fuerit q̄ᵹtitat:vt 6° colliget.
Multo ģ magis medicina in p̊ gradu cala. Et hec eſt cā
q̄re nō dant̄ corpib⁹ calis talib⁹ nō ꝙ ꝑ ſe talia calefa-
cerēt. ¶ 2ᵃ difficultas q̄re medicie q̄ pnt ī certa doſi ca-
lefacere corpus in p̊ gradu:ꝛ in maiori pnt vſq ad q̄rtū
nō fuerūt poſite in q̄rto gradu a doctorib⁹:ſicͭ euforbiū:
piper ꝛ anacardus. nā iſtoꝝ quātitas ēt taꝫ modica pōt
offerri ꝙ nō calefacerent niſi in p̊:debuiſſet ģ poni in p̊
reſpectu parue doſis. ¶ Ad h̄ rn̄det Gentilis ꝙ forme
medicinaꝝ determināt ſibi certas quātitates ad agēdū
ꝓportionatiſſimas ſue nāe q̄s ſi exceſſerint ſupabūdāt
in agēdo:ꝛ cū defecerint diminuunt̄ in actiōe:quātitas
ģ ꝓportionatiſſima forme medicine ad agēdū eſt doſis:
ſub q̄ medicus dꝫ eā experiri. ¶ Sed iudicio meo hec
rn̄ſio nō eſt mihi ɔſona. nec vllo mō ſcibilis a medico.
nā quātitas ꝓportionatiſſima forme ad ei⁹ ɔſeruatiōnē
eſt ſibi ꝓportiōatiſſima ad agere nālißime ſuā actionē.
mō talis quātitas nō eſt poſita doſis in medicia vt gra-
nū pipis cōpletiſſimū nō eſt doſis pipis:nec vnū granū
papaueri nec pſilij:ꝛ talia hn̄t quātitates ꝓportionatas
illis formis illoꝝ ſemiūculis fructuū. ¶ Dic forte dice
ret ꝙ lꝫ quantitas talis grani ſit forme ꝓportionata ad
agēdū actionē ſibi nālißimā q̄ eſt gn̄are:tn̄ nō eſt ꝓpor
tionatiſſima ad agēdū in corp⁹ hūanū ſm exigētiā nāe
ſue:nō doſim dicimus quātitatē ꝓportionatiſſimā ad
agēdū in corpus hūanū ſꝫ exigētiā nāe ſue. ¶ Cōtra:qꝛ
forma agēs ſine cogn̄e ītēdit vltimū qđ p̄t. ģ ſi aliq̄ ē me-
dicina q̄ ꝑ ſe pōt in doſi magna agere effectū q̄rti ģdus
ipſa illū effectū itēdit:ſꝫ quātitas illa eſt ꝓportionatiſſi
ma forme q̄ eſt aptiſſima vt ꝓducat̄ gradus ab illa intē
tus. maxia ģ quātitas taliū medicinaꝝ in q̄ effectū q̄rti
gradus itroducerēt eēt illaꝝ doſis debita:q̄re in 4° gra
du ponēde eēnt:cui⁹ oppo^m māifeſte videm⁹ poni a do-
ctorib⁹. ¶ P̄s. tūc nulla eēt via cognoſcēdi hāc ꝓportio-
natiſſimā quātitatē illi forē. ¶ Jn hac difficultate alſ
putaui doctores ſubtilr̄ in doſib⁹ ɔſtituēdis cogitaſſe ꝛ
vidiſſe q̄ eſt miīma quātitas medicie q̄ applicata corpī
ſufficit alterare totū:ꝛ illā ɔſtituiſſe doſim. Nā cū doſis
ſit mēſura dꝫ eē mīmū quodāmō ꝛ ī caſu nr̄o nō dꝫ eſſe
mīmū abſolute. Reſtat ꝙ ſit mīmū mō dcō. ſ. ſufficiēs
totū corp⁹ hūanū alterare:nec hic curabāt vtrū tale mi
nimū ſtricte dcē. nā ſufficit ꝙ minimū vł aliqđ ꝓpinquū
maxio qđ nō eēt talis doſis. Et tūc dicebant in hac doſi
exptas fuiſſe medicias vt in gradu ponerent̄ h̄ mō: ga
illa q̄ ſufficͭ aliquā ptē ī tali doſi mortificare ē ī 4°. illa
q̄ nō ſufficͭ mortificare:ſꝫ ſenſibilr̄ ledē eſt in 3°. Jlla q̄
ſenſibilr̄ trahit mēbrū a ꝓpo tēꝑamēto:ſꝫ nō ſenſibilr̄
ledit eſt ī 2°. Jnſenſibilr̄ v̄o alterās mō dicto eſt in p̊:et
ſup h̄ fundamēto fabricabā rn̄ſiōnē ad difficultatē:quā
tu ɔſidera. nūc v̄o puto doctores fuiſſe exptos medici-
nas in certis mēſuris:ꝛ ſꝫ varias cās ī varijs mēſuris:ꝛ
iuxta opōnē ꝓcedētē ī mēſura q̄ expti fuerīt graduauerīt
medicias. ¶ Cā ģ q̄ſiti in 2ᵃ difficultate ē:ga ɔtigit aut
ex ſapore horribili:aut nimietate q̄ᵹtitatī auctores nō fe
ciſſe expiētiā in tāta q̄ᵹtitate ī quāta faciūt talē effectū:
ſed in minori:ꝛ ī iſta talē fecerūt opatiōnē ꝙ ab eis po-
ſite fuerūt ī gradu p̊ 2° aut 3°. Alie v̄o q̄ in modica quāti
tate effectū q̄rti gradus faciūt:vł in q̄ᵹtitate ſatis facilr̄
applicabili poſite ſūt in gradu 4°. Tu v̄o elige queād-
modū vis. ¶ 3ᵃ difficltas q̄nā mō ponāt̄ ī ģdu rc^a alioꝝ
corpoꝝ:ꝛ de h̄ pro pte ſupra dixi cū notaui de medicia
cala ī p̊:ga h̄ ɔſiſtit ī iudicio arbitrario ɔiūcto expiētie.
¶ 4ᵃ difficltas de q̄ tēꝑato hoīe itelligit̄ vtrū de tēpa-
to de 2° mō eq̄litatis:vł tēꝑato largo in q̄ ponūt̄ pueri ꝛ
ſenes. ¶ Ad h̄ iudicio meo intelligit̄ de ſano ſimplr̄ in

ꝓpinq̄

ppinq̄ etate illi in q̄ iueniť tẽpamẽtũ ſcdi modi.puta a trigeſimo vſq; ad 40ᵐ annũ ⁊ taliũ corpoꝝ tã mlta iue niunť ꝙ bñ potuit fieri expiẽtia. Hec ſufficiãt ħ breuiť.
¶ Ad arg̃ᵗᵃ aũ oppoſita. Ad pᵐ negať aſſũptũ ꝙ ois medi cina calã in p̈ oẽm hoiez calefaceret p ſe vt ſupra viſuz eſt. Et negať ꝙ ois talis p reiterationẽ poſſit p ſe effectũ q̃rti ĝ͛ ſuis facẽ. ¶ Ad 2ᵐ pʒ ex dcis. ¶ Ad 3ᵐ dĩ ꝙ Aui. hic cu dixit hoiez voluit itelligi tẽpatũ:nec viſum fuit necẽuʒ ħ exp̈mẽ. Sʒ Gal. expſſit ⁊ Auer. mõ dcõ. ¶ Ad arguᵗᵃ vᵒ p põne Pluſq̃cõmẽtatoris pʒ ſolo ex dictis.

¶ Dicem⁹ aũt õnino ꝙ totũ illõ qð corpi aduẽit qð ẽ ex eis iter q̄ currit agere ⁊ pati. aut mutať a corpe ⁊ non mutat ipm: aut mutať a corpe ⁊ mutat ipʒ: aut nõ mutať a corpe ⁊ mutat ipm.

¶ In iſta ſcda parte p̈ncipali Auiẽ. ponit vnã aliã gñalẽ diuiſionẽ coꝝ que corpi applicanť a medico ſumpcã ab eo qð eſt agere vel pati. Et diuidiť in duas pᵗes: q2 a prio ponit hãc diuiſionẽ declarãdo mẽbra diſionis. 2ᵒ remo uet q̃dã dubia circa hec dicta. ibi 2ᵃ [Cũ aũt dicimus.] Pria i duas. prio ponit diuiſionẽ. 2ᵒ mẽbra diſionis de clat. ibi 2ᵃ [Qð vᵒ mutať.] ¶ Dicit ħ. oẽ qð aduẽit cor pori loquẽdo de illis iter que currit agere ⁊ pati aut mu tatur a corpore ⁊ mutat ipſum: aut non mutať a corpore ⁊ mutat ipſum. ¶ Ubi nota dictũ eſſe inter que currit agere vel pati ad differentiã celeſtiũ que corpus imutã tia: tñ non ſunt de genere paſſibiliũ ab eo vel ad diiam formaꝝ. ¶ Nota ſcdo ꝙ cũ hic diciť de iſtis ꝙ nõ mu tanť a corpe: vl ꝙ nõ mutanť nec mutãt nõ eſt itelligẽ dũ ꝙ nullo mõ mutẽt vel mutenť vt ifra diceť: ſed cuʒ certis mõis explicãdis ifra. Nã oia de qb⁹ loqť q̃dã mõ mutãt ⁊ mutãť. Et iõ dixit iter q̄ currat agẽ ⁊ pati ⁊c̃.

¶ Qð vᵒ mutať a corpe ⁊ nõ mutat corp⁹ mu tatiõe de q̄ ſit curãdũ: aut ↄuertiť in ſiſitudinez corpis: aut nõ ↄuertiť. Illud aũt qð i ei⁹ ↄuertiť ſiſitudinẽ nutrimẽtũ eſt abſolute. Et illud qð nõ in ei⁹ ↄuertiť ſiſitudinẽ ẽ medicia tẽperata.

¶ Declat hec mẽbra: ⁊ diuidiť i tres pᵗes ħʒ tria mẽbra. 2ᵃ ibi [Qð vᵒ.] 3ᵃ ibi [Illud vᵒ.] ¶ Dicit p̈mo ꝙ illõ qð mutať a corpe ⁊ nõ mutat corpus mutatione de qua ſit curãdũ: aut ↄuertiť in ſiſitudinẽ corpis: q2 vere fit pars mẽbri aut nõ. Et ſi ↄuertiť in ſiſitudinẽ corpis tunc eſt nutrimẽtũ abſolute. Si vᵒ nõ ↄuertiť eſt medicina tẽ perata. ¶ Ubi nota ꝙ aliqd nõ mutare corp⁹ mutatiõe de qua ſit curandũ eſt ipm nõ mutare ita ꝙ ipm a nãli diſpõne remoueat: tales enĩ mutationes medicus nõ cu rat remouere ⁊ taʒ cibus q̃ʒ tẽperata medicina mutant aliq̃ mõ corp⁹: ſed ipm nõ remouẽt a nãli diſpõne. Hoc ĝ mõ itelligať de iſtis ꝙ nõ mutãt corp⁹ ſi cibi dicanť. ¶ Nõ 2ᵒ ꝙ cib⁹ dupliciter diciť nutrimentũ abſolute qñ nõ pticipat nã medicie neq; nã veneni: q2 neq; ppe tate neq; qualitate eſt corpis ex ſuã nãm alteratiuus. Id ergo qð in ſubam corpis ↄuertiť ⁊ nõ mutat corpus modo dictũ eſt nutrimẽtũ abſolute vel cib⁹ abſolute q alias diciť cib⁹ tẽperat⁹ vt carnes laudate. ſ. hedi lactẽ tis vituli pulloꝝ ⁊ panis. Gal. ¶ Nõ 3ᵒ ꝙ medicinã tẽ peratã poſſumus duob⁹ mõis itelligere. Uno mõ ꝙ nul lo mõ mutet corp⁹ v̈ſus calidũ aut v̈ſus fridũ vel alias q̃litates. 2ᵒ mõ: ⁊ ſi aliq̃ iſtoꝝ modoꝝ mutet: nõ tñ tra hit in doſi debita ſupra in p̈ma approximatione corpus a pprio tẽperamẽto. Et ħ põt itelligi ex his que eliciun tur ſupra. caplõ de cõplexionibus. fen prima.

Hic tamẽ dubitať Utrũ deť aliqua medici na tẽperata. Et videť ꝙ non. Primo q2 nulla medicia eſt ſimilis complexioni cuiuſlibet hũani mẽbri: ſʒ nulla niſi talis eẽt tẽperata. ergo ⁊c̃. Patet aſſumptũ: q2 mẽbra ſũt ↄtrariaꝝ cõple xionũ. ¶ Scdo ꝙ ois medicina patiť corruptionẽ a ca lore nr̃i corpis vt ſupra cap̃ de cõplonib⁹: ⁊ hic. ĝ ois ta lis eſt corpi cotraria: vt p̈mo de gñatione: ſed omne cõ trariuʒ nõ eſt ↄſeruatiuũ. ergo ⁊c̃. ¶ Tertio per hoc ꝙ ois talis medicina ſentireť corpori applicata: ⁊ per con ſequẽs alteraret. ¶ In oppoſitũ eſt Auiẽ. hic ⁊ ſuperi⁹.
¶ In q̃one ſunt duo modi reſpõdẽdi. Unus Iacobi qui ſupponit prio. ꝙ a ſpiritu cordis ⁊ ſanguie ſup totũ fluẽ te cuiuſlibet mẽb: i cõplõ ſeruať. ¶ Supponit 2ᵒ ꝙ qc qd cõſeruat hũc ſpũm cõſeruat oia mẽbra corpis. Naʒ cõſeruãs prius ↄſeruat cõſequẽter poſteri⁹. ¶ 3ᵒ ſuppo nit ꝙ in quacũq; latitudie graduũ abinuicẽ diſtantuiʒ nõ repugnat ueniri mediũ. ¶ Tũc ẽ pria ↄclõ. dabilis eſt medicia tẽperata talis in actu. Pʒ de hoie tẽpato: q2 iueniť calidũ actu ⁊ fridũ actu reſpectu hois tẽpati: ergo iueniť eq̃le qð eſt mediũ: ⁊ tale ẽ tẽpatũ. ¶ Scda ↄclõ. dabilis eſt medicia tẽpata talis in potẽtia: q2 dabi lis eſt medicina q̄ ad actũ reducta nõ calefaceret nec in frigidaret tẽpatũ. patet ſiſi rõne. ¶ 3ᵃ ↄcluſio. lʒ ita ſit: nulla tñ medicia tẽperata eſt imediate ↄſeruatiua com plexionis toti⁹ hũani corpis. Probať: q2 nulla talis hẽt ſiſitudinẽ cũ oib⁹ mẽbris diuerſaꝝ cõplexionũ. ¶ Ex q̄ ſeqť ꝙ ois medicia tẽpata eſt mediate cõſeruãs cuiuſli bet mẽbri nr̃i corpis cõplonẽ. Modus aũt eſt: q2 cõſer uat ſpũm: ⁊ iſte oia mẽbra vt dixit vna ſuppoſitio. Et ſi bñ ↄſideras in iſtis ↄclonib⁹ loqť de medicia tẽpata pũ ctualr ↄſeruãte. Multa alia addit q̄ titulo nõ ſũt neceſ ſaria. ¶ Cõtra ↄclonẽ tertiã arguiť ſic. aliqð corp⁹ cali dũ actu ẽ cõplonis oiuʒ mẽbroꝝ imediate ↄſeruatiuũ. ergo a pari medicina aliq̃. tenet ↄñã: q2 ſi tale corp⁹ pp aliquã ppꝛietatẽ currẽtẽ iter ipm ⁊ mẽbra ẽ oiuʒ mem broꝝ ↄſeruatiuũ nõ obſtãte diſſiſitudine magna: q̃lis ẽ iter ſpũm ⁊ oſſa: nõ videť q̃re repugnet ſileʒ ppꝛetatez i medicina iueniri. ¶ Ex ħ pʒ nõ oẽm ↄſeruationẽ fieri pp actualẽ ſiſitudinẽ ↄſeruãtis ⁊ ↄſeruati: qð ipſe ſuppo nit in pbatione 3ᵉ ↄclonis. ¶ 2ᵒ illa ſuppoſitio 3ᵃ nõ vĩ vera ad ſenſuʒ ſuũ. Nã dato vno diffoꝛmi cui⁹ vna me dietas ſit calã vt vnũ: ⁊ alia vt q̃tuoꝛ. Pʒ nõ iueniri cor pus calm vl fridũ nullo mõ illi⁹ alteratiuũ niſi merito defect⁹ forte po' de q̄ nõ eſt ad ppoſitũ: oẽ enĩ calidi⁹ q̃ʒ vt vnũ ptẽ calidã vt vnum põt calefacẽ: ⁊ oẽ frigidius vtrãq; põt partẽ ifrigidare ⁊ calidũ vt vnũ põt calidũ vt q̃tuoꝛ remittere iuxta ei⁹ viã: oẽ ĝ calidũ eſſet a. cor poris alteratiuũ calefaciẽdo vl ifridãdo. Nõ ĝ ſeqť: da tur corp⁹ qð calefaceret ita ꝙ nullo mõ ifridaret: ⁊ dať aliqð qð ifridaret: ita ꝙ nullo mõ calefaceret. ĝ dať me diũ nullo mõ calefactiuũ a. vl ei⁹ ifridatiuũ: ⁊ ſic tertia ſuppoſitio ad hũc itellectũ militãs p ↄclone nõ ẽ vera.
¶ Scðs modus ſupponit p rõne. Prio ꝙ iter oia cõtra ria vel diſſiſia in q̃litatib⁹ actiuis p̈mis gñabilia ⁊ cor ruptibilia põt cadere actio vnius in reliquũ: ⁊ econtra. Omne enĩ agẽs cõicãs i mã cũ paſſo aut repatiť aut ſal tẽ eſt aptũ repati ab aliquo ſpeciei ſm oẽm viã: vt p̈mo de gñatiõe. ¶ Suppono 2ᵒ ſolũ iter talia ↄtingẽ actio nẽ corruptiuã: hec etiã ſumiť codeʒ p̈mo. ¶ Suppono 3ᵒ ꝙ tã in medicinã tẽperatã q̃ʒ diſtẽperatã põt corpus nr̃m agere ita ꝙ de rõne medicine eſt ꝙ ſit a corpe nr̃o cũ ſibi applicať notabilr paſſibilis paſſione corruptiua: hec ſuppoſitio ſumiť ex Auiẽ. ħ ⁊ itelligo ꝙ ſit paſſibi lis etiã ad actũ reducta: vt ifra patebit. Nã illud qð nõ patiť a corpe eſt venenũ. ¶ Ex his ſeqť ꝙ nõ pp̈ter ħ diciť aliq̃ medicina tẽperata: q2 reducta ad actũ non ſit tẽperati caloris corpis alteratiua aliquo mõ. Nã cuʒ ad actũ reducta patiať ſeqť ex ſuppõne ꝙ ẽ apta reagere:

quocūq₃ eni corpe calido vel frigido dato illō eſt aptus corp⁹ humanū ſm aliquā ptē alterare. ¶ Sequit̄ 2° ꝙ qīs medicina quātūcūq₃ tēpata eſt hūani corpis etiā tēperati alteratiua vt pȝ. ¶ Ex quo⁹ ſeqt̄ ꝙ medicia iō dī tēperata: qꝛ in doſi debita ad actū reducta in tēpato corpore nō eſt p ſe ei⁹ ex̄ ꝓpꝛiū tēpamētū eductiua. Probatur: qꝛ ſolū altero duoꝝ modoꝝ dī medicia tēpata: aut qꝛ nō eſt alteratiua: aut qꝛ ſolū īfra latitudinē tēpamēti eſt alteratiua: ſed nō pmo mō. ģ 2°. Et h̄ eſt qd̄ Auic. voluit ſupra pmo huī⁹ cap̄ de cōplonib⁹. ⁊ qꝛ medicia vt ſic ē hūani corpis alteratiua. Jdeo voluit Auer. 5° colliget: ꝙ ſi qs aſſumeret de medicina quātūcūq₃ tēpata tātū quātū ſumit de cibo facēt euenire rē ēxtneaȝ. ¶ Et his poſitis ſit iſta pma ꝯclō. Aliq̄ eſt medicina reſpectu totalis cōplonis hoīs tēpata. Jſtā ꝯclonē nō puto ꝓbari poſſe aliq̄ rōne: ſȝ ſola expiētia. Nā aliq̄ iueniūt medicine q̄ in doſi debita approximate ſiue itus ſiue ex̄ nō ſufficiūt alterare aliqd̄ mēbrū nec aliquā ptē₃ tēperati vt toti iexiſtit ex̄ latitudinē ꝓpꝛiȷ tēpamēti. Naȝ ſūt ita dbilis v̄tutl actie: ⁊ ita paſſibiles a corpe ꝙ cuicūq₃ mēbro applicant̄ ſiue calido ſiue frigido plus ab illo alterant̄ ⁊ expellunt̄ vl̄ corrūpunt̄ q̄₃ ſufficiāt ipȝ ex̄ ꝓpꝛiū tēperamētū educ̄ē. ¶ Ex hac ꝯclone ſeqt̄ aliquā medicinā eē tēpatā q̄ nō eſt tēpamēti corpis ꝯſeruatiua. Pȝ. qꝛ aliq̄ eſt talis que lȝ in doſi debita p ſe nō trahat corpus a tēpamēto: tn̄ nō iuuat ad h̄ vt tēpamētū pmaneat ſed potius iuuamēto hito ex̄ ꝓpꝛiā latitudinē alteraret. Sȝ de h̄ magis dicem⁹ in 3° tegni. ¶ Ad argumēta igit̄. Ad pm̄ⁿ negat̄ ꝯn̄tia. Ad ſcd̄m iteꝝ negat̄ ꝯn̄a: vt pȝ ex hac 2ᵃ ꝯclone. Ad tertiū negat̄ iteꝝ ꝯn̄tia. Nā lȝ oīs talis ſit alicuius humani membri alteratiua: tn̄ nō ī doſi debita extra latitudinē propꝛiȷ temperamenti.

¶ Qd̄ vero a corpe mutat̄ ⁊ ipm̄ mutat non eſt poſſibile qn aut ſi cū mutat̄ a corpe mutat corpus ⁊ poſt corp⁹ mutet ipȝ ad vltimū ⁊ dſtruat̄ ei⁹ mutatio: aut nō ſit ita: ſȝ ipm̄ mutet corpus ad vltimū ⁊ deſtruat ipm̄. Et prima qdē diuiſio aut ꝯuertet̄ ī ſiītudinē corpis: aut nō ꝯuertet̄ ī ſiītudinē corpis. Si in corpis ꝯuertet̄ ſiītudinē: erit mediciale nutrimētū: ⁊ ſi in corpis non ꝯuertet̄ ſiītudinē erit medicia abſolute. Scd̄a autem diuiſio erit medicina venenoſa.

¶ Declat membrū ſcd̄m per ſubdiuiſionē noīa ponēdo. ¶ Dicit ģ ꝙ illud qd̄ mutat̄ a corpe ⁊ mutat ipſum aut mutat corp⁹ ⁊ mutat̄ ab eo: ſed tādē corp⁹ mutat ipſuȝ ⁊ deſtruit ei⁹ mutationē ⁊ facit ipm̄ ipotēs ad amplius imutandū ſenſibilr̄: aut ꝯtinet ꝯ̄tra ꝙ ipm̄ mutat corpus aut eō. ſed tandē ipſum mutat corp⁹ ⁊ deſtruit ipȝ. Et etiā ſi ſit mō p̊. ſ. ꝙ mutet ⁊ mutet̄ a corpe: ita ꝙ deſtruat̄ a corpe ei⁹ opatio: h̄ eſt duob⁹ modis: qꝛ aut illud ꝯuertit̄ tādē ī ſiītudīe corpis ⁊ eſt mediciale nutrimētū: aut nō ꝯuertit̄ ī ſiītudinē corpis: ⁊ eſt medicina abſolute: ſȝ ſm mēbrū diuiſionis eſt venenoſa medicina. ¶ Ubi nō. ꝙ vnūqd̄q₃ ſub h̄ 2° mēbro ꝯtētū eſt aptuȝ īmutare corp⁹ mutatione de q̄ medicus curat: qꝛ remouet̄ corp⁹ ab eius nāli diſpōne: ⁊ iteꝝ oē tale notabilr̄ a corpe trāſmutat̄ in forma. ¶ Nō 2° ex h̄ hīi ꝙ medicina talis abſolute poſtq̄₃ eſt reducta ad actū mutat̄ a corpore ita vt eius opatio deſtruat̄: ⁊ per ꝯn̄s ita dȝ eſſe de medicia tēpata: vt ſupra in qōne. ¶ Nō 3° ꝙ ſub h̄ mēbro cōpꝛehendunt̄ tria hic ab Auic. poſita. Nutrimētū mediciale medicia abſolute ⁊ medicia venēoſa. ¶ Nō 4° ꝙ oīa hec tria dn̄r hic mutari a corpe: qꝛ corpus trāſmutat ea in v̄tute ſm quā operant̄ poſtq̄₃ ſunt reducta ad actū illā v̄tutē notabilr̄ remittēdo: ſȝ nō ita opat̄ corpus in veneno abſolute vt ſtatiȝ dicet: iō dī venenū nō mutari a corpe. Medicia aūt venenoſa ⁊ ſi corp⁹ tādeȝ deſtruat: tamen poſtq̄₃ eſt ad actum reducta notabiliter a corpore tranſmutatur.

¶ Jllud vero qd̄ a corpore nullo modo mutat̄: ⁊ ipſum ī mutat eſt venenum abſolute.

¶ Declarat mēbrū tertiū dicēs ꝙ illud qd̄ nullo mō mutat̄ a corpe: ſed mutat ipm̄ eſt venenū abſolute. ¶ Ubi nota ꝙ nō ē itētio Auic. venenū abſolute nullo mō mutari a corpe: vt ſtatiȝ dicet̄. Sȝ vult ꝙ cū aſſumit̄ ī doſi qua dicit̄ ꝓpꝛie venenū nō pmutat̄ a corpore nr̄o ita ꝙ pdat formā qua dī ꝓpꝛie venenū: vel ita vt notabiliter in tali opatione impediat̄ eo in corpe remanente. Ex q̊ appet cū his q̄ dicta ſunt ſupra ꝙ ad hoc vt aliqd dicat̄ venenū abſolute diſtinctū ꝯ medicinā venenoſam due cōditiones reqrunt̄: vnū ꝙ agat a tota ſuba nō a q̄litate vt ſupra dicebat̄ in declarādo gradū quartū mediciaꝝ. Scd̄a conditio eſt ꝙ nō patiat̄ a corpe: ſed agat ad ſenſum datū trāſmutādo corpus trāſmutatiōe mortifera.

Sed tunc cadūt tres difficultates. pma ponat̄ ꝙ ſit vnū. v.g. Napellus: qd̄ a ꝓpꝛietate corrūpat hoīem: ſȝ tn̄ patiat̄ a corpe hoīs: ita ꝙ eius forma p quā agit corrūpat̄ vel notabilr̄ debilitetur vt videt̄ eſſe poſſibile ex his q̄ 7ᵃ q̄rti dicunt̄. vel ſi napellus nō ſit huiꝰ: tn̄ poſſe eſt aliqd̄ tale aliō eē huiꝰ: quero vtꝝ h̄ ſit venenū abſolute vel nō. Nō pōt dici ꝙ ſit venenū: qꝛ mutat̄ a corpe ⁊ mutat ipſuȝ. ģ nō eſt medicina venenoſa nō venenuȝ abſolute. ¶ Nec pōt dici ꝙ ſit medicina venenoſa: qꝛ nō agit a q̄litate: ſȝ eſt a tota ſuba mortificās vt ponit caſus: tale aūt eſt venenū abſolute vt ponit̄ ſupra in expōne medicinaꝝ q̄rti gdus. Dic puto dōm ꝙ tale datū eēt venenū cū operet̄ iterficiēdo a tota ſuba. ¶ Sed tūc dī ꝙ ipm̄ nō patiat̄ a corpore ad ſenſuȝ Auic. Nā non dī mutari a corpe ad hunc ſenſuȝ: vl̄ qꝛ calefaciat vel reſoluat̄ vel expellat̄ a calore nr̄i corpis: tūc eni plima venenoꝝ a ꝓpꝛietate operātium dicerent̄ a corpe pati: vt pōt videri 7ᵃ q̄rti cap̄ 2° de ſignis cōplonū. dicē ģ medicinā mutari a corpe vel aliud hoc ſenſu eſt dicē ꝙ v̄tus p quā agit remittat̄ manēte ſubto: ⁊ hoc nō accidit in veneno: qꝛ agit p ꝓpꝛietatē occultā q̄ nō remittit̄: ⁊ hoc eſt qd̄ ſtatim dicet ab Auic. ſed volum⁹ dicē ꝙ nō mutat̄ in ſua forma nāli. ſ. p quā agit venenoſo ſubto. ſ. remanēte: ſȝ ſi debilitat̄ h̄ eſt p reſolonē accītē prib⁹. ¶ Nota tn̄ ī iſtis diſionib⁹ Aui. nō oīa cōpꝛehēdi. Nā Beçoar aliqn̄ nō trāſmutat̄ a corpe ⁊ nō ē venenū: qꝛ nō īmutat corp⁹ ad ſenſuȝ datū. Eſt ģ Beçoar qd̄ nec mutat mutatione p̄ternaturali: nec mutatur: de quo membro Auic. hic non loquitur.

Secūda difficultas ſuppoſito ꝙ aliqua ſit medicia quarti gradus calidītatis: cuius tn̄ virtus: qua mediante calefacit. nō poſſit tranſmutari a calore nr̄o ea exhibita in doſi q̄ eſt q̄rti gradus: verū iſta ſit medicia venenoſa vl̄ venenū. ¶ Et videt̄ pmo ꝙ ſit medicia venenoſa: qꝛ eē opatiuū a qualitate quarto gradu eſt ꝓpꝛietas medicie venenoſe vt dī ſupra: ꝓpterea venenū eſt illud qd̄ eſt mortificās a tota ſui ſubſtātia: ſed iſta medicina nō mortificat a tota ſui ſubſtātia: ſed a qualitate: ģ iſta nō eſt venenū. Sed ꝙ ſit venenū arguit̄. omne qd̄ immutat corpus et non mutatur a corpore in ſua forma naturali eſt venenuȝ: ſed talis medicina de qua hic loquimur mutat corpus ⁊ non mutatur a corpore: ergo ipſa eſt venenuȝ: maior eſt Auicēne. hic: ⁊ minoꝛ patet ex caſu. ¶ Ad h̄ prio

rñdit ɔñter ad ea que dcã ſũt in pcedẽti dubio qꝫ quẽadmodũ ppetates venenoſe nõ ſunt remiſſibiles a nr̃o calore ſtãte ſubto eiuſdẽ ſpẽi vt per expiẽtiã viſum eſt Aui. cẽ ɔcedẽdũ: ita oẽs vtutes medicinaꝝ taliũ in potentia p q̃s opant̃ a q̃litate pñie remitti a nr̃o calore: ⁊ ſi i doſi ſufficiẽti tales medicie exhibeant̃ ⁊ remaneat ppria forma: iõ caſus lꝫ de imagiatiõe nõ iplicet ɔ̃dictionẽ: tñ repugnat vitati: ⁊ nõ ẽ admittẽdus cũ his q̃ dixit Aui. ſicut ſi qs poneret hoiez eẽ ⁊ nõ hre calitatẽ. ❡ 2° põt rñderi tã i iſto q̃ȝ in pcedẽti dubio qꝫ nõ fuit Aui. itẽtio i pñtib⁹ lectis qꝫ mẽbꝛa diſtictiõis poſite oino ɔuertibilr dicerent̃ de illis p q̃ notificant̃. v.g. cũ d̃r p̃ qꝫ illð qð patit̃ a corpe ⁊ nõ mutat corp⁹ mutatiõe de qua ſit curãdũ ⁊ ɔuertit̃ in ſubaꝫ corpis eſt nutrimẽtũ abſolute: nõ dixit ad h̃ ſignãdũ qꝫ illi duo termini ɔuerterẽtur: lꝫ fortaſſis ſic ita ɔuertant̃. Nã aliqñ aliqð venenũ in tã parua quãtitate exhibet̃ qꝫ nõ mutat corp⁹ mutatiõe de q̃ ſit curãdũ ⁊ ɔuertit̃ i ſubaꝫ corpis: ⁊ tñ nõ eſt nutrimẽtũ abſolute. Silr ɔcedit̃ qꝫ aliqd mutat̃ a corpore ⁊ nõ mutat corp⁹ mutatiõe de q̃ ſit curãdũ: ⁊ nõ cõuertit̃ in ſubam corpis: ⁊ illð nõ ẽ medicia tẽpata: fortaſſis. n. ẽ medicia diſtẽperata vel venenũ ⁊ in tã parua doſi exhibet̃ qꝫ nõ mutat corp⁹ mõ dicto: lꝫ nõ ɔuertat̃ in corpis ſubam. Et pariformiter dõm ẽ de p̃ qꝫ mutat corp⁹ ⁊ mutat̃ a corpe: ⁊ tãdẽ corp⁹ mutat ipꝫ ⁊ corrũpit opationẽ ei⁹ qð ẽ medicia abſolute. Nã h̃ ẽt nõ eſt cõuertibile: qꝛ gr̃a exempli: lꝫ ſolũmõ a ppetate eẽt extricatinũ vl̃ puocatiuũ epilie ſic epar capre vel apiũ: ⁊ cũ h̃ nõ poſſit trãſmutari in corpis ſubam: ſꝫ tñ tãdẽ vinceret̃ a vtute ⁊ corrũperet̃ ei⁹ vtus: tũc nõ eẽt in medicina abſolute qꝛ nõ agit a q̃litate: ⁊ tñ mutat corp⁹ ⁊ mutaret̃ ab eo ⁊ tãdẽ vinceret. Et pari mõ dico qꝫ inuenit̃ medicia venenoſa q̃ mutat corp⁹ ⁊ nõ mutat̃ a corpe ad ſenſũ Aui. h̃: ⁊ venenũ qð mutat corp⁹ ⁊ mutat̃ a corpe. Sic g̃ d̃r qꝫ ñ fuit mẽs Aui. qꝫ iſti t̃mi ɔuertãt̃ venenũ ex vna pte: ⁊ id qð mutat corp⁹ ⁊ ñ mutat̃ ab eo ex alia pte: ⁊ ſic ð alijs ſupi⁹ dictl̃. Sꝫ ſt tñ exẽpla poſita ad viſicationẽ mẽbroꝝ diſtõis ppoſite: qꝛ aliqð ẽ venenũ abſolute qð mutat corp⁹ ⁊ ñ mutat̃ a corpe ad ſẽſũ dcꝫ: ita tñ qꝫ ipa tãdẽ dſtruit cõpis vtutẽ ita ð r̃liqs exẽpl̃ ppoſitl̃.

Ex qua rõne pꝫ qꝫ 3ª difficultas q̃ moueri poterat erat vtꝝ oẽ id qð mutat corp⁹ ⁊ mutat̃ a corpore ita vt tãdẽ ñ ɔuertat̃ i ſubaꝫ corpis ſꝫ ei⁹ vt⁹ ⁊ opõ deſtruat̃ ſit medicina abſolute. ❡ Dõm ẽ. n. qꝫ nõ: qꝛ vt pꝫ ex dictis aliq̃ ẽ talis q̃ opat̃ a ppetate ⁊ nõ a q̃litate ⁊ p ɔñs nõ eſt medicia. Et iſta vꝫ mihi rñſio rõnobilioꝛ ⁊ verioꝛ i q̃libet iſtoꝝ triũ modoꝝ dubioꝝ lꝫ nõ ita plane videat̃ corrñdere mõ loquẽdi Auic. ❡ Et tu ex illis intellige qꝫ correlariũ ſupius illatũ de duab⁹ cõditionibus requiſitis ad hoc vt aliqd dicat̃ venenuꝫ abſolute nõ habet locũ niſi ſm primã reſpõſionẽ ad hec dubia.

❡ Cũ aũt nos dicim⁹ qꝫ corpe nr̃o nõ mutat̃ nolum⁹ dicere qꝫ nõ calefiat i corpe p opõnẽ inati caloꝛis i ipſo: imo plin venenoꝝ nõ opat̃ in corpore niſi calefiat per opõnẽ caloꝛis innati q eſt i ipſo. Sꝫ volum⁹ dicere qꝫ nõ mutat̃ i ſui forma nãli: imo nec ceſſat ab eo opatione ei⁹ virtute ⁊ forma manẽtib⁹ donec corp⁹ corrũpat. Et ẽ qdẽ cũ ei⁹ nã ẽ calida ⁊ adiuuat tũc ſuã ppꝛietatẽ nã ei⁹ ad reſoluẽdũ ſpm̃ ſicut venenũ vipe rarũ ⁊ napelli. Et eſt cũ nã ei⁹ eſt frida ⁊ adiuuat ſuã ppꝛietatẽ nã ei⁹ ad ɔgelãdũ ſpm̃ ⁊ debilitãdũ ſicut venenũ ſcorpionis ⁊ iuſquiami.

❡ Hic remouet q̃ſdã dubitatiões. Et diuidit̃ i tres. Nã p̃ remouet dubitationeꝫ circa dcm̃ de veneno. 2° remouet dubitationẽ circa dcm̃ de cibo. 3° remouet dubia circa dcã de medicia nutritiua. 2ª ibi [Totũ vo illð.] 3ª ibi [Et medicina.] ❡ Dic p̃ qꝫ cũ dicim⁹ aliqd nõ mutari a corpe puta venenũ: nolum⁹ dicẽ qꝫ nõ calefiat a calore inato q ẽ i corpe. Nã plinia venenoꝝ ñ agũt niſi poſtq̃ȝ opat⁹ fuerit calor i eis. Sꝫ volum⁹ dicẽ qꝫ venenũ ñ mutat̃ i ſua foꝛa nãli. i. ñ remittit̃ i ppetate ſibi nãli p quã ẽ venenũ: imo ñ ceſſat ab opõne ei⁹ cũ dat̃ i ſufficiẽti doſi: manẽtib⁹ ei⁹ vtute. ſ. ⁊ ppetate ⁊ forma ſubali donec corp⁹ corrũpat ad hũc ſenſũ d̃r venenũ nõ pati. Et ſbdit qꝫ alicui⁹ veneni nã eſt cõplo cala ⁊ tũc iſta cõplo adiuuat ppetatẽ veneni ad reſoluẽdũ ſpm̃: ſic̃ venenũ napelli ⁊ vipaꝝ: ⁊ aliqñ nã. i. cõplo ẽ frida: ⁊ illa cõplo iuuat ppetatẽ ɔgelãdo ſpm̃ ⁊ debilitãdo ſic̃ venenuꝫ ſcorpionis ⁊ iuſqami ⁊ pcipue nigri. Ex qb⁹ itelligit̃ talia venena duplr agere in corpus ppꝛietate ⁊ cõplexione.

Hic tamẽ caderet dubiũ. Utꝝ venenũ ppe ſupꝛã poſſit corp⁹ nutrire. ⁊ ego ñ itẽdo multũ argumẽtl̃ iſtare: cũ dicat̃ 7° q̃rti. auctẽ ruffi. cap̃ 2° qꝫ puella fuit nutrita napello: ⁊ ſaliua ei⁹ iterficiebat aialia: ⁊ ñ appropinq̃bat ei gallina. ❡ Et auctẽ Gal. qꝫ q̃dã an⁹ aſſueſcẽ ſe paulatie ad ſumẽdũ napellũ ⁊ ifrene audebat ſup eo. ⁊ nõ ledebat̃. ❡ Cõcedẽdũ ẽ g̃ qꝫ aliqð venenuꝫ poſſe nutrire: vt ſẽtit Gal. 3° de ſimplici. diſt in. 4ª cap̃ 3° ñ tñ q̃libet venenũ põt nutrire vt venena putrefacientia ſic arſenicũ ⁊ ſilia. Iſta. n. qꝛ nõ hñt ppationẽ vt a calore ſtõchi ɔuertant̃ i chilũ: nec a calore epatis i ſanguinẽ: nec hãc ppationẽ pñt a nr̃o calore ſuſcipere: iõ ẽt quãtitas ita pua vt ñ ledat: ñ pt tñ nutrire: ⁊ hec ẽ Gal. ſñia expſſe loco allegato: ⁊ hũc dfectũ ppetatis q̃ d̃r currere iter nutriẽs ⁊ nutritũ vocat ibi Gal. ɔ̃rietatẽ iſtarũ mediciaꝝ ad nãm hũanã ſm ſuũ gen⁹. ❡ Et nõ videri⁹ qꝫ modus opãdi veneni a ppetate nõ a q̃litate agẽtis ẽ qꝛ ipꝛimit i coꝛ q̃litatẽ q̃ extãte nõ ſufficit coꝛ facẽ operatiões vite ⁊ ſpm̃ ex ſanguine gñare vel ſimili mõ imprimit q̃litatẽ in ſpiritũ vel in aliud mẽbrũ cui⁹ eſt venenũ: ⁊ hoc potes intelligere ſi ſubtiliter conſideres ſigna huius veneni poſita 7° quarti capitulo 3° ⁊c̃.

❡ Totũ vo illud qð nutrit i fine rei nãli mutatione corp⁹ mutat. ⁊ ẽ calefacere qm̃ cũ in ſanguine cõuertit̃ pculdubio i calefaciẽdo augmẽtũ prebet: ita vt lactuce ⁊ cucurbite talr̃ calefaciant q̃liter iſtud calefacere exiſtit. Cũ vo calefacere dicimus nolumus calefacere iſtud: ſꝫ illud qð ex q̃litate rei puenit eius remanẽte ſpẽ.

❡ Nũc remouet dubõnẽ circa dcã de nutrimẽto: d̃r. n. qꝫ id qð mutat̃ ⁊ ñ mutat ẽ nutrimẽtũ abſolute. Sꝫ ɔ̃ nutrimẽtũ calefac̃ cũ ad ſãguinẽ ɔuertit̃. ❡ Rñ⁹ g̃ ɔcedẽdo qꝫ totũ illð qð nutrit mutat corp⁹ nãli mutatione q̃ ẽ calefacẽ: ifra tñ latitudinem ppꝛij tẽpamẽti. Et h̃ ẽ qꝛ cũ ɔuertit̃ i ſãguinẽ ſine dubio i calefaciendo p̃bꝫ augmẽtũ: cũ ſãguis ſit calidioꝛ corpe. ⁊ h̃ mõ lactuce ⁊ cucurbite cũ i ſãguinẽ ɔuertũt̃ dñr calefacẽ: ſꝫ qñ nos loquẽdo dicim⁹ ð medicia qꝫ calefac̃ itelligim⁹ illð calefacẽ qð ſit ab aliq̃ eo i ſua ſpe ſ̃manẽte: ⁊ ñ iſtð nũc dcm̃. ❡ Ubi nõ qꝫ aliqd d̃r calefacẽ quãtitatiue: qꝛ addit̃ i q̃to i re cala: ⁊ h̃ mõ oẽ nutrimentum calefac̃ cũ i ſãguinẽ ɔuertit̃. Alio° d̃r aliqd calefacẽ q̃litatiue qꝛ ipo i ſua ſpe remanẽte calefac̃: ⁊ h̃ mõ calefaciũt medicie cale: q̃uo ãt ſãguis ex cucurbita vel lactuca genit⁹ calefac̃ ⁊ ifridat: vide. ẽ. i pñ° h⁹ capli. ❡ Nõ 2° eẽ itẽtionẽ Aui. qꝫ medicia cala reducit̃ ad actũ nõ qꝛ ɔuertit̃ i chilũ calidioꝛẽ: ſꝫ qꝛ vult eã calefacẽ ei⁹ ſpe manẽte ⁊c̃.

¶ Et medicīa qdē nutriēs a corpe p ſui mutat̄ ſubſtantiā. ꝛ mutat̄ ab ipō p ſui q̄litatē: ſꝫ pria mutat̄ i ſui q̄litate: ꝛ alia qdē mutat̄ prio i caliditate ꝛ calefacit ſic allea. Et ē alia que mutat̄ primo i friditate ꝛ ifridat ſic lactuca. Cūqꝫ ei⁹ ꝯuerſio in ſanguinē cōplet̄ plurimū opōnis ei⁹ eſt calefacere ꝓpterea q̄ i ſāguie augmētū efficit. Qūo.n. nō calefacit cū iā facta ſit cala ꝛ ſua friditate ſe expoliauerit. Sꝫ vnicuiqꝫ earūꝫ ēt aliqd innate q̄litatis aſſociat̄ poſt ꝯuerſionē in ſubā: qm̄ i ſanguie q generat̄ ex lactucis aliq̄ remanet ifridatio: ꝛ in ſanguine q generat̄ ex alleis aliq̄ calefactio: ſed ex hoc vſqꝫ ad tempus.

¶ Nunc remouet dubitationē circa nutrimētū medicinale. Et diuidit̄ in duas ptes. p̄ h. 2° ponit q̄ſdā diuiſiones de nutrimēto medicinali vt inde alique dubitationes remoueant̄. ibi 2ª [Medicinarū propterea.]

Circa primū poſſet qs dubitare ſi medicina nutriēs mutat̄ i ſubāꝫ mēbroꝝ quō mutat corp⁹ et ei⁹ ſpē remanēte. Uidet̄.n. q̄ ſpēs nō remanet cū in membroꝝ ſubam trāſmutat̄. ¶ Dic rñdet̄ q̄ medicīa nutriēs mutat corp⁹ p ſui q̄litatē ad ſēſū datū ſupra ꝛ mutat̄ a corpe p ſui q̄litatē qn̄ cōplet̄ aſſilatio: ſꝫ q̄dā taliū medicinaꝝ anteq̄ ſm ſubam trāſmutet̄ mutat̄ i caliditate. i. reducit̄ ad actū calefaciēdi: vt. ſ. dcm̄ fuit: ꝛ tūc calefacit ſicut allea: ꝛ aliq̄ eſt q̄ p̄. ſ. anteq̄ ſm ſubam trāſmutet̄ mutat̄ in friditatē. i. reducit̄ ad actū ifrigidādi vt. ſ. di: ꝛ tūc ifrigidat eius manēte ſpē vt lactuce: ſꝫ talis frigida medicina cū in ſanguineꝫ ꝯuertit̄ plurimū opatiōis eius eſt calefacere: ꝓpterea q̄ in ſanguine efficit augmētū. qūo. n. nō calefaceret cū iā ſit facta cala reſpectu huani corpis ꝛ expoliauerit ſe. i. fuerit expoliata ſua friditate nō totalr̄. ¶ Dicit vlteri⁹ q̄ vnicuiq̄ medicinaꝝ taliū ēt poſtq̄ ſūt ꝯuerſe in ſanguinē aſſociat̄ aliqd de q̄litate inata. i. quā hēbāt medicīe ex qb⁹ ſanguis ē genit⁹: qm̄ in ſanguine q gñat̄ ex lactucis aliq̄ remanet ifrigidatio: ꝛ in ſanguine q gñat̄ ex alleis aliq̄ remanet calefactio: ſꝫ h eſt vſqꝫ ad tēpus: q2 tandē aſſimulant̄ etiā ſm q̄litatē mēbris ſm pmā ꝯnē exiſtentibus niſi multa ſit reiteratio. Et tu prius habuiſti quō ſanguis ex lactucis genit⁹ infrigidat ſpūs ꝛ cor ꝛ pluſq̄ deberet ſanguis tēperat⁹ ꝛ alia mēbra vt. ſ. dixi. Ex his ḡ habes q̄ iſte medicine trāſmutāt corp⁹ earum manēte ſpecie. Et ēt quō poſtq̄ ſunt in ſanguinē conuerſe.

¶ Medicinaꝝ pterea nutrimētū alia ē q̄ medicatiōi magis exiſtit ꝓpinq̄: alia ē q̄ nutrimēto ē vicinior. Queadmodū ipſoꝝ nutriētium alia ſunt quoꝝ nā vicinior eſt ſn̄bē ſanguinis: ſicut vinū ꝛ ouoꝝ vitelli ꝛ aq̄ carnis: alia ſūt q̄ parū per ſūt lōgingora ſicut panis caro. Et alia ſunt q̄ ſūt valde lōginq̄ ſicut nutriētia medicinalia.

¶ Nunc ponit diuiſiōes. Et diuidit̄ in duas ſm duas diuiſiōes: ſꝫ dico totū ſimul. ¶ Dicit ḡ q̄ medicinarum nutriētiū alia eſt magis vicina nutrimēto: ꝛ alia ē q̄ magis eſt ꝓpinq̄ nāe medicinarū abſolute: ſicut ēt in ipſis nutrimētis aliqd eſt valde vicinū ꝯuerſiōi ad ſāguineꝫ ſicut vinū ꝛ vitelli ouoꝝ ꝛ aq̄ carnis: aliq̄ ſunt q̄ parū p ſunt lōgingora: ſic caro: aliq̄ ſunt valde longinqua ſicut nutriētia medicīalia: vt cucurbite ꝛ ſilia. ¶ Ex hac diuiſiōe tollit̄ dubitatio vtꝝ oēs medicie nutritiue ſint eque faciles ꝯuerſiōis in ſubam mēbroꝝ vel alteratiue eq̄liter. Et rñdet̄ q̄ nō: q2 aliq̄ magis appropinquāt ꝛc. ¶ Ubi nō q̄ medicīa cuius pauca quātitas ꝯuertit̄ in ſanguinē ꝛ cui⁹ q̄litas in ſanguine remanet fortis: plus appropinq̄t nāe medicīe. Illa v̄o cui⁹ pauca v̄tus alteratiua remanet: ꝛ multa pars i ſanguinē ꝛ cito ꝯuertit̄ in ipm̄ eſt ꝓpinqor nāe nutrimēti. ¶ Nō 2° q̄ cibū eē viciniorē ſubē ſanguinis eſt cibū per leuiorē trāſmutationem vel a debiliori v̄tute ꝛ in tēpore minori: ꝛ ſm plures ptes eē aptū ꝯuerti in ſanguinē: hoc pōt ꝯtigere vel merito cōplexiōis: q2 ſit cala ꝛ humida tēperamēto vicina: vel merito modi ſubē: q2 ſit ſubtilis liq̄da vel merito ꝓprietatis currētis iter cibum ꝛ corpus. Et pp hec tria vinū ꝛ que dicta ſunt appropinquāt ſanguini. Caro enī ꝛ ſi ſilior ſit carni q̄ vinū vel aq̄ carnis actuali ſilitudine nō eſt ꝓpinqor mō dicto: de quo hic itelligit ꝛc.

¶ Ampli⁹ dicemus q̄ nutriēs mutat corpis diſpoſitionē q̄litate ſui ꝛ quātitate. Qualr̄ v̄o q̄litate ſui mutet iam ſciuiſti. Quātitate aūt qm̄ aut augmētabit ꝛ ꝓueniēt ex eo ad faſtidiū ꝛ oppilatiōes: ꝛ poſtea ad putrefactionē: aut minuet ꝛ ꝓueniet ex eo ad priſin. Sꝫ augmētū in quātitate ex nutriēte ſp ē infridās: niſi ꝓueniat ex eo putredo ꝛ calefactio q̄ calefacit: ſicut enī putredo nō accidit niſi pp caloreꝫ extraneū: ita ꝓpter ipſam etiam calor accidit extraneus.

¶ Nunc in 3ª parte p̄ncipali ponit diuiſionē nutrimēti ꝛ eſt q̄ nutriēs ſiue medicinale ſiue nō mutat aliqn̄ corpus ſua q̄litate: aliqn̄ ſui quantitate: quō aūt mutet ſui qualitate dictū eſt modicū ſupra: ſed ſui i quātitate mutat: qm̄ aut augmentabit nutriens vltra. ſ. debitā quātitatem: vel ſi dicat augebit ille. ſ. qui nutrit̄ augmētabit quātitatē nutrimēto mō dicto: ꝛ tūc ꝓueniet ex eo ad priſim. ſ. vlēm corporis exiccationē. ¶ Dicit 2° quo ad hanc partē q̄ augmentū in quātitate ex nutriēte ſemp infrigidat niſi ꝓueniat ex eo putredo ꝛ calefactio: q2 ſicut putredo nō accidit niſi ꝓpter calorē extraneū: ita ex ea prouenit calor extraneus. ¶ Ubi ꝯſidera q̄ p̄us fuit dictū q̄ medicina nutriens mutat corpus per ſui qualitatem: fuit etiā dictū q̄ cibus nō mutat corpus. Poſſet ḡ quis dubitare verū medicina nutriēs alio mō mutet corpus q̄ p̄us dicat̄. Et veruꝫ cib⁹ abſolute quoquo mō ſit cauſa mutationis corporis. ¶ Et iſtoꝝ dubioꝝ habet̄ ſolutio per hāc diſtinctionē vt vides. ꝛ iō vtor iſta cōtinuatione textus. ¶ Nō 2° q̄ mutatio quā facit cibus ſui diminuta quātitate eſt p̄uatiue: ꝛ per accidens. Naꝫ cibus paruę quātitatis ſumpt⁹ nō eſt per ſe vel poſitiue cā priſis vel macrefactiōis: ſed calidū diſſoluens cū non habet debitā recōpenſam. ¶ Nō 3° augmentuꝫ in quātitate cibi ſemp eſſe infrigidans dupliciter ſolet ſaluari. Unus modus eſt q̄ augmentū in quātitate cibi in cōparatiōe ad virtutē ſemp eſt infrigidās: ꝛ h dicit eſſe verū: q2 hoc augmentū ſemp eſt cum multitudine ſuperfluitatis. Sed iudicio meo hoc nō eſt verū. Nam ſtat plus augeri ſanguinē q̄ ſupfluitates. ¶ P̄. ſtat ſupfluitates eſſe calidas vt nos videmus cholericas ſuperfluitates multiplicari in eſtate ꝛ tūc calefacē. ¶ Secūdus modus eſt q2 cibus multus infrigidat oppilando ꝛ calorē ſuffocando eſto q̄ ex ipſo ſolus ſanguis generet̄. Modus aūt eſt q2 tanta occurrit cordi multitudo ſanguinis q̄ opꝫ multam partem ſpirituū a corde expelli. Et q2 maior eſt reſiſtēcia in multo ſanguie q̄ in mediocri: iō ꝛ pp reſiſtētiā ꝛ paucos p̄ſentes ſpūs nō pōt tāt⁹ generari quāt⁹ generat̄ ex tēperato cibo: ꝛ iō reſolutis

porib9 nõ genitis nouis corpus īfridaṫ: ⁊ ſeqṫ ad h̄ remanētia aq̄ſe ⁊ flatice hūiditatis ⁊ ſupfluitatis z° digōnis q̄ reſoluerenṫ niſi eēt mlte ſāguiee hūiditati pñtia. Augmētū ḡ nutriēt̄ ēt ī ſāguinē ɔuerſi ē ifridās. ℂ Sȝ 3. q2 ī ſynocha ſine putredine cā mlte calitatis ⁊ īflāmatiōis ē multitudo ſanguis ſine putrefactiōe. ḡ nō ſp augmētū nutrimēti h̄ mō ē ifridās. ℂ Puto ḡ ſupponēdū de illo nutriēte ꝙ ſolū p quātitatē ē corpis īmutatiuū: q2 de cibo abſolute. ℂ Puto z° itelligēdū eē de cibo exteriori ⁊ nō de ſāguie vl ſcdis hūiditatib9: ⁊ tūc tale augmētū nutrimēti ī cōpōne ad v̄tutē ſp ē cā idigōnis. Indigō aūt ē cā friditatis ⁊ multi flatis. Alys ḡ cals dedu ctis multiplicare nutriēs abſolute ſumēdo. ſ. plus de cibo q̄ṽt9 ſufficit digerere ſp eſt cā multiplicatiōis flatis ⁊ nō cholere: cū cholera p ſupfluā ɔcoctionē gñeṫ: vt p̄9 hui9 cap̄ de hūorib9. ⁊ iſto mō ifridat: niſi īde putrefactio ſequaṫ: ēt ſi mult9 ſāguis gñeṫ: ex nutrimēto āt medicinali poſſet ſumi quātitas nimiū calefaciēs ſic ex alleis. ℂ Circa vltimū dcm̄ vbi dr̄ ꝙ putredo nō accidit niſi pp calorē extneū: ⁊ ita ex putrefactiōe accidit calor extne9. Nō ꝙ putrefactio ē corruptio ꝑprie calitatis ab aliena caliditate. Et p alienā calitatē itelligim9 oēm caliditatē agētis nō itēdēdo determiatā formā mixti. cū ḡ calitas aliena agit corrumpēdo cōplonē inatā mixti: iſta actio vocaṫ putrefactio: ⁊ diſpō illa putredo. Nō ḡ accidit putredo īmediate niſi ex calitate extnea: ab ipſa ēt ꝑuenit calor extne9. nā oē mixtū iſto mō alteratū ē alteratiuū ſibi ꝑpiq̄ extnea calitate: q2 iā illā recepit: vapores ēt ab illo mixto eleuati calefactiui ſt ei9 qđ tāgūt ⁊c̄.

ℂ Dicem9 ēt ꝙ nutriens aliud eſt ſubtile: aliud eſt ſpiſſum: aliud eſt tēpatū. Et ſubtile qdē eſt illud ex quo ſanguis gñaṫ ſubtilis: ⁊ ſpiſſuȝ ex quo ſanguis gñaṫ groſſus: vniuſcuiuſqȝ autē harū diuiſionū aut eſt eius nutrimētū multū aut paucū. Exemplum ſubtilis ⁊ multi nutrimenti eſt aqua carnis ⁊ vinū ⁊ oua ſorbilia calefacta: aut trementia. Iſta. n. multi exiſtūt nutrimenti: q̄m plurimū ſubſtātie ipſoꝝ in nutrimētū conuertiṫ. Exemplum ſpiſſi ⁊ pauci nutrimenti eſt caſeus ⁊ caro ſalita ⁊ melongia ⁊ his ſimilia. Res enim que ex eis in ſanguinem cōuertiṫ eſt pauca. Exēplū ſubtilis ⁊ pauci nutrimēti eſt iulep ⁊ olera que in ſubſtātia ſui tēperata exiſtūt ⁊ in ſui q̄litate. Et ex fructib9 maciana ⁊ mala granata ⁊ que eis ſimilanṫ. Et exēplū ſpiſſi multi nutrimenti eſt oua lixa ⁊ caro vaccina. Cuiuſcūqȝ ēt harū dictionū alie ſunt q̄ ſunt boni chimi: alie ſūt q̄ ſunt mali chimi. Exēplū ſubtilis mlti nutrim̄ti boni chimi ouorū vitelli ⁊ vinū ⁊ aq̄ carnis. Exēplū ſubtil' pauci nutrim̄ti ⁊ mali chimi pulmo ⁊ caro anaguatd. Exēplū ſpiſſi mlti nutrim̄ti bōi chimi oua lixa ⁊ caro ānualꝭ agni. Exēplū ſpiſſi mlti nutrimēti mali chimi caro vaccia ⁊ caro anatis ⁊ caro eqna. Exēplū ſpiſſi pauci nutrim̄ti mali chimi caro ſalita: ī hac āt ſūma iuenies tēpamētū.

ℂ Ponit hic q̄ſdā ſpāles diuiſiōes nutrim̄ti: ⁊ itēdit de tota pte. Přio ꝙ nutriēs: aliō ē ſubtile: aliō groſſū: aliō tēperatū: ⁊ ſubt. le dr̄. ex q̄ ſāguis ſubtilis ap9 ē gñari: ⁊ p portionabilr̄ groſſuȝ ⁊ tēpatū. ℂ Dicit z° ꝙ ſub q̄libet iſtoꝝ mēbroꝝ cadit diuiſio ꝙ aliud ē multi nutrimēti: aliō pauci: aliud tēpati ī quātitate ſupplēdū. ℂ Exēplū ſubtilis nutrimēti ē vinū aq̄ carnis vitelli ouoꝝ tremētes. Iſta dicūt ōr mlti nutrimēti: q2 ſm̄ plimā ptē coꝝ ī ſāguinē ɔuertunṫ. ℂ Exēplū groſſi nutrimēti ⁊ pauci ſūt melōgia ⁊ caro ſalita ⁊ caſeus: q2 iſta ſm̄ paucā ptē ɔuertunṫ ī ſāguinē vel ī nutrimētū. ℂ Exēplū āt ſubtil' pauci nutrimēti ē iulep olera tēpata ī ſui ſubā ⁊ q̄litate ⁊ poma maciana ⁊ mala granata ⁊ ſi'lia. ℂ Exēplū aūt ſpiſſi mlti nutrimēti ſūt oua elixa ⁊ caro vaccina. ℂ Dicit z° ꝙ in q̄libet iſtoꝝ mēbroꝝ cadit alia diſio: q2 aut ē boni chimi aut mali: ⁊ exēplū mlti ſubtil' nutrim̄ti bōi chimi ſūt vinū ⁊ aq̄ carnis: ⁊ vitelli ouoꝝ ſorbiliū. Exēplū āt ſubtil' modici nutrimēti boni chimi ſūt lactuce maciana ⁊ mala granata. Et p maciana itelligūṫ poma dulcia ſylueſtria. Exēplū āt ſubtil' pauci nutrim̄ti mali chimi ſūt plmo ⁊ caro anaguaid. i. nouiṫ natoꝝ. ℂ Exēplū āt ſpiſſi mlti nutrimēti ſūt oua elixa ⁊ idurata: ñ tm̄ vt hūiditatē totā ꝑdiderit: ⁊ caro agni annualis. ℂ Exēplū ſpiſſi mlti nutrimēti mali chimi ſt caro vaccia ⁊ caro anatū ⁊ caro eqna. ℂ Exēplū vō ſpiſſi pauci nutrimēti mali chimi ē caro mltū ſalita. Addita vltio ꝙ tu inueniēs tēpamētū iter ea q̄ iueniunṫ poſita ī hac ſūma exēploꝝ. ℂ Ubi nō p̄ ꝙ aliud ē eē aliq̄d mlti nutrimēti: ⁊ aliō ē nutriēs eē mlte quātitatis. Nā cib9 q̄ ſm̄ plimas ptes ē apt9 ī ſāguinē ɔuerti ē mlti nutrimēti: ſic. v. g. vn9 oui vitellus. Cib9 āt tāte quātitatis vt nō bñ digeri poſſit dr̄ nutrimētū mltū ad expoſitū ſenſū ſic mlta quātitas plmonis diceret̄ cib9 mlt9 modici nutrimēti. ℂ Nō z° oua tremētia eē mlti nutrim̄ti: ⁊ vinū ⁊ aq̄ carnis pp tres ɔditiōes ⁊ ſupradictas. Per aquā āt carnis nō brodiū carniū nec illō qđ ex aſſat' carnib9 exꝓmiṫ: ſȝ ſuccū q̄ ex carne diſtillat cū ī duplici vaſe ſine aq̄ ſecū ɔiūcta cogṫ. ℂ Nō z° ꝙ p caſeū pauci nutrimēti ꝑcipue itelligim9 veterē multū ſalitū ⁊ ſiccū. ℂ Nō 4° p olera tēpata ī ſuba itelligi olera q̄ nō mltū ſūt groſſa ⁊ dura vl' viſcoſa ſic ē lactuca vel borago reſpectu cauliū vel cucurbitarū. Et tēpata dr̄ in q̄litate: q2 nō multū a tēpamēto recedētia: ſȝ tm̄ maciana ad tēpamētū declināt: ⁊ granata dulcia nō multū ꝑcipue iter calidū ⁊ fridū. ℂ Nō 5° ꝙ lȝ ouoꝝ vitelli ſint boni nutrimēti albumē ē mali nutrimēti ⁊ viſcoſi: vt ſumiṫ a Raſi. z° Almanſoris cap̄ de ouo. ℂ Nō 6° ꝙ caro vaccia cū poniṫ mlti nutrimēti credo itelligi de nō vltimate ſene: ſȝ icipiēte ſeneſcere. Illa. n. ē mali chimi ⁊ nō vitulus: vt p̄t colligi z° hui9 capituli de eo qđ comediṫ ⁊ bibiṫ. ℂ Nō 7° ꝙ nutrimētū lactuce poniṫ bonū: q2 nō obſtāte ꝙ ſit fridū: eius tm̄ friditas facile corrigiṫ a v̄tute. ℂ Nō 8° ꝙ carnes nouiter natoꝝ ſūt mali nutrimēti: q2 plim9 ſupfluis abūdat: cetera per ſe patent. Et hec de p̄nti cap̄ dicta ſufficiant.

ℂ Sūma p̄9 dictiōis ſcđe de pulſu. cui9 ſunt. 19. capitula.

ℂ De pulſu. ⁊ eſt ſermo vniuerſalis. Cap. I.

Pulſus eſt motus receptaculoꝝ ſpiritus ex diaſtole ⁊ ſyſtole compoſitus ad regendum ſpirituȝ per aerem attractum.

ℂ Iſta eſt p̄9 ſūma doctrine z° fen z° primi canonis Aui. In qua poſtq̄ ſupi9 in p̄cedēti pte hui9 fen Auic. determinauit de ſignis ī gñali ⁊ ſpālr. Nūc de vna maneria ſignoꝝ q̄ mltū vtunṫ medici determinat. ſ. de pulſu. Et diuidiṫ in ptes duas. Nā p̄ determinat de eo ponēdo ſuā deſcriptionē ⁊ gñāles cōditiones attendendas ⁊ obſeruandas in eius ꝑceptione generales etiā pulſuū diuerſitates. ſecundo ſpecialiter

⁊ ſic de alijs diuiſiōib⁹ ⁊ cauſis determīata. 2ᵒ ibi [Di- cūt q diuerſi.] Pria in ſex. Pmo diffinitionē ponit. Se cūdo dat itētionē hui⁹ ſūme. 3ᵒ determiat ex qb⁹ ptib⁹ pulſus cōponit. 4ᵒ dat cām q̄re pulſus tāgit i bracchio. 5ᵒ docet q̄ſdā cōditiōes attēdēdas in tāgēdo pulſum. 6ᵒ ponit gña vñ ſumunt pulſuū diſtinctiōes. 2ᵒ ibi [Conſi deratio aūt.] ibi 3ᵒ [Dicem⁹ ergo.] 4ᵒ ibi [Cā vō.] 5ᵒ ibi [Et opʒ.] 6ᵒ ibi [Amplius dicemus.]

¶ De p° dic q pulſus ē mot⁹ receptaculoꝝ ſpūs cōpoſit⁹ ex diaſtole ⁊ ſyſtole ad regēdū ſpiritū p aerē attractuʒ. ¶ Circa quā ptē ꝑ nō ſm q̄ſdā: q glibet pulſus ē aggre gat⁹ ex duob⁹ motib⁹ ⁊ duab⁹ qetib⁹. ⁊ iō nullus pulſus ƀ tenēdo ē mot⁹ vn⁹ ꝑꝑe dict⁹: ſʒ ſumit mot⁹ in deſcri ptiōe pulſus poſit⁹ p aggregato ex motib⁹ ⁊ qetibus ad vnū finē ordiatis q̄lr pegrinationē pluriū dieꝝ dicim⁹ motū nō obſtāte q i ea ſint mlte qetes ⁊ ſilr pliū. ¶ Et hāc ſniaʒ inuit Aui. īfra paꝝ cū dic. glibet pulſus eſt cō poſit⁹ ex duob⁹ motib⁹ ⁊ duab⁹ qetib⁹. ¶ Alij āt dicūt q pulſus ſolū ē duo mot⁹. ſ. diaſtole ⁊ ſyſtole: q tñ nō ſunt ↄtinui: vt īfra dicet: ſʒ itermediat qes: ⁊ iā iprope dicet īfra q vnuſqſqʒ pulſus ē cōpoſit⁹ ex duob⁹ motib⁹ ⁊ dua b⁹ qetib⁹: qꝛ ex qetib⁹ nō cōponit: ⁊ ſʒ iſtos mot⁹ i diffō ne poſit⁹ ſumit p motu nō ſalū ↄtinua: ſʒ itercīſo: cui⁹ tñ mot⁹ qetes ille nō ſūt ptes: ⁊ ƀ notat deſcriptio hic poſi ta cū ſpecificādo qs ſit mot⁹ plſus addit ex diaſtole ⁊ ſy ſtole cōpoſit⁹: ⁊ nō dixit qetibus itermedijs. Et ƀ ſentit Gal. in pn° cōpēdij pulſus cū dixit. Pulſus ē dilatatio ⁊ ↄſtrictio cordis ⁊ arteriaꝝ. Qd āt īfra dꝛ itelligit q ad ponēdū pulſū reqrūt duo mot⁹ ⁊ due qetes: ñ tñ reqrūt qetes tāqʒ itegrātes pulſū. Quācūqʒ ḡ iſtaꝝ viaꝝ tenue rim⁹ mot⁹ ſuo mō accept⁹: i hac diffōne ſumit p gñe pul ſus. ¶ Nō 2° q lʒ multa mēbra moueant motu dilata tiōis ⁊ ↄſtrictiōis: vt pʒ de meri: cui⁹ ps i pn° attractōis dilatat ⁊ circūplectit attractū ⁊ ↄſtrigit: tñ ſolū dilata tio cordis ⁊ arteriaꝝ dꝛ plſus. Nā ēt i anhelitu ſit pecto ris ⁊ plmonis dilatatio ⁊ ↄſtrictio: ⁊ tñ illoꝝ mot⁹ nō ē plſus. Et iō hic termin⁹ receptacloꝝ ſpūs ponit ad exp mēdū ꝑpriū ſubm plſus. Et itelligit p receptacula ſpūs tā cor qʒ arterie: ⁊ ſm q̄ſdā nullū aliō mēbrū vt Gal. lo co. ā. allegato expmit. ¶ Nō q dꝛ ex diaſtole ⁊ ſyſtale cōpoſit⁹ ad ponēdū diīaʒ iter plſū ⁊ alios mot⁹ cordis ⁊ arteriaꝝ. Nā ſolus mot⁹ iſtoꝝ mēbroꝝ q eſt cōpoſit⁹ ex dilatatiōe q̄ dꝛ diaſtole ⁊ ↄſtrictiāe q̄ dꝛ ſyſtale ē plſus: vñ nec ſola diaſtole ē pulſus: nec ſala ſyſtole p ſe: nec ēt alij mot⁹ hoꝝ mēbroꝝ pter cōpoſitū ex ambab⁹. ¶ Nō 4° q dꝛ ad regēdū ſpūʒ p aerē attractū: ad diīaʒ q̄rūdā dilatationū ⁊ ↄſtrictionū q̄s ↄtigit fieri in corde ⁊ arte rijs: nō ad regēdū ſpūm ſic cū i tremore cordis agitat i ↄſtrigēdo ⁊ dilatādo ad expulſionē male māei: vel ad fu gā ab illa. Et hic tremor vl ſalt⁹ cordis ñ dꝛ plſus iuxta hūc modū: qꝛ ñ ē ad hūc finē: vt regat ſpūs p aerē attra ctū. Hec igit pticula ponit loco diīe ad expmēdū finē: ꝑꝑ quē nā fecit plſum. ¶ Propter qd nō q ſpūs p aerē attractū duob⁹ vl trib⁹ modis reddit. Un⁹ ē: qꝛ euētat ⁊ refrigerat. Scds ē: qꝛ mūdificat. Nā cū i gnōne ſpūs q̄ eſt q̄dā digō ſupfluāt ptes fumoſe has ptes fumoſas: ⁊ alias ſi q̄ ſint: opʒ expelli: vt ſpūs pmāeat mūdus pui⁹ ⁊ ſubtil. 3° ſm Gal. ex pte aeri excti gñat ſpūs i corde: vt ſumit 8° de iuuamēti mēbroꝝ. Et iō ēt p gnōnē mēbro rū regit ſpūs. ¶ Sʒ Auer. 2° colliget. huic ſnie ñ ↄſētit: ⁊ iō q̄dā dicūt attractionē fridi aeris fuire gnōni ſpūs tēpando cor: cui⁹ tēpiē ſeqt gnō: ⁊ fiūt iſta p aerē fridū attractū. Nā aer occurrēs ſpiritib⁹ q ſūt corpa ſubtilia cala facile p motū iflāmabilia ipſos refrigerat ⁊ tēpat. Et idē cōmixt⁹ malis vaporib⁹ ⁊ fumis: cā ē q̄re illi fu mi meli⁹ exteri⁹ expellunt a vtute ſic liſciuiū ⁊ ſaponis ptes cōmixte cū ſordibus pānoꝝ ſunt cā q̄re exprimē do ſordes facilius exeūt qd eſt cōe oī lauatiuo: veꝝ igit dꝛ hunc motū eſſe ad regēdū ſpiritū per aerē attractū.

Circa tamen hec dcā oriūt aliq difficultates. Pria. qꝛ ſʒ Gal. 5° de accñti. plſus ē mot⁹ ↄtinu⁹: ⁊ i ƀ differt a iectigatiōe: igit nō ſalū mo t⁹ aggregat⁹ ex duob⁹ itercīſis. nā i ƀ nō differt a iectiga tione cū ēt i ea ſit dilatatio ⁊ ↄſtrictio. ¶ 2ᵃ difficultas. Ueꝝ plſus ſit ita vtilis ⁊ necī⁹ ſic anhelit⁹. Qꝫ nō vr ex Gal. i libello de vtilitate pulſus. ƀ ꝑbāte p lōgū pceſſū cū circa pnᵐ dic. Qñ nēpe anhelitu puati fuerimus mo riemur icōtinēti. Sepe etenī pulſu puant mlta mēbra corpis: nec tñ nocumētū icurrūt ſuccēs: ⁊ īfra dicit. Et i uenit anhelit⁹ i nr̄o iuuamēto ⁊ nō pulſus. Pulſus aūt ſm q video: vel nō ſeqt ex eo magna vtilitas i re pro ſus: vel ſi ex eo ꝑuenit vtilitas modica exiſtit: hec Gal. ¶ Qꝫ aūt ſit ita necī⁹ pʒ: qꝛ mot⁹ dilatatiōs ⁊ ↄſtrictio nis cordis ē ita: vl magis necīus ſic eſt anhelitus: ⁊ iſte eſt pulſus. ¶ 2° qꝛ ille motus eſt magis necīus ſine quo minus pōt durare vita: ſʒ ſine pulſu pōt minus durare vita: qꝛ nō p diē: ſʒ ſine anhelitu ſeptē mēſib⁹ ↄtigit vi uere: vt i mr̄no vtero. ¶ 3° qꝛ ille q ē necīus i oīb⁹ hñti b⁹ cor ē magis necīus qʒ q nō eſt in oīb⁹: ſʒ pulſus ē i oī bus cor hñtib⁹: nō aūt anhelitus. vtputa i nō hñtib⁹ pul monē. igit ⁊c̄. ¶ 3ᵃ difficultas eſt q ſeqt ſalū cor ⁊ arte rias moueri motu pulſus. ¶ Cōtra. qꝛ cerebrū moueẗ motu pulſus: vt 4° de iuuamētis. cap. 6°. ⁊ 8°. de vtilita. par. cap de iuuamēto iſtrī. odorat⁹ cū iteriores ei⁹ vētri culi attrahāt aerē ſe dilatādo: ⁊ expellāt ↄſtringēdo ad regimē ſpūs p aerē attractū. ¶ 4ᵃ difficultas eſt: qꝛ nō vr q pulſus ſit factus ad refrigerādū ſpiritū p aerē at tractū. Si. n. ita eēt vbicūqʒ nālr eſſet maior necītas re gēdi ſpūs potius deberet eē pulſus qʒ vbi minor eſt ne ceſſitas: ↄñs eſt falſuʒ. igit ⁊c̄. Et minor pʒ. qꝛ maior eſt necītas regēdi ſpiritū p aerē in vena arteriali qʒ i arte ria pedis: ⁊ tñ i vena nō ē pulſus. igit nō ē poti⁹ pulſus vbi ē maior necītas regēdi ſpm̄. Et maior pʒ. qꝛ i vena arteriali eſt ſpūs amplior ⁊ calidior qʒ in arteria pedis ⁊ p ↄñs maior eſt ibi necītas euētādi ⁊ mūdificādi ſpi ritū: ⁊ minor eſt clara. ¶ 5ᵃ difficultas nō vr ſufficiēter expmi finis: ꝑꝑ quē factus eſt pulſus: qꝛ nō ſalū factus eſt ad refrigerādū ſpūm p aerē attractū. Nā diaſtole ar teriarū eſt ꝑpter oēs opōnes que imediate ad ipſaʒ nā liter ſequunt: ſed cōſtat q ad illā ſequit attractio ſan guinis de venis ad arterias vt vult Gal. in libello de vtilitate pulſus. cū dicit. poſtqʒ iuenimus venas nō pul ſatiles euacuari per euacuatiōnē pulſatiliū ↄſtat nobis ſnia illius qui vidit q venie: ⁊ arterie ſunt alie ad alias aperte: iſtis igit meatibus ac vijs attrahūt arterie a ve nis qñ dilatant: ⁊ euomūt ad eas qñ cōſtringunt. Ex q̄ pʒ ēt ↄſtrictionē nō ſalū fieri ꝑꝑ mūdificationē: ex qb⁹ tu potes formare rōnem: q nō exñte necītate attrahēdi aerē ſtat fieri dilatationē arteriarū: ⁊ ſine mūdificatio nis neceſſitate fieri ↄſtrictionē. ¶ 6ᵃ difficultas eſt: qꝛ tremor cordis ſm hāc deſcriptionem eſſet pulſus ↄtra Gal. in cōpendio pulſuū rep̄hendentis illos qui pulſuʒ vocant tremorē aut iectigationē: ⁊ arguit ↄñtia. qꝛ tre mor cordis ſaltem aliquis eſt motus compoſitus ⁊c̄. In diffinitione poſitis cū aliquis fiat a virtute propter ex pellere rem nociuā ſpiritui mixtā: vt ſumit in decima tertij capituli de tremore cordis. ⁊ cū tremor ⁊ ſaltus ⁊ iectigatio cordis ſint idē vt in cōpēdio pulſuū pōt com prehēdi: eſt ēt difficultas in ſe de tremore. Nā Aui. vult q fiat a vtute expulſiua. ⁊ Gal. 5° de accidēti cap ꝑ vult q a ſolo morbo nō ↄcurrēte virtute animati corpis fiat hoc. ¶ 7ᵃ difficultas eſt vtrum ſignum ſumptū a pulſu

ſic certius ꝗ̃ ſignū ſumptuʒ ab vrina. Et videt̃ ꝙ ſic. qꝛ
ſigna ſumpta a pulſu ſunt ab opationibus. Sumpta aūt
ab vrina ſunt ab excuntibus. Modo ſigna ſumpta ab
operationibus ſunt prima ⁊ perſeuerātia: nō ſic aūt illa
que ſūt ſumpta ab excūtibus: vt ſumit̃ cap. p̊ huius do-
ctrine. Et idē videt̃ ſentire Haliab. 7° ſue practice cuʒ
dicit. ꝙ pulſus eſt p̄co verus qui multa refert ⁊c. ¶ In
oppo^m arguit̃. qꝛ ſig̃atio ſumpta a pulſu eſt magis va
riabilis: vt pʒ ex Gal. in introductorio pulſuū. dicēte ꝙ
nō eſt adeo pua cā que pulſuʒ nō diuerſificet ⁊ pmutet.

Ad hec dubia r̄ndet̃. Et p̊ ad p^m dicit̃ Gal. loco
allegato nō velle motū eſſe pul-
ſuʒ ꝯtinuū vere: ſʒ ꝙ ꝯtinue. i. in oī nobili pte etatis pul
ſus eſt motus: ſʒ nō eſt ſic de iectigatiōe que nō affligit
niſi cū īterpolatiōibus notabilibus: vt ꝯſtat intelligēti.
¶ Ad 2^m dī ꝙ pulſus aut ſumit̃ ꝑ pulſu cordis aut ꝑ
pulſu arteriaꝝ q̄ ſētiunt̃ ī bracchio ⁊ extremitatib⁹. Si
p̊ mō pulſus ē magis vtilis ꝗ̃ anhelit⁹ cū anhelit⁹ in il
lū ordinet̃ tanꝗ̃ in finē īmediatū ꝑ quē fit cordis refri
geriū. Sʒ ſi de pulſu arteriaꝝ q̄ tāgunt̃ ſit ſmo: ꝯſtat ꝙ
anhelit⁹ eſt magis vtilis: ⁊ h̄ voluit Gal. loco allegato.
¶ Ex qb⁹ pʒ ſolo ad obiectuʒ ꝑ anhelitū mr̄is deſuiat̃
fetui ī vtero: ⁊ ī nō h̄ntib⁹ pulmonē aliqd ſit refrigerās
loco anhelit⁹. ¶ Ad 3^m dī ꝯcedēdo illud ꝯñs: ⁊ dī ꝙ di
latatio ⁊ ꝯſtrictio vētriculoꝝ cerebri nō eſt pulſus ꝓpe
loquēdo vt h̄ loqmur. Nec cerebrū eſt receptaculū ſpi-
rit⁹ vt hic ſumit̃: qꝛ hic accipit̃ ꝓ illo in q̄ p̄imū de vi-
tali ꝯtinet̃. ⁊ ordinato p̄ncipalr̄ ad vitalis ꝯſuatione ⁊
gñōnē. Nec auctoritates allegate h̄ dicūt cū Gal. illuʒ
motū loco allegato vocet anhelitū cerebri ⁊ nō pulſuʒ.
¶ Ad 4^m negat̃ ꝯñtia p̊. Et rō eſt. qꝛ pulſus iuenit̃ vbi
nō eſt maior necītas. Nā ⁊ ſi arterie pulſent ꝑꝑ ꝓpriaʒ
cōmoditatē. tñ ēt ꝓpter refrigeriū ſpirit⁹ cordis attra-
hūt aerē: ⁊ in corde maior eſt ſemꝑ ſtāte vita neceſſitas
ꝗ̃ in aliquo alio mēbro: vt pʒ ex Gal. in libello de vtili-
tate pulſus dicente. Et ſi cordi qdē infrigidato intantū
ꝙ aīal tēdat ad pernitiē intēdas ⁊ vnū ventriū ꝑfores:
⁊ ꝑcipue ſiniſtrū eius ventrē: ⁊ digitū tuū intromiſeris
in ipſo iā ſenties in eo calorē nimiū excedere qui nō in
ceteris mēbris pōt inueniri in ſua nāli diſpōne ꝑmanē
tibus qm̄ quātitas vna caloris eſt cordi ſūme modica:
⁊ reliqs mēbris ſūma valde. Ex h̄ pʒ ꝙ nō ſolū ſm va
rietatez ꝓprie neceſſitatis variat̃ pulſus arterie. ¶ Ad
5^m dī negādo. ꝙ nō ſufficiēter expmat̃ finis ꝑꝑ quē eſt
pulſus. Nā nō opʒ in diffōne oēs tales fines ſecūdario
itētos exp̄merene: nec fit pulſus niſi ꝑꝑ eū ſpirit⁹ regimē
fiat per aerē attractū lʒ ad hūc ſinē alij qñqꝫ ꝯiungant̃.
¶ Ad 6^m dī ꝙ tremor ⁊ ſi fit ꝑꝑ regimē ſpirit⁹: tñ nō ꝑ
aerē attractū: qūo aūt fiat a v̄tute cū ſola iectigatio fiat
a ſolo morbo dī ꝙ Gal. ſufficit aliquā iectigationē a ſo
lo morbo vel a mā morbi fieri. ¶ Ad 7^m dixit Dinus h̄
notādo ꝙ in cōparatiōe ad vlem diſpoſitionē corporis
multe ſignoꝝ diuerſitates inueniunt̃: q̄dā. n. ſignificāt
ſuꝑ ſalutē vel mortē: q̄dā ſuꝑ ſpēm morbi: q̄daʒ ſuꝑ di-
geſtionē vel indigeſtionē. ¶ 2° nō ꝙ ſignū eſſe certius
pōt eē ſecūdi: vel in ſe: vel quo ad medici ꝯſiderationē.
Et tūc r̄ndit ꝙ ſignificatio ſumpta a pulſu quo ad ſigni
ficandū ſpēm morbi: vel ſalutē vel mortē eſt certior in
ſe: vel ſig̃atio ſūpta ab vrina. Hoc ꝓbat de ſalute vel
morte: qꝛ pulſus ſig̃at ſuper opōnē p̄ncipij vite. Et de
ſpe morbi ꝓbat ꝑ Gal. 2° de criſi. dicētē ꝙ nulla eſt cer
tior ſig̃atio ſuꝑ tertiana ꝗ̃ pulſus. Si v̄o loq̄mur ī cō-
paratione ad medici cognitionē: tūc certior eſt ſig̃atio
ſūpta ab vrina: qꝛ ſig̃atiōes pulſus ſūt occlte ⁊ reqrūt
ī medico excellētiā tactiue v̄tutis ⁊ bonitatē imagīati-
ue. ¶ Jacob⁹ aūt r̄ndit abſolute ꝙ certior eſt ſig̃atio
ſūpta a pulſu ꝗ̃ ab vrina in cōpōne ad diſpōnes ſuꝑ q-
b⁹ tā pulſus ꝗ̃ vrina hʒ ſig̃are. Nā certū eſt: ꝙ ſuꝑ ali
q̄ diſpōne hʒ vrina ſig̃are ſuꝑ qua nō ſig̃at pulſus: vt
vbi grā. ſcabies veſice leuis. Et hāc ꝯnem ꝓbat p̊ auc̄te
Halia. ſupra allegata. 2° qꝛ ꝯ̄riantibus indicatiōe ſūpta
ab vrina ⁊ ſumpta a pulſu ſeq debemus pulſus iudiciū
vt 2° q̄rti. tractatu 2° de iudicijs ſūptis ab vrina. ⁊ cap̊
de iudicijs ſignoꝝ maloꝝ. Et iō ī carmine dicit̃ Urine
fraudes aperit diſcretio pulſus: certificatqꝫ ſidē. ¶ Di
cit 2° ꝙ diſpōnes ⁊ differētie pulſus qbus mediātib⁹ ſi
gnificant⁹ ſuꝑ corporis diſpōnē ſūt difficilioris cogni-
tiōis apud nos ꝗ̃ diſpōnes vrine. Et in v̄itate dixit ꝙ
Dinus dixit niſi ꝙ p̊^am ꝯnē poſuit ita vlem vt ſit falſa.
multe. n. ſunt diſpōnes ſuꝑ qb⁹ ſignificat̃ ex pulſu ⁊ ex
vrina in qbus eſt certi⁹ iudiciū ſūptū ab vrina. Et mul
te in qbus eſt eō: quēadmodū in apoſtemate renū ꝯuer
ſo in adubelati: ī icteritia in īpregnatiōe. ¶ Credēdū ē
igit̃ ꝙ ſuꝑ aliq̄s diſpōnes vrina ſig̃at certi⁹ ꝗ̃ pulſus:
⁊ eō ſuꝑ alias. Sʒ tñ ſig̃atio gñalis ꝙ mēbrū eſt egrū
eſt fortior ex leſione opōnū. Nā vrina ſig̃at egrā veſi-
cā ꝓ quāto ſignificat leſam operationē. vnde ſignū ſum
ptū ab vrina ſimili loture carnis. dixit Aui. eſſe ab ope-
rationibus ſupra cap̊ primo huius doctrine.

¶ Cōſideratio aūt que attendit̃ in pulſu aut eſt
vlis aut p̄ticlaris ſʒ vnāquāqꝫ egritudinē. Et
nos qdē hic de vlib⁹ regulis ſcie pulſus loque
mur: ⁊ p̄ticulares ad loquēdū de egritudinib⁹
particularib⁹ in poſteriorib⁹ reſeruabimus.

¶ Hic dat itētionē ſūme hui⁹ dicēs: ꝙ ꝯſideratio q̄ attē-
dit̃ in pulſu ē duplex. vna eſt vl̄is: alia p̄ticularis q̄ attē
dit̃ ſm vnāquāqꝫ egritudinē. ¶ Dic̃ 2° ꝙ ꝯſideratio de
pulſu ī iſto loco erit vlis: ſʒ p̄ticularis reſuabit̃ poſtea
cū erit loquēdū ī p̄ticulari de egritudinib⁹. vt in 3° ⁊ 4°
canoñ. ¶ Ubi nō ꝙ nō obſtāte ꝙ qdā ꝑ ꝯſiderationeʒ
p̄ticlarē itelligāt oēʒ ꝯſiderationē de pulſu ꝯ̄ctā ad de
terminatā corpis diſpōnē ſm ſpēm: tñ ī v̄itate h̄ mō ñ
itelligit Aui. cū ī hac ſūma determiat de plſu cōplonū.
⁊ tēpoꝝ ⁊ p̄gnātiū. q̄ ſūt diſpōnes ſm ſpēʒ determiate:
ſʒ itelligere debem⁹ ꝯſideratiōes vl̄es illas q̄ ſunt cōes
ſanis aut egris: aut egris nō ꝯ̄ctis ad aliq̄ ſpēm d̄termi
natā. Particulares aūt q̄ limitant̃ ad aliq̄ ſpēm morbi
vt hic Aui. dicit. Cōſideratio aūt pulſus ſanoꝝ dī cōis:
qꝛ illā opʒ hēe in mēte tā ꝓ cognitiōe ſanoꝝ ꝗ̃ egroꝝ.

¶ Dicem⁹ ḡ ꝙ qſqꝫ pulſus ē cōpoſit⁹ ex duob⁹
motib⁹ ⁊ duabus quietibus. Dis nanqꝫ pul-
ſus ex diaſtole ⁊ ſyſtole ē cōpoſit⁹. Poſt hoc
h̄o neēe ē vt iter oēs duos ꝯ̄rios mot⁹ qes iter
ueniat. Impoſſē eſt nāqꝫ ꝙ mot⁹ vn⁹ alij motui
ꝯtinet̃ poſtꝗ̃ ſpatio coꝝ applicat̃ termin⁹ ⁊ ex
tremitates ī effectu: h̄ tñ in ſcīa nāli declarabit̃.
Poſtꝗ̃ igit̃ hoc ita eſt ipoſſē eſt qn in vnoquo
qꝫ pulſu anteꝗ̃ ali⁹ ꝯſequat̃ q̄tuor itervenient
ptes. ſ. motus duo ⁊ qetes due. ſ. motus eleua
tionis ⁊ quies inter ipſaʒ ⁊ depreſſionē: ⁊ mo
tus depſſiōis ⁊ quies inter ipſaʒ ⁊ eleuationē.

¶ Auic⁹ hic docet ex qb⁹ p̄tib⁹ pl̄ſus cōponit̃. Et diuidit̃
in duas ptes. p̊ facit hoc. 2° docet qūo ſyſtoles ſentiat̃.
2ª ibi [Depſſiōis.] ¶ Prio intēdit iſtā ꝯnc̄ōis pulſus
eſt cōpoſit⁹ ex duob⁹ motib⁹ ⁊ duab⁹ qetib⁹. ꝓbat̃ ſic.
Ex illis p̄tib⁹ eſt pulſus cōpoſitus quas opʒ neceſſario
interuenire anteꝗ̃ alius pulſus ſuccedat: ſed iſte ſunt

duo motus ꝛ due quietes.igiť ꝛc. Maioꝛ pꝫ ſm cōem modū loquēdi medicoꝝ qui ꝑtes toti⁹ vocāt illas que regrunť ꝑ eē toti⁹.Et minoꝛ ꝓbať.qꝛ pulſus oīs eſt copoſit⁹ ex diaſtole ꝛ ſyſtole q ſūt duo mot⁹ ꝯ̄rıȷ.ſꝫ īter q̄ſcꝫ mot⁹ ꝯ̄rıos neccio cadıt vna qes media.ḡ in oī pulſu anq̄ꝫ alius īteruenıat opꝫ eē duos motus dictos ꝛ duas qetes. Minoꝛ aūt ꝙ īter quoſcūꝗ motus ꝯ̄rios cadit qes media.ꝓbať per h̄:ꝙ īpoſſe eſt ꝙ vnus mot⁹ alteri cōtinueť poſtq̄ꝫ vni eoꝝ accidit termin⁹ ꝛ extremitas in effectu:ꝛ h̄ eſt magis ꝯſiderādū in ſcīa nāli:ꝛ ſic tandē ſequiť ꝙ in oī pulſu anq̄ꝫ alius īteruenıat ſint neceſſarıȷ duo motus ꝛ due qetes. ¶ Circa iſtā ꝑtē ꝯſiderādū vt dixi ſupra in diffōne ꝙ ꝓbi dicūt pulſuꝫ eē aggregatū ex motib⁹ ꝛ qetibus:ꝛ h̄ intēdūt ex Aui.h̄. Quo aūt diffinitio ſuperius poſita apud eos ītelligať dictum eſt ſupra. Alıȷ vō dicūt pulſum eē ſolū duos motus.ſ.dilatationis ꝛ ꝯſtrictionis:ꝛ apud illos due qetes nō ſūt ꝑtes vere ītegrātes pulſum ꝛ de ei⁹ eēntia:ſed ſolū duo motus. Et apud hos dicimus pulſuꝫ ex qetib⁹ cōpoſitū:qꝛ qete ſūt neċe ad eē pulſuū ſibi inuiceꝫ ſuccedentiū:ꝛ h̄ largo mō dicim⁹ ſanguinē ꝛ flegma eē ꝑtes coꝛpis hūani lꝫ ſint inaiati:ꝛ iuxta viā cōeꝫ pili h̄ mō ſūt ꝑtes capitis:vt p⁹ tertıȷ. ſunt tñ aliq̄ ꝑ⁹ modū ſequētes aſſignātes hāc rōnē q̄re aggregatū ex motib⁹ ꝛ qetibus eſt pulſus ꝛ nō ſolū motus:qꝛ pulſus eſt totalis oꝑatio cordis ꝛ arteriarū facta ad ſpiritū debite euētādū ꝛ mūdificādū q̄ nō ē niſi aggregata ex talib⁹ duob⁹ motib⁹ ꝛ duab⁹ qetib⁹:q̄ꝝ vltia ē qes ſequēs ſyſtolē ꝛ ꝑcedēs diaſtolē ſequētes pulſus. Ego aūt apud iſtos nō video ꝙ in qete ſequēte ſyſtolē fiat mūdificatio:cū tūc n̄ expellāť fumi vel aer nec euētatio:cū ꝓtūc ita caleſiāt ſpūs vt ı eius cōplemēto iſurgat neċitas euēta.ꝑterea nec ſꝑ in pulſu debite euētať nec mūdificabiť ſpūs. ¶ Nō 2° ꝙ in pulſu ſūt duo mot⁹ ꝯ̄rıȷ:qꝛ reflexi ſuꝑ eadē linea vt motus eleuatiōis ꝛ mot⁹ depſſiōis parietū arterie. ¶ Nō 3° ꝙ motuū ꝯ̄rioꝝ qdā ſūt ſuꝑ eadē linea recta ſine reflexione:vt ſi lapis ꝑ lineā rectā moueret ſine reflexiōe vſq̄ ad cētrū ꝛ vltra cētꝝ de directo trāſiret. Quidā aūt ſuꝑ eadē linea circulari:vt ſi lapis ſuꝑ ſemicirculi circūferentiā moueret q̄ñ ad lōgā diſtātiā ꝓıciť cuius ſemicirculi vtraq̄ꝫ extremitas ad terrā terminareť in plano ꝛ medius punctus eſſet altiſſimus. Quiq̄ꝫ aūt ſūt iſti motus ꝯ̄rıȷ per reflexionē ſuꝑ eadē linea. Siľr in vtroq̄ꝫ caſu. Quidā ſunt a volūtario mouēte:qdā a nō cognoſcente. Et iterū qdā ſūt nō ꝯcurrente ipedimento extrinſeco:qdā aūt aliq̄ ipedimēto extrinſeco ꝯcurrente. Exemplū ꝑmi.in iſta vltima diſtinctiōe:vt cuꝫ lapis ſurſum ꝓıciť ꝛ ꝑmittiť redire ſine ipedimēto. Exēplū ſecūdi. vt cū ſabe ſurſum ꝓiecte ſuperincidit lapis magnus deſcēdēs. ¶ 4° diſtinctio.dupľr ꝯtigit aliqd moueri duobus motib⁹ ꝯ̄rıȷs. Uno mō ꝙ vtroq̄ꝫ illoꝝ moueať ꝑ ſe. Alio mō ꝙ vtroqꝫ moueať vel altero ꝑ aliud. Exēpluꝫ ꝑmi eſt clarū. Exēplū ſecūdi.vt cū hō in naui extñs motu nauis moueť de oriēte in occidēs ꝛ ecōtra ꝑ ꝑ̊ motu. ¶ His diſtinctiōib⁹ habitis tres īuenio modos gloſandi ꝛ ītelligēdi illā ꝑpōnē hic poſitā.ſ.neceſſe eſt ꝙ īter quoſlibet motus ꝯ̄rios cadat quies media. ¶ Unus eſt Marſilıȷ q ꝯuēit cū Burleo in 8° phyſicoꝝ.ꝙ īter q̄ſlibet tales ꝯ̄rios mot⁹ cadit qes media que nō ē moueri:ꝛ eſt ſaltē inſtantanea.nā ꝑ iſtāti quo icipit moueri motu ꝯ̄rio motui ꝑ̊ aut moueť ambobus aut nullo:qꝛ nullo mō dōm eſt ꝙ ambobus vt Ariſto. vult 8° phyſicoꝝ.iō reſtat ꝙ nullo:ſed iſtud nō opꝫ durare per tꝑs:vt ibi arguit Burleus.ꝛ ꝓbať ı multis caſib⁹ de faba aſcēdēte:ꝛ lapide deſcendēte ſuꝑ eā. Et de violētia noua volūtarie agētis. Et de muſca aſcēdēte ſuꝑ lanceā incipientes cadere. ¶ Secūdus modus eſt Dini virtualr hunc modū limitātis. Et eſt ꝙ h̄ nō eſt verū vlr:ſꝫ eſt hū veruꝫ de motib⁹ ꝯ̄rıȷs qb⁹ aliqd moueť ꝑ ſe ꝛ nō ꝑ motū alteri⁹. Nā nō eſt icōueniēs ꝙ idē moueať motibus ꝯ̄rıȷs. Uno mō ꝑ ſe. Alio mō ꝑ motū alterius vt ꝯſtat ı celis q motu ꝓꝑrio mouenť ꝯ̄ motū ꝑmi mobilis:q̄ tñ motu ꝑmi mobilis mouenť per accidēs ꝯtinue. ¶ Terti⁹ modus eſt Jacobi de Foꝛliuio qui vř ītelligere Aui. hic loq de qete tꝑali:ꝛ certe de qete tꝑali loqť Ari. 5° phyſicorū.vbi vult ꝙ īter q̄ſcūqꝫ motus reflexos cadit qes media ꝛ Cōmētatoꝛ cōmēto.81. Sꝫ tūc dicit hic doctoꝛ debere ītelligi de motib⁹ ꝯ̄rıȷs reflexis nō volūtarıȷs deductis iuuamētis ꝛ ipedimētis extrinſecis. ¶ Rōnē aūt aſſignat ex nāli ꝑhia:qꝛ ſi graue moueť ſurſuꝫ violēter tūc ſi dꝫ deoꝛſuꝫ deſcēdere deducto ipedimēto opꝫ hāc ꝟtutē minorari itātū ꝙ grauitas illā ꝟtutē excedat:ꝛ iō aliq̄ñ grauitas illius ꝛ ꝟtus erūt eq̄les.ꝑ illo igiť īſtāti mobile nō moueť ſurſuꝫ nec deoꝛſuꝫ:cū ibi nō ſit ſufficiens ꝓportio grauitatis ad illā ꝟtutē nec ecōtra:ꝛ poſt ēt per tꝑs qeſcet:qꝛ cū illa ꝟtute ſurſum trahēte reſiſtit mediū. Et iō tꝑs erit anteq̄ꝫ ſuꝑet grauitas illa mediuꝫ ꝛ ꝟtutē ſimul:ꝛ iō per tꝑs qeſcet. Si aūt ipedimētū extrinſecū ſuperueniret nō opꝫ ꝙ per tꝑs quieſcat:vt cuꝫ ſabe aſcendenti occurrit lapis molaris cadens.

¶ Mihi vō videť ꝙ hic modus ꝛ ſi magis ſit ad mētē Aui.q̄ꝫ ꝑcedētes inquātū loqť de qete tēpoꝛanea tñ nō ſit vlr verus. Nā ſepe ꝯtingit ꝙ mediū nō reſiſtit. Naꝫ ſi lapis ꝓıceret in medio qd̄ ꝯtinue moueť deoꝛſuꝫ:ēt in ꝑn° motus lapidis vel lapis mot⁹ ꝟſus oriēs veloci⁹ q̄ꝫ nauis in qua eſt ipſe:moueať ꝟſus occidēs vniformiter tardaret motū ſuū quouſqꝫ tardius moueať q̄ꝫ nauis. ¶ Et ſi vt ad expiētiā videmus fieri q̄tıdie ne deť vacuū aq̄ ꝑ cānā egrediēs de magno vaſe ſtatiꝫ neċitate vacui ceſſante reuertiť deoꝛſuꝫ. ¶ Et iō puto ꝙ Aui. ꝑ motus ꝯ̄rios īter q̄s vult cadere qetē mediā ītelligit motus nāles eiuſdē mobilis ad terminos ꝑ ſe ītētos vltimate a ꝟtute illius mobilis:ꝛ hos vocat hic mot⁹:q̄rū ſpatio applicať terminus in effectu:ꝛ de iſtis ſolis ꝓcedit rō Ari.ꝛ Cōmē. 8° ꝑhicoꝝ.loco allegato:ꝛ ſufficit ꝓpoſito nr̄o:cū tā diaſtole q̄ꝫ ſyſtole ſint mot⁹ nāles ad determiātos terminos ꝑ ſe ītētos a ꝟtute:ꝛ tu h̄ examia ꝛ videbis hec ſufficere Ari. volēti ꝓbare ꝙ nō eſt motus vn⁹ ꝑpetuus ꝑꝑ reflexionē ſuꝑ lineā vnā rectā:ꝛ qꝛ hec nimiū diſtāt a medicīa nō amplius me extēdo. ¶ Nō 4° vt ſubtiliter dixit Din⁹ qes media īter motos q ſūt ı pulſu nō ſolū īteruenit ex neċitate mediādi īter motos ꝯ̄rios:ſed eſt de intētiōe nāe ꝑꝑ fines ꝛ vtilitates. Naꝫ qes poſt diaſtolē oꝛdinať ı refrigeriū ſpūs cū moꝛa frıdi aeris ꝑmixti cū ſpiritib⁹ faciat ad illoꝝ īfridationē:ꝛ hec moꝛa eſt ꝑ qetē. ¶ Quies aūt poſt ſyſtolē ꝛ ſi nō deſeruiat euētatiōi ꝛ mūdificatiōi:deſeruit tñ ſpirituū gnōni ꝛ augmēto caloꝛis in gradu:ꝛ iō ꝑꝑ fines ſūt qetes a ꝟtute ꝑꝑ qd̄ icōmode dixit Din⁹ ꝙ ille qetes pn̄t dici motus in relatiōe ad ꝟtutē vitalē:qꝛ ſunt oꝑatiōes eius:ſicut tenere manus rectas ꝛ ſtare dn̄r motus locales a Gal. 5° de accidēti.ꝛ in libello de tremoꝛe ꝛ icctigatione ꝛ ſpaſmo. Et puto ꝙ q̄libet ſane mentis rōnes aſſignatas de mediatione quietis iudicabit eē melioꝛes q̄ꝫ ſint rōnes Jacobi ſic arguentis:ſm aliā applicationeꝫ ꝟtus facit ꝯſtrictionē:ꝛ ſm aliā dilatationē.igiť cōpleta dilatatiōe tꝑs erit anteq̄ꝫ debite appliceť pro cōſtrictione.cōſtat eñi per villos latitudinales fieri conſtrictionē ꝛ dilatationē per longitudinales qui attractioni deſeruiūt:ꝛ iō ſtat applicatā eſſe virtuteꝫ:ſed nō operatam fuiſſe conſtringendo ꝑpter nō indigere conſtrictione ſed quiete. Nec oportet alias ſuas rōnes adducere.

¶ Depſſionis vero mot⁹ apud plurimos medicoꝝ nullo mõ ſentiẽ: ſꝫ apud alios eſt cũ aut in forti pulſu ſua fortitudie ſentiẽ: aut i pulſu magno pp eleuationẽ ſui: aut i duro pp multã ſui refrenationem: aut in tardo pp longinquitatẽ tpis ſui mot⁹. Gal. quoqꝫ dixit lõgo tpe nõ fui ſollicit⁹ ex depſſione. poſtea vero nõ quieui tangẽdo donec ex eo aliqd pcepi τ poſtea illud cõpleui. nã poſtea porte pulſus mihi aperte fuerũt. Qui vero iſta ſtuduerit vt ego pcipiet illud qđ ꝯſecut⁹ fui: τ lꝫ ſit ita vt dicit: i plimis tñ diſpoſitionibus depreſſio nõ eſt ſenſu pcepta.

¶ Hic facit qđ dcm̃ ẽ. Et p̄ dicit ꝙ mot⁹ depſſiõis apud plurimos medicoꝝ nõ ſentiẽ. ¶ Dicit 2° ꝙ apud alios ꝯtingit ſentiri: τ h̄ eſt aut in forti pulſu qui ſua fortitudine ſentiẽ: aut in magno pp eleuationẽ ſuã: aut in duro pp ſuã refrenationẽ: aut in tardo pp tẽporis lõgitudinẽ ſui mot⁹. ¶ Dicit 3° ꝙ Gal. dixit ſe longo tpe nõ fuiſſe ſollicitũ de cognitiõe depreſſionis: ſed poſtea nõ qeuit donec de illa aliqd cõprehẽdit τ poſtea cõpleuit cognitionẽ ei⁹. Nã poſtea porte pulſus fuerũt apte: τ dicit ꝙ q ita ſtuduerit ſicut ipſe poterit ꝯſeq qđ ipſe ꝯſecut⁹ ẽ. ¶ Dic ꝙ lꝫ ita fuit ſicẽ dicit Gal. tñ in plib⁹ diſpõnibus nõ ſentiẽ ſyſtoles. ¶ Circa quã ptẽ nõ p̄ ꝙ rõ huc mõi uũ antiquoꝝ fuit: qꝛ ſolũ ille mot⁹ tactu pcipiẽ: per quẽ obm applicat organo tact⁹ alr τ alr: ſꝫ per motũ depſſionis recedit obm ab organo τ nõ applicaẽ. iõ mot⁹ depſſionis nõ ſentiẽ. Iſti in miori decipiunẽ: qꝛ lꝫ qeſcente digito recedat ab organo tact⁹ p depſſionẽ: qñqꝫ tñ arteriã digito inſequẽte ſtat ꝯtinue ſufficiẽter applicari. ꝓterea lꝫ recedat a digito: tñ nõ ſubito per depreſſionem ceſſat eius ipreſſio in digito: imo paulatim τ p illã alr τ alr applicaẽ. Digito. n. cõprimẽte arteriã: τ arteria ẽt nõ ex toto cadẽte aliq̃ mõ ptes digiti cõprimunẽ. Et cũ arteria icipit ꝯſtrigi icipit qbuſdã digiti ptib⁹ pus cõpreſſis cedere: τ illo mõ alr applicaẽ τ alr ſẽtiẽ recte ſi vitrẽ plenũ clauſis oculis cõprimerẽ τ icipet vter euari ſẽtirẽ ipm ſub digito cõprimi: τ iõ nõ ſufficiẽter dixerunt. ¶ Nõ 2° ꝙ q̃tuor ponunẽ ꝯditiões pulſus faciẽtes ad depſſiõis cognitionẽ. Prima eſt fortitudo pulſus. Et cã ẽ: qꝛ pulſus fortis multũ reſiſtit digito cõprimẽti arteriã: vñ digit⁹ ẽt p pte ab arteria depmiẽ multũ re⁹ eius qđ fit a pulſu debili: τ iõ cũ icipit arteria cõprimi ceſſat depſſio digiti q̃ erat fortis re⁹ aliaꝝ: τ iõ ſentiẽ meli⁹ q̃ debilis. ¶ 2ª eſt duritics pulſus. Et hec ẽ eadẽ cã. ¶ 3ª eſt magnitudo. Et cã ẽ: qꝛ ſi pulſus ſit mollis τ magn⁹ τ diaſtole multe parte digiti occurrit arteria: τ cũ recedit paulati pcipiẽ receſſus arterie a digito meli⁹ q̃ ſi paruo ſpatio tetigiſſet. ¶ 4ª eſt tarditas: qꝛ cũ nõ ſit pu⁹ τ pcipiẽ ẽt p mediũ aliqđ ſi velociter fieret effugeret cognitionẽ ſue quãtitatis. Tarditas igiẽ i pulſu τ pcipue i ſyſtole ẽ cã pceptiõis ei⁹: lꝫ i mltis motib⁹ nimia tarditas ſit cã occltatiõis mot⁹: vt pꝫ i qbuſdã rotis horologioꝝ tardi mot⁹. ¶ Nõ 3° ꝙ diẽ Aui. i plib⁹ diſpõnib⁹ ſyſtole nõ eſt ſenſu pcepta: cui⁹ oppo^m vr̃ dicere Gal. 5° de accñti cap° 2° cũ dixit. Inter dilatationẽ τ ꝯſtrictionẽ pulſus. q̃dã ſeqẽ qes que ſenſu pcipiẽ niſi cũ formiculoſus fuerit. Cũ igiẽ qes illa nõ pcipiaẽ niſi motus pcipiaẽ: ſeqẽ ꝙ motus ꝯſtrictionis percipiẽ: niſi cũ pulſus fuerit formiculoſus: τ cũ in pluribus diſpõnibus nõ ſit formiculoſus: ſeqtẽ ꝙ vtplurimũ ſentieẽ. ¶ Diciẽ igiẽ p cõcordia: ꝙ hec qes erat ſenſu pcepta a Gal. ſed nõ in pluribus diſpõnibus tãgẽtiũ τ pulſuũ. ¶ Nõ 4° ex Auer. 4° colliget. ꝙ opꝫ debẽtẽ recte iudicare de motu depſſiõis hẽre tria in ſe. p cognoſcere oẽs differẽtias pulſuũ 2° multo tẽpore exercitari in eis. 3° ꝙ habet tactu optimum. Iſta aut in pluribus diſponibus nõ inueniũt.

¶ Cauſa vero ob quã ſtatutum fuerit tangere venas bracchy τ facilitas prebẽdi ipſuꝫ: τ ꝙ hõ non eſt ſollicitus vt ipſum diſcooperiat τ rectitudo ſitus ipſius propter rectitudinem cordis τ eius qđ eſt iuxta ipſum.

¶ Hic dicit cãꝫ q̃re tãgiẽ pulſus in bracchio. Et dicit ꝙ ſũt tres. Prima eſt facilitas pbẽdi bracchiũ medico. 2ª cã eſt: qꝛ nõ eſt mlta cura i bracchio diſcooperiẽdo ſiue pp verecũdiã ſiue pp timorẽ nocumẽti. 3ª cã eſt: qꝛ recte reſpiẽ arteria bracchy aut cor aut q̃ſi. Et pt̃ addi 4ª cã qꝛ in bracchio ſũt arterie diſcooperte ꝓpter carnis paucitatẽ in illo loco. Ex qbus ſequiẽ ꝙ rectus τ melius iudiciũ habeẽ de pulſu per tactũ arterie bracchy q̃ per tactũ pectoris vl̃ arteriarũ timporis: qꝛ directi⁹ reſpiciũt cor ille bracchy q̃ ille timpoꝝ: τ qꝛ in pectore tãgimus mediante parte valde groſſa τ dura ꝓpter oſſa.

¶ Et opꝫ quideꝫ vt ſit tactus manu ſuper latus exiſtẽte: quoniã ſi manus ſuper vola plãte extẽdaẽ in latitudine augmẽtũ prebet τ ex eleuatione diminutionem facit τ etiã diminuit ex lõgitudine τ ꝓpric in macilentis: τ reſupinata augmẽtat in eleuatione τ longitudine. Opꝫ preterea vt tactus fiat in hora qua ille cuius pulſus eſt ſit ab ira remotus τ gaudio τ exercitio τ omnibus paſſionibus τ ſaturitate que grauedinem facit τ fame τ diſpoſitione relinquẽdi ꝯſuetudines τ renouandi vſus. Et opꝫ etiã vt ſit de pulſu experimentum temperati nobilis. ita vt alius ei compareẽ.

¶ Hic ponit ꝯditiões obſuãdas in tãgẽdo pulſuꝫ. Et vt mihi vr̃ ille ꝯditiones in tãgẽdo pulſum vt cognoſcaẽ pulſus qui eſt regula alioꝝ. Et iſte ſũt tres q̃s hic ponit Aui. Pria eſt ꝙ tact⁹ ſit manu lateralr poſita: ita ꝙ pollex ſit in ſupiori pte: τ cã ẽ: qꝛ ſi tangaẽ manu extñte ſup vola ſua pulſus appebit latior τ min⁹ alt⁹ τ min⁹ lõg⁹: τ ſi ſtat manus reſupina appebit altior τ lõgior τ minus latus. ¶ 2ª ꝯditio eſt ꝙ tãgaẽ dũ hõ ẽ remot⁹ ab oĩ excellẽtia paſſionũ aĩe. ſ. ire: gaudy: timoris τc̃. τ cũ h̄ qñ nõ ẽ exercitat⁹ aut replet⁹ repletiõe ꝯſtrigẽte: aut qñ ẽ renouãdi vſus aut relinquẽdi ꝯſuetudines. ¶ 3ª ꝯditio ẽ ꝙ ſit tact⁹ pulſus hoĩs tẽpati nobilis i cõplõne: vt p illi⁹ pulſuꝫ reliq̃s cogſcam⁹. ¶ Nõ g̃ p̄ ꝙ cã p̄mi ſolet aſſignari a doctorib⁹ antiqs: qꝛ manu poſita ſup vola arteria in parte inferiori erit: τ iõ ad eam currit multum de ſanguie τ ipleẽ de latitudine τ ꝓhibeẽ eleuatio pulſus: ſi aũt poniẽ reſupina tũc minus generaẽ virt⁹: τ iõ eleuat in altitudine τ addiẽ in lõgitudine. ¶ Hic modus nõ ẽ ver⁹: qꝛ vt⁹ minime grauat i ſitu nãliſſimo bracchy q eſt cũ bracchiũ ſtat ſup lat⁹: vt iſti dicũt. 2° nõ ẽ verũ de curſu ſanguinis ad arteriã qꝛ nõ opꝫ tũc qꝛ hec maxime cẽt in macilẽtis. ¶ Moderni ãt dicũt cãꝫ cẽ qꝛ manu poſita ſr̃ vola cõprimiẽ mltũ arteria a pte bracchy ſup arteriã que eſt valde groſſa: τ iõ dilataẽ arteria τ ꝓhibeẽ eleuatio ei⁹ τ lõgitudo pulſus. Eõ ãt qñ poniẽ reſupina qꝛ paꝝ de carne generat ſup arteriã τ ſit pulſus altus τ lõgus. Sed dũ eſt ſup latus eſt medio mõ. Et h̄ ẽt eſt falſuꝫ: nã caro τ oſſa nõ g̃uant τ cõprimũt arteriã

bracchio poſito ſup volam:dūmodo teneaꝛ ſuſpenſus.
¶ 2° plus grauat cutis ſup arteriā cū ē bracchiū reſupi
nū ꝙ̄ dū ſtat lateraliter:qꝛ ꝯſtat ꝙ nō cōprimiꝛ a cute
verſus ꝓfundū bracchy:⁊ iō nō creſceret altitudo per
ſituʒ reſupina bracchy:propterea ħ mō iſte varietates
plus fieret in habentibus multā carnē ꝙ̄ in macilētis:
cū plus eſſet aptum grauare id qḋ arterie ſupereminet.
¶ Melius eſt igiꝛ imaginari ꝙ cū manus teneꝛ ſup
latus tūc bracchiū eſt i ei⁹ ſitu nāli ſine tortura.Cū aūt
voluiꝛ ſup vola torqueꝛ ita vt ide inſequaꝛ arterie tor
tura:⁊ in illa fit ꝑs arterie iuxta raſettā latior ⁊ min⁹al
ta vt notuit experiētia.Sʒ qñ nō ecōtra poniꝛ bracchiū
reſupina manu:tūc in loco dicto ex tortura arterie acci
dit ꝯ̄riū.ſ.ꝙ fit arteria eleuata in altū:⁊ ſtricta in latuʒ.
vñ fit ꝙ ſentiꝛ lōgus pulſus in bracchio recte ſi hēm⁹
inteſtinū vacuū a re corpulēta:ſed aere plenū ⁊ torquea
mus inueniemus in quadā parte latificari ⁊ in alia ele
uari:⁊ pro hoc iſta ſufficiunt.Maxime autē apparet ħ
in macilentis:qꝛ arteria non ꝯſtricta a multa carne ma
gis mutat in eis ſitū ſuū ex tortura in cubito ꝙ̄ in mul
tam carnē habentibus in qbus arteria in ꝓprio ſitu te
neꝛ iuxta manū ꝑꝑ ꝯſtrīgētia circūdātia. ¶ Circa 2ᵃᵐ
ꝯditionē attēde ꝙ nō eſt mens Auic.ꝙ nullo mō debet
medicus ꝯſiderare pulſum illoꝝ qui alterati ſunt aliq̄
modoꝝ.Nā īfra docebit pulſus iſtoꝝ accidētiū cogno
ſcere:ſed eſt eius intētio ꝙ in humido in mēte modum
pulſus qui eſt regula alioꝝ debemus tāgere in hoīe nō
ꝑmutato vehemēter ab aliquo dictoꝝ accidentiū:⁊ ſic
de 3ᵃ ꝯditione eſt dōm:ꝙ ꝯſideratio pulſus tēperati ad
hūc finē dʒ eſſe. ¶ Ex quo pʒ ꝙ ex ꝑte eius cui⁹ pulſus
tangiꝛ.Hic tanguꝛ ſufficienter ꝯditiōes reqſite ad ha
bendū regulā oīum pulſuū in mēte.Sicut.n.tempera
tus nō alteratus eſt regula in cōplexione oīum aliorū:
ita pulſus eius eſt alioꝝ pulſuū regula cōparatione cu
ius dicunꝛ:aut magni:aut parui:aut aliarū denomina
tionū:⁊ iō ꝯditiones quedā que hic adduꝛ a qbuſdaʒ
doctoribus auctoritate Egidy nō ſūt ad ſupplēdū Aui.
defectū in ꝓpoſito ſuo.Nā ṗ dꝛ ꝙ debemus pulſum ho
minū diſtēperatoꝝ in nāli diſpōne tāgere:⁊ ħ eſt verū
pro cognoſcēdo coꝝ ꝑternāles diſpōnes:nō pro regula
vli oīuʒ alioꝝ pulſuū quō loquiꝛ hic Auic. ¶ Scdo dꝛ
ꝙ nō ſtatim cū ad infirmū vadimus debemus tangere
pulſum:qꝛ forte verecūdia vel gaudio vel alia paſſione
ꝑmutaꝛ in aduētu medici:⁊ hec reduciꝛ ad 2ᵃᵐ ꝯditio
neʒ ſuprapoſitā. ¶ 3° addiꝛ qꝛ nō ſtatiʒ duabus aut tri
bus percuſſionibus perceptis dimittamus qḋ eſt veriſ
ſimū:ſed in egris ſit iſtud ad ꝑcipiēdū diuerſitatē que
qñqʒ nō niſi in cētēſima ꝑcuſſione ꝑcipiꝛ ſicut in pulſu
getē habēte ſepiſſime ſuʒ expertus:ſed iſta cōprehēdiꝛ
in vbo ꝯſideratio.Nā ſi dʒ eſſe ꝯſideratio bona ⁊ recta
illa nō habebiꝛ niſi multotiēs tangamus ⁊ multū expe
ctemus. ¶ 4° diciꝛ ꝙ manus ſiniſtra medici ſuſtentet
bracchiū:que ꝯditio ē vā i īſirmis ne ex debilitate tre
mēdo corrūpaꝛ iudiciū medici:ſʒ in ꝓpoſito nō eſt ne
ceſſaria:qꝛ tēꝑatus nō hʒ hāc debilitatē. ¶ 5° addiꝛ ꝙ
caueaꝛ ne egrotās hēat arteriā ꝯſtrictaʒ:⁊ ħ eſt verū ⁊
daꝛ itelligi per ṗᵃᵐ ꝯditionē. ¶ 6° addiꝛ ꝙ ṗmo leuiter
cōprimaꝛ arteria.2° fortius paulatim q̊uſqʒ videamus
in quo mō cōpreſſionis maxime in digitis imprimit:⁊
in illo perſiſtamus:⁊ iſta eſt ex parte medici tangētis.
¶ 7° addiꝛ ꝙ medicus ſit ſanus.iſta eſt ex parte medi
ci tangentis ⁊ nō tacti.Sufficienter igiꝛ tetigit ꝯditio
nes attendendas in illo qui tangiꝛ non pro omni pulſu
ſed pro pulſu equali qui eſt vniuerſalis ⁊ alioꝝ regula.

Circa tamen hec dcā cadūt aliq̄ dubia.Primū
qꝛ Aui.in hac ſumma videꝛ fuiſ
ſe ſupfluus aut diminutus.Nā ſi nō intēdit de pulſib⁹
morboꝝ determinate ſupflue determiauit de pulſu do
loꝝ ⁊ apoſtematū.Si aūt generalr ēt de pulſibus mor
borū determinare intendebat:conſtat ꝙ fuit diminu
tus:qꝛ nō determinauit de pulſibus febriū nec in gene
rali nec in ſpeciali:nec de pulſibus vulnerum.
¶ Scdm dubiū.qꝛ dcm̄ eſt ſupra ꝙ nā intēdit getē de
terminati tpis quēadmodū ⁊ motus ſʒ ſuis exigētiā.
¶ Cōtra.ex ħ ſequiꝛ ꝙ ſtātib⁹ cauſis ꝯtētiuis pulſuuʒ
oīno ſilibus:nō tñ ide alys deductis extrinſecis ipedi
mētis pulſus differētie ſiles ꝓuenirēt:ꝯñs ipoſe:vt di
cemus infra:⁊ ꝓbaꝛ ꝯñia:ſuppoſito ꝙ in ſorte ⁊ plato
ne vṫutes ſint eque fortes ⁊ ncētates euentādi ⁊ mūdi
ficādi eq̄les:⁊ iſtrumēta eque obediētia:ſed in ſorte cā
incitās ad getē pulſus ſit fortior ꝙ̄ in platone:⁊ ſint in
ꝯſtricto eē arterie vtriuſqʒ eque ṗ:⁊ ſequiꝛ tota ꝯ̇ vt cō
ſtat:qꝛ ges erit lōgior in ſorte.⁊ iō pulſus rarior. ¶ Se
quereꝛ 2°.ꝙ nō qñcūqʒ īſurgit in corde vel arterys ne
ceſſitas efficax euētādi ꝯſtante vṫute ⁊ obediēte inſtrō
ſit vel incipit fieri diaſtoles deducto impedimento.
¶ Tertiū dubiū.qꝛ nō videꝛ ꝙ ſyſtoles ſit quoquo mō
a nobis tactu ꝑceptibilis.Nā ꝑ ſyſtolez arteria recedit
ab organo tact⁹⁊ nō de nouo ꝑtib⁹alys tact⁹occurrit:iō
nō ſentiꝛ.ꝑterea aut in ſentiēdo digitus cōprimereꝛ vt
ſequaꝛ arteriā aut nō.ſi nō:tūc nō vꝫ quō mot⁹ ſentiaꝛ
partiū ſeparatarū a digito.ſi ſic.aut eque velociter:aut
veloci⁹ aut tardius:ſi tardius ita nō ſentit ac ſi nō ſeq̄
reꝛ digitus arteriā.ſi ꝑciſe eque velociter:tūc ꝑciſe co
dē mō applicareꝛ digito:⁊ ſic nō appareret moueri ta
ctui:ſi velocius ita in otus digiti cōfunderet motū arte
rie ⁊ ꝑueniret illū:⁊ ſic illi⁹ ꝓprium motū nō ſentiret.
¶ Ad ṗᵐ dꝛ ꝙ de pulſibus febriū dedit gñales regulas
cū dixit pulſus cōplexionū.Uulnera aūt nō mutāt pul
ſum ꝑſeuerāter niſi aut ꝑꝑ apoſtēata ipſa:aut ꝑꝑ malā
cōplexionē:aut debilitatē virtutis:⁊ iō de illis nō fuit
opportunū hic determiare:ſed apoſtēata hñt ſpālē mo
dū ꝑmutatiōis ⁊ dolor. ¶ Ad 2ᵐ ꝯcediꝛ ꝯcluſio que ēt
apud oēm viā eſt ꝯcedenda:puta ſi in ṗn° dilatationis
arterie fortis ſit in eo maior neceſſitas euentandi ꝙ̄ in
arteria platonis in ṗn° ſue dilatationis:ſed per minus
ꝙ̄ excedat neceſſitas euentandi in ṗn° diaſtoles fortis
ſuāmet neceſſitatem in principio quietis poſt ſyſtolem.
¶ Ad tertium diciꝛ ꝙ ſyſtoles ſentiꝛ per accidens a ta
ctu nō per ſe ſicut tangiꝛ manus ſocratis aut fily tui.

¶ Amplius dicemus ꝙ genera ex quib⁹ medi
ci pulſus diſpoſitionem cognoſcunt ſm ꝙ ipſi
referunt ſunt decē quāuis eis fuerit neceſſa
rium:vt potuiſſent ea nouem.Genus quideʒ
qḋ eſt ſumptum ex quātitate diaſtoles:⁊ gen⁹
qḋ eſt ſumptum ex qualitate percuſſionis ve
ne in digitos:⁊ genus qḋ eſt ſumptum ex tem
pore cuiuſqʒ motiōis:⁊ genus qḋ eſt ſumptū
ex eſſentia inſtrumenti.Et genus qḋ eſt ſum
ptum ex eius euacuatione aut repletione:⁊ ge
nus quod eſt ſumptū ex caliditate tactus ipſi⁹
aut frigiditate:⁊ genus quod eſt ſumptuʒ ex
tempore quietis:⁊ genus quod eſt ſumptum
ex pulſus equalitate aut diuerſitate:⁊ gen⁹ qḋ
eſt ſumptum ex eius ordinatione in diuerſitate
ſui aut inordinatione:⁊ genus qḋ eſt ſumptuʒ
ex pondere.

¶ Hec

¶ Hec eſt 6ª pars huius capli in qua ponit rões ſ q̄bus ſumunt̄ genera pulſuū. ⁊ nõ ſumit̄ hic genus ꝓprie: ſ ꝓ generali ſeu cõi rõne. ⁊ diuidit̄ in duas ptes: q2 pmo has enumerat. 2° ſigillatim exequit̄. ibi 2° [Genus vo quātitatis.] ¶ Dicit p° ꝙ genera ex q̄b° cognoſcunt̄ diſpõnes pulſuū ſūt. 10. ſm ꝙ dixerūt medici ꝗuis ſit neceſſarius eis dicere ꝙ ſufficiūt nouē. ¶ Dicit 2° ꝙ hec ſūt illa. 10. genera. p̄m eſt gen° ſumptū ex q̄titate diaſtoles. ſcdm eſt gen° ſumptū ex q̄litate pcuſſionis vene in digitos. tertiū eſt gen° ſumptū ex tpe vtriuſq3 mot° cõponētis pulſu3. q̄rtū ſumptū ex ẽentia ⁊ mõ ſube iſtri. ſ. arterie ꝙ ſit dura aut mollis. qntū eſt ſumptū ſ plenitudine vel vacuitate inſtri. i. arterie. ſextū a q̄litate tãgibili pma in arteria ꝯſiderata. ſeptimū a tpe q̄etis. puta freq̄ns ⁊ rarꝫ. octauū ab equalitate ⁊ inequalitate ptiū pulſuū adinuicē. nonū genus ſumit̄ ab ordie ⁊ inordinatione. decimū a põdere. ¶ Nota igit̄ pmo ꝙ ols pulſus inordinatus eſt ineq̄lis: ⁊ iõ illõ gen° qõ ab ordinatione vel inordinatiõe ſumit̄ ꝯtinet̄ ſub pulſu ineq̄li vel diuerſo. Nõ obſtãte tñ ꝙ iſti poſuerūt genera decē tñ nonū cõprehēdit̄ ſub octauo: ⁊ ita nõ niſi. 9. ſūt necĩa. ¶ Nota 2° ꝙ iſtaꝝ diſpõnū a quibus ſumunt̄ genera pulſuū: q̄dã cõcomitant̄ pulſu3 eēntialr: q̄dã accñtalr. ¶ Et illa dicunt̄ eſſentialr cõcomitãtia que ipſum ſequunt̄ ⁊ ꝯueniūt ſibi put eſt motus ille cõpoſitus cū īterpoſitis q̄etib°. Illa vo dicunt̄ accñtaliter attribui pulſui que ſibi attribuunt̄ rõne alicui° accidētalis diſpõnis iuēte in organo vl in iſtro ei°. Exēplū pmi. vt velocitas: tarditas: magnitudo: puitas: ſpiſſitudo: raritudo: eq̄litas. Exēplu3 ſcdi. ſicut durities: mollities: caliditas: frigiditas: plenitudo: vacuitas. Ex q̄bus appet ꝙ diſpõnes eſſentialr pulſum cõcomitãtes a q̄b° genera hec ſumunt̄ ſūt. 7. Nã tres aſſignaui accñtalr cõcomitãtes. ¶ Haꝝ aūt ſufficiētia hoc mõ hri põt. Iſte diſpoſitiones aūt ſūt accepte ab accñtalr aut eſſentialr cõcomitãtib°. Si ab eſſentialr h eſt tripliciter: q2 vel ſumunt̄ a quantitate virtutis ad modū Auerrois 4° colliget. vel ſ q̄litate pcuſſionis: vt hic Auic. aut a quãtitate dimēſiua. Si pmū eſt fortis vel debilis. Si ſcdm eſt ptinēs ad magnū ⁊ paruū. Si tertiū aut eſt ſumptū a tēpore mēſurante motū: ⁊ ſic eſt velox ⁊ tardus: aut a quãtitate quietis: ⁊ eſt ſpiſſus ⁊ rarus: aut ſ ꝓportione ptiū: tūc eſt eq̄lis: aut diuerſus ſub quo eſt ordinatus ⁊ inordinatus. ¶ Si vo ꝓportione partiū ad illius habitudinē in quo pulſus inenit̄: ⁊ ſic eſt põdus ⁊ erūt ſex pncipales ſubiectiecta ſeptima. ¶ Si vo ſint ꝯditiões nõ eſſentialr ꝯcomitãtes: tūc aut ſumit̄ a q̄litate pma tangibili in inſtro: ⁊ eſt calidus aut frigidus: aut a mod o ſubiecte: tūc eſt durus aut mollis: aut ſ ꝯtēto ⁊ eſt plenus ⁊ vacuus. ¶ Nota 3° ꝙ vnum genus dr̄ ſumptū ſ quãtitate diaſtoles. ſ. magnitudo diaſtoles aut puitas: ſed nõ ita intelligat̄ qñ etiã a quantitate ſyſtoles ſumatur: vt in cõmēto pulſuū. caplo de pulſu ſomni ſumit̄ ſ Gal. vt hic noiauit diaſtolē tanq̄3 notiorē. Reliqua ſunt in ſequētibus ſigillatim declaranda.

¶ Gen° vo quãtitatis pulſus ſignificat̄ ex quãtitatibus ſuoꝝ triū diametroꝝ que ſūt ipſi° lõgitudo ⁊ latitudo ⁊ ei° ꝓfunditas. ſūt ergo in eo nouē pulſus diſpõnes ſimplices ⁊ cõpoſite.

¶ Hic exequit̄ ſigillatim de dictis generibus. Et diuidit̄ in. 10. partes ſm ꝙ. 10. genera ſūt. 2° ibi [Generis vo.] Et alie ptes patebūt. pma in tres. pmo oſtēdēdo vñ ſumant̄ varietates ⁊ ſignificationes in iſto gñe ⁊ numerat ſimplices ſpēs: ⁊ ſigillatim declarat. 3° de cõpoſitis determinat ſpēb°. 2° ibi [Et nouē q̄dē.] 3° ibi [Cõpoſitaꝝ.] ¶ Dicit pmu ꝙ gen° pulſuū qõ ſumit̄ ex q̄titate ſignificat q̄titatē ſuoꝝ diametroꝝ. ſ. lõgitudis: latitudis: ⁊ ꝓfunditatis.

¶ Dicit 2° ꝙ ex h ſequit̄ ꝙ in h gñe ſūt nouē ſpēs pulſus ſimplicie: ⁊ ſūt etiã cõpoſite alie. ¶ Nota igit̄ pmo ꝙ ſpatiū deſcriptū ab arteria in pulſu eſt corporeū: ⁊ iõ ex eo ſūt tres dimēſiones q̄s Auic. hic vocat diametros. Nã pmo in diaſtole imaginamur ſpatiū īter locū vbi eſt arteria qñ eſt in ꝯſtricto eſſe ⁊ locū ad quē venit ꝑ dilatationē verſus domeſticū braccħy ⁊ verſus digitū tãgentē: ⁊ h ſpatiū dicim° ꝓfūditatē vel altitudinē in pulſu. 2° imaginamur ſpatiū a loco vbi eſt paries arterie in cõſtricto eſſe ⁊ ſitum vbi ſūt parietes arterie in dilatato eſſe verſus vtrūq3 focile braccħy: ⁊ hãc diſtãtiã īter vtrūq3 dicim° latitudinē. 3° imaginamur ſ3 braccħy lõgitudinē ꝑ q̄tū ſpatiū põt pcipi pulſus hora ſui mot°: ⁊ hãc totã diſtãtiã dicim° lõgitudinē: vñ l3 tota arteria dilatet̄ ſm totã ſuã lõgitudinē nõ dicim° totã arterie lõgitudinē eē lõgitudinē pulſus: ſ3 lõgitudīa ei° tñ qõ ſentit̄ in bracchiū. Et ab harū triū diametroꝝ q̄titatib° q̄uo īfra dicã ſumūt̄ pulſus in h gñe ſpēs. ¶ Nõ 2° ꝙ cã q̄re ſūt nouē ſimplices ſpēs vel drīe eſt: q2 in vnaquaq3 iſtaꝝ trium diametroꝝ ꝯtingit pulſu3 aut equari tēperato aut excedere tēperatū aut deficere ab illo: ⁊ iõ reſpectu vniuſcuiuſq3 iſtaꝝ tres fuerūt ſimplices drīe. ¶ Nota 3° ꝙ hic triplex īuenitur lr̄a. vna dicit. Sūt igit̄ in eo nouē pulſus differētie ⁊ nouē cõpoſite: ⁊ illa eſt corrupta ⁊ falſa q2 plures nouē ſunt cõpoſite. 2° dicit nouē ſimplices ⁊ cõpoſite nõ ponendo numeꝝ cõpoſitaꝝ: ⁊ hec ē cõior ⁊ verior: q2 vltra ſimplices īueniunt̄ cõpoſite. In 3° vo lr̄a que īuenit̄ ponit̄ numerus cõpoſitaꝝ. ⁊ dr̄. 27. cõpoſite. Et ſi ita dicat etiã eſt vera: vt põt colligi a Gal. in libello de drīis pulſuū: ⁊ tu cõbinãdo potes illas colligē ꝯiūgēdu pmo lõgū ⁊ latū ⁊ variãdo ꝓfūditatē trib° modis. 2° lõgū ⁊ mediocrē īter ſtrictū ⁊ latū variãdu iteꝝ ꝓfūditatē tribus modis: ⁊ ſic erūt nouē cū lõgitudine: ⁊ nouē cū breuitate cõpoſita: ⁊ nouem cū mediocritate ⁊ nõ plures erunt. igitur. 27.

¶ Et nouē q̄dem ſimplices ſūt lõgus curtus ⁊ mediocris ⁊ latus ⁊ ſtrictus ⁊ mediocris ⁊ ꝓfundus aptus ⁊ mediocris. Lõgus aūt ille eſt cuius partes in lõgitudine plus ſentiunt̄ q̄3 nãlis abſolute qui eſt pro certo ei° qui cõplõnē h3 tēperatã: aut nãlis qui eſt ei° qui huic eſt ꝓpinquus: ⁊ eſt tēperatus cui eſt ꝓpriū. ⁊ tu q̄dē ia3 prius ſciuiſti drīa3 īter eos. Curtus vo eſt ei cõtrarius. ⁊ īter eos eſt mediocris. ⁊ tu q̄dē iudicabis ſm hãc regulã in ſex que remanſerunt.

¶ Hic exequit̄ de ſimplicib°. Et p narrat de ſpēbus ſumptis a q̄titate ſimplici. 2° ſpālr illas declarat. ibi 2° [Lõgi° aūt.] ¶ Dicit pmu ꝙ nouē ſpēs ſimplices ſūt lõgus: curtus ⁊ mediocris. Alius ꝓfundus ⁊ mediocris. ¶ De 2° pte dicit ꝙ lõgus eſt ille qui ſentit̄ in lõgitudine plus q̄3 nãlis abſolute. Et ille nãlis abſolute pro certo illi° qui h3 cõplõnē tēperatã. Aut longus dr̄ ille qui ſentit̄ magis q̄3 ille qui eſt nãlis: l3 nõ abſolute. Et iſte eſt illi° qui eſt ꝓpinquus huic. ſ. tēperato. Et tu iã ſciuiſti drīa3 īter illū qui eſt tēperatus ⁊ illū qui eſt vicin° tēperato. Curtus at eſt huic ꝯtrius ⁊ mediocris eſt medi° īter eos. ¶ Dicit 2° ꝙ ſili mõ tu poteris ſm hãc regulã iudicare que ſūt deſcriptiões ponēde in ſex drīꝫ ſimplicib° que remãſerūt. ¶ Circa iſtã ptē nota pmo ꝙ iſte drīe dnr ſimplices diſpõnes pulſus: q2 ſumētes denoiatione in q̄titate: vt ſic ſolū ab vna diametro ſumunt̄ ⁊ cō dnr cõpoſite. ¶ Nõ 2° ꝙ q2 in q̄libet triū diametroꝝ ꝯtigit aut mediocritas in pulſu: aut exceſſus: aut defectus in eo cū tres ſint diametri nouē cauſant̄ pulſuū ſimplicium diſpõnes. ¶ Nõ 3°

ꝙ pulſus qui denoīať aliq̄ extremaꝝ diſpōnum dť talis comparatione pulſus nālis in diſpōne illa. Nālis aūt ad quē cōparať pōt eſſe duob⁹ modis. Aut nālis abſolute.i. nāliſſimus:aut nālis.i.ꝯueniēs corpi paꝝ a tēperamēto ꝑmutato ſicut eſt ſanū ⁊ mīrū. Et iō dixit Auic. ꝙ pulſus lōgus cuī⁹ ptes in lōgitudīe magis ſentiūť ꝙ̄ nālis abſolute qui.ſ.nālis abſolute eſt illi⁹ qui pro certo bꝫ cōplonē tēperatā aut nālis ſupple nō abſolute:ſ3 qui eſt illi⁹ q bꝫ cōplonē tēperato vicinā. ¶ Nō 4° ꝙ qꝛ nā ⁊ regula diuꝫ lapſaꝝ cōplonū eſt cōplō tēpata:iō pulſus diſpō ſ3 quē ꝓprie fit cōparatio alioꝝ eſt pulſus tēperati. Et iō dixit Auic. Et eſt tēperati cū eſt ꝓpriū vt cōparatiōe ei⁹ dicať lōgus pulſus aut curt⁹:⁊ ita itelligať de alijs pulſuū differētijs. ¶ Nō 5° ꝙ nō itelligim⁹ hic tēperatū ſolū de 2° mō eq̄litatis:ſed cū latitudīe: ⁊ iō ēt in lōgitudīe ⁊ magnitudīe tēperati pulſus: ⁊ alijs dr̄ijs dare eſt latitudinē quādā. Ex quo pꝫ ſm Auic. mētē nō dici pulſuꝫ abſolute lōgū niſi lōgiorē pulſu tēperati. ⁊ dicūt cōiter doctores ꝙ magnitudo diaſtoles attēdiť penes trāſitionē termini nālis in dilatatiōe. Et ſilr magnitudo ſyſtoles penes trāſitionē termini nālis in ꝯſtrictione ⁊ nō penes ſpatiū ꝑtrāſitū a parietibus arterie. Sed de his videbiť īfra ⁊c̄.

¶ Cōpoſitaꝝ vo ex his ſimplicib⁹ q̄daꝫ ſūt que nomē habēt: ⁊ q̄daꝫ que noīe carēt. Ille.n.qui in lōgitudine ⁊ altitudīe ⁊ latitudine eſt augmētatus vocať magnus: ⁊ qui in his oīb⁹ eſt diminutus vocať paruus: ⁊ qui īter eos exiſtit tēperatus. Qui vo in latitudine ⁊ altitudine eſt augmētatus vocať groſſus: ⁊ qui in eis eſt minutus dť ſubtilis: ⁊ qui eſt īter eos eſt eq̄lis.

¶ Determinat de ſpēbus cōpoſitis. Et dicit pmo ꝙ cōpoſitaꝝ diſpōnū pulſus in quātitate q̄dā ſunt carētes nole ſicut qui eſt lōgus ⁊ altus:q̄dā aūt ſūt que habēt noīa ſicut ille qui augmētatus eſt in tribus diametris.ſ.lōgitudine:latitudine ⁊ ꝓfunditate:⁊ vocať magnus: ⁊ puus eſt ſibi ꝯrius: ⁊ altus ⁊ latus vocať groſſus: ⁊ ſubtilis eſt ſibi ꝯrius. ¶ Ubi nō ꝙ iuxta mētem Gal. in libello de dr̄ijs pulſuū nō debem⁹ pulſuꝫ augmētatū ſolū in vna diametro dicē magnū abſolute:ſ3 ſm diametri rōnē diceť aut lōgus aut latus aut alt⁹. Et magn⁹ abſolute dꝫ in q̄libet haꝝ excedē tēperatū:ita ꝙ pulſus eq̄lis tēperato in alijs diametris.ſ.altus nō eſt magn⁹:ſed denominādus altus. ¶ Aliū vo modū q̄dā dn̄t ꝙ pulſus eſt magn⁹ qui in oībus diametris excedit tēperatū aut actualr̄ aut equalenter:ita ꝙ pulſuꝫ ī vna diametro excedētē tēperatū actualiter ita ꝙ cōputatis oīb⁹ tātus eſt vt valeat in quātitate pulſū maiorē tēpato ī aliquāto exceſſu dn̄t illū magnuꝫ abſolute. Et ad hūc itell'm dn̄t hic Auic. fuiſſe locutū.

Circa preſentē partem cadūt aliqua dubia:qꝛ nō videnť eſſe tm̄ decē genera pulſuū. Primo:qꝛ Auerrois 4° colliget nō numerat niſi ſeptē. 2° Auic. dicit ꝙ eſt neceſſariū ꝙ faciāt ea nouē.

¶ Secundū dubiū:qꝛ nō videť ꝙ ſint noueꝫ ſpēs pulſus ſimplicis:cū nullus ſit pulſus qui nō ꝯtineať ſub aliqua ſpēꝝ cōpoſitaꝝ ſuperius noīataꝝ:vt conſtat calculāti.

¶ Tertium dubiū:qꝛ ſi pulſus nō eſt lōgus aut altus aut latus niſi excedat tēperatū in aliquo diametroꝝ:ſequiť ꝙ ſi.a.pulſus eſt maior.b.ꝙ eꝫ.b.ſit minor.a.qꝛ ſtat cum antecedēte ꝙ.b.nō ſit pu⁹.ſeqť 2° ꝙ penes receſſuꝫ a nāli termino magnitudis attēdereť magnitudo: ⁊ ſic ſequiť ꝙ in īfinitū maior tēperato eēt aliq̄s pulſus finitus:quēadmodū ſeqť ꝙ īfinite paꝝ magn⁹ eſt aliq̄s pulſus maior tēperato qꝛ in infinite paꝝ aliq̄s excedit tēperatum. ¶ 4° ſequiť ꝙ ſyſtoles nō diceret magna:qꝛ nō lata nec alta. Nā ſi eſt lata aut dť ſm latitudinē quā bꝫ ī pn° cōſtrictionis:⁊ h nō aut penes latitudinē quā bꝫ in fine cōſtrictiōis: ⁊ h nō:qꝛ quāto eſſet maior tāto eſſet ſtrictior: ⁊ ita de altitudine ꝯſtat. ¶ 5° videť ꝙ ſi pulſus ē magn⁹ rōne ſupradicta ꝙ aliq̄s ē pulſus qui nec eſt pu⁹ nec magnus:nec mediocris: vt puta lōgus ⁊ ſtrict⁹ aut lōgus tm̄.

¶ Ad hec dubia rīdeť. ad p^m dť ꝙ in veritate gn̄a pulſuū ſūt nouē vt Auic. īnuit: quoꝝ vnū nō per ſe ſub alio ꝯtineť ⁊ ſufficiētiā diximus pꝰus. Gal. aūt in libello de dr̄ijs pulſuū poſuit ea decē ad maiorē expſſionē modoꝝ diuerſitatis. vn̄ poſuit ordinatū ⁊ inordinatū aliud gen⁹. Auerrois aūt nō numerat niſi gn̄a eſſentialia ad modū ſupradictū que ſūt ſeptē ad modū Gal. ¶ Ad aliud dť ꝙ non eſt in re aliq̄s pulſus qui nō ſit ſub aliq̄ ſpēꝝ cōpoſitaꝝ. ſed tn̄ ſpēs ſimplices differūt a cōpoſitis:qꝛ ſtat pulſum remanē ſub eadē ſpe ſimplici:⁊ ꝑmutari in compoſitis. ¶ Ad 3^m dť ꝙ vere ſm Gal. viā: ⁊ veteꝝ non eſt pulſus magn⁹ aut altus vel lōgus abſolute niſi excedēs tēperatū. Et ꝯcediť 2° ꝙ ſm locutiones medicoꝝ ad h ꝙ vn⁹ pulſus dicať maior altero nō reqriť alteꝝ coꝝ:aut vtrūq3 eſſe magnū:ſed ſufficit ꝙ vterq3 eſt quātus. Et vn⁹ eorū eſt puus alter magn⁹:aut vn⁹ tēperatus: ⁊ ali⁹ magn⁹. Aut ſi vterq3 eſt pu⁹ vn⁹ eſt minor alio:aut ſi eſt magn⁹ vn⁹ eſt maior alio. Si q̄s tn̄ vellet vocare pulſuꝫ magnū mō dictū ⁊ ſequi ꝓprietatē ſermonis nō dicet aliquē eē pulſuꝫ maiorē tēperato. Et ꝯcedet ꝓbabilr ꝙ īfinite paꝝ magn⁹ eſt aliq̄s pulſus ſupra tēperatū:ſ3 nō ꝙ īfinite maior eēt tēperato aliq̄s pulſus. ¶ Ad 4^m dť ꝙ ſyſtoles eſt alta ⁊ nō ſ3 latitudinē arterie in pn° ꝯſtrictionis nec ſ3 ei⁹ latitudinē in fine:ſed ſm ꝙ trāſit ꝯſtringēdo ſe in latitudine terminū temperate ſyſtolis: ⁊ ita in altitudine. ¶ Ad vltimuꝫ dť ꝙ apud Gal. ꝯ eſt ꝯcedenda: vt pꝫ in aſo^m° penultimo ſcďe pticule. In magnitudīe corpis ⁊c̄.

¶ Generis autē qđ ex q̄litate ꝑcuſſionis vene in digitos ſumptū eſt:tres ſunt ſpēs:fortis: ⁊ ipſe eſt qui apud diaſtoleꝫ tactui reſiſtit: ⁊ debilis: qui eſt ei oppoſitus. ⁊ eq̄lis qui eſt inter eos.

¶ Hic exequiť de ſcđo genere dicēs ꝙ in genere qđ ſumitur ex q̄litate ꝑcuſſionis vene in digitos ſūt tres ſenſus: ſcilicet fortis:debilis: ⁊ mediocris. Et fortis eſt ille pulſus qui apud diaſtolē reſiſtit tactui:ſed debilis eſt illi cōtrarius: ⁊ inter eos eſt mediocris. ¶ Cōſidera igiť pmo vt dicit Gal. in de pulſuuꝫ differētia. ꝙ in iudicio pulſus fortis ſepe medicus errat. nā pulſum magnū putat fortē: qꝛ magnus eſt motus: ⁊ putat pulſum altum forteꝫ:quia multum eleuat arteriam: ⁊ pulſum duꝝ putat fortem:qꝛ multum reſiſtit comprimenti. Sed vere ille diciť fortis pulſus qui ex virtutis fortitudine hora eleuationis arterie reſiſtit tactui:modo ſtat virtutē eleuare arteriā: ⁊ tn̄ debiliter reſpectu tēperati:ſicut ſi puer nitatur manum ſuam leuare ſuper mēſam velociter vt q̄tuor: ⁊ per pedale erit motus magnus velox. Sed ſi bos nitať caput eleuare per quartā pedis ⁊ velociter vt duo erit minor ⁊ tardior:ſed pueri motus erit debilior motu bouis. Nā manu tua faciliter poteris eleuationē man⁹ pueri deprimere:ſed nō ita caput bouis. Et ita medicus dꝫ cum diligētia hec ꝯſiderare: ⁊ ex multo vſu tangendi. In duro autē cōprehendiť arterie durities modo infra dicēdo. ¶ Ex quo pꝫ. ꝙ hoc genus ſumiť ex q̄litate ꝑcuſſionis vene in digitos:qꝛ etiā fortius ꝑcutit digitū pulſus fortis ꝙ̄ debilis:eſto ꝙ aliq̄n tardius ⁊ minus:ſicut ſi muſca velociſſime volando percutiat faciē tuam: ⁊ equus ambulādo cū ſuo capite obuiet tuo: fortior enim erit equi percuſſio lꝫ motus eſſet minor. ¶ Nota 2° hunc locū dupl'r exponi. Uno mō apud Dinū:ꝙ ita abſolute intelligatur vt iacet lſa:

ria.Sed per mediocrē nō intelligimus illū qui diſpōni mediocri corpis eſt ꝯueniēs. Sed illū qui eſt medius inter extremā debilitatē ꝛ extremā fortitudinē: ꝛ hic non eſt pulſus tēperati corporis vt infra dicetur. ❡ Alius eſt Marſilij modus exponēdi qui inuit ꝙ fortitudo in pulſu eſt duoꝝ modoꝝ. Nā aliq̄ eſt fortitudo vera ꝛ ꝑſeuerās: ꝛ iſta eſt illa que corrn̄det mediocri cōplōni: ꝛ reſpectu iſti⁹ nō itēdit Auic. hic ꝙ aliqs pulſus ſit mediocris. Et de h̄ intēdit īfra.cap̄ de pulſu nāli. Alia eſt ficta ꝛ nō ꝑſeuerās: ꝛ de hac ꝯtingit aliquā eſſe extremā: ꝛ hoc mō loquit̄ h̄. ❡ Nō 3° ꝙ ſyſtoles etiā pōt comprehēdi fortis q̄n̄qꝫ arteria nō exiſtēte dura. Nō tn̄ hora ſyſtoles facil'r cōprimit̄ digito: ſed q2 hoc eſt difficillimū: ideo Auic. h̄ tacuit: lꝫ ſit ita fortitudo in ſyſtole ſicut in diaſtole.

❡ Generis quoqꝫ qđ ex tēpore cuiuſqꝫ motionis ſumptū eſt tres ſūt ſpēs: velox ꝛ eſt qui motū in breui tēpore cōplet: ꝛ tardus ei ꝯtrarius: ꝛ equalis inter eos exiſtens.

❡ Ponit hic ſpēs in tertio genere.ſ.in genere qđ ſumit̄ ex tēpore mēſurāte motū. Et dicit ꝙ in h̄ etiā gn̄e ſunt tres ſpēs. vna eſt pulſus velox: ꝛ eſt ille qui i breui tpe cōplet motū ſuū. ꝛ tardus: ꝛ hic eſt ille qui motū in mlt̄o tpe cōplet. Et mediocris qui medio mō ſe hꝫ. ❡ Ubi nō hunc locū dupl'r itelligi. gdā.n.abſolute intelligūt vt hic dr̄ ꝙ velocitas pulſus attēdit̄ penes paruitatē tp̄is mēſurātis motū: ꝛ tarditas penes magnitudinē ſiue motus ille fiat ſup magno ſpatio ſiue ſup paruo. ꝛ ſꝫ hūc modū ꝯcedūt ꝙ.a.pulſus eſt velocior.b.pulſu: tn̄.b.pulſus eſt velocior mot⁹ q̄̄.a.pulſus: puta vbi.a.pulſus cōpleret motū ſuū i medietate hore: ꝛ.b.in duab⁹ tertijs hore: ſꝫ i duplo plus de ſpatio deſcriberet: nūc.n.pꝫ ꝯclō itelligēti. ❡ Scđs aūt modus exponēdi eſt ꝙ velox pulſus eſt ille cui⁹ motus cōplet̄ in tpe paruo nō abſolute: ſed mot⁹ ſupra eq̄le ſpatiū. Nā mot⁹ velocitas attendit̄ penes paruitatē tp̄is mēſurātis motū nō abſolute: ſed in cōparatione ad ſpatiū. Et ſm hāc viā nō eſſet ꝯcedenda ꝯclō dicta. Et hec ſcđa iudicio meo eſt verior ꝛ magis ad mentem doctoꝝ. ❡ Nota ſcđo: ꝙ ſicut apud medicū nō dicit̄ pulſus magnus niſi excedēs in magnitudine tēperatū. Ita nō dicitur pulſus velox niſi excedēs in velocitate tēperatuꝫ. Et tu ſuper hoc fundā ꝯcluſiones que ꝓportionabil'r eliciūtur hic: ſicut ſupra cū de magnitudine loquebamur.

❡ Generis v̄o qđ ex eſſentia inſtrumenti ſumit̄ tres ſūt ſpēs: mollis que eſt recipiēs redituꝫ ad interiora: ꝛ cōpreſſione facile: ꝛ durus qui eſt ei ꝯtrarius. ꝛ inter eos eſt mediocris.

❡ Nūc declarat ſpecies ſub genere ſumpto ab eſſentia inſtrumenti ſub quo genere etiā ꝯtinent̄ ſpecies tres: vna eſt pulſus mollis. Et hec eſt cū pulſus ꝓpter arterie mollitiem faciliter recipit cōpreſſionē ad intra. Alia eſt pulſus durus ꝛ eſt ꝯ̄rius huic. Alia etiā eſt pulſus mediocris qui modo mediocri ſe habet. ❡ Ubi nota dupl'r reſiſtere arteriam cōprimēti. Uno mō rōne fortitudinis eleuatiōis vt in pulſu forti dictū eſt. Alio modo rōne duritiei arterie. Hic intelligimus de ſcđa reſiſtentia. Naꝫ prima cum ſolum eſt cum hac reſiſtentia ſed cum forti ꝑcuſſione vbi ſecūdam non oportet eſſe cum forti percuſſione: oportet igit̄ medicum aſſueſcere in tactu. Et illū pulſuꝫ cuius arteria cum ꝑcutit videt̄ ad modum carnis dicere mollem. Illum aūt cuius ad moduꝫ corrigie tenſe videt̄ dicere durum: vt Gal. in introductorio dixit.

❡ Generis aūt qđ eſt ſumptū ex eo qđ ꝯtinetur tres ſūt ſpēs. Plenus ꝛ ipſe eſt qui ſentit̄ ſicut ſi in eius foramine eſſet humor implēs de quo ſollicitandum eſt vt pure euacuet̄. ꝛ vacuus ei contrarius: ꝛ inter eos mediocris.

❡ Hic determinat de ſpēbus quinti generis dicens: ꝙ in hoc genere qđ ſumit̄ a diſpoſitione eius qđ ꝯtinet̄ in arteria ſunt tres ſpecies.ſ.plenus: vacuus: ꝛ mediocris. Plenus eſt ille qui ſentit̄ ac ſi in foramine.i.in ꝯcauitate eſſet humor replens. ❡ Et de hoc humore ſollicitandū eſt vt pure euacuet̄. Uacuus aūt eſt ei ꝯtrarius: ꝛ medi⁹ eſt iter eos. Ubi nota ꝙ in arteria qn̄ dilatat̄ q̄n̄qꝫ apparet eſſe ad tactū plenitudo rei humoralis: q2 in ea cōprehendit̄ mlt̄a res groſſa. Et q̄n̄qꝫ apparet plenitudo rei aeree cognoſcit̄ differentia iſta tactu: ſicut veſica plena aere ꝛ plena aqua diſcernunt̄: lꝫ igit̄ nō det̄ vacuū veri: ſꝫ ſemper pulſus ꝛ arteria ſit plena: tn̄ nō ſemꝑ eſt plena corpe ſenſibili in eo ad modū humoris. Et de hac plenitudine loquit̄ Auic. ꝛ de vacuitate oppoſita. ❡ Nota 2° ꝙ hec plenitudo dꝫ euāri pure.i.ita vt purificet̄ arteria a tali plenitudīe: q2 repletio in arterijs eſt deterior ꝑꝑ caloris fortitudinē: ꝛ eſt ꝑiculuꝫ ſuffocationis: dꝫ etiā cito euāri ꝑꝑ ꝑiculū: ꝛ iō ſollicitādū eſt de eo vt pure euacuetur.

❡ Et gn̄is qdē qđ ex ſuo tactu ſumptuꝫ eſt tres ſūt ſpecies. calidus. frigidus: ꝛ tēperatus.

❡ Exemplificat de ſpeciebus ſexti generis dicens ꝙ in h̄ genere ſunt tres ſpecies. ſcilicet calidus: frigidus: ꝛ mediocris. Et hi ſunt noti.

❡ Gn̄is v̄o qđ eſt ſumptū ex tēpore q̄etis ſpēs ſūt tres. Freq̄ēs ꝛ ipſe eſt in quo tēpus ſenſatū qđ exiſtit iter duas ꝑcuſſiones eſt breue: qui etiam vocat̄ ꝯ̄ñs ꝛ ſpiſſus. ꝛ ei ꝯtrarius rarus qui etiā dicit̄ laxus ꝛ reſolutus. ꝛ inter eos mediocris: ꝛ hoc qdem tēpus eſt ſm ꝙ ex ſyſtole cognoſcit̄. Si v̄o ſyſtole nullo modo cognita fuerit erit tēpus qđ inter oēs duas diaſtoles cōtinuatur. ꝛ ſi ipſa cognita fuerit erit ſm duo tēpora duorum extremorum.

❡ Determinat de 7° genere dicēs. In genere ſumpto ex tēpore cuiuſqꝫ quietis ſunt tres ſpēs.ſ.freq̄ēs: ꝛ eſt ille in quo tēpus ſenſatū iter duos motus eſt breue: ꝛ hic vocat̄ etiā ſpiſſus: ꝛ ei ꝯ̄rius qui vocatur laſſus ꝛ reſolutus ꝛ mediocris. Dicit 2° ꝙ hoc tēpus ſenſatū iter duos mot⁹ eſt duob⁹ modis diuerſum apud tangētē ſm ꝙ tangens ꝑcipit ſyſtolē aut nō ꝑcipit. Nā i eo qui nō ꝑcipit ſyſtolē totū tēpus eſt inter vnam ꝑcuſſionē ꝛ reliquā ſiue inter duas diaſtoles: ita ꝙ ſi hoc tēpus eſt magnum pulſus eſt rarus apud nō ꝑcipiētē ſyſtolē: ꝛ ſi tempus eſt paruū pulſus eſt ſpiſſus. Si aūt quis cognouerit ſyſtolem: tunc pulſus dicit̄ ſpiſſus aut rarus ſm duo tēpora duaꝝ quietum in pulſu perceptaꝝ. ❡ Nota igit̄ pro groſſis medicis differentiā inter pulſum velocē ꝛ ſpiſſum. Nā pulſus dicit̄ velox rōne paruitatis tēporis in quo eſt motus: ꝛ dicitur ſpiſſus rōne paruitatis tēporis quietis. nā formicā tarde ambulantē ad locū: ꝛ ab illo cito recedentē dicimus frequēter redire. Sed hirundineꝫ velociter volantē ꝛ multū in nido quieſcentem dicimus raro redire. ❡ Et tu ex iſto potes oſtēdere ꝙ poſſibile eſt vnum pulſuꝫ eſſe alio multū frequentiorē: ꝛ tamē in eodē tēpore multum paucioribus vicibus pulſantē. Ubi nō obſtāte paruitate tēpoꝝ quietis tēpora motus ſunt multū maiora. ❡ Nota 2° ꝙ nō incōuenit vnū in eundē pulſum apud vnū tangentem eſſe raꝝ: ꝛ apud aliū eſſe frequētē. vbi.n.totū tēpus iter duas ſyſtoles ſit maius tēperato per.a. ſed tēpus

ſyſtolis ſit maiꝰ ſyſtole mediocri plus ꝙ̃ p.s. verificatur
ↄ:ſ o de duobꝰ: quoꝝ vnꝰ ꝑcipiat ſyſtolē: aliꝰ nō ꝑcipiat.
¶ Genꝰ 8ᵒ qd̓ eſt ſumptū ex eq̄litate ⁊ diuerſi-
tate eſt aut eq̄le aut diuerſuꝫ.ſ.ineq̄le: ⁊ hꝯ qdē
eſt ꝑ cōparationeꝫ ſili̇tudis: aut diſſimilitudis
pulſuū: aut ꝑtiū vniꝰ pulſus: aut vniꝰ ꝑtis pul-
ſus in quinque rebus: magnitudine ⁊ paruitate:
aut fortitudie ⁊ debilitate: ⁊ velocitate ⁊ tardi
tate: ſpiſſitudine aut raritate: duritie ⁊ mollitie:
donec ↄtingit ꝙ vnus pulſus eſt poſtremꝰ ſue
diaſtoles citiꝰ ꝓpter vehemētē calorē: aut debi
lior ꝓpter debilitatem. Et ſi volueris dilatabis
ſermonē ⁊ cōſiderabis in eq̄litate ⁊ diuerſitate
in tribus gn̄ibus ꝑdictis alias ꝑtes. ſed ↄſidera-
tionum fortitudo ad iſtas reducta eſt. Pulſus
8ᵒ eq̄lis abſolute eſt ille qui in oībus eſt eq̄lis
qui ſi in aliquo eoꝝ ſolo fuerit eq̄lis eo ſolo di-
cet eq̄lis: ſicut ſi diceremus eq̄lē in virtute: aut
eq̄lē in velocitate: ⁊ ſilr̄ diuerſus eſt ille qui nō
eſt equalis: aut abſolute: aut in aliqua re.

¶ Nūc notificat octaui gn̄is ſpēs. Et dicit quatuor. Pri-
mū eſt ꝙ in hꝯ gn̄e ſunt due ſpēs ꝑme.ſ.eq̄lis ⁊ diuerſus.
¶ Dicit 2ᵒ ꝙ illa eq̄litas vel diuerſitas eſt ꝑ cōparatio-
nē ſili̇tudinis ⁊ diſſimilitudinis: aut pluriū pulſuū ad in-
uicē: aut pluriū ꝑtiū vniꝰ pulſus: aut vniꝰ ꝑtis vnius pul
ſus. Et hꝯ in.5.rebꝰ.ſ.aut in magnitudine ⁊ paruitate: aut in
fortitudine ⁊ debilitate: aut in velocitate ⁊ tarditate: aut
in frequētia ⁊ raritate: aut duritie ⁊ mollitie. Et hꝯ qd̓ dr̄
ↄſideratꝰ cōparatio ſili̇tudinis in vna ꝑte vnius pulſus: ⁊
ideo q: iſta ↄſiderantꝰ donec ꝑueniatꝰ ad cognoſcēduꝫ ꝙ
ↄtingit ꝙ vnꝰ pulſus ⁊ vnꝰ ꝑtis eiuſdē eſt extremū ſue
diaſtoles citiꝰ ꝓpter vehemēteꝫ neceſſitatē: aut debilius
ꝓpter ſupuenientē debilitatē. ¶ Dicit 3ᵒ ꝙ ſi tu volueris
dilatabis ſermonē ⁊ ↄſiderabis in eq̄litate ⁊ diuerſitate
in illis tribus gn̄ibus dictis alias ꝑtes. Sed tn̄ fortitudo
ↄſiderationū ad iſtas reducitꝰ. ¶ Dicit 4ᵒ ꝙ pulſus eq̄-
lis abſolute eſt ille qui in oībus ꝑdictis eſt eq̄lis. Et ſi in
aliquo iſtoꝝ fuerit eq̄lis ſolūmō: tūc in eo ſolūmō dicetꝰ
eq̄lis: vt ſi diceremus eq̄lē in v̓tute: aut eq̄lē in velocita-
te. Et ſilr̄ diuerſus pulſus eſt qui nō eſt eq̄lis aut abſolu-
te aut in aliq̄ re. ¶ Circa pᵐ attēde ꝙ in reſpectu eq̄lita-
tis nō ponuntꝰ in pulſu duo extrema diuerſaꝝ denolatio-
nū: ſed vnū.ſ.diuerſitas ſimplr̄: ſemꝑ.n.diuerſitas in ſu-
ſcipiēte diſpōnē magis ⁊ minus eſt per hoc ꝙ in vno eſt
plus: ⁊ in alio eſt minus: ⁊ ideo in ol ineq̄litate eſt plus ⁊
minus. ¶ Nō circa vnū dictum ꝙ pulſus dr̄ diuerſus ⁊
eq̄lis per cōparationē alioꝝ in pulſu iuētoꝝ. ⁊ hꝯ tribꝰ mo
dis: vnus cōparādo vnū pulſuꝫ alteri pulſui. 2ᵒ cōparan
do diuerſas ꝑtes eiuſdē pulſus adinicē. 3ᵒ cōparādo vnā
ꝑtē vniꝰ pulſus ſibiipſi quo ad diuerſa in ea. Exēplū pri
mi. ſicut ſi cōparemus diaſtolē vnā alteri diaſtoli. Exem
plū ſcdi. ſicut ſi cōparemus ꝑtē vniꝰ diaſtolis que corre-
ſpōdet vni digito alteri parti que corrūdet alteri digito.
Exēplū tertij. ſicut ſi cōparemus vnā ꝑtem diaſtolis ſub
vno digito ſibimet quo ad pᵐ ⁊ finē. Ea igitꝰ que cōpa-
rantꝰ in pulſus eq̄litate vel diuerſitate: aut ſunt diuerſi
motus: aut diuerſe ꝑtes eiuſdē pulſus corrūdētes diuer-
ſis digitis aut vna ps vniꝰ pulſus: ſꝫ ſm̄ diuerſa eiꝰ tēpo-
ra. Ex qbꝰ collige ſimul etiā cū his que dnr̄ infra in caplo
ſequēti: ꝙ nō denolatꝰ pulſus diuerſus ex cōparatione ſy
ſtolis ad diaſtolē: vel tēporis quietis ad tēpus motꝰ: vel
tēpoꝝ quietis adinuicē. ¶ Nota 2ᵒ circa hꝯ ꝙ illa in qui
bꝰ hec cōparantꝰ dicēdo pulſuꝫ eq̄lē vel diuerſuꝫ ſūt ipēs
quinque generꝝ nolatoꝝ i textu: ſꝫ in alijs ēt poſſint cōpara
ri vt infra dicetꝰ. ¶ Nō 3ᵒ ꝙ illa pars donec ↄtigit ꝙ vnꝰ
pulſus ⁊c̄. pōt exponi duobꝰ modis. vnꝰ eſt ꝙ vnꝰ pulſus
poſtremꝰ id eſt ſequēs aliū ſue diaſtoles.i.in ſua diaſtole
eſt citiꝰ.i.velocior ꝑꝑ vehemētē calorē: aut debilior pro
pter v̓tutis debilitatē. Et iſta ꝑ eſt exēplificatio ꝑme.ſ.
cōparationis pluriū pulſuū adinicē. 2ᵒ mō pōt itelligi ꝙ
ſit exēplū diuerſi pulſus in vna ꝑte vnius pulſus. Et ſen-
ſus eſt iſte. Donec ↄtingit.i.ſicut cōtingit ꝙ vnus pulſus
eſt poſtremus ſue diaſtoles citior.i.velocior ꝓpter vehe-
mētiā caliditatis: aut debilior ꝑꝑ debilitatē: ⁊ hꝯ ſdꝫ plus
mihi placet. Nā haꝝ diuerſitatū maneries habebis infra.
¶ Circa 3ᵐ dictuꝫ ↄſidera ꝙ dupl̓r pōt exponi. vno mō
cōparādo ad id qd̓ imediate eſt dictū.ſ. donec ↄtigit ⁊c̄.
Et erit ſenſus ꝙ ſi tu volueris dilatare ſermonē in exē-
plis potes ↄſiderare alias ꝑtes: id eſt alias ↄſiderationes
in tribus dictis gn̄ibus ſupple de qbus nō eſt exēplifica-
tū de velocitate ⁊ de fortitudie ⁊ nō de q̄titate aut fre-
quētia aut duritie: ⁊ iō in iſtis tribꝰ gn̄ibus ꝑdictis pote-
ris etiā exēplificare. ¶ 2ᵒ pōt itelligi ꝙ dicit de gn̄ibus
in qbus ↄſideratꝰ eq̄litas ⁊ diuerſitas. Et erit ſenſus ꝙ ſi
tu voles poteris ↄſiderare alias ꝑtes.i.alios modos cō-
parationū in tribꝰ dictis gn̄ibꝰ alijs ab iſtis quinque. Naꝫ
ſupra nolata fuerūt decē gn̄a: ⁊ in iſto octauo nō cadit cō
paratio vt dicatꝰ pulſus eq̄lis aut diuerſus. Nec in 9ᵒ qd̓
ſub iſto 8ᵒ ↄtinetꝰ. g̊ reſtat ꝙ ſolū pōt cadere in octo gn̄i-
bus iſta cōparatio de qbꝰ fuerūt nolata quinque: ⁊ iō tria
remāſerūt in qbus poteris dilatare ſermonē.ſ. cale ⁊ fri-
gidus ⁊c̄. plenus ⁊ vacuus ⁊ pōdus: ⁊ hāc ſcdam puto ve-
riorē. ¶ Ex 4ᵒ aūt dicto potes cōprehēdē ꝙ ſtat aliquē
eſſe pulſuꝫ qui nec abſolute eſt eq̄lis nec abſolute eſt di-
uerſus. ¶ Circa oīa tn̄ attēde ꝙ in pulſu eq̄li nō opꝫ eq̄-
ri ꝑtes eiuſdē pulſus inicē: ita ꝙ tēpora quietis ſint eq̄lia
vel velocitates duoꝝ motuū ſint eq̄les. Nā in rei verita
te vt ſumitꝰ ex Gal. in libello de vtilitate pulſus. quies ſe-
quēs ↄſtrictionē eſt diuturnior ꝙ̃ q̄es ſequēs dilatationē
in nāli diſpōne ſicut in anhelitu manifeſtuꝫ eſt. ¶ Ex q̊
ſeqꝰ ↄ Jacobū circa hūc locū nō vere dixiſſe pulſū cuiꝰ
vna q̄es nō eſt alteri eq̄lis eē diuerſuꝫ. fūdatꝰ aūt ſuꝑ hꝯ
ꝙ cū Auic. dr̄ ꝙ pulſus eſt diuerſus ex cōparatiōe ſilitu
dis aut diſſimilitudis ꝑtiū vniꝰ pulſus: hꝯ nō pōt itelligi
niſi q̄tē ad q̄tē cōparādo: aut ſyſtolē ⁊ diaſtolē qd̓ fūda
mētū eſt fallax cū ꝑtes diuerſas vniꝰ pulſus dicat Auic.
ꝑtes eiuſdē diaſtolis diuerſis digitis corrūdētes: vt pꝫ ſe
quēti cap̊. ¶ Et tu ex hꝯ vides ſolōnē quorūdā falſoꝝ ſo
phiſmatuꝫ: puta ꝙ in q̄libet lapſa cōpſone ſimplici alijs
deductis eēt pulſus diuerſus: vt in hūida tn̄ eſt maior ſy
ſtoles ꝙ̃ diaſtoles: ⁊ i cala tn̄ maior diaſtoles ꝙ̃ ſyſtoles:
nā ↄſtat ex dcis ꝙ iſta ieq̄litas nō facit pulſuꝫ diuerſuꝫ.

¶ Genꝰ aūt qd̓ ex ordinatiōe ⁊ iordinatiōe ſum-
ptū eſt duas hꝫ ſpēs: diuerſe ordiatus: ⁊ diuer
ſe inordinatꝰ. Ordinatꝰ aūt eſt ille cuiꝰ diuerſi-
tas hꝫ ordinē ↄſeruatū ſuꝑ quē trāſit. ⁊ ē ſꝫ du
os modos: aut ordiatꝰ abſolute: ⁊ ē cū totū illd̓
qd̓ ex eo ꝑuenit non hꝫ niſi tn̄ diuerſitatē vnā.
aut ordiatꝰ q eſt ꝓprie: ⁊ ipſe ē q hꝫ duas diuer
ſitates aut plr̄es ſicͣ ſi ibi eēt circulus ⁊ aliꝰ circu
lus ab eo diuerſus: ſꝫ ambo ad ſuū redirēt ordi
nē: ſicͣ ſi eēt vnꝰ circulus. ⁊ iordiatus eſt q eſt ei
ↄtriꝰ. Cūqꝫ certificaueris inuenies ꝙ hꝯ decimū
genꝰ eſt ſicͣ eēt noni gn̄is ſpēs itrās ſub ineq̄li.

¶ Declarat

¶ Declarat nonũ genus dicẽs ꝙ in h genere ſunt due ſpecies: vna eſt ordiatus. alia eſt pulſus iordinatus. ¶ Dicit 2ᵒ. ⁊ ille eſt ordinatus cuiꝰ diuerſitas hꝫ ordinẽ ꝯſeruatũ ſup quẽ trãſit: ⁊ h eſt duobꝰ modis. vnus eſt vt pulſus dicaꝶ abſolute ordinatus: qñ. ſ. nõ hꝫ diuerſitatẽ vnã: aut eſt ordinatus cuꝫ hꝫ duas diuerſitates vel plures ſicut ſi eſſet circulus aut alius circulus diuerſus a p̄ ita ꝙ ambo ad ſuũ ordinẽ redirẽt: inordinatus aũt eſt ei ꝯrius. ¶ Dicit 3ᵒ ſi bñ ꝯſiderabis inuenies ꝙ h decimũ genꝰ eſt ſicut ſpẽs noni iterans ſub eq̃li: ſiue diuerſo. Dicit aũt decimũ non Auic. narratione: ſed Gal. ⁊ tu ex hoc collige ꝙ ois pulſus ordinatus eſt ineq̃lis: ⁊ iõ eſt abuſio in locutione cum medici groſſi pulſum equalẽ vocant ordinatum.

¶ Debes aũt ſcire ꝙ in pulſu reperiꝶ nã muſice qm̃ queãdmodũ ars muſice cõpleꝶ ꝑ adiunctionẽ ſonoꝝ ꝭꝫ ꝓportionẽ comitãtẽ eos iter acuitatẽ ⁊ grauitatẽ ꝑ circulos caſuũ ⁊ tẽpoꝝ qui ſũt iter eoꝝ ꝑcuſſiones: ſic eſt diſpõ pulſus qꝛ proportio ſuoꝝ tẽpoꝝ in velocitate ⁊ ſpiſſitudine ⁊ debilitate ⁊ in q̃ƺtitate eſt ſicut ꝓportio adiũctionis eiꝰ: ⁊ queãdmodũ tẽpus feriẽdi ⁊ quãtitas ſonoꝝ eſt cũ ſũt ꝯueniẽtia: ⁊ eſt cũ nõ ſunt ꝯueniẽtia. ſilr̃ eſt cũ ibi diuerſitates ſũt ordinate: ⁊ eſt cũ ſũt iordiate: ⁊ ꝓportio etiã diſpõnũ pulſus in fortitudĩe ⁊ debilitate: ⁊ ĩ q̃ƺtitate eſt cũ eſt ꝯueniẽs ⁊ eſt cũ nõ: imo diuerſa eſt: ⁊ hic qdẽ eſt egrediẽs a genere ꝯſiderandi ordinẽ.

¶ Hic exequiꝶ de vltimo gñe. Et diuidiꝶ in duas ptes. p̄ ponit q̃dã ꝓambula. 2ᵒ de gñe ſumpto ex pondere. ibi 2ᵒ [Genus vo qd ex põdẽ.] Prima diuidiꝶ in tres ptes. Nã pmo oſtẽdiꝶ ꝙ in pulſu reperiꝶ nã muſice. 2ᵒ oſtẽdit que ſũt ꝓportiones muſicales quas dicit Gal. ſentiri poſſe in pulſu. 3ᵒ oſtẽdit ꝙ ipſe credit de iſtis ſenſibꝰ cõprehẽſibilibꝰ. 2ᵃ ibi [Gal. qdẽ.] 3ᵃ ibi [Ego vo.] ¶ De pma igiꝶ pte p̄ ꝓponit qd itẽdit dicẽs ꝙ tu debes ſcire ꝙ in pulſu repiꝶ nã muſice. ¶ Dicit 2ᵒ ꝙ h eſt iſto mõ: qꝛ ſicut ars muſice cõpleꝶ ꝑ mixtionẽ ſonoꝝ cũ debita ꝓportiõe iter acuitatẽ ⁊ grauitatẽ eoꝝ ꝑ circulos caſuũ tẽpoꝝ que ſũt iter ꝑcuſſiones: ſilis eſt diſpõ in pulſu: qꝛ ꝓportio ſuoruꝫ tẽpoꝝ morꝰ in velocitate ⁊ ſpiſſitudie eſt ſicut ꝓportio ſonoꝝ in muſica: ⁊ ꝓportio illoꝝ tẽpoꝝ morꝰ in quãtitate: ⁊ in fortitudine ⁊ debilitate eſt ſicut ꝓportio acuitatis ⁊ grauitatis adiũctoꝝ in muſica. ¶ Et etiã queãdmoduꝫ ꝯtigit ꝙ pulſus feriẽdi vel percutiẽdi inſtr̃m muſicale ⁊ q̃ƺtitas ſonoꝝ ſũt qñq3 ꝯueniẽtes ad ꝯſonãtiã: ⁊ qñq3 incõueniẽtes: ita ꝯtigit ĩ pulſu ꝙ aliqñ ille diuerſitates ſint ordiate ⁊ aliqñ nõ: ⁊ ẽt ꝓportio diſpõnũ pulſus in fortitudine ⁊ debilitate: ⁊ in q̃ƺtitate eſt ꝯueniẽs etiã corpis diſpõni: ⁊ qñq3 nõ: ſꝫ eſt diuerſa ab iſta que eſt ꝯueniẽs corpori: ⁊ ꝯſtat ꝙ ꝯſideratio de ptibꝰ pulſus ſm quẽ ipꝫ ſub dicta rõne cognoſcimꝰ eſt egrediẽs a gñe ꝯſiderãdi ordinẽ. ¶ Circa pᵐ attẽde ꝙ in pulſu repiri nãm muſice intelligiꝶ ꝙ in pulſu repiunꝶ diſpõnes a medico ꝯſiderande ſiles diſpõnibꝰ reptis in ꝯſonãtijs ⁊ tonis q̃ ꝯſiderande ſũt a muſico. ¶ Nota 2ᵒ ꝙ muſica eſt vis vl̃ facultas dr̃ias ſonoꝝ vel vocũ ſenſibili rõne ꝑpẽdẽs. ⁊ ita a Boetio deſcribiꝶ. Sed ab Iſidoro 3ᵒ etymologiaꝝ deſcribiꝶ ꝙ muſica eſt peritia modulationis cantu ſonoq3 ꝯſiſtẽs. Poniꝶ aũt cõiter triplex muſica: mũdana: humana ⁊ organica. Mũdana eſt debita habitudo ptiũ mundũ ꝯſtituẽtiũ ⁊ maxime pncipaliũ vt in celis. Humana aũt eſt debita ꝓportio ptiũ ⁊ virtutũ corpis humani. Organica aũt eſt illa quã deſcripſimus. ¶ Nota 3ᵒ q̃ſdã diuerſas voces nãlr̃ talẽ hr̃e ꝓportionẽ: vt ide nãlr̃ ſenſus humanus delecteꝶ. ⁊ ille dr̃ ꝯſonãtie ⁊ illaꝝ vocũ aggregatio dr̃ ꝯſonãtia. Quaſdã ẽt nãlr̃ aptas ad faciẽdũ triſtitias ĩ auditu: vel ſaltẽ nõ delectare: ⁊ iſtaꝝ aggregatio dr̃ diſſonãtia. Itẽ etiã ꝯtingit in pulſu ꝙ q̃dã ſũt ſuaꝝ partiũ ꝓportiones que ſũt ꝯueniẽtes: ⁊ q̃dã ſũt que ſunt diſcõueniẽtes: ⁊ ita in pulſu repiꝶ nã muſice. ¶ Circa ſcdꝫ dictũ ꝯſidera vt dicit Dinus ꝙ Auic. vult oſtẽdere ſilitudineꝫ diſpõnũ pulſus cũ diſpõnibus ꝯſiderandis a muſico. Et dicit pmo ꝙ muſica cõpleꝶ: id eſt attingit finẽ ꝑ ꝯiũctionẽ ſonoꝝ ſm ꝓportionẽ comitantẽ eos in acuitate ⁊ grauitate: ⁊ ſupple in magnitudine ⁊ puitate eoꝝ: ⁊ cũ h per debitos circulos caſuũ tẽpoꝝ que ſũt iter eoꝝ ꝑcuſſiões: ꝑ qd etiã vult ꝙ itelligamꝰ ⁊ circulos tẽpoꝝ mẽſurãtiuꝫ ꝑcuſſiones: qꝛ hec etiã ſũt in muſica multũ ꝯſideranda. ¶ Dicit 2ᵒ ꝙ ſilis eſt diſpõ in pulſu ſupple ꝯſiderãda a medico. Et h declarat: qꝛ ꝓportio ſuoꝝ tẽpoꝝ in velocitate ⁊ ſpiſſitudine: id eſt tẽpoꝝ que ꝯſideranꝶ pro velocitate ⁊ ſpiſſitudie: ⁊ ſicut ꝓportio ſonoꝝ muſice: id eſt tẽpoꝝ ꝯſideratoꝝ in ſonis. Nã tẽpora ꝯſiderata in ſonis muſice ſũt tẽpora feriẽdi vel ſonãdi ⁊ tẽpora qeſcẽdi: tẽpꝰ aũt velocitatis eſt tẽpus morꝰ: ⁊ tẽpus ſpiſſitudinis eſt tẽpus qetis. ¶ Dicit 3ᵒ ꝙ ꝓportio diſpõnũ pulſus in fortitudine ⁊ debilitate: ⁊ in q̃ƺtitate eſt ſicut ꝓportio adiũctionis ſonoꝝ muſice. i. eſt ſicut ꝓportio ꝯſiderata in rõne ſonoꝝ vt ſũt magni vel pui acuti vel graues ꝯiũcti adiuicẽ nõ ꝯſiderãdo tẽpus mẽſurãs. ¶ Dicit 4ᵒ ꝙ queãdmodum in ſonis de qbꝰ ꝯſiderat muſica qñq3 ꝯtingit ꝙ ꝓportio tẽpoꝝ feriẽdi ⁊ q̃ƺtitates ſonoꝝ. ſ. magnitudies ⁊ acuitates qñq3 ſũt ꝯueniẽtes ⁊ qñq3 nõ: ita ꝯtingit in pulſu ꝙ aliqñ diuerſitates eiꝰ. i. diuerſe ptes eiꝰ ſũt ordinate. i. debite. Et qñq3 inordinate. i. idebite. ¶ Et tu h ꝯſidera ꝙ duobꝰ modis põt ꝯtingẽ ꝙ ꝓportio tẽpoꝝ ⁊ ſonoꝝ nõ eſt ꝯueniẽs. Uno mõ: qꝛ eſt talis ⁊ nullã facit ꝯſonãtiã. Alio modo vt aliquam faciat cõſonantiam: ſed non ꝓportionatam fini quẽ intendit muſicus vel non ꝓportionatam auditui illiꝰ: ꝓpter cuiꝰ delectationẽ muſicus pulſat: vt vbi gr̃a. alia ꝯſonãtia vtẽdũ eſt in triſtitia funeꝝ: alia in nuptijs: alia in bello. ¶ Silr̃ duobꝰ modis ꝯtingit iſtas diſpõnes in pulſu eſſe diſcõueniẽtes. Uno mõ qꝛ nõ ſũt ꝯueniẽtes alicui cõplõni nãli hoīs. Alio mõ ꝙ ſint cõueniẽtes: ſed nõ in illo in quo inueniunꝶ. ⁊ pꝫ mõ ꝙ ꝯſideratio iſtaꝝ ꝓportionũ ptiũ pulſus ſm ꝙ referunꝶ ad nãm vel etatẽ corpis in quo eſt pulſus: eſt alia a ꝯſideratione ordinis. hic tñ multa dixi qꝛ textus eſt intricatus.

¶ Galeno aũt videꝶ ꝙ id qd põt ſentiri ex ꝓportionalitatibus põderis eſt ſm vnã ꝓportionem muſicaꝝ noiataꝝ aut nõ noiataꝝ. Noiataꝝ vo aut ſm ꝓportionem totius: ⁊ qñq3 eſt ꝓportio triplicum eſt ꝓportio dupli adiuncta cuꝫ ꝓportione addentis medietatẽ: ⁊ ipſa eſt que dr̃ proportio per qnque. ⁊ ſm ꝓportionẽ que eſt per totũ ⁊ eſt dupla ⁊ ſm ꝓportionẽ que eſt ꝑ qnque ⁊ eſt addens medietatẽ ſm ꝓportionẽ que eſt per quatuor: ⁊ eſt addẽs tertiã ⁊ ſm ꝓportionẽ addentẽ quartã poſtea non ſentitur.

¶ Modo oſtẽdit quomodo Gal. dixit muſicalẽ diſpoſitioneꝫ in pulſu cõprehẽdi. Et dicit pmo ꝙ Gal. videꝶ ꝙ illud qd põt ſentiri de põdere in pulſu eſt ſm viam ꝓportionũ muſicaliũ ⁊ maxime: imo ſolum ſm aliquã de qnque dicẽdis. pᵃ eſt ꝓportio totius ⁊. 5. ⁊ iſta eſt in rei veritate ꝓportio tripli. Et rõ eſt qꝛ tripla ꝓportio eſt dupla

ꝓportio cui adiūcta eſt ꝓportio addētis medietatē.i.ꝓportio ſexgaltera.i.tripla eſt cōpoſita ex dupla ⁊ ſexgaltera.2ª ꝓportio eſt ꝓportio ꝑ totū: ⁊ iſta eſt ꝓportio dupla.3ª ꝓportio eſt ꝓportio ꝑ qnque: ⁊ illa eſt ꝓportio addēs medietatē.i.illiꝰ qđ ꝯtinet totū ⁊ medietatē eiꝰ ſicut tria ad duo:⁊ vocaᷣ ſexgaltera.4ª eſt ꝓportio ꝑ q̄tuor:⁊ iſta eſt ꝓportio addēs tertiā ꝑtē ⁊ vocaᷣ ſexquitertia.5ª eſt ꝓportio addēs q̄rtā ꝑtē:⁊ illa eſt ꝓportio ſexqquarta. ❡ Ubi nō ꝙ ꝓportio deſcribiᷣ 5º elemētoꝝ Euclidis ꝙ eſt duoꝝ q̄tecūqȝ fuerit q̄titatis certa alterius ad alterā habitudo.Et diuidiᷣ in ꝓportionē eq̄litatis ⁊ ineq̄litatis.Proportio aūt ineq̄litatis diuidiᷣ in ꝓportionē que eſt ꝓportio maioris ineq̄litatis: que eſt ꝓportio maioris quātitatis ad minorē: ⁊ ꝓportionē minorē ineq̄litatis ⁊ illa eſt eȝ.Proportio aūt maioris ineq̄litatis diuidiᷣ in rōnalē ⁊ irrōnalē. Rōnalis eſt que pōt in numeris inueniri.Irrōnalis aūt nō pōt vt diametri q̄drati ad ſuā coſtā. Rōnalis ꝓportio maioris ineq̄litatis diuidiᷣ in multis ⁊ in ſupparticularē ⁊ ſuppartientē ⁊ multiplicē ſuperparticularē multiplicē ſuppartientē. Iſte ſunt qnque eiꝰ ſpēs. ❡ Multiplex eſt qñ maior quātitas ꝯtinet minorē multis vicibus adequate vt dupla vel tripla. ❡ Superparticularis eſt qñ maius ꝯtinet minus ſemel ⁊ aliquā vnā ꝑtē eius aliquotam adequate:ſicut ſi ꝯtinet totū ⁊ medietatē eiꝰ:vt ſe hȝ q̄tuor ad tria q꜠ ꝯtinet ſemel ⁊ tertiā partē. ❡ Superpartiēs eſt cū maior ꝯtinet minorem ⁊ aliquas partes aliquotas adequate que tñ ꝑtes ſimul ſumpte nō ꝯſtituūt vnā ꝑtē aliquotā vt quinque ad tria q꜠.5.ꝯtinet tria ⁊ duas ꝑtes aliquotas ⁊ nō ſūt vna pars aliquota que aliquotiens ſumpta adequate reddat totū. Et pȝ que dicaᷣ multiplex ſupparticularis:⁊ que multiplex ſuppartiēs. ❡ Nota 2º ꝙ apud grecos ꝓportio dupla in qua maius ꝯtinet totum bis diciᷣ diapaſon:qđ eſt dictum per totū. Nā dia.i.per ⁊ paſon totum:⁊ ideo ſic diciᷣ q꜠ vltra minorem quantitatē cōtinet etiā eam alia vice totam minorem adequate. ❡ Sed ꝓportio in qua maius ꝯtinet minus ſemel medietatē diciᷣ a nobis ſexquialtera:⁊ a grecis diapente. Et diapēte eſt idē ac ſi diceret per.5.⁊ hec ꝓportio ideo ſic diciᷣ:q꜠ inueniᷣ in qnta chorda in monachordio ad illā que ꝑ quitā diſtat ab ea. Iſta aūt in qua maius ꝯtinet maius ſemel ⁊ tertiā ꝑtem dr̄ diateſſeron.i.ꝑ q̄tuor:⁊ hoc q꜠ iſta inueniᷣ in q̄rta chorda monachordi. ❡ Nota vltenius ex quinto elemētoꝝ Euclidis ꝙ qbuſcūqȝ duobꝰ extremis datis iterpoſito medio ꝓportio ꝑmi ad vltimū cōponiᷣ ex ꝓportione ꝑmi ad ſcđm:⁊ ſcđi ad tertiū. Ex iſto ſequiᷣ ꝙ ꝓportio tripla cōponiᷣ ex ꝓportione dupla ⁊ ꝓportione ſexgaltera. Nā capio ꝓportionē trium ad vnū:⁊ q꜠ extrema ſūt tria ⁊ vnū interpono mediū qđ eſt duo:⁊ ſequiᷣ iuxta regulā dictā ꝙ ꝓportio illa cōponiᷣ ex ꝓportiōe triū ad duo ⁊ duoꝝ ad vnū.mō ꝓportio triū ad duo eſt ꝓportio ſexgaltera:ſed duoꝝ ad vnū eſt dupla:⁊ ſic ꝓportio tripla eſt cōponēda ex ꝓportione dupla ⁊ ſexgaltera.Et hec eſt cā q̄re ꝓportio tripli diciᷣ apud grecos diapaſon diapēte:⁊ ab Auic. ꝓportio totius ⁊.5. Idem.n.eſt dicere ꝙ eſt proportio cōpoſita ex dupla ⁊ ſexgaltera. ❡ Et tu ſm hunc modū itelliges textū. Nā ſentiᷣ ꝑmo pondus ſm ꝓportionē que eſt totius ⁊.5.⁊ iſta eſt ꝓportio tripli: ⁊ ideo dr̄ ꝓportio tripli ꝓportio totius ⁊.5.cum pro: q꜠ ipſa eſt ꝓportio dupli addita.i.adiuncta cum ꝓportione addente medietatē.⁊ iſta eſt ꝓportio ꝑ.5. Reliqua ſunt clara.

❡ Et ego qdē miror qūo ꝓportiōes iſte ꝑ tactū diſcerni pſſīt:dico tñ ꝙ ei eſt facile q in gradu tāgēdi ꝯſueuit ⁊ ꝓportionaᷣ ſonos ꝑ ꝑtē poſtq̄ erit ei potentia cognoſcendi muſicaȝ acq̄ſita ⁊ cōparabit factū per notū. homo etiam iſte cum ſuā intentionē ad pulſum reduxerit huiuſmodi poterit diſcernere ꝓportiones per ſenſum.

❡ Hic ponit Auic. qđ ſibi videᷣ circa hāc mām. Et dicit ꝑmo ꝙ ipſe miraᷣ qūo poſſunt ille ꝓportiones per tactū diſcerni. ❡ Dicit 2º ꝙ tñ eſt facile dicere ei qui ꝯſueuit in gradu tāgēdi ⁊ ꝯſueuit ꝓportiōare ſonos ꝑ artē poſtq̄ eſt ei acquiſita potētia cognoſcendi muſicā.i.muſicalia. Et ille cōparabit factū:id eſt ꝓportionē factā ꝯ nā in ꝓportionibꝰ pulſus ꝑ notas.i.ꝓportiones vel notas ab eo in tāgēdo chordas. Nā iſte homo cū reduxit intētionem ſuā ad pulſuȝ poterit diſcernē in eo dictas ꝓportiones.

❡ Genus v̄o qđ ex pondere eſt ſumptū eſt per cōparationē ꝓportionis quātitatū ꝓportionuȝ q̄tuor tēpoꝝ que ſūt duobꝰ motibus ⁊ duabus quietibꝰ. ⁊ ſi ſenſus totū hoc diſcernere nō pōt: tñ eſt per cōparationē ꝓportionis q̄titatū ꝓportionaliuȝ tēpoꝝ diaſtoles ad tēpus qđ eſt inter duas diaſtoles ⁊ ad vltimū tēporis in quo eſt motus ad tempus in quo eſt quies.

❡ Hic declarat genus ſumptū ex pōdere ⁊ ſpēs eius:⁊ diuidiᷣ in q̄tuor ꝑtes. Primo oſtēdit vnde ſumitur genus pōderis in pulſu.2º remouet circa hāc māȝ vnū ſupfluū modū.3º oſtendit in quo dȝ inueniri muſicalis ꝓportio.4º enumerat ſpēs huius gn̄is.2º ibi[Qui aūt ponūt.] ibi 3º [Et pōdus.] ibi 4º [Et dicemus.] ❡ Dicit ꝑmo ꝙ genꝰ qđ ſumiᷣ ex pōdē ſumiᷣ a cōparatione ꝓportionis quātitatis ꝓportionū quatuor tēpoꝝ que ſunt duobus motibus ⁊ duabꝰ quietibꝰ.Et ſi ſenſus nō pōt hoc totū diſcernere.ſ.q̄tuor tēpoꝝ:q꜠ nō cognoſcit ſyſtolē:tūc erit ꝑ cōparationē ꝓportionis quātitatis ꝓportionis tēpoꝝ diaſtolis ad id tēpus qđ eſt inter duas ſyſtoles ⁊ in breui tēpoꝝ motus ad tēpus quietis. ❡ Pro intellectu illiꝰ ꝑtis attēde vt ſupra dr̄ ꝙ in pulſu ꝯſideramus ꝓportionē que eſt iter tēpora exiſtētia in pulſu tam quietū q̄ motuum. ❡ Cōſideramus 2º habitudinē iſtius ꝓportionis ad diſpoſitionē nālem ſiue etatiuā corporis in quo eſt ille pulſus. Tūc ſtāte textu vt cōiter inueniᷣ:hoc mō exponemꝰ. ❡ Genus v̄o qđ ex pōdere ſumptū eſt ſupple ſumiᷣ per cōparationē.i.ꝑ ꝯſiderationē noſtrā que cōſideratio eſt ꝓportionis:id eſt habitudinis quantitatū ꝓportionum q̄tuor tēpoꝝ que ſunt duobus motibus ⁊ duabus quietibus ſupple ad diſpōnē corpis in quo eſt pulſus ⁊c̄. ❡ Sȝ apud Cōciliatorē lr̄a eſt facilior. Naȝ vbi nos habemus quātitatū ꝓportionū ipſe habuit quātitatuȝ ꝓportionabiliū:⁊ tunc ſenſus eſt clarus.ſ.genus qđ ex pōdere ſumptū eſt ſumiᷣ per cōparationē ꝓportionis quantitatū ꝓportionabiliū quatuor tēpoꝝ ⁊c̄.per cōparationē.ſ.iſtaꝝ ꝓportionū ad corporis diſpōnē. ❡ Nota iuxta mentem Conciliatoris.dr̄a.83.ꝙ magis poſſumus ſenſu ꝑcipere ꝓportionē motus ad quietē ſibi imediatā in pulſu q̄ ꝓportionē motus ad aliū motū ſuccedētē. ❡ Et huius cā eſt:q꜠ motus opponiᷣ quieti ⁊ oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcūt ⁊ diſcernunᷣ.⁊ poteſt addi ſcđa cā q꜠ tempus motus imediaᷣ tēpori quietis:nō aūt tēpori motus. Nec tēpus quietis in pulſu imediaᷣ tēpori quietis. ⁊ iō ille ꝓportiones poſſunt ſenſu diſcerni in pulſu. Non aūt ꝓportiones quietū adinuicem aut motuuȝ adinuicem. ❡ Et iō dicit Auic. ꝙ attēdiᷣ genus ſolū in cōparatione tēporis motꝰ ad quietē:q꜠ igiᷣ tēpꝰ qetis apud nō cōprehēdētes ſyſtolē eſt totū tēpus qđ eſt iter duas diaſtoles: ideo apud eos ſentiᷣ pōdus ex ꝓportione iſtoꝝ tēpoꝝ ad corporis diſpoſitionē.Sed apud cōprehēdētes ſyſtolem

tēpus

tēpus diaſtoles comparaẗ ad tēpus quietis ſibi imediate:⁊ ita tēpus ſyſtoles. Pōdus igiẗ ſumiẗ in pulſu a proportione tēporis motus ad tēpus quietis oīno ſm Auic.

¶ Qui āt ponūt i ħ caplō cōparationē tpis motꝰ ad tēpꝰ motꝰ: ⁊ tpis qetis ad tēpus qetis mittūt caplm in caplō:lȝ huiꝰ miſſio ſit tolerabilis ⁊ nō ſit inconueniens:ſed tamen non eſt bona.

¶ Remouet hic vnū modū ſupfluū.⁊ dicit ꝙ illi qui in ħ cap de pōdere pulſus ponūt cōparationē tpis motꝰ ad tps motꝰ vꝫ puta diaſtolē ad ſyſtolē ⁊ tēporis quietis ad tēpus qetis īducūt caplꝫ in cap.⁊ lȝ huiꝰ īmiſſio ſit tolerabilis tñ nō eſt bona. ¶ Ubi pmo nota ꝙ Haliabas 7ᵒ theo.poſuit iſtā cōparationē:⁊ Gal.in libello de drīa pulſuū ħ manifeſte voluit in cap de pulſu ſpiſſo ⁊ raro:cū dixit apō cōprehēdētes ſyſtolē. ¶ Rhythimū aūt ſȝ tēpꝰ diaſtoles ſimul cū qete que eſt ſm ipm cōparatū tpi ſyſtoles ſimul cū tpe eiꝰ que poſt ipſaȝ qetis.eſt aūt qñ eſt tps diaſtoles ſolꝰ tpi ſyſtoli ſolꝰ cōparātes ita rhythimū gñari dixit. Mirꝫ eſt igiẗ ꝙ expoſitores ħ ſolū Haliabati iponūt. ¶ Nec pōt dici ꝙ ħ Gal.dicat alioꝝ auctoritate qꝛ in eodē cap īfra ex ꝓpoſito ħ affirmat:ſed vt dixi ſm modū Cōciliatoris Auic.viſuȝ eſt ꝙ ħ ſit īpoſſe ſenſu diſcerni. Cū igiẗ loquēdo de pulſu vt medici:debeamꝰ dicē de ſenſibiliū:⁊ ille ꝓportiones de qbꝰ iſti dicūt nō ſūt ſenſibiles vel ſenſu ꝑceptibiles.iō ħ eſt ſupfluū in medicina:⁊ iō dicit ꝙ iſti ponūt caplm in caplō:qꝛ illō qō dȝ eē de cap īntellectiue cognitionis ponūt in cap de ſignis que debēt ſenſu ꝑcipi:eſt tñ miſſio tolerabilis:qꝛ de iſtis proportionibꝰ dicūt iſti veritatē ꝙ pñt eſſe ꝯueniētes ⁊ incōuenientes.ſed tñ ħ non ꝑcipiẗ ſenſu. ¶ Et iſte eſt modus Cōciliatoris in exponēdo hūc locū. Dinus aūt aliter exponit ⁊ dicit ꝙ ħ totū ſic dictū pōt īntelligi duobus modis. Unus eſt ꝙ illi qui dicūt in pōdere ꝯſiderari ꝓportionē tpis motus ad tēpus motus volūt dicere ꝙ eſt cōparādū tēpus diaſtoles ad tēpus ſyſtoles:⁊ tēpus quietis poſt diaſtolē ad tēpus qetis poſt ſyſtolēȝ. Et ħ mō Auic. vult ꝙ iſti errāt ⁊ ponūt caplꝫ in caplō.i.illud qō nō eſt ponēdū. Rō qꝛ cōparat tēpus qetis poſt diaſtolē ad tempus ſyſtoles:⁊ iſta cōparatio nō eſt nota ſenſui cū nec eſt notū tēpus quietis nec tēpus ſyſtolis. Et lȝ iſta miſſio ſit tolerabilis apud cognoſcētes ſyſtolē tñ nō eſt ꝯueniens neqȝ bona apud plimos:qꝛ plurimi hāc non cognoſcunt. ¶ Hec pma expō penitus nihil mihi placet:cū idē fuiſſet ſupra ab Auic.dicēdū de frequētia qō nō fecit.ꝑterea iam dictum eſt ꝙ hoc ſit apud cognoſcentes ſyſtolem. ¶ Scōs modus expōnis Dini eſt ꝙ ꝑ cōparationē tpis motus ad tēpus motꝰ ⁊ qetis ad qetē īntelligimꝰ cōparationē vniꝰ diaſtoles ad aliā:⁊ tēpus īter vnā ⁊ aliā ad tēpus īſequēs:⁊ ħ mō peccāt iſti ponentes caplm in caplō: qꝛ ponūt illō qō ꝑtinet ad genꝰ ordinis in caplō pōderis: Nā cōparatio iſta ꝑtinet ad genꝰ ordinis:⁊ iſta expō minus videẗ vera ꝙ̄ ꝓcedēs. Nā Gal.expſſe īntellexit de qete poſt ſyſtolē cōparata qeti poſt diaſtolē ⁊ de cōparatione diaſtolis ad ſyſtolē. Et nō eſt putādū Auic. ħ ignoraſſe.⁊ⁿ etiā alia eſt ꝯſideratio ꝓportionis:alia eſt ordinis. ¶ Marſilius aūt duos dixit modos:vnꝰ eſt modus pmꝰ Dini. Alꝰ eſt ꝙ cōparatio motus ad motū eſt ſupflua:⁊ ſiłr qetis ad quietē:qꝛ ſi motꝰ ad qetē eſt debita ꝓportio etiā motꝰ ad motū erit debita ⁊ qetis ad qetē. Et iſta 2ᵃ eſt falſa. Nā pone ꝙ motꝰ ad qetē dȝ eē ꝓportio dupla ⁊ motꝰ ad motū dupla:⁊ ponamꝰ ꝙ diaſtoles ad ſequentē qetē ſit ēt dupla:ſed diaſtoles ⁊ ſyſtoles ſunt eq̄les. Et pȝ ꝙ erit debita proportio motus ad quietem imediate ſequentem tñ non erit debita proportio motus ad motū. ¶ Jacobus aūt de Forliuio voluit ꝙ pꝰ cōparatio dȝ eſſe motus ad qetē imediate ſequentē ⁊ illius ſcōi motus ad quietē imediate ſequētē.⁊ iſtis ſcitis ſcimus ꝓportioneȝ motus ad motū ⁊ qetis ad qetē. ¶ Quidā ꝗ̄ dixerunt ꝙ pꝰ ꝯſiderāda eſt ꝓportio motus ad motū:deinde qetis ad qetē. Et ex iſtis ſcire que eſt ꝓportio motꝰ ad qetē. ⁊ iſti ponūt caplm in caplō:qꝛ illō qō dȝ eſſe in poſteriori capꝰ ponūt in pori:⁊ iſte fuit vt dicit Haliabas 7ᵒ theo.ca.4ᵒ. ¶ Et iſta expō etiā non videẗ bona:qꝛ Auic.dixit ſupra aſſignādo vñ genus iſtud ſumiẗ:qō eſt cōparādo tēpꝰ in quo eſt motꝰ ad tēpꝰ iſtud in quo eſt qes:⁊ nō dixit ꝙ ab ħ īcipe debeamꝰ. ¶ Preterea nec Haliabas dixit ꝙ īcipere debemus a cōparatione tpis motꝰ ad tēpus motus. ¶ Preterea qꝛ nō eēt tolerabilis error:ſed falſus. Et iō vr̄ meliꝰ trāſire cū expōne Cōciliatoris ⁊ ꝙ Auic.credivr̄ ꝙ nō ſentiūẗ iſte cōparatiōes:ſȝ ſolo īntellectu cognoſcunẗ i gñe ⁊ toleraẗ ꝑꝑ dicta ſupra. ¶ Nō vlteriꝰ qō pȝ ex dictis ꝙ etiā in alia ꝓportione dixit Gal.ꝯſiſtē rhythimū de qua nullā mētionē fecit Auic.i.in ꝓportione tpis aggregati ex diaſtole ⁊ qete imediate ſequēte ad tēpꝰ aggregatū ex ſyſtole ⁊ qete imediate ſequēte. ¶ Sed ꝯtra expōnē Cōciliatoris arguiẗ:qꝛ ex mente Auic.pōdus in pulſu ꝯſideraẗ in ꝓportione fortitudis ad fortitudinē ⁊ magnitudis ad magnitudinē:ſȝ ꝯſtat ꝙ in fortitudie nō cōparaẗ niſi motꝰ motui:igiẗ in pōdē ꝯſideraẗ ꝓportio motꝰ ad motū. ¶ Hic dr̄ ꝙ in pōdere ꝯſideraẗ ꝓportio motus ad motū:ſȝ nō tpis motꝰ ad tēpus motꝰ niſi in intellectu:⁊ ħ loquēdo de motibꝰ vniꝰ pulſus in qbꝰ ꝓpter paruitatē eoꝝ difficultatē ꝯſiderādi nō pōt illa ꝓportio bene tactu cōprehēdi. ¶ Poſſet tñ alr ⁊ facilius exponi ꝙ illi q ponūt cōparationē tpis motꝰ ad tēpus motus in eodē pulſu ⁊c.mittūt caplm in cap.i.nimiū ꝓlōgāt māȝ ⁊ nō cū vtilitate multa. Maioꝛ.n.eſt labor in faciēdo ſe doctū ad hec diſcernēda ꝙ̄ vtilitas in hec cognoſcendo. ſit ꝗ̄ illoꝝ miſſio tolerabilis:⁊ nō icōueniēs:qꝛ non dixerūt in nā ꝙ rhythimū ſiue pōdus in pulſu pōt ꝯſiderari mō dicto:ſȝ tñ illa miſſio nō eſt bona.i.vtilis ꝓpter plus poni laboris in iſtis cōprehēdēdis ꝙ̄ īde ſequaẗ vtilitas.

¶ Et pōdus quidem eſt illud in quo proportiones muſice cadunt.

¶ Nūc declarat in quo dȝ īueniri muſicalis ꝓportio:⁊ dicit ꝙ pōdus eſt illud in quo ꝓportiones muſice cadūt.i. īueniunẗ vel ſūt. ¶ Hic locus pōt īntelligi duobꝰ modis: pmo vt ponit differētiā īter pulſum habētē pōdus: ⁊ pulſum nō habētem pōdus.⁊ dicit ꝙ pōdus in pulſu eſt illa eius diſpoſitio in qua ꝓportiones muſice cadūt: ſȝ tñ cū nō cadūt ꝓportiones muſice.i.in qbus nō eſt ꝯſonantia nō eſt ibi pōdus. ¶ Alius modus exponēdi eſt:ꝙ remoueat dubiū:qꝛ.n.dixit ꝙ ħ genus ſumiẗ ꝑ cōparationeȝ tēporis motus ad tēpus qetis:poſſet qs addere ꝙ ꝯſideratio pōderis in pulſu nō eſſet niſi in iſtis. ¶ Ad ħ igiẗ tollēdū dixit ꝙ gñalr pōdus pulſus dr̄ ois cōparatio partiū eiꝰ ſenſibilis in qua cadūt vel apte ſūt cadere ſenſibiliter ꝓportiones muſice:⁊ ideo etiā cōparatio motus ad motū nō in tēpore durationis:ſed in fortitudie ⁊ magnitudine in qbus cadēt proportiones muſice:vt dictū eſt.

¶ Et dicemꝰ ꝙ pulſus aut eſt boni pōderis:aut mali pōderis. Et illiꝰ qdē qui eſt mali pōderis ſūt tres ſpēs. Una eſt illiꝰ cuius pōdus eſt mutatū ⁊ eſt iuxta pōdus: ⁊ iſte eſt cuiꝰ pōdus eſt pōdus etatis que eſt iuxta etatem illius cuiꝰ eſt pulſus.ſicut cū iuuenes habēt pondus pulſuū pueroꝝ: ⁊ altera eſt ſeparati ponderis ſicut cū pueri habent pondus pulſus ſicut ſenū. Et ter-

tia eſt egrediens a pondere ⁊ ille eſt cuius pon deri pulſus hominis nō ſimilaꝛ. ⁊ multa egreſſio pulſus a pondere magnā in diſpoſitionibus ſignificat mutationem.

¶ Hic ſpecies enumerat ſub iſto genere ꝯtentas. Et dicit ꝙ ſub h genere p̄mo cōpꝛehēduntur due ſpēs. ſ. pulſos boni ponderis ⁊ pulſus mali ponderis. Et eſt triū modoꝝ. ¶ Unus eſt ꝙ pōdus in pulſu eſt ꝑmutatū a bono pondere: ſed eſt ꝓpe bonū pōdus: vt puta ſi pōdus ſenis inuenitur in iuuene vel ecōtra. ſcōa eſt vt ſit pōdus ꝑmutatum multū: vt ſi pōdus ſenis reperiaꝛ in puero vel ecō. tertia eſt vt ſit ꝑmutatū: ſ; ad nullū pōdus ꝯueniēs alicui diſpoſitioni nāli hoīs: ⁊ ideo pōdus eius nō ſimilaꝛ pōderi pulſus hoīs: ⁊ iſte q̄nq; appellaꝛ abſq; pōdere. ¶ Subdit vltimo ꝙ multa in pōdere ꝑmutatio magnā ſignificat mutationē in iſtoꝝ pulſus diſpōnibus. Hec omnia mihi ſatis clara videntur ex precedentibus.

¶ De pulſu equali vel diuerſo. Cap. I.

DIcunt ꝙ diuerſi pulſus diuerſitas aut eſt in multis ꝑcuſſionibus aut in vno pulſu. Sed qui in vno pulſu diuerſificaꝛ aut in multis diuerſificaꝛ partibus. ſ. in locis ſeparatis in q̄bus cadūt digiti: aut vna parte: ſcilicet in loco vnius digiti.

¶ Poſt determinationē de pulſu gnālē Auic. ꝑticulariter de pulſu exequiꝛ determinādo. ⁊ in tres diuidiꝛ. Primo enī ſpālr de diuerſi pulſus ſpēbus determinat. 2° quis ſit nālis pulſus declarat. 3° de diſpōnū pulſuū cauſis determinat. ibi 2° [Cuiuſq; gene ꝝ.] 3° ibi [Cauſarū pulſus.] Prima pars bipartita eſt. In p°. n. quaſdā dictoꝝ pulſuū ponit diuiſiones. In 2° ſpēs q̄ſdā diuerſi pulſus noīa habētes declarat ſequēti caplo. ibi [Ex eis eſt.] Preſens capitulū in duas diuidiꝛ ꝑtes. p̄mo. n. quādā ponit diſtinctionē. 2° mēbra diſtinctionis ſubdiuidendo declarat. 2° ibi [Et illius q̄dē.] ¶ Dicit p̄mo ꝙ auctores medicine dicūt ꝙ diuerſi pulſus diuerſitas aut eſt in multis pulſib° aut in vno tm̄. Et diuerſitas cadēs in vno pulſu aut in ꝑtibus diuerſis vni° pulſus. ſ. in diuerſis ꝑtib° cadētibus ſub diuerſis digitis: aut in vna ꝑte vni° pulſus. ſ. in loco vni° digiti. ¶ Nō igiꝛ p̄mo ꝙ l; multa gña pulſus ſint ſupius poſita. Auic. nō fecit ſpeciale caplm̄ niſi de eq̄li ⁊ diuerſo ꝓpter duo. p̄mū eſt: q2 illud genus oīa q̄ſi alia gña cōprehēdit ſeu ꝯtinet. 2° q2 in iſto cadūt plurime diuerſitates ſpēꝝ: nō ſic aūt in alijs gñibus. Et hec eadē eſt cā quare rubꝛica eius ītitulaꝛ de pulſu eq̄li ⁊ diuerſo: tm̄ non ꝓſequiꝛ niſi de ſpēbus pulſus diuerſi. ¶ Nō 2° ꝙ diuerſitas que attēdiꝛ in multis pulſib° ītelligiꝛ cōparādo vnū pulſuȝ ꝓpꝛie dictū ad aliū pulſuȝ: ſ; illa que attēdiꝛ in vno pulſu nō attēdiꝛ niſi cōparatione ad vnū motū illi° pulſus cōparādo ſyſtolē ad diaſtolē: vt dicit Jacobus. Et h potes percipere ex modo loquēdi hic: ⁊ Gal. in libello de dijs pulſuū vbi nunq̄ꝫ noiat aliquē pulſum diuerſum ex cōparatione ſyſtolis ad diaſtolē: nec Auic. etiā. Et cōſtat ꝙ diuerſitatē attendēdā in vno pulſu diuidunt rōne plurium partium eiuſdem pulſus ſm ꝙ partes ille correſpōdent diuerſis ſitibus arterie ſub diuerſis digitis: ⁊ non dicunt diuerſitatem inter ſyſtolē ⁊ diaſtolem. ¶ Nota 3° ꝙ l; per vnā partem Auic. exemplificet intelligi locum ſub vno digito: tm̄ debemus intelligere diuerſitatem que non eſt ꝓpter varietatē in diuerſis partibus arterie: ⁊ h colligiꝛ ex Gal. libro de differentijs pulſuū. Cum diuerſitatem pulſus in vna parte dicit non eſſe imaginabilem niſi in diuerſis partibus tēporis. vnde ſic ad lr̄am dicit. Incipientes ab ea. ſ. diuerſitate que ſm vnam particulā exiſtit. Manifeſtū eſt aūt ꝙ non ſm idē tēpus. Impoſſibile enim eſt vnā ⁊ eandē particulā in vno ⁊ eodē tēpore nō ſilr apparere moueri. ¶ Ex quo p; intellectū Jacobi de pulſu interſecto ⁊ ꝯtinuo ⁊ reciduo eſſe malū cū intelligat iſta ad diuerſas partes arterie que ſunt aut in extremo aut in medio digiti correſpōdētes. ¶ Sūma igiꝛ eſt iſta: q2 diuerſitas aut attendiꝛ in multis pulſibus ſibi inuicē cōparatis: aut in cōparatione pluriū partiū vnius pulſus que ſunt ꝑtes differētes ſm ſitum arterie: aut ſm vnā partē vnius pulſus in qua nō ꝯſideraꝛ diuerſitas ſ; ſitū arterie. ſ. in ſucceſſiōe. Qḋ aūt dr̄ de vno digito ⁊ de q̄tuoꝛ poniꝛ pro exēplo vt ītelligaꝛ mens diuiſionis.

¶ Et illi° q̄dē qui in multis diuerſus exiſtit pulſibus eſt diuerſus gradatus equalr currens. ⁊ ipſe q̄dē eſt qui ab vno īcipit pulſu ⁊ ꝑmutatur ad maiorē eo: aut ad minorem: ⁊ ꝓcedit ſic ſm hāc regulā donec ꝑuenit ad finē in diminutiōe aut in augmēto per ſimilē ordinē: deinde interſecaꝛ ⁊ ad primam magnitudinem redit.

¶ Hic exequiꝛ de membris dictaꝝ diuiſionuȝ. Et primo de primo mēbꝛo prime diuiſionis. 2° de ſcōo. 3° de tertio. 2° ibi [Diuerſitas vo.] 3° ibi [Ex diuerſitate.] Prima ps diuidiꝛ in q̄tuoꝛ. Primo enumerat vnam ſpecieȝ pulſus diuerſi in pluribus pulſibus attenta diuerſitate. Scōo illam ſpeciem vno modo ſubdiuidit. Tertio illam eandē ſpeciem alio modo ſubdiuidit. Quarto alio modo. 2° ibi [Aut rediens.] ibi 3° [Et eſt cuȝ ad finem.] ibi 4° [Cūq; interſecatur.] ¶ De prima parte dicit ꝙ vna ſpēs illius pulſus qui diuidiꝛ in pluribus pulſibus eſt pulſus diuerſus gradatus equaliter currens. ¶ Dicit ſcōo ꝙ ille pulſus qui nominaꝛ diuerſus gradatus ⁊ equaliter currens eſt ille qui incipit ab vno pulſu ⁊ permutatur ad maiorē eo aut minorem: ⁊ ꝓcedit ſic aut augmentando aut diminuendo equaliter ⁊ ſimili ordine donec perueniat ad finem augendi aut diminuendi: deinde interſecaꝛ ⁊ redit ad primā magnitudinē. ¶ Ubi nota p̄mo ꝙ hic pulſus diciꝛ primo gradatus q2 inter pulſus eſt exceſſus primi ad ſcōm: ⁊ ſecūdi ad tertiū ⁊c. ſicut in gradibus ſcalaꝝ: ⁊ dicitur equaliter currens. q2 vſq; ad interſecationē ſemper exceſſus pulſuum īmediatoꝝ ſunt equales. ¶ Nota ſcōo ꝙ ad hoc vt pulſus dicaꝛ hoc modo: requiriꝛ p̄mo ꝙ ſit diuerſus in pluribus pulſibus. Requiritur ſcōo ꝙ ſit ibi eq̄litas exceſſuū primi ad ſecūdū: ⁊ ſcōi ad tertiū: ⁊ ſic vltra vſq; ad īterſectionē. Requiriꝛ ſcōo ꝙ interſecetur ⁊ reddatur ad priſtinam diſpoſitionem: ⁊ vbi aliqḋ iſtoꝝ deficiat nō erit huius ſpeciei. ¶ Nota tertio ꝙ nō ſoluȝ in magnitudine ⁊ paruitate ꝯtingit hec diuerſitas ſed etiā in velocitate ⁊ tarditate: in fortitudine ⁊ debilitate ⁊ alijs differētijs ſuſcipiētibus magis ⁊ minus ⁊c.

¶ Aut rediēs ex paruitate ſua ſimili reditu in ambabus diſpoſitionibus ad primā regulam aut diuerſificans poſtq̄ꝫ venerit a principio quod eſt huiuſmodi ad finē qui eſt huiuſmodi.

¶ Ponit primam diſtinctionē iſtius ſpeciei dicens ꝙ hic pulſus cū interſecatur ⁊ redit ſupple ad diuerſitatē gradatim q̄nq; redit ſimili reditu in ambabus diſpoſitionibus ad primā regulam. ſ. quādoq; redit ad ſimilē terminū a quo ⁊ peruenit ad ſimilē terminum ad quē p regulā primā. ſ. prime diuerſitatis: vt ſi p̄mo incepit a magnitudine vt vnum ⁊ ſex vicibus venit ad magnitudinē vt ſex ita directe faciat ī ſcōo reditu. Et duo termini ſūt

ille

ille ambe diſpõnes de quibus loquit̃:aut diuerſum facit ad hoc poſtq̄ incepit a certo principio:ꝛ terminatus fuit ad certum finem.

¶ Et eſt cum ad finem peruenit.

¶ Ponit ſecũdam diſtinctionez dicens ꝙ in ſcđa via ad modũ ſcđe ſcale ad quã redeũt poſt interſectionem:quã doqꝫ interſecat̃ qñ peruenit ad terminũ ad quẽ:ꝛ quandoqꝫ interſecat̃ anteq̄ ad illũ terminum veniat:ꝛ qñqꝫ tranſit illũ terminũ anteq̄ interſecet̃:vt ſi p̄mo inceperit ab vno gradu magnitudinis ꝛ ꝑuenit ad ſex:qñqꝫ ad quinque interſecatur:ꝛ qñqꝫ venit vſqꝫ ad ſeptem.

¶ Et eſt cũ interſecat̃ ante ipſum:ꝛ eſt cũ addit ſupra ipſuꝫ donec interſecat̃ in medio ceſſando ꝛ eſt cum agit ad hoc diuerſum ꝛ illud eſt vt in medio ſui interueniat motus:ꝛ pulſus qdeꝫ ceſſationem habens eſt diuerſus in quo expectat̃ motus ꝛ venit quies:ꝛ ille qui in ſui medio hꝫ motum eſt diuerſus in quo expectatur quies ꝛ venit motus.

¶ Ponit tertiã diſtinctionẽ illius ſpeciei dicẽs ꝙ hic pulſus qñ interſecat̃ quãdoqꝫ interſecatur ceſſando a motu in ſuo medio:quãdoqꝫ faciendo alio modo:q2 nõ faciendo quietẽ in medio:ꝛ hoc eſt:q2 in medio interueniat motus ꝛ pulſus habens hanc ceſſationeꝫ eſt diuerſus in quo expectatur quies ꝛ venit motus:ꝛ alius eſt in quo venit quies qñ expectat̃ mot⁹. Et vterqꝫ iſtoꝝ vocatur interſectus:ſꝫ nõ eodem modo quo infra dicetur.

¶ Diuerſitas ỽo pulſus in multis partib⁹ vni⁹ pulſus aut eſt in ſitu ſuarum ꝑtiuꝫ aut in motu ſuarũ partiũ. ſꝫ diuerſitas q̄ eſt in ſitu ſuaꝝ partiũ eſt diuerſitas ꝓpoſitiõis ꝑtium vene ad partes:ꝛ qm̃ ꝑtes ſunt ſex erit illud qđ in eis cadit ex diuerſitate ſimiliter:diuerſitas aũt q̄ eſt i motu:aut eſt in velocitate ꝛ tarditate:aut in ↄſecutione ꝛ ꝑuẽtione.ſ. vt moueat̃ pars ei⁹ ante horaꝫ ſui mot⁹:aut poſt horã:aut in fortitudine ꝛ debilitate:aut in magnitudie ꝛ ꝑuitate. Et hoc totũ aut curret ſm̃ ordinẽ equalẽ aut diuerſuꝫ in augmẽto ꝛ diminutiõe:ꝛ illud quidẽ aut erit in duab⁹ ꝑtib⁹ aut in trib⁹ aut in quatuor.ſ. in caſu digitorum. Et tu quidem componere poteris ꝛ ordinare.

¶ Hic exequit̃ de pulſu diuerſo cui⁹ diuerſitas eſt in pluribus ꝑtibus vnius pulſus. Et dicit p̄mo. ꝙ talis diuerſitas aut eſt in ſitu duaꝝ partiũ.ſ. arterie:aut in motu ſuaꝝ partiũ. ¶ Dicit ſcđo. ꝙ diuerſitas que eſt in ſitu partiuꝫ eſt diuerſitas poſitionis vene.i. arterie ad ꝑtes alias:ꝛ q2 ꝑtes ſunt ſex.ſ. ſex extrema diametroꝝ:iđ illud qđ cadit in iſtis partibus de diuerſitate erit ſimiliter in ſex extremis triũ diametroꝝ. ¶ Dicit tertio. ꝙ diuerſitas que eſt in motu aut eſt in velocitate aut tarditate aut in cõſecutione ꝛ ꝑuentione. In ↄſecutione qñ pars mouet̃ poſt horam ſui motus. in preuentione qñ mouet̃ ante horam ſui motus aut in fortitudine ꝛ debilitate aut in magnitudie ꝛ paruitate. ¶ Dicit q̄rto. ꝙ hec tota diuerſitas aut curꝛit ſm̃ ordinẽ equalẽ in augmẽto aut diminutiõe aut ſꝫ ordinẽ diuerſum. ¶ Dicit q̄nto. ꝙ hec diuerſitas quocũqꝫ mõ de iſtis cõtingat aut erit in duabus partibus pulſus:aut in tribus:aut in quatuor.ſ. in ꝑtibus arterie ſuper quib⁹ cadũt q̄tuor digiti. Et tu ex his ꝑncipijs poteris elicere numerũ ſpecierũ tã ſimpliciũ q̄ cõpoſitaꝝ diuerſitatis q̄ ſunt q̄ſi innumerabiles:vt colligit̃ ex Gal. in libello de differẽtijs pulſuũ. ¶ Nõ ꝙ arteria in loco vbi tangit̃ pulſus hꝫ ſitũ ſuũ ſm̃ quẽ dꝫ nãliter ſentiri pulſus ꝛ quelibet partiũ eius põt permutari ita vt in ea ſentiatur aut magis altus aut magis ꝓfundus aut magis latus verſus ſuperi⁹ focile aut verſus inferi⁹ focile:aut magis longus verſus manũ:aut verſus groſſiꝫ bracchij aut min⁹. In oĩbus igit̃ iſtis modis ↄtingit diuerſitas in pulſu rõne ſitus partiũ pulſus:vel arterie. Iſte igit̃ ſunt ſex ꝑtes de q̄bus dicit Aui. ¶ Nõ circa tertiuꝫ dictũ nãliter oẽs ꝑtes arterie debent ſimul eleuari. Ille igit̃ q̄ ꝑus dilatantur eleuant̃ ante horã ſui motus:ꝛ ille q̄ poſt eleuant̃ poſt horã ſui motus eleuant̃. Reliqua hic dicta ſunt facilia. ¶ Nota tñ ꝙ in omnibus iſtis ↄtingit vnũ pulſuꝫ eẽ diuerſum:vt eſt vndoſus:de quo dicetur infra.

¶ Ex diuerſitate ỽo pulſus in vna ꝑte eſt ille q eſt interſectus ꝛ reditiuus ꝛ cõtinuus.

¶ Hic Aui. declarat aliud mẽbrũ puta diuerſum in vna parte vni⁹ pulſus. Et duo facit. p̄mo hoc ponẽdo diuiſionẽ huius mẽbri. Scđo declarando. ſcđa ibi [Interſectus aũt.] ¶ Dicit p̄mo. ꝙ ex diuerſitate q̄ eſt in vna ꝑte vni⁹ pulſus ↄſurgũt tria gnã.ſ. interſect⁹ reditiu⁹ ꝛ cõtinuus. ¶ Ubi nõ iuxta Gal. in libro de differentijs pulſus ꝙ diuerſitas in vna ꝑte vnius pulſus:aut eſt manifeſte interueniẽte quiete in medio:ꝛ iſte vocat̃ iterſectus:aut tota diaſtole apparẽte cõtinue dilatari:ꝛ ille eſt ↄtinuus aut diaſtole anteq̄ manifeſte quieſcat apparente redire a ꝓfundo:ꝛ iſte eſt reditiuus ꝛ eſt diuerſus a p̄ª ſpẽ:q2 in pª ſpecie nõ apparet a ꝓfundo redire ſed qeſcere ꝛ iteꝝ moueri. In hac aũt apparet a ꝓfundo venire ꝛ percutere.

¶ Interſectus aũt eſt ille q in ꝑteꝫ vnã cũ paruo motu ſeparat̃:ꝛ partis vni⁹ q̄ ex eo iterſecat̃ cũ gere eſt cũ duo extrema diuerſificant̃ in velocitate ꝛ tarditate ꝛ in ſimilitudine.

¶ Declarat iſtas tres ſpecies ꝛ diuiditur in tres. ſcđa ibi [Reditiuus.] 3ª ibi [Cõtinuus.] ¶ Dicit p̄mo ꝙ ille pulſus eſt interſectus qui in ꝑte vna ſeparat̃ cũ paruo motu id eſt quãuis motus ſit paruus cũ quiete ita ꝙ breuiter pulſus ille eſt iterſectus in quo quies interuenit inter vnã partẽ dilatationis ꝛ aliam anteq̄ tota dilatatio compleatur ꝛ media eſt quies:extrema ỽo ſunt due partes diaſtoles. ¶ Dicit ſcđo. ꝙ in iſto pulſu quãdoqꝫ cõtingit ꝙ extrema ſunt ſimilia:quãdoqꝫ ꝙ ſunt diuerſa in velocitate ꝛ tarditate ꝛ in ſimilitudine. Et nota ꝙ lꝫ ſole tres ꝑtes ponant̃:tamen poteſt eſſe ꝙ ſint plures ꝛ due quietes:ꝛ tres motus:ꝛ hoc mõ pulſus integer nõ ſolũ erit cõpoſit⁹ ex duabus quietibus ꝛ duob⁹ motibus:ſed qñqꝫ ex pluribus valde. ¶ Uerũ ſꝫ Gal. nõ percipit̃ in eadẽ diaſtole dĩis niſi trium ꝑtiũ. Nã ipſe dicit ſe obſcura imaginatione qñqꝫ cõprehendiſſe quatuor. Et ideo cõtinuũ nõ diuidit niſi in tres ꝑtes. Et q̄dam dicunt hunc pulſum biſpulſantẽ. Sed de hoc in ſequenti capitulo.

¶ Reditiuus ỽo eſt vt pulſus magn⁹ redeſcẽdo fiat paruus in vna parte. deinde in reditu ſubtili redit. Et hui⁹ quidem modi eſt ille cuius quedam ſpecieꝝ in alias ingrediunt̃:ꝛ hoc eſt vt ſit vnus pulſus ſicut duo ꝓpter diuerſitatem:aut duo ſicut vnus ꝓpterea ꝙ alie in alias ingrediuntur:ꝛ iſtud quidem eſt ſm̃ ſententiam eorum qui in hoc non conuenerunt.

¶ Declarat pulſum reditiuū. Et dicit ꝙ hic eſt pulſus q in vna parte ſui eſt magnus ⁊ redeundo paruus ſit. i. q primo facit magnam percuſſionē in vna pte arterie: deinde redeundo retro facit vnā aliā pcuſſionē paruā directe: ſicut cū pcutim⁹ ab alto cū malleo poſt pmā percuſſionez reſilit malleus in altū ⁊ redit ad pcutiendū ſcda vice incudē: deinde redito ſubtili id eſt occulto redit ad debitū ſitū arterie ſicut poſt ſcdam pcuſſionē notabilē quibuſdaz factis paruis agitationib⁹ q̄ſcit malleus. ¶ Dicit ſcdo. ꝙ pulſus redituus eſt ille cui⁹ quedā ſpēs ingrediuntur alias ſpecies: ⁊ hoc eſt vt ſit vn⁹ pulſus ſicut duo: id eſt qꝛ iudicat de vno pulſu ſicut ſi eēnt duo ꝓp diuerſitatē. Aut de duob⁹ ſicut de vno: ꝓpterea ꝙ alie ī alias igrediunt̄. ¶ Tertio dicit. ꝙ hoc 2ᵐ dcm: ſcilz ꝙ quedā illius ſpēs ingrediant̄ in alias ⁊c. infra eſt dcm ſm ſnīam illoꝝ qui nō cōuenerūt in iſto: ſcilz ꝙ iſte nō dz dici pulſus diuerſus in vna parte vni⁹ pulſus. Sed dixerunt ꝙ ille eſt diuerſus diuerſitate cadente inter plures pulſus. ¶ Pro intellectu ptis nō pmo ꝙ pulſuz interſectū vt ſic non dicit Gal. cōtineri ſub iſto genere: imo expreſſe dicit ꝙ nō eſt de iſto genere: vt colligit̄ ex dictis ſuis in libro de differētys pulſuū. Nā pmo ponit diſtinctionē ſupra poſitam de pulſu diuerſo ſm vnaz ptem arterie: vel vnius pulſus in tres ſpecies: quaꝝ pma ſit intercedēte motum arterie q̄te. ſcda vocatur cōtinuus continuo apparente tali motu: tertia vocat̄ ſuperrediens: ⁊ poſtq̄ de duabus ſpeciebus determinauit: determinat de tertia q̄ eſt reditiuus. Et dicit ꝙ ſūt illi quos Archigenes diſcretus dixit: ⁊ tn̄ noīat eos ſicut vnū pulſuz. Poſtea parū dicit de iſto q̄tē habēte in medio ꝙ non eſt diſcretus hoc textu. Nam eos q in vna diaſtole deficiunt nequaq̄ dices duos eſſe pulſus: ⁊ nimirū biſpulſant. aperte eniz in eis motus pcedens qd ꝯtinuū imobilitate media itercidit̄: ſed gen⁹ qdē diſcretoꝝ. Nō ita igit̄ vult ꝙ gen⁹ diſcreti pulſus nō ita faciūt ſic iterſecti. ⁊ iō interſecti nō ſunt diſcreti ⁊ ꝑ ꝯñs nō reditiui. ¶ Et ex iſtis cōprehēdes quātū lōge a mēte Gal. ⁊ ꝑ ꝯñs Aui. hūc locū exponāt cōiter doctores. ¶ Nō 2ᵒ ꝙ ī iſto pulſu reditiuo pmo ſit dilatatio arterie: ⁊ poſtea receſſus puus a digito: ⁊ poſtea redit pūo redito. ¶ Cꝫ āt hoc mō fiat pōt eſſe trib⁹ modis: vnus modus eſt ꝙ fiat pma dilatatio magna: deīde fiat ꝯſtrictio ⁊ ſyſtole ſꝫ nō intēdēte ꝯſtringere: ſed puula interueniēte q̄te ⁊ q̄ſi ſubito redeat ad diaſtolādum. ¶ Scdo mō ꝯtiogit. ꝙ fiat dilatatio magna ⁊ velox aut v̄tute itātū vt a ſua forti dilatatione reſiliāt parietes ⁊ ꝯcidāt parū ⁊ ſubito redeant ad pmā dilatationē. ¶ Tertio ꝙ facta dilatatione arteria cōcutiat̄ ⁊ nō ſm nāe intentionē cōtingēter mouetur eleuādo ſe verſus dextrū ⁊ ſiniſtrū ſicut accidit in corde qñ ſubito tendunt̄ ꝙ ipſe ꝯcutiunt̄ vt ſit in pulſu ꝯcuſſiuo: ⁊ accidit ī iſtis: vt vtar exēplo Gal. ſicut ſi ramū ligni attraherē a ſuo loco plicādo: deinde ſubito dimitterē rediret ramus ad locū ſuū ⁊ nō ſubito ibi quieſceret: ſꝫ ꝯcuteret̄ reuertēdo: ⁊ iteꝝ redeūdo donec in loco ſuo q̄ſceret. ¶ Iſtoꝝ ergo triū modoꝝ duob⁹ vltimis ſit pulſus reditiuus. Prīo aūt mō ſunt duo pulſus ⁊ nō vnus: naz ibi inter vnā pcuſſionē ⁊ aliā v̄tus ꝯſtringit arteriā qd nō ſit in iſtis duob⁹ vltimis modis. ſed aut nō ꝯſtringit̄: aut ſi ꝯſtringit̄ eſt ꝓp vehemētiā tenſionis qd ſit in dilatando vl̄ pcutiunt̄ parietes arterie ēt v̄tus intus. ¶ Nō 3ᵒ. ꝙ q dā antiqui medici: vt Gal. narrat: dicto loco dixerūt iſtū pulſum reditiuū eſſe diuerſuz ⁊ nō vnū eſſe ſed plures: ⁊ ſm iſtos ſpēs iſtius pulſus ingrediunt̄ alias ſpēs ⁊ quō ē hoc ſcilz. ꝙ vnus pulſus qui vere eſt vn⁹ apud illos ſint duo: ⁊ duo veri pulſus ponunt̄ apud illos ita ſe hic ſicut iſte q eſt vere vnus: ꝓpterea ꝙ in iſto vno alie alias igrediunt̄: id eſt iſte alie ⁊ diuerſe percuſſiones ingrediantur alias totales dilatatiōes vel alio mō dicat textus. ꝓpter eo ꝙ alie alias ingrediunt̄. i. ponunt̄ ſub aliqs ſpeciebus ab iſtis. ⁊ qꝛ (vt dixi) iſte igreſſus ſpēꝝ ſpēs: ⁊ ꝙ vn⁹ ē ſicut duo eſt apud ſnīam illoꝝ qui nō cōueniunt in hoc ꝙ iſte pulſus debeat dici vn⁹ ⁊ diuerſus in vna pte. Et in nota omnia iſta ſumenda ex Gal. loco allegato q̄ hic a doctoribus exponētib⁹ ſunt omiſſa. Et loco eoꝝ ſunt poſite imaginationes falſe: aut littera eſt inexpoſita dimiſſa: ⁊ etiaz confert intellectum ſequentis capituli.

¶ Cōtinuus aūt eſt ille cuius diuerſitas eſt ordinata in cōtinuitate nō ſenſu percepta ſeparatione in eo ad qd ipſa mutat̄ ex velocitate ad tarditatem. aut econtra. aut ad equalitatem. aut inequalitatez in eis. aut ex magnitudine. aut paruitate. aut equalitate in eis ad aliquod eoꝝ ad quod mutat̄: ⁊ hoc quidem eſt cū ſm ſimilitudinem ſui pcedit. ⁊ eſt cuz accidit vt cū continuatione ſua ſit in aliquibus ſuarum partium plus diuerſitatis ⁊ in alijs minus.

¶ Declarat pulſuz cōtinuū. Et dicit ꝙ hic eſt ille q eſt ordinate dimenſus nō ꝑcepta ſeparatione in continuitate motus ex velocitate ad tarditatez ⁊c. Et totū eſt notum niſi ꝙ tibi relinquo ꝙ cōſideres quō ſit diuerſitas ī magnitudine in vna parte qn pari mō oīs pulſus magn⁹ poſſet dici in magnitudine diuerſus. Ego aūt pulſuz ſꝫ vnā partē vnius pulſus diuerſuz nō memini legiſſe a Gal. diuerſuz in magnitudine vel frequētia ſꝫ in velocitate. imo plane ab eo colligit̄ ꝙ in magnitudine nō pōt eſſe diuerſitas in vna parte vni⁹ pulſus in libro de differētys pulſus Gal. ita dicente. Si v̄o vna particula arterie nō cōſiſtat ſm hoc genus. ſ. quātitatis anomalia. i. diuerſitas ſm vnū pulſuz. anteq̄ eniz in ſinē deueniat motus nōdū magnitudo manifeſta: ſed ſolum hoc genus pulſuū in cognitione ſine indiget. hec Gal. ¶ Nota vlterius Gal. in iſto tres ꝯſideraſſe partes: ⁊ dicere ꝙ q̄nqꝫ occulta imaginatione vel obſcura ſunt ſibi viſe cōprehendi quattuor: ſm quarū veritatē multiplicat ſpecies.

¶ De ſpecieb⁹ pulſus diuerſi q̄ noīa hñt ꝓpria. Cap. III.

Ex eis eſt gazelās qui eſt diuerſus in vna parte cuz fuerit tardatus: ⁊ deinde interſecat̄ ⁊ ſit velox.

¶ Poſtq̄ ſuperius Aui. determinauit de pulſu diuerſo magis gnāliter: hic magis ſpecialiter determinat de ſpecieb⁹ pulſus diuerſi habentibus nomina. Et ita debet dicere rubrica ⁊ nō debet dicere cōtinui. Diuiditur in duas. Primo facit hoc. ſcdo ſe excuſat in ſine. ibi [Pulſuum v̄o.] Prima diuiditur in tot partes fere quot ſunt ſpecies niſi ꝙ q̄nqꝫ mixtum de quibuſdā ſpeciebus multā affinitatē habentibus determinat ⁊ patebunt partes in legendo. ¶ Dicit ergo primo. ꝙ de pulſibus diuerſis eſt gaçelans ⁊ ipſe eſt pulſus qui cū ſit diuerſus in vna parte vnius pulſus pmo eſt tardius: deinde iterſecatur ⁊ ſit velox ita ꝙ omnis gaçelans eſt interſectus per quietem inter partes vnius diaſtolis: ⁊ qꝛ interſectus aliquis erat cum ſimilitudine partiū: aliqs cum vna velociori hic gaçelans eſt cum altera parte velociori: ſcilz ſcda nō prima: ⁊ dicitur ſic per ſimilitudinē motus gaçele quod eſt animal multaz ſimile capreolo in ſuis motibus: primo facit vnum ſaltum tardū: deinde alium velocem.

¶ Et ex eis eſt vndoſus: ⁊ ipſe quidez eſt qui eſt diuerſus in magnitudine partium vene ⁊ carni

paruitate ⁊ eleuatione ipſaꝝ ad ſuperiora ⁊ in latitudine ⁊ in cõſecutione ⁊ preceſſione i pͥncipio mot⁹ pulſus cũ mollitie q̃ eſt in ipſa ⁊ ipſe qͥdem nõ eſt valde paruus ⁊ hꝫ latitudinẽ quã dam ⁊ aſſimilaẗ vndis que alie alias ſequũtur ſm rectitudinem cum diuerſitate que eſt inter eas in eleuatione eaꝝ ad ſuperiora ⁊ deſcenſione ad inferiora ⁊ velocitate ⁊ tarditate.

¶ Determinat hic de vndoſo. Et in ſumma pulſus vndoſus eſt diuerſus in pluribus partibus vnius pulſus: ⁊ diuerſitas eius eſt in ſitu partium ⁊ motu: ſcilicet in altitudine: latitudine: velocitate: tarditate: preuẽtione: conſecutione: fortitudine: ⁊ debilitate. Sed ad hoc vt cũ iſtis diuerſitatibus dicatur vndoſus requiritur ꝙ habeat latitudinẽ manifeſtam: ⁊ ꝙ nõ ſit valde paruus. Requiriẗ 2° ꝙ ſit mollis. Nã cũ iſtis diſpoſitionibus ſi eſt valde paruus non eſt vndoſus. Iſte igitur ſimilatur vndis quarũ alie poſt alias ſequuntur.

¶ Et ex eis eſt vermiculus qui eſt illi ſimilis: ſꝫ eſt paru⁹ multe ſpiſſitudinis: cuius ſpiſſitudo exiſtimaẗ velocitas: ſed nõ eſt ⁊ formicans qui eſt valde minor ⁊ vehemẽtioris ſpiſſitudinis. ⁊ vermiculoſi qͥdem ⁊ formicantis diuerſitas in eleuatione ad ſuperiora ⁊ ꝓceſſione ⁊ conſecutione in ſenſu eſt manifeſtior ipſoꝝ diuerſitate in latitudine: imo quaſi nõ apparet id.

¶ Determinat de vermiculari ⁊ formicante mixtis quodammodo. Primo dicẽs ꝙ vermiculoſus eſt ſimilis vndoſo in modis diuerſitatis: ſed eſt valde paruus ⁊ valde frequẽs intãtũ ꝙ ſui frequentia putatur velocitas: ⁊ nõ eſt ita. ¶ Dicit 2° ꝙ formicans eſt minor vermiculoſo ⁊ ſpiſſior. ¶ Dicit 3°. ꝙ diuerſitas vermiculoſi ⁊ formicantis in eleuatione ad ſuperiora ⁊ preceſſione ⁊ cõſtrictiõe eſt manifeſtior diuerſitate eorũ in latitudine: imo quaſi in hoc non apparet. ¶ Ubi pͥmo nota ꝙ cauſa quare in iſtis pulſibus nõ apparet diuerſitas ſiue differentia in latitudinem eſt quia ſunt plurimi ſtricti. ¶ Nota ſcḋo. ꝙ lꝫ Aui. dicat hic de vermiculoſo. ꝙ eius ſpiſſitudo appareat velocitas. Et nõ eſt ita: tamen Gal. in libro de differẽtijs pulſuum dicit hoc de formicante ⁊ non de vermiculoſo: ⁊ forte de vtroqꝫ eſt verum. ¶ Cauſa autẽ eſt breuitas temporis menſurantis hunc pulſum. Et qꝛ non bene diſcernitur in eo tempus motus ⁊ tempus quietis apparet paruũ tempus motus tamen in rei veritate eſt tẽpus quietis paruum: non tamen quin tempus motus ſit paruum in comparatione ad ſpatium. dicuntur autẽ iſti pulſus ita in comparatione ad motum perceptũ ex tactu vermis ſubterranei qui diciẗ lumbricus ⁊ formice. ⁊ ambo ſunt diuerſi in omnibus illis modis in quibus vndoſus. Et q̃uis illi omnes comprehendantur ſenſu vt dicit Gal. loco allegato. Differunt autem ab vndoſo in magnitudine ⁊ nõ in qualitate diuerſitatis.

¶ Et eſt ex eis ſerinus q vndoſo i partiũ diuerſitate ſimilatur ⁊ in eleuatiõe ad ſuperiora ⁊ latitudine ⁊ preceſſione ⁊ conſecutione ſꝫ eſt durior ⁊ cũ duritie ipſius partes in duritie diuerſe exiſtunt. Et ſerinus qͥdem eſt pulſus velox ſpiſſus ⁊ durus: cuius partes in magnitudine diaſtole diuerſe exiſtunt in duritie ⁊ mollitie.

¶ Determinat de ſerino dicens. ꝙ hic ſimilatur vndoſo in diuerſitate: ſed eſt durus ⁊ vndoſus: mollis: ⁊ in duritie eſt diuerſus: ⁊ cũ hoc oportet ꝙ ſit velox ⁊ ſpiſſus aliter non dicitur ſerinus.

¶ Et ex eis eſt cauda ſoricina: ⁊ eſt ille q ordinatur in diuerſitate ſuaꝝ priuꝫ ex diminutione ad augmentuꝫ aut ex augmento ad diminutionẽ: ⁊ cauda quidem ſoricina eſt cũ eſt in pulſibus multis ⁊ eſt cũ eſt in vno pulſu in partibus multis aut in parte vna. Et ei⁹ diuerſitas ꝓpria eſt illa que ex magnitudine pendet. Et eſt cũ eſt in comparatione velocitatis ad tarditateꝫ: aut fortitudinis ad debilitatem.

¶ Hec patẽt niſi ꝙ cauda ſoricina in vna parte vnius pulſus nõ poteſt intelligi diuerſa in magnitudine: ſed in velocitate ⁊ ſpiſſitudine.

¶ Et ex eis eſt meſalius ⁊ ipſe eſt qui ex diminutione ꝓcedit ad aliquem terminuꝫ in augmẽto: poſtea reclinatur inferius ad ſuũ ordinẽ donec ad primũ terminũ diminutiõis perueniat. Eſt ergo ſicut due caude ſoricine que continuantur apud maiores eius extremitates.

¶ De hoc ſatis patet quid dicat Aui.

¶ Et ex eis eſt bispulſans ⁊ in ipſo quidẽ diſcordati ſũt medici. Sunt enim quidã q ipſum vnũ pulſum ponunt diuerſum in preceſſione ⁊ conſecutione. ⁊ ſunt alij qui ponunt ipſm duos pulſus: quoꝝ vnus alterum cõſequitur: ⁊ ad vltimũ inter eos non exiſtit tempus qḋ dilateẗ ad colligendũ ſyſtolem. deinde diaſtolẽ. non. n. oẽ ex quo conſequunẗ due ꝑcuſſiones opꝫ vt ſint duo pulſus: alioquin ille cui⁹ interſecaẗ diaſtoles: ⁊ deinde redit eẽt duo pulſus: neqꝫ ẽt opꝫ vt ſint duo pulſus niſi cũ incipit ⁊ fit diaſtoles ⁊ poſtea redit ad fundum faciendo ſyſtolem: deinde redit iterũ ⁊ diaſtolẽ facit.

¶ Determinat de biſpulſante. Et pͥmo dicit breuiter. ꝙ in pulſu biſpulſante ſunt diſcordati medici: qꝛ aliqui dixerũt ꝙ eſt vn⁹ pulſus. aliqui ꝙ duo ſunt q̃ꝝ alter alteꝝ ſequiẗ. i. cito poſt. ¶ Dicit ſcḋo. ꝙ vltima veritas eſt ꝙ nõ omnis pulſus ex quo due ſentiunẗ ꝑcuſſiones eſt duo pulſus: tũc eniꝫ ille q eſt intrinſecus eſſet duo pulſus: imo nõ ſunt duo pulſus niſi cũ incipit ⁊ fit diaſtoles a ṽtute. ⁊ poſtea redit ṽtus ad fundũ faciendo ſyſtolem: deinde redit iteꝝ ṽtus ⁊ diaſtolando facit diaſtolẽ. ⁊ de hoc ſufficienter habuiſti capĺo precedenti. cũ dixi de pulſu reditiuo.

¶ Ex eis ſunt quietẽ habens ⁊ cadens in medio quos prediximus. Sed differẽtia inter cadentẽ in medio ⁊ gazellantem eſt ꝙ gazellantis ſcḋa ante venit q̃ꝫ compleatur prima. ſed in cadente in medio eſt pulſus qui venit in tẽpore quietis cum completur percuſſio prima.

¶ Determinat de duabus ſpeciebus: ⁊ pꝫ ex precedẽti capitulo. Et cadens in medio eſt diuerſus: ſed gazelans eſt diuerſus in vna parte vnius pulſus: ⁊ ideo ſecũda percuſſio ante venit q̃ꝫ totalis dilatatio incipiens in prima per-

cuſſione finiatur: ⁊ in cadente in medio ſunt due integre diaſtoles: ſed fit vna parua ⁊ cito veniens in tempore in quo expectabatur quies poſt primam.

¶ Et ex iſtis qdem capitulis ſūt pulſus ſpaſmoſus ⁊ tremulus ⁊ retortus qui filo qđ torquetur aſſimilatur. ⁊ eſt ex capitulo diuerſitatis in preceſſione ⁊ conſecutione ⁊ in ſitu ⁊ in latitudine: ⁊ chordoſus qdeȝ eſt ex ſūma retorti ⁊ ſimilaꝛ̃ tremulo: ſed tamen in tremulo diaſtoles eſt magis occulta: ⁊ ſimiliter exit⁹ ab equalitate ſitus in eleuatione ad ſuperiora eſt in retorto occultior: ſȝ tenſio in chordoſo eſt manifeſta ⁊ eſt cū ei⁹ torſione ad vnaȝ partē tm̄. Plurimū vero tales accidūt q̄les iſti ſcilȝ chordoſus ⁊ retort⁹ ad vnū latus declinans in egritudinibus ſiccis. Pulſuū vero compoſitoꝝ ſpecies quaſi infinite ſunt: ⁊ neqȝ habentes nomina.

¶ Hic de quatuor ſpeciebus ſimul determinat. Et p̊mo dicit ꝙ in iſtis pulſib⁹ ⁊ pulſus ſpaſmoſus ⁊ pulſus tremulus ⁊ pulſus retortus: ⁊ iſti ē̃t tres dicunꝛ̃ a ſimilitudine. Nā ſpaſmoſus eſt qñ arteria ſentiꝛ̃ retrahi ⁊ remoueri ꝑ tenſionē a ſuo nāli ſitu: aut ad vnum latus: aut ad aliud. ¶ In cōcuſſiuo q tremulus dr̃ hic ab Aui. ſentiꝛ̃ moueri arteria iterꝝ a ſuo ſitu ⁊ forte magis q̄ꝫ i ſpaſmoſo vt vult Gal. ſed nō ſentiꝛ̃ hoc mō moueri ac ſi traheretꝛ̃ ⁊ tenderetur: imo potius cū mollitie. Retortus aūt ſimilaꝛ̃ filo qđ retorqueꝛ̃: qđ filū etiā in ſua poſitione nō ſeruat rectitudinē: ⁊ ille eſt diuerſus in ꝯſecutione ⁊ ꝑceſſione ⁊ in ſitu p̄tiū. ¶ Dicit vlteri⁹ ꝙ chordoſus ē de ſūma retorti: ſȝ nō eſt ad modū fili ſȝ chorde ⁊ aſſimilaꝛ̃ tremulo. ¶ Dicit vlterius ꝙ in tremulo diaſtoles eſt magis occulta. Et in retorto exitus ab equalitate ſitus in eleuatiōe ad ſuperiora eſt occultior. ſed in chordoſo tenſio eſt manifeſta: ſȝ aliqñ eius tēſio eſt ad vnaȝ partē tm̄. ¶ Dicit vltimo ꝙ iſti tres ſcilȝ ſpaſmoſus: chordoſus: ⁊ retortus plurimū accidūt in ſiccis egritudib⁹. ⁊ h̄ nō dicit de tremulo. ¶ Poſtea ponit excuſationē a determinatione compoſitoꝝ. Et totū eſt claꝝ habēti bonuȝ ſenſum aſſimilandi res iſtas.

¶ De illo q ex ſpeciebus pulſus eſt naturalis. Cap. IIII.

Cuiuſqȝ generū prenominatoꝝ in quo eſt ſupfluitas augmēti vel diminutionis nālis eſt eq̄lis niſi fortis qm̄ nālis in eo eſt augmētatus.

¶ Determinat de pulſu q iter predictas ſpecies eſt nālis. Et diuidiꝛ̃ in tres ptes. p̊ma oſtendit qs eſt abſolute nālis in ſpēbus pulſus ſuſcipiētibus magis ⁊ minus. ſcđo comparatiue in eiſdē ſpecieb⁹. 3° oſtendit in ſpeciebus nō ſuſcipiētib⁹ diuiſionē ꝑ ſupfluitatē ⁊ denominationē. ibi [Et ſi aliqđ alioꝝ.] Ibi 3° [Alioꝝ vero.] ¶ Dicit p̊mo ꝙ in oī genere pulſus cui⁹ ſpecies ſumiꝛ̃ ſm̄ ſupfluitatē ⁊ diminutionē nālis eſt ille q eſt eq̄lis .i. medius niſi in genere fortitudinis: ille eniȝ eſt nālis q eſt fortiſſimus. ¶ Ubi nota ꝙ in qbuſdā prenominatis generibus ſumunꝛ̃ ſpēs penes ſupfluere a medio vł deficere ab illo vt magnus: puus ⁊ velox: frequēs tardus rarus ⁊c̃. In qbuſdā aūt nō: vt i diuerſo ⁊ eq̄li ordiato ⁊ inordinato boni vel mali ponderis. De p̊mis aūt loqꝛ̃ Auic. hic. ¶ Cā aūt q̄re plus i iſtis q̄ꝫ in alijs hoc mō ſpecies ſumanꝛ̃ eſt dicta ſupra. ¶ Nota ſcđo ꝙ ꝑ equalem nō intelligimus illum qui opponitur diuerſo: ſed q eſt medius: vt mediocris in magnitudine vocatur hic equalis in magnitudine.

¶ Nota 3° ꝙ hic nālis pulſus pōt intelligi dupl'r. Uno mō in reſpectu ad ſpēm humanā. ⁊ ille dr̃ nālis q eſt temperatiſſimo corpi cōueniēs: aut reſpectu illi⁹ cuius eſt. ⁊ hoc mō ille eſt nālis q eſt ꝯueniēs corpi in ſua nāliſſima diſpōne exiſtēti: vt v̄bi grā: ſorti vel platoni: ⁊ vtroqȝ mō equalis eſt medi⁹. p̊mo medi⁹ abſolute: vt inter extrema reſpectu ſpēi. ſcđo medi⁹ iter extrema reſpectu corporis illius. ¶ Nota 4° ꝙ rō quare in forti medi⁹ nō eſt nālis eſt q2 nālis eſt ille q eſt ſequēs tēperatiorē complexionē. mō fortitudo v̄tutis ſequiꝛ̃ cōplexionis temperamētū. ⁊ iō fortiſſim⁹ pulſus eſt ille q eſt tēpatiſſimi: ⁊ iō ille ē nāliſſim⁹. ¶ Nota tñ apud quoſdā itelligi fortiſſimū illuȝ q eſt fortiſſim⁹ pſeuerāter. Nam ꝓ qbuſdā pulſationib⁹ ſtat ꝑꝑ vehemētiā conatus fortiorē eſſe alicuius egri pulſum tēꝑato pulſu. ¶ Alij vero abſolute volunt h̄ itelligi: ⁊ dicunt ꝙ lȝ v̄tus plus coneꝛ̃ ad pulſandū: ex h̄ nō ſequiꝛ̃ pulſus fortior: lȝ hr̄i maior ſed debilior: q2 nō eſt conatus talis: niſi cū diſtēperātia quādo neceſſario ſequiꝛ̃ debilitas. Ex q̊ pȝ ꝙ nō ſequiꝛ̃: cōtingat v̄tutē plus conari: igiꝛ̃ pulſuȝ eſſe fortiorē: q2 nō pōt alijs paribus plus: ſed accidit diſparitas: ꝑꝑ quā fit pulſus ⁊ v̄tus debilior. ſcđo pȝ ꝙ nō pōt eſſe abundātia virtutis reſpectu virtutis temperati cū temperatiſſimus ſit fortiſſim⁹ preſertim in virtute vitali. Et ſi arguiꝛ̃ ꝯtra dicta: q2 poſſibile eſt pulſum mediocris magnitudinis nō eſſe nālem: q2 poteſt inueniri in febriente. Cōcedo cōcluſionem: ſed hic non dicꝛ̃ ꝙ omnis pulſus medius eſt nālis: ſed econtra. ꝙ omnis nālis eſt medius in genere ſuo ⁊c̃.

¶ Et ſi aliqđ alioꝝ generū nō augmentū prebuerit niſi fortitudis augmētū ſequēs ⁊ ſcm̄ fuerit maius. v̄bi grā. ipſe erit nālis ꝑꝑ fortem.

¶ Facit qđ dcm̄ eſt dicēs. ꝙ ſi i aliquo generꝫ fiat augmētū in aliqua differētia qđ nō fiat niſi ꝑꝑ augmētuȝ fortitudinis: tūc illud qđ tali mō eſt augmētatū eſt nālius: ꝑꝑ fortē. i. ꝑꝑ eūm dictā in forti. v̄bi gratia. quādo contingit pulſuȝ magnificari ꝑꝑ augmētum v̄tutis: tūc pulſus ille maior erit nālior q̄ꝫ ille q erit minor ꝑꝑ debilitateȝ: ⁊ ita intelligatis de veloci ⁊ frequēti ⁊ alijs. Et iō etiā mediocris aliqs in magnitudie aliquo magno eſt minus nālis. Et aliqs mediocris aliquo paruo eſt min⁹ nālis. Nā in febriēte ꝯſtāte v̄tute ⁊ obediēte iſtrō fit pulſus magnus: ꝑ v̄tutis debilitatē cōtingit fieri paruū: igiꝛ̃ ſtabit fieri mediocrem. ¶ Pono poſtea ꝙ fortificeꝛ̃ virtus ſtāte equali neceſſitate ⁊ ꝯſtat ꝙ magnificabiꝛ̃: ⁊ erit magis nālis: vt ſtatim diceꝛ̃. ⁊ ita de veloci ⁊ frequēti arguere poſſumus. Nō igiꝛ̃ ſeqꝛ̃ nālitas neceſſario mediocritatē: ſȝ bene ſi eſt nāliſſimus opȝ ꝙ ſit mediocris. Qꝫ aūt qdaȝ hic inferunt pulſuȝ variari ſm̄ oēs dr̄ias ⁊ cōtinue remanere eque nālem puto ſatis poſſibile vt cōſtat in caſib⁹ multis: nō tñ ꝙ ſit poſſibile tēꝑatū de ſcđo mō equalitatis. Nā ſtatim ſicut ꝑmutaꝛ̃ a diſpōne optima nō eſt ampli⁹ de ſcđo modo equalitatis temperatus.

¶ Alioꝝ vero generū que neqȝ augmētū. neqȝ diminutionem tolerant nālis eſt mediocris ⁊ ordinatus ⁊ qui eſt boni ponderis.

¶ Hic docet qs eſt nālis i generib⁹ alijs. Et dicit ꝙ i alijs generib⁹ q̄ neqȝ tolerāt augmētū neqȝ diminutioneȝ nālis eſt in vno coꝝ eq̄lis ordinat⁹ ⁊ boni ponderis in alio genere q nō eſt abſolute nālis cū oīs talis ſit diuerſus. ⁊ q nō eſt ponderis boni. Et nō. ꝙ iſta genera dicūꝛ̃ nō tolerare ſupfluitatē augmēti nec diminutōis. Nā i diuerſo nō pōt minui ſupflue diuerſitas. Uel melius: illa non tolerāt ꝙ p̊ma diuiſio coꝝ in ſuas ſpēs ſumatur a pleura vel minori ꝑticipatiōe in eadē nā̄ ſicut faciūt alia ſeptē.

¶ De cauſis ſpecieꝝ pulſus ṗdictaꝝ. Cap. V.

Cauſaꝝ pulſus q̄dā ſunt cōes neceſſarie eſſentiales in ↄſtitutione pulſus igredientes: ꝛ vocanť ↄtētiue: ꝛ q̄dam ſunt in ↄſtitutione pulſus nō ingrediētes: ꝛ haꝝ q̄dē alie ſunt inſepabiles quaꝝ ꝑmutatiōe ꝑmutatur iudiciū pulſus: ꝛ vocantur cauſe inſeparabiles: ꝛ alie ſunt ſeparabiles que vocanť mutantes abſolute.

¶ In hac pte determiat de cauſis. Et ṗ ponēdo diuiſiōes gnāles. 2° oſtēdēdo q̄les diſpōnes pulſuū ex iſtaꝝ cauſarū varietate ꝑueniāt. 2° ibi [Cū inſtm.] Preſens caplm diuidiť i q̄tuoꝛ ptes. Pͥo ponit vnā diſtictionē. 2° aliā. 3° numerat ↄtenta ſub vno mēbro ṗme diſtinctionis. 4° ponit vnū canonē. 2° ibi [Et haꝝ.] 3° ibi [Cōtētiue.] ibi 4° [Et haꝝ.] ¶ Dicit ṗ ꝙ cauſaꝝ pulſus q̄dā ſunt cōes neceſſarie ↄſtitutionē pulſus igrediētes eēntiales q̄ vocantur ↄtētiue. Et q̄dā ſūt ↄſtitutionē pulſus nō igrediētes. ¶ Ubi nō ꝙ cāꝝ q̄dā ſūt a nā ꝑ ſe intēte ſiue ordinate ad pulſuꝫ cauſādū ꝛ ſunt imediate. Iſte igiť q2 in oī pulſu in ſuo genere inueniunť dicunť cōes. Et q2 ſine illis non pōt eſſe pulſus dicunť neceīe: ꝛ q2 ſūt ordinate ad pulſuꝫ cauſandū a nā dicunť eēntiales: ꝛ q2 ſūt cū hoc toto imediate: ꝛ iō explicāde ſūt in diffōne debita pulſus. ꝛ iō dicunť igrediētes ↄſtitutionē pulſus. Et q2 virtualiter cōtinēt oēs cauſas pulſus mutātes dicunť ↄtentiue. ¶ De 2° pte dicit ꝙ illaꝝ q̄ nō ſūt ↄtētiue: q̄dā ſūt iſeparabiles vt ſexus ꝛ etates. Et iſte dicūť iſepabiles: q2 nō pnt ſ3 totū ſuū gen9 nō eē cūe pulſus: q̄dā aūt nō ſūt iſepabiles: ꝛ ille dicunť mutātes abſolute vt mot9 ꝛ accn̄tia anime.

¶ Contentiue ꝟo cauſe ſunt tres. Uirtus vitalis que eſt in corde mouēs pulſuꝫ: ꝛ tu q̄dē iaꝫ ſciuiſti eā in caplo de ꝟtutib9. ꝛ ſcōa eſt iſtrm ꝛ eſt vene pulſatiles quas iā ſciuiſti cū numerauim9 mēbra. ꝛ tertia eſt neceſſitas extinguendi: ꝛ eſt adueniēs ꝑ quātitatē notā extinctiōis q̄ renouať in termino caloris oppoſita in ſuo incendio aut extinctione aut equalitate ſua.

¶ Hic enumerat cauſas ↄtētiuas pulſus dicēs ꝙ ſūt tres ſcilꝫ ꝟtus vitalis: ꝛ hāc cognouiſti ſen ṗ°. Et iſtrm. i. arteria: ꝛ iſtā cognouiſti in caplo de mēbris. 3° eſt neēitas euētandi ꝛ extinguēdi. ꝛ iſta neēitas eſt eueniēs ꝑ quātitatē notā extinctiōis. i. accidit q2 adeſt idigētia extinctiōis: q̄ extinctio renouať oppoſita termino caloris in ſuo incēdio aut extinctione ſua aut eq̄litate ſua. i. remittēdo calorē ꝛ ſuū effectū: aut ꝓhibēdo exitū ab eq̄litate. ¶ Circa quā ptē nō ex Gal. in libello de vtilitate pulſus quoſdā dixiſſe ↄſtrictionē arteriaꝝ pulſus fieri a ꝟtute. ſed nō dilatationē: imo dilatationē eē reditū ad nālē ſituꝫ arterie ꝗ ē vt parietes ſe nō ↄtāgāt. Qđ ꝓbāt: q2 i aīali mortuo q̄uis reperianť vene ꝑieṫb9 ſe tāgētib9 ↄſtricte: arterie tn̄ inueniunť ↄcaue ꝛ dilatate ꝛ a nulla ꝟtute. ¶ Alij aūt fuerūt ꝗ dixerūt ↄſtrictionē nō fieri a ꝟtute: ſ3 ↄtingere ceſſante ꝟtute a dilatatione ſicut apparet eſſe in anhelitu: ſ3 Gal. vtrāq3 opinionē iꝓbat. ¶ Primā ꝑ h ꝙ dilatatio fortis inueniť ↄſtante ꝟtute: ꝛ debili exiſtente ꝟtute inueniť debilis nō obſtāte ꝙ eque magna inueniret. ¶ Secūdā iꝓbat. q2 hora multiplicatiōis fumoꝝ in arterijs fit maior ↄſtrictio: ꝛ hoc nō eſſet niſi fieret a virtute. Et aſſumptū ꝓbať ꝑ id qđ apparet in ſomno poſt multā comeſtionem. Et tu ↄſidera ꝙ nullus modernoꝝ fortiores rōnes adducit ꝯ Pluſq̄cōmētatorē oppoſitū tenentes: nec Pluſq̄cōmentator has rōnes ſoluit. 2° tegni. ¶ Nō 2° ꝙ de neceſſitate extinguēdi verū ſit eā ↄtētiuā eſt dubiū. Nā poſſe eſt ꝑſeuerāter in corde ꝛ arterijs eſſe caliditatē diminutā vt indigeat ↄtinue cor ꝛ arterie ꝛ ſpūs calefactione ad h vt ſint in debito tēꝑamēto: ꝛ tn̄ in talib9 diſpoſitionib9 fit pulſus. Et nulla ꝑ tūc eſt neceſſitas extinguēdi: ꝛ iō nō eſt cauſa cōtentiua.

Hic ſunt plures rōnes. vna eſt Marſilij ꝗ vult ꝙ gradus caloris itroduct9 a fumis capinoſis nō eſt ↄueniēs ꝑ opōnib9. Et iō indiget vt remoueať q2 igiť in oī diſpōne cordis ſunt fumi tā in corde q̄ȝ in arterijs calefaciētes cor ꝛ arterias. igiť in oī diſpōne idigetur euentatiōe ꝛ extinctiōe talis caliditatis. ¶ Et ad argumētū admitto ꝙ cor ꝛ arterie ꝛ ſpūs labanť ad fridū. Et ↄcedo ꝙ ꝑ magnū tp̄s in q̄ eſt pulſus ſtat iſta eē: ꝛ cū arguiť. cor ꝛ ſpūs indigēt calefactione: igiť nō indigēt extinctione. Nego argm̄. Nā indigēt calefieri a re ꝓportionata ꝛ indigent vt remoueať calor inductus a fumis malis. ¶ Cōtra arguiť: q2 ſtat inter fumos ꝛ cor ꝛ ſpūs nullā ↄcurrere malā ꝓprietatē ꝛ cor idigere calore actuali. igiť ſtabit tūc caliditatē a fumis introductā nō eē extinguēdā. Maioꝛ eſt clara ꝛ minoꝛ: q2 multotiēs cor idiget calefactione ab exercitio ꝑ qđ ſolus calor ſine alia ꝓprietate iduciť. Itē q̄n̄o ſciť ꝙ ſemꝑ adſint fumi calidiores corde ꝛ ſpiritib9: h. n. ṗn̄m eſt voluntarie dictū. ¶ Aliter dicit Iacob9 ꝙ dilatatio fit aut ꝑꝑ extictionē ꝛ remiſſionē caloris cordis ꝛ ſpūuꝫ vel arteriaꝝ: aut ꝑꝑ ↄſuatiōnē illoꝝ caloꝝ: aut ꝑꝑ ꝓhibitionem lapſus poſſibilis. Qñq3 aūt attrahiť aer ꝑꝑ ꝓhibere ſpirituū reſolutionē ꝗ ſemꝑ ſūt ſubtiles ꝛ calidi. Et qñq3 attrahiť vt ꝑmiſceať fumis capinoſis ꝛ inde fumi facili9 expellanť. Et iō ↄcedendū eſt qñq3 magis imediatā cām dilatatiōis eſſe neceſſitatē mūdificādi q̄ȝ ſit neceſſitas euētādi. ¶ Ad argm̄ q̄ dr̄ ↄcedēdo ꝙ pulſat arteria corde idigēte calefactiōe ꝑꝑ fines dictos. ¶ S3 ſine dubio iſta ſolo iſert ꝙ nō ſemꝑ pulſus ꝛ dilatatio ſunt ꝑꝑ extinguēdi neceſſitatē. S3 ſic neceſſitas nō eēt cā ↄtētiua: maxime q2 ſtat ſpūs eſſe groſſiores debita idigētes ſubtiliatione. ¶ Aliter igiť dico ex his q̄ dixi ṗ° ṗmi de pabulōne caloris nālis ab humido radicali: ꝑ cui9 mixtionē ꝛ adnaſcētiā cū ſpiritib9 ſiue ſpūs conuertunť appropriata cordi ita vt cor mediātib9 illis operēť recte: ſic ꝑ reſolutioneꝫ humidi radicalis licbinij flāma adheret licbinio debito mō ita vt ſuccedat ad locuꝫ mā noua ꝑ alteri9 gnōne. ¶ 2° ſupponēdū eſt ꝙ in talib9 corꝑib9 calidis q̄ cū alio ↄiunguntť ſicut flāma cū cādela niſi fieret euētatio citi9 id qđ ē ↄuerſuꝫ ad ſubtile ex corpore groſſo cui calidū ſubtili iniciť diſſolueret antecq̄ȝ noua ꝑs ꝑparet: h. n. ꝑ3 q2 alias nō eēt cā dādā q̄re flamma ſuffocet ꝛ cādela extinguať in ſuffocatorio. Ex his ꝑ3 ꝙ cū oē cor viuēs ſit vehemēter calm ꝛ ei9 ſpūs vt ſupra allegaui ex Gal. in libello de vtilitate pulſus. igiť in q̄libet cōplōne eſt neēia cordis euētatio ad h vt nō nimis cito diſſolueť id qđ eſt ꝑparatū ꝛ in vaporē ↄuerſuꝫ ex ſuba cordis: ꝑ cui9 pn̄tiā calor ↄſeruať ꝛ ſpūs cordis debite adnaſciť. nā ēt in corde q̄ȝtūcūq3 frido citius tale diſſolueť q̄ȝ nouū ꝑpeť. ſemꝑ igiť ē neēitas euētādi. vn̄ ſic videm9 ꝙ nec magna nec pua flāma ſufficit ſaluari in ſuffocatorio. ꝛ ſ3 hūc modū neēitas extiguēdi ē cā neēia ꝛ eēntialis i oī iītegro pulſu: l3 aliqđ cor idigeat calefactiōe cū q̄ ↄiungiť flabellatio illi9 vaporis. Et alie pnt ſumi ſolōnea ex pte multitudis ſpūuꝫ ꝛ ſbtilitati ſupſtite ipoꝝ ꝑter gradū caloris. ¶ Nō 3° ꝙ ſi dilatatio fit ꝑꝑ neēitatē ſeqť ꝙ cōſtāte ꝟtute ꝛ obediēte iſtrō qn̄ ē efficax neēitas d3 arteria dilatari deducto ipedimēto: qn̄ ↄn̄s ē falſū: q2 nūc i febri-

entibus cum conſtantia vͥtutis nulla eſſet qes poſt ſyſtolē. Nam in quolibet inſtanti poſt ſyſtolem eſt neceſſitas efficax ad euentandū cum ſit calor multo maior ꝙ̃ in ſanitate. ℂ Hic ridet Jacobus negādo primā ꝯñtiā. Et iō qꝛ vt ſupra dixerat cā q̄re qes media īter motus pulſus eſt neceſſaria: eſt qꝛ virtus alio modo dꝫ applicari qñ facit diaſtolē ⁊ qñ facit ſyſtolē: ⁊ ideo completa ſyſtole opꝫ ꝙ tanto tēpore ſaltē quieſcat ꝙ vͥtus ſit applicata. ℂ Cōtra hāc rōnē arguit: qꝛ ex hac ſequiť ꝙ in febrientib⁹ cōſtante virtute pulſus deberet eē frequentior ꝙ̃ ſi virtus nō cōſtaret. Nā virtus conſtans poteſt citius ſe ſuo īſtrumento applicare ꝓ fine conſequendo ꝙ̃ quando non cōſtat: ſed ꝙ̃cito applicat taꝫ cito dilatat: igitur citius poſt ſyſtolem alijs paribus diaſtolat ꝙ̃ quando virtus eſt debilis: ꝯſequens tñ conſtat eſſe falſuꝫ: qꝛ vna de cauſis frequentie eſt debilitas virtutis non potentis velocitate ſatiſfacere ⁊ magnitudine vt capitulo ſequenti. Meli⁹ eſt ergo dicere ꝯſequenter ad dicta in cap̄ primo. ꝙ virtus intendit quietē poſt ſyſtolem: ⁊ pro illa vtitur villis trāſuerſalibus ⁊ ipſa reſiſtit dilatationi tempore aliquo ſm ꝙ vna neceſſitas aliam ſuperat.

ℂ Et harꝫ qdeꝫ cauſaꝝ ꝯtentiuaꝝ opationes mutanť ſm id qđ adiungiť eis ex cauſis inſeparabilibus ⁊ mutantibus abſolute.

ℂ Ponit canonē dicens ꝙ operationes harū cauſarū contentiuarū varianť ⁊ permutanť ſm ꝙ cauſis illis ꝯiungunť cauſe mutātes abſolute ⁊ cauſe īſeparabiles. Et hic locus intelligiť a quibuſdā ꝙ operationes harū cauſaꝝ permutanť ex cōiunctione aliaꝝ: ſm ꝙ alie per taleꝫ cōiunctionem permutanť. Ego auteꝫ dico ꝙ ſtantibus cauſis contentiuis non variatis in ſuis gradibus ꝓpter accidentia anime ⁊ multa alia contingit variari pulſus: vt infra dicam ſuis locis proprijs.

ℂ De his q̄ ꝓueniunt ex cāis ꝯtētiuis ſolūmō. Cap. VI.

Cum inſtrumentuꝫ fuerit obediēs ſui lenitate ⁊ virtus fortis ⁊ neceſſitas ad extinguendum vehemens erit pulſus magnus.

ℂ Hoc capitulū eſt dictum de his que ꝓueniunt a cauſis contentiuis ſolummodo quia in ea determinať de differentijs pulſuū ſm ꝙ ex cauſis contentiuis pendent non habendo reſpectū per ſe ad alias cauſas. Et diuidiť iudicio meo i. ii^m ptes. pmo tractat de cauſis magnitudinis. 2° paruitatis. 3° velocitatis. 4° frequentie. 5° velocitatis cū magnitudine ꝯiuncte. 6° velocitatis ⁊ ſpiſſitudinis ꝯiunctaꝝ cū magnitudine. 7° longitudinis ⁊ latitudinis. 8° de cauſis tarditatis ⁊ ſpiſſitudinis. 9° de cauſis debilitatis ⁊ duritiei ⁊ mollitiei. 10° de cauſis pulſus diuerſi. 11° excuſat ſe a determinatione de pleno ⁊ vacuo ⁊ calido ⁊ frigido. 2° ibi [Or ſi vͥtus.] 3° ibi [Si vͦ neceſſitas.] 4° ibi [Or ſi vͥtus.] 5° ibi [Si autē virtus.] 6° ibi [Et ſi neceſſitas.] 7° ibi [Longitudinē.] 8° ibi [Spiſſitudinis.] 9° ibi [Cauſe vͦ debilitatis.] 10° ibi [Et diuerſitatis vͦ cā.] 11° ibi in fine [Et cauſe quidē pleni.] Hūc modū tenui in diuidēdo volūtarie qꝛ debite in 15. partes diuidebať ꝑncipales. Et ego q̄ſdā partes diuidā. ℂ Dicit p°: cū inſtrumētū fuerit obediēs ſui lenitate virtus ēt fortis fuerit ⁊ neceſſitas euentandi vehemens pulſus erit magnus. ℂ Dicit 2° ꝙ de iſtis tribus cauſis neceſſitas eſt iuuantior ad pulſuꝫ magnificandū. ℂ Nō igiť hunc locū a qbuſdā exponi ꝙ Aui. hic narrat cauſas reqſitas ad pulſus magnitudinē: ita ꝙ quecūqꝫ iſtarū defecerit nō erit pulſus magnus: ⁊ ſunt etiaꝫ ſufficientes ad pulſus magnitudinē: iō illis poſitis poniť pulſus magnitudo. Mihi aūt videť ꝙ ſtat pulſuꝫ eſſe magnū nec̄citate nō exiſtente multa vt colligiť ex Gal. in cōmēto pulſuū ca° de pulſu tenuiū expreſſe. ⁊ iō dico ad iſtas cauſas deducto īpedimēto ſequi pulſus magnitudinē: nō tñ qñcūqꝫ eſt magnitudo nec̄io ille cauſe īueniunť. Et dico notanter deducto īpedimēto: qꝛ penes me triſtitia ⁊ ſomn⁹ ⁊ multa alia paruificāt pulſuꝫ etſi neceſſitas euētādi ſit multa. ℂ Nō 2° ꝙ inſtr̄m eſt dilatationi obediens nō ꝑ quācūqꝫ mollitiē: poſſet. n. eſſe nimis molle ita vt parietes ꝯciderent vnus ſuꝑ aliū ⁊ īpediret magnitudo: vt infra patebit: neqꝫ ēt cuꝫ quātalibet duritie: ſed dꝫ habere mediocritatē quandā inter iſta: quā Aui. vocat lenitateꝫ in qua mediocritate eſt latitudo cū qdā eſt gradus tēperatiſſime obediētie: quidā maioris: ⁊ qdā minoris: dř igitur inſtr̄m obediēs qꝛ hñs mediocritatē infra dictā latitudinē vel clarius tēperatiſſime obediēs. ℂ Nō 3°. ꝙ nō ſolū ꝑ ſuā duritiē reſiſtit dilatationi: ſed ꝑ carnis ⁊ pinguedinis multitudinē: ⁊ iō intelligať obediēs ꝑ priuationē iſtoꝝ. ℂ Nō 4° ꝙ virtus duplr̄ dř fortis. vno mō abſolute: ⁊ iſta eſt cū tēperamēto cōplōnis. Alio mō reſpectu huius determinati effectus. ſ. magnificādi pulſum: ⁊ talē vͥtutis magnitudinē voluit hic Aui. Nā pmā nō lueniť cū augmēto neceſſitatis. ℂ Nō vlteri⁹ vt infra dicetur ꝙ ꝑ nullā pulſus dͥam ſatiſfit ita nec̄itati ſicͭ ꝑ magnitudinē: iō ſemꝑ vͥt⁹ conať deducto īpedimēto ad faciēdū magnitudinē ꝓportionatā neceſſitati. Cū igiť neceſſitas euentādi ſit multa: conať ad magnitudinē faciendaꝫ q̄ illi ꝓportionať. ⁊ iō ſi adhuc ſit fortis ⁊ inſtrumentum ſit obediēs ſeqť magnitudo: vt dixi īpedimēto deducto. ⁊ hoc vult hic Aui. ℂ Et ego nō habeo pro incōuenienti ꝙ vͥt⁹ eſt fortis: ⁊ inſtr̄m obediēs: ⁊ neceſſitas aucta: ⁊ pulſus puus ꝑꝑ cauſas magnitudinē īpediētes: nec habeo ꝓ incōueniēti qđ eō ꝯtingat ꝙ pulſus eſt magn⁹ ⁊ nec̄itas nō eſt aucta: ſed nō ſtat ꝙ ſit magn⁹: vel cū vͥtutis debilitate vel debilitate vel īpotētia reſpectu hui⁹ effect⁹ ꝓducēdi. ℂ Circa 2^m dictū attēde ꝙ duplr̄ ſolet exponi: ꝙ neceſſitas magis iuuat ad pulſus magnitudinem ꝙ̃ alia cā de iſtis trib⁹. vno mō ꝙ nō eſt iuuātior q̄ ad actū cauſandi: ſꝫ q̄ ad modū: qꝛ nec̄itas eſt cā vt finis: ⁊ vͥtus vt agēs. 2° ⁊ meli⁹ ꝙ pulſu exñte tēperato ꝑ nulli⁹ dictaꝝ cauſaꝝ ꝯtentiuaꝝ mutationē pōt ita magnificari pulſus ſicͭ pōt ꝑmutationē nec̄itatis. Nā ſi vͥt⁹ eſt fortiſſima: tñ ꝑ eius mutationē nō ita magnificareť. ℂ Itē īſtr̄m lꝫ ꝑ inobedientiā ſit cā ꝙ magnificeť pulſus: nō tñ tm̄ magnificari pōt ꝑ inſtrī obediētiā ſicut ꝑ augmētū nec̄itatis: ⁊ hoc eſt ad experientiā manifeſtū. lꝫ igiť abſolute ꝑ vͥtutis augmentū poſſit tm̄ augeri pulſus ſicͭ ꝑ neceſſitatē augmēti: qꝛ tñ ſtante magnitudine ꝓportionata neceſſitati non pōt ꝑ aliquā ꝑmutatā ita augmētari pulſus ſicut per neceſſitatis augmentū: iō dicimus ꝙ ipſa eſt iuuantior.

ℂ Or ſi virtus fuerit debilis pulſus paruitas eā procul dubio ſequetur. ⁊ ſi cum hoc inſtrumētum fuerit durū ⁊ neceſſitas pauca erit minor. eſt etiā cū durities efficit paruitatem.

ℂ Ponit cās puitatis ꝑ. 2° comparatiue. ibi [ſed tñ puitas.]

ℂ In p° pte vult tres ꝯcluſiones. Prima eſt iſta ſi vͥt⁹ ſit debilis neceſſario pulſus eſt paruus. Et iſta intelligiť nō debilitate abſolute itellecta reſpectu tempere virtutis. Nam cōſtat ꝙ in febre pulſus eſt magnus ⁊ virtus debilis: ſed de debilitate in cōparatione ad pulſum magnificandū vel mediocrē faciēdū: ⁊ ħ mō ꝯcluſio eſt certa: qꝛ nō fit effect⁹ ſine ſufficiētia agētis. ℂ 2° ꝯclōo eſt. ꝙ ſi cū debilitata vͥtute fuerit inſtrī durities: ⁊ diminutio neceſſitatis pulſus erit minor: pꝫ: qꝛ plures cauſe ad puitatē ꝯiuncte faciūt maiorē puitatē alijs parib⁹. ℂ 3° ꝯ eſt qꝛqꝫ ſo

lȝ inſtrumenti durities facit pulſuȝ paruū. Et cā eſt: q̄ꝛ inſtrumentum durū difficilius dilatatur q̄ȝ molle: vt patet in vtribus ꝛ calciamentis duris.

⸿ Sed tn̄ paruitas cui⁹ cā eſt durities ſeparaꝛ a paruitate cui⁹ cā eſt debilitas ꝑ h̄ q̄ eſt durus ꝛ nō debilis: ꝛ breuitas ei⁹ ꝛ ꝓfunditas nō eſt mala ſicut eſt cū eſt virt⁹ debilis. Pauca quoqȝ neceſſitas ꝑuitaté efficit: ſȝ debilitas ibi nō erit: ꝛ neqȝ eſt aliq̄ haꝝ triū: que plus efficiat ꝑuitateȝ q̄ȝ debilitas: ꝛ ꝑuitas q̄dem duritiei cū virtute plus eſt q̄ȝ ꝑuitas priuatiōis neceſſitatis cū ꝟtute. virt⁹ nāqȝ cū priuatione nec̄itatis nō minuit multū ex equali: q̄m̄ a diaſtole ꝓhibenté nō hȝ. ꝛ nō declinat ad hoc vt nō multū ſuꝑ tēꝑamentū addat. niſi iō q̄ nō multā hȝ neceſſitaté.

⸿ Determinat cōparatiue de ꝑuitate īmiſcēdo vnā cām ꝑuitatis abſolute. Et ponit q̄tuoꝛ ꝯcluſiones. ⸿ Prima ꝑuitas cuius cā eſt durities differt a ꝑuitate: cui⁹ cā eſt debilitas ꝟtutis. Primo in hoc: q̄ꝛ ꝑuitas ſequēs duritié facit pulſuȝ durū nō debilé: cui⁹ oppo^m facit ꝑuitas ſequēs debilitaté. ⸿ Differt ſcdo: q̄ꝛ pulſus paruus ꝓꝑ duritiem nō eſt multū breuis: nec multū ꝓfundus: ſicut quādo eſt ꝑuus ꝓꝑ debilitatem ꝟtutis. ꝛ cā ꝑme dr̄ie eſt manifeſta. ⸿ Cauſa ꝟo ſcda eſt: q̄ꝛ ex quo eſt fortioꝛ ꝑcuſſio. ꝛ ꝓpter duritié ſenſibilioꝛ in paruo ꝓꝑ duritié. E cōtra aūt in paruo ꝓꝑ debilitaté: ideo conſtat q̄ apparebit magis alta ꝑcuſſio ꝛ in aliquo loco ſentieꝛ ille ꝓꝑ coopertura᷒ a carne etiā erit longioꝛ. Aliqui volunt cām primā: q̄ꝛ vter cuius parietes ad duritieȝ tendunt cum in vno extremo dilatātur facile ſequiꝛ dilatationi vſqȝ ad aliud extremū. Propterea. q̄ ꝑtes dure exiſtētes eleuanꝛ ad eleuationé ſibi vicine: ſed in molli nō eſt ita: ꝛ cū ꝟtus ſit fortis in duro ſaltē totā arteriam ex conatu ſubleuando facit apparere pulſuȝ minus ꝓfundū: ꝛ ſi ambe cauſe ꝯiungant erit res clarioꝛ. ⸿ Scda ꝯcluſio eſt. q̄ pauca neceſſitas eſt cauſa ꝑuitatis pulſus: ꝛ rō: q̄ꝛ ꝟtus nō conatur ad tātū dilatandū: vel tātū aeré frigidū attrahendum: ſicut neceſſitate exiſtēte tēꝑata: q̄ꝛ nō indiget: ſed hic talis pulſus nō erit cū debilitate: q̄ꝛ ꝟtus nō debilitata adhuc: ꝛ intelligas tā ſicut eſt ꝑuitas. ⸿ Tertia cōcluſio eſt. q̄ nulla iſtaruȝ triū cauſaꝝ ita facit ꝑuitaté ſicut debilitas. Et iſta h̄ mō intelligaꝛ. q̄ per nullius cauſe ꝑmutationé a tēꝑamento ſtantibus alijs pōt tn̄ permutari pulſus: ſicut ꝑ defectuȝ ꝟtutis. Et pȝ per hoc. q̄ꝛ ſtāte neceſſitate temꝑata ꝛ inſtrū obediētia ꝟtus pōt vſqȝ ad nō gradū diminui: ꝛ ita pulſus quātitas ad nō quātū deduci: ſed non pōt neceſſitas ad nō gradū venire ſtante ꝟtute. Et iō nullo mō ꝑ ſolius neceſſitatis diminutioné pōt tn̄ permutari: ſicut ꝑ virtutis decrementū ſimiliter itelligaꝛ de inſtrumēti obediētia. Adde ēt. q̄ ſi neceſſitas extinguēdi ad nō gradū veniret: tn̄ ſunt ibi alie cauſe ꝓpter quas fit diaſtoles. ſed deficiēte ꝟtute nō eſt agēs illā. ⸿ Quarta cōcluſio. q̄ ꝑuitas ſequēs duritié ſtāte ꝟtute pulſatili eſt maioꝛ q̄ȝ ꝑuitas ſequēs diminutioné neceſſitatis ſtante forti virtute. hāc ꝯcluſionem ꝓbat Aui. q̄ꝛ ꝯſtante virtute ꝛ diminuta neceſſitate ꝟtus nō multū minuiꝛ ex equali. i. ex mediocri: q̄ꝛ nō eſt ibi poſitiuū īpediens a dilatatione: ēt nō eſt ibi cā ꝓhibēs ne fiat pulſus magnus: niſi q̄ꝛ ibi nō eſt neceſſitas ſed nō poſitiua cā: ſȝ cauſa duritiei eſt cā poſitiua que eſt reſiſtētia inſtrumenti. Et preſens locus intelligiꝛ duob⁹ modis: vnus eſt q̄ durities inſtrumēti pōt multū creſcere cōſtante virtute: q̄ꝛ multa poteſt fieri tenſio in arterijs virtute cōſtante: ꝛ ideo poteſt multū minui pulſus per indurationé arterie: ſed nō ita de diminutiōe. q̄ꝛ diminuta neceſſitate ſi multū ſit diminuta neceſſario ſequitur virtutis pulſatilis debilitas: frigiditas enim intenſa eſt mors innati caloris: ꝛ ꝓpter hoc nō poteſt diminui pulſus tn̄ ꝯſtante virtute ꝑ diminutioné neceſſitatis ſicꝫ per duritiem inſtrumenti. ⸿ Alio modo poteſt intelligi q̄ conſtante proportionali lapſu in defectu neceſſitatis ꝛ inſtrumenti obedientia: ꝓpter duritiem ſequaꝛ minoꝛ pulſus ex inſtrumenti inobedientia q̄ȝ ex defectu neceſſitatis: ꝛ hoc ēt ſatis bn̄ toleraꝛ ꝛ videꝛ ſatis ad mentem Aui. ꝛ aſſignāt q̄dam pro cā: q̄ꝛ diminuta neceſſitate virtute pulſus nō fit ſolū ꝑuus ſed tardus ꝛ rarus. Sed in obediente inſtrō virtus facit pulſum paruū ꝛ conaꝛ cum velocitate ꝛ frequētia ſatiſfacere. Et iō cū ibi ſatiſfaciat cū duabus differentijs poteſt multo magis paruificare: hec tamen cauſa eſt ambigua: q̄ꝛ lȝ ſint ibi differentie ad ſatiſfaciendum: tn̄ plus eſt etiā de neceſſitate. ⸿ Et alia cauſa clarioꝛ eſt: q̄ꝛ dilatatio nō ſolum variaꝛ ſm̄ variationem neceſſitatis euentandi: nec illam ſolā ſequitur: lȝ igitur neceſſitas euentandi ſit diminuta ad ſubduplum: nō opȝ pulſum eſſe ad ſubduplum diminutū: ſed cōſtat q̄ ſit multominus diminutus vt ſatiſfaciat alijs finibus ꝓꝑ quos eſt diaſtole: ſed cū ſit inſtrumēti obediētia eque ꝓportionabiliꝛ diminuiꝛ magnitudo ꝑ q̄cūqȝ fine fuerit.

⸿ Si ꝟo neceſſitas multa fuerit ꝛ ꝟtus fortis ꝛ inſtrumentū obediens ꝓpter ſuā duritié magnitudini nō poterit eē q̄ fiat velox ꝛ velocitati reſtauret id q̄ deeſt ex magnitudine.

⸿ In hac tertia parte ponit cauſas velocitatis. Et dicit. q̄ ſi neceſſitas fuerit multa ꝛ virtus fortis ꝛ inſtrumentuȝ inobediens magnitudini: nō poterit eſſe quin pulſus fiat velox. Et cā eſt: q̄ꝛ virtus deficiēs a ſatiſfaciendo neceſſitati per magnitudiné. Conaꝛ ad reſtaurandū illud ꝑ velocitaté q̄ per magnitudiné deficit. ⸿ Ubi nō primo. q̄ magnitudo eſt differentia virtuti difficilioꝛ q̄ȝ frequētia ꝛ q̄ȝ velocitas: ꝛ iō tam ex virtutis diminutione: q̄ȝ ex inſtrumenti inobedientia prius deſinit virtus pulſus poſſe magnum aut mediocrem facere q̄ȝ velocem. ⸿ Cauſa aūt quare magnitudo eſt difficilioꝛ eſt primo ex parte inſtrumenti. cōſtat aūt q̄ vtres dilatationi vſqȝ ad quā nō eſt oppoꝛtunuȝ corium extendi parum reſiſtunt: ſed cum dilatati ſunt vſqȝ ad naturalium coꝝ dimenſionum extenſioné vlterioꝛi dilatationi multo plus reſiſtunt q̄ȝ aū: imo parue vlterioꝛi multo plus q̄ȝ toti precedenti magnitudini. igitur ſupra mediocritatem multo plus reſiſtit arteria q̄ȝ velocitati: que nō eſt cū tanta dilatatione. ⸿ Secunda cauſa eſt: quia in ꝓceſſu dilatationis ſpiritus quo iuuante fit dilatatio eſt minus vnitus. ⸿ Tertia cauſa eſt. quia multum aerem: aut aliud reſiſtens corpus attrahere eſt difficilius q̄ȝ parum velociter. Parua enim virtus ſufficit granum frumenti velociter ferre vt formica que duo grana nullo modo poteſt. ꝛ ideo inſtrumento facto inobediente propter duritiem. contingit impotenteȝ fieri ad magnificandum: ſed tamen remanere potentem ad velocitandum. Cum igitur virtus non poteſt per magnitudinem ſatiſfacere conatur ad melius de poſſibilib⁹ ꝛ facit velocitatem. ⸿ Et ego hunc locum non intelligo. q̄ augmentata neceſſitate parum virtus non faceret velocitatem ſi eſſet conſtans ꝛ inſtrumentum temperatiſſime obediens alijs impedimentis deductis: ſed ſufficit q̄ faciat velocitatem quando nō eſt obedientia inſtrumenti dilatationi magne: q̄ puto etiam facere quando eſt tēperatiſſime obediens ꝛ ſunt impedimēta deducta: Neqȝ ex iſto intelligo. q̄ pulſus in hoc caſu non fiant frequentes. immo puto q̄ ipſi fiunt.

¶ Or ſi virt⁹ fuerit debilis ⁊ pulſus non poterit magnificari ⁊ velocitas i eo nō opata fuerit nō poterit eē gn fiat ſpiſſus q̄ ſpiſſitudine reſtauret illud qđ ei defuerit ex magnitudine ⁊ velocitate: ⁊ multe vices tenebūt locū vnius vicis ſufficiētis ⁊ magne aut duaꝝ velociū. ⁊ hoc qđ ē eſt ſicut cū homini neceſſe eſt ferre rē ponderoſaꝫ quā ſi poterit vna vice totā ferret: ſi vo nō diuidet eā in duas ptes ⁊ feſtinabit: ⁊ ſi nō: in multas ptes ipſaꝫ diſtribuet ⁊ feret quāqꝫ ptē quocūqꝫ modo poterit cū ſpatioſitate aut velocitate: deinde nō ceſſabat iter quaſlibet duas oneraturas ei⁹ lꝫ ſit in eis tardatus. ꝙ ſi multe fuerit debilitatis ſtabit tunc ⁊ feret eam feſtine ⁊ redibit cum tarditate.

¶ Ponit cauſas ſpiſſitudinis dicēs ꝙ ſi ṽtus fuerit debilis: ita ꝙ nō poſſit magnificare pulſuꝫ nec facere velocē: ⁊ ſupple neceſſitas ſit aucta. tūc fiet pulſus ſpiſſus. ¶ Dicit ſcđo. ꝙ ſic eſt ſimile ſicut debēti ferre pondus de vno loco ad aliū locū: qui ſi poteſt totū pōdus ferre: fert vna vice. Si aūt nō poteſt diuidet ⁊ portabit tarde: ſꝫ modicū quieſcet inter vnā oneraturā ⁊ aliā: ⁊ multe vices tenebunt locū vnius ſufficiētis ⁊ magne aut pluriū velociuꝫ. Sꝫ ſi multe fuerit debilitatis feret tarde ⁊ ſtabit diu inter vnā ⁊ aliā. ¶ Ubi nō. ꝙ ex tribus pticulis ſupra dictis ⁊ expoſitis ſolent cōiter doctores elicere. ꝙ augmētata neceſſitate ⁊ cōſtante virtute ⁊ obediēte inſtrumento pmo ſi a tēpamēto augeaẽ acgriẽ magnitudo. ſcđo velocitas. ⁊ tertio ſpiſſitudo. Naꝫ ex quo in principio dixit. ꝙ acquiriẽ magnitudo ⁊ poſtea ꝙ exquiriẽ velocitas qn̄ inſtrumentū eſt inobediēs dilatationi daẽ intelligi ꝙ inſtrumento obediēte nō fieret velox. Siľr de ſpiſſo dicit. ꝙ eſt ſpiſſus ſi virtus adeo fuerit debilis ꝙ velocitateꝫ ⁊ magnitudinē facere nō poteſt. Siľr ex alijs duob⁹ ſequētib⁹ canonib⁹ ⁊ exēplū poſito. ¶ Iſti igitur volūt ꝙ virtus ſemp facit de poſſibilib⁹ id qđ eſt meli⁹: ⁊ qꝛ melius eſt p vnicā dr̄iaꝫ ṽtuti ſatiſfacere q̄ꝫ p plures: ⁊ p duas q̄ꝫ p tres: iō ṽtute hoc potēte facere ſatiſfacit ſolū p vnaꝫ: ⁊ cū parū plus eſt ſatiſfacit p duas. ⁊ qꝛ magnitudo eſt differentia p quā meli⁹ ſatiſfẽt neceſſitati q̄ꝫ p aliquā dr̄iaꝫ: ⁊ velocitas eſt in ſcđo loco: iō paruo exiſtente augmento nečitatis illa dr̄ia quā addit ē magnitudo cū iſta ſit differentia p quaꝫ optime ſatiſfacit neceſſitati: ⁊ ſic p duas facit cuꝫ velocitate ⁊ magnitudine que ſunt dr̄ie ad hoc aptiores ⁊ nā facit de poſſibilib⁹ qđ meli⁹ eſt. ¶ Ultimo aūt cū ſine eo facē nō poteſt addit frequentiā. Et hāc poſitionē ſecuti ſunt antiqui oēs. Contra quā ſunt quedam motiua infra dicenda p tertia opinione.

Secūda poſitio fuit narrata breuiſſime a Gentili ſupra ſcđa tertij: ſed illam Jacobus de forliuio ornauit ⁊ dilatauit. Et vult hec opinio ꝙ ꝯſtāte ṽtute ⁊ obediēte inſtr̄o ſi augeaẽ neceſſitas ſemp ſiūt in pulſu magnitudo ⁊ velocitas ⁊ ſpiſſitudo ⁊ triū eque ꝓportionabiliter creſcūt. ¶ Et pncipale motiuum eſt. qꝛ tam ſm̄ iſtos q̄ꝫ etiā iuxta Aui. nunq̄ꝫ cū iſtis circūſtātijs acgriẽ per neceſſitatis augmētū in pulſu frequentia gn velocitas prius acgraẽ ⁊ magnitudo: ſed ſemper cū iſtis circūſtātijs neceſſitate pſeuerāte acgriẽ frequētia. igiẽ magnitudo ⁊ velocitas. Maior pꝫ ex dictis. pbaẽ minor: qꝛ ſit. a. cor calidū ſupra tēpamētū quantūcūqꝫ modicū: ⁊ ſit nūc pmo in ꝯſtricto eſſe ⁊. b. ſit cor tēperatuꝫ: ⁊ ſit inſtr̄m obediens ⁊ virtus fortis: ⁊ arguitur ſic. Opprimo inſurgit neceſſitas efficax ad euentandū tā cito dilatabunẽ in vtroqꝫ iſtoꝝ arterie cū ibi nullum ſit impediens cū virtus agat ſꝫ neceſſitatē ſed citius inſurgit neceſſitas in. a. q̄ꝫ in. b. igiẽ citius incipiet. a. dilatari. Et pꝫ minor. qꝛ. a. eſt cor calidius ⁊ inflāmabili⁹. b. ⁊ ſiľr ſpiritus ⁊ fumi ſui ⁊c̄. ſunt paria: ergo veloci⁹ calefit: ⁊ ſic velocius acgrit gradū caliditatis ⁊ neceſſitatē ad dilatationē efficacē. Ex ꝯñti arguiẽ. citi⁹ dilatabiẽ ⁊ eque cito incipit qeſcere. vt ponit caſus: ḡ minor eſt eius qes poſt ſyſtolē: ⁊ ſic pulſus frequētior. ⁊ iō maior eſt ⁊ velocior.

¶ Tertius aūt modus eſt magis iudicio meo ad mētem Aui. vult. n. ꝙ ꝯſtāte ṽtute ⁊ inſtr̄o obediēte ⁊ neceſſitate aucta ſupra tēpamētū icipiēdo a gradu tēpati nō neēio ē in pulſu magnitudo velocitas ⁊ ſpiſſitudo: vt dicit 2ᵃ poſitio: nec neceſſario acgriẽ prius magnitudo: ſcđo velocitas: deinde ſpiſſitudo. veꝝ qbuſdā circūſtantijs poſſibilibus cū pma pte ſtat ꝙ acgriẽ magnitudo ſine ſpiſſitudine: ⁊ cū qbuſdā ſtat ꝙ a quātolibet paruo augmēto neceſſitatis acgrunẽ oēs iſte dr̄ie. Nā tēpata exiſtēte obedientia ⁊ alijs deductis ipedimētis aut iuuamētis neceſſitate creſcētie a tēpamēto quātūcūqꝫ parum creſcat ſi neceſſitas eſt pſeuerās ⁊ virtus fortis fiunt pulſus magni ⁊ veloces frequētes ad h̄ vt virt⁹ ſufficiat cū ꝓportionatiſſimis differētijs: videm⁹ enim manifeſte in febribus augeri magnitudinē velocitatem ⁊ ſpiſſitudinē ſimul: cui⁹ cā nō pōt clare dari: niſi qꝛ ꝓportionate magis cū illis trib⁹ ſatiſfacit q̄ꝫ ſi ſola magnitudo: amplior tn̄ adderet. Et iō Gal. in cōmēto pulſuū voluit ꝙ calidiores cōplexionaliter hn̄t deductis alijs pulſuꝫ tāto maiorē ⁊ velociorē temperato quāto ipſi calidiores exiſtunt. Et in introductorio pulſuū vult ꝙ in exercitio ⁊ balneo calido in vſu cibariorū calidoꝝ calidis apatib⁹ pulſus a pn⁹ vſqueq̄ iſta nō nimiū excedunt ſunt magni veloces ⁊ frequētes. Et ſiľr in libello de vtilitate pulſus. vult ꝙ qualitercūqꝫ corp⁹ caleſiat addunẽ magnitudo velocitas ⁊ ſpiſſitudo: ⁊ ꝯ deꝑdunẽ per infrigidationem: ſed reliqua que ad has opiniones pertinēt quere ſecundo tegni. vbi late hec diſputaui.

¶ Prima igitur poſitio tenet textū veꝝ vt iacet: ⁊ ita exēplū cui⁹ cām aſſignat vt dixi: qꝛ nā qn̄ eſt fortis facit de poſſibilibus id qđ eſt melius. Et qꝛ melius eſt per vnam dr̄iam ſatiſfacere quādo pōt: iō per vnicā differētiam ſatiſfacit qn̄ modicū eſt neceſſitatis augmentū: ⁊ per duas quando eſt parū amplius: ⁊ per tres vltimate: ⁊ hoc ꝯſtāte virtute ⁊ obediēte inſtrumēto. Et qꝛ illa p quā optime ſatiſfacit eſt magnitudo: ⁊ in ſcđo loco eſt velocitas. ideo cum dictis: primo facit ſolā magnitudinē: deinde magnitudinē cū velocitate ⁊c̄. ¶ Nō 2ᵒ qđ vt dixi ſupra oium iſtarū differentiaꝝ difficillima virtuti eſt magnitudo: ⁊ ſcđo loco velocitas: ⁊ tertio ſpiſſitudo. Et h̄ Auic. notauit in exemplo de portante onera. ¶ Nota tertio circa vltimū dictum qđ cōmuniter exponiẽ: qꝛ cum virtus fuerit multe debilitatis. tunc virtus ſtabit ⁊ faciet pulſum in q̄erit quies in tēpore in quo opꝫ eſſe motū: ⁊ poſt fieret feſtine. i. mouebit parum velocius q̄ꝫ prius: ſed poſtea redibit ad ſuam tarditatē recte ſicut debiles faciunt. quādoqꝫ qui pauſant ⁊ poſt parū magis feſtinant tandem ⁊ tarditatem redeunt. Et iſta eſt tolerabilis expoſitio.

¶ Dinus aūt duas alias poſuit expōnes illi vltime particule. vna ꝙ in lr̄a deficiat vna negatio. Nā dꝫ dicere nō ferret eā feſtine vbi diciẽ affirmatiue. Et hoc mō dictuꝫ illud eſſet repetitio dictoꝝ de his q̄ ꝓueniūt ex multa debilitate: vn̄ pmo ſtat. i. quieſcit ⁊ nō fert feſtine ⁊c̄. ⁊ iteꝝ redit cū tarditate. ¶ Scđa expoſitio eſt tenendo lr̄aꝫ vt iacet: ⁊ hoc mō opꝫ dicere ꝙ hoc eſt repetitio eius qđ dixit de pulſu ſpiſſo ⁊ eſt lr̄a paꝝ torquēda ꝙ ſi virtus multe fuerit debilitatis ſtabit feſtine: ita ꝙ li feſtine referaẽ

ad li

ad li ſtabit. ⁊ feret eā .ſ. oneratū: deinde redibit cū tarditate ⁊ ſtare feſtine eſt cito ſtare: qꝛ motus eſt paruus ⁊ tpꝰ eius ꝓꝑ ſuā paruitatē ē paruū. ⁊ iō qes eſt feſtina: ſ; ambo motus ſunt tardi. ¶ Mihi vr̄ tolerabilior pͦ expō.

¶ Si aūt virtus fuerit fortis ⁊ inſtrm̄ obediens: ſ; neceſſitas erit maior fortitudine tēperata virtus augmētabit velocitatem cū; magnitudine.

¶ Ponit cauſam velocitatis cū magnitudine ꝯiuncte. Et dicit ꝙ ſi v̄tus fuerit fortis ⁊ inſtrm̄ obediēs ⁊ neceſſitas maior fortitudine tēperata. tūc v̄tus augebit velocitatē; cū magnitudine. Et h̄ eſt vnus de paſſibꝰ vbi doctores pleriq; volūt ꝙ nō ex quolibet augmento nec̄itatis ſupra tēperamentū ſit pulſus velox: ſ; qn̄ tāta eſt neceſſitas vt illi v̄tus tēperata cū ſola magnitudīe ſatiſfacere nō poſſit. tūc. n. addit velocitatē. ¶ Jacobꝰ aūt vult ꝙ ſemꝑ addit velocitas augmētata neceſſitate ⁊ inſtrumēto obediente ⁊ v̄tute ꝯſtāte: ſ; nō ſemꝑ ſenſibilr̄. Et Aui. vult hic ꝙ qn̄ neceſſitas eſt maior ꝙ̄ tēpata ſua fortitudo. i. ꝙ̄ mediocritas aucta ſupra tēpatā. tūc fit cū magnitudīe velocitas. ſ. ſenſata. ¶ Ego aūt dico ꝙ aucta neceſſitate ſupra tēperamētum multotiēs ꝯtingit ꝙ pulſus fit magnus: tardus: ⁊ rarus ꝯſtāte v̄tute ⁊ obediēte inſtr̄o: vt in tenuibus: vt ꝑ; ex Gal. in cōmēto pulſuū in cōmēto 2ͦ. S; vbi fit valde aucta ſupra tēꝑamentū ꝑ multā inſtr̄i obediētiā nō ꝓhibet velocitas: imo fit etiā velox. Sed vbi tēꝑatū inſtrm̄ tēꝑatiſſime obediat ꝑ quātūcūq; modicū augmentū neceſſitatis ambe he dr̄ie acqrunt deducto impedimento.

¶ Et ſi neceſſitas fuerit: fortior erit cum magnitudine ⁊ velocitate ſpiſſitudo.

¶ Dat cām oīum triū dictaꝝ dr̄iaꝝ ſimul cōiunctarū. Et dicit ꝙ ſi fortior fuerit neceſſitas. tūc augmentabit cū dictis duabꝰ. ſ. magnitudīe ⁊ velocitate ſpiſſitudo. Et tu potes ex dictis cōprehendere qūo hic locus exponat a Jacobo ⁊ apud ꝑmā opinionē: ſed apud meā opinionē difficultas eſt maior. ¶ Sed dico ꝙ eſt certū augmentū neceſſitatis in quo v̄tus cū magnitudine ſupat id qd̄ deberet reſpectu illius neceſſitatis: ⁊ cū quo op; aliquid velocitatis addere: ſed qꝛ aer multū fridus attrahit pluſꝙ̄ reqrit in refrigerio ꝓportionatiſſimo illius gradus. ideo aer pluri tēpore tenet anteꝙ̄ ſit icōueniēs euētatiōi: ⁊ fit pulſus rarus. ¶ Cum autem multus eſt valde caloris exceſſus cū; virtute ⁊ inſtr̄i obediētia nō pōt eſſe quin ſit ſpiſſus.

¶ Longitudinē quoq; magnitudinis cauſe pro certo efficiūt cū aliqd ꝓhibēs amplitudinē prohibuerit: ⁊ eleuationē ad ſupiora nō permiſerit fieri: ſicut durities inſtr̄i: ꝟbi grā: que amplitudinem prohibet ⁊ denſitas carnis ⁊ cutis que ſurſum eleuari non permittunt.

¶ Facit qd̄ dcm̄ eſt dicēs ꝙ cauſe magnitudinis pulſus faciunt ꝑ certo lōgitudinē qn̄ ꝓhibet pulſus amplitudo ab alia cā ⁊ nō ꝑmiſerit fieri eleuationē ad ſupiora: ⁊ ſenſus eſt: qn̄ ſunt cauſe ſufficiētes ad faciendū pulſum magnū; deducto impedimēto: qꝛ v̄tus fortis ⁊ neceſſitas aucta fit pulſus magnꝰ: tn̄ ſi aliqd īpedit dilatationē aut eleuationē ad ſupiora: tūc fit pulſus lōgus: vt v̄bi grā. durities inſtrumēti q̄ nō ꝑmittit fieri amplitudinē: ⁊ dēſitas carnis ⁊ cutis q̄ nō ꝑmittūt fieri eleuationē ad ſupiora. Et tu vide ſuperiora dicta de dr̄ia īter pulſu; paruū ꝓpter duritiē inſtr̄i: ⁊ paruū ꝓpter v̄tutis debilitatē vt cām hic habeas. ¶ Alij vo dicūt ꝙ v̄tus nō potēs facere altitudinē ⁊ latitudinē ſatiſfacit cum eo quo mediāte pōt ⁊ eſt lōgitudo.

¶ Sed eſt etiā cā in amplitudine addit macies: ⁊ amplitudine qdē efficit aut venaꝝ; vacuitas vt per ipſam tunica ſuperior ſuper interiorē declinet ⁊ dilatetur: aut multa inſtrumēti lenitas.

¶ Dat cauſas amplitudinis: ⁊ ſunt corporis macies: qꝛ vt dicit Gal. in cōmento facit latas regiones arteriaꝝ ⁊ arteriam plus dilatari. ¶ Secunda cauſa eſt vacuitas inſtrumenti. i. ab humoribus mā ⁊ ſanguine. vnde quaſi concidunt parietes vnus ſuper alium ⁊ redditur latior arteria ꝙ̄ ſi eſſet rotunda vt eſt qn̄ eſt plena. ¶ Tertia cauſa eſt multa lenitas inſtrumēti que eſt cauſa latitudinis: vel qꝛ parum reſiſtendo ex equali conatu magis dilatatur.

¶ Spiſſitudinis autē cauſa eſt debilitas aut multa neceſſitas aut caliditas.

¶ Dat cauſam ſpiſſitudinis dicens ꝙ aut eſt cauſa virtutis: ⁊ hoc per accn̄s pro quanto non poteſt virtus cum magnitudine ſatiſfacere ⁊ velocitate facit ſpiſſitudinē; q̄ eſt facilior: multa autem neceſſitas facit ſpiſſitudinē ad modum ſupradictum: qꝛ ſibi proportionatur ſpiſſitudo: preſertim cum multa fuerit neceſſitas.

¶ Et raritatis quidem cā eſt virtus que neceſſitatē in magnitudine ſuperat aut frigiditas multa diminuta a neceſſitate: aut nimia intenſio virtutis ⁊ aduentus perditioni proximus.

¶ Ponit cauſas raritatis pulſus. Et ſunt quatuor hic narrate. ꝑma eſt virtus ſuperans neceſſitatē cum magnitudine. 2ͣ eſt frigiditas diminuens neceſſitatem. 3ͣ eſt minima intēſio caloris vnde virtus diſſoluit. 4ͣ eſt aduentus diſpoſitionis ꝓxime perditioni ex quacūq; cauſa virtus multū debilitet. Circa ꝑmam cauſam aduerte plures expoſitiōes. ¶ Prima eſt intelligēdo per virtutē que ſupat neceſſitatē cū magnitudine virtutē faciētem magnitudinem ampliorē ꝙ̄ debeat correſpōdere neceſſitati. Et cū; facit hoc virtus attrahit plus in vice vna de aere frigido ꝙ̄ ſit neceſſariū ꝑ refrigerio. Et ideo diutius ſtat ille aer anteꝙ̄ ſit cōueniēs expulſioni: ⁊ qꝛ etiā magis refrigerātur cor ⁊ arterie ꝙ̄ op;. ideo diutius ſtat anteꝙ̄ ſit neceſſitas ſecundi pulſus. ¶ Tēpora igitur quietū ſunt maiora ⁊ pulſus eſt rarior. Et hoc ego puto verū. in modo aūt quo dicimus virtutē pulſum facere maiorē ꝙ̄ neceſſitati correſpondet quidā mecū nō cōueniūt. ¶ Unde iuxta hāc primam expoſitionē vult Jacobus de Forliuio ꝙ virtus nō facit dilatationē ſolū pro aere frigido attrahendo: ſed etiā ꝑ alijs corporibus. ſ. fumis capinoſis ⁊ aere calefacto ⁊ ſpiritu ⁊ ſanguine arteriali vltra frigidū; aerem qui ab extra attrahit. ¶ Et ideo ſtat ꝙ ꝑ illis amplius attrahēdis natura dilatet arteriā pluſꝙ̄ pꝰs. ⁊ per conſequēs attrahit plus de aere frigido ꝙ̄ neceſſitati correſpondeat ⁊ ꝙ̄ alias attraheret ſi non tātū dilataret. ¶ Et penes hoc aliquādo concedit creſcente neceſſitate ſolum velocitatē ⁊ frequentiā acquiri conſtante virtute ⁊ obediēte inſtrumēto. Nam poſito ꝙ neceſſitas creſcat in tātū ꝙ aer qui attrahit in caſu dicto ſit neceſſitati ꝓportionatꝰ: ⁊ ſequit ꝙ in illo caſu nō op; pulſum creſcere: qꝛ non op; plus de aere attrahi frigido ad refrigerādum: ⁊ tamē op; variari pulſuū; differētias: cū cauſe contentiue varient: fiet igit pulſus velocior ⁊ frequentior. ¶ Et ſi dicat ꝙ illa cōcluſio repugnat Auicē. qꝛ vult ꝙ aucta neceſſitate ꝑma differētia que acquirit eſt magnitudo. ſecūda velocitas ⁊c. ¶ Dicit ꝙ Auicen. hoc intelligit vbi quādo augēt neceſſitas attrahit pꝰus aer proportionalis neceſſitati. Et ita reſpondet ſi quis dicat hoc repugnare poſitioni ſue de corde calidiori temperato. Nā; ꝑmo dicit ꝙ aucta neceſſitate acquirunt ſimul omnes differētie. Intelligendum eſt vbi pꝰus aer qui in vice vna attrahebat nō amplius attrahat ꝙ̄ neceſſitati ꝓportionet. ¶ Et hūc modū: ſ; reputet

Jacobus probabilem tamen dicit cum non plene ſatiſfa‑cere ꝓpter duo. pͥmum eſt: quia ſi eſt neceſſitas amplius attrahendi de fumo capinoſo ⁊ de ſanguine arteriali ⁊ de ſpū: tūc maior quãtitas aeris eſſet illis refrigerãdis ꝓpor‑tionalis ꝙ̃ quando ſub eodem gradu eſſent pauci. ſcdo: qꝛ nō videt̃ quare ſequit̃ ꝙ plus attrahit de aere ꝙ̃ propor‑tionet̃ neceſſitati. Nã pro illa maiori dilatatione facien‑da ſufficit ꝙ attrahit plus de alijs corꝑib⁹. ℂ Et ſi dicat̃ plus attrahit de ſanguine arteriali ⁊ ſpū. igit̃ plus de aere frigido. Argumētū nō valet. nã iſta attractio fit a v̄tute attrahēte determinatū obiectū illud cuius eſt indigētia.
ℂ Mihi aūt videt̃ hãc expōnē repugnare opinioni Jaco‑bi etiã cū gloſa quã facit. Nam ſit nunc for. in diſpoſitiōe in qua attrahit̃ aer ꝓportiōalis ſue neceſſitati ⁊ creſcat in eo neceſſitas attrahēdi plus de ſanguine ⁊ ſpū ⁊ fumo in‑tantū vt inde ſequat̃ magnitudo pulſus ⁊ attractio aeris frigidi amplior ꝙ̃ neceſſitati correſpōdeat ⁊ fiet alijs pa‑ribus pulſus maior ſed rarior. Ponamus mō in eodez in‑ſtanti incipere creſcere neceſſitatē preciſe tm̄ ꝙ per illaz perdet̃ tanta raritas quãta acqreret per hoc augmentū. Ex quo per ipſum ſtat raritatem deperdi non augmenta‑ta magnitudine. Et tunc patet ꝙ aucta neceſſitate conſtã‑te virtute ⁊ obediente inſtrumēto: ⁊ vbi prius attrahebat̃ in vice vna ꝑciſe tantus aer quantus erat neceſſitati pro‑portionatus: tamen creſcit magnitudo ⁊ non ſpiſſitudo.
ℂ Secundus modus exponēdi hunc locū ponit̃ ab eodez ꝙ ſi eēt a. medi⁹ gradus virtutis ⁊ b. medius neceſſitatis. tūc virtus faceret pulſuz in medio gradu magnitudinis: qꝛ maiorē nō poſſet. tunc aucta virtute ſtante etiã eodem gradu neceſſitatis augebit̃ pulſus: qꝛ differētie pulſus de‑bent variari variatis cauſis cōtentiuis: ⁊ non niſi ad ma‑gnitudinē. igit̃ magnificabit̃: ⁊ qꝛ remanet eadez neceſſi‑tas rarificabit̃. ℂ Cōfirmat̃ etiã ꝙ magnificabit̃ pulſus: qꝛ virtus fortificat̃ ⁊ equalē facit conatū. igit̃ magnificat amplius. ℂ Et cōfirmat hoc ꝑ id qđ accidit pueris. Naz pueri temperati in ꝓceſſu ad iuuētutē fortificant̃ calore ſtante equali. Et tamē qꝛ virtus auget̃ fit pulſus maior ⁊ rarior. ℂ Et hunc 2ᵐ modū etiã nō putat clarum. Nam oībus admiſſis que in caſu ponunt̃ dicit̃ ꝙ aucta virtute pulſus nō fiet maior niſi p̄mo fuerit neceſſitati ꝓportio‑natus: ⁊ inſtr̄m ſit obediēs. Et negat̃ hoc argumētū: virt⁹ eſt fortis. igit̃ equali exiſtente conatu fit pulſus maior: qꝛ virtus in hoc caſu maiorē nō intendit: ſed facit fortiorē: ⁊ hec eſt differētia que acquirit̃ ex hac variatiōe cauſe con‑tentiue. Et exēplū puerorum nō eſt proportionatū: qꝛ nec ipſi hñt virtutem completam nec inſtrumētū cōpletum.
ℂ Tertius modus ꝗ ſibi placet eſt dicere ꝙ virtutē ſupe‑rare neceſſitatē cū magnitudine eſt virtutē ſufficiēter ſa‑tiſfacere neceſſitati cū magnitudine. Et raritas de qua hꝭ loquitur eſt cōparatiua ad illã que eēt vbi v̄tus nō ſatiſfa‑ceret cū magnitudine: ita ꝙ ſenſus Auicē. eſt ꝙ virtus fa‑cit pulſuz maiorē qñ ſufficit ſatiſfacere neceſſitati cū ma‑gnitudine ꝙ̃ qñ nō ſufficit. quãdo. n. nō ſufficit addit fre‑quētiã vt predicit̃: ⁊ hãc dicit tutiorē ⁊ Auicē. ꝯformiorē.
ℂ Sed hec 3ᵒ penitus puto ꝙ nō ſit ad mentez Auicē. lz enim ſit verꝫ ꝙ qñ v̄tus pōt magnitudie ſatiſfacere alijs parib⁹ minus frequēter facit: tamē Auicē. hic intelligit ſeu intēdit ponere cauſas raritatis abſolute non minoris fre‑quētie. vñ ſi minoris frequētie poſuiſſet cauſas nō opor‑tebat dicere de adueētu v̄tutis ad hoc vt ſit ꝓxim⁹ ꝑdura‑tioni. Sꝫ loquit̃ ꝑ certo de raritate abſolute cōformiter ad id qđ dicit Gal. in cōmento pulſuum de pulſu tenuiꝰ vbi dicit ꝙ tenuitas: qꝛ facit laras regiones arteriarum. Jdeo reſpectu tēperamēti addit magnitudinē in pulſu: ⁊ per cōſequens opꝫ ipſum fieri rarum. Igit̃ mens Gal. eſt ꝙ ſi tēperato corpori accidat tenuitas cōſtante virtute ⁊ neceſſitate ſtante ꝙ pulſus fit maior temperato: lꝫ ſolum tēperata ſit neceſſitas: ⁊ per ꝯñs virt⁹ ſuperat neceſſitatē cum magnitudine ad ſenſum p̄im i notabilis: ⁊ facit ra‑ritatem abſolute: ⁊ iſtud contingit cum inſtr̄m eſt obediē‑tius temperato conſtante virtute. ⁊ ideo in letitia pulſus eſt magnus rarus ⁊ multis alijs diſpoſitionib⁹. ℂ Qđ aūt Jacobus dicit ꝙ hic locus eſt contra opinionem ſuam eſt verum. Eſt. n. vnū de principalibus fundamētis ad ipſaz improbandam vt dixi in queſtionibus libri tegni. Tres autem alie cauſe ſunt note ſi memineris ꝙ debilitas vir‑tutis non proxima deperditioni facit frequentiam: qꝛ nō poteſt facere magnitudinem ⁊ velocitatem: ſed quando vltimatur debilitas: tunc facit raritatem.

ℂ Cauſe ꝟo debilitatis pulſus ex mutationibus quidē ſunt tediū ⁊ vigilie ⁊ eūo ⁊ macies ⁊ hu‑mor nociu⁹ ⁊ exercitiū ſuꝑfluū ⁊ humorū mo‑tus ⁊ ipſorū obuiatio mēbris fortis ſenſus aut cordi vicinis ⁊ totū illō qđ vehemēter reſoluit.
ℂ Narrat cauſas debilitatis. Et intentio ſua eſt ꝙ oīa vir‑tutē cordis ⁊ arteriarū debilitantia debilitant pulſum: vt tediū qđ eſt paſſio ex longa expectatiōe rei quã cito velle‑mus compleri: eſt cauſa iordinati motus ſpūs ⁊ reſolutio‑nis vigilie: macies: euacuatio ex eodez capite: qꝛ quelibet euacuatio aſſociat̃ reſolutiōi ſpūs humor nociti⁹ ꝓprio modo vt in peſtilentialib⁹ febrib⁹ videmus: qꝛ aut malã qualitatē imprimēdo aut oppilãdo debilitat. ſimiliter ſu‑perfluū exercitiū. Motus aūt humorū ⁊ agitatio ꝑſertiz cum ſunt mali debilitat: quia mori magis imprimunt. Et ſi ſunt boni: quia motus impedit digeſtionē per quã ſpūs generatur cuꝫ aut obuiant membris vicinis cordi: aut cū obuiant membris fortis ſenſus: quia eorum malignitas magis cordi cōmunicatur.

ℂ Et duritiei pulſus cāe ſunt ſiccitas corporis vene aut ei⁹ fortis extenſio aut vehemēs frigus congelãs: ⁊ etiã eſt cū pulſus in criſib⁹ dureſcit ex fortitudine pugne propterea ꝙ membra per ipſam extēdunt̃ ad partē impulſionis nãe. Le‑nitatis ꝟo cāe ſunt cāe nãles mollificantes ſicut nutriēs: ⁊ egritudinales mollificãtes ſicut hy‑dropiſis ⁊ lethargia: aut ea que neqꝫ ſunt nãlia: neqꝫ egritudinalia ſicut balneatio.
ℂ Dat cās duri ⁊ mollis: ⁊ pꝫ. in criſi aūt tendunt̃ mēbra ⁊ villi eorꝫ v̄ſus mēbꝫ ad qđ nã humorē mouet ⁊ in vomi‑tu. Qđ aūt dī nutrimētū eſſe cām nãlē. iđ eſt: qꝛ ſumit̃ ibi pro q̄ſi vł vero nutrimēto qđ ē hūor ⁊ hūor eſt res nãlis.

ℂ Et diuerſitatis qdē cā cū perſeuerantia virtu‑tis eſt grauitas mãei cibi aut hūoris. Et cū de‑bilitate virtutis eſt pugna cāe ⁊ egritudinis. Ex cāis quoqꝫ diuerſitatis eſt repletio venarum ex ſanguine: ſed qđ huic eſt ſimile remouet minu‑tio. Et p̄m quidem fit diuerſitas cum ſanguis eſt viſcoſus ſuffocās ſpm̄ qui mouet̃ in arterijs ⁊ proprie cuꝫ denſitas fuerit circa cor. ex cauſis preterea ipſius q̄ eã in breui efficiūt tēpore ſunt ſtomachi repletio ⁊ triſtitia ⁊ cogitatio in ali‑quo. Sed cū in ſtomacho malus fuerit humor non ceſſabit diuerſitas: ⁊ forſitan ex eo ꝓueniet tremor cordis ⁊ fiet pulſus tremulus.
ℂ Hic dat cās diuerſitatis. Primo hoc. 2ᵒ mali ponderis.

2° ibi[Cauſa aũt pulſus.] Prima diuidit̃ in nouẽ partes: q2 primo determinat de cauſis diuerſitatis in genere. 2° in octo ptibus ſequentibus de cauſis nouẽ ſpecierũ pulſus diuerſi: ſed de duab⁹ determinat ſimul. ſ. vermiculoſo ⁊ formicãte. Et ideo ſunt in toto partes nouẽ que in legẽdo patebũt. 2° ibi[Et ſerini.] 3° ibi[Biſpulſantis ⁊c.] ℂ De p° dicit. ꝙ cauſa diuerſitatis eſt pſeuerantia vtutis eſt cibus grauãs virtutẽ aut humor. Sed cauſa diuerſitatis cum debilitate vtutis eſt pugna vtutis ↄ morbũ ⁊ ſuã cauſam. ℂ Dicit 2° ſpecificãdo ꝙ repletio multa venarũ ex ſanguine eſt cã diuerſitatis: ſ3 iſta remouet̃ cũ flobotomia. Quãdoq3 aũt cauſa eius eſt viſcoſitas ſanguinis ſuffocãs ſpm̃ q moueт̃ in arterijs hora motus pulſus ⁊ ꝓpue cum denſitas humoris eſt ꝓpe cor. ℂ Dicit 3° ꝙ ex cauſis que cito faciunt diuerſitatẽ eſt acciñs anime ſicut triſtitia ⁊ repletio ſtomachi ⁊ cogitatio in aliquo: ſed illa q̃ eſt ꝓpter malũ humorẽ in ſtomacho nõ ceſſat ſtante humore: imo qñq3 ex illo ꝓuenit tremor cordis: ⁊ fit pulſus tremulus. ℂ Nota igit̃ ꝙ cõſtãte vtute cũ mã eſt grauãs facit virtus varios conatus nõ continuos. ſicut nos videmus fieri in euacuatiõibus vẽtris in qbus ſunt viciſſitudines. Et ideo vario mõ h3 in pulſando ꝓpter replõnes ⁊ p̃cipue in locis in qbus cor multũ cõmunicat. virtus autẽ debilis per eſſentiã ⁊ p viã reſolonis: l3 per grauitatẽ humorũ ⁊ cibi pulſum diuerſu3 faceret tamẽ facit ipſum diuerſum cauſa nõ exiſtẽte multũ grauãte: q2 in pugna nõ manet quin multũ ꝓportiõabilr̃ permutet̃. ⁊ ideo ex pugna facit pulſum diuerſum notabilr̃. ℂ Ex quib⁹ p3: quare repletio ex ſanguine multo facit diuerſitatẽ: ⁊ multo magis cũ eſt in arterijs. ℂ Tollit̃ aũt talis diuerſitas multitudine ſanguinis per flobotomiam remota cauſa. ſufficit flobotomia ex vena. eſto etiã ꝙ replõ eſſet in arterijs: q2 arterie euacuant̃ per flobotomiã venarũ: cũ ſint ad ipſas aperte: vt dixi ſupra. caplõ primo hui⁹ ſumme. viſcoſitas v̾o ſanguinis prohibens vniformẽ motum ſpiritus facit diuerſitatẽ: ⁊ maxime cũ diuerſitas humoris vel apoſtematis eſt ꝓpe cor: q2 tunc virtus cordis magis grauatur alijs paribus: ⁊ magis varios facit conatus. ℂ Repletio autem oris ſtomachi facit pulſum diuerſum ⁊ grauat valde cordis virtutem propter vicinitatem ⁊ ſenſibilitatẽ oris ſtomachi. ℂ Sed accidentia anime ⁊ cogitatio hoc faciũt propter naturalem ſubordinationem virtutis vitalis in motu ſpiritus ad virtutem animalẽ in comprehendendo. vnde ſupra Fen prima. doc. 6° dicitur ꝙ motus anime reducunt̃ ad opera virtutis vitalis modo ibi expoſito.

ℂ Et ſerini qdẽ pulſus cã eſt diuerſitas eius qđ in corpore vene eſt fuſum in putrefactione ſui aut ipſi⁹ cruditate aut ſui maturatiõe: aut diuerſitas diſpõnis venarum in duritie ſua ⁊ mollitie aut apoſtema in membris neruoſis.

ℂ Modo declarat cãs ſerini. Et ſũt q̃ faciũt diuerſitatem in duritie arterie quo ad tactũ. Et p3 ex dictis ſupra ſepe.

ℂ Biſpulſantis v̾o cauſa eſt virtutis fortitudo ⁊ plurima neceſſitas ⁊ durities inſtr̃i: quare nõ obedit ei qđ virtutes ipſi precipiunt de diaſtole in vna vice ſicũt cũ qs vult vna percuſſione aliqd incidere ⁊ non obedit̃ ei: adiuuat̃ ab alia ⁊ precipue cum neceſſitas ſubito augmentatur.

ℂ Dat cauſas biſpulſantis. Et tu attẽde qđ dixi biſpulſantem qñq3 eſſe interſectũ q̃ete ⁊ ille eſt de quo loquit̃ hic. Alius eſt reditiu⁹ de quo dixi ſupra ꝙ fit i eo primo magna ⁊ fortis dilatatio cũ duritie arterie. ℂ Deinde ſm̃ virtutis intẽtionẽ: ſed ꝓpter cõcuſſionẽ ſequit̃ per accidẽs reſilitio ad fundum ⁊ reditus ad repercutiẽdũ vna alia vice. Sed de illo nõ Auicẽ. hic cãs dixit: l3 Gal. in libro de differẽtijs pulſus primo Auicẽ. mõ biſpulſans nõ fit niſi cum cauſis aſſignatis ab Auic. niſi. n. v̾tus eẽt fortis non poſſet tãtũ dilatare: ⁊ niſi neceſſitas eẽt multa: nõ ẽt oporteret tãtũ dilatare. ℂ Et ſi inſtr̃m eſſet plene obediẽs nõ oporteret in medio quieſcere ſine noua neceſſitate. Innuit etiã aũt ꝙ obediente inſtrumẽto ſubitus neceſſitatis euẽtus eſt cauſa dilatationis. Secundo ante ſiſtolem que cũ prima facit vnum pulſum ſupra ſupradicta.

ℂ Soricini v̾o pulſus cã qñq3 eſt virtus debilis que de labore ad q̃etem ordinate ꝓcedit ⁊ de q̃ete ad labore3: ſed ille qui in vna permanet diſpoſitione plus eſt virtutis debilitatem ſignificans. Et cauda qdẽ3 ſoricina ⁊ q̃ eis ſimilis exiſtit eſt plus ſignificãs fortitudinẽ aliq̃: ⁊ ꝙ debilitas nõ eſt in fine: ſed eis deterior cauda finitiua: deinde manſiua: poſtea cauda reditiua.

ℂ Dat cãm caude ſoricine ⁊ p3. nã ſicut in eo eſt fere ꝓceſſus vniformis de magno ad paruũ ⁊ ecõuerſo. ita op3 cauſa3 eſſe vniformẽ ꝓceſſa3 v̾tutis de labore ⁊ aggrauatiõe ad exonerationẽ vel eõ⁊. ita ſupple de neceſſitate ad p̃uationẽ neceſſitatis. ℂ Nõ tñ hic ꝙ tres diuerſe diſpoſitiones ↄſiderant̃ in differẽtijs in qbus eſt diuerſus pulſus q eſt cauda ſoricina vt magnitudo mediocritas ⁊ paruitas: ⁊ qñq3 incipit a magnitudine ⁊ tranſit per mediocritate3 ⁊ venit in paruitatẽ: qñq3 aũt ꝑmanet continue ſub paruitate: ſub magnitudine v̾o manere cõtinue nõ diceret̃ cauda ſoricina: q2 op3 ꝙ in paruitatẽ veniat. Si a magnitudine incipiat. alr̃ nunq̃ eẽt ſubtilis vel ſubtili ꝓportiõatus. Et ideo cauda ſoricina manẽs ſub vna diſpõne eſt quãdo ſemꝑ eſt paruus aut ſemꝑ debilis: ⁊ iſte eſt peior ⁊ maiorem ſignificãs debilitatẽ q̃ caudã nõ manere ſub vna diſpõne. ℂ Nõ 2° ꝙ cauda ſoricina ad hoc vt dicat̃ mãſiua d3 icipere ab vna diſpõne verſus latus diminutiõis ⁊ ↄtinue ꝓcedere addẽdo vel diminuẽdo mõ tñ exire latus diminutiõis: ⁊ cũ hoc nõ d3 terminari ad nõ gradũ. imo alı̃ quãdo redire ad min⁹ malũ vel min⁹ diminutã: finitiua autem minuitur vſq3 ad non gradũ. Reditiua redit aut ad magnitudinem aut ad mediocritatem. ⁊ ideo p3 ꝙ eorum peior eſt finitiua ſignificans perditionem. in ſecũdo loco eſt manſiua ⁊ minus mala eſt reditiua.

ℂ Cadentis autem in medio cauſa eſt virtutis laſſitudo ⁊ eius defectus aut accidẽs ſubito veniens ad qđ anima ⁊ natura ſubito redeunt.

ℂ Cõiter doctores oẽs hic p pulſu3 cadentẽ in medio itelligũt pulſu3 i quo eſt q̃es i tpe in quo d3 venire mot⁹: ⁊ ſi hoc mõ dicat̃: p3. q2 v̾tus laſſata in multis pulſatiõib⁹ vnã dimittit. ⁊ ſilr̃ ſi acciñs aĩe ſupueniat ad qđ aĩa vehementer aduertat ⁊ ad ipm̃ etiã redeat calor nãlis: q calor ſm̃ illã exigentiam mouet̃ aut q̃ſcit ſtat dimitti motum pulſus vt in timore ⁊ dolore ad q̃ acciñta fortior ſequit̃ pro illo tempore motus ſpũs q̃ ad neceſſitatem euentandi.

ℂ Et ſpaſmoſi qdẽ pulſus cã ſunt motus nõ naturales in virtutem aut malitia in eſſentia inſtr̃i.

ℂ Dat cã3 ſpaſmoſi: ⁊ tu p mot⁹ nõ nãles i v̾tute itelligas mot⁹ ↄctiõis mẽbrorũ quos v̾tus facit ſitata a re ꝑter nam vñ ẽdit̃ ad vnũ determiatũ latus arterie villi ⁊ ipe tote.

ℂ Pulſus aũt tremulus procedit ex fortitudine ⁊ inſtrumẽto duro ⁊ neceſſitate forti. ſine iſtis enim non prouenit tremor.

ℂ Pulſus tremulus illo mõ fit quo dixi. ſ. fieri pulſu3 biſ-

pulſantē mō nō poſito ab Aui.cū ꝯcuſſio nō ē vna vice diſtincte ſenſata ꝑcutere.ſed plribus id iſticte.⁊ iſte nō fit ſine tribus cāis poſitis in lr̄a:qꝛ molle ē ineptū tali concuſſiōi.

¶ Undoſi aūt eſt cā eius cā exiſtit ꝟtutis debilitatis ſm plm: ⁊ nō pōt fieri diaſtoles niſi paulatim: ⁊ paulati: ⁊ eſt ēt cā inſtrī lenitas eius cā exiſtit:ſ3 ꝟtus non ſit valde debil. Inſtrm nāq3 molle ⁊ humidū ꝯcuſſionē ⁊ motū non recipit que i vnāquāq3 penetrēt ꝑtem: quēadmodū ſic cum qd̄ eſt durū recipit:qm̄ ſiccitas cōcuſſioni eſt apta ⁊ tremori. Et duri qdem ſicci finis ſui principij motu mouet:mollis ꝟo humidi partē poſſibile eſt moueri ⁊ aliam partē motu ipſius non pati:propterea ꝙ cito recipit ſeparationem ⁊ flexionem ⁊ diuerſitatem in figura.

¶ Dat cās pulſus vndoſi ⁊ ſūt aut ꝟtutis debilitas reſpcū arterie in vna eleuatiōe ſīl eleuāde:aut ieptitudo arterie ad ita eleuari qn̄ eſt multu3 mollis:⁊ p3 totum in littera.

¶ Et ꝟmiculoſi qdē pulſus ⁊ formicātis cā eſt fortis debilitas:ita vt tarditas ⁊ ſpiſſitudo ⁊ diuerſitas i ptib⁹ pulſus ꝯſigant:qm̄ ꝟt⁹ iſtrm in vna hora dilatare nō valet:ſ3 paulati ⁊ paulati.

¶ Patet hic cauſa tā vermiculoſi q̄3 formicantis qui ſunt multis ſimiles ⁊ vicini.

¶ Cauſa aūt pulſus mali ponderis ſi pulſus qdē fuerit in diſpōnibus tēporis qetis eſt augmentū neceſſitatis: ⁊ ſi in diſpōnibus tpis motus fuerit eſt augmētū debilitatis aut neceſſitatis priuatio:ſed pulſus temporis motus propter velocitatem diaſtoles alius eſt ab hoc.

¶ Dat cām pulſus mali pōderis ⁊ tu recordare ꝙ Aui.miru3 fuit viſu3 ꝙ ꝓportiōes muſice ꝑ tactū diſcernerent. iō putādū ē apud ipm malū pōdus nō ꝑcipi niſi qn̄ tāta ē qes vt manifeſte ſit qes in tpe in quo expectat mot⁹:aut vna qetū ſit ita ꝑua vt mot⁹ ſit i tpe i quo expectant qes: reliquoꝝ aūt maloꝝ pōderis cām nō aſſignat.ꝑmū iſtoꝝ vocat pulſu3 mali pōderis i diſpōnib⁹ tpis mot⁹:⁊ zm vocat mali pōderis in diſpōnib⁹ tpis qetis.⁊ iō p3 ꝙ i pulſu mali pōderis in diſpōnib⁹ tēporis qetis h3 motū qn̄ expectat qes.⁊ iō ē ibi augmētū nec̄itatis. ¶ S3 ali⁹ h3 qetē qn̄ expectat mot⁹ ⁊ qes tali tpe pōt duab⁹ cauſis cōtingere:aut ꝑꝑ ꝟtutē debilitatis:aut ꝑꝑ diminuere neceſſitate3. Conſtat aūt ꝙ pulſus q dī mali pōderis ꝓpter tps mot⁹ i.qꝛ diaſtoles ſit multū velox non eſt ille quem h dicim⁹ mali pōderis in diſpōnib⁹ tpis motus.in hoc.n.eſt qes in tēpore in quo manifeſte motus expectatur: nō ita in illo.

¶ Et cā qdē pleni ⁊ vacui ⁊ cali ⁊ frigidi eleuati ſurſum ⁊ ſubmerſi inferi⁹ manifeſte ſunt.

¶ Hic ſe excuſat ⁊ eſt manifeſta excuſatio.

¶ De pulſib⁹ etatū ⁊ maſculoꝝ ⁊ feminarū. Cap. VII.

Maſculoꝝ pulſus maiores ſūt ⁊ fortiores valde ꝑꝑ vehementiā ꝟtutū coꝝ ⁊ neceſſitatis ipſorū: ⁊ ꝑꝑea ꝙ eorū neceſſitas magnitudie cōplet ⁊ eſt coꝝ pulſus tardior pulſu mulierū ⁊ rarior ſm plm. Et oīs qdē3 pulſus in quo ꝑſeuerat ꝟtus ⁊ eſt ſpiſſus op3 ꝓculdubio ꝙ ſit velox.eſt.n.cū aūt eſt velocitas q̄3 ſpiſſitudo:propter hoc igit ſicut pulſus maſculorū eſt tardior ita eſt rarior.

¶ In hoc caplo Aui.determiat de differētijs pulſuū ꝑuenientibus a ſexu ⁊ etate:⁊ diuidit in duas. ꝑmo loquit de pulſu ſexuū.zo etatis ibi z l Puerorū ꝟo. ꝑmo dicit duo. Primū eſt ꝙ pulſus maſculoꝝ eſt maior ⁊ fortior ſupple pulſu feminaꝝ:⁊ hoc ꝓpter neceſſitatis augmentu3: ⁊ ꝑꝑ ꝟtutis fortitudinē.S3 qꝛ in maſculis cōplet neceſſitas ꝓpter magnitudinē.i. magnitudo eſt ſue neceſſitati ꝓportionata qd̄ nō eſt in femis.ideo coꝝ pulſus eſt tardior ſm plm. ¶ Dicit zo ꝙ oīs pulſus in quo ꝑſeuerat ꝟtus op3 ꝓculdubio ꝙ ſit velox ſi ipē eſt ſpiſſus. ¶ S3 bene ꝯtingit ꝙ ꝟtus facit qn̄q3 pulſum velocē ⁊ nō ſpiſſum. ¶ Primo igit nota ꝙ iſta comparatio maſculoꝝ ad mulieres itelligit ſuppoſito ꝙ illi q comparant adīuicē ſint in ſitibus ꝓportionalib⁹ ſuaꝝ latitudinū:ita ꝙ ſi maſculus eſt temperatus iter maſculos:⁊ femia etiā ſit tēperata iter feminas.Et ſi eſt in ꝑmo gradu calidus:ita ſit mulier inter feminas.Cōſtat.n.ꝙ ſi mulierē calidā cōparemus viro frigido:aut frigidā calo:ꝙ nō op3 dicta in comparatiōe eſſe vera. ¶ Requirit zo ꝙ mulier ſit plaſmata ꝓportionate ad ſuā cōplxōnē ⁊ ſexū:⁊ ita vir. Na3 in muliere ſi arterie eſſent:gr̄a exempli magne:in viro aūt ſtricte nō op3 cōparatos ita ſe habere vt dī:vt ſtatim videbit. ¶ Nō ſecundo.ꝙ cōparatio ſeruat cōditiones dictas.mulier eſt debilioris ꝟtutis q̄3 vir ⁊ ſtrictiores h3 arterias ⁊ minorē calorem.Ex iſtis verificat ꝑmū dcm̄.nā qꝛ in maſculo virtus eſt fortior.ideo pulſus ē fortior: ⁊ qꝛ hec neceſſitas ē maior ⁊ inſtrm eſt obediēs.ideo pulſus eſt magnus:ſed quia partī3 ex debilitate ꝟtutis:partim ex inobedientia inſtrumēti in muliere magnitudo deficit ab illa que eēt ſue neceſſitati proportionalis.ideo oportet ꝙ ipſa recompenſet cū velocitate ⁊ ſpiſſitudine:⁊ ſic p3 cā totius cōparatiōis.

¶ Contra tamē Auicē.cōcluſionē arguit ſic. Primo ſicut in mulierib⁹ neceſſitas eſt minor:ita inſtrm eſt obediēti⁹ q̄3 in viro.igit ſtabit eque magnū eſſe pulſu3 in vtroq3:h breuiter negat obediētius eſſe inſtrm in muliere q̄3 in viro:⁊ negat.hoc argumentū eſt mollius.igit obedientius. Nam paruitas eius facit ipſum magis inobediēs q̄3 mollities addat ad obedientiā. ¶ zo arguit ꝙ ſaltē pulſus in eis nō ſunt veloces ⁊ frequētes ſicut quēadmodū pulſus eſt maior in viro q̄3 in muliere:ita neceſſitas eſt maior.igitur ſicut ꝑ magnitudinē pulſus ſatiſfit neceſſitati viri:ita per minorē pulſum ſatiſfit neceſſitati mulieris.igit nō o3 ad recōpenſandū defectū magnitudis in mulieribus pulſum fieri velocē ⁊ frequentē. ¶ 3o ſic.ſi mulieru3 pulſus eſſent veloces ⁊ frequētes reſpectu viroꝝ. igit pulſus cōplexiōis fride d3 eſſe velox ⁊ frequēs. t3 ꝯn̄a: qꝛ ita ſe habet cōplexio frigida ad tēperatā ſicut mulier ad viꝝ. ſtat eni3 preciſe tanto eſſe frigidiorē datis viꝝ dato tēperato ſicut mulier tēperata eſt frigidior eo:ꝯn̄s tn̄ falſu3 ⁊ ꝯtra Aui.ſequēti caplo. ¶ 4o arguit ſic.ſi ita eſſet pulſus ſenū deberent eſſe frequentiores pulſibus iuuenū:ꝯn̄s falſu3 ⁊ cōtra Aui.in iſto caplo.⁊ ꝓbat ꝯn̄tia:qꝛ in ſenibus inſtrumētū eſt inobediēti⁹ reſpectu iuuenū ⁊ virtus debilior ⁊ neceſſitas minor.Si igit ex iſtis cauſis in muliere pulſus velocior ⁊ frequētior eſt q̄3 i viro:ſeqt ꝙ pariter in ſenib⁹ reſpectu iuuenū. Pro reſponſione notādū ꝑmo arteriam eſſe magis iobediētē magne dilatationi rōne ꝑuitatis q̄3 rōne duritiei. ¶ Nō zo ꝙ partī3 ex debilitate ꝟtutis:partim ex iſtrumēti iobediētia cōtingit ꝙ mulieres nō ita ꝑ magnitudinem ſue neceſſitati ſatiſfaciūt ſicut viri: ita ꝙ maior eſt ꝓportio magnitudis pulſus in viro ad magnitudinē in muliere q̄3 neceſſitas eius ad neceſſitatem illius.

¶ Ex his dī ad ꝑmū negādo ꝙ inſtrumētū ſit obedientius in

tiuo i muliere ꝙ̄ in viro: qꝛ eſt minus ſ3 ſit molliꝰ. ❡ Ad 2ᵐ argumentū negaꝫ ꝙ ita ꝑ ſuā paruitatē ſatiſfacit mulier ſue neceſſitati minori ſicut vir per ſuā magnitudinē ſue nec̄itati maiori: vt pꝫ ex 2ᵒ notabili. ❡ Et ad 3ᵐ q̄dā concedūt cōſequens in cōplexione frida naturali in qua eſt arteriarū ſtrictura: ⁊ hoc dicunt velle Gal. in ſecundo tegni. caplo de ſignis fridi cordis. ſ3 Aui. dicūt intellexiſſe poſita paritate in inſtrumento ⁊ ſtante ṽtute ꝙ in cōplexione frida declinat ad paruitatem tarditatē ⁊ raritatem in ſequēti caplo. ❡ Alij vō negant oñs. ⁊ rō eſt: qꝛ in viro eque frido ſicut eſt mulier tēperata ſtante in vtroqꝫ debito plaſmate arteria ē latior: ⁊ ꝑ hoc ridet ad 4ᵐ: qꝛ in ſenibꝰ ṽtus debilitaꝫ. ſicut nec̄itas diminuiꝫ: ſ3 i mulieribꝰ eſt debilior ꝓportiōabilr ⁊ iſtr̄m īobediēſꝰ ꝙ̄ neceſſitas ſit minor. ❡ Sꝫ circa 2ᵐ dc̄m attēde ꝙ magnitudo ē diſtās ꝙ̄ ṽtus magis ſatiſfacit nec̄itati ꝙ̄ velocitas: ⁊ velocitas ē magis ſatiſfactiōis ꝙ̄ frequētia. ⁊ iō ṽtꝰ potēs minime dimittit magnitudinē. 2ᵒ loco minꝰ velocitatē. 3ᵒ loco frequētiā. ⁊ iō ṽtus fortis inſtr̄o nō inobediēte velocitati nunꝙ̄ facit ſpiſſitudinem gn faciat velocitatē: q̄nqꝫ tn̄ ex cāis dictis ſupra dimittit frequentiā ⁊ nō velocitatē. ⁊ iō nūꝙ̄ facit pulſuꝫ ſpiſſū gn faciat velocē. Sꝫ aliq̄n faꝫ velocē nō ſpiſſuꝫ. ❡ Et nō ꝙ addidi obediēte iſtr̄o velocitati. nā apud quoſdā q̄nqꝫ ꝑꝑ iſtr̄i īobedientiā deſinit ṽtꝰ facere poſſe velocitatē: q̄n adhuc eſt potēs facere frequētiā. ſic accidit i decremēto ṽtutis: ⁊ hoc eſt qꝛ difficiliꝰ eſt velocitare ꝙ̄ frequētare. ❡ Nō 2ᵒ hūc locū a q̄buſdā exponi nō abſolute: ſ3 addēdo ſenſibilr: ita ꝙ velit ꝙ nūꝙ̄ ſit pulſus velox gn fiat ſpiſſus: ſ3 tn̄ aliq̄n ſit māifeſte velox ⁊ nō ſpiſſus: qꝛ velocitas ē minꝰ ſenſibiꝫ. Et hāc expōnem non puto veram vt dixi in q̄ōne de corde calidiori.

❡ Puerorꝫ vō pulſus lenior ꝑꝑ h̄ūiditatē ⁊ eſt debilior ⁊ ſpiſſior: q̄m calor ē fortis: ſ3 ṽtus nō eſt fortis: eo ꝙ nōdū ſunt cōpleti. Puerorū vō pulſus cōpōne q̄ntitatis corꝑis eorꝫ eſt magnus: q̄m eorꝫ iſtr̄m ē valde molle: ⁊ ipſorū nec̄itas eſt valde fortis: ⁊ eorꝫ ṽtus cōpōne ꝑuitatis corꝑis ipſorū nō eſt ꝑue q̄ntitatis. Uerū tn̄ eorū pulſus cōꝑōne pulſus cōpletorꝫ eſt nō magnꝰ: ſ3 eſt velocior ⁊ ſpiſſior ꝑꝑ nec̄itatem. In pueris nāqꝫ multiplicaꝫ vaporis fumoſi collectio ꝑꝑ multā digōnē eorꝫ ⁊ freq̄ntiā eiꝰ i eis. Et ꝑꝑ h̄ valde eſt nec̄e ipꝫ extrahere ⁊ calorē ipſorū innatū euētare.

❡ Determiat de pulſibꝰ etatū. Et dividiꝫ in tres: qꝛ p̊ determiat de pulſu puerorꝫ cōparatorꝫ ad iuuenes. 2ᵒ iuuenū cōꝑatorꝫ ad pueros ⁊ ad ſe iuicē. 3ᵒ ſenū. 2ᵃ ibi [Iuuenum vō.] 3ᵃ ibi [Senū.] Dicit i p̄mo pte duo. Primū eſt ꝙ pulſus puerorꝫ ē lenior ⁊ debilior pulſu iuuēis. Cauſa p̄mi eſt h̄ūiditas. Cauſa ſcd̄i ē ṽtutē nō eē cōpletā. iō debilē in eis facit pulſū. Eſt ēt ſpiſſior pulſu iuuēis: ⁊ cā eſt: qꝛ nō ſatiſfaciūt ſue nec̄itati ſufficiēter ꝑ magnitudinē ſiꝫ iuuenes ꝑꝑ iſtr̄i paruitatē ⁊ ṽtutis debilitatē. ⁊ iō oꝫ ꝙ recōpēſēt cū ſpiſſitudie ⁊ cū velocitate. ❡ Dicit 2ᵒ ꝙ pulſus puerorū cōꝑone ſui corꝑis ē magnꝰ: qꝛ eorꝫ iſtr̄m eſt molle ⁊ nec̄itas ē fortis vicia nec̄itati iuuenū iuxta dicta i caplo de etatibꝰ. Et eorꝫ ṽtus cōꝑone corꝑis nō ꝑua: ſ3 i cōꝑone ad iuuenes eorꝫ pulſus ē ꝑuus ex dicta cā: ſ3 velocior ⁊ ſpiſſior: qꝛ nec̄itas ē multa. nā in eis multiplicaꝫ multus vapor ex multitudie digōnis eorꝫ. ⁊ opꝫ illū expelli ⁊ calorē euētari. ❡ Ubi nō p̄mo ꝙ l3 ṽtus puerorꝫ ſit fortior ꝙ̄ ṽtus iuuenū i cōꝑōne ad vite diuturnitatē vel diuturnā ꝯſeruatiōnē tn̄ abſolute nō eſt fortis ad ꝑfecta oꝑa ſicut ṽtus iuuenū. ❡ Nō 2ᵒ ex dictis ꝙ nec̄itas euētandi eſt q̄nqꝫ ꝑꝑ multitudinem vaporum expellendorum.

❡ Iuuenū vō pulſus ē multe magnitudīs: ⁊ nō eſt multe velocitatis: imo i ipſa eſt valde diminutꝰ ⁊ i ſpiſſitudie ⁊ ad raritatē tendēs: ⁊ illorū q̄dē pulſus q̄ in pricipio iuuētutis exn̄t ē maior. Et eorꝫ q̄ ſunt i medio iuuentutis eſt fortior. Et nos q̄dē iā declarauimꝰ ꝙ calor i pueris ⁊ iuuenibꝰ fere eſt ſilis. ꝗ nec̄itas in eis erit ꝓpinq̄: ſed ṽtus in iuuenibꝰ eſt augmētata: hēbiꝫ ꝗ ex magnitudine ꝙ in ipſis reſtaurat q̄ꝺ defuerit ex velocitate ⁊ ſpiſſitudine. Et principiū q̄dem rei vn̄ prouenit magnitudo eſt virtus: ſ3 neceſſitas eſt appetens ⁊ inſtr̄m q̄dem eſt adiuuans.

❡ Determiat de pulſu iuuenū ⁊ diꝫ q̄tuor. p̊ᵐ eſt ꝙ pulſus iuuenū ſūt magni: ſ3 dimiuti i velocitate ⁊ ſpiſſitudie: ⁊ h̄ reſpcū puerorꝫ pulſus. ⁊ cā ē dc̄a. ❡ Dicit 2ᵒ ꝙ exn̄tiū in p̄nᵒ iuuētutis ſūt maiores: ⁊ exn̄tiū i medio ſūt fortiores. Et cā: qꝛ i p̄nᵒ cū eq̄li nec̄itate arteria eſt mollior ⁊ ṽtꝰ fortis ad multū dilatādū: ſ3 i medio iuuētutis: qꝛ tūc tēꝑatiores ſūt ē ṽtus fortior ⁊ ēt pulſus. ❡ 3ᵒ diꝫ ꝙ cā dictarꝫ cōparationū ⁊c. ⁊ pꝫ. ❡ Diꝫ 4ᵒ ꝙ p̄nᵐ effectiuū magnitudis eſt ṽtus: ſ3 nec̄itas ē appetēs. i. ē illud ꝑꝑ cuiꝰ appetitū ṽtꝰ facit appetitū: ſ3 iſtr̄m ē adiuuās. i. ꝯſentiēs: ⁊ qꝛ nec̄itatē tpalē intēdit ṽtus ꝯſeruare: ⁊ illa nō ꝯſeruaꝫ niſi ꝑ euētatiōnē. iō ṽtus appetēdo neceſſitatē facit pulſum fortē ⁊c.

❡ Senū aūt pulſus eſt minor ꝑꝑ debilitatē: ⁊ minoris velocitatis ꝑꝑ hoc etiā: ⁊ ꝑꝑ diminutionē neceſſitatis ⁊ ꝓpter hoc eſt rarior: ⁊ pulſus q̄dē ſenū q̄ iā ꝓceſſerūt in annos eſt paruus ⁊ rarus ⁊ tardus ⁊ eſt cū eſt mollis propter humores extraneos ⁊ non propter naturales.

❡ Determinat nunc de pulſu ſenum. ⁊ patet totum.

❡ De pulſu complexionum. Cap. VIII.

Pulſus calīe cōplōnis vehemētis eſt nec̄itatis. Qꝛ ſi ṽtꝰ ꝯuenerit ⁊ iſtr̄m erit pulſus magnus. Siꝗ vnū eorū diuerſificabitur erit quemadmodū dictū eſt in precedentibus.

❡ Hoc ē caplm̄ de pulſu cōplōnū ⁊ diuidiꝫ in duas ptes. p̊ oñdit q̄ ſunt diꝫe pulſus ꝯſites cōplōnē. 2ᵒ remouet vnum dubiū ibi [Et ꝑterea.] Prima i q̄tuor. ſm̄ quatuor genera cōplōnū ſimpliciū lapſarꝫ. 2ᵃ ibi [In cōplone vō frida.] ibi 3ᵃ [Cōplexionū.] ibi 4ᵃ [Et ſiccā.] Pria i duas. p̊ facit q̄ꝺ dc̄m ē. 2ᵒ remouet duo dubia. 2ᵃ ibi [Et ſi caliītas.] De p̊ᵒ diꝫ. ꝙ pulſus calīe cōplōnis ē ille q̄ eſt nec̄itatis aucte ſiue vehemētis. Idē ē igiꝫ h̄ dc̄m de pulſu illiꝰ cōplōnis: q̄ꝺ dc̄m in caplo de cāis ꝯtētiuis: ꝙ ſi ṽtus ē fortis cū iſta cōplōne ⁊ iſtr̄m eſt obediēs pulſus erit magnꝰ. Si aūt erit durum inſtr̄m aut ṽtꝰ erit debilis. tūc variabiꝫ vt. ſ. dc̄m in nec̄itate aucta: ⁊ nihil eſt mutandū ꝑter illa q̄ dc̄a ſunt in caplo.

❡ Et ſi calīitas q̄dē nō male fuerit cōplōnis. imo nālis erit cōplō fortis ⁊ ſana ⁊ ṽtꝰ mltū fortis: ⁊ neqꝫ exiſtimes ꝙ calor inatꝰ ſi fuerit fortis q̄ntūcūqꝫ ſit minuat ex ṽtute: imo ex eo ꝓuenit in ſuba ipſis fortitudo ⁊ in aīa audacia. Calor vō cōplōnis maliciā ſeq̄ns q̄nto plus augmētatus fuerit tāto i ṽtute plus debilitatem augmētabit.

❡ Remouet duo dubia iudicio meo. Primū vꝫ i cōplo-

ne caľs pp debilitatẽ v̄tutis ꝯtingit pulſum eſſe puũ. Et rñdeť ꝙ ſi cõplo caľa eſt nãlis ẽ ſana cõplo. Et eſt multũ fortis reſpectu pulſus magnificãdi. Nõ.n.ꝯtigit cõplonẽ caľa nãlẽ eẽ cũ debilitate reſpcũ iſti⁹ effect⁹ q eſt pulſuз magnificare. hãc igiť pͥmã i ptẽ text⁹ nõ itelligo ꝙ oib⁹ cõplexio caľa nãlis ſit ſana vt multũ. ⁊ iõ nõ poſuit illũ terminũ multũ ad illud nomẽ ſana. Nec itelligo ꝙ ſit mľtũ fortis cõplo abſolute reſpcũ tẽpati: qꝛ hoc eſſet falſum cũ fortitudo v̄tutis ſequať tẽpamẽtũ cõplonis: ſз ꝙ ẽ multũ fortis reſpectu pulſus magnificãdi. ⁊ iõ in oĩ tali caſu obediẽtia inſtrĩ pulſus eſt magn⁹: nõ ſic aũt ꝯtingit in cõplexione caľa pͥternãli: qꝛ illa qñqз debilitat v̄tutẽ reſpectu pulſus magnitudĩs ⁊ in febribus qñqз pulſus eſt paruus.

¶ Scðз dubiũ ſoluit ibi [Et neqз.] Et iudicio meo ẽ tale. ¶ Dubitať vtꝝ ſemꝑ qñ calor vltra tẽpamentũ itendiť virt⁹ debilitať. Nã ꝑ h⁹ itẽſionẽ corp⁹ magis a tẽpamẽto diſtat. ⁊ iõ vꝫ magis debilitari. ¶ Ad illud rñdẽdo dic ꝙ tu nõ exiſtimes illud gñaľr veꝝ eẽ. Nã qñ ẽ corp⁹ cui ineſt ex nãli diſpõne inat⁹ ⁊ cõueniens calor mult⁹ aliqñ ex augmẽto caloris inati ſupra tẽpamẽtũ ꝓuẽit i ſuba ſpũs fortitudo ⁊ in aĩa audacia: ſз ẽ biñ verũ gñaľr ꝙ calor ſequẽs maliciã cõplonis. i. ꝙ calor nõ nãľ ſi augeť q̃to plus augetur tãto plus augebit debilitatẽ v̄tutis: ⁊ vt itelligať mẽs Aui. pono caſuз i q̃ nõ ſeqť. calor nãlis ſupra tẽpamentuз exiſtẽs augeť i gradu. igiť v̄tus debilitať. Nã ſit ſor. q in ſua nãliſſima cõplone dз eẽ calid⁹ vt duo ſupra tẽpamẽtũ ſз nũc ſit aut ꝑ getẽ aut ꝑ aerẽ fridũ reduct⁹ ad gradũ vt vnũ: nõ dico reduct⁹: qꝛ gradus vt vnũ ſupra tẽpamẽtum ſit optia ſua ſanitas: ſз tñ ſit ſanitas ſibi. tũc dico ꝙ ſi ſor. redeat ad gradũ vt duo modis ꝯueniẽtibus q gradus vt duo ẽ nãliſſima ſua ſanitas. tũc v̄ificať ꝙ calor ſupra tẽpamẽtũ augeť ⁊ nõ diminuiť ex v̄tute: imo addiť: qꝛ addiť in nãlitate qñ igiť addiť ſiľi nãlitate ⁊ calore ſupra tẽpamẽtũ addiť in v̄tute. Sз ſi ſola eẽt caloris additio nõ cũ nãlitate: imo pͥter nãm. tũc v̄tus tanto magis debilitatur quãto magis augeť alijs paribus: ⁊ vere hec eſt mẽs Aui.

¶ Din⁹ aũt pͥmã ptẽ exponit itelligẽdo ꝑ caľitatẽ nõ male cõplonis caľitatẽ itra latitudinẽ ſani vt multũ q̃ eſt ſana ſimpľr ⁊ ẽ fortis reſpcũ ſanoꝝ nõ ſimpľr. Sз frida cõplo nõ ẽ ſanitas: qꝛ friditas nõ ẽ q̃litas nãlis. ¶ Secũdã aũt ptẽ itelligit ꝙ nõ exiſtimes ꝙ calor inatus q̃tuſcũqз fuerit nõ ſm gradũ: ſз ſm nãlitatẽ qð minuat ex v̄tute: ita ꝙ ſenſus Aui. ẽ ꝙ nõ opз ex hoc ꝙ calor inat⁹ ẽ magis inat⁹ ꝙ minuat ex v̄tute: imo ex h ꝙ ſit magis inat⁹ ſit fortior: ⁊ vꝫ mihi ꝙ nullo⁹ hec ſit mẽs Aui. Nã nõ oз ex hoc ꝙ calor ſit magis nãlis ꝙ creſcat audacia: vt Auic. dic: vt pз ſi caľз ⁊ ſiccũ fiat vere tẽpatũ. ¶ Et iõ h nõ placet mihi. ſicut nec expõ Jacobi q̃ eſt hec eadẽ. Nec video ꝙ biñ iprobari poſſet põ dicẽs ꝙ q̃to calor nãlis alijs parib⁹ eſt itenſior tãto v̄tus pulſatilis ẽ fortior. Nã in exꝑientia nõ vidi aliquẽ hoiẽз ſibi optime ſanũ ⁊ caľm i quo nõ videretur pulſus multũ fortis: ⁊ cõplonẽ tempatã ſm hũc modum diceremus fortiſſimã nõ in cõparatiõe ad pulſuз cauſandum: ſз ad alia q̃dam ſicut dixi de ꝑfectione oponũ ꝙ nõ quãlibet facit perfectiorem. Et tu conſidera quõ hoc tenẽdo opз exponere capľm ſupra poſitũ de pulſu naturali.

¶ Complexio ꝟo frida declinat pulſus ad partẽ diminutiõis ſicẽ ꝓprie ẽ puitas ⁊ ꝓprie tarditas ⁊ raritas. Cũqз iſtumẽtũ fuerit molle latitudo eius augmentata erit ⁊ eius ſimiliter tarditas ⁊ raritas. Qꝛ ſi durum fuerit erit minus hoc.

¶ Hic docet q̃ ſunt dñe pulſus cõplonis fride. Et diuidiť i duas partes. pͥ h. 2⁹ rñdet tacito dubio. Ibi 2ª [Debilitas ꝟo.] De pͥª pte dicit tria. Primũ ẽ ꝙ i cõplone frida declinat pulſus ad lat⁹ diminutiõis. ſicẽ ꝓpe tarditas: puitas ⁊ raritas. ¶ Dicit 2⁹ ꝙ cũ inſtrm fuerit molle. i. arteria erit pulſus maioris latitudĩs ⁊ maioris tarditatis ⁊ raritatis. ¶ Dicit 3⁹ ꝙ ſi iſtrm fuerit duꝝ erit min⁹ hoc. i. erit min⁹ rarus pulſus ⁊ min⁹ tardus. ¶ Ubi pͥ nõ circa dcm̃ vt ſepe ſupͥ⁹ dcm̃ ẽ: ꝙ qñ v̄tus hз iſtrm obediẽti⁹ alijs paribus facit pulſum maiorẽ ⁊ pͥcipue i latitudĩe ⁊ altitudĩe q̃ duo diametri magnificate faciũt pulſuз amplũ. Et iõ cũ iſtrm fuerit molle: qꝛ obediẽti⁹ fit amplitudo ſiue latitudo maior: ⁊ qꝛ nã aliq̃ mõ addẽre i magnitudĩe rõne alicui⁹ diametroꝝ diminuit de velocitate ⁊ ſpiſſitudĩe alijs parib⁹. iõ arteria molli exñte: ita vt ſit obediẽtior dilatatiõi fit pulſus minus velox ⁊ min⁹ ſpiſſus: ex qbus pз cauſa ſecundi dicti: qꝛ dura exñte arteria: ⁊ ſi parũ ꝑ pulſus ꝓlongeť: tamẽ multo plus minorať in altitudĩe ⁊ latitudĩe. ⁊ iõ iſtis deficiẽtibus fit velocior ⁊ frequẽtior. ¶ Sз circa pͥmum dcm̃ attẽde ꝙ gdã ex eo itelligunt ꝙ ſi frida ſit cõplo opз ꝙ pulſus tẽdat ad latus dñaꝝ q̃ ꝓportionanť diminutiõi neceſſitatis. Et hoc voluit Aui. cũ dixit: decliat pulſus ad latus diminutiõis. ¶ Uolunt 2⁹ ꝙ nõ ſemꝑ pulſus i iſto caſu eſt paru⁹ nec ſemꝑ tardus aut rarus: ſз ſemꝑ aliqua iſtaꝝ triũ dñaꝝ participat q̃litercũqз cõtingat deductis alijs ipedimentis. Nã iſtoꝝ gdã dicunt ꝙ v̄tute ſtante: ⁊ iſtrumẽto obediẽte neceſſitate diminuta: aut cõplone exiſtente frida pulſus fiunt primo rari ⁊ nõ tardi aut parui. Addita aũt friditate cũ alijs parib⁹ fiũt pͥmo rari. 2⁹ tardi. 3⁹ parui. ¶ Alij ꝟo ſunt q ex hoc dicto volũt ꝙ ſemper cõſtãte v̄tute obediẽte iſtrõ neceſſitate diminuta ꝑ friditatis augmẽtũ acqruntť ſemꝑ iſte tres dñe: qꝛ pulſus fiũt de neceẽitate parui: tardi ⁊ rari. ⁊ Aui. hoc voluiſſe h cũ oẽs iſtas tres dñas noiat h. ¶ Ego autẽ volo ꝙ qñqз ille oẽs differẽtie acqruntť cũ dictis cõditiõib⁹: quãdoqз autẽ ſola raritas aut ſola tarditas ⁊ raritas: quandoqз ſola raritas ex q̃tracũqз pue neceſſitatis decremẽto a tẽpato gradu. Et qꝛ hãc qõnem ſupͥ tegni nimis breuiter trãſiui. hic volo diffuſe de ea dicere. Queritur igitur vtruз corde exiſtente frigidiori temperato pulſus ſint ſemper parui tardi ⁊ rari. Nuſq̃ reperta eſt hec queſtio.

¶ Et debilitas quidẽ quã mala cõplo frida hereditare facit maior eſt ea q̃ mala cõplexio calida facit hereditare: qm̃ caliditas. ſ. calori innato magis eſt inconueniens.

¶ Hic remouet vnũ tacitum dubiũ. Et eſt vtrũ quemadmoduз iuxta dicta nõ iueniť complexio calida naturalis cum qua alijs deductis v̄tus nõ ſit fortis reſpectu pulſus magnificãdi: ita de complexione frida ſit ꝙ ipſa exiſtẽte nãli ſemꝑ ſit v̄tus fortis ad pulſum magnificandũ. Et in hoc dubio vult v̄tualiter ꝙ nõ: imo cõtingit ꝙ v̄tus in cõplexione nãli frida eſt debilis reſpectu pulſus magnificãdi in naturaliſſima etiã illi⁹ cõplexiõis diſpõne. ¶ Et rõ: qꝛ debilitas quam facit hereditare friditas eſt maior ea quã facit hereditare caliditas: vtraqз. ſ. exiſtente nãli: qm̃ caliditas eſt magis ꝯueniẽs calori inato. ¶ Et iõ ſupple i iſta ꝯtigit ꝙ friditas facit v̄tutẽ debilẽ corpore in ſua naturali diſpõne exiſtente: qð nõ ꝯtingit de caliditate reſpectu pulſus magnificãdi. ¶ Ubi nõ hũc locũ diligẽter ꝯſiderari ab hĩs q dicunt ꝙ cõplo de ſcðo mõ eq̃litatis plus diſtat ab extrẽo caľo q̃ frido. Nã ex quo debilitas q̃ ſeqť ex mala cõplone frida eſt maior q̃ illa q̃ ſequiť ex mala complexione calida ſequiť ꝙ per friditatis acq̃ſitionem citius veniet corpus ad nõ gradũ v̄tutis. ⁊ per ꝯſequẽs ad mortẽ q̃ ꝑ eq̃ velocẽ caľitatis acq̃ſitionẽ: ⁊ ſic multo plus poteſt temperamentuз acqri de caľitate ſtante vita q̃ de friditate. ⁊ ideo plus diſtat tẽpata cõplo ab extremo caľo q̃ frido. ¶ Ego aũt hũc locũ itelligo nõ abſolute: ſed vt nũc expoſui. de caľitate. n. pͥter naturaз dico ſecus. Aut ſi

volumus

volumus dicere hoc eſſe verũ tam de caliditate q̄ȝ de fri‑giditate nãlibus ⁊ ꝑter nãm. tũc dico ꝙ Auic. h̄ loquitur tñ de corde: non autem vniuerſaliter de toto corpore.

Complexionem vero humidam ſequitur inun‑datio ⁊ dilatatio.

Docet differẽtias pulſus in cõplõne humida dicens: ꝙ humiditatẽ ſupra tempamẽtũ ſequiť inundatio in pulſu ⁊ dilatatio. Et ītelligiť: ꝙ ſi valde plima fuerit humiditas. vñ arteria valde multũ mollificeť: ⁊ fiat ībediẽs dilata‑tioni ⁊ vice vna ꝑpter ſui nimiã flexibilitatẽ: tũc faĉ pul‑ſum vndoſum: vt ſupra dixi oſtẽdẽdo cauſas hui⁹ vndoſi pulſus: ſed vbi nõ ad hoc ꝑueniret facit pulſum latuȝ: aut qꝛ abſolute facit maiorẽ alijs ſtante equali conatu: ꝑpter ſui multã obediẽtiã: aut ꝑpter nimiam humiditatis īobe‑dientiam facit pulſum latum nõ altum: qꝛ parietes arte‑rie ↄcidunt vnus ſup aliũ: ⁊ nõ multuȝ eleuanť in altum: ſed latam tenent arteriam ſm diametrum latitudinis.

Et ſicca qdem ſequiť coãguſtatio ⁊ durities. Ampli⁹ ſi vtus fuerit fortis ⁊ neceſſitas multa accidet hiſpulſans ⁊ ſpaſmoſus ⁊ tremulus. Tu vero deinceps cõpone cõſeruanda principia.

Dat dictas ex ſiccitate ꝑueniẽtes: ⁊ ↄſtat ꝙ ꝑ eaȝ arteria fit anguſta ſiue ſtricta ſm latũ ⁊c. ⁊ fit dura: vñ ſeqť inſtrĩ īnobediẽtia: ⁊ ideo ſequunť illa que fuerunt dicta de obe‑dientia inſtrĩ ꝑpter duritiẽ. Nam pulſus fit min⁹ altus ⁊ lat⁹ ↄſtãte vtute: ⁊ fit velocior: fit tñ lõgior q̄ȝ ſi arteria nõ eſſet dura. Sed ſi cū hac duritie fuerit vtutis fortitudo ⁊ inſtrm obediẽs ſit pulſus qñqȝ hiſpulſans: aut ſpaſmo‑ſus: aut tremulus: quo ſupra dixi cum cauſas iſtoruȝ dixi. Subdit tãdeȝ ꝙ ſeruatis iſtis ꝑncipijs: tu cõpones in alo quales debent eſſe pulſus cõpoſitoꝝ cõplonũ lapſarum.

Eſt ꝑterea cū vni hoi accidit vt duoꝝ laterum ipſius diuerſificeť cõplexio. Erit ergo vnũ ipſo rum fridũ ⁊ alterũ calidũ: ⁊ accidet vt diuerſita te que ꝑuenit ex calitate ⁊ friditate hoꝝ duoꝝ laterũ pulſus diuerſi fiant. Eritqȝ pulſus calidi lateris pulſus calide cõplonis: ⁊ lateris frigidi pulſus cõplexionis fride. Et ex hoc qdem ſciť ꝙ pulſus in diaſtole ſua ⁊ ſyſtole nõ eſt ſȝ modũ acceſſionis ⁊ receſſionis cordis: imo ſm modũ diaſtoles ⁊ ſyſtoles ipſius corporis arterie.

Hic remouet vnũ dubium. Et ꝑmo ponit caſum: ⁊ qd in caſu accidat. 2° infert dubij remotionẽ ibi ⌊Et ex h.⌋ Du‑bium ḡ eſt hoc: vtꝝ ſemꝑ arterie moueanť in dilatatione ⁊ ↄſtrictione ſm exigentiã neceſſitatis cordis. Soluẽdo ḡ proponit ꝑmo ꝙ qñqȝ ↄtingit ꝙ vnius hois vnũ latus eſt calidũ ⁊ aliud friduȝ. Et ex hac diuerſitate accidet ꝙ pul‑ſus vni⁹ lateris erit pulſus calide cõplonis: ⁊ pulſus alte‑ri⁹ lateris erit pulſus fride cõplonis. In 2ª pte īfert ſo‑lutionẽ dubitatõis dicẽs: ꝙ ex h tibi certificať ꝙ pulſus in ſua diaſtole ⁊ ſyſtole arteriaꝝ nõ ſolũ ẽ ſȝ modũ acceſ‑ſiõis. i. ↄſtrictionis. ⁊ ſupple receſſus a ptib⁹ toracis: ⁊ ſiir in dilatatiõe: ſed eſt ſm modũ ꝑpriũ ſibi in dilatatiõe ⁊ cõſtrictione. Naȝ ex quo cor in iſto hoie eſt vnũ ⁊ modus ſue acceſſionis vnus: pulſus aũt duoꝝ laterũ ſunt diuerſi ⁊ nõ ſimiles: oȝ aũt vnũ aut ambos nõ ꝑportionari: lȝ ne‑ceſſario depẽdẽt a motib⁹ cordis. vñ lȝ iſtoꝝ inferioꝝ oẽs effect⁹ depẽdeãt a ſupceleſtib⁹ influxib⁹: nõ tñ ſm ſupce‑leſtiũ influxus varianť: vtꝝ aũt dũ cor ſyſtolat arteria di‑lateť: ⁊ ecõtra eſt 2ª queſtio quã intẽdo interſerere.

De pulſu temporum. Cap I.

In vere qdem cū pulſus eſt paruus: non tamen in omni re ⁊ eſt in fortitu dine augmentatus.

Supi⁹ determiauit Aui. de mutationi‑bus ↄtigẽtib⁹ in pulſu ex diſpõnib⁹ nãlibus: aut annexis. hic determiat de ꝑmutatiõib⁹ cõtingentib⁹ a reb⁹ nõ nãlibus. Et de his que accidunt ex permutatiõe aeris ſm anni tpa. Et diuidiť in duas. ꝑmo docet quales pulſus ꝑueniũt in medio tẽporũ. 2° q̄les in ꝑn° ⁊ in fine. 2° ibi ⌊Tẽporũ vo.⌋ Prla in q̄tuor ſȝ q̄tuor tpa. ibi 2° ⌊Et in eſtate.⌋ ibi 3° ⌊Et i hyeme.⌋ ibi 4° ⌊In au tũno.⌋ In p° pte dicit ꝙ in vere pulſus eſt paruus: ſed non in omni re: ⁊ eſt in fortitudine augmentatus.

Sed contra hoc dictuȝ eſt ꝑmo mẽs Gal. in intro‑ductorio medicine dicentis: ꝙ pulſus veris ſunt maximi ⁊ fortiſſimi: ⁊ idẽ diĉ i cõmẽto pulſuũ. 2° qꝛ ver eſt tẽpus tempatũ. ḡ pulſus tempati: qꝛ tunc cõplo eſt magis tempata. 3° qꝛ in vere vtus eſt fortis: ẽ etiã inſtrm obediẽs ⁊ neceſſitas ſatis magna: ḡ pulſus ſũt magni. Preterea ſm Aui. in eſtate ſunt pulſus parui: ⁊ in hyeme parui: ⁊ i autũno parui: vt pȝ ꝑ Aui. in iſto caplo. ergo ſi in vere ſunt parui ſemꝑ: ⁊ i oi tpe anni erũt parui. Pro ſolõne iſtoꝝ nota. ꝙ apud oẽs in medio veris ſũt merito veris pulſus tempati: qꝛ tũc eſt hitudo tẽpati cor‑poris tẽpatiſſima: ⁊ hoc ꝑbat 2° cõ ſtatiȝ facta. Si aũt cõ‑pareť pulſus tempati corporis in vere ad pulſum tẽpati corporis in alijs tpib⁹ merito ſuaꝝ diſpõnũ ꝑuenientes pulſus veris ſunt maximi. Et hoc voluit Gal. i introducto‑rio pulſuũ: ⁊ hoc innuit Gal. in illo caplo ponẽs alioꝝ tẽpo‑ruȝ pulſus paruos. Nota 2° ꝙ ꝑn^m veris ſapit hyemis nãm: ⁊ iõ in ꝑn° pulſus eſt ꝑuus reſpectu eius qd eſt in me‑dio veris. Ex his pȝ qd dicendum ſit. ſi queratur vtrũ pul‑ſus veris ſint ꝑui. Nam ſi loquamur abſolute ſunt medij nõ ꝑui nec magni. Si vo ad alia tempa comparẽtur ſunt magni. Sed de textu Aui. ſunt multe reſponſiones.

Antiq̄. n. diſſo dicit ꝙ lra eſt corrupta ⁊ dȝ dicere: vt ha‑beť in lra exteriori. In vere pulſus eſt equalis in oi re: ⁊ ẽ in fortitudine augmẽtat⁹: ita ꝙ vbi diĉ ꝑui dȝ diceť eq̄les. 2° expoſitio eſt Dini dicẽtis ꝙ pulſus ſunt parui. i. dimi‑nuti in omni excellẽtia in cõparatione ad medios: qꝛ ſunt medij: niſi in fortitudine i qua ſunt augmẽtati: ſed iſta ex‑poſitio nõ ſaluat hñ: quare dicat non tamẽ in omni re: qꝛ hec ſolũ videť referri ad paruitatẽ. Dicit tñ Dinus ꝙ pul‑ſus veris ſunt diminuti ab oi excellentia in generibus re‑cipientibus ſuperfluitatẽ ⁊ diminutionem: non tamen in omnibus illis: qꝛ in genere fortitudinis ſunt augmẽtati. 3° expõ eſt Jacobi quã diĉ veterẽ. Et eſt ꝙ pulſus veris eſſe ꝑuos põt duob⁹ modis ītelligi. vno mõ abſolute: ⁊ h mõ eẽt falſum: alio mõ cõparatiõe fortitudis: ⁊ eſt ſenſus ꝙ non ſunt ita ꝑportionalr magni ſiĉ fortes: ⁊ hoc voluit Aui. hic. Sed iudicio meo: tunc iſta ꝑticula. Non tñ in omni re. eſſet hic falſa: qꝛ in omni dña ſuſcipiẽte magis ⁊ minus ſunt dimiuti reſpectu fortitudis cū ſint fortiſſimi poſſibiles: ⁊ i nullo alioꝝ generũ ſupremũ gradũ obtinẽt. 4° expõ eſt quã tãgit Marſilius ꝙ in ve pulſus ſũt ꝑui ſ. in ꝑn° ⁊ in fine reſpectu medij veris. i quo ſunt maiores ⁊ tũc ītelligiť nõ in omni re. i. nõ i oi pte veris: qꝛ nõ i me‑dio ſunt parui. Aut 2° diĉ ꝙ ↄtigit ex nimis hyemis reple‑tione ꝙ in vere eliquanť mãe: ⁊ vt⁹ grauať: vñ faĉ pulſuȝ ꝑuuȝ. Sed hec 2ª expõ nõ eſt bona: qꝛ nõ debite adde‑reť: ⁊ eſt in fortitudine augmẽtat⁹. Aut 3° ꝙ in ve pulſus ẽ paruus in altitudine ſed non in latitudine ꝑpter humidi‑tatem. Mihi aũt videť ꝙ Aui. dicat hic vnã ↄtingẽtiã ⁊ nõ regulã de q̄litate pulſus veris. Nã certũ erat ex dictis ſupra ꝙ corpus tempatũ optime ſe hȝ i vere debito ſtãte

regimine: ⁊ ideo pulſus eſt tempat⁹ ſine medius in omni re excepta fortitudine in qua eſt augmētat⁹. Sed poſuit h̄ vnū ɔtingēs: ⁊ eſt ꝙ aliq̄n pulſus veris in corpe tēpate cōplexiōis eſt puus nō in oī re. i. nō in omni diametro. ſʒ tñ cū hoc toto eſt augmētat⁹ in fortitudine. Caſus eſt cū corpus implet: ⁊ arteria ex m̄lto nutrimēto ſit mollis: ⁊ caro multa augeṫ: tūc pulſus nō eſt alt⁹: imo eſt paruus in altitudine reſpectu pulſus debētis eſſe in optima complexione: ⁊ tamen eſt augmentatus in fortitudine propter complexionis temperantiam ⁊ ſpirituum multitudinem.

¶ In eſtate vo eſt velox ⁊ ſpiſſus ꝑꝑ neceſſitatē: ⁊ paruus ⁊ debilis ꝓpter virtutis reſolōnē que eſt ꝓpter reſolutionē ſpiritus que fit ꝑꝑ calorem exteriorem dominantem ſuperfluum.

¶ Ponit differētias pulſus eſtatis. Et dicit ꝙ in eſtate pulſus ē paruus ⁊ debilis: ⁊ h̄ ꝓpter debilitatē v̄tutis que ſequiṫ reſolōnē ſpiritus ſequētē caliditatē eſtatis dominātis ſuperfluam. ¶ Ubi nota calorem eſtatis propter naturam ſeruantis eſſe ſuperfluam. ⁊ ideo non debet propter eſtas propriam naturam ſeruans eſſe tēperata: ſed calida. ¶ Sed ɔ regulā arguiṫ ſic. v̄t⁹ i ſano eſt fortior q̄ꝫ i febriēte. ſed in febriēte eſt fortis v̄t⁹ ad magnificandū. ḡ ſine febre erit fortis ad magnificandū: ⁊ iō pulſus nō eſt paruus propter debilitatē. ¶ Pro ſolōne nota p̊ ꝙ calor eſtatis paulati iduciṫ: iō magis ꝓportionabilr̄ v̄t⁹ debilitaṫ q̄ꝫ calor irēdaṫ ſine neceſſitas: in febrib⁹ aūt ⁊ accidentib⁹ aīe ⁊ exercitio plus ꝓportionabilr̄ ɔtingit augeri calorē q̄ꝫ v̄t⁹ debiliteṫ: ⁊ ɔtingit ēt v̄tutē plus debilitari ꝓpter calorem ⁊ neceſſitatē maiorari. ¶ Nota 2° ꝙ v̄t⁹ fortior ex equali conatu alijs parib⁹ pulſum faċ maiorē: ⁊ cū minori ſtimulo plus conaṫ. Nā in forti conatu fit debilitatio: ⁊ iō nā ingeniauit que de poſſib⁹ faċ ſemꝑ meli⁹: ꝙ v̄t⁹ que ſufficit facere conatū fortē vt duo ad pulſum magnificādū: gr̄a exempli: ſtāte neceſſitate cui ꝑ magnitudinē hūc conatū ſequētem ſatiſfieret debite. nō tñ conaṫ duo: ſed minus: q᷑ minus malū eſt paꝝ ſibi deficere a conatu: ⁊ nō tñ debilitari q̄ꝫ ſatiſfacere ꝑ magnitudinē cū illo conatu ⁊ eadē v̄tus augmētata neceſſitate augebit conatū i q᷑ nimis lederet: ſi a tā multū ſatiſfaciēdo neceſſitati deficeret. ¶ Ex his r̄ndeṫ ad argumēta cū dī: ꝙ v̄t⁹ in eſtate ē fortis ad pulſum magnificādū. Negaṫ ꝙ ad hoc ſit fortis cū illo conatu quē facit. Et cū dī ꝙ in febre: ⁊ poſt exercitiū: ⁊ in gaudio debilitata v̄tute faciet tātā magnitudinē: ⁊ ſufficit eā facere. Cōcedo: q᷑ tūc cū maiori conatu facit magnitudinē q̄ꝫ in ſanitate. Ex quo pꝫ ꝙ aliq̄ virt⁹ nālis debilitata aliquē effectuꝫ ſufficit facere quē nō ſufficit cū eſt fortis.

¶ Et in hyeme ē maioris raritatis ⁊ tardioris debilitatis: ⁊ cū hoc ē puus: q̄m v̄tus debilitatur.

¶ Ponit dr̄ias pulſus hyemis. ⁊ diuidiṫ in duas. p̊ faċ hoc 2° remouet dubiū ibi [Et in q̄buſdā.] Diċ p̊mo ꝙ pulſus hyemis ē maioris tarditatis ⁊ raritatis ⁊ debilitatis. ¶ Dicit 2° ꝙ cū hoc ē paruus: ⁊ ꝓpter debilitatē v̄tutis: q᷑ v̄t⁹ in hyeme debilitaṫ. Et p̊mū dꝫ itelligi cōparādo ad pulſuꝫ eſtatis. Nā nō vī cui alteri cōparet. ſ. cū dicit maioris tarditatis ⁊ raritatis ⁊ debilitatis. Ex quo iſero ꝙ in corpore debite recto ⁊ tēpato v̄tus eſt debilior i hyeme q̄ꝫ in eſtate: ⁊ hoc intelligo de v̄tute inq̄tū eſt pulſatilis. Iſta n. v̄tus plus in tēpato debilitaṫ ꝑ friditatē aduenientē q̄ꝫ i eſtate per ſpiritus reſolōnē: in eo tñ v̄tus eſt fortificata reſpectu autūni. ¶ Et tu hūc textū nota ad hunc effectum. Qd̄ aūt dī ꝙ eſt paruus nō exprimiṫ cōparatiōe ad eſtatem: ſed tñ ſequiṫ ſi virtus debilior ⁊ neceſſitas minor.

¶ Et in q̄buſdā corꝑib⁹ accidit vt calor in ꝓfundo teneaṫ ⁊ aduneṫ: ⁊ v̄t⁹ fortior fiat: ⁊ hoc cū cōplo calā ē dn̄ans ⁊ refrenās frig⁹ ⁊ nō ꝑ ipm patiens: neq̄ꝫ frigiditas ad fundum vadit.

¶ Remouet dubiū: poſſet q̄s currere: vtꝝ hoc ſit in corporib⁹ oībus ꝙ pulſus in hyeme debiliteṫ. Et r̄ndet ꝙ nō. q᷑ in q̄buſdā corꝑib⁹ accidit ꝙ eoꝝ v̄t⁹ etiā pulſatilis fortificaṫ: ⁊ ſunt illa quoꝝ cōplo eſt calida que refrenat frigus: ⁊ nō patiṫ per ipſaꝫ: ita vt debiliteṫ: ſed ⁊ friditas i eis nō penetrat ad fundū. ¶ Ubi nota ſm̄ Aui. corpora in q̄bus vitalis v̄t⁹ vt pulſatilis fortificaṫ eſſe cōplonis calide dominātis ſupra tempamētū: tempata aūt in hyeme debilitari reſpectu eſtatis. In iſtis aūt que hic ponit nō eſt itelligendū ꝙ frigus nō penetrat ad fundū: q᷑ nullo mō ifrigideṫ eoꝝ corda reſpectu eius qd̄ eſt alijs temporibus. vt dixi prima aforiſ. 14° aforiſmo. ſed nō ita penetrat vt virtus debilitetur pulſatilis. Nā corpora hec reducuntur magis ad naturalitatem ſui caloris: ⁊ ideo in iſtis in hyeme pulſus non eſt debilior: ſed fortior q̄ꝫ in eſtate.

¶ In autūno aūt eſt pulſus diuerſus ⁊ trahit ad debilitatē quādā: ſʒ ipſius diuerſitas ē ꝑꝑ multitudinē ɔuerſionis cōplonis accn̄talis in autūno nūc ad calorē: nūc ad friditatē. Et ipſi⁹ q̄dē debilitas eſt ēt propter hoc: cōplo. n. diuerſa ſemꝑ deteri⁹ efficit nocumentū q̄ꝫ ſilis ⁊ equalis lʒ ſit mala. Et q᷑ autūnus eſt tp̄s nature vite ɔtrariū q̄m calor in eodē debilitaṫ ⁊ ſiccitas fit fortior.

¶ Nunc docet ꝙ pulſus autumni eſt diuerſus: ⁊ trahit ad quādā debilitatē. Et ipſius diuerſitas ē ꝑꝑ multitudineꝫ cōuerſiōis accn̄taṫ: nūc ad calorē: nūc ad frigus: ⁊ ꝑꝑ eandē cām eſt pulſus debilis. Et rō eſt. q᷑ cōplo diuerſa ſemꝑ efficit deteri⁹ nocumētū q̄ꝫ ſilis ⁊ equalis: q̄uis ſit mala: ⁊ q᷑ ēt autūnus eſt tp̄s nāe ⁊ vite ɔtriū: q᷑ in eo debilitaṫ calor ⁊ ſiccitas fit fortior que ſūt q̄litates oppoſite p̄ncipijs vite. ¶ Ubi nota ꝙ diuerſitas i autūno eſt ex ꝑmutatiōe alteratiōis: nūc ad calorē: nūc ad frigus i qua ꝑmutatiōe nā diuerſimode agitaṫ ad reſiſtēdū impſſiōib⁹: ⁊ diuerſificaṫ etiā neceſſitas: ⁊ iō pulſus fiūt diuerſi. ¶ Nota 2° ꝙ hec diuerſitas alterationū: nūc ad calitatē accn̄talē: nunc ad friditatē ſtat cū tēꝑato. ¶ Nota 3° ꝙ mala cōplo pōt itelligi duob⁹ modis: vno mō vt diſtinguiṫ ɔ malā cōplonē fridā ſiccā. vt loq̄ṫ Gal. i libello de malitia cōplonis diuerſe. Et hoc mō mala cōplo diuerſa nō ē deterior q̄ꝫ mala cōplo equalis. 2° mō dī mala cōplo diuerſa: q᷑ aggregata ex q̄litatibus ɔtrijs: quaꝝ vtraq̄ꝫ eſt p̄ter nām. Et mala cōplo equalis eſt illa que eſt vnius ſpēi. Et hoc mō loquiṫ Aui. hic. Nā in autūno acgriṫ cōplo accn̄talis mala q̄ eſt aggregata ex calida ⁊ frida cuꝫ matutina in eo ſint valde frida ⁊ veſptina valde calā. Iſta ḡ hoc modo diuerſa alijs parib⁹ in q̄titate lapſus eſt deterior. Nā magis debilitat v̄tutē ex nouitate ɔtrij ſepe occurrētis. ⁊ q᷑ v̄tuti difficili⁹ ex duob⁹ ɔtrijs q̄ꝫ vni reſiſtere: ⁊ lʒ per vnū iſtoꝝ alterū ꝑte corrigaṫ: nō tñ ita corrigiṫ vt corp⁹ ad ſuā redeat nālitatē: ſed ſolū accn̄taṫ q̄litas itroduciṫ. ¶ Nota 4° ꝙ autumnus eſt ɔrius calori inato ⁊ debilitat ipm: q̄n partes diei fride lueniētes corp⁹ cū poris apertis: ⁊ aere in quo fundaṫ frigus exn̄te ſubtili multū imprimunt infrigidando ⁊ extinguendo: ſed partes diei calide poſtea fortiter diſſoluunt. In vere autē nullū horū cōtingit: q᷑ nec frigide inueniuntur partes ⁊ corporis pori ita aperti ſunt: nec calide multum diſſoluunt. In ſiccitate autem autumnus addit propter aeris ſiccitatem ⁊ digeſtionis debilitatem.

¶ Temporum vo pulſus que ſunt inter tēpora tēporibus proportionantur que ſunt circa ipſa.

¶ Facit quod dictum eſt: ⁊ patet.

¶ De pulſu

¶ De pulſu regionum. Cap. X.

Regionū q̄dā ſūt tēperate vernales: ⁊ q̄dā ſunt calide eſtiue: ⁊ q̄dā ſūt fride hyemales: ⁊ q̄dam ſicce autūnales. Judicia igiꝛ pulſuū erūt in eis ſʒ modum quem ſciuiſti de pulſu temporum.

¶ Ponit diuerſitatē diſpōnū pulſus ex pte regionū. Et pʒ totū vbi per regiones autūnales debes itelligere illas in quibus aer eſt ſubtilis: ⁊ que facilē per ventos ſeptētrionales ꝯuertunꝛ ad frigus: ⁊ per ſolem ad calidum.

¶ De pulſu qui pueniꝛ ex cibo ⁊ potu. Cap. XI.

Exterius corꝑi aduenientia ad ipm ingrediētia pulſus diſpōnē mutāt qualitate ſui ⁊ quantitate.

¶ Hic Auic⁹ determinat de pulſibus ꝓuenientibus a cibo ⁊ potu. Et primo ponit vnā diuiſionē. 2° declarat. ibi 2° [Sed q̄litate.] ¶ Dicit ṗmo ꝙ corpora exterius aduenientia: ⁊ noſtrū corpus igrediētia pulſum a ſui quātitate: aut qualitate mutāt. ¶ Ubi nota ꝙ hic per exterius corꝑi aduenientia non intelligit: niſi illa que ab extrinſeco venientia: ipſʒ tū itrāt: ita ꝙ in ſui ſubſtātiā ꝯuertāt: vel ad alterius ꝯuertēdū dilatationē adiuuāt vt ſūt cibi ⁊ pot⁹. Et iō in iſto caplo de alijs ab extra occurrētib⁹ nō ꝓſequiꝛ niſi de cibo ⁊ potu. Jſta aūt mutāt: aut quātitate ſui aggrauādo aut nō aggrauādo: aut ꝯfortādo: aut nō ꝯfortādo: aut mutāt ſui q̄litate: itelligēdo per ſui q̄litatē tam q̄litatē ṗmaꝫ manifeſtā q̄ꝫ occultam ꝓprietatem q̄ꝫ formā ſpecificam. ¶ Et pʒ ꝙ hoc modo intelligendo non alijs modis pulſum mutant inquantum ſunt cibus ⁊ potus.

¶ Sed q̄litate: qm̄ ſi ad calefaciendū declinauerint aut ad ifrigidādū mutabūt ipm ſm illud.

¶ Exequiꝛ. ⁊ ṗmo de ṗmo membro. 2° de altero. ibi 2° [Et q̄ntitate gdē.] Dicit ṗmo ꝙ ſui q̄litate mutāt pulſum: aut calefaciēdo: aut ifridādo: ⁊ ideo ſm hoc mutabūt pulſuʒ: ita ꝙ ſi fiat ꝑmutatio ad calm: tūc dicem⁹ ſicut qñ neceſſitas eſt augmētata: ⁊ qñ ifridāt: ſicut qñ neceſſitas eſt diminuta. Et iſtoꝝ regule ſūt i caplo de his que ꝓueniūt ex cauſis ꝯtētiuis. Et ꝑ hec itellige ſiccitatē ⁊ humiditatē.

¶ Et quātitate gdē: qm̄ ſi eq̄lis fuerit fiet pulſus in magnitudine augmētatus: ⁊ velocitatis maioris ⁊ ſpiſſitudinis ꝓpter augmentuʒ virtutis ⁊ caloris ⁊ ꝑmanebit hec mutatio aliquādiu.

¶ Hic docet quō a quātitate. Et ṗmo quō fiat ꝑmutatio a cibo. 2° a potu. ibi 2° [Unum.] Prima in tres: qꝛ ṗmo oſtēdit quid accidit ex quātitate tēperata. 2° gd ex quātitate augmētata. 3° gd ex q̄ntitate diminuta. ibi 2° [Et ſi plurime.] ibi 3° [Qꝛ ſi pauce.] De prima dicit ꝙ ſi iſta exterius venientia fuerit quātitatis equalis ſiue tēperate fiet pulſus ex illo maioꝛ velocioꝛ ⁊ frequētioꝛ. Et hoc ꝓp augmētū fortitudinis: ⁊ ꝓpter augmētum neceſſitatis: ⁊ hec mutatio durabit aliquanto tempore.

Ubi primo dubitaꝛ. Utrū ex cibo q̄ntitatis tēperate ꝓueniāt pulſus magni. Et arguiꝛ ꝙ nō. qꝛ ex cibo tēperate q̄ntitatis v̄tus aliquātulū grauaꝛ. g̃ pulſus ꝑuificaꝛ. ¶ Cōfirmaꝛ qꝛ ſūpto cibo mot⁹ caloris eſt verſus interiora: ⁊ ad locū cibi. g̃ diaſtoles diminuiꝛ. ¶ 3° qꝛ cib⁹ eſt ꝯ̄riꝰ cibato: ⁊ ideo aliqualr alterat: ita ꝙ debilitat v̄tutē: ⁊ per ꝯn̄s pulſus fit minoꝛ. ¶ 4° qꝛ cibus refrigerat: vt pʒ in caplo de eo qḋ comediꝛ ⁊ bibiꝛ: ⁊ vt ſumiꝛ ex Ariſt. in libro de iſpiratione ⁊ reſpiratiōe. g̃ diminuitur neceſſitas: ⁊ iō pulſus minoraꝛ. ¶ Pro iſtoꝝ ſolutione nota ꝙ in cibo tria tpa ꝯſideram⁹. Principiū ꝯ̄ digōnē cibi. tēpus in quo cib⁹ eſt digeſtus: ⁊ tēpus in quo cib⁹ diſſoluiꝛ. Jn ṗn° exhibito cibo tēperate q̄ntitatis diaſtoles ꝑuificaꝛ. Sed qñ cib⁹ digeſtus eſt: ⁊ in corꝑ⁹ diffundiꝛ: tūc magnificabiꝛ v̄tus ⁊ pulſus ⁊ velocitas ⁊ frequētia. Jn tpe aūt diſſolonis iteꝝ ꝑuificaꝛ. Auic. g̃ loquiꝛ hic de tpe 2° qḋ eſt poſt digōnē quo tpe generanꝛ ex eo: ⁊ multiplicanꝛ ſpūs: ⁊ creſcit hoc mō v̄tus ⁊ neceſſitas: ⁊ iō pulſus ſit magn⁹ velox ⁊ frequēs reſpectu ꝑceptuū tempoꝝ. Sed abſolute dicēdo pulſus eſt tēperatus: qꝛ corpus tūc eſt in diſpōne tēperati optima. ¶ Et tris argumētis ꝓbāt ꝙ in ṗmo tpe pulſus eſt ꝑuus: ⁊ nō de 2° de quo Auic. itēdit. ¶ Ad 4m aūt dꝛ ꝙ cib⁹ calorē augmētat: poſtq̄ꝫ eſt digeſtus: ⁊ nō ifrigidat: ſed in ṗn° refrigidat. Et ſi nimie fuerit quātitatis ifrigidat reſpectu ei⁹ qḋ facit tēperatus: qꝛ nō bene digeriꝛ. ¶ Nota vlterius ꝙ hec mutatio eſt aliquādiu qꝛ aliquāto tēpore ⁊ notabili perſeuerat.

¶ Et ſi plīme magnitudis valde fuerit erit pulſus diuerſus abſqʒ ordie ꝑp grauitatē nutriētis ſupra v̄tutē: qm̄ ex oi grauitate ꝓuenit in pulſu diuerſitas. Et gdē eſtimauit Archigenes ꝙ ei⁹ velocitas ē tūc mlto maioꝛ q̄ꝫ ſpiſſitudo. Et hec mutatio ē ꝑſeuerās: qm̄ cā ꝑſeuerātie lʒ ſit multitudis minoris: hac tū eſt diuerſitas ordinata.

¶ Oſtēdit hic gd ex multitudine cibi ſeqꝛ. Et dicit q̄tuoꝛ. Primū eſt ꝙ ſi cibus plīme fuerit multitudis pulſus erit diuerſus abſqʒ ordine: ꝓpter aggrauatione nutrimēti ſupra v̄tutē. Nā ex omni aggrauatione v̄tutis ꝓuenit in pulſu diuerſitas. ¶ Dicit 2° ꝙ Archigenes eſtimauit ꝙ in h̄ caſu velocitas eſt mlto maioꝛ q̄ꝫ ſpiſſitudo. ¶ Dicit 3° ꝙ hec mutatio que eſt a plīma q̄ntitate eſt ꝑſeuerans: qm̄ cā ei⁹ eſt ꝑſeuerās. ¶ Dicit 4° ꝙ ſi cib⁹ fuerit mlt⁹: ſʒ nō valde plīm⁹ erit diuerſus vel diuerſitas ordinata. ¶ Circa ṗm nota hāc diuerſitatē eſſe ante digōnē dū eſt in ſtomacho ⁊ poſt dū ē in epate ⁊ venis. Nā v̄t⁹ grauata diuerſimode conaꝛ: ⁊ iō variat pulſus v̄rias: ⁊ hoc voluit cū dixit ꝙ ex omni aggrauatione ꝓuenit in pulſu diuerſitas. ¶ Circa dictū Archigenis nota ꝙ Auic. nō approbat nec reprobat. ſed Gal. in itroductorio rn̄dit h̄ dictuʒ in trib⁹. ṗmo in debita aſſignatione pulſus cibi multi: qꝛ ꝓpria differētia quā facit cib⁹ multus eſt diuerſitas ⁊ Archigenes hāc tacuit. ¶ 2° rep̄hēdit ipm de incōuenienti cōparatione. Nā cōparauit velocitatē ad ſpiſſitudinē in qua cōparatione nō attēdiꝛ diuerſitas: ſed in cōparatione velocitatis ad velocitatē: aut ſpiſſitudinis ad ſpiſſitudinē. ¶ 3° qꝛ nō dixit v̄r veꝝ. Nā cū multo plus vigoraꝛ v̄tus ex cibo q̄ꝫ grauaꝛ fiūt plures pulſus veloces q̄ꝫ ſpiſſi: qñ accidit ꝯ̄riū ꝯtigit vt fierēt plures ſpiſſi q̄ꝫ veloces. ¶ Circa 3m dictū nota ꝙ textus cōis nō bene ſtat. Sed dʒ ſtare: vt dicit exterioꝛ lr̄a: qm̄ cā ꝑſeuerantie eſt fixa: ⁊ hoc mō eſt claꝝ. ¶ Circa 4m dcm̄ attēde ꝙ v̄tus a gbuſdaʒ grauaꝛ: ita vt diuerſimode conetꝛ: ⁊ cum hoc non ſimilē expectat diſpōnē in 2° conatu illi quē habuit in ṗmo: vt qñ plīmū aggrauaꝛ v̄tus: ⁊ tūc fit pulſus nō tm̄ diuerſus: ſed inordinatus: qñqʒ aūt cauſa grauās: ⁊ ſi ſtimulet ad varios conatus: tū in variādo conatus v̄tus expectet ſimilē diſpōnē priori: ⁊ hoc eſt qñ v̄tus nō eſt plīm aggrauata: ⁊ tūc fit diuerſitas cum ordine: ⁊ ideo quantitas non valde plurima facit diuerſitatem ordinatam ⁊c̄.

¶ Qꝛ ſi pauce fuerit quantitatis erit pulſus minoris diuerſitatis ⁊ magnitudinis ⁊ velocitatis: neqʒ eius mutatio diu perdurabit: qm̄ materia pauca cito digeritur.

¶ Docet gd ꝓuenit ex cibo pauce q̄ntitatis. Et diuidiꝛ in duas. ṗ qñ eſt aliquātus cib⁹ exhibit⁹: ſʒ pa⁹. 2° rn̄det in

dicio meo tacite qõni. ibi 2ᵒ [Amplius ſit ⁊cᵃ.] Dicit ꝓ ꝙ ſi cibus fuerit pauce q̄titatis erit pulſus minoris diuerſitatis ⁊ magnitudīs ⁊ velocitatis: ⁊ eius mutatio non erit ꝑſeuerās: q2 nā̄ pauca cito digerit. ¶ Sed tu diceres cõtra. q̄titas mediocris nõ grauat v̄tutē. ḡ nec pua. ḡ ex illo nõ ꝓuenit pulſus diuerſus: ⁊ ſic nõ minoris diuerſitatis. Sed vide ſm Gal. in introductorio pulſuū eedē dr̄e ſꝫ genus acquirunt ex cibo pauco: ⁊ ex tēꝑato. ſ. magnitudo: velocitas: ⁊ ſpiſſitudo reſpectu ꝑcedētis diſpõnis: cuiꝰ dr̄ corporis: verꝫ etiā pauco minor magnitudo velocitatis ⁊ ſpiſſitudo. Et rõ eſt: q2 minus addit i neceſſitate cū paucior ſanguis ⁊ ſpūs gn̄et ex eo in cibo. ḡ ſumēdo diuerſificat pulſus ab eo qui pꝰs fuit in hora inanitiõis: ſi pꝰs fuerit tēꝑatꝰ cibꝰ in magnitudie ⁊ velocitate ⁊ ſpiſſitudie: ⁊ i eiſdem differētijs diuerſificat ſi pauce fuerit q̄titatis cibꝰ: ſed minus ſit a ꝑcedēte diuerſus: q2 minus augetr ⁊ velocitat ⁊ inſpiſſat. ⁊ hoc voluit Aui. hic ꝙ eſt diuerſitas minor: nõ q2 pulſus in ſuis partibꝰ ſit diuerſus: ſꝫ q2 h̄ pulſus ḡ ex puo cibo ꝓuenit minꝰ in ſuis differētijs diuerſificat a ꝑcedēte pulſu. ⁊ ideo addit q̄ſi expoſitiue qd̄ eſt minoris magnitudīs ⁊ velocitatis. ſ. pulſu ꝓueniente a cibo q̄titatis mediocris. ¶ Cauſa aūt quare iſta mutatio nõ ē ꝑſeuerās: eſt q2 nā̄ pauca cibo digerit: ⁊ ideo ſanguis faciēs caloris augmētū cito in mēbrorꝫ ſubam trāſmutat cū eſt paucus: ⁊ ceſſat eius ꝑmutatio in pulſu.

¶ Amplꝰ ſi virtꝰ deficiat ⁊ debilitet ex multitudine: aut paucitate quecūq3 fuerit ſimiles erūt pulſus in paruitate ⁊ tarditate vſq3 in fine rei. Qz ſi nā̄ fortis fuerit in digerendo ⁊ ꝯuertendo fiet pulſus temperatus.

¶ Hic locus: ⁊ ſi a Dino extorqueat alr introducēdo. ſ. qd ſit qñ nihil dat: videt tñ mihi ſoluere duo dubia: vnū ē. ſuppoſito ꝙ duo debilitent. vnus ꝓpter cibi nimietatē: vñ nõ digerit: aliꝰ ꝓpter cibi abſtinētiā quõ ſe hēbūt iſtorum pulſus. ¶ Et rñdet ꝙ in paruitate ⁊ raritate vſq3 in fine rei. ſ. quouſq3 ꝑſeuerat debilitatio ſunt ſimiles: quia vtrobiq3 ſunt parui ⁊ rari: ſed tñ nõ ſūt ſiles in diuerſitate: q2 ex paucitate nõ fiūt diuerſi. ¶ Secūdū dubiū. vtꝝ ꝯtinue ꝑſeuerādo remaneāt in h̄ ſimiles. Et rñdit ꝙ nõ. Nam ſi nā̄ fiet fortis in digerēdo illo qd̄ erat multū pulſus fiet tempatꝰ. ſ. redibit verſus tempamētū: ſꝫ in illo q non ſumpſit non erit hic reditus cum ibi non ſit qd̄ digerat: ⁊ vnde ad virtutem redeat.

¶ Et vinū ēt ꝓprietatē h3 ⁊ eſt: qm̄ ex multitudine ipſius: lꝫ ſit ſubtile ꝓuenit diuerſitas. Ex ipſo tñ nõ ꝓuenit ꝙ ſit tātū q̄tū illud qd̄ prouenit ex nutrientibus que ſibi ſimilant: ⁊ hoc q̄dē eſt ꝑꝑ raritatē ſubē ipſiꝰ: ⁊ ſubtilitatē eiꝰ ⁊ leuitatem.

¶ Hic oñdit q̄les diuerſitates ex potibꝰ ꝯtigūt. ⁊ ꝓ q̄les ex potu vini. 2ᵒ aque. 2ᵃ ibi in fine capli [Aqua vo.] Pria in tres. ꝓ oſtēdit q̄les ꝓueniūt pulſus ex vino rõne ſue q̄titatis: comparatione ad alia. 2ᵒ ratione ſue qualitatis. 3ᵒ ratione ſue ꝓprietatis. 2ᵃ ibi [Cum aūt vinuꝫ actu.] 3ᵃ ibi [Cū aūt ipſꝫ.] In pmo pte dicit ꝙ vinū h3 ꝓprietatē. ſ. h3 aliqd diſtinctū ab alijs nutriētibꝰ opari: ⁊ eſt h̄ rõne q̄titatis: qñ qñ aſſumit plurime quātitatis facit diuerſitatē in pulſu. Sed hec diuerſitas minus durat q̄ ex eq̄li q̄titate alterius nutriētis: ⁊ hoc eſt ꝓpter raritatē vini: ⁊ ꝑꝑ ſubtilitatē: ⁊ q2 eſt leue ſup nām noſtrā: vbi per raritatē intelligimꝰ qd̄ facilr diuidit in paruos ptes. Per leuitateꝫ intelligimus qd̄ nõ h3 multū reſiſtere calori ipſiꝫ diſſoluētis: nec multū ꝑternāles diſpõnes inducere. Nā̄ habitudo vini ē ad calorē humanū ad facilr patiēdum ab eo.

¶ Cū aūt vinū in actu eſt fridū ꝓuenit ex eo ꝙ ꝓuenit ex alijs fridis in minorādo ⁊ rarificando ⁊ tardādo velocitate ſue penetrationis. Deinde cum in corpe calefit remouet velociter ꝙ ex eo ꝓuenit. Vinū preterea cū i corpus penetrauerit: ⁊ fuerit calidū non elongabit multum a natura ⁊ accidit velox ⁊ reſolutio.

¶ Docet que ꝓueniūt ex vino rõe ſue qualitatis. Et pmo de diſpõnibꝰ pulſus. 2ᵒ de alijs icidēter. ibi 2ᵃ [Qz ſi cum.] Dicit ꝓ duo. pmū eſt ꝙ qñ vinū eſt actu frigiduꝫ ꝓuenit i pulſu varietas que ꝓuenit ex alijs frigidis. ſ. minoratio ⁊ tardatio pulſus ⁊ rarificatio: ⁊ hoc ꝓpter velocitatē ſue penetratiõis in corpus: ſed tñ hec mutatio parꝝ durat ⁊ velociter remouet cū vinum in corpore calefit velocius q̄ olia. ¶ Dicit 2ᵒ ꝙ ſi vinū penetret tarde nõ multum elõgabit eius calefactio a natura. ſ. ab innato calore. ſ. calor ab eo ꝓueniēs nõ multū ledit calorē inatū in ſuis oꝑatiõnibꝰ: ⁊ cum hoc cito diſpartit: ⁊ vapor eiꝰ a corpore pellit. Naꝫ eſt paſſibile id qd̄ ex vino ſit facile tā in expulſione q̄ in digõne: ⁊ ideo parum durat eius mutatio.

¶ Qz ſi cū eſt fridū penetrauerit fiet ex nocumento qd̄ nõ ſit ex alijs fridis rebꝰ: qm̄ ille tardātur donec calefiant: neq3 earū penetratio eſt ita velox vt iſtiꝰ. Iſtud eni velocius penetrat q̄ complcat calefactio: ⁊ eius q̄dē ipedimētū ē magnū ⁊ ꝑcipue in corporibus que horripilationi ſunt apta. Et neq3 eſt ſicut impedimētū calefactionis ipſius cū ipm calidū penetrat: qm̄ eiꝰ calefactio in principio obuiatiõis nõ ꝑuenit ad hoc vt magnū faciat ipedimētū: imo nā̄ ei obuiat cum ꝑtitione ⁊ diſtributione ⁊ reſolõne. Fridum vo eſt cū nām deficere facit: ⁊ eius v̄tutē extinguit anteq̄ ad ꝑtitionē ⁊ diſtributionē ⁊ reſolutionē ꝑueniat. Et hoc quidem prouenit ex vino multitudine ſue quantitatis ⁊ calefactione ipſius ⁊ frigiditate.

¶ Docet alias diſpõnes a differētijs pulſus ꝓuenientes a vino rõne ſue qualitatis: ⁊ dicit tria ꝙ vinū dum penetrauerit frigidū actu in corpore facit nocumētū qd̄ nõ ſit ex alijs frigidis rebus. Et ratio: q2 alie tardant in ſtomacho anteq̄ penetrēt donec calefiant ⁊ earꝫ penetratio non eſt ita velox ſicut penetratio vini. Nā̄ iſtud velociꝰ penetrat q̄ ipſius cõpleat calefactio: ⁊ eius impedimētum eſt tūc magnū: q2 obuiat fridū actu ſanguini ⁊ ſpiritui: ⁊ alijs humoribꝰ exñtibꝰ in venis: vñ illi ꝯdēſant: ⁊ fiūt oppilões. ¶ Dicit 2ᵒ. ꝙ hoc impedimētū eſt ꝑcipue magnū in corporibꝰ qui ſunt parati horripilationi: vel ſm aliā ſram oppiloni. ¶ Dicit 3ᵒ. ꝙ eius ipedimētū nõ ē ſicut impedimentū calefactionis cuꝫ vinū penetrat calidū: imo ſuple eſt maius. Et rõ eſt. q2 vinū calidū per ſui calitateꝫ in pnꝰ nõ magnū facit impedimētū: ⁊ poſtea nā̄ ſibi cito cū participatione obuiat ⁊ diſtributione ⁊ reſolõne: ſed vinū frigidū: qñq3 facit deficere nām ⁊ extinguit eius virtutē anteq̄ veniat ad participationē ⁊ diſtributionē ⁊ reſolutionē ipſius. ¶ Subdit etiā epiloguꝫ ꝙ h̄ eſt qd̄ ꝓuenit ex vino ſui multitudine: ⁊ ſui caliditate: ⁊ ſui frigiditate. Primū dcm̄ eſt notū ſi itelligas ꝓuenire ex potu vini frigiditatē fortē: ſpirituū ⁊ ſanguis ⁊ humorꝫ coagulatiõem ex hoc ꝙ penetrat fridū. Nam ꝓpter eiꝰ familiaritatē attrahit ad venas ante digõnē ⁊ calefactionē: ⁊ reliq̄ nõ: ⁊

ita frigidū occurrit hūorib⁹ ꝛ ſpiritib⁹ in venis ɔtētis:qđ nō ɔtigit de alijs cibis ꝛ potib⁹. ¶ Et iō cauēdū ē fridū valde vinū ieiuno ſtōcho:iō ēt volētes refrigerare vēas cū potu:dam⁹ potū ꝑmiſtū multe aq̄.hec vina magis penetratiua actu frigida magis nocēt. ¶ Circa 2ᵐ nō ꝙ corpora apta horripilatōi ſūt corpa mſti ſēſus i qb⁹ ſūt ſuperfluitates acute:ꝛ i iſtis:q2 ꝑ vinū pcutiūt nerui ꝛ cōmouētur ſupfluitates ſup eis:iō magis horripilāt. Sꝫ āt dicat oppilatiōes res ē clarior:q2 pp īfrigidatiōes īgroſſant humores i vijs ꝛ addūt in oppilatiōem. ¶ Tertiū aūt dcm̄ ſupra declaratum eſt:ideo illuc pro nunc tranſeo.

¶ Cū aūt ipꝫ ɔſideratū fuerit vn̄ fortitudinē efficit alia hēbit iudicia cū ipm ſua eēntia fortes efficit ſanos:propterea ꝙ velociter prebet augmētum in ſubſtantia ſpiritus.

¶ Nūc docet qd i pulſu accit merito ſue ꝓꝑetatis paſſiue ſ.quā hꝫ ex q̄ ē aptū i ſpm̄ i corpe hois ɔuerti cibos. Et diuidit i duas ptes.ꝑ oñdit qualr varie ſe hꝫ i faciēdo virtuté.2° qūo diuerſimode variat pulſū.2ᵐ ibi[Ipm ḡ.] Pria in q̄tuor. Nā ꝑ oñdit qūo vinū ſe hꝫ in faciendo fortitudinē merito iſti⁹ ꝓprietatis.2° icidētalr oñdit qūo vinū varie facit fortitudinē calefaciēdo aut infrigidādo.3° oñdit dr̄iam iter hūc ſcdꝫ modū ꝛ ꝑmū.4° oñdit ꝙ vinū ex varietate complonum ɔſiderata q̄litate ꝛ ꝓprietate:diuerſo mō facit fortitudinē i diuerſis hoib⁹.ibi 2°[Sed lꝫ calefactio.]ibi 3°[Nō tm̄ eſt ſermo.]ibi 4°[Or ſi vinum.]

¶ De ꝑma pte dicit ꝙ ɔſiderādo vinū ex pte q̄ fecit fortitudinē.i.ex pte ſue aptitudis merito ꝓꝑetati ad fortificādū corpa hūana hꝫ hec iudicia.ꝑᵐ ꝙ ipm ſui eēntia.i.ꝓꝑetate ſanos fac̄ fortes. Et cā ē q2 i ſuba ſpūs efficit augmētū velociter:q2 cito i ſpm̄ ɔuertiſ i corpib⁹ ſanis ꝛ itelligitur tēpate ſūptū. ¶ In egris āt h fortaſſis nō fac̄.vt i cauſō ide i q̄ ad malā cholaꝫ ɔuertiſ. Sꝫ i ſanis icupate nulla ē ita calidus aut fridus i q̄ merito ꝓꝑetati cōiter currētis iter hoiem ꝛ vinū nō ſit vinū addere aptū i fortitudie q2 i ſpm̄ cito ɔuertiſ. ¶ Et dixi notāter merito ꝓꝑetatis cōiter currētis itervinū ꝛ hoieꝫ:q2 merito ꝓꝑietati ſingularis nō icōuenit ꝙ vinū ſit alicui venenū:ſic̄ vidim⁹ quoſdā dicere ſe vehemētiſſime ledi ꝛ ipm abominari.

¶ Sed lꝫ calefactio ꝛ ifrigidatio q̄ ex eo ſiūt plurima corpoꝝ ipediant:ē tm̄ cū vnaqueqꝫ eaꝝ cū aliq̄ ɔuēit cōplone ꝛ ē cū nō ɔuēit. Eſt nāqꝫ cuꝫ res fride eos fortes reddūt q cōplonēꝫ calidam malā hn̄t ſic̄ dixit Gal. ꝙ ſuccus granati calefactos ſemꝑ fortes efficit: ꝛ hydromel ifridatos ſemꝑ reddit vigoroſos. Vinū ꝑterea vn̄ ē calm nā aut frigidum nā eſt cum quoſdam fortes facit ꝛ quoſdam debilitat.

¶ Fac̄ qđ dcm̄ ē dicēs ꝙ lꝫ calefactio vini ꝛ ifrigidatio vini plurla corpa ipediūt: tm̄ ēt aliq̄ iuuat calefactio ſua ꝛ aliq̄ iuuat ifridatio ſua:ꝛ aliq̄ ipedit ſic̄ dic̄ Gal. ꝙ res frigide eos fortificāt q cōplonē calidā hn̄t vt vinū granatorū ſꝑ fortes fac̄ ꝛ aq̄ mellis ſꝑ fortes effic̄ ifridatos. Et iō vinū ex pte q̄ calefacit nāliter aut ifrigidat quoſdā fortificat ꝛ quoſdā debilitat. ¶ Et ego puto Aui. velle ꝙ q̄dā ſunt vina nāliter calida ꝛ q̄dā frigida. Et lꝫ differāt in cōplone ɔueniūt tm̄ in h ꝙ in ſpm̄ facilr ɔuertunt. Et ideo aliqn̄ merito cōplonis vinū fortificat tempando cōplonē corpis:aliqn̄ debilitat addendo in lapſum.

¶ Nō tm̄ ſmo nr̄ ē nūc d h.imo i ɔtute ei⁹ q̄ velocior ad ſpm̄ ɔuertiſ qm̄ h ſꝑ hꝫ ꝑ ſui eēntiā.

¶ Facit qđ dcm̄ ē dicēs ꝙ in precedēti parte cū diximus ꝙ vinum oēs ſanos fortes facit nō habuit ſermonē de hoc mō fortitudinis:q2 ē merito cōplexionis:immo loq̄ſ de eo quod ꝓuenit ex eo rōne fortitudinis ſue paſſiue ſcilꝫ ꝑ quam velociter conuertitur in ſpm̄ q̄ virtus ſequiſ ipm per ſuam eſſentiam.

¶ Or ſi vnū hoꝝ duoꝝ ipm i aliquo corpe iuenerit augmentabiſ in faciendo fortitudinem: ꝛ ſi ei ɔtrium extiterit minus fortitudinem faciet.

¶ Facit quod dictum eſt dicens ꝙ ſi vnum iſtorum duoꝝ inuenerit vinū in fortificādo.tunc magis fortificabit:ꝛ ſi ipediuerit min⁹ fortificabit tātū q̄tū cōplo ipedit ꝛc̄.

¶ Scdm̄ h igiſ ipm pulſū conuertet ſm h qm̄ ſi fortitudinē faciet in pulſu augmētabit fortitudinē: ꝛ ſi calefaciet in neceſſitate efficiet augmētū ꝛ ſi infrigidabit minorabit nec̄itateꝫ. ꝛ ſm ꝑm̄ i fortitudine facit augmētū.nunq̄ꝫ aūt i neceſſitate efficit augmētū qn in velocitate addat.

¶ Nūc vt ꝑdiceſ redit ad oñdendū qūo vinū variat pulſum. Et dicit ꝙ vinū ɔuertit pulſū ſꝫ h qđ dcm̄ ē:q2 ſi facit fortitudinē vtutis augebit in pulſu fortitudinē:ꝛ ſi calefacit efficit augmentum in neceſſitate.ꝛ per ɔſequēs facit dr̄ias ꝓportiōatas augmētate nec̄itati ꝛ ſi ifrigidabit diminuet nec̄itatem. Et ſm ꝑm̄ addit in fortitudinē.q2 i ſpm̄ ɔuertiſ plus ex hoc iuuādo vtpm̄ q̄ꝫ debilitādo q̄litate. ¶ Ultio dic̄ ꝙ nūq̄ꝫ efficit augmētū in neceſſitate qn addat i velocitate ꝛ reliq̄ ſūt clara. Sꝫ hoc ē ambiguū apud dicētes ꝙ augmētata nec̄itate ꝑ acqriſ magnitudo: ꝛ iō dicūt lram eſſe corruptā ꝛ debere dicere: vt dicit extrinſeca q̄ dicit:ꝛ nō i oī diſpōne addit in neceſſitate. Sꝫ apud Jacobū ꝛ modū meū text⁹ nō facit difficultatē.

¶ Aqua ꝟo ꝓpea ꝙ nutrimentū penetrare facit vigorat ꝛ ſilitudinem opationis vini opaſ. Et qm̄ non calefacit immo infrigidat non tm̄ auget in neceſſitate quantum vinum.

¶ Docet qd ex aque potu ſeqſ ꝛ itelligitur quando ſumitur cum cibo vel hora digeſtionis cibi quando dicitur ꝙ eſt potius delatiuus.cum autem per ſe ſumitur non facit hoc. Reliqua patent.

¶ De eis q̄ ſōn⁹ ꝛ vigilie in pulſu operāſ. Cap. XII.

PUlſus qdeꝫ iudicia in ſōno diuerſificanſ ſm horaꝫ ſomni ꝛ ſm diſpoſitionem digeſtionis.

¶ Auic⁹ in hoc caplo determinat de differentijs pulſus prouenientibus ex ſomno ꝛ vigilijs. Et diuiditur in duas partes.ꝑmo determinat ea que ex ſomno proueniunt.ſecūdo ex vigilia.ibi ſcda[Uigilia.] Prima in duas. primo enumerat ea in ſomno ex quoꝝ parte fit pulſuū diuerſitas.ſecundo determinat de varietatibus.ibi ſecunda[Pulſus igitur in principio.] ¶ Dicit primo ꝙ pulſus diuerſificatur in ſomno.aut ſm horam ſomni:aut ſm digeſtionis diſpoſitiones. ¶ Ubi conſidera ꝙ in cibo conſiderauit alterationem pulſus ab eo prouenientem ratione qua cibus i ꝛ. ideo poſtquā eſt digeſtus non fuit opportunum ꝙ diſtingueret in eo pulſuum diuerſitatem ſm diſpoſitionem digeſtionis. In ſomno autem quia plurimum fit ſomnus poſt comeſtionem ꝛ in ipſo maxime perficitur digeſtio: ideo Auicen. conſiderauit permutationem pulſus ſm diſpoſitionem digeſtionis.

¶ Pulſus igiſ in pricipio ſomni ē puus ꝛ debilis qm̄ mot⁹ caloris nālis:tūc ē ad ɔſtringēdum

⁊ ſubmergēdū ⁊ nō ad dilatandū ⁊ manifeſtandū: qm̄ ipſe in hora nulla tot⁹ tendit ad occultū: propterea ꝙ ipſm aīa mouet ad nutriēs digerendū. ⁊ maturandū ſupfluitates. ⁊ eſt ſicut ſupat⁹ et obſeſſus proculdubio.

¶ Nūc determīat de dīꝑa pulſuū ɔtigētiū ex ſōno. Et diuidit̄ i q̄tuor ptes. pmo oſidit q̄les pulſus ſunt in pn̄° ſomni. z° q̄les p⁹ cōplemētū digōns. 3° qn̄ ſōn⁹ ē ſupflu⁹. 4° qn̄ ſomn⁹ icipit cū vacuitate ⁊ carētia nutrimēti digerendi. ibi z° [Cū āt cib⁹.] ibi 3° [Deīde qn̄.] ibi 4° [Cū aūt ſomn⁹.] p° ī duas. Pžio docet q̄lis ē pulſus ī magnitudie ⁊ fortitudīe. z° in raritate ⁊ tarditate. ibi z° [Et pulſus ēt.] De pma pte dicit ꝙ ī pn̄° ſōni pulſus ē pu⁹ ⁊ debilis. Et cā ē qꝛ tūc calor tot⁹ tendit ad occultū corpis ⁊ motus ei⁹ ē ad ɔſtringēdū ⁊ ſubmergēdū ⁊ nō ad dilatandū ⁊ manifeſtādū: qꝛ aīa mouet calorē totū ī illa hora ad digerēduz nutriēs ⁊ maturādū ſupfluitates: ⁊ iō calor ꝑ tūc ē debilitatus ⁊ vīctus: qꝛ calor ē ſic̄ ſupatus ⁊ obſeſſus ꝓculdubio.

¶ Nō p̊ ex h̄ textu ꝙ in tpe ſōni caloris mot⁹ in pn̄° ē ad ſubmergēdū ⁊ ɔſtringēdū ipm ⁊ nō ad dilatādū: ⁊ iō pulſus ē pu⁹: qꝛ nā nō conat̄ dilatare arteriā h̄ tpe. Ex q̄ ps ꝙ nō ſp ſm exigētiā nec̄itatis extēdādi inſtrō obediēte fiunt pulſus dīie vt ſepe ſupius dcm̄ ē. ¶ Cā āt q̄re calor tūc ad iteriora mouet̄ ⁊ ad loca digōnis ġrat̄ in his q̄ dixi ſuper z° pticula afoziſmoꝝ: afoziſmo p̊. ¶ Nō ſcdo ꝙ cū calor ē retractus ad iteriora ad locū digōnis cibi vapores g a cibo eleuāt̄ hūidi ⁊ quodāmō aquei ſpūi cōmiſcētur. ⁊ iō ē calor ipſe oppſſus ⁊ ſubmerſus ⁊ debilitat⁹ quouſqꝫ digerat ſicut accidit puo igni ſub multis lignis viridibus. ⁊ iō vt⁹ ē debilis ⁊ ē z° cā debilitatis pulſus.

¶ Et pulſus ēt eſt maioris tarditatis et raritatis qm̄ lꝫ i calore accidat augmētū ſm ɔſtrictionem et coadunatiōem: tn̄ priuat⁹ ē augmēto qd̄ hꝫ in hora vigiliaꝝ pp motuꝫ calefacientē. Et motus q̄dē mot⁹ plus ē ad iflāmādū et iclinādū ad ptē maliciei cōplōnis Sꝫ ɔſtrictio et eoꝝ coadunatio tempare mioris ſūt iflāmationis et min⁹ extra hñt calorē ad eſtuatiōem. Et tu q̄dē hoc ſcies ex h̄ ꝙ anhelit⁹ lapi et ipſi⁹ eſtuatio multo maiores ſūt āhelitu et eſtuatiōe ei⁹ cui⁹ calorē ɔſtrict⁹ ppcām q̄ ſil'is eſt ſōno. vbi gr̄a. ſubmerſi in aq̄ tēpate frigiditatis qui ſit expgeſcēs lꝫ calor ɔſtrigat̄ et fugiat ex h̄: nō tn̄ augmētū āhelit⁹ ei⁹ ꝑueniet ad id ad qd̄ ꝑueniet labor et exercitium q̄ ſūt ei ꝓpinq̄. Cūqꝫ bñ ɔſideraueris nō inuenies aliud qd̄ calorem vehemēti⁹ icendat q̄ꝫ labor et mot⁹. Et vigilie q̄dē calorem nō efficiunt motu corporis: ita vt cū corpus quieuerit non ſit tpe neceſſari⁹. imo faciūt calorem ꝓpterea ꝙ ſpūs ad exteriora mouet̄ et motus eius ad ea eſt ſm cōtinuitatem: cum iſta eſt eius generatio.

¶ Hic oſidit q̄uo ſe hꝫ pulſus q̄ ad raritatē ⁊ tarditatem. Et vlt breuiter ꝙ pl'ſus ē tardus ⁊ rar⁹. Et rō ē qꝛ nec̄itas ē diminuta ī pn̄° ſomni. Cui⁹ ēt cā ē: qꝛ in pn̄° ſomni calor fortificat̄ ꝑ vnionē in iteriorib⁹ ⁊ in vigilia fortificat̄ per motū. mō fortificatio q̄ ē ꝑ motū ē maior q̄ꝫ illa q̄ ē ꝑ retractionē ad iteriora. Signū āt ꝙ mot⁹ plus facit augmētuꝫ caloris q̄ꝫ retractio ad iteriora ⁊ vnitio ē qꝛ anhelitus fatigati alic⁹ ⁊ laſſi ē velocior ⁊ ſpiſſior q̄ꝫ anhelit⁹ illi⁹ q ē ſubmerſus in aq̄ frigida. ¶ Et iō nulle res de illis cōiter corpib⁹ ſanis occurrūt q̄ magis faciūt calorē q̄ꝫ mot⁹: ⁊ qꝛ vigilie faciūt calorē nō ſolū ꝑ mot⁹ corpis ſꝫ ad motū ſpirit⁹ ad extra tēdētis ɔtinue. cū hic mot⁹ ſit gnātio. i. cā ei⁹ ſ. vigilie: cōſtat ꝙ magis itēdit̄ calor in vigilia q̄ꝫ in ſomno aliꝗs pib⁹: ⁊ iō in ſōno ē minor neceſſitas. q̄re pulſus tardat̄ ⁊ rariſicat̄. ¶ Circa iſtam partē primo nota ꝙ ratio Aui. ad probādū ꝙ pulſus ē tardior ⁊ rarior fundatur ſup iſto ꝙ nec̄itas tūc ē mior. Et rō ad ꝓbādū ꝙ nec̄itas eſt minor in ſomno q̄ꝫ in vigilia fundat̄ ſuper hoc ꝙ mot⁹ ſac̄ plꝰ ad augmētū nec̄itatis q̄ꝫ ɔſtrictio: ⁊ iō ī vigilia ī q̄ ē mot⁹ nec̄itas ē maior q̄ꝫ tpe ſōni qm̄ calor itēdit̄ pp ɔſtrictiōeꝫ. ¶ Et ſignū ꝙ mot⁹ plus auget neceſſitatē q̄ꝫ ɔſtrictio ē: qꝛ anhelit⁹ laſſi ⁊ laborātis ē velocior q̄ꝫ anhelit⁹ ſubmerſi ī aq̄. ¶ Et ſi dicat̄ ꝙ ī vigilia corp⁹ q̄ndqꝫ queſcit. ¶ Dic dī ꝙ ſp ī vigilia ē mot⁹ ſpūs ad exteriora cū ꝑ talē motū tenet̄ vigilia: ⁊ ille ſpirituū mot⁹ ſufficit ad itēſionē caloris de q̄ ſermo ē. Et ex ſupabūdāti dī ꝙ nihil ē qd̄ augeat calorē ſic̄ mot⁹ ⁊ labor: ⁊ itelligo h̄ nō vlr. Nā ignis magis calefacit q̄ꝫ mot⁹: ſꝫ itelligo de his q̄ corpib⁹ in ꝓpria ſanitate manētib⁹ aut ad ſanitatis ɔſeruacioneꝫ ſūt admiſtrāda. ¶ Sꝫ ɔ̄ id qd̄ hic dī de pulſu ſōni ē Gal. in cōmēto pulſuū cū dixit de pulſu dormiētiū ī pn̄°. Dic āt ē nō tardus ſimplr̄. ſꝫ ſꝫ alterā ptē motuū tardus: tot⁹ āt nō magis tardus q̄ꝫ cit⁹. ¶ Dōꝫ ꝙ h̄ Aui. loq̄t̄ vt Gal. in itroductorio pulſuū ad illos qui nō cognoſcūt ſyſtolē ⁊ iudicādo de pulſu rōe diaſtoles tm̄. hic dixit vn̄ ēt ſic ibi dixit Gal. Sꝫ Gal. ī cō° pulſuū dic̄ ꝙ apd̄ iſtructos pl'ſus pncipꝗ ſōni nec eſt abſolute velox: nec abſolute tardus: ſꝫ tardus ⁊ rarus ſm diaſtolē: ſꝫ ſyſtolē vō ɔ̄rio mō. Tu aūt habe mēti illud cōmētū: qꝛ multa ſūt in eo vitia. ¶ Nota ēt ex h̄ loco ꝙ in ſomno non ſiunt interiora gradualiter calidiora: cuius oppoſitum multum dicunt.

¶ Cūqꝫ aūt cib⁹ digeſt⁹ eſt i ſōno redit pulſus ⁊ ſit fortior ꝓpterea ꝙ virt⁹ augmētū recipit a nutriēte ⁊ redit illd̄ qd̄ ad ꝓfūdū diſcēderat ad regendū nutriens ad exteriora ⁊ ad ſuū pricipiū. Et pp h̄ ēt magnificat̄ tūc pulſus mltū: ⁊ ppea ꝙ cōplōnis caliditas pp nutriēs auget̄ q̄uēadmodū dixim⁹ ⁊ inſtrī etiaꝫ auget̄ lenitas ꝑ id qd̄ ad ipm ex nutrimento penetrat. verūtn̄ ſua magnitudine non auget velocitatē neqꝫ ſpiſſitudinem qm̄ h̄ nō ē illud qd̄ in neceſſitate ꝓhet augmētū ⁊ hoc etiam nō eſt ꝓhibens reſtaurari ex eo qd̄ neceſſarium eſt magnitudine ſola.

¶ Mō oſidit q̄lis ē pl'ſus i ſōno p⁹ digōnē cibi. Et dīt p̊ ꝙ hac hora pulſus redit ⁊ ſit fortior ſupple q̄ꝫ in pn̄° ſōni. Et cā ē duplex. vna qꝛ vt⁹ fortificat̄ a cibo qn̄ cib⁹ ē digeſt⁹ ⁊ ī ſāguinē ɔuerſus. Et z° cā ē qꝛ illd̄ qd̄ i pn̄° ſōni diſcēderat ad ꝓfūdū ad regēdū nutriēs. i. cibū ⁊ ad ſuū pn̄m. ſ. ad cor redit ad exteriora. Et h̄ ē vn⁹ mod⁹ exponēdi illū textū vl' alr̄. Illd̄ qd̄ diſcēderat ad ꝓfūdū ad rgēdū nutriēs. i. cibū redit ad exteriora: ⁊ redit ad ſuū pn̄m finale: qꝛ ad mēbra nutriēda ꝑ q̄ magī finalr̄ ē ſcūs ſpūs nāl q̄ꝫ ꝑ digerēdo. ¶ Dic̄ z° ꝙ pp iſtas cās pl'ſus magnificat̄ mltū. ⁊ magnificat̄ pp aliā cāꝫ ēt: ⁊ ē qꝛ illa hora auget̄ caliditas pp cibū vt ē dcm̄. ſ. ca° d̄ eo qd̄ cōedit̄ ⁊ bibit̄. ⁊ ēt auget̄ lenitas ⁊ obediētia inſtrī pp illd̄ qd̄ ad arteriā de nutrimēto venit. ¶ Dic̄ 3° ꝙ tn̄ ꝑ tunc nō auget velocitateꝫ lꝫ augeat magnitudinem. Nec auget ſpiſſitudineꝫ. ⁊ ratio eſt. quia hoc augmentū caloris nō eſt illud augmentū qd̄ in neceſſitate ꝓhet augmētū ſupple tātū vt opꝫ addē velocitatē ⁊ ſpiſſitudinē. ⁊ in illo nō ē aliqd̄ qd̄ ꝓhibeat ꝑ ſolā additionē

magnitudis reſtaurari illud qđ opꝫ de refrigerio. Et rō qꝛ cū augmēto neceſſitatis augetur virtus ⁊ inſtrumēti obediētia. Et hoc totū opꝫ experiētia notū eē: ꝙ. ſ. ſola magnitudo additur ⁊ nō velocitas aut ſpiſſitudo. ℂ Ubi nō ex textu in quādam pte ſōni eſſe reditū ſpirituū ab interiorib⁹ ad exteriora ⁊ a pncipali ad ſeruiētia. Et iđ diffō Aui. ſomni poſita 3ª primi nō eſt ſufficiens niſi intelligatur: vt dixi ſcđa aforiſmorum. aforiſmo primo ⁊ ſecundo.

ℂ Deinde qñ cū dormiēte ſomn⁹ perſeuerauerit fiet pulſus debilis pp caloris inati ꝯſtrictiōem ⁊ virtutis compſſionem ſub ſupfluitatib⁹ q̄ euacuādę erant ſm euacuationis modos q ſūt in vigilijs ex quibus eſt exercitiū ⁊ euacuationes q̄ non ſentiunt.

ℂ Oñdit qđ fit qñ ſomn⁹ ſupfluit poſt digōnē. Et dicit ꝙ i hoc caſu fiet pulſus debilis: qꝛ vtus debilitat ⁊ opprimit calor a ſupfluitatib⁹ q̄ ſūt euacuāde in vigilia ſm diuerſos modos euacuationū: ex qb⁹ ē euacuatio fcā p exercitiū: ⁊ alie euacuationes q̄ nō ſentiūt p actiōem caloris diſſoluētis ſride: ⁊ tu hic itellige maiorē fieri iſenſibilē reſolutionē in vigilia q̄ȝ in ſomno: ⁊ vide quomodo cuȝ hoc ſtat ꝙ in ſomno augetur ſudor ex his que dixi tertio tegni.

ℂ Cū aūt ſomn⁹ in principio euacuationem inuenerit ⁊ nec inuenit aliqđ ad qđ digerendū tendat declinabit complexionem ad partem infrigidandi ꝑſeuerabūt ergo paruitas ⁊ tarditas ⁊ raritas in pulſu ⁊ inceſſanter augmentabūtur.

ℂ Docet qđ puenit ex ſomno fcō ſup vacuitate ita vt nō ſint in corpe nutrimenta i ſanguinē ꝯuertēda. Et dicit ꝙ pulſus mioꝛat tardat ⁊ debilitat ⁊ rarificat. Et q̄to magis pcedit tāto in iſtis diſpo fit magis augmentum: ⁊ hoc ē quia continue declinabit ad partem infrigidationis.

ℂ Vigilie etiam diuerſa hñt iudicia: cū. n. dormiens euigilabit nāli ſui declinabit pulſus ad magnitudinem ⁊ velocitatem ordinate. deinde ad ſuam nālem redibit diſpōnem.

ℂ Hic Aui. agit de diſpo pulſus puenientib⁹ ex vigilia. ⁊ diuidit in duas ptes. Docet p̊ q̄les ſunt cū euigilat nāliter. 2° qñ euigilat violēter. ibi ſcđa [Sꝫ ſubita.] Dicit primo ꝙ vigilie etiā hñt diuerſa iudicia. Nā qñ dormiēs euigilatur a nā tūc pulſus pcedit ad magnitudinē ⁊ velocitatem ordinate. Et cā ē: qꝛ intēdit in vigilia: vt ſupra dcm ē. Erit autē ordinatus pceſſus quia paulatim calor intendit.

ℂ Sꝫ ſubita cā euigilato accidit vt pulſus ei⁹ illico cū a ſomno remouet qeſcat. qm̄ virt⁹ corā eo qđ ſubito euenit victa ē: ⁊ deide poſt hoc redibit ad eū pulſus magn⁹ velox ſpiſſus ⁊ diuerſus ad tremorē. ⁊ qm̄ mot⁹ iſte eſt ſimilis violento iđ nō inflāmat ētiā ipm. ⁊ qm̄ virt⁹ ſubito mouet ad repellendū nālr illđ qđ accit. ꝗ mot⁹ accidit diuerſi: ⁊ tremit pulſus: ſꝫ tn̄ ſm hoc nō lōgo ꝑſeuerat tpe: imo ad eq̄litatē cito redit: qm̄ lꝫ ei⁹ cā ſit q̄ſi fortis: ei⁹ tamen durabilitas ē pauca ⁊ cognitio deſtructionis ipſi⁹ eſt velox.

ℂ Facit qđ dcm̄ ē dicēs ꝙ i euigilato ab aliq̄ cā ſubito occurrēte accidit vt pulſus qeſcat. i. accidit ꝙ pulſus cadat ⁊ nō moueat tpe q̄ expectat mot⁹. ⁊ hoc ē pp terrorē quē facit cā excitans. Nā timorē ſeqt ſubita retractio caloris ad intra. ⁊ iđ nimir ſi fit expāſionis phibitio: ⁊ iđ qꝛ grauat virt⁹ diuerſimode ab hūorib⁹ petentib⁹ cor fit pulſus diuerſus: hoc tn̄ non diu durat: qꝛ cā lꝫ ſit fortis apparenter tn̄ nō diu durat: ⁊ ideo cito accidēs ceſſat cognita deſtructiōe ei⁹ qđ ē cito. ℂ Nō tn̄ hic illū textū qui dicit. Et qꝛ mot⁹ ē ſilis violēto. iđ nō inflāmat. Nā qdā intelligūt ꝙ qꝛ mot⁹ iſte ē ſilis violēto in trahēdo ſpm̄ ad iteriora pp aggrauatiōem. iđ non inflāmat anteq̄ȝ velocitet: imo ſit velocitas ſine neceſſitate caliditatis multe. ℂ Alij dicūt textū debere ſtare vt iacet in lr̄a exteriori q̄ dicit: ⁊ qꝛ motus ē ſilis violēto ⁊ moꝛat ēt. Et tūc ē reddere cām quare ēt poſt excitatiōem aliquātulū manet hec diuerſitas.

ℂ De pulſu exercitij. Cap. XIII.

In principio qdeꝫ exercitij ⁊ dū eſt tempatū pulſus fit magn⁹ ⁊ fortis ⁊ hoc qdē pp augmentū caloris inati ⁊ fortitudinē ipſi⁹: ⁊ fit etiam velox ⁊ ſpiſſus valde pp ſupfluam neceſſitatē quā facit mot⁹. Qꝛ ſi perſeuerauerit ⁊ fuerit prolixū: aut lꝫ fuerit breue erit tn̄ fortiſſimū ⁊ deſtruet: qđ ex fortitudine prouenit ⁊ debilitabit pulſus: ⁊ fiet paru⁹ propter reſolōnem caloris inati. ſꝫ ipſe fiet velox ⁊ ſpiſſus pp duas res: q̄rū vna eſt augmētū fortitudis ⁊ neceſſitatis: ⁊ alia eſt qm̄ vt⁹ retrahit ne magnitudini ſufficiat: poſtea velocitas inceſſanter minuit ⁊ ſpiſſitudo augmētat ſm q̄ritatē ei⁹ qđ ex vtute debilitat: deide ad vltimū in exercitū perdurauerit ⁊ debilitauerit fiet pulſus formicās pp debilitatē ⁊ ſpiſſitudinē fortē. Poſtea ſi magis ſupfluū fuerit ⁊ ex ipſo q̄ſi ad mortem perueniat efficiet qđ omnia faciūt reſoluentia ⁊ reducet pulſū ad hoc vt ſit vermiculoſus: deinde faciet ipm declinare ad raritatem ⁊ tarditatem cū debilitate ⁊ paruitate.

ℂ Determinat de pulſu puenīēte ab exercitio. Et diuidit in tres ptes. p̊mo oñdit quales ſiūt in pn̊° quouſqꝫ ſit moderatū. 2° qñ ſupflue incipit aut lōgitudīe aut intēſione. 3° qñ valde mltū ſupfluit. ibi 2ª [Qꝛ ſi ꝑſeuerauerit.] ibi 3ª [Poſtea velocitas.] ℂ Dicit p̊ ꝙ in pn̊° exercitij quouſqꝫ eſt tēpatū pulſus eſt magn⁹: velox ⁊ frequēs: qꝛ cū cōſtātia vtutis augetur neceſſitas. Et hec ꝑs facit p opinione mea de corde calidiori. ℂ De pte ſcđa dicit ꝙ ſi ſupfluit aut fuerit nimis forte q̄uis breue fit pulſus debilis ⁊ pu⁹ pp reſolōnem caloris inati. Etiā fit velox ⁊ frequens pp duas cās. p̊ma ē augmētū neceſſitatis. ſcđa qꝛ vtus deficit a magnitudine ſm exigētiā neceſſitatis. ℂ De 3ª pte dicit ꝙ poſtea minuit velocitas magis debilitata virtute: poſtea ad vltimum debilitata virtute fiet formicans ppter vehementē ſpiſſitudinē. Et plus debilitata fit vermicularis. ⁊ cū ad mortē ducit facit tardū ⁊ rarū ſicut alia reſoluentia. ℂ Ubi ꝯſidera Auic. hic ſumpſiſſe formicantem p maiori q̄ȝ ſit vermicularis: lꝫ oppoſito modo ſupra dixerit: aut opꝫ dicere ꝙ lr̄a eſt trāſlata. Et reliq̄ ſūt clara.

ℂ De pulſu balneorum. Cap. XIIII.

Balneatio aut erit cum aqua calida aut cum frigida.

ℂ Modo loquitur de pulſu balneatorū. Et primo ponit diſtinctionem. ſecundo de vtroqꝫ membro proſequitur. ibi [Si ăt.] Prima pars de ſe patet.

¶ Si aũt fuerit cũ aq̃ calida in pricipio ꝓueniũt ex ea fortitudis ꝛ neceſſitatꝫ indicia. Cũq̃ multũ reſoluerit debilitabit pulſũ. Gal. quoq; dixit erit tũc paru⁹ tardus ꝛ rarus. Dicem⁹ ergo ꝙ debilitas qdem ꝛ paruitas pulſus proculdubio exñt: ſed aq̃ cal'a cũ iterioꝛib⁹ corpis calefactionẽ efficiet caloꝛe accñtali fortaſſe non dubitabit ſed ad ſui nãm q̃ eſt ifrigidãdi redibit ꝛ fortaſſe durabit ꝛ pmanebit. Oꝛ ſi accidentalis q̃litatis iudiciũ ſuperauerit fiet pulſus velox ꝛ ſpiſſus. Et ſi ſupauerit qḋ ex nã ſui ꝓuenit fiet tardus ꝛ rarus. Et ſi eı⁹ calefactio accidentalis ad tantaꝫ ỽtutis reſol'onem ꝓuenerit vt ſyncopi ſit ꝓpinqua fiet ẽt pulſus tardus ꝛ rarus.

¶ Exegł ꝛ ṗ de balneatis i aq̃ cal'a nõ mierali. 2° in aq̃ frida. 3° i aqs mineralib⁹ ſiue in thermis. ibi 2° [Sed balneationis.] ibi 3° [Ex aqs.] Pria in duas. Prio ſm ỽitatẽ. 2° ponit dcm̃ Gal. cũ limitatione. ibi 2° [Gal quoq;.] ¶ De prima pte pꝫ totũ. ¶ De 2° pte ipe dicit ꝙ Gal. dixit ex balneo ſupflue dbilitãte fit pulſus puus: tardus ꝛ rarus. Et ſubdit limitando Gal. dcm̃ ꝙ ſi aqua calida penetrat p poros i corpus fortaſſis calitas accñtalis aque nõ durabit: vt poſt exitũ a balneo: ſꝫ aq̃ redibit ad ꝓpriaꝫ nãꝫ qꝛ fiet frigida. Aliqñ aũt calitas accñtalis durat vt qñ in tali aq̃ calida remanẽt. Si ġ iſta accñtalis q̃litas q̃ eſt caliditas remanet: tũc erũt pulſus veloces ꝛ frequentes niſi ad ſũmũ vel ꝓpe ſummũ debilitatis veniãt: ꝛ hoc pp augmentum neceſſitatis. Si aũt caliditas ad frigiditatem mutetur tunc verificatur dictum Galeni.

¶ Sed balneationis cũ aq̃ frigida facte frigiditas ſi penetrauerit debilitabit pulſum ꝛ faciet paruũ ꝛ efficiet raritatem ꝛ tarditateꝫ. ꝛ ſi nõ penetrauerit imo calorẽ coadunauerit augmentabiẗ fortitudo ꝛ creſcet paruũ ꝛ minueẗ velocitas ꝛ ſpiſſitudo. Ex aqs ỽo in thermis exñtib⁹ q̃ ſũt exiccãtes duritiẽ in pulſu augmẽtant ꝛ ex ei⁹ magnitudine minnũt: ſꝫ calefaciẽtes velocitatem in pulſu augmentant: ſi aũt virtutem reſoluerint erit qḋ iam diximus.

¶ Facit qḋ dcm̃ ẽ. ꝛ dicit ꝙ ſi ex balneatione cũ aq̃ frida frigus penetrauerit ad iterioꝛa fiet pulſus debilis: puus: tardus: ꝛ rarus. Sed ſi frigus nõ penetrauerit: imo ex eo caloꝛ readuneẗ: tũc augmentabiẗ in pulſu fortitudo ꝛ creſcet paꝝ in magnitudine ꝛ diminueẗ velocitas ꝛ ſpiſſitudo. Et h̃ locus videẗ expreſſe ꝯtra dicẽtẽ ꝙ ex oi augmẽto neceſſitatis fit pulſus ſil' magnus velox ꝛ frequẽs cõſtante virtute ꝛ inſtr̃o obediẽte: ſꝫ ipſe itelligit ꝙ creſcit paꝝ ꝛ diminuitur velocitas ꝛ ſpiſſitudo. i. nõ tam ſenſibiliter creſcunt velocitas ꝛ ſpiſſitudo: vel nõ tm̃ ꝓportionabil'r. ꝛ h̃ ẽ textũ torquere. ¶ Preterea. penes ipm querẽdũ ẽ quare plus ꝓportionabil'r creſcat magnitudo q̃ȝ alie dñe: ꝛ non põt ſm ſuã viã dicere. ¶ Ego aũt dico aquã humectare: ꝛ iõ inſtr̃m magis obedire. ¶ Dico 2°. ꝙ pp ſenſatũ frigus virtutẽ conari ad emittendũ extra ſpũ: ꝛ iõ magnificari pulſũ plus q̃ȝ nečitati correſpõdeat: ꝛ iõ rarificari ꝛ tardari. Ex aquis ỽo pꝫ quid dicat qꝛ aque ſulfuree ꝛ aluminoſe exiccando indurant arteriam.

¶ De pulſu qui vulneribus eſt proprius: ꝛ eſt pulſus pregnantium. Cap. XV.

Neceſſitas qdem in eis eſt multa pp ꝯmunitatẽ filij in attractione aeris. Ipſe. n. q̃ſi duabus attrahũt neceſſitatib⁹ ꝛ duab⁹ aeris attractionibus. Sed ỽtus proculdubio nõ augmẽtaẗ: neq; etiam minuiẗ niſi q̃ȝtũ o pꝫ pp laſſitudinem paucã q̃ ꝓuenit ex põdere pregnationis: pp h̃ igiẗ iudiciũ ỽtutis medie ꝛ nečitatis fortis vincit ꝛ augmẽtaẗ pulſus ꝛ fit velox ꝛ ſpiſſus.

¶ Hoc ẽ capl'm de pulſu pregnantiũ. Et dicit ꝙ in pregnãtib⁹ ẽ nečitas multa pp cõitatẽ filij ꝛ attractionem aeris: qꝛ ipe attrahũt q̃ſi duab⁹ attractionib⁹. i. q̃ſi p duob⁹ corporib⁹ p ſe ꝛ ꝓle. Nã ꝓles i vtero nõ euentaẗ niſi p arteriã q̃ ẽ in vmbilico: ꝛ ad arterias m̃ris termiaẗ. ¶ Dicit 2° ꝙ ỽtus in eis non fortificaẗ nec multum debilitaẗ niſi q̃ȝtũ debilitaẗ ex labore in portãdo onus pueri: ꝛ iõ iudiciũ pulſus ẽ iudiciũ neceſſitatis fortis ꝛ mediocris fortitudinis: ꝛ ideo eſt magnus velox ꝛ frequens.

¶ De pulſu doloris. Cap. XVI.

Dolor mutat pulſum aut ꝓpter fortitudinẽ ſui. aut qꝛ ẽ in mẽbro principali. aut pp longam morã ſui.

¶ Hic determiatõ pulſu doloris. Et ꝯſidera ꝙ nõ ꝯnũerat dolorẽ iter alia accñtia: ſꝫ hñt triſtitiã: qꝛ dolor aut ẽ q̃litas ſẽſibil': aut paſſio i organo exterioris ſẽſus. Et ṗ dat modos qb⁹ dolor mutat pulſũ. 2° exegł de pmutatiõe q̃ fit ab eo ſꝫ tps durãdi. ibi 2° [Et dolor qdẽ.] ¶ Diẗ ṗ ꝙ dolor mutat pulſũ aut pp ſui fortitudinẽ: aut qꝛ dolor ẽ i mẽbro nobili: aut pp lõgã ſuã morã. ¶ Nõ ġ ṗ. ꝙ dolor ẽ accñs nãe ꝯtriũ ſiue põaẗ ſenſatio ſiue q̃litas ſenſibilis: pp qḋ accñs i quocũq; mẽbro fuerit dũ fuerit fortis terreẗ ỽt⁹ ꝛ agitaẗ ꝛ cõ mouet ſpũs ad locũ doloris: vñ ſeqẗ inflãmatio ſpũs: ꝛ ſeqẗ virtutis debilitatio: ꝛ h̃ pp maxie cum dolor ẽ fortis: aut cum dolor multũ durat: aut dũ ẽ in membro p̃ncipali aut nobili. Nã ex eque intẽſo dolore in ore ſtõchi aut capite multotiens magis agitaẗ p viã cõitatis ſpũs q̃ȝ in pede aut manu. p̃mo igiẗ dolor pmutat pulſuꝫ: qꝛ p ipꝫ ỽtus incitatur ad velociter mouẽdũ ſpũs ꝛ multum. Et iõ ad faciendaꝫ pulſũ magnũ ꝛ velocẽ eſto ꝙ nõ fiat in ỽtute aut nečitate pmutatio. 2° qꝛ pmutat ỽtutis fortitudine cũ ſit de maxime ꝓſternẽtibus ỽtutẽ cau⁹ debilitatẽ auget intendendo calorẽ pp ſpũs agitatiões. ¶ 2° pꝫ q̃liter mutat qñ ẽ fortis: ꝛ al'r qñ ẽ debilis: ꝛ al'r cũ ẽ in principali mẽbro ꝛ nobili: ꝛ al'r ignobili: ꝛ al'r qñ durat: ꝛ al'r quando nõ durat: ꝛ hoc ſecundum intendit Aui. in loco iſto.

¶ Et dolor qdem cũ in ſui principio fuerit facit ỽtutẽ ebullire ꝛ mouebit ipſam ad reſiſtẽdũ ꝛ refrenãdũ ꝛ iflãmabit cal'itatem. Fiet ergo pulſus magn⁹ ꝛ velox: ꝛ maioris ſpiſſitudinis: qm̃ ſi pño magnitudinem faciet ꝛ velocitatem.

¶ Nũc exegł de illo mõ vltimo pmutãdi reliquẽs dñiaꝫ alioꝝ mõꝝ tãq̃ȝ notificabilẽ p hãc. Nã ſꝫ ꝙ ẽ i nobiliori magis agitat: ꝛ ſꝫ ꝙ ẽ i iñẽſiori ẽt magis agitat. vñ ſeqtur maior virtutis debilitatio: ꝛ maior nečitas: ꝛ iõ ſm iſtoꝝ ſceſſũ varioẗ pulſus: ſicut diceẗ de durabilitate. Diuidiẗ aũt pars iſta i tres. p̃mo oñdit qd facit qñ eſt in p̃n°. 2° qñ magis ꝓcedit. 3° qñ eſt in vltimo debilitatis virtutis ibi 2° [Cumq; dolor.] ibi 3° [Et ſi augmentatus.] ¶ De p̃ma pte dicit ꝙ dolor in ſui principio facit pulſum magnuꝫ ꝛ velocẽ ꝛ frequentem. ꝛ rõ ẽ qꝛ facit virtutem ebullire ꝛ feruere eam tanq̃ȝ ſtimulus ad hoc ꝯniẗatur reſiſtere ꝛ

refrenare cāſm doloris: ꝛ h cū motu ſpūs: ꝛ iō facit ſpirituū moueri velociter multum ꝛ frequenter.

Sed dubiū eſt: Utrū dolor in pn̄ facit pulſū fortē. Et ſic ē mens Gal. in introductorio pulſuū dicentis ad lrām. Paruus gdē adhuc exiſs ꝛ icipiens maiorē ꝛ vehemētiorē ꝛ velociorē ꝛ ſpiſſiorē pulſū opat. ¶ In oppoᵐ. qꝛ pulſus fortior ē tēpati: ſed doles nō eſt tēperatus. g ꝛc. ¶ R. fortitudo pulſus ſeqꝫ fortitudinē virtutis: ꝛ fortitudo virtutis tēpamētū cōplexiōis. g pulſus eſt fortior in tēpato ſine dolore q̄ cū per dolorē ſtimulatur. ¶ Dic dr̄ q̄ duplr̄ dr̄ pulſus fortis. vno mō ſimplr̄ ꝛ pſeuerāter: ꝛ h mō ſoliꝰ tēpati eſt fortiſſimꝰ. Alio mō ſm gd. ꝛ h mō eſt qn̄qꝫ pulſus fortis in diſtēpato. Et tu hūc locū nō pp illa que dcā ſunt ſupra in caplo de pulſu q eſt nālis. Pulſus g doloris in pncipio ē fortis pp magnū virtutis conatū vt ſumiꝫ a Gal. in cōmēto pulſuū ꝛ eſt fortis 2ᵒ modo. hoc ſufficit Gal. ſed nō ſimplr̄ ꝛ perſeueranter. ¶ Nota tn̄ vlteriꝰ qd̄ dr̄ in lr̄a. Qm̄ fixio magnitudinem facit ꝛ velocitatē: ibi eni fixio ſumiꝫ p conatu: ꝛ ē ſenſus q̄ conatus magnus virtutis ad cito reſiſtendū cāe facienti dolorem eſt cauſa velocitatis ꝛ magnitudinis: eſto ēt q̄ non creſceret neceſſitas.

¶ Cūqꝫ dolor ad finem ſue fortitudinis puenerit: pp illō qd̄ diximꝰ de modis procedet minorando ꝛ redibit ad inferiora donec magnitudinē perdet ꝛ velocitatem ꝛ vicem earū ſupplebūt ſpiſſitudo fortis ꝛ paruitas ꝛ formicatio ꝛ vermiculatio.

¶ Iſta ps pꝫ ppterea q̄ vtꝰ debilitaꝫ remanēte neccitate:

¶ Et ſi augmentatus fuerit adducet ad raritatē ꝛ perditionem.

¶ Pꝫ ēt hec pars: qꝛ ad vltimū diſſoluta vtute h accidit.

¶ De pulſu apoſtematum. Cap. XVII.

Apoſtematū gdem alia ſūt q̄ febres efficiūt. ꝛ hoc aut pp coꝝ magnitudinem: aut pp nobilitatē membri in quo ſūt. ꝛ pulſū in toto corpe mutant ſm mutatiōem febris ppriam. ꝛ nos ipſam dicemꝰ in loco ſuo: ꝛ alia ſūt q̄ febres nō faciūt ꝛ mutāt pulſuꝫ mēbri in quo ſūt ppriū p eēntiā. ꝛ eſt ēt cū reliq corpis pulſū mutant p accñs. ſ. nō pp q̄ eſt apa: ſed pp hoc q̄ dolorem efficit. Apa āt qd̄ pulſuꝫ mutat: aut ipm mutat per ſpēm ſui aut p ſui tps: aut per quantitatem ſuam: aut per membrū in quo eſt; aut per accidens qd̄ ſeqtur ipm ꝛ comitaꝫ.

¶ In iſto caplo determiat de pulſibꝰ apatū. Et nō q̄ non loqꝫ de pulſibꝰ alioꝝ morboꝝ: aut pp cāꝫ dictā in cap̄ p̄a me i vno dubio. aut qꝛ ſuffiꝫ qd̄ h dr̄ cū apata oē genꝰ morbi icludāt. ¶ Diuidiꝫ āt pn̄s capᵐ i duas ptes. nā p̄ ponit duas diſtīctiōes apatis ad ppoſitū vtiles. 2ᵒ oñdit quō ex apatibꝰ mutātibꝰ pulſū pueniūt varie pulſuū drīe. ibi 2ᵒ [Qd̄ vo p ſui ſpēm.] ¶ De p̄ma pte dic p̄ q̄ apatū q̄daꝫ ſūt q̄ faciūt febres: ꝛ q̄dā nō. Prima mutāt pulſuꝫ mutatiōe q̄ ē ppria febrē: de q̄ dicēꝫ in p̄mo quarti. Sꝫ 2ᵒ mutāt p eēntiā pulſuꝫ i mēbro in q̄ ſūt: ꝛ ɔtigit q̄ mutāt pulſū i toto rōne alicuiꝰ accñtis qd̄ ipa cōitaꝫ: ſic vbi gr̄a dolor. Circa h tn̄ addit q̄ apata faciētia febrē: aut faciūt illā pp ſui magnitudinē: aut pp mēbri nobilitatē i quo ſūt. ¶ Nō g q̄ apata faciūt qn̄qꝫ fe. effimerā. vt qn̄ nō trāſmittiꝫ ad cor ex apate aliq̄ putrida fuligo: ſed ſolū ſpiritus ad locū apatis veniēs: ꝛ ibi calefactus rediens ad cor ipm calefacit: qn̄qꝫ aūt ab apate cōicaꝫ fumus putridus cordi: ꝛ ſm iſtoꝝ varietatē fiunt pulſus varij ſicut varij ſūt pulſus effimere fe. ꝛ putride. Et iō dixit q̄ mutāt pulſum ſm mutationē febri ppriā. ¶ Nota 2ᵒ. q̄ q̄uis apa eſſet in mēbro nobili ꝛ magnū tn̄ non opꝫ q̄ febrē faciat niſi fuerit calꝫ. aut p eēntiā ſicut apata ſanguinea ꝛ colerica: aut p accñs ſicut apata de alijs hūoribꝰ. ſ. putridis. Et h vult Gal. 5ᵒ de interioribus: ꝛ iō opꝫ addere q̄ ſit calm. ¶ Nota 3ᵒ q̄ tūc apa mutat pulſū p eēntiā qn̄ mutat immediate p aliqd de apatis eēntia: puta rōne male cōplonis aut ſolonis ɔtinuitatis aut male cōpoſitiōis: ꝛ tūc dr̄ mutare pulſū p accñs qn̄ mutat pulſū rōne alicuiꝰ accidētis ipm ɔſītis. Mō apa qd̄ nō facit febrē in mēbro i quo ē multotiēs faꝫ calitatē ꝛ nccitatē augmētatā. Et iō rōne illoꝝ pulſū i illo mēbro mutat. ꝛ ſic per ſui eēntiā: ſꝫ i toto reſiduo mutat pulſū qn̄qꝫ pp dolorē pp quem agitat ſpūs vtus regitiua vt dcm̄ ē ſupra de dolore. ¶ 2ᵒ diſtīctio quā ponit ē: q̄ apa mutās pulſū aut mutat ipſuꝫ rōne ſue ſpēi aut rōne ſui tpis. ſ. pncipij augmēti ꝛc. aut p ſui q̄titatem. aut rōne mēbri i quo ē aut rōne accñtis ipm cōcomitantis. Et hec ſcda diſtinctio ſtatim declarabitur.

¶ Qd̄ vo per ſui ſpēm mutat eſt ſic apa calm ex quo p ſuā ſpēm puenit vt mutēꝫ pulſus ad ſerinū ꝛ ad tremorē ꝛ horripilatiōem ꝛ velocitatē ꝛ ſpiſſitudinē niſi et ɔtra ſit cā hūectās q̄ ppꝛietatē ſerini deſtruat ꝛ vice ipſiꝰ vndoſitateꝫ ſupplere faciat. verūtn̄ tremor ꝛ velocitas ꝛ horripilatio ꝛ ſpiſſitudo ipm ſp comitaꝫ: ꝛ quēadmodū cērā q̄dam ſūt q̄ ſerini ppꝛietatem prohibent ſimlr̄ ſūt q̄dam eaꝝ q̄ ſerini ppꝛietatē augmētant ꝛ ipſam apparere faciūt.

¶ Mō exeqtur declarādo mēbra 2ᵉ diſtinctionis. Et diuidiꝫ in qnque. ſꝫ q̄ ſūt qnque mēbra. ibi 2ᵒ [Mutatio vo ſpēiᵒ.] ibi 3ᵒ [ſm q̄titatem vo ſui.] ibi 4ᵒ [ꝛ ſm ſuū.] ibi 5ᵒ [Mutatio vo q̄.] Pͥa ps diuidiꝫ i q̄tuor. Nā p̄ docet q̄ huiuſmodi pulſus pueniūt ab apate calido. 2ᵒ a molli frigido flatico. 3ᵒ a duro. 4ᵒ ab extitura. ibi 2ᵒ [Et molle.] ibi 3ᵒ [Duꝝ vo.] ibi 4ᵒ [Extitura.] ¶ De p̄ma dic q̄ apa mutat pulſū p ſui ſpēꝫ. ſic vbi gr̄a: apa calꝫ qd̄ faꝫ pulſū mutatū a nāli vſus ſerinitatē tremorē ꝛ horripilatiōeꝫ ꝛ velocitatē ꝛ ſpiſſitudinē. Et h hꝫ vītatem niſi cū apate calo fuerit aliqua cā hūectās q̄ deſtruat ppꝛietatē ſerini: ꝛ mutat ipꝫ vſus vndoſuꝫ: ſꝫ tn̄ i h caſu tremor ꝛ velocitas ꝛ horripilatio ꝛ ſpiſſitudo ipm ſp ɔcomitāꝫ. Et ſubdit q̄ ſicut aliq̄ ē cā phibens ſerinitatem ita ꝛ aliqua augens.

Sed circa iſta cadunt dubia. p̄ᵐ qꝛ nullus ē pulſus horripilatiōis: vt pꝫ: qꝛ doctores de ipſo nullā fecerūt mētiōeꝫ. ¶ 2ᵐ dubiū. qꝛ pulſus fit ſerinus aut propter diuerſitatē corporis arterie in duritie ꝛ mollitie: aut propter diuerſitatem contenti in ea: vt ſupra dicitur: nunc autem ex calido apate nullū iſtoꝝ videꝫ ſeq. ¶ 3ᵐ dubiū. qꝛ ſi cā humectās facit pulſū vndoſū. ſeqꝫ q̄ non remanebit tremulus. Nam tremulus non fit ſine arterie duritie que non eſt cum ſuperflua humiditate. Et q̄ nō ſit tremulus ſine arterie duritie. pꝫ ſupra in cap̄ de hiſq̄ pueniūt ex cauſis ɔtētiuis cuꝫ dixit. Pulſus. n. tremulus procedit ex fortitudine ꝛ inſtrumēto duro ꝛ neceſſitate forti: ſine iſtis. n. non fit tremor.

¶ Ad p̄ᵐ dr̄ q̄ pulſus horripilatiuꝰ ē ille in q̄ tā pua pcipiꝫ concuſſio vt non imerito dicatur tremulus. Sed differt a tremulo per minus percipe concuſſioneꝫ. Et poteſt ſub tremulo ɔtineri. Unde Gal. in cōmento pulſuū dixit ali

quid h̄z concuſſionis. ℭ Ad ſcdm dr̄ φ a͞pa calidum tendens mēbrū in quo eſt facit arteriarum villos extendi: ⁊ arteriā ꝑ hoc diuerſimode indurari ⁊ obedire. ℭ Ad 3ᵐ dr̄ φ tremor qui vere dr̄ tremor. ⁊ ē manifeſta multū cōcuſſio: nō fit ſine duritie arterie: ſꝫ hm̄ horripilatio qn̄qꝫ ſi ne ea. ℭ Aduerte tn̄ φ cā humectās ē aut multitudo humide mā̄e: aut humidi vaporis. Cā āt verificās dcm̄ Aui. ē: qꝛ calidū a͞pa ſue mā̄e i collectiōe mēbꝝ qd̄ a͞pat in parte a͞pata multū iplet ⁊ multū tēdit: vn̄ ad tactū videt̄ dura: ⁊ ideo neruorum villi ⁊ ligamētoꝝ qui in arterijs ſūt per viam compaſſionis tenduntur.

ℭ Et molle qdeꝫ a͞pa pulſū facit vndoſum: ⁊ ſi fuerit valde frigidū ipſū efficiet tardū ⁊ rarū. Durū ꝟo a͞pa proprietatem ſerini augmentat.

ℭ Patet ſnīa ⁊ cā. qꝛ apoſtema molle pulſū facit vndoſū. Et ſi fuerit valde frigidū ipꝫ faciet raꝝ ⁊ tardū. ℭ Durū ꝟo. Pꝫ. φ a͞pa durꝝ ꝓprietatem ſerini augmentat.

ℭ In exitura aūt cū ſit collectio i͞pa pulſū cōuertit de ꝓprietate ſerini ad vndoſi ꝓprietateꝫ ꝑꝑ hūiditateꝫ ⁊ lenitatē q̄ i͞pam ſequūt: ⁊ p̄bet augmentū in diuerſitate ꝑꝑ ſuā grauitateꝫ: velocitas aūt ⁊ ſpiſſitudo alleuiat̄ ꝑꝑ caloris accn̄talis quietem cā maturationis.

ℭ Dicit φ in exitura hora qua colligitur materia conuertitur pulſus de proprietate ſerini ad vndoſitatem ꝓpter humiditatem ⁊ lenitatem arterie que ſequit̄ collectionē: ſed fit pulſus magis diuerſus ꝓpter grauitatē exiture ſuper virtutem. ℭ Dicit 3° φ velocitas ⁊ ſpiſſitudo minuit̄ multotiens ꝓpter quietem caloris accidentalis cā maturationis. ℭ Primo ḡ aduerte φ exitura ē a͞pa in quo mā̄ ſaniatur ⁊ in concauum locum colligitur aut collecta eſt. ℭ Nō 2° φ hac hora mā̄ ꝑ ꝑte diſſoluit̄ ⁊ ēt mollificat̄ tam mā̄ q̄ꝫ a͞pa: vnde videtis φ qn̄ ſanies ꝑ parte eſt fcā a͞pa eſt mollius ad tactum ⁊ mā̄ magis pōt euaporare ⁊ humectare. ℭ Nō 3° φ qn̄ fit exitura plurimū qd̄ fuit in toto membro collectum colligit̄ in parte vna: ⁊ illa eſt ēt diuiſa ⁊ ſoluta. vn̄ virtus ab illa materia magis grauat̄. ℭ Ultimo nō. φ vtplurimū exitura ē cū generatione ſaniei bone: ⁊ ideo ceſſat poſt eam putredinalis calor: ⁊ ideo vtplurimum minuitur accn̄talis calor eius: qn̄qꝫ aūt contingit oppoſitū. Ex his collige cām oīum que dicuntur.

ℭ Mutatio ꝟo ipſi° cā ſuorū temporū eſt qm̄ dū calidū a͞pa erit in augmēto ꝓprietas ſerini ⁊ q̄cūqꝫ dixim° ſūt ſicut in augmento ⁊ ei° duricies ſꝑ augmentat̄ ꝑꝑ extēſionē q̄ auget̄ ⁊ in tremore ꝑꝑ dolorem. Cumqꝫ ad ſtatū peruenerit omnia augmentant̄ accn̄tia p̄ter illud qd̄ fortitudinem ſeqt̄: ipꝫ nanqꝫ debilitatur in pulſu ⁊ ſpiſſitudine ⁊ velocitate augmentū prebet: deinde ſi ꝓlongabit̄ velocitas deſtruet̄ ⁊ redeundo fiet formicans. Cum aūt minuet̄ ⁊ reſoluit̄ aut aperiet̄ fiet pulſus fortis ꝓpterea φ virtus exonerabit̄ a pondere ⁊ ceſſabit ipſius tremor propterea φ dolor extenſiuus minuet̄.

ℭ Hic ponit mutationes pulſus rōne tempoꝝ apoſtematis. Et dicit primo φ dum calidū apoſtema eſt in augmēto auget̄ velocitas ⁊ ſpiſſitudo ⁊ ſerinitas ⁊ tremor aliqs deductis impedimentis. Nam durities ⁊ neceſſitas creſcunt. ℭ Dicit ſcdo. φ qn̄ eſt in ſtatu creſcant oīa accidētia exceptis illis que ſequuntur fortitudinē virtutis: ⁊ id nō ē ita fortis: ſꝫ eſt velocior ⁊ ſpiſſior ⁊ ſerinior ⁊ magis tremulus: ſed nō dicit φ ſit maior: qꝛ hoc nō eſt ſemꝑ: qꝛ aliqn̄ eſt minor ꝓpter virtutis debilitatem. ℭ Dicit 3° φ ſi in ſtatu perſeueret diu ⁊ non ſuccedat declinatio ſicut accidit i mortalib° deperdit̄ velocitas ⁊ fit pulſus formicans. ℭ Dicit 4° φ ſi apoſtema minorat̄ ⁊ veniat ad apertionem: tūc fiet pulſus fortis: qꝛ virtus exonerabit̄ ⁊ ceſſabit tremor qꝛ dolor extenſiuus minuet̄. Et hoc vltimū non eſt vl̄r veꝝ in exituris intrinſecis ſtatim ſicut qn̄ ad apertionem veniūt. tunc. n. quādoqꝫ virtus quaſi deficit ⁊ ſyncopizat. Sed poſt quieteꝫ ab illo materie exitu ⁊ vt plurimum reliqua patent.

ℭ Scdm̄ quantitatem ꝟo ſui: qm̄ magnū facit: vt ſint iſte diſpōnes maiores ⁊ magis augmentate: ⁊ paruū vt ſint rariores ⁊ paruiores.

ℭ Docet q̄uo pulſuum dr̄ie mutent̄ mutatione q̄ntitatis exparis dicens. φ differentie quas a͞pata rōne ſue ſpēi faciunt: ſiunt maiores a magno ⁊ minores a paruo: quod verum h̄z de per ſe: ſed qn̄qꝫ rōnem debilitatis conſequentis magnum apoſtema calm̄ facit pulſum minorem.

ℭ Et ſm̄ membrū qm̄ ex mēbris neruoſis prouenit augmētū in duritie pulſus ⁊ in proprietate quā h̄z ſerin° ipſi°: ⁊ ex venenoſis qdeꝫ ꝓuenit augmētū in magnitudine ſua ⁊ vehementia ⁊ diuerſitas multa ⁊ precipue ſi que in eis ſuperate fuerint arterie ſicut in ſplene ⁊ pulmone ⁊ nō durabit huiuſmodi magnitudo niſi q̄ntū perſeuerauerit fortitudo ⁊ membra humefacta ⁊ lenia ipꝫ faciūt vndoſū ſicut cerebrū ⁊ pulmo.

ℭ Ponit diuerſitatē ꝯſequētē a͞pata rōne membri in quo eſt apoſtema dicens. φ hoc modo accidit: qꝛ ſi in mēbro ſunt neruoſo ꝓuenit pulſus cū proprietatibus ſerini merito membri ꝓpter contractionem ⁊ dolorem qui inde ſequitur. ℭ Dicit ſcdo. φ ex apoſtemate i mēbris venenoſis ꝓuenit magnitudo ⁊ vehementia ⁊ diuerſitas multa. Et h̄ h̄z maxime veritatem niſi in membro plurime fuerint arterie ſicut ſplen ⁊ pulmo: ⁊ durabit magnitudo q̄ꝫ diu durabit virtus ⁊ non plus. ℭ Dicit 3° φ humida membra ⁊ lenia faciant pulſum mollē ⁊ vndoſum ⁊ cerebrum ⁊ pulmo. Cā primi dcā eſt ſupra. Cauſa ſcdi eſt magnitudo neceſſitatis: ⁊ multa virtutis aggrauatio cum mā̄ fumos cōicet cordi. Cauſa tertij clara eſt: quia ex nutrimento illoꝝ membroꝝ: ⁊ ꝓpter humido multum diſſoluitur: ⁊ cōicatur arterie: vnde mollificant̄: quare ⁊c̄.

ℭ Mutatio ꝟo q̄ a͞pa mutat pulſum aliquo mediante ſicut a͞patis pulmonis: qd̄ facit pulſuꝫ tremulū: ⁊ ſicut a͞patis epatis: qd̄ facit ipm̄ mictualeꝫ: ⁊ a͞patis renis qd̄ facit ipſum ſtrangurialē: ⁊ a͞pa mēbri fortis ſēſus ſicut ſtōchi ⁊ diaphragmatis facit ipm̄ ſpaſmoſum ⁊ ſyncopizantē.

ℭ Docet exemplariter q̄uo a͞pata mutant pulſum aliquo mediante: ⁊ ponit quatuor exēpla. P̄mum eſt φ apoſtema pulmonis qn̄qꝫ non ſemꝑ aliquo mediante facit pulſum tremulum. lꝫ non rōne ſubſtantie mēbri: ⁊ hoc eſt quādo ſuffocat: tunc enī ex vehemēti conatu anhelādi extendūtur muſculi pectoris ⁊ extendūt villos arteriarum: ⁊ quia multa eſt neceſſitas ⁊ conatus fortis fit tremor. ℭ Scdꝫ exemplum eſt de apoſtemate epatis qd̄ facit pulſum mictualē. i. pulſum quem h̄z homo cum multum mingit: vt verbi grā: ſi ex calido apoſtemate fiat diabetes. ℭ 3ᵐ exēplū eſt de apoſtemate renuꝫ qd̄ facit pulſuꝫ ſtrāgurialeꝫ

ſ.mutatū

ſ.mutatū ſm exigentiā ſtrāgurie in qua ſunt interpolati multi dolores acuti ⁊ hoc non ſemper: ſed quando tale apoſtema ſequit̄ ſtrāguria. ¶ Quartū exemplū eſt ſicut apoſtema mēbri fortis ſenſus vt oris ſtomachi facit pulſuz ſpaſmoſuz.i.dolis ſpaſmati:qm̄ ad ipz ſequit̄ ſpaſmus: aut pulſuz ſyncopiçantē.i.dolis ſyncopiçati: ⁊ hoc quādo dolorem talis apoſtematis ſequitur ſyncopis.

¶ De indicijs pulſus accidētiū anime. Cap. XVIII.

Ira quidem ꝓpterea ꝙ virtutē feruere facit ⁊ ſpiritū ſubito dilatat pulſum facit magnū ad ſupiora ſe eleuantem velocē ⁊ ſpiſſuz in quo nō opz diuerſitatē cadere: qm̄ paſſio exiſtit ſimilis niſi timor ei admiſceatur: qui vna vice ſuperet: ⁊ hoc alia ſuperet vice: ⁊ ſimilr̄ ſi verecundia ei admiſceat̄ aut ꝯtrarietas ab itellectu qui tacere precipiat ⁊ ne ferueat ad malum inferendum illi cui iraſcitur.

¶ In iſto caplo determinat de pulſibus accidētiū aiē:nō oium: ſed illoꝝ que maxime videnī ꝯmutare ⁊ relatione ad que reliquoꝝ facilr̄ habemus cognitionē. ¶ Diuidit̄ aūt pñs caplm in q̄tuor partes. pmo ponit pulſum ire. ſcdo deliciaꝝ. tertio triſticiaꝝ. q̄rto timoris. 2ª ibi [Et ex delitijs.] 3ª ibi [In triſticia.] 4ª ibi [Timor vo.] ¶ De prima parte dicit primo ꝙ pulſus ire eſt magnus velox ⁊ frequens. Et cauſa eſt qꝛ ira facit virtutē feruere.i.feruido motu moueri ad tranſmittendum ſpm:⁊ cum hoc ad ſubito.i.velociter tranſmittendum. Intelligo ergo eſto ꝙ ex ira non creſceret calor: fieret tn̄ pulſus magnus velox ⁊ frequens ex inclinatione nature: cuz tale eſt accñs. ¶ Dicit ſcdo ꝙ non opz pulſum ire eſſe diuerſuz: qꝛ paſſio eſt ſilis ⁊ vniformis.i.intēſio in paſſione eſt vna ⁊ vlciſci ⁊ recōtriſtare niſi forte miſceat̄ timor: aut verecundia: aut dictamen rōnis ꝓhibens in exitum ire. ¶ Nota tn̄ ſm Gal. in cōmēto pulſuū hūc pulſuz eſſe fortē ꝓpter conatū nature. Et intelligit̄ niſi ira multum ꝑſeuerādo intrāiū alteret ⁊ reſoluat: ꝙ opz debilitari ⁊ minorari.

¶ Et ex delitijs q̄dē ꝓpterea ꝙ ad exteriora paulatim mouēt nō ꝑuenit ad illud qḋ ꝑuenit ex ira in velocitate ⁊ ſpiſſitudine: imo eſt cū eius magnitudo ſufficit neceſſitati ⁊ eſt tardus ⁊ rarus. ⁊ ſilr̄ pulſus letitie: qm̄ ipſe fit magnus ſm plurimū cū lenitate ⁊ attinet tarditati ⁊ raritati.

¶ Ponit pulſus deliciaꝝ ⁊ letitie. Et itelligit̄ a Jacobo: ꝙ hi pulſus ſūt magni ꝓpter augmētū neceſſitatis: ⁊ iō ſūt apō ipm veloces. Et iō itelligit hūc locū ꝙ ſūt minꝰ addētes in velocitate ⁊ ſpiſſitudie: q̄ȝ in magnitudine. Et iō dr̄r diminuti in iſtis reſpectu magnitudis. ¶ Et hic modus nō videt̄ mihi verus. pmo qꝛ Auic. dicit ꝙ ꝓpter ea nō ſūt veloces ⁊ ſpiſſi: qꝛ v̄tus ſatiſfacit neceſſitati cū magnitudine. ¶ Scdo: qꝛ apud ipm nō pōt ſignari cauſa q̄re plus ꝓportionabilr̄ creſcat magnitudo q̄ȝ alie drie pulſus. ¶ Tertio qꝛ in itroductorio pulſus dr̄ abſolute ꝙ eſt magnus tardus ⁊ rarus. Iō aūt ſunt magni: qꝛ virtus iclinat̄ multū ſpm̄ effundere: ⁊ hoc niſi ſit gaudium ꝑiculoſuz: nō aūt ſūt magni neceſſario ꝓpter augmentū neceſſitatis. ¶ Nota vlterius drīam eſſe inter delitias ⁊ letitiā: qꝛ delitie dicūt delectationē ex ſenſibꝰ occurrētibus: letitia aūt dicit delectationē ex quacunqȝ cauſa.

¶ In triſticia vo ꝓpterea ꝙ calor ſuffocat̄ ⁊ ſubmergit̄ ⁊ fortitudo debilitat̄ opz vt ſit pulſus paruus ⁊ debilis: rarus ⁊ tardus.

¶ Et pz lr̄a ⁊ cā. ¶ Sed arguit̄ ꝯtra qꝛ pulſus triſtitie eſt ꝯtrarius pulſui letitie: ſi igit̄ in letitia eſt tardus ⁊ rarus: in triſticia erit velox ⁊ frequēs. ⁊ aſſumptū eſt Gal. in cōmēto pulſuū. ¶ Preterea q̄nqȝ triſticiā ſequit̄ effimera febris. ¶ Ad primū dr̄ Gal. voluiſſe ꝙ eſt contrarius in magnitudine: nam ibi dixit vtrūqȝ eſſe tardum ⁊ raruz. ¶ Ad ſcdm dicitur ꝙ hoc eſt per accidens.

¶ Timor vo q ſubito venit pulſū facit velocē ⁊ diuerſuz ⁊ iordinatū. Sȝ ꝯſuetꝰ q ordiate ꝑuenit mutat pulſū ſȝ modū mutatōis ſollicitudis.

¶ Ponit pulſū timoris dicēs. ꝙ timor ſubitus facit pulſū velocē diuerſuz ⁊ inordinatū: ſȝ timor ꝯſuetus facit pulſuz ſollicitudis.i.triſtitie qui eſt puꝰ tardus ⁊ rarus: niſi intrāiū debilitet ꝙ oporteat recōpēſare cū velocitate aut ſeqt̄ ide febris. ¶ Cā ſcdi dicti eſt qꝛ ſimilant̄ motꝰ ſpūs in timore ⁊ triſtitia. ¶ Cā primi eſt. qꝛ in ſubito timore nā ſubito reuocat calorē ⁊ etiā mēbris velociter trāſmittit. Fit āt diuerſus qꝛ nā grauat̄ ex motu humoꝝ ad cor.

¶ De ſumma mutationis reꝝ contrariarū nature eſſentie pulſus. Cap. XIX.

Ab eis fit mutatio aut ꝑꝑ hoc ꝙ accidit de eis ex malitia cōplexionis ⁊ tu q̄dē iaz ſciuiſti pulſuz cuiuſqȝ cōplōnis: aut ꝓpterea ꝙ virtutem ꝯſtringūt ⁊ pulſuz faciūt diuerſuz ⁊ ſi ꝯſtrictio valde fuerit fortis: erit ſine ordine ⁊ abſqȝ pondere: ⁊ ꝯſtrictionē quidem faciēs eſt omnis materialis multitudo: ſiue ſit apoſtema: ſiue non ſit apoſtema: aut ꝓpterea ꝙ virtutem diſſoluit ⁊ facit pulſum debilem: ⁊ omnia hec ſūt ſicut dolor fortis ⁊ egritudines animales que ſunt fortis reſolutionis.

¶ Scdm ꝙ Dinus itroducit Auic. vult hic ḡnaliçare modos ꝑ quos res ꝯtra nām mutāt pulſuz. Mihi tn̄ videtur ꝙ tm̄ vult in ḡnali dicere quō mutant pulſuz illa que ꝯ̄rianī cauſis ꝯtētiuis pulſus nālis: ⁊ ideo iſta dr̄r ꝯ̄ria nature ⁊ eſſentie pulſus. Rō autē q̄re dico h eſt qꝛ volo ꝙ cauſis ꝯtētiuis oino eiſdē ⁊ eq̄libꝰ manētibꝰ ꝑꝑ alios fines neċitate euētādi fit in pulſu varietas: de q̄ h Auic. nō loquit̄. Et tu pro cap̄ nota ꝙ dimiſit dicē illō qḋ accidit ex diuerſitate iſtrī volēs ꝙ h ꝑ nos itelligamꝰ. ¶ Nota 2° ꝙ humores vel mālis multitudo dr̄ hic humor aggrauās v̄tutē notabilr̄: vñ v̄tus facit conatus ex iteruallo ad ſe exonerādū: nō aūt vīr vocat humorē ſiue māȝ oēȝ peccātē quātitatē ſaltē loquēdo de diuerſitate ſenſu ꝑceptibili. ⁊ hec de hac ſūma cū laude oipotētis ſufficiunt.

¶ Summa 2ª doctrine tertie. Fen ſecūde de vrina ⁊ egeſtione ⁊ eſt continens.13.capitula.

¶ Sermo vniuerſalis de vrina. Cap. I.

VIe ſignificationis diſpōnuȝ vrine non opz credere: niſi poſtq̄ȝ conditiones obſeruate fuerint.

¶ Poſt determinationē de pulſibꝰ etiā de nobiliori manerie ſignoꝝ: ꝯ̄r in hac ſūma determinat de vrinis ⁊ egeſtionibꝰ etiā de manerieb' ſignoꝝ magis digōnis facte pro toto: de ſputo aūt ⁊ ſudore in locis magis ꝑticularibus determinabit̄. vt ioꝰ tertij. ⁊ 2ª q̄rti. ¶ Diuidit̄ aūt ſūma preſens in duas ꝑtes. pmo eni determinat de vrinis. ſcdo de egeſtione. ibi 2ª [Egeſtio.] Prima in duas partes. Nam

primo determinat aliqua que opʒ precedere ad regulas alſter limitādas huius ſumme. Et diſtinguit genera diſpoſitionū vrine p̄ que medicus ſignificat ſup̄ corp̄is diſpōnes. ſcd̄o ſpālr ſm̄ vnūquodqʒ dictoꝝ generꝝ docet ſignificare ad cōplēdā doctrinā de vrinis huic loco ꝯtinēcem addēdo. 2ᵒ pars incipit in ꝑncipio ſequētis capituli. ¶ Pꝛīs aūt capl'm diuidit in tres partes. Nā p̄mo ponit ꝯditiones obſeruandas in verificatione regulaꝝ que ponent̄ īfra. 2ᵒ docet ſup̄ q̄bus mēbris p̄mo: ⁊ ſup̄ q̄bus ſecūdario ſignificat vrina. 3ᵒ enumerat gn̄a diſpōnū vrine p̄ que medicus indicat. ibi 2ᵒ [Scio etiā.] ibi 3ᵒ [Amplius ſignificationes.] Prima in duas. p̄mo ꝓponit harꝝ ꝯditionū neceſſitatē. ſcd̄o eas explanat. ibi [Opʒ eni.] ¶ Dicit p̄mo ꝙ nō opʒ credere vie ſignificationis diſpōnū vrine niſi poſtq̄ fuerit obſeruate ꝯditiones quas ſtatī dicem⁹. ¶ Ubi nota p̄mo ꝙ medicus de vrinis triplicē facit ꝯſiderationē: vnā vt eſt res nālis de ſūma humoꝝ: ⁊ h̄ mō de ea locut⁹ eſt Auic. p̄ᵒ hui⁹ caplo de gn̄atione humoꝝ. ¶ Aliā facit vt vrina eſt res medicinalis nr̄o corpi applicabilis tam intus q̄ʒ extra. Et de hac loquit̄ 2ᵒ cañ. cap de vrina. ¶ Tertia eſt vt ſignū: ⁊ h̄ mō de ea loquit̄ h̄. ¶ Nota ſcd̄o ꝙ etymologice vrina dī ab aliquo iſtoruʒ triū. Aut q: fit vna in renibus. i. fit ſep̄ata ab humorib⁹. vnitas eni dicit diſcretionē: ⁊ nō fit vna in renibus q: ibi recipiat ꝓpriā formā vt q̄dā dicūt. Nā formā ſubalē recipit in epate: aut prius habebat vt dixi p̄ma hui⁹. cap̄ de gn̄atione humoꝝ: ſed q: ibi diſcernit̄ ⁊ fit diſcreta ab humoribus. ¶ Aut ſcd̄o ab vrith grece q̄d idē valet q̄d latine demōſtratio. Nā vrina eſt diſpōnū corpis ſignuʒ demōſtratiuū. ¶ Aut tertio ab vrēdo: q: vrina eſt acuta ⁊ mordicās mēbra ſup̄ q̄bus ponit̄ vt ſcd̄o cañ. Et iō hoc notauit Egidius in cōibus verſib⁹. ¶ Nota tertio ꝙ deſcriptione ſua deſcribit̄ vrina ab Iſaac primo vrinarum hoc mō. vrina eſt colamētū ſanguinis alioꝝ humoꝝ. de nature actionibus factū. Et eſt itelligēda: q: vrina eſt id q̄d p̄ colaturā factā in renib⁹ ſeq̄ſtrat̄ ab humorib⁹ ⁊ per veſicā tādē a nā expellit̄: vel eſt aptū expelli. ¶ Cā autē hui⁹ aquoſitatis mālis ad bonū ſenſuʒ eſt humiditas cibi ⁊ potus ſupra illā qua idigēt humores poſt ſanguis cō pletā digōnē. ¶ Et cā finalis eſt⁹ anteq̄ expellat̄ eſt debita groſſities humoꝝ: ne eni nimiū ſint aquei ſequeſtratur. Et cā efficiens eſt calor epatis: q̄n in epate generat̄. ¶ Multotiēs aūt eſt aqua bibita que nō gn̄at̄ in epate: ſed ibi cū humorib⁹ pmiſcet̄ ⁊ ſeparat̄ quadāmō: vt oñdi p̄ma hui⁹ loco ſupra allegato. ¶ Forma aūt a qua dī vrina nō opʒ ꝙ ſit forma ſubſtātialis alia a forma aque: ſed aut eſt forma aque aut forma mixti multū vicini aq̄ a dñio: cōnotādo ꝙ tali mō fuit cōmixta in epate cū humoribus: ⁊ tali modo ſequeſtrata. Et ideo q̄dā doctores dicūt ꝙ talis motus eſt forma vrine. Aliȷ autē vt Dinus dicūt ꝙ digeſtio eſt eius forma: ⁊ hoc ſaltē non eſt gn̄alr verꝝ. ¶ Nota q̄rto hūc locū intelligi a q̄buſdā q: ſi non obſeruent̄ ꝯditiones ibidē corrūpit̄ ſignatio vrine. Ego aūt ſcio ꝙ Auic. īfra ponit vrinā ſignificātē vinū nigruʒ fuiſſe potatū tingens vrinā ⁊ ſignificātē ieiuniū. Et ideo ſcio ꝙ ſine obſeruatione iſtoꝝ canoñ. aliq̄n vere ſignificat. Sed dico ꝙ Auic. intētio eſt ꝙ nō debemus intelligere canoñ. abſolute itelligēdos aut ꝓferēdos īferius in q̄bus de iſtis ꝯditionibus nō fit mētio ſpecialis niſi ſup̄poſito ꝙ iſte ꝯditiones ſeruētur: ita ꝙ ille regule ſubincludūt hāc obſeruātiā. vbi gr̄a. cū dī ꝙ vrina citrina ſiue ignea ſignificat caliditatē: intelligit̄ ſi fuerit collecta prima de mane: ⁊ nō fuerit in potu ſumptū aliq̄d tingēs vrinā: ⁊ ſic vlterius: lʒ tñ aliqua iſtorum verificent̄ ⁊ aliqua omittant̄ ꝯtingit aliq̄n verificari canoñ. ſed nō vl'r: nec omnes canoñ. bene verificarentur.

¶ Opʒ eni vt vrina que ꝯſiderat̄ ſit prima vrina que in mane colligitur ⁊ non permaneat longo tempore ⁊ non ſit ex nocte reſeruata.

¶ Explanat ꝯditiones obſeruandas aliqua ponēdo ſigna diſtinctiua inter vrinā ⁊ alios liquores ſibi quodāmodo ſiles. Et puto ꝙ eſt meli⁹ dicere ꝙ diuidit̄ in tot partes quot ſūt ꝯditiones obſeruāde. ⁊ ſunt in toto. 17. ptes. Dicit ergo p̄mo ꝙ vrina dʒ eſſe p̄ma que in mane colligit̄. ¶ Dicit ſcd̄o ꝙ nō debet pmanere lōgo tēpore. ¶ Dicit tertio ꝙ nō debet eſſe reſeruata ex nocte. ¶ Circa p̄muʒ nota nō eſſe Auic. intētionē ꝙ alie vrine non ꝯſiderent̄: ſed vult ꝙ nō cā certū habemus iudiciū de aliȷs. Et rō eſt q: vrina p̄ma habet ſignificare ſup̄ diſpōnes epatis ⁊ viaꝝ vrine: ⁊ p̄cipue ſuper digeſtione ſcd̄a epatis ⁊ venarū. ¶ Modo ſuppoſito debito regimine ꝯſeruatiua vrina p̄ma in mane collecta habet optime reſpectu aliaꝝ ſignificare ſuper digōne huius digeſtionis ſcd̄e. Et rō eſt: q: ſtāte debito regimine homo ita cenat ꝙ in nocte hora ſomni melius cōplet̄ digeſtio ⁊ in mane eſt perfecta digeſtio ſcd̄a. Urina ergo que tūc colligit̄ decidit a digeſtione ſcd̄a facta tū epar eſt operatum vigoroſius: ⁊ ideo magis de hac ſecūda digeſtione ſignificat.

Sed diceret cōtra. primo vrina ſecūda facta in mane plus recipit de actione caloris nālis epatis ⁊ venaꝝ. ergo melius pōt ſignificare ſup̄ caloris illius diſpōnē. Et pʒ aſſumptū: q: ampliori tēpore ſtetit ī epate ⁊ venis. ¶ Preterea ſtat hoīeʒ nō debite dormire in nocte. ¶ Preterea 3ᵒ ſtat medicū intendere ad habēdū cognitionē de digeſtione humoꝝ qui ſunt in venis in anibus totius ⁊ nō in epate vt in tertiana cōtinua: ⁊ tūc nō ꝯfert iudiciū vrine ſignificātis ſup̄ digeſtionē ſcd̄aʒ ſicut vrine que ab aliȷs venis reuertit̄ ad veſicā. ¶ Preterea 4ᵒ ſequeret̄ ꝙ in ꝑncipiȷs febriū putridaꝝ deberet apparere hypoſtaſis vbi humor peccās nō ſic in epate: q: facta digōne ſecūda reſecabit̄ ſup̄fluitas groſſa cuʒ aquoſitate que in vrina reſidebit. ¶ Preterea digō ſcd̄a eſt cōpleta in fine. 16. horaꝝ: hec eni rō eſt quare in duabus diebus debemus tribus vicib⁹ comedere vel ſaltē ſʒ aliquos cibus ſtat in corp̄e tēperato in ſtomacho. x. horis ⁊ quattuor ſunt in digōne ſcd̄a: erūt ergo. 14. ſʒ hoc eſt quando iam vrina ſcd̄a mingitur: ergo ſcd̄a magis ſuper digeſtione ſecunda debet ſignificare.

¶ Pro iſtis ergo dicas ꝙ ſupponit̄ debitū regimē rerum nātium: ⁊ ꝙ in pluribus iſta eſt que eſt ꝯſiderāda. q̄s eni dubitabit ꝙ in illis qui ꝓpter febrē cibant̄ in nocte ꝓpe mane nō eſt p̄ma vrina illa cuius eſt ꝑncipaliſſima ſignificatio: ſed vt pl'm hoc eſt verꝝ. Cā autēʒ quare ſcd̄e vrine ſunt clariores ⁊ minus habētes de hypoſtaſi eſt q: in prima ſequeſtratione aut digōne ſcd̄a nā tentat plurimū de ſup̄fluitate expellere: ⁊ iō parꝝ eſt q̄d ſcd̄a vice tingit vrinā aut in ea reſidet. ¶ Scd̄m aūt ⁊ tertiū dictū poſſunt itelligi duob⁹ modis: aut p̄mo ꝙ nō pmaneat lōgo tēpore vel nō ſeruet̄ ex nocte in veſica poſt appetitū emittēdi eā: ſicut q̄dā ruſtici faciūt vt eā magis recēter emiſſaʒ oſtēdāt. Et tūc eſt verꝝ q: per hāc reſeruationē alterat̄ a nr̄o calore. ſcd̄o mō ꝙ nō reſeruet̄ extra diu vel ex nocte q: alterat̄ ab extrīſeco. Et de hoc ſcd̄o modo dicet̄ infra. Ideo puto Auic. primum habuiſſe intellectum.

¶ Neqʒ ſit ille cui⁹ eſt qui aquā nō bibit ⁊ cibū nō comedit. Et nō ſit q̄ in cibo aut potu rē tingētē accepit ſicut crocū ⁊ caſſiāfiſtulā: q̄m vrinā tingēdo ad citrinitatē ⁊ rubedinē mutat: ⁊ ſicut olera que tingēdo mutant ad viriditatem: ⁊ almuri q̄d ad nigredineʒ: ⁊ vinū q̄d mutat vrinā

ſm

ſm ſuũ colorem; neqꝫ ſit qui exteriora ſui retin gente infecerit ſicut alcanna: qm̃ cuꝫ ex ea aliqs tingiṫ fortaſſe eius vrina ex ea inficitur.

℄ Ponit alias ꝯditiões attẽdẽdas in illo: cuiꝰ vrina eſt vi dẽda. Et dicit p̃mo ꝙ nõ dꝫ eſſe vrina illiꝰ qui nõ bibit: aut qui nõ comedit. i. qui ieiunꝰ ſtetit ex nocte. ℄ Dicit 2° ꝙ nõ ſit illiꝰ qui ſũpſit in potu rẽ tingentẽ ſicut caſſiã fiſtulã que vrinã tingit citrina tinctura: aut crocũ qui eo mõ tingit: aut vinũ nigrũ tingẽs vrinã ſꝫ colorẽ ſuũ: aut almuri ⁊ eſt genꝰ nigri ſalſamẽti quo vtebãṫ illi: qḋ tigit vrina tĩctura nigra: aut olera ad viriditatẽ tigẽtia ſicṫ ſũt p̃cipue olera viridia ꝓuocãtia vrinã ſicṫ ſparagi recẽtes. ℄ Circa p̃m ğ dicñ nõ ꝙ ieiuniũ acuit cholerã: vñ nã magis ipſaꝫ agitat ⁊ ꝓmiſcet cũ vrinali aquoſitate: ⁊ qꝛ aqͦſitas eſt paucior ⁊ magis calefit: iõ ꝯtigit ꝙ poſt ieiuniuꝫ vrina eſt rubea: nõ obſtãte ꝙ in corꝑe nõ ſit chole dñiuꝫ aut ſanguis. ℄ Circa 2m attẽde ꝙ pulpa caſſiefiſtule: etſi ſit a dñio nigri coloris: tñ q̃ſdã hꝫ ꝑtes citrinas ſubtiles: qḋ appet ex hoc ꝙ aquã clarã cui ĩfunditṫ tingit tinctura citrina: ⁊ qꝛ iſte ſũt ille que ad veſicã veniũt: iõ vrina mĩgiṫ ꝓpter ipſaꝫ citrina ⁊ feces emittunṫ nigre. ℄ Nota ſc̃do ꝙ vinũ tingit vrinã ſm colorẽ ſuũ in qbuſdã corꝑibus nõ in oĩbus vt inſra diceṫ in caplõ de colorĩbꝰ vrine.

℄ Neqꝫ ſit q rẽ q̃ cũ vrina aliquẽ humorẽ expellit aſſumpſit. ſicṫ qḋ cholerã aut flegma expellit.

℄ Ponit alias ꝯditiones dicẽs ꝙ nõ dꝫ eſſe vrina illiꝰ q exteriora ſua tigit aliq̃ re tigẽte qꝛ forte penetrat tinctura in ꝓfũdũ ſicut alcãna q̃ eſt arbuſtũ cuiꝰ ſuccus tingit rubea tĩctura. Et ſaraceni etiã tigũt extrema hodie alcãna ſaltẽ: femine tingũt crura ⁊ vngues. ℄ Dicit 2° ꝙ nõ dꝫ eſſe eiꝰ qui ſumpſit rẽ educẽtẽ cholerã aut flã aut humorẽ aliũ: qꝛ iſti humores cõmoti cũ vrina egrediũṫ. Et iõ dṙ ꝙ i die pharmaci nõ hẽmꝰ m̃tũ de vrĩa iudicare.

℄ Neqꝫ ſe exercuit motibꝰ corꝑis aut opationibus aut diſpõnibꝰ que ſũt extra curſuꝫ nãe que vrine colorẽ mutãt: ſicut ieiuniũ aut vigilie aut labor aut ira aut timor. Oĩa. n. hec vrinã tingũt ſm citrinitatẽ aut rubedinẽ. ⁊ coitꝰ vrinã valde ĩpinguat. Et ſicut vomitus ⁊ eĩo: qm̃ hec colorẽ mutãt ⁊ ſubſtãtiã que in vrina eſſe debet.

℄ Dat alias ꝯditiones dicẽs ꝙ nõ dꝫ ille cuiꝰ eſt vrina ſe exercuiſſe motibꝰ aut opationibꝰ que ſũt extra curſum nature que mutãt colorẽ vrine ſicut ieiuniũ aut vigilie aut labor aut timor aut ira: qꝛ oĩa iſta tingunt vrinã: aut ſꝫ citrinitatẽ: aut ſm rubedinẽ: aut ſicut coitꝰ qui vrinaꝫ vehemẽter ĩpinguat: ⁊ ſicut vomitꝰ ⁊ eĩo: qm̃ iſta etiam mutãt vrinã ſm colorẽ ⁊ ſubam que dꝫ eſſe in vrina.

Sed circa iſta cadũt difficultates: p̃mo qũo vrinã tingit ieiuniũ ad rubedinẽ. Et hic dṙ vt ſtatim in p̃cedẽti ꝑte. ℄ Sc̃do videṫ ꝙ vrine nõ mutantur in rubedinẽ rõne vigilie. Nã ſequẽti cap̃ dṙ vrine vigilãtiũ ſũt albe. ℄ Hic dicit Dinꝰ ꝙ vigilie aut fiũt ſuꝑ ieiunio aut cũ plenitudine ſtõchi. Si cũ plenitudine tũc vrine ſũt albe: qꝛ nõ tã bñ digeriṫ cibꝰ. Si aũt fiũt ſuper ſtõchi vacuitatẽ tũc ſũt rubee ⁊ ſc̃ꝫ vult h: p̃m aũt volet inſra. ℄ Sed 3. vrine diurne de mane collecte ſc̃da vice ſũt minꝰ rubee q̃ vrine p̃ collecte in p̃nꝰ vigilie ẽt in ieiunãtibꝰ ſtõchũ ieiunũ vſqꝫ ad duas vrinas vt ꝯſtat experiẽtia. ℄ Ar ğ dixit Jacobꝰ ſequẽti cap̃ ꝙ vigilie habẽt tres ꝑtes. P̃ia eſt quouſqꝫ corꝑ debite dꝫ vigilare anq̃ſ. vigilia ſuꝑfluat: ⁊ in h tp̃e loquiṫ inſra in quo vrine fiũt albe vt ſtatim arguiṫ. ℄ Sc̃dm eſt qñ vigilie ſũt ſuperfluе ⁊ illo tẽpore calor acuiṫ vnde multotiens ex vigiliis incidũt febrem effimerã ⁊ tũc fiũt rubee: ⁊ de hac loquiṫ hic. ℄ Tertium eſt cũ valde magis ſuꝑfluunt: vñ virtus debilitatur: ⁊ tunc iterum redeunt ⁊ fiunt albe.

℄ Tertia difficultas qꝛ timor infrigidat: ergo non tingit vrinam tinctura rubea aut citrina. ℄ Ad h dṙ ꝙ timor mouet mãs humorales ad vias expulſionis: ⁊ iõ ẽt plus de cholera ad ambas vias trãſit q̃ ſine timore: vñ multi timẽtes egerũt ⁊ mingũt ꝓpter timorẽ. Non ergo valet argumẽtũ. Timor ĩfrigidat ergo nõ facit vrinaꝫ rubeã. ℄ Ulteriꝰ nota ꝙ poſt coitũ in poris vrine qui ſũt poſt virgã magis intra corpus remanet mã pinguis: qꝛ in trãſitu ſꝑmatis per poros viaꝝ ſꝑmatis penetrat in vias vrine ⁊ in veſicã vapor vnctuoſus vñ vrina cuꝫ illo ꝑmixta ĩpinguaṫ. Et nos videmus ad experiẽtiã ꝙ vnctuoſa qñ degluriunṫ applanãt cãnã pulmonis ꝑ hũc modũ: qꝛ penetrãt alique eoꝝ ꝑtes ꝑ poros meri in cãna pulmonis. ℄ Ultimo nota ꝙ vomitus ⁊ eĩo diuertẽdo mãꝫ ad aliũ cãnalẽ faciũt vrinã minus tinctã. hoc habetis. iõ tertij. capitulo de ſignis fluxus vẽtris ⁊ in ſequenti caplõ.

℄ Siĺr cũ ipſa mĩtis ꝑmãſerit horis. q̃propter dixerũt qdã ꝙ poſt ſex horas inſpicienda nõ eſt qm̃ ipſiꝰ ſignificatio debilitaṫ ⁊ color mutaṫ ⁊ hypoſtaſis diſſoluiṫ aut mutatur ⁊ fit ſpiſſior: quãuis ego dicã ꝙ non poſt horam vnam.

℄ Ponit alias ꝯditiones dicẽs ꝙ vrine mutãt colorem ⁊ ſubaꝫ cũ multis horis ꝑmãſerũt. ſ. poſtq̃ eſt emiſſa. Naꝫ vt ſupra dṙ mutaṫ a ꝯtinẽte. Et iõ qdaꝫ dixerũt ꝙ vrina nõ eſt ꝯſiderãda poſt ſex horas: qꝛ in tp̃e illo debilitaṫ ⁊ mutaṫ ſignificatio: qꝛ eius color mutaṫ ⁊ hypoſtaſis iterũ mutaṫ: qꝛ aut diſſoluiṫ aut fit ſpiſſior: ⁊ iõ Auic. dicit ꝙ nec poſt vnã horã eſt ꝯſiderãda. ℄ Ubi ꝯſidera ꝙ ꝑmutatio coloris aut eſt qꝛ fit turbida: aut qꝛ ꝑtibꝰ humoralibꝰ multũ deſcẽdẽtibus in ea ad locũ hypoſtaſis remanet aquoſitas clarior ⁊ minꝰ tincta: hypoſtaſis aũt qñqꝫ ĩgroſſaṫ qñ ꝑtes eius ſiũt magis ſubinuicẽ vicine: ⁊ ꝑtes q̃dã eiꝰ ſubtiles diſſoluunṫ remanẽtibꝰ groſſis. Qñqꝫ ãt cũ tota eſt multum ſubtilis diſſoluiṫ a calore ꝯtinentis.

℄ Sed eſt difficultas q̃re tũc aquoſitas nõ diſſoluiṫ cum ſit ſubtilior hypoſtaſi. Et tu ꝯſidera. ℄ Nã ꝑ diſſolões forte itelligit ꝙ fit magis diuulſa ꝑ q̃rũdã vẽtoſitatuꝫ ꝑationẽ in ꝑtibꝰ hypoſtaſis: ꝑlm ãt qḋ vidi eſt ꝙ hypoſtaſis ſi aq̃ nõ turbidaṫ fit vnitior ⁊ magis petẽs fundũ ſui grauitate ꝯtinua ipaꝫ iſeriꝰ declinãte. ℄ Nõ 2° ꝙ nõ vult Auic. ꝙ nõ ꝯſidereṫ nullo mõ poſt horã vnã: nã ꝯſideraṫ poſt horas ſꝫ circa horã eſt eiꝰ certior ſignificatio: cũ tũc dꝫ hypoſtaſis deſcẽdiſſe: ſi dꝫ ſignificare digõnẽ: ⁊ cũ deſcẽdit tardiꝰ qñqꝫ nõ ita ſignificat maturationẽ.

℄ Urina preterea tota integre colligenda eſt in vrinali magno ne ex ea aliquid effundatur.

℄ Mõ dicit vrinã totã eſſe colligendã in vrinali magno ne aliqd ex ea effũdaṫ. Et cã eſt qꝛ medicus ꝯſiderat q̃ꝗtates nõ ſolũ alias diſpõnes. 2° qꝛ ꝯtingit cũ aliqd effũdiṫ emitti illud per qḋ p̃ncipaĺr ſignificaṫ vt ſanies vel trumbus vel arena vel aliud vt humor ⁊c̃.

℄ Et eiꝰ qdẽ diſpõ ilico cũ migiṫ nõ eſt ꝯſiderãda neqꝫ niſi poſtq̃ in vrinali reſidet: ⁊ obſeruãdum eſt ne ſol ea tangat neqꝫ vẽtus ne ꝑturbeṫ ⁊ ne ꝯgeleṫ donec hypoſtaſis ſeparetur ſeparatio cõpleaṫ: nõ. n. deſcẽdit ilico cum mingitur: neqꝫ in vltimo fine maturationis.

℄ Mõ dicit ꝙ vrine diſpõ nõ eſt ꝯſiderãda ſtatim cum

mingiť nec ꝯſiderari oȝ niſi poſtq̃ȝ in vrinali reſidet. i. tā
to tpe geta teneť vt poſſit hypoſtaſim feciſſe. Nā ſi ſtatī
cū mingiť aliq̃ mō ſit ꝯſiderāda vt patebit 2° cap. tñ pro
tūc nō habeť ei⁹ integra ſignatio ſicut poſtq̃ȝ reſidētia ſcā ē.
Et iō qñ agitate ſūt vrine nō pñt diſpōnē ita ſignificare
ſicut qñ gete ſteterūt in vrinali. ¶ Dicit 2° ꝙ obſeruādū
ne ſol eā tāgat: neq̃ȝ vētus ne pturbeť: ⁊ ne ꝯgeleť donec
colligať hypoſtaſis ⁊ ſepeť. Et iō qñ timeť de frigore nō
ſūt tñ multū appropinquāde igni ita vt inde caleſiāt. Sȝ
vrinale cū vrina cala oȝ hrī vndiq̃ȝ tegi pānis ⁊ ſtupa ⁊
obturari ne altereť calore aut frigore extriſeco. ¶ Et rō
eſt qꝛ hypoſtaſis nō ſubito deſcēdit ēt ſi ſit i ſūmo matu-
ritatī. Et iō oȝ vt obſerueť ꝙ deſcēſus ⁊ ſeq̃ſtratio hypo-
ſtaſis ſit ſȝ vigorē veſtigij caloris nālis i vrīa remanētī.

¶ Et non colligatur in vrinali in quo alia fuerit
vrina niſi prius fuerit ablutum.

¶ Dicit ꝙ non colligatur in vrinali in quo alia fuit vrina
niſi prius bene lauetur: ⁊ cauſa patet.

¶ Amplī⁹ vrine puerorū ſignificatio eſt pua ⁊ ꝑ
cipue infantiū: ppterea qȝ lacte nutriunť ⁊ qȝ
mā tingēs in eis eſt qeſcens ⁊ ſubmerſa. in eorū
quoq̃ȝ nā exiſtit ex debilitate ⁊ multa dormitio
ne qȝ maturitatis ſignificationem pernecat.

¶ Nō mouet medicū ꝙ nō mltū attēdat diſpōni vrine
puerorū ⁊ pprie īfantiū pro ſignificādo ſup corꝑis diſpō-
ne. ⁊ cā eſt q̃druplex. Pria eſt. qꝛ in cibo vtunť lacte. 2°
qꝛ mā tīgēs in eis eſt ſubmerſa ⁊ geta. 3° eſt qꝛ in nā eorū
eſt aliq̃ debilitas. 4° eſt qꝛ mltū dormiūt ⁊ dormitio pi
necat ſignificatiōes maturatiōis. ¶ Circa pmā cāȝ attē
de ꝙ lac cū aliq̃lr fridicati attineat: iō hȝ faceȝ ꝙ vrīa ſit
parūper diſcolorata. ¶ Circa 2ᵐ ꝯſidera ꝙ mā tingens
vrinā eſt cholā aut ſanguis ⁊ ꝑcipue cholā. Iſta aūt dr in
pueris ſubmerſa qꝛ in mltō humido aſſociata: ⁊ iō nō tā
acuta: nec tā mobil's vtute: ⁊ ꝑcipue eā: qꝛ ſanguini plm
ſociať. ¶ Sed 3° cā eſt ambigua. Nā vtutes nāles pue-
rorū ſūt fortiſſime: vt 6° de regimine ſanitatis: ⁊ 6° de ac-
cidētī: ⁊ iō nō pp vtutis debilitatē carēt tictura. ¶ Dic
dr vt ſupra in qōne de tēperamēto ꝯſiſtētie: ꝙ vtutes nā
les puerorū ſūt fortiſſime reſpectu vite plōgāde. nō āt re
ſpectu oiuȝ alioꝝ finiūt: iō in vtute puerorū exiſtit aliq̃
debilitas reſpectu chole emittēde cū aquoſitate vrinali.
¶ 4° ēt cā ē ambigua: qꝛ ſōn⁹ fortificat diſpōnē. ⁊ iō pot⁹
facit ad debitā colorationē vrine. ¶ Dic dr ꝙ multitu-
do ſomni facit ad puā ſupfluorū expulſionem. vñ oēs for
tes retinēt euōnes excepto ſudore: vel alr ꝙ ſomnus eſt
in eis lōgior q̃ȝ deberet: ⁊ iō ſubmerguť ſupfluitates: qꝛ
ſomnus agit ad cōmixtionē nō ita ad ſeparationeȝ: ⁊ iō
etiā humores cōmixti cū aquoſitate nō eo mō miſcenť
ꝙ faciāt hypoſtaſim que ſignificat maturationem.

¶ Et inſtrm̄ qdē colligēdi vrinā eſt corpus puū
ſubaȝ hñs nitidā ſicut vitrū clarū aut cryſtallus.

¶ Patet ⁊ eſt ꝯditio ex pte inſtrumenti in quo aſpiciť.

¶ Scias aūt ꝙ vrina quāto plus eā tibi appro-
ximas tāto ſpiſſitudo augmētať. ⁊ quāto plus
elōgas eam a te augmētať in ea claritas. pp hoc
differt ab oībus falſitatibus que ſūt in ea qbus
medici experiunť cum eis oſtenduť.

¶ Hic docet modū cognoſcēdi vrinā ab alijs liquoribus
cū qb⁹ q̃ꝗ medicorū tētať peritia. ⁊ dicit ꝙ vrina q̃to
magis eā a te elōgaueris tāto vr clarior. Et q̃to magi ap
propinq̃bis claritas appebit minor: cui⁹ opp̄m eſt in liquo
rib⁹ cū qb⁹ fit medicorū expimētū. ¶ Ubi nō cū aq̃ſitate

vrinali pellūť q̃dā corpa opaca de ſuba humorū: ⁊ iſta cū
de ppiquo pſpiciūť faciūt vrinā apparere aliq̃lr turbidā.
Sȝ i vino ⁊ ſilr aceto h cōtīter nō ſūt: ⁊ iō de ppe maxie
videť trāſparētia. ¶ Tu tñ attēde ꝙ odor magis fac co
gnoſcē: ⁊ ne vulgares h ꝑſpiciat vtimur cautela: qꝛ fingi
m⁹ nos deſup i vrīali ꝑſpicē ⁊ occulte odoram⁹: aut capi-
m⁹ vrīale cū mānu ipȝ coopiēdo ⁊ agitam⁹: deīn ad naſuȝ
pōim⁹ manū fingētes fricare ⁊ ſētim⁹ vtrū ſit odor vrīe.

¶ Cū vrina in vrinali colligiť cuſtodiēda ē a mu
tatiōe frigoris ⁊ ſolis ⁊ vēti. ⁊ opȝ vt in lumie
aſpiciať ita ꝙ ſup eā nō cadat radi⁹. iō ab ipo te-
gať ⁊ ſic i ea iudiceť de accñtib⁹ q̃ i ipā appent.

¶ Primo ꝙ cuſtodiať a ſole dictū eſt ⁊ vēto ſupra. Sed
quare non oȝ in radijs ſolis ꝑſpici eā eſt: qꝛ apparet albi
or ⁊ clarior ppter luminis redundantiam: ⁊ multotiens
tenui valde exiſtente nebula non proſpicitur.

¶ Scito etiā ꝙ pria ſignatio quā vrina hȝ eſt de
diſpōne epatis ⁊ viarū aquoſitatis ⁊ ſup diſpō
nes venarū ⁊ eis mediātib⁹ alias demōſtrat egri
tudies. Firmior tñ ei⁹ ſignatio ē illa q̃ de epate
exiſtit: ⁊ pprie de diſpōne gibboſitatis ipſius.

¶ In iſta 2° pte hui⁹ capli docet ſup qb⁹ diſpōnib⁹ pmo:
⁊ ſup qb⁹ nō p ſignificat vrina. Et dicit ꝙ pma ei⁹ ſigni-
ficatio eſt ſup diſpōne epatis ⁊ viarū vrine ⁊ ſup diſpōni
bus venarū: ⁊ mediātib⁹ iſtis ſignificat reliq̃s diſpōnes.
¶ Cā aūt iſti⁹ eſt qꝛ cū vrina in iſtis mēbris gñeť aut ꝑ
ipſa trāſeat poſtq̃ȝ eſt genita: iō recipit trāſmutatiōes ab
eis ⁊ reb⁹ q̃ in mēbris ill' ꝯtineť tā in ꝑmixtiōe q̃ȝ in ſuis
q̃litatib⁹ ⁊ accñtib⁹: ⁊ qꝛ effect⁹ ppas cās ſignāt iō ſup
his diſpōnib⁹ imediate ſignāt diſpōnes vrine. Et qꝛ ab
iſtis venarū ⁊ epatī diſpōnib⁹ mlte alie toti⁹ corꝑis vl de
terminatorū mēbrorū variāť diſpōnes. iō iſtis mediātib⁹
ſup alias ſignam⁹ ꝑ vrinā: pncipali⁹ tñ de epatis diſpōne:
aut qꝛ ipȝ ē pnl' i gñando eā: aut qꝛ maxime ſuffic eā alte
rare q̃litatib⁹ huōꝝ cōmixtiōe cū iter iſta ſit fortiſſimū.

¶ Amplī⁹ ſignatiōes q̃ ex vrinis hñr ex ſeptē ſūt
accepte gñib⁹ gñe coloris ⁊ gñe ſube ⁊ gñe cla-
ritatis ⁊ turbulētie ⁊ gñe q̃titatis in paucitate
⁊ mltitudie ⁊ gñe odoris ⁊ gñe ſpume. ſūt ꝟo
qdā q iter hec gña ponūt gen⁹ tact⁹ ⁊ gen⁹ ſapo
ris. Cūq̃ȝ dicim⁹ gen⁹ coloris itelligim⁹ illō qȝ
viſus i ea ſentit ex colorib⁹. ſ. albedinē aut nigre
dinē aut q iter eas exiſtūt. Et cū ſube gen⁹ dici-
mus itelligim⁹ diſpōnē ipſi⁹ in groſſitudie aut
tenuitate: ⁊ cū dicim⁹ gen⁹ claritatis ⁊ turbulē
tie itelligim⁹ ꝙ penetratio viſus in ea eſt facilis
aut nō ē. Inter h āt gen⁹ ⁊ gen⁹ ſube exiſtit dña:
qm̄ plerūq̃ȝ eſt ſuba groſſa ⁊ clara ſicut albumen
oui ⁊ gluten piſciū liq̃tū ⁊ vitrū liq̃tū ⁊ oleū ⁊
plerūq̃ȝ ē res ſubtilis ſube turbida ſicut aq̃ turbi-
da q̃ eſt magis tenuis q̃ȝ albumē oui. Turbulē
tie āt cā ē ꝑmixtio ptiū colores hñtiū extraneos
fuſcos aut alijs colorib⁹ infectos q ab aſpiciēte
ſenſu nō ſūt ꝑcepti ⁊ phibent puietatē ⁊ nō ꝑ ſe
ꝑcipiūť. Inter eā ꝟo ⁊ hypoſtaſiȝ exiſtit diffe-
rētia: qm̄ viſus plerūq̃ȝ cognoſcit hypoſtaſiȝ.
⁊ iter ipaȝ ⁊ colorē exiſtit dña: qm̄ color ꝑ totā
humoris

humoris ſubaȝ pcedit cū maiori pmixtione.
¶ Iſta eſt ps tertia in qua enumerat Auic. gñā diſpōnū vrine ex qb⁹ nos ſignificam⁹ ſup corpis diſpōnē. ¶ Sumit aūt cōiter ſufficiētia hoc mō: qꝛ diſpōnes iſte: aut ſūt ex ipo vrine liquore in ſe: aut rōne ↄtētoꝝ in eo. Si p̊: aut erit rōne ſube: aut rōne q̄litatis: aut rōne q̄titatis. p 1 3° mō hēm⁹ duo gñā. Sȝ ſi 2° mō: aut erit q̄litas tāgibilis: aut guſtabilis: 1 iſte abijciūt: aut odorabilis: 1 ſic eſt aliō gen⁹: aut viſibilis: 1 h aut pprie ſicut color 1 eſt vnum genus: aut ipropꝛie ſic claritas 1 obſcuritas: 1 eſt gen⁹ aliud 1 ſūt. 5. gñā. Sonū aūt vrina de ſe non hȝ. ſi aūt ſit rōne ↄtētoꝝ. Aut h erit ſupra vrinā vt ſpuma: 1 h vnū genus: aut īfra: 1 h gen⁹ hypoſtaſis 1 ſic ſūt. 7. ¶ Nota 2° drīaȝ īter claritatē 1 tenuitatē: 1 īter turbulētiā 1 groſſitiē de qbus īfra dicem⁹: valeat āt iſta ſufficiētia q̄tū pōt: nā paucis dictis ſupplemēt̄ clare diceref: ſȝ ſciā q̄dā iſtoꝝ ī vnū gen⁹ ↄiūgi poſſe: 1 ſic fieri pauciora gñā: 1 q̄dā diuidi: 1 ſic fieri plura: ſȝ iſta fuit ↄueniētior cōnumeratio.
¶ De ſignificationibus 1 coloribus vrine. Cap. II.

EX coloꝛib⁹ vrine ſūt gradus citrinitatis ſic palearis. Deide citrin⁹ poſt flau⁹: deide ruffus: poſtea citriāgularis: poſtea igne⁹ q tīcture croci aſſilaf 1 ipſe gdē ē vehemēter citrin⁹: poſtea croce⁹ q aſſimilaf capillis ȝafferani: 1 ipſe gdē eſt quē vocāt rubeū clarum.
¶ Auic. in h cap̄ determinat de vrine colorib⁹. Et diuiditur in duas ptes. p̄mo ponit ſigna a ſimplicib⁹ coloribus ſumpta ſȝ modū loquēdi medicoꝝ. 2° a cōpoſitis. ibi 2° [Ampli⁹ coloꝝ vrine.] Prima in. 5. Prio. n. determinat de colore citrio. 2° de rubeo. 3° de viridi. 4° de nigro. 5° de albo. Et ne laborem⁹ in cā ordis dico q ita voluit. 2° ibi [Poſt iſtos vo.] 3° ibi [Poſt vo ſūt.] 4° ibi [Graduū aūt coloris.] 5° ibi [Urina āt alba.] Pria in duas qꝛ p̊ enumerat gradus coloris citrini quos medici diſtiguūt. 2° pōit eoꝝ ſignificata. ibi 2° [Oēs aūt qui.] ¶ De p̊ma dicit q de coloribus ſūt gradus citrinitatis. ſ. palearis: citrinus: flauus: ruffus: citrāgularis: igneus: 1 rubeus clarus: q vocaf croceus: qꝛ in colore ſimilaf capillis ȝaffrani. ¶ Nota g̃ p̊mo de hoc colore p̊mo determinaſſe: qꝛ iſte eſt qui nālr ſm aliquā ſuā ſpēȝ in vrinis maxime hoīꝫ īueniſ. ¶ Nota 2° q nomē citrini eſt apud medicos in h loco equiuocū. Nā dr̄ tanq̄ genus oīuȝ iſtoꝝ coloꝝ. 1 tanq̄ ſpecies īportās gradū 2° nolatis qui ſimilaf colori citri bñ maturi. ¶ Nota 3° q hoꝝ graduū diſtictio nō eſt ſpecifica in colore: ſȝ eſt ſm pticipationē maiorē: aut minorē eiuſdē ſpēi coloris: 1 iō facit opportunū q hec diuerſitas explicaref p ſſitudinē ad res tali colore coloratas: vñ p̊mus gradus eſt cū vrina ſilaf colori palee frumēti q parū diſtat ab albo. ¶ Scōs paꝝ plus ad citrinitatē diſtat ab albo: 1 eſt ſſis colori citri maturi. ¶ Tertius eſt gradus itēſior 1 eſt medius īter citrū 1 auꝝ: 1 eſt ſſis colori capilloꝝ. ¶ Quart⁹ gradus ſilaf auro. ¶ Quitus colori citrāguli pomi q eſt ad croceū magis accedēs. ¶ Sext⁹ ſilaf colori aque in qua crocus diſſolutus eſt. ¶ Septimus ipſi croco ſūpto in ppria ſuba: 1 iſte pp ppinquitatē quā hȝ cū rubedie ipropꝛie vocaf rube⁹ clarus. ¶ Nota 4° q in h oēs iſti colores ↄueniūt q ſūt pter mixturā chole: cū vrinali aqua. ¶ Nota 5° q nālr cuȝ aquoſitate vrinali hora debita collecta dȝ pmiſceri aliqd de chola: 1 debet vrina tingi tinctura aliqualiter citrina.
¶ Oēs āt que ſūt poſt citrinū calītatē ſignificāt ſȝ tñ ſm ſuos diuerſificanf gradus. Et eſt gdē cū accidūt ppter vehementiā motus: 1 ppter dolores: 1 ppter famē: 1 pp aque abſtinētiam.
¶ Mō pōit ſignificationē iſtoꝝ graduū dicēs q oēs iſti gradus q ſūt poſt citrinū ſignificāt calīditatē: ſȝ differūt ſm ſuos gradus plus aut min⁹ ſignificādo calīditatē: verūtñ aliqñ iſti colores fiūt pp vehemētē motū localem: aut pp dolorē aut pp famē aut pp aq̄ abſtinētiā. ¶ Nota g̃ p̊mo ex hac lr̄a ↄcipi poſſe q iſti colores qui ſūt citra citrinū ſignificāt frigiditatē: 1 qui ſūt maioris tīcture ſignificāt calītatē: 1 citrin⁹ ipſe ſignificat tēperamētū. Nā expiētia notauit: q in corpib⁹ tēpatis debite rect̄ vrina eſt citrina 1 cū īfrigidanf tēdit ad paleare 1 albā: 1 cū caleſiūt tēdūt ad vlteriores gradus dictos. ¶ Cā aūt ē qꝛ tm̄ chole ſeu ſanguis pmiſceri dȝ cū aqua vrinali: vt tigatur tinctura citrina. Cū aūt tinctura eſt amplior ſignificaf q amplior chola cū aquoſitate miſceſ. aut q eadem chola magis tingit. 1 vtrūqȝ eſt pl̄m pp calītatē 1 eȝ cuȝ tinctura eſt remiſſior. ¶ Nota 2° q lȝ colores ſupra citrinū diuerſificenf in ſignificando calīditatē ſm ſuos gradus: nō tñ q vltio dr̄ magis ſignificat calītatē. Nā rubeus clarus qui eſt vltimus minorē ſignificat calītatem q̄ȝ igneus: qꝛ igne⁹ puꝝ drīuȝ chole ſignificat. Sed rubeus clarus ſignificat drīuȝ chole mixte ſanguini. ¶ Nota 3° q dolor nālr agitat cholicū humorē: 1 ita fames 1 mot⁹ corporei fortes: ita q eſto q calītas nō maior eſſet in corpore tñ plus de tinctura recipet vrina: 1 iō ne accidat error in iudicio dixit Auic. q iſta tigūt vrinā. q̄ꝰ aūt paucitas aque eſt cā tincture dcm̄ eſt ſupra: 1 ſilr de ieiunio. Et iō canon ille q iſti colores ſignificāt calīditatē itelligēdus eſt ſeruatis ↄditionib⁹ poſitis in caplo pcedēti.

Sed tūc eſt dubiū: qꝛ ſi color citrinus ſignificat tēperamētū: g̃ ipſe eſt magis nālis 1 maxime nālis: ↄñs falſuȝ eſt 1 ↄ̄ Gal. p̊mo de criſi dicens q vrina hoīs pfecte ſani declinat ad citrinitatē 1 ad rubedinē clarā: ↄſtat q iſte nō eſt citrinus: imo quodāmodo itēſioris tincture. Et pȝ q hoc Gal. voluerit cū dicit loco allegato. Oīum aūt vrinaꝝ laudabilior eſt que declinat ad ruffedinē tinctā 1 ad rubedinē clarā. Et añ in p̊n⁹ capituli. vrina cuiuſcūqȝ digōnis pfecta nō eſt q̄renda niſi in hoīe pfecte ſano: h aūt vrina declinat ad citrinitatē tinctā 1 ad rubedinē clarā: ſȝ tūc ad citrinitatē tinctā decliuior q̄ȝ ad rubedinē clarā. ¶ In h dubio dr̄t gdā q gradus citrinitatis hȝ latitudinē. Et Auic. vult q h latitudo corrñdet latitudini tēperamenti. 1 h vult Auic. ſed Gal. vult q gradus itēſus hui⁹ citrinitat̄ corrñdet tēpamēto: hec tñ rō nō vī vera: qꝛ ſi latitudo citrinitatis corrñdet latitudini tēperamēti mediū dȝ medio corrñdē 1 extremū extremo 1 nō extremū medio: videf g̃ mihi dicēdū q declinare ad citrinitatē 1 rubedinē clarā pōt intelligi duob⁹ modis. Uno mō q magis appropiquat iſtis q̄ȝ albo vel paleari. Alio mō q abſolute hēat de tinctura citrinitatis 1 rubedis clare mō p̊mo non voluit Gal. q color nāliſſime vrine ſit declinās: ſȝ 2° mō qꝛ pticipās vtroqȝ. Nā vt vult eodē cap̄. tictura vrine eſt ex ſero ſanguis qō tigit vſus rubeū 1 chola que tigit vſus citrinū. 1 iō eſt declinās ad rubeū 1 citrinū. ſ. vtroqȝ pticipās. Mēſura āt hui⁹ pticipationis ſm Gal. nō pōt lingua exprimi: ſȝ opȝ q diſcaf p oſtēſionē ab alio medico: aut opȝ q ↄſidereſ in vrinis optime ſanoꝝ hora cōplemēti digōnis 1 figaf in aīo illa imago vt pro regula: vñ ſic dicit loco allegato.
¶ Et quātitas haꝝ pmixtionū ſermōe nō pōt exprimi: veꝝ eſt neceſſe tibi vt vel addiſcas ab alio ↄſiderationē ad vrinā nālē: vel experiaris eā p teipſuȝ tentādo 1 experiēdo in vrinis ſanoꝝ. Auic. aūt viſuȝ eſt q hec quātitas eſt in vrina quā vocat citrinā ſumendo citrinū pro ſpāli colore. 1 hec ſufficiant pro ↄcordia.

¶ Poſt iſtos uo gradus predictos exiſtūt gradus rubedinis ſicut roſeus ⁊ rubeus obſcurus ⁊ rubeus pulueruleutus.

¶ Nūc declarat colores rubeos: ⁊ diuidit̄ in duas ptes: in pma hoc. 2° ponit regulas de ſignificatione illoꝝ coloꝝ: ꝯiungēdo cū illis regulas aliquas de ſignificationib⁹ vrine cītrine. ibi 2° [Et oēs qdē.] Dicit pmo ꝙ poſt gradus citrinitatis dictos ſunt gradus rubedinis. ⁊ ſunt quatuor rubeus: ⁊ roſeus: rubeus obſcurus: ⁊ rube⁹ puluerulētus. ¶ Ubi nota pmo ꝙ gradus rubedinis dr̄ primus gradus citrinitatis: aut qꝛ ſūt ita in narratione Auic. aut qꝛ ſunt ita in naturalitate: qꝛ color rubeus nō eſt ita nālis ſicut citrinus ⁊ min⁹ ꝓternām ꝗ̄ reliq. Aut ſm alios qꝛ tictura rubea plus diſtat ab albo tēdēdo ad nigrū ꝗ̄ citrina ⁊ itelligit̄ nō plus gradualr̄ ſꝫ ſꝫ forme ꝓpe nāꝫ ſtāte graduū paritate. ¶ Nō 2° ꝙ ſic̄ h̄ nomē citrinū eſt nomē coloris ſcꝫ a cholāita rubeū ē nomē coloris ſcꝫ a ſanguine. Et ſic̄ citrin⁹ ſumit̄ pro ſpē ſub illo gn̄e que nō eſt mltū itēſa: ita hic rube⁹ ſumit̄ pro colore nō mltū itēſo in rubedie. Et h̄ diſtīguit̄ a roſeo: qꝛ in roſeo eſt itēſa rubedo. In rubeo obſcuro eſt rubedo cum obſcuritate ſiue liuiditate opaca. In rubeo aūt pulueruleto eſt rubedo nō trāſlucēs ſꝫ cū obſcuritate. ſic̄ v̄bi grā. color pulueris rubei ex laterib⁹ cui aliqd albedinis videt̄ cōmiſceri.

¶ Et oēs qdē ſanguis dn̄iuꝫ ſignificāt. Et in oībus in qbus eſt color ȝaffarano attinens eſt ſignificatio dn̄ij cholē rubee: ⁊ in oib⁹ qui puluerulēto attinēt eſt ſignīatio dn̄ij ſanguis. ⁊ igne⁹ qdē magis ſignificat calorē ꝗ̄ rube⁹ ⁊ puluerulētus: ſicut cholā in ſe calior ꝗ̄ ſanguis. ⁊ calor qdē vrine in egritudinibus acutis incēdētibus trabit ad colorem ȝaffarani ⁊ igneitatem. Qꝛ ſi ibi fuerit tenuitas: aliquā maturationis ſignificat diſpōnē: ⁊ ꝙ iaꝫ icepit ⁊ ſi non appareat in ſuba. Si āt citrinitas fortior fiat ⁊ vſqꝫ ad igneitatis ꝑueniat terminū ⁊ ad finē in ea: ſignificat ꝙ calor inceſſanter ꝓceſſit: ⁊ iſte qdē eſt finis citrinitatis. Qꝛ ſi in ipſo claritas augmentetur calor iam ſm diminutionem incedit.

¶ Mō ponit ſignificatiōes. Et qꝛ diminute valde locut⁹ erat de ſignificationib⁹ citrinoꝝ coloꝝ aliqd de illis imiſcet. diuidit̄ ḡ in duas ptes. pmo ponit ſignificatiōes magis gn̄alr̄. 2° ſpālius. ibi 2° [Eſt ꝑterea.] ¶ In pma parte ponūtur octo regule. pma ꝙ oēs iſti colores ſignificāt caliditatē. Pꝫ qꝛ oēs ſignificāt ꝙ magis tingit̄ vrina tictura ſanguinea ꝗ̄ pꝫ: ⁊ qꝛ h̄ eſt vtplm̄ ꝓpter ſanguis abundātiā: aut ꝓpter eius nimiā caliditatē: ⁊ vtrūqꝫ iſtoꝝ ſeqt̄ caliditatis dn̄iuꝫ: ideo oēs iſti ſignificāt caliditatē. Tu tn̄ attēde ꝙ ex h̄ nō ſequit̄ ꝙ ſit egritudo calīa: qꝛ qn̄qꝫ eſt color rubeus ⁊ egritudo frigida: vt ifra dicā. ¶ Scđa regula eſt ꝙ oēs colores ſiles ȝaffrano vel tincture ſue ſupple ſupra citrinū ſignificāt dn̄iuꝫ cholere. Et rō eſt: qꝛ ſignificāt dn̄iuꝫ humoris habētis tingere tali tinctura: ⁊ nullus eſt alius talis niſi cholā. ¶ 3ª regula eſt ꝙ oēs colores attinētes rubeo puluerulēto: qꝛ rubei ſignāt dn̄iuꝫ ſanguinis. Et cā eſt qꝛ rubea tictura vrine eſt ex ſero ſanguis: vt p̄ de criſi. ¶ Quarta regula eſt ꝙ color igne⁹ magis ſignificat calorē ꝗ̄ rube⁹ puluerulētus. Et cā eſt: qꝛ ſignificat dn̄iuꝫ vltimate cholē ⁊ alius dn̄iuꝫ ſanguis: mō cholā in ſe eſt calidior ſanguine. Et tu h̄ nota ꝓpter illa que dr̄ de gradibus calidoꝝ: pma huius capl̄o de cōplōnib⁹ mēbroꝝ. ¶ Quīta regula eſt ꝙ color vrine in egritudinib⁹ acutis trahit ad colorē ȝaffrani ⁊ igneitatis: ⁊ cauſa eſt qꝛ egritudies acute icēdētes ſūt a cholā ſicut cauſon ⁊ tertiana ꝯtinua: ⁊ iō tingit̄ vrina tinctura cholerica. ¶ Sexta regula eſt ꝙ ꝗ̄uis cū vrina tēdēte ad colorē ȝaffrani fuerit tenuitas: ſignificat tn̄ aliquā digōnē: ⁊ ꝙ iam incepit: ſed nō appet̄ digō in ſuba. ¶ Septia regula ꝙ ſi in iſta vrina fiat citrinitas fortior ⁊ ꝑueniat vſqꝫ ad igneitatē ⁊ ad finē in ea. i. vſqꝫ ad ſūmū igneitatꝭ: ſignāt ꝙ color inceſſanter ꝓceſſit augēdo: ⁊ iſte. ſ. finis igneitatꝭ eſt terminus vel finis citrinitatis. ſ. pure aut finis i ſignādo caliditatē: nā rube⁹ clarus vt ſupra dr̄: ⁊ ſi ſit magis tinctus ꝗ̄ igne⁹ ⁊ ſit in gradib⁹ citrinitatꝭ: tn̄ nō eſt pur⁹: ⁊ nō ita intēſaꝫ caliditatē ſignāt. ¶ Octaua regula eſt: ꝙ ſi in vrina ignei coloris aut alteri⁹ ȝaffrano attinētis auget̄ claritas ꝑ diminutionē tictture citra igneitatē. ſ. ſignāt ꝙ calor icedit diminuēdo. ¶ Sꝫ circa ſextā regulā nō ꝙ hꝫ duplicē itelľm: vn⁹ eſt Dini q itelligit ꝙ ſi in vrina tēdēte ad colorē ȝaffrani fuerit tenuitas. i. fuerit remiſſio coloris ȝaffrani ꝟſus minorē ticturā tūc ſignābit aliquā digōnē ita ꝙ ꝑ tenuitatē itelligit tenuitatē coloris: ⁊ ei⁹ remiſſionē: ⁊ iō ſtatī ſubdit Auic. ꝙ ſi addit̄ citrinitas ꝙ iceſſanter ꝓcedit caliditas. Et iō ſi arguit̄ ibi. in febrib⁹ acutis icēdētib⁹ mā eſt ſubtil: ḡ digō eſt ꝑ igroſſationē. ꝯcedo ꝯn̄s: ſed iſta igroſſatio ē in ſuba de q̄ h̄ nō logt̄ nec de tenuitate ſibi opp⁰. ¶ Et ſi 2° arguit̄ digō p̄us fit in ſuba ꝗ̄ in colore: qꝛ color fūdat̄ i ſuba vt ſeq̄nti cap̄ dicet̄: ḡ ſi ibi ē aliq̄ digō erit in ſuba. ¶ Rñdet ꝙ duplr̄ ſumit̄ digō. vno mō ꝓpe: ⁊ iſta p̄us opat̄ in ſuba. ⁊ de iſta nō logt̄ h̄ Aui. ¶ 2° mō ꝑ ꝯuerſiōe rei q̄cūqꝫ mō ad nālitatē: ⁊ iſta pōt eē in colore: eſto ꝙ nō ſit in ſuba: ⁊ de hac logt̄ h̄ Aui. cū dic̄ de iſta vria. Si attenuet̄. i. remittat̄ citrinitas ſua qđ ſignāt aliquā digōnē. i. aliquē motū v̄ſus nālē diſpōnē. Et hūc modū in ſūma ſequunt̄ ꝑciſe Jacob⁹ ⁊ Marſili⁹. ¶ Sꝫ vere iſtoꝝ fūdamētū ē falſū. Nā h̄ ē canō Gal. p̄ de criſi qn̄ logt̄ de vrina p̄ ſubtili aq̄ſa. ⁊ poſtea ſubtili ſubruffa. ¶ Dic̄ ꝙ iſta ſubruffa ſubtil̄ in ſuba iā digerit̄ ꝑꝑ colorē ſuū. Pōt ḡ illā ſubtilē in ſuba in q̄ eſt aliq̄ digō ſignata ꝑꝑ colorē ſuū ⁊ ē digō re⁹ illi⁹ q̄ eſt aq̄ſa i colore ⁊ i ſuba. ⁊ iō itelligo ꝙ li ſi: ſumit̄ p q̄uis. ¶ Et do 2ᵐ itelľm. ſ. ꝙ q̄uis in vrinis tēdētib⁹ ad colorē ȝaffrāi fuerit tenuitas tn̄ ibi ſignāt aliq̄ digōnē: ſꝫ nō appet i mō ſube: ſꝫ fit ꝑꝑ mixtionē cholē. Appet āt i cholā qꝛ magi tigit ꝗ̄ igroſſat tal̄ cholā mixta. Et ego dico ꝙ ſignāt digōnē ꝓpe acceptā re⁹ aq̄ſe ſine colore. nā ſignāt ꝙ vt⁹ iā aliqd ſuffic̄ ſeq̄ſtrare vbi p̄us nō poterat: ⁊ ꝙ aliqd de cholā miſcet vbi p̄us nihil miſcebat: ſꝫ h̄ nūq̄ ſit ex mō ſube ſēſu ꝑcepto argui cū n̄ ſit ſcā ſēſibilr̄ groſſa. ¶ Qꝛ ſi arg̃. digō i vria dꝫ ꝑcedē igroſſādo. ꝯcedo. ⁊ ita fac̄ re⁹ aq̄ſe p⁹ appētis. ſꝫ groſſities n̄ ē ſēſu ꝑcepta. qd āt ōbem⁹ itelligē ꝙ digō p̄us fit i ſba ꝗ̄ i colore dicā īfra loco ſuo. ca⁰ ō ſignatiōib⁹ ſbe vrie.

¶ Et eſt ꝑterea cū in egritudib⁹ acutis ſanguine is vrina ſic̄ ipſe ſanguis migit̄ aptione vene ibi exiſte ⁊ ſignificat repletionē ſupfluā que ſi paulatim migendo emittit̄ ⁊ eſt cū odore malo eſt ſignificatio timoris ⁊ timet̄ ex ea ne ſanguis ad loca ſuffocātia fuſus deriuet̄. ⁊ peior qdeꝫ ea ē cū ē ſubtilis in colore ſui ⁊ diſpōne. Cū āt ex ea mltū migit̄ eſt cū ē ſignificatio bona in febrib⁹ acutis ⁊ cōmixtis: qm̄ eſt cū eſt ſignātio criſis ⁊ ſanitatis niſi in pricipio ſubito attenuet̄ antēq̄ ſit bona criſis: qm̄ tūc erit recidiuatōis ſignātio: ⁊ ſilr̄ ſi tenuitas poſt criſim ordiata nō fuerit.

¶ Hic

¶ Hic ponit pticulares ꝯtingētias: ⁊ ſūt tres. ſcꝫ ponit ibi[In icteritia.] ibi 3°[Fames quoqꝫ.] In pᵃ pte dic̃ ſex. ¶ Primū eſt ꝙ ꝯtigit in egritudinibꝰ acutis ſanguineis ꝙ vrina mīgit̃ ſicut ipſe ſanguis nō exiſte ibi aptione vene. Et hō eſt nā deriuāte ad vias vrine ſanguinē multū grauātē v̄tutē: vn̄ egredit̃ dilatato colatorio: ⁊ iſta vl̄r ſignificat replōnē ſupfluā ex ſanguine: aliter .n. nā non ſic ſanguinē deriuaret. ¶ Dicit 2° ꝙ ſi iſta vrina mingatur paulatim ⁊ ſit cum odore malo eſt ſignatio timoris: qꝛ ſignificat ꝙ eſt dubiū ne ſanguis fuſus deriuet̃ ad loca ſuffocātia .i. in qbꝰ facit ſuffocationē ſic̃ cor ⁊ ptes eiꝰ. Et rō eſt qꝛ ſi ibi eſt malus odor: tunc ſignificat̃ putrefactio in ſanguine fortior: ⁊ qꝛ paulatim mīgit̃ ſignificat ꝙ nā agitat eū: ⁊ nō pōt bn̄ ſibi dn̄ari: ⁊ ideo timor eſt ne currat ad loca nobilia in hac diuerſa agitatione nā nō regulāte motū. ¶ Dicit 3° ꝙ iſta eſt peior ſi ſit ſubtilis in colore: qꝛ paꝝ colorata colore ſanguineo ⁊ ſit ſubtilis in diſpōne .i. in mō ſubē. Hec .n. maiorē ſignificat v̄tutꝪ ſpotētiā. ¶ Dicit q̄rto ꝙ aliqn̄ eſt ſignificatio bona in febribus acutis ⁊ cōmixtis: qꝛ qn̄qꝫ ſignificat criſim ⁊ ſanitatē: ⁊ hō eſt qn̄ ex ea multū mingit. ¶ Dicit 5° ꝙ hō eſt veꝝ niſi ipſa in principio ſui exitus .i. poſt modicū exitū ſuum attenuet̃ anteq̄ ſit hora criſis. qꝛ tūc ſignificat ꝙ mā retinet̃ ⁊ ꝙ nā non cōplet criſim: iō ſignificat recidiuam. ¶ Dicit vltimo ꝙ eodē mō ſignificat recidiuam ſi poſt criſim tenuitas nō fuerit ordinata .i. nō attenuet̃ paulatim: tūc enim etiā ſignificat aliquā partē retineri. Et ea que relinquunt̃ in morbis ſubuerſionē facere ꝯſueuerūt.

¶ In icteritia ꝟo cū vt iam adeo fuerit maioris rubedis donec ad nigredinē trahat ⁊ pānū talr̄ tingat ne remoueri poſſit: ⁊ quanto plus fuerit erit ſanius: qm̄ cuꝫ vrina in ipſa fuerit alba aut rubea pauce rubedinis icteritia in ſua diſpoſitione manente timet̃ ex ea hydropiſis.

¶ Ponit ſcōm ſpāle ⁊ dicit ꝙ in icteritia vrina qn̄ fuerit tāte rubedis id eſt ticture ꝙ trahat ad nigredinē ⁊ pānū īfuſuꝫ in vrina talr̄ tigat ꝙ color citrinꝰ ab eo remoueri nō poſſit quāto maior fuerit iſta tinctura erit ſanius. Et ſi vrīa fuerit alba aut rubea pauce rubedis .i. citrina pauce citrinitatꝪ icteritia manēte in eadē diſpōne in ſe ⁊ ſua cā ſignificat̃ ex ea hydropiſis. ¶ Ubi nota ꝙ plm̄ loqt̃ de icteritia citrina in qua abūdat chol̃a ita vt cutis tota fiat citrina ad modū icteris auis. ¶ Nō 2° ꝙ multa tinctura vrine mō dicto ſignificat potētiā v̄tutꝪ ſupra māꝫ pellendā extra. Et iō eſt ſignū bonū. Cōtrariū aūt ſignificās īpotētiā facit timere ne v̄tus epatis ſuccūbat alterationi humoris. Et iō timor eſt ne ſit tāta debilitas vt loco ſanguis gn̄et aq̄ſitatē ⁊ fiāt hydropes. Et timor eſt ēt ne oppilatio pori fellei ſit pp̄ ap̄a duꝝ in ꝯcauo epatꝪ: vn̄ tandē ſequit̃ hydrops. Et hunc caſum pluries vidi.

¶ Fames quoqꝫ eſt ex eis que vrinam vehemēter tingunt ⁊ ipſam valde acuunt.

¶ Mō ponit tertiū ꝯtigēs dicēs ꝙ fames eſt de his que vrinā vehemēter tingūt ⁊ ipſaꝫ valde acuūt. Cāꝫ dt huiꝰ dicit Gal. pͦ de criſi ca: qꝛ vacuo ventre calor agit in pteꝫ dulciorē ⁊ ſubtiliorē ſanguis ⁊ p̄ hāc actionē cōuertit̃ in cholerā: ideo multū de eo trāſit ad vrinā ⁊ tingit illā.

¶ Poſt ꝟo ſunt gradus viriditatis ſicut vrina cuiꝰ color colori phiſticoꝝ attinet. deide cuiꝰ color eſt ſil̃is colori eruginis eris: poſtea illa cuiꝰ eſt color ſil̃is colori ireos. deide cuius color ſimilat̃ indico: poſtea que ſil̃is eſt ſucco porri.

¶ Modo determinat de vrina viridi. Et pͥmo enumerat modos in ea. 2° ponit ſignificatiōes. ibi 2°[Phiſticalis.] ¶ De pͥma dicit ꝙ poſt gradus rubedinis ſūt gradus viriditatis. Et iſte ordo pōt intelligi modis ſupradictis de rubea. poſtea enumerat diuiſiones ꝙ ſūt ſicut illa cuius color ſil̃at̃ colori phiſticoꝝ. 2° cuiꝰ color eſt ſil̃is erugini eris. 3° cuius color eſt ſil̃is colori lilij celeſtis ſiue ireos. 4° cuiꝰ color ſil̃at̃ idico. 5° cuius color ſil̃at̃ ſucco porri .ſ. folioꝝ. ¶ Ubi nota ꝙ iſti gradus nō ſolū differunt ſm̄ plus ⁊ minꝰ ſed ſm̄ ſpēm. Nā due iſtaꝝ ſūt vere virides. Alie aūt magis ad idicū declināt. ¶ Nota 2° iſtos modos noīari a rebꝰ qbꝰ ſil̃ant̃ in colore vt p̄cedētes. Phiſtici aūt ſūt qdā fructus ł magnitudīe auellane: in quoꝝ medulla eſt pua tēdētia ad liuidū ⁊ idicū. Ireos aūt ē liliū celeſte ⁊ plus tēdit ad idicū. Alie ſūt note ex ſuo noīe.

¶ Phiſticalis ꝟo ſignificat friditatē: ⁊ ſil̃r oēs in qbꝰ exiſtit ⁊ friditas p̄ter eā que erugini eris aut ſucco porri ſil̃at̃: hec nāqꝫ vehemēs ſignificat icēdiū. Veruntn̄ ſucco porri ſil̃is ſanior eſt ea que erugini eris ſil̃at̃. Et illa qdē que erugini eris ſimilat̃ poſt laborē ſignificat ſpaſmuꝫ. Viridis ꝟo in pueris ſpaſmuꝫ ſignificat. Que ꝟo colorē ireos hꝫ friditatē vehemētē ſm̄ plurimū ſignificat ⁊ ante ipſam p̄cedit vrina viridis. ⁊ qdā dixerūt ꝙ ſignificat venenū in potu fuiſſe hauſtuꝫ. ⁊ ſi fuerit in ea hypoſtaſis ſpes erit vite. ⁊ ſi non timet̃ ei. Erugini ꝟo eris ſimilis vehementē ſignificat perditionem.

¶ Ponit ſignificationes: ⁊ ſunt octo regule. ¶ Prima ꝙ vrina phiſticalis coloris ſignificat frigiditatē. ¶ 2ᵃ regula eſt ꝙ oīs viridis vrina excepta ſil̃i erugini eris ⁊ ſil̃i ſucco porri ſignificāt friditatē. Cā aūt eſt qꝛ iſti colores ad liuiditatē trahūt que ſit p̄ viā ꝯgelationis ſanguinei humoris: vt pꝫ in hyeme in genis ſanguineoꝝ: ſꝫ duo dcī ſiūt ex ꝯmixtiōe chol̃e ꝯinarie aut praſſine que ſūt vehemēter calē: aut pͥma huiꝰ capͦ de humoribus. ¶ 3ᵃ regula eſt ꝙ ſil̃is erugini eris ⁊ ſucco porri ſignāt vehemēs icēdiū. Et cā pꝫ ex dictis ſtatiꝫ. ¶ 4ᵃ regula eſt: qꝛ vrina ſil̃is ſucco porri eſt ſanior q̄ ſil̃is erugini eris. Et cā ē qꝛ chol̃a praſſina eſt minꝰ mala q̄ ꝯinaria vt ſupra dictū eſt pͥma huiꝰ. ¶ 5ᵃ regula eſt ꝙ vrina erugini eris ſil̃is poſt laborē .i. forte exercitiū ſignificat ſpaſmū: qꝛ ſignificatur fortiſſima aduſtio in humoribꝰ. vn̄ eruginoſa chol̃a eſt genita: ex tali aūt qn̄qꝫ accidit ſpaſmus ſiccus ex mēbrorū reſolōne: qn̄qꝫ aūt nō ꝓportionatus ad māꝫ hac mā cholica petēte neruos aut caput: ⁊ ſui maxima acuitate pūgēte ita vt fiat ꝯctio neruoꝝ vt ſpaſmꝰ: vt ſnuit Iſaac 7° pticula vrinaꝝ. Alij tn̄ p̄ laborē itelligūt dolorē membri neruoſi vt ſtomachus: ⁊ cā pꝫ. ¶ 6ᵃ regula eſt ꝙ vrina viridis in pueris ſignificat ſpaſmū. Et itelligit Dinus de viridi ſil̃i erugini eris que apparēs in pueris ēt ſine p̄cedēte labore ſignificabit ſpaſmū: qꝛ iſta corpa ſūt ſpaſmo ſicco aptiora: vt 2° tertij. vel alr̄ ꝙ in pueris non tm̄ eruginoſa ſꝫ porre: alr̄s vere viridis ſignificat ſpaſmū: ita ꝙ nimiū incēdiū in eis ſignificat ſpaſmū de inanitione. ¶ 7ᵃ regula eſt ꝙ irealis .i. ſil̃is ireos vt plm̄ ſignificat vehemētē friditatē: ⁊ ante ipſaꝫ p̄cedit vrina viridis minoris .ſ. viriditatis ⁊ eſt phiſticalis que minorē ſignificat friditatē. ¶ Dicit 2° quo ad hāc regulā ꝙ qdā dixerunt ꝙ iſta ſignāt venenū in potu fuiſſe ſūptū. Et ꝙ in iſta eſt hypoſtaſis eſt ſpes vite ⁊ ſi non timet̃ de morte. Pria ps huiꝰ regule pꝫ ex cā pͥme ⁊ ſcōe. 2° pars pōt eē de veneno in friditate ꝯgelāte ⁊ calitate p̄ viā mortificationis caloris p̄ accn̄s ł friditate. Cū ꝟo hypoſtaſis appet ſignificat

aliquā mēbroꝝ ɔtinuē ⁊ ꝙ magis humores ſint ꝑmutati ꝙ̄ mēbra. Si vo eſt ſine hypoſtaſi ſignat mēbroꝝ debilitas: ⁊ h̄ dcm̄ eſt Gal. 6° iterioꝝ. ⁊ itelligat vbi corpꝰ ꝓus fuerit in nālī diſpōne ⁊ nō ꝑcipiat aliud icōueniēs regimen. ¶ 8ª regula eſt ꝙ eruginoſa vehementer ſignificat ꝑditionē: ⁊ h̄ qꝛ cholera eruginoſa eſt de gn̄e venenoꝝ.

¶ Graduū aūt coloris nigri aliꝰ eſt niger q ad nigredinē tēdit ſm viā coloris croci ſic̄ eſt in icteritia ⁊ ſignificat cholere rubee ſpiſſitudinem ⁊ eius aduſtionem ⁊ choleram nigram que accidit ex cholera rubea ⁊ ſignificat icteritiam.

¶ Nō determinat de vrina nigra. Et diuiditur in duas ꝑtes. ꝑmo enumerat ſpēs coloris nigri: ⁊ ponit gn̄alē ipſorū ſignificationē. 2° diſtinguit modos ſignificationū. ibi 2° [Et ad ſūmū.] De ꝑmo facit tria ſʒ tres gradus nigredinis quos notat. ibi 2° [Aliꝰ eſt.] ibi 3° [Et aliꝰ.] ¶ De ꝑma dicit ꝙ de gradibꝰ nigri coloris vnus eſt q ex citrino ɔuertit ad nigredinē ſic̄ in icteritia: ⁊ iſte ſignificat cholere rubee ſpiſſitudinē ⁊ ipſiꝰ aduſtionē ⁊ cholerā nigraʒ ex aduſtiōe chole rubee gn̄atā. ⁊ ſignat icteritiā. ¶ Ubi nota ꝑmo hos gradus nigredis nō diſtigui ſm itēſum ⁊ remiſſuʒ: vt dicit Dinus: qꝛ ſtat ꝑmi coloris vrinā multo magis eē nigrā ⁊ tinctā ꝙ̄ in 2° mō. Sʒ diſtinguit penes modos ɔſtructionis cū alio colore vel carentie mixtionis. ¶ Nota 2° ꝙ ꝑmꝰ modus accidit ex chole aduſtiōe vel groſſitie. Nā qꝛ citrinitate ꝑcipat h̄ nō pōt eē niſi per mixtionē chole: ⁊ qꝛ ibi eſt nigredo opʒ ꝙ ſit aut ꝑ aduſtionē eiꝰ vt̄ in melācholiā ꝓ ꝑte ɔuertit: aut qꝛ groſſa eſt nōdū aduſta ⁊ multe ꝗ̄titatis: ⁊ h̄ etiā eſt qđ accidit in icteritia. Nā chola ⁊ ſi ꝑcipat mſta citrinitate: tn̄ cū vehemēter groſſa eſt ad fuſcedinē citrinitati ꝑmixtā declinat. ¶ Nō 3° ꝙ h̄ poſſemꝰ de duplici icteritia loq aut nigra q̄ eſt cutis defedatio ad nigredinē tēdēs ꝓꝑ humorē nigrū ibibitū cuti aut citrina: ſʒ mihi videt ꝙ itelligatur de ſola citrina. Nā in reliq̄ nō ē color niger ꝑ viā coloris croci cū ſit rōne melie nō facte ex cholera rubea.

¶ Et alius eſt qui ex fuſco prouenit ad nigredinem ⁊ ſignificat choleram nigram.

¶ Narrat ſcdʒ gradū dicēs ꝙ aliꝰ eſt color niger tēdēs in nigrū ex fuſco. Et ꝑ fuſcū itelligimꝰ rubeū obſcuꝝ valde vt puto: ſʒ ſm aliquos itelligamꝰ colorē nigrū remiſſe ſine alteriꝰ ꝑmixtiōe vel ſoliꝰ alibi. ¶ Dinus ḡ ⁊ ſequētes eū dicūt ꝙ iſta vrina ſit ꝑ ſolā cōmixtioneʒ melie nālis ⁊ qꝛ paulati miſcet: iō paulatim ſit ꝑmo remiſſa in colore nigro ⁊ dt̄ fuſca: h̄ ḡ gradus ſm hūc modū ſignat melācholiā: ſʒ nō ſignat illā aduſtā nec ita vehemēteʒ frigiditatē ſicut ſequēs ⁊ ꝑcedēs: ſed hec imaginatio nō ſufficit. nā ɔtigit meliaʒ ꝓus fieri nigrā ꝑ aduſtionē: ⁊ poſtea paulatim icipere cōmiſcere cū vrina: ita vt vrina fiat fuſca poſtea nigra. Et ɔſtat ꝙ iſta nō ſignat meliaʒ nālem nō aduſtā. ¶ Preterea ſanguis pōt aduri ⁊ in meliaʒ cōuerti: ⁊ cū vrina miſceri ita vt vrina fiat tādē nigra: ⁊ ſi de iſta nō eēt mētio facta Auic. valde fuiſſet diminutꝰ: ⁊ ſilr de flegmate. ¶ Et ideo dico ꝙ color fuſcus eſt nomen cōmune ad colorē tēdētē ad nigrū imediate ex albo ⁊ ex rubeo. Et ꝑʒ iſtra in cap̄ de ſignificationibꝰ hypoſtaſis. vbi narrat ⁊ vocat colorē vnū rubeū fuſcū ꝑcipue cū eſt ex ſanguis aduſtione. Dico 2° ꝙ qꝛ in h̄ trāſitu pōt eſſe cōmixtio cuiuſcūqʒ ſpeciei melie: ⁊ pōt eſſe per aduſtionē ſanguis: ⁊ ꝑ aduſtionem alioꝝ humoꝝ ⁊ ſine aduſtione. iō dicit Auic. ꝙ ſignificat meliam nō limitādo ſe ad modum melancholie quem ſignificat.

¶ Et aliꝰ niger qui ꝓuenit ex viriditate ⁊ colori indico ſilis ⁊ ſignificat cholerā nigrā puram.

¶ Modo narrat tertiū gradū dicēs ꝙ aliqs eſt qui ex viridi tēdit ad nigrū. ⁊ iſte ſignificat meliaʒ purā. ¶ Ubi nota ſm modū Auic. ꝙ cholera ꝑinaria ꝑ vlteriorē aduſtionē dealbat ⁊ non denigrat: ſilr ⁊ chola praſſina: ideo nō ſit trāſitus ex viridi iſtas ſignificāte in nigrū: ſʒ ex viridi ſili modico aut ex ireos aut fuſco: tales autē colores ſignificāt vehemētē frigiditatē: ⁊ ideo iſte color ſignificat frigiditatē valde itēſam ⁊ meliam multū frigidam. ¶ Nota 2° ꝙ hic ꝑ meliaʒ purā itelligimus meliaʒ itēſaʒ in ſuis q̄litatibꝰ: ⁊ ex his ꝑʒ canonis verificatio. ¶ Et ex iſtis potes ſufficiētiā iſtoꝝ graduū itelligere. Nā cuʒ vrina nigra ſit talis ꝑ cōmixtionē melici humoris. h̄ erit aut ꝑ aduſtionē aut ꝑ ɔgelationeʒ: aut ſine ɔgelatione ⁊ aduſtione genite. Si ꝑ ɔgelationē eſt vrina tertij modi. Si ꝑ aduſtionē h̄ erit aut chole ⁊ erit ꝑmus modus: aut ſanguis aut melie ⁊ erit modus ſcđs. Aut ſine aduſtione ꝑ ſolā cōmixtionē: ⁊ etiā ſecūdus. Per aduſtionem etiā flegmatis aut nullus aut ſolum ſecundus modus.

¶ Et ad ſūmū qdē vrina nigra ſignat aut vehemēs icēdiū: aut forte frigus: aut mortē: aut coloris nālis ſuꝑationē: aut criſim ⁊ expulſioneʒ nāe qua ipſa chole nigre expellit ſuꝑfluitates.

¶ Diſtigūt modos ſignificationū vrine nigre. ⁊ diuidit in duas ꝑtes. In ꝑᵒ enumerat gn̄ales ſignatiōes vrine nigre oſtēdēdo modū diſtiguēdi iter illas. 2° ponit q̄ddā cōtigētias ſpāles. ibi 2° [Et ē qdē.] ꝑria in duas. ꝑᵒ h̄ ſignificata enumerat. 2° docet diſtinguere. ibi 2° [Qđ aūt ex incēdio.] ¶ Dicit ꝑmo aſſumendo ſignificata vrine nigre in gn̄e: ꝙ ois vrina nigra ſignificat aut vehemēs incēdiū aut forte frigus aut mortificationē caloris inati aut criſim ⁊ expulſionem: qua nā expellit ſuꝑfluitates chole nigre: ⁊ ꝑʒ: qꝛ ſignificat cholerā nigrā expelli vl̄ rubeā groſſaʒ multā: h̄ aūt aut erit ꝑ modū criſis: ⁊ ſic eſt vltimus modus: aut ꝓꝑ abūdātiā humoris nigri ſuperātis nām. Et h̄ aut eſt ꝓꝑ aduſtionē aut ꝓꝑ ɔgelationē qm̄ his duobus modis abundat melicus humor: aut ꝓpter defectuʒ caloris continentis humores: et eſt tertius modus.

¶ Qꝛ āt ex icēdio eſt cognoſcit qm̄ illic eſt fortis ardor ⁊ an̄ ipaʒ fuit vrina citria vel rubea: ⁊ hypoſtaſis ē diuulſa ⁊ iequalis ⁊ icōtinua ⁊ nō ē vehemētis nigredis: imo trahit ad colorē croci ⁊ citrinitatē aut ad fuſceitatē. ⁊ ſi ad citrinitatē trahit ſignificat multam icteritiam.

¶ Nūc docet iter iſta ſignificata diſtinguere. ⁊ diuidit in q̄tuor ſicut q̄tuor ſūt gn̄alia ſignificata vrie nigre. ibi 2° [Uerꝯ qđ eſt ex fridītate.] ibi 3° [Illđ aūt.] ibi 4° [Illud qdē.] ¶ De ꝑma dicit ꝙ nigredineʒ eſſe vrine ꝓꝑ vehemēs incēdiū cognoſcit ꝑmo qꝛ eſt fortis ardor. Et pōt dupliciter itelligi. Uno mō ꝙ ſit ardor in emiſſione. 2° mō ꝙ eſt calor adurēs in corꝑe ſicut febris cauſon aut eſt aliqd ſile. Cognoſcit 2° qꝛ ante ipſam fuit vrina citrina aut rubea: ⁊ hoc qꝛ ſignificat calidos humores ꝑdominatos fuiſſe. tertio qꝛ hypoſtaſis eſt diuulſa ⁊ incontinua ⁊ inequalis ꝓpter actionem caloris vrentis ⁊ diſcōtinuātis. quarto qꝛ non eſt vehementis nigredinis quia eſt adhuc mixtio humorum cholericorum ⁊ rubeorum.

¶ Uerūtn̄ qđ ex fridītate ſit cognoſcit vt an̄ ipaʒ habeat vrina que ad viriditatē trahat aut liuiditatē: ⁊ eſt ſedimē paucū iunctū: ac ſi eſſet ſiccū ⁊ nigredo in ipſa eſt purior. Et eſt etiā cū inter duas cōplexiones differentia notatur: qm̄ quādo vrina nigra fortis odoris fuerit ſignificabit caliditatem:

calliditatem: ⁊ cum fuerit cum ea odoris priuatio aut fortitudinis ei⁹ debilitas ſignificabit frigiditaté. Cũ.n.nã valde fuerit ſepata odor non erit i vrina. Illud aũt qđ ex caſu caloris accidit innati cognoſcit̃ ppterea ꝙ ipſum ſequit̃ fortitudinis caſus ⁊ eius diſſolutio.

¶ Docet cognoſcere ꝙ fit ex frigore poſitiuo. ⁊ pmo dicit cogſci q̃ ꝑceſſit vrina viridis. itellige de fiſcali aut irroali aut idica. Nec de alijs q̃ iſte frigiditates ſignat. 2° q̃ ſedimen ẽ paucũ cũ de hũore tali pax cõiter expellat̃ ⁊ eſt ꝯiunctũ q̃ frigus ꝯſũgit. ⁊ ẽ ac ſi eẽt ſiccũ p expſſionem hũidi ligdi ſubtilis: ⁊ nigredo ẽ parior: q̃ nõ ſũt ibi aliq diſtantes hũores colorãtes vrinã. ⁊ qñqȝ diſcernit̃ a ſignã te coloré p odoré. Nã puata odore ẽ ex frigore: ⁊ fortez ⁊ acutũ hñs odoré eſt ex calore. Illud aũt ⁊c. Pȝ iſta pars.

¶ Et illõ qdẽ qđ accidit ſm modũ purgationis criſis cognoſcit̃ ſicut qđ accidit in fine q̃rtanax ⁊ cũ ſplenis egritudines reſoluunt̃ ⁊ dolores dorſi ⁊ m̃ricis ⁊ febres melice ⁊ nocumenta q̃ ex mẽſtruox accidũt retẽtione ⁊ retẽtio eius qđ ex ſanguine fluere ſolebat p anũ ⁊ ꝑcipue cũ nã ⁊ ars in ꝓuocãdo iuuãt: ⁊ ſic accidit mulierib⁹ q̃rũ mẽſtrua retinent̃ ⁊ nõ retinet nã ſanguinis ſupfluitaté ppea ꝙ añ ipſaȝ ꝑceſſit vrina idigeſta aquoſa: ⁊ ppea ꝙ poſt ipſaȝ adueniet corpi alleuiatio ⁊ erit ipſius q̃titas maxia copioſa.

¶ Nũc docet qñ ſignificat criſim. Et pmo oſtẽdit ꝯditiones ad h̃ reqſitas. 2° docet qđ ſignificat qñ caret iſtis cõditionib⁹. ibi[Or ſi nõ ita.] ¶ Dicit pmo ꝙ vrina nigra ſi fit p modũ purgatiõis ⁊ criſis cogſcit̃ q̃ accidit i fine q̃rtanax ⁊ duritiei ſplenis ⁊ doloris dorſi ⁊ matricis ⁊ febriũ melicax ⁊ poſt alia nocumẽta q̃ ſũt ex retẽtiõe mẽſtruox: ⁊ poſt retẽtioné ſanguis ꝯſueti fluere p anũ: ⁊ hoc ꝑcipue hȝ vex cũ ars ⁊ nã in ꝓuocãdo vrinam ſe iuuant. ¶ Et ſicut accidit mulierib⁹ quarũ mẽſtrua retinent̃: ⁊ nõ retinet ſupfluitates ſanguis ita ꝙ intelligant̃ iſta ſimul. ſ. ꝙ mulierib⁹ retineãt mẽſtrua: ⁊ tñ nã nõ retineat ſupfluitates ſanguis. i. ꝙ nõ ſit tñ ſupfluus ſanguis in eis qđ cognoſcit̃: q̃ añ iſtã fuit vrina alba aquoſa idigeſta: ⁊ poſt ipſaȝ vrinã nigrã ſequit̃ leuitas īfirmi ⁊ eriꝫ quantitas multa ⁊ copioſa. ¶ Ubi nota egritudies notatas eſſe a melico humore q cũ cretice expellit̃ facit vrinã nigrã. ¶ Nõ 2° ꝙ oportet in criſi quãtitaté eſſe multã ⁊ lenitaté infirmi ſequi ſi debet eſſe criſis bona.

Sed dubiũ eſt de textu illo. Et nõ retinet nã ſanguis ⁊c. Dic iuxta expoſitioné quam ſtatim vedi intelligo duo ꝯiungi añ vrinã nigrã: vnũ eſt ꝙ mẽſtrua retineant̃. ſȝ ꝙ tũc nõ ſit in corpe ſanguinis ſupfluitas: tũc.n. abũdat humor melicus parte bone ſanguinis ꝯuerſis in mẽbrox ſubam. Retinent̃ ḡ mẽſtrua ⁊ tñ nõ retinet nã ſanguis ſupfluitates: q̃ nõ remonet tñ in corpe ſanguis ſupfluus. ¶ Et h̃ mõ itelligendo tollit̃ 2m dubiũ qđ eẽt q̃re ante nigrã vrinã dȝ apparere aquoſa cruda. Nã ſi dȝ criſis bona expectari dȝ vrina ſignificare digeſtioné ⁊ non eſſe aquoſa. ¶ Dr̃.n. ꝙ ſignũ ꝙ in muliere mẽſtrua retineant̃ nõ retinẽdo tñ ſanguis ſuperfluitates ad ſenſum dictũ eſt ꝙ ꝓ tunc vrina eſt aquoſa cruda ſȝ parũ ante criſim nõ eſt aquoſa: cũ iã nã debeat eſſe digeſta. ¶ Si qs aũt vult aliã gloſaȝ venet̃ eam q̃ quidã dicũt textũ illũ corruptũ ⁊ debere eſſe iſtũ terminũ cũ in loco vbi eſt negatio: ſed ego oẽs textus hoc mõ vidi vt iacet: ⁊ iõ ſic expoſui. ¶ Et ſi arguit̃ ꝯ pdicta q̃

ſm Gal. p de criſi: oĩs vrina nigra eſt mortalis. Cũ dixit: oĩs vrina ꝑueniẽs ad nigredinẽ eſt in fine malitie adeo vt nemmẽ videriȝ liberari q vrinam minxerit nigram. ¶ Dic dr̃ ꝙ Gal. intelligit de his q mingũt vrinã nigrã añ ſigna digeſtionis: q aũt poſt ſigna digeſtionis egritudinũ melicarũ mingunt vrinã nigrã: quandoqȝ cretice ⁊ laudabiliter h̃ faciunt: qđ vult hic Aui.

¶ Or ſi nõ ita vrina fuerit nigra ſignũ erit malus ⁊ ꝑcipue in acutis egritudinibus ⁊ q̃to plus ſi ei⁹ q̃titas fuerit pauca: qm̃ ex ſua paucitate eſt ſciẽdũ ꝙ humoré iaȝ deſtruxit aduſtio: ⁊ q̃to magis fuerit groſſa erit deterius: ⁊ quanto magis fuerit tenuis erit minoris malitie.

¶ Docet qđ ſequit̃ his nõ ſeruatis. Et dicit ꝙ ſi nõ fuerit cũ his cõditionib⁹ ſignificãtibus criſim oĩs vrina nigra erit vehemẽter mala ⁊ ꝑcipue in egritudinibus acutis ⁊ multo plus ſi vrina fuerit nigra ⁊ pauca: q̃ ex paucitate ſcit̃ ꝙ humoré inde deſtruxit aduſtio: ⁊ q̃to magis fuerit groſſa erit deterior: ⁊ quãto magis tenuis erit minoris malitie: ⁊ tu ex h̃ loco potes gloſare Gal. loco ſupra allegato. ¶ Nõ tñ ꝙ humor groſſior eſt magis rebellis: ⁊ iõ groſſior illũ ſignificãs eſt deterior ⁊ ſubtilis minus mala: pauca aũt ei in acuta eſt mala: q̃ virtus eſt debilitata a calore adurente ⁊ humores paucificati.

¶ Et eſt qdẽ cũ accidit vt vrina nigra aut rubea obſcura mingat̃ ꝓpter vini potioné: qđ huius hȝ colorem cũ nullo modo nã aliquid in eo operata fuerit ⁊ exierit ſm ſuam diſpoſitionẽ: ſed in hoc non eſt timor.

¶ Ponit ꝯtingentias ſpeciales. Et diuidit̃ in ſex ſicut ſũt ſex. ibi 2°[Et cũ bone.] ibi 3°[Multotiẽs.n.] ibi 4°[Et qñ affuerint.] ibi 5°[Et ẽ ẽt.] ibi 6°[Urina nigra.] ¶ Dicit ꝙ qñqȝ ꝯtigit ꝙ vrina nigra migit̃ aut rubea obſcura ꝓꝑ potationẽ vini i quo ẽ talis color cũ nã nõ fuit aliquo mõ in ipȝ operata: ſȝ in iſto nõ eſt timor. ¶ Et dicit Dinus ꝙ accidit in diabetica paſſiõe de q̃ Gal. pmo de criſi ⁊ 6° de interiorib⁹ vult ꝙ eſt ſicut lienteria ſtomachi ita diabetis renibus q expellãt potũ i eadeȝ forma i q̃ ſumitur. Sȝ ego puto h̃ nõ eſſe ad mẽtẽ Aui. nã in iſta eſt maximus timor vt vult Gal. locis allegatis. Iõ puto ꝙ alij melius dicũt ꝙ hoc accidit ꝓꝑ plurimã potationem: vñ virtus nõ vacat niſi expulſiõi: aut q̃ in q̃buſdã reſpectu vini habent renes ꝓprietaté trahẽdi ⁊ ipſi cũ nimiũ habent pellunt propter grauitatem.

¶ Et eſt cũ hõc criſis ſignificatio exiſtit ⁊ in acutis egritudinib⁹ ſicut ſi eger eã tenuem minxerit ⁊ fuerit in ea ſuſpenſio in partibus diuerſis.

¶ Dicit hic ꝙ quãdoqȝ eſt ſignum future criſis bone etiã in acutis egritudinibus: ⁊ hoc cũ fuerit tenuis ⁊ humox ſuſpenſio. i. nubes in partibus diuerſis.

¶ Multotiens enim ſignificat ſonitum capitis ⁊ vigilias ⁊ ſurditatem ⁊ deſipientiam ⁊ precipue ſi paulatim eam minxerit ⁊ in lõgo tẽpore fuerit ſuſpẽſa. fuerit ⁊ ei⁹ odor acutus ⁊ fuerit cũ febribus. qm̃ tunc vehemẽtẽ ſignificabit capitis ſonitum ⁊ deſipientiam.

¶ Dat aliam contingentiã ex qua cũ ſequẽte verificabit̃ precedens. ¶ Dicit ergo ꝙ vrina nigra cũ cõditionibus ſupra dictis ſignificabit capitis ſonitũ ⁊ vigilias ⁊ dſipiẽtiã ⁊ ſurditaté ⁊ ꝑcipue ſi eger eã minxerit paulatim ⁊ ſuſpẽſio in vrina appareat lõgo tẽpore: id eſt in lõgo tẽpore

ſuſpendat hypoſtaſis apparens ⁊ nõ cito qꝛ paruũ eſt ꝙ h mõ ſequeſtrat ⁊ nõ multũ graue:⁊ fuerit eius odor acutꝰ ⁊ fuerit cũ febribꝰ:qñ tũc vehementer ſignificat capitis ſonitũ ⁊ deſipiẽtiã. Et tu vides ꝙ hoc eſt qꝛ ſignificat ꝙ materia in qua eſt fortis aduſtio habuit raptuꝫ ad caput qui raptus hec facit accidentia.

Sed qñ affuerit ibi inſomnietas ⁊ ſurditas ⁊ deſipiẽtia ⁊ ſonitus capitis ſignificabit ſanguinis fluxum ex naribus.

Ponit tertiã ɔtingentiã dicẽs ꝙ qñ cuꝫ ꝑdictis ſignis fuerit iſta vrina ſignificat fluxũ ſanguis nariũ:⁊ iõ ſignificat criſim vt dicebat in cõtingẽtia 2ª.ſ.poſita. Ubi nõ raro verificari ꝓmã de iſtis tribꝰ. Nã cũ vrina eſt magna ſubtilis cuꝫ nube pendẽte i diuerſis locis ſignificat humoris nõ niſi pauca digõ ⁊ eiꝰ vehemens malitia:⁊ iõ vtplm nõ ſeqꝛ criſis bona. Et h voluit Iſaac ꝙ huiꝰ vrina cũ iſtis ɔditionibꝰ ꝑditionẽ ſignificet. Nã ẽt ſi ſit cuꝫ raptu mãei ad caput:tñ pluries criſis ẽ apatis pp mãei rebellitionẽ:⁊ aliqñ eſt criſis mortalis:qꝛ nã euacuat bonũ ⁊ malũ ſimul vñ deficit vtꝰ. Sꝫ Aui. vult hic ꝙ raro ɔtingit oppoſitũ ⁊ ɔtingit ꝙ ſeqꝛ criſis bona tñ mã exiſtente valde aduſta ⁊ ſubtili:qñqꝫ.n.ɔtingit ꝙ nã ipꝫ ſuperat ⁊ ptẽ magis digeſtã ⁊ ampliorẽ deriuat vſus caput ad venas ꝑ quas poſtea exit ſanguis:vñ i vrina expellẽdaꝫ nõ eſt multũ ⁊ nõ eſt bñ digeſtũ:⁊ iõ vrina fit mõ dicto: ꝙ aũt digeſtũ pellit ſurſuꝫ:ẽt in iſto caſu qñqꝫ eſt ſignũ criſis bone:ſꝫ eſt valde ambiguũ ſignũ ⁊ cũ maiori dubitatiõe de oppoſito. vñ medicus hãc vrinã vidẽs dicet ꝙ magis veriſile ẽ ꝙ ſequit ꝑditio. Et h vult Iſaac:ſed addit tñ ꝑ h qõ in vrina appet ſignificat ꝙ poſſet eẽ raptus mãe digeſte ad caput q ꝑ fluxũ ſanguis euacuabit:⁊ fit criſis bona:⁊ hoc ſufficit Aui. Et tu hoc nota.

Et eſt ẽt cuꝫ exiſtit cã lapidis in rene. Ruffus inqt vrina nigra bona eſt in egritudinibꝰ renũ ⁊ egritudinibꝰ lapidis q ex hũoribꝰ ꝑueniũt groſſis:⁊ eſt ſignificatio mortalis in egritudinibus acutis. dixit ẽt ꝙ vrina nigra eſt mala in egritudinibus renum ⁊ veſice cũ vehemens ardor ibi adeſt. conſidera ergo alia ſigna.

Ponit qntã ɔtingentiã. Et hãc nõ ꝙ multotiẽs euenit. Dicit ꝙ ꝙ vrina nigra eſt multotiẽs cã lapidis i rene. Iõ dixit Ruffus medicꝰ ſublimis ꝙ vrina nigra i egritudinibꝰ renũ ⁊ ꝑcipue lapidis eoꝝ q ꝑueniũt ab humoribꝰ groſſis ẽ bona:ſꝫ i acutis egritudibꝰ renũ cũ ibi vehemẽs eſt ardor ẽ mala:⁊ iõ ad iudicandũ ꝑ eã:ɔſidera ꝓ alia ſigna. Nõ ꝙ ꝓ ꝙ in his q ſũt ɔſueti pati lapidẽ in renibꝰ vel parati ad illud vrina apparet nigra añ renũ dolores. Et eſt ſignũ ꝙ mãe groſſe meltce deriuant ad vias renũ ⁊ egrediunt cũ vrina:⁊ iſta vtplm ſignificat lapidẽ futurũ. Nã hec mã oppilat renũ colatoriũ:deide plurimũ de ea ibi remanet ⁊ aduriꝛ in tpe ⁊ ɔuertit i lapidẽ. Et ideo plurimũ qñ vrina icipit clarefieri ſequẽti die patiunt dolorẽ renũ:⁊ h niſi ꝑ lenificationẽ vẽtris ⁊ aperitiuã fiat ſufficiẽs mundificatio. Et iõ iſꝰ tertiꝗ caꝑ de ſignis lapidis renũ dꝛ ꝙ qñ ſani ⁊ ꝓꝑe ſenes mingũt nigrũ abſqꝫ dolore aut cũ dolore iudicat ꝙ lapis cõplet i veſica. Et in ꝓnꝰ capli dixit. Cũ vrina in ꝑncipijs eſt groſſa deide icipit cõuerti ad tenuitatẽ ⁊ attenuat pp retẽtionem turbidi tũc eſtima eiꝰ.ſ.lapidis gnãtionẽ. Sꝫ tũc diceres:ꝗ vrina iſta nigra eſt mala cũ ſignificet lapidis gnõnẽ cuiꝰ oppoſitum habet auctẽ Ruffi. Dic dꝛ ꝙ i hac egritudine minꝰ mala ẽ groſſa ⁊ nigra ꝙ̃ clara qꝛ ſignificat meatuũ ⁊ vtutis potẽtiã. Et h dicit Aui. loco allegato cũ dicit. In ꝓnꝰ rei groſſa.ſ. vrina eſt magis ſignificatio ſanitatis vtutis ⁊ dilatatiõis meatuũ. vñ lꝫ abſolute ſit mala ſignificãs egritudinẽ tñ cũ alijs ſignis huiꝰ egritudis ſignificabat bonũ ſignificãs vtutis vigorẽ ⁊ vias latas. Sꝫ diceres 2º. quõ ꝗ ẽ vrina nigra i egritudibꝰ renũ mala cuꝫ ardore. Dic dꝛ ꝙ ſi ẽ cũ ardore erit aut ex vlcꝛ a q ſanies nigra exit:⁊ iõ ẽ malũ:aut pp acuitatẽ mãei cõmixte excoriãtl:iſta ẽt ẽ mala ſi ſigñans boꝰ aliqõ vt ꝑcedẽs.

Urina nigra i ſenibus nõ eſt bona pp illud qõ ſcis:neqꝫ venit i eis niſi ex corruptione mala.

Hec eſt ſexta ɔtingẽtia:⁊ diuidit i duas.ꝓ illã ponit cũ vna ſilitudie.2º ſumat ſignatiõnẽ boni vel mali ex vrina nigra. ibi [Ad ſũmũ.] Pria in duas:nã ꝓ facit qõ dcm̃ eſt. 2º ponit regulã. ibi 2ª [Urina nigra.] Dicit ꝓ ꝙ vrina nigra in ſenibus nõ eſt bona pp illud qõ tu ſcis ⁊ non venit niſi ex corruptione mala. Et ſilr in mulieribus.

Sed diceres 3. qꝛ magis eſt bona i ſenibus ꝙ̃ in alijs. Nã ex Aui. loco.ſ.allegato ꝓprie in ſenibꝰ ſignificat lapidẽ ⁊ egritudinẽ in q ẽ bona. 2º ſenes multiplicãt humores melãcbolicos q ſunt nigri.⁊ iõ magis in eis dꝫ eẽ bona. Preterea vrina ẽ bona in retentiõe mẽſtruoꝝ:⁊ h eſt maxie in mulieribus. Preterea vrina cũ egritudie renũ accidit vbi eſt maior meatuũ largitas:⁊ i illis eſt ſignũ bonũ. mõ mulieres ſũt hꝫ. Propter iſta puto Aui. loq hic de vrina nigra q nõ apparet cũ egritudibꝰ nolatis:vꝫ.n. de alijs debere loq exq tã ꝓprie de iſtis dixerat. Et iõ maxie vꝫ loq de illa q eſt pp aduſtionẽ.qꝛ ſenes ſũt frigidi ⁊ mulieres.⁊ iõ vehemẽs aduſtio eſt mala valde in eis. Et h voluit cum dixit:pp illud qõ ſcis. Et pp h hãc ptẽ introduxi ego tam ꝙ̃ ɔtingentiã nõ tanꝙ̃ regulã qõ vult:qꝛ contingit ꝙ in mulieribus ⁊ ſenibꝰ eſt mala magis ꝙ̃ in maſculis ⁊ iuuenibus:⁊ hoc qñ eſt ex aduſtione:qõ eſt raro.

Et ſilr in mulieribꝰ vrina nigra poſt laborem ſignificat ſpaſmum.

Modo ponit regulam dicens ꝙ vrina nigra poſt laborem ſignificat ſpaſmum. Et cauſa eſt ſimilis illi que fuit dicta de viridi ſupra. hoc capitulo ⁊c̃.

Ad ſũmũ ꝟo vrina nigra in principio febrius eſt pernicioſa. ⁊ ſimilr in earũ fine qñ non cũ ea fuerit alleuiatio neqꝫ ſignificauerit criſim.

Facit qõ dictũ ẽ. ꝙ vrina nigra i ꝑncipijs febriũ ẽ ꝑnicioſa:⁊ ſilr i eaꝝ fine niſi cũ ea fuerit alleuiatio ⁊ ſigna ſignificãtia criſim. Et hoc itelligas niſi ibi fuerit egritudo renũ. Ego hãc ſepe vidi i ꝓnꝰ febriũ in his q aſſueti erant lapidi renũ ⁊ nõ inueni malũ niſi lapidem ſignificantẽ.

Urina aũt alba ſꝫ duas intẽtiones eſt ſciẽda. Una eaꝝ ẽ cũ ipa eſt tenuis trãſlucens:qm̃ vulgus qõ trãſlucẽs eſt albũ vocat ſic eſt vitrũ qõ eſt clarũ:⁊ cryſtallũ clarã vocat albã. Et altera eſt q ꝑ certo ẽ alba:cuiꝰ color ẽ diſgregatiuꝰ viſus ſic lac ⁊ ꝑgamenũ:⁊ iſta qdeꝫ nõ tranſlucet vt viſus in ipſa penetret. tranſlucentia enĩꝫ pro certo non eſt niſi oĩum colorum priuatio.

Modo ponit ſignificationes vrine albe:⁊ diuidit i duas ptes. Primo ponit ſignificationes generales. 2º magis ſpeciales. ibi 2º [Et cũ in oĩbꝰ.] Prima i duas.qꝛ ꝓ ponit modos acceptionis vrine albe. 2º eius generales ſignificationes. ibi 2ª [Album ergo ſm.] Dicit primo ꝙ vrina dꝛ alba equuoce ſm duas intẽtiones.quaꝝ vna eſt que dꝛ alba qꝛ ipſa eſt tenuis trãſlucens.qm̃ vulgus illud qõ eſt trãſlucẽs vt vitrũ clarũ ⁊ vt cryſtallus vocat album.

Alio mõ dr̃ alba:qꝛ alba vẽ:⁊ hñs colorẽ diſgregatiuũ vi
ſus ſicut lac ⁊ pgamenũ q̃ ſunt albe:ſ; nõ trãſlucentia:qꝛ
viſus nõ penetrat in ea.❡ Sed tranſlucentia nõ eſt niſi
puatio oĩum colorũ ſupple cũ aptitudĩe ad eoꝝ ſpẽs re-
cipiendas. Nã puto aliqd̃ eſſe opacũ qd̃ colorem non h;
nec minus viſum immutaret q̃ꝫ tenebre.

❡ Albũ igit̃ ſm itentionẽ tranſlucẽtis ſignificat
frigiditatẽ oĩno ⁊ eſt auferẽs digeſtiõis fiduciã.
⁊ ſi cũ groſſitudine fuerit ſignificabit flegma.

❡ Hic exequit̃:⁊ diuidit̃ in duas.pmo ponit de ſignifica-
tionibus albe tranſlucentis.2° albe vere.2° ibi[Sed al-
ba p certo.]❡ De pma dicit q vrina alba pmo mõ ſigni
ficat frigiditatẽ oĩno.⁊ aufert fiduciã digeſtionis ⁊ ſi fue
rit cũ groſſitie ſignificabit flegma. ❡ Nõ pmo q vrina
tingit̃ ex permixtiõe humoris colorati q eſt ſanguis vel
cholera aut meſi:ꝫ cũ equali permixtiõe maioꝛ caloris
actio maiorẽ facit aliq̃ tincturã.pmixtio aũt fit a calo-
re:⁊ iõ alba ſm intẽtionẽ tranſlucẽtis nullũ h; mixtum
humorẽ:⁊ p ↄ̃ñs ſignificat frigiditatẽ.qꝛ defect⁹ caloris
pmiſcentis.⁊ defectus humoris nãliter tingentis.ſ.chole
re q̃ eſt calida:ex quo p; quõ aufert fiduciã digeſtionis.i.
ſignificat q nulla eſt in humore digeſtio ⁊ cruditatẽ in-
tenſam.❡ Patet 2° q cũ fuerit groſſa:qꝛ hoc nõ põt eẽ
niſi ex permixtione humoris:nullus aũt alius humor ca
ret colore:reſtat q ſignificat flegma multũ eẽ cõmixtũ.

Sed tunc eſt prima dubitatio:qꝛ vrina alba qñ-
q; ſignificat freneſim q̃ eſt apa ca-
lidũ.Et qñq; excoriationẽ inteſtinoꝝ a cholera:vt pma
tertij.⁊ q̃rta pticula afoꝛiſmoꝝ.Quibuſcũq; vrine limpi
de ⁊c̃.⁊ iõ tertij cap̃ de ſignis fluxus vẽtris:i pñ°.q̃ qñq;
ſignificat caliditatẽ.❡ 2° dubitatio:qꝛ vrina alba ſi ſigni-
ficat ablationes fiducie digeſtionis ſignificaret mortem
ſemp:vt p; ex dictis:pmo de criſi ⁊ p afoꝛiſmo.iz cõmen
to.❡ Tertiũ dubiũ:qꝛ ex dictis hic vr̃ q aliq̃ ſit vrina
alba:pmo mõ q̃ ſit groſſa.huĩ⁹ aũt ↄ̃triũ dr̃ ſtatim ſupra
cũ dr̃ q eſt tenuis.❡ Ad p̃ᵐ negat̃ ↄ̃ñtia:nã nõ iõ dr̃ vi̇r
ſignificare frigiditatẽ:qꝛ ſemp eo apparente ſit cõpl̃o fri
gida:ſed qꝛ ex illa abſolute plurimũ vere arguim⁹ frigi-
ditatẽ.qd̃.n.cũ alijs ſignis p̃t caliditatẽ ſignificare habe-
tur infra:⁊ q aliq̃ tam iſta q̃ꝫ quedã alie ſignificatiões
fallũt.❡ Alij aũt dicũt itelligi regulã vbi nõ ſignificet
raptũ materiei ad aliũ locũ.❡ Ad 2ᵐ dr̃ q aliud eſt au-
ferre fiduciã pſentis digeſtiõis:aliõ future:alba q̃ aufert
fiduciã pſentis digeſtionis:ſed nõ future:⁊ iõ nõ eſt ne-
ceſſario ſignũ mortis.❡ Ad 3ᵐ dr̃ q illa q̃ eſt groſſa eſt
alba.ſm pmã itentionẽ quodãmõ nõ abſolute:pus antẽ
deſcripſit iſtã abſolute albã. Nã flegmaticus humoꝛ ⁊ ſi
ſit tranſlucens nõ tñ eſt pure abſq; colore.

❡ Sed alba p certo nõ erit niſi cũ groſſitudĩe. ⁊
eius q̃dez alia eſt cui⁹ albedo ẽ mucilaginoſa ⁊
ſignificat mltitudinẽ flegmatis ⁊ humoꝛis cru
di. Et alia ẽ cui⁹ albedo ẽ vnctuoſa:⁊ ſignificat
adipis liq̃factionẽ. Et alia eſt cui⁹ albedo ẽ ſilis
albule ⁊ ſignificat flegmatis liq̃factionẽ q̃ acci-
dit vt accidet. Et alia ẽ cui⁹ albedo ẽ ſilis albedi
ni q̃ eſt i fungo cũ tenuitate ⁊ ſanie:⁊ ſignificat
exituras vlceroſas in inſtrũis vrine:⁊ ſi abſq; ſa-
nie fuerit erit pp ſuperationẽ mãe multe crude
nõ mature. Et ẽ cũ ẽ cũ lapide veſice. Et ẽ alia
q̃ ſpermati ſimilat̃ cũ flegmaticoꝝ apatũ adeſt
criſis ⁊ laxitas interioꝝ ⁊ egritudinũ q̃ ex flate
accidunt vitreo. Cũ vo vrina ſpermatis ſilis
exiſtit ⁊ nõ eſt ſm modũ criſis eſt pp apata fle-
gmatica.imo cũ in primis pueniret pnoſticabi
tur apoplexiam aut paralyſim.

❡ Ponit ſigna albe 2° mõ:⁊ põt diuidi in ſex partes. Nã
p ponit vnã generalẽ cõditionẽ albe p certo.deinde in.5.
ptibus ponit.5.eius maneries cũ ſuis ſignificatiõib;:⁊ diui-
ſio p;.❡ Dic̃ q̃ p:hec alba ſemp ẽ groſſa ⁊ itelligat̃ reſpe-
ctu tranſlucẽtis pure. Nã in illa nõ eſt mixtio humoris:
ſ; hñ in iſta. Nõ aũt itelligit̃ groſſa reſpectu medioćris:
qꝛ ifra illa cui⁹ eſt albedo ſilis albedini fungi dr̃ ſubtilis.
❡ Dicit 2° q h ſcdõ mõ vna ſpẽs eſt mucilaginoſa.i.ad
modũ mucilaginis:⁊ iſta ſignificat multitudinẽ flegma
tis ⁊ humoris crudi.❡ Dicit 3° q aliq̃ eſt cui⁹ albedo eſt
vnctuoſa:qd̃ ſignificat̃ ex ſuo adipino nitore:⁊ iſta ſigni-
ficat adipis liquefactionez.ſ.noui.❡ Dic̃ 4° q aliq̃ eſt q̃
eſt ſilis macule albe apparẽti in nigro oculi. Et iſta ſigni-
ficat flã qd̃ liquefit aut liquefiet.❡ Dic̃ 5° q aliq̃ eſt al-
ba ſilis albo fungo.ſ.pulueruleẽte albedini cũ pauca liui-
ditate:⁊ iſta ſignificat ſaniẽ ⁊ vlcera:⁊ qñq; eſt ex lapide
in veſica. Et qñq; ex reſolõne mãei crude nõ mature ſe-
parantis abſq; ſanie.❡ Dicit 6° q aliq̃ eſt ſilis albedini
ſpmatis:⁊ iſta eſt ex criſi apata flegmaticoꝝ:⁊ qñ mẽbra
iteriora ſunt relaxata. Et qñ adeſt criſis egritudinũ pen-
dentiũ a flate vitreo. Et iõ qñ iſta vrina apparet nõ per
modũ criſis tunc eſt pp apoſtemata flegmatica.⁊ cũ ap-
paret pnoſticat̃ paralyſim aut apoplexiã.❡ Circa iſtas
ptes nõ q ſcdẽ ptis cã eſt:qꝛ nullus eſt humoꝛ in corpe al
bus mucilagioſus niſi flegma:⁊ iõ mucilagioſa eſt p fla-
tis mixtionẽ.❡ Circa tertiũ dcm̃ nõ p q adeps ⁊ pigue-
do qñ nõ ẽ fortis actio caloris nõ pmanet pmixta cũ to-
ta ſubã vrine:ſ; ſupnatat.forti aũt exñte actione miſcet̃:
vt in multis brodijs apparet q̃ p totũ ſunt vnctuoſa:ma-
xime ſi cõmiſceat̃ res viſcoſa cui adherẽs vnctuoſitꝫ phi
beat̃ ab aſcenſu ⁊ facit adeps nouus colorẽ albũ nõ anti-
quus qꝛ ad citrinũ trahit:vt notat Gal.2° pnoſticoꝛum.
❡ Circa 4ᵐ dictũ attende q albula eſt macula in oculo
apparẽs ex cicatrice vlceris coꝛnee. Iſta aũt ſignificat fla-
tis liq̃factionẽ q̃ iã accidit:qꝛ ex illi⁹ pmixtiõe forti facta
a caloꝛ:hic caloꝛ appet.alr̃ nõ eẽt tãta pmixtio q coloꝛ h
mõ appet. Et nõ attẽdas ad q̃ſdã q dicũt hic ſumi albu-
lã p vno fluuio cui⁹ aq̃ paꝝ eſt turbulẽta:⁊ allegãt Vgu-
tionẽ. Nã aũt Aui.ſe exponit q itelligit̃ macula oculi:qꝛ
talis fluuius nõ fuit Aui.not⁹. Et turbulẽtia poti⁹ ſignifi
caret multi flatis cõmixtionẽ q̃ꝫ liq̃factionẽ.❡ Circa 5ᵐ
attẽde q albedo ſilis albedini fungi vt dixi añ eſt pulue
rulẽta cũ liuiditate:⁊ talis ẽ in ſanie ⁊ in puluere ⁊ in la-
pide veſice diſſoluto:⁊ in flate crudo qñ ad partuas diui-
dit̃ ptes:⁊ iõ iſta vrina aliqd̃ iſtoꝝ triũ ſignificat.diſcer-
nit̃ aũt pus fetoꝛe:⁊ puluis lapidis ex ſua diſcõtinuitate
ſubtiliũ ptiũ:⁊ fl̃a crudũ vtriuſq; iſtoꝝ puatione.❡ Cã
vo vltimi dicti eſt.qꝛ tanta groſſities non eſt niſi pper
plurimam emiſſionez:⁊ iõ aut ex cretione aut pper plu
rimam abundantiã:⁊ cũ plurimũ abundat veriſilr in ce
rebro eſt:qꝛ eſt frigidum ⁊ facit moꝛbos dictos.

❡ Et in oĩbus hoꝛis febꝛis alba ſuperuenerit vri
na cito in quartanam conuertetur.

❡ Mõ ponit pticulares ſignificatiões. Et diuidit̃ i tres.
p q̃ſdã põit.2° remouet dubia circa dcã.3° redit ad alias
pticlares ſignatões ponẽdas.ibi 2°[Scito ãt.]ibi 3°[Vri
na quoq; multociẽs.]❡ In p° pte ponit ſex pticulares ſi
gnificatiões. Et p dic̃ q cũ vrina appet alba in oĩb⁹ hoꝛis
febꝛis putride ſignificat q febꝛis cito i q̃rtanã ↄuertet̃.

Sed circa hoc dubitat̃:nõ vr̃ q vrina d; apparere
alba oĩb⁹ hoꝛis ⁊c̃.qꝛ tũc in ol. tempoꝛe

cius eſſet ꝓuatio digeſtionis ⁊ oppoſiti ⁊ ſic ſemꝑ eēt ei⁹ vſr pn͞ᵐ.¶ 2ᵒ vrina alba ſignificat oᵭium flegmatis vt predicit̃:ſ; ex oᵭio flegmatis poti⁹ fiet flatica ꝗ̃ quartana.ḡ nõ eſt verꝫ qᵭ dr̃.¶ Preterea illa febris in q̃ vrina apparet alba in oib⁹ horis aut eſt quartana aut nõ. Si ē q̃rtana nõ ꝯuertet̃ in quartanã:ſi nõ eſt quartana.ḡ humoris a quo ipſa pendet ex vrine albedine ſignificat̃ cruditas vltimata ⁊ nõ plus:ex h aūt nõ ſignificat̃ putredo melie.ḡ nec q̃rtana.¶ Pro iſto notãdū ꝙ vrinã apparere in oib⁹ horis albã Aui.intelligit ꝙ appareat multo tēpore h mõ in chronica febre.¶ Nõ 2ᵒ ꝙ multotiēs contingit ꝑncipalē motū ad putredinē fundari in flate multo melancholico humore permixto ad quã putredinē ſequit̃ ꝓ quotidiana:ſed ꝓpter melie ꝑmixtionē multū difficulter digerit̃ ⁊ ꝓportionabilr̃ ꝯtigit in cholera.¶ Nõ 3ᵒ ꝙ raro ꝯtingit aliū humorē a melia vel permixto cuꝫ multa melia tn̄ reſiſtere digeſtioni ꝙ ꝑ multū tpˢ vrina appareat alba. Nã flegma ⁊ ſanguis ꝓpter humiditateꝫ citius patiunt̃ ⁊ nõ niſi ꝑ multã putrefactionē tn̄ digeſtioni reſiſtit nec cholera cū ſit valde ſubtilis. Si ãt merito talis putredinis reſiſterēt nõ ꝓpter h appareret longo tēpore vrina alba:reſtat ḡ ꝙ vrp̄l̃m longo tēpore in febre apparere vrinã albã ſignificat ꝙ multus melãcholicus humor eſt ꝑmixtus humori facienti febres quo reſoluto ꝑus ꝑꝑ ſui ſubtilitatē fiet quartana. Ex qb⁹ notatis patet argumentoꝝ ſolutio.

¶ Et plūbina qdē ſine hypoſtaſi eſt valde mala

¶ Hic ponit ſcđaꝫ dicēs ꝙ vrina coloris plumbei ſine hypoſtaſi eſt valde mala. Rõ:q꞉ plūbina eſt alba ad liuiditatē trahens q̃ ſignificat vt ſupra. Dicit̃ aūt initiū vehementis incendiꝫ aut caloris innoti ſuperationem:⁊ q꞉ eſt ſine hypoſtaſi ſignificat multam materiei reſiſtentiam: ⁊ hec ſunt mala mortalia.

¶ Et lactea ēt in acutis egritudib⁹ eſt ꝑniciola.

¶ Ponit tertiam dicēs ꝙ vrina lactea q꞉ ſil'is lacti in acutis eſt perniciola.¶ Et hoc declarabit̃ in 6ᵃ ſtatim. Naꝫ aut ꝓnoſticat̃ mortem aut ptiſim.

¶ Albedo ꝑterea vrine in febrib⁹ acutis quocūq; mõ fuerit poſt tincturã q̃ ꝑceſſit ſignificat ꝙ cholera rubea ad aliqᵭ mēbrū declinauit qᵭ apa tur aut ad fluxū vētris ⁊ magis ſignificat ꝙ declinauit ad caput. ⁊ ſilr̃ cū vrina rubea eſt in febrib⁹:deide ſubito fit alba ſignificat deſipiētiã.

¶ Ponit quartã dicēs ꝙ qñcūq; fuerit vrina alba poſtq̃ fuit tincta in febrib⁹ acutis ſignificat ꝙ mã declinat ad aliqᵭ mēbrū qᵭ apabit̃ aut qᵭ declinat ad fluxū vētris. Sed qᵭ magis ſignificat eſt ꝙ tendit ad caput. Et ſilr̃ ſi vrina apparet rubea ⁊ poſt ſubito dealbat̃ ſignificat deſipientiã. Cauſa pꝫ preſertim:q꞉ cholera leuis exiſtēs maxime eſt apta petere ſuperiora vt in cõmento illi⁹ aforiſmi. Quibuſcūq; vrine limpide ⁊c̃.

¶ Et cū vrina in ſanitate ꝑſeuerauerit in colore albo ſignificat priuationem digeſtionis.

¶ Ponit q̄ntã dicēs ꝙ vrina cū in ſanitate multū ꝑſeuerat alba ſignificat ꝓuationē digeſtionis. Et nõ ꝙ pōt eē ex idigeſtione ſtõchi:vñ epar nõ multã cholerã gnãt:ſed flegma. Et pōt eſſe ex indigeſtione epatis.⁊ hoc eſt plus.

¶ Et albule ſil'is q̃ lacti ſimilat̃ acetoſo in febrib⁹ acutis mortē ſignificabit ⁊ ptiſim.

¶ Ponit ſextū dicens ꝙ vrina ſil'is albule.ſ.macule albe oculi in acutis febribus ꝓnoſticat̃ mortē aut ptiſim. Rõ eſt:q꞉ ſi acuta eſt febris ⁊ vrina apparet ſilis albule:tūc ē ex liquefactione flegmatis aut pinguedis ſi mõ tn̄ abundat flegma in acuta febre:tūc eſt ſignū ꝙ virtus nõ poterit humores ſuperare infra terminū acute febris. Si aūt fit ex liquefactione pinguedis ſignificat ꝙ eger ꝯſumit̃ ⁊ fiet ptiſicus ⁊ maraſmatus. Nã ptiſis hic ſumit̃ ꝓ corporis ꝯſumptione a calido nõ ꝓ vlcere pulmonis.

¶ Scio aūt ꝙ poſ'e eſt vt vrina ſit alba ⁊ cõplo calida ⁊ cholerica:aut vrina rubea ⁊ complexio frigida flegmatica.

¶ Mõ remouet dubia. Et diuidit̃ in duas ptes.ꝑ remouet dubia.2ᵒ aſſignat dictoꝝ cauſas.ibi 2ᵒ[Cholera.n.rubea.]¶ Circa ꝑᵐ nõ ꝙ ſupra abſolute dictū eſt ꝙ tinctura citrina ſuꝑ citrinū ſpãliter ſumēdo citrinuꝫ ſignificat calitatē.⁊ ſilr̃ de rubea.¶ Dubiū eſt ḡ vtrū nec'io apparentib⁹ his vrinis ſit cõplo calida. Silr̃ dictū eſt de alba tranſlucēte ꝙ ſignificat frigiditatē oino. dubiū eſt ḡ verꝫ poſſit appere ſine cõplone frida.¶ Et ꝑ vtroq; rñdet ꝙ nõ obſtãtib⁹ dictis tñ pōt eſſe ꝙ vrina ſit alba ⁊ cõplo calida ⁊ cholerica:⁊ poſe eſt ꝙ vrina ſit rubea ⁊ cõplo frigida ⁊ flatica. Et tu nõ ex illo ꝙ nõ ſequit̃. vrina alba eſt ſignū friditatis.ḡ ſemꝑ apparēte vrina alba erit cõplo frigida. ſil'is argumēta. Nã ꝓ añcedēte ſufficit ꝙ valde in pluriſb⁹ ꝯtingit illo mõ. Et h vult Gal. in cõmento illius aforiſmi. ſpaſm⁹ ex elleboro mortalis. Cū aūt volūt doctores inuere talis ꝯditie v̓itatē ponūt mēbrū nec'itatis.

¶ Cholera.n.rubea cū declinat a via vrine ⁊ nõ admiſcetur vrine remanet vrina alba. Debes ḡ vrinã albã ꝯſiderare qm̄ ſi fuerit ei⁹ humor multus ⁊ luminoſus ⁊ ipſi⁹ ſedimen multū ⁊ groſſuꝫ ⁊ ei⁹ ſuba cū h trahit ad groſſitudinē:debes ſcire ꝙ albedo ē ex friditate flatis. Sꝫ cū vrina nõ fuerit lumioſa clara neq; ei⁹ ſedimen multū neq; ꝑuia ⁊ albedo ad fuſceitatem traxerit:ſcire debes ꝙ cholera rubea ē occultata: ⁊ ſi i egritudine acuta fuerit alba ⁊ fuerit i ea ſignãtiões ſanitatis ex qb⁹ nõ timet̃ freneſis ⁊ q̃ ſunt ſic̃ ipſuꝫ debes ſcire ꝙ cholera rubea declinauit ad aliuꝫ cannalē ⁊ ad iteſtina ⁊ accidet ei cõſtrictio.

¶ Modo aſſignat cauſas dictoꝝ. Et diuidit̃ in duas ptes ſm̄ duoꝝ declarationes.ibi 2ᵒ[Cauſa võ ob quã.]¶ Dicit de ꝑma parte ꝙ cã q꞉ vrina eſt qñq; alba ⁊ cõplo calida eſt:q꞉ chola rubea declinat.i.recedit a via vrine:⁊ tūc nõ cõmiſcet̃ vrine:⁊ iõ vrina remanet alba ſine tinctura.¶ Dicit 2ᵒ quo ad eandē ptē:ꝙ tu debes vrinã albã ꝯſiderare ſi fuerit multi ⁊ luminoſi humoris groſſe ſubſtantie multi ⁊ groſſi ſediminis:tunc iſta eſt alba ex friditate flatis.¶ Dicit 3ᵒ ꝙ cū vrina nõ fuerit luminoſa clara:⁊ ei⁹ ſedimē nõ fuerit multū:⁊ ipſa fuerit ꝑuia.i.trãſparēs. imo albedo ad fuſcitatē traxerit:tunc iudica ꝙ cholera rubea eſt occultata:⁊ ſupple nõ opꝫ ꝙ cõplexio ſit frida.¶ Dicit 4ᵒ ꝙ qñ in egritudine acuta fuerit vrina alba ⁊ fuerint in ea ſignificatiões ſanitatis:⁊ tales ꝙ nõ timetur freneſis ⁊ alia apata cholerica ſicut eſt freneſis:vt verbi gr̃a pleureſis:tūc debes ſcire ꝙ cholera rubea declinat ad alium cãnalē ⁊ ad inteſtina ⁊ accidit ei conſtrictio.

Sed tūc eſt dubiū.nã ſupra dr̃ ꝙ vrina lactea i febribus acutis eſt ꝑniciola. Et de alba ſil'i albule mõ ꝯſtat ꝙ i iſtis caſib⁹ ē cõplo calida nõ frigida.¶ Rñdet̃ ꝙ in illis nõ eſt vrina lumioſa: Naꝫ qñ multū flegma cõmiſcet̃ vrine ꝑꝑ calorē eliquãtē:tūc vrina nõ hꝫ ſubam luminoſaꝫ:ſꝫ opacã vt lac:vt ibi diuidit̃.

Sed tunc eſt dubium de eo qᵭ ſequit̃. Naꝫ dicit ſi vrina nõ fuerit lumioſa clara ne

qȝ eiꝰ ſedimen multū ⁊ nō fuit peruia ⁊ albedo ad fuſcedinē traxerit ꝙ hoc eſt: qꝛ cholera nigra eſt occultata ⁊ nō opȝ ꝙ ſit ex frigiditate. ℂ Cōtra. ſtat eſſe talē vrinaȝ cū albedo eſt ſimilis albedini: vt ſupra dicitur. ꝯſtat aūt ꝙ illa nō eſt ꝓpter occultationē cholere. ℂ Preterea cū vlcere in veſica ſtat mala cōplexio frigida: ⁊ iſta tñ nō ꝓhibebit qn vrina nō ſit clara ꝓpter ſaniem nec ꝓhibebit qn ſit nō lumioſa. ergo nō eſt vniuerſaliter verus canon. Et idē patet in lapide veſice. ℂ Pro iſto dicit̃ non fuiſſe dubiū apud Aui. qn cōtingat eſſe vrinā albam nō tranſlucentem nō mota cholera ad aliū locū vt in caſibus ſupra dictis qñ nocumentuȝ cōmunicat̃ vijs vrine. ſȝ Aui. intentio eſt ꝙ nō ſtante defectu inſtrumenti vrine qñqȝ apparet vrina alba ⁊ cōplexio tñ epatis eſt calida: qꝛ cholera rubea occultat̃. Et h̄ cognoſcit̃ ꝑ ſigna ſupra dicta. Et cauſa eſt: qꝛ vrina apparēte nō ex toto clara ſignificatur ꝯmixtio humoris nō clari nec lumioſi: qꝛ permiſcentur res opace aduſte. Iſta aūt permixtio fit a caliditate. Et ideo ſi pro tunc nō eſt color citrinus ſine nocumento inſtrumenti veſice ſignificatur ꝙ cholera tranſit alio. ⁊ idō occultatur: qꝛ nō permiſcetur cum vrina: verificatur ergo vt in pluribus ⁊ deducto impedimento nocumenti inſtrumētoꝝ vrine. ℂ Tertiū dictū eſt clarū. Naȝ lȝ ſit poſſe nō apparētibꝰ ſignis motꝰ materiei ad caput ꝙ mā cholerica moueat̃ ad apoſtemandū aliud mēbruȝ. verbi grā. ſpatulā. tñ qꝛ cholera eſt ſubtilis leuis ⁊ iter fel ⁊ inteſtina eſt via nālis eiꝰ declinationis: idō qñ nā diuertit eaȝ a vijs vrine plurimū trāſit ad alterū duoꝝ locoꝝ aut ad caput ꝓpter leuitatē ⁊ caliditatē: aut ad inteſtina ꝓpter vie latitudinē. apparētibꝰ ḡ ſignis qbus ſignificat̃ ꝙ nō currit ad caput vt ſunt incolumitas rōnis ꝓuatio doloris acuti ⁊ vigiliaꝝ arguimꝰ moueri ad fluxū vētris. ℂ Nō tñ ꝙ hoc dictū ꝙ accidit ei ꝯſtrictio exponit̃ aut ꝙ accidet apoſtema in inteſtinis vñ fiet cōſtrictio. Alij intelligunt ꝙ accidit dolor ꝓpter quē ꝯſtringunt̃ hoies: ⁊ hoc puto verius. Nam ſm Aui. iō. tertij cap̄ de ſignis fluxus ventris oium modoꝝ cū iſtis ſignis eſt timenda excoriatio iteſtinoꝝ: ⁊ hoc eſt cum fluxu.

ℂ Cauſa vero ob quā vrina exiſtit rubea i egritudinibꝰ fridis eſt vna harꝝ rerū: aut fortitudo doloris qui cholerā rubrā reſoluit ſicut i colica accidit frigida: aut oppilatio q̄ facta fuit ex ſuperatione flegmatis in cannali q eſt inter fel ⁊ inteſtina. quapp fel ad iteſtina nāliter nō deſcendit ſicut ſolebat. imo vrine ſocietas eſt ei neceſſaria cū q̄ egrediat̃: quēadmoduȝ accidit i colica frigida: aut ꝓpter debilitatē epatis ⁊ ſue virtutis defectū q̄ inter aquoſitatē ⁊ ſanguinē ſeparationem facere nō valet. ſicut accidit in hydropiſi frigida ⁊ in egritudinibus debilitatis epatis ſm plurimuȝ: qm̄ ꝓpterea vrina eſt ſilis loture carnis recentis: aut ꝓpter cōſtrictionē quā oppilationes fecerunt: ⁊ mutatur color flegmatis in venis ꝓpter aliquā putrefactionē que ei accidit: ⁊ eius quidē ſignū eſt aquoſitas vrine: ⁊ eius ſedimen ſm modū quem diximus: ⁊ eius tinctura eſt tinctura debilis non luminoſa. Cholere enim rubee tinctura eſt luminoſa.

ℂ Nunc cauſas aſſignat quare vrina apparet rubea cū cōplexione frida: ⁊ aſſignat quatuor cās. Pria eſt dolor fortis q cholerā reſoluit. ⁊ eſt Aui. itētio ꝙ dolor fortis ex q̄cūqȝ cā ꝓcipue i mēbris vicinis epati qbꝰ epar ⁊ fel multū cōpatiunt̃ cōmouet nāliter cholerā ⁊ ſubtiliat eā: vñ de ea aſſociat̃ vrine ⁊ tingit̃: eſto ꝙ dolor ſit a cā frigida. Et hoc multū accidit in colica frigida: qꝛ multū cōpetit epati ⁊ inteſtinis. ℂ 2ª cā eſt oppilatio pori q̄ ꝓhibet cholerā trāſire ad vias inteſtinoꝝ: ⁊ iſta cā eſt clara ⁊ plurimū accidit in icteritia oppilatiua. Et Aui. dedit exēpluȝ de colica: qꝛ minꝰ erit certū in colica. ḡ due cāe ꝯiungunt̃ dolor ⁊ oppilatio. ℂ 3ª cā eſt debilitas epatis vt accidit in hydropiſi frigida qñqȝ. Et eſt rō: qꝛ epar nō bñ ſecernit iter aquoſitatē ⁊ ſanguinē. vñ nimis trāſit de ſanguine ad emulgentes venas ⁊ renes ⁊ fit vrina vt lotura carnis recētis. ℂ Et nō ꝙ hec tinctura eſt vere rubea ſanguinea: ſed due ꝓcedētes ſunt de gradibꝰ citrinitatis. Nā hic rubeū ſumit̃ ꝓ cōi ad rubeū ⁊ citrinū iuxta vulgarē locutionem. ℂ 4ª cā eſt ꝯſtrictio flegmatis in loco aliquo venarū vbi putreſit ⁊ mutat colorē in rubeū: ſed tūc nō eſt vrina luminoſa: qꝛ flegma cōmixtū vrine ⁊ ipſam ita colorans nō eſt peruiū nec luminoſitatē recipiēs. Cholera aūt tingēs eſt luminoſa. i. nō ꝓhibēs vrinā ab illuminatiōe ꝓp ſui ſubtilitatē niſi fuerit valde mlta vt i icteritia

ℂ Urina quoqȝ multotiens in principio egritudinum erit alba: ſed poſtea fiet nigra ⁊ fetebit ſicut accidit in icteritia.

ℂ Mō redit ad ꝑticulares regulas: ⁊ ſunt ꝑtim regule ⁊ ꝑtim cōtingētie: ⁊ ſūt. liiᵉˢ. Primo ḡ dicit ꝙ qñqȝ vrina i pñꝰ morbi appet alba: poſtea appet nigra ⁊ fetet ſicut accidit in icteritia. ℂ Nō ḡ ꝑ ꝙ h̄ eſt vnū cōtingēs ꝙ fiat aliqñ iſta mutatio nō fit ſolū in icteritia: ſed fit ēt i alijs morbis ab oppilatione pendentibꝰ in qbꝰ pmo vrina eſt alba ⁊ poſtea digeſta vel putrefacta mā retenta: ⁊ oppilationibꝰ apertis fit vrina nigra fetens qꝛ humor q expelli tur fuit putridus. ℂ Nō 2ᵒ h̄ nō debere ꝯtingere in icteritia facta ex ſola oppilatione pori fellei ad inteſtina cuntis: qꝛ ex illa fit ab ipſo pñꝰ vrina magis rubea. Sȝ ꝯtingit ex oppilatione vie a felle ad renes ſiue emulgētes venas: q̄ aperta fit multe cholere emiſſio ⁊ vrina apparet nigra ꝓpter illiꝰ cholere diu retēte horribilē odorē: ⁊ aliqñ ꝓpter ſuā putrefactionē: naȝ ēt in icteritia qñqȝ putreſit cholera ⁊ ſequit̃ febris. ℂ Nō 3ᵒ ꝙ ſilr poſſumꝰ imaginari de icteritia nigra. Nā ſupra eſt habitū ꝙ cholera nigra emiſſa cretice facit vrinā nigrā: ſed raro ꝓp hāc icterinaȝ in pñꝰ appet alba: qꝛ vrina nō dealbat̃ ex ꝓuatiōe exitus melie: pōt tñ ꝯtingē ꝙ ſtat oppilatiōes q̄ ſūt cā nigre icteritie eſſe cōmunes ita ꝙ inde ſequit̃ vrina alba.

ℂ Amplius vrina poſt comeſtionē albeſcit: neqȝ ſic ceſſat donec digeſtio fieri incipiat. tūc. n. incipit vrina tingi.

ℂ Hec eſt regula. Et dic̃ ꝙ vrina poſt comeſtionē albeſcit ⁊ nō deſinit eſſe alba niſi qñ incipit digeſtio. tunc. n. incipit vrina tingi. ℂ Sed diceres: vrine q̄ poſt comeſtioneȝ mingunt̃ nō ſunt ex ſuꝑfluitate noui cibi: ſed ſunt de aq̄ſitate veteris cibi retēta. ḡ deberēt eē colorate qꝛ multū paſſe a calido. ℂ Hic dicit Dinus ꝙ nō obſtante ꝙ ſint ex veteri cibo: tñ albent ꝓpter duas cauſas: vna eſt: qꝛ calor a toto corꝑe reuocat̃ ad mēbra nutrimēti ⁊ ad ſtōchū ⁊ idō a mēbris vrine: ⁊ qꝛ calor tingit vrinā: idō tunc vrine manent ꝓuate hac tinctura. ℂ Scda cā pōt eſſe: qꝛ ꝑ meſeraicas clauſo ēt portanario aliq ēt vapores cibi aſſūpti trāſeūt ad epar ⁊ ad renes: q ſūt aquee nāe ⁊ ꝯmixti cum ꝓcedēte aq̄ſitate redeūt eā crudiorē. ℂ Ego aūt expertus ſuȝ i me ꝙ poſt mltū cibū ⁊ potꝰ accidit mltū mingē ⁊ albā vrinā: vñ extiſtio ꝙ aq̄ſitas ⁊ ꝑs ſubtilis mlta noui cibi

per meſeraicas que terminant ad ſtomachum trãſit ad epar cuius paucisſimũ in ſanguinẽ ꝯuertit: ⁊ iõ cũ aquoſitate ſupflua que cito ad epar tranſit par aut nihil vadit cholere: ⁊ iõ vrina eſt alba. Cũ aũt digõ eſt in epate vrina icipit tingi ꝓp cholerã genitã cuius ps trãſmittit cũ vrina.

¶ Et ꝓpter hoc vrine vigilãtiũ ſunt albe ⁊ adiuuat ad hoc caloris inati reſolõ: ſed non luminoſe: imo attinẽt fuſcitati ꝓp priuationẽ digõnis.

¶ Modo ponit cãm cuiuſda particularis ꝯtingẽtis. Dicẽs ꝙ ꝓpter hoc .i. ꝓpter priuationem digõnis quãqʒ vrine vigilantiũ ſũt albe: ⁊ ad hoc adiuuat reſolutio caloris inati .ſ. ad par digerendũ: ſed iſte nõ ſunt luminoſe: ſed attinẽt fuſcitati ꝓpter priuatiõẽ digõnis. ¶ Nõ ğ ꝙ ſupius caplo pmo huius dr ꝙ vigilie mutant colorem vrine ad rubedinẽ. ¶ Et iõ ex modo Dini hunc locũ cũ illo ꝯcordani ⁊ ex modo Jacobi. ſed ex hoc modo exponendi habeas aliũ melioꝛẽ ⁊ eſt ꝙ ꝯtingit vrinas ex vigilijs ſupfluis mutari ad albedinẽ ſm varietatẽ diſpõnis corpis: vnde qñ ad albedinem mutant eſt ex pauca digõne ⁊ reſolutione caloris inati: qñ aũt ad rubedinẽ eſt ex acuitate caloris: quare aũt nõ ſunt clare. Cauſa eſt qꝛ ex motu in vigilijs facto pmiſcet humoꝛ. ſed ille nõ pmiſcet optime ꝓpter digeſtionis defectũ: ⁊ iõ non eſt clara.

¶ Tinctura rubea in egritudinibus acutis melioꝛ eſt ꝙ̃ aquoſa.

¶ Hic ponit vnã regulã ꝙ in acutis egritudinib⁹ melioꝛ eſt tinctura rubea ꝙ̃ alba aquoſa ⁊ ſubſtãtie rubee eſt ẽt melioꝛ qꝛ eſt groſſioꝛ. Cã eſt: qꝛ alba ſignificat priuationẽ digõnis penitus aut eliquationẽ: rubee aũt aliquã digeſtionẽ: ⁊ ita ſubã aliqualr groſſum reſpectu aquoſe.

¶ Sed rubea que eſt ſanguinea maioꝛis etiam ſecuritatis ꝙ̃ rubea cholerica.

¶ Ponit quintũ ⁊ eſt regula dicens ꝙ tinctura rubea ſanguinea eſt maioꝛis ſecuritatis ꝙ̃ rubea cholerica. Et cã eſt: qꝛ ſanguis eſt humoꝛ magis benignus.

¶ Rubea quoqʒ cholerica non tanti eſt timoꝛis cum cholera quieta manet. Sed ſi extat mobilis magni eſt timoꝛis.

¶ Ponit ſextũ dicẽs ꝙ rubea cholerica eſt maioꝛis timoris qñ cholera mouet ꝙ̃ qñ eſt quieta. ⁊ eſt vtplm. Naʒ qñ cholera qeta eſt apoſtemãs cerebrũ eſt perdẽs oĩno ⁊ cã eſt clara: qꝛ mota magis ledit ꝙ̃ qeta nõ faciẽs apa.

¶ Amplius vrina rubea in egritudinibus renuʒ eſt mala: quoniam ſm plurimum calidum ſignificat apoſtema.

¶ Ponit ſeptimũ dicẽs ꝙ vrina rubea in egritudĩbus renũ eſt mala qꝛ ſm plm ſignificat calʒ apoſtema. Rõ eſt qꝛ egritudine exiſte in renib⁹ vrina rubea ſignificat ibi multitudinẽ mãe ſanguinee ⁊ hec ibi vtplm facit apa.

¶ Et in doloꝛibus capitis deſipientiã ꝑtendit.

¶ In hoc .8. dicit ꝙ vrina rubea in doloꝛib⁹ capitis ſignificat deſipiẽtiã. ¶ Sed ꝯtra eſt qꝛ alba ſignificat deſipientiã. ğ nõ rubea. qꝛ rubea eſt ex cã oppoſita. ¶ Dic dr ꝙ tã multa rubea ꝙ̃ alba in doloꝛib⁹ capitis cũ acuta febre ſignificat deſipiẽtiã: qꝛ ſignificat raptũ materie calide ad caput. Sʒ alba ſignificat raptũ totius mãe: rubea aũt ſignificat tãtã eſſe multitudinem vt non obſtãte ꝙ pars tẽdit ad caput: tñ ſunt alie partes remanentes.

¶ Cũqʒ vrina in egritudinibus acutis rubere ceperit: ⁊ ſic pmãſerit ⁊ nõ iferius deſcẽſum fecerit perditionis egri timoꝛem affert ⁊ renum apoſtema ſignificabit.

¶ Ponit nonã ⁊ eſt regula dicẽs ꝙ qñ in egritudĩe acuta vrina rubere cepit: ⁊ ſic pmãſerit ⁊ nõ fecerit iferius deſcẽſum. tunc affert timoꝛem perditionis egri: ⁊ ſignificat apa renum. ¶ Ubi nota ꝙ cum vrina perſeuerat rubea: ſed nõ facit deſcẽſuʒ: qꝛ nõ hʒ hypoſtaſim ſignificat humorẽ nõ digeri: ⁊ tñ eſſe calidum: ⁊ ideo acuta exiſtente egritudine ſignificat moꝛtem qꝛ virtus illius ipreſſionẽ tãto tẽpoꝛe tolerare nõ valet. qñqʒ autẽ eſt apoſtema in rene. ꝓpter qõ oppilatione exiſtente prohibet tranſitus partis groſſe que deſcẽſuʒ in vrina facere deberet.

¶ Et ſi cũ rubedine fuerit turbida ⁊ taliter non manſerit apoſtema in epate.

¶ Ponit decimã di. ꝙ ſi vrina fuerit turbida ⁊ rubea. pmanẽs turbida ſignificat apoſtema in epate. Et cã eſt: qꝛ ſignificat ebullitionẽ foꝛtem ſanguinis in loco cõmixtionis humoꝝ cum aquoſitate vrine: ⁊ ille eſt epar. in renibus aũt nõ ita fit turbulenta reſpectu apoſtematis.

¶ Et caloris innati ſignificabit debilitatem.

¶ Ponit vltimũ di. ꝙ ſtatim dicta vrina ſignificat debilitatem caloris innati. Nam ſi caloꝛ innatus eſſet foꝛtis non fuiſſet tanta ventoſitas permixta humori turbanti vrinam vt vrina deberet remanere turbida.

¶ Amplius coloꝝ vrine ſunt quidam compoſiti ex quibus eſt coloꝛ qui carnis recentis loture aſſimilatur: qui etiam ſanguini in aqua diſſoluto ſimilis exiſtit. Et eſt ex debilitate epatis: ⁊ quando etiam eſt ex multitudine ſanguinis. Uerũtamen ſepius exiſtit ex debilitate epatis ex q̃cũqʒ complexione ſuperuenerit malitia vincente quã digerendi debilitas demonſtrabit ⁊ virtutis diſſolutio. Et ſi virtus foꝛtis fuerit tũc nõ erit ex ſanguinis multitudine ⁊ eius augmẽto vltra menſuram quam virtus diſgregatiua penitus ſeparare non ſufficit.

¶ Nunc determinat de ſignis ex coloꝛibus cõpoſitis. Et diuidit in q̃tuoꝛ ptes ſm ꝙ de quatuoꝛ talibus facit intẽtionẽ. 2⁰ ibi [Et ex eis eſt coloꝛ.] 3⁰ ibi [Et ex ea eſt carneus.] 4⁰ ibi [Et quãdoqʒ eſt.] ¶ Dicit primo ꝙ coloꝝ cõmixtoꝝ in vrina vnus eſt qui ſimilatur loture carnis recentis nouiter .ſ. decolate ⁊ eſt aquoſitas ſanguini mixta. Et ille ſignificat aut debilitatẽ epatis ex quacũqʒ cauſa: aut multitudinẽ ſanguinis. ⁊ diſcernit inter iſta: qꝛ quando eſt cuʒ diſſolutione totius ⁊ multa debilitate: tunc eſt ex debilitate epatis ex quacũqʒ cauſa: quando autẽ virtus ẽ foꝛtis tũc nõ eſt niſi ex nimia ſanguis q̃titate quã virtus diſgregatiua diſgregare nõ poteſt ab aquoſitate. ¶ Ubi nota ꝙ ille coloꝛ dicit compoſitus ex albo ⁊ rubeo nõ quia in eadẽ parte adequate appareat albus ⁊ rubeus: ſed qꝛ in quadã parte diſcernit ſola aquoſitas ⁊ in alia ſanguis permixtus ſicut videmus in aqua in qua loté ſũt carnes recẽtes decolati aĩalis. ¶ Nota 2⁰ ꝙ hoc cõtingit quãdo ſanguis miſcetur cũ vrina nõ tamẽ taliter vt tota vrina appareat ſanguis nec ita parum vt ex toto ſanguis ſit in profundo ad modũ hypoſtaſis: ⁊ ideo iſta vrina apparet ꝓpter ſanguinis multitudinẽ in toto ſtante foꝛtitudine virtutis renum ⁊ epatis: qꝛ tanta eſt quãtitas vt virtus aliquã ſanguinis partẽ cuʒ aquoſitate pellat tãtã ꝙ renes nõ totã retinẽt: imo aliqd de ea notabili cũ aquoſitate ad veſicã tranſmittunt cum ea ſatis cõmixtum. ¶ Quandoqʒ autem apparet quando epatis:

digeſtiua eſt debilis intātū vt lʒ ſanguinē rubeum gene-
ret tñ non ita bonuʒ ꝙ a membris trahat. imo membra
magnam eius partem reſpuunt: ⁊ ad renes tranſmittit: ⁊
inde ad veſicā. ⁋ Si aūt vena eſſet fracta i epate aut re-
nib⁹ tāta eſſet ſanguis quātitas ꝙ vrina eſſet tota rubea
vtpl'm ſicut ſanguis nō ſicut lotura carnis. ⁋ Et ſi in veſi-
ca eēt fracta vena: tūc tā paꝝ eſſet mixta vrina cū aquoſi
tate ꝙ ſanguis in fundo p ſe remaneret non ſicut lotura.
⁋ Quando ergo eſt ſicut lotura q̄ſi ſemp eſt ꝑpter iſtas
duas cauſas lʒ poſſet ꝯtingere tā paruā venā eſſe fractaʒ
in epate ꝙ vrina eēt ſicut lotura: ⁊ hoc eſt raro. Et ſilr ex
debilitate ꝯtentiue renū: vt di. 18. tertij. ſed hoc etiā eſt
raro: ⁊ iō nō corrumpit veritatem regule.

Sed hic eſt dubiū multo exiſtēte ſanguine bono
ꝑꝑ quē opꝫ vrinā apparere ſimilē lotu
re carnis Utrū ſit ibi alicui⁹ vtutis debilitas. Et vr ꝙ ſic
ex Aui. dicēte hāc multitudinē quā virtus diſgregatiua
penitus diſgregare nō ſufficit. ⁋ In oppoſitū eſt: qꝛ qua-
tuor vtutes attractiua: retentiua: expulſiua: ⁊ digeſtiua: h
caſu ſunt fortes ⁊ nō ſunt alie miniſtrantes vt ſupra dcm̄
eſt pma pmi: imo in hoc videt ſequi errorē Auerrois qui
hāc gntā virtutē poſuit. ⁋ Dic dr ꝙ nullius vtus h caſu
eſt abſolute debilis: lʒ nāa nō ſufficiat hāc multitudinem
ſanguis ſequeſtrare ſicut tūc nulla ſtomachi vtus eſt de-
bilis: lʒ oſſa ceruoꝝ nō poſſit digerere: ſʒ eſt debilis reſpe
ctu multitudis ſegregāde que vtus nō eſt niſi attractiua
alioꝝ membroꝝ ⁊ retentiua epatis ⁊ attractiua renū. ab
his. n. fit ſanguinis ab aquoſitate ſequeſtratio.

**⁋ Et ex eis eſt ēt color oleagineus ⁊ eſt citrini-
tas cui admixta eſt ſiclinitas ⁊ colori olei ſimila
tur ꝑpter viſcoſitatē q̄ eſt in ipſo ⁊ tranſlucen-
tiaʒ cū nitore adipino ⁊ cū ſplendore ſubſtantie
ad quandā ſpiſſitudinem trahit.**

⁋ Modo determinat de 2° colore cōpoſito. ⁊ duo facit. p̄
notificat hunc coloreʒ. 2° ponit ſua ſignificata. ibi [Et in
plurimis.] ⁋ Dicit pmo ꝙ de colorib⁹ cōpoſitis ē color
oleagineus ⁊ ibi eſt citrinitas cui admixta ē ſiclinitas. i.
color viridis ſilis illi q inuenit in ſiclis q̄ eſt ſpēs blitis ⁊
aſſimilat colori olei pp viſcoſitatē q̄ eſt in ipſo cū nitore
adipino ⁊ cū ſplēdore q ad quādā ſubſtātie ſpiſſitudinē
trahit. ⁋ Dic nō ꝙ color ſumit hic cōiter ad oēm appa-
rentiā p ſe ꝓprie ptinentē ad viſuʒ ita vt lux ⁊ apparētia
ex caſu radij ſupra corp⁹ dicant colores. Et qꝛ ad ſubſtan
tie ſpiſſitudinē ⁊ viſcoſitatē cū ſili vo colore ſeqt alia ap
parētia: ideo Aui. dixit hic ꝙ ſimilat colori olei ſua groſ-
ſitie ⁊ viſcoſitate ⁊ cum nitore adipino.

**⁋ Et i plib⁹ diſpōnib⁹ ſigṉat malū aut nō ſigṉat
bonū neqꝫ maturationē neqꝫ meliorationem.**

⁋ Modo docet ſignificata eius: ⁊ diuidit in duas ptes. p̄
ponit regulas quaſdā. 2° enumerando ſpēs: vel mō vrine
oleaginee docet modū diſtinguēdi ſua ſignificata. ibi 2°
[Et ad ſūmū.] ⁋ In pma ponit ſex regulas. pma ꝙ olea
ginea vrina in pluribus diſpoſitionib⁹ ſignificat malum
aut nō ſignificat bonum neqꝫ maturationē neqꝫ melio-
rationē. Cauſa pmi eſt: qꝛ ois oleaginea vrina ſignificat
liquefactionē pinguedis aut carnis: ⁊ talis ꝓuenit ab ar
dore ⁊ victoria caloris iflāmātis aut putrefaciētis. ⁊ hoc
ſemp eſt malū. Semp igit ſignificat h malū ſaltē ⁊ nō ē
h p digeſtionē vel meliorationē: qꝛ digeſtio nō eliquat.

**⁋ Sed fortaſſe raro materierū vnctuoſarū eua-
cuationē ſm modū criſis ſignificat. ⁊ hoc qdē
nō eſt niſi cū poſt ipſam aduenit requies.**

⁋ Ponit ſcdam dicēs ꝙ hec mā raro ſignificat māeꝝ vn
ctuoſaꝝ euacuationē p modū criſis. Et h non eſt niſi qñ
poſt ipſam aduenit requies ita ꝙ nō ꝓprie ſed ꝑpter re-
quiē ſequētē ſignificatiu⁹ iſtud ⁊ raro ē ꝙ talis geo ſequa
tur. ⁋ Ex quo pꝫ h nō ꝯdicere priori: qꝛ p̄cedēs itēdit ꝙ
nō ſignificat bonū vel meliorationē. Hec vo qñqꝫ bonū
ſignificat vt qñ euacuatiōes pinguedinis ſeqt regen: qđ
cōtingit cū pinguedo a calore febrili eliquata ſit cuꝫ mā
morbi iam a calore nāli diminuta ⁊ digeſta criſi euacua-
tur: eo qꝛ p poros ſubtiliata itrauerat venas.

**⁋ Que vo ex ea eſt ꝑnicioſa ē illa cui⁹ vnctuoſi-
tas ē fetida ⁊ ꝓprie illa ex q̄ ꝑua migit quātitas.**

⁋ Ponit hic tertiā dicēs ꝙ illa vnctuoſa vrina eſt valde
ꝑnicioſa q̄ eſt fetida ⁊ ꝓprie qñ ex ea parua mingit quā-
titas. ⁋ Cauſa pmi eſt qꝛ p fetorē ſignificat vehemens
putrefactio quā nō corrigit digeſtio. ⁋ Cauſa ſcdi eſt qꝛ
ꝑꝑ ei⁹ paucitatē ſignificat expulſiue debilitas.

**⁋ Cū vo ei aliqd miſcet qđ eſt ſilē loture carnis
recentis eſt deterior. Et hoc qdē plus contingit
in hydropiſi ⁊ ptiſi ⁊ colica mala.**

⁋ Ponit quartā dicēs ꝙ qñ vrine oleaginee cōmiſcet ali
qd ſilē loture carnis recētis eſt deterior q̄ꝫ iā dicta: qꝛ iſta
cū ſignificatione liquefactionis ſignificat ꝙ ventum eſt
ad extremā debilitatē vtutū nāliū epatis. Accidit aūt in
hydropiſi qꝛ in ea eſt epatis nocumētū ꝑpter eſſentiam
⁊ vtplm in colica mala q̄ eſt ab apoſtemate eſt nocumen
tū harū vtutū per cōpaſſionē. In ptiſi aūt eſt nocumētuꝫ
in toto itelligēdo p ptiſim ꝯſumptionē totius corpis ſiue
fuerit cū vlcere in pulmone ſiue non.

**⁋ Et eſt cū oleaginea poſt nigrā ſeqt vrinā que
precesſit: ⁊ tūc qdē eſt ſignificatio bona.**

⁋ Modo ponit qntā dicēs ꝙ qñqꝫ vrina oleaginea min
gitur poſt nigrā qđ ſignum eſt bonū. ⁋ Nota ꝙ hoc nō
eſt vniuerſaliter verum: nam ſi eſt vrina nigra ꝑꝑ vehe-
mens incendiuꝫ ⁊ ſequit oleaginea ex liquefactione tūc
nihil eſt boni. Sed contingit ꝙ quādoqꝫ poſt criſim adu
ſtarū materierū cū qbus vnctuoſe exuberant iā euacua-
tis aduſtis ſole vnctuoſe euacuantur in fine criſis. Tunc
enim cū iſtis conditionibus ſignificat bonum.

**⁋ Malus aūt qđ vrina ſignificat oleaginea eſt
ꝙ in die quarta idicat egrū in die ſeptima mori-
turū: in egritudinibus videlicet acutis.**

⁋ Hic ponit ſextū dicens ꝙ plus qđ ſignificat vrina olea
ginea in acutis eſt ꝙ apparens in quarta ſignificat mor-
tē in ſeptima. huius aūt cauſa eſt: qꝛ permutatio fortium
ſignificationum in quarta ad bonū vel malū indicat bo
num vel malū in 7° cuius quarta eſt indicatiua.

**⁋ Ad ſūmum vo oleaginee vrine tres ſūt ſpēs.
Alia. n. ex ea eſt que tota eſt adeps: ⁊ alia eſt cu
ius iferius eſt tm̄ adeps: ⁊ alia eſt cui⁹ ſuperi⁹
eſt adeps. Ex ea ēt ē q̄ in ſuo colore tm̄ ē oleagi-
nea ſicͭ eſt in ptiſi ⁊ ꝓprie i ſui principio aut i ſui
ſubā tm̄: aut i eis vtriſqꝫ: queādmodū ē i egritu
dinib⁹ renū ⁊ in ꝑfectione ptiſis ⁊ eius fine.**

⁋ Hic docet modū diſtinguēdi ſignificata vrine dicte po
nendo duas diſtinctiones ex qbus ſignificatorum poſſu-
mus itelligere dñias. ⁋ Prima eſt ꝙ quedam eſt oleagi
nea que tota eſt adeps. Quedam cuius inferior pars eſt
adeps. Quedam cuius pars ſuperior. ⁋ Scda diſtinctio
eſt ꝙ q̄dā eſt oleaginea tm̄ in colore ſicͭ in pn° ptiſis: q̄dā
eſt oleaginea tm̄ in ſubſtātia: q̄dā in ambobus ſicut in re
nū egritudib⁹ ⁊ in cōplemēto ⁊ ꝑfectione ptiſis. ⁋ Ubi

nota ṗmo ꝙ qñqꝫ tanta eſt cõmixtio pinguedīs cū aquo ſitate ꝙ nõ ſeparaẛ ſicut qñqꝫ videmꝰ ī rebꝰ que bulliūt. qñqꝫ aūt ſeparaẛ:⁊ tunc alio quocūqꝫ deducto ſupernatat. qñqꝫ aūt vnctuoſitas forti ꝑmixtione eſt ꝑmixta cū ſubſtantia terreſtri vt in reſolutione radicaliū mēbroꝝ: ⁊ tunc ſtat in fundo. Ex qbꝰ ꝑꝫ diſtinctio ṗma ſignificatorū ꝑ tres primas. ℂ 2ᵒ nõ ꝙ adeps qñqꝫ paucus eliquaẛ ⁊ ꝑmiſceẛ cū aquoſitate:⁊ ſi ſit pinguedo noua tūc color eſt albus ⁊ nõ olei. Sꝫ ſi ſit pinguedo antiqua tūc color eſt oleagineus: ſed ꝑꝑ paucitatem quãtitatis nõ apparet ſubſtãtia ita viſcoſa ⁊ groſſa vt oleū. ſed ſonat cū ꝯtrariẛ. qñqꝫ aūt eſt multa pinguedo ⁊ noua:⁊ facit ſubaꝫ magis ſilem ſubſtãtie olei q̃ colorē colori ꝑpter cām dictā. qñqꝫ aūt eſt multa pinguedo ⁊ vetus:⁊ iſta facit ſimilitudinē in ſuba ⁊ colore. Et iõ apparet h in ꝑfectiõe ptiſis: qꝛ nõ ſolū noua: ſed antiqua pinguedo eliquatur ⁊c̃.

ℂ Et ex eis eſt etiam carmini⁹ qui malus eſt ⁊ pernicioſus: quoniam vtriuſqꝫ cholere ſignificat aduſtionem.

ℂ Determiat hic de alio cõpoſito colore q̄ dẛ carmuneiꝰ. Et ſm̄ expoſitores eſt color mixtus ex citrino ⁊ nigro. ⁊ ſꝫ alios eſt cineritiꝰ. ſꝫ dꝫ aliqͥ citrinitati attinere:⁊ iſte ſignificat aduſtionē cholere nigre ⁊ cholẹ rubee:⁊ iõ eſt malus ⁊ ꝑnicioſus. Et addit Dinus ꝙ eſt ꝑnicioſus niſi ꝑ modū criſis acciderit. ſꝫ puto ꝙ iſte color cineritius non appareat niſi ꝑpter aduſtionem vltimatam cuꝫ qua nõ ſtat poſſibilitas bone criſis.

ℂ Et quãdoqꝫ eſt color rubeus in quo currit nigredo ⁊ ſignificat febres compoſitas ⁊ febres que ex groſſis ſunt ſuperfluitatibus. Qui ſi clarior fuerit ⁊ nigredo ad ipſius ſūmitatē declinauerit apoſtema ſignificabit lateris.

ℂ Hic determinat de q̄rto colore mixto dicēs ꝙ qdā eſt color rubeus in quo currit nigredo ⁊ ſignificat febres cõpoſitas: ſed ſi vrina fuerit clarior ⁊ nigredo ad ſuperiora traxerit tunc ſignificat apoſtema lateris. ℂ Ubi nõ ṗ ꝙ hic color eſt in aquoſitate rubeus ⁊ eſt ac ſi ſubtilis nebula nigra eſſet cū illa:⁊ ꝑpter ruborē ſignificat dñiam aut cholere aut ſanguis. Et ꝑꝑ nigredinē ſignificat mãm groſſas ad meliaꝫ tendētes. ⁊ iõ ſignificat febres ex diuerſis humoribus nõ vnitis:⁊ ideo compoſitas. ℂ Sed cauſa quare cū eſt clara ⁊ nigredo ad ſupficiē tendit ſignificat apoſtema lateris poniẛ a Dino. notãdo ꝙ nõ ꝑ ſe hoc ſignificat: ſed cū alijs ſignis pleureſi ꝓprijs. Ratio aūt eſt qꝛ pleureſis eſt de cholera ⁊ facit vrinā clarā qꝛ eſt clara niſi aduraẛ. Et qꝛ mã aliqua aduſta ſubtilis ſupnatat ⁊ ſuperiora petit: ideo eſt veriſimile ꝙ ad pleurā veniens ſibi faciat apoſtema. ℂ Et forte non minus verum eſt ꝙ pleureſi exiſtente vtplurimū valde parū de eius mã mittitur cū vrina vnde vrina bona in pleureſi non eſt valde bonū ſignū: vt. ioᵒ tertij. Et iõ ꝑpter raptū humoꝝ ad ſuperiora remanet clara:⁊ qꝛ aliqd ſubtile aduſtum cõicaẛ facit nebulam ad nigrum tendentem.

ℂ De ſignificationibus ſubſtãtie vrine in quãtitate ipſiꝰ ⁊ in claritate ſui aut turbulentia. Cap. III.

Substantia vrine eſt aut tenuis: aut groſſa: aut mediocris.

ℂ In iſto cap̄ determinat Auic. de ſignis ſūptis a ſuba vrine ⁊ claritate ⁊ turbulentia:⁊ hoc ꝑpter cõuenientiā q̄ vẛ eē īter turbiditatem ⁊ groſſitiē claritatē ⁊ tenuitatē Et diuidiẛ in tres partes. Primo ponit abſolute ſignificatiões ſube vrīe. 2ᵒ claritatis ⁊ turbulētie. 3ᵒ redit ad ſigna ſubſtãtie vrine nõ abſolute: ſed cū alijs. ibi 2ᵒ [Amplius vrina ſpiſſa.] ibi 3ᵒ [Cū vrina groſſa mingiẛ.] Prima in duas. ṗmo poſt diuiſionē vnā. 2ᵒ ponit ſigna. ibi 2ᵒ [Valde vo.] ℂ Dicit ṗmo ꝙ ſuba vrine aut ē tenuis aut groſſa aut mediocris. ℂ Ubi nota ꝙ per ſubaꝫ nõ intelligimus rõnē qditatiuā: ſed itelligimus modū ſe habēdi in groſſitie vel dēſitate ⁊ in ſubtilitate vẛ raritate. Mediocris aūt eſt illa que eſt nãliſſima. Groſſa q̄libet groſſior. Subtilis q̄libet alia deficiēs ab illa groſſitie mediocri. Quomõ aūt groſſities ⁊ ſubtilitas cognoſcanẛ. dictū eſt ſupra cap̄ ṗmo. ⁊ diceẛ īfra in h caplo. ℂ Nota tñ ꝙ aliqñ vrina dẛ tenuis in cõparatione ad aliaꝫ que debeẛ tñ corpi a quo emittiẛ in nãliſſima ſibi diſpõne vt vrina talis q̄lis eſt in iuuene tēperato diceref tenuis reſpectu vrine pueroꝝ:⁊ ita intelligaẛ de groſſa. Hic aūt lꝫ Dinꝰ 3ꝛiū dicat vẛ mihi Auic. loqui de tenui ⁊ groſſa primo modo.

ℂ Valde vo tenuis in omnibus diſpoſitionibus maturationis ſignificat priuationeꝫ aut in venis oppilationes aut epatis debilitateꝫ ⁊ canalium vrine qui non attrahūt niſi quod tenue eſt: aut attrahunt ſed extra non eijciunt niſi qđ natura ſubtile exiſtit: aut multaꝫ aque potationem: aut vehementis frigiditatis complexionē cum ſiccitate.

ℂ Nunc ponit ſigna tenuis ⁊ groſſe abſolute. ⁊ diuidiẛ in duas. Primo ponit ſignificationes vrine tenuis. 2ᵒ groſſe. ibi 2ᵒ [Urina aūt multū ſpiſſa.] ℂ Prima in q̄tuor. ṗmo ponit abſolute ſignificationes vrine tenuis. 2ᵒ ſigna in egritudinibꝰ acutis. 3ᵒ in pueris. 4ᵒ in ſanis vīr. ibi 2ᵒ [Et i acutis.] ibi 3ᵒ [Et vrina qdē.] ibi 4ᵒ [Et ſilr ſi hec.] ℂ De ṗma dicit ꝙ qnque ſub diſiūctione ſignificat vrina cū eſt valde tenuis ⁊c̃. vnū eſt ṗuatio maturationis. ſcdm̄ eſt oppilationes in venis. tertium debilitas epatis aut cãnaliū vrine ⁊ iſta debilitas aut eſt in attractiua virtute: qꝛ trahit ſolū ſubtile qđ paꝝ reſiſtit: aut i expulſiua: qꝛ nõ põt expellẽ niſi illud qđ eſt valde ſubtile. q̄rtū eſt multa potatio aq̄. q̄ntū eſt cõplō vehemētis frigiditatis cū ſiccitate. ℂ Ubi notãdū ṗmo ꝙ qꝛ vrina qñqꝫ eſt tenuis cū nãli cõplone vt in ſenibꝰ: iõ Auic. nõ dixit ꝙ vrina tenuis iſta ſignificat: ſed dixit valde tenuis. Et intelligiẛ ꝙ mltū ſit diſtãs a mediocri. ℂ 2ᵒ nõ ꝙ digõ eſt que vtus cõmiſcet humores cū aquoſitate vñ ſit groſſior vrina q̃ aqua que bibiẛ. ⁊ iõ cū eſt valde tenuis qꝛ ſignificatur ꝙ nõ ſit talis cõmixtio: iõ ſignificaẛ ṗuatio digõnis ⁊ peccãtis humoris ⁊ ciboꝝ. ℂ Nõ tñ ꝙ nõ necio ſignat ṗuationē futurā vt dixi de vrina trãſlucēte. ℂ Nõ 3ᵒ ꝙ oppilationibꝰ exiſtibus via eſt ſtrictior ⁊ ꝓhibeẛ exitus rei groſſe:⁊ ideo oppilationes ſunt cã vrine tenuis.

Sed diceres ꝯtra. qꝛ nec oppilationis epatis nec aliaꝝ venaꝝ nec emulgentiū. Naꝫ vene epatis hora qua talis vrina apparet nõ ꝓhibēt tranſitū nutrimēti ad epar ⁊ ad alia mēbra quod eſt groſſius aquoſitate: igiẛ nõ poſſunt ꝓhibere tranſitum groſſe vrine. Item nec venaꝝ emulgentiuꝫ oppilatio eſt huius cã cum tranſeat per illas ſanguis quo nutriunẛ renes. videtur ergo ꝙ nulle oppilationes ſint cã tenuis vrine.

Scdo dubitaẛ qꝛ nõ videẛ ꝙ epatis debilitas ſit cã vrine ſubtilis modo dicto. Nã ex debilitate forti epatis ſit vrina ſilis loture carnis recētis in qua eſt aliqd de ipſa ſanguinis corpulentia: vt in ꝓcedenti caplo viſum eſt. Et cõſtat ꝙ talis eſt groſſa. Cõſtat etiã ꝙ in ea eſt pars ſanguinolēta groſſa q̄ pelliẛ.

ℂ Pro ṗmo igiẛ nota ꝙ in pluribꝰ diſpõnibus aquoſitas nõ ſolū ꝑuenit ab epate ad renes: ſed a venis in ambitu

totius

totius recurrit ad renes. ¶ 2° nota ꝙ cōcauitate venarū eque lata manente cū tñ eſt oppilatio ꝓhibetur rei groſſe tranſitus magis ꝙ̄ rei ſubtilis alijs parib⁹. Maiorē.n.co‑natū oportet fieri ad dandū viā rei que nō ī ſubtiles par‑tes diuidiť ꝙ̄ rei que in ſubtiles partes diuiditur. ¶ Ex his diciť ꝙ ꝑ venaꝝ epatis ⁊ emulgentiū ⁊ totius corpo‑ris oppilationes vrina poteſt mingi tenuis: qꝛ oēs iſte ſūt vie ꝑ quas tranſit vrina ad renes vt patet ex p̄mo notato. Nec valet argumentū. Dorꝫ qua talis vrina mingiť trā‑ſit ꝑ hāc venaꝝ concauitatē ſanguis ⁊ alij hūores q ſunt valde groſſiores vrina groſſa. igiť vrīa groſſa pōt trāſire. Nā ꝑ aliū modū trāſit vrina ⁊ ꝑ alium nutrimentum. Et virt⁹ fortius trahit nutrimentū ad mēbra ꝙ̄ pellat aquaꝫ ad renes. ¶ Poſſet etiā dici ꝙ oppilatiōib⁹ exiſtētib⁹ de viſcoſa materia ꝓhibeť mixtio materie hūoris cū aquoſi‑tate ꝑ viſcoſitatē vñ vrina remanet ſubtilis. ¶ Pro 2° diciť ꝙ debilitas epatis in qua vrina apparet ſicut lotura carnis ē debilitas digeſtiue: ⁊ iſta hic dicta ē attractiue vł expulſiue. ¶ Et ſi dicatur: vrīa ſpiſſa ſignificat oppilatio‑nes igiť nō tenuis: negať cōſequētia. Nā hic contraria ſi‑gna ſignificāt qnqꝫ ſimiles ꝑ pte diſpoſitiones. vtraqꝫ.n. iſtarū ſignificat p̄ſentiaꝫ rei groſſe aut viſcoſe in venis: ⁊ ita oppilatiōes: ſed vna p̄ſentiā talis hūoris cuius aliquā partē nā euacuat: alia p̄ntiaꝫ talis cui⁹ ptē nā nō euacuat.

¶ **Et in acutis qdeꝫ egritudinib⁹ ſignificat fortu‑tis digeſtie debilitatē ⁊ maturatiōis priuationē.**

¶ Modo ponit ſignificationē vrine tenuis in acutis: ⁊ di‑uidiť in duas ptes. primo facit quod dictum eſt. 2° remo‑uet dubium ibi 2° [Et eſt etiam.] Dicit p̄mo ꝙ vrina hec in acutis egritudinibus ſignificat debilitatem virtutis di‑geſtiue ⁊ priuationem maturationis. ¶ Ubi nota ꝙ vri‑na tenuis in febribus acutis ſignificat materiam humora‑lem non cōmiſceri cum aquoſitate vrinali. Et ideo illam non eſſe maturam: ⁊ per conſequens debilitatem digeſti‑ue ſaltem in relatione ad humorem facientem morbum. ⁊ ideo Auic. ad demonſtrandum ꝙ non dicebat abſolute ſignificari per vrinā tenuē debilitatē ỽtutis digeſtiue: ſed in relatiōe ad materiam ſubdit ⁊ maturationis priuatio‑nem. ¶ Et ſi queras verū ideꝫ in chronicis ſignificet. Ad hoc dicendum ꝙ ſic. Dicit autē Dinus ꝙ qꝛ nō ita appa‑ret ī chronicis ſicut in acutis ideo ſe maxie retulit ad acu‑tas. ¶ Ego autē multo plures vidi vrinas ſubtiles in p̄n‑cipio chronicarū ꝙ̄ in acutis. Et ideo puto ꝙ ſic ad acu‑tas retulit: qꝛ priuatio maturationis in eis eſt peior. Nā non datur tempus ad maturandum ſicut in chronicis.

¶ **Et eſt ēt cū reliquaꝝ virtutū tantam ſignificat debilitatē in nullo modo in aqua operentur: imo quemadmodum ingreditur ita labitur.**

¶ Remouet dubium. Poſſet.n. quis dicere. Poteſt ne vri‑na eſſe tenuis ſine debilitate abſoluta digeſtiue: aut pro‑pter aliarum virtutū debilitatē. Et dicit ꝙ ſic: qꝛ quādoqꝫ hec vrina ſignificat tantam debilitatem aliarum virtutū a digeſtiua vt nullo modo operenť in aquā: imo ſicut in‑greditur ita labitur. ¶ Ubi nota non eſſe Auic. mentem: ꝙ alie virtutes nullo modo operentur in aquā qꝛ nō pel‑leretur ⁊ non attraheretť ad epar. ſed adeo eſt aliqua alia‑rum virtutum debilis vt digeſtiua nullo modo in aquaꝫ operetur: qꝛ ſcilicet retentiua non retinet tempore notabi‑li. Et qꝛ digeſtiua indiget tēpore determinato in ſua ope‑ratione: ideo abſqꝫ notabili permutatione a digeſtiua vir‑tute egreditur. ¶ Et ex hoc patet quare ſupra in generali ſignificatione non poſuit omnes modos ſignificationum in genere. Nā aliquando eſt vrina ſubtilis propter nimiā caliditatem renum ⁊ epatis: vnde retentiua eſt debilita‑ta: ⁊ hoc eſt in diabetica paſſione que eſt talis inſtrumen‑to vrine qualis eſt lienteria ſtomacho. 19° tertij. ¶ Ego au‑tem memini multos medicorum non interrogantes de quantitate cum talem vrinam viderunt iudicaſſe de op‑pilationibus ⁊ frigiditate infirmos ad mortem duxiſſe: quare frequenter eſt inquirendum de frequentia mingē‑di ⁊ quantitate cum vrinā videmus valde tenuē ⁊ trāſlu‑centē: qꝛ in hoc errore eſt periclitatio infirmi in totum.

¶ **Et vrina qdē tenuis valde ſꝫ hūc modū dete‑riorē ī pueris ꝙ̄ in iuuenib⁹: qm̄ naturalis pue‑rorū vrina ſpiſſiorē vrina iuuenum: ideo ꝙ ſunt humidiores: ⁊ ꝙ eorum corpora plus attrahūt hūiditatis: ꝓpterea ꝙ materia ſupfluens eſt eis neceſſaria cā augmēti. Si ergo eorū vrine in fe‑brib⁹ acutis multū fiant tenues iam valde elon‑gati erūt a ſua naturali diſpoſitione. Et ſi hec in eis ꝑſeuerauerit nō ſignificabit niſi perditionē: qm̄ cū ꝑdurat ſignificat ꝑditionē niſi bona ſint adiūcta ſigna ⁊ ỽtutis ſtabilitas. ⁊ hc.n. exituraꝫ ſignificat q̄ accidit ⁊ ꝓprie iferi⁹ ſub pte epatis.**

¶ Docet modo quid talis vrina ſignificat in pueris. Et di‑cit tria. primum eſt ꝙ talis vrina tenuis in pueris eſt dete‑rior ꝙ̄ in iuuenibus: ⁊ ratio eſt quia naturalis vrina pue‑rorum debet eſſe groſſa reſpectu vrine iuuenum propter duas cauſas. vna eſt: quia pueri ſunt humidiores. 2ª eſt: qꝛ pueri indigent attractione multi nutrimēti ad epar ⁊ cor‑pus vt ſufficiat pro augmento ⁊ nutricatione. Et ideo ſi eorū vrine fiant multum ſubtiles in acutis febribus plus diſtant a naturali diſpoſitione: ⁊ ideo ſunt deteriores. ¶ Dicit 2° ꝙ ſi vrine multum ſubtiles perſeuerauerint in pueris cum febre acuta non ſignificant niſi perditionē. Et ratio eſt quia ſignificant multam reſiſtentiam mate‑rie: aut multam virtutis imbecillitatem: ⁊ ideo in tempo‑re breui non poſſe ſuperari morbi materiam ⁊ per conſe‑quens in acuto morbo infirmum periturum. ¶ Dicit 3° ꝙ quandoqꝫ reliquis ſignis bonis apparentibus: ſcilicet ſignis incolumitatis ỽtutis ſignificat hec vrina apoſtema quod accidit inferius ⁊ proprie ſub parte epatis.

Sed circa dicta dubitatur. Primo nō videtur ꝙ humiditas puerorum ſit hu‑ius cauſa. Primo qꝛ illa humiditas eſt aerea que eſt ſub‑tilis: ⁊ per conſequens non eſt cauſa groſſitiei. ¶ 2° qꝛ ſe‑num vrine ſunt ſubtiles: ⁊ tamen ſenes ſunt humidi extra‑nea humiditate que magis videtur facere ad groſſitiem vrine ꝙ̄ ſubſtātifica humiditas. ¶ 2° dubitatur qꝛ ſi pue‑rorum corpora multo nutrimento indigent: ergo parū de humoribus relinquunt in aquoſitate: ⁊ per conſequēs hec eſſet potius cauſa ſubtilitatis vrine.

¶ Pro iſtis nō. ꝙ digeſtiua multa indiget humiditate: vt prima primi: ideo pueri propterea ꝙ humidi ſunt ſubſtā‑tifice fortem habent virtutem cōmixtiuam ⁊ digeſtiuā. Et qꝛ multo indigent nutrimēto oportet illius multas ſe‑queſtrari ſuperfluitates que per digeſtiue fortitudinem miſcentur cum aquoſitate: ⁊ fit vrina ſpiſſa. ¶ Quod aūt dicit Dinus iſtos propter indigentiam multi nutrimenti cogi ad capiendum plus cibi ꝙ̄ bene poſſint digerere ⁊ iō vrinam ingroſſari: iudicio meo contradicit Gal. 3° tegni vbi dixit ꝙ temperatum corpus tātū appetit quātū bene digerere poteſt: ⁊ conſtat ꝙ loquitur in omni etate. ¶ Ex quibus patet ad verūqꝫ dubium reſponſio. Nam non ſe‑quitur: eſt humiditas ſubtilis: igitur non eſt cauſa groſſi‑tiei vrine. Nec ſequitur humiditas extranea ſenum eſt cauſa ſubtilitatis: igitur naturalis puerorum ita erit. Nec

in 2° dubio ſequitur. Multum nutrimentū trahunt mē-bra: ergo non multa remanet ſuperfluitas. Ultimū autē dictum concordat cum dictis Gal. 2° pronoſticoꝝ cū dixit ꝙ vrina clara ⁊ cruda ⁊ diuturna ſignificat apoſtema fu-turū ſub diaphragmate. ¶ Cauſa autem eſt qꝛ ſignifica-tur materia rebellis virtuti ⁊ groſſa: ⁊ ideo ſignificatur ꝙ natura non faciet criſim niſi permutationis: ⁊ ꝙ erit ver-ſus inferiora propter materiei grauitatem.

¶ Et ſilr ſi hec in ſanis ꝑmāſerit ⁊ ſe nō cōuerte-rit ab eis ſignificabit apā qđ accidet illic vbi do-lores ſentiunt: ⁊ ſm plīm accidet eis vt cū hoc in alchati ⁊ in renibus dolores ſentiant. ⁊ ſignifi-cat aptitudinem ad apā. Et ſi dolor ⁊ grauitas vni mēbro ꝓprie nō fuerint: imo ſunt cōes ſigni-ficabit bothor ⁊ variolas ⁊ apoſtemata q̄ cor-pori erūt cōmunia. Tenuitas quoqꝫ vrine in cri-ſi ſine ordine recidiuationem pronoſticatur.

¶ Modo oſtēdit qd ſignificat vrina ſubtilis i ſanis ꝑſeue-rans: ⁊ itelligūtur hic ſani nō iculpate ſanī: qꝛ iſti vrinas habent mediocres: ſed omnes qui nō ſunt actu egri. Et di-cit primo ꝙ ſi vrina fuerit tenuis in ſanis ⁊ ita permanſe-rit ⁊ non permutata fuerit ad groſſam vel mediam ſigni-ficat apoſtema futurum in parte in qua ſentiunt dolores. Si autem dolor aut grauitas nō fuerit vni membro .i. nō doleant plus in vna parte q̄ꝫ in alia ſed in ambitu totius. Tunc ſignificat variolā aut morbillum aut bothor .i. pua apāta: aut alia apāta que erunt cōia toti corpori. ¶ Dicit 3° ꝙ ſi hec vrina tenuis appuerit in criſi ſine ordine ſigni-ficat recidiuā. ¶ Cauſa autem primi eſt: qꝛ cum hec vri-na in ſanis ſignificet materiam ſuperfluā retineri ſequit̄ ꝙ erit ibi cauſa aīs apoſtematis. Si igitur dolor in vno membro ſentitur ſignificatur ꝙ materias ad illum locū natura iam incipit deriuare iuxta ſententiā aforiſmi. Et vbi in corpore dolor ⁊c. Aut etiā ſi dolor eſſet a cauſa pri-mitiua ad illum locum natura ſtimulata ſuperfluam ma-teriam tranſmitteret ⁊ apoſtema faceret cum dolor tra-hat ſicut ventoſa. ¶ Cauſa autem ſecundi eſt qꝛ laſſitudi-ne vel dolore pauco exiſtente in toto cum dicta ſignifica-tione materie retente ſignificatur ꝙ ad muſculos q ſunt in ambitu totius aut ad cutē natura tranſmittit materiā. que ſm ſui varietatē quandoqꝫ facit variolas quandoqꝫ bothor id eſt parua apoſtemata: ſicut i ſcabie appet: qñqꝫ forūculos multos in totius ambitu. ¶ Cauſa autē tertij eſt: qꝛ in criſi que per vrinā accidit vrina debet eſſe groſ-ſa: vt infra: qꝛ humores multi debent cū ea eſſe mixti. cū igit̄ criſis ē cōpleta paulati circa finem criſis vrina ordi-nate fit mi⁹ groſſa: ſed ſi ſubito fiat ſubtilis ſignificat̄ ꝙ ex aliqua cā impedit̄ v̄tus ab expulſiōe totius. ⁊ iō aliqd de materia groſſa relinquit̄. Modo que relinquuntur in morbis poſt criſim ſubuerſionem facere conſueuerunt.

¶ Urina autē multū ſpiſſa ſꝫ plīm ſignificat ma-turatiōis priuationē: ⁊ ſm minus hūoꝝ groſſe ſubſtātie maturationē. Erit ergo in ſtatu hūoro-ſarum febrium ⁊ in apertione apoſtematum.

¶ Hic docet ſignificare per vrinam multum ſpiſſam ſiue groſſam. Et duo facit. Primo hoc. 2° reſpondet tacito du-bio ibi ¶ Non autem ſubtilitas.] Prima diuiditur in no-uem partes ſicut nouē ſunt regule quas ponit vt patebūt. Prio igit̄ dīc ꝙ vrīa multū ſpiſſa ſignificat ꝑuatione ma-turatiōis ſꝫ plurimū. Et raro ſignificat hūoꝝ groſſe ſub-ſtātie maturationē: ⁊ iō iſta talis erit i ſtatu febriū hūoro-ſarum: id eſt pendentiū ab humoribus groſſis ⁊ multis: quādo .ſ. debet eſſe criſis: ⁊ in apertione apoſtematis poſt-q̄ .ſ. ſanies per vrinam pellitur. ¶ Conſidera igitur ꝙ vri-na multum ſpiſſa eſt de qua loquitur: qꝛ parum ſpiſſa po-teſt eſſe cum naturali diſpoſitione: ſed multū non. ¶ No-ta 2° ꝙ hec multū ſpiſſa ſm Aui. quandoqꝫ ſignificat pri-uationem digeſtionis: quandoqꝫ ſignificat digeſtionē: ſed raro ſignificat digeſtionem Cauſa autem eſt quia quādo materia digerit humores groſſos raro eos cū vrina trāſ-mittit: qꝛ vie ſunt ſtricte. Plurimum igitur cū humores groſſe ſubſtantie ſint cum vrina pellitur hypoſtaſis groſ-ſa: ſed vrina nō fit multum ſpiſſa: qꝛ non tm̄ de iſto humo-re pellitur cum vrina ꝙ ipſam faciat multum ſpiſſam ad intellectum datum. Primum igitur mingitur vrina mul-tum ſpiſſa propter multitudinem groſſorum humorū ſti-mulantium ad ſui expulſionem ante digeſtionem eorū: ⁊ ideo vt plurimum ſignificat priuationem maturatiōis. Reliqua in iſto canone ſunt clara.

¶ Et plurimum quidem quod in acutis ſignifi-cat egritudinibus eſt malum.

¶ Eſt canon ſecundus ⁊ dicit plurimū qđ ſignificat vrina multū groſſa in acutis egritudinibus eē malū. Cauſa aūt eſt: quia talis plurimū ſignificat peccatū groſſoꝝ humo-rum non digeſtoꝝ. Et qꝛ groſſi humores nō faciliter cito digerunt̄: morbi aūt acuti cito terminant̄: ideo ſignificat̄ ꝙ terminabitur morbus ante materiei digeſtionē: ⁊ per cōſequēs male. ¶ Dicit aūt notanter plurimū: qꝛ aliquo modo conuenit oppoſitum: vt ſi materia ſubtilis digeſta eſſet ⁊ per vrinam expelleretur: nam vrina fieret groſſa: qꝛ humor lꝫ ſit ſubtilis eſt tamen groſſior vrina.

¶ Uerſū tenuitatis durabilitas plus ſignificat malum. Spiſſitudo nāqꝫ quādā ſignificat dige-ſtionē q̄ qdē ſubſtātie cōfert in eo ꝙ digeſtionē ſignificat. ⁊ ꝙ v̄tus expellēdi hꝫ potētiam eſt id in quo fiducia hī ⁊ inquantū materiei ſignificat corruptionē ⁊ eius multitudinē ⁊ maturatiōis ꝓhibitionē ſepantis ad fundū deſcēdentis ſigni-ficat malū. Quid autē ſit illud qđ inter duas res ſupantius eſt cognoſcit̄ ex eo ꝙ poſt eā aduenit ex requie aut ſuccedit ex debilitatis augmento.

¶ Ponit tertiū dicens ꝙ peior eſt durabilitas tenuitatis q̄ꝫ groſſitiei: ⁊ ratio eſt qꝛ ſpiſſitudo ſignificat quandā di-geſtionē: ⁊ iō iſta cōfert ſubſtātie .i. ſignificat bonū quod-dam ex parte modi ſubſtantie: qꝛ aliquid de digeſtiōe ſignificat̄ ſuſcepiſſe. Uel aliter ſignificat digeſtionē q̄ cō-fert ſubſtātie .i. q̄ ſufficit facere ſubſtātiā vrine groſſam: lꝫ nō ſufficiat facere bonā hypoſtaſiꝫ: ⁊ hec ē melior expoſi-tio. ¶ Preterea ſignificat ēt vrīa groſſa ꝙ v̄t⁹ hꝫ potētiā expellēdi: ⁊ hoc ē ēt ſignū i quo .i. ꝑꝑ qđ habet̄ fiducia bo-nitatis ex vrīa groſſa. ¶ Sꝫ tm̄ iſta vrīa groſſa ſignificat malū ꝑꝑ tria. ¶ Prio qꝛ ſignificat materiei corruptionē: aliter eni v̄tus nō ſtimularet̄ ad eius expulſionē an̄ cōple-mētū maturatiōis. 2m eſt multitudo materie que ſignifi-cat̄ ꝑꝑ eādē cām. tertiū ē ꝑuatio digeſtiōis nō abſolute ⁊ penitus: ſꝫ digeſtiōis ſeparātis ⁊ ad fundū deſcēdētis .i. ſi-gnificat ꝙ digeſtio nō eſt tāta ꝙ humor q cū vrina pellit̄ deſcēdat in forma hypoſtaſis laudabilis: imo remanet ꝑ-mixtus cū tota aquoſitate. ¶ Ex quo patet ꝙ vrina ſpiſſa aliquo mō ſignificat bonū ⁊ ꝓ pte malū. Sꝫ valde tenuis ſignificat abſolute malū: ⁊ iō tenuitas durabilitas ē dete-rior. ¶ Deīde qꝛ poſſet qs q̄rere qūo cognoſcat̄ qd ē ma-ius an bonū qđ ſignificat an malū: dat modū in hoc dicēs ꝙ illud quod ſuperat de iſtis .ſ. bono vel malo ſignificato

cognoſcitur

cognoſcitur ex requie accidente poſt: aut ex augmento debilitatis. Nam quando ſuperat bonitas expulſionis ⁊ digeſtionis malitiam corruptionis ſequitur hanc vrinam requies ⁊ contrarium debilitas.

¶ Et vrinarum quidem ſpiſſaruꝫ in febribus ſanio: exiſtit illa de qua multuꝫ ſubito euacuatur.

¶ Iſte eſt quartus cañ. ⁊ patet.

¶ Illa õo que paulatim euacuatur multoꝝ humorum eſt ſignificatiua ⁊ debilitatis virtutis.

¶ Ponit aliũ cañ. dicẽs ꝙ illa que paulatiꝫ euacuat̃ ſignificat multos humores ⁊ virtutis debilitatẽ: qꝛ non fieret multũ groſſa niſi ꝑꝑ humoꝝ multitudinẽ: ⁊ non mingit̃ paulatim niſi propter debilitatem expulſiue.

¶ Et poſt illã quidem que vtilitateꝫ affert ſequitur mediocris vrina ſimilis cum requie.

¶ Canon ſextus ⁊ cauſa eſt: quia tandem corpus mundificatur: ⁊ ideo fit poſtea mediocris ⁊ ſequitur requies.

¶ Cũ autẽ tenuis vrina in acutis egritudinibus ad ſpiſſitudinem conuertitur poſtq̃ non aduenit requies ſignificat liquefactionem.

¶ Septim⁹ canon. ⁊ dicit ꝙ cũ vrina tenuis conuertit̃ ad valde groſſaꝫ ⁊ poſt illã nõ aduenit reqes ĩ acutis egritudinib⁹ ſignificat liq̃factionẽ .ſ. mẽbroꝝ aut humoꝝ groſſorum: qꝛ prius erat ſubtilis: qꝛ nihil de tali poterat pelli: nunc aũt pellit̃: ⁊ non ꝑꝑ digeſtionem: qꝛ ſi ita eſſet ſequeretur requies. igitur erit per viam liquefactionis.

¶ Cũq̃ in ſano vrina perſeuerauerit ſpiſſa ⁊ in parte capitis dolorem ſenſerit ⁊ conquaſſationem indicabit ei febrem.

¶ Eſt octauus canõ: ⁊ dicit ꝙ qñ ꝑſeuerat vrina ſpiſſa ĩ ſano .i. neutro nõduꝫ egro ⁊ iſte ſenſerit in ꝑte capitis .ſ. aut ante: aut retro: aut a latere cõquaſſationẽ .i. dolorẽ cũ perturbatiõe ⁊ offuſcatione ſenſuũ ſignificat futurã febrem. Et ratio eſt: qꝛ ſignificat̃ ꝙ humor peccãs icipit ebullire vnde fumi petũt caput ⁊ putrefient ⁊ facient febrem.

¶ Eſt tamen cum hoc eſt ex ſuperflua expulſiõe aut aptiõe aut vlceribus in partibus viaꝝ vrine.

¶ Canon nonus ⁊ vltimus dicit ꝙ qñqꝫ cõtingit ꝙ hec .ſ. vrina groſſa in ſano ẽ ex ſuperflua expulſiõe .i. magna: vñ agitati humores aliqd ſuoꝝ fumoꝝ capiti cõicant: ſed qꝛ cito euacuant̃ non ſequit̃ febris. Quãdoq̃ aũt ſignificat apertionem oppilationũ: propter quaꝫ materie groſſe retente expellunt̃: aut 3° ꝑpter vlcera in vijs vrine ꝑpter q̃ mingitur ſanies multa: ⁊ tamen non ſequitur febris.

¶ Non autem ſubtilitas ⁊ ſpiſſitudo vtreq̃ maturationis ſignificant priuationem niſi qꝛ maturationẽ ſubſtãtie comitatur mediocritas. Spiſſe ergo maturatio eſt vt digerendo ad tenuitatẽ mutetur. Et tenuis maturatio eſt vt coquendo mutetur ad ſpiſſitudinem.

¶ Hic reſpondet tacito dubio: poſſet enim qs dicere. Statim dicebat̃ ꝙ vrina tenuis ſignificat priuationẽ maturationis: ⁊ nunc dicit̃ ꝙ multũ ſpiſſa idẽ ſignificat: qd videtur falſuꝫ: qꝛ ſpiſſitudo eſt cõtraria ſubtilitati: ⁊ ꝯtrarioꝝ ſignoꝝ debet eſſe cõtraria ſignificata. ¶ Hic reſpondetur ꝙ vtraqꝫ ſignificat priuationẽ maturatiõis. rõ eſt: qꝛ maturationem comitatur mediocritas in mõ ſubſtantie. Ideo maturatio materie ſpiſſe eſt vt attenuet̃ verſus mediocrẽ: ⁊ maturatio ſubtilis ẽ vt ĩgroſſet̃ ⁊ ꝯuertat̃ ad mediocritatẽ verſus ſpiſſitudinẽ. ¶ Nota tñ hic ꝙ vrina tenuis nõ ideo ſignificat priuationẽ maturationis: qꝛ ſignificet ſubtilem humorem: ſepe enim eſt propter humoruꝫ nimiam groſſitiem: que oppilationes facit.

¶ Amplius vrina ſpiſſa queãdmodum prius diximus quãdoq̃ eſt clara tranſlucens: quãdoq̃ eſt turbida. Verũtamen inter ſpiſſam tranſlucẽtem ⁊ tenueꝫ exiſtit differentia: qm̃ ſpiſſa trãſlucens cum motu inũdatur nõ fiunt partes ipſius inundate multum parue. imo magne in ea accidunt: vnde ⁊ eius motus ſunt tardi ⁊ cum ſpuma multarum ampullarum: ⁊ ipſius ampulle non cito rumpuntur.

¶ Hic ponit ſigna claritatis ⁊ turbulentie vt mihi videtur ⁊ hoc ideo in iſto cap. qꝛ claritas ⁊ turbulentia putant̃ habere cõueniẽtiã cũ groſſa ⁊ ſubtili. Et ideo etiã miſcet ſignificatiões groſſe ⁊ ſubtilis. Diuidit̃ in duas ꝑtes. Pͥo docet hoꝝ ſignificatiões ſigillatiꝫ .ſ. clare ⁊ turbulente. 2° quãdo in eadeꝫ vrina apparet claritas ⁊ turbulentia quo ad diuerſa tẽpora ibi 2° [Ampli⁹ tres debes.] Pͥa ĩ duas. pͥo põit vnã diſtinctionẽ ⁊ differentiã inter clarã ⁊ ſubtilem. 2° ponit ſignificatiões ibi 2° [Et que qdẽ.] ¶ Dicit ꝑmo ꝙ vt dictũ ẽ ſupra. caplo hui⁹ ſũme. vrina ſpiſſa quedaꝫ eſt clara tranſlucens: ⁊ quedã eſt turbulenta. Dicit 2° ꝙ inter ſpiſſaꝫ tranſlucentẽ ⁊ ſubtilẽ ſunt tres differẽtie. vna eſt ꝙ qñ groſſa trãſlucens agitat̃ mouet̃ tarde. 2° ꝙ qñ agitatur ſue vnde nõ fiunt parue ſꝫ magne. 3° ẽ ꝙ ĩ ea fit ſpuma multaꝝ ampullarũ: ⁊ iſte ampulle nõ cito rũpuntur. Sed in ſubtili vrina contraria contingunt. ¶ Cã autẽ eſt: qꝛ groſſa eſt grauior ⁊ terreſtris magis ac magis viſcoſa: ⁊ ꝑpter grauitatẽ tarde mouet̃: ꝑpter terreſtreitatem nõ facile in paruas partes diuidit̃: ꝑpter viſcoſitatẽ in concuſſione fiunt ampulle ⁊ non cito rumpuntur.

¶ Et que qdẽ huiuſmodi exiſtit ex flegmate generat̃ bene digeſto aut cholera vitellina ſi eſt in ea tinctura ad citrinitatẽ trahens. Et ſi tinctura nõ eſt in ea ſignificat flegmatis vitrei reſolutionem. ⁊ hᷤ qdẽ ĩ epilepticoꝝ vrinis multũ exiſtit.

¶ Hic ponit ſignificatiões clare ⁊ turbide ꝑmittẽdo ſigna groſſe ⁊ ſubtilis. Et diuidit̃ ĩ q̃tuor ꝑtes. Pͥo ponit ſigna ſpiſſe clare. 2° tenuis. 3° ſpiſſe ſine limitatiõe ad claritatẽ. 4° turbide abſolute ibi 2° [In tenui.] ibi 3° [Spiſſa aũt.] ibi 4° [Ad vltimũ.] ¶ Circa ꝑmã partẽ attẽde ꝙ textus cõiter inenit̃ affirmatiu⁹ ꝙ vrina ſpiſſa ⁊ clara generatur ex flegmate bene digeſto. Sꝫ oẽs auctores dicũt litteram eẽ corruptã: qꝛ dꝫ dicere ex flegmate non bene digeſto. Et dicũt manifeſte patere ꝑ ſequẽtiã: qꝛ ſtatiꝫ dicit ꝙ ſi in ea eſt tĩctura ad citrinitatẽ trahẽs ẽ cholera vitellia: ſꝫ ſi eſt ſine tĩctura ẽ ex liquefactiõe vitrei flegmatis. Modo cõſtat ꝙ vitreũ flegma nõ eſt digeſtũ. Et ideo ſepe apparet in vrina epilepticoꝝ iſta vrina: qꝛ ĩ eis tale flegma multũ abundat. puto igitur hanc expoſitionem eſſe verã: ſꝫ poſſet dici ꝙ etiam propter flegma vitreum bene digeſtum fiat vrina ſpiſſa. Nam ipſum bene digeſtum eſt tamen vehementer groſſum vt ſupra dicitur. ⁊ hoc non erit generaliter ſed in paucioribus vt ſupra dicitur.

¶ In tenui autẽ in q̃ multa exiſtit tinctura ſcitur tincturã nõ eſſe ꝑꝑ digeſtionẽ. Alioqn digeſtio in primis non magis opat̃ ſubſtantiã q̃ coloris ꝑmixtionẽ. ꝓpria nãq̃ digeſtiõis opatio ẽ ſubſtãtiã efficere. deinde ipſaꝫ tingere. Et digeſtio

quidem in ſubſtantia melior eſt ꝙ̃ in colore.

⸿ Hic ponit ſignificationē tenuis: ⁊ diuiditur in quattuor ſicut quattuor regulas ponit: ⁊ patebunt partes legendo: primus canon eſt notus.

Circa tamen hunc locum cadit dubitatio: q̄ꝛ primo videtur eſſe in verbis contradictio. 2° contradictio cum dictis ſupra. ⁊ 3° non videt̄ ſnia vera in ſe. ⸿ Primo.n. ad probandum ꝙ tinctura nō eſt propter digeſtionem infert ꝙ aliter natura operaret̄ ſubſtantiam prius ꝙ̃ coloris permixtionem ac ſi ex oppoſito ſequeretur ħ falſuꝫ. videtur igitur velle ꝙ natura nō ꝑus operetur ſubſtātiā ꝙ̃ colorē ⁊ ſtatim dicit oppoſitū vt pꝫ. ⸿ Secūdū patet: q̄ꝛ ſupra cap̄. de coloribꝰ dixit. Et color qdē vrine i egritudinibꝰ acutis incēdētibꝰ trahit ad colores çaffrani ⁊ ad igneitatē. ꝙ ſi ibi fuerit tenuitas aliquā maturationis ſignificat diſpoſitionē ⁊ ꝙ iā icepit ſꝫ nō apparet in ſubſtātia. Iſtud expreſſe ꝯtradicit ꝑſenti regule. ⸿ Tertium autē pꝫ ex hoc 2° q̄ꝛ natura in caſu huius textus dedit colorē per digeſtionē ⁊ tñ nō ſubſtātiā. igit̄ non ſemper prius apparet in ſubſtantia ꝙ̃ in colore digeſtio. ⸿ Pro iſtis dimittendo ſupflua ⁊ nō vera dicta expoſitorum eſt ꝑmo notandū ꝙ poſſibile eſt per actionē digeſtiue v̄tutis dari colores manifeſte ⁊ nō manifeſte dari modū ſubſtātie vt in auctē ſtatim allegata. Nā ſtat ꝑ mixtionē hūorē multū citrini valde pauce quātitatis notabiliter tingere aquoſitatem ⁊ non notabiliter ingroſſare eandeꝫ. ⸿ Dicendū 2° ꝙ natura prius in digerēdo itēdit dare modū ſubſtātie ꝙ̃ colorē. Nā digeſtio eſt ꝑparatio ad expulſionē: talis aūt habet̄ ꝑ modū ſubſtātie nō ꝑ colorē: iō digeſtiua v̄tus ꝑcipue in nocitiuo prius intendit modū ſubſtantie ꝙ̃ intēdat colorē. ⸿ Ex quo ſequit̄ ꝙ cū virtus digeſtiua multū agit digerēdo aut multum digerit oportet ꝙ multū det de modo ſubſtantie quā intendit: q̄ꝛ iſte proprie ⁊ per ſe ſequitur opꝫonē digeſtiue v̄tutis ⁊ hoc intēdit Auic. hic cū dixit ꝙ operatio digeſtiue eſt prius dare ſubſtantiam deinde eam tingere. ⸿ Nota tamen ꝙ cuꝫ hoc ſtat ꝙ ſimul det̄ color ⁊ ſubſtantia mediocris ⁊ ꝙ prius ⁊ ꝙ poſt. Sꝫ nō ſtat ꝙ ꝑ multā ⁊ fortē digeſtionē detur color ⁊ non modus ſubſtantie: q̄ꝛ ſemper fortem ⁊ multam digeſtionē ſequit̄ modus ſubſtātie ꝓpinquus mediocri. ⸿ Dicendū 3° nō eē Auic. intētionē ꝙ color multe tincture in vrīa tenui nō ſit quoquo modo ꝑ digeſtionē: ſꝫ vult ꝙ nō eſt ꝑꝑ intēſam digōnē vel multam ſicut multa eſt tinctura: ⁊ hoc modo legatur. In vrina tenui i qua exiſtit multa tinctura ſcitur ꝙ tinctura nō eſt ꝑꝑ digeſtionem. ſ. ita intenſam in ſuo genere ſicut eſt tinctura. Nam hoc nō eſt ꝑꝑ multā digōnē ſꝫ ꝓpter inchoatam ⁊ debilem nondū apparētē in ſubſtātia vt dī ſupra cap̄. de coloribꝰ i auctoritate allegata: ⁊ hoc ꝓbat Auic. ibi. Alioqn dicēdo ꝙ alioqn. i. ſi aliter eēt ꝙ̃ dicat̄ ⁊ tinctura eſſet ꝑꝑ multā digeſtionē tūc nā prius feciſſet in hac vrina ſubſtātiā digeſte vrine ꝙ̃ iſtā coloris ꝑmixtionē. Nā vt ego dixi ſtatim ſi digeſtio eſt multa ⁊ intenſa oꝫ ꝙ ſit manifeſta in ſubſtātia. Modo hoc eſt repugnās in caſu nr̄o q̄ꝛ ſupponimꝰ vrinā tenuē. ⸿ Nō vult igit̄ Auic. inferre ex oppoſito ſui dicti ꝙ digō prius opet̄ ſubſtātiā ꝙ̃ colorem tanꝙ̃ abſolute falſum: ſed tanꝙ̃ repugnans oppoſito regule. Ex quo ſeqtur ꝙ ideo oppoſitū ſue regule eſt impoſſibile: q̄ꝛ ad ipſuꝫ ſequit̄ aliqd ſibi repugnās. ⸿ Ex quo patet primo ꝙ hic nulla eſt ꝯ̄dictio: ⁊ nō ꝑſupponit̄ in mō arguēdi falſuꝫ eē ꝙ natura prius opatur ſubſtātiā ꝙ̃ colorē. Imo vult ħ eē verū: ſꝫ repugnās oppoſito regule. Et iō ne qs putaret ꝙ diceret hoc eē falſuꝫ ſubdidit ꝙ digō prius operatur ſubſtātiā ꝙ̃ coloris ꝑmixtionē: ⁊ itelligit̄ ad ſenſuꝫ ſecūdi notabilis ꝓpoſiti. ⸿ Et ſic ſoluit̄ ꝑmū dubiuꝫ de ꝯ̄dictione littere. ⸿ Silr̄ 2ᵐ de ꝯ̄dictione ad dicta capli ꝑcedentis. Nā nō intēdit abſolute ꝙ nō ſit ꝑꝑ digeſtionem vt dixi. ⸿ Ad tertiū aūt dubiū pꝫ ex 2° notabili. ⁊ iō hāc litterā nō lego dicēdo alioqn pro q̄ꝛ vt dicit vnus modus Dini. nec trāſponēdo ſnlaꝫ pris ſequētis li alioquin vt dicit ſecūdus modus: nec addēdo vnā negationē vt dicit ſua 3ª expō. Hiis.n. modis exponere nō eſt niſi falſificare lr̄am. ⸿ Et ſi querat̄ verū oīs tinctura vrine detur per digeſtionē: puto ꝙ nō. Nam ꝯtingit vrinam tingi ꝓpter ebullitionē a calore putredinali: vt pōt colligi 2° qrti. caplo de ſignis ſumptis ex tenuitate vrine: dum dixit. Si aūt fuerit rubedo aut nigredo: ſcias ꝙ eā in hoc eſt res ꝯtingēs aut vehemētia virtutis q̄litatis egritudinalis imprimētis in aquā. Credo tñ ꝙ aquoſitas pura nō tingit̄ niſi ꝓpter cōmixtionē alicuiꝰ rei humoralis cū ea vt expſſe vult Gal. ꝑmo de criſi: ſꝫ hec pars humoralis qñqꝫ magis tingit nō ꝓpter maiorē digeſtionē: ſed ꝓpter maiorē ebullitionem propter quā ille humor fit intenſiue coloratus.

⸿ **Et propter hoc cuꝫ vrina tenuis in acuta egritudine perſeuerat ſignificat malum: ⁊ ꝙ virtus digeſtiua eſt ſopita.**

⸿ Ponit ſcđam regulā ad modū correlarij dicens ꝙ propter cauſam dictā. ſ. ꝙ prima digōnis operatio eſt facere ſubſtantiā: ſequit̄ ꝙ vrina tenui ꝑſeuerāte in egritudine acuta eſt ſignum maluꝫ ſignificans ꝙ virtus eſt ſopita. i. remiſſa agens in digerendo aut non digerens.

⸿ **Cum autem vrinam videris tenuem in cuius partibus rubedinis ⁊ citrinitatis fuerit diuerſitas laborem cognoſces inflāmantem.**

⸿ Ponit tertiā regulā dicens ꝙ cū videris vrinā tenuem que hꝫ diuerſitatem in partibus in citrinitate ⁊ rubedine iſta ſignificat laborem inflāmantem. ⸿ Ubi nota intelligi ꝙ apparet diuerſitas rubedinis ⁊ citrinitatis: aut q̄ꝛ diuerſe partes vrine appareant vna rubea ⁊ alia citrina ſicut ſi in ſuperiori parte appareat rubea ⁊ in inferiori citrina: aut ſecūdo q̄ꝛ appareat color cōmixtus ex rubeo ⁊ citrino: ⁊ ꝑ laborē iflāmatiuū poſſumus itelligere laſſitudinē iflāmatiuā que ꝓuenit ex abundantia humoꝝ calidorū. ſ. ſanguinis ⁊ cholere qui ſignificant̄ ex hac diuerſitate coloꝝ in vrina apparētiū: aut ſcđo per laborē itelligendo vniuerſalr̄ omnē leſionē vt intelligit̄ 2ᵐ aforiſmoꝝ. aforiſmo primo: ⁊ hoc mihi plus videtur verum.

⸿ **Et ſi tenuis fuerit fuerintq̄ꝫ in ea res que ſunt ſicut furfures egritudīe in veſica nō exñte ſignū erit hoc eſſe propter flegmatis aduſtionem.**

⸿ Ponit regulā quartaꝫ dicens ꝙ ſi vrina fuerit tenuis ⁊ habuerit ſedimen ad modū furfuris nō exiſtente egritudine in veſica ſignificat flegmatis aduſtionem. ⸿ Cauſa aūt eſt q̄ꝛ hec ſimilia furfuri ſunt alba ⁊ lata: ⁊ ideo ſunt aut ex excoriatione alborum membroꝝ ſicut veſica: aut aduſtione humoris albi ſicut flegma. Non exiſtente igit̄ in veſica egritudine erit ex flegmate aduſto.

⸿ **Spiſſa aūt vrīa in febribꝰ acutis ad ſūmū multos ſignificat humores ⁊ fortaſſe ſignificat liq̄factionē. Et ipſa qdem eſt ꝙ̄ cuꝫ vna permanet hora congelatur ⁊ inſpiſſatur.**

⸿ Hic ponit ſigna vrine ſpiſſe nō limitādo ad claritatem vel turbulētiā dicēs ꝙ vrina ſpiſſa in febribus acutis ſignificat mltos humores aut liquefactionē. Et illa eſt que cū ꝑmanet vna hora ꝯgelat̄. ⸿ Cauſa aūt eſt: q̄ꝛ ſi humores eſſent pauci in morbo acuto cū ſint vtplurimū ſubtiles nō facerent vrinam groſſam. Et ideo qñ eſt groſſa ꝓpter humoꝝ cōmixtionē ſignificat ipſos multos. Qñqꝫ autem eſt groſſa propter liquefacta cōmixta cum ea vt

eſſet

eſſet pinguedo: ⁊ iſta recedente calore actuali congelatur ſicut alie pinguedines a calore eliquate.

Ad vltimum ſ vo turbulētia vrine eſt propter terreitatem cum ventoſitate q̄ aquoſitati admiſcetur. Ex iſtis nāq; cum admiſcentur prouenit turbulentia ⁊ ex ipſorum abinuicem ſeparatione prouenit claritas.

Ponit ſignificationē vrine turbide abſolute: ⁊ dicit ꝙ ſignificat ꝑmixtionē ꝑtiū terreaꝝ ⁊ vētoſitatis cū aquoſitate vrinali. Et rō: q: quādo iſte due res .ſ. ventoſitas ⁊ ꝑs terrea admiſcent in vrina ex eis ꝓuenit turbulētia: ⁊ qñ ſeparant ꝓuenit claritas. Et he regule non habent dubiū. Nam oīa alia elementa ſunt peruia preter terrā: ⁊ iō nō habent aquā reddere opacā. Terrea aūt pars nō permaneret ſparſa per totā aquoſitatē niſi eſſet ventoſitati ꝯiūcta ipſam faciēti natare aliter deſcenderet ad fundū. Nota tñ hic ꝙ veriſimile eſt ꝯtingere eē ꝑtes terreas cū aqua ita vt vrina ſit clara. Nā nō eſt dubium ꝙ vrine alique ſunt clare ⁊ nō generatis ventoſitatib⁹ in eis fient turbide: igit̄ prius erāt ventoſitates ⁊ partes terree ſtāte claritate. Et aliū patet qñ vrina mingit̄ clara ⁊ per īfrigidationē fit turbida ſic vocam⁹ eas corruptas que poſtea cū ad ignē caleſiūt clarificant̄. Imaginādū eſt igit̄ ꝙ quēadmodū mixtionis partiū humoraliū cū aquoſitate ſeq̄t̄ claritas: eſto etiā ꝙ ꝑtes terree ſint multe nō deſcendentes ad fundū ſicut clara eſt cryſtallus nō obſtāte ꝙ plurimū ſit terrea ⁊ vitrū cuius multa pars eſt terrea: tñ regula Auic. vera eſt in ſe ⁊ maxime hēt verū de turbulētia que accidit aquoſitati per ſe pure que fit turbida per admixtionē nō verā ꝑtiū terrearū. In hoc .n. caſu opȝ ꝙ ſit ꝓpter partes terreas ꝯiunctas vētoſitati: ⁊ ecōtra partes terree opace cōiuncte ventoſitati ſufficienti ad ſubleuandū eas in aqua ſunt ſemꝑ cauſa talis turbulētie: ⁊ ita patet generale ſignificatū vrine turbide.

Amplius tres debes attendere diſpōnes. Eſt nāq; cū tenuis mingit̄ ⁊ deīde iſpiſſat̄ q̄ ſignificat ꝙ natura laborat ī maturādo: ſed nōdū materia ei vndiq; obediuit ⁊ eſt patiēs. ⁊ fortaſſe ē cum membrorum ſignificat liquefactionem

Hic ponit ſigna claritatis ⁊ turbulētie: qñ in eadē vrina apparet claritas ⁊ turbulētia diuerſis tēporib⁹ ⁊ turbida que remanet turbida. Et diuidit̄ in tres ꝑtes. ꝑmo ponit tres modos ꝯſiderādos. 2° cōparat duos illoꝝ adinuicē. 3° ponit quaſdā ſpeciales regulas. ibi 2° [Illa vo que.] ibi 3° [Urina quoq;.] Icē ꝑma in tres ſm tres diſpōnes cōſideratas. ibi 2° [Aut mingit̄.] ibi 3° [Aut eſt diſpoſitio.]

Dicit in ꝑte p⁹ ꝙ tu debes attēdere tres diſpoſitiōes in vrine q̄rū vna eſt. qñq; mingit̄ tenuis .i. clara: ⁊ poſtea inſpiſſat̄ ⁊ fit turbida: ⁊ iſta ſignificat ꝙ nā laborat ī maturādo: ſȝ mā nō ex toto obediuit ⁊ eſt patiēs: ⁊ aliqñ ſignificat liquefactionē mēbroꝝ. Nō igit̄ ꝑmo ꝙ Aui. narrat illos tres modos turbide vrine quos ponit Gal. ꝑmo de criſi: ſȝ nō ponat eo ordine. Nota 2° ꝙ in vrina que mingit̄ ſūt diſpōnes ex alteratiōe ⁊ ꝑmixtiōe humoꝝ tā a calore nāli q̄ putredinali ītra corp⁹ recepte: merito q̄ꝝ diſpōnū vrina extra corp⁹ ꝑmutat̄: ⁊ iō ex ꝑmutatiōe extra corp⁹ cognoſcit̄ quomō paſſa fuerat ītra corp⁹ ⁊ corporis ⁊ humoꝝ diſpōnes vt dicit Auer. 4° colliget. Nota 3° ꝙ cū vrina mingit̄ clara ⁊ poſtea turbidat̄ ſignificat ꝙ partes humorales ſūt mixte cū aquoſitate vrinali per opus caloris nālis. Nā ex opere putredinali poti⁹ mingit̄ turbida: ſed hoc opus ſignificat̄ eſſe debile: q: per leuem actionē aeris ꝯtingētis permutat̄: q: ēt vrina nō mingit̄ turbida ſignificat̄ ꝙ in humorib⁹ nōdū eſt fortis putrefactio: ⁊ q: ab aere exteriori cito hāc alterationē recipiūt ſignat̄ ꝙ ſunt parati putredini. Ex q̄bus pȝ ꝑmo regulā Auic. eē verā ꝙ hec vrina ſignat ꝙ nā laborat in maturādo .i. aliquo mō agit calor nālis in humores: ſed mā nō ex toto obediuit. Patet 2° ꝙ verū dixit Gal. cū dixit ꝑmo de criſi ꝙ hec vrina ſignificat ꝙ humor nōdum eſt mot⁹: ſed erit in ꝓximo .i. nōdū vehemēter bullit nec multū digerit̄ in ꝓximo eſt futur⁹ in eo mot⁹ ebullitiōis. Ultimo nota ꝙ ex mēbroꝝ ⁊ adipis liquefactionē cōtingit mingi vrinā clarā que ꝑ leuē ꝯgelationē turbidat̄: q: hoc eſt de nā pinguedinis que dū eſt liquida ⁊ diſſoluta eſt pura: ſȝ īfridata eſt opaca. Et Auic. hāc ſubdit ſignificationē quā tacuit Gal. loco allegato: q: raro accidit.

Aut mingit̄ ſpiſſa ⁊ poſtea clarificatur ⁊ ſeparat̄ ab ea groſſuȝ ſubt⁹ ſtās ⁊ ſignificat ꝙ natura iaȝ ſeparauit materiā ⁊ ipſam maturauit. Et q̄to maior fuerit claritas ⁊ maior deſcēſus inferius ⁊ citius ſignificabit maturationem.

Ponit ſignificatiōes ſecūde maneriei: ⁊ dicit ꝙ vrina qñq; mingit̄ turbida ⁊ poſtea clarificat̄ ita ꝙ ꝑs groſſa ab ea ſeparat̄ ⁊ ſtat in fundo: ⁊ iſta ſignificat ꝙ nā iaȝ maturauit mām. Et quātu magis clarificat̄ ⁊ citius tāto eſt certi⁹ ſignū maturatiōis: ⁊ ſimilr quāto maior eſt deſcenſus inferi⁹. Prio igit̄ nota de his trib⁹ manerieb⁹ feciſſe mētionē Gal. ꝑ de criſi. ⁊ Auerrois 4° colliget. ⁊ Auic. hic ita ꝙ putat̄ cōmuniter ab expoſitorib⁹ de eadē diſpoſitiōe locut⁹ fuiſſe. Sȝ aliter videt̄ dixiſſe Gal. de ſignificatiōe hui⁹ ⁊ aliter Auerrois ⁊ aliter Auicē. Nā Gal. ꝑ° de criſi dixit ita. Sȝ que mingit̄ turbida ⁊ poſt paulatim reſidet in ea ſedimen laudabile ſignificat egritudinē abſq; mora digerēdā. Auicen. hic vt videt̄ ſic dicit ꝙ ſignat mām eſſe digeſtā: nō dicit digerendā. Auerrois autem 4° colliget videt̄ hāc ponere que ꝑmo eſt groſſa poſt ſubtiliat̄ ⁊ poſt ēt ingroſſat̄ ſicut accidit plerūq; cū vrina dimittit̄ ⁊ de hac dicit ꝙ ſignificat pigritiā nāe poſt īcepti operis ꝑncipiū: vnde ſic dicit ad lrām. Sed vrina groſſa que poſtea ſubtiliat̄ ⁊ iteruȝ ingroſſat̄ quāuis hoc opere nāe ꝓcedit pigritiā nāe ſignificat poſt ſuſcepti operis ꝑncipiū. Ego libenter in hac diuerſitate vidiſſem qd crediderant antiq expoſitores: ſed nō īuenio Dinū aut Antoniū de parma aut Mundinū aut Marſiliū iſta declaraſſe. Dico igit̄ iſtud qđ puto fuiſſe de mēte iſtoꝝ auctorū. Pro quo nota ꝙ vrina que mingit̄ turbida ⁊ clarificat̄ qñq; mingit̄ parū turbida ⁊ clarificat̄ bene per deſcenſum hypoſtaſis laudabilis: ⁊ hec eſt diſpoſitio vrinaꝝ cōpletā digeſtionē ſignificantiū in morbis mālibus. Nā q: hypoſtaſiua mā nō eſt ex toto clara nec eſt commixta vero mō cōmixtiōis cū aquoſitate: ſed per vicinitatē: iō opȝ ꝙ cū mingit̄ ⁊ per motū eſt mixta reddat aquoſitatē parūper offuſcatā: ⁊ de iſta puto ꝙ loquit̄ Auic. hec enim ſignificat nām digeſſiſſe ⁊ ſuperaſſe mām. Et iō addit ꝙ quāto maior fuerit claritas ſupple cū debita ſubſtantia ⁊ citior deſcēſus magis ſignificabit maturationē. Quedaȝ aūt eſt vrina que mingit̄ vere turbida: q: intenſe turbulētie ⁊ oīs talis ſignificat vehemētē ebullitionē. Nam Gal. de illa que clarificat̄: ⁊ eſt de qua loqmur: ita dicit. Nā vrina que clarificat̄ poſt paulatū ſignificat illud qđ remanet de augmēto feruoris ⁊ de agitatiōe dicta eſſe parum. Uult igit̄ ꝙ etiā iſta ſignificat augmētū feruoris ⁊ dictā agitationē ⁊ per ꝯſeqūēs oīs alia vrina multum turbida. Sed de iſtis quedā eſt que clarificat̄ per deſcenſum partis terreſtris ad fundum: ⁊ iſta ſi ſedimen fuerit laudabile non dico laudabiliſſimum: eſt .n. impoſſibile in

iſto caſu ſignificat vt dicit Gal. ꝙ cito complebitur digeſtio. Erit autē ſedimen laudabile quod non erit male ſubſtantie nec mali coloris: licz non ex toto omnes habeat cōditiones optimi ſediminis: ſed de hac non loquitur Auic. ſupra. Et ideo non omnino diſpoſitiones eaſdem intellexerunt Auic. ⁊ Gal. ℂ Cauſa autez dicti Gal. eſt qꝛ ex quo eſt in principio ita turbulenta vrina non pōt eſſe ſine preternaturali ebullitione que excludit complementum digeſtionis. Sed qꝛ cito fit ſequeſtratio ſignificatur ꝙ veſtigium caloris naturalis ſit forte ⁊ ventoſitates per ebullitionem putredinis ſibi exiſtentis ſunt pauce parum reſiſtentes: ⁊ ideo cito complebitur maturatio. ℂ Si vō vrina mingitur turbida ⁊ clarificatur per deſcenſum ad fundum: ſed poſtea cito corrumpitur propter aeris impreſſionē: hec eſt de qua Auerro. loquitur: ⁊ iſta ſignificat pigritiam nature in digerendo eo modo quo prima de illis de quibus Auic. loquitur. ⁊ ita iſti auctores non de eadez penitus videntur loqui diſpoſitione in his locis: propter qḋ non ponunt eadem ſignificata.

ℂ Aut eſt diſpō media īter primam ⁊ alterā ex q̄ cū perdurauerit ⁊ nā fuerit fortis ⁊ virtus fixa ſcieṫ ꝙ nō ad maturationez ꝑuenieṫ integrā. Si vō virtus fixa nō fuerit. erit timēdum ne ꝑditio preueniat maturationem. Cū aūt perdurauerit ⁊ timoroſa ſignificatio non affuerit ſignificabit capitis dolorem: qm̄ ſignificabit ebullitionem ⁊ ventoſitates vaporoſas.

ℂ Ponit maneriem tertiā di. ꝙ qn̄qꝫ eſt diſpoſitio media inter primam ⁊ ſecundā que eſt ꝙ vrina mingiṫ turbida. ⁊ ita remanet. ⁊ iſta ſi hoc modo perdurat ⁊ virtus eſt fortis ſignificat ꝙ nūc. i. quo tēpore ꝑuenieṫ ad itegrā maturationē. Sed ſi vtus nō fuerit fixa ſignificat timorem ne mors ꝑueniat maturationē. ⁊ ſi ꝑdurauerit hoc mō ⁊ non fuerint ibi ſigna alia timoroſa ſignificabit capitis dolorē: qꝛ ſignificat ventoſitatem ⁊ ebullitionem materiei.

ℂ Et in hac etiā tertia diſpoſitione diuerſimode videntur dicere Gal. ⁊ Auic. Nam Gal. dicit ꝙ hec vrina ſignificat cōmotionem ⁊ augmentum feruoris qui eſt in ſanguine eſſe in ſūmo augmenti ſui. Et Auerrois ita dixit: ſed ſi ab ipſo principio apparuerit groſſa ⁊ in eadem groſſitudine permanſerit ſignificat multam humorū ebullitionē a calore extraneo factā: ⁊ ꝑꝑ hoc eſt malū ſignū: videṫ igiṫ ꝙ non ſignificat ꝙ cito venietur ad maturationem integrā cum ſignificet ſummum motum putrefactionis.

ℂ Pro iſtis nota ꝙ vt dixi in queſtiōe de magnitudine febris 2ª particula afoꝛiſmoꝝ nō repugnat mā꜡ forti motu moueri ad putredinē: ⁊ tn̄ digeri ⁊ eſſe ꝑpe cōplementuꝫ digeſtionis imo propterea digeri velocius natura magis conante ⁊ materia magis apta recipere ſaltez ex parte eliquationis ⁊ facilitatis vaporatiōis ſuperflui: vnde nos videmus vermes plurimos generari in aqua cum vehemēter putrefit: ⁊ ſimiliter in carnibus. ℂ Nota 2° hanc vrinam ſemper ſignificare vehementem motū putredinalis caloris. Cum hoc tn̄ qn̄qꝫ eſt cōiunctus fortis motus digeſtionis: ⁊ hoc ē cū virtus eſt cōſtans ⁊ nō ſint alie male ſignificatiōes: ⁊ hoc voluit Auic. ⁊ h etiā innuit Gal. cū iſtā dixit meliorē prima: ⁊ ex his patet concordia auctorum.

ℂ Illa vō que ex tenuitate ad turbulentiā ꝑuenit ⁊ ſic ꝓcedit melior illa ē q̄ in turbulētia ꝑmanet ſm̄ pl'imas horas. Urina quoqꝫ multotiens fit ſpiſſa ⁊ ē hoc ꝑꝑ caſum ṽtutis ⁊ nō ꝑꝑ nature expulſionē. Sꝫ vrina q̄ aquoſa mingiṫ ⁊ aquoſa remanet ſignū ē priuatiōis maturatiōis penitus. Et vrina ſpiſſa laudabilior eſt que ad exeundum eſt facilis ⁊ multe ſeꝑatiōis ſimul. Et huiuſmodi nanqꝫ ſanatur palyſis qḋ eſt ei ſimile.

ℂ Ponit quaſdaz ſpeciales regulas. Et diuidiṫ in q̄tuor ⁊ patebunt partes. ℂ De ꝑma dicit ꝙ illa q̄ mingiṫ tenuis ⁊ ex tenuitate ꝑuenit ad turbulentiaꝫ eſt melior q̄ꝫ illa q̄ permanet in turbulētia ſm̄ plurimas horas ⁊ vtplurimū. ℂ Et hoc videṫ ꝯtrarium dicto Gal. primo de criſi. Nam que peruenit a claritate ad turbulētiā dicit eē deteriorē iſtarꝫ triū. vnde ſic hꝫ littera. Urina q̄ turbida fit exterius ſignificat ꝙ nōduꝫ eſt ei motus: ſed erit in ꝑximo. Neceſſario igiṫ hec vrina eſt earū deterior. ℂ Et paulo infra. vrina vō 2ª vt dictū eſt inter has duas eſt media. Nam ipſa cuꝫ generetur a cōmotione que eſt in vltimo fine ⁊ ſtatu ſuo intātū diminuta eſt in malitia ab vrina ſignificāte ꝙ nōdum eſt motus eius ſed erit in proximo inquantū excedit in malitia vrinam ſignificantem ꝙ ille motus iam proximus eſt vt ſedeṫ ⁊ qeſcat: ⁊ conſtat ꝙ vrina ſecunda apud ipſum eſt que mingiṫ turbida: ⁊ ſic remanet. 3ª vō mingiṫ clara ⁊ extra turbidatur. ℂ Pro concordia igitur dicēdū hanc vrinā que turbida mingitur raro eſſe bonam. Raro enim eſt cum digeſtiōe ⁊ cum aliqs ſignis bonis. ſed qn̄ eſt bona eſt melior q̄ꝫ illa que mingiṫ clara ⁊ turbidatur cito qꝛ iſta ſignificat digeſtionez proximā: ⁊ hoc eſt raro. Gal. igitur loquiṫ de ea quādo bonū ſignificat. Et Auic. dicit hoc: qꝛ vtplurimū eſt deterior: qꝛ raro eſt bona: ⁊ cum eſt mala eſt deterior. ℂ 2ª regula eſt ꝙ multotiens vrina fit ſpiſſa ꝓpter caſum virtutis nō ꝓpter expulſionē materie. Et poſſumus hic intelligere turbidā per ſpiſſaꝫ vel ſpiſſaꝫ proprie dictā. Nā qꝛ cōtentiua membrorū deficit: iō multi humores ſimul cū vrina trāſeunt: nō qꝛ natura illas intendat expellere. ℂ 3ª regula eſt ꝙ vrīa que mingiṫ aquoſa ⁊ ita permanet ſignificat priuationē maturationis penitus. ⁊ hāc dicit Gal. ꝑmo de criſi peiorē q̄ꝫ ſit aliqua triuꝫ ſupra nominatarū. Et de hoc ſatis diximus precedēte capitulo cū locuti fuimus de vrina alba. ℂ 4ª regula eſt. ꝙ vrinarū ſpiſſarū iſta eſt melior que eſt facilis ad exeūdū: ⁊ eſt multe ſeparationis qꝛ in ea fit ſequeſtratio ⁊ hypoſtaſis multa per quā tota materia turbulentie ⁊ nimie groſſitiei deſcendit: ⁊ fit hypoſtaſis: qꝛ illa ſignificat maiorem materie obedientiam q̄ꝫ aliqua alia: ⁊ ex tali multotiens ſanatur paraleſis vel alius ſimilis morbus vt ſpaſmus humidus expulſa per vias vrine materia morbum faciēte.

ℂ Cū vrina groſſa mingiṫ ⁊ deinde ꝓcedēdo ſm̄ ordinē attenuaṫ ſi multa eſt ꝯueniens exiſtit. Et cū ipſa poſt ſpiſſaꝫ ⁊ turbidā ⁊ paucā ſequiṫ ē ſignū bonū. ⁊ ſimiliter ꝗdē eſt cū ſpiſſa q̄ turbulenta eſt apiṫ q̄ mingiṫ paulatiꝫ ⁊ ſubito inde multa facile mingiṫ vrina. cū hac. n. multotiens reſoluitur egritudo ſiue ipſa ſit vna febriū acutarū ſiue ſit vna aliarū egritudinū ex repl'one ꝓuenientiū ſiue ſit repl'o ex qua nōdum manifeſta accidit egritudo. ⁊ iſte quidem vrine modus eſt extraneus.

ℂ In hac 3ª parte capl'i vt ſupra dicitur ꝑncipaliter docet ſignificare per modos ſubſtantie ⁊ turbulentiam: vt alij diſpoſitioni coniunguntur. Et diuiditur in tres partes. Primo docet ſignificare per diuerſos modos ſubſtātie 2° per turbulentiam. 3° ponit quaſdam extrauagantes regulas concernentes maxime ſignificationes rerum cum vrina mixtarum ibi 2° [Urina turbulenta multotiens.] ibi 3° [Urina colori.] Prima diuiditur in tot partes quot ſunt regule.

regule. ¶ De prima igitur dicit ꝙ quando vrina groſſa mingitur ⁊ deinde procedendo ſm ordinem attenuatur ſi ſit multa eſt conueniens. Ratio regule eſt: qꝛ ſignificat hanc eſſe purgationem naturalem. ¶ 2ª regula eſt ꝙ vrina dicta .ſ. groſſa multa que ſm ordinem attenuatur quando eſt poſt turbidam aut ſpiſſam paucam eſt ſignum bonum: ⁊ hoc eſt quando vrina ſpiſſa ⁊ turbulenta apparet que mingebatur primo paulatim ſed poſt ſubito ⁊ faciliter inde ⁊ poſt eam multa quantitas facile mingitur. Et cum iſta multotiens reſoluitur id eſt finitur egritudo: ſiue ſit acuta ſiue repletionalis ſiue fuerit repletio ex qua non prouenit manifeſta egritudo: ⁊ iſte modus vrine eſt extraneus. Et recte ſm ꝙ dicit Dinus Auic. voluit hic ponere ſententiam Hippocratis in illo afo. 4ᵉ particule. Quibus vrine groſſe globoſe ⁊c. ¶ Cauſa autem verificans eſt qꝛ quando hec multa tenuis emittitur poſt paucam groſſam aut turbidam ſignificatur ꝙ materia eſt digeſta per ſubtiliationem factam a natura ⁊ pellitur. dicitur autem hic modus vrine extraneus: quia rarus. Plerūqꝫ enim fit mutatio contrario modo: quia ex ſubtili proceditur ad groſſam cum ante digeſtionem plurimum natura non pellat humorē cū aquoſitate ⁊ poſt digeſtionē expellat. ¶ Et tu nota vt in cōmēto voluit Gal. ꝙ ꝑ tenuē itelligim⁹ mediocrem. ⁊ ideo Auic. dicit procedēdo ſm ordinē attenuatur.

¶ Quādo cū vrina nālis coloris ſupflua ē ſpiſſitudo plerūqꝫ ſignificat bonitatē expulſiōis multarū materiez cui expedidi aſſociat facilitas: ⁊ plerūqꝫ ſignificat ꝑditionē: ꝓpterea ꝙ hūoꝝ ſignificat multitudinē ⁊ virtutis debilitatem: ⁊ hoc quidē demonſtrat egrediendi difficultas ⁊ paucitas eius qḋ egreditur.

¶ Hic ponit tertiā regulā dicens ꝙ vrina ſupflue ſpiſſa ⁊ nālis coloris ſignificat qńqꝫ bonū qńqꝫ malū. Bonū ſignificat qñ exit faciliter: ⁊ multa: qꝛ ſignificat expulſionē nālem multaꝝ materieꝝ. Malū ſignificat qñ egreditur pauca ⁊ paulatim: qꝛ ſignificat humorum multitudinem ſua groſſitie: ⁊ virtutis debilitatem ſua paucitate.

¶ Urina qdez ſpiſſa bona ē q̄ eſt criſis egritudis ſplenis ⁊ febriū ꝑmixtaꝝ: in q̄ nō expectet equalitas: qm̄ natura in expellendo impeditur.

¶ Iſta eſt 4ª regula: ⁊ dicit ꝙ vrina ſpiſſa q̄ eſt criſis egritudinum ſplenis aut febrium permixtarum eſt bona: ⁊ cā eſt: qꝛ iſta ſignificat finem illorum morborū conſumpta materia. Et ſubdit ꝙ in iſta non expectetur equalitas in modo ſubſtantie: qꝛ natura impedit in expellendo. ¶ Et nota ꝙ durāte criſi non vult ꝙ expectetur equalitas vrine: qm̄ natura eſt occupata in expellēdo humores ita groſſos non obſtante ꝙ ſint digeſti ꝙ vrina per totum tempus criſis eſt groſſa.

¶ Urina ad vltimum turbulenta ſignificat humorum multitudinem ⁊ naturam ab eis occupatam in maturando eos.

¶ Iſte eſt quintus canon de turbidis iſtis incidenter inmixtus. dicit ꝙ vrina turbida vltimate ſignificat humorum multitudinem ⁊ naturam ab eis occupatam in maturando eos. Et ratio eſt: quia cum ſignificet materias expelli oſtendit ꝙ natura laborat in maturādo maxime: qꝛ ſignificatur ꝙ non ſunt integre digeſti.

¶ Urina ſpiſſa in qua ſedimen exiſtit arenoſum ſignificat lapidem.

¶ Hic eſt ſextus canon ⁊ dicit ꝙ vrina ſpiſſa cum arenoſo ſedimine ſignificat lapidem. Ex quo enim eſt ſpiſſa ſignificat materiam groſſam viſcoſam. Et quia ſunt ibi arenule ſignificatur ꝙ inſpiſſatur ⁊ induratur in lapidem aut in renib⁹ aut ī veſica. De hoc tñ īfra cū de hypoſtaſi dicem⁹.

¶ Urina ſpiſſa q̄ apatum ſignificat aptionez cognoſcit ex eo qḋ ei admiſcet ⁊ ex eo qḋ ꝓceſſit. ex eo .ſ. qḋ admiſcet ſicut pure qḋ malus odor demonſtrat: ⁊ exeuntibus que cum ea ſeparant ſicut petala alba ⁊ rubea aut ſicē furfur aut alia ab iſtis ex eis per que cognoſcitur. ¶ Ex eo quidem qḋ preceſſit qm̄ ibi prius fuit ſignificatio apoſtematis aut vlceris ī veſica aut rene aut epate aut in partibus pectoris ⁊ ſignificat hui⁹ apoſtematis apertionem ſi ante ipſam vrina fuit ſimilis loture carnis recentis qḋ eſt ex gibboſitate apoſtematis. Et ſi egeſtio talis fuit apoſtematis qḋ eſt in eius concauitate. ⁊ ſi anhelitus coāguſtatio preceſſit ⁊ tuſſis ſicca ⁊ dolor in membris pectoris pungitiuus. tunc apoſtema qḋ eſt apertū eſt lateris ⁊ exiuit a ꝑte arterie maioris. ⁊ ſi in pure illo eſt maturatio conueniens eſt.

¶ Hec eſt ſeptima regula dicēs ꝙ vrina ſpiſſa cognoſcit ſignificare apertionē apoſtematis per ea que ꝓcedūt ⁊ per ea que cū vrina cōmiſcent. ¶ Illud aūt qḋ cōmiſcet cū vrina q̄ ſignificat apertionē apoſtematis ē ſanies q̄ cognoſcit: qꝛ fetet aut qꝛ illud qḋ miſcet erit aliqd de rebus que a mēbro ſepant ſicut petala alba aut rubea aut furfurea: aut alia ab iſtis ſicut ſunt quedaꝫ filoſa. ¶ Sed illud qḋ preceſſit vrinā ⁊ facit cognoſci ꝙ ſignificat apertionē apoſtematis eſt ꝙ prius in homine illo fuerint ſigna apoſtematis in interioribus: ſicut verbi gratia in rene aut veſica aut epate aut in partibus pectoris: ⁊ etiā ſi ante vrinā cum ſanie fuerit vrina ſimilis loture carnis recentis ſignificat apoſtema eſſe in concauo epatis: ſed ſi fuerit ante anhelit⁹ anguſtatio ⁊ tuſſis ſicca ⁊ dolor in membris pectoris pungitiuus ſignificatur ꝙ fuit apoſtema ī pectore ⁊ ꝙ ſanies exiuit ex latere arterie viciniotis: ⁊ ſi pus illud eſt maturū erit cōueniēs. ¶ Et attēde ꝙ numerando ſigna que ſunt ante eruptionem apoſtematis dixit aut vlceris. Nō vlcus non precedit eruptionē apoſtematis: ⁊ ideo per vlcus debemus intelligere exiturā. Aut hoc verificatur: qꝛ aliquā do vlcus cum debilitat mēbrum eſt cauſa apoſtematis: ⁊ tale vlcus precedit illius apoſtematis apertionem.

¶ Et eſt cum ſanus euacuatus qui exercitium relinquit mingit vrinam ſicut pus ⁊ virus tenue quo ipſius purgatur corpus ⁊ eius aufertur laxitas quā exercitij dimiſſione conſecutus eſt.

¶ Hec eſt 8ª regula que poſſet tamē potius poni pro vna contingentia: ⁊ eſt ꝙ contingit hominem ſanum mingere vrinam ſicut pus ⁊ virus tenue ⁊ maxime cum dimiſerit exercitiū: ⁊ per hanc purgabitur eius corpus: ⁊ remouebitur ab eo laxitudo: quam fuerat conſecutus propter dimiſſionem exercitij. Et hoc cōtingit qꝛ natura materiā hanc aggregatam digerit digeſtione in nocitiuo ſine eius putrefactione. deinde expellit per vrinam: ⁊ hoc non eſt verum pus nec verum virus cum in ea nō ſit putredo: ſed eſt ſicut pus: qꝛ ſimilis illi: ⁊ hic ſumitur ſanus pro omni eo qui non eſt eger. Nam ex quo laſſitudinem patiebatur potius erat neutrum q̄ ſanum corpus eius.

¶ Et eſt etiā cum in epate aut in eo qḋ eſt corꝫ

ipſo fiunt oppilationes: ⁊ plerunqꝫ contingit vt earum apertione fit vrina ſpiſſa propterea ꝙ earum egredietur materia. ⁊ hec talis ſpiſſitudo non eſt pus. Sed in ipſa que eſt poſt apoſtematis apertionē eſt pus. Et cū hec vrina fuerit cum ſpiſſitudine ⁊ ad nigredinē traxerit ⁊ cū ea fuerit in latere ſiniſtro dolor erit tunc ex parte ſplenis. Et ſm hanc conſiderationē ſi ſupra femur fuerit aut i ſūmitate vētris erit tūc ex pte ſtōchi. Hoc tñ ſepius eſt ex pte epatis ⁊ cānaliū vrine.

¶ Hic ponit nonā regulam dicens ꝙ contingit fieri oppilationes in epate aut in eo qḋ eſt coram ipſo de mēbris vt ſtomacho aut ſplene aut pectore. Et contingit ꝙ per apertionem harum oppilationum mingatur vrina ſpiſſa: qꝛ cū aperiuntur egreditur materia earū: qꝛ faciens eas. Et iſta non eſt pus: ſed illa que egreditur ex apertione apoſtematis eſt pus ⁊ diſcernuntur abinuicem. Et ſi hec vrina trahit ad nigredinem ⁊ preceſſit dolor in latere ſiniſtro ſignificatur ꝙ eſt ex ſplene. Et ſm hanc conſiderationē ſi dolor fuerit ſupra femur: aut in ſumitate ventris erit ex parte ſtomachi: ſcilicet fundi anterioris. ſed tamen plurimū eſt ex epate: quia epar eſt magis vicinus vie vrine. Et iſte canon eſt manifeſtus.

¶ Urina turbulēta multotiens ſignificat caſum virtutis. Cumqꝫ virtus ceciderit frigiditas ſuperabit que erit ſicut illa que exterius infrigidat.

¶ Modo facit quod dictum eſt: ⁊ diuiditur in tres ſicut tres regulas de turbulenta vrina ponit ibi 2ª [Turbulenta enim.] ibi 3ª [Urina que vrinis.] ¶ Dicit primo ꝙ multotiens vrina turbulenta ſignificat caſū virtutis: ſcilicet naturalis ⁊ vitalis regulantium totū corpus: vnde neqꝫ valent ſequeſtrare humorem ab aquoſitate: neqꝫ putrefactionem prohibere: nec retinere humores: ⁊ ideo fit inde vrina turbida. Et quando cadit virtus tunc vrina eſt frigida ſicut illa que exterius infrigidatur. nec eſt in iſto caſu intelligendū ꝙ hec vrina ex toto mingatur frigida ſicut aqua: ſed valde pauce caliditatis. Nam tunc calor relinquit mēbra longinqua a corde ⁊ etiā in ipſo corde paucificat.

¶ Urina turbulēta que malo vino ſimilatur aut aque ciceris eſt vrina pgnantiū aut habentium apoſtemata calida lōgi tēporis in interioribus.

¶ Hec eſt 2ª regula in qua dicit ꝙ vrina turbulenta que ſimilatur malo vino aut aque ciceris eſt vrina pregnantium ⁊ habentium apoſtemata calida longi temporis in interioribus.

Sed hic ſunt duo dubia. Primū quia in pregnātibus debet eſſe vrina clara ſimilis vrinis virorum: igitur non turbida. ¶ Scdm: qꝛ apoſtemata longi temporis debent eē ex materia frigida que non facit ſuperfluitatem rubeam ſimilem vino. ¶ Preterea plerunqꝫ eſt apoſtema in interioribus ⁊ non apparet huiuſmodi vrina vt patet experiētia. ¶ Ad primum dicitur ꝙ pregnantes pauci temporis quia parum menſtrui retinuerunt: ⁊ quia conſtricte ſunt vie ⁊ ad parum menſtrui qḋ ſuperat tendit ad venas matricis ⁊ iuuantur in digerendo a calido ſpermatis viri: iō vrinas habent claras: ſed pregnātes vicine partui: qꝛ multum menſtrui retinuerunt ⁊ qꝛ illud tunc regurgitat a venis matricis in alias: ⁊ eſt mali coloris. Ideo quādoqꝫ aliquid tale emittunt cum vrina ⁊ faciunt vrinam turbidā dicti coloris. ¶ Ad 2m dicitur ꝙ apoſtemata in interioribus duobus modis cum ſint longi temporis ſunt cauſa dicte vrine. Primo quia epatis virtutem debilitant vnde fit vrina cū permixtione ſanguinis mali. 2º quia ab illis tandem reſultat materia que aduſtione participat ⁊ mingitur. Et ideo hec talis mixta cum parte ſanguinis ⁊ aquoſitate reddit vrinam dicti modi.

¶ Urina que vrinis aſinorum aut animaliū aſſimilatur ⁊ eſt quaſi mulacblacb propterea ꝙ eſt multum turbida corruptionem humorum corporis ſignificat: qḋ tamē magis ſignificat eſt flegma crudū in quo aliq̄ caliditas opata fuit pp̄ ꝗ plerūqꝫ ſignificat capitis dolorem venturum. ⁊ ipſū cū groſſa vētoſitate ebullire fecit: ⁊ pp̄ hoc plerūqꝫ ſignāt capitis dolorē vēturū aut alabacbal: ⁊ cum perſeuerat ſignificat litargiam.

¶ Hec eſt 3ª regula in qua dicit ꝙ vrina ſimilis vrina aſinorum ⁊ aliorum ſubiugalium: ⁊ eſt quaſi mulacblacb: qꝛ eſt multum turbida: ſignificat corruptionem humorum corporis maxime flegmatis crudi: in quo per operationē caliditatis ventoſitas fuit generata: ⁊ ideo ſignificat capitis dolorem venturum: aut alabacbal. ¶ Nota primo ꝙ mulacblacb eſt aqua qua vtūtur ſaraceni que eſt ex aqua roſata cum muſco ⁊ ambra ⁊ gariofilis ⁊ alijs odoriferis ⁊ eſt valde turbida. Sed alabacbal eſt egritudo in qua a cerebro flegma deſcendit ad inferiora: ⁊ vocatur ſtillicidium ſiue ſpecies catarri: ⁊ tunc verificatur regula: qꝛ turbulentia illa non fit ſine humorū putredine vt eſt dictū ſupra. ¶ 2º ſine ventoſitate coniuncta parti terree. ¶ 3º qꝛ iſta nec nigra eſt citrina nec rubea maxime flegmatis ſignificabit putredinē. ¶ 4º quia ibi eſt oppilatio ſignificatur ꝙ cōmunicatur capiti: ⁊ ideo ſi retinebitur faciet dolorem capitis iuxta aforiſmi ſententiam. Quibus vrine conuerſe turbate velut ſubiugalium ⁊c. Et ſi non retinebitur faciet catarrum dictum.

¶ Urina que colori alicuius mēbri ſimilatur cū perdurat egritudinē in illo membro ſignificat.

¶ Hic ponit extrauagantes regulas: ⁊ ſunt quatuor. Primo eſt ꝙ vrina que ſimilatur colori vnius membri ⁊ perdurat hoc modo ſignificat egritudinem futuram in illo membro. Et ratio eſt quia non obſtante ꝙ color detur vrine ex permixtione materie ⁊ non immediate a membri colore: tamen membra multiplicātia ſuperfluitates multotiens eas faciunt ſimiles quodammodo in colore. Et iō cum vrina perſeuerat ſm talem colorem ſignificatur ꝙ membrum continue multiplicat ſuperfluitates expellendas: ⁊ ideo tandem egrotabit.

¶ Et quidā dixerunt ꝙ cū in inferiori parte vrine fuerint aliqḋ qḋ pulueri ſit ſimile aut fumo prolongabit egritudo: ⁊ ſi in tota perdurat egritudine pronoſticatur mortē aut flegma crudū qḋ a pure diſcernitur fetore.

¶ Secunda regula eſt ex dicto quorundā: ꝙ quādo in inferiori pte vrine fuerit aliqḋ qḋ eſt ſicut puluis aut fumus egritudo ſignificat longa. Et ſi pdurat in tota egritudine pronoſticat mortē aut flegma crudū qḋ a pure diſcernit per fetorē. Ego aūt hoc expſſe vidi in q̄dā puella. ¶ Nota igit ꝙ multotiēs in vrina alba clara ſuperius ꝓpe fundum videtur obſcuritas ac ſi fumus eſſet ibi: ⁊ hec qñqꝫ accidit ab vlcere in veſica aut renibꝰ cū pauciſſima ſanies pellitur: ⁊ cū igitur videtur quaſi fumus a fundo aſcēdere multotiēs aut quaſi per totam vrinam eſt hoc: ⁊ quando leuiter

do leuiter declinamus vrinale ad vnam partem apparet ſupra ſuperficiem fumus ille. ſi igitur in vrina eſt fetor tunc eſt ſanies. ſi v'o nō ſit fetor ſignificat flegma crudū cui accidit ex putredine diuiſio ad paruas partes ſine digeſtione: ꝛ ideo quando protelatur ſignificatur mors cū ſignificetur ꝙ natura non dominatur humori.

℄ Urina habens ptes diuerſas ſignificat ꝙ quāto plus partes in ipſa fuerint maiores tāto plus nature operatio eſt ſtudioſior ꝛ natura plus potens ꝛ pori plus aperti.

℄ Hec eſt tertia regula in qua dicitur ꝙ vrina que habet partes diuerſas ſignificat ꝙ quando partes ille ſunt maiores tanto nature operatio eſt ſtudioſior ꝛ natura plus potens ꝛ pori plus aperti. ℄ Nota igitur ꝙ multotiens in vrina ſunt partes humorales aut in fundo aut natantes que non ſunt coniuncte: immo percipiuntur ab alijs diuerſe: ꝛ quandoqꝫ contingit ꝙ iſte ſūt partes membrorum vt petala ꝛ trumbi. cum igitur ſint partes humorales regula eſt vera: ſed ſi ſint partes membrorum: tunc quanto fuerint maiores partes tanto ſignificantur vlcera peiora.

℄ Urina in qua videntur quaſi fila adinuicem mixta ſignificat ꝙ fuit micta poſtq̄ȝ coitus fuit completus.

℄ Quarta regula eſt ꝙ vrina in qua videt̃ quaſi fila adinuicē mixta ſignificat ꝙ fuit poſt coitū mixta. ℄ Et nō ꝙ hec fila ſunt groſſa alba ex ſpermatis parte q̄ remanſit in virga poſt coitum que cum vrina pellitur.

℄ De ſignificationibus odoris vrine. Cap. IIII.

Dixerunt quidam ſe nunq̄ȝ vidiſſe egrū cuius vrine odor ſit ſicut odor vrine ſani.

℄ In iſto capl'o Aui. determinat de ſignificationibus vrine per odorem. ꝛ diuiditur in duas partes. primo ponit quorūdā dcm̄ circa hoc. 2° ponit ſignificando ſm ꝓpriam intentionē. ibi 2° [Et nos.] ℄ De prima dicit quoſdā dixiſſe ſe nunq̄ȝ vidiſſe egrum cuius vrine odor eſſet ſimilis odori vrine ſanoꝝ. ℄ Ubi nota ꝙ Aui. de hoc dicto nullū ponit iudicium ſuum veritatis vel falſitatis. Sed veritas eſt ꝙ nō repugnat inueniri odorem in vrina vnius ſani ꝛ vnius egri: puta ſi ſanus eſſet cholericus ꝛ eger nāliter flegmaticus ꝛ egrotaret parua egritudine cholerica. ℄ Secūdus caſus eſt vbi vnus ſanus ſibi vteret̃ quadā dieta ꝑmutāte odorē vrine vt ſpagi permutant: deinde vtēdo alia dieta ex egritudine haberet vrina odorē ſimilē illi. ℄ Tertius caſus eſt vbi egritudo non cōmunicaret nocumētū epati ꝛ vijs vrine ꝛ venis. Nam tunc non oportet vrine odorem permutari: plurimū tamen variat̃ in eodem homine odor vrine: qn̄ de ſanitate inculpata tranſit in febrē putridam: q2 ea ex quibus vrina hꝫ odorem non ſeruant ꝓportionem ad oino ſimilem odori priori.

℄ Et nos qdem dicemus ꝙ cū vrina nullo mō odorē habet cōplexionis frigiditatem ſignificat ꝛ ſuperfluā cruditatem. ꝛ plerunqꝫ etiā ſignificat in acutis egritudinibus mortem nature.

℄ Modo exequit̃ ſm ꝓpriā intentionē. Et tria facit. primo docet ſignificare per priuatiōes odoris. 2° per odorē. 3° permutationē de odore certi modi ad priuationem ibi 2° [Cum autem odorem.] ibi 3° in fine [In acutis egritudinibus.] ℄ Dicit primo ꝙ ꝓuatio odoris penitus in vrina ſignificat frigiditatē cōplexionis ꝛ ſupfluā cruditatē ꝛ in acutis egritudinibus plerunqꝫ ſignificat mortem, nature. i. mortificationē caloris naturalis. ℄ Ubi nota ꝙ cum odor fundet̃ in fumali euaporatione calida ꝛ ſicca: ꝛ vrina nālis debeat habere odorem acutū ſequit̃ ꝙ ꝓuatio eius ſignificat priuatione huius fumalis euaporationis. ꝛ ideo frigiditatem: ꝛ quia frigiditas eſt cā cruditatis ſignificat cruditatem. ℄ In acutis aūt egritudinibus: q2 plurimū pendēt a materia calida non videt̃ ꝙ vrina ſit hoc modo facta penitus ſine odore: niſi quia iam reſolutus eſt calor nālis. ꝛ cū eo etiā preternaturalis vt in febribus accidit colliquatiuis in qbus etiam anhelitus eſt frigidus. Ex quo patet quomodo in acutis hec vrina ſignificat mortem nature.

℄ Cū aūt odorem habuerit fetidū ꝛ maturationis ſignificationes in ea fuerint erit ipſius cauſa ſcabies aut vlcera in inſtr̄is vrine q̄ ſuis cognoſcunt̃ ſignis. Q: ſi maturatio non affuerit poſſe erit vt ſit ex h̄: ꝛ poſſe vt ſit ex putrefactiōe. Cūqꝫ hec in febribus fuerit acutis ꝛ nō fuerit cauſa mēbroꝝ vrine erit ſignum malum.

℄ Ponit ſignificatiōes ex odore poſitiuo. ꝛ diuidit̃ in ſex partes: ſm ſex regulas: ꝛ patebunt partes. ℄ Prima ergo regula eſt ꝙ fetor in vrina ſi ſit cū ſignis digeſtionis ex parte. ſ. ſubſtātie vrine ꝛ hypoſtaſis ſignificat vlcera in inſtrumētis vrine. ſ. veſica aut renibus aut ex ſcabie: ſed ſi non fuerit cum ſignis digōnis: tunc pōt eſſe ex iſto. ꝛ pōt eſſe ꝓpter putrefactionem humoꝝ abſqꝫ ſcabie ꝛ vlceribus. ℄ Ubi nota ꝙ odor fetidus in rebus que non ex tota ſpecie ſunt fetide non fit niſi ex putrefactione rei ſecū commixte: talis aūt res aut eſt ſanies aut alius humor vt plurimum. ℄ Nota ſecundo ꝙ quando reſiduum corporis eſt ſanum nō obſtante ꝙ in vijs vrinalibus ſit egritudo: tamen vrina multotiens apparet digeſta: imo digeſtio in vrina ſignificat ſanitatem ꝛ dn̄ium caloris naturalis in locis qui ſunt ſupra vias vrine vt infra dicet̃. ℄ Cum ergo vrina eſt digeſta ꝛ habet odorem fetidū nō eſt niſi ex putredine vel ſanie ab inſtrumentis vrine: ꝛ hec non ſunt niſi cum vlcere ꝛ ſcabie in eis. ꝛ ſic patet prima pars regule. ℄ Cum autem digeſtio non eſt in vrina: tunc etiā poteſt eſſe ꝙ putredo tamen non eſt niſi ex vijs vrine: ꝛ ideo poteſt etiam eſſe ex vlcere vel ſcabie in eis ꝛ poteſt eſſe ꝙ veniat a ſuperioribus membris: ꝛ tunc ſignificat putrefactionem in eis preſertim in venis. ℄ Urina ergo fetida cum ſanitate membroꝝ vrine ſignificat putredinē in venis. Si ergo volumus diſcernere ex quo ſit talis fetor: hic ſit per ſigna propria vlcerum renum ꝛ veſice poſita 18° tertij. ꝛ 19°. ꝛ ex hoc patet 3° pars regule ꝙ quando talis vrina fetida fuerit in feb. acuta ꝛ non fuerit cā membrorum vrine: eſt ſignum malum: quia ſignificat materie morbi forti putredinem.

℄ Et cū ad acredinē traxerit ſignificabit putrefactionē que eſt in humoribus frigidā habētib9 ſubſtantiā quos calor ſuperauit extraneus ꝛ ſignificabit mortē caloris naturalis ꝛ dominium frigiditatis in natura cū calore extraneo.

℄ Iſta ē 2° regula in q̄ dicit ꝙ qn̄ vrina traxerit ad acredinē ſignificabit putrefactionē q̄ accidit i hūorib9 ſubē frigide quos ſuperauit calor extraneus. Sed ſi fuerit egritudo acuta erit ſignū mortis ꝛ ſignificabit mortē caloris nālis ꝛ dn̄ium frigiditatis in natura cū dn̄io caloris extranei. ℄ Ubi nota ꝙ per odorē trahētē ad acredinē illā intelligimus que hꝫ odorē acetoſū. ℄ Nota 2° ꝙ odor acetoſus fit ex cauſis ꝓportionatis ad faciendū ſaporē aceto-

ſum:nec talis fumalis euaporatio lueniẜ in reb⁹ corpulē-
tis niſi cū frigiditate ꝑ priuationē fortis caloris naturalis.
℄ Nota 3ᵒ ex his q̄ dixi i caplo de hūorib⁹.ꝙ acetoſus ſa
por fit duob⁹ modis. Uno mō ꝑ viā digōnis icōplete vel
cōplete cum paruo calore nālī. Alio mō ꝑ viam putrefa-
ctiōis ꝑ quā calor inat⁹ rei exhalat in re hñte humidaꝫ ⁊
ſubtilē ſubaꝫ ſicut accidit in vrina. Jn vrīa ḡ cū odor ſue
rit acris aut acetoſus h̄ ↄtigit:qꝛ humores nāliter huius
ſaporis ſicut flegma acetoſuꝫ putreſiūt:⁊ iō ſeparanẜ ab
eis partes s nā:⁊ pellunẜ cuꝫ vrina:⁊ tūc ſignificat putre-
factioneꝫ in humorib⁹ frigidis ſubnāliter:aut qꝛ in hūo-
ribus alijs tanta accidit putrefactio vt reſoluat pars ſpu
moſa nālis caloris coꝝ ſubiectū. vnde fiūt acetoſi:⁊ ideo
hoc erit cuꝫ mortificatione caloris nālis innati ⁊ dñio ca-
loris exnei:⁊ qꝛ acuta egritudo fit pleruṅqꝫ ex calidis hu
moribus:iō in illa vrina h̄ ſignificat mortē:qꝛ ſignificat
defectum nālis caloris cum multo extraneo.

℄ Odor vō qui ad dulcedineꝫ trahit ſanguinis ſignificat dominium.

℄ Jſta eſt 3ᵃ regula in qua dicit ꝙ odor trahens ad dulce-
dinē ſignificat dominium ſanguinis.⁊ dicitur odor dul-
cis ſicut alij odores qui a ſaporibus denominanẜ:vt 2ᵒ de
aia:⁊ in de ſenſu ⁊ ſenſato:⁊ 4ᵒ colliget:⁊ patet cauſa regu
le:qꝛ ſolus ſanguis inter humores eſt vere dulcis vt pꝫ ex
his que dixi in capitulo de humoribus.

℄ Et que multum eſt fetida eſt cholerica.

℄ Hic ponit quartuꝫ dicens ꝙ vrina multum fetida ſigni
ficat ꝙ eſt cholerica ſemper intelligēdo de illis q̄ ſūt nō
propter vlcera ⁊ ſaniem. ℄ Sed queritur propter quid
eſt ꝙ ſanguinei ſunt fetidi odoris magis q̄ cholerici:⁊ ta
men multum fetor in vrina ſignificat putredinem chole
re. ℄ Hic dicit Dinus dupliciter vrinam poſſe fieri mul-
tum fetidā ſimiliter ⁊ ſudorem. Uno modo:quia multuꝫ
horribilem ⁊ moleſtā odoratui nr̄o. 2ᵒ qꝛ valde acute im-
primentis p̄mo modo ſanguinea vrina ſilr ſudor ſūt ma-
gis fetidi q̄ cholerici. Et h̄ vult Gal. de ſudore. 8ᵒ terapē-
tice. ℄ 2ᵒ mō ſūt magis fetidi cholerici:⁊ h̄ vult hic Aui.
de vrina:forte autē lꝫ in ſanguine vel ſua ſuperfluitate fa
cilius accidat leuis putredo ꝑpter caliditatē ⁊ humidita
teꝫ:vnde facilius fit fetor in ſudore in ſanguineo q̄ i cho
lerico:tñ vehemēs fetor magis accidit ex putredie chole
re cū putreſcit:vñ fella q̄ ſunt fetida ſenſi ego eē intole
rabilis fetoris. Et ex h̄ potes alr cām reddere vt pꝫ.

℄ Et fetida ad acredinē trahens eſt melica.

℄ Jſta eſt 5ᵃ regula dicēs ꝙ vrina fetida trahens ad acre-
dinē eſt melācholica:⁊ cā eſt:qꝛ flegma non eſt ex ſui pu-
tredine ita aptū fetere vt melācholia.

℄ Cūqꝫ vrina fetidi odoris i ſanis ꝑſeuerauerit ſignificabit febres q̄ ex putrefactione accñt:aut minorationē putrefactiōis q̄ in ipſis ē retenta. ⁊ h̄ qdē dēmōſtrabit ſi ilico alleuiatiōeꝫ habuerit.

℄ Jſta eſt 6ᵃ regula dicēs ꝙ vrina fetidi odoris ꝑſeuerans
in ſanis ſignificat futuras i eo febres putredinis:qꝛ ſigni
ficat abundantiā humoris apti ad putreſcendū:aut ſigni
ficat ꝙ purgatur corpus a putrido humore i eo multipli-
cato:⁊ ſi hoc ſit tunc ſtatim poſt illam alleuiatur corpus
eius:⁊ cauſa patet ex dictis.

℄ Jn acutis egritudibus cū fetor vrinā comitabi tur:⁊ poſtea ab ea remouebiẜ fueritqꝫ ablatio hec ſubito ⁊ poſt ipſaꝫ non conſecuta fuerit re quies ſignificatio erit caſus virtutis.

℄ Jſta eſt 3ᵃ pars capituli in qua facit qd̄ dictum eſt. dicit
ergo ꝙ ſi in vrina acute egrotātis fuerit fetor:⁊ poſtea ſu
bito fetor remoueaẜ:⁊ nō ſequiẜ requies:iſtud ſignificat
caſuꝫ virtutis. Ex quo.n.non ſequitur alleuiatio:ſequitur
ꝙ materia mala adhuc remanet:⁊ qꝛ fetor ſubito remo-
uetur ſignificat ꝙ virtus de materia non poteſt expelle-
re:⁊ ideo ſignificat ꝙ cadit ipſa virtus.

℄ De ſignificatiōib⁹ vrine ex ſpuma ſūptis. Cap. V.

Spuma accidit ex hūiditate ⁊ ventoſitate proiecta in vrinale cū proie ctione vrine.

℄ Ponit in iſto capitulo ſigna ex parte
ſpume.⁊ diuiditur in duas partes. primo
docet quomodo fiat ſpuma in vrina. ſecun
do ſuas ſignificationes. ibi ſecunda[Et ſpuma.] Prima
in duas:qꝛ primo facit quod dictuꝫ eſt. ſecundo remouet
dubium. ibi ſecūda[Uētoſitas.] ℄ De primo dicit ꝙ ſpu
ma fit ex ventoſitate ⁊ viſcoſitate proiecta in vrina:⁊ ſu-
mitur hic ventoſitas pro vapore ⁊ pro aere ⁊ pro vera vē
toſitate:⁊ conſtat ꝙ iſte due ſunt cauſe māles ſpume:cuꝫ
ſpuma non ſit niſi aggregatū ampullarum:quarum pars
circūdās eſt viſcoſa ⁊ ↄtenta eſt ſubtilis aerea vel vento-
ſa. Et tu pro hoc lege que ſcripſi in commento illius afo-
riſmi. Strangulatorum diſſolutorum ⁊c̄.

℄ Uentoſitas vō cum vrina egrediens auxiliuꝫ ꝓculdubio p̄bet in ſubſtātia vrine. ⁊ p̄cipue cū ventoſitas in corpore ſuperauerit quemadmo dum in vrina accidit oppilationem habentiuꝫ in qua multe ſunt ampulle.

℄ Remouet dubium:quia poſſet quis dubitare. vnde ve-
nit ventoſitas que eſt cauſa ſpume. Et reſpondet ꝙ vēto-
ſitas egrediens in ſubſtantia vrine: id eſt que egreditur
permixta ſubſtantie vrine proculdubio prebet auxilium
in generatione ſpume. Et hoc patet:quia in vrina habē-
tis oppilatiōes multe apparent ampulle quod non eſt:qꝛ
multa ventoſitas ab eis egreditur cum ſubſtantia vrine
permixta. ℄ Ubi ↄſidera ꝙ ītra corpus non eſt veriſimi-
le in vrina eſſe ſpumam: quia non eſt in loco vbi fiat agi-
tatio aut ebullitio requiſita ad ſpumam:poteſt tamen cū
ea coniungi ventoſitas: ⁊ facit ampullas que dicuntur
granula:quia apparent in medio vrine ad modum grana-
lorum magis lucidorum: quando in lumine proſpicitur:
ſed hec ventoſitas cum vrina expellitur propter agitatio-
nem poteſt facere ſpumam. Jn vrina autem habentium
oppilationes: ideo fiunt ventoſitates: quia iſta corpora
multum abundant viſcoſis humoribus qui per calidum
ventoſantur.

℄ Et ſpuma qdē qn̄qꝫ cū ſuo ſignificat colore ſi cut ſignificat ſua nigredie ⁊ ruffedie in icteritia. Et ē cū q̄ntitate ſui ⁊ magnitudie ſignificat. qm̄ ipſi⁹ magnitudo ſignificat viſcoſitatē. Sui vō multitudie ⁊ paucitate:qm̄ ipſi⁹ multitudo ſi gnificat viſcoſitatē ⁊ multā ventoſitatē. Et ipſa qdē ſignificat ꝑ rupturā ſuaꝝ ampullarum cito factam. aut tarde. quoniaꝫ ruptura ampullarū tarda ſignificat viſcoſitatem.

℄ Hic exequiẜ de ſignificatiōibus. Et p̄mo narrat diſpo-
ſitiōes ſpume per quas ipſa ſignificat. 2ᵒ ex illis docet ſpe
cialiter ſignificare ſuper diſpoſitionibus renū. ibi 2ᵃ[Et
parue.] ℄ Jn p̄mo dicit quatuor:primuꝫ ꝙ ſpuma quan-
doqꝫ ſignificat per ſuuꝫ coloreꝫ. verbi gratia:ſi ſpuma eſt
nigra aut ruffa.i.citrina ſignificat icteritiā.ſ.aut nigram
aut citrinam:quia nigra ſignificat exitū melīci humoris.

Ruffa cholerici. Nam qꝛ plurima mā nigra aut citrina cum vꝛina expellitur: ideo viſcoſa pars ampullarum tan⸗tam habet oppacitatem ⁊ colorem ꝙ apparet in ſpuma color eius: qđ non accidit in ſpuma vꝛine non multe tin⸗cture: qꝛ propter multum aerem incluſum ⁊ paucum co⸗lorem ⁊ opacitatem viſcoſe partis ampulle apparet alba. ¶ Dicit ſecundo ꝙ ſpuma ſignificat ſui magnitudine. i. per magnitudinem ampullarum: ⁊ ille ſignificant viſcoſi tate materiei: aliter. n. non tolerarent multaꝫ extenſionē. ¶ Dicit 3° ꝙ ſignificat ſui multitudine: qꝛ multa ſpuma ſignificat multā ventoſitatē: ⁊ cauſa eſt clara. ¶ Dicit 4° ꝙ ſignificat p̄ h̄ ꝙ ampulle cito rūpunt̄ aut tarde: qꝛ tar⸗da ruptura ſignificat viſcoſitatis intenſionem.

¶ Et parue quidem ampulle remanētes in egritudi nib⁹ renū ſignificāt vētoſitates ⁊ viſcoſitatem. Ad ſūmū vo humor viſcoſus i egritudinib⁹ re nuꝫ eſt malus ⁊ ſignificat hūores malos ⁊ frigi ditatē ⁊ illud ſignificāt granula q̄ noiauimus.

¶ Facit ꝙ dictuꝫ eſt dicens ꝙ parue ampulle in egritudi nibus renum ſignificāt ventoſitatem ⁊ viſcoſitatē: ⁊ hoc quando remanent: ⁊ in ſumma ſignificant malum: qꝛ hu⸗mor viſcoſus in eis ē malus: quia ſignificat humores ma⸗los ⁊ frigiditatem. Et hec ſignificant granula q̄ nunc noia uimus: ſcilicet parue ampulle remanentes ſtatim dicte. ¶ Conſidera ergo hic ꝙ parue ampulle ſunt duoruꝫ mo dorum. quedam apparentes in ſuperficie vꝛine circa late ra vꝛinalis que non ſunt cum multitudine: ita ꝙ debeāt dici ſpuma. Et quedaꝫ ſunt in medio vꝛine intra ſupſiciē q̄ vident̄ qñqꝫ moueri aut aſcēdēdo vel deſcēdēdo: ſicut athomi q ſūt in radio ſolis: ⁊ oēs iſte ampulle vocant̄ hic etiaꝫ granula: lꝫ appropriate medici moderni dicant gra⸗nula illas ampullas que ſunt in medio. ¶ Cōſidera 2° ꝙ in egritudinibus renum: ſcilicet quando dolor eſt in reni bus iſta granula ſignificant ꝙ materia frigida trahit̄ ad renes: ⁊ ꝙ ſi eſt ibi dolor augebitur vt colligi pōt 18° tertij capło 2° ⁊ hoc voluit hic Aui. ¶ Cauſa aūt quare granula hec ſignificant eſt: qꝛ ſignificant vētoſitatē ⁊ mām viſco ſam circundentē q̄ ſunt vtplurimū a frigiditate.

¶ De ſignificatiōib⁹ ſpecieꝝ hypoſtaſis. Cap. VI.

Iam primis dicem⁹ ꝙ medicoꝝ con⸗uenientia in vſu nois hypoſtaſis ⁊ ſedimis iam receſſit a via cognita. Dicunt eni hypoſtaſim aut ſedimē nō illud tm̄ qđ iferi⁹ deſcēdit ſꝫ oēꝫ ſubſtantiā que ſpiſſioris exiſtit eēntie q̄ꝫ aquoſi tas ⁊ ē ab ea diuiſa ſiue ſit ſuſpēſa ſiue ſit ſupra.

¶ In iſto cap̄ Aui. determinat de ſignificatiōib⁹ ſumptis ab hypoſtaſi. Et diuidit̄ i duas partes: p̄ ponit deſcriptio⸗nē huius nois: ſꝫ illā ſignificationē ſm quā eſt in vſu me dicoꝝ. 2° ſignificatiōes ibi [Dicem⁹ ḡ.] ¶ Primo ḡ dicit Aui. duo. p̄mū eſt: ꝙ ſignificatio huius nois hypoſtaſis ⁊ ſilr ſediminis ſm ꝙ hodie medici vtunt̄ his noibus re⸗ceſſit a via cognita. i. ab vſu pꝓprio iſtoꝝ vocabuloꝝ. ¶ Di cit 2° ꝙ medici dicūt ⁊ intelligūt p̄ hypoſtaſim ⁊ ſilr per ſedimen oēm rem groſſioris ſube q̄ꝫ eſt vꝛine aquoſitas. ⁊ ab illa diuiſam in ea tn̄ ſupple contentā: ſiue ſtet in fun do ſiue ſit natās ſiue pēdens. ¶ Nota ḡ p̄mo ꝙ ſm cōeꝫ ſignificationē hoc nomē hypoſtaſis dꝫ ſignificare rē ſub⸗ſtantē: nō rē natantē. Dicit̄. n. ab hypos qđ eſt ſub ⁊ ſtaſis qđ eſt poſitio. mō res q̄ in vꝛina apparēt qñqꝫ ſūt in fun⸗do ⁊ pꝓprie dicunt̄ hypoſtaſes. Qñqꝫ pendent in medio ⁊ dicunt̄ greco noie enorima. Qñqꝫ natāt in ſupſicie ⁊ di⸗cunt̄ nephilis. vult ergo Aui. ꝙ ſm p̄ſentē vſum vocabu⸗li dī hypoſtaſis de oīb⁹ iſtis trib⁹ modis ⁊ ideo receſſit a via cognita. i. a proprietate ſui vſus p̄marij. ¶ Nota 2° ꝙ nō oēs res groſſioris ſubſtātie q̄ꝫ aquoſitas vꝛie dī hypo⸗ſtaſis. Nam in vꝛina groſſa aut turbida in qua nulla fit ſe queſtratio medici nō dicūt eē hypoſtaſim: ibi tn̄ ſūt par⸗tes humorales igroſſantes ⁊ turbidantes aquaꝫ que ſunt ſubſtantie groſſioris q̄ꝫ aquoſitas: ſꝫ qꝛ nō ſunt diuiſa ab ea: ideo non dicuntur hypoſtaſes. dicuntur autē eſſe ita di⸗uerſe vt ſenſu diſcerni poſſint.

¶ Dicemus igitur ꝙ hypoſtaſis multis cogno⸗ſcitur modis: ſcilicet ex ſubſtantia ſui ⁊ quanti⸗tate ⁊ qualitate ⁊ ſitu ſuarum partiū ⁊ loco ſui ⁊ tempore ⁊ qualitate ſue permixtionis.

¶ Exequit̄ de ſignificatiōib⁹. Et diuidit̄ i duas. p̄mo enu⸗merat diſpōnes hypoſtaſis p̄ q̄s ſignificat. 2° per illas do cet ſignificare. ibi 2° [Significatio vo.] ¶ In p̄ma dicit ꝙ hypoſtaſis ſignificat multis modis. ſ. ex ſui ſuba quātī tate q̄litate: ſitu ſuaꝝ partiū loco ſui tpe. i. ſui deſcenſus ⁊ qualitate ſue pmixtionis. i. ꝙ multum ſit cōmixta cum aquoſitate aut multū ſeparata: vel ꝙ faciliter cōmiſceat̄ cū vꝛina per agitationem aut nō. ſunt ergo. 7. modi quos medici ꝯſiderant in quibus eſt vtilitas: nec expectemus hic ſufficientiā q̄ſi iſta diuiſio dꝫ eē generis in ſpēs: eſt. n. ſubiecti in accidentia: nō oia ſed q̄ vtilia ſunt ad ſignifi⸗candum ſup̄ corporis diſpoſitiones.

¶ Significatio vo eius ex ſubſtantia ſui eſt quo niaꝫ hypoſtaſis aut erit naturalis laudabilis de monſtrans digeſtionem ⁊ maturationem natu ralem. ⁊ hec erit alba ⁊ deſcedens inferius ⁊ eius partes continue ⁊ ſimiles ⁊ eq̄les ⁊ opor⸗tebit vt ſit rotundam habens figuraꝫ eq̄lis ſub⸗tilis ſimilis hypoſtaſi aque roſacee.

¶ Hic exeq̄t docēdo ſignificare ſup̄ hos modos. Et diui⸗ditur in. 7. 2° pars icipit diſtāter ab iſta p̄ q̄tuor colūnas textus ibi [Hypoſtaſis vo.] 3° ibi [Eius aūt ſignificatio.] 4° ibi [Ex ipſius vo ſitu.] 5° ibi [Eius autem ſignificatio ex loco.] 6° ibi [Significatio vo.] 7° ibi [Signatio autē.] Prima in duas. p̄mo ſubintelligendo vnam diſtinctionē hypoſtaſis ex modo ſubſtantie: qꝛ aliqua eſt nālis aliqua non nālis ponit ſignificationes nālis. 2° non nālis ibi 2° [Non nālis vo.] Prima in tres partes. primo enumerat ſignificata ⁊ conditiones nāliſſime hypoſtaſis. 2° cōparat illam puri ſiue ſaniei laudabili. 3° reſpōdet quibuſdam tacitis dubijs. ibi 2° [Et pꝓportio.] ibi 3° [Et hypoſtaſis.] ¶ Primo dicit ꝙ ſignificatiōes hypoſtaſis ex parte ſub ſtantie ſunt hoc mō ꝙ quādoqꝫ hypoſtaſis eſt naturalis ⁊ laudabilis cuius ſignificata ſunt digeſtio ⁊ maturatio nāles: ⁊ iſta debet eſſe alba deſcendens ad fundū ⁊ eius partes debent eſſe cōtinue ſimiles ⁊ equales rotunde fi⸗gure equalis ſubtilis ſimiles hypoſtaſi aque roſ. ¶ Ubi nota ꝙ octo ſunt ꝯditiones quas Auic. hic ponit in hypo⸗ſtaſi naturali ⁊ laudabili demōſtrante digōnem nālem. Una eſt ꝙ ſit alba: ⁊ hoc ideo: qꝛ fit p̄ digōnem tertiam membroꝝ. ſ. ſm vnam viā. Aut eſt pars chili ſꝫ aliā. mō 3° digō dealbat ad nām membroꝝ cōuertendo. Et hanc cām aſſignat Gal. primo pronoſti. cōmēto vltio. ¶ 2° con⸗ditio ē ꝙ deſcēdat inferius. ſ. ad fundū vꝛinalis. Et hui⁹ cā eſt: qꝛ cū ipa ſit terreſtris reſpectu aquoſitatis: eſt ideo grauior: ⁊ niſi detineat̄ a vētoſitate deſcēdit: nunc aūt qñ eſt cōplete digeſta eſt ab ea excluſa ventoſitas. ¶ 3° cōdi⸗tio ꝙ eius partes debent eē cōtinue adinuicem: qꝛ diuul⸗ſio hypoſtaſis ſignificat ꝙ nō vniformiter proceſſit actio nature in materia: ⁊ ideo non eſt complete digeſta. ¶ 4°

conditio ꝙ eius partes ſint equales adinuicē: ⁊ intelligiť iſta equalitas in mõ ſubſtãtie: q2 vna ſit ita groſſa ſicut alia: ⁊ cã eſt eadē que prioris ꝯditionis. ¶ 5ª ꝯditio eſt ꝙ partes ſint ſiles. ſ. in colore ꝑꝑ eandē cãm. ¶ 6ª ꝯditio eſt ꝙ ſit figure rotũde. vbi nota ꝙ verus fundus dʒ eſſe figure rotũde: ſed ſm ſitũ altitudis dʒ eſſe pinealis figure. Cui⁹ cauſas lʒ plures aſſignat Auerrois 4° colliget: credo tñ eē ꝙ cũ hypoſtaſis pellať mixta cũ tota aquoſitate vrinali ⁊ poſt partiũ deſcenſum ꝯgregetur accidit illud qð in caſu pulueris vel frumẽti ab alto ad cumulũ faciendũ qñ tales cumuli ſũt ſupius acuti ⁊ lati īferius. Quidam aũt dicũt hoc eſſe: q2 calor nãlis talē figurã intēdit: cuius ſignũ eſt: q2 cor eſt talis figure: ⁊ q2 calore nãli agente q̃dã partes ſunt ſubtiliores quas opʒ in acutũ tēdere ⁊ de iſtis eſt Auerrois. ¶ 7ª ꝯditio eſt ꝙ eſt eq̃lis ſubtilis. i. ē tota hypoſtaſis ī mõ ſubſtãtie mediocris ad ſubtilitatē declinãs. Nã talis ſuꝑfluitas que cũ vrina expelliť nõ dʒ eſſe multũ groſſa. ¶ Ultima ꝯditio eſt explanatiua 7ᵉ ꝙ ſit ſilis hypoſtaſi aq̃ roſate. nã expti ſũt medici ꝙ nãliſſima hypoſtaſis eſt in illa ſubtilitate. ſ. hypoſtaſis aque roſate. Et in hac intelliguntur due: quas addit Iſaac: quarum vna eſt ꝙ cum aqua ꝯcutitur moueť verſus ſurſum. 2ª ꝙ nõ multum facit turbidam vrinaʒ. Nã expertum eſt in hac ꝯditione venire quãdo ē optima: ſed q2 de hac hypoſtaſi nãlis modi ſubſtantie non eſt certũ qd ſit ⁊ vñ decidiť.

Dubitatur vtrũ omnis hypoſtaſis nãlis ſubſtãtie decidať a 3ª digõne que eſt mẽbroꝝ. ¶ Et pmo arguiť ꝙ hypoſtaſis ſequeſtrať a loco 2ᵉ digõnis ſic. Ab illo loco ſequeſtrať hypoſtaſis vbi nã ꝯuertit cibũ ad ſanguinē: ſʒ hoc eſt in 2ª digõne. ergo aſſumptũ pʒ ex Gal. primo pnoſticoꝝ. cõmẽto vltimo: cũ dixit ꝙ eſt q2 res que refugit nãm vt opereť in eam ex cibo apud ꝯuerſionē ſuam ad ſanguinē reſidet in vrina: nõ ergo alterať ab ea vt ſit ſanguis. conſtat hic ꝙ Gal. vult partes cibi: que dũ natura cibũ ꝯuertit in ſanguinē: refugiunt hanc nature actionem: ita ꝙ nõ ſit ſanguinis eē hypoſtaſim: ⁊ illud eſt ꝓprie in 2ª digõne. ¶ 2ª ſic: niſi hypoſtaſis ſequeſtrareť a 2ª digõne nõ opʒ ꝙ plurima hypoſtaſis expelleret cũ ſanguis eſt in ſemita digõnis: ⁊ cõpleta digõne minorareť: cui⁹ oppoſitũ dixit Gal. pmo de criſi in his verbis. Et qñ ſanguis remanet in ſemita digõnis videť in vrina que mingiť color ad albedinē declinãs ⁊ ſedimen in ea lene ⁊ equale albũ plurimũ. Cũq3 cõpleť digeſtio addiť colori eı⁹ ⁊ minorať ꝙ in ipſa reſidet. Et ꝯña pʒ: nã ſi hypoſtaſis decidatur a digõne 3ª erit plurima: qñ cõpleť vel cõpleta erit 3ª digõ: nõ anteq̃ incipiat ⁊ dum ſit ſanguis. ¶ 3ª ſic: hypoſtaſis aut eſt ex parte cibi nõ cõuerſa ad chilũ: aut ex parte chili non ꝯuerſa ad alios humores: aut ex parte humoris nõ ꝯuerſa ad alias humiditates ſecũdas: aut ex ꝑte ſecũdaꝝ humiditatũ nõ ꝯuerſa in mẽbra: nõ primũ q2 pars cibi nõ ꝯuerſa ad chilũ non vadit ad venas ⁊ epar in nãliſſima diſpõne: vt pʒ prima huius: caplo de generatione humoꝝ: nec ex ꝑte humorũ ꝯuerſa ad humiditates ſecũdas. Nã aut talis pars eſſet in ꝓpria ſpẽ humoꝝ: ⁊ hoc eſt falſum: tũc. n. hypoſtaſis aut eſſet ſanguinis: ⁊ ſic eſſet rubea ſanguinea. ⁊ iſta eſt hypoſtaſis nõ nãlis: vt pʒ hic īfra in hoc caplo. Aut ex cholera ⁊ tũc aut eſſet citrina aut rubea: ⁊ iſta etiam eſt nõ nãlis. Aut eſſet ſolũ flegma. ⁊ hoc nõ. primo: q2 tũc nõ ſignificaret cholere aut ſanguinis digõnē. 2ª q2 flegma ſubtiliať qñq3 ita vt putareť hypoſtaſis nãlis vt infra in hoc caplo cũ dicit: plerũq3. n. ſubtiliať ⁊ attenuať vt puteť hypoſtaſis laudabilis ſupple flã. ⁊ q2 hõc flegma ſubtiliatũ nõ ē talis hypoſtaſis ſubdit. Quapropter in acutis egritudinibus nõ eſt ꝯfidēdũ in eo qð apparet ſʒ ſilitudinē laudabilis hypoſtaſis. Silr arguiť ꝙ nõ ſit pars melis. Aut 2ª dicereť ꝙ eſt ex parte iſtoꝝ humoꝝ que ꝯuertiť in ſuꝑfluitatē hora qua fit digõ 3ª: vt dicũt fere oẽs medici. Sʒ arguiť ꝙ nõ. pmo q2 iſta nõ eſt ps ex cibo que effugit actionē nature apud ꝯuerſionē ſuã ad ſanguinē: vt dixit Gal. loco allegato. 2ª quia nõ plurima appareret hora digõnis ſanguinis ⁊ paucificareť qñ ſanguis eſt digeſtus. 3ª q2 hypoſtaſis laudabilis nõ eſt aliud q̃ humor faciēs febrem qui iam digeſtus eſt: vt Auic. dicit prima quarti. caplo de cura putridaꝝ in generali. Sʒ ꝯſtat ꝙ tales humores nõ ſunt ꝯuerſi ad aliã nãm cũ in criſibus expellať ſeruãtes ꝓpriã nãm ⁊ colorē. ergo hypoſtaſim laudabilē nõ opʒ eē ex ſuꝑfluo remanēte ex humore in digeſtione 3ª. imo eſt qñq3 ipſemet humor digeſtus 3ª digõne. ¶ 4ª q2 hypoſtaſis ꝓportio ad ſignificãdũ ſuꝑ maturationeʒ materiei in toto nõ eſſet ſicut ꝓportio puris albi ad ſignificãdũ maturationē apoſtematis. Nã ſanies eſt ex humore digeſto nõ ſuꝑfluitas digõnis: ꝯñs tñ ꝯtra Auic. in iſto caplo ſtatim ſequēte poſt paꝝ. ¶ 5ª q2 in pncipio putridaꝝ febrium deberet apparere ſedimen melius q̃ in ſtatu vel augmẽto: cũ in pncipio nutriať corpus magis: ⁊ ſit virtus minus defecta: iõ amplior eſſet bona ſuꝑfluitas digõnis ex ſanguine ſeq̃ſtrata cuius oppoſitũ docet experientia. ¶ 6ª q2 in vrinis ſanoꝝ eſſet magis querenda q̃ egroꝝ. opʒ. n. vt in ſanoꝝ venis ſit talis humor excutiēdus: q2 opʒ in eis talē ſuꝑfluitatē aggregari ſiue generari cũ nõ poſſint ſtare qn in eis ſit 3ª digõ: ⁊ per ꝯñs eius ſuꝑfluitas genereť. ¶ Similibus modis arguiť ꝙ nõ ſit ex ſecũdis humiditatib⁹. Reſtat ergo ꝙ non põt eſſe niſi ex parte chili nõ ꝯuerſa ad ſanguinē in epate: ſed poſt trãſmiſſa ad vias vrine cuʒ aquoſitate: ⁊ iõ ē deciſa a loco ſcðe digõnis: nõ tñ genita per ſcðaʒ digõnē: ſed per primã: ⁊ hoc ſentit Gal. loco allegato in pmo argumẽto. ¶ Ultimo ſi hypoſtaſis eēt ex ſuꝑfluitate 3ᵉ digõnis non videreť modus quo ſignificaret ſuꝑ digõnē epatis. Nam digõ 3ª ꝑficiť in membris poſt epar: ⁊ poſſibile eſt epate bene digerēte alia membra male digerere ⁊ econtra.

In oppoſitũ eſt ꝙ hypoſtaſis ſit ſuꝑfluitas 3ᵉ digeſtionis arguiť multiplr: pmo ſic. ¶ Niſi hypoſtaſis decidereť a digõne que fit in ambitu totius nõ poſſet ſignificare ſuꝑ maturationē materiei in toto: ſed ipſa dʒ ſuꝑ talis materiei maturationē ſignificare: vt paulo poſt dicit Aui. in iſto caplo. ergo ⁊c. maior pʒ: q2 exiēs ſignificãs ſuꝑ maturationeʒ dʒ decidi a loco vbi fit talis maturatio: ⁊ per illã trãſmutari vt ꝯſtat de egeſtione ⁊ vrina ⁊ ſputo ⁊ ſudore. ¶ 2ª ſic. ſi hypoſtaſis eſſet pars chili vel a digõne 2ª deciſa: ſequiť ꝙ hypoſtaſis laudabilis nõ dʒ ſignificare ſuꝑ digõnē materiei faciētis febrē: qñ illa mã nõ eſſet in epate: ꝯñs ꝯtra Gal. pmo de criſi. ⁊ Auic. 2ª q̃rti: ⁊ oẽs auctores medicine. Et ꝯña pʒ vt ꝓcedēs: q2 illa pars a 2ª digõne deciſa nullo mõ ꝑmutatur ſed permutať ſm ꝑmutationē materiei facientis febreʒ: ⁊ iõ ſuꝑ illã nõ ſignificat. ¶ 3ª ſi ita eēt nõ eēt hypoſtaſis laudabilis pars humoris faciētis febrē. contra Auic. pma q̃rti. caplo ſtatim ſupra allegato. ¶ 4ª ſequiť ꝙ in pncipijs febriũ humoraliũ deberet amplior apparere hypoſtaſis laudabilis q̃ in ſtatibus ⁊ q̃ in ſanitate: ꝯñs tñ falſuʒ ⁊ ꝯtra Gal. pmo de criſi qui ponit in principio vrinaʒ ſine hypoſtaſi: in ſtatu aũt ⁊ ī ſanitate cũ hypoſtaſi. Et pʒ ꝯña. pmo q2 in principijs taliũ febriũ minus eſt potēs epar digerere q̃ in ſanitate: ⁊ ideo plus remanet de chilo nõ conuerſo ad ſanguinē. Et q2 in pncipijs febriũ multo plus comedit infirmus debite rectus q̃ in ſtatu: multo plus de tali materia hypoſtatica tunc ſuperflueret.

In hac qõne tres ponã articulos. In pᵒ ponã q̃daʒ cõia de hypoſt. q̃ oʒ vnũqueq3 dicť. 2ᵒ narrabo põnē ꝓluſq̃ cõmẽtatoris. ī 3ᵒ dicã illõ qð ma

gie mihi videt auctor mentibus conforme in nr̃o q̃sito.

Quantum ad pmũ no:a pmo q noie hypoſtaſis cõiter intelligendũ eſt ſm vſum medicorum oẽm rẽ cũ vrina a corpore expulſam groſſioris ſube q̃ vrina: ⁊ ab ea diuerſam.ſ.ita vt viſu diſcerni poſſit. Ex quo ſequit q de hypoſtaſi in genere non eſt dubitãdũ q quiqz nõ eſt pars chili refugiẽs operationem nature apud ſuã ↄuerſionẽ ad ſanguinẽ: nec tamẽ repugnat aliquã hypoſtaſim eſſe talẽ rem large vt pdicit accepto vocabulo. ¶ Cõſtat 2° q ſumẽdo hypoſtaſes p non nãli nõ opz oẽm talẽ eſſe ſupfluitatẽ tertie digeſtionis. ⁊ ideo ſi queſtio generaliter pponeret nõ eſſet vir determinanda. Reſtringamus ergo titulũ q̃onis ad hypoſtaſim nãlis ſubſtãtie. ¶ Nota 2° q hypoſtaſis bone ſubſtantie ſignificat ſup digõnem humor qui ſunt in ambitu totius precipue in venis. Iſtud colligit ex Aui. in particula īmediate ſequente capituli iſtius. ¶ Nota 3° q tam humorẽ ad benignum reducibilẽ q̃ humorẽ malignuz tunice venarum digerũt. de naturali pz: q2 in eis cõuertit ſanguis ad primã humiditatẽ de ſecũdis. Et colligitur ẽt ex Gal. pleriſqz locis ſpelpue pmo pnoſticor. cõmẽto vltimo. de nõ nãli pz ex Gal. ⁊ p de differentijs febriũ. ¶ Nota 4° q nõ opz apparere hypoſtaſim in vrinis ſanor: vt colligit ab Aui īfra: ⁊ Gal. pmo de criſi: ſz nõ expreſſe. ⁊ cã ẽ: q2 nõ opz vt ſit in eor venis humor euacuãdus p vrinã. ¶ Nota 5°. q p hypoſtaſim nãlis ſube itelligimus hypoſtaſim ſignificatiuã digõnis humor malor in ſanis: ⁊ ſilr hypoſtaſim ſignificatiuã digõnis humor malor nõ ↄuertibiliũ ad benignũ in ↄcauo venar exiſtentiũ: q vtraqz iſtarũ dicat hypoſtaſis bone ſube pz ex Aui. hic. Nã dicit q hec hypoſtaſis. ſ. nãlis nõ expectat niſi in egritudinibus. ⁊ ſubdit q ſi in venis ſanor ſit hũor crudus melius eſt q fiat hypoſtaſis in vrina aut matura aut non matura: ⁊ Gal. dicit hoc clarius primo de criſi. cũ vult q vrina optima habet ſedimen album.

Quantum ad ſcõm articulũ p declarãda põne plurĩs cõmẽtatoris ſupponit pmo q oĩs hypoſtaſis laudabilis in vrinis ſanor eſt ex ſuperfluitate cruda: hec poſitio pz ex Gal. primo de criſi: cũ dicit q hypoſtaſis iſta lenis alba equalis ſignificat q digeſtio eſt confirmata: ⁊ expellit a corpore chimus crudus vltra menſurã. Modo cõſtat q hunc chimũ aut oportet eſſe hypoſtaſim aut ſaltẽ ex eo fieri. nam aliter nõ ſignificaret hypoſtaſis chimũ crudũ expelli. ¶ Et Auic. in hoc caplo parũ infra cum dicit. In venis autẽ ſani non ſemp opz eſſe humorem qui ſit excutiendus. Sed ſi ſit melius eſt vt h ſignificent ex eis ſupfluitates q̃ in eis ſuperfluũt ex cibo a digeſtione priuate: deinde ſuperfluit ſuperfluitas que in vrina ſit hypoſtaſis. ¶ Preterea niſi eſſet ex ſuperfluitate cruda non eſſet cauſa multe hypoſtaſis in vrina infantium: quia cibus eoruz trahit ex ſtomacho antẽq̃ ſit bene digeſtus. nã hec nõ adderet ad hypoſtaſim: ↄſis tamen contra Gal. primo de criſi. ¶ 4° ſi nõ eſſet ex ſuperfluitate cruda nulla eſſet cã ſignificãda: q̃re duz ſanguis eſſet in ſemita digõnis: apparet hypoſtaſis plurima alba lenis ⁊c. ⁊ qñ cõplet eius digõ minorat ſedimen: ⁊ tñ hoc apparet ad experientiã ⁊ eſt de mẽte Gal. pmo de criſi cũ dicit. Et dico q q̃diu ſanguis pmanet in ſemita digõnis: in oĩ vrina que mingitur videt ſedimen lene eq̃le albũ plurimũ. Cũqz complet digeſtio addit color eius ⁊ minorat qđ in ipſa reſidet. ¶ Et idẽ ſentit non multo poſt cũ aſſignat cãm quare eſt plurima hypoſtaſis in vrina vtentiũ multo ocio ⁊ puerorum: dixit. n. ⁊ pp hoc aggregat in vrinis puerorum oĩum niſi paucor ⁊ in vrinis vtentiũ trãqllitate ⁊ ocio completor: ⁊ alior multo vtentiũ cibo hypoſtaſis plurima: ppea q multiplicat in corporibus oĩuz quos diximus ſupfluitas cruda. ¶ Ex his ergo ⁊ multis ſimilibus pz ſuppoſitio q hypoſtaſis laudabilis in ſanis eſt ex ſuperfluitate cruda. ¶ Supponit 2° q in fe. hu. pu. humore peccãte exiſtente in venis ſine apoſtemate digeſtio humoris p quã feb. ducitur ad ſtatuz ⁊ criſes fiũt laudabiles ⁊ per quã materia parata ẽ euacuationi nõ pmutat humorẽ peccantẽ a ppria ſpecie: ita q cholera ſume digeſta in nocitiuo in cauſone hora ſtatus nõ ẽ facta alterius ſpeciei: ſed eſt cholera vt ante: ⁊ ita ẽ de ſanguine in ſynocha ⁊ flegmate in latica ⁊ de melãa in q̃rtana cõtinua. Hec ſuppoſitio pz: q2 in criſibus taliũ febriũ que fiũt poſt completã digõnẽ expellitur in cauſone cholera ⁊ in ſynocha ſanguis ⁊ ſilr in alijs. ¶ Supponit 3° q hypoſtaſis laudabilis in talibus febribus ſignificãs ſcõe digõnis cõplemẽtũ non eſt aliqs iſtor humor hoc pz: q2 nõ eſt ſanguis: nec cholera nec melãcholia cũ ſit alba nec ẽt eſt flegma ſubtiliatũ: vt cõſtat ex Aui. I capitulo iſtor ⁊ pz: q2 cholera ⁊ ſanguis p digeſtionẽ nõ cõuertuntur in flegmate. cũ tamen ex eorum digõne appeat hypoſtaſis. ¶ Supponitur 4°. q hypoſtaſis laudabilis ĩ hoc differt a ſanie laudabili q cauſe facienti ſaniem eſt ↄiũcta diſpoſitio extra nãm: ſed cauſe facienti hypoſtaſim nõ eſt commixta diſpoſitio pternãm. hec ſuppoſitio eſt Gal. pmo pnoſticor. cõmẽto vltimo. cũ dixit in fine cõmẽti loquẽs de dicta hypoſtaſi nec eſt ſicut ſanies. Cauſe. n. efficiẽti eã nõ pmixta eſt diſpoſitio extra nãm. ¶ Vltimo ſupponit q dicta hypoſtaſis eſt illud ex cibo qđ refugit operationẽ eius apud ↄuerſionẽ eius ad ſanguinẽ. ¶ Pz hec ſuppõ ex dicto cõmẽto ⁊ auctoritate in argumẽtis ſupra allegatis.

¶ His habitis ſit iſta pma ↄclio. hypoſtaſis laudabilis ſubſtãtie in corporibus ſanor nõ eſt ſupfluitas genita in corpore hũano ex ſanguine p tertiam digõnem. ¶ Probat primo ſic: ſi hypoſtaſis eſſet hoc mõ nõ oĩs talis eẽt ex ſuperfluitate cruda ↄ pmã ſuppoſitionẽ. Et ↄñtia arguit: q2 aliqua eſſet ex ſanguine bene digeſto ⁊ optime cum ex illo ſit ſupfluitas dicta qđ per tertiã digõnem digerit: hoc autez eſt in ſanis ac optime ſanis ſanguis bene digeſtus. ¶ Forte dicit q hypoſtaſis eſt ex ſupfluitate ſanguinis ⁊ ex parte q̃ ſupfluit ſanguini cũ digerit 3° digõne: ⁊ iſta eſt cruda reſpectu partis q̃ in ſecundam humiditatẽ conuertit: vel reſpectu ſcõe humiditatis ex illo ſanguine genite. Et ad hũc ſenſum intelligunt auctoritates predicte p primo ſuppõne. ¶ Contra: q2 vrinam ⁊ feces in genere ſuo bene digeſtas nunq̃ vocat Gal. ſupfluitates crudas: ergo a pari nec dz dicere crudã ſupfluitatẽ 3° digõnis bene digeſtã in genere ſuo. ¶ Preterea hypoſtaſim talẽ dicunt bene digeſtã: ⁊ tamen dicunt eſſe ex ſupfluitate vel humore crudo: cũ ergo hypoſtaſis hoc mõ dicto in rõne eſſet cruda: ſequitur q nõ illo modo intelligũt auctores. ¶ Si vero dicatur q hypoſtaſis nõ ſit niſi quãdo ſanguis hz partes q̃ ſunt partes ſanguis ⁊ ſunt crude ⁊ fit ex illis. ¶ Cõtra. ex ſanguie quãtũcũqz bene digeſto ſequeſtrat ſupfluitas per tertiam digeſtionem: in oĩ enim integra digeſtione reſecat aliqđ ſuperfluum. Si ergo hypoſtaſis nõ eſt niſi ex tali ſuperfluitate cõſtat q contingeret eſſe hypoſtaſim ex ſanguine non habente ptes crudas. ¶ Secundo principaliter probatur concluſio ſic. Gal. voluit primo de criſi vt ſupra dicitur q in omni vrina que mingitur dum ſanguis eſt in ſemita digõnis eſt ſedimen lene ⁊ equale ⁊ album plurimum qđ nõ eẽt ſi eſſet hypoſtaſis ſupfluitas tertie digeſtionis: ergo nõ eſt ita: minor patet: quia ſi hypoſtaſis eſſet ſuperfluitas digeſtionis tertie nõ ſequeſtraret ante digeſtionem tertiam: ſed ſanguis eſt in ſemita digeſtionis ante digõnem tertiam: ergo tunc non ſequeſtraretur ſaltẽ plurima. ¶ 3° ſi ita eſſet non eſſet hypoſtaſis illud qđ refugit operationẽ nature apud ↄuerſio-

nē ſuā ad ſanguinē. Nā talis ſuꝑfluitas ē ex parte cibi q̄ nō fuit paſſa a natura bona cōuerſionis in ſanguinē: ⁊ nō q̄ fuit paſſa a nā bona ꝯuerſiōis ſanguis in membra. Nec valet ꝙ qdā dicūt hypoſtaſim eſſe illud qḋ refugit operationē nature apud digōnē tertiā que fit in ſanguine. Nā ſi ad hunc intellectum Gal. dixiſſet fruſtra addidiſſet ſtatim illud verbum. nō ergo alteratur ⁊ fit ſanguis. Nā certum eſt ꝙ in hac digeſtione tertia cibus non conuertitur in ſanguinē: ſed in ſecundas humiditates aut in mēbra.

⸿ 2° ꝯcluſio principalis eſt iſta. hypoſtaſis laudabilis in febribus humoralib⁹ abſqꝫ apoſtemate putridis nō eſt ex parte humoris qui eſt cauſa aīs vel cauſe ꝯiūcta feb. Cōcluſio probatur ſic hypoſtaſis laudabilis in iſtis non eſt alicuis quatuor humorum nec facta eſt ex ipſis: ergo nullo mō eſt vere ex parte humorum qui ſunt cauſa febris. Prima pars aſſumpti patet ex ſuppoſitione 3°. 2ª pars probatur: qꝛ hypoſtaſis fit per digōnem humoꝝ taliuꝫ ſi eſt ex eis: ſed per digōnem quā recipiūt iſti humores nō cōuertūtur a ꝓpria ſpecie: vt dixit ſuppoſitio 2°. ergo ſi hoc mō eſſet ex parte illoꝝ humoꝝ hypoſtaſis eēt aliqs quatuor humoꝝ. ꝯñs tñ ꝯtra ſecūdam ſuppoſitionē: vt ſtatiꝫ dicit ⁊ ꝯtra experiētiā. Uidemus. n. ꝙ ſedimen laudabile viſum in cauſone nō eſt cholera: ⁊ viſuꝫ in ſynocha nō eſt ſanguis: ⁊ viſum in quartana nō eſt melia. Reſtat ergo ꝙ hypoſtaſis laudabilis in talibus febribus nō ſit ex parte humorum q̄ ſunt cauſa coniuncta vel cauſa antecedens feb. ⸿ Confirmat precipue ꝙ nō ſint ex parte cauſe cōiuncte que actu putreſit: quia ſi ita eſſet. ſequeretur ꝙ hypoſtaſis eēt ſanies: nam nō differt a ſanie: niſi qꝛ cauſe facientis hypoſtaſim nō eſt cōiūcta cauſa preter naturaꝫ: ſed ꝯſtat ꝙ cū calore nālī digerēte talē hūorē q̄ eſt cā cōiūcta concurrit calor preter naturam: ergo ⁊c̄.

⸿ 3° ꝯclō eſt iſta. hypoſtaſis laudabilis tam in ſanis q̄ꝫ in egris eſt ex pte cibi q̄ in epate bona gnātionis ſanguinis ⁊ humoꝝ nō fuit ꝯuerſa in ſanguinē vel aliquem alioꝝ humoruꝫ. ꝯclō ꝓbat ſic. hypoſtaſis iſta aut eſt ex pte ꝯuerſa ad aliquē humorē: aut ex parte non cōuerſa ad aliquem: ſed non eſt ex parte ꝯuerſa ad nām humorum: ergo eſt ex parte non conuerſa ad alicuius humoris naturam. Minor patet: qꝛ ſi aut eſſet ex parte conuerſa ad humores hypoſta. ſanoꝝ aut egrorum: ſed non ſanoruꝫ vt pōt inferri ex ꝯclōne prima: nec egroꝝ vt pꝫ ex 2°. ergo nullo oīno hypoſtaſis nālis ſube eſt ex pte ꝯuerſa ad nāꝫ humoꝝ in epate: ſꝫ ex pte cibi nō ꝯuerſa ad nām humoꝝ in epate q̄ effugit opatiōem nāe apud ꝯuerſionē ſuā ad ſanguinē: vt dicit Gal. loco allegato. ⸿ Et vt planius intelligat huius poſitionis itētio dicā ſūmatim: vult ergo poſitio hypoſtaſis nālis ſube q̄ hꝫ ſignificare ſuꝑ digōnē epatis ⁊ humoꝝ q̄ ſūt in ꝯcauo venoꝝ in totius ambitu hoc mō accidere tā in ſanis q̄ꝫ in egris in q̄bus inenit ꝙ cibo digeſto in ſtōcho ⁊ genito chilo aliq̄ ptes ex cibo genito mittunt ad epar q̄ dū chilus in ſanguinem ⁊ alios humores ꝯuertit nō ꝯuertunt ipſe ad ſpēm alicuius humoris ſed remanēt nō paſſe illā digōnem: nec ꝯuerſe ad aliam ſpēm q̄ꝫ prius eſſent. Nam ſi ad aliā ſpēm eēnt ꝯuerſe ſuperfluitates genite ꝑ ſecūdā digōnē eēnt plures q̄ꝫ ſūt ab auctoribus poſite: ⁊ eſſet opportunū in ſanis ſemꝑ debite rectis huiuſmodi hypoſta. apparere ſicut ⁊ feces ⁊ vrinā ⁊ ſorditiē: qḋ eſt falſuꝫ ⁊ ꝯ experientiā. Iſte ergo partes trāſeunt cum aquoſitate ad veſicam ⁊ cū pellūtur reſidēt in vrina: ⁊ ſicut multa pars aquoſitatis vadit ad venas cum ſanguine ita multa pars hui⁹ hypoſtatice materie trāſit ad venas cū ſanguie ⁊ aquoſitate recurrēte aut tarde aut cito ad veſicā recurrit hypoſtaſis q̄ in vrinis apparet ſube laudabilis. ⁊ hāc ptē dicit Gal. vocari chimū crudū: ⁊ Aui. ſuꝑfluitatē crudā: qꝛ nō recipit digōnē 2ᵐ eo ꝙ non tm̄ fuit digeſta in ſtōcho ꝑ p̄mā ⁊ vt epar cū aliqs circūſtātijs tūc exiſtētib⁹ ſufficiat ī 2ª digerere. ⸿ Et attende ꝙ ego nō limito me ad dōm ꝙ hec pars ſit chilus: vel ꝙ ſit potētialis chili: vel pars cibi aſſumpti ex his dictis: ſed relinquo hoc ſub dubio ſolū hoc dicēs iuxta hāc opinioneꝫ ꝙ hypoſtaſis eſt res facta ex cibo que refugit actioneꝫ nature apud conuerſionem cibi ad ſanguinem.

Sed hanc pōnē circūſtāt multe difficultate a quas opꝫ ſoluere ſi dꝫ iſta poſitio plene itelligi. ⸿ Primū ergo dubiū eſt qḋ ex dictis videt ſequi ꝙ hypoſtaſis laudabilis in ſanis ſuꝑ indigeſtionem ſtomachi ſignificat: ꝯñs tñ ꝯtra oēs auctores medicine: qꝛ hypoſtaſis ſuꝑ digōnem ſignificat non ſuꝑ indigōnē. ⸿ 2° videt ꝙ ſignificat imperfectionē digeſtionis epatis. Nā ſignificat partē chili effugere operationē nature qḋ non accidit niſi epar diminute digerat. ⸿ 3° vt ꝙ hypoſtaſis laudatiſſima in ſanis nō ſignificat ſuꝑ digōnem in epate: aut digōnē humoꝝ in venis. Nā hypoſtaſis nō ſignat ſuper illas digōnes ꝑ quas ipſa nō digerit: ſꝫ non digerit aut 2° aut 3° digōne: ergo nō ſignificat ſuper illas: ꝯñs tñ oīno ꝯtra omnes auctores. ⸿ 4° hypoſtaſis laudabilis ī febribus in p̄n° deberet apparere: nā ſtat in p̄ncipio taliū febriū partem cibi crudā trāſmitti ad veſicā ⁊ inde cum vrina egri. ⸿ Quintū dubiū qꝛ nō ſignificaret in febrib⁹ ſuꝑ humoꝝ digōnem. Nam cū nō ſit ex parte peccantis humoris nō videt modus quo ſuꝑ taliū humorū digōnē ſignificet. ⸿ 6° ꝯtra opinionem eſt expreſſe Gal. p̄mo de differētijs febriū: cū dixit. Putredo aūt humoris q̄ in vaſis ſilis eſt ei q̄ fm apoſtemata. Et ſubdit parū poſt de putredine que fit dn̄ante nā. In flegmonibus ⁊ puſtuloſis tumoribus pus eſt: in humoribus autē que ſūt circa arterias ⁊ venas ꝓportionabile puri. ſ. illud qḋ in vrinis ſubſiſtit. Ecce ꝙ Gal. vult humorē putrētē in venis ſubſiſtere in vrinis ⁊ eē hypoſtaſim. ⁊ idē expſſe vult Aui. p̄ma q̄rti caplō de cura putridaꝝ ī generali cū dixit. Et an ſedimē laudabile eſt aliqd niſi humor faciēs febrem q̄ iam digeſtus eſt. ⸿ 7°. Si eſſet vt dicit nō eſſet cā albedinis hypoſtaſis iſta: qꝛ cū digeritur aſſilat mēbris radicalibus ſm colorē ꝯtra Gal. p̄mo ꝓnoſticoꝝ. cōmento vltimo. Silr cōtra Auerroim 4° colliget. caplō de hypoſtaſi dicit eſſe: qꝛ nō nutriunt mēbra ex ſanguine niſi poſtq̄ꝫ eſt dealbatus ⁊ eis aſſilatus: ⁊ ꝓpea erit color ſuꝑfluitatī ſicut color nutrimēti: qꝛ nutritiua ſequit ſuum curſum nālem.

⸿ Octaua difficultas: qꝛ ſi iſta poſitio ſit vera nō eſſet vera cauſa aſſignata ab Auicen. in iſto caplō paruꝫ infra: ꝙ hypoſtaſis nō requiritur in vrinis ſanorum. Nā aſſignat hanc cām: qꝛ nō opꝫ in venis ſanorum eſſe humorem expulliendum: conſtat ergo vult hypoſtaſim in ſanis eſſe ex parte humorali.

⸿ Pro ſolutione iſtoꝝ nota p̄mo ꝙ lꝫ res q̄ eſt hypoſtaſis in epate bona ſcōe digeſtionis nō permutet a ꝓpria ſpecie in epate: nec cōuertat ad aliquē hūorē. ipſa tñ aliquo mō digōnis digerit ⁊ ꝓportionabilr patit a calore epatis ſicut reliqua maſſa ptiſanaria: ita ꝙ epate bene digerente reſiduum hec pars que refugit operationē nature ita ꝙ nō conuertit in humoreꝫ: nec eſt aquoſitas: digeritur ita ꝙ ſit alba ⁊ eq̄lis in partibus ⁊ mediocris ſubtilitatis: ſed cū digeſtio eſt debilis ſit groſſior: ⁊ cū ꝑ digōnē ſanguis ſit multū choleric⁹ plerūqꝫ de hac hypoſtaſi multū ſubtiliat ⁊ reſoluit vt modicū remaneat aut nihil cuꝫ vrina excernendum. ⸿ Silr etiam cum ſanguis ⁊ aliq humores trāſmutant in venis ſimul cum eis tranſit hypoſtatica mā trāſmutabilis diuerſimode a calore ⁊ frigore ⁊ humoꝝ diſpoſitiōibus nō ſolū in diſpoſitionib⁹ ſenſibilib⁹ ⁊ manifeſtis: ſꝫ in q̄buſdā ꝓprietatibus: ita vt digeſtis humoribus ſimul hec hypoſtatica mā eſt digeſta mō

ſuo: ⁊ cū putreſcit ſilr hoc accidit i illa mā. ⁋ Nota 2° ꝙ Gal. ⁊ Aui. talē ſupfluitatē talibꝰ hūoribꝰ peccātibꝰ mixtā ſepe vocāt peccantē humorē aut partē eiꝰ: ⁊ hoc putandū eſt eē: aut qꝛ multū ꝓportionabiliter diſponiť cū peccāte humore cui admiſceť in digōne ⁊ putredine: aut qꝛ ita ſe cū cōmixtus eſt vt diſcerni ſenſu nō poſſit: aut ꝓpꝰ vtraqꝫ: ⁊ qꝛ talis mā ē apta peccare cū cholera ⁊ cum flegmate ⁊ cū alijs humoribus: ⁊ ſequi illoꝝ putredinē ⁊ augere febrem: ideo tales vocant medici materias cōes ad quarū euacuationem elaborať in pncipio putridaꝝ febrium vt pma quarti. caplo de cura putridaꝝ in generali. Et Gal. has vocat ſepe ſeroſas ſuperfluitates. ⁋ Nota 3° hanc ſuperfluitatē optime diſpoſitā quodāmodo dici poſſe pternālem ⁊ quodāmodo nālem: vnde Gal. pmo pnoſticoꝝ cōmento vltimo hanc dicit medium inter humores nāles ⁊ pternāles: nam qꝛ ipſa fit a ſolo calore nāli non regſito pternāli: nec requiſita pternāli diſpōne coagente vel preternāli diſpōne qlitatiua ſpāli in mā: iō illā dicimꝰ nālē: qꝛ vō hec hypoſtaſis nō accidit niſi ex qdā ipotētia nature ſupra cibū vel ptē ſuam: ideo pōt dici quodāmō pter nām recte ſicut diafořus ex relatu Gal. pma aforiſmoꝝ oēm ſudorē dicit pter naturā. ⁊ iō nō opꝫ hūc inueniri in corporibus ſanoꝝ: qꝛ nullo facto errore in regimine ⁊ corpore optime ſano in etate pfecta non opꝫ eſſe huiuſmodi hypoſtaſim: hoc aūt eſt valde raro: ſꝫ ex multis alijs modis accidit ꝙ in ſanitate non appareat.

⁋ Ex quibus pꝫ dubioꝝ oīum ſolo. ⁋ Ad pmum cōcedo ꝙ ſignificat ſup indigōnem qndā ptium cibi in ſtōcho: ſed reſiduū chilū hypoſtaſis optima declarat eē bene digeſtum: ⁊ iō faciendo denoīationē a maiori dꝫ ſigniare digeſtionē ⁊ pſiformiter reſpōdeť ad ſcdm. ⁋ Ad tertiū negať ꝙ hypoſtaſis nō digeriť modo ſuo pma vel 2° digōne vel 3°. vt dictū eſt in pmo notabili. ⁋ Ad quartū ꝯcediť ꝙ aliqn apparet hypoſtaſis laudabilis in pnꝰ putridaꝝ: ſꝫ nō pſeuerāter. ⁊ ſol eoꝝ vrīa tūc mīcta. ⁊ dicit Hippo. 2° pronoſticoꝝ. vrinā fidelē nunciā ſalutis hēre hypoſtaſim laudabilē ſemꝑ vſqꝫ in criſim: ⁊ non ex vnica vice hoc ſignificari textu cōmēti. 26. cū dixit. vrina laudabilis ē hypoſtaſiꝫ albā ſubſidentem ⁊ equalē ⁊ ꝯtinuam vſqꝫ ad ſolutionem habebit: ⁊ ſic pmanēs vſqꝫ in criſim: eſt. n. fidelis nūtia ſalutem ⁊ breuitatem egritudis ſignificat: neqꝫ eſt oīno fidelis. Ex quo pꝫ multoꝝ errare medicos q ex vnica viſione vrine volūt ſignificare ſup digſtione humoris facientis morbum. ⁋ Ad quintū patet modus ex primo notato quo ſignificat ſup digōnem humoris peccātis ⁊ ſup idigeſtionē eius. ⁋ Ad ſextū qꝺ fundať ſup dictuꝫ Gal. dꝛ ꝙ Gal. ſufficit ꝙ in putredine materierū q̄ ſunt in vaſis. i. venis ⁊ arterijs pars cōmixta humori que putrefit ſimul cū humore qn digeriť integre vincente nā fit hypoſtaſis laudabilis. nā ſi ex humore putrido ſuā ſpeciē pdēte ⁊ ad aliā nām ꝯuerſo: fieret hypoſtaſis illa: fieret vere pus: qꝛ nō ē alia rō puris ⁊ ſaniei qͣ ꝙ ſit res genita i corpore noſtro ex hūore putrido nō reducibili ad benignuꝫ in aliā ſpeciē trāſmutata: vt oſdi in qōne 2ª aforiſmoꝝ illo aforiſmo. Circa generationeꝫ ſaniei. Imo eſt hec vna de rōnibus pro hac opinione: qꝛ in putredine ſm concauitas vaſoꝝ cū qua vincit nā id qꝺ putrefit nō conuertitur ad aliā ſpeciē ꝑ digōnem: ⁊ iō cū hypoſtaſis laudabilis in fe. cholerica nō fit cholera reſtat ꝙ nō fit ex parte cholere: ⁊ ad hūc ſenſum loquiť Auicen. pma quarti caplo collegato. ⁋ Ad ſeptimum negať ꝯſña: nā in ſtomacho cuꝫ ſit alba aſſimilať ſtomacho qui eſt mēbrū radicale. ꝙ ſi cū trāſit ad epar nō eſt alba ⁊ vadit ad venas cum humore malo digeritur modo ſuo a tunicis ⁊ dealbatur. ⁋ Ad vltimum patet ex dictis in 3° notabili: ꝙ ſi querať ſꝫ hāc viā an in febribus putridis decidať hypoſtaſis a cā ꝯiunta vel ante dicere habet ꝙ in multis earum a ſola antecedente decidiť vt in interpolatis in quibus humor dum putrefit eſt extra venas: ſed nō video qd cogit negare in cōtinuis febribus quarum putrefactio eſt itra venas decīdi hypoſtaſim a cauſa coniuncta vt multe auctoritates ſonare videntur.

Quantum ad tertiū articuluꝫ ſuppoiť pmo ꝙ vtus digeſtiua membrorum ⁊ venaꝝ agens in nutrimentū bona digōne 3ª ipm dealbat: ⁊ ſupfluitates eius. hec ſuppoſitio ſine ꝯditione eſt Gal. primo pnoſti. cōmēto vltimo. ⁊ Auerrois. 4. colliget. caplo de ſignis ꝯtentoꝝ in vrina. ⁋ 2° ſupponitur ꝙ cum vtus bene digerit fit digeſtū nō tm̄ benignum ⁊ ꝙ in mēbroꝝ ſubſtātiā ꝯuertiť: ſed ēt ſupfluitas generatur bene digeſta: hec ſuppoſitio pꝫ per hoc ꝙ aliter ex bonitate digōnis expulſoꝝ nō ſignificaremꝰ bonitatē digōnis pncipalr intentoꝝ per digōneꝫ. ⁋ Suppoiť tertio ꝙ lꝫ naturaliſſimus locus ſupfluitatis expellēde tertie digōnis ſint pori cutis vt pōt colligi ex mō loquēdi Aui. pma huius. caplo de generatiōe humoꝝ: ⁊ pma afori mo. cōmēto. 14°. tm̄ abundante multa ſupfluitate aut clauſis poris cutis nō ī conuenit hāc ſupfluitatē expelli vrinaꝫ. 2ª pars huiꝰ ſuppoſitionis pꝫ: qꝛ ibi ē via parata ad alias ſupfluitates cuꝫ illa commixtas expellendas. ⁋ Ultimo quo ad hāc viaꝫ ſuppoiť ꝙ hypoſtaſis laudabilis ſubſtātie eſt illa q̄ hꝫ ſignificare digōnem humoꝝ in ambitu corporis ⁊ in cōcauo venaꝝ. Ex his arguiť hec ꝯ prima pōnis alterius. hypoſtaſis laudabilis ſubſtātie in corporibus ſanis apparēs eſt ſupfluitas tertie digōnis ꝑ illā tertiā digōnem ex humore vel humoribus genita. ꝯcluſio ꝓbať. talis ſupfluitas reſidet aliqn in vrina: vt ſequiť ex 3ª ſuppoſitione: ſed qn ſic reſidet ipſa eſt hypoſtaſis laudabilis ⁊ nālis ſubē. ġ ⁊c. Minor pꝫ: qꝛ qn ſic reſidet ſignificat hec ſuperfluitas ſup ſuam cām: ſed eius cā eſt perfecta digeſtio 3ª. ergo ⁊c. Et ex cōcluſione inferť correlarie ꝙ oīs hypoſtaſis nālis ⁊ laudabilis ſubē in ſanis eſt ſupfluitas per digōnem tertiā ex humore vel humoribus genita: qꝛ nō videť maior rō de vna qͣ de alia. ⁋ 2ª via ad hanc ꝯcluſioneꝫ ꝓbādā eſt hec. Suppoiť pmo ꝙ hypoſtaſis nālis ſubē in ſanis aut eſt pars ex chilo veniēs a ſtomacho q̄ nō fuit digeſta in epate ita vt in aliquē humorē ꝯuerteretur vt dixit precedens opinio. Aut ſuperfluitas genita in 3ª digōne: nam ipſa nō pōt eē aliqs nāliū humoꝝ: qꝛ tunc nō nālr expelleret: ⁊ qꝛ nulli illoꝝ conuenit in colore odore ⁊ mō ſube: erit ergo illoꝝ ſuperfluitas illoꝝ modoꝝ. ⁋ Scdo ſuppoiť ꝙ qn digeſtio pma eſt pfectior aliqs partibus minꝰ de chilo vel cibo tranſmittitur ad epar qꝺ ſit ita diſpoſitum vt effugiat operationem epatis ꝯuertentis ipſum in ſanguinē vel alios hūores. ⁋ Suppoiť tertio ꝙ in hyeme fit pma digeſtio melior qͣ in eſtate in corporibus in qbus calor nālis fortificať in hyeme. Hec eſt Gal. ꝑ aforiſmoꝝ. cōmēto allegato. ⁋ Ex his ſequiť ꝙ ſi hypoſtaſis eēt illud ex cibo qꝺ refugit actionē nature ⁊c. ad ſenſum precedentis opinionis minus de hypoſtaſi deberet eē in vrina in hyeme qͣ in eſtate: ꝯſequens tm̄ falſuꝫ. Et arguiť ꝯſequētia: qꝛ digeſtio fit melior in hyeme: ergo minus de cibo refugiēs nature actiōem trāſit ad epar. ergo minus vrina dꝫ reſidere. ⁋ Forte dr̄ ꝙ lꝫ plus de tali cibo tranſeat i eſtate: tm̄ minus vadit cū vrina: qꝛ maior eius pars diſſoluiť. ⁋ Cōtra. pari mō minus de vrina deberet eē in eſtate qͣ in hyeme: ꝯñs tm̄ eſt falſuꝫ ⁊ cōtra Gal. loco allegato cū dixit ꝙ in hyeme qͣtitas minoratur vrie ⁊ hypoſtaſis eſt feculētior. Falſitas aūt pmi ꝯſequētis patet ex eadē auctoritate. Nā ſi hypoſtaſis ē feculētior ⁊ vrie quātitas minorať ſequiť ꝙ plus de hypoſtatica mā tunc ſueniť. ⁋ Cōfirmať 2° ex hac via ꝯcluſio ſic. Niſi ita eſſet

hec hypoſtaſis nō teſtaret̃ corpus ſe bene hēre: qꝛ poti⁹ teſtaret̃ digeſtionē nō eſſe ita pfectam. Et ex hoc ſequit̃ hypoſtaſim nālē eſſe ſupfluitatē digōne 3ᵉ genitā. Confirmat̃ ēt ꝯ: qꝛ niſi ita eēt cā generalis albedinis hypoſtaſis nō eſſet: qꝛ mēbra radicalia ipſam dealbant. ſ. tunice venarū ⁊ arteriarū ⁊c̃. ꝯñs tñ ꝯtra Gal. p̄ pnoſticoꝝ cōmēto vltio. ¶ Preterea fictū ⁊ voluntariū3 videt̃ ⁊ ſine rōne dictū3 ꝙ cibus q tā crudus a ſtomacho mittit̃ vt epar ipſum in humorem nālem cōuertere nō poſſit cōfiguret̃ tñ ſanguini q tūc generat̃ ⁊ hūori cū q miſcet̃. Nā ſi eſt chilus vel ps cibi cū non ſit obiectū ꝓportionatū digeſtiue membroꝝ nō videt̃ ꝙ hēat ꝓportionabilr̃ digeri cū hūoribus ¶ Preterea cū magna pars actionis variatur ex varietate patientis mirabile videt̃ ꝙ ſemꝑ vel vtplurimum hec cibi ſuperfluitas digeratur ſimul cum digeſtione humoris cui admiſcetur.

¶ Sʒ de hypoſtaſi laudabili in egritudinib⁹ dicit hec poſitio ꝙ eſt ſupfluitas tertie digōnis genita per digeſtionē in nocitiuo a virtute digeſtiua venarū ⁊ mēbroꝝ. ¶ Ad hanc ꝯcluſionē ꝓbandā ſupponit̃ p̄mo ꝙ poſſibile eſt aliquem febrire febre ſanguinis in cuius venis non ſit pro tūc aliqd de tali hypoſtatica mā q̃lē dicit p̄cedens poſitio. Hec ſuppoſitio pʒ: qꝛ iuxta p̄cedentē opinionē ſtante optimo regimine in corpore optie ſano talis hypoſtatica mā nō tranſit ad epar: ſed poſſibile eſt aliquem qui fuit vſus optimo regimine vſqʒ ad ſui vltimi ſanguinis generatiōeʒ febriēdi: ergo ⁊c̃. ¶ 2ᵒ ſuppono ꝙ in ſtatu febris ſanguinis ſalubris ꝯueniēti ſtāte regimie dʒ in vrina deductis īpedimentis eē hypoſtaſis albe circa fundū3: hec pʒ ex Gal. p̄mo de criſi. ¶ Ex his arguit̃ ſic: in tali febriēte in ſtatu eſt hypoſtaſis laudabilis: ſed iſta nō eſt ex pte cibi que non fuit digeſta 2ᵃ digōne in epate: ergo non ois hypoſtaſis laudabilis ſube in egritudinib⁹ eſt ex tali pte: ⁊ qꝛ nō videt̃ dēʒ eſſe hypoſtaſim ſi nō ſit mō dicto niſi ſupfluitatem digeſtionis hūoris peccātis: ſequit̃ ꝯcluſio. ¶ Et ꝓ hac concluſione eſt expreſſe Aui. p̄ma q̃rti. caplo de cura putridaꝝ. loco allegato cum dixit. Et an ſedimē laudabile eſt aliquid niſi humor faciēs febrē q iam digeſtus eſt. ¶ Et idē ſentit Gal. p̄mo de differentijs febriū. loco allegato cū dixit putredinē q̃ eſt in venis dominante nā eſſe illud qd in vrinis ſubſit. ¶ Et hoc vult Auerro. 4ᵒ colliget loco ſupra allegato: hec etiā eſt cauſa quare in vrinis egroꝝ egritudie humorali expectat̃ hypoſtaſis ⁊ nō in venis ſanoꝝ. Et hec eſt cā quare in p̄ncipijs putridarū nō apparet vrina digeſta: qꝛ ex humore qui nondū eſt digeſtus non ſeparat̃ ſupfluitas: nec eſt ſeparata que expelli debeat. Et vult in ſumma hec poſitio ꝙ hypoſtaſis laudabilis ſube mō dicto tam in ſanis q̃ʒ in egris ſit per digeſtionē tertiā tam in iuuatiuo q̃ʒ in nocitiuo tanq̃ʒ ſuperfluens a tali digōne: ſed in ſanis ꝑ digōnem in iuuatiuo. ¶ Et ſtante regimie optimo dʒ per poros expelli: ſed cum ſupfluit aut ex alia cā impedit̃ eius exitus ꝑ poros tūc recurrit ad venas cū3 vrina ⁊ reſidet in fundo. ⁊ hoc vult Iſaac 8ᵃ particula vrinaꝝ dando cām q̃re hypoſtaſis ſit alba. Et rńdendo ad argumētū ſophiſticoꝝ in his verbis. reſpōdemus duobus modis hoc poſſe fieri vel qꝛ hypoſtaſis fundamētū eſt 3ᵃ digeſtio in mēbris q̃ cū ſuā cōpleant digeſtionem ⁊ coctionē mēbroꝝ pfecte exprimit ſimilitudinē: vel qꝛ hypoſtaſis ſanguis eſt 2ᵒ coctus: qui in 2ᵃ coctiōe poſt cōpletū ruborē nō inuenit in quaʒ mutat̃ q̃litatē mēbris aſſimilantē niſi tm̄ in albedinē. hic maniſeſtiſſime vult Iſaac dictā ꝯcluſiōem. ¶ Sed dicit poſitio ꝙ in egris humore malo exiſtente in venis nō reducibili ad benignū nā ipm digerit ⁊ in digōne aliquā ſequeſtrat ſuperfluitatē q̃ ad aliā nām ꝯuertit̃: ⁊ iſta dealbat̃ ⁊ currit cū vrina: ⁊ iō pōt ſm̄ ſuas varias diſpōnes ſignificare ſupꝫ humoꝝ digeſtione. ¶ Et h̄ ſcḋe concluſionis ſententia colligēda eſt ex Gal. p̄mo de differē. fe. loco. ſ. allegato. ⁊ cum paꝝ īfra eodē caplo ſubdit. manēte. n. adhuc v̄tute digeſtiua vaſoꝝ qui putreſcit iterum humor in talē alterationē deuenit. ¶ Et colligit̃ idē ab Aui. p̄ma quarti loco allato. Et innumerabiles ſūt q̃ſi auctoritates q̃ h̄ ſonare vident̃. ¶ Sed tñ hāc ēt pōnem multe circūſtāt difficultates: p̄ma eſt iſta. ſi ꝯcluſio p̄ma eēt vera ſequitur ꝙ in vrinis q̃ mingunt̃ dum ſanguis eſt in ſemita digōnis minus eſt de hypoſtaſi q̃ʒ in vrinis q̃ mingunt̃ poſtq̃ʒ ſanguis eſt digeſtus. ⁊ ꝓbat̃ ꝯña: qꝛ dū ſanguis eſt in ſemita digeſtionis adhuc nō fit digeſtio 3ᵃ nec eſt facta. igitur ꝓ tūc nihil aut paꝝ ē de ſupfluitate digōnis tertie q̃ eſt hypoſte. ¶ Et ſilr̃ qñ ſanguis iā eſt digeſtus fit digeſtio 3ᵃ. ⁊ per ꝯñs tūc ſequeſtratur ⁊ multiplicat̃ illius digeſtionis ſuperfluitas que eſt hypoſtaſis. conſequens tamen p̄me ꝯñtie eſt ꝯtra Gal. p̄ de criſi loco ſupra allato. ¶ Forte dr̃ ꝙ Gal. voluit ꝙ in vrinis q̃ mīgunt̃ dū ſanguis eſt in ſemita digeſtionis tertie ⁊ nō ſcḋe. Cōtra: qꝛ in vrinis primis q̃ in mane colliguntur apparet plus de ſedimine ⁊ hypoſtaſi q̃ʒ in vrinis diurnis: vt pōt colligi ex dictis in caplo p̄mo huius ſūme. ſed ille mingunt̃ dum fit ſanguinis 2ᵃ digeſtio. i. dum fit ſanguis in epate: g̃ de ſecūda digōne eſt intelligendum. Et minor pʒ: qꝛ ille cōiter mingunt̃. 12. horis poſt cenā. ſed cōſtat ꝙ tūc fit digeſtio 2ᵃ. Nam cibus digerit̃ digōne p̄ma. x. horis. Iuxta illud Auicen. 13ᵒ tertij. hora equalis remanentie cibi in ſtomacho eſt illud quod eſt inter. 12. horas ⁊. 22.

¶ 2ᵃ difficultas. ꝙ ſi hypoſtaſis in ſanis nō ſit aliud q̃ʒ ſupfluitas digōnis tertie: ſequit̃ ꝙ cauſa aſſignata ab Auicē. qñ non requirit̃ hypoſtaſis in vrinis ſanaꝝ nō eēt vera: dixit. n. hoc eē qꝛ nō opʒ vt in venis ſani ſit humor excutiendus: modo conſtat ꝙ opʒ in venis ſani eſſe hanc ſuperfluitatē. Nā quātūcunqʒ optimo exiſtente regimine reſecat̃ hec ſuperfluitas vt conſtat per experientiā in qua vidchar ſordiciem in p̄nis. Et ex Auicē. 3ᵒ primi caplo de exercitio. ¶ 2ᵒ ſequitur ꝙ ſi eſſet in venis ſani humor excutiēdus ꝑ hypoſtaſiʒ nō eſſet melius q̃ʒ ſi eēnt ſupfluitates a digōne p̄uate. Nā ſi illud qd in hypoſtaſi expellit̃ ē ſupfluitas tertie digōnis: melius eſt ꝙ hec ſit ex humoribus bene digeſtis q̃ʒ ex ſupfluitatibus p̄uatis a digeſtiōe. ꝯñs tamē eſt falſum: ⁊ ꝯtra Auicē. in lr̃a. Qꝛ ſi eſt. ſ. in venis ſani humor qui ſit excutiēdus melius eſt vt hec ſignificet ex eis ſupfluitates q̃ in eis fiunt ex cibo a digeſtione priuate: vt ſupra allegatum eſt.

¶ 3ᵃ difficultas eſt ꝙ ſi in corpore febriētis eēt hypoſtaſis ex humore putrido ſequeret̃ ꝙ hypoſtaſis eſſet vere ſanies: ꝯñs tñ ꝯtra Gal. p̄mo pronoſticoꝝ. cōmento vltimo ⁊ p̄mo de differentijs febriū. Et probatur ꝯñtia. p̄mo ſic. hypoſtaſis eſſet corpus fluidū genitū ex humore putrido nō reducibili ad benignū: ergo eēt ſanies ſaltem large loquendo de ſanie: tenet ꝯña per deſcriptioneʒ ſaniei quaʒ vide ſecunda afoꝛiſmoꝝ. illo afoꝛiſmo. circa generationē ſaniei dolores ⁊c̃. Confirmatur ꝙ differentia inter hypoſtaſim ⁊ ſaniem eſt ꝙ cauſe facienti hypoſtaſim non eſt commixta cā p̄ter naturam: ſed cauſe facienti ſaniem procul dubio eſt cōmixta diſpoſitio p̄ter naturam: vt ſumit̃ ex Gal. p̄mo ꝓnoſticoꝝ loco allegato. Sed cauſe facienti iſtā hypoſtaſiʒ eſt cōmixta diſpoſitio p̄ter naturā. ſ. putredo: ergo nō differt ab illa. ergo eſt ſanies. ¶ Forte dr̃ ꝙ ad faciendū ſaniem cōcurrit effectiue calor p̄ter naturaʒ nō aūt ad hypoſtaſim. ¶ Sʒ ꝯtra p̄mo hoc eſt ꝯtra illud qd oſtēdi in q̄ōne de ſanie. afoꝛiſmo allegato. Et ꝯ Auicē. p̄ma q̃rti. ca⁹ de indicijs ſaniei: vt ibi oſtēdi. ¶ Preterea nulla vr̃ rō ꝙ putridus calor in apate agat cū nāli ad ſaniē gnandā qn ꝑ idē putridus calor ī hūore faciēte febrē

agat

agat ad generationē ſupfluitatis albe ex illo genite:

Ad has difficultates rñdeť. Et pmo ad pmā ꝯcedo vt dixit rñſio ibi poſita ꝙ Gal. itelligit de digōne ſanguinis que eſt digō 3ª. Et cū arguiť ꝙ vrine in qbus plus de hypoſtaſi apparet ſunt ille que in mane colliguntur pmo ꝯcediť ꝙ vtpl'm eſt ita. Et cū dr ꝙ illa eſt hora digōnis 3ª: dr ꝙ eſt hora digōnis 3ª in cōmuni regimine. ¶ Ad argumētū: quia non diſtat a cena niſi .12. horis aut .10. Dico ꝙ in ſumētibus bis cibū in die pro tūc fit digō 3ª. ꝑſertim in venis ꝯuertēdo ſanguinē ad nāz primaꝝ humiditatū. Nā ꝯſtat ꝙ Auic. in cap̄ de his q̄ ꝓueniūt in pulſu ex ſomno vult ꝙ in tpe ſomni augeť pulſus qñ cibus digeſtus eſt ⁊ arterie fiūt molliores ꝑ nutrimētū: qđ ad eas penetrat: vult ḡ ꝙ in ſomno nāli iā ꝑ magna pte cōpleta eſt digō 2ª ⁊ fit 3ª in venis ⁊ ꝯſtat ex his que dicuntur 3ª pmi. ꝙ ſomnus ꝯuenienter approximatus digerit cibū ſm digōnes nolatas: vbi nō vr velle ꝙ tm̄ vna: ſ3 pluribus. Cū ḡ icipere debeat poſtq̄ cibus ab ore ſtomachi deſcēderit ⁊ anteq̄ exeat de ſtomacho ꝯſtat ꝙ in ea fit pma ⁊ 2ª digō ⁊ pro magna pte 3ª: ideo pro tūc in fine talis ſomni plurimū h3 de hypoſtaſi. ¶ Qđ aūt dr ꝙ hora eq̄lis remanētie cibi in ſtomacho eſt illđ qđ eſt iter .12. horas ⁊ .22. a qbuſdā intelligiť ꝙ cibus qui ſumiť in q̄titate ſufficiēti in corpore tēperato qñ comedit in duob' diebus tribus vicibus ſtat in tēperato ſtomacho .10. horis cōputādo tēpus cōprehenſionis cibi in ſtomacho ⁊ tēpus exitus: ⁊ cū hoc cibo bene ſumpto mane diſtabit ab eo horis .14. ⁊ iđ tunc erit completa digeſtio 2ª ⁊ fit 3ª. ¶ Alij vō dicūt ꝙ hoc tēpus eſt illud qđ eſt mediū inter .12. ⁊ .22. ⁊ hoc eſt qnque horaꝝ. Et h voluit Bartholome' de varignana.

¶ Ad ſcđam difficultatē rñdeť negādo primā ꝯñam: naz etſi in venis ſanoꝝ ſit ſupfluitas digōnis 3ª: nō opz illaz eſſe excutiendā per vrinā: ſed cū nō ſupfluit in quātitate ⁊ nō eſt aliud impedimētum vt ſupra dr: pelliť ꝑ poros manifeſtos aut occultos. ¶ Ad ꝯfirmationē negať etiā ꝯñam intelligendo ad ſenſum Auic. naz Auic. vult ꝙ ſi ſit humor excutiēdus per vrinā melius eſt vt ſit ſupfluitas cibi nouiter .ſ. ſumpti: que non fuit ita plene digeſta ſicut alia paru: ſed tñ fuit digeſta: ⁊ ꝯuerſa in humorē ꝑ ſcđam digōnē: ⁊ cū hoc fuit taliter obediēs vt ꝯuertať in ſuperfluitatē 3ª digōnis que trāſit cū vrina. hoc eſt .n. minus malū qđ eſſe poteſt in ſupfluitatibus humoꝝ in venis. Qz ſi eſſet ſanguis bene digeſtus nimie quantitatis: non aptus hoc modo pelli maius eſſet nocumētū in futurū. vel 2ª voluit ꝙ ſi eſt humor excutiēdus meli' eſt ꝙ h ſit ſupfluitas cibi a digōne priuati .ſ. 3ª ꝑfecta ⁊ pncipalr intēta: ⁊ tñ ſunt tales vt expellanť per vrinā ⁊ ibi reſideāt.

¶ Ad tertiā difficultatē cōcedo ꝙ hypoſtaſis laudabilis in febrib' eſt ſanies largo mō loquēdo de ſanie. Sed qđ dicit Gal. differre ſaniē ab hypoſtaſi itelligiť de ſanie in apatib' genita in qb' deterior cōiter eſt putredo q̄ iter venas: ⁊ iſta differt ab hypoſtaſi laudabili in febrib' putridis ſm plus ⁊ minus ꝑfectū nō ſ3 ſpēm. ¶ Et pōt h cōprehēdi ex Gal. pmo de differētijs febriū. cap̄ 6ª cū dixit. Qz aūt in apoſtematib' putredinis ſūt differētie tot ⁊ in febribus aut putredine accēſis ſunt ſpēs eoꝝ que in vrinis inferunť. Et ideo iſtā hypoſtaſim vocāt ꝓportionalē puri .ſ. apoſtematis: qz nō cū tanto defectu inati caloris facta eſt. Sed ꝙ dicit pmo ꝓnoſticoꝝ. cōmēto vltimo. itelligiť de hypoſtaſi laudabiliſſima in ſanis que fit nulla exiſte putredie. Si qs aūt diceret vt ꝑlaſq̄ cōmētatoꝝ ꝙ hypoſtaſis nunq̄ decidiť a cā ꝯſueta hic difficultatē ſolueret: ſ3 incidit in alias maiores. Et ex h vltimo p3 reſponſio ad ꝯfirmationē. ¶ Ad argumēta aūt principalia habēti hec principia faciliime patet rñſio. ⁊ ſimiliter ad rōnes prime pōnis pro ſuis concluſionibus.

¶ **Et ꝓportio ſue ſignificatiōis ſup maturationē mãe in toto corpe ſicut ꝓportio ſignificationis mãe puris albi lenis ſilis eſſentie ſup maturationē apatis. S3 pus eſt ſpiſſū ⁊ h eſt ſubtile.**

¶ Hic oſtendit habitudinē hypoſtaſis ad saniē ⁊ dicit ꝙ ꝓportio ſignificationis hypoſtaſis iā dicte ſup maturationē mãe in toto eſt ſicut ꝓportio ſignificationis puris albi ⁊ lenis ⁊ ſilis eſſentie ſup ſignificationē maturationis mãe apatis. Sed tñ eſt dria: qz pus eſt ſpiſſū ⁊ hypoſtaſis ſubtilis. ¶ Et ego dixi ſm vtrāq3 poſitionē de precedētibus ꝙ nō oīno ſicut ſe h3 hypoſtaſis ad humorem digeſtū ſic ſanies ad humorē apatis digeſtum. nā hypoſtaſis eſt ſupfluitas aliquo mō apud vtrāq3 viam: ſ3 sanies eſt ipſum principalr digeſtū in digōne humoris faciētis apoſtema. S3 in hoc eſt ſilitudo: qz vtraq3 ſignificat maturationē. ¶ Nota tñ ꝙ hic ꝑ pus debem' appropriate intelligere pus in apate genitū: qđ opz eſſe groſſum: ꝓpterea ꝙ eſt in loco ꝯſtrictius ⁊ reſolviť ſuū ſubtile plus q̄ hypoſtaſis: ꝓpterea ꝙ humor ex quo fit hypoſtaſis ē in venis cū multo alio humore vñ ꝓhibeť imutatio talis qualis eſt in ſanie apoſtematis. Sumendo aūt large pus non opz ꝙ ſit groſſum. imo vt predixi aliqua hypoſtaſis laudabilis ſubſtantie pus eſt.

¶ **Et hypoſtaſis quidē ⁊ ſedimen ſignificationes ſunt bone l3 tinctura deficiat ⁊ eq̄litas. Verum equalitas apud antiquos melior eſt tinctura: eq̄lis nāq3 que non tm̄ eſt alba ſed rubea eſt melior alba que eſt aſpera.**

¶ Hic rñdet qbuſdam dubitationibus. Et diuidiť in ſex ptes. 2ª ibi [Ampli'.] 3ª ibi [Male aūt.] 4ª ibi [Et hec qdē.] ibi 5ª [Et in macilētis.] ibi 6ª [Et in nullis.] ¶ Dubiū pmū eſt Utrū deficiēte aliqua ꝯditionum iſtaꝝ ſint bone eius ſignificationes. Rñdet ḡ ꝙ l3 deficiat tinctura: ⁊ l3 etiā deficiat equalitas tñ ſignificationes eius ſūt bone. ¶ Dicit 2ª ꝙ tñ melior ꝯditio eſt tinctura q̄ eq̄litas. Et rō qz hypoſtaſis laudabilis equalis nō alba .ſ3 rubea eſt melior q̄ hypoſtaſis alba nālis aſpa. ¶ Ubi nota ꝙ queādmodū in multis corpis diſpōnibus inueniť magis ⁊ minus in bonitate ⁊ malitia: ita in ſignis: ⁊ ita inueniť hypoſtaſis laudabilis l3 non ſit optima. Rō autez ſcđi dicti eſt: qz opz ꝙ reſtringať ad hypoſtaſis laudabilis ſnbe. Nā in hypoſtaſi mala non eſt veꝝ ꝙ melior ſit eq̄litas. Imo eſt in ea vituperabilis: vt infra diceť ⁊ hoc mō particulariter itelligēda cā dicti eſt: qz modus ſube nō dať hypoſtaſi laudabili niſi a calore digerēte: albedo aūt q̄nq3 datur a ventoſitate mixta cū hypoſtaſi: vt colligiť 2ª ꝓnoſticoꝝ. Et iđ abſolute laudabilior eſt in bona hypoſtaſi equalitas q̄ albedo. ¶ Sed forte dr ꝙ talis alba ſine equalitate eſt malū ſignū cuius oppoſitū dicit hic Auic. Et aſſumptū eſt Hippo. 2ª ꝓnoſticoꝝ. textu cōmenti .28. cū dixit. Alba autē ⁊ liquida tenuis mala .ſ. hypoſtaſis. ⁊ Gal. cōmento eodē: vt p3 legenti. ¶ Hic dicit Hippo. ibi vocare hypoſtaſim que nō vere eſt equalis: ſed ꝑmixta ex ptib' paruis .ſ. vētoſitatis ⁊ humoris: vt Gal. dicit in cōmēto. Diciť 2ª ꝙ hec ⁊ ſi ſit mala: h nō eſt: qz nullo mō ſignificet bonū: ſed qz eſt mala reſpectu illius que eſt optima: ⁊ reſpectu illius albe in qua ptiū diuerſitas eſt maior: qz ptes nō ſūt ita ad pua ꝯdiuiſe. Nō ḡ voluit ibi Hipp. ꝙ ois alba liqda lenis ſit mala: ſed ꝙ aliqua talis ſit mala cōparatiue qđ Auic. hic nō negat.

¶ **Ampli' plurime hypoſtaſes ſ3 colorē vrine exiſt. h ex eis que diuerſificanť alba eſt melior.**

poſt illam rubea: ꝛ poſt ipſam citrina: ꝛ poſt eam illa que eſt vt arſenicum: ꝛ malitia quidez a lentiginoſa incipit. tu autē non attendas illud quod alij dicunt. nam albedo erit qñqꝫ nō propter maturationē. ꝛ equalitas nō eſt niſi ꝓpter maturationem: ꝛ de albedine eſt que eſt ꝓpter vehementem ventoſitatis cōmixtionem.

❡ Hic remouet ſcdm dubiuꝫ ꝛ eſt tale Utruꝫ hypoſtaſis dꝫ eſſe eiuſdem coloris cum vrina: ꝛ quis eſt ordo hypoſtaſis mali coloris aut boni. ❡ Dicit ergo pmo ad dubiū ꝙ plurime hypoſtaſes ſūt coloris vrine. ❡ Dicit ſcdo ꝙ hypoſtaſis que diuerſificatur a colore melior eſt alba. 2° loco rubea. 3° que eſt citrina. 4° que eſt ſicut arſenicū: ſꝫ mala abſoluteꝗ plus mali ꝙ̄ boni ſignificat: aut qꝛ non ſignificat bonum incipit a colore lentiginoſo. ❡ 2° nota quo ad hāc partē remouet errorem circa ſolutioneꝫ pmi dubij dicens ꝙ tu de primo dubio nō credas id quod dicūt alij. ſ. dicentes ꝙ albedo eſt melior ꝙ̄ ſub3. Et rō eſt qꝛ albedo nō ſemꝑ eſt ꝓpter digōnē: imo quādoqꝫ ꝓpter multe vētoſitatis ꝑmixtionē. ſed equalitas. ſ. in hypoſtaſi laudabilis ſube nunꝗ̄ eſt niſi ꝓpter maturationem: ꝛ hoc eſt qd ſupra dixi de mēte Gal. p pnoſticoꝝ. ❡ Nota ergo pmo ꝙ lꝫ nō de eadē ſuba ſint hypoſtaſis ꝛ aquoſitas: tñ humor tingēs aquoſitatē plerūqꝫ cōmiſcet cum hypoſtaſi ꝛ ipſam tingit. Et multotiens ꝯtingit ꝙ hypoſtaſis eſt ſuperfluitas ex humore tingente vrinam: ꝛ qꝛ ſuꝑfluitas multotiens atteſtat in colore aliquo mō illi cuius eſt ſuꝑfluitas. ideo ꝯtingit etiā hypoſtaſim ſimilari vrine in colore. ❡ Nota ſcdo ꝙ qñqꝫ diuerſificat in colore ꝛ h pōt multis cauſis ꝯtingere. Nā qñqꝫ mā hypoſtaſis eſt grauis groſſa nō bene cōmiſcibilis cū aquoſitate ꝛ de ſe colorē habēs: vnde nō facile tingit per aliquod paruū ex alio humore cōmixtum. vt verbi gr͞a. hypoſtaſis fiat nigra: ꝛ non aquoſitas aut alba aut rubea. ❡ Nota 3° ꝙ hypoſtaſes ab albo ꝓcedentes in citrinum vſqꝫ ad colorem arſenici citrini nō ponunt abſolute male: qꝛ non opꝫ humores a quibus decidunt carere digōne aut plurimū eſſe recedentes a nālitate. Sed illa que eſt in colore lentis ꝛ alie magis ad nigrum tendētes ſignificantes ſunt aut fortem aduſtionē aut forte frigus vt plurimū: ꝛ ideo abſolute ſunt male mō dicto. ſed in coloribꝰ bonis pma eſt alba: nō tñ quelibet alba ꝗlibet rubea eſt melior. vt pꝫ ex dictis. Sꝫ aliꝗ̄ vt illa que hꝫ aliꝗ̄s alias bonas ꝯditiones oī rubea eſt melior: illa enim ſignificat ꝑfectionē digōnis: qd nō facit alia. 2° loco eſt rubea: qꝛ ſignificat dñiuꝫ humoris benigni. nā lꝫ ſignificat longitudinem morbi reſpectu albe dicte: eſt tñ nūtia fidelis ſperande ſalutis: vt Hyppo. pnoſticoꝝ. textu cōmenti. 27. Citrina autē eſt 3° loco: quia color eius eſt ex cholera nō multum maligno: ꝛ ſimilis arſenico qꝛ maiorem hꝫ citrinitatem magis accerſam choleram ſignificat.

❡ Male aūt hypoſtaſis incōtinuitas melior eſt ꝙ̄ ipſius ꝯtinuitas ꝛ hypoſtaſis qdē mala eſt quā e vicino ſcies. Bona autem hypoſtaſis de qua loqmur puri aſſimilatur ꝛ flegmati crudo cum tenuis fuerit. Uerū tñ pus ab ea differt ꝑ fetorem: ꝛ flegma crudū ſeparat ab ea ꝯculcatione ſuarum partiū. Et ipſa ab vtriſqꝫ differt ſubtilitate ꝛ lenitate.

❡ Hic rñdet 3° dubio. Et duo facit. pmo qd dictum eſt. 2° notificat bonā ꝛ malā hypoſtaſim. ❡ Dicit ergo ꝙ incōtinuitas male hypoſtaſis eſt melior ſua ꝯtinuitate: qꝛ ꝯtinuitas ſignificat cōpletum dñium: ꝛ ſoluitur dubiuꝫ an ſemꝑ melior ſit ꝯtinua aut icōtinua hypoſtaſis. ❡ Dicit ſcdo ꝙ que ſit mala hypoſtaſis paulopoſt dicet. Sed bona hypoſtaſis ſimilat puri ꝛ flegmati crudo qñ iſta ſunt tenuia. Cognoſcit tñ a pure vel ſanie per fetorē ꝛ diſcernit a flegmate crudo ꝯculcatione ſuaꝝ partium. Nā partes flegmatis ſunt viſcoſiores ꝛ difficilius abinuicem ſeparant concuſſa vrina: ꝛ tu hic per pus intellige pus apoſtematis non generalr vt ex qōne potes elicere. hypoſtaſis autem optima vtraqꝫ leuior eſt ꝛ ſubtilior.

❡ Et hec quidem hypoſtaſis non queritur: niſi in egritudinibus qm̄ in ſanitate non requiritur ꝛ illud eſt qm̄ non dubitatur quin in corꝑe egri male retente ſint materie in venis ipſius que niſi maturēt portendūt corruptionem. In venis autem ſani non ſemper opꝫ eſſe humorem qui ſit excutiendus. ſed ſi eſt melius eſt ꝙ hoc ſignificent ex eis ſuperfluitates que in eis ſuperfluūt ex cibo a digōne priuate. deinde ſuperfluit ſuperfluitas que in vrina ſit hypoſtaſis ſiue matura ſiue non matura.

❡ Hic remouet quartum dubium ꝛ eſt Utrum in vrinis bonis ſanoꝝ ſit expectāda hypoſtaſis. Et rñdet ꝙ hec hypoſtaſis nō querit niſi in egritudinibus. Et ideo in ſanitate nō requirit. Rō aūt eſt: qꝛ nō dubitat ꝙ in corpore egri ſunt retēte male materie ꝛ in ſuis venis que niſi maturent ꝓtendūt corruptionē: ſed nō opꝫ ꝙ in venis corporis ſani ſit humor excutiendus. ❡ Dicit 2° quo ad hāc partē ꝙ ſi hypoſtaſis inuenit in corꝑe ſano melius eſt vt ipſa ſignificet ſuꝑfluitates que ſuꝑfluunt ex cibis ꝓuata digōne. deinde ex illis ſuꝑfluit ſuꝑfluitas que deſcendit ꝛ ſit hypoſtaſis in vrina ſiue matura ſiue nō matura.

Et hic locus eſt notabilis. Nā pmo eſt dubium Utrū in bona vl ꝑfecta vrina ſanorū debeat eſſe hypoſtaſis. ꝛ videt ex Aui. ꝙ nō pmo hic. Nā ſi nō requirit niſi in egritudinibus: itelligit ꝙ nō requirit ad bonū ſignificandū. Et ideo in ſanis ad ſignificādū nō reqrit hypoſtaſis: ſi enī per hoc qd dicit nō reqrit ſolū intelligeret ꝙ nō eſt neceſſariū eſſe: ſilr etiā non requirit in egritudinibus: qꝛ nō obſtāte ꝙ non habeant malos humores ſtat virtutē non digerere ꝛ nihil emittere de illis per vrinam vt accidit in ꝑncipijs morborum. ❡ Scdo hoc idem apparet ex ſuo modo loquēdi lfra in caplo de optima vrina vbi dicit ꝙ dꝫ habere hypoſtaſiꝫ albā ꝛc. ꝛ hoc nō dixit abſolute ſed cuꝫ ꝯditione ſi hypoſtaſim habeat: vbi innuit ꝙ pōt eſſe ſine hypoſtaſi.

❡ Sed oppoſituꝫ vult Gal. primo de criſi vbi dixit. Laudabilior vo vrinaꝝ eſt illa que eſt boni coloris: in qua eſt nubes alba lenis ꝛ eꝗlis aut reſidens in fundo vaſis aut natans in ſupremo aut pendēs in medio. Et laudabilior harum trium eſt cuius nubes ſubſidet quā ſequit cuius nubes pendet in medio: deinde 3° cuius nubes pēdet in ſupremo he nunꝗ̄ ſpecies vrine ſignificant digeſtioneꝫ. Reliquaꝝ vo oium ſpecieꝝ vrine quedā ſignificāt ꝯtrā digeſtionis: ꝛ quedam perditionem. ❡ In hoc dubio reſpondet Dinus ꝙ ſanoruꝫ quidam ſunt ſani optime aut ſimplr: quidam cuꝫ latitudine. In vrinis aūt ſanoꝝ optime non requirit hypoſtaſis. Et hoc ꝓpter duas cauſas. vna eſt quia deficit materia: vt Auicē. dixit. Non enim eſt in eorum venis humor excutiendus. ſcda eſt ex parte agentis: qꝛ vt dicit Dinus: hypoſtaſis fit a calore nāli ꝛ ꝑternām ſimul: vt allegat Gal. in ſano autē cuꝫ latitudine pōt eſſe hypoſtaſis: qꝛ ſtat in ea mā ſuperfluens ꝛ agens:

quia

quia aggregatũ ex vtroq; calore. ¶ Sed hec riſſio non eſt digna tãto viro: maxime qꝛ allegat Gal. male. Nam Gal. primo ꝓnoſticoꝝ. cõmento vltimo. vult ꝙ hypoſtaſis in hoc differt a ſanie: quia cauſe facienti hypoſtaſim nõ ↄiungiť diſpõ vel calor preternãm: ſed bene in ſanie. ¶ Alij ſunt qui dicũt ꝙ in corpore ſaniſſimo ⁊ optime recto nõ apparet hypoſtaſis. Et rõ qꝛ in eo nõ ſunt humores mali qui ſunt excutiendi ⁊ ſuperfluitates tertie digõnis ſufficienter per poros expelluntur. Nam quanto nãlis calor eſt fortior tanto iſtius ſuperfluitatis diſſolutio eſt occultior. ¶ Dicunt ſcdo ꝙ in venis ſani ſtat eſſe aliquã paruam partem excutiendi per vrinam. Nam nõ omne paruum quid abundantie humoris trahit a latitudine ſanitatis ſimplr. licz non ſit in optimo gradu abſolute.

¶ Alij vo dicũt ꝙ nõ in qualibet vrina ſani ſimplr ſemi optime recti debet eſſe hypoſtaſis: vtputa in illis qui mĩgunt poſt digeſtionẽ ſanguinis cõpletam: ſed in cuiuſlibet ſaniſſimi optime recti vrina que mingitur in tempore digõnis ſanguinis requiriť hypoſtaſis. Et primũ hoꝝ dicũt voluiſſe Auic. Scdm vo eſt id quod dicit Gal. pmo de criſi cuz dixit. Et dico ꝙ ꝗdiu ſanguis permaneat in ſemita digõnis in omni vrina que mingiť videtur ſedimen leue equale album plurimum. Et ↄſtat ꝙ loquitur ibi Gal. de vrinis ſanoꝝ: ⁊ vt de his que in iſta hora mingantur in loco ſtatim ſupra allegato. Et fortaſſe hic modus eſt verior. ¶ Sed reſtat dubium de qua digeſtione loquitur Gal. Et reſpondetur ſm Pluſꝗcõmentatorẽ. ꝙ de digõne in epate. Sed apud ſcdaz opinionem ſupra poſitam de hypoſtaſi intelligendus erit de digeſtione in venis ⁊ membris que eſt tertia.

Secunda difficultas eſt de illa pte. Sed ſi eſt melius eſt vt hoc ſignificent ex eis ſupfluitates a digeſtione priuate: ⁊ que ſequuntur in parte. Nã melius videreť ꝙ ſignificaret ſuperfluitates digeſtas ꝗ indigeſtas vt cõſtat. ergo non eſt melius ꝙ ſignificet ſuperfluitates. hic locus eſt vnum de principalibus fundamentis opinionis Monachi. Nã dicit Monachus ꝙ ſi eſt humor excutiendus in venis ſanoꝝ: melius eſt vt ille humor ſit ſuperfluitas ex cibo veniens a ſtomacho ad epar: que priuatur digeſtione ſcda. ⁊ eſt apta vt expellať cum vrina ⁊ fiat hypoſtaſis matura ⁊ ĩmatura. Naz iſte ſuperfluitates ſunt minime leſiue corpis. Et ex hoc vult hypoſtaſim nõ eſſe ex humore genito per ſcdam digõnẽ tanꝗ̃ ſupfluitas digõnis tertie. Nã ſi ſic eſſet tũc eẽt melius vt ſit ex digeſtis ꝗ ĩdigeſtis humoribus. ¶ Qui vo volunt tenere aliam viam dicunt ꝙ ſi eſt humor excutiẽdus in vrinis ſani: aut ſi eſt hypoſtaſis in vrinis ſanoruz melius eſt vt ſignificet ſuperfluitates tertie digeſtionis cibi que ſunt priuate digeſtione principalr intenta a mẽbris: ⁊ ſunt apte expelli cum vrina. Si quis aũt hic ſubtiliare vellet poſſet eligẽ ꝙ hypoſtaſis in ſanis ſit ad modum dicendi Druſiani: ⁊ in infirmis ad modum poſitionis ſecũde. ſed cauſa breuitatis non extendo.

¶ Et in macilẽtis qdẽ eſt ſedimen paucũ: qđ deſcendit ſm paucitatis diſpoſitionem ⁊ proprie qui exercitio vtunť ⁊ artibus ſe exercẽt laborioſis: ⁊ non multiplicatur huiuſmodi hypoſtaſis niſi in corporibus pinguium ocioſe viuentium. ⁊ propter hoc etiam in vrinis egrorum macrorũ non eſt expectanda hypoſtaſis tãtũ quãtum in vrinis egrorum pinguium: quoniaz eorum egritudo multotiens recedit. ita ꝙ nil deſcendit. ⁊ multotiens hypoſtaſis in eorum vrinis non peruenit ad hoc vt deſcendat: ſed tamẽ plerunq; eſt modicum eius in eis natans aut pendens.

¶ Hic remouet quintũ dubiũ inferẽdo vnũ correlariũ. Dubium ergo eſt Utrum in omniuz ſanoꝝ corpoꝝ vrinis equalr requirať hypoſtaſis: ⁊ dicit ꝙ in diſpõne ſanitatis in macris ⁊ vtentibus exercitio multo ⁊ artibus laborioſis paꝝ deſcẽdit de ſedimine ſiue hypoſtaſi diſpoſitione ſanitatis: imo non multiplicatur hypoſtaſis niſi in corporibus pinguiũ ⁊ vtentium ocio. ¶ Infert ſcdo correlariũ ꝙ in vrinis egroꝝ macroꝝ non eſt expectãda hypoſtaſis ſicut in vrinis egroꝝ pinguiũ. Et rõ eſt: qꝛ multotiens egritudo macroꝝ recedit ſine hoc ꝙ aliquid deſcẽdat ad fundũ: ſed plerũq; eſt in eis ſedimen paucũ pendens in medio aut natans in ſupremo. Et cã oium illoꝝ eſt ꝙ humores macroꝝ ſunt pauci ſubtiles facile reſolubiles niſi eſſent melici qui etiã ſunt paucoꝝ humoꝝ. Nã ſiue apud vnã opinionẽ trãſeã ſiue apud aliã multitudo reſolonis ⁊ motus ad exteriora paucificat hypoſtaſiz aliqđ iuuat qđ ex flegmatis humoribus cũ digerũtur multa ſequeſtratur hypoſtaſis: non ſic ex ſiccis.

¶ Et in multis quidẽ vrinis hypoſtaſis illico cũ mingitur deſcendit niſi in eis que valde mature ſint. imo in eis parum expectandum eſt. Et plures ex hypoſtaſis coloribus ſũt ſm plm ſm colorẽ vrine: ſed melior ex eis que diuerſificantur eſt alba: poſt quã eſt rubea. deinde citrina.

¶ Remouet ſextũ dubiuz ⁊ eſt Utrũ in vrinis ſtatim reſideat hypoſtaſis dicẽs ꝙ in nullis vrinis ſtatim cũ minguť reſidet hypoſtaſis niſi ſint valde mature. Nam in iſtis in deſcẽſu paꝝ eſt expectandũ. Et cã eſt: qꝛ ventoſitas nõ eſt cõmixta cũ ea. Repetit aũt ꝙ plures colores hypoſtaſis ſunt ſm colorẽ vrine. ſed illaꝝ que diuerſificanť melior eſt alba. deinde rubea. deinde citrina.

¶ Nonnãlis vo hypoſtaſis alia eſt ſilis raſure inteſtinoꝝ corticalis que eſt furfurea aut herbina aut ſimillaginea aut ſimilis arſenico rubeo: aut ei quod eſt valde citrinum. alia eſt carnoſa. alia eſt adipina. ⁊ alia eſt ſanioſa. ⁊ alia eſt mucillaginoſa. ⁊ alia eſt que eſt ſimilis fruſtulis fermenti in aqua ſoluti. ⁊ alia eſt ſanguinea ſanguiſugalis. alia capillaris. ⁊ alia eſt arenalis granoſa. ⁊ alia eſt cineritia.

¶ Hic exeqť de alio mẽbro. ſ. de hypoſtaſi nõnãlis ſube. Et diuidiť in duas. pmo enumerat modos nonnãlis hypoſtaſis. 2° eius ſignificationes. ibi 2° Silis vo. ¶ In pma dicit ꝙ de ſpẽbus hypoſtaſis nõnãlis ſube ꝗdam eſt corticalis: ⁊ iſta eſt pluriũ modoꝝ. nã vn⁹ eſt corticalis ſimilis raſure inteſtinoꝝ que dř furfurea: alius orobina: alius ſimillaginea: alius ill⁹ que eſt ſilis arſenico rubeo aut illi qđ eſt valde citrinuz. 2ª ſpẽs eſt hypo. carnoſa. 3ª ſpẽs eſt adipina. 4.ª eſt ſanioſa. 5ª eſt mucilaginoſa. 6ª eſt ſilis fruſtulis frumenti in aqua. ſ. diſſoluti. 7ª eſt ſanguinea ſanguiſugalis. 8ª eſt capillaris. 9ª eſt arenalis granoſa. 10ª eſt cineritia. ¶ Ubi conſidera ꝙ lz nãlis ſit vnius modi: tñ preternãlis eſt multoꝝ modoꝝ ſicut recedere a medio eſt multiplr: nõ obſtãte ꝙ medium ſit vnũ. Sufficiẽtia aũt iſtoꝝ decẽ modoꝝ põt aſſignari. ſed opz ꝙ fundeť ſuper experiẽtia ꝙ alioꝝ modoꝝ nõ inueniant. Nã nõ põt cadere ſuper diuiſionibus per ſe notis niſi experientia mediante. Nã rõ non ꝓbat eſſe quin poſſit eſſe

offuoſa niſi ꝙ viſum eſt nunꝗ̃ egredi oſſa per vrinã. ⁊ ĩõ dimittendo modum ſufficientie ſequamur partes.

¶ Similis ꝟo raſure inteſtinoꝝ corticalis. alia eſt petaloides magnaꝝ partium rubeaꝝ aut albarũ que ſignificat ſm plm ꝙ ſeparate fuerit ex membris que ſunt ꝓpinqua membris a quibus diuiduntur vrine. ⁊ albe ſignificant ꝙ ſunt ex veſica propter vlcera que ſunt in ea aut ſcabiem aut corroſionẽ. Rubee aũt carnoſe ſignificant ꝙ ſunt ex rene. Et ex petaloidibus qdem ſunt que ſunt coloris fuſci ⁊ obſcuri aut ſquamis piſcium ſimiles. ⁊ hec eſt vehementer mala. ⁊ oibus ſpẽbus hypoſtaſis quas nominaui mus deterior ſignificat petaloꝝ membroꝝ radicalium raſuram. veꝝ duo prima ipſius genera nullo modo impediunt. imo plerũqꝫ veſicam mundando ſanant. ⁊ dixerunt quidam cuidaꝫ homini ſe in potu tribuiſſe cantarides. qui corticees albos q̃ſi venoſos minxit qui cũ in aquoſitate fricabantur reſoluebanť ⁊ tingebanť tinctura rubea: qui factus eſt ſanus ⁊ vixit.

¶ In hac parte ponit Auic. ſignificationes haꝝ ſpẽꝝ hypoſtaſis nõ nãlis. Et diuidiť in decẽ partes ſicut ſunt decem manerie. 2ª ibi [Et tu quidem.] 3ª ibi [Hypoſtaſis vo adipina.] 4ª ibi [Sanioſa vo.] 5ª ibi [Similaginoſa.] 6ª ibi [Capillaris vo.] 7ª ibi [Que aũt.] 8ª ibi [Arenoſa plurimũ.] 9ª ibi [Sanguiſugalis ⁊c.] ¶ Circa primaꝫ partẽ nota ꝙ petala dicunť partes late pluſqꝫ ꝓfunde hypoſtaſis. ergo ſilis raſure inteſtinoꝝ corticalis ab Auic. hic poniť ex parte quãtitatis triũ modoꝝ: quoꝝ duo ſũt manifeſte latitudinis ad ſenſum: vnus nõ ita manifeſte. Et iſtos modos tres ſubdiuidit vt dicã. ¶ Primus ergo iſtius modus eſt hypoſtaſis petaloides magnaꝝ partiũ. qꝫ partium ꝑfecte ⁊ manifeſte latitudinis ⁊ lõgitudinis pluſqꝫ cõiter eſt furfur. ¶ Scõs modus eſt latitudinis ⁊ ꝓfunditatis ſimilis furfuri. ¶ Tertius eſt ſimilis cernoi. Et cernois eſt ſimilla frumenti ⁊ eſt farina granoſa groſſa: que fit plerunqꝫ ex grano ſicilie ⁊ vbi vtuntur ea. primo ergo Auic. diſtinguit ſignificata primi modi. ſcõo ſcõi. tertio tertiꝫ. 2ª ibi [Et ex ea qdem.] ibi 3ª [Et cernoidis vo.] ¶ In prima parte dicit q̃tuor: ꝙ de hypoſtaſi ſimili raſure inteſtinoꝝ: quedam eſt petaloides magnarum partium albaꝝ aut rubeaꝝ que ſignificant que ſunt ex mẽbris mingendi. ſ. veſica aut poris vrітidibus aut rene. Et albe ſignificant ꝙ ſunt ex veſica ꝓpter vlcera vel ſcabiẽ. Et rubee carnoſe ſunt ex renibus. ¶ Scõꝫ dictũ eſt ꝙ ex petaloidibus que ſunt fuſca ⁊ obſcuri coloris ſimilia ſquamis piſciũ in liuiditate ⁊ luciditate: ⁊ iſta ſũt vehementer mala ⁊ deteriora omnibus ſpẽbus hypoſtaſis nominatis: ⁊ ſignificãt raſuram membroꝝ radicalium. ¶ Tertiũ dictũ eſt ꝙ duo prima genera nullo modo impediunt. imo plerũqꝫ veſicam mundãdo ſanãt. ¶ Quartum dictum eſt ꝙ quidam dixerunt ſe dediſſe cuidaꝫ in potu cãtarides qui minxit cortices venenoſos albos qui cum fricabantur in aquoſitate reſoluebantur: ⁊ tingebãt tinctura rubea qui factus eſt ſanus ⁊ vixit. ¶ Nota ergo hic primo ꝙ petalis ſiue partes late modo dicto mingũtur in vrina plerunqꝫ cum ſanie. vnde nõ videntur niſi concuſſa vrina. Oportet ergo cum videris in vrina saniẽ agitare ⁊ ꝑſpicere ſi petalis vides natantia ⁊ qñqꝫ abſqꝫ ſanie: ⁊ etiaꝫ melius videť vrina circũuoluta fortiter vt

natent. ¶ Nota ſcõo ꝙ hec petala qñqꝫ habent ſubſtantiam duram vt caro vel panniculus: ⁊ tunc non ambigiť quin fuerint partes mẽbroꝝ per excoriationem vel corroſionẽ ſeparate. Et cum ſunt alba lata ſunt ex veſica. cũ oblonga pauca latitudine ex poris vritidibus aut collo veſice. Cũ rubea aut citrina ex rene: ſupra aũt venire nõ poſſunt ꝓpter viaꝝ ſtricturam: ⁊ iſta omnia impediunt: ⁊ ſunt mala ſignificãtia vlcera in iſtis mẽbris. ¶ Qñqꝫ aũt hec petala non ſunt ita dura: imo cum fricantur digitis reſoluunť in aqua ad modũ paſte aut luti aut pinguedinis: ⁊ iſta aliqñ ſũt ex mẽbris mingendi. Nam qñqꝫ in eis aggreganť quedam res viſcoſe ad modũ panniculorum adherentium veſice ⁊ parietibus venaꝝ ⁊ poroꝝ: ⁊ proprie ſunt alba. ¶ Et de iſtis fuit id quod dictum eſt de illo qui ſumpſit in potu cantarides: ⁊ iſta non ſunt mala nec per viam ſigni nec cauſe: nam exitus eoꝝ ſanat oppilationes ⁊ ſignificat illam ſanitatem. ¶ Et de iſtis intelligit Auic. in tertio dicto. Et ideo dixit ꝙ prima duo genera non impediunt. ſ. quãdoqꝫ non vniuerſalr intelligendo. ¶ Aliquãdo aũt hec petala que hoc modo reſoluunť per fricationem ſunt ſimilia ſquamis piſcium ⁊ fuſca: ⁊ iſta ſignificant liquefactionem radicaliuꝫ mẽbroꝝ ⁊ ideo non ſunt niſi mortalia. Accidunt auteꝫ quia carne eliquata ⁊ in locis calidis permanente eliquata tranſit in hac forma per vias ſtrictas colatorij. ſed cum veniunt ad veſicam ibi coagulantur ⁊ conuertunť in petala non tanto exiſtente ibi calore vt prohibeat hanc coagulationem. Ex quibus omnes particulas intelligis plane.

¶ Et ex ea quidem que eſt ſicut raſura inteſtinorum eſt quedam que eſt minoris latitudinis q̃ꝫ due predicte ⁊ ſpiſſioris ſube que ſi rubea fuerit vocatur herbina: ⁊ ſi rubea non fuerit vocatur furfurea: ⁊ herbine quideꝫ ſi fuerint rubee partes plerũqꝫ ſunt partes epatis adꝯſte: ⁊ plerunqꝫ eſt ſanguis in eo aduſtus. ⁊ plerunqꝫ eſt etiã ex rene. Sed que eſt ex rene eſt maioris cõtinuitatis carnoſa. alie ꝟo due plus ſimilanť ei que non eſt carnoſa: ⁊ fracturas eſt magis recipiens: ⁊ cum vehementer trahit ad citrinitatẽ eſt ex rene proculdubio. qm̃ illa que eſt ex epate ad rubẽdinem trahit fuſcam: ⁊ quãdoqꝫ aſſociať ei in hoc illa que eſt ex rene. Furfurea ꝟo hypoſtaſis qñqꝫ eſt ex ſcabie veſice: ⁊ qñqꝫ eſt ex liquefactione membroꝝ: ⁊ differentia inter eas eſt ꝙ cum illic in radice membri fuerit pruritus ⁊ fetor erit ex veſica: ⁊ proprie cum pus prius mictum fuerit ⁊ precipue cum alie ſignificationes vrine demonſtrauerint maturationem: ⁊ fuerint vene ſuperiores ſane complexionis. ⁊ non fuerit in eis macula. immo in veſica. Sed ſi cum inflãmatione fuerit ⁊ virtutis debilitate ⁊ membroꝝ mingendi incolumitate ⁊ color fuſceitati attinuerit erit tũc ex liquefactione humoris.

¶ Ponit ſigna ſcõe maneriei. ſ. que habet furfuris quaſi latitudinem ⁊ groſſitiem: ⁊ tria dicit. primo ꝙ de hypoſtaſi corticali quedam eſt minoris latitudinis q̃ꝫ due ꝑdicte ⁊ maioris ſpiſſitudinis. ſ. profunditatis que qñqꝫ eſt rubea qñqꝫ non: ſed alba. Et cum eſt rubea vocať herbina

bina: ⁊ cum eſt alba vocatur furfurea. ¶ Dicit ſecūdo φ orobina ſi eſt rubea aut fuſca ſignificat liquefactionem partium epatis aut ſanguinis aduſti: ⁊ qñqȝ eſt ex rene. Sed ſi eſt duoꝝ primoꝝ tūc eſt magis trahens ad rubedinem fuſcam: ⁊ non eſt ita dura ſicut carnoſa. imo facilius frangitur ⁊ diſſoluitur: ⁊ quando vehementer trahit ad citrinitatem eſt ꝓculdubio ex rene: ⁊ iſta eſt illa quaȝ dixit ſupra ſimilem arſenico valde citrino. ¶ Dicit tertio φ furfurea quandoqȝ eſt ex ſcabie veſice: qñqȝ eſt ex liquefactione membroꝝ. Et hoꝝ differentia cognoſcitur hoc modo. qꝛ ſi eſt illic fetor ⁊ dolor ⁊ pruritus in radice virge. ſ. circa pecten erit ex veſica: ⁊ ꝓprie quando alie ſignificationes demonſtrant vrine maturationem: ⁊ non fuerit macula in venis ſuperioribus totius corporis: ſed ſi fuerit cū īflāmatione ⁊ debilitate virtutis: ⁊ cū incolumitate membroꝝ vrine ⁊ color fuerit fuſcus: tunc ſignificat φ eſt ex liquefactione humoris. ¶ Et cauſe haꝝ diuerſitatum ſunt ſiles ſuperioribus: ſed eſt diuerſitas: qꝛ cum ſunt petala parua fuſca reſolubilia ſignificāt liquefactionem humoꝝ: magna aūt mēbroꝝ. Et tu ex his ꝯſidera cum tuo iudicio eſtimatiuo φ nō repugnat hec parua eſſe ex membris: ⁊ illa magna ex humoribus.

¶ Et crinoidis ſcḋo ꝑlm eſt ex aduſtione ſanguinis que ad rubedinem trahit. Et multotiēs eſt ex liquefactione mēbroꝝ ⁊ eoꝝ raſura ſi albedini attinet. Et qñqȝ eſt etiā ex veſica ſcabioſa ſ; minus. Et tibi quidem poſſibile eſt vt modum differentie inter eas intelligas per illud qḋ iam ſciuiſti. Si autē nigredini attinet eſt ex ſanguis aduſtione ⁊ ꝓprie in ſplene. Omnes preterea petaloides hypoſtaſes que non ſunt ex cauſa q̄ ſit in veſica ⁊ rene ⁊ cānalibus vrine in egritudinibus acutis malū portēdūt pernicioſum.

¶ Nūc ponit ſignificationes tertij modi corticalis. Et dicit tria. primū eſt φ ꝑlm hypoſtaſis crinoidis eſt ex aduſtione ſanguinis: ⁊ ita trahit ad rubedinem. ⁊ eſt illa que eſt ſimilis arſenico rubeo. Et multotiens eſt ex liquefactione mēbroꝝ ⁊ raſura ſi attinet albedini: ⁊ qñqȝ: ſed rarius eſt ex veſica ſcabioſa. ¶ Dicit ſcḋo φ poſſibile eſt tibi conſiderando ſuperius dicta vt intelligas ⁊ cognoſcas iſtoꝝ modoꝝ dñas ex colore. ſ. ⁊ duritie in fricādo ⁊ paſſione membroꝝ: ſed ſi attinet nigredini eſt ex aduſtione ſanguinis in ſplene: qꝛ ille eſt niger. ¶ Dicit tertio φ ſpecies hypoſtaſis petaloides que non ſunt ex renibus vel veſica aut porijs vrinidibus in acutis egritudinibus oſtēdunt malum pernicioſum. ⁊ cauſa regule eſt: quia oſtendunt liquefactionem ⁊ aduſtionem maturationi oppoſitas ⁊ multum ipſam prohibentes.

Sed dubitatur que iſtaꝝ triū ſit peior. an petaloides magnarum partium: an furfurea: an crinoides. Et videt φ furfurea ex auctoritate Iſaac ⁊ Theophili. Sed ille que magnaꝝ partiū vult Auic. Et videt iſtos doctores diſcordaſſe. Nam Auic. videtur velle φ nunq̄ eſt magnarū partium fuſca niſi ex mēbroꝝ radicalium eliquatione. Sed alie ex humorum poſſunt contingere eliquatione. ¶ Item videt eſtimaſſe φ non fiunt petalia lata niſi ꝓpter fundum eliquationē. vnde partes multum viſcoſe ⁊ tenaces eliquantur: ſed in crinoidi ⁊ furfurea minus tenaces. ¶ Et ſi dicat crinoidem fieri ꝓpter nimiam aduſtionem incinerātem. Hoc Auic. non videt voluiſſe qꝛ ſtante vita nō pōt radicaliū mēbroꝝ nobilium tanta fieri ab intrinſeco aduſtio vt ꝓpter illam fiat incineratio: ſed ꝑlm qḋ facit talis calor in mēbris eſt diſſoluēdo ptes valde glutinoſas que cū ſunt multe ꝯuertunt in petalia magna: ⁊ ideo deterior eſt illa magnaꝝ partium. ⁊ ego Auic. iudicium magis probo.

¶ Et tu quidem iam ſciuiſti ex hac ſumma carnoſe diſpoſitionem: ⁊ φ plurimum eius eſt ex rene: ⁊ quandoqȝ ipſa non eſt ex rene. Nam ex rene nō eſt niſi cum caro eſt ſane carnoſitatis: ⁊ non eſt in corpore liquefactio: ⁊ vrina quidem matura venarum ſignificat ſanitatem: quoniā renum egritudines maturationem non prohibent vrine: quia ipſa ſupra ipſos exiſtit.

¶ Hic determinat de hypoſtaſi carnoſa. Et dixit duo. primū eſt. tu cognoſces diſpōnē hypoſtaſis carnoſe ex hac ſumma ex his que ſunt nūc dicta de corticali. Id aūt qḋ ſcitur eſt φ plurimū hypoſtaſis carnoſa eſt ex rene: quia alia vrinalia mēbra ſunt neruoſa: ſed qñqȝ non ex rene. nam qñ eſt ex rene eſt integre carnoſitatis ſane. i. dure: ⁊ pro tūc nō eſt in corpe liquefactio. Et per oppoſitū intellige qñ hypoſtaſis eſt carnoſa ⁊ nō dura: tūc eſt ex liquefactione mēbroꝝ ⁊ eſt deterior. ¶ Dicit 2° φ vrina matura. i. digeſta ſignificat ſanitatē venaꝝ. ſ. ſupra renes: ⁊ non ſignificat ita renū diſpōnes. Et rō eſt: qꝛ maturatio vrine eſt ſupra renes. i. ꝑficit in mēbris ſupra renes.

Sed hic cadit difficultas. Nam in diabete vrina eſt penitus cruda: vt prima de criſi ⁊ 18° tertij. ⁊ in illa patiunt renes. ergo renū paſſio facit vrinā indigeſtā. ¶ Preterea: vrine patiētium lapidem ⁊ vlcera in veſica plerunqȝ ſunt indigeſte: vt notat experientia: ⁊ dicit 18° tertij. ¶ Hic dr̄ φ aliqñ ſunt ille paſſiones nō cōmunicātes ſuꝑioribus mēbris: ⁊ tūc vrina apparet digeſta: qñqȝ cōmunicāt epati ⁊ venis: ⁊ tunc variatur digeſtio vrine per illos. ⁊ tu hāc elige ſolonem.

¶ Hypoſtaſis ſcḋo adipina adipis ⁊ pinguedinis ⁊ etiam carnis ſignificat liquefactionem: ⁊ earum peior eſt que auri aque ſimilatur. Duo aūt ipſius principia cognoſcuntur ex paucitate ⁊ multitudine ⁊ commixtione ⁊ ſeparatione: quoniam cum eſt multa ⁊ ſeparata exiſtimat φ ſit ex parte renis: ⁊ ꝓpter liquefactionem ſue adipis: ⁊ ſi eſt minus ⁊ maioris commixtionis ex loco magis remoto. Et eſt cum in vrina fruſtum album granati grano ſimile viſum fuerit ⁊ erit ex adipe renis.

¶ Determinat de adipina: ⁊ dicit tria. pmū eſt φ adipina ſignificat liquefactionē adipis ⁊ pinguedinis ⁊ aliqñ carnis. Sed illa que eſt deterior eſt illa que aſſimilatur auri aque. Eſt aūt auꝝ aque tela ſuper aquā putridā natās cū nitore auri ⁊ liuiditate. ¶ Dicit 2° φ principia hypoſtaſis adipine Utrū ſit a longinquo aut a renibus cognoſcūtur per multitudinē ⁊ ſeparationē ⁊ ꝯtraria. Naȝ qñdo pinguedo eſt multa ⁊ parum ꝑmixta eſt ex rene: ⁊ qñ eſt pauca ⁊ multū cōmixta eſt ſupra renes a remotiori loco. ¶ Dicit 3° φ cū fuerit viſum granū albū in vrina ſimile grano granati ſignificat φ eſt ex rene. ¶ Ubi nota pͥmo φ circa renes multa pinguedo inuenit que quando eliquat: qꝛ nō multū moratur anteq̄ ad veſicam tendat ideo ⁊ multa eſt ⁊ paꝝ cōmixta cuȝ aquoſitate. ſed cum pinguedo ſupra renes eliquat pͥmo illa loca: nō tn̄ abundāt pinguedine. ſcḋo qꝛ multā viā tranſit anteq̄ ad veſicā tranſeat. ideo a calore qui primo eliquauit ⁊ multum conſumitur ⁊ multum ꝑmiſcetur aquoſitati. ¶ Sed de

illa que eſt ſimilis grano granati cōſidera ꝙ eſt ex adipe in ꝯcauo renū qui adeps cum eliquatur paruʒ tranſit in poros ⁊ ſtatim coagulaṫ in veſica. Si aūt ꝯ lōginquiori loco fuerit.nō fiet ad modū grani granatoꝝ.

❡ Snnioſa vo vlcus ſignificat qḋ apertuʒ fuit ⁊ ꝓprie in mēbro mingēdi: ⁊ ꝑcipue ſi ibi fuerit ſedimen laudatū ad fundū deſcendens.

❡ Ponit hic ſignificationes ſanioſe dicēs ꝙ ſanioſa ſignificat vlcus qḋ fuit aptuʒ ⁊ ꝓprie in mēbris mingendi.⁊ hoc veꝝ ꝑcipue ſi vrina fuerit ſedimen laudabile recedēs ad fundū. ❡ Ubi nota ꝙ ꝓpter acuitatē vrine mēbra illa aptiora videnṫ ad incurrendū vlcera ꝙ̄ alia membra intrinſeca.vnde multo plures inueniunṫ cum vlcere renū aut veſice ꝙ̄ alioꝝ mēbroꝝ interioꝝ niſi forte inteſtinoꝝ.Et ideo cuʒ ſanioſa hypoſtaſis mingiṫ ſignificaṫ ꝙ ab vlcere venit ꝑcipue viaꝝ vrine accedit ad hāc cauſaʒ ꝙ etiā alioꝝ mēbroꝝ vlcera nō ita faciliṫ per vrinā euacuanṫ ſicut vlcera illaꝝ viaꝝ. ❡ Nota ſcḋo ꝙ cū in vrina apparet hypoſtaſis laudabilis ſube ſignificaṫ ꝙ mēbra ſuperiora ſunt ſana ⁊ ꝑcipue epar ꝯ quo maxime fluere poſſet de alijs membris ſanies cum vrina: ⁊ ideo tunc maxime ſignificaṫ vlcus in vijs vrine.

Sed dubium eſt quō in tali vrina in qua eſt hypoſtaſis ſanioſa apparet ſedimen laudabile. ❡ Dicēdū eſt iuxta id qḋ vidi per experiētiā ꝙ habētes vlcera in renibus aut veſica nō ſemꝑ miguūt ſaniem in oī ſua vrina: imo qñqʒ eā ſine ſanie mingunt: ⁊ tunc non ꝯuenit apparere ſedimen laudabile: volet ḡ Auic. ꝙ in illis in quoꝝ vrinis qñqʒ apparet ſedimē laudabile ⁊ qñqʒ ſanioſuʒ multis vicibus ſignificaṫ ꝙ ſanies eſt a vijs vrine. ❡ Aut ſcḋo diciṫ ꝙ nō icōuenit ſanie exiſtente in ſuperioribus partibus eſſe vlcera in vijs vrine vnde fiet vrina digeſta ⁊ cum ſedimine laudato. Sanies autem grauior ⁊ groſſior ⁊ pauce commixtionis cū aquoſitate cito deſcendit: hypoſtaſis laudata poſtea: ⁊ non ita ad fundum.

❡ Et mucilaginoſa quidem ſignificat humorē ſpiſſum crudū: aut qḋ eſt in corpore multus: aut ex inſtrumentis vrine egrediens: aut criſim apertionis vene ſciatice: aut doloris iūcturaꝝ. Et hoc quidem cognoſcitur ex alleuiatione que poſt ipſam ſequitur.

❡ Hic determinat de mucilaginoſa: ⁊ diuidiṫ in tres.primo facit qḋ dictū eſt.ſcḋo docet vitare duos errores.tertio ponit vnam regulā de ſignificatione mucilaginoſe. ibi 2° [Plerunqʒ.] ibi 3° [Et vrina.] ❡ Dicit ꝑmo ꝙ hypoſtaſis mucilaginoſa ſignificat aliquod iſtoꝝ quatuor ſ. aut humorē crudū eſſe multū in corpore: aut ꝙ multus talis humor egrediṫ ab inſtrumentis vrine.a tertio criſim apertionis ſciatice vene.Et etiam criſim doloꝝ iuncturaꝝ.quartū aūt ſignificatum ponit in ſequēti parte. ❡ Cauſa aūt eſt clara. Naʒ hypoſtaſis mucilaginoſa accidit: qꝛ multum de flegmate mucilaginoſo pellitur qḋ flegma eſt crudum: hec aūt expulſio: aut eſt ꝓpter abundantiam eius in toto aut in membris vrine: ꝓpter qḋ cogitur natura emittere aliquid eius: aut propterea ꝙ maturatus eſt talis humor: ⁊ terminatur egritudo que ab illo pendebat: ⁊ tunc plurimum erit terminus ſciatice aut podagre ꝯ talibus humoribus pendentium. Signū autē qḋ accidit hoc modo per viam criſis eſt alleuiatio que ſequitur iuxta ſententiā ſcḋi aforiſmi prime particule.

❡ Pleruqʒ enī ſubtiliaṫ ⁊ attenuaṫ ⁊ putaṫ hypoſtaſis laudabilis. Quapropter in acutis egritudinibus non eſt confidendum in eo quod apparet ſm ſimilitudineʒ laudabilis hypoſtaſis: cū nondum fuerit maturationis hora: nec preſentes fuerint eius ſignificationes: ⁊ etiam eſt cum vehementem cōplexionis renis frigiditatē ſignificant. Inter ſanioſam vo ⁊ crudā exiſtit differentia: quoniam ſanioſa exiſtit cuʒ febre ⁊ precedūt ipſam ſignificationes apoſtematis ⁊ eius partes faciles ſunt ad ꝯiungendum ⁊ ſeparandum. ⁊ quedam ex ea eſt que cum aquoſitate vehementer miſcetur: ⁊ quedam ex ea que ſeparaṫ.ſed crude eſt ⁊ turbide ⁊ ſpiſſe ⁊ non facile coniungitur nec facile ſeperatur.

❡ Docet vitare errores. Et facit duo. Primus eſt ꝙ tu debes ſcire ꝙ hoc flegma mucillaginoſum plerūqʒ ſubtiliaṫ ⁊ putaṫ ꝙ ſit hypoſtaſis laudabilis: qḋ ſupple eſt falſum. Et ex hoc infert Auic. ꝙ in morbis acutis nō eſt cōfidendum in eo quod apparet ſm ſimilitudinem laudabilis hypoſtaſis cum nondum fuerit hora maturationis nec fuerint preſentes eius ſignificationes. Et ſubdit ꝙ hypoſtaſis mucilaginoſa quandoqʒ ſignificat vehemēteʒ frigiditatem complexionis renuʒ. ❡ Scḋs error eſt ꝙ aliquando eſt hypoſtaſis ſanioſa ⁊ apparet cruda vel mucilaginoſa. Et differentia tamē inter eas eſt quoniā ſanioſa eſt cum fetore ⁊ cruda ſine fetore. ⁊ ſanioſam precedunt ſigna apoſtematis in aliquo membro.non ſic opꝫ in cruda: ⁊ partes ſanioſe faciliter ſeparanṫ quādo vrina ſe concutitur: ⁊ faciliter coniungunṫ quando dimittitur quieſcere. Sed in mucilaginoſa vel cruda eſt oppoſitū. imo eſt turbida ſpiſſa que nec faciliṫ diuidiṫ in partes nec faciliter ſeparata ꝯgregatur. ❡ Circa primuʒ ergo errorem attende ꝙ ſepe in eo decipiunṫ medici. Nam ꝯ calore febrili ſepe ſubtiliatur aliquod flegma crudum: ⁊ hʒ ſimilitudinē laudabilis hypoſtaſis ⁊ non eſt. Et ideo ad hunc errorē vitandū: opꝫ primo ꝯſiderare nām ⁊ ſpeciē morbi in ſe: ⁊ videre Utrū in tāto tpe debet eſſe mā morbi digeſta. ſcḋo opꝫ ꝯſiderare alias ꝯditiones oēs dictas ſupra de laudabili hypoſtaſi: ⁊ Utrū ſit ſimilis hypoſtaſis aque roſate cito deſcēdens. tertio ex alijs ſignis ſignificantibus materie digeſtionē: ſicut ſputum: feces: ⁊ qdā alie ſignificationes magis ꝯ longe digeſtionem ſignificātes. Reſiduum eſt clarum.

❡ Et vrina quideʒ in qua plurima mucilaginoſa hypoſtaſis apparet quādo eſt exuberans cū in fine podagre apparet ⁊ dolorem articoruʒ ſignificat bonum.

❡ Hic ponit vnam regulam dicēs ꝙ vrina in quā eſt plurima hypoſtaſis mucilaginoſa in fine doloruʒ iuncturarum ⁊ podagre eſt bonum ſignum: ⁊ cauſa eſt: qꝛ ſignificat ꝙ expellitur cretice in bona criſi.

❡ Capillaris autem eſt propterea ꝙ humor occultus conſolidatur ex calore in ipſum agente que quandoqʒ eſt alba quandoqʒ eſt rubea ⁊ eius conſolidatio eſt in rene: ⁊ ferunt quidam ꝙ in eius longitudine plerunqʒ palmi menſura inuenitur.

❡ Hic docet ſignificata capillaris hypoſtaſis ⁊ cauſas dicens ꝙ capillaris hypoſtaſis eſt ꝓpter humorem occultum qui conſolidatur propter calorem in ipſum agentē. ❡ Et iſta hypoſtaſis quandoqʒ eſt alba quādoqʒ rubea

⁊ eius

⁊ eius conſolidatio eſt in rene. Et quidam dicunt ꝙ in eius longitudine plerunqʒ inueniatur menſura palmi: ⁊ tu de hoc vide Gal. 4° afoꝛiſmoꝝ. 18° cõmento. vbi talẽ rationem adducit ad oſtendenduʒ ꝙ pili illi ſunt ex materia ingroſſata in renibus ⁊ ibi aduſta a caloꝛe: quia illi qui hoc patiuntur plurimum ſunt vtentes groſſa ⁊ viſcoſa dieta vt comeſtione fabaꝝ ⁊ caſei: ⁊ non curantur niſi cum medicina incidente ⁊ humectante ⁊ ſubtiliante. Et precipue debetis hoc intelligere ſi habueris reſpectuʒ ad renes. Et ibi Gal. narrat ꝙ medietatem braccbij habuit aliquis talis pilus in longitudine. ego autem in mõte Alcino vidi hominem qui quotidie per multos annos minxit. Nec dum curatus erat cum multoꝛum medicoꝝ cõſilia ſecutus eſſet. ¶ Cauſa autem ꝓpter quã in renibus generatur ⁊ non in alijs membris eſt: quia ibi eſt colatoꝛium ſtrictos poꝛos habens a quo oꝛiũtur poꝛi vritides. In tranſitu ergo per poꝛos materia recipit ſubtilitatem pili: ⁊ pendet pilus in poꝛo vritide ex vno capite dum ex alio ſtat adherens colatoꝛio: ⁊ ſic loci cõmoditas in alijs membris non inuenitur.

¶ Que autem eramẽti fuſi fruſtulis ſimilis exiſtit debilitatem ſignificat ſtomachi ⁊ inteſtinorũ ⁊ digerendi malitiam in ipſis. ⁊ eſt plerũqʒ cauſa eius comedere lac ⁊ caſeum.

¶ Docet ſignificata hypoſtaſis ſimilis fruſtulis fermenti in aqua diſſoluti dicens ꝙ hec ſignificat ſtomachi debilitatem ⁊ inteſtinoꝝ: ⁊ malitiam digerendi: ⁊ quandoqʒ eſt ꝓpter comeſtionem lactis ⁊ caſei. ¶ Ubi nota ꝙ hic non debet dicere textus frumenti fruſtulis ſed fermenti. ¶ Nam vrina ſimilis fruſtulis frumenti eſt illa que vocatur crinoides: ⁊ de hac dixit Gal. ſcđo pronoſticoꝛuʒ cõmento. 28°. ꝙ non poteſt fieri per hunc moduʒ ꝙ partes cibi indigeſte veniant ad vias vrine dure vt erãt: immo eſt ex aduſtione humoꝛum: ſed iſta eſt ſimilis fruſtulis fermenti: quod eſt ad fermentandum panem diſſolutum in aqua: ⁊ ſunt quedam partes albe groſſe viſcoſe ſicut fermentum: ⁊ iſte accidunt modo dicto. ¶ Non ergo bene dixit Dinus quando conceſſit hanc eſſe maneriem aliam crinoidalis hypoſtaſis apparentis in ſanis. Sed Auicen. ſupra ⁊ Gal. loco allegato locutos fuiſſe in egris. Modus autem quo accidit hec vrina: aut eſt quia a ſtomacho tales partes tranſeunt: aut quia ex chilo crudo generantur in epate.

¶ Arenoſa ẜo ſemper ſignificat lapidem qui conſolidatur: aut conſolidãdo procedit aut qui reſoluitur: ⁊ que quidem eſt ex eis rubea eſt ex rene: ⁊ quando non eſt rubea eſt ex veſica.

¶ Ponit ſignificata hypoſtaſis arenoſe. ⁊ dicit ꝙ iſta ſemper ſignificat lapidem qui conſolidatur aut conſolidando procedit. aut lapidem qui reſoluitur: ⁊ ſi eſt rubea eſt ex rene: ⁊ ſi eſt alterius coloꝛis eſt ex veſica: ⁊ p rubeaʒ intelligas citrinam. ¶ Ubi notanduʒ ꝙ arenoſa differt a crinoide: quia eſt durioꝛ ⁊ cõmuniter minoꝝ partium. ¶ Nota ſcđo ꝙ renes foꝛtem habent virtutem digeſtiuam reſpectu veſice. ⁊ ideo ſuperfluitatem diu in eis retentam ſibi in coloꝛe aſſimilant: ⁊ propter hoc lapides ⁊ arena renum ſunt rubei aut citrini. Sed veſica eſt debilis digeſtionis: ⁊ ideo lapis in ea genitus aut eſt albus: aut ſm coloꝛem humoꝝ ex quo fit vt aliquando niger. ¶ Nota tertio ꝙ differentia eſt inter arenam ſignificãtem lapidem qui coagulatur: ⁊ arenam ſignificãtem diſſolutionem. Nam prima eſt groſſioꝛ ⁊ viſcoſioꝛ ⁊ mollioꝛ. ſcđa contrarijs modis diſponitur. ¶ Nota tamen vt vult Commentatoꝛ primo epidimiaꝝ illa parte: ⁊ in renibus doloꝛ ponderoſus quãdoqʒ arenule a renibus ſũt albe ſed raro. ¶ Et ego teſtoꝛ me Uenetijs vidiſſe mulierem que poſt doloꝛes renuʒ vehementiſſimos: qui verſus pecten extendebãtur: adminiſtrato balneo minxit lapides plures albos ad moduʒ aluminis roche combuſti ⁊ lenes. Ex quo patet ꝙ lʒ ad plurimũ ſuperfluitates ſibi aſſimilent: non tamen ſemper. Et ex hoc patet quare pili de quibus ſupra ſunt albi.

¶ Plurimũ autem que cineritia eſt flegma ſignificat aut pus cui ꝓpter longam moꝛam accidit caloꝛis mutatio: ⁊ ſectio partiuʒ. ⁊ eſt qñqʒ ꝓpter aduſtionem que ei accidit.

¶ Determinat ſignificata cineritia dicens ꝙ plurimum quod ſignificat hypoſtaſis cineritia eſt flegma: aut pus cui propter longam moꝛam accidit mutatio coloꝛis ⁊ ſectio: id eſt minoꝛatio partium. Et quandoqʒ eſt propter aduſtionem que accidit ei. Cineritia autẽ differt ab arenoſa in duritie. quia non tantuʒ eſt dura ⁊ minoꝛationes valde habet partes ſicut cinis. ¶ Et cauſa dicti eſt: quia non videtur alia materia bene mutabilis in hunc coloꝛẽ ⁊ modum ſubſtantie ꝙ̃ due dicte.

¶ Sanguiſugalis ẜo hypoſtaſis ſi vehemẽter eſt mixta epatis debilitatem ſignificat: ⁊ ſi minus hac ſignificat vulnus in cannalibus vrine ⁊ continuitatis ſolutionem in ipſis: ⁊ ſi fuerit ſeparata plurimum eius erit in veſica ⁊ in virga. ⁊ nos quidem perſcrutabimur hoc in particularibus egritudinibus in capitulo de mictu ſanguinis: ⁊ ſi in vrina fuerint ſicut ſanguiſuge rubee infirmo ſplenem habente reſoluetur vel areſcet ſplen ipſius. Scito autẽ ꝙ in egritudinibus veſice non multus egredit ſanguis: quoniam eius vene mixte ſunt in ipſius coꝛpoꝛe calcate ⁊ anguſte ⁊ pauce.

¶ Hic ponit ſignificationes hypoſtaſis ſanguiſugalis ſiue ſanguinee: ⁊ dicit ſex. Primum eſt ꝙ talis hypoſtaſis quando eſt multum cõmixta cum aquoſitate ſignificat debilitatem epatis. Scđm eſt ſi eſt mixta: ſed minus ſignificat ſolutionem contineri in vijs vrine. Tertium eſt ꝙ ſi eſt multũ ſeparata tũc eſt ex veſica vel virga. Quartum eſt ꝙ de hoc magis dicet in tertio in caplo de mictu ſanguinis. Quintum ꝙ ſi in vrina apparent ſicut parue ſanguiſuge infirmo patiente ſplenem id eſt groſſiciẽ ſplenis ſignificat illius moꝛbi ſalutem. Sextum eſt ꝙ tu ſcias ꝙ in egritudinibus veſice non mingitur multum ſanguis: quia vene ſunt cõmixte cum ſua carne calcate anguſtate ⁊ pauce. ¶ Et tu conſidera hic dici ſanguiſugalẽ ſanguineã hypoſtaſim. Et tũc eſt clara cauſa prius dicti. nam ex epatis debilitate accidit ꝙ non poteſt ſequeſtrare aquoſitatem a ſanguine. ⁊ ideo multum de ſanguine tranſit cuʒ vrina ita a renibus nõ põt bene colari: ⁊ multum de ſanguine vadit cum vrina: ⁊ multum eſt cõmixtus ꝓpter longitudinem vie qua veniunt ſimul. ¶ Sed diceres poꝛi vritides ſunt neruoſi: ergo ex coꝝ ſolutione continuitatis non egreditur ſanguis. ¶ Hic dicit ꝙ ſũt neruoſi: tamen in eis ſunt alique venule quibus apertis fluit ſanguis: minus tamen mixtus ꝙ̃ ab epate veniens. ¶ Sed iterum eſt difficultas quomodo ex ſplene venit ſanguis ad modum paruaꝝ ſanguiſugaꝝ: cũ enim ſplen multomagis diſtat a veſica ꝙ̃ epar magis cõmixtus debet eſſe aquoſitati ſanguis a ſplene veniens ꝙ̃ veniens

ab epate. ¶ Hic dr̄ ꝙ ſanguis iſte ꝓpter ſui groſſitiē ⁊ viſcoſitatem non permiſcet cū aquoſitate ſicut ab epate veniens. nam longitudo vie maiorem facit permixtionem ſi cetera ſint paria.

¶ Hypoſtaſis vero ſignificatio ex quantitate ipſius ſumpta multitudine quidem ſui ⁊ paucitate declarat cauſe ipſam efficientis multitudinē aut eius paucitatem. ⁊ ex quantitate quidē ſui in magnitudine aut paruitate ſui eſt quēadmodum diximus in hypoſtaſi mucilaginoſa.

¶ Hic ꝓſequitur de ſignificatione hypoſtaſis per ſcḋm modum diſpoſitionum conſideratarū in ea. ſ. per conſiderationem quantitatis: ⁊ dicit duo. vnū eſt ꝙ hypoſtaſis multa declarat multitudinem cauſe facientis ipſam: ⁊ pauca paucitatem. ¶ Dicit ſcḋo ꝙ ex quantitate hypoſtaſis in magnitudine ⁊ paruitate eſt quēadmodū dictū eſt de hypoſtaſi mucilaginoſa. ¶ Ubi primo nota ꝙ per multitudinem ⁊ paucitatem hypoſtaſum intelligimus multitudinem ⁊ paucitatem ſiue magnitudinem ⁊ paruitatem quo ad ſui totalitatem. Sed per magnitudinē ⁊ paruitatem intelligimus quo ad partē hypoſtaſis. ita ꝙ illa dicatur magna que hꝫ partes magnas: ⁊ parua habens partes paruas. ita ꝙ in hypoſtaſi habente partes diuerſas: quedā eſt que eſt compoſita ex partibus paruis: quedam ex magnis: ⁊ de hoc loquitur hic.

Sed tunc ſunt due difficultates. Prima eſt qꝛ hypoſtaſis multa eſt in egris ⁊ in ſanis pauca: ſed in ſanis cauſa efficiens hypoſtaſiꝫ eſt amplior. ergo non eſt verum ꝙ multitudo hypoſtaſis ſignificat cauſe efficiētis ipſam multitudinē. Et pꝫ minor: qꝛ v̄tus eſt amplior in ſanis: ⁊ v̄tꝰ eſt cā efficiēs hypoſtaſim. ¶ 2ª difficultas. qꝛ nō videtur ꝙ ſignificatio hypoſtaſis magne modo dicto ſit quēadmodū dictum eſt in mucilaginoſa: qꝛ mucilaginoſa multa eſt bonum ſignum in fine morborū: ſed aliquādo eſt malum ſignū in principijs ſignificans materie multitudinem: hypoſtaſis autē magnarū partium eſt ſemper bona: vt vult Gal. ſcḋo ꝓnoſticorū. cōmento 28° cū dixit. Nō eſt: qꝛ ſedimen diuerſū cuius partes ſunt magne eſt ſuper virtutem ſignificatio nature ſm̄ magnitudinē illius ſubſtātie cōpoſite ex partibus illis ⁊ rectificatione digeſtionis eius. Partes autē parue ſignificāt ꝙ mā tā vincit nām ⁊ eam ſuperauit. ¶ Ad primum iſtorū dicit̄ ꝙ Auic. per cauſam facientem hypoſtaſim intellexit impropriē cauſā materialem. ſ. humores vnde decidit̄. ¶ Ad ſcḋm dicit̄ ꝙ hypoſtaſis magnarum partium eſt bona reſpectu hypoſtaſi paruarum partium: lꝫ vtraqꝫ non ſit optima. Et dicit̄ ꝙ ſimilitudo iſtius in ſignificatione ad mucilaginoſam: eſt intelligenda ꝙ ſicut magnitudo ⁊ paruitas ſignificant in mucilaginoſa ita in hypoſtaſi diuerſarū partium magnitudo: ⁊ paruitas partium non in mucilaginoſa melior eſt multa q̄ꝫ pauca: ⁊ ꝫm illud intellige non vt dicit Dinus dicēs ꝙ hec qñqꝫ eſt ex dn̄io virtutis: qñqꝫ ex multitudine mãe: ⁊ ꝯcedēs ꝙ hypoſtaſis magnarū partiū eſt qñqꝫ ex dn̄io virtutis: cuius oppoſitū expreſſe vult Gal. loco allegato.

¶ Eius autem ſignificatio ex qualitate ſui eſt ex colore quidem ipſius: quoniā que ex ea nigra eſt ſignificat malum ſm̄ diuiſiones quas nominauimus. Que tamen ex ea ſanior eſt illa cuius hypoſtaſis eſt nigra: ⁊ aquoſitas nō eſt nigra. ⁊ rubea quidem ſanguinis ſignificat proprietatem ⁊ faſtidium: ⁊ citrina quidem ſignificat calorem fortem ⁊ egritudinem inſidioſam. Et ex ea quidem que alba eſt quedā eſt bona ſicut diximus: ⁊ quedā eſt mala ſicut mucilaginoſa aut ſanioſa aut ſpumoſa maturatiōi ꝯtria. Viridis quoqꝫ ſemita ē ad nigrā. Ex dolore vero eiꝰ eſt quēadmodū dixīmꝰ in his que ꝑmiſſa ſūt.

¶ Modo ponit ſignificationes qualitatis hypoſtaſis. Et primo coloris. ſcḋo odoris dicens ꝙ hypoſtaſis nigra eſt mala ſm̄ diuiſiones nominatas. i. ſꝫ modos dictos in capitulo de coloribus. ꝙ ſit malus color niger: qꝛ. ſ. ſignificat vehemens frigus congelans aut calorem adurentem. Sed dicit ꝙ illa eſt minꝰ mala cū hypoſtaſis eſt nigra: ⁊ aquoſitas non eſt nigra. ¶ Ubi nota ꝙ quemadmodū dictum eſt in loco allegato quādoqꝫ vrina nigra eſt ꝓpter criſim egritudinum melancholicarū: ⁊ ita hypoſtaſis ⁊ cum alijs ſignis multa exiſtens eſt quandoqꝫ ſignū bonum: ſed quādo non eſt per modum criſis eſt ſignum malum: ⁊ minus mala quando hypoſtaſis eſt nigra ⁊ nō vrina. nam ſignificatur non tāta eſſe materiei male multitudo: imo aliquando talis materia digeritur ſed raro. ¶ Dicit ſcḋo ꝙ hypoſtaſis rubea ſignificat dominiū ſanguinis ⁊ faſtidium. ¶ Ubi nota hypoſtaſim fieri rubeā deducto vlcere ex ſanguinis dominio: modo dominante ſanguine plerūqꝫ eſt faſtidium. nam vna de cauſis non eſuriendi eſt copia ſanguinis in epate. vt 3° nālium virtutum. ¶ Dicit 3° ꝙ hypoſtaſis citrina ſignificat calorē fortem ⁊ egritudinem inſidioſam: ⁊ hoc qꝛ ſignificat cholere non pure dn̄ium. talis aūt eſt multum calida: ⁊ egritudo ab illa eſt periculoſa preſertim multa exiſtente materia. ¶ Dicit 4° ꝙ hypoſtaſis alba quedā eſt bona de qua ſupra dictū eſt ſicut ſanioſa mucilaginoſa: ⁊ ſpumoſa eſt illa de qua dixi ſupra cum dicebat̄ ꝙ equalitas eſt melior tinctura: vnde ibi vide. ¶ Dicit 5° ꝙ viridis eſt ſemita ad nigram. Et hic per viridem poſſumus etiā intelligere indicā ⁊ iſcalem ⁊ phiſicalem. Et omnes iſte ſunt coloris minus mali q̄ꝫ niger in quem terminant̄: lꝫ aliqua nigra hypoſtaſis aliqua viridi ſit minus mala. viridis autem vere viriditatis ſignificat cholerā ꝯinariam: ⁊ eſt peſſima nec eſt via in nigram. ¶ De ſecunda parte dicit ꝙ de odore omnino dicendum eſt ſicut ſuperius dictum eſt de odore vrine.

¶ Ex ipſius vero ſitu ⁊ ex lenitate quidem ſui ⁊ diuulſione: quoniam lenitas ⁊ equalitas in hypoſtaſi laudata eſt melior: ⁊ in non laudata eſt deterior. Sed diuulſio ſignificat ventoſitates ⁊ digerendi debilitatio.

¶ Ponit ſignificationes ex ſitu partiū adinuicē: ⁊ cōprehēdit hic lenitatē in ſupficie: ⁊ aſperitatē ⁊ diuulſionē ⁊ ꝯiunctionē partiū adinuicē. ⁊ dicit ꝙ lenitas ⁊ equalitas in hypoſtaſi laudata eſt melior. Sed in nō laudata eſt deterior. Sed diuulſio ſignificat vētoſitatē ⁊ digerēdi debilitatem. ¶ Ubi nota ꝙ ſicut lenitas ⁊ eq̄litas in hypoſtaſi laudata ſignificāt vniforme dn̄iū caloris nālis ſup mām: ita mala ſignificat vniforme dn̄ium male q̄litatis: diuulſio aūt ſignificat vētoſitatē. Sed iudicio meo qdā ſunt modi diuulſionis qui aliqḋ ſignificāt: vt hypoſtaſis circularis vł ꝓforata. Nā iſta meo iudicio ſignificat materiei viſcoſitatē ⁊ groſſitiē: ⁊ cū hoc plurimā caliditatē. Modus aūt eſt: qꝛ a medio vrine plurimi fumi ſurſum via recta aſcēdūt q ꝓhibēt ꝯgregari hypoſtaſiꝫ circa mediū vrinalis: ſed circūquaqꝫ deſcēdēte mā vnit̄ in circulo ⁊ ſui viſcoſitate poſt vaporū receſſū nō coīcidūt ptes.

¶ Eius autē ſignificatio ex loco ſui eſt: quoniā

aut

aut eſt natans ⁊ vocatur nubes aut pendens. ⁊ hec quidem eſt in medio ſtans que eſt maioris maturationis ꝙ̃ prima. ⁊ ex pendẽte illa melior eſt cuius ruge ⁊ fimbrie ad inferiora declinant: aut ad fundum deſcendens que eſt melioris maturationis. hoc quidem eſt de hypoſtaſi laudata. Non laudata vero que levior eſt melior exiſtit ſicut nigra: ⁊ hoc in febribus acutis: ⁊ ſimiliter ſi humor eſt flegmaticus aut melancholicus: quoniã ea que eſt vt nubes melior eſt ea que inferius deſcendit. ſignificat enim eius ſubtilitatẽ niſi cũ cauſa natationis fuerit multa vẽtoſitas: ⁊ ſi nõ fuerit ita natans eſt melior ꝙ̃ pẽdens ⁊ inferius deſcendens eſt deterior.

ℭ Ponit hic ſignificationes ex loco hypoſtaſis in vrina .ſ. aut ſupius: aut inferius: aut in medio. Et pmo in genere bone vel male hypoſtaſis. Scdo dat cãm natandi vel ad fundũ deſcendẽdi. Tertio ponit regulas ſpeciales in ſignificãdo ſup locis hypoſtaſis. ibi ſcdã[Et cauſa qdẽ natandi.] ibi tertiã[Cũqꝫ in pncipio.] ℭ In primis dicit ꝙ hoc modo ſignificamus ex loco hypoſtaſis. Nam aut natat iuxta ſupficiẽ: aut pendet in medio. Et iſta ſignificat maiorẽ maturationẽ in hypoſtaſi laudata. Et de iſta melior eſt que habet quaſi fimbrias ad fundũ deſcẽdentes: qꝛ ſignificat ꝙ in parte materiei pceſſit magis digeſtio. ℭ Alia vero eſt deſcẽdẽs ad fundũ: ⁊ hec ſignificat meliorẽ maturationẽ: ⁊ hic eſt modus ſignificãdi ex loco in hypoſtaſi laudata. Sed in nõ laudata illa que levior eſt melior eſt ſicut nigra: ⁊ hoc in febrib⁹ acutis. Et ſilr ſi hypoſtaſis ſit humor flegmaticus aut melicus: qm̃ nubes eſt melior ꝙ̃ pendẽs: ⁊ pẽdẽs melior ꝙ̃ ſubſidẽs: qꝛ iſte ſignãt ſubtilitatem niſi fuerit pẽdẽtia ex vẽtoſitate. Et ſi cã nõ fuerit vẽtoſitas: tũc melior eſt natãs ꝙ̃ pendẽs: ⁊ melior pẽdẽs ꝙ̃ ſtans in fundo. ℭ Sꝫ hic attẽde ꝙ in corpib⁹ ſanis in qb⁹ hypoſtaſis apparet: melior ſignificat digeſtio ex hypoſtaſi in fundo ꝙ̃ pẽdẽte: ⁊ melior ex pẽdẽte ꝙ̃ ex natante: vnde in tẽpato debite exercitato: ⁊ ſi min⁹ de hypoſtaſi appareat ꝙ̃ in tẽpato getato: tñ illud apparẽs eſt in fundo. ℭ Nota ſcdo ꝙ in egris ſolẽt doctores hãc ponere diſtinctionem ꝙ hypoſtaſis: aut deſcẽdit magis ſm groſſitiẽ humoꝝ: ⁊ minus ſm ſubtilitatẽ: aut magis deſcẽdit: qꝛ caret vẽtoſitate: ⁊ minus: qꝛ ventoſa: aut 3⁹ magis deſcẽdit ex ope nature digerẽtis: tũc dicunt ꝙ maior deſcẽſus ratione opis nature: ⁊ rõne carentie vẽtoſitatis eſt melius ſignũ. Sed maior deſcẽſus rõne groſſitiei humoꝝ eſt deterior: ſed hoc planũ eſt ex his que dixit Avic. Nam dixit ꝙ hypoſtaſis laudata eſt melior deſcendens niſi cã natãdi fuerit vẽtoſitas. In nõ laudata que fuerit in ſubſtantia humoꝝ levior eſt melior: qꝛ iſti humores leviores ⁊ ſubtiliores facilius a virtute vincuntur.

ℭ Et cã qdẽ natãdi ſupius eſt caliditas cum qua eſt acuitas ⁊ vẽtoſitas. Hypoſtaſis aũt diviſa in groſſa ſupius natat: ⁊ pprie cũ ſit levis ⁊ in tenui deſcẽdit inferius: ⁊ pprie cũ ſit gravis.

ℭ Ponit hic cauſas natandi dicens ꝙ caliditas ⁊ acuitas materiei ſunt cauſa natãdi: qꝛ faciunt mãm levem: ⁊ etiã ventoſitas. ℭ Dicit ſcdo ꝙ hypoſtaſis diviſa in groſſa vrina ſuperius natat: ⁊ pprie ſi ipſa ſit levis: tũc ſunt tres cauſe natandi. figura lata: levitas: ⁊ reſiſtentia vrine. ſed in vrina tenui deſcendit deorſum: ⁊ pprie cum ſit gravis: ⁊ cauſa eſt clara.

ℭ Cũqꝫ in pncipio egritudinis apparet pendẽs ⁊ natans poſtea perſeverat: ſignificat ꝙ criſis cum exitura veniet. Macilentorũ vero egritudo plerũqꝫ removetur ſedimine bono natante aut pendente: quẽadmodum diximus in precedẽtibus. Et cũ inter nephilim ⁊ enorima ⁊ hypoſtaſim fuerit aliquid ſimile tele aranee: aut denſitas erit ſignum malũ. Et multotiens quidem natans ſedimen non bonũ apparet ex quo pvenit terror. Sed iſtud erit principiũ maturationis ⁊ pmutatio ad bonitatẽ. poſtea pẽdebit: deinde deſcẽdet: ⁊ erit ſignũ non malũ. Qꝛ ſi poſt ipm̃ male pvenerint hypoſtaſes timor quẽ in primis habebamus fiet neceſſarius.

ℭ Hic ponit quattuor pticulares modos ſignificãdi ex loco hypoſtaſis. Et dividit in quattuor partes ſm regulas. ℭ Primo ḡ dicit ꝙ in pncipio egritudinis apparet ſedimen natans: ⁊ poſtea pſeverat pendẽs ſignificat ꝙ criſis veniet cũ exitura. Nec incõvenit ꝙ in pncipio apparet natans ſedimen ſignificans occultã digeſtionẽ. ℭ Cauſa aũt dicti eſt: qꝛ mã eſt quodãmodo digeſta ⁊ incõplete: ⁊ ideo fiet criſis impfecta: que plurimũ eſt criſis pmutationis. ℭ Scda regula eſt ꝙ egritudo macilẽtorũ plerũqꝫ removet̃ cum ſedimine bono pendẽte aut natãte: vt dictũ eſt ſupra. ⁊ cã eſt: qꝛ ipſi paucas hñt ſupfluitates ⁊ eaſdem leves. Ex qbus ſeqtur ꝙ in qbuſdã hypoſtaſis natans aut pendẽs ſignificat cõplementũ digeſtionis. ℭ Sed tunc diceret̃ ꝙ eque pfectã digeſtionẽ ſignificaret ſedimẽ natãs ſicut in fundo. Negat̃ ꝯñia. qꝛ digeſtio cõpleta in humore cuius ſedimen ſtat in fundo eſt pfectior ꝙ̃ cõpleta digeſtio in humore cui⁹ ſedimẽ digeſtũ natat. Sed tu in iſto ꝯſidera. ℭ Forte enim nõ eſt verũ: niſi vt in plurib⁹ ꝙ ſedimen bonũ in fundo eſt melius natãte. ℭ Tertia regula eſt ꝙ qñ inter nephilũ ⁊ enorima fuerit aliqd ſile tele aranee: aut denſitas eſt ſignũ malũ. Et cã eſt: quia ſignificat multitudinẽ ⁊ diverſitatẽ materierũ quaꝝ vna non digerit̃ .ſ. illa a qua ſeparat̃ illud ſimile tele aranee. ℭ Quarta regula eſt ꝙ multotiẽs apparet ſedimẽ natãs nõ bonũ: ex quo pvenit terror: ſꝫ iſtud eſt pncipiũ maturationis male materiei ⁊ pmutationis ad bonum. deinde pẽdebit in medio: ⁊ poſtea deſcẽdet ad fundũ ſedimẽ bonũ. Et ego hec pluries vidi. Sed ſi poſtꝙ̃ natavit fiat hypoſtaſis mala timor qui habebat̃ in pn⁹ fiet neceſſarius. Et tu ex hoc collige ꝙ lꝫ ſit ſuſpecte loquendũ cũ vides malã natãtẽ nebulam nõ aſſertive dicendum eſt ⁊ pnoſticandum malum niſi perſeveret.

ℭ Significatio vero hypoſtaſis ex ſuo tempore eſt: qm̃ ſi velociter poſtꝙ̃ mingit̃ deſcẽdit eſt ſignificatio bona ſm maturitatẽ: ⁊ cũ tarde deſcendit eſt ſignificatio privationis maturatiõis ſm quãtitatem ſue diſpoſitionis.

ℭ Modo ponit ſignificationes ex tẽpore deſcenſus hypoſtaſis. Et dicit ꝙ velocitas deſcẽſus hypoſtaſis ſignificat bonitatem maturatiõis: ⁊ tarditas debilitatẽ illius: ⁊ hoc in vrina ſignificante maturationẽ. nam in mala ⁊ deſcendente ppter materierũ gravitatem: non propter maturationem eſt oppoſitum.

ℭ Significatio autem forme cõmixtionis ipſi⁹ eſt ſicut diximus cũ de mictu ſanguinis ⁊ adipis mentionem fecimus.

¶ Docet ſignificare ex modo mixtionis. Et dicit ꝙ iudi-
ciũ eſt dandũ ſicut dictum eſt de hypoſtaſi ſaniosa ⁊ ſan-
guinea. nam multa cõmixtio ſignificat materiam a lon-
ginquo venientem: ſed ſeparatio ⁊ pauca cõmixtio eſt ſi-
gnum propinquitatis.

¶ De ſignificationibus multitudinis vrine ⁊ paucitatis ipſius. Cap. VII.

VRina que pauce exiſtit quãtitatis virtutis ſignificat debilitatem. ⁊ illa que eſt minus eo ꝙ bibitur reſolutionem ſignificat multam ⁊ ventrem habere ⁊ aptitudinem ad hydropiſim. Illa vero que eſt multe quantitatis: quandoq; ſignificat liquefactionẽ ⁊ ſuperfluitatum liquefactarum in corpore in vrina euacuationem: ⁊ nos quidem differentiam inter eas cognoſcere poſſumus ſm virtutis diſpoſitionem.

¶ In hoc caplo ponit Auic. ſigna ſumpta ex quãtitate vrine. Et primo ponit generalia ſigna. Secũdo ſpecialia: ꝗd eſt ↄtracta ad quaſdaʒ alias diſpoſitiones. ibi ſcda [Urina mali.] ¶ Dicit primo ꝙ vrina pauce quãtitatis ſignificat debilitatẽ virtutis. Et vrina que eſt minor eo qđ bibit ſignificat multam reſolutionẽ ⁊ ventrẽ. i. fluxum vẽtris: ⁊ aptitudinẽ ad hydropẽ. Illa vo que eſt multe quãtitatis quãdoq; ſignificat liquefactionẽ: ⁊ quãdoq; ſignificat ſuperfluitatũ liquefactaꝝ in corpore euacuationeʒ. ¶ Dicit ſecũdo quo ad hãc parteʒ ꝙ nos poſſum⁹ cognoſcere differẽtiam iſtoꝝ modoꝝ in ſignificãdo ſm diſpoſitionẽ virtutis. ¶ Nota igiť primo ꝙ vrina diciť abſolute multa aut pauca reſpectu quãtitatis mediocris que inueniť in tẽperato tẽperate recto: vrina autem diciť minoris quãtitatis eo ꝙ bibitur. i. ꝓportionaliter minor ꝙ̄ potui correſpõdet. ¶ Secũdo nota ꝙ vrina pauca ꝑſertim reſpectu debite quãtitatis cum tanto potu ſignificat vnũquodq; illoꝝ quatuor nõ ꝙ ſit neceſſariũ iſta quatuor dicta eſſe cum vrina eſt pauce quãtitatis: ſed aliquod iſtoꝝ: vnde ſi mingiť pauca vrina modo dicto: aut eſt virtus debilis: aut eſt multa reſolutio: aut fluxus vẽtris: aut aptitudo ad hydropem: ⁊ patet. Nam ex quo ſtãte iſto potu nõ mingiť aquoſitas: hoc eſt aut q: retineť: aut q: aliũde pellitur. Si aliũde pelliť non videť ꝙ ſit niſi ad ventreʒ: ⁊ tũc fit multus ſeceſſus quem diximus fluxum vẽtris: aut per vias inſenſibiles: ⁊ eſt ꝓpter multã reſolutionem. Si aũt retineť aut eſt ꝓpter debilitatem expulſiue venaꝝ ⁊ epatis: aut eſt ꝓpterea ꝙ ad aliũ locuʒ declinet vt ad burſam vel ↄcauuʒ vẽtris: ⁊ in vtroq; eſt aptitudo ad hydropeʒ. Et ex hoc pʒ cuius virtutis debilitatẽ dicit Auic. ſignificare paucitatẽ vrine. nam expulſiua lʒ ꝓpter digeſtiue ſtomachi defectũ ⁊ attractiue renuʒ hoc poſſit ↄtingere. ¶ Nota tertio ꝙ multitudo vrine quãdoq; eſt ꝓpter cauſam in mẽbris vrinalibus: vt ꝓpter fortitudinẽ attractiue renuʒ quẽadmodũ accidit in diabete: quãdoq; eſt ex cauſa extrinſeca ſicut ex potu vrinatiui pharmaci: ⁊ hos duos modos tacuit Aui. tanq̃ notos. Sʒ quãdo eſt ex cauſa cõi toti corpori: tũc eſt ꝓpter aliquẽ duorũ modoꝝ hic dictoꝝ. Aut enim eſt: q: liquefiant humiditates que fluũt cum vrina nõ ex dñio virtutis ſup materiã. ⁊ hoc accidit cum ṽtutis debilitate ⁊ ſine ſignis digeſtionis ꝑcedentibus: aut eſt quia materias iam eliquatas vincit natura: ⁊ ab illis corpus mundificat vt in multis criſibus per vrinam videť. ⁊ hoc eſt cum virtutis fortitudine ⁊ ſignis digeſtionis precedẽtibus. Et hoc voluit Auicẽ. dicere in parte vltima littere.

¶ Urina mali coloris malum ſignificans quanto plurima fuerit tanto erit magis ſalutis nuntia: ⁊ cum interſecta fuerit plus malitiã ſignificabit ſicut nigra ⁊ groſſa. Urina diuerſa diſpoſitionum que quandoq; mingitur multa: quandoq; pauca: ⁊ quandoq; retinetur eſt ſignificatio pugne ⁊ laboris nature: ⁊ ẽ ſignificatio mala. Urine multitudo in acutis egritudinib⁹: cuʒ non poſt ipſam aduenit requies eſt ſignificatio ethice ⁊ ſpaſmi ex inflãmatiõe ſimiliter ſudor. Urina que in acutis egritudinib⁹ guttatim inuolũtarie mingitur ſignificat in cerebro nocumentum qđ neruis accidit ⁊ muſculis. Et ſi febris quieta fuerit ⁊ ſigna affuerint ſalutis pronoſticatur ſanguinis exitũ ex naribus. Sed prima deſipiẽtiam pronoſticať ⁊ corruptionem. Cum aũt ſani vrina minuitur: ⁊ ꝑſeuerat hoc totũ ⁊ ſentit grauitatem ⁊ dolorem in renibus ſignificat duruʒ apoſtema in partibus renis: ⁊ cũ in egritudine cholerica multiplicať plerũq; portendit ꝓſperum euẽtum ⁊ ꝓprie cum eſt alba ⁊ ad nigredinem facilis.

¶ Hic ponit ſigna ex multitudine ⁊ paucitate ↄtracta ad alias diſpoſitiones. Et diuidiť in ſex partes ſm ſex regulas. ibi ſcda [Urina diuerſoꝝ.] ibi tertia [Urine multitudo.] ibi quarta [Urina que.] ibi qnta [Cum autem ſanis.] ibi ſexta [Et cum in egritudine.] In prima dicit ꝙ vrina mali coloris eſt malũ ſignũ: ſed quãto fuerit amplior: tãto erit magis nũtia ſalutis ſicut nigra ⁊ groſſa: ⁊ cuʒ fuerit interſecta eſt magis ſignũ malum: intelligẽdo interſectam illam que ſine ordine abſcindiť ⁊ paucificať. ⁊ hoc fuit declaratũ ſupra in caplo de coloribus de ſubſtantia vrine. ¶ In ſcda dicit ꝙ vrina diuerſarum diſpoſitionũ que quãdoq; mingiť multa: qñq; pauca: quãdoq; retineť ſignificat pugnam ṽtutis ↄtra morbũ: ⁊ mãm ⁊ laboreʒ: q: ṽtus nõ dñatur. ⁊ ideo eſt ſignificatio mala. ¶ In tertia dicit ꝙ multitudo vrine in egritudinib⁹ acutis poſtq̃ nõ aduenit reqes ſignificat ethicaʒ: aut ſpaſmũ qui eueniunt ꝓpter inflãmationeʒ. Et ratio eſt: q: ſignificat eliquari corporis humiditates a calore: ⁊ ſimiliter eſt de ſudore. ¶ In quarta dicit ꝙ mingere guttatim ⁊ inuolũtarie in egritudinibus acutis ſignificat nocumentuʒ accidens cerebro ⁊ neruis. Et ideo ſi hoc cum quiete febris acciderit ⁊ cum ſignis ſalutis: q: poſt ſigna digeſtionis integre ſignificat fluxũ ſanguinis nariuʒ. Nam ſignificat ꝙ mã tendit ṽſus caput: ⁊ ideo ledit cerebrum. Sed pma. i. illa que pure mingiť guttatim ⁊ inuolũtarie ſine iſtis ſignis ⁊ cum febris acuitate ſignificat deſipientiaʒ ꝓpter nocumentũ cerebri ⁊ corruptionẽ infirmi: q: materia cerebrum apoſtemabit ⁊ morieť infirmus: q: non morieť cuʒ victoria nature. ¶ In qnta dicit ꝙ quãdo diminuiť vrina ſani ⁊ ſubtiliať: ⁊ cum hoc toto ſentitur dolor grauis in renibus ſignificat apoſtema durũ in partib⁹ renũ: q: ſignificať retineri ſuꝑfluitates groſſas: ⁊ per ſanum intelligimus hic neutrũ. ¶ In ſexto dicit ꝙ multitudo in colica ſignificat vtplurimũ ꝓſperuʒ euentũ: ⁊ ꝓprie cum eſt alba: q: ſignificať ꝙ mã diuertiť a loco doloris ⁊ expelliť: ⁊ ꝙ nõ eſt eliquatio: q: eſt facilis exitus ⁊ alba. Ex hoc. n. ſignificatur ꝙ eſt cum dominio virtutis.

¶ Sermo de vrina ſana. Cap. VIII.

Hec eſt mediocris ſubſtantie ⁊ ſubtilis tincture ad citrinū trahens ⁊ hypoſtaſis ſi ibi fuerit bona ex albedine ⁊ lenitate ⁊ equalitate ⁊ figure rotunde ⁊ odoris temperati: neqꝫ fetida: neqꝫ extincta.

¶ In iſto capitulo determinat de vrina optima. Et pmo illam deſcribit. Secūdo ponit vnam regulā. ibi ſecunda [Quidam.] In pma pꝫ. quid dicat: ⁊ declara: ū eſt ex his que dixi in caplo de hypoſtaſi. vtrum in vrina ſani ſit oportunū eſſe hypoſtaſim ⁊ in caplo de ſubſtantia ⁊ de colore ⁊ odore. de ſpuma autem nihil dicit: quia in optima non debet eſſe.

¶ Quidā aūt dixerunt ꝙ cum huiuſmodi vrina ſubito in egritudine que eſt in vltimo acuitatis viſa fuerit ſanitas die ſequēti aderit.

¶ Ponit hic regulā ꝙ qdam dicūt ꝙ quādo iſta vrina ſubito. i. modicum poſt principiū apparuerit in egritudine que eſt in vltimo acuitatis ſanitas aderit die ſequēti. Et puto ꝙ intelligat de prima ſequente cretica: ⁊ ſuppoſito ꝙ perſeuerāter apparuerit. nam hoc eſt id qd dicit Gale. primo pnoſticoꝝ cōmēto. 26. cum dicit de illa vrina. Et ad ſummū ſi illa vrina moratur ſm hanc diſpoſitionem in die primo vel nocte que eſt poſt ipſum non trāſit egritudo periodum primum ex periodis dierū criſis. Et in hoc cauſa eſt clara: quia materia ſignificatur ſumme digeſta: ⁊ egritudo eſt valde acuta. ideo in pma die cretica expectanda eſt criſis perfecta. ⁊ ideo ſanitas large loquēdo de ſanitate ipſa.

¶ De vrinis etatum. Cap. IX.

Infantium vrine ad lactis pprietatē trahūt ex parte nutrimēti coꝝ: ⁊ ppter humiditatē cōplexionis ipſorum: ⁊ ſic declināt magis ad albedinē. Pueroꝝ aūt vrine ſunt ſpiſſiores ⁊ groſſiores vrinis iuuenū ⁊ turbidiores: ⁊ nos iam noīauimus hoc ante. Iuuenū ſꝫo vrine ad ignis formā trahūt ⁊ ad ſubſtantie mediocritatē: ⁊ vrine ſenū ad albedinē ⁊ ſubtilitatē: eſt tn̄ cum ſunt groſſe ſm ſupfluitates in eis exiſtētes quarū euacuatio multiplicat. Decrepitoꝝ ſꝫo vrine maioris ſunt albedinis ⁊ tenuitatis. eſt tn̄ cū pdicta groſſities eis accidit: ſed raro cū vrina vehemēter fuerit groſſa apti erunt vt lapis eis accidat.

¶ Hic determinat de vrinis etatū. Et diuiditur in qnque partes. qꝛ pmo ponit quales ſunt vrine infantiū. 2° pueroꝝ. 3° iuuenū. 4° pmoꝝ ſenum. 5° decrepitoꝝ. ⁊ pꝫ partiū diuiſio. ¶ In pma parte dicit ꝙ vrine infantiū trahūt ad naturā lactis: qꝛ lac eſt coꝝ nutrimentū. Et qꝛ ipſi ſunt multū humidi: ⁊ ideo ſunt albe. Et pꝫ ꝙ qꝛ multum ſunt humidi coꝝ calor eſt ſubmerſus: ⁊ nō generat choleram ita multā vt vrina tingatur. ¶ In ſecūda parte dicit ꝙ vrine pueroꝝ ſunt groſſiores vrinis iuuenum ⁊ turbidiores. ⁊ huius cauſa pro parte dicta eſt cap. pmo. nam multus ſomnus ⁊ multa comeſtio ⁊ fortitudo expulſiue ſunt cauſa groſſitiei ⁊ turbulētie: ⁊ etiā in caplo de ſubſtātia vrine dictū eſt. ¶ In tertia dicit ꝙ vrine iuuenū trahūt ad formā ignis. i. habēt tincturā mediā inter rubeū clarū ⁊ citrinū: qꝛ vtroqꝫ quodāmodo participātes ſicut vrina optima. nam verū tēperamentū in iuuētute inuenit: ⁊ ideo vrina optimi coloris ⁊ ſunt mediocres ppter cōplementū digeſtionis ⁊ fortitudinē reſolutiōis. ¶ In quarta dicit ꝙ vrine primoꝝ ſenū ſunt albe ⁊ ſubtiles: albe ppter paucitatem cholere ⁊ caloris. Et ſubtilitatē habēt ppter debilitatē virtutis expulſiue: quādo tamē in eis preualuerat fortitudo expulſiue: quia ſupfluitates habent groſſas: contingit ꝙ faciūt vrinam groſſam. ¶ In qnta dicit ꝙ vrine decrepitoꝝ ſunt magis albe ⁊ tenues vrinis pmoꝝ ſenum: quia magis deficiūt in eis ⁊ calor ⁊ virtus. Cōtingit tamē ꝙ ppter multitudinē plurimā ſuperfluitatū faciunt vrinas groſſas: ⁊ hoc ſignificat in eis futurū lapidem. ¶ Nota tamē ꝙ in tēpore generatiōis lapidis vrina attenuat: qꝛ ſupfluitas retinetur: ſꝫ anteqꝫ retineatur habent eas groſſas.

¶ De vrinis virorum ⁊ mulierum. Cap. X.

Mulierū vrine ſunt maioris groſſitiei ⁊ albedinis ⁊ minoris pulchritudinis qꝫ viroꝝ vrine. Et hoc quidem eſt ppter debilitatē digeſtiue earū: ⁊ ppter ſupfluitatum ipſarū multitudinē: ⁊ ppter amplitudinē canaliū: vnde egrediunt ea que ab eis exeunt: ⁊ ppter illud qd ex earū reſoluit matricibus ⁊ ad vrine inſtrumēta tendit. Maſculoꝝ ſꝫo vrinas cum moues turbant: ⁊ declinat earum turbatio ad ſupiora: ⁊ eſt ꝙ ſm plurimū turbidētur. Sed mulierū vrine fere turbidant ex motione ppter paucam ſeparationē ſui: ⁊ habent ſm plurimū ſupra ſummitatē ſuam ſpumā rotūdam: ⁊ ſi turbide fuerint earum turbidatio pauca erit. In vrinis virorū ſtatim cum mulieribus cōmiſcent ſunt fila adinuicem texta. Urine pregnantiū ſunt clare: ⁊ ſupra earum ſuperficiem eſt nebula: ⁊ quādoqꝫ trahunt ad colorē aque cicerum: aut aque peduū citrinū in qua coquunt pedes animaliū: ⁊ in ipſa eſt irinus ⁊ ſupra ſummitatē earū eſt nebula: ſed quocūqꝫ modo fuerit in medio videbitur ſicut cottū carminatū: ⁊ eſt cum in eis ſunt velut grana que aſcendūt ⁊ deſcēdūt. Cūqꝫ irinus manifeſtior fuerit erit impregnationis principiū: ⁊ cum loco ipſius fuerit rubedo erit in fine impgnatiōis: ⁊ pprie ſi turbant cum mouent. Parientium vrina ſecūda plurimū eſt nigra: ⁊ in ipſa eſt velut attramētum ⁊ ſicut ſordities.

¶ In iſto caplo ponunt diſpoſitiones vrinarū ſequentes ſexuū varietatē ⁊ diſpoſitiones pprias ſexibus. Et diuiditur in qnque. Primo oſtendit quales ſunt vrine mulierum abſolute. Secūdo quales maſculorum comparando ad mulieres. Tertio quales maſculorū poſt coitum. Quarto quales pregnantium. Quinto quales enixarum. ibi ſecunda [Maſculorum.] ibi tertia [In vrinis virorū.] ibi quarta [Urine pregnātium.] ibi quinta [Parientes.] In prima parte dicit ꝙ vrine mulierum ſunt albiores ⁊ magis turbide vrinis virorum ⁊ minus pulchre et magis groſſe. Et in hoc aſſignat quattuor cauſas. Prima

qꝛ nō ita bene digerūt. Secūda qꝛ naturaliter aggregāt multas ſupfluitates. Tertio qꝛ cannales per quos in eis vrina egreditur ſunt amplí magis ꝙ̄ virorum. vnde partes groſſe facilius emittuntur. Quarta eſt ſuperfluitates que a matrice cōmunicant̄ per poros ipſi veſice cū a matrice reſoluunt̄ in vrine inſtrumēta tendūt. ¶ Ubi nota ꝙ collum veſice in mulieribus eſt latius ꝙ̄ in viris: ⁊ nō habet ita anfractus ſicut collū veſice viroꝝ: ⁊ iſta eſt via que in eis eſt latior. reliqua ſunt nota. ¶ De 2ª pte dicit ꝙ vrine viroꝝ quādo cōmouent̄ turbidant̄: ⁊ eaꝝ turbatio eſt verſus ſupiora. Sed vrine mulierū parum turbidant̄ ꝓpter paruam eaꝝ ſequeſtrationē: ⁊ vtplurimū habent in ſūmitate ſpumā rotūdam. ¶ Et cauſa pmi: qꝛ viri cum bonā hñt digeſtionē faciūt vrinas in qbus fortis fit ſequeſtratio. ⁊ ideo per cōmixtionem materia ſequeſtrata manifeſte turbidat aquam que erat multū clara. Sed vrine mulieꝝ cum ꝓpter cām oppoſitā non multū ſequeſtrent: ⁊ etiā ſint turbide parūper: patet ꝙ ex cōmotione nō ita turbidant̄. Turbidatio vrine viroꝝ eſt verſus ſuperiora: qꝛ ibi eſt maior claritas: ⁊ ꝙ mulieꝝ vrine habēt vtplurimū in ſui ſūmitate ſpumam rotūdam: ⁊ vt puto intelligit ſpumaʒ adherentē parietibꝰ vrinalis. que ideo ſtat ibi: qꝛ multū viſcoſa eſt eius materia. ¶ De tertia parte dicit ꝙ in vrina viroꝝ ilico cum cōmiſcent̄ cuʒ mulieribus apparent fila adinuicē texta. ¶ Et cā eſt: qꝛ de ſpermate remāſit aliqd in vaſe virge: ⁊ illud pelliſ qd erat oblōgum: ⁊ ex ꝯtorſione ſui in exitu ⁊ circūuolutione in vrina fit ac ſi eēnt plura fila adinuicē texta. ¶ De quarta parte dicit ꝙ in vrinis ꝑgnantiuʒ inueniunt̄ iſte diſpoſitiones. prima ꝙ eaꝝ aquoſitas plurimū eſt clara. Et hoc maxime eſt in ꝓcipio: qꝛ ſupfluitates in matrice retinent̄: ⁊ ſupfluitates venarū tendūt verſus matricē ⁊ vie anguſtant. Et ꝓpter calorē ſpermatis digeſtiua locoruʒ vicinoꝝ ꝯfortat̄ apud quoſdā. ¶ Scḋa eſt ꝙ in ſupficie eaꝝ eſt nebula ſiue tela: ⁊ hoc accidit ex reſolutione ſubtiliū partium que ad fetum generandū ꝯgregat̄: que etiā quandā hñt vnctuoſitatē aptam ſupnatare. ¶ Tertia eſt ꝙ qñq; hñt colorem aque ciceruʒ. i. rubeoꝝ. ¶ Et quādoq; habent colorem citrinū aque pedum. i. aque in qua coquunt̄ pedes. ¶ Et qñq; eſt ibi color irinus. i. color mixtus ex rubeo ⁊ citrino ⁊ azurino claro ⁊ crocco: ⁊ hāc ꝯditionē coloris poſuit qſq; accidē: non vtplurimū. Nam vtplurimuʒ color eaꝝ eſt citrinus decliuis ad ſubalbedinem: qꝛ palearez. parū enim plus hʒ de citrinitate ꝙ̄ ante: qꝛ calor eſt additus precipue in principio. ¶ Iſti autem colores ꝯtingunt ex humoꝝ congregatoꝝ in matrice reſolutione. ¶ Et qꝛ in principio humores ibi ſunt in ꝓprijs coloribus. ⁊ ideo quādo reſoluunt̄ partes eoꝝ fiunt colores diuerſi ad modū iridis. Sed in fine ꝑgnationis plurimus ſanguis eſt ibi: ⁊ eſt ita ꝙ ſoluʒ ſubtiles partes reſoluunt̄ ⁊ vadūt ad veſicam. ⁊ ideo fit color rubeus ſimilis aque ciceruʒ. ¶ Aliq tamē ſunt qui per irinum intelligunt mixtū ex ſubalbido ⁊ citrino qui appareret magis ꝓpe ſupficiem. Et ſi hoc modo intelligatur illud ꝯcordat cum dicto Aui. 21º tertij. cum dixit ꝙ in fine ꝑgnationis quādoq; apparet in vrinalibus earū rubedo in loco in quo apparuit in ꝓcipio impꝑgnationis ſubalbedo. ¶ Quarta conditio eſt ꝙ omni modo apparet in medio vrinaꝝ pregnantiū aliqd ſicut cottum carminatuʒ: ⁊ iſta eſt hypoſtaſis alba: ſed nō equalis. ⁊ hoc qꝛ vētoſitas ꝑmiſcet̄ cum eaꝝ hypoſtaſi. ¶ Quinta ꝯditio eſt ꝙ quādoq; apparent velut grana que aſcendūt ⁊ deſcendūt. Et iſte ſunt parue ampulle de quibus dixi ſupra in cāplo de ſpuma: ⁊ ſequunt̄ motuʒ aquoſitatis in qua natant cum poſſunt ad ſupficiez aſcēdere. Et ideo ſicut in agitatione vrine partes quedaʒ aquoſitatis aſcēdūt ⁊ deſcendūt: ita granula in iſtis partibus cōtenta. Tu tñ attende ꝙ raro iſta ſigna ibi vident̄ vt per ea diſcernamus ꝑgnātez a nō pregnāte: ⁊ poſſunt ex alia cauſa ꝙ̄ ex ꝑgnatione apparere. ⁊ ideo graue eſt per vrinā iudicare. ¶ Subdit etiam. ꝙ cum in vrinis pregnātiuʒ manifeſtior fit color irinus erit ꝓcipiū ꝑgnationis: ⁊ cum magis ad rubedinez erit: erit in fine. Et ego hoc declaraui. ¶ De q̄nta parte dicit ꝙ vrine parientiū ſunt nigre ⁊ in eis eſt ſicut attramētū ſcriptoꝝ ⁊ ſicut ſordities. ⁊ cauſa eſt: quia tunc emittunt ſupfluitates nouez menſibus retentas ex menſtruo que ſunt denigrate.

Margin (manuscript): irinus color in urinis mulierū ꝑgnātium

¶ De rebus vrinarum animalium ⁊ diuerſitate ipſarū ab vrinis hominum. Cap. XI.

Lerūq; ꝯfert medico cum aīaliuʒ vrinas cognoſcit: ꝓpterea ꝙ cuʒ in eis ipſe expitur certitudinē facit: ⁊ hoc qdem difficile eſt. Quidā aūt dixerūt ꝙ vrina aſini eſt ſicut butyruʒ liqdum cum turbiditate ⁊ groſſitie exteriore. Et ſubiugalium vrine ei ſimilant̄: ſed ſunt citrine: ⁊ videbit̄ ꝙ ſupior medietas vrinalis ſit clara: ⁊ inferior medietas ſit turbida. Ouium ꝟo vrine ſunt albe ad citrinitatē trahētes ꝓpinque vrinis boium: ſed ſubſtantiā nō habent: ⁊ earū ſedimen eſt ſicut oleum aut ſicut amurca. Et cuiuſcūq; nutrimentū fuerit melius erit clarior. Urina ꝟo capreoli vrinis boium ⁊ ouiuʒ ſimilat̄: ſed neq; ſubſtātiaʒ habet neq; ſedimen ⁊ eſt clarior vrinis ouium.

¶ In iſto caplo determinat de diuerſitate vrinarum alioꝝ animaliū ab vrinis hominuʒ. Et diuidit̄ in duas: qꝛ primo dat cauſam: quare hanc determinationē facit. Secūdo exequit̄. ibi ſecūda[Quidam autem.] In prima dicit ꝙ plerūq; confert medico cognoſcere vrinas aliorum animaliuʒ: quia quādo hoīes alij ipſum probāt: ipſe facit certitudinē ſue probitatis. ¶ In ſecūda dicit quattuor. ꝓmū eſt ꝙ vrina aſinoꝝ in vrinali eſt ſicut butyruʒ liquefactum: quia alba turbida groſſa cuʒ turbiditate vſq; ad exteriora apparente: qḋ ideo accidit: quia aſinus multas generat ſupfluitates groſſas de genere flegmatis: qꝛ eſt frigidum ⁊ ſiccum aīal: vel quia ſuperfluitatē quandam habet in ſecunda digeſtione ſequeſtrare que a ꝓprietate ſui caloris ita miſcetur cum vrina vt non ſequeſtretur ⁊ vias habet latas: lac tamē habet ſubtile ꝓpter viarū ſtricturam ⁊ frigiditatē non reſoluētem. Secūdum eſt: quia vrine ſubiugaliū vt equoruʒ ⁊ muloꝝ ſunt citrine: qꝛ iſta aīalia ſunt calidiora aſino ⁊ medietas ſuperior vrine videtur clara ⁊ inferior turbida ꝓpter ſuperfluitates que deſcendūt: ⁊ ſunt multe. ¶ In tertia dicit ꝙ vrine ouiuʒ ſunt albe trahētes ad citrinitatē ⁊ clare. ⁊ ideo ſilēs multis vrinis hominū. Et huius cauſam dicunt qdam: qꝛ earum cōplexio humane eſt ꝓpinqua: ſed iſte nō habent ſubſtātiam. i. moduʒ ſubſtantie vrine hominū. quia ſunt ſubtiliores. Et in eis deſcendit res ſicut amurca: quia talē ſuperfluitatem ſunt apte multiplicare. ¶ In quarta dicit ꝙ vrina capreoli eſt clarior vrinis ouium ⁊ hominuʒ: ſed non habet ſedimen propter paucitatē ſuperfluitatum capreoli. ⁊ non habēt ſubſtantiā groſſam ſicut vrine hominum propter eādem cauſam. ¶ De alijs autem nō dixit Auicē. quia nimis lōgū eſſet: ⁊ quia tñ iſtis poſſumus in alijs multis ꝯiecturari maxime ꝙ impoſſibile eſt: ita doctum eſſe vt cuiuſcūq; differētiam cognoſcat.

¶ De rebus alijs que vrinis ſimilantur: ⁊ differentia inter eas ⁊ vrinam. Cap. XII.

Syrupuꝫ aceroſum ⁊ omnes liquores qui fiunt ex aqua ⁊ melle ⁊ aq̄ ⁊ ficubus: ⁊ reliquos qui ſunt ex croco ⁊ eis ſimilibus quāto plus tibi appropinquaueris erunt in claritate magis augmētati: ⁊ quanto plus elongaueris ea cōſidera an oportet vt augmētetur groſſitudo. Urina vero ab hoc eſt diuerſa. hydromellis preterea ſpuma eſt citrina: ⁊ aque ficuum ſedimen a latere deſcēdit ⁊ non in medio: neqꝫ ordinate neqꝫ habet motū. Sit ergo ſufficiens in notando diſpoſitiones vrinarū. In libris vero particularibus ꝑuenient ad te diuiſiones diſpoſitionum vrine.

¶ In hoc caplo docet differētiam inter res quaſdam artificiales ⁊ vrinam. ¶ Et ſunt tres. prima ꝙ ſyrupum aceroſum aquam ficuū ⁊ aquam mellis ⁊ aquā tinctam cuꝫ croco quāto magis eam tibi appropinquaueris: tanto videntur clariores ⁊ a lōge videntur magis turbide: ſed in vrina eſt oppoſitū. Et cauſa eſt: q2 in vrina multe partes ſunt cōmixte humoꝝ que a lōge nō ſentiūtur: ſed videt̄ vrina carere illis corpuſculis ⁊ clara: ⁊ cuꝫ appropinquat̄ vr̄ ⁊ apparet turbida. Sꝫ in iſtis alijs: q2 talia nō ſunt cōmixta nō apparet turbulētia de ꝓpe: ſed a lōge videntur obſcuriora ꝓpter diſtātiā. Et tu vides ꝙ ſi puluis vel aliqḋ tale cum ſyrupo acetoſo miſceat̄ non erit vera hec diuerſitas. ¶ Scḋa eſt ꝙ ſpuma apparens in aqua mellis eſt citrina: ſed in vrina ſani ſpuma apparet alba. Et cauſa ſecūdi: dicta eſt in cap̄ de ſpuma. Primi cauſa eſt mellis groſſities ⁊ citrinitas. vnde nō tollit̄ per aerem incluſum citrinitatis apparētia: vt ꝯtingit in icteritia. ¶ Tertia diſa eſt ꝙ aqua ficuum hꝫ ſedimen lateraliter deſcēdēs nō ſtans in medio ⁊ nō hꝫ motū. Et itelligit Marſilius: ꝙ ſedimen nō hꝫ motū ordinatuꝫ. Et ratio: q2 caret veſtigio caloris nālis digerentis ad mediūꝫ: ſed ꝯſtat ꝙ in multis bonis vrinis ſedimē eſt laterale. ⁊ hoc q2 in principio ſue ꝯgregationis a fumis aſcēdētibus fuit ad latus depulſum: ⁊ ꝓpter vētoſitatē detinentē ⁊ ꝓhibētem deſceſum ibi māſit: qḋ forte ſiliter accidit in aqua ficuum. ¶ Ultimo imponit finē tractatui: ⁊ pꝫ. plurimuꝫ tñ quo hec diſcernunt̄ a medico eſt odor per quoſdam occultos modos deferendo vrinam ad nares.

¶ De ſignificationibus egeſtionis. Cap. XIII.

Egeſtio plerūqꝫ declarat ex ſui quātitate quod eſt vt cōſideretur ſi eſt minor eo qḋ comeditur aut maior aut equalis: ⁊ notum quideꝫ eſt ꝙ ipſius augmentum eſt propter humorum multitudinem: ⁊ paucitas ꝓpter ipſorum paucitatem: aut q2 ex ipſa in inteſtino monoculo ⁊ in colon ⁊ in faſcijs multum fuit retētum: qḋ eſt ſignū colicam precedens: aut ꝓpter expulſiue debilitatem.

¶ In iſto caplo determinat de ſignis egeſtionū: ⁊ diuidit̄ in tres partes. In prima enūmerat ſignificationes egeſtionum ſm̄ variaꝝ diſpoſitionū ꝯſiderationē. In ſcḋa oſtēdit qualis debet eē egeſtio laudabiliſſima. In tertia excuſat ſe. ibi ſcḋa[Que vero ex egeſtione eſt melior.]ibi tertia[Eſt aūt cum.] Prima diuidit̄ in quinque. Nam primo enumerat ſignificata quātitatis. ſcḋo modi ſubſtātie. tertio coloris. quarto forme ſiue figure. quīto tēporis exit⁹. ibi ſecūda[Et cognoſcit̄ etiā ex.]ibi tertia[Et eſt etiam cum colore.]ibi quarta[Egeſtio quoqꝫ plerūqꝫ.]ibi quīta[Et eſt cum ex hora.]De prima dicit ꝙ egeſtio plerūqꝫ cognoſcit̄ ſupple tanqꝫ ſignuꝫ diſpoſitionis corporis ex ſui quantitate. Et in hoc oportet ꝯſiderare an ſit amplior eo qḋ comedit̄: aut minor aut eq̄lis illi. Et certum eſt ꝙ augmentū eius ſupra illud qḋ comedit̄ ſignificat multitudineꝫ: paucitas aūt paucitatem humoꝝ: aut ſignificat ꝙ multū fuit de ea retētuꝫ in inteſtino monoculo: aut in faſcijs. i. aut in inteſtinis circūuolutis: ⁊ eſt ſignū precedēs colicaꝫ: aut ſignificat expulſiue debilitatē. ¶ Ubi nota: ꝙ lꝫ egeſtio ꝓprie dicat̄ ſuꝑfluitas digeſtionis prime: tñ hic ſumit̄ egeſtio pro omni ſuꝑfluitate trāſeunte per cōcauum inteſtinoꝝ ⁊ egrediente per anum ſiue fuerit humor: ſiue caro ſiue cibus: ſiue aliud. Sumit̄ auteꝫ hic humor large pro omni humiditate: ⁊ illud qḋ comeditur ſumit̄ pro cōmuni ad comeſtū ⁊ bibitū. ¶ Nota ſecūdo ꝙ egōnem maiorē aut minorē: aut equalē cum comeſto dꝫ intelligi ꝓportionaliter. Nam ex cibis certis dꝫ in corpore quedā quātitas ſuꝑfluere in digeſtione prima: ex alijs plus ⁊ ex alijs minus. tūc dicimus egōneꝫ eq̄lē comeſtis: quādo eſt in quātitate debēte ſuꝑfluere. tūc minorē quādo ab illa quātitate deficit. ⁊ tūc augeri quādo illaꝫ excedit. Nam nō eſt dubium ꝙ in corporis ſubſtantiā debet aliqḋ de cibo tranſire. ¶ Ex his patet cauſa prime partis regule. Nam ſi egeſtio auget̄. hoc eſt: q2 de ea plus eſt de humiditate qꝫ debet eſſe: ⁊ talis vocat̄ humor. Cōtingit tñ ꝙ hec humiditas amplior qñqꝫ eſt de cibo ſumpto: q2 nō tantū trāſiuit ad epar quātuꝫ debuit: ⁊ ꝯtingit ꝙ eſt de humorib⁹ a toto corpore vel ab aliquo mēbro fluētibus ſm̄ multos modos de quibus videndū eſt 16° tertij. in cap̄ de fluxu vētris oium modoꝝ. ⁊ 14.° tertij. in caplo de lubricitate ſtomachi. Ex quibus pꝫ: ꝙ lꝫ egeſtio imediate tātū ſignificet ſuꝑ ſtomachi ⁊ iteſtinoꝝ diſpōnem: tñ pōt ſuꝑ alia mēbra ſignificare. ¶ Scḋa pars regule pꝫ: q2 ſi eſt paucū hoc eſt ꝓpter paucitatē humoꝝ remanentium in fece: q2 fugit̄ plus debito a corpore. Aut q2 nō obſtāte ꝙ remaneat debite humida: tñ multū remanet in iteſtinis ⁊ maxime in monoculo ꝓpter ſui cōpoſitiōeꝫ ⁊ circūuolutionē: ſed in recto nō ita remanet: ⁊ hoc ſignum precedit colicam: quia multa cōgregata ſuꝑfluitate fit eius exiccatio: ⁊ difficultas exitus ⁊ dolor: qñqꝫ autē eſt ꝓpter debilitatē expulſiue: vnde remanet etiam qñqꝫ in ſtomacho vel multum morat̄ ⁊ diſſoluitur.

¶ Et cognoſcit̄ etiam ex eſſentia ſui: quoniā qḋ ex ea humiduꝫ eſt: aut ſignificat oppilationes: aut digeſtiue malitiaꝫ: ⁊ plerūqꝫ ſignificat meſeraice debilitatem que humorem non fugit: ⁊ quandoqꝫ eſt propter capitis reūmatiſmū: aut ꝓpter comeſtionem rei que egeſtionem humectat. Qr auteꝫ in humido viſcoſum eſt plerūqꝫ ſignificat liquefactionem: ⁊ hoc eſt cum fetore: ⁊ plerūqꝫ ſignificat maloꝝ humoruꝫ: ⁊ viſcoſoꝝ multitudinē: ⁊ hoc non cum multa exiſtit leuitate: ⁊ plerūqꝫ ſignificat nutrictia viſcoſa que comeſta fuerunt: ⁊ non pauca cum calore forti in cōplexione: ⁊ nō fuit inter ea digeſtio bona. Sed qḋ ex ea eſt ſpumoſuꝫ fortitudinis caloris ſignificat ebullitionem: aut multaꝝ ven

toſitatum permixtionē. Cū autem ex egeſtione eſt ſiccum: aut laborē ſignificat ⁊ reſolutionē: aut multam vrine prouocationē: aut igneū calorem: aut nutrientiū ſiccitatem: aut multā moras in inteſtinis: ſicut in ſuo dicemus capitulo. Cūq; humiditas ſicco qḋ eſt durum admiſcetur ſignificat ꝙ eiꝰ ſiccitas eſt: ꝓpterea ꝙ multū fuit retenta in humiditatibus ipſam exire ꝓhibentibus: ⁊ propter priuationem fellis pungentis ⁊ feſtinantis: ſed cū ibi non eſt longa retentio nec humiditatis in inteſtinis adſunt ſignificationes: cauſa in ipſa eſt ſuperfluitatis ſanioſe: ⁊ pungentis effuſio que ab epate fluxit in eo qḋ eſt coram ipſo ⁊ ſua ehatione non geuit do nec commiſceretur.

¶ Hic docet ſignificare ex modo ſube ex liqditate ⁊ duritie ⁊ viſcoſitate ⁊ ſpuma. Et diuidit̃ in qnque. ꝓ ponit ſignificata humide currētis. 2ᵒ viſcoſe. 3ᵒ ſpumoſe. 4ᵒ ſicce dure. 5ᵒ cōmixte ex duro ⁊ molli. ptes patebūt. ¶ In prima dicit ꝙ egeſtio humida ſignificat aliquā qnque ſuaꝝ cauſaꝝ: quaꝝ pma eſt oppilatio. ſ. venaꝝ inter ſtomachū ⁊ inteſtina ⁊ epar vtplurimū: qꝛ humiditas cibi non pōt penetrare. Pōt etiā oppilatio aliaꝝ venaꝝ eē cauſa humide egeſtiōis vt in fluxu epatico oppilatiuo ſāguineo. ¶ Scḋa eſt malitia digeſtiue virtutis: qꝛ nō bene digerit: ⁊ hoc pōt eſſe ex malitia digeſtiue ſtomachi: q̄re epar humiditatē illam malā nō trahit. Pōt 2ᵒ eſſe malitia digeſtiue epatis: quare humores genitos mēbra refugiūt ⁊ reijciunt ad inteſtina: ⁊ pōt eſſe ex malitia dīgōnis in venis vt in cholerica paſſione. ¶ Tertia eſt debilitas attractiue v̾tutis vene meſeraice que non ſugit chilū: ⁊ in hoc intelligit̃ debilitas attractiue epatis: quarum hec eſt fortior q̄ꝫ debilitas meſaice: vt hꝫ videri 16ᵒ tertij. ¶ Quarta eſt reumatiſmus capitis. i. fluxus humiditatis capitis ad ſtomachū: ⁊ per hoc dat̃ intelligi fluxus ab alijs mēbris. Di. n. reumatiſmi dupliciter faciūt egōnem mollē. Uno modo: qꝛ humor ei cōmixtus eam mollificat. 2ᵒ qꝛ dīgōnē ſtomachi ipedit. ¶ Quinta cā eſt aſſumptio rei vel cibi humectātis ſtercus. Et in hoc cōprehendunt̃ medicine lubricatiue lenitiue: ⁊ quocūq; modo per ventrē eductiue. Et ſiqs vult iſtaꝝ cauſaꝝ diſtinctionē reducere ad bimēbrem poterit illud facere: ſed nō curo. ¶ In ſcḋa pte dicit ꝙ viſcoſitas in fece humida ſignificat: aut liquefactiōē in corpore: ⁊ hec eſt cum fetore. Et cā eſt: qꝛ liquefactio pinguedinis: aut carnis aut humoꝝ eſt a calore putredinali ⁊ vſtiuo: quoꝝ eſt generare fetorem: aut ſignificat maloꝝ humoꝝ viſcoſoꝝ multitudinē: ⁊ iſta non eſt multū lenis aut equalis: immo in ea eſt inequalitas: qn̄q; aūt ſignificat nutriētia viſcoſa que fuerūt comeſta in non pauca quātitate ⁊ cum calore forti in cōplexione: ita ꝙ nō fuit iter ea digeſtio bona ⁊ iſta ſunt clara. ¶ In 3ᵒ parte dicit ꝙ ſpumoſa egeſtio ſignificat ebullitionem fortitudinis caloris: aut pmixtionē multaꝝ ventoſitatū: ⁊ nō eſt dubium ꝙ in forti ebullitione eſt permixtio humiditatis cum ventoſitate ſi ſpuma fieri dꝫ. ¶ In quarta pte dicit ꝙ egeſtio ſicca ſignificat aliqḋ iſtorū qnque primum eſt labor. ſ. corporeus ⁊ multa reſolutio. vnde in itinere ſunt ſtiptici: ⁊ hoc: qꝛ parum de humido remanet in ſuperfluitate. Scḋm eſt multa ꝓuocatio vrine: qa humiditas trahitur ab inteſtinis ⁊ remanet ſupfluitas ſicca. Tertiū eſt igneus calor vt accidit in febribus. Quartum eſt ſiccitas ſumptoꝝ. Quintū eſt multa mora in inteſtinis vt accidit multis habētibus inteſtina plena flegmate valde groſſo. vnde tarde egerūt ⁊ egerunt ſquibalas: ⁊ idē accidit ictericis. ¶ In qnta parte dicit ꝙ quādo in egōne eſt pars ſicca mixta cū humido claro: id eſt quādo egeſtio eſt cōpoſita ex parte ſicca dura ſenſibili ⁊ parte molli per ſe ſenſibili ſignificat aliquam duaꝝ diſpoſitionū. ¶ Prima eſt ꝙ ſuperfluitas prime digōnis fuit diu retenta in humiditate in inteſtinis: ⁊ non fuit cū illa cōmixta vere vel multum: ſed in illa infuſa. tūc enī ꝓpter lōgam moram exiccatur ſtercus ⁊ cum egreditur educitur cum eo humiditas in qua natat: ſicut quādoq; in icteritia accidit propter priuationē cholere pungētis. ¶ Et ſecūda eſt ꝙ quādo fiūt ſigna ꝙ inteſtina ſunt vacua ab humiditate ſignificatur per talem cōpoſitionem egōnis ꝙ virulentia acuta fuit trāſmiſſa ab epate: aut ab alio mēbro ad inteſtina que cōpulit expulſiuā ad expellēdum egōnem anteꝗ̄ talis humiditas cōmiſceat̃ cum fece: ⁊ faciūt vnum modum ſubſtātie.

¶ Et eſt etiam cum colore ſui dignoſcitur egeſtio: ciꝰ v̾o color naturalis igneus eſt leuis exiſtens igneitatis: qui ſi augmentat̃ fellis ſignificat multitudinē: ⁊ ſi minuit̃ ſignificat cruditatē ⁊ maturationis priuationem.

¶ Ponit ſignificata coloris. Et diuidit̃ in quinque. pmo ponit ſigna citrini coloris. ſecūdo albi. tertio nigri. quarto viridis. quinto fuſci. ibi ſecūda [Et ſi albus.] ibi tertia [Et ſi niger.] ibi quarta [Uiridis.] ibi quinta [Et ſimiliter.] In pma dicit ꝙ ſignificatio egōnis: quandoq; eſt ex colore: ſed nālis eius color eſt igneus exiſtēs leuis igneitatis. Et ſi fuerit amplius citrinne ſignificat multitudinem fellis. i. cholere fellee: ⁊ ſi deficiat ab illo ſignificat cruditatem ⁊ priuationē maturationis. ¶ Circa iſtā partem nota pmo ꝙ cholera vadens ad fel nāliter mittitur ad inteſtina: vt ea ſtimulet ad egerēdū ⁊ lauet a flegmatibus: vt dictum eſt ſupra cāplo de humoribus. ⁊ illa tingit feces tinctura citrina. Et in naturali diſpoſitione eſt gradus quē Auicēna vocat igneum: ſed leuis igneitatis. Ex quo patet ꝙ magis tincta debet eē fex q̄ꝫ vrina naturaliſſima. Nam vrina eſt infra igneam: vt pꝫ ſupra. Cauſa autē eſt: qa multa cholera requirit̃ ad bene abſtergēdum ⁊ ſtimulandū inteſtina: ⁊ non ſic requirit̃ in veſica: imo plurima multum obeſſet. ¶ Nota tamen ſecūdo ꝙ quādo eſt egeſtio maioris citrinitatis ſignificat abūdantiam cholere in quātitate vel calore. nam vt in cāplo de coloribus dictum eſt: calidior cholera eſt magis tingens in eq̄li quātitate. ¶ Sꝫ forte querit̃ cuius digeſtiue debilitatē ſignificat egeſtio minoris tincture. ¶ Et hic dicitur ꝙ plurimū ſignificat debilitatem digeſtiue epatis: quia epar non facit ſatis de cholera nec calidā ſufficienter. Pōt autē cōtingere ꝙ ex indigeſtione ſtomachi deficit tinctura: quia illā ſeqtur indigeſtio in epate: ⁊ quia citius egredit̃ egeſtio q̄ꝫ debita quantitas cholere ei cōmiſceatur: ⁊ quia multa eſt quantitas egeſtionis que ab equali cholera minus tingitur.

¶ Et ſi albus fiat quandoq; eſt eius albedo propter oppilationem in cānalibus fellis: ⁊ hoc ſignificat icteritiam: ⁊ ſi cum albedine eſt virus ſaniei habens odorē magni apoſtematis ſignificat apertionem.

¶ Ponit ſignificationes egeſtionis albe. Et diuiditur in duas. pmo facit hoc. ſecūdo ponit duas cōtingentias. ibi [Sanies.] Significationes v̾o albe egeſtionis ſunt due. prima eſt applicatio in cānalibus fellis. i. in vijs per quas

cholera a felle fertur ad inteſtina:⁊ hoc ſignificat icteritiam:⁊ cognoſcit̃:q2 eſt ſine multo fetore. Secũda ſignificatio eſt ꝙ ſi fuerint feces albe habẽtes fetorem ſaniei ⁊ fex eſt ſicut virtus.tunc ſignificat operationem magni apoſtematis.

¶ Sanus quoq3 qui non exercitatur multotiẽs egerit virus ⁊ saniez que eſt ei purgatio ⁊ euacuatio laudabilis:quoniam propter hoc remouetur ab eo laſitas que ei propter priuationem exercitij acciderat quemadmodum diximus in vrina. Preterea ſcito ꝙ egeſtio colorẽ igneum vehemẽter ſupfluuz habẽs multotiens in hora finium egritudinũ ſignificat maturationem:⁊ multotiẽs ſignificat diſpõnis malitiam.

¶ Ponit hic duas cõtingentias.prima eſt ꝙ ſanus quandoq3 qui dimittit exercitium egerit aliquid qđ eſt virus ⁊ ſanies:que egeſtio eſt ei purgatio per quam fit euacuatio laudabilis:quoniã per illam remouet̃ ab illo laſſitudo que ex dimiſſione exercitij ei accidit:ſicut dictum eſt ſupra in dimiſſione exercitij in vrina contingere. Modus aũt eſt:quia ex dimiſſione exercitij multotiẽs remanent humores ⁊ multotiens ſupfluitates tertie digeſtionis que cauſant laſſitudinẽ:ſed poſtea digeſte ⁊ in ſanies cõuerſe emittunt̃. vnde iſta eſt ſanies largo accepto vocabulo:vt deſcripſi in q̃ſtione de ſanie:⁊ dixi ſupra in capitulo de hypoſtaſi:⁊ tamen non eſt in vlcere vel apoſtemate genita. ¶ Secũda ↄtingentia eſt quã tu debes ſcire:⁊ eſt ꝙ egeſtio vehemẽter citrina ignea ſupflue quandoq3 in finibus morboꝝ ſignificat maturationẽ:⁊ quandoq3 ſignificat malitiã diſpoſitionis corporis. Nam cuz ſequit̃ eam alleuiatio ⁊ eſt multa ſine forti fetore facilis exitus:⁊ precedũt ſigna digeſtiõis in vrina ſignificat materiã ita maturã vt virtus ſufficiat eam expellere. Quando autem eſt pauca difficilis exitus fetida multũ:quaz ſequitur morbi augmentuz ⁊ virtutis imbecillitas:ſignificatur repletio nimia ⁊ tãta humoris malitia vt abſq3 digeſtione ſtimulet virtutẽ ad expellẽdum. Ex q̃bus patet ꝙ digeſti humores non ſunt conuerſi ad hypoſtaſis naturam ⁊ colorem ſemꝑ.bona autẽ talis egeſtio accidit in fine morbi ad ſalutem ⁊ mala que dicta eſt in ſtatu mortalis:põt tamen talis mala apparere in principio.

¶ Et nigra qdem ſignificat taliter qualiter ſunt vrine nigre ſignificationes. Significant enim aut aduſtionem fortem:aut egritudinis melancholie maturationez:aut nutriens tingens:aut potionem rei que melancholiã euacuat:ſed prima eſt mala.

¶ Hic ponit ſignificata nigre egõnis. Et diuidit̃ in tres. primo ponit in genere ſignificatiões egeſtionis nigre. ſecũdo docet cognoſcere melancholiã puram ⁊ illã diſcernere ab alijs humiditatibus nigris. tertio oſtendit varietatem ſignificationis melãcholie pure ⁊ alioꝝ humoruz nigroꝝ. ibi ſcđa[Et illa qdem.] tertia ibi[Ad vltimuz.] ¶ De prima dicit ꝙ nigra egeſtio ſignificat taliter qualiter dictum eſt de vrina nigra. Nam aut ſignificat vehemẽs incendiũ:aut maturationẽ egritudinis melancholice:aut nutriẽs tingens:aut potionẽ rei educentis humorem melancholicũ. ¶ Sed videt̃ hoc non eſſe verũ.naz vrina nigra aut ſignificat vehemens incendiuz:aut forte frigus:aut mortificationez innati caloris:⁊ hic ponit duo que ibi non ponũtur.ſ.aſſumptione rei tingẽtis ⁊ potum rei euacuãtis melancholiã.ideo non ſunt eedem ſignificationes. ¶ Hic dicit̃ ꝙ nec ibi:nec hic oẽs ſignificationes expſſit:ſed ambobus locis ↄiunctim exprimunt̃ eſſe:⁊ ideo oportet ꝙ ille locus ſuppleat̃ per illa que h̃ dicuntur:⁊ iſte per illa que ibi.⁊ non hic dicuntur.

¶ Et illa quidem que eſt propter puram melancholiam non ſufficienter cognoſcitur ex colore ſui:immo cognoſcẽda eſt ex acredine ſui ⁊ ponticitate ⁊ bullitione terre ex ipſa. Et eſt mala ſiue ſit egeſtio ſiue vomitus:⁊ ex ipſius proprietatibus eſt ꝙ in ſe luminoſitatem habet.

¶ Docet hic cognoſcere ⁊ diſcernere melancholiã puram a chimo nigro. Et dicit ꝙ ad cognoſcenduz ꝙ egeſtio eſt nigra ꝓpter puram melancholiã non ſufficit cognitio coloris:q2 aliquãdo eſt color niger ⁊ non eſt melãcholia pura:ſed cognoſcitur ex acredine ſui ⁊ ponticitate ⁊ ebullitione ſui ſuper terrã:⁊ eſt mala ſiue ſit egeſtio ſiue vomitus. Et de ſuis ꝓprietatibus eſt ꝙ iſta melãcholia habet luminoſitatẽ. ¶ Nota ergo ꝙ humor melancholicus purus dicit̃ humor melãcholicus in quo maxime intẽſa eſt ſiccitas terreſtris:⁊ iſta non eſt niſi melancholia aduſta:quaz Hippo. vocat fel nigrũ:que ideo dicit̃ pura:non q2 non habeat cõmixtionẽ alterius humoris:ſed q2 magis puram habet ſiccitatẽ terreſtrem. hec ergo habet acredines ⁊ ponticitatẽ mixtas ⁊ bullit ſuper terrã cum ꝓycit̃:vt dictum eſt.p̃ma primi.caplo de humoribus. Chimus vero niger dicit̃ de omni humore melancholico ſiue puro ad modum dictũ ſiue nõ puro. Et tu hec cogita ꝙ ex iſto aliter poſſent exponi illi tres aforiſmi 4ᵉ particule. Egeſtiões nigre q̃les ſanguis.⁊ diſſinteria ſi a felle nigro ⁊c̃. Et quibuſcũq3 egritudinibus incipientibus ⁊c̃.

¶ Ad vltimum vero humor melancholicus purus pernecans eſt ſm plurimuz cum egredit̃.ſ. eſt mortis ſignificatio. Chimi vero nigri exitus multotiẽs ↄfert ⁊ illud eſt:qñ melancholie radicalis exitus vltimã corporis aduſtionẽ ſignificat ⁊ humiditatem ipſius pemptionem.

¶ Facit qđ dixi ⁊ dicit ad vltimũ.in ſignificationibus nigre egõnis hoc eſt dicẽdũ ꝙ humor melãcholicus purus eſt ꝑnecans ſm plurimũ.i.qñ egredit̃ ſignificat mortez. Sed exitus chimi nigri quãdoq3 eſt ↄferens:⁊ cauſa eſt. ¶ Quia exitum melãcholie radicalis.i.pure ad ſenſum dictum ſignificat vltimã corporis aduſtionẽ ⁊ pemptionem humiditatis ipſius.non ſic autẽ chimi nigri exitus:q2 hoc põt eſſe ꝓpter eius digõnez. ¶ Nota tñ ꝙ põt talis melãcholia generari ⁊ nõ egredi per ſeceſſum vel vomitum:⁊ nõ erit mortalis oĩno:q2 erit pauca:vt patet in herpete eſtiomeno. ¶ Et tu hec nota.vt ſaluentur dicta Gal.in cõmento afoꝛ.allegatoꝝ.ad hũc ſenſuz in pnoſticis vitupat Hippo.humores puros:q2 enim vltimato exceſſu qualitatis dn̄antis in eo.hi enim ſignificant totius corporis cõplexionem ad illam qualitatez declinare aliter non eſſent hoc modo puri.

¶ Viridis autez egeſtio caloris innati ſignificat extinctionem.

¶ Hic docet ſignificata viridis:⁊ dicit ꝙ egeſtio viridis ſignificat extinctionẽ innati caloris. ¶ Ubi nota ꝙ viridis qñq3 eſt irealis:aut ſilis indico que ſignificat congelationem:⁊ per illaz viam mortificationẽ innati caloris:qñq3 aũt ſignificat cholerã çinariam aut praſſinã.⁊ ideo incendiuz tale vt inde ſequat̃ extinctio per viam reſolutionis:vtroq3 ergo modo ſignificat caloris innati extinctionez. Et hoc intelligat̃ ſi non fuerit ꝓpter olera ⁊ rem

tingētez aut in pueris in quibus leui ex aduſtione lactis accidit egeſtio viridis.

¶ Et ſimiliter fuſca.

¶ Ponit ſignificata fuſci. Et patet.

¶ Egeſtio quoqꝫ plerūqꝫ ex ſui cognoſcitur forma ex abſitia inflationis ſue aut ex inflatione: q̄m inflata ſicut ſtercus vacce ſignificat ventoſitatē.

¶ Docet cognoſcere egeſtionē ex ſui forma .i. figura quā habet poſt exitum: ⁊ ꝙ inflata ſicut ſtercus vacce ſignificat inflatiuam ventoſitatē. Sed dices tu hanc quō recipit. ¶ Dicit ꝙ paulatim attracta humiditate ad epar per meſeraicas fit minus ⁊ minus fluida: ita ꝙ tādem in monoculo ⁊ colon cōpletur ſubſtantia ⁊ groſſitie quā debet habere. ⁊ ideo apparitio egeſtionis famate in diſſinteria ſignificat ſanitatem ſuperiorum inteſtinorum ⁊ monoculi. Et quando multā habet ventoſitatez poſt exitum nō ſeruat figuram quam habet in exitu ⁊ acquirit in fieri: ſed q̄n caret illa ⁊ eſt debite ſubſtantie ſeruat eam.

¶ Et eſt cum ex hora ſui cognoſcit: q̄m cum egeſtionis exitus feſtinat ⁊ horam qua egredi ſolebat antecedit: ſignū eſt malum: qꝛ fellis ſignificat multitudinē ⁊ virtutis retētiue debilitatez: ⁊ ſi eius tardat exitus digeſtiue ſignificat debilitatem ⁊ inteſtinorum frigiditatem.

¶ Docet ſignificare ex hora exitꝰ: ⁊ duo ponit ſigna ratione quorūdam cōiunctorum. ibi [Et humiditatis.] Dicit primo ꝙ egeſtio cognoſcit ex hora exitus. naz illa que feſtinat ad exeundū eſt mala: qꝛ ſignificat abūdantiā cholere ſtimulantis ad exitum aut debilitatez retentiue. Sed q̄n ſignificat debilitatē digeſtiue ⁊ frigiditatē iteſtinorum.

¶ Et humiditatis ⁊ ſoni multitudo ventoſitates ſignificat inflatiuas. Colores quoqꝫ extranei ⁊ diuerſi mali exiſtunt: ⁊ nos ipſos in libro nominabimus particulari.

¶ Facit qō dictum eſt di. ꝙ multitudo humiditatis ⁊ ſoni ſignificat ventoſitatē inflatiuā que eſt cauſa ſoni: ⁊ colores extranei ⁊ diuerſi cōmixti ſignificant etiam malū: quia ſignificant humorem malum cōmixtum: aut impotentiam virtutis ſuper cibum equandum.

¶ Que hō ex egeſtione eſt melior eſt iūcta que eſt ſilium partium: ⁊ in qua aquoſitas ſiccitati eſt vehementer admixta: ⁊ cuius ſpiſſitudo eſt ſicut mellis ſpiſſitudo: ⁊ cuius exitꝰ eſt facilis ⁊ non pungit: ⁊ cuius color attinet citrinitati ⁊ non eſt multi fetoris: neqꝫ eſt priuata fetore: ⁊ nō habet gurgulationem neqꝫ rugitum: ⁊ non habet ſpumaz: ⁊ eius exitꝰ eſt in hora in qua ſolet: ⁊ ſm quātitatem que ei qō comedit eſt propinqua in quantitate ſui.

¶ Hic docet qualis debet eſſe egeſtio laudatiſſima: ⁊ primo facit hoc. ſecūdo ponit duo notanda. ibi [Et ſcito.] De prima dicit ꝙ illa egeſtio que eſt omniuz melior debet habere decem cōditiones. ¶ Prima ꝙ ipſa ſit partium ſimilium: ita ꝙ humiditas eſt vehemēter admixta ſiccitati. Nam digeſtio pfecta debet bene cōmiſcere humiduz cum ſicco. ¶ Secūda conditio eſt ꝙ eius ſpiſſitudo ſiue groſſities debet eſſe groſſities ſiue ſpiſſitudo mellis. Et per mel non debemus intelligere mel cere. Nam eē debet eius ſpiſſitudo tanta vt poſſit ſtare cōiuncta preter ꝙ fluat ⁊ currat: vt 2° pronoſticorum. cōmento .lj. ¶ Tertia cōditio eſt ꝙ eius exitus ſit facilis. ſignificat enim ꝙ non eſt viſcoſa. ¶ Quarta conditio eſt ꝙ non pungat inteſtina in exitu. ſignificat enim ꝙ caret pmixtione acuti preter naturam. ¶ Quinta cōditio eſt ꝙ eius color attinet citrinitati propter cauſam dictam ſupra. ¶ Sexta conditio ꝙ non ſit multū fetida: quia ſignificaret putredinem: nec priuata ſit fetore. Nam quia eſt ſuperfluitas incōueniens pro noſtro nutrimēto debet habere odorez nō placētem nec delectātem. ¶ Septima cōditio ꝙ non habeat cōiunctam gurgulationē: neqꝫ rugitum. hec eniz ſignificant admixtionē ventoſitatis: qua debet eſſe priuata cum digeſtio eſt optima. ¶ Octaua cōditio eſt ꝙ non habeat ſpumam propter eādem cauſam. ¶ Nona conditio ꝙ exitus eius ſit in hora ſolita ppter cauſam ſapius dictam. ¶ Decima cōditio ꝙ ſit quātitatis pportionate ad cibum iuxta modum dictū in pncipio capli.

¶ Et ſcito ꝙ nō ois egeſtionis equalitas eſt laudabilis: neqꝫ ois eius lenitas: qꝛ quādoqꝫ ſunt ppter vehemētem maturationē in omni parte ſitem: ⁊ quādoqꝫ ſunt ppter aduſtionē ⁊ liquefactionē ſimiles: ⁊ tunc qdem ſunt ex deterioribus ſignificationibꝰ. Et ſcito ꝙ egeſtio que eſt tēperate eſſentie que eſt ad tenuitatē non eſt laudabilis niſi cum nō ſunt cuz ea rugitus neqꝫ vētoſitates neqꝫ in ſui exitu paulatim iterſecatur: ⁊ ſi nō poſſibile eſt vt eius exitus ſit propter virus moleſtans qō eſt ei admixtum: ⁊ non pmittit vt coniungatur.

¶ Ponit duo notanda. primum eſt ꝙ non omnis equalitas neqꝫ omnis lenitas eſt laudabilis. Nā quādoqꝫ ſunt propter bonitatem egeſtionis: ⁊ quandoqꝫ propter dominium equale caloris preter naturam adurētis: aut putrefacientis: aut eliquantis: ⁊ quando ita ſunt ex deterioribꝰ ſignificationibus. Et modus diſcernendi eſt ex fetore ⁊ colore ⁊ corporis alleuiatione aut contrario. ¶ Secundum notabile eſt ꝙ tu debes ſcire ꝙ non omnis temperate eſſentie eſt laudabilis. nam non debet cum illa eſſe ventoſitas neqꝫ rugitus: neqꝫ debet in ſui exitu paulatim interſecari: quia ſi interſecatur poſſibile eſt ꝙ hoc ſit propter virus moleſtans qō eſt ei pmixtum ⁊ nō permittit vt ei coniungat .i. vt vna pars alteri iungat ⁊c̄.

¶ Eſt aūt cuz pleriqꝫ ſolliciti fuerint de ſignificatiōibus que in ſudore ⁊ aliis apparēt rebus: veruntamen de ipſis loqui pprius eſt in ſmone particulari. In ſmone quoqꝫ particulari ſimiliter replces expoſitionis augmentum in re egeſtionis ⁊ vrine ⁊ reliquorum.

¶ Hic excuſat ſe a determinatiōe de ſignis ſudoris ⁊ ſputi: quia determinare de iſtis videtur ſibi meliꝰ in libris particularibus ⁊c̄.

¶ Explicit Cōmentum Clariſſimi viri Ugonis Senenſis in primam ⁊ ſecundam Fen primi Canonis Auicenne.

¶ Eximij Doctoris magiſtri Antonij Fauētini Queſtio de Febre edita in felici ſtudio Ferrarienſi.

Queritur Utrū febris ſit cōplo. ꝛ ꝓbatur ꝙ non. ꝑmo ſic. Complexio eſt qualitas que prouenit imediate ex actione ꝛ paſſione qualitatum primarū in elementis repertaꝝ. prima primi. caplo primo. doctrine tertie. Febris autē ſit immediate ex calefactum eſſe humorum vel ſpirituum vel mēbrorum que non ſunt elementa. igiẗ febris nō eſt complo. ꝯña tenet. ꝛ minor colligitur ex mēte olum medicoꝝ: maior aūt eſt Auicen. ¶ 2° ſic. febris ē calor. igiẗ ſi eſt complo eſt complo cala. igiẗ quando flegmaticus febrit hꝫ cōplōnem calidā. nō igiẗ frigidam. igitur nō eſt flegmaticus. ꝯñs eſt falſum: qꝛ pari rōne homo iratus ꝛ exercitatus deſineret eſſe flegmaticus. ¶ 3° ſic. ꝑmuteẗ ſoꝛ. cholericus ad flegmaticū: ꝛ pono ꝙ dum ꝑmutaẗ ad flegmaticum incipiat febrire: ꝛ ſequitur ꝙ in eodē corpore calor ſimul ꝛ frigus intēdiẗur. ſi. n. febris eſt complo: ſoꝛ. conplo in calore intendetur. cum igitur eadē in frigore intendaẗ vt cōſtat ex caſu idem in calore ꝛ frigore ſimul itendetur: cōfirmaẗ in febre augmaſtica cibi ꝛ potus fridi refrigerāt complonem. Febris aūt cōtinue intendiẗ ex quo eſt augmaſtica. igitur ſi febris eſt cōplo eadem res in calore ſimul ꝛ frigore intenditur: poſtremo febris eſt calor. igitur febris eſt qualitas ꝑma ꝛ ſimplex: cōplo aūt eſt qualitas ſecūda q̄ ꝓuenit ex actione ꝛ paſſione ꝑmoꝝ. igiẗ febris non eſt complo: ꝯña optima: ꝛ maior eſt nota ex diffōne febris. minor aūt conſtat ex diffinitione complexionis.

Sed contra eſt qđ Gal. ꝛ Auicen. ꝛ oēs medici veteres dicunt febrē eſſe malā complonem calidā: qđ in ſequentibus patebit.

Circa ſolutionem qōnis tres fient articuli: in primo videbitur qđ ſit complexio quo melius ſolui queſtio poſſit. in 2° videbiẗ an in eodē ſubō ſimul eſſe poſſint complo ꝛ qualitas prima. in 3° pertractabiẗ ꝑncipale ꝓpoſitum. ¶ Quantum ad ꝑmū ſupponiẗ primo media extremis eſſe ꝯtraria: lꝫ ꝯtrarietate imperfecta. Suppoſitio pꝫ ex pħia. medium n. ſapit nām extremi. ex quo ſequitur ꝙ eſt impoſſibile aliquod ſubiectum a media qualitate ꝛ ab extrema abſolute denolari. nō. n. pñt de eodem ꝯtraria ſimul predicari. vnde non eſt poſſibile idē pallidū eſſe ꝛ albū abſolute: ſed ſolū in reſpectu. pallidū. n. ad fuſcū eſt albū: lꝫ nō abſolute albū. ¶ 2° ſupponiẗ ex nāli pħia calm ꝛ frigidū ꝛ ꝯtraria eſſe mediata eodemqꝫ modo humidum ꝛ ſiccuꝫ: quod hoc modo declaratur. Calor verus ꝛ ſimplex q eſt qualitas prima eſt qui in omni materia mixta in quam agit ſemper congregat homogenea ꝛ ſegregat etherogenea: frigus aūt quod eſt ſimplex ꝛ ꝑma qualitas eſt quod congregat homogenea in omni mā mixta in quam agiẗ ꝛ etherogenea: vt pꝫ ex diffōne vtriuſqꝫ poſita 2° de generatiōe: ꝛ 4° metheoroꝝ. nō. n. pōt calor ſimplex aliquādo homogenea ſegregare: ꝛ aliquando ꝯgregare ex quo ſimplex eſt ꝛ vi alterius agere nō pōt: ſicut viride: quod modo oculum congregat modo diſgregat. non. n. eſt ſimplex nigredo neqꝫ albedo: ſed compoſita: ſimplex autē nigredo ſemper congregat. non. n. poteſt diſgregare ex quo nihil albedinis participat. Cum igitur inter ſemper congregare homogenea ꝛ etherogenea ſegregare ꝛ ſemper congregare vtraqꝫ ſit medium: qđ eſt aliquando congregare aliquando ſegregare: medium erit inter calm ꝛ frigidū. idem conſtat ex propria actione vtriuſqꝫ. eſt enim calidi ſimplicis ſemꝑ ꝛ oēm mām in quam agit calefacere: frigidi aūt frigefacere: mediū aūt eſt aliq̄ñ ꝛ aliq̄ñ calefacere. aliq̄ñ vo ꝛ aliq̄ñ refrigerare. igiẗ medium aliqđ neceſſe eſt eſſe. ſicut ſi albi eſt oēm oculū diſgregare. nigri vo cōgregare. Cum medium ſit inter vtrunqꝫ neceſſe eſt inter album ꝛ nigrū medium dari: eadem rō probat in auaro ꝛ prodigo. eſt. n. auarus qui ſemper retinet: ꝛ quando opꝫ ꝛ quando nō opꝫ: prodigus autem qui ſemper expendit ꝛ q̄ñ opꝫ ꝛ q̄ñ non opꝫ: cū igitur medium ſit inter vtrunqꝫ opꝫ inter auarum ꝛ prodigum medium inueniri. ¶ Similiter probaẗ inter humidum ꝛ ſiccum mediū dari. eſt n. humidum qđ alieno termino facile terminatur. ſiccuꝫ vo qđ difficile vt conſtat ex diffōnibus eorūdē. 2° de generatione: ꝛ 4° metheororum traditis. inter difficile autem ꝛ facile eſt medium. igiẗ ꝛc. ¶ Idem probari pōt ex propria vtriuſqꝫ actione vt intelligenti conſtat. ¶ Idem pꝫ ex Boetio in libro ꝑdicamentorum qui ait. calm ꝛ frigidum ꝯtraria eſſe mediata. ¶ Idem Auer. dicit 3° de aīa cōmen. 4° in fine his vbis. in ſenſu tactus inueniẗ mediuꝫ inter contraria que comprehendit. contraria enim alia ſunt in ſpecie a medijs. idē dicit commento. 118. ſecundi de anima. ¶ Idem videtur ſentire beatus Thomas in ſumma contra Gent. libro. 4. capitulo. 81. ꝛ ſuper Boetium de trinita. ꝛ in libello de mixtione elementorum. ¶ 3° ſuppōiẗ ex pħia ꝙ mediū ſit ꝓxime ex mutua actione extremoꝝ ſi extrema ſint actiua inter ſe ꝛ paſſiua: aut proxime ex mutua actione medioruꝫ. Suppoſitio pꝫ. Si n. extrema ſint actiua inter ſe ꝛ paſſiua neqꝫ alterum ex toto alteri domineẗ neceſſe eſt cōtinuata actione vtrūqꝫ corrumpi: cum igitur mediuꝫ habeant neceſſe eſt mediū aliquod generari: vt ex ſcđo de generatione colligitur ab Ariſto. ꝛ Auerro. ꝛ 10. metaphyſice. Si aūt alteꝝ alteri ex toto dominaretur fieret alterius corruptio aut alterius generatio. Et ſi multa ſint media eadē rōne inter ſe agētia poterūt corrūpi: ꝛ mediū aliud generari. ſicut ex actione albi ꝛ nigri ſit medius color: ꝛ ex actione mediorum coloꝝ vel ſapoꝝ vel odorum fiunt alij medij colores vel ſapores vel odores niſi immediati ſint ꝛ proximi. non. n. infinite ſunt ſpēs medioꝝ ex quo extrema ſunt finita: vt dicitur in libro de ſenſu ꝛ ſenſato.

His poſitis ꝑma ꝯcluſio eſt. Complexio eſt qualitas vna ꝛ ſimplr media inter calorem ꝛ frigus: aut inter humorē ꝛ ſiccitatē: probatur. Complexio eſt qualitas que ſit ex actione ꝛ paſſione qualitatum primarum in elemētis repertarū: quod intelligi debet ꝓxime ꝛ immediate vt nonnulli dicunt: colores enī ꝛ odores ꝛ ſapores ex eadē actione fiunt: ſed non proxime: nulla autem qualitas ſit proxime ꝛ immediate ex actione dicta ꝛ paſſione: niſi qualitas media inter qualitates ꝑmas igitur ꝛc. conſequentia optima: maior eſt diffinitio complexionis tradita ab Auicen. ꝛ ab omnibus. minor autem conſtat ex tertia ſuppoſitione ꝛ ſecunda. voco autē complexionem qualitatē ſimplicē non virtute: ſed actu. eſt. n. potentia ꝛ vtute compoſita actu ſimplex ſicut color medius. ¶ Correlariū ꝑmū. Complexio non eſt qualitas ſecunda. q̄litatē aūt ſecundā voco q̄litatē q̄ nō eſt primo: neqꝫ ad ꝓximū genus ꝑmaꝝ pertinet: vt eſt color: ſapor: odor. qualitas. n. que eſt cōplexio eſt media inter qualitates ꝑmas velut inter ꝯtraria: mediū aūt ꝛ extrema pertinent ad idē ꝓximū genus: qꝛ oēs huiꝰ qualitates ſunt inuicē contrarie. ſicut omnes colores ꝛ extremi ꝛ medij ad idē ꝓximū genus ꝑtinēt: ad aliud vo ſapores. ¶ Scđm. complexio non eſt aliqua qualitas ſcđa ꝑter huiuſmodi qualitates medias ꝛ colores ꝛ ſapores ꝛ odores vt quidā videnẗ imaginari. probatur. omnis huiuſmodi qualitas ſcđa quecūqꝫ eſt nō poteſt ex actione ꝛ paſſione primarū qualitatum ſimplicium immediate produci. prius. n. producitur media q̄ eſt ꝓximi generis. ſicut ex actione ſapoꝝ

inter ſe prius fiunt medij ſapores ꝙ̄ odores. ¶ Tertium complexio eſt qualitas tangibilis: intenſibilis ⁊ remiſſibilis: qd Ugo negat: deductio intelligenti patet: qd niſi verum eſſet non contingeret alterum altero cholericiorē eē neqꝫ temperatiorem: neqꝫ ſignum ſumptum a temperie calidi ⁊ frigidi eſſet ſignum ſumptum a ſubſtantia cōplexionis temperate. ¶ Quartum. nulla eſt complexio equalis ad pondus. ſi. n. ſit cōplexio ex cōtrarijs inuicē agētib⁹ neceſſe eſt aut equipotētia ſint aut nō. ſi aūt equipotentia fuerint nihil fiet: vt dicit̃. 10. metaphyſi. ⁊ idē 2° de generatiōe Auerrois. ⁊ 2° colliget. ⁊ 4° metheoro. cōmē. 10. quā tū. n. alterū poteſt agere tātū alterū pōt reſiſtere. ſi vo nō ſunt equipotētia aut alterū ſimpl'r dominat̃ alteri: aut nō ſimpl'r: ſed ex parte quadā. ſi primum fiet alterius corruptio alterius generatio: vt iam dictum eſt: ſi 2m fiet complexio: neceſſe eſt igitur in omni complexione alterū vincere alterum vinci. igitur omnis complexio vnius contrarij naturam ⁊ virtutem magis ſapit ꝙ̄ alterius. ¶ Unde Auerrois hoc argumento probat contra Gal. nullam complexionem proprie temperatam eſſe ad pondus. in 2° enim libro de generatione. ſic dicit. mixtio contrariorum fit qn̄ alterum non dominatur ſuper alterum: neqꝫ habet equalem potentiam: ſi enim potentia alterius fuerit ſimpliciter dominans: corruptio erit dominati: ⁊ generatio dominantis: ⁊ ſi equales fuerint potentie: tunc non fiet altera forma: ſicut declaratum eſt in metaphyſica. ⁊ cum potentia alterius non fuerit dominās ſimpliciter: ſed dominās dominata: generabitur ex eis aliquod medium: ſed tamē declinat ad partem dominantis: ⁊ ideo hoc medium cum eo ꝙ eſt declinans ad aliquod extremorum habet aliquā latitudinem recipientem magis ⁊ minus. ¶ Et ex hoc apparebit etiā impoſſe eſſe aliquā cōplexionē temperatam: quam poſuit Gal. ſ. temperantiā que eſt ſm̄ extrema que ſunt in fine: nō temperantiā que eſt ſm̄ extrema complexionis ſpeciei in qua conſiderat medicina. Ex quibus verbis conſtat complexionem eſſe huiuſmodi qualitatē mediam que dicta eſt: ⁊ qd intendi poteſt ⁊ remitti: ⁊ ꝙ non eſt equalis ad pondus. ¶ Idem dicit contra Gal. 10° metaphy. ¶ Idem 2° colliget. primo cap. ⁊ vltimo. eadē rō probat in graui ⁊ leui dari nō poſſe aliquod mediū equale ad pondus qd probat Auerrois in 2° colliget. argumento generali: qd colligi poteſt hoc modo: omne qd compoſitum eſt ex duobus ſolis ſpecie differentibus alterū habet tanꝙ̄ formam: alterum tanꝙ̄ materiā. ſic enim Ar. probat animam eſſe formam dicens: animal conſtat ex duobus ſolis ſpecie differentibus corpore. ſ. ⁊ anima: alterum igitur eſt forma alterum materia: forma aūt eſt qua ꝑncipaliter res eſt id qd eſt: anima autem animalis ⁊ plante huiuſmodi eſt. igitur eſt forma. ſi. n. aliquid ex duobus ſolis ſpecie differentibus conſtet: neceſſe eſt ex vno principaliter pendeat: ſi enim vtraqꝫ haberent equalem principatum cum ſint ſpecie differentia non eſſet multitudo recte inſtituta: neqꝫ a natura fieri poſſet que nihil nouit facere: niſi qd recte inſtitutum eſt ⁊ ordinatum: oportet igitur alterum eſſe formam: alterum materiā: vel proportionale: forma autē eſt que materie dominatur ⁊ agit. igitur in oī cōpoſito ex duobus ſolis ſpecie differentibus oportet alterum ſupereſſe: alterū vo ſubeſſe. ¶ Dixi autē ex duobus ſolis ſpecie differentibus. nam binarius cōſtat ex duabus vnitatibus: quarū neutra eſt forma: ſed vtraqꝫ materia: linea quoqꝫ ex duabus conſtat medietatibus: quarū vtraqꝫ eſt materia: ſed nō differūt ſpecie. ¶ Preterea. nec numerus per ſe vnum eſt: ſed multitudo: aqua quoqꝫ lꝫ ex duabus medietatibus conſtet: non tamen ex ſolis duabus medietatibus: ſed ex materia ⁊ forma. ideo ſi qd mediū eſt inter graue ⁊ leue: qd ex diffinitionibus ſimpliciter leuis ⁊ ſimpliciter grauis ꝓbari poteſt: neceſſe eſt vno magis ꝙ̄ altero participet. ¶ Idem Auerrois primo celi. cōmēto. 7° his verbis. impoſſibile eſt enim in corporibus cōpoſitis aliqua cōponi equaliter: ⁊ nos poſt declarabimus: ⁊ ſi eſſet aliquod compoſitum equaliter: cōtingeret ꝙ aliquod corpus non moueretur omnino: ſed ſtaret in quocūqꝫ loco poneret̃: ſcilicet ſtaret aut ſuperius: aut inferius: aut in medio duorum contrariorum: ⁊ moueretur in ceteris: qd non inuenitur. ¶ Idem Alber. eodem loco. ⁊ Egidius 3° de anima. capitulo vltimo. Idē beatus Thomas in queſtionibus de malo. Idem Aui. prima primi. capitulo de complexionibus dicēs phos probare ꝙ impoſſibile eſt aliquo modo dari equale ad pondus.

¶ Jacobus autem ⁊ alij ideo putant dari aliquod equale ad pondus: qt putant contraria inuicem coniungi in eodē ſubiecto: vnde quādo fit tranſitus ex ſumma leuitate vel caliditate in ſummam grauitatem vel frigiditatē: neceſſe eſt ad equalitatem ponderalem venire: ſed cōtraria nō poſſunt ſimul eſſe. vt probatur in 3° articulo. ¶ Preterea. ſi admittatur aliquid ex grauibus ⁊ leuibus equaliter cōpoſitum eſſe non eſt neceſſarium ſequi qd dicit: corpus. ſ. huiuſmodi in medio aque ⁊ aeris poſitum moueri circulo: in quolibet autem elemento ſi totum ponatur moueri vel ſurſum vel deorſum: corpus enim mixtum qd mouet̃ ex loco in quo eſt: ideo mouetur: quia querit locum naturalem: ſi enim eſſet in loco naturali non moueret̃: corpus autem iam dictum non maiorem habet affinitatem cum vno ꝙ̄ cum alio. ideo quodlibet elementum eſt locus ſibi naturalis in quo appetet quieſcere: lꝫ virtutē habeat motiuam que ad reſiſtentiam proportionem habet debitam. nam quando aqua ex igne venit in ſperam aque: adhuc virtus motiua obtinet proportionem ſuam que non mouet: eo ꝙ non appetit. ¶ Preterea. ſi corpus datum ſit bipedale: ⁊ medietas ſit in aqua: medietas in aere: non poterit circulo moueri: nulla enim eſt ratio cur in dextrū potius ꝙ̄ in ſiniſtrum moueatur: nec cur vnum pedale potius ꝙ̄ alterum ſit principium mouēdi. ¶ Preterea. motus ſimpliciter naturales habent finem in quem tendūt: quo habito quieſcunt: vnde motū elementi vel mixti corporis naturalem impoſſibile eſt infinitū eſſe: quia natura que non eſt intellectus: non mouet ad aliquid quod haberi non poteſt. Si autem datum corpus circulo moueretur ſemper moueretur: nec vnꝙ̄ quieſceret.

¶ Quartum correlarium. Impoſſibile eſt idem corpus cōplexionatum eſſe: ⁊ abſolute calidum vel frigidum. Correlarium patet ex correlario prime ſuppoſitionis ⁊ concluſione iam probata.

¶ Quintum: nō omne mixtum eſt calidum quo ad equale ad pondus: nec omne humidum. probatur. complexio enim eſt qualitas media inter qualitates primas: que vt iam probatum eſt vel vna vel altera magis participat: ſi calido vel humido neceſſe eſt contraria ſit alteri: que contraria magis participat: duorum autem contrariorum ſi vnum eſt in rerum natura ⁊ alterum: qm̄ vtrūqꝫ ad mundi integritatem pertinet. vt dicitur primo celi. Igitur ſi complexio reperitur calida vel humida reperitur frigida ⁊ ſicca. ⁊ econtrario. omnis autē complexio alicuius mixti naturalis eſt complexio. igitur ⁊c̃. ¶ Confirmatur. mixta calida ⁊ frigida humida ⁊ ſicca ſunt inter ſe contraria. ſi igitur dentur mixta calida ⁊ humida: neceſſe eſt dari frigida ⁊ ſicca. Alioquin calido ⁊ frigido agētibus nunꝙ̄ cōtingeret frigidum ex parte calido dominari adeo ꝙ vtroqꝫ corrupto complexio fieri poſſit: ⁊ mixtū aliquod qd philoſophie repugnat. ¶ Idē cōſtat in his mixtis que coagulata ſūt a frigido vt ſunt melle: oſſa: nerui: cartilagines: melācholia: flegma: lac: ⁊ ſimilia: q̄ ſi calida ſūt ex participatione

tipatione ſolum ſunt calida: vt aqua: ſed caliditate ablata ſentiuntur frigidiſſima. vt Ar. dicit 4° metheororum.

¶ Quidam tamen putant omne mixtum abſolute calidũ eſſe: maxime vero animatorum corpus ⁊ viuum: quorum potiſſimus eſt Gentilis. prima primi lõgam circa hoc diſputationem faciens. ¶ Argumenta autẽ breuiter ſunt hec. ¶ Primũ eſt. cuiuſlibet mixti generatio eſt per digeſtionem. In omni enim mixto oportet humidum ſicco miſceri: qđ eſt opus digeſtionis. digeſtio autem fit a calido. igitur omne mixtũ a calido fit. qđ autẽ fit a calido abſolute calidũ eſt. ¶ Secũdum eſt. omne mixtum putreſcit: putrefactio autem eſt corruptio proprie ⁊ innate caliditatis ab aliena caliditate: qđ fieri non poteſt: niſi in quolibet mixto calor regat ⁊ dominetur: quando enim humidum cõtinere nõ poteſt eo ꝙ defecit fit putrefactio. ſi igitur in quolibet mixto calor dominatur ⁊ regit: oportet omne mixtum calidũ eſſe. ¶ Tertio adiungi poteſt qđ Ar. dicit 4° metheororum his verbis: facturum autem frigidum vt corruptionem: aut ſm accidens. ¶ Idem quoqꝫ Albertus innuere videtur 4° metheo. ſi diligenter legatur. Quod vero omne viuens ſit calidum ⁊ humidum perſuadent pluribus argumẽtis. ¶ Primo: quia omnis operatio viui corporis calido ⁊ humido perficitur vt ſpiritu ⁊ ſanguine: aut ꝓportionali. ¶ Secũdo: quia in quolibet viuo fit nutrimenti conuerſio in ſubſtantiam corporis nutriti: conuerſio autem huiuſmodi eſt opus caloris. ¶ Tertio: quia generatio viui corporis eſt prima participatio anime in calido naturali: ⁊ vita eſt eius permanſio.

¶ Sed cõtra eſt: primo qđ Ariſt. dicit generationem mixti corporis a calido fieri ⁊ frigido: ⁊ idẽ dicit 2° de generatione. ¶ Dicit autem beatus Thomas 4° metheororum. ſi eſt opus beati Thome. ꝙ ideo dictum eſt generationem mixti a calido ⁊ frigido fieri: quia quedam mixta generantur a frigido. ¶ Item Ariſt. dicit eodem 4° ꝙ coagulata. ſ. a frigido. vt ſunt inquit beatus Thomas metalla difficile putreſcunt: quia magis frigida ſunt ꝙ aer ſit calidus: qui tamen abſolute calidus eſt in naturali ſua diſpoſitione. ¶ Item Ariſt. iuxta finem quarti metheo. dicit ꝙ ea mixta: quorum materia magis eſt aqua naturaliter ſunt frigida quales ſunt metalla. ¶ Idem conſtat in cryſtallo: glacie: grandine: niue: pruina. ¶ Item Ariſt. dicit in lib° de animalibus ꝙ cerebrum frigidum eſt: ⁊ ad tactum frigidum ſentitur. qđ Ugo dicit ſe expertum eſſe nõnunꝗ in fractura capitis. ¶ Item ſunt fructus quidam ⁊ potentia ⁊ tactu frigidi: vt ſuccus lymonum: aranciorum: prunorum ⁊ pirorũ immaturorum ⁊ agreſta. ¶ Item Gal. dicit 2° tegni. ꝙ ſignum complexionis frigide eſt ꝙ manibus frigidũ corpus ſentitur. ¶ Item dicit ꝙ corpus temperatum mediocritatẽ in omnibus ſeruat: non .n. habet multam carnem: nec paucam: nec omnino durum: nec molle: nec calidũ: nec frigidum: nec humidum: nec ſiccum. Si vero dicatur frigidũ corpus iudicari frigidum: hoc eſt minus calidum ꝙ temperatum: neceſſarium erit iudicium frigidi pendere ex iudicio ⁊ cognitione temperati: temperatum autem non iudicatur temperatum: niſi ex eo ꝙ nec calidum nec frigidum ſentitur. vt Gal. dicit in principio ſecundi velut ſigno a ſubſtantia ſumpto. Si igitur omne viuens abſolute eſt calidum oportet temperatum eo iudicari temperatũ. qđ non eſt frigidum ad temperatum: nec calidum. In cognoſcendo igitur temperato oportebit cognitionem eiuſdem temperati antecedere qđ eſt ridiculũ. ſic enim ſi deberet iudicari a medico ſor. eſſe temperatum maxime in complexione per ſigna a Gal. tradita oporteret prius ſcire ipſum eſſe temperatum in complexione. ¶ Preterea. ſi corpus temperatum non eſt vere medium inter extremã caliditatem: ⁊ extremam frigiditatem cum quibus ob earum intenſionem vita non poteſt ſupereſſe: ſed ſolum eſt medium inter exceſſus temperamẽto improportionatos: vt Jacobus dicit: ſequitur corpus temperatum nõ eẽ medium inter multam carnem habens ⁊ paucam: ſed potius vergere in paucam carnem: qđ ita deducitur: extremũ frigidum ⁊ ſiccum eſt pauciſſime carnis: aut illi proximum: complexio enim melancholica eſt frigida ⁊ ſicca ⁊ pauciſſimi ſanguinis ⁊ carnis: calida vero ⁊ humida eſt plurimi ſanguinis ⁊ carnis. ſi igitur extremo frigido ⁊ ſicco ꝓximius eſt temperamentum ꝙ calido ⁊ ſicco proximius erit pauce carni ꝙ multe. cũ tamẽ Aui. dicat ꝙ magis inclinat in craſſitiem quandam ꝙ in maciem. Sed hec materia alias latius. ¶ Ad primũ igitur dici põt non omne mixtũ per digeſtionem fieri: vt eſt nix: cryſtallus. ¶ Secũdo. conceſſo ꝙ per digeſtionẽ fiat nõ opꝫ ſimpliciter calidũ eſſe: quia facta digeſtione poteſt poſt aduenire frigidũ cõgelãs a quo calore expulſo fit res frigida: vt in metallis cõtingit ⁊ cornibus: ⁊ vnguibus: ⁊ oſſibus: ⁊ neruis: que niſi frigida eẽnt nõ lederentur a frigido: nec flegmatici: niſi frigidi eſſent iuuarentur ab eſtate: ſicut iuuari dicit Hip. ⁊ Gal. 3° particula afori. ¶ Preterea calor naturalis a quo fit digeſtio non eſt niſi cõplexio quedã: que lꝫ aliquãdo plus ſapiat frigidi ꝙ calidi: digerit tamen vi calidi: qđ habet vnde digeſtio ſãguinis in lac a mamillis facta a complexiõe naturali fit mamillarũ que frigide ſunt ſanguini cõparate: ⁊ oſſa que ſũt ſanguine frigidiora ſanguinẽ ſuũ digerunt. ⁊ cerebrũ ſanguinẽ ſuũ ſe calidiorẽ: ⁊ ex ſpiritu vitali generat animalẽ digerẽdo: qđ Jacobus quoqꝫ a veritate aliquantum coactus cõcedit: ⁊ in qõnibus tegni. ⁊ in 21° tertij canonis. ¶ Preterea a calido celeſti põt fieri digeſtio. lꝫ paucum ſit ⁊ frigore minus: a quo poſtea res ſpiſſeſcit: ⁊ cõſtat ſicut Auerrois innuit 4° metheororũ. cõmẽto. 10° iuxta finem: ⁊ idẽ Ariſt. in libro de animalib°: qui calor potiſſimũ ẽ in ſeminibus rerũ animatarũ. ¶ Ad 2m dicitur. ꝙ metalla putreſcunt que frigida ſunt. verũ: quia cõplexione quadã participant que eſt calidũ naturale: eorũ que quãdo tãtũ habent calidi quãto opus eſt ad regendũ humidũ nõ putreſcunt: quãdo aũt nõ habent: ſed deficit ex frigore vel alia qualibet cauſa educitur foras calidũ naturale a calido cõtinẽtis quo calido educitur ⁊ humidũ: ſed nõ propter hoc opꝫ concludere omne qđ putreſcere põt calidũ abſolute eſſe. Albertus aũt quicqd dixerit ſuã habuit opinionẽ. ¶ Ad 3m dicitur. ꝙ Gal. in libro cõplexionũ nõ putat omne viuẽs abſolute calidũ eſſe: nec humidũ: niſi eidẽ mortuo cõparetur formice ⁊ tortuce ⁊ piſces multi natura ſunt frigidi ⁊ cutis: quedã eſt frigida: quedã ſicca: ⁊ dura: vt ipſemet dicit in 2° tegni. verũ autẽ eſt ꝙ vita eſt per calidũ ⁊ humidũ: puta per ſpiritũ ⁊ ſanguinẽ vel ꝓportionalia que abſolute ſunt calida: ſed non opꝫ quodlibet in quo eſt aliqd calidum abſolute calidũ eſſe: ſed opꝫ partes calidas adeo dominari vt res abſolute calida dici poſſit in roſis: in ſandalis: in prunis immaturis ⁊ lymonibus ſunt partes quedam ignee ⁊ calide: ſed adeo pauce ſunt vt nõ poſſint totũ reddere calidũ: in viuo igitur corpore partes calide dominantur ſaltem virtute: non mole. ¶ Ad quartũ dicitur. ꝙ in partibus corporis animati eſt calor nãlis qui vi calidi digerit nutrimẽtũ ſiue abſolute plus hẽat calidi ſiue nõ. ¶ Preterea. vt dictũ eſt adſunt ſpiritus: vel ſpiritibus quedã ꝓportionalia q̃ ſunt calida: quorum auxilio fieri põt nutrimẽti cõuerſio. ¶ Ad quintũ ſolutio patet ex dictis: niſi enim mã in quã aĩa debet introduci participaret huiuſmodi ſpiritu: aut ꝓportionali: nõ poſſet aĩa introduci: ſed nõ oportet abſolute calidã eẽ. Quod vero nõ omne mixtũ abſolute ſit humidum: patet: quia quedam ex terra maxime cõſtãt: vt patet in ſulfure: in lapidibus: ⁊ oſſibus: ⁊ cornibus: ⁊ ſimilibus.

¶ Sextum correlarium. nulla complexio poteſt in ſua ſpe

cie intenſiſſima eſſe: adeo ꝙ naturaliter non poſſit eſſe intenſior: ſit enim a complexio que fieri poteſt intēſiſſima: ⁊ conſtat: ex quo medium eſt inter contraria per ipſam intenſam in calore vel frigore vel humore vel ſiccitate poſſe fieri tranſitum ex vno contrario in aliud: ſicut per palidum fieri poteſt tranſitus ex nigro in albū: ⁊ econuerſo. ſit igitur intenſiſſima: ⁊ conſtat ꝙ agente actionem ſuam continuante quod intendit in contrarium ⁊ extremū materiam in quam agit deducere tandem corrumpet huiuſmodi complexionem. Si igitur nunc eſt intēſiſſima: ⁊ nō poteſt eſſe intenſior cum imediate poſt hoc actio agentis ad aliquid terminetur. neceſſe eſt in ꝯtrariū terminetur: ⁊ per conſequens non dabitur primum inſtans forme in qua actio agētis terminatur: puta caloris: aut alterius forme. qḋ eſt falſum: nunc enim ſupponimus dari primū rerum permanentium ⁊ qualitatum ⁊ ſubſtantiarum. ⁊ nō vltimū ex Ariſt. 8° phyſicoꝝ. qḋ īferius magis apparebit.

❡ Septimum. non poteſt dari cholericiſſimus homo: nec temperatiſſimus.

❡ Octauum. impoſſibile eſt in eodem corpore vel mēbro multas eſſe eiuſdem generis complexiones. probatur. oēs complexiones eiuſdem generis ſunt inter ſe contrarie: vt colores omnes inter ſe: ⁊ ſapores. Si igitur vna adeſt cōplexio non poteſt altera adeſſe: aliter oporteret idem habere: ⁊ plus ⁊ minus: vel calidi vel frigidi: vel humidi vel ſicci: vna enim complexio differt ab alia: ex hoc ꝙ altera plus habet vnius: altera alterius: aut ex eodem vna plus habet alia minus. Complexio enim calida non eſt vnius ſpeciei: ſicut nec colores medij plus albo participantes ꝙ̄ nigro omnes ſunt eiuſdem ſpeciei.

❡ Nonum. ſi aliquod membrum natura eſt frigidum ex complexione innata: qḋ ex influxu vel ſpiritus. vel ſanguinis ſit calide complexionis priorem perdit complexionē: ⁊ nouam induit: ſicut oſſa: quando ſunt mortua frigidam habent complexionem: ⁊ lac: qḋ extra vbera diu permāſit que duo antea erāt calida pticipatiōe ſpirit⁹ ⁊ ſanguinis.

❡ Decimum. quot ſint ſpecies complexionum ſpecialiſſime certo ſciri non poteſt. probatur: non enim poteſt ſciri quot ſunt ſpecies mediorum inter contraria ex quo non conſtat nobis quot modis: ⁊ vijs contraria poſſunt miſceri: hec. n. ſunt ſecreta nature: nec enī ſciri poteſt quot ſunt ſpecies colorum mediorum. ❡ Secunda concluſio: nulla complexio proprie eſt compoſita. probatur: omnis cōplexio eſt qualitas: omnis autem qualitas eſt vna: compoſita autem complexio: ſi qua eſt non eſt vna qualitas: ſed due ex quibus non ſit vnū per ſe: non enim agunt inter ſe: nec patiuntur. igitur ⁊c̄. Solent tamen medici quaſdam complexiones dicere cōpoſitas complexionem vocantes numerum duarū cōplexionū ſibi inuicem cōſentiētiū vt eſt calida ⁊ ſicca cōplexio que nō ſunt vna cōplexio: ſed due.

Quantum ad ſcḋm articulū. ſupponit̄ primo ꝙ maior eſt cōtrarietas extremi ad medium ꝙ̄ mediorum inter ſe. Suppoſitio patet: ſi enim medium contrarium eſt medio: hoc eſt: quia extremi ratione participat: igitur eidem medio extremum magis cōtrarium eſt: aut ſaltem non minus: quod noſtro propoſito ſufficiet. ❡ Secundo ſupponitur. ꝙ contrarietas terminorum eſt cauſa contrarietatis motuum 5° phyſicoꝝ. ex quo ſequitur ꝙ maior eſt repugnātia inter terminos motuum contrarios ꝙ̄ inter motus: qꝛ propter quod vnum quodq;: ⁊ illud magis. ❡ Tertio ſupponitur. ꝙ contraria differunt abinuicem ex propria natura ⁊ ſpecie ſua: vt album ⁊ nigrum: dulce ⁊ amarum: non enim ex alia natura poſſunt eſſe contraria: alioquin non eſſent per ſe ⁊ proprie contraria. ❡ Quarto ſupponitur. ꝙ contraria ſub eodem genere poſita maxime diſtant abinuicem. ❡ His poſitis ſit hec prima concluſio. Non eſt poſſibile complexionem ⁊ qualitatem primam ⁊ ſimplicem eiuſdē generis in eodem ſubiecto eſſe. probatur. due complexiones eiuſdem generis non poſſunt ſimul in eodem ſubiecto eſſe: vt probatum eſt. aliter idem eſſet plus calidi participans ⁊ minus. Sed contrarietas ⁊ repugnantia mediorū eſt minor: aut non eſt maior ꝙ̄ contrarietas extremi ⁊ medij: vt habetur ex prima ſuppoſitione. igitur ⁊c̄. Ideo mirandū eſt de Jacobo qui videtur putare complexionem eſſe huiuſmodi qualitatem mediam que dicta eſt: ⁊ tamen in eodē membro ponit complexionem ⁊ calorem ſimplicem: ⁊ frigus ſimpliciter: ⁊ aliquando equales. Idē Ugo in prima primi. ⁊ in queſtione magna quā edidit an complexio ſit qualitas. ❡ Secūda concluſio. nō eſt poſſibile duas qualitates extremas in eodem ſimul eſſe vt calorem ⁊ frigus. concluſio probari poteſt ex concluſione iam probata: maior enim eſt contrarietas extremi ad extremum ꝙ̄ extremi ad medium. igitur ⁊c̄. ❡ Sed probatur eadem cōcluſio pluribus argumentis: quia oppoſitū hodie currit per ſcholas: lꝫ opinio huiuſmodi ſit contraria auctoribus probatis ⁊ doctoribus antiquis: ⁊ philoſophis ⁊ medicis. 5° enim phyſicorum. mediū eſt in quod prius venit mutās ꝙ̄ in extremum. igitur ſi aqua debeat ex frigido in calidū permutari: oportet prius in medium venire: medium aūt inter calidum ⁊ frigidum ſpecie differt ab extremis. vt Auerrois dicit 3° de anima. cōmento ſupra allegato. non igitur cum aqua incipit calefieri mox aufertur aliqḋ veri frigoris ⁊ introducitur aliquid veri caloris: ſic enim nunꝙ̄ introduceretur aliquid medium ſpecie differens ab extremis. ſed ſemper ſola caliditas adeſſet ⁊ frigiditas: lꝫ quādoq; ex vna plus: quandoq; ex alia: quandoq; equaliter vt hi concedunt qui hanc opinionem ſequuntur. ❡ Preterea eadē eſt natura totius homogenei: ⁊ cuiuſlibet partis: ⁊ eadem virtus ⁊ actio. ſicut Auerrois dicit primo celi. Caliditas autem ſumma eſt quidam homogeneum: qḋ conſtat ex partibus eiuſdem rationis: ſicut dicunt qui opinionem ſequuntur. igitur eadem erit virtus ⁊ actio totius ⁊ cuiuſlibet partis. ſicut eadem eſt virtus terre pedalis: ⁊ actio: ⁊ cuiuſlibet partis que eſt deſcendere: eſt autem caliditas ſumme natura ⁊ virtus vt omni frigiditati ſit contraria: ⁊ in omnem agat: niſi aliquid prohibeat: ⁊ nullam ſecum patiatur. igitur eadem erit natura cuiuſlibet partis: nulla igitur frigiditas poterit eſſe cum aliqua caliditate: nec econtrario. ❡ Preterea frigiditas vt. 8. agit in omnem caliditatem vt. 8. niſi aliquid prohibeat: igitur actiuitas caliditatis vt octo eſt maior reſiſtentia frigiditatis vt octo. cum igitur qualis eſt proportio totius ad totū: talis ſit partis ad partem: actiuitas frigiditatis vt. 4. erit maior reſiſtentia caliditatis vt. 4. igitur frigiditas vt. 4. agere poterit in caliditatem vt. 4. igitur duobus inuicem cōiunctis: quorum vtrunq; eſt calidum vt. 4. ⁊ frigidum vt. 4. alterū aget in alterum: ⁊ ſic inter ſimilia omnino fiet actio. ❡ Confirmatur. maior eſt reſiſtentia caliditatis vt octo ꝙ̄ caliditatis vt. 4. ſed frigiditas vt. 4. poteſt agere in caliditatem vt octo. igitur multo magis in caliditatē vt. 4. quod maxime cōtinget: ſi duo ſint ſubiecta ad imaginationem: quorum alterum ſit frigidum ſolū vt. 4. alterum vero calidum ſolum vt. 4. nihil frigoris habēs. ❡ Preterea non repugnabit aliquid eodem tempore ad calidū vt. 4. ⁊ frigidum vt. 4. ſimul intendi ⁊ moueri motibus contrarijs. Maior enim eſt repugnantia terminorum ꝙ̄ motuum. vt dicitur in 3ª ſuppoſitione. ❡ Preterea. ſi caliditas vt octo. ⁊ frigiditas vt octo: maxime repugnant vt hi dicunt: caliditas vt. 3. ⁊ frigiditas vt. 3. minus repugnabunt ꝙ̄ caliditas vt. 4. ⁊ frigiditas vt quatuor. quia magis elongantur a natura contrariorum. cum igitur iuxta

poſitionem ſit poſſibile caliditatem vt quatuor ⁊ frigiditatem vt quatuor ſimul eſſe: multo magis frigiditatē vt 3. ⁊ caliditatem vt 3. ❡ Nec obſtat qđ dicitur latitudines oportere compleri. hoc enim oportet probari non ſolum dicere. ❡ Preterea ſequitur ꝙ non ſit reactio: qđ ſenſui repugnat. ⁊ mixtionem tollit: quod tamen deducitur hoc modo. Sit a. materia prima ſolam quantitatem habens cū humiditate: aut ſiccitate: ſiue materia ſit aliud a quantitate: ſiue non: in qua nihil ſit frigoris: nec caloris: iuxta imaginationem: ⁊ ſit b. aqua ſumme frigida que calefiat: ⁊ tandem fiat ignis: ⁊ conſtat ꝙ b. aliquando plus poterit calefacere ꝗ̄ frigefacere aliquando minus. igitur aliquando equaliter. capiatur igitur b. quando tantūdem poteſt calefacere quantum frigefacere: ſiue habeat equalem caloris menſuram ⁊ frigoris: ſiue non: ⁊ applicetur a. materie in quam agit: ex quo nulla eſt reſiſtentia vt poſitū eſt: aut igitur calefaciet: aut frigefaciet: aut neutrum faciet: ſi neutrum: aut hoc ideo euenit ꝙ qualitatem mediam introducit que non eſt calor: nec frigus: aut quia nihil agit. non primum: q2 vt ſupra ex Ariſtotele ⁊ Auerroi dictum eſt. Media qualitas non poteſt introduci quando contraria ſunt equipotentia: vt eſt in caſu. ſi 2^{m}: hoc ideo eſt: q2 altera qualitas alteri reſiſtit ne agat: puta calor frigori ⁊ frigus calori. igitur ſi in materia a. ponatur ſumma caliditas: ⁊ fiat ignis: vel ſūma frigiditas: ⁊ fiat aqua pura: multo magis reſiſtetur frigiditati: ne agat vel caliditati. Sed ſi in materia a. ponatur ſumma caliditas vel ſumma frigiditas aget a. in b. ⁊ b. non aget. igitur ⁊c̄. Qꝫ autem calefaciat ſimul ⁊ frigefaciat fieri non poteſt. Idem enim moueretur motibus contrarijs. ❡ Preterea. calor ⁊ frigus ſunt contraria: aut igitur quilibet calor cuilibet frigori eſt contrarius aut non: ſi primū: quilibet calor aget in quodlibet frigus: ⁊ illi repugnabit: nec poterit cum eo eſſe: qđ poſitio negat. ſi 2^{m} ſignentur calor ⁊ frigus cōtrarij: ⁊ ſint vt poſitio dicit calor vt octo: ⁊ frigus vt octo. igitur ex 3^{a} ſuppoſitione ex propria natura ⁊ ſpecie ſunt ꝯtraria: igitur quolibet caſu poſſibili poſito quo erunt in rerum natura ſemper erunt ꝯtraria: ſicut enī natura nō aufert iſtis poſſitis nō aufert ꝓprietas q̄ naturā ſequitur. igitur ſi deus creet maiorē caliditatem ꝗ̄ vt 8. eodem modo ⁊ frigiditatem erunt contraria: qđ eſt falſū: nō .n. maxime repugnabūt: ſiue diſtabunt ſub eodem genere. ❡ Qꝫ ſi dicatur frigiditatem infinitam ⁊ caliditatem infinitam eſſe cōtraria ſtatim concluderetur non eſſe contraria: que enim nō ſunt: nec poſſunt eſſe in genere non poſſunt eſſe contraria: contraria enim ſunt que ſub eodē genere poſita maxime diſtāt: que autem non ſunt nec poſſunt eſſe non ſunt: nec poſſunt eſſe in genere: quia 4° topicorum. dicitur ꝙ non entis nō ſunt genera: nec ſpecies: infinita autem caliditas ⁊ infinita frigiditas non ſunt: nec poſſunt eſſe. non igitur ſunt cōtraria. ❡ Preterea ſequeretur ꝙ ignis ⁊ aqua non eſſent proprie inuicem contrarij ſm qualitates ſuas: quod eſt cōtra Ariſto. 2° de generatione ⁊ phos omnes. ❡ Correlarium primum. quando aqua ex frigiditate in caliditatem permutatur prius remittitur in frigiditate donec ad primum non eſſe frigiditatis veniat in quo mediū aliquod primo generatum eſt inter calorem ⁊ frigus ſiue ſit tepiditas: ſiue aliud: quo intenſo in ea qualitate verſus quam aqua permutatur: tandem in ſimplicem caliditatem tranſit in qua poſtea intenditur. ❡ Scđm. neceſſe eſt dari primum caloris ⁊ frigoris ⁊ medij abſolute: non autem vltimum. vt Ariſto. dicit 8° phyſicorū. qui dicit ꝙ datur primum albi non vltimum: nec exponi poteſt ſicut Burleus ⁊ Nominales dicunt: ꝙ datur primū huius albi: puta cuiuſlibet gradus: ſed non primum abſolute albi: ſiue albedinis. Si enim ſic intelligeret non dixiſſet dari primum albi non vltimum: cuiuſlibet enim gradus datur primū ⁊ vltimum: quia in indiuiſibili conſiſtit. Hec tamen materia ad philoſophos magis pertinet.

Quantum ad tertium articulum ſupponitur primo diffinitio egritudinis: que eſt diſpoſitio non naturalis a qua operationes viuentis per ſe ⁊ imediate ſenſibiliter leduntur. ❡ Supponantur ſecūdo omnia que hactenus probata ſunt. ❡ Prima concluſio. Febris non eſt calor qui eſt qualitas prima. ſi enim eēt qualitas prima eſſet contraria complexiōi: nec poſſet vna cum complexione eſſe: vt iam probatum eſt: cum igitur membrum vel corpus qđ febrit ſemper complexionē habeat: non erit febris calor ſimplex ſiue qualitas prima.

❡ Secunda cōcluſio. Febris eſt complexio: probatur. oīs enim calor aut eſt ſimplex: aut compoſitus: non eſt autē ſimplex vt probatum eſt. igitur erit compoſitus qui eſt cōplexio. ❡ Preterea febris eſt calor naturalis mutatus in igneum. vt Gal. dicit prima aforiſmorum. calor autem naturalis eſt complexio: eſt enim complexio naturalis calido participans: vt conſtare poteſt ex dictis ex quo in mixto corpore non poteſt eſſe calor ſimplex: vt iam probatum eſt. ❡ Idem dicunt medici omnes: ⁊ maxime antiqui. vt infert Iacobus in prima primi. capitulo de complexionibus qui dicunt calorem naturalem ⁊ ſanitatem ⁊ complexionem ⁊ mixtionē idem eſſe. ❡ Preterea. febris eſt morbus: aut igitur mala complexio: aut mala compoſitio: aut ſolutio continui: non oportet autem in febriente fieri malam compoſitionem: nec ſolutionem continui: igitur erit mala complexio. ❡ Idē dicit Galenus in libro de febribus. ꝙ imoderatio diſcraſie in ſupabūdātia caliditatis ē febris: imoderatio aūt diſcraſie eſt ipſamet mala cōplexio imoderata: ſicut moderantia cōplexionis eſt complexio moderata. ❡ Item Auicēna dicit. ꝙ febris ethica eſt complexio facta membro conueniens. Idem indubitanter tenent omnes medici veteres: licet quidam noui putent eſſe calorem qui eſt qualitas prima.

❡ Tertia concluſio. Febris non eſt calor compoſitus ex naturali ⁊ extraneo aduenienti: poſito ꝙ alter ab altero differat: ⁊ ex vtroqꝫ vnus calor fieri poſſit. probatur. calefactum eſſe ſpiritus eſt per ſe: ⁊ imediata cauſa febris efficere. non eſt autē imediata cauſa caloris compoſiti: ſed per accidens ſolum: quatenus ſcilicet eſt immediata cauſa aduentitij ⁊ extranei. igitur ⁊c̄. ❡ Preterea. calor extraneus priori adiunctus eſt immediata ⁊ per ſe cauſa ledendi ſenſibiliter operationes. igitur ex ſuppoſitione prima eſt egritudo: que autem ſit niſi febris dicatur fingi nō poteſt.

❡ Preterea. ſi febris eſt calor compoſitus ex naturali ⁊ extraneo non poſſet tota febris auferri: niſi calor naturalis totus auferretur. Sed ablato calore naturali aufertur ſanitas ⁊ vita. igitur tota febre ablata aufert vita: quod eſt abſurdum. ❡ Preterea febris eſt calor extraneus accenſus in corde: ſed calor compoſitus ex naturali ⁊ extraneo non eſt extraneus niſi ex parte. ergo non niſi ex parte eſt febris: calor enim naturalis qui preeſt non eſt extraneus: aut ſi eſt extraneus per accidens eſt extraneus: pari etiā ratione calor compoſitus per accidens eſt extraneus: ratione. ſ. caloris aduentitij: non igitur per ſe ⁊ primo febris erit calor extraneus. quod videtur mirabile. ❡ Febris enim ex ſe: ⁊ ex propria natura: ⁊ non ratione alterius extraneus eſt calor: ⁊ vt Gal. dicit eſt ex genere ſuo preter naturam.

❡ Quarta concluſio. calor naturalis ſiccitati coniunctus: propter quam operationes ledit non eſt febris. probatur

eodem medio quo proxima: ſi enim calor naturalis ex ſola ſiccitate ledit: immediata cauſa ledendi eſt ſiccitas: nō calor. igitur ſiccitas eſt egritudo non calor. ¶ Preterea. ſi calor ſiccitati coniunctus eſt febris nihil repugnabit ſiccitatem ex qua ledit augeri: ⁊ magis ledere: ponatur igitur ꝙ ſiccitas intendatur: ⁊ calor remittatur: ita ꝙ equaliter vel plus ledantur operationes ex augmento ſiccitatis ꝗ̃ prius: ⁊ ſequeretur aliquid magis ⁊ magis febrire ⁊ continue refrigerari: quod claudit contradictionem. Si enim magis febrit magis calet. ꝙ vͦ maior fiat febris patet ex augmento leſionis que a febre facta cōtinue fit maior. augmentū enim effectus eſt ex augmēto cauſe. ¶ Correlarium: nec proprietas mala vel ex veneno vel ex humore putrido: nec alia qualitas calori naturali coniuncta ex qua operationes leduntur poteſt facere calorem naturalem eſſe febrem.

¶ Quinta concluſio pro defendenda opinione Gentilis. ſi calori naturali calor nouus addi poteſt: vel idem ſpecie vel differens ſpecie calor additus eſt febris. Hec concluſio ſequitur ex proxima. Si enim febris non eſt calor cōpoſitus: nec eſt ſolus calor naturalis qui preeſt: vt conſtat. in ſanitate enim eſſet febris: neceſſe eſt ꝙ ſit calor additus: ſi calor addi poteſt. ¶ Preterea. hic ſolus eſt egritudo: vt probatum eſt: quia eſt immediata: ⁊ per ſe cauſa ledendi. Si enim queratur. propter quid ledantur actiones febrientis rationabiliter reſpondentes dicimus: quia adiunctus eſt nouus calor extraneus vel ex ſole vel ex cibo vel ex alia cauſa: ſicut ſi themoni additum ſit lignum ob quod nauis moueri non poſſit: dicimus ꝙ lignum additum eſt cauſa non themo: nec aggregatum ex themone ⁊ addito. ¶ Preterea ſor. in ſanitate exiſtenti ſolo calore extraneo calori naturali addito ⁊ poſito ponitur febris: ⁊ ſolo calore extraneo ablato aufertur febris. igitur calor additus eſt febris. conſequentia eſt optima: quia oppoſitum contradictionem claudit ex terminis: antecedens etiam eſt manifeſtum. igitur ⁊c. ¶ Eandem concluſionem probat Gentilis tribus argumētis. ¶ Primum eſt tale. Febris eſt morbus naturali adueniens complexioni. vt Gal. dicit: hoc eſt naturali calori. Cum igitur omnis morbus non veniat niſi aut ex additione: aut diminutione. vt idem Gal. dicit in libro de accidenti ⁊ morbo: ex additione naturalis caloris neceſſe eſt veniat: diminutio enim caloris eſt refrigeratio que non fit in febre. ¶ Secūdum eſt. ſi calori naturali adueniat frigiditas ea erit morbus non calor naturalis. igitur eadem ratione: ſi adueniat calori naturali nouus calor erit ille egritudo: ⁊ febris ſi actiones ſenſibiliter ledat. ¶ Tertium eſt. medici intendunt naturalem calorem conſeruare: additum autem corrumpere: non intendunt autem corrumpere: niſi febrem. igitur calor additus eſt febris. Quod vͦ non ſit calor naturalis probat. primo: quia eſt calor preter naturam. Secundo: quia ſextus digitus prioribus quinque additus eſt morbus: nullus autem priorum: eadem igitur ratione calor additus erit febris non prior.

¶ Sexta concluſio que ponitur contra Gen. probabiliter. Si calor ſpecie differt a calore naturali: ⁊ vterqꝫ ſit complexio: aut alter ſit ſimplex: alter ſit complexio: non poteſt teneri calorem naturalem ſupereſſe calore extraneo adueniente. Concluſio patet ex dictis: quia due complexiones contrarie non poſſunt ſimul eſſe: nec ſimplex calor ⁊ compoſitus.

¶ Septima concluſio. contra eandem probabiliter. Si calor additus eſt eiuſdem ſpeciei ſiue intenſior ſiue non: non poteſt virtutem aliquam habere poſitiuam aliquid ⁊ abſolutum producentem que eadem ſit calori iam addito que calori naturali non competat. probatur. Ubi eſt eadem eſſentia ⁊ natura: eſt eadem virtus eſſentiam ſequens vel eadem eſſentie: ſicut virtus calefaciendi: que eſt eadem calori adeſt omni calori. ſi quid enim ex eſſentia ſua eſt potens aliquid facere contradictionem claudit in aliquo eſſe eandem eſſentiā in quo non ſit eadem virtus. Si igitur calor additus eſt eiuſdem nature cum naturali calore: neceſſe eſt: ſi virtutem habet que ſit eadē nature in calore naturali eandē reperiri. ¶ Et ſequitur. ꝙ ſi habet virtutem exiccandi: aut vim veneni: aut aliam habebit: ⁊ calor naturalis qui preeſt: ex quo etiam ſequitur ꝙ non poteſt calor additus agere in naturalem ex ſua eſſentia vel virtute que ſit eadem eſſentie. ¶ Et confirmatur hoc. quia frigiditas vt quatuor coniuncta caliditati vt quatuor non agit in caliditatem. igitur multo minus calor aget in calorem per ſe: per accidens enim forte non eſt inconueniens: maior enim flamma comburit minorem.

¶ Octaua concluſio. Febris eſt calor naturalis factus intenſior ꝗ̃ debeat. Ex quo operationes ſenſibiliter ledantur. Concluſionem autem non intelligo quaſi calor compoſitus ex naturali ⁊ addito ſit febris. Hoc enim iam reprobatum eſt. nec ponimus calorem calori poſſe adiungi in eodem ſubiecto. ſed dicimus eundem calorem fieri poſſe intenſiorem: eo ſolum ꝙ magis reducitur de potentia ad actum: licꝫ nulla qualitas realis acquiratur que non fuerit prius. ¶ Probare autem ꝙ intenſio forme ſit hoc modo: ⁊ non per additionem gradus ad gradum in eodem ſubiecto eſt longe alienum a propoſito: ⁊ magis ad philoſophiam pertinens: tria tamen argumenta ad preſens adducemus ob curioſitatem eorum qui in medicina querunt philoſophica: ad probandum ꝙ intenſio non fit per additionem gradus ad gradum: nec remiſſio per ablationem que aliquantum perſuadent. ¶ Primum eſt. capiatur a. caliditas vniformis intenſa vt quatuor extenſa in bipedali: ⁊ ad imaginationem tota ponatur in vno pedali eiuſdem bipedalis: ⁊ arguitur ſic A. caliditas eſt eadem que prius fuit: ⁊ prius fuit intenſio vt. 4. nunc autem eſt intenſio vt. 8. pono enim ꝙ caliditas extenſa in b. pedali tota extendatur in c. alio pedali priore remanente. igitur creuit intenſio a. a. 4. vſqꝫ ad. 8. igitur aduenit ipſi alia intenſio. vt. 4. cum igitur intenſio non ſit aliud ꝗ̃ qualitas intenſa: vt pulchre demonſtrat. calidior igitur aduenit alia qualitas: ſed nulla aduenit vt conſtat. habet enim eaſdem partes quas prius: ⁊ non plures: licꝫ caliditas vnius pedalis adueniat caliditati alterius: non tamen aduenit toti: nec prior fit intenſior: nec ea que aduenit. igitur ⁊c. ¶ Secūdum eſt. creet deus aquam c. ſumme frigidam: ⁊ relicta ſue nature conuerti debeat in ignē cū nulla ratio poſſit aſſignari: cur vnus gradus frigiditatis prius auferatur ꝗ̃ alius: non poterit in frigiditate remitti: quod eſt falſum: non enim vnius gradus eſt poſterius inductus ꝗ̃ alius: nec minus: nec magis fixus: nec celum vnum potius conſeruat ꝗ̃ alium: quod poteſt in omnes equaliter agere. ¶ Tertium eſt. nullus calor intenditur. igitur nec omnino calor: non enim calor qui prius eſt: nec qui aduenit qui non prius fuit: nec eadem rōne aggregatus ex vtroqꝫ qui non prius fuit: intēdi autem eſt moueri ad maiorem perfectionem in eadem ſpecie ꝗ̃ prius haberetur. ¶ Contra eandem opinionē beatus Thomas diſputat multis in locis: ⁊ alij quidam: licꝫ Iacobus noſter forliuienſis illam defendat quantum poteſt. ¶ Sed ad priorem opinionē reuertamur dicētes: ꝙ ſicut nutricatio in ſubſtantiam membri conuerſio fit augmentatio que nihil aliud eſt niſi eiuſdem quātitatis membri reductio ex mi

nori termino in maiorem terminum: lȝ poſt factam nutrimenti conuerſionem nulla noua quantitas addatur: nec in diminutione aliqua noua quantitas perdatur preter partes membri que prius ꝙ diminutio fiat reſoluuntur ⁊ abeunt: quod in corrigia extenſa ⁊ contracta videri poteſt: ita quando calor iam genitus intenditur non fit alius calor: ſed genitus perficitur magis: eo ꝙ magis ex potentia in actum reducitur: ſicut qui ſigillum cere poſt figuram ſemel factam rurſus magis imprimit: ⁊ in latera mouet non efficit nouam figuram: nec partem figure: ſed factam ſtabilit magis ⁊ perficit: ſic agens ſua actione continuata calorem iam genitum magis perficit. ¶ Et ſi queratur quis eſt terminus alterationis qua calor intenditur. ¶ Dicendum eſt. ꝙ eſt ipſa qualitas facta intenſior nõ modus. vt Jacobus putat. neqȝ aliud reale differens re a priore calore. vt Gent. videtur putare. Si enim calor nunc eſt vt vnũ: ⁊ in fine hore erit vt duo terminus erit calor vt duo qui eſt aliquid reale: ſicut in augmentatione terminus eſt eadem quãtitas facta maior: puta ex pedali bipedalis. Sed hec vt dixi philoſophorum ſunt. ¶ Concluſio igitur 8ª probatur auctoritate Galeni. qui in aforiſmis dicit. ꝙ febris eſt calor naturalis mutatus in igneum: nec hec propoſitio recipit propoſitionem Gentilis qui dicit: ꝙ ſicut dicimus ꝙ nigredo eſt albedo cõuerſa in nigredinem: non tamen eſt albedo: ſic febris non eſt calor naturalis: ſed eſt calor naturalis mutatus in igneum. ¶ Ex hac enim expoſitione: ſequitur in aduentu febris calorem naturalem corrumpi: ſicut adueniente nigredine corrumpitur albedo.

¶ Secundo quia Gal. dicit in libro de accidenti ⁊ morbo: ſanitas que eſt temperamentum ipſa eadem erit morbus cum extra temperamentum exierit: calor autem naturalis temperatus eſt ſanitas ſaltem in complexione. igitur ipſe idem numero erit egritudo: factus autem igneus eſt extra temperamentum. igitur eſt egritudo: que autem ſit niſi febris fingi non poteſt. ¶ Arguit autem Gentilis rurſus hoc modo. In febribus in quibus paucus eſt calor medici adhibent vinum ⁊ ignem ad calorem naturalem intendendum: roſas vero ⁊ ſandalos ad remittendum. non poteſt autem idẽ calor intendi ſimul ⁊ remitti. febres autem remiſſionem querunt. naturalis autem intenſionem. igitur non eſt idẽ calor naturalis ⁊ febris. ¶ Sed hoc argumẽtum quod non ita formaliter fit ab homine ſoluitur. roſe ⁊ ſandali iuuant quatenus confortant naturam ⁊ ſua frigiditate febrem remittunt: vinum autem ⁊ ignis ⁊ panni calidiores iuuant: quoniam ex vino mox multi ſpiritus generantur: quorum preſentia iuuat naturã ad materiam morbi expellendam: aut digerẽdam: aut omnino ad vires habendas: pãni quoqȝ calidiores iuuant quatenus in membris parum caloris habentibus partes extreme poſſunt multum frigide eſſe que fortaſſe non febriũt ſicut in principijs interpolatarum cõtingit in quibus mẽbra quo ad partes quaſdam ſaltẽ extrinſecas ſunt frida: nec febriũt: lȝ quo ad partes intrinſecas poſſint febrire.

¶ Roſe preterea ⁊ ſandali max a natura verſus cor dirigunt quod aliquãtum refrigerari poteſt: vinum autẽ ⁊ pãni alia mẽbra calefaciũt. ⁊ ſi tandem cor calefit ex vino poſterius hoc fit. Argumenta quoqȝ ſuperius recitata quibus probat febrem eſſe calorem additum: non militant.

¶ Ad primum dicitur febrem eſſe morbum ex additione caloris: additionem autem vocat Gal. ⁊ veram additionem ⁊ intenſionem quamlibet. ¶ Ad ſecundum dicitur ꝙ falſa eſt imaginatio: non enim ſi friditas poteſt addi caloribus addita fit morbus: eodem modo quando fit intenſio caloris fit nouus calor qui a priore differat. ¶ Ad tertium dicitur. ꝙ medici querunt calorem naturalem in ſua naturalitate conſeruare quando omnino eſt naturalis. quando autem extra temperamentum ad naturalitatem reuocare: quod fieri non poteſt: niſi deſtruant ipſum inquantum innaturalis eſt ſiue febrilis. ¶ Ad quartum dicitur. ꝙ idem calor eſt ſm naturam: ⁊ preter naturam alia ⁊ alia ratione eſt quidem ſm naturam: quod patet ex eo ꝙ facit opera vite: nutrit: auget: viuificat: preter naturam vero eo ꝙ intenſior factus ſibiipſi repugnat inquantum naturalis eſt: vnde non eſt ex toto ſm naturã: nec ex toto preter naturam. ¶ Ad quintum dicitur. ꝙ exemplum ſexti digiti non conuenit. vt patet ex dictis.

¶ Contra vero quintam concluſionem arguit Herculanus dicens: Cor febriens calefacit ex febre ſanguinem ⁊ ſpiritum. igitur calor qui eſt febris eſt intenſior calore ſpiritus ⁊ ſanguinis: ſed calor ſpiritus eſt plus ꝙ quatuor. aliter non eſſet ſpiritus abſolute calidus: nec ſanguis. igitur calor qui eſt febris eſt ⁊ ipſe plus ꝙ quatuor cum igitur ante febrem cor eſſet abſolute calidum: ⁊ haberet calorem intenſum plus ꝙ quatuor: ſequitur ꝙ ex febre factum ſit calidius ꝙ octo. eſt igitur ignis. ¶ Item ſic arguit. inducatur vnus gradus caloris a ſole qui ſit febris: ⁊ ſequitur ꝙ niſi inductus auferatur non ceſſabit febris: conſequẽs falſum: quia quolibet alio ex prioribus ablato ceſſat febris: gradus enim inquit a ſole poteſt eſſe naturalis: quod patet: ſi enim refrigeratus ſit ſor. ⁊ poſtea a ſole calefactus reſtitutus ſit priſtine ſanitati gradus inductus erit naturalis: ⁊ para ſanitatis. ¶ Item ſic. febris ethica eſt complexio facta membro conueniens. igitur non eſt calor additus. antecedens eſt Auicen. prima quarti. Sed ad primum quod vocat demonſtrationem dicitur ꝙ ſicut lignum additum themoni vocatur proxima cauſa: cur nauis moueri non poſſit: lȝ non ſolum ſit cauſa: ſed vna cum themone: ita calor cordi additus: ſi quis addi poteſt qui eſt febris eſt cauſa proxima. lȝ non ſolus cur ſanguis calefiat ⁊ ſpiritus. ſed totus calor cordis eſt qui intenſior eſt: ⁊ calefacit ſpiritum ⁊ ſanguinem. ¶ Ad ſecundum quod etiam demonſtrationem vocat: dicitur ꝙ ſi ſor. adderetur libra ſanguinis boni ex qua egrotaret ipſa eſſet egritudo: quia eſſet immediata cauſa ledendi: qualibet tamen libra ſanguinis ablata ex flobotomia vel alia via reſtitutus eſſet ſor. ſanitati. Similiter eſt in caſu argumẽti. ¶ Unde concluditur ꝙ aliquid eſt egritudo quo non ablato ſed in corpore relicto corpus ſanabitur: quod enim eſt egritudo deſinet eſſe egritudo. Et ſi calor additus ſpecie differt a calore naturali. quod ipſe Gent. aſcribit facilior eſt ſolutio. non enim auferetur febris: niſi auferatur gradus ſemel inductus. Sed Gent. nõ omnino affirmat calorem additum ſpecie ſemper differre: immo videtur credere ꝙ aliquando eſt idem ſpecie ex argumento quod factum eſt: ſi enim refrigeretur ſor. ab aere ⁊ poſt calefiat a ſole ſanabitur. vt dicit. quod non videtur rationabile: niſi calor adiunctus ſpecie conueniat cum eo qui fuit ablatus. ¶ Tertium vero argumentum non tam eſt contra Gent. ꝙ contra Gal. ⁊ Auicẽ. dicitur igitur ꝙ febris ethica eſt facta conueniens ⁊ naturalis membro quo ad ſenſum quia ethicus non percipit calorem ſuum febrilem: eo ꝙ illi iam aſſueuit: calor tamen in febre ethica additus priori eſt febris. iuxta Gentilẽ.

¶ Nona concluſio. Si calor additus ſpecie differt a calore naturali oportet calorem naturalẽ corrũpi. probatur. aut enim vnum fit ex ambobus: aut non. ſi primũ cum vterqȝ ſit cõplexio: ⁊ inter ſe ſint contrarij vt media medijs contingit eſſe cõtraria: oportet vtrũqȝ corrumpi: ſicut quãdo ex viridi ⁊ fuſco fit aliqd mediũ: ſi ſecũdũ non poterunt ſimul eſſe vt ex ſuperioribus dictis clarum eſt: cedet igitur naturalis alteno

aduentante. Si vo aditus non differt ſpecie opʒ vnum ex vtroqʒ fieri: quia aliter non fieret intenſio prioris: nec membrum in quo aditus recipit fieret calidius: hec aūt concluſio videtur contraria Genti. ſi diligenter hominis verba examinentur.

℄ Decima concluſio. poſſibile eſt febrē eſſe que non ſit calor cordis extraneus: neqʒ pcedens ab eo: neqʒ qui ab eo conſeruetur: neqʒ cōtinuus ſit calori cordis extraneo. cōcluſio pʒ ſi ponat̄ φ calor epatis: aut pedis intendat̄ ab aere: aut alia cauſa priuſq̄ʒ cor intēdat̄ poſito forte obſtaculo: puta humore frigido inter epar ꝛ cor: aut pedem ꝛ cor: qui calor p̊us fiat igneus ꝛ opatiōes membri ſenſibiliter ledat q̄ʒ in corde accendat̄: huic enim diffinitio conuenit febris a Gal. tradita que eſt calor nālis mutatus in igneum: conuenit etiaʒ etymologia vocabuli que eſt feruor a quo febris nomen accepit in alalibus. ℄ Idem melius conſtat in cauda lacerte abſciſa: que aliquādiu viuit ꝛ animal eſt: lʒ impfectum que p̊us poterat febrire: ſi tota lacerta febricitabat: ꝛ ſeparatam nihil repugnat febrire. vnde febris non ideo eſt ppria cordis paſſio φ ex neceſſitate oporteat in qualibet febre cor febrire: aut febrem non eſſe febrem: niſi cum calore cordis extraneo connexionem habeat ſiue continuitatem: vt quidam dicunt.

℄ Undecima concluſio. Febris ideo vocari pōt propria cordis paſſio φ cordi facillime aduenit: eo eniʒ φ calidiſſimum eſt facillime ignitur: ſicut canes facillime iraſcuntur. concluſio perſuadet̄: qꝛ nulla alia eſt rōnabilior cauſa: cur propria cordis paſſio dicatur. quod patet ex cōcluſione proxima iam probata.

℄ Duodecima cōcluſio. non opʒ in qualibet febre omnes actiones per ſe ledi: ſicut credidit Gēri. probat̄. homines melācholici in febribus aliquādo melius intelligūt ꝛ futura vaticinant̄. vt Ariſt. in phleumatibus dicit. ꝛ i febre virtus auditiua que ſicco pficit̄ ex ſententia Gal. 2° tegni videtur fieri expertior ꝛ melior. Item frenetici fortius mouēt q̄ʒ ipſimet ſani quantumcūqʒ ab inimico irritati qnicqd Gērilis dicat. ℄ Ad argumenta p̄ncipalia videt̄. ℄ Ad p̄muʒ dicit̄ φ non omnis complexio fit imediate ex qualitatibus p̄mis. lʒ aliqua fieri poſſit: ex cōplexione enim ſpiritus gignitiui: ꝛ menſtrui ſanguinis inuiceʒ agētibus fit carnis ꝛ oſſis complexio. ex aceto etiam ꝛ melle inuicē agētibus fit cōplexio oxymellis. ℄ Preterea cōplexio homis qui febrit non ex neceſſitate variat̄ ſm ſpeciem: ſed ex febre fit intēſior: cuius intēſionis cauſa proxima pōt eſſe calefactuʒ eſſe ſpirit⁹ vel humoris vel mēbri. ℄ Ad 2ᵐ dicitur φ ſi tenemus complexioneʒ cuiuſlibet hominis naturalem eſſe abſolute calidam: dicendum eſt complexionem flegmatici nō permutari: ſed fieri intenſiorem. Si vo qđ pbabilius eſt teneamus frigidā eſſe cōcedendū eſt complexionē pmutari a frida in calidaʒ: nec eſſe flegmaticū niſi potētia ꝛ naturali cōplexione ad quā cito reuertit̄. Similiter in irato dicēduʒ eſt ꝛ exercitato. ℄ Ad 3ᵐ. ſolutio pʒ ex dictis: caſus eniʒ eſt impoſſibilis: ſiue enim complexio flegmatica ſit abſolute frigida: ſiue calida: conſtat frigidā eſſe ad cholericā. Si igit̄ ſor. cholericus incipiat febrire fiet calidior q̄ʒ ſit: nō igit̄ permutabitur ad flegmaticū. ℄ Ad confirmationē dicit̄ φ cibi ꝛ potus exhibiti prohibēt febrem ita intendi: ſicut intenderet̄ niſi exhiberent̄: forte etiam aliquādo abſolute remittunt: lʒ remiſſio non ſentiat̄. ℄ Ad quartū ſolutio patet ex tertio articulo: ꝛ hec de queſtione ppoſita. ℄ Ad laudem altitonantis dicta ſint.

Finis.

℄ Tabula Dubioꝝ ꝛ Queſtionum ɔtentoꝝ hic.

Utrum elemēta remaneant formaliter i mixto. 5
Utrum quelibet pticula terre appetat vt eius centrū ſit centrū mundi. 7
Utrum terra ſit nāliter locata. 7
Utrum terra grauitet in ſpera ſua. 7
Utrum aliqua qualitatū motiuaꝝ repiat̄ intēſior in mixto q̄ʒ in elemento: ſimiliter de qualitate prima. 8
Utrum complo ſit vna qualitas. 8
Utrum reperiat̄ equale ad pondus. 8
Utrum aliqđ mixtum remaneat equale ad pondus. 9
Utrum complexio de ſcđo modo ſit media. 9
Utruʒ homo de ſcđo modo equalitatis ſit vicinior temperamento ponderali q̄ʒ alius. 11
Utrum det̄ complexio ſimplex diſtēperata. 14
Utrum ſpiritus ſit corde calidior: ꝛ ſiīr vtrū ſit ſpiritus appropriatus cordi. 15
Utrum cerebrum ſit frigidum. 15
Utrum ratio pbans in iuuētute conſeruari calorem ꝛ non fieri augmentū ſit bona. 18
Utrum ppter cōſumptionē humidi extinguit̄ calor. 20
Utrum mors nālis accidit in termio quē habet idiuiduū in ſua virtute ad humiditatē ɔſeruādam. 20
Utrum iuuenis ſit temperatior puero. 20
Propter qđ in boib⁹ mares ſunt maiores femis. 21
Propter quid cuʒ mulieres ſint frigide minus nocentur a frigore. 21
Utrum ſcđa humiditas differat ſpecie a ſanguine. 22
Utrum glutē ſit pars mēbri alata vel nutrimentum. 22
Utrum ſanguis ſit quartus humor. 23
Propter qđ corpora ſanguinea fetēt. 23
Propter qđ chilus cū ſit humidus nō denigret̄. 23
Utrum ex ſanguine dulci generet̄ lac. 23
Utrum ſanguis poſſit fieri flegma. 24
Utrum flegma nāle ſit dulce. 24
Utrum aliquod flegma ſit humor ſubtilis. 25
Utrum flegma poſſit fieri acetoſum per ſolam diminutā digeſtionem. 25
Utrum neceſſarium ſit ex quolibet chilo ex quo generat̄ ſanguis generet̄ cholera. 26
Utꝝ cholera q̄ vadit ad chiſtiʒ ſit calidior: an illa q̄ vadit cū ſanguine: ꝛ q̄ eſt maioris q̄titatis: ꝛ q̄ groſſior. 26
Propter qđ nā nō ordinauit choleꝛ ad abluēdū ſtōchū. 26
Utrum per ſanguinis mixtionem poſſit fieri cholera non naturalis. 27
Utrum per putredinem melancholie vel flegmatis cōtingat generari choleram. 27
Utrum calidū agens in humidū p̄mo denigret deide dealbet: ꝛ frigidum agens in humidum dealbet: ꝛ in ſiccum denigret. 28
Utrum aliqua vtilitate miſcetur melancholia cum ſanguine vltra ingroſſationem eius. 28
Utrū in chiſti ſemꝑ ſit chola: ꝛ in ſplene melīa. 28
Utrum cholera cū putreſcit eius groſſuʒ fiat melīa. 29
Utruʒ melācholia facta ex flegmate ſubtili habeat ſaporē ſalſum. 29
Propter qđ acetū obſtracoſum emollit carnes exiccat. 29
Utrum ſimplex nutriat. 30
Utrū ſemꝑ aliqđ de aq̄ſitate vrīali vadit cū ſanguine. 30
Utrum ſtomachus plus digerat virtute propꝗ caloris an circumſtantium. 32
Utrum cū inteſtino ieiuno ſit aliqua vena meſeraica coniuncta. 32
Utrum ſanguis generetur in epate. 33

Utrum ſplen ſit mēbrū ſanguis gnātiuum. 33
Utrum gnātio humoꝝ ex chilo ſit ſimultanea. 33
Utrum in epate calido ⁊ humido plus genereť de ſanguine an in temperato. 34
Utrum tempata decoctio eſt formalis cā ſanguis. 34
Utrum melīa genita ex flegmate ſit ipo fridioꝛ. 35
Utrum melīa ex ſupflua ꝯgelatione generať. 35
Utrum conuerſio flegmatis in ſanguinem ſit digeſtio ſecunda vel tertia. 35
Utrum pāniculus ex villis neruoꝝ tm̄ cōponať. 38
Utrum cerebrū ſit imediate ṗncipium effectiuuʒ ſpiritus animalis. 39
Utrum coꝛ ſit mēbrū tribuēs ⁊ non ſuſcipiens. 39
Utrum v̄tus nutritiua ſit oſſi nālis. 40
Utrum maſculinitas ⁊ femīeitas depēdet ex ſpmate. 41
Utrum ex calido ſpermate ⁊ digeſto fiat generaliter maſculus. 41
Utrum caliditas matricis ſit cā maſculinitatis. 41
Utrum coꝛ ſeruiat cerebro ſuitute ṗparatoria. 42
Queſtio quid ſit coagulū: ⁊ in quibus inuenitur: ⁊ que eſt virtus eius. 44
Utrum ad conceptionem ⁊ nutricationem requiratur ſanguis menſtruus. 44
Utrum nutrimentum pueri poſt natiuitatem debet digeri digeſtione ſcđa. 46
Utrum aliqua humiditas ſit lac. 46
Utrum lac ſolum ex menſtruo genereť. 46
Utrum lac conuenientius genereť in vltimis mēſibus ꝙ̄ in primis. 46
Utrum nā bene ꝓuiderit īfanti de ei⁹ nutrimēto. 46
Utrum caro generetur a frigido. 46
Utrum adeps coaguleť a frigoꝛe. 46
Utrum ſit aliqua cauſa ꝓpter quā fiat reſtauratio in vna etate: ⁊ non in alia. 47
Utrū dētes ſint ex ſanguie ī quo v̄t⁹ exiſtit ſpmatis. 47
Utrum a nutritiua dētes genereñť. 47
Utrum dentes poſt euulſionē poſſint regenerari. 47
Utrū nerui ⁊ vene ī notabili q̄ntitate poſſint regnāri. 47
Utrum in ſenectute dʒ fieri noſtroꝝ oſſiuʒ maioꝛatio. 47
Utrum dentes habeant ſenſum. 47
Utrū cerebrū cū careat villis poſſit moueri. 48
Utrum villi appropꝛieñť talibus motibus. 48
Utrum veſica habeat vnam tunicam. 49
Utrum in quolibet mēbꝛo villoſo hñte duas tunicas villoſas villi lōgitudinales ſint in tunica intrinſeca. 49
Utrum arteria venalis hēat duas tunicas. 50
Utrum conuenienter vaſa ſpermatica habeant vnam tunicam. 50
Utrum tunica digeſtiua in ſtomacho conuenienter ponatur exterioꝛ. 50
Utrum genera v̄tutū ſint realr̄ diſtincta. 51
Utrū v̄tus vitalis diſtingatť a nāli ⁊ aiali. 52
Utrum recte dicātur virtutes miniſtrate que aſſignantur hic. 52
Utrum faciēs opationes v̄tutis miniſtrate ⁊ miniſtrantis faciat mediātib⁹ ṗncipijs realr̄ differentibus. 52
Utrum oēm reſtaurationē ṗcedat reſolō. 52
Utrum humidū radicale poſſit reſtaurari. 52
Utrum melius humidum pro vite longitudine poſſit per actum virtutis nutritiue reſtaurari eo quod eſt a corpore reſolutum. 52
Utrum ſit poſſibile in etate ꝯſiſtentie fieri augmētū. 54
Utrum digeſtio procedat ingroſſando. 56
Utrum retentiua puerorum ſit debilioꝛ retentiua iuuenum. 58
Utrum attractio fiat a vacuo. 58
Utrum iuuenes habeant virtutem digeſtiuam fortiorem pueris. 59
Utrum coꝛ in dando virtutem vitalem operetur mediante ſpiritu. 60
Utrū opatio nutritiua poſſit deſtrui ꝑmanēte vita. 60
Utrum ſit poſſe ꝙ remaneat plurimū de opatione nutritiua: ⁊ tm̄ v̄tus vitalis tendat ad moꝛtem. 60
Utrum v̄tus vitalis ṗparet aiali. 61
Utrū deſcriptio v̄tutis cōprehēſiue occulte ſit bona. 62
Utrum ſenſus inferiores poſſint mouere īteriores. 62
Utrum organum ſenſus cōis ſit cerebrum. 63
Utrum ſit dare vnum ſenſum cōem. 64
Utrum phantaſia q̄cq̄d recipit recipiat a ſenſu. 64
Utrum deficiente ſenſu habeať ſcia de ſenſibilibus illius ſenſus. 64
Utrum ex alicuius virtutis leſione nulla ſequatur egritudo. 65
Utrum ex impedimēto virtutis ſequiť egritudo. 65
Digreſſio de reminiſcentia. 66
Propter q̄d quedā ſunt mobilia motu naturali ⁊ quedam non. 66
Utrum inaiata moueanť a ſe. 66
Utrum v̄tus motiua ſolo impio appetit⁹ mouet mēbra vel aliqua alteratione preuia. 67
Utrum in genere membroꝛum que moueñť coꝛ vel cerebrum ſit ṗncipium. 67
Utrum in cuiuſlibet aialis motu regrať aliqđ fixū. 67
Utruʒ volūtaria fixio membri vel totius coꝛpoꝛis ſit motus voluntarius. 68
Utrum fixio volūtaria trahat mēbrū ſurſum. 68
Utrum ab vna v̄tute fiat cibi digeſtio. 69
Utrum appetitus cibi fiat ab attractiua. 69
Utrum attractiua retinet illud qđ attrahit. 69
Utrū triſtis ſenſatio q̄ eſt cā famis ſit vna vel due. 69
Utrum ad deglutiēdum cōcurrat v̄tus expulſiua naturalis meri. 69
Utrum in deglutitione opeť v̄tus attractiua nālis. 70
Propter quid non poſſumus deglutire ꝓpter rem aliquaʒ fedam viſam. 70
Utrum in nutrimēto poſt conuerſionem remaneat qualitas alteratiua. 71
Utrum ois ſanguis ſit calidus ⁊ coꝛp⁹ calefaciat. 71
Utrum medicine tales in potētia reducañť ad actum a calore noſtri coꝛpoꝛis. 73
Utruʒ medicina que diciť talis dꝫ talis reſpectu hoīs tēperati an hominis abſolute. 75
Utrum detur aliqua medicina tēperata. 76
Utruʒ illud qđ coꝛrūpit hominē: ⁊ tm̄ patiť a coꝛpoꝛe hoīs dicitur venenum. 76
Utruʒ medicina quarti gradus in quātitate que nō poſſit trāſmutari a coꝛpe noſtro ſit venenum. 76
Utrum omne qđ mutat ⁊ mutať a coꝛpe vt eius operatio deſtruať ſit abſolute medicina. 77
Utrum venenū poſſit nutrire coꝛpus. 77
Utrum ſi medicina nutriēs mutať in ſubaʒ mēbroꝝ: q̄uo mutat coꝛpus eius ſpecie manente. 77
Utrum pulſus ſit motus īterciſus. 78
Utrū pulſus ſit ita neceſſarius ſicut anhelitus. 78
Utrum ſolum coꝛ ⁊ arterie moueñť motu pulſus. 78
Utrum pulſus ſit factus ad refrigerādū ſpirituʒ ꝓpter aerem attractum. 78
Utrum ꝓpter ſolū refrigerium ſpūs ſit pulſus. 78
Utrum diffinitio pulſus ſit bona. 78
Utrum ſignum a pulſu ſit certius ꝙ̄ ab vrina. 78
Utrū Aui. fuerit diminut⁹ in enumeratiōe pulſus. 80
Utrum natura intendat gētē determinati tēpoꝛis. 80

Utrum ſyſtoles ſit cognoſcibilis a nobis tactu. 80
Utrum ſint tm̄ quatuoꝛ genera pulſuum. 81
Utrum ſint nouē ſpēs pulſus ſimplicis. 81
Utrum pulſus ſit lōgus altus latus reſpectu tempati. 81
Utrum ex cibo temperate quantitatis proueniant pulſus magni. 93
Utrum doloꝛ in pn̄cipio faciat pulſum foꝛtem. 96
Utrum ſit aliquis pulſus hoꝛripilationis. 96
Utrum in calido apate pulſus ſit ſerinus. 96
Utrum cauſa humectans faciat pulſum vndoſum. 96
Utrum ſignificationes ſint ſumende a pꝛima vꝛina que colligitur in mane. 97
Utrum vꝛinam tingat ieiunium. 98
Utrum vigilie tingant vꝛinam. 98
Utrum timoꝛ tingat vꝛinam. 98
Utrum coloꝛ citrinus ſignificet tempamentum. 99
Utrum vꝛina nigra ſit bona in ſenibus. 99
Utrum vꝛina alba ſemp ſignificet frigiditatē ꝛ ablationē digeſtionis: ꝛ vtrum poſſit eſſe groſſa. pꝛimo modo accipiendo ipſam. 99
Utrum vꝛina poſſit apparere alba oībus tempoꝛibus egritudinis. 99
Utrum vꝛina lactea ꝛ alba ſimilis albule ſignificet frigiditatem. 102
Utrum ſi vꝛina non fuerit guia hoc ſit: q2 cholera nigra ſit occultata. 102
Utrum multo exiſtēte ſanguine bono: pp quē vꝛina apparet ſicut lotura carnis ſit debilitas alicuꝰ vꝛtutis. 104
Utrum debilitas epatis ſit cā vꝛine ſubtilis. 104
Utrum vꝛina tenuis ſit ꝓpter oppilones. 105
Utrum vꝛine pueroꝛum ſint groſſe ex humiditate ꝛ ſenū ſubtiles. 105
Utrum nā ꝑus oget coloꝛem q̄ ſubam. 106
Utrum in ꝑgnātibus dꝫ eſſe vꝛina turbida. 108
Utrum apata longi tpis faciant vꝛinam rubeam. 108
Utrum omnis hypoſtaſis naturalis ſube decidaṫ a tertia digeſtione. 110
Utrum in vꝛina ſanoꝝ dꝫ apparere hypoſtaſis. 113
Utrum hypoſtaſis ſanoꝝ ſit ex humoꝛe genito per ſecūdā digōnē tanq̄ ſupfluitas digōnis tertie. 113
Utrum vꝛina petaloides an furfurea: an crinoides ſit deterioꝛ. 114
Utrum paſſio renū faciat vꝛinā indigeſtam. 114
Utrum in vꝛina in qua eſt hypoſtaſis ſanioſa apparet ſedimen laudabile. 115
Utrum multitudo hypoſtaſis ſignificat multitudinē cauſe efficientis ipſam. 116
Utrum ſignificatio hypoſtaſis magne ſit ſicut mucilaginoſa. 116

Finis.

Venetijs Impenſa heredum quondam domini Octauiani Scoti Modoetienſis ac Socioꝛum
.21. Auguſti.
.1517.

Regiſtrum.

a b c d e f g h i k l m n o p q
Ultimus Ternus: Alij Quaterni.